

ته صه ووف چى په ؟

نوسینى

نه مین شیخ علاء الدین

نه قشبه ندی

نه مینداریتی گشتی روشنبیری و لاوان یارمه تی له چاپدانی داوه

پیشکش کردن

پیشکش بیت به دایک و باو کم

نه و دایکو باو که ی گه وره ترین

ناواتیان دینداری و خویننه واریی نیمه بو

«الْمَ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ؟»

تەسەووف چی یە؟

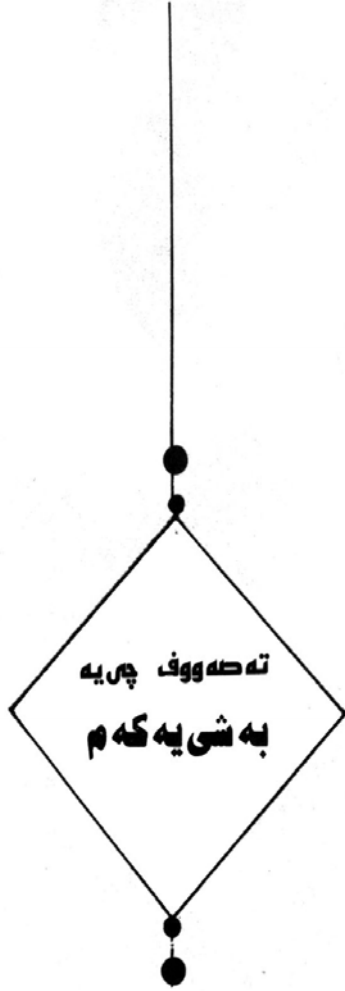
رێبازی نە قشبه ندیی لە تەسەووفدا کامە؟
تەسەووف چ کارێکی کردووە تەسەری وێژە ی کوردی؟

- تەسەووف چۆن وە لە کە یە وە هاتووە؟
- فەرقی فەلسەفە و تەسەووف چی یە؟
- فەرقی تەسەووفی نیسلاهی وە
- تەسەووفی بەر لە نیسلاهی چی یە؟

نوسینی

نە مین شیخ علاء الدین

نە قشبه ندی

۱. چە ن تى بىنى.

۲. گنتوگۆيىك لى گە ئى خويىنە وارى كورد.

۳. پىشە كى.

نزىكەى حەفدە سالىكە وردە وردە سە بارەت بە تەصە ووف شتم خویندوۋە تە وەو مە بە ستم یادداشت کردوۋە ، وە كىتېبى زۆر شىم بە دەس هېنان كە لە پى رىستى پايانا بە يارمەتى خوا ناوۋە كانيان پېش كەش ئە كەم ، مە بە ستم ئە وە تە بلىم ئە و شتانهى كە نوسىومە پىرى جار دە سنىشانى سە رچا وە كەم کردوۋە ، پىرى جار شى وە كو باوۋە پىكى خۆم نوسىومە ، ئە مە وى بلىم زۆر جار لە و بە راوردانە دا ، گۆرپىنە كان دەق بە دەق نىن ، بۆچى ؟ چونكە لە راستىدا زۆر يان شتىكن پاش بە ران بە رراگرتنى دە يان باوۋە ، سە بارەت بە مە بە ستىك ، وە تە تە لە كەردن و چىن و لە هېلە كە دانيان ، شىرەى مە بە ستمە كانم گرتوۋە ، شتىكم لى نوسىومە ، هەم ناوۋە پە و كە كەى شىاوى تى گە شتىن وە خویندە نە وەى خوینە واران بىت ، وە هەم بە باشتىن جۆر مە بە ستمە كەم روون كەردىتە وە ، وە كوبلىن ووشەى فەنا ، يان ، تە و حىد ، يان ، تە و بە ، دە يان باورم موتالا كەردوۋە ، ئە و شتم لى هە لىزاردوۋە كە نوسىومە ، شاىەت دىپرىكى باوۋە پى

ئەونوسەرەكەو دودپىرى ھى ئەمى تر بەشىكى ھى ئەوى تىرى ، تابو تە شتىكى پاك و پوختە و شياوى تى گەشتن ، ئەو ھى دەق بە دەق بىت وا ديارە .

بەلام ئەوى ھەيە ئەوى كەنوسراو ھەموى لەم سەرچاوانە وەرگىراو
كە لەپى رستە كە دا نوسراون ، كىبى وا ھەيە بگرە دپرىكم لى بە دەس ھانى بىت
ھى وايشى ھەيە چەن لاپەرە .

بىگومان تى گەشتنى خويشم لەم بەستەكە ، ھەم بەھوى خويندەنەو ھەم
بەھوى دىتن و بىستن ئەكە وىتە سەرى باسەكان .

ئەمە سەبارەت بە باسى تەصەووف ، بەلام ئەو مونا قەشەو وتووئىزە بىگومان
ھى بىروباو ھى خۆمە .

و ھەمىزوى ژبانى ھەركەسم نەنوسىيىت ئەو ھەم دەست نەكە وتو .

مەبەستى دووھەم ، سەبارەت بە رىئوسە ، ھەرچەن ھەولى خۆم داو ،
بەلام زورجارىش بەھوى عادەت كەردنى دەست بەرىئوسى لەمە وپىشەو ،
بەتايبەت «واوى عەطف» ، ئەگەر لەو ھەلەيە تىبو ، ببورن . ئەبى ئەو ھەش بلىم بىرى
واو ھەيە ، ھەرباو ھەم لەسەرى ئەو ھەتە ئەبى جوى نەكەرتەو ھەلەپىتە پىشەو كە ،
ئەو ھى لەكاتى «و ھەمى مورەككەب» دا و ھەكە بلىن «شوخوشەنگ» ، جەموجور ، لام واىە
ئەبى واو ھەكە بنوسرىت بەپىتى پىشەو ، و ھە (شوخوشەنگ) يان (جەموجور) ،
بەدروست نازانم ، بەلام جوان و ناشىرىن ئەو جوى بىت باشە .

برای کوردم ، لهم رۆزگارهدا که زانیاری زۆر واله پيش کهوتنا ، کامپیوترو
ئه لکترونیک ، وه ههزاران جوهره پيويستییکی ژيان ، به میشتکی مروّف ئه که ویتته کار ،
سا ، یان هوی ئاوه دان کاری ، یان ویران کارین ، ئهو ولاتانهی که خویان خواوه نی
ئه و زانیاری به بهرزانه ن ، چونکی زانیاری بایه خی هه به به لایانه وه ، هه ر ئهو ولاتانه
زۆر به گهرمی وان به شوینی ناسینی زانیاری ته سه ووفه وه ، ئه یانه وی ئهم زانیاری به
بناسن ، شایه د بکری له وریگه وه خزمه تی بکه ن ، به ئاوات و داخوازه کانی خویان
جا ئاواتی ویران کاری ییت ، یان خزمه ت به زانیاری ، رۆژه لات ناسان ته سه ووف
ناسانیکی وه کو ، نیکلسون ، وه جولدی زهر ، وه ماسینیون و صه دانی تر ، ئه مانه ،
زۆر کۆلیونه ته وه و کتیی ته سه ووفیان ته رجومه کردوه و خویشیان نوسیویانه ، به لام
نوسینه کان هه رگیز له دلسوزی و دل پاکی به وه سه رچاوه ی نه گرتوه چه نده خزمه تیان
کردییت ئه وه نده ش شتی ناره وایان تاشیوه ، وه زۆریشی له به دگومانی ی خویان
له ئیسلام وه ناشاره زانی له قولانی کاره که وه سه رچاوه ی گرتوه .

به لام هه ی وایشیان بوه ، وه کو «لیوبولد فایس» که پاشان ناوی «محمد اسد» ی بوخوی
هه لباردوه کورنوشیان بردوه بوه ق وراستی ، هه م موسولمان بون ، وه هه م سه بهاره ت
به و چه وتانه راوه ستاون وه بهرده یان له سه ری کرده وه کانیان لاداوه .

محمد اسد که خه لکی نه مسایه له کتییکی خویا «الاسلام علی مفترق الطرق»
لاپه ره ی (۵۲) به باشی ی پهرده ی له سه ری چه وت کاری ئهو رۆژه لات ناسانه لاداوه
که به عه مدی وستیویانه ئیسلام وه ته سه ووف به دناوبکه ن .

جا ئاله م چۆنیه تی رۆزگارهدایه ، توکه خۆت خواوه نی ئهم سه رمایه فیکری و
مه عنه وی و زانیاری به ی ، لیت بوته رموزن ، وه دورت لی گرتوه و به بیگانه ی

سه‌یرئه‌که‌یت ، له‌کاتینکا تۆزباتر له‌هه‌موکه‌سی شیاوی ئه‌وه‌یت له‌م زانیاری به‌بگه‌یت و
 ئی بکوئیته‌وه‌ که‌چی به‌پێچه‌وانه‌وه . هه‌رناته‌وی بزانیته‌ چی به ، به‌لام به‌راستی زۆر
 زیانیکی گه‌وره‌یه ، مروف له‌شتی نه‌گات ، وه‌له‌باره‌یه‌وه‌ باوه‌ر ده‌ربری ، وه
 له‌وه‌ش زیان‌بارتر ، بۆه‌رخوینه‌واری ، ئه‌وته (زانیاریک) له‌بن‌ده‌سیا بیته
 وه‌هه‌وئی ئه‌وه‌نه‌دا ئی تی‌بگات ، که‌واته ئه‌ی برای کورد ، ئه‌م زانیاری به
 که‌له‌پوری تۆیه ، ئه‌م زانیاری به‌ له‌گه‌وره‌پیاوانیکی وه‌کو ، باباتا‌هیری هه‌مه‌دانی ،
 پیرخدری شاهۆ ، پیرشالیاری هه‌ورامان و هه‌رنه‌وه‌دوئۆ پیره‌که‌ی هه‌ورامان ، له‌شیخ
 عیسی وشیخ موسی ، شیخ حه‌سه‌نی گله‌زه‌رده له‌شیخ ره‌شی‌شاره‌زورو له‌شیخ
 ماری نو‌دییی ، له‌مه‌ولانا خالیدی نه‌قشبه‌ندی ، له‌کا که‌ئه‌حه‌دی شیخ ، له‌شیخ
 عوسمانی ته‌ویلۆ وشیخ عومه‌ری بیاره ، وه‌ له‌سه‌دان و هه‌زاران سه‌ره‌رزو سه‌ره‌فرازی
 دنیا و قیامه‌ت ، بۆتۆ به‌جی ماوه ، بۆچی له‌م زانسته‌ تۆراوی و لوتت لی‌هه‌لک‌دوه ،
 به‌ده‌ردی رۆژه‌لات ناسان ئه‌خوات !!! به‌لام به‌ده‌ردی تۆ ناخوات !!! ؟ .

نا برام ئه‌م‌پرو پێش‌که‌وتوترین ولاتانی جیهان له‌چوارچۆیه‌ی «پاراسایکۆلۆجی»
 «PARAPSYCHOLOGY» «علی‌ه‌امش علم‌النفس» دا ، یان «MYSTICISME» «العلم
 الروحانی او المذهب الصوفی» دا ، له‌م زانیاری به‌گرنگه‌ ئه‌کوئنه‌وه ، که‌واته تۆیش
 هه‌ول‌بده بزانی چی به ، ئه‌وساکه ، ئه‌رچاک‌بو ، بکه‌وه شوئیی ، خراب‌بو
 ئی دورکه‌وه ، بۆه‌یچکا‌میشی نه‌بو هه‌ربۆ زیاده‌ خوئینه‌واری و زیاده
 تی‌گه‌یشتنیش بیته ، پێویستی هه‌مو وێه‌وانیکه له‌ته‌سه‌وووف بگات ، تاب‌توانی
 گوی‌راگری بۆسۆزی با‌به‌تا‌هیرۆ مه‌وله‌وی ، یان بۆه‌روانه‌ی سوتاوی خۆشه‌ویستی ،
 رایعه‌ی عه‌ده‌وی ، وه‌ حه‌للاج ، وه‌ ابن‌العربی ، وه‌ سه‌دان شاعیری کورد که
 به‌فارسی و عه‌ره‌بی شیعریان وتوه‌ له‌گه‌لی خوای خویانا رازونیا زیان‌ک‌دوه . یان
 هه‌زاران شاعیری عه‌ره‌ب و تورک و فارس و زمانه‌کانی تر .

پاش ئه‌م‌گفتوگۆیه له‌گه‌لی ئیوه‌ی خۆشه‌ویستا ، ئه‌وه‌پیشه‌کیک سه‌باره‌ت
 به‌چۆنیه‌تی نویسنی ئه‌م‌کتیبه‌و بری به‌سه‌رهاتی خۆم که‌بونه‌ته‌ هۆی نویسنه‌که‌ پێش‌که‌ش
 ئه‌که‌م .

پيشه‌کي |

تەصەووف ووشەيئک نەبو بەلای منەوہ ئيگانە بيٽ ، لەرۆژنکەوہ چاوم کردوہ تەوہ
 وە ئاوہ زم بەژبان شکاوہ ، وشەي تەوہ کردن ، سلوک کردن ، حال لى ھاڤن ،
 کەشف وکەرەمەت ، وە ھەمو ووشەکانى تری تەصەووف ، کەم تازۆر
 ئەکەوتە گوئم ، بيگومان شارەزايى بەکانم لەو ووشانە زۆر سادە و ساکار ، وە
 رەوالەتى بون ، وورده وورده تەمەن چويە سەر ، بەلام بەپي رۆلەيئکي خانەدانئکي
 تەصەووف ، زانيني من لەم ريبازەدا پيش نەئەکەوت ، چونکە بەراستي شاگردني
 باوکم نەئەکرد ، ھەر وەکو باقى رۆلەکانى تری خانەوادەکە ، بەتايەت ھاو
 تەمەنەکانى خۆم ، ئەوتى گەيشتنە ھەر وە بەچەشنئکي سادە ، ماہوہ ، تا
 زى کەوتى ژبان واهاتە پيشەوہ ، لەتەمەنى سبتزە سالىدا بوم ، داىکم خواييەخشى
 رويشت بوڊيدەنى براکانى بو «سوريە» ، من لەوکاتەدا دووسال بو دەسم لەخويندنى
 حوجرە ، ھەنگرتبو وە لەمەکتەبا ئەم خویند ، وە تازە چوبومە پۆلى شەش ، کاتى سەفەر
 پايزبو تازە خویندن گە کرابويەوہ ، بەلای کەسەوہ ھيچ گرننگ نەبو من وبراکانم
 ثابت و مظهر پروين بو ديدەنيئکي ئاوا دوورودريژ ، وە بو ماوہى سالى ، يان زياتر ،
 خویندەنەکەمان بنين بەتاقەوہ ، بەھەر حال ، پايزى (١٩٤٤) بو کە رويشتين ، پاش
 نۆمانگ جا ھاينەوہ ، کە ھاينەوہ ئاخري بەھار بو ، مەبەستم ئەوہ تە کە چوينە
 «دبرالزور» مالى خالوکانم ، ديم خەلکى ئەوناوہ ، زۆريان موريدو مەنسوي باوکم ،
 بەرادەيئک ريز لەئيمە ئەگرن ھەرمەپرسە ، سەيرئەکەم ئيتر من ليژە ، نەک ھەرنائى
 وەکو مندالئک ھەلسم و دانيشم ، بەلکو ئەنى وە کو پياويئکي ماقول بوم ، بەکورتى ئەم
 نۆمانگە من ، ناوى شارم نەدى ، نەمزانى دنيا چ خەبەرە ، تاقەشەويئک
 «خەتموتە ھليلە» م بەجى نەھيشت .

«خەتم ذىکرى تايەقى نەقشەندى بەکانە : تەھليلەش ذىکرى خوايە بەدەنگى بەرز ، کە
 لەزەمانى شيخ عومەرى باوامەوہ لەتەکيەکانى ئيمەدا کراوہ» بەلى ، بەکوردنى ليژە ،
 خواي خۆم بەھەق ناسى ، وەخوا ، ريبازەت ، يان سەعادەتى ، ئيجبارنى کردە
 بەشم .

لەم ماوەیەدا تا رادەییك سەبارەت بەم پڕی زەوێ چاوم كراوە ، ئیمە
لەوی بۆین جەنگی جیهانی دوهم دوانی هات ، وە شۆرش لە دژی ئیستیعماری
فەرەنسەش پڕی داو سەرکەوت .

كە گەراپنەووە بۆیاری ، ئیتر من خووخەدم گرتبو بە خەتم و خانەقاو
ئەوجۆرەشتانەووە ، وە هەر لەوی ناچار میزەریکی سپیشیان بەست بە سەر مەووە .
لە یاریش ئیتر تازە نە دلم ئەهات و نەرویشم بو لەوقالبە بیمە دەرهووە ،
كە نوومانگ بو ، خەدم پێو گرتبو ، لەم كاتەدا ، لای مەرحومی ماموستا
مەلابەهە الدین ، ئیمامی خانەقا ، كە خەلكی (دزاوەر) بو ، دەرسی
تەجويدی قورئان ، وە لای جەنابی ماموستا مەلاكەریم ، دەرسی نەحو و صەرف
ئەخویند ، حوجرە ییكەم بو ، لە خانەقا ، لەبانی مەرقەدا ، وە بەهیچ جۆری توخونی
ناوی مال و خیزان نەئەكەوتم ، تەنانەت روم نەئەهات پڕۆم بۆمالی براكافی ترم ،
تاروژی لەوماوەیەدا ، لەخەدمتی باوكما بوم ، ماموستا مەلابەها تەشریفی هاورد ،
وە زۆر تەعریفی منی كرد لای باوكم ، كەوا هەمیشە دیتە خەتم ، وە بەیانیان
بەجەماعەت نوێژتەكات ، وە لەم جۆرەشتانە ، شیخ دیار بو زۆری پێخۆشە ،
ئەوشەووە بانگی كردم فەرموی تەمەسسوكی تەریقەت بكە ، واتە بێرە سوفی ، منیش
دەس بەجی لەبەردەمیا دانیشتم وە «تەلقینی» تەریقەتی كردم ، بەلام راستەكە ی ،
نەبەرلەوا ، وە نەلەپاش ئەو تەلقینەش ، كە ئیستەش بەگەورەترین تۆشە ی ژبانی
خۆمی ئەزانم ، هیچم لی حالی نەبو ، لەوێ كە ئەوتری ، لەری بازی تەصەووف دا
دەستی خواپی داوان ئەكەویت ، وادیار بو خوا نە ی كردبو نەسیب ، وەكو ئەفەرمی
«ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء» لام وایە ، زۆرتری هی ئەو بو من بەوجۆرە ی بشی
نەم ئەزانی چی بكەم ، رویشم نەبو هیچ پیرسم لەباوكم ، ئەویش تەمەنی گەورە بو
لەهەشتاسال زیاتریو ، جەنجال و قەرەبالبغ و ئەوانەش فرسەتیان نەئەدا ، ئی پەرژتەووە
سەری ئیچە ، بەهەر حال ، من دەس كەوتیكم دەس نەكەوت ، جگە ئەو پەيوەندە
رۆحی یە ، وە جگە . عەلاقەو هۆگریك بە پیاوچاكانو خواناسانەووە ، كە هەرئەووە
خۆی ، هۆیك بو بۆئەوێ من ئەم بەرھەمە بێرە دەست ، واتە ئەم كتیپە ، ...
پاش سالی ، سەرلەنوێ چومەووە مەكتەب ، وە لەپاشان ، هاتم بۆسلیانی
بۆخویندن لە ناوهندی دا ، سالی (٤٧ و ٤٨) .

لیره دا ، چهن مه به ستيك هه به ، كاتي گوتني هاتوه

به كه م :

هه ميشه باوكم ناوي باوكي خوئي ، هه زره تي شيخ عومهر ضياء الديني ، له سه ر زمان بو هه ميشه باسي كه شف و كه رامه ت و ده سه لاتي مه عنه وي باوكي نه كرد ، يان هي باواي هه زره تي شيخ عوسمان ، به لام ، جگه نه و دوانه ، زور ريزي نه گرت له دوو كه س ، وه هه ميشه ناوي نه بردن به كي حاجي (شيخ عبد الرحمن) ي مامي ، كه ناز ناوي شيعره كاتي «وه فا» به ، وه ده سه لاتي مه عنه وي له راده به ده ر بوه ، وه هه روه ها ، ئيامي غه ززالي ، وه زور به ي له كاتي بري باسي ته سه و و فدا ، ده س نيشاني نه كرد ، بو وته كاتي غه ززالي ، جامنيش نه م هه سه ، كاري تيكر ديوم ، وه تائسته ش نه م دوو زاته م خوش نه وي ، وه هه ميشه وان له كو نجي دلا .
مه به ستيكي تر نه وه ته له كاتي باسي كه شف و كه رامه تدا وتم به لگه ينيكم هه به ، نه ويش بريتي به ، له كاغه زيك ، كاتي ئيمه له سوريه بوين ، باوكم نوسيو به تي بو ئيمه ، نامه كه خه تي ماموستا سه بيد مه زه هري (عه له وي) به كه كاتي باوكم بو ، به لام له قه راغه كه يا نه م چهن ووشه به باوكم به خه تي خوئي نوسيو به تي ، قبل كم ايام سمعت صوتا قال ابن عبد الخالق مريض ما ادري ا صحيح ام مناد غير صادق اخبروني ، واته ده نگيكم بيست گوتني كوري «عبد الخالق» نه خوشه ، دا هه وائلم لي بگيڙنه وه بزانه نه وده نگه راست بوه يام نا .

شته كه ش به م جوړه بو پياوئيكان بوو ، ناوي حه مه ي نه و لخالق بو ، كورپنيكي راست گوتو بي دروو ده له سه بو ، نويزور و ژوويه كي رينكوپنيكي هه بو ، باوكيشي هه ر خذمه تي مائي باوكمي نه كرد ، نه م حه مه به هه ميشه له گه لي منابو ته نانه ت بو حو جره و بو مه كته بيش ، به بو نه وه ، ده رسيشي خويند ، تا پولي شه ش ، كه رو يشتين بو سوريه هات له گه ليا ، هه ر گه يشتينه نه وي ماوه ينيكي نه برد ، حه مه توشي گرانه تي ينيكي خراب بو ، پزشكه كان فه ره نسه بي بون ، هاتن ، وه قه ده غه يان كرد نه بي پاريزي لي بكرت ، با خه لكي تر يش دوچار نه بين ، وه وتيان نه مه پاش نه وه نده روژ جا چاك نه بيته وه .

به كورتي پاش روژي ، يان ، دوو روژ ، حه مه عاره قي كردو چابويه وه ، كا براي فه ره نسه بي هه رته هات و هه رته چو نه بوت نه مه سه يره چون وازوو چاك بو .

به كورتى ، پاش ماوه يئك نامه يئكى باوكم به به ريدا هات ، به ريدى ئه وزه مانه و
 جهنگى جيهانى دووه هم ، هه مان نامه كه له پيشاوتم ، ميژوى نامه كەش ،
 هه مان شه و بو كه حه مه عاره قى كردو چابويه وه ، جائه مه له روانگه ي ته سه و و فوه هه م
 كه شفه هه م كه رامه ت ، كه شفه كه ، ئه وه ته ئه وده نگه هاتوه ته گوئى ، يان خوا
 پيشانى داوه و ئيتر نه ي ويستوه بلى به چاوى خوم ديم ، كه رامه ته كەش ، ئه وه ته
 دوعاى بو كردوه و چاك بو ته وه ، به رله وه ي كه پزشكه كان چاوه روانى چاك بونه وه ي
 بن ، ئه گه ربه وي كه رامه قى شيخ بنوسم ، كتيبيكى ئه وي ، ته نانه ت
 هه رئه وان هه بنوسم كه له ده مى ماموستامه لا كه ريم بيستوه ، كتيبيكى ئه وي ،
 «به راستى جه ناي ماموستامه لا كه ريم كه ماوه يئكى زور له خدمه قى شيخ دا بوه
 وه له سه رى ده سى شيخ دا ته مه سه سوكى كردوه ، ئه وه نده ي كه شف و كه رامه قى شيخي باوكمى
 له به ره ، به شى يه ك كتيب خوزگه هه روا كه مه لا حاميد وه شيخي سه رانى سه رگوزه شتى ژباني
 شيخ عوسمان ، وه مه لا موحه مده ي باكى سه رگوزه شتى ژباني شيخ عومهر يان نوسيه ، كه
 هاوچهر خو شاگردى ئه و بون ، به و جو ره ش ، جه ناي ماموستامه لا كه ريم ، سه رگوزه شتى
 شيخي باوكمى ئه نوسى ، نه ك به كورتى ، به لكو به و جو ره ي كه شاره زا به و خوى ديويه قى .
 شيخي باوكم ته نها ئاوانى ئه وه بو كه ئيمه ريگه ي ته سه و و ف له ده س
 به رنه ده ين ، وه هه رگيز هيچ هه ليكى له ده س نه ئه دا ، بو ئاموزگارى كردن ،
 دل گه رم كردن ، پال پيوه ناغمان بوگرته به رى ئه و شار يگه به ، واليره دا بو نمونه ، سى
 نامه ي باوكم يه كى به عه ره يى ، يه كى به كوردى ، يه كى به فارسى ، كه بو منى نوسيون
 ئه خه مه پيش چاو ، كه زور شتى تبادا روون ئه يته وه .

لاي كه مى به ناوى به لگه يئك بو جو رى نوسينى شيخ به وسى زمانه ، چونكه هه رسيكى
 خه قى خو به قى ، وه دووه هم بو ده ركه وتتى ئه مه ي ئه و گه و ره پياوانه ويستويانه
 مناله كانيان چون بن ، وه چى يان له وان ويستوه ، وه زور په ندى تر .
 قوناغى سيهه مى سه رده ره هاوردنى من له زانبارى ته سه و و ف ، برىقى بو له نوسينى
 ئه و كتيبه فارسى به ي ، كه به يارمه قى خوا پاشى چاپى ئه م كتيبه ده س ئه كه مه گو رينى
 بو كوردى ، كتيبه كەش برىقى به له چو نيه قى په يدا بو نى زانسته ئيسلامى به كان ،
 جاله كاتى گه يشته به شى ته سه و و ف دا ، كه وتنه سه رچاوه بشكنين و كتيب
 په يدا كردن و كتيب خو ئينده وه ، به راستى له م ماوه به دا بو ، كه به باشى ته سه و و ف
 به چه شنيكى قول و شاره زا يانه ناسى ، به تا ييه ت ، له كاتى خو ئينده وه ي هه ر كتيبيكا ،

اليه العصف المقتطع واللاهاتين الخ
 في هذه البجاء استوال عن صحتكم عند ان وصلت اليه
 وجاءت برفقة احد اصدقائي بوصفهم هناك
 لتستلموني ولاني اخوتكم تنما يا يني يا صوا
 وقبل شهر ردتنا مكتوباً بالبريد ولم
 انصافاً فالطوبى منكم اني الملتزم
 صحتكم بما فيكم على اصدقائي واما
~~تقول القلق الذي احابنا من جبارك~~
 فقل لصحتكم ان والتمه زاهد وواقعه ناسي
 والاولاد من البعيت والنسب كلهم
 وانا حقه وسليكون عليكم مع طه
 على

ولقد ترفيت سعادت زوجه على ان ارفع الحمل في ٦ الجاه
 انكم تركت ولادك غرض الله لونا اجفنا ونظراً للفق
 انصافاً لهذا المحتصر خارجاً الى حبات ابيكم عليه
 ان كنتم في ررا الزور والى ابيكم ان كنتم في البوطان وعلى ما
 صفتكم وكسوا واصلوا لانا ما تبادت وادبه وفكره و
 عن صحتكم ولا لادرا في ما تبادت
 علم الحكمة
 على

دەس نیشانی ئەکرد بۆ چەن سەرچاوەیەک ، ئەچوم ئەوانیشم سەیر ئەکرد ، بەوجۆرە
بۆم دەرکەوت ، تەصەووف دەریایێکی ئێ پایانە و زانیاری یێکی گەرنگەو ، ئێمە
لەکۆی و تەصەووف لەکۆی ، ئەرزوئاسمان لێک دورین .

بەتایبەت لەکاتی نوسینی ژبانی بەشێک لەگەورە پیاوانی تەصەووف دا ، عاشقی
رێبازە کە یان بوم ، وە ئەگەر خوا بۆم بکات ئەمەوی لەکتیبێکی جیاوازا ، ڕاڤە ی ژبانی
سەرزنجیره ی تەریقە تەکان بنوسم ، وەکو تەریقە قی شاذلی ، رفاعی ، قادری ،
نەقشبەندی ، کوبره وی ، چەشتی ، تیجانی ، مەولەوی ، سەهره وه ردی وە ئەوانی تر ،
سابزانین ، تەمەن تاکە ی ماوه ئەدات . وە تاچ ڕادە ئێ بۆم پری ئەکەوی . بەراستی من
ئەمە ویست ، نوسینی ئەم کتیبە دانیم بۆ باشتر ، بەلام ، چەن شتێک بونە هۆی دەس
جواندەنەوهم لەم کارە دا . یە کە میان : وایزنام سالی هەشتاویە ک بو لەسلیانی دا
کۆبۆنەوہ یێک کرا ، بۆ خویندەنەوہ و لیکۆلینەوہ ی شیعری کلاسیک ، منیش
بانگ کرابوم ، لەویدا دیم پری لەبرایان ، سەبارەت بە تەصەووف باسیان کرد ،
وہ زۆر بەیان واتیگە یشتون تەصەووف ، ئەبێتە شیخ یەتی ، وە هەر کە موکۆپریێک
لە کۆزە شیخی لەرێی باوک و باپیر دەرچوہ ، هەموی گوناھی تەصەووفە ، جائە و تاوانە
هەروەکو ئەو تە ، تاوانی چەوتی و بەدەرە فتاری موسلمانەکان ، بکەینە گوناھی
دینی ئیسلام ، شاہد لەناوی هەموی ئەوخە لکە دا چوار موسولمانی رێک و پێک
دەس نەکەوتانی ، گوناھی ئیسلام چی یە ، تەصەووفیش هەربە و چە شەنە تە ،
تەصەووف کاکلە ی ئیسلامە ، تەصەووف موبەمو ئەنجام دانی ئیسلامە ، بەدەر و ،
بەدەر و ، بەناشکراو بەنێنی ، ئیرمن ناوی خۆم بنیم سوفی ، وە فرم بەسەری
تەصەووفەوہ نەبی ، گوناھی تەصەووف چی یە ؟ هەروەها هەستی ئەوہم
لەوبرادەرانە کرد ، کە ، و اچاوە پروان ئەکرا ، ئەبی تەصووف ، وەکو زانیاری یێکی
ماددی ، بەرھەمی ماددی هەبیت ، وە شیاوی پەرە پی دانیت ، هەروەکو
هەموھونەریکی زۆر زۆرگەورە ، لەناوی ملیونہا کە سا یە کەس ئەتوانی بگاتە یەکی
لەدواپلەکانی ، هەروەکو سەیری زانیاری فەلسەفە ئەکەین سەیر ئەکەین لەصەدە ییکا
جایەکی بەناوی فەیلەسوف هەل ئەکەوی ، لەحالیکا ، فەلسەفە هەرگیز ناگاتە ئاکام و
دەس مایە یێکی ، ییکە موزیاد ، بەلکو هەر سەیقە لی دەرەوہو ، پاك کەرەوہ ی
هەست و بیرو زانیاری مرقوہ و زاخاودەری میشک ، وە فەیلەسوفەکان تائیسستەش هەر
بەشوینی خوادا ئەگەرین و هیچکام نەگە یشتونە تە ئاکام ، ئەوہش بگاتە ئاکام ،

هەرخەيالەو پاش ماو ەيىك يەكى تىرى بۆتايىن ئەبى، ھەرچى ئەورىساو بەنى ئەم ئەيكاتەو بەخورى، وەسەرلەنوى تى ھەل ئەچىتەو بەلام صوفى بەكان ھەموو خۆش حال ۆسەر بەرزىن بەو ەى گەيشتونەتە راستە قىنەى خواناسىي، واتە «ەين اليقين»، وە ھەرچەن رەوشى جورا و جوريان پيشنيار كوردە، بۆگەيشتنە سەرلوتكەى ئاوات، بەلام ھەمويان ھەر ئەگەنە ئەوسەرلوتكەى ەو، ھەموى ئەگەنە ئاواتى خواناسىي، بەتايبەت، ھەمويان ھەر خولايىكيان ھەبە، كەتاك و تەنياو تى ھاوتاو بى چونە .

جاليرەدا لەسەرى خۆم بەفەرزانى، مادام من تۆزى شارەزايم ھەبە ئەبى بۆچى ئەم ھاوولائىيانەم لەم زانستە گەورەبە، لەم بەرھەمە بەكەلكە، شارەزانەكەم، بۆتەو ەى ئەگەر دزى تەسەووف بون بزائن دزى چىن، وە ئەگەر لاينگرى تەسەووف بون بزائن لاينگرى چىن، نەك ھەر شوپى «عاطفە وە احساس» بکەتون، يان ئەو ەى شىخىكى خۆش ويست، تەسەوفى لاباش بيت، ئەو ەش رقى لەكۆرە شىخىكەوت، تەسەوفىش بەخراب بزائىت .

لە ھەموى گرنگ تر، ئەى ھاوزوانى ئازيز، دوومەبەست ھەبە، نابى لەيادى بەرىت يەكەم : تۆى خوینەوار وە تۆى ويزەوان، ئەبى بزائىت ئەدەبى كوردو ئەدەبى ھاوسى كافي كورد وە كوعەرەب، تورك فارس ھىند، ھەموى پرىتەى لە ئەدەبى تەسەووف، پرىتەى لەموصطەلەحالى تەسەووف، تۆتەگەر نەزائى تەسەووف چىبە، لەو كاروانەجى ماوى، وە ھەرگىز ناتوانى لەو ئەدەبە، بەتەواوى بگەيت، تەنانت، كوردى بەكەى خویشت، بگرە زورجار خۆت وشەيىك بەكاربىرىت وە بەوردى و بەقولى لەواتاكەى تى ئەگەيت . كەوانە تۆ، ھەم لەپروانگەى ويزەو ە ھەم لەپروانگەى زانبارى ەو ە پيوستت بەگەيشتن لەتەسەووف ھەبە، كەوانە لەسەرتە، بەرىكوپىكى لەتەسەووف بگەيت .

جامنىش لەم پروانگە ەو ەبو، كاتى سەيرم كرد تۆى كورد سەبارەت بەم زانبارى ە بەرزە ھىچ بەلگە و سەرچاوەيىكى كوردىت بەدەستەو ەنە، بەپىي تواناييم ھەولم دا كتيبخانەكەت بەم كتيبە پرازينمەو ە، ھەولم داو ە روني كەمەو ە تەسەووف چىبە، وە ئەگەر تۆويستت، بيت بەسۆف، ئەبى چى بگەيت، وە ھەموقوناغە كانم گوتو ە . بەلام، ئەو ەى بىەوى بىتەسۆف لە ھەموى گرنگ تر ئەو ەتە ئەبى ماموستايىكى باش پەيداكات «كەبەداخمو ە نايابە» يان، لەو كتيبانەدا كەباسى چۆنەتى چلەكيشان و

ذیکر کردن و نهو جوړه شتانه ی تیا به، مه بهستی خوئی بیرته ده ست. به لئی مه بهستی من
 هرته وه ته خوینه واری کورد له م زانیاری به بگات، وه بزانی چی به وچونه، نه گینا من
 نه خووم به مورشید نه زانم، که به موی پروپاگانده بوخوم بکه م، وه نه نه م زانینه شم هی
 تاقی کردنه وه، زانین و به سهرهاتی خوومه، به لکو نه وه ی نه زانم، هی موتالا کردن و
 خویندنه وه به، وه خویشم له هه موکه سی زیاتر به پیوستی چاک بون و
 رهی راست گرتنه بهر، نه زانم، نه نه نه و دل خوشی به م هه به، نه لیم شاید به وه ی،
 به قه لیم، خووم له و گه وره پیاوانه نریک کرده ته وه، له پاشه پروژا خوا بم به خشی
 به وان، وه به لکو نه مه خوابه، «موحه مده دی خوشه ویست» درودی خوی له سهر،
 له بهر خاتری خوشه ویسته کانی، به به کی له په پیره وانی خوئی وه رم گریت .

به باوه ری من خوابی داو که سیکه خوئی بوی ده س بدات وه له م ریبازه دا
 سهر که ویست، بگاته، به قینی ته و او، وه له شاری به قای پاش فنادا، خانویکی
 بهرچا و فهره ح و پرله گول و گولزاری مه عنه وی بیرته ده س، وه دل وده رونی تیا
 بجه سینینه وه .

هوینیکی تری نویسنه که م نه وه بو باو باپیرانی من، چونکه خوئیان خاوه نی
 زانیاری به که بون هه ولیان نه داوه بنوسن، وه کو نه وه ی بلین نه وه ی نه خوشه با بیست
 ده رمانی دلی بگریت، چونکو به راستی ته صه ووف کرده وه به، نه گگ گوftar، وه کو
 خوئیان فهرمویانه «فعل و لیس بانفعال»، به لام من وتم، مادام کاکله که و جه وه ره که
 له ده س ده رته چیت، لای که م به لکومن بتوانم به نویسن نه وه ی بوم نه کری بینوسم،
 وه ده س نیشانی سهرچاوه کان بکه م، بو نه و برایانه ی، له تاینده دا نه یانه وی باشر
 له م باره وه بنوسن، وه به لکو خوا نه م تیکوشانه م به کرده وه ییکی په سه ند
 بو حسیب کات .

تاقه مه بهستی کم که ماوه بیلم نه وه ته، هه ولم داوه نویسنه که م جوړی بیست خه لک
 به ئاسانی لئی تی بگات، واته ناوه روك نه که مه قوربانی ووشه و یاری کردن به ووشه،
 به لکو هه ولم داوه کاری بیست خه لک له زانیاری به که بگات . وه به و زمانه بیست
 که خه لکی له ناوی خوئیانا به کاری دین .

تی‌بینی سه‌بارت بهم سی‌نامه‌یه . (۱ ، ۲ ، ۳)

دوو نامه‌یان هی به‌رواریکه که من له سلطانی نه‌مخوند (۱۹۴۸) وه نه‌وشیخ فه‌ره‌جه ، که باوکم هه‌والی پرسپوه ، شیخ فه‌ره‌جی ئاسنگه‌ره که خزمی دایکه وه حاجی برام زاوایان بو .

باسی مه‌عاشیش له نامه عه‌ره‌بی به‌که‌دا نه‌وه‌ته شیخ مانگانه‌ی نه‌دا به ژنه‌کانی بو نه‌وه‌ی دادگه‌ری‌ی شهرعی پیش‌چاو گرتنی وه هیچ‌کام زیاد نه‌به‌ن .

جا من نووسیووم ئایا نه‌م مانگانه‌یه‌ی له سلطانی نه‌دریته من له سه‌ری مانگانه‌که‌ی دایکه ؟ شیخ له وه‌لأما نه‌فه‌رمی : نا... خه‌مت نه‌بی ، له مانگانه‌ی دایکت نه‌ه ، وه نه‌وه‌ش به‌پی‌ی ره‌فتاری تو هیشتا که‌مه .

باقی باسی ماینه‌که‌ش روونه ، ماینیکی باشیان بو‌هانی بو زوری له‌براو‌خزمان داوایان کردبو ، هه‌رچه‌ن من خویشم له‌وی نه‌بووم ، به‌لام دای نابو بو‌من .

نه‌وه‌ش هه‌رلوتفی خو‌ی بو نه‌گینا من هیچ چاکی ییکم له‌خوما نه‌نه‌دی .

نامه‌فارسیه‌که‌ش ، میژوی ۱۹۴۹ م به ، که‌من ده‌ستم له‌خویندن هه‌لگرتبو وه‌له‌نه‌حمه‌دئاوادابوم سه‌رگه‌رمی کشتوکال‌بوم ، وه هه‌رسی‌نامه‌که هه‌رئاموزگاری‌یه‌و هه‌ر پالپوه‌نانه بو‌ریگای خو‌ش به‌ختی ، ریگای دانش و نه‌ده‌ب وه‌به‌خه‌تی خو‌یه‌تی .

نه‌مین نه‌قشبه‌ندی

۱۰
مکرمی عزیز تو زری با و م ای حیوات

ماج اکرم دی کر علم و عمل و صلحت یواکم

فماخذت گفتت بکبر حریت هرور

بم انورم موصوفی لراک له مکتوب

بلدی صرا و کورن تره کس یکم اولاد معاصرست

له دین درین کس اخلاق حسنه یکم

مالدی خدا اوله لای فخری خدا موزر

ومسترم بریت و له قیامتاً سردانانی

ایتر و الی لطفی خدا و صفت برائی

بدره در حدیث دکم و بینا بین جزئی

سلاقی خرم بور و انیک غرام بنموم

والله و اولاد د صبی برام همون دعاک

صیران برام و احوالی

ایرکم و الله

علاء الله

بسمه سبحانه و تعالى

کوری عهزیزم نوری چاوم ئەمین چاوت ماچ ئەکەم دوغای عیلم و عەمەل و صلاح
بۆ ئەکەم ، کاغەزت گەشت بەخەبەری خوشیت مەسرور بوم ، کورم مەعصومی
بۆ ئینسان لە هەموچت بە لای خواوە گەرە تره سەعی بکە ئەووە لەن مەعصومیت
لە دەس دەر نه چى کە سبى ئەخلاقى حەسە نه بکە تالای خواو لە لای مەخلوقى خوا
موعەز زەزە و موحترەم بژیت ، وە لە قیامەتا سەر دانەتەیت نیتەر حەوالەى لوطفى
خواو هیمەتى شیرانى بێشەى تەوحیدت دەکەم وە بەینا بەین خەبەرى سەلامەتى خۆتم
بۆرەوانە بکە ، عەزیزم شیخ فەرەج و ئەهل و ئەولادی وە حاجى برايم هەمويان
دوغای خیریان بۆ ئەکەم و ئەحوالیان ئەپرسم ، والسلام ۱۹۴۸ م

علاء الدین

از آن پس و در هر سر این آدین در دین
 سیریم مروت است از بلب زینت مدار
 و اخلاق صند مرقس باشد فقیر است
 فراوانت من کنم اصدت بکست و خلق
 بنس انقدر بدان کس ادب و نیکو
 از هر کار بهر است عرفا بکرم و ضایع
 هر چه از خدمت مرنانی کنایه عنایت
 بهتر در رفتار کردیم اخلاقش بود پاکه
 در در دار که الهادوة منارة زمیحه
 تراصاح کنه مخلوق (بیز زمان روز آخرت) غیب
 فراوان که در هر روز بهر طاعت حرف مرنانی
 آمده باش برین حکم نفس با حوائج من
 بجز در آن از غیب بدون هم الهادی طرانه

در هر سر این آدین در دین
 سیریم مروت است از بلب زینت مدار
 و اخلاق صند مرقس باشد فقیر است
 فراوانت من کنم اصدت بکست و خلق
 بنس انقدر بدان کس ادب و نیکو
 از هر کار بهر است عرفا بکرم و ضایع
 هر چه از خدمت مرنانی کنایه عنایت
 بهتر در رفتار کردیم اخلاقش بود پاکه
 در در دار که الهادوة منارة زمیحه
 تراصاح کنه مخلوق (بیز زمان روز آخرت) غیب
 فراوان که در هر روز بهر طاعت حرف مرنانی
 آمده باش برین حکم نفس با حوائج من
 بجز در آن از غیب بدون هم الهادی طرانه

بسمه سبحانه و تعالی

کوپم وه نوری چاوم ئەمین چاوت ماچ ئەکەم وه دوعای زیادبونی خوش بهختیت
 بۆ ئەکەم ان نشاء الله له به دهس هینانی ئینسانیهت وه زانیاری
 وه رهوشی چاک داسه رکه وتو ئەبی منی فه قیر هه مو به یانی و ئیواره ییک فه راموشت ناکەم
 ئومیده وارم تیکووشی بۆ به دهست هینانی خوش بهختی و رهوشی بهرز ئە وه بزانه
 که سبی ئە ده ب وه خوش ناوی له هه مو کاری باشتره ، ته مهنت به فیرو دامه نی خوی
 گه وه «جل جلاله» له خووت مه ره نجینه ، بی گوناھی به لای خوا وه له هه موشتی باشتره
 هاوړی کان هه رکامیان رهوشیان چاک نیه دوری یان لینگره «المجاوره مؤثره» فه رمویانه
 هاوړی چاک چاکت ئە کات وه هاوړی خراب خرابت ئە کات ، مه خلوقی ئە م روژگار
 زۆر به یان دواروژان له بیر بر دوه ته وه وه ته مه نی به نرخی خو یان به شتی هه چو بوچ
 ئە به نه سه ره به هوی نه زانی به وه ئە ومردوه دارزیوانه یان له بیر بر دوه ته وه که کهس به حال یان
 نازانی وه بی هه والانه خو یان له خوش بهختی بی به هره کردوه وه به هه شتی جاویدانه یان
 گوړیوه ته وه به م دوور و ژه عومره ان شاء الله کوړی من تو به ییچه وانهی ئە وان وه
 تیشه کووشی ، فه رمویانه ، له کی وه فیږی ئە ده ب بویت گوئی له بی ئە ده بانه وه
 «وانه ته وه ی ئە وان کردویانه من نابکم» «ئەمین» له کی وه فیږی دین داری بویت وتی له
 بیکاران و بی دینانه وه .

ئیتر ئە وه ی که سه جهرفی به سه .

علاء الدین

۱۹۴۹

(كورتەيىك لە ژيانى نوسەر)

- بسمه سبحانه وتعالى

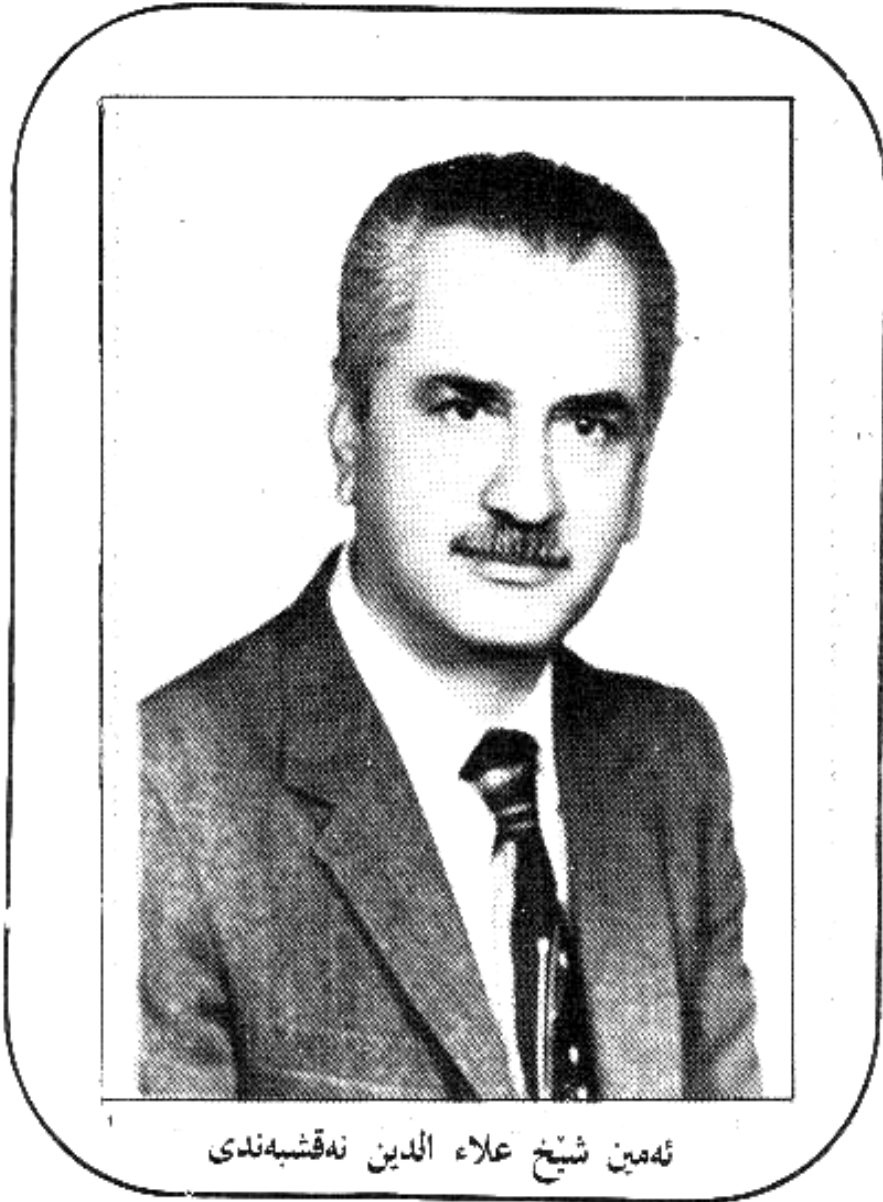
ولدى وفرحة قلبي المسعود وقرّة عيني محمد امين اهدى اليك الدعوات الخيرية التي تكون سبب طول عمرك ومزيد عزك وسعادتك ، وأقبل عينيك إن تسئل عنا بحمده تعالى سالمين مفرحين ونسئل الله تعالى صحتك وفتح باب العزة والسعادة عليك ، وصل مكتوبك اخذناه بيد المحبة لأنه كان نصف المواصلة ، فاعلم إن المعاش الذي تأخذه من الحاج عبد الله الشالي هو من راتبي ، ومعاش أملك على قاعدته ، مثل السابق ، وما هو ناقص ، وإني أعطيتك بالمحبة هذا المبلغ الذي تأخذه ، بكمال المحبة والرافة ، وما هو قابل في مقابلة حركاتك واوصافك الذي نسمعه ونشكر الله على هذه الاوصاف والاخلاق الذي نسمعه من الواردين ، فيا ولدي انى علمت انك ماتحّب الفرس التي اعطينا كها فعلى هذا فبدلناها بالتي هي احسن ، فجابولى فرسا من طرف المكريان فطلبوها منى اغلب الاولاد وبني الاخوان فاني اعطيتها بيد محمد عبد الخالق ليخدمها لك وهي تسوى خمسة فرسان مثل فرسك الاحمر وهي تميل لونها الى البياض ، فادام تكون انت على الاخلاق المحمودة تكون اسبق من اخوانك في قلبي ، وهو يتولى الصالحين . ويدعون لك بالخير جميع الاولاد والاهل والمحبين . وصلى الله على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه اجمعين .

(1)

خادم المحاسن النبوية الشريفة

علاء الدين

(1) محاسن به عدره بنى به موى ريش له ثنين ليره دا مبه ست له جهن ناله موى ريشى يتغمه مبه ره درودى خوى له سهر . كه له كانى خويا سولطاني عوساني وابزائم (عبد الحميد) ي دووهمم بوه . به دبارى به فارمانيكى ره سمي داربه نى به حاجى شنيخ نه حمده دى مامى باوكم كه نيه جهن نالينكى له يياره بهو جهن نالينكى له ته ويله . جا باوكم نوسويه : خادم المحاسن النبويه : مبه سنى لهم جهن ناله موى وه پيروزه به .

«بە پىنوسى خۆي»

نوسەر، ئەمىن كۆرى شېخ عىلى الدىن بيارە، كۆرى شېخ عومەرى شېخ عوسمانى نەقىشەندى بە.

ئە گوندى بيارە، لە بەرە بە يانى رۆژى بەك شەممەي ۲۱ / ۱۲ / ۱۹۳۱ ميلادىي وە شەعبانى (۱۳۵۰) ى كۆچى دا لە دابك بوە.

داپكى، ناوى رايىمە، كچى شېخ ئەحمەدى عىززى، خەلكى (دېر الزور) ە لە سور بە.

هر له منالی پهوه له خانه قای بیاره دا، که ناوه نډیکې گه وره ی پلاوکردنوه ی ته صه ووف
وه شهر یعه ته لای ماموستا مهلا کهریم، موده ریسې بیاره، وه مهلابه ها، ټپامی خانه قا
خویندویه تی.

خویندنی سه ره تانی له مه کته بی بیاره، وه ناوه نډیکې، له سلجانی خویندوه.
پاش پشودانی سالی ۱۹۴۸ به هوی ته ووه به ده ستوری باوکی، سه ره رستی براو
خوشکانی له خوی منال تری گرتوه ته ته ستو، ده سنی له خویندن هه لگرتوه، وه ده سنی کردوه ته
کشتوکال و باخ داری له نه رزو ناوی نه حمه دتاوا ی نریکی سه رچاوه ی زه لم دا، که مولکی
باوکی بوه و داویه تی به نوسه رو براو خوشکه کانی واته «ثابت، مظهر، ادیبه».

له سالی (۱۹۵۱) دا زه ماوه نډی کردوه و نه جیه خانمی کچی مه محمود خانی دزلی
ماره کردوه، که نیسته چوار کورو کچیکیان هه یه.

«نهمیر، بی ووی، نازاد، ناریز، رهنگین» وه دوو کوره زای هه یه، کوچه ر وه مار دین، که
کور ی ته میرن.

نوسه تاسالی ۱۹۶۲ سه رگرمی کشتوکال و باخ داری بوه وه له م پیشه یه دا باش شاره زا
بوه، کانی بی کاری و پشودانی به خویندنه وه، یان راوکردن به و ناوچه یه دا، یان ته سپ سوار ی
بردوه ته سه ر، وه بست به بست هه ورامانی ته م دیوو ته و دیو گه پراوه، به م بونه وه هه ست و
په وانی، له گه لی سورشتی ناوچه که و جوانی ی مه لهنده که دا شیلراوه.

له سالی ۱۹۶۲ دا که ناوچه که ی بوه ته جیگه ی نازاوه، به جی ی هیشتوه و چوه ته دزلی.
پاش سالی له وپوه باری کردوه ته مه محمود تاوا ی دوور و، تاسالی ۱۹۶۷، پاش ناکام بون له
تاواتی ناسایش وه له بهری خویندنی منال کانی چوه ته کرماشان.

له کرماشان خویشی سه ره له نوی تی هه ل چوه ته وه بو خویندن، وه تبعه دانی له وی
ته و او کردوه و پاشان باری کردوه بو تاران، له ویش له زانکوی «اداب» دا لیسانس ی وه رگرتوه،
له م ماوه ی خویندنه دا به ده می خویندنه وه کاریشی کردوه بو ته وه ی نانی بی منته بجات، وه
هه رگیز به ناوی په ناهاوه ره وه موچه و مانگانه ی وه نه گرتوه له تیران، وه له (۶۲) وه وه تا
شه صت و حوت به توزه توزه ی به ره می باخه که ی ژاوه که سالانه داویه ته تیجاره و پاره که ی
خه رج کردوه، پاشان له سالی ۱۹۷۸ دا که ورده ورده نازاوه له تیراندا که وتوه ته وه، باری کردوه
بو شاری سه، وه له سالی (۱۹۷۹) دا، که ناگری نازاوه بلنسه ی سه نده، گه پراوه ته وه بو
داوینی دایکی نیشتانی خوشه ویست.

۳۰ سهیر ته وه ته هه موی ته م کوچه نه ی له مانگی ته یلول دا بوه.

ئىستە كار بە دەستى مېرى بەو مندالە كانىشى لە دەره وهى وئات سەرگەرمى خويندنن.
لە سالە كانى هەشتا و دوو وه هەشتاوسى دا لە بەشى فارسى دانىشگەى بەغدا دا بەشيوه
«مخاضره» دەرمى گوتوه توه.

نوسەر لە سالانى ۱۹۷۰ و ۸۱ ۸۳ دا چوه بو حج وه سى جار حجى كرده.
لە سالى (۱۹۸۱) دا ديوانىكى لە شيعره كانى خوى بەناوى (بەرهمى ژيان)، بە كوردى
سۆرانى و هورامى و فارسى چاپ كرده، وه نازناوى نى وهى هەل بژاردوه بوخوى.
ئىستەش بەشى ديوانىكى تر شيعرى هەيه، ههروه ها نوسراوه يىكى فارسى هەيه كه نزيكه
حەوسەد لا پەرهيه، سەبارەت بە چۆنەتى بەدى هاتنى (علومى ئىسلامى) وه سەبارەت بە
چۆنەتى بەدى هاتنى بەكه بەكهى زانبارى بەكانى ئىسلامى باس ئەكات، كه چۆن وه لەكه يهوه
هاتونەدى، وه سەبارەت بەچى به، وه گهوره پياوانى ئەو زانبارى يانەش ئەناسىنى، ئىستە
خەريكه ورده ورده ئەيكاته كوردى.

لېكۆلېنه وه يىكى بە دەسته وه به سەبارەت بە «شارە زور و شارە زورى بە كان» كه بەركۆلېكى
لە بەرگى دەيه مى گۆفارى كۆرى زانبارى عىراق دەستەى كوردى دا لە چاپ دراوه، ههروه ها
قەصيدەى بوردهى گۆرپوه تە سەرى كوردى كه ئەو يش وا لەخولى ئاماده كردنا.
ئەمە تا ئىستەش ئازيز ترين بەرهمى ژيانى خوى، وه ئاوانى گهورهى ئەمەنى، واتە كئېچى
«تەسەووف چى به تان پيش كەش ئەكات».

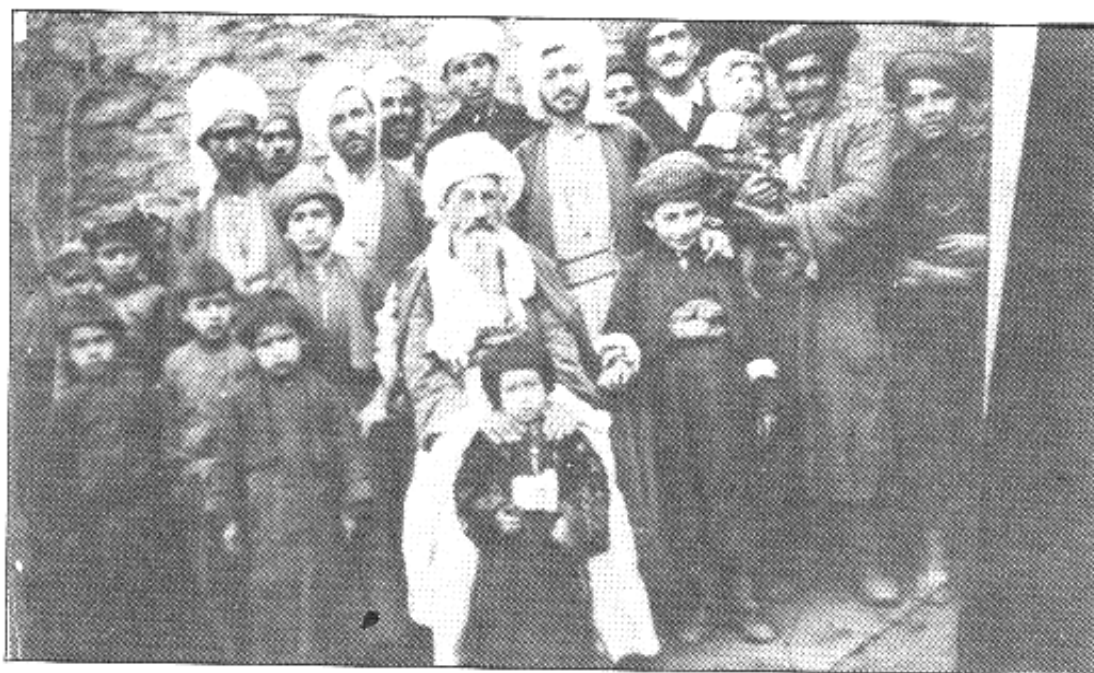
كەواتە نوسەر، سەردەمى منالى و نەوجوانى خوى لە بياره، وه جوانى و پى نانه پياوه قى
لە ئەحمەدئاوا، وه لە ۳۲ ساله وه تا ۴۹ سالهى لە هورامان و كوردستان و كرماشان و تاران دا
داوه تە سەر، وا شەش ساليشى لە پابته خنى خوشه و بستى عىراقى مەزن دا برده سەر، بزائين
رۆزگار لە بەشى دوانى ئەمەنا، چ داها تويك ئەكاتە بەشى.

هەر جۆر وه هەر چۆن وه هەرچى بێت هەر لەخودا بەزىاد بێت.

«هەرچى لای خوشه و بسته وه بێت خوشه» خودا عاقىبەت خیرمان كات.

«هەر خوش بن».

وینہی شیخ عادلہ دینی بیارہ کہ نوسہر لہ ہمدردہ بیارہ
وہ بری لہ کورہ کافی وہ دست و پیوہندی بہ دور بان

وینہی نوسہر
لہ ہمدردہ می باوکیا
لہ تمہن سنی سالیدا
نہم وینہیہ سالی ۱۹۳۴ م
لہ بیارہ دا گیارہ

۱- ته سهووف چي يه ؟ چؤن وه له كه به وه به دي هاتوه ؟

۲- ته سهووف بهر له ئيسلام كامه و چؤنه ؟

۳- ته سهووف ئيسلامي كامه و چؤنه ؟

۴- فرق له نيواني فلسفه وه ته سهووف دا چي يه ؟

ماوه يېڭى زۆر بۇ بۆھەلېك ئەگەر پام بۇم دەست بىدات بەلكو تائە وپراددە يەي لەوزدە توانامايىت ، بۇ خويىنە وارى كوردى روون بىكە مەوۈ كە تەسە ووف چى يە ؟ ئامانچو ئاكام لەودا ئە ئى چى يىت ؟ بۇكوى ئەروات ؟ وە زۆر پىرسىارى تىش كە ھەر لەم بابە تەوۈ ساھلای سال سىرچى خويىنە وارى كوردى راكىشاوۈ .

جامن ئىستە نامەوى ھەرىەكسەر خۇم بىكوتمە ناوباسە كەوۈ ھەرنائىش كرى لەنا كايىكا پەردە لەسەر ھەمو رازو نېئىنە كانى ئەم باسە گىرنگە ھەلدە يەنە وەو پان بە جارىكا ھەمو پىرسىارە كاتمان كە ئەكە كەينە سەر بەك و جالە پاشان دەسكە يە شى كوردنە وەو باس لى كوردنپان ، بەلكو من لام وا يە ھەروردە وور دە لەناوباسە كاناخوى ھەمو شىك دىتە پىشە وەو ئىمەش بە ئەندازە يى توانانى خۇمان ھەم بە بەلگە يى «ئاوۈ زى» واتە «عەقلى» وە ھەم بە دەس راكىشان بۇسەر چاۈە نوسراۈە كان ، وە ھەم بە پىشت بە ستن بە برى شارە زانى و سەرگوزە شتى خويىشم ، ھەوى ئەوۈ ئە دەين بەلكو بەر ھەمو دەساوردىك پىش كە شى خويىنە وارى كورد بىكە يىن كە ئەو يىش ھەروە كور خويىنە وارانى ھەمو زوانە كانى تر ، لەم مە بە ستە گىرنگە شىك تى بىگاتو ، برى لەم نېئىنە يى بۇروون يىتە وە ، وە سەر چاۈە كان بناسى ، بەلكو زىرە كانو پىشت بە خۇ بەستوانى كوردىش بتوانن لەم پىيازە ئاگادار بىن وە زانىارى خويان يان پى دەو لە مەندو بە ھىزىكەن .

جا ھەروە كو وتمان ئىستە بۇ برى پىرسىار زوۈ ، وە كو ئەوۈ يى بلىن ئايا «تصوف»

ھەر تەصەفى ئىسلامىيە يان لەۋەدە بەرپىش تەسەۋۋۇپ ھەربوھ؟ يان بلىين بۇچى بەم ناوھ ناونراوھ ، وە ئەم جۆرە باسانە ، بەلام بەباوھرى من جارى ئەوھ بەپئويست ئەزانم كە بتوانم بۇئيوھى خۇشەويست رېشەو سەرچاۋەى باسەكە روون كەمەوھ ، تاوردەوردە مەبەستەكان يەكە يەكە دېتە پېشەوھ .

بىگومان لەرۇژنكەوھ كە «ئادەمى زاد» ، يان بەواتايىكى تر ، ئەم گياندارە ئاۋەزدارە ، ئەم سەرزەۋىيەدا چاۋى كىردوھتەوھ ، وە لەرۇژنكەوھ ئاۋەزومېشكى مرۇف خراۋەتەكار بۇگورېنو چاك كىردنى ژان واتە بۇ «تظۇر» ، بىگومان يەكەم ھەنگاۋى ئەوگياندارە ئاۋەزدارە ئەوھبوھ ، كەورد بېتەوھ : ... لەچى ؟ لە ھەموشتى لەھەرچى شتىك دا دەوروبەرى ئەۋى گرتوھ ھەموشتىك كە تازارىكى پى ئەگەيىنى ، وە يان سودو بەر ھەمو قانجازىكى ھەيە بۇى ، لە ھەرشتىك كە مەترسى ھەبى بۇى ، ياخۇ بېتە ھۇى ئارامى و دلگەرمى و دلخۇشى وە بىكرى خۇى بىخاتە پالىو پەناى پى بەرپت .

بۇنۇنە ، گيان دار بىگومان پئويستى بەئو ھەيە بەلام ئاۋىش ھەمو جۇرىكى ھەيە ، ئاۋى تال ئاۋى سوپر ئاۋى شىرىن ئاۋى كوشندە ئاۋى رەوانو بەكەلك كە واپو ئەبى ئەم گياندارە ھەموى ئەمانەى تاقى كىردىتەوھ وە جەورو تازارى تاقى كىردنەوھ كەشى كېشايىت ، تابۇى دەر كەوتوھ كامى بەكەلكە و كامى بى كەلك ، كامى زيان ئەگەيىنىتو كامىشى سودى ھەيە ، وە ئەم تاقى كىردنەوھەي چىنى پېشوو ماۋەتەوھ بۇ رۇلەو نەوھ كانيان ، ئەوانىش تاقى كىردنەوھى تازەيان خىستەتەسەر ، تابەم چەشەنە ، ئالوگور ، وە «پېش كەوتن» واتە «تظۇر» ، وە ھەرۋەھا مېزو ، دروس بوھ ، بەلام پاش ئەمە شتى گىرنگى تر دېتە پېشەوھ كە برىتى يە لە «دۇزىنەوھى سەرچاۋە» : سەرچاۋەى ھەمو شتىكى باش يان خراب ، ئەمەش ھەم بەھۇى «غەرزەوھ» وە ھەم بۇ مەبەستى كەلك وەرگرتن لە چاك وەخۇدورخىستەتەوھ لە خراب . بۇنۇنە ، ئادەمى زاد كە لەدەشتو پېنارا لەناو ئاۋەكانا ، ئەوئاوانەى كەوان بەدەوروبەريا ، دى ، چەن جۆر ئاۋەھەيە ، ئاۋى دەريا كە سوپروتالەو ناخورىتەوھ ، ئاۋى گەراۋەكانىش كە ناخورىتەوھ بەلام بۇ مەلەكەردن گەرموخۇشەو . برىندارو گەرۋلەكانىش كە ئەرۋنە ناۋى چاك ئەبەنەوھ : وە ئاۋى چەمەكانو سەرچاۋەكان شىرىنوخۇشەن ، جا ديارە ئەبى بىكەۋىتە شوپنى ئاۋى چەم تا وردەوردە سەير ئەكەت سەرچاۋەيىكى ھەيەولەبن بەردىكا يان لەقەد پالىكا ھەل ئەقولتو

دېته دەر ، ئېتر لېرەدا دۆش داماوەو ھېچى تىرى پىي نەكراوہ ، كە بزانى سەرچاوہى
 ئەم سەرچاوہى يە لەكوى وە دېت ھەروہا بوگەر اوہ كەش ، بەلى زانىو يەتى كە برىندارو
 گەر چاك ئەكاتهوہ ، بەلام چۆن وە بوچ لەو ئىشا ھەر پەكى كەوتوہ ، وە لېرەو يە كە
 بىر كىر دىنەوہ لە داىك ئەبىتو مروف ئە يەوى بىر بىكاتهوہ كەخوى كىيەو ، چى يەو ،
 لەكوىوہ ھاتوہو ، بوكوى ئەروا ، سەرچاوہى ھەموى ئەم شتانه ئەروئەوہ كوى ، وە
 كەم كەم بىر كىر دىنەوہى قول تىر دەس پى ئەكات ، وەكو ئەوہى مروف بالدارو گيان
 لەبەرى تىر ئەبىنى وە پەيدا بونو لە داىك بونى جوراو جور بەدى ئەكات لە داىك بونى بالدار
 و گيان لەبەرى تىر ئەبىنى ، ئەبىنى ھەمويان لە ھىلكە پەيدا بونو ئەبىكىنى سەير ئەكات
 دوو جورە «مادە» ى تىايە ، وە ئەگەر بىش وىستى ئەبىخوات ، نە گيانى ديارەو
 نە گيان لەبەرى ، كە چى ئەگەر دەستى لى ئەدات ھەرتەو دوئاوہ دورنگە ئەبە يەك
 بالدارو ئەدات لە شەققەى بالو دەستى كەسى پىناگات ، جا بىر ئەكاتهوہ ئايا «بالدارەكە
 لە ھىلكەكە بوہ يان ھىلكەكە لە بالدارەكە» ؟ وە ئايا ئەو رەوانو گيانە لەكوى ھىلكەكە كە دا
 بوہ لېرەشا دوبارە ھېچ وە لامىكى دەس ناكە وىتو ھەر بە وداخەوہ سەر ئەبىتەوہ ،
 مشى دانە وىلەى وشك يان گويزو بادامو بەرى درەخت ئەشارىتەوہ پاش ماوہ بىلك
 بوخوى ئەبىتەوہ بە شتە پىشەوہ كە ، وە بوى دەر ئەكەوى ئەم دانە گويزەتە كە ئەبىتە ئەو
 درختە گەرەبە ، بەلام پاش ساھاي سال ، كە چى گە ئەكە ھەر پاش چەن مانگى
 ئەبىتەوہ بە ، دە بەران بەرى خويو پى ئەكات ، ئەو بوچى ئەو وايەو ئەمىان وانىە ،
 خو ھەردوكى لە گىرفانى ئەوابون ؟ ، ئەى داخو گويزەكە لە دارەكە بوہ يان دارەكە
 لە گويزەكە ئەى داخو ئەوہل جارو يەكەم گويزو يەكەم گەنم چۆنو لە چى روابن ؟
 لېرەشا دوبارە ھەر لوتى رەق ئەبىتو ناگاتە ھېچ ، ئىتر ھەر بەم چەشەنە سەير ئەكا پى
 لە ھىلكەو ، پى بەزكى داىكو ، پى بەتو ، دىنو ئەروئەن جاپاشان مەرگ دېتە
 پىشەوہ ، مەرگى ھەمو گيان لەبەرى ھى ئادەمى زاد ، يان وشك بونى دارو درەخت
 يان مەرگى بالدارو ھەمو گيان دارانى تىر ، لېرەشا سەروكار لەگەل رەوانا
 پەيدائەكات ، رەوان چى يە لەكوى وە دى چۆن ئەروا بوكوى ئەروا بونابىزى ؟
 سەير ئەكا لېرەدا لە ھەمو كاتىك داموترو لى نەھاتوترەو ھېچى لى تى ناگات ، بەلى
 ئەم ھەستى سەرچاوہ زانىنەو ئەم ھەستى بو سەرچاوہ گەر انەتە كە ئەبىتە ماخوليا بو
 ئادەمى زاد ، يان بو «گيان لەبەرى ژىر» ، گيان لەبەرى ژىر ، واتە ئادەمى زاد لېرە
 بەم لاوہ يە كە ئەكە وىتە سەوداو خولياى سەرچاوہ دۆزىنەوہ ، مروف ئە يەوى بزانى

خۆی كىيە لەكۆي وە هاتوە چۆن هاتوە بۆكۆي ئەروا ، ئايا سەرچاوەی هەموی ئەم بەدی هاتو رو داوانە هەریە كێكە ، یان هەرشتيكو بەدی هینەرو سەرچاوەی خۆی هەیه ؟ مەرف پاش ئەو هە دەور بەری خۆی بشكنی سەریكى هەل پریو سەیری گەردونی كەرسەیری هەل هاتنو نیشتی خۆرو مانگو ، جوانی ئەستیرەو پەرشنگ وە شانلنی ئەوانی كەرد ، سەیری شینی ئاسمانو جوانی سورشتی كەرد ، هەروا ترسولەرزى هەورە گەرمەو بومە لەرزەو تەقینەو هە «بوركەن» چوە دلیەو لیرە دابو «گیان داری بەئاوێز» وە خاوەن بیروژیر ، كەوتە شوینی شوینەوارو ریچكەى دۆزینەو هە «سەرچاوەی ئەم سەرچاوانە» ، ئايا ئەمە چۆن نەترسێكە كە هەموی ئەم هیزانەى بە دەستە ، ئەمە چۆن نەترسێكە كە هەموی ئەم مەترسی یانە نای ترسین ؟ داخو خۆی چەن جوان بیست كە ئەم هەموە جوانیەى دروس كەردو ؟ داخو شتی وا هەبێ یان هەرمەن خۆم بۆخۆمى دروس ئەكەم ؟ ئەى ئەگەر نیه سەرچاوەی ئەم هەموە سەرچاوەیه ، وە بەدی هینەری ئەم هەموە ژبانو گیانو ترسو ئارامی بە كێه ؟ ، ئايا ئەو هیزە گەورەیه ؟ ئەگەر هەبێت داخو من چۆن بيمە دوستو خوشەو بیستی ؟ چۆنی لەخۆرازی كەم ؟ چى بكەم پى خوشەو چى لەلاخرایە ؟ خۆزگە لەكۆي بیست ؟ چۆنی بەدی كەم ؟ چۆن لیم خوشنود ئەبیست ؟ چۆنی بدۆزمەو هە ؟ داخو ئەگەر ئەو بیەو بیست ئەكەرى ئیتر من نەمرم ، داخو ئەگەر ئەو منى خوش بویت ئەكەرى زالم كات بەسەر هەمو دوشمنو كۆسپێكا ؟ داخو چى لەمن ئەو بیست ؟

بەئى گیان داری ژیرو ئاوەزدار بەم چەشەنە كەوتە بشكنینو لیکۆلینەو وە بویە سەوداگەرى «دۆزینەو هەى خاوەنى ئەم هەموە سەرچاوەیه ، خاوەنى ئەم هەموە هیزە خاوەنى ئەم جیهانە رنگا و رننگەو ئەو ئاسانە بەرزو بەرینە جوانوشینە» . بەئى سەوادى دۆزینەو هەى هەل چەرخینەرى ئەم چەرخو گەردونە وە تى كۆشان بۆ خۆی نزیك كەردنەو لەم سەرچاوەی روناكى و گیانە ، وە هەول دان بۆ بەجى هینانى هەمو فەرمانیكى ئەم گەورە پیروژە وە لە هەمو گەرنگ تر دلنابون لەو هەى بەراستی ئاوا هیزىكى گەورەو یەك گرتو هەیه ، ئەمانە بویە پیشەى زۆریك لەئاوەزدارانو ژیرانو هەل كەوتوانى چینه كانی مەرف كە وردە وردە لەپەرەسەندنو زۆر بونابون ، جابریك لەو ئادەمى زاده هەل كەوتوانە لە دورنگەو بەجیاوازی كەوتە بشكنین پریكیان لەخەلك دور ئەكەوتەو وە لەئەشكەوتو جەنگە ئەكانا ، یان لەبنە بەردى لوتەى شاخەكانا ئەمانەو وە بیریان لەسوروشت وە چۆنیەتى بەدی هاتنى ئەم جیهانە یان ئەكەرد

وہ بہ خوار دنی بہری درختہ کیویہ کانو گزوغیاکان قنیا تیان نہ کرد تاوہ کو زوری وایان بو
لہریگہی «اشراقہوہ» واتہ دہرکی جیہانی پشت سورشتہوہ «ماوراء الطبیعة» نگہ یشتنہ
مہرامی خوئیانو بہ مرازی خوئیان شادئہ بون وہیتر ساتی لہوزیانہ یان نہ نگہ گوریہوہ بہ
ہموی ژبان ، یان ہی واشی بو یان شیت نہ بو وہ یان بہر لہگہ یشتن بہوئاواتہ نہ مردو
سہری نہ نایہوہ .

جائہ مہ ئہیئہ بناغہ ییک بو «تہسہ ووفی کون» وہ بہرہ بہرہ ہر بہرہ وامہ ناہگاتہ
سہردہ می ئیسلام .

دہستہی دوہہ میس ئہ یانہوی لہریگہی تاوہ زو عہ قلو زانیاریو لیکوئینہوہ
بگہ نہ تاواتو «ہل سوورینہری» نہم جیہانہ بناسن وہ بہمانہش ئہ لین «فہیلہ سوفہ کان» بہلام
ئہودہستہی دوہہ مہ لہگہل ہہموزانیاریکیانا تائستہش ہہر بہمرز نہگہ یشتونو
ہہرسہرگہردانن وہ ہہریہکہی ئہوہی پیشو بہ درؤ ئہخاتہوہ وہ تاوہ کوئیسہ
نہ یان توئیوہ ریگاییکی زانیاری بوناسینی خواہنی جیہان بدوزنہوہ کہلہ داہاتودا
باسیان نہکین جا نہم ہہولو تیکوشانہ بؤدوزینہوہی سہرچاوہی سہرچاوہ کان وہ
ہل سوورینہری کاروباری گہردوون وگیان داران ، وہ ہہولو تہقہلادان بو خوئریک
کردنہوہ لہم سہرچاوہ بہوہ ئہنجام دانی ہہرشیتیک کہئہو پنی خوش ییت ، وہدہس
لہہموشتو ہہموکہسی ہہلگرتن تائہوکاتہی کہ بہتہواوی بہومرازہ بگہنو لہوہیزہ
تیگہنو لہخوئیانی رازی کہن ، وہپشت بہوزیاترپشت بہکس تہبہستن ، وہہولو
بو دلنیابوون لہبوونو لہچونہتی ئہوہیزہ ، بریتیہ ، لہ «تہسہ ووف» کہوابو ہیچ
درؤنیہ نگہر بلین «تہسہ ووف» لہ سہرہتای ہاتنی مروقہوہ لہسہرہتای بہدی ہاتنی
تاوہزو ژبریہوہ ، ہہربوہ ، چونکو ہہموی بریتیہ لہشہیدابون بہشوئینی
سہرچاوہی سہرچاوہ کانو بہشوئینی ہل سوورینہری نہناسراوی نہم گہردونہدا ، وہ
تیکوشانہ بوناسینی «ئہودیوی ہہموی نہم شتانہی کہ ئہیانین لہ گیان دارو لی گیان ،
بؤچی ؟ بؤگہ یشتن بہباوہری تہواو واتہ بہ «یہقین» بہئارامی ی دلوگیان .

بہلی ، تہسہ ووف ئہوتیکوشانہ بہ ، بہلام ئایا تہسہ ووفی ئیسلامی کامہو چونہ ؟
وہ ئایا کامی لہگہل نہو تہسہ ووفانہدا یہکیکہو کامی جیاوازہ ؟ ئایا گہورہ پیاوانی
تہسہ ووف لہ ئیسلاما چی یان ویستہوہ ویلوسہرگہردانی چی کہ بوون کہلہوانی ترا
نہبوئیت ؟ ئایا سلوک چی بہ ؟ تہریقہت چی بہ ؟ ئہمانہ لہم زانیاریہ گرنگہدا
بہکوی یان گہ یاندوہ ؟ ناپندہی ئہم زانیاریہ بہ کوی ئہگات پڑہوی سوئی بہکان

بوگه‌یشتن بهم ئاواته چون بوه؟ شته به که لکه کانی ئەم ری‌ره‌وه له روانگه کانی ئاینبو،
 کومه لایه تیو، ژبان، وه ههروه‌ها مروفا به تیه‌وه چی به؟ وه زیانه کانی بو هه‌موی ئەمانه
 چین؟ ری‌ره‌وی راستی ته‌سه‌ووف کامه‌ولاری و هه‌له‌کانیشی کامه‌تا؟ فه‌رقی نیوانی
 فه‌لسه‌فه‌و ته‌سه‌ووف چی به؟ ئەمیان له چ ری‌نگاییکه‌وه ئەیه‌وی بگاته ئاوات و مرز،
 ئەویان له کام ری‌نگاوه؟ ئەمانه هه‌موی ئەومه‌به‌ستانه‌ن که له‌داها تودا ئەگه‌رخوا بوی
 کردم وه‌ئیه‌ش ئاقه‌تتان گرتو شوینی باسه‌که کهوتن واورده ورده باسی لیوه ئەکه‌ینو
 به‌پیی توانای شی ئەکه‌ینه‌وه.

ئیمه له‌پیشا وتمان که مروّف به‌ناوی گیان له‌به‌ریکی خاوه‌ن ئاوه‌زو ژیر تی ئەکو‌شا
 بو دۆزینه‌وه‌ی ئەوسه‌رچاوه‌ وه‌یزه نادیارو نه‌ناسراوه‌ی که کاروباری ئەم جیهانه
 هه‌له‌ئسورینی، وه‌ئایا هه‌له‌سورینه‌رو به‌دی‌هینەر هه‌ریه‌کیکه؟ وه‌ئایا مروّف به‌م
 می‌شکو توانای بیر کردنه‌وه‌یه‌وه ئەتوانی په‌ی به‌ناسینی ئەوه‌یزه‌و ئەوسه‌رچاوه‌ به‌ریت
 وه‌ئایا ئەوسه‌رچاوه‌یه‌ یان ئەوه‌یزه ئەتوانی مروّف جاویدان بکات؟ ئەتوانی
 خوشبوچا که‌ی - بو دابین کات وه له‌کو‌سپو ده‌ردی سه‌ر لای دات... وه‌هه‌زاران
 پرسیارو ئاواتی تر که به‌می‌شکی مروفا تی ئەپه‌ری.

جائهم مه‌شربو هه‌ستی بیر کردنه‌وه‌ی سه‌ره‌تانی به‌ که له سه‌ره‌تای بونی
 ئاده‌می زاده‌وه ئەبی هه‌ر بونی، به‌مه‌رجیک ئەتوانین ئەمه به سه‌رچاوه‌ی ته‌سه‌ووف
 دابینین که ته‌سه‌ووف ته‌نبا په‌یوه‌ندی به‌یه‌ک ده‌سته، یان یه‌ک چین له مروّفه‌وه
 هه‌بی، یان له قوناغیکی تابه‌تی ژبانا، وه له‌یه‌ک شوینی ئەم جیهانه‌دا هاتیه‌ته‌دی.
 وه له هه‌موی گرنگ‌تر، ئەگه‌ر داخوازو ئاواته‌کانی (ته‌سه‌ووفی ئیسلامی) ش هه‌ر
 ئەمانه بی، وه ته‌نانه‌ت هه‌مو مروّفه‌ گه‌وره به‌ناوبانگه‌کانی ته‌سه‌ووفی ئیسلامی،
 خو‌یان واتای ته‌سه‌ووفیان هه‌ر وه‌ک یه‌ک لیکدا‌یه‌ته‌وه، وه‌کو بو‌نمونه، که له باره‌ی
 یاسای ئیسلامه‌وه، که سه‌باره‌ت به‌ئیمان ری‌کورا‌ست ئەلی چی به، وه سه‌باره‌ت به
 ئیسلامیش هه‌روا، وه له هه‌ر مه‌لاو خو‌ینه‌واریکی ئاینی پیرسیت ئیمان چی به،
 خیرا وه‌لامت ئەداته‌وه: باوه‌ر به‌خواو پیغه‌مه‌ران، به‌مه‌لا یکان به‌کتیبه ئاسمانیه‌کان
 به‌روژی زیندوبونه‌وه وه موقه‌دده‌ر، هه‌روا سه‌باره‌ت به‌ئیسلامیش، به‌لام
 ته‌سه‌ووفی ئیسلامی چونکو مه‌به‌ستیکی تامو مه‌زه‌کردنی رۆحی به‌ وه بری شیوازو
 ری‌چکه‌یه که هه‌رچهن دواکه‌شی هه‌موی هه‌ر بگاته‌وه به‌یه‌ک وه‌ک بلین بگاته
 دواپله‌ی نزیککی له‌خوا وه هه‌ست به‌ته‌واوی باوره‌وه «حق‌الیقین» یان «عین‌الیقین»

یان بلیین «به‌قای پاش فهنا» ههستی ی پاش نیستی، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شا هه‌ر باغه‌وانیکیان سه‌باره‌ت به‌ میوه‌ی باغه‌که‌ی خۆی باس ئه‌کاتو هه‌ر گوئیکیان بۆنی تایبه‌تی خۆی ئه‌دا به‌ ئووتماناو هه‌ر سه‌رچاوه‌ییکیان تامو مه‌زه‌ی گه‌وارای خۆی ئه‌دا له‌ چه‌شتگه‌مان.

جا له‌ به‌ر ئه‌وه‌ته‌ که‌ تا ئیسته‌ش هه‌ر پالنه‌وانو که‌ له‌ می‌ردیکی ئه‌م گوره‌پانه‌ گرنگه‌، به‌و جو‌ره‌ی که‌ خۆی شاره‌زایه‌، پێان ئه‌لی که‌ ته‌سه‌ووف چی‌یه‌، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شا که‌ وه‌سه‌فه‌کان جو‌راجو‌رن، که‌چی هه‌مویان ئه‌توانن به‌ک ئاکامو ئامانجان بۆ ده‌رخه‌ن، که‌ ئه‌یینه‌، خواناسینیک، به‌ته‌واوی باوه‌ر.

ئیمه‌ ئه‌مانه‌ویست بلیین که‌ ته‌سه‌ووف له‌که‌یه‌وه‌ به‌دی‌هاتوه‌ وه‌وتمان ئه‌ر به‌و جو‌ره‌ی لیک‌بده‌ینه‌وه‌ که‌ رونمان کرده‌وه‌، وا هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای ژبانی مروّقه‌وه‌ تیکۆشان بۆ ناسینی شته‌ نادیاریه‌کان «ما وراء الطبيعة» «ئه‌ودوبوی سورشت»، هه‌ر بوه‌، به‌لام راسته‌که‌ی یۆنانه‌کان توانیان ئه‌م تیکۆشانه‌ بجه‌نه‌ قالیکی زانیارانه‌وه‌، وه‌ که‌م که‌م مروّقه‌ هه‌ل‌که‌وتوه‌کانی یۆنان، ناویکیان دۆزی‌یه‌وه‌ بۆ ئه‌م تی‌کۆشانه‌، وه‌ ناویان نا «فله‌سه‌فه‌»، ئه‌وه‌ش به‌وجو‌ره‌بو‌که‌، هه‌روه‌کو ئه‌زانین وشه‌ی فله‌سه‌فه‌ وشه‌ییکی یۆنانه‌ وه‌ له‌ دوو وشه‌ی فیلۆس واته‌ دۆستداری، یان «مه‌حه‌به‌ت» وه‌ «سوفیا» واته‌ «حیکه‌ت» پێک‌هاتوه‌، که‌ تیکرا ئه‌کاته‌ «دۆستداری حیکه‌ت» یان (حیکه‌ت ویست)، ئه‌مه‌ش گویاله‌ سه‌ره‌تادا له‌ سه‌رده‌می فیثاغورس دا به‌ حوکه‌ما، واته‌ زانیاران وێژراوه‌، ئه‌وه‌ش به‌وجه‌شنه‌بوه‌، ئه‌م مروّقه‌ به‌رزه pythagoras (٦٠٠) به‌ر له‌ (ز) وتویه‌تی «من ناتوام به‌خۆم بلیم حه‌کیم، به‌لام من ویستباری حیکه‌تم»، که‌واته‌ فله‌سه‌ف و وه‌یته‌ «حیکه‌ت ویست» وه‌ فله‌سه‌فه‌ش «حیکه‌ت ویستی» جا له‌و سه‌رده‌مه‌و، له‌وه‌ پێشتریشه‌وه‌ شه‌یدایی به‌ شوینی زانینا شیوه‌ییکی زانیارانیه‌ی وه‌رگرتو مه‌کته‌به‌کانی فله‌سه‌فه‌ش به‌ک له‌ شوینی به‌ک پێک‌هاتن، وه‌ که‌له‌ مه‌ردانی وه‌کو سقراط «٤٦٨-٣٩٩» ق م مامۆستای افلاطون و له‌ پاشان ئیفلاطون «٤٣٠-٣٤٧» ق م وه‌ به‌شوینیا ئه‌ره‌سطو «٣٨٤-٣٢٢» ق م و سه‌دان زانای تریش چاویان له‌م جیهانه‌دا کرده‌وه‌و گه‌لی له‌ زانیاری کۆلینه‌وه‌و ئه‌وانیش رویشتن وه‌ فله‌سه‌فه‌ش تا ئه‌مروێش هه‌ر به‌رده‌وامه‌و فله‌سه‌ف و تازه‌ش به‌ شوینانا، چ له‌ جیهانی ئیسلاما و چ له‌ پاشانیش، له‌ ئه‌وروپا و ئه‌مریکا دا، وه‌ هه‌ریه‌که‌ی رێچکه‌ی تایبه‌تی خۆیان، بۆه‌ل‌به‌ستن به‌کیوی «ما وراء الطبيعة» ناسین دا، یان باشته‌ بلیین، گه‌ردون به‌دی‌هینه‌رو گه‌ردون

هەل سۆرپنەر ناسین دا یان روونا کتر بلیین خواناسینا، گرتە بەر بەلام هەرچەن زۆریان
 حەوت پیلادوی ئاسنیشیان لەم رینگەدا درى، بەلام بەداخەووە هەرچەن زۆریان بە
 پلەى بەکەمى باوەر «واتە» «عیلم الیقین» گەیشتن بەلام هیچکام بە پایەى «عین الیقین»
 یان «حق الیقین» هەر نەگەیشتن، جا بۆچی نەگەیشتن؟ ئەووە باسیکە کە بە پئی توانا
 یونانی باس ئەکەم، وە ئیمە کارمان بە کام دەستە ئەو فەیلەسوفانە وە کام مەکتە بیانە،
 ئەووەشتان هەر بۆ باس ئەکەم، فەلسەفەش لە سەرەتادا لەچی دواوە بەچی
 و پێراوە، ئەووەش هەر روون ئەکەمەووە، بەلام ئەووە زیاتری، هەم پەيوەندیکی بە
 باسەکەى ئیمەووە نیه، وە هەم دەریاییکی ئەووەندە پئی پایانە کە خۆى بەتەنھا پئیویستی
 بە خۆیندەنەووەى سەدھا کتیب و نوسینی دەها کتیبی هەزار لاپەرە پئی هەیه.
 بەلام باسەکەى خۆمان، باسی زانیی تەسەووف، ئەووەندە شیرینە، وە ئەووەندە
 بۆ خۆینەواری کورد بە پئیویستی ئەزانم، دەستان لە هەمو باسیکی تر پئی
 هەل ئەگرت، وەتا ئەوورادەیهى پەيوەندی بە تەسەووفەووە هەیه، هەر وەک لە
 سەرەووە وتم، کورتە پەنجەییکی بۆ ئەکیشین.

ئیمە ئیستە ئەپرسین، ئایا فەلسەفە لە سەرەتادا لەچی دواوە؟

لە یونانی پێشودا و تەى «فەلسەفە» یان «حیکمەت» هەمو جۆرە زانیارییکی
 ئەگرتەووە، واتە هەرچی تی گەیشتنی «نەزەرى» وە «مەهل» یان «نەزەرى وە عیلمى»،
 بە کوردی ئەیتە «هەمو بینو زانیی». «نۆگوست کۆنت» لای وایە فەلسەفە
 «نەزەرى پەییکی گشتی بە سەبارەت بە زانیاری» «۱۷۹۸-۱۸۵۷» ز «فیلسپین شالیە» ی
 فەرەنسە پئی، ئەلى ئەتوانین بلیین کە فەلسەفە زانیاری، یان لیکۆلینەووەییکە لە ژبانی
 دەرونی وە پەيوەندی، بە ژبانی گشتی، وە جیهانی پەووەیه، «کتیبی رى پەوى ناسینی
 زانیاریەکان». «ابن خلدون» ئەلى تیبینی فەیلەسوف سەبارەت بە «الهیات» بیر
 کردنەووەییکە ئەهەستی ی بە هەمو مانایى. پئی تر لە زانایان ئەلین «فەلسەفە سەرەتاکەى
 هەولە بۆ زانین ناوهندی بەکەى زانین وە ناسینی راستەقینەى هەمو بونیکە ئەهەموى جیهاندا، وە
 پابانەکەشى گوفتارو کردارینکە کە رى کەوێت لەگەل زانیاری دا» «خواوەنى کتیبی «تاریخ
 الفلسفة العربیة»، کە ئەم وتارە دواینەیه گپراوە تەووە خۆیشی ئەلى: «کە وابو فەلسەفە
 سەرەدەرھینانە لەو زانیارییانەى کە بەهوى ئەوانەووە سەرەدەرکەین لەهەستی ی،
 تاووەکو لە ئاکاما لەرپئی ئەو زانیارییانەووە روو و ئامانجی بەرز برۆین.

ئىفلاطون، بەزوانى سوقراطەو، ئەلى «ئەوكەسەى كە بوبە خاوەنى «حىكەت» زانىارى، ئەو ئارەزووى ئەفسى ئەبىتە خزمەتكارى ئاوەزى: بەلام ئەوئى لەزانىارى دوربىت وا ئاوەزى ئەبىتە خزمەتكارى ئارەزووى».

بەھەرئەھالە فەلسەفە بەيەكى لە بەدىھاتە زۆر بەرزو جوانەكانى زانىارى مەرۇف دائەنرەت، بەلام وەنەئى ھەر وەكو بەشەكانى ترى زانىارى تەنھا بەدىھاتىك بىتو ھىچى تر، بەلكو بىر كۆرەنەو ھىكە كە بەرچاوى دەرونى ئىمە، سەبارەت بەزانىارى رووناك تر و پاكتەر ئەكاتەو.

فەلسەفە بە چەشنىكى گشتى بىنشىكە، سەبارەت بە جىھانى ژان، وە سەرنوشتى مەرۇف، وە پایەو پلەى مەرۇف لە جىھانا، وە كار كۆرەك كە مەرۇف ئەتوانى بىكاتە سەرى جىهان.

بە چەشنىكى تايبەتى تىرش ئەتوانىن بلىن فەلسەفە بىر كۆرەنەو ھىكە رەخنەگەرانە سەبارەت بە كاروبار وە گىروگرفتى ئەم جىھانە بوڈوزىنەو ھى رىنگاى چارە سەركۆردىان، ھەر وەھا فەلسەفە ئەتوانى كە ھەموى ئەم «تەرىف» انە بگرتە بەرو سەدانو ھەزاران لىك دانەو ھى تىرش، كە ھەر لە سەردەمى فەیلە سوفا لەمىژنەكانى پۆنانەو تاسەردەمى، كانت و، دىكارت و، ھىگل و، ھەموى كە لەمەردانى ئەم رىنگاىو بوى دانراو.

بەلام لاموا بە ئەم پىناساندەى كە دەسمان بو كىشان بتوانن دەرىخەن كە ئەئى فەلسەفە چى بىت وە لە چى بكوئىتەو. جا لە داھاتودا سەبارەت بەوە باس ئەكەين كە بوچى فەلسەفە ناتوانى لەبارەى خواناسى بەوە بگاتە ئەوپەرى ئاوات، واتە «عین الیقین»، وە لەو گەنگە تىرش «حق الیقین» وە بوچى تەسەووف تۆنوبە بگاتە ئەو مەرزو سۆرە، وە كام جۆرە فەلسەفە تا رادەئىك پەبۆندى بە تەسەووفى ئىسلامى بەوە ھەبە، وە چۆن؟ وە ئایا فەلسەفەى كۆن ھىچ كارىكى كۆدو تە سەرى تەسەووفى ئىسلامى پامنا، وە ئەگەل ولامى ھەموى ئەو پەرسپارانەشا كە لە ناوونىشانى وتارە كەمانا نوسراو. وە ھەر وەھا لىك دانەو ھى (بەقىن) چى بەو بەكوردى ئەبىتە چى.

۱ - بوجی فلسفہ ناگاتہ «عین الیقین»؟

۲ - تہ صہ ووفی ئیسلامی چی یہ،
لہ کہ یہ وہ دہستی پی کردوہ؟

۳ - تامانجی تہ صہ ووفی ئیسلامی چی یہ، وہ تیا
لہ گہ لی تایی ئیسلام دا ہیچ جیاوازی ینکی ہہ یہ؟

۴ - تہ صہ ووفی ئیسلامی، لہ زمانی
گہورہ پیاوانی تہ صہ ووفدوہ.

۵ - سہرگوزہ شتی غمزالی وہ کو خوی گوتوبہ.

۶ - وہ لآمی بیستوچار پرسیاری تر.

«بۆچی فەلسەفە ناگاتە پلەي عَيْنُ اليقين» وه «حق اليقين»؟

له پيشان باروونی كهينه وه كه «اليقين» چي به و چهن پلەي هه به.

زانایان بۆ «دنیایی» واته به يقين سی پلەيان داناوه،

أ - علم اليقين

واته دنیایی وه باوهر له پریگه ی زانیاری به وه.

وه كوئەوه ی تۆ ئەچیتە شارێك وه ناشاره زایت ئەتەوی برۆیتە چاخانه، یان چیشت خاانه ییكه وه به پرسیار كردن، یان به خویندنه وه ی سهردرگای ئەوشوینه، وا بۆت دهركهوت كه ئەمه شوینی خواردن، یان خواردنه وه به، به مه ئەلین «علم اليقين»، واته دنیایون به هۆی زانیاری به وه، چونكه به پرسیار، یان به خویندنه وه، بۆت دهركهوت كه ئەبی ئەمه چاخانه بی. به لام ئەم باوهره ناتەواوه،.. بۆ؟ چونكه بگره ئەم نوسینه هی ماوه ییكي كۆن، یان تازه ی له وه وپیش بیست وه ئیسته ئەم شوینه کرابیتە شتیکی تر، یان ههر به تال بی.

ب - عَيْنُ اليقين

له قوناغی دوهه مدا ئەرویتە ناوه وه به چاوی خووت ئەبینی كه خه لك خه ربکی خواردن وه خواردنه وه ن لیره دا به چاو دیت، كه واته دنیاییه كه ت زیاتریو وه بوه «عين اليقين» واته به چاوی خووت دیت.

بهلام ئايا تهنها ئهم ديتنه وات لي تهكات بزاني تامي ئه و خوار دنانه چونه، به تاييهت كه تو نه زاني خوار دنه كان چين، واداني، نوسرايي خوار دني «چيني» ئايا ئهم ديتنه ئه تواني تيرت كات، برسويونيويه كهت لابات ؟. يان بزانييت تام ومه زه ي خوار دني چيني چونه ؟ ئياشتيكت تانه يچيژي ئه كرى له زه قى لي به ريت ؟. كه و ابو، له م قوناغه دا زانيارى به كهت زانيارى ييكي ديتني به، واته، «عين اليقين».

ج - قوناغى سى هم

ديته پيشه وه كه ئه يته «حق اليقين»

واته، ئه و به رى نى گه يشتن ئه و به رى دلنياني و زانيارى، كه ئه و يش به خوار دني خوار دنه كه وه تام و مه زه كردني جوړى خوار دنه كان، وه تيرو ته سه ل بون پيدا ئه لي، بو به ئه يته ئه و به رى دلنياني و زانيارى چونكه به تام و مه زه كردن و تيربون هاتوه ته دى، جا، به م جوړه نى گه يشتنه ئه و ترى «حق اليقين». واته باوه رى راسته قينه.

جاليره دايه كه ئه پرسين ئايا فلسفه كه پشتي ئه به ستي به راده و بردو تواناي زانيارى مروقه وه، ئه تواني سه بارهت به ناسيني راسته قينه ي، هل سوپرتنه رو به دى هينه رو به ريو به رى ئهم جيهانه، يان روناك تربليين، سه بارهت به ناسيني راسته قينه ي «خودا» بگاته ئه و به رى ئاوات و زانيارى، واته «حق اليقين»؟

ليره دا ئيمه هم خو مان به هم مو دلنيانيكه وه ئه ليين... «ناء» وه بيرو باوه رى خو يشم ده رته برم، وه هم بيرو باوه رى كه له ميرداني ئهم گوږه پانهش وه كو «غه زالى» ده ر ته برين.

جاله پاشان هم ديسان ئه روينه وه سه ر باسى ته سه ووف، وه له پيشا ده س بوپرى فلسفه ي نريك به ته سه ووفيش راته كيشتين.

ئسته ئه پرسين بوچى فلسفه، واته «بردو تواناي ئاوه زى مروف» ناتواني بگاته ئه و به رى ئاواتى خواناسي؟ ههروه كو وتمان فلسفه پشت به ئاوه زى مروقه وه ئه به ستي، ئاوه زى ئاده مي زاديش

أ - هرچه نَبِيت، هر بردنكي ديارى كراوى ههيه، وهكو ههمو هيزيكي تر، ناخره كهى تهگاته شوينيك كه له وه به ولاره برناكات، وه كارى خواناسيش له رادهى «حق اليقين» دا ئى پايانه، كه واته شتى راده بؤدانراو چون ته توانى شتى ئى راده بناسى؟ شتى پايان دار چون شتى ئى پايان بناسيت؟.

ب - ئاوهز ته نها كاتيك ته توانى شت بناسى وه به خه لكيشى بناسينت كه بتوانى له چوارده وري نهوشته، وه له ناوه روكى ئاگادار بيت، واته «عقل محيط بيت» به سهرى نهوشتا تابتوانى بيناسى وه به خه لكيشى بناسينت، دهى ئاوهزو عقلى مروف چون بتوانى ههموى «كهون وه كائنات» وه ههروه هابه دى هينهرى ههموى جيهانه كانو ته ستره كانو نهوانهش كه تيايانا نه زين يان نازين، ههروه هاله كه به وه هاتون چونو چه نيان چى به، ههموى بناسى ويان گرته بهر ئاده ميزاديك به ته مه نيكي دوا هاتوه وه، وه ئاوهزيكى سنوردارو ديارى كراوه وه، چون دهست بداته هم زانيارى به به رينو ئى پايانه؟.

ج - زانيارى «ماوراء الطبيعة» واته، نه وديوى سوروشت، زانيارى ييكي «مه عنوى» به، واته په يوه ندى به ره وان، يان شتىكى ويحدايات وه دهرونى به، وه له باز نهى «مادة» به دهره، هم مروفه چون له به شتى ماده ئى مروفايه ئى، بؤناسينى به شتى (مه عنوى) يان رهوانى مروف، وه جيهان كه لك وه رگرى؟.

كه واته نهوشتهى كه وا له پشتى به ردهى ههستو ههست پى كردنه وه به چون ئيمه به ئامرازى ههست پى كردن بيناسين؟. ههستى ئاشكراو ناسراوى مروف پينج ههسته، ديتن، چه شتن، ليك كه وتن، بيستن، بؤن كردن، هم ههستانه كه ته نها ئامراز يكن وان به دهستى عقله وه بؤشت ناسين، چون بتوانن شتى نهولاي خويان ههست كه ن ويناسن؟ كه وا بو ته گهر ئيمه به هم ئامرازانهى كه وان به دهست ئاوه زمانه وه بگه ريبن بؤشتى پشت سوروشت، وه شتى نه سه ره تاي ديارى بيتو نه پايانى، ئايا كار يكي زيرانه به؟ وه ئايا كار يكي شياوه؟

كه واته : ته ئى ئيمهش به چه كى خوئى، چه كى پيوستى تهو زانيارى به، بروينه مهيدانيه وه، كه برىتى به له ريگهى، «رهوان» واته مه عنه ويات، جا ريگهى فديله سوغه كان، ريگهى ئاوهزو ههسته كانه، بو دوزينه وهو ناسينى. راسته قينهى

خواناسی، وەرپښه سوږی گهریش ریځه «مه عنه ویانه» که بریتی به له پوهان، یان به واتای سوږی یانه، «ته زکپه نفس»، واته پاک کردنه وهی ناوینهی دهرن، تانه وپراډه بهی که نورو روناکی «خوا»، واته «هل سپرینه ری که ونو کائانی» تیاډاډه رکه وی، که نه نورهی تیاډره وشایه وه «که نه بیته ئیشراق» وه دل به خوشه ویستی خوا گهرم داها، واته کاتی که دل، که دهرونی مروڤ به نوری خوا گهرم رووناک داها، جائه وکاته به، ناسین وه زانین وه دلنایی، ته بیته زانینی «حق الیقین»، واته باوهری ته واو، وه ته وهش بزانه، گه وره پیاوایی ریځهی خواناسی، وه که په یامبه ران وه که دوسته کان وه هاوه لانی پیغه مبه ر، وه مروڤه پاکه کانی پاش ته وانیش، به میلیونها که س بو، که گه یشتونه ته نهو باوهره راسته قینه به.

جالیره دا ئیمه نه پرسین، دهی که و ابو ئیمه که ریځهی سوږی به تپان نه گرتوه ته بهر، یان ته نانه ته وانهی که هر موسولان نین، یان هر ناوی ئیسلامیشیان نه بیستوه، ئایا ئه مانه چوږن خوا بناسن؟ وه ئایا ته توانن بیناسن؟

ئایا نه کری جگه سوږی، وه جگه مه ردانی ریځهی مه عنه ویته، که سی تر باوهری به خوا نه بی؟.

له وه لاما ته لیین وانیه، زوری واهیه بهر له ئیسلام بو، یان ئیسته ش نازانی ئیسلامیش چی به، وه باوهری به خواش هیه وه زوریک، له وفه یله سوفانه هر له ئیفلاتونه وه تانه گاته کانت خویان ناسیوه به لام، ئیوه مه به سته که تان لانه شیویت، ئیمه ته لیین ناسینه که ی ته وان «علم الیقین» واته له ریځهی ناوه زه وه، له ریځهی بیرکردنه وهی دروسته وه، له ریځهی سرنجی عه زمه ت وگه وره بی ته م جیهانی هستی به وه، گه یشتونه ته باوهری زانیارانه، وه زانیویانه که خویانک هیه، هر وه کو که تو له خویندنه وهی سهردرگای کتیب خانه ییک ته زانی ته وه کتیب خانه به «علم الیقین»، وه له دیتی کتیبه کان باورته گاته «عین الیقین» واته موشاهده وه چاوپی که وتن، به لام به خویندنه وهی کتیبه کان جائه گه یته «حق الیقین»، ته وزانیارانه، وه زوری له م خه لکه ش، هه موی ته گه نه «علم الیقین»، واته باوهری له ریځهی زانیاریه وه به لام، ناتوانن بگه نه باوهری راسته قینه چونکه ته وچه که، نهو نامرازه، نهو هوی بهی، وابه دهستی ته وانه وه، چه کی ناسینی «حه واسی پینج لانه به»، چه کی ناوه زو بیرکردنه وه بهی، چه کی میشکه، چه کی بیرو میشکو ناوه زیش، هر ته وه نده برته کات، وه بوردو توانایی له وه زیاتر ناروات، به لام له دهرونی ئیمه دا

چەكىكى زۆر بەھيترهه به، كه ئەگەر خوايىكاو بۆمروڤ بكه ويته كار، زۆر باش بۆي دەرته كه وي، كه له پشتي پردەي ئەم جيهاني مادەوه، بي گومان ههستي وه بوونيكي كەش هه به كه بوني راسته قينه نه بوونه به.

من له داھاتودا، پشت به خوا له وباسه نه دويم، كه چۆن مروڤ نه تواني له پريگه ي ئەم ههستي پينج لانه ي ئيسته وه، وه له پريگه ي ئاوه زي ريكو «منطق» به وه، په ي بيا به بوني خوا واته قوناغي «علم اليقين»، وه تائه وشوينه ي بۆم بكري، به ده ليلي عه قلي باوه ري خۆم دەرته برم.

وه داوه ري كردن، سه بارهت بهو باوه رانه، نه ده مه وه دهس خۆتان. جاپاش دەر پريني باوه ر سه بارهت به تواناي ئاوه ز بۆناسيني خوا، تاراده ي ناسيني زانياري، سه رله نوي باسي كار كردي بري له فه لسه فه ي كۆن بۆسه ري ته سه ووف نه كه ين.

وه له پاش هه موي نه وانه به، كه نه بي هوشي ئيه ئاماده بويت بۆ باسي ته سه ووفي ئيسلامي، وه هه ر نه وكاته شه كه نۆره ي باسه كه مان نه گات وه ديته پيشه وه.

وتمان ئايا نه كرى له پريگه ي ئاوه زه وه بگه ينه نه وه ي كه ئەم جيهانه، «واته هه موي كه ون»، نه بي هه ل سوپينه رو به ر يوه به ريك ي هه بي؟ له وه ئاما وتمان نه كرى، ... به لام نه وزاينه واله راده ي تيگه يشتي زانياري دا، واته «علم اليقين»، جا چۆن؟

هه روه كو وتمان مروڤ هه رله سه ره تاي ژبانه وه چه زي كردوه، نه گه ر بۆي بكرت سه رله هه موشي ده ركات، وه هه موشي بزاني، «حب الاطلاع»، وه ئەم خويه، خوونيك ي ده رووني، مروڤه، «بۆغونه»، منال له ته مه نيكي ديارى كراوا، واته پاش سي سال نه كه ويته پرسار كردن، له باوك و دايك وه نه وه نده نه پرسى كه هه راسانيان نه كا، بۆچى؟ چونكه هه رچى شتي نه يني بۆته و تازه به و نه ناسراو، ئاوه زيشي كراوه ته وه، به لام سه رمايه ي زانيني كه مه و ناته واو، جا هه رته پرسى و نه پرسى تا پاش ته مه نيك، تير تو زي تي نه گاتو خويشي نه كه ويته خوينا نده وه تاقى كردنه وه، جا له مناليدا به كى له وشتانه ي زۆر جار مندا ل نه پرسى نه لي نه ومانگه چيه؟ هه ي كى به؟ كى دروسى كردوه؟

ئيمه ي باوك و دايك، به پي سه رمايه نيك كه با پيرانمان بۆيان جي هيشتوين، وه پي نه و ترى زانياري، وه لامى مناله كانمان نه ده ينه وه، به لام، خه لكى زۆر له ميژين، نه بواني خويان، وه لامى خويان بدايته وه... به وچه شه، بشكنين ده ستي پي كرد،

و هه مه که به جۆراوجۆره کانی فەلسەفە پێک هات، و هه پە یامبەرانی ش ئە تێردان، بۆ
 رێهه رایه تیو شارە زایه تی، بۆ نمونه که تاینی عیسی، له رۆژئاوا دا باوی سه ند، فەلسەفە ی
 کز کرد، به هه رحا ل، دوو رێگه ی خوا ناسی، په یدا بو، یان هه ر بلی ن دوو رێگه
 هه بوو، رێگای تاین له رۆژهه لاتی ناوه راست دا، وه فەلسەفە ش له رۆژئاوا ی
 رۆژهه لاتیدا، له به شی پیشوودا، رێگای په یامبەر ان، وائاشکرایه و، بناغه که شی
 به سه ر موعجیزه وه دانرا بو، که له رێگه ی پیشان دانی موعجیزه وه، باوه ر به خه لک
 په یدا که ن، به لام فه یله سو فە کان، له رێگه ی لیکدانه وه و ئاوه زه وه، که
 گه و ره ترینیا ن، رێگای ئه ره س طوبو، «العله الفاعلیه والعله الغاییه»، که ئه کری
 به خو یند نه وه ی فەلسەفە ی ئه ره س طو، خو تان سه یری که ن، جاله سه ر ده می
 ئی سه لاما میشا هه ر له یری ره ی فەلسەفە وه «فارا بی»، باس، یان سه ر چا وه ی «واجب وه
 مومکین» ی به دی هینا، له پاشان «ابن سینا» ریکو ینکتری کردو کردیه سه ر چا وه ی لک
 به ناوی «واجب الوجود» به پتی ئه وه فەلسەفە، خوا ینکی هه ل سو ڕینه رو به دی هینه یری
 که ون «واجب الوجود» ه، وه باقی دروس کرا وه کان «ممکن الوجود» ن، واته،
 به ر ده و ام بو نی که ون بی خوا نا کری وه بی ئیمه ئه کری هه ر وه ها «کندی» سه باره ت
 به درووس بو ن و دوا هاتی جیهانه وه باوه یری تایبه تی هه یه، وه بری رێگای تری
 فەلسەفە، به چه شتیکی گشتی، با سیتی تره ه به که بریتی بی له وه ی چونکی ئه م جیهانه
 خا وه نی «رژیمو» نیظامیکی ریکو ینکه، که واته، ئه بی ریک خه ریکی هه بی، یان
 بلی ن، «سبب و مسبب» وه «مسبب الاسباب»، یان «الثر وه مؤثر» واته «شو ئنه وار
 وه خا وه ن شو ئن»، که به کور دی ئه بیته، شو ئن هه ل کردن، یان شو ئنه پی، که ئه مه ش
 به شیکی زانیاری «که لام» بو، بۆ ئه وه ی، باوه ر به بو نی «خوا» له رێگه ی ئاوه زه وه بیه نه
 دلێ ئه وانه ی که باوه ر یان نه بو، یان، که م باوه ر یون.

جانه مه سه رگوزه شتیکی زۆر زۆر کورت و که متر له چا و ییا خشا نه وه میژولکه ییکه له
 میلونه می لک له و باوه رانه ی که له رێگه ی ئاوه زه وه ویستویانه بگه نه «خوا ناسی»
 (زانیارانه)، یان (زانیاری)، که هه ر وه کو و تمان ناوی نرا وه به علم الیقین.
 جامنیش ئه مه وی به ش به حا لی خو م، هه ر له م یری ره وه وه یری، خو ئنه واری کورد
 رو شن که مه وه وه به پتی ی ئه م سه ر ده مه ی خو مان، واته سه ر ده می «ماده»، یان
 سه ر ده می زانیاری نوی، هه ر له رێگه ی ئاوه زه وه، بری له گه ئی خو ئنه واری کوردا
 بلو یم، وه باوه ر یکی تایبه تی خو یشم هه یه بیخه مه به ر چا و تان.

من هرچهن وتم، تنها باوهری خوم دهرته پریم به لام ثم مه به سته چونکو
 په یوه نندی به باسه که مده وه هیه، نیشان کردی که کم، نه ویش په نجه را کیشانه بوکتی
 بری تازهی «الله يتجلى في عصر العلم» نویسنی «جون کلوز مونسم» که له سالی ۱۹۵۸
 دا چاپ کراوه به زور زوانیش (ترجمه) کراوه John Glover Monsma - ثم کتیبه
 بریتی به له بیرو باوه رده بر پینی چل پسپورو کارناسی پایه به که، که ناوی شه هاده و پایه ی
 زانیاری ههریه که یان نیوه لاپه ره ییکی گرتوه ته وه، که ههریه که ی کارناسو پسپوری
 زانیاریکی زانینه کافی ثم پرون، وه ههریه که ی له پرشته ی زانیاری خویدا، باش پرونی
 کردوه ته وه وه ته لی ثم وه ی بوی دهرکه وتوه، نه وه ته، نه و کاره، لی بونی ریهر و
 دروس که رو نه نداز یاریکی تاییت، هدرگیز نه بوه و نالی، جائه مه خوی
 به لگه ییکی زورگه وره به بوخوتنه وارانی زور به رزو خوینه واری نه مرو، که نه توان
 خویمان سه یری که ن.

جادمه وه سه ربا سه که ی خوم.

من ته لیم نیمه دوو ریگه مان له پیشایه، سی هم می نیه نه ویش نه وه ته،
 باوه پرمان بیته سه رته وه ی ثم گه ردوونه، یان له ریگه ی هه ل که وتوه واته به «صودفه»
 دروس بویت، که هه روه کو ماتریالیه کان واته باوه پرکردوان به «له صالحه فی ماده» نه لین.
 یان ته لی دروس کرائی، واته ریک خه ری هه ییت، بیگومان جیهان هیه،
 وه نه وه تا هه ستی که یین، بیگومانیشه له (ماده) دروس بوه، نالی بلین هیچه، جا
 به رله وه ی نه وان، به روکی نیمه بگرن بلین ده ی باشه جیهان که هه یه و که ماده شه.
 وه هه لکه وتیش نیه، ده ی چون دروس بوه؟ نیمه نه لین ته ی ته گه ر جیهان هه شه و
 له ماده ی شه وه به هه لکه وتیش ناوا ریک که وتوه، ده تو بلی، چون بوه که ی بوه، ماده
 چون بوه، ؟ وه هه لکه وت چون ثم هه مو گه ردونه و، ثم هه موه گیان له به ره ی
 دروس کردوه، ؟ واته چون هه رله خووه ثم هه موه ریکی به دروس بو؟
 دیاره که ناوه ز نه وه ستی، وه وه لامی نیه، چونکه مروف که شتیکی نه ناسی
 وه له سه ره تاو دواواییکه ی ناگادار نه بو وه ناوه ز، به هه رچوارده وریا نه سو پایه وه،
 خوی چونی بناسی وه به منی چون بناسینی؟

فهرق نیمه ی باوه ردارو، نه وانی لی باوه ر، نه وه ته من ته لیم، ثم مه ته له فزیونه
 نه شی بینم، که واته هم هه یه و هم دروسیش کراوه، هم وه کو تو نه لییت له
 (ماده یه)، به لام نه نه زانم چون دروس کراوه و نه نه ییش زانم دروس که ره که ی کی به و

خه لکی کوی بهو دایک وباوکیان ناوی چیه، وه نه نه ناسینی من
 نه بیته هوی دروس نه کرافی. ئایا نه ناسینی دروس کهر، ونه زانیی چون دروس بون نه بیته
 هوی «انکار» وه باوه رنه کردنی تو، به ته له فزیون وه پیم بلیت، مادام تونازانی چون
 دروس بوه، ئیترته مه هه رله خو به وه دروس بوه، چونکه، مادده یه، ئهی تو چون
 نه توانی بومنی بسه لینی، که نه م شته جوانه، هه روا له خو به وه بوه، وه نه م مادده هه ر
 به ری که وت له خو به وه بوه به ته له فزیون.

نونه ی تر نه وه ته، تو له چولیکا له ماله کونیکا هه یکه لکی جوان دانا شراو، یان
 پارچه شیعریکی جوان نوسراوی مه عناداری بهرز، بدوزیته وه، وه بلیت، مادام نازانم
 کی نوسیویه تی، نه مه هه رله ریگه ی ریکه وته وه، بوه نه شاعر، یان بوه ته هه یکه ل.
 یان، له ییابانیکا ریت که وته کوشکو ته لاریکی رووخاو، یان نه روخواوی چول،
 هه ربه وه ی نه زانی کی دروستی کردوه، نه بی مل باده ی تو «انکار» بکه ی ت، بلیت نه مه
 هه ر به ری که وت دروس بوه؟

جا مرؤف، ئاوه زی خوی بکاته داوه ئایا دروس کردنی هه یکه لی، یان نوسینی
 پارچه شیعریک، یان دروس کردنی ده سی مال، ناره حه ته، یان دروست کردنی،
 ئاده می زادیک که هه موی نه مانه ده س کردی نه ون؟ ئاده می زادیک که صاروخ،
 دروس نه کا، که گه بشته ته ناومانگ، وه له وه لاتریش ئه پروات، که نه م هه مو
 «اختراعات» ی نه مرؤ هی نه وه؟

ده ی بوبلین هه یکه لی له ریگه ی ریکه وته وه دروس نایی، ته له فزیونی
 ده س کردی ئینسان به ری که وت دروس نایی، پارچه هه لبه ستیکی بهرز
 که له سه رچاوه ی میشکی ئینسانه وه هاتوه، له خو به وه به ری که وت نه چوه ته سه ری
 نه وپارچه کاغزه به لام ئاده می زاده که خوی که خواه نی نه م هه موه ئاوه زه ته، که
 (موخته ریعو) فه ننانو نوسه ره، هه روا له خو به وه وه کو قارچک هه ل قولیوه، بوجی؟
 چونکه «مادده یه»؟؟ نه مه ش به جیگه ی خوی، نه ی میشوله ییک نه ی فیلک نه ی
 نه م هه موه ته نظیات وریکو پیکی کردنه ی جیهان و گیان له به ران و گژوگیاو
 خواردن و میوه و گول و جوانی سورشته؟ نه م هه موه کائانه و تیشکی روزه، «که بوونی
 داعی هه رله بیته هوی نه بوونی گیان دار وه نه بوونی داعی هه رله بیته هوی نه بوونی گیان دار» وه کو
 «له کوره ی مانگده»!!!، هه روا به ری که وت هه مویان هاتنه دی، یان هه رمادام
 من عه قلم پی ناشکی چونه وچون بوه ئیتر هه ر له خو به وه بوه؟

دهى خو عه قلم به مادده كه ئەشكى، وه خوڻم له ماددهم، دهى چوڻم وه چوڻ ئەم؟
دهى مادام نازام مادده چوڻ بو، كه واته ماددهيش وجودى نيهو منيش هه رنيم،
چونكه نه نازام مادده چوڻ بو نه ئاده مى زاد يان هيلكه، ئەم هيلكه يه، كه به
هه زار جوڻ ئەى خوڻ، وه به مه كينهيش هه ل ديت وه گيانى تيايه، مادام من نازام
ئه و گيانهى كامه و چوڻه، هه زار كه له شير و مامريشى لى ده ربه پرى باوه پرى پى ناكه م.
جائه مانهى كه وتمان هه موى له ژرسايهى دوو باوه را كوڻه بنه وه.

ا - رينكوپنك كراوو رينكوپنك كهر، واته «مونه ززه م» وه «مونه ززم»

ب - خاوون شوڻو شوڻه وار، «ئه سه ر وه موئه سسير» چونكو مادام شتى رينكوپنك
هه بو لى گومان هيزنك وه ئاو هزىك رينكى خستوه، وه مادام شوڻه پى
وه شوڻه وار هه بو خاوون شوڻو شوڻه وار يش هه يه وه هه رگيز له رينگهى هه لكه وته وه،
نه خانوڻيك له ده شتىكا هه ل ته توڻى وه نه له ناو به فرو قورو ليكا، جيڠاى پى
كه رويشكو كه وو، وئاخىك به رى كه وت دروس ئەبى.

جائه وشتهى كه من به ئاو هزى خوڻم ئەنجه مه سه رى ئەم روون كردنه وه يه،
مه به ستيكه ئەگه ريش له مه و بهر و تراييت، من نه ييستومه وه نه خوڻند و يشمه ته وه،
كه ئەه و يش باسى... «زه و جيه» ته، واته جووت، يان، جووت بون. يان «نيرومى»،
دياره وشهى «نيرومى» واته جووت، هه موو بيستومانه، وه له قورئانى پيرو زيشا چه ندين
ئايت و وشهى «ازواج» ي تىدايه، واته نيرومى، به لام مه به سته كهى من شتىكى تره،
ئه و يش هه ر له م رى ره وى پهى بردنه به به «خالق»، واته دروس كهر، واته
هه ل سوڻه رى جيهان، ئەه و يش ئەه وه ته، به «فه رزى مه حال» وتمان وا له ملياردها
سالى له مه و پيش، له رينگهى رينكه وته وه له م سه رزه وى به دا نيرنك، به هه مو
پيوستىكى نيرينه لى به وه دروست بو، يان، مى يينه نك دروس بو،
«ئه لبه ت به رى كه وت» !!!، ئايا چه ئاو هزو چه قلنك ئەنگرى، هه ر له وكات و سات
و جيڠه و رينگه يه دا، قووت، له وه ريشيه وه، مى به كهى، يان نيره كهى، يان بلين،
جووته كهى، ئەه و يش هه ر به رى كه وت» دروس بو؟ عه قل ئەنگرى؟

جا با بېرسين، ئايا ئەم ژن و پياوه هه ر به پانزه شانزه ساله لى هه ل قورئان، يان
به منالى؟ يان به «ده له مه لى» وه يان به تومى؟ ئەر توم بوون له كام زكا په روه رده بوون؟
ئه رده له مه بوون چون ژيان؟ ئەر پيوستى به گه رماى وه ك زكى دايكه، ئەم گه رما يه ك

جۆره چۆن پىك هات، باشه به هر حال، ئەرمانال بوون كى شىرى دانى كام شىر، كام خواردن؟! !! وه چۆن گه وره كران جاهه روا سه ىرى «موسسته لزومات» ى، واته پىويستى نىرينه نى و هر چى بۆنير بوون لازمه، هر روا له خو به وه، وه هر چى بۆمى بوون پى ويسته هر روا له خو به وه، وه هر چى بۆجوت گىرى، مندال دان، يه دابون، مه مكو شىردان، لازمه، هه موى ئه م له م لا ئه و له ولا، هه ردو به ى كهوت، وه له يه ك كات و له يه ك شوينا پىك هاتن!!! توخوا ئه مه چ عه قلى ئه نى وه ى گرى؟ جا تابگاته هه زاران هه زار نىرومى، له هه زارن هه زار گيان له بهر، له هه زاران هه زار شوينى سه رزه ويداء، هه روه ها له ملياردها جۆرى دره ختو گياو رووه كو ميوه دا.؟

ئه مه جوتى ئه مانه هه مويان به نى و پىتا، به نى موهه ندىس، به نى دروس كه ره هه موى له رىنگاى هه لكه و ته وه هاته دى؟ توخوا هه ر، يه ك چراى قوتوله، يان درگاينكى دارين يان جه روجيگا جه رىك، نه كرى له خو به وه دروس پىت كه چى ئه م هه موه جوته، هه ر يه كه ى جوتى خو ى، له رىنگه ى هه ل كه و ته وه، دروس پىت،؟ ئه مه چيه؟ والله چونكه من عه قلم پى ناشكى چۆن دروس بوه!!!

بابه عه قلى منوتو بوئه وه دروس نه كراوه كه بتوانين دروس كه رى خو مانى، به ته واوى پى بناسين واته «عين اليقين» يان «حق اليقين»، له كاتىكا ناتوانين چۆنيه تى په دابون و به دى هاتنى «مادده» شى نى بناسين، چۆنيه تى خو مانو ئه رزو ئاسانيشى پى بناسين له كاتىكا، كه هه ين، ئايا دروس كردنى «ته نها چاوى گيان له به رىك» يان «دل» يان، «ميشك» يان، هه ر ئه ندامىكى گرنكى ئه وان، بىرلى كردنه وه ى، بۆمانى ده ر ناخات، كه نا كرى له رىنگه ى هه ل كه و ته وه هاتىته دى؟.

جا به م زانينه ئه و تى تىگه يشتن له رىنگه ى ئاوه زه وه په ى بردن به وه ى كه هه ل سو رى نه رو دروس كه رىك هه به له رىنگه ى ميشكو لىك دانه وه ى ئاوه زه وه. واته «علم اليقين».

جا خواناسى زانياران وه فه يله سوفان وه تى گه يشتوانى به رله ئىسلام و دواى ئىسلام، تى گه يشتوانى ئىسلام و غه ىرى ئىسلام، له ئىسته و له كۆنه وه، ئه م جۆره تىگه يشتنه يه، به لام رىنگه ى ته سه و و ف كه به يارمه تى خوا، باستانى بوئه كه ين، بوئه وه ته كه به گرتنه به رى ئه و رىنگا به بگه ينه (عين اليقين) وه شا به د (حق اليقين). وه بوئه وه ته به گيانودل بگه ينه با وه رى راسته قينه وه خوت بىچىزى وه به گيان

تامی بکھی، وه «اطمنان»، دنیایی دہرونی بہدہست بئیت، وهئم بہدہست ہینانی باوہری تہاوہ بہخودا، بویہ لہم پرتگاہوہ دہست تہدات چونکہ خوا خوی تہہوی، چونکہ بہگرتنہ بہری تہوپرتگہ تابیہ تہ، پرتگہی (مہعنہوی بات) مرؤف تہوہندہ پاک تہ بیتہوہ تہگاتہ رادہ ییک شیاوی تہوہ تہ بیت خواہی گہورہ، لہ پرتگہی (موکاشفہ)، کشف ودہ رختن یان موشاہدہ، چاونی کہوتن بہ چاوی دہرون چاوی بہصیرت، یان تیشراق درہوشانہوہی نوری خوا لہ دہرونا، باورہ کہی بیتہ باوہ پرتگی «عین الیقین» یان «حق الیقین» وه تیر ہیچ گومانی پوونہ کاتہ دہرونی.

تیرہدا وشہ ییک ہہہ گوتنی پیویستہ، تہویش تہوہ تہ تہگہ رباس لہ «تہ طہوور»، گورانہوہ بکھن، کارنا کاتہ سہری نیرومی، وه جہازی پیویست بو «زلکوزا» مہ یونی تہگہ ربس بیتہ «ملکہ الجمال» تیرہ کہی نیرہومی بہ کہی می بہ، وه دروس کہری لہ بہ کی جیا کردونہوہ.

تیمہ ہہوئی تہوہ مان دا روونی کہینہوہ تہ کربت لہ پرتگاہی بہ کاربردنی ہیزی تاوہ زوہ بگہینہ تہوہی کہ تم «کہونہ» لہرتی ہلکہوتہوہ وابہم جورہ ییک نہ ہاتوہ، بہ تابیہت بہ شی گیان داران، بہ تابیہت دہسمان بو تہو مہ بہستہ راکیشا، کہ چون نیرنکو می ییک کہ ہہمو تہندامینکی لہشیان بو جوت گیری وه سکوزا، یان بہردہوام بونی زبان، دروس بوہ، چون ہہر لہ پرتگہی «صودفہ» وه، واتہ ہل کہوت، ہہم می وه ہہم نیریش، دروس بو، لہ ہہموی گرتنگ تر، ٹینسانیک تہوہندہ پرتکوپیکہ کہ خوی شت «تہختیراع» تہکات، چون تہ کری بہ ہل کہوت دروس بویت، تہویش می بہ جیا بہ ہل کہوت، وه لہ ہہمان کاتوساتو جی وشوینا، تیرہ کہ شی، ہہر بہ «صودفہ» دروس بو؟

جاوتمان فہیلہ سوفہ کان ہہر لہ میژہوہ ہہولیان داوہ بوناسینی خواوہنی تہم «کہونہ»، وصہدہا باوہ پریان دہر پریوہ، بہ لام چونکو پشتیان بہ تاوہز بہستوہ، تاوہ زیش وزوہ توانیو بردی، دیاری کراوی ہہہ، جگہ تہوہی بتوانن بگہنہ تہوہی خواہہ بہ، تیرلہوہ لا نہ یانتوانیوہ چی دی پرون، تہمانہش باوہری وه کو «مثل» ی ٹیفلاطون، وه یان «واجب الوجود» وه تہو جورہ باوہ پریان خستوہ تہ قالبتکی مہنطقی بہوہ، وه کو تہوہی وتان باوہری شوینہوار وه خواوہن شوین، «اثر و مؤثر» یان «حادث و محدث» واتہ بہدی ہاتوہدی ہینہر، تہمانہش لہ پرتہوی زانیاری «کہلام» ہوہ، کہ زانیاری بکی

ئىسلامىيە، بۇي چۈن، بگره ئەم تىكۆشانەي موسولمانانى زانىبارى كەلام، ئەو ئايەتە بگرىتەوۋە كەخوۋا بەپەيامبەر ئەفەرموى «ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ» واتە خەئلك بانگكە بۇلاي خوۋا پەرسىي لەر ئىنگەي زانىبارىو ناموزگارى باشەوۋە، وەلەگەل ئەوانا بەباشترىن جۇر باسو لىكۆلىنەوۋە بگە.

لەگەل ئەوۋشا زانىبارانى كەلام، گىرەوكىشەيىكى زۇرىيان ھاوردە سەر رىگەي باوۋەرى سادەو پاكو ئىنالايشى ئىسلام، وەگىرى كۆپرەي زۇرىيان تىخست، بەلام ئەوپەرى ئەم باوۋەرەش، ھەر باوۋەرى «ئىلمى» بو، بەلام فەرقى ئەمان لەگەل فەيلەسوفە پىشەوۋەكانا ئەوۋبو، كەئەمان ئەپانەوۋىست راستى ئاينى ئىسلامىش بەسەلپىن نەك تەنھا ھەر بونى خوۋاينىك.

جا مەبەستەكە تا ئەم رادەيەي پەپوۋەندى بەپاسەكەي ئىمەوۋەبو، لەبەر ئەوۋ تەنھا پەنجەيىكان بۇرا كىشا، بۇئەوۋەي كە بلىين بۇيە فەلسەفەي كۆنو تازە، يان تەنانت زانىبارى كەلام، كە زانىبارىكى ئىسلامىيە، ناتوانن كانگەو سەرچاۋەي «تەسوف» بن، چۈنكى بردو توانانى ئەوان بەسراۋەبە «ئاۋەزە واتە عەقلەوۋە، وە وەكو وتمان عەقلىش لەگەل ھەمو بايخىكى دا، ھەر سنوردار وە رادە دارە، كەواتە عەقل تەنھا ئەتوانى بمان گەيىننە «علم اليقين» ئىتر چۈن كارى كىردوۋەتە سەر تەسەوۋوف، كە «عين اليقين» وە «حق اليقين» ە بەلام ئىگومان فەلسەفەي كۆن، سەرچاۋەيە بۇ فەلسەفەي ئىسلامى، نەك بۇئەسەوۋوفى ئىسلامى، ھەرۋەھا سەبارەت بە تەسەوۋوفەكانى پىش ئىسلامىش، چ «صيني» چ «ھىندى» چ «فارسى» چ «يونانى» ھىچكام ناتوانن سەرچاۋەبن بۇ تەسەوۋوفى ئىسلامى، چۈنكى تەسەوۋوفى ئىسلامى ھەرۋەكو لەئائىندەدا روۋنى ئەكەينەوۋە ھەر لەئائىنى ئىسلامەوۋە سەرچاۋە ئەگىرت، وەھەر لەزەمانى «پەيامبەرئىشەوۋە» درودى خوۋا لەسەرىنى دەستى پىكردوۋە.

وە ھەمو ئەزانىن، چ فەلسەفەو چ رىرەوۋەكانى تەسەوۋوفى ئەو ولائانەش، لە ئاخرو ئۇخرى سەدەي دوھەمى كۆچى دا، بەلكو لەسەدەي سى ھەمدا كۆپانە سەر زوانى عەرەبى، «خوۋدەيەي» بەمانى كە ھاۋرىنى پەيامبەرە «د. خ» لەكوى، بۇگى چىنو رىرەوى «ئەسكەندەرانى» ئىقلوطين لەكوى، كەپاش سەدەها سال «تەرجومە» كراون بە عەرەبى، بەلام بۇ روۋن كىردنەوۋەيىكى زۇرترى باسەكەمان، ئەپرسىن، فەلسەفەكەي وەچۈن ھاتوۋەتە ناو موسولمانەوۋە؟ وە لە چ خوللىكا؟

ههروهها باوهری کارتی کردنی، تهسهوونی گهلانی تر بۆسهری تهسهوونی
ئیسلامی، چۆن وه بۆچی پێک هاتوه؟

ئهوهی که بۆمان روون بوه تهوه، کتیبه کانی فهلسه فهی یۆنان له سهردهمانی هارون
الرشید «۷۶۶-۸۰۹» زاینی به لکو له سهردهمی مأمونی کوری هارون دا «۷۸۶-۸۳۳»
گۆراونه ته سهرزوانی عه ره بی- پروانه کتیبی «اعلام الفلسفة العربیة» هه رچه ن له
دوادوانی دهسه لاتی ئه مهوی به کان، له شاما بری کتیبی کیمیایی له یۆنانیه وه
گۆراونه ته وه سه ره عه ره بی، به تایبهت له رۆژگاری دهسه لاتی خالیدی کوری به زیدی
کوری مه عاویه دا، پروانه کتیبی «الفهرست» ی «ابن الندیم» به لام ههروه کو ابن الندیم
«۹۳۶-۹۹۵» ز «۳۸۵» کۆچی مردوه ئه لی گومانی تیانیه که گۆرینی کتیبه کانی
فهل سه فه بۆسه ری زوانی عه ره بی، له سهردهمانی عه بیاسی به کانا دهستی پی کرده،
وه کتیبی «اعلام الفلسفة العربیة» یس هه ر ئه م باوه ره تازه ئه کاته وه و دانی پیا نه نی.
که واته ئه بی بلین نه فهلسه فهی کۆنی یۆنانی، به تایبهت فهلسه فهی ئه ره سطو وه
ئیفلاطون، وه نه فهلسه فهی تازه ی «ئیفلوپین» که به ناوی فهلسه فهی اسکندرانی،
یافه له سه فه ی ئیفلاطونی تازه، به ناو بانگه، که سه ره چاوه که ی، له ئیفلوپین «۲۰۳-
۲۷۰» زوه سه ره چاوه ئه گریت، مادام که له سه ده ی سی هه می «هجری» دا کراونه ته
عه ره بی، ناتوانن کاریان کردیته سه ر ته سه وونی ئیسلامی، که سی سه ده ی
له وه پیش دهستی پی کرده.

ئه م باوه رانه زۆر تری له رۆژه لآت ناسه کانی ئه وروپا و ئه مریکا وه سه ره چاوه
ئه گریت، ئه ویش زۆر تری به هۆی له یه که چونی بری له وتارو باوه ریکه وه یه که
تاک و تراك له گو فتاری که ئه مه ردانی رپژه وی ته سه ووف له گه ل گه وره پیاوانی گۆره پانی
فهل سه فه دا له یه ک ئه چن، به تایبهت فهلسه فه ی ئیفلاطونی تازه، پروانه کتیبی «تاریخ
الفلسفة العربیة» نوسینی حه ننا فاخوری وه دوکتور خلیل، به م فهلسه فه تازه یه ئه لێن
فهل سه فه ی «ئه سه که نده رانی» یان فهلسه فه ی «ئیفلوپین» دیاره ئه گه ر بی تو ئیمه باسی ئه و
له یه ک چونا نه ش بکه ین ئه وه خۆی پبویستی به لیکۆلینه وه ی باوه ری، لای که می
ده که س له فه یله سو فه کان و ده که سیش له صوفی به کانی ئه ویت، که هه م له وزه ی
باسه که یشمان به ده ره و هه م خویشی به ته نها هه زار لاپه ره باسی ئه ویت، که
پبویستیکیشی نه، چونکی ئیمه له م لاوه روونمان کرده وه، وه وتیمان به ر له گۆرینی

فەلسەفە بۆزۈۋانى غەزەبى، لاي كەمى بەدۈۋەت سال تەسەۋۋى ئىسلامى دەستى پى كىردۈە.

جاۋتمان رۆزھەلات ناسان، ئەۋلەيەك چۈنە تاكو تراكەيان كىردۈەتە بەلگە كەتەلەن «رايەمى غەدەۋى بە» بناغەى مەجەبەت «ۋاتەخۇشەۋىستى» كىردۈەتە سەرچاۋەى تەسەۋۋى خۇى، كەۋتۈۋىەتى خودايا من لەترسى جەھەنم نىە، بەلكو ھەربۇ خۇشەۋىستى ۋەرەزامەند بۈتەلەم، كەمن بەندەگى تۈتەكەم «۱۸۵ ھە». جاتەلەن ئەم جۆرە خۇشەۋىستىيە ئەھى «راھبە» كان، ۋاتە رەبەندەكان ئەكات، يان پىرې باۋەپرى «حلول» يان «پىيازەت» كىشان ۋەھى تىرش كەلەھى ھىند ئەچى يان باۋەپرى «ئىشراق» ۋاتە دەر كەۋتتى نۇرى خوداۋەند، لەرەۋشى بۇناتىەكان ئەچى، ۋەھى تر.

ئەم جۆرە ھەئسو كەۋتۈ رەۋشو باۋەرانە، كەپرىكى لەھىندى ۋەپرىكى لەقارسى ۋەپرىكى لەبۇناتى ۋەپرىكى لەمەسىحى ئەچى: لەناۋى كىردارو گۇفتارى سۇفى بەكانا بەرچاۋ ئەكەون.

بەلام كاتى كەئىمە ئەيىن گىرنگ ترىن رېرەۋى تەسەۋف، لەھەئسونىشتى پەيامبەرى گەۋرەۋ بارانى يەۋە، ۋە لە دەستورائى قورئانۋى رېرەۋى ئىسلامەۋە، ۋەسالەھا بەر لەگۈرېنو نوسىنەۋەى ئەۋ فەلسەفەۋ ۋشانەۋە، دەستى پى كىردۈەۋ سەرچاۋە ئەگىرت، چۈن ئەبى بگەۋىنە ئەۋگومانەۋە كە بگىرە تەسەۋۋى ئىسلامى ئەۋانەۋە سەرچاۋە بگىرت، جاشتىكى تر دىتە پىشەۋە ئەۋىش ئامانجو ئاكامە، كەھەرگىز بەرھەمو ئاكامى ئەۋرى رەۋانە يەك نىن ھەروەكو كەسەرچاۋەكانيان لەيەك جيان.

بۇچى؟

بىگومان بەرەتى باۋەر لە تەسەۋۋى ئىسلامىدا ئابىي «ئىسلامە» باۋەر كىردن بە تاكو تەنبايى خودا «توحىد» باۋەر بە «رىسالەت» ۋاتە بەپەيام ھاوردىنى پەيامبەر لەلاى خوداۋە، ئەنجام داتى فەرزەكان بەرئىكۈبىكى، ۋەدەرنەچۈن لەچۈرچىۋەى «شەرىعەت» ۋەلانەدان لەرېرەۋى مەردايەتېۋ پياۋەتېۋ پياۋچاكى، ۋەھەمۋرەۋشىكى پەسەند: ۋە بەكورتى، بە «ظاھىرو باطن» ۋاتە بەتاشكراۋ بەئىبى، پەيرەۋى كىردن لەدەستورائى قورئان ۋەپەيامبەر، لەلاىنى مرقۇە ھەرەگەۋرەكانى رېرەۋى تەسەۋۋف: بۇمانى دەرئەنخەن كەتەسەۋۋف رېرەۋىكى راستەقىنەى ئىسلامە، بەلام نەك ھەر

بەر وائەت وە «ظاهیر»، بەلکۆ لەکانگەى دلبشەووە وەبە پەنامەکی، ئەویش بۆ نزىد بونەووە لەخوا ھەر وەکو وتمان بۆگە یشتن بەپەلەى «عین الیقین»، «حق الیقین» وە بۆ بەدى ھینانى دەستورانى قورئان کە لەمە وپاش یەکە یەکە دەسیان بۆئەکیشتن وە لیان ئەکۆلینەووە. واتە لەو ئایەتەنەى بونەتە سەرچاوەى تەسەووف ھەر وەکو پەيامبەر ئەفرموی «الاحسان أن تعبد الله كأنك تراه فان لم تكن تراه فإنه يراك» واتە ئیحسان بەو ئەلین خوا جۆریک پەرسیت وەکو ئەوەى کە چاوت لیبەتى ئەگەر تۆ چاوت لەو نیە ئەو چاوی لەتۆیە، جا بەمە ئەلین مەقامى ئیحسان.

جا ئەمە لەکۆى وە ئەووە لەکۆى فەیلەسوفیک لەرینگەى ئاوەزەووە باوەرینکی بۆ خۆى سەماندینى ئەویش لەپروژگاریکا کە ناوی ئیسلام ھەرنەبووە وە سەدان سال بەر لەھاتنى ئابن ئیسلامیش، مەبەستىکی تریش دەربارەى بەھەلە داچونى پرۆژەلەت ناسەکان، سەبارەت بەناسینی تەسەووفى ئیسلامى، ھەر لەو بەشى لەیەک چونی برى شتى تەسەووفى ئیسلامى، لەگەل «رەبەن گەرى» گاوەرەکان، یان ھەلسونیشتى، گۆشەگیرانى ولاتانى تر، یان وتارى فەیلەسوفەکان دا، جگە لەپروون کردنەووەکەى ترمان ئەووەتە.

ئیمە وتمان تیکۆشان بۆناسینی «ماوراء الطبیعة» خووە خەدییکە، بگرە لەھەمو مروفیکى ئیستەو کۆنیشا بویت وە ھەبە، جابری کەس ئەووەندە چوہ ژیری باسەکە تاگە یاندوویەتە رادەیک ھەمو کاتی خۆى، وە ژبانی خۆى بۆ تەرخان کردووە بوەتە گۆشەگیریک، ئەگەر لەکاتی ئابن مەسححا بویت بوەتە «رەبەن»، لەووە پیشیش بەناویک ناوتر اووە وەکو «تەرکی دنیا کردو» یان «عەودال». کە جیاپە لەوشەى «تەبدال» ی صوفى گەرى، وە ئابن ئیسلامیش بێر کردنەووەى لە ئەرزو ئاسمان وە چۆنیەتى دروس بونیانى لاپەسەندە، «الذین یدکرون الله قیاماً وھوداً وعلی جنوبهم ویفکرون فی خلقی السماوات والأرض ربنا ما خلقت هذا باطلاً سبحانک فقنا عذاب النار» (سورة ال عمران) خوا، ج رەزامەندى خۆى دەرتەبری سەبارەت بەو بەندانەى، کە بێر ئەکەنەووە لەدروس بوئى کەون، ئەفرمى ئەوانەى کە لەھەمو کاتا لەھەلسانو دانیشتیسا خوایان لەیادناچى وە بێر ئەکەنەووە لەچۆنیەتى دروس بوئى کەون. خواپا ئەمانەت بەگالەتە دروس نەکردووە گەورەى ھەر بۆتۆیە، بمانپاریزە لەسزای ناگر، جا بەتەنھا بوونى ئەم خووە خەدیە. نایتە بەدى ھینەرى ئەو باوەرەى بلین، تەسەووفى ئیسلامى دریزەى ئەو تەسەووفانەى، «تەنھا ئەکرى بلین» مروف لەپروژتکەووە بوە ھەر شەیدا بوە بەشوینى

ناسینی «ماوراء الطبیعة» دا، ئیتر لەبەك چوئی «تارادەییك» ئامانجەكە یە وھیچی تر. ئەگینا تەسەووئی ئیسلامی تەنھا ھەر ئەلانی ئیسلامو پڕۆھوی «موحەممەدی» یەوہ سەرچاوە ئەگریت.

ئەبۇ ئەوہ لەیادنەبەین كە پۆیستیەكانی جینگەژبان وەچۆنیەتی ژبان، ھەر وہا ساختمانی لەش، وەبیر كەردنەوہی گیان لەبەران سەبارەت بەشتی لەیەكچو، ئاكامی لەیەكچویشی ئەبیت «وہ پۆیستی بەلاسانی كەردنەوہ نیە»، بۆتوہ، باوہری مروف سەبارەت بە جوانی سوروشت، سەبارەت بە ھەمو جوانیك، ھەمو بۆینیکی خووش، «سەبارەت بە ئەوین» زۆرچار لەیەك چوہو لەیەكیش ئەچی، زۆركات ئامانج وە ئاكام «لە عیشتی مەجازیدا» واتە خووشەویستی نیوانی ئیرومی، لەناو ھەموی گەلاندا لەیەك چوہ. ئەیلاو مەجنونی لەناو عەرەبا، یان رۆمیو جۆلیتی لەناو رۆژتاوايانا مەموزین وە شیرینو فەرھادی لەناو ئیمەدا، وە سەدان خووشەویستی لەم جۆرە لەم سەرزەووی یەدا پێك ھاتوہ. ھیچی لاسانی كەردنەوہ ئەوی تر، یان درێژوہ دو بەشی ئەوہی پێشو نیە، كەچی ھەر سەرچاوەییکی ھەبەو، دوروئریكیش ھەر ئامانجیكي بوہ، كە پەیدا بونی ئەوینیکی توندە لەناو دو مروفی ئیرومی دا.

ھەر وہا چۆنیەتی ژبانی ھاوچەشن وە «ظروف» وە «لەوضاعی» ھاو وێنە، وە ناوانو «بیتە» لەیەك چویش، بگرە رووداوو بەرھەمو داھاتی لەیەكچو بیریئەدی، جا ئەو «زروفو» بیتە، یەك تەسەووئی ئیسلامی تیايانا زیاتر لەكاتی تر گەشەیی كەردوہ و باوی سەندوہو «ھەمە جاگیر» بوہ، بگرە ئەوہش ھەر ئەو زروفە چوینت كە ئەو جۆرە تەسەوفە تاییەتەیی لەو ولاتانەشا ھاوردیئەدی، بەلام ھەر وہ كو وتمان چونكو تەسەوئی ئیسلامی لەسەرەتای ئیسلاموہ دەست پی ئەكا، وەبەوردی پەپرەوی ئەكات لەرێھوی ئیسلام، خوئی ریبازو ئامانجیكي جیاوازی ھەبە. ئیسە تائیسە گەیشتیئە ئەوہی كە ھەر لەسەرەتای بوونی ئینسانەوہ لەرووی زەویدا مروف ھەولی داوہ بو خواناسی، وەبەگیانودن كۆشبوہ بۆ ئەوہی لەچەنو چوئی بەدی ھاتنی جیھان، وە ئاكامی ژبان سەردەریریت، بەلام ئامرازی دەستی مروف بۆگەیشتن بەم ئاوانە، تەنھا ئاوەزی خوئی بوہ. ئاوەزیش دیارە لەگەڵ ھەمو بەكەلك بونیدا. سوردارەو چوارچۆھەییکی ھەبەو بردیكي ھەبە، وە لە وزەیی خوئی بەولاوہ ناتوانی پروات كەواتە ئاوەزی ئینسان پاش تەواوبون و دواھاتی بردو توانایی خوئی رائەوہستی.

لیره دایه پهی ته بهین به گرنگی به کاربردنی هیزی دهروونی، بوخواناسی، بو پهی بردن به رازو نهینه کانی نهولای سورشت و مادده، جا لیره دایه که پایهی بوله ندی ته سه ووفنان بو ده رته که ویت، نیمه وثمان که ته سه ووفی ئیسلامی هرچهن شی وای هه بیت که له ته سه ووفی گهلان، یان ری ره وو ثابته کانی جیهان بچیت، هیچ کاتی له وانه وه سه رچاوه ی نه گرتوه، وه ته سه ووفی ئیسلامی له زه مانی په یام به ره وه «د-خ» دهستی پی کردوه وه نه وچوره ره ووشو فه لسه فه وه له سونیشته نه پاش سی «صده» له هاتی ئیسلام، جا «به عه ره ی» ته رجومه کراون و موسلمانان لی یان تاگاداریون، واته کاتی نه و شوینه واران له ناو موسلمانان سارون، که ته سه ووفی ئیسلامی چهن دین قوناغی خستوه ته پشت سه ری، وه ده ها صوفی به ناو بانگ هاتونه نه م جیهانه وه و روشتون و «تالیفاتان» له ته سه ووفی دا، که ئیسته سه رچاوه ن، بو نیمه نوسراوه ته وه، بناغهی ته سه ووفی ئیسلامی یان نه وه نده بته و دارژاندوه، که هه تاهه تایه هر له بته و بونایه.

پاش نه م پیشه کیه کورته یه، که ئیتر ده س ته که یه باسه بناوانیه که مان، وه نه توانین بلین تا ئیسته هرچی مان نوسیوه هه موی هر پیشه کی بوه وه له مه ولایه که ئیتر نه پرسین:

ته سه ووفی ئیسلامی چی یه؟

له که به وه دهستی پی کردوه؟

نامانجی ته سه ووفی ئیسلامی چی یه؟

تایا به راستی ته سه ووفی ئیسلامی له گهل تایی ئیسلامی

هیچ جیاوازی نیکی هه به؟

جا لیره دایه من سهیری خوم ته که م که سه باره ت به وه لام دانم وه ی ته و اوو لی که موکوری نه م پرسیارانه چهن بچو کوی ده سه لاتم، وه هر چهن سه رچاوه ی زورم به ده سه ته وه یه وه خویشم له ناو خیزانیکی صوفی مه سله کا چاوم کردوه ته وه، وه له م په نجاساله ی نه مه نا به خزمه تی زوریک له شاره زایانی نه م ریگایه گه بشتوم، له گهل نه مانه شا نه لیم، چون وه له کوپوه دهستی پی بکه م، به لام نومید به خوا تاهه وی که

له تواناماییت ههول ئه دەم بو ئه وهی کاتی که دوایی به نویسنه که هات، وه کاتی که خوینته واری کورد له خویندنه وهی نوسراوه کان بویه وه - ئیتر به باشی بتوانی وه لآمی ئه وپرسیارانه بداته وه که وان له سه ره تایی کتیه که دا.

جا ساده ست له ده ستو قهوه ت له خوا.

ئسته له به کهم پرسیاره وه ده ست پی ئه کهین ئایا ته سه ووفی ئیسلامی چی به وه ئایا ته سه ووف وه شه ریعت هه ربه کیکن بان جیاوازن؟
ئه گهر به کیکن ئه م چی به وه ئه وچی؟

ئیمه ئسته که ده ست ئه کهینه باسه که مان ئیتر به ناوی که سیکه وه باس ئه کهین که باوه ری به بونی خوای گه وره هه به وه باوه ری به ئایی ئیسلام هه به به لآم ئه به وی بزانیته ته سه ووف ئه توانی چ خدمه تی به بته وکردنه وهی باوه ره که ی بکات، وه تاج راده یلک ئه توانی له خوای گه وره وه نزیککی کاته وه، وه چون ده روی پرووناکی لی ئه کرتنه وه ئه گاته پایه ی به وهی «یهقین» واته «عین الیقین» و «حق الیقین».

ههروه کو له سه ره تادا وتمان «ته سه ووف» بریتیه له «ذوق» واته چه شتن وه «ئیشراق» واته هه ل هاتنو تابشی نوری خودا وه ند له ناودا ئندا وه ئه گهر بی تو بمانه وی له ریگه ی ئاوه زو «بورهان» و سه لماندنێ زانیاریوه بو ی پروین کارمان ئه بیته کاری رۆژه لآت ناسه کان، وه سه ری ده زوه که مان لی وون ئه بیته، وه هه موی ئه کهینه گری کویره، ههروه کو ئه وهی که بیین له ریگه ی زانیارییه وه له باره ی «وه چی» وه «صبراج» و ناردنی په یام به ران بکو ئینه وه وای لی دیت، ئیمه وه نه ئی بایه خ وه نرخ بو زانیاری دانه نیین، به لآم زانیاری راستو دروست به وه ئه ئین که دان بیته به سه نورداری زانیاری دا، وه بزانیته که ئاوه ز وه «عیلم سنوریککی هه به، وه نایی له به ره ی خوی زیاتر پی پاکیشیت»، که واته سنوری ئاوه ز وه زانیاری ناتوانی له چوار چیه ی «تاقی کردنه وهی مادده یی» بترازیته، وه هه رچی که له سنوری رواله ئی مادده تاقی کردنه وه ده رچو ئیتر له وزه ی زانیاریو ئاوه ز به ده ره.

به لآم تاقی کردنه وهی ته سه ووف ئازمونیکی «پوچی» واته په وانی به، وه کاری به کاری مادده وه نه.

ئه توانین بلیین، «عیلم»، له زه وی، له مادده، وه له کاری پینج هه ست که ره کان «حواس خمسسه» ئه کو ئینه وه، به لآم گو ره پانی گه ردشی ته سه ووف وای له که ون و ذوق و رۆح و هه ستی ده روئی و ئیشراقی نوری خودا پیدا وه به رزتر ئه فریته.

تەسەوووف تانەى چىزىت ناتوانى ھەستى پى بىكەيت ، كەوابو تەسەوووف ئازموني
رەوانە نەك «نەظەرىيەيىكى عىلمى» .

لېرەدا دىنە سەر ئەوھى كەئايە تەسەوووف ھەر پەپرەھوى يە لە ئاينى ئىسلام؟
كەواتە لەگەل شەرعا فەرقيان چى يە .

وہلام ئەوھتە بەلى تەسەوووف ئىسلامى ھەرپەپرەھوى يە لەئايىنى ئىسلام ،
بەلام شەرىعت ئەوھى كەئەھوى لەمرووف ، ئەوھتە ، كەبەپى دەستورى
شەرع ، سپاردەكانى ئەنجام دات ، وەكوئەھوى بۇ نويزکردن پى ويست نىە بىروھوشت
نەروابە لايىكا ، بەلكومادام سپاردەكەت ئەنجام دا ، لەكوئت كەوتوھ ، بەلام
تەسەوووف ، وردەوردە وات لى ئەكات ، لەھەموى نويزەكەتا ، چركەيىك بىرت
بەم لاوлада نەروات ، ھەرئەوھش نىە بەلكو لەھەموى كاتى نويزەكەتا ،
لەنوروبەرەكەت وەھەزاران بەرھەم و دەس كەوتىش بەھەرەمەندىت . كەوابو ،
ئەتوانىن بلىين ، پەپرەھوى لەشەرىعت . پەپرەھوى يە لەدەستورى ئىسلام بەجورىكى
رەوالەتى ، بەلام تەسەوووف سەرەراى ئەو روالەتىش پەپرەھوىيىكى دەرونى و
ويجدانى شە لەئىسلام ، وەئەنجام داني حەقىقەت و جەوھەر و كاكلى ئىسلامە ،
بەدەرودەرون ، بەدل و بەگيان . بەباريىكى ترائەوانەى كە ئيانەكەيان تەقلىدى يە ،
وہەقىنەكەيان يەقىنىكى عىلمى يە بەئيان و يەقىنەوھ پەپرەھوى ئەكەن لەشەرىعت ،
بەلام صوفى يەكان ئيانەكەوہەقىنەكەيان (عين اليقين) كەواتە ، بەئيانىكى يەقىنى
وكامل ترەوھ بەپرەھوى شەرعن .

كەوابو ، فەرقىك نىە ، بەلكو پەپرەھوى صوفى يەكان گەرم ترو دەرونيترە .
چۇن .. ھەرەكو ئەلن .. شەرع ظاھىرىنە . واتە ئەگەر تۇ ويست دزى ، يان
درو ، يان خزاپەيىك ، بىكەيت ، وەماوہيىكىش ھەستو بىرت بەوكارە دژانەى ئاينەوھ
مەشغول بو ، مادام تۇدەست نەدایە كارەكەو ئەوكارەت نەكرد «شەرعا» بە تاوان بار
دانانزىت قانونىش ھەروايە ، بەلام تەسەوووف وات لى ئەكات «ئەوھى دزى ئاينە ،
ئەوھى بەزبانى خەلكەھەرگىز بەدلنا تى نەپەرى وەخەيالى نەكەيت ، بەلكو جگەئەوھش
ھەمىشە بىر لە ئەنجام داني كردهوھى چاك بىكەيتەوھ» . وە دلۇدەرون تەئىتە ھىلانەى
«خوش ويست» .

بەپى شەرع ، تۇ ئەسەرتە ، دەستورەكانى خواى گەورە وەكو نويزە زەكات ،
جەج ، رۇزۇ ، ئەمانە ئەنجام دەيت ، بەلام تەسەوووف وات لى ئەكات كەساتى لەيادى

خوداوه ندر غافل نهی، وه زوریش لهم کرده بیت خوشنودبیت وه له ذذنه لی بهریت. وه گه شهی پی بکیت.

نه نجام دانی فرمانی خوداوه ند بو موسلمانانی تر، جوریکه له فرمان بهری بویاداش، یان له ترسی مزادان، چونکی ناسینی خوداوه ند ناسینیکی «عقلی، یان عیلمی یان ثیری» به، به نام چونکی ناسینی «خواناسان» ناسینیکی به قینی به، نه بیته فرمان بردن بو خوشه ویست که له پیش هه موشتیکا هر له بهر خوشه ویستیته. وه مروفت له تازاری خوشه ویست دلخوشه نه که له نه وازشو که ره میشی.

لیره دایه نه پرسین که تایا نه مری زه وهی ته سه ووفه له گه ل فرمانی خوداوه ند وه ده ستورانی قورئانا ریک نه که ویت یان هر ری زه ویکی تایه ته؟

لی گومان ری زه وی ته سه ووف، ری زه وی گه وره پیاوان و که له میردانی رینگای خوداوستی و خودا په رستی به وه نه گه ریتو له روانگهی تایه وه له ره وشو کرداری شامردانی نه م رینگایه بکولینه وه، وه بیان دهین له مه حه کی ته قواو پاریزگاری سه بر نه که یین کردارو گوفتاریان، سه ری مویتک له رینگهی شه ریعت لانا دات.

جائیمه له داهاتودا دهس نیشان نه که یین بو نه و تابه ته پیروزانه ی قورئانی مه زن، که نه م زیگابه رزه یان خسته ته به رده می مروفت، وه نه م خه لاته جوانه یان تایه بیت کرده بو تاده می زاد، وه سه بارهت به «نفس»، «قلب»، «ذکر»، «توبه»، «سلوک»، «طریقهت»، وه بهاس نه که یین، تا ورده ورده یومان ده رنه که ویت که ته سه ووف چون جه وه هر ی ئیسلام وه شه ریعت ته، وه چون مروفت نه گه بیسته سه رمه نزلی مه مقصود.

وه سه بارهت به زور مه بهستی تر یاس نه که یین که ورده ورده خویان دینه پیشه وه، وه به یارمه تی خواتی نه کوشم هر به تایه تی قورئان روونی که مه وه، چون خوداوه ندی گه وره، که خوی فرمان نه دا به به نده هه لکه وتوو وه له خویردوووه کانی، بوته وهی نه م رینگایه بگرنه به رو به ری نه ده ن تا نه گه نه مه رام، وه ان شاء الله بوتانی روون نه که یینه وه که پایه ی مروفت خواناس چه ن به رزه و نه گاته کوی، وه هیمه تی مه ردانی نه م رینگایه چون جینگهی سه ری رزی کومه لی مروفت.

وه چون «نیکرالی ذات» «له خویردن» دروشمی دهستی پیشه وایانی جیهانی ته سه ووفه. وه گوی زانه گرین بو گوفتاری زوریک له ویشه وایانه که له روانگهی خویانه وه ته سه ووفیان به ئیمه ناساندوه وه پیمان نه لئین که سو فی به کی نه لئین، هه روه ها باسی خزمه تی گرنگی نه م ری زه وشتان بو نه که یین به جیهانی ته ده ب وه زانیاری.

لیره دا هه رۆسه لاندنی ئەوهی که ئەم رۆزەوه رۆزەوی راستینی ئیسلامە ، دەس نیشان ئەکەین بۆ وتەبێکی «ابن سینا» لە کتێبی «الأشارات والتنبیحات» دا که ئەلی زاهید ، بەوکەسە ئەلێن که دەستی هەل گرتیی ئەسەرمایەو سامانی دنیایی وە لەرابواردن ، وەپشتی تی کردین .

عاید ، بەوکەسە ئەلێن ئەمەنی خۆی تەرخان کردیی بۆ نوێژ وەموجۆرە فەرمان بەرداریکی تری خوداوەند .

عاریف ، بەلام عاریف بەکەسی ئەلێن که بەردهوام هەستو بیرو سرنجی خۆی کردووە ئەلای «عظمتی» خوداوەند وە ئەیهوی خوداوەند بە لوطنی خۆی دڵۆدەرۆنی رۆون کاتەوه ، وە تۆری خودا لە دەروونیا بدرەوشیتەوه ، جاپۆری جار ، واریک ئەکەوێت که هەموی ئەم ناوانە بە جاریکا بۆ یەک کەس که خاوەنی هەموی ئەم «صیقاتانە» ییت بەکار ئەبێت ، واتە ئەکریت که یەک کەس ، هەم زاهید ییت وە هەم عاید وە هەم عاریف ، وە بەوکەسە ئەوتریت «صوفی» .

لیره دا بەباشی بۆمان دەر ئەکەوێت که بەکی ئەوتری صوفی .

ئیمە تائیسە ئەوه مان بۆرۆون بۆیهوه که ریزەوی «تەسەووف» هەول و تیکۆشانیکە بۆگەشتن بە پلهی خواناسی لەرێگەیی هەستی دەروونەوه ، وە ئەم هەستەش هەروەکو ئەتایندە دا رۆنی ئەکەینەوه ، هەم بە «فوق» واتە چەشتن لەرێگەیی دەروونەوه ئەک زوان وە هەم بە «موشا» واتە چاوپێی که وتن «ئەک چاوپێی که رفتی چاوی سەر» بە لکو بەچاوی دەروون که پێی ئەوتری بەصیرەت هەست ئەکری ،

وە ئەم دینو چەشتانەش که صەدما جۆری هەیه ئەوه خۆی ئەیتە هۆی دلتایبو ناسینیکی راستەوخۆی گومان لی ئەکراو ، بەجۆریک که ئیتر باوەری مرووف بەخوابەتی خوا ئەگەر ئەگاتە پلهی «حق للیقین» بۆ گومان ئەگاتە پلهی «عین الیقین» وە دەرون لەگومان ئەکەوێت و ئینسان دەس لە دەر اوکی و بشککینو دۆدلی هەل ئەگری وە بەمرازی خۆی ئەگات . جالیره دا چەن پرسیاری دینه پیشەوه ،

أ : سەبارەت بەوکەسە خۆی ئەپرسین ، ئایا پاش ئەوهی که باوەر بۆیه باوەر پێکی ئەواو وە مرووف هیچ گومانیکە لەخوابەتی خوا دا ئەما وە کەوتەسەر رۆزەوی خواناسی ، ئیتر مرووف هەروەکو ئەوه پیش ئەمینتەوه ..؟ ئایا کرداری ئەگۆریت ؟ ئایا

بیرو باوهری سه بارهت به ههلسونیشنت لهم جیهانه دا چی به سهردیت ؟ ههسه سه بارهت
به رهفتاری هومرؤله ،

ب : به لام سه بارهت بهری رهویك كه نینسان پاش دنیای تهواو وه گومان
لی نه کراو ، واته «عین الیقین» وه موشاهده ، یان «حق الیقین» واته «طوق» وه چه شتن ،
وه به رهه داربون له تابشی نوری خوداوه ندی تهیگریته بهر ، كه تهویش بریتی به
لهری رهوی «هسهووف» پرسپاری زوریتر بوئیمه دینه پیشه وه .
وه کو تهوهی پرسین :

به کم :

هسهووف چون بناسین واته «تعریف» وه پی ناسیکی ریکوینکی تهسهووف
کامهتا ، تایا له روانگهی گهوزه پیاوانی تهسهووف ، وه له روانگهی زانیارانی هم
ری ره وه وه ، تهسهووف چی به ؟ چون تهسهووفمان پی له ناسن ، وه صوفی کییه ؟
به کی ته توانین بلین صوفی .

دووههم :

تایا چون بزاین ری رهوی تهسهووفی ئیسلامی دهق به دهق له گهله دهستورو
فرمانی قورئانو «سوننهقی» به یامبهرا به کیکه ؟

سیههم :

ری رهوی تهسهووف چی به چون نه کری په پرهوی لیوه بکهین ، به چی دهسبت
پی ته کات پایانی کامه و ناکامی به کوی ته گات ؟

چوارهم :

چون بزاین كه تهسهووفی ئیسلامی هر له سهردهمی په یامبهرو بوه ،
به لگه مان چی به ؟

پینجههم :

تایا هم ری رهوانه «ظهرفهتانه» له یهك جیان یان ههموی بوئهك تامانجه ؟

شهشهم :

تایا شیخیهتی وه ئیرشاد یان «شیخ بونو موریدبون» له گهله تهسهووفدا ههریه کیکن یان
له یهك جیاوازن ؟ وه چون ؟

ههوتهم :

له «اصطلاح» ی تهسهووف دا بهکی تهوتری شیخ ؟

ههشتم :

صوفی بهکی تهلین وه تهصوف بهکی تهوتری ؟

نوههم :

کارکردی تهسهووف یوسهری ویزهی هموی تهو زوانانهی که تهسهووف له ناویانا گه شهی کردوه وه دهس را کیشان بو ویزهی تایبهتی تهسهووف به تایبهت عمره بی ، کوردی ، فارسی وه هی تریش وه چهن دین پرسیاری تریش که بگره له کاتی لیکولینه وه وشێ کردنه وهی باسه که مان دا بینه پیشه وه ، من تی ته کوشم تا ته وراده بهی بوم بکریت و بتوانم ، بو خوتنه واران خورشه ویستی روون که مه وه وه بهوردی وه لایمی پرسیاره کان بخرمه پیش چاویان .

لام وایه له پیشا پیوستان به روون کردنه وه ییکی زانیازانهی «ثمان» ، واته باوهر ته بیت چونکه په یوه ندیکی راسته و خوی به باسه که مانه وه همه به ، که و ابو ته لاین باوهر دو جوهره .

په کهم : باوهری «تقلیدی» واته شوین که وتن ، یان «لامانی» کردنه وهی له خو گه وره تر ، به تایبهت دایک و باوک ، ته وه ته ته یسین منال ، په کسه ر ئایی باوک و دایکیان وهر ته گرن وه شوینی ته کون .

دووهم : باوهری «ئیسیدلانی» واته باوهر به پی به لگه و سه لاندن ، وه پرسیارو لیکولینه وه .

جا باوهری ئیسیدلانی ته بیته دوو جوهر

أ : له ریگهی به لگهی ئاشکراو «ئاوهز په سه نده وه» به لگهی که ته کری له ریگهی به کی یان هموی ههست پی که ره کانه وه ههست بکری ، وه ئاوهز په سه ندی بکات .

ب : له ریگهی ههستی دهرونی به وه ، ههروه کو وتان دیتنو چه شتی دهرونی ، واته «موشاهده دهوق که به ره می «ئیشراق» واته تابشی نوزی خودا وه ندیه ، که

نهم جوړه باوره هر ووه کووتمان باوهری ری پوهی تسمووفه ، که و ابو له مولا
باسی نیمه سه بارهت بهم جوړه باوهره تمیت واته دنیای شهودی له ریگی
دهرونه ، که همان دتسمووفه .

مه بهستیگی گرنگی تریش هیه که نهی روونی بکه بنهوه شویش نمونه ،
موسولمان هر نمونه نین که ری پوهی سو فیهتی یان گرتیته بهر ، به لکو هر ووه کو وتمان
هم نیانی تهقلیدیش هیه وه هم نیانی نیستیدلالی ، که نیستیدلالی له ریگی
ناوهمه ، وه به هوی هست کردنی پنج حواسه وه نهی وه ثمانج واکامی هموی
نهم نیانته ، په پوهی کردنی دظاهیری به له دشریعت ، یان ، نه کری بلین
په پوهی به له دظاهیری شریعت ، به نام دنیای شهودی واته باوهر کردنی دیتومزه کردنی
روونی نهوه ، به په پوهی کردن تهیت دظاهیری باطنی شریعت ، یان به دظاهیری باطن ،
واته به ناشکراو په نامه کی ، وه له دهره وه له دهرونا په پوهی کردن له ری پوهی
نیسلام ، که به په پوهی ظاهر ته نین شریعت به می تریش نهوتری طریقت ، وه
ترقیقت ری پوهی که بوگه بشتن به حقیقت وه حقیقتی نیسلام بریتی به له په پوهی
کردن له نیانی نیسلام له ناشکراو له په نامه کیشده واته هم به له شو زوانو گوفتارو
کردار هم به گیان و دل و دهرون ! جائیسه پاش روون کردنه وهی مه بهستی
نیان واته باوهر ، هرچهن له داهاتودا بهوردی باسی چونیهتی نهو باوهره ناشکراو
نیمیه نه که بن ، به نام بو نمونه ، خوی گه ووه له دوا نیانی سورهی
«الکھف» داته فهرمون «فَن كَانَ بِرُحْمِ رَبِّهِ لَيَحْمِلُ عَمَلًا صَالِحًا ، وَلَا يُشْرِكُ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ
أَحَدًا» لیره دا هر ته نهالم نیانته دا نه گهر به چاوی خیره سه برکه بن ، نهو بهرستی
ناشکراو نیانی به مان بو دهره که وهی ، به کم ، خودا وهند چاوی که وتنی خویانان
په یوهند داوه به کرده وهی چا که وه ، کرده وهی چا که ش نی گومان دهمولا گره واته
هم نه نیامی فرضه کان نه گرتیته وه هم همو کرده وهی کی چاک ، به نام
نهمه رجدهی که خوی گه ووه بو کرده وه چا که کانی داناوه له هموی گرنگترو
سرنج را کیش تزه که نه فهرمی «وَلَا يُشْرِكُ .. هتده . موسولمان نیانی له کانی نه نیام دانی
نهو کاره چا که نه دا وه له کانی نه نیامی ده ستوره کانی خوادا ، شریک وه هاو بهش
بوخوا دانی ، شاید نیمه بهرین بلین من که هاتو نویزم کرد ، حجه کم کرد ، زه کاتم دا
چا که کم کرد ، چون شریکم بوخوا داناوه ، وه لام نه وه ته که نهی له کانی
نه نیام دانی نه کارانه دا باوه کو به ناشکرایش نه نیام درابن ، نهی تو بوخوا نه نیام

دانی ، واته «ریاه‌ی نیانه‌ی» ، فیز به‌سه‌رکه‌سا نه‌که‌ی ، منه‌ت به‌سه‌رکه‌سا نه‌نییت ، «سه‌ استفاده‌ له‌وکاره‌ چاکه‌ نه‌که‌یت ، نه‌گه‌ر کردت» ناپی‌به‌ته‌مای پاداشه‌که‌ی بی ، که‌چاوپیی‌که‌وتنی‌خوایه‌و گه‌یشتن‌به‌خوایه ، وه‌ نه‌گه‌ر کردت نه‌وه‌ شه‌ریکت بوخوا قه‌رارداوه ، واته‌به‌رسته‌سه‌که‌ت ظاهره‌که‌ی بوخوایه‌و نه‌تیی‌به‌که‌شی بو نه‌وه‌ته‌ به‌پیاوچاک بزانییت ، جا گرتنه‌به‌ری ری‌په‌وی ته‌سه‌ووف بوته‌وه‌ته‌ مروّف وای‌لی‌بییت ، که‌ په‌رسته‌سه‌که‌ی ته‌نا بوخواییتو به‌س ، پاش ثم روون‌کردنه‌وه‌یه ، نه‌گه‌ریمه‌وه‌ بوسه‌ری وه‌لامی نه‌وپرسباره‌ی که‌ له‌سه‌ره‌تای باسه‌که‌دا پرسپان ، «لایا پاش‌گه‌یشتن‌به‌باوه‌ری نه‌وار ، نه‌ومروّفه‌ هه‌روه‌کو له‌وه‌ویش‌ نه‌مینته‌وه‌ ؟ ... هته‌»

بیگومان مروّف له‌هه‌رکارلیک وه‌ له‌هه‌رمه‌به‌ستیک که‌ دلنیا‌بو وه‌ باوه‌ری گه‌یشته‌ پله‌ی چاوپیی‌که‌وتن ، یان‌ چه‌شتنو مه‌زه‌کردن و تاقی‌کردنه‌وه‌ ، ئیتر ناتوانی‌ به‌پیچه‌وانه‌ی نه‌وراسته‌قینه‌به‌ هه‌نگاو هه‌ل‌گه‌ری .

بۆ نمونه : لایا که‌س ناماده‌ته‌بی‌که‌ ده‌ستی‌خوی‌بدا به‌ئاگروه‌ه‌ ؟ بی‌گومان ناماده‌یه ، بۆچی ؟ چونکی‌ بۆی‌ ده‌رکه‌وتوه‌ که‌ نه‌سوتی ، یان‌ له‌کاتی‌ سه‌فه‌را که‌ گه‌یشته‌ بیابانیکی‌ وشکولم‌دار یان‌ ماهوسه‌ختیکی‌ کویستانیکی‌ گه‌وره‌، لایا ناماده‌ته‌بی‌ روی‌ ئوتومیله‌که‌ی‌ تی‌کا ؟ بی‌گومان .. ناء ، بۆچی ؟ چونکی‌ لای‌پوونه‌ که‌ریگانیه ، وه‌هه‌ستی‌ ئاوه‌ز پالی‌پیوه‌ته‌نی‌ که‌بیته‌ده‌ خوی‌ماندو‌ نه‌کات ، به‌هه‌رحال ، پاش‌ دلنیا‌بون له‌هه‌رمه‌به‌ستی‌ چاک‌ یان‌خراب ، خوش‌ یان‌ ناخوش ، ئیتر هوش‌وبیر وه‌ ئاوه‌ز ، به‌باری‌ راسته‌قینه‌که‌دا هه‌نگاومان‌ پی‌هه‌ل‌ته‌گه‌ری .

جا که‌وابو مروّف نه‌گه‌ر له‌ریگه‌ی‌خواپه‌رستی‌یه‌وه‌ گه‌یشته‌ پله‌ی‌خواناسی ، ئیتر هیچ‌کاتی‌ ناتوانی‌ له‌و راسته‌قینه‌یه ، له‌و کامه‌رانی‌یه ، له‌و پایه‌ویله‌ بالابه ، ده‌س هه‌ل‌گه‌ری ، وه‌ بۆه‌میشه‌ نه‌بیته‌ ری‌یواریکی‌ تیکۆشه‌ر له‌ورینگا. مه‌زنو پر له‌کامه‌رانیه‌دا بۆگه‌یشتن‌ به‌ مه‌نزلی‌ «مه‌قصود» .

پاش‌ ثم روون‌کردنه‌وه‌یه‌ نه‌ئیم‌ ئیمه‌ که‌هه‌موی‌ باسه‌که‌مان بو ناسینی‌ ری‌په‌وی ته‌سه‌ووفه ، له‌ نابنده‌دا نه‌گه‌رینه‌وه‌ بوسه‌ری‌ باسه‌که‌مان وه‌ده‌س نه‌که‌ینه‌ وه‌لامی نه‌و پرسبارانه‌ی‌ که‌ راسته‌وخو‌ په‌یوه‌ندی‌یان به‌بسه‌که‌مانه‌وه‌ هه‌یه .

بۆ نمونه‌ نه‌پرسین .

یه گهه : تهسهووف چون «تعریف» تهکریت وه بهکی تهوتری صوفی ؟

ئیمه لهپیشا وتمان چونکه تهسهووف مهبهستیکی «فهوق» ، واته مهزه کردنه وهستیکی دهرونی و معنهوی به ، ناتوانین بهوجورهی دهس ئهدات بو وشهی «نیسلام» که بریتی به له تاینوشه ربیعت وه یاساو «قانون» تاییهتی ئاشکرای هه به ، تهعریف داتین هه بهوجورهش بوتهسهو و فیش چوارچیوهو «تعریف» ی دیاری کراو داتین ، بهلام خووناکری ههروا دهستیکی لی هه لگرین ، کهوابو بو ناسینی صوفی وه تهسهووف به نائه بهینه بهر ئاستانهی که له مهردانی تهه ری ره وه خویمان ، وه له زوانی تهوانه وه په نهجه بو وه لامه که راته کیشین ، به تاییهت ههروه کو زوتر به لیئان دا نوسینه کهی ئیام «عجزالی» له کتییی «المنقده» دا ته کهینه کوردی بو تان .

لیره دا دومه بهستی تریش هه به که تهتی سه رنجیکیان بدهین :

یه گهه : ناسینیکه که هه ریه که له گهوره پیاوانی ری ره وی تهسهووف سه بهارهت به ناساندنی «صوفی» وه تهسهووف وتویانه ،

دوهههه : بیروباوه ری کارناسان و نوسهران و لیکن له رانیکه که له کتیه کانی خویمان باسیان کردوه . هه رچه ن ته گهه ر بیروباوهی هه موی تهو گهوره پیاوانه بنوسین ، خوئی ته نه پتوسی به کتییکی جیاوازه ، کهوابو ، ئیمه بری لهو بیروباوانه دهس چن ته کهین وه به یارمهتی خوا له داها تودا پیش کهش تانی ته کهین ، بهلام تهتی ته وهش بزاین که تا کامو ئامانج له هه موی تهو بیروباوانه دا هه ریه کیکه ، بهلام هه رکام له وان له روانگهی خویمان وه باوه پریان ده رپروه ، له پاشان دهس ته کیشین بو باوه ری بری لیکن له ران و کارناسان و نوسهرانی باسی تهسهووف .

تهه جووره که سانه هه رچه ن خویمان سو فی نه بوون به لام به هوئی خویندنه وهو لیکن له نه وه بونه ته پسهور له مری ره وه دا ، پاش ته وهش باوه ری خویشم هه ره ته نوسم ، وه به یارمهتی خوا وه لامی پرسیاره کانی تریش ته ده مه وه .

ئومیده وارم به نوسینی تهو بیروباوانه بتوانم تاراده تیک ته رککی سه رشانم سه بهارهت به ناساندنی تهسهووف بو خوینه وهاری کورد به جی بینم ، هه رچه ن ته رککیکی زورگرنگوگرانیسه ، وه ههروه کو دوکتور «زکی مبارک» له بهرگی به که می کتیه که یا

«التصوف الاسلامي في الادب والاخلاق» پاش جهوت سال لیکولینه وه پئی دیت ،
وه ئه لئی ، ئه رکئی ناسینی ته سه ووف لهوزه ی ته نها یه ککه س به دهره ، وه خوی
سه باره ت به ته نجام دانی ته وسپارده یه به ناتوان ته زانیت ، جامنیش هه رچه ن خوم
له ناوی خیزانیکئی نابیی «ته سه ووف مه سلک دا» چاپم کردوه ته وه وه زوزبه ی ته مه نیشم
له گهل دوستانو شاره زایانی ته م ره یگایه دا بر دوه ته سه ر وه ئیسته ش زیاتر
له سه دو بیست سه رچاوه ی چاپ کراوو چاپ نه کراوی عه ره یی و فارسیم
له به رده ستایه ، سه ره رای ته وه ش هه ره ته نجام دانی یی که موکوری ته م سپارده یه م
لاگرنگه .

له گهل ته وه شا به یارمه تی خوا هه ولی خوم ته ده م ، وه داوای لئی بور دیش ته که م ،

«وتهی گهوره پیاوان»

هموی سهروه رانی ریگای تهسه ووف ، باوه ریان له سهه نهوه ته که ته سه ووف برینی به له «زانیاری خواناسی» واته «حیکهت» ، زانیاری خواناسی نهوزانیاری به ته که نه بینه هوی خوش بهختی له ههردوجیهان دا ، وه کو خوا نه فه رمیت «وَمَنْ يُّؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أَوْتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا» ثابته «۲۶۹» البقرة ، ههروه ها خوا له سوره ی جومعه دا نه فه رمی «هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ» که واته نهوه ی بیهوی دهستی بگاته حیکهت واته «خواناسی» یان زانیاری دهرونی ، بی گومان نه بی خوئی برازینته وه به په پره وی کردن له «شهریعت» ، وه به پاک کردنه وهی دهرونیس له هه موشتیکی ناپه سه ند .

جائه گه ر کردار دهق به دهقی شهریعت دههات وه دلوده رون پاک کرایه وه له هه رچی شتی ناپه سه ندو دزی باوه ری ئیسلامه ، وه گسکی لی درا ، واته دهرونه شایسته بی نهوه په یدانه کات که نوری ههقی تیا بدره وشینه وه ، په یامبه ر ، درودی خوی له سه ریبت ، نه فه رمی «قَلْبُ الْمُؤْمِنِ عَرْشُ اللَّهِ يان «عَرْشُ الرَّحْمَنِ» .

عطاء اللهی ته سه کنده ری ، که به کیکه له گه وره پیاوانی نه م ریگه پیروزه له کتبی «حِكْمُ الْعَطَايَةِ» دا نه فه رمون ، جابه لکو روناکی خودانی روی کرده دهرونه ، به لام کاتی دی ته ودهرونه خاوین نیه سه ره له نوی روی لی وه رچه رخانه دو گه رایه وه ، که واته تو دهرونه پاک که ره وه له هه رچی شته «واته دلی مرؤف جگه له پادی خوا هچی نری تیا نه بیته» جائه وکاته خوا پری ته کات له «ته سراروله نه نواره» واته له نه نییه کانو له روناکی به کان .

خوا له سوره ی «نازعات» دا نه فه رمی . «وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ» گه بشتن به به ره وه و خه لاتی خواناسی دهس که وتی خاوین کاری «نه فسه» واته دهرون .

وتراوه زانیاری ته مصروف له مهرچی زاینه پیوژترو گوره تره ، نه مهش بوچی ؟
چونکه زانیاری ناسی خوی گوره به ، بی گومان زاینی که می خواناسی بیت
له مهرچی زانیاری به گرنگترو پیوژترو ، وه بهر همیشه له مه مویره می
به که لک تره ، وه خواوهی تاوا زانیاریک ، له مهر زانیاریکی تر به پیوژترو ،

صوفی به که سیک ته لاین له ری رهوی تایهتی ته مصروفه وه تی ته کوشیت پله به پله
یاوه ری زیادیت و له خوا تریک یته وه تاته گاته دواپله ی یاوه ر ، وه دلی
توقره نه گرت ، هروه کو خوی گوره له سوره ی **الفتح** دا **نه مرمی** **هو الذي انزل**
الکتاب فی قلوب اللومنین لیکتابوا ایماناً مع اعانهم نه مهش نه گره به تیکوشان نه بیت
دهس نا که ری **هو ان لیس للإنسان إلا ماعی وان سعیه سوف یری** ، سوره ی **والنجم** ،
تهوکه سهش به دلوگیان وه به پاکی تی کوشیت بو تریک بونه وه له خوا ، خواخوی ته یته
ری به رو ری پیشان ده ری ، **واللین جاهلوا فبا لکبیتهم سلنا** ، تاخری سوره ی
عنکبوت .

زانیاری ته مصروف ، یان زانیاری **مه عنوری** ، بو دونا سین تی ته کوشیت ، که
به یوه ندیان به به که وه هدی ، ناسی خوی وه ناسی خوی گوره ، چونکه به کی
خوی نه ناسی چون ته توانی خوی خوی بناسی ؟ وه نه گره توانی خوی بناسیت ری نگه ی
خواناسی بی بوخوی هه وارو ناسان کرده ، **من عرف نفسه فقد عرف ربه** ، بی گومان
خوناسی کاریکی ناسانیه وه بامی خوناسی به ته نه خوی پی ویستی به کتیبیکه ،
به لام بوغونه ، مروف ته بی بزایت که خوی به نده یوه دروس کراو ، به رانیه به
خالق ، وه به رانیه به هه موکه سیک تر ، سپارده ی له سهره هه روه ها ده رباره ی
خویشی هه سپارده ی له سهره ، سه بارهت به داپکو باو کو ژنومندال ،
به هاوسی وهاوولاتی .. هند .. مروف ته بی روژانه سه یری ده رونی خوی بکات ، که
له سپارده نه کامی جی به جی کرده ، وه له کامی لای داوه ، زبانی سه بارهت
به خوی ، به خه لک ، چی بوه ، وه که لکی کام بوه ، وه نایا سه بارهت به سپارده کانی
خوا ، که دروس که رو روژی ده ری تی ، چون هه ستاوه ، رهوشی چا که ی چی به ،
نازیادی کات ، رهوشی ناپاکی کامه تالای بات ، وه له م بابه ته ..

جاهر که س بهم چه شنه خوی ناسی وه ههستی چا که ی له ده رونی خویا بزواندو
په روه رده ی کرد ، وه ههستی ناچاکی و ناپاکی له ده رونا گسک داو نابودی کرد ،
تهوسا که ناماده بی په بدائه کات بوخواناسیش ، ته وه تا که ته لی ته وه ی خوی ناسی
خوایش نه ناسیت ، وه ته وه ی خوی ناسی چاره ی هه موده ردیکه ده رونی کراوه ،
به لام که سی که لونی به ناسانه وه بیت ، وه له خوی باپی بیت وه نه توانی سه رنجیکی
ده رونی خوی بدات ، نیر چون بتوانی خواناسی ؟

خواتنه فرمى «سُرِّبَهُمْ آبَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُم أَنَّهُ الْحَقُّ» سورهى
 «السجده» يان هه ره لهم باره وه نه فرمون «وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ؟» سورهى
 «ذاريات» .

ئه بو سوله بمانى دارانى : كه به كينكه له گه وره پياوانى ريگه ي ته صه ووف نه لبت
 «دلى صوفى مه نزلى خواى گه وره به ، نه وشتمش كه خواى دى نامرنت ، كه واته دلى صوفى
 هه رگيز نامرنت»

پيشه كى نوسانى كسى «التعرف للذهب اهل التصوف» له نوسينى «ابو بكر محمد
 الكلاباذى» كه له سالى ۳۸۰هـ كوچى (۹۹۰) زابنى دا فهوتى كردوه ، واته دوكتور «عبد
 الحليم» وه هاورى كه ي نه لبت .

هه ره هه نكاو نيك كه صوفى به كان هه ليان گرتوه هه نكاوه كه شيان نه مره ،
 هه روه كو دليان كه نه مره ، بوچى ؟

چونكه هه ره هه نكاو نيكيان كه هه ل گرتوه ، هه ربو خويان هه ل گرتوه .
 جاله به ره وه صوفيه كان خويان له سه ره وه بيا وه ره ن ، كه خوشه ويست و
 هه لبارده و «وه لى» خوان ، وه هه روه ها پاريزه رى كه لامى خوايشن .

پرسويانه له شيخ مه عروفى كه رنجى ، «خوشه ويستى چونه و چى به» ؟ فه رمويانه ،
 «ئه ي برام خوشه ويستى شتيك به عدلك به ده رس بيئنه وه ، خوشه ويستى له لايى
 خوشه ويستى خويه وه به ده رس نه وتريته وه ،» كه واته هه رته م خوشه ويستى به گه رمه به
 نه بيته هوى نه وه ي صوفى ، روو له هه رلا نيك بنى ، جگه خوا هيچ نابيينى ، «فَايُنَا تَوَلَّوْا
 فَمَنْ وَجَّهَ اللَّهُ» سورهى «البقره» ته م خوشه ويستى به ش به په يره وه ي كردن له فه رمانى
 خواى گه وره به ده ست دبت كه له ريگه ي به يام به ره وه (د . خ) به ئيمه گه يشته كه
 نه فرمى «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ» سورهى «ال عمران» .
 لاي صوفى هه رچى وا له م جيهانه دا تاوينه نيكه كه خواى گه وره ي
 تيا به دى نه كات ، وه جگه له شوينه وارو «لَا يَأْتِيهِمْ تَوَانِيهُ وَمِيْرَةٌ بَانِي خَوَانِهِ يَتَّيْبُ
 تَبْدَا نَابِيْنَتِ .

ذو النون ميصري «۲۴۵» كوچى كه به كينكه له كه له مه ردانى ته م گوره پانه ،
 له م باره وه نه فرميت .

«ئه ي خواى گه وره قهت گويم نه داره به ده نكي گيان له به ريك يان
 به خشه ي گه لاي داريك ، يان به خوره ي تاو نيك ، يان نه واي په له وه ريك ، يان
 ده نگو تاو نيكى خوش ، يان هاژه ي تا نكي هاو نيك گرمه ي هه ور نيك ، كه هونيك وه

به لگتیک نه بون له سر پشان دانو دهر خستو دهر پری تا کونه یایی تو وه له سر له موی که تو خواتیکی لی وینه ی وه وینه ت نه ، ههروه کو له پیش ترا ده سان بوکیشا ، کوشتی نه فس گه وره ترین سپارده ی هه ر ی ره و پکی ریگه ی ته صه ووفه ، بوچی ؟ چونکه سه رکیشی و لاری ره وی نه فس ، «واته ههستی دهرونی مروّف» گومانی تیانه ههروه کو له زوانی یوسفه وه خوا خوی نه فرمی ، «ان النفس لامارة بالسوء» .

وه خوا خوی ره زامه ندی بهرانبه ر بهو به ندانه ی ده رته برن ، که جلهوی نه فس نه گرن «و نهی النفس عن الهوی» ، که وابو صوفی تی نه کوشیت به راده بیك جلهوی ههستی نابه سه ندی خوی راگریت ، تاوای لی دیت کرداری نه بیته کرداریکی خوایی وه خوا به سه ند . «عبدی کن ربانیا ثقل للشیء کن فیکون» «حه دیثی قودسی» .

«چونه یید» .. ماموستای ماموستایانی شاریگه ی ته صه ووف نه فرمی .

«صوفی وای لی دیت هه رچی جولانه وینکی نه بیته بهو جوره نه بیته که خواتینی خوشه ، وه هه رگیز سه رچی ناکات له فرماتی هه ق ، به چه شیک ههستی لاری گری خوی له کوریت ، وه هه تاهه تابه له ناوی ههستی فرمان بهر داریدا نه بیته وه» .

به لی صوفی راسته قینه ره هوشی مروّف گه رایه تی نه گورریت به ره هوشی خودایی ، وه نه م پایه به رزه یه ی به شه ر کهس ناتوانی پی تی بگات جگه له ری ره وی ته صه ووفی ئسلامی به وه نه بیته» .

فه ناو تیاچونی صوفی لاشه له ناو لاشه دا «یان لاشه له ریگه ی ویستی لاشه دا خوی نیایات» نه وه نیه ، وه تیاچونی روح بوروح «یان له ناریرق دا» نه ، به لکو ، فه نای ویستنا به له ویستنا ، وه فه نای ره هوشه له ره وشا وه «صفات له صفات» دا ، واسه ، ویستی خوت تیا ته به ی بو ویستی خودا ، ره هوش ته به بیته سه ری رووشی ته وه صفات ته که بیته صیفاتی خودایی ، وه صیفاتی ، به شه ری خوت تورته ده بیت ، ههروه کو صوفی به کان خویان نه لین «فانیا عن اوصافه باقیاً بأوصاف الحق» ، واته چونه تی خونی تیا بردوه وه هه ر چونه تی خودایی لاما وه ته وه .

ته صه ووف هه لفرینو په روازو به رزبونه وه یه ، رووه ، «که مال» نه وه نده ته روات تاهه گاته پایه ی به رزی له بهر کردنی خه لاتی «مه و صوف به صیفاتی خودایی» ههروه کو له حه دیسی قودسی دا نه فرمون «کت سمعه الذي بسمع به وبصره الذي يبصر به ، الخ» واسه خواته فرمی ، نه وه نده به م که ره فتاری وای لی هات ، ئیترمن ته به ههستی بیستی نه وه ههستی بیستی نه وه هتد» ..

کلاباذی ... که یه کیکه له گه وره پیاوانی ته سه ووف ته فرمی ، پایه ی فه نابون له ویستی جیهان «مقام الفناء عن ارادة الدنيا له وتاری عبد الله بن المسعود» که یه کیکه له یارانی پیغمبر «د.خ» ده رته که وی. عبدالله وتوبه تی من هر گیز به خه یا ئا نه ته هات له ناوی یارانی په یامبه ردا که منی هه بیته که ... ویستی دنیا ی هه بیته ، تاته وکاته ی نه و نایه نه هاته خواره وه که خواته فرمیت «مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ» ... سوره ی «آل عمران» جا ، کلاباذی ته فرمی «عبد الله بن المسعود» له وکاته دا له مه قامی «فان عن ارادة الدنيا دابوه ، واته به هیچ جوژی ویستی دنیا له درونیا نه بوه .

تویزه رانی کتیی «التعرف لمذهب اهل التصوف» ته لئین ، صوفی به کان له کوره ی خوشه ویستی خودا وه ندا سوتاون ، خووخده یان بوه ته خووخده ی ته وه هه لسونیشتیان به و جوژه یه که خواتی خوشه ، له سه رخواتی نیعمه تی په روه رده بوون ، وه ژانیان به یادی ته وو ناو بردنی ته و بر دوه ته سه ر ، خودایش ده رونی له هه مونالایشیک پاک کردونه ته وه . وه دای شوربون له هه مو ناخاوتیتیک وه هه لی بژاردوون بوخوی ، پایه ی به رز کردون و خوشی ویستون و رازی بوه لی یان ، ده رگای نه بیته کافی لی کردونه ته وه ، به به خشنده یی خوئی له هه موزانیاریکی ، چه شتن وزانین و بیتین ، به هره مه ندی کردون «واتقوا الله وعلمکم الله» سوره ی «البقرة» .

صوفی که سیکه هه رچه ند ناگای هه به له خوشی به هه شت ، له گه ل ته وه شا بو نزیك بوونه وه له خاوه نی به هه شت ته کوشی ، نه ک بو به هه شت ، هه روه کو به کی له گه وره پیاوانی جیهانی ته سه ووف ته لی به موریدیکی «ته گه ر به هه شت ته وی پرۆ بولای این مدین» که عالم بوه ، ته گه ریش خاوه نی به هه شت ته وی ، وه ره بولای من ، له کتیی «نفع الطیب» دا ته لی ریگه ی گه بیشتن به به هه شت ریگه ی شه ربه ته ، وه ریگه ی گه بیشتن به خوا ، ریگه ی ته سه ووفه ، واسه ریگه ی «حقیقه ت» .

رایعه ی عه ده وه : بالنده ی په رسوتاوی ریگه ی «مه حبه تی» خودای ته لی ، خودایا من ته له ترسی دۆزه خ تۆئه په رستم وه نه بو پاداشی به هه شت ، به لکومن ، هه ر له خوشه ویستیدا به که کورنوشتی به ندی بو گه وره نی تۆ ته به م .

دوکتور «زکی مبارک» له سه ره تای کتیه که یا «التصوف الاسلامی» که له کتیه سه رچاوه کانه ته لی ، ته مه کتییکه له ته سه ووف دا وه ته سه ووف له خو بو رده «نکران الذات» ، له پاشان ته لی ، من وام ته زانی ، ته سه ووف په یوه ندی له گه ل

نیشارات ، وه ری زه وو نه ریت (تقالید) هوه ههیه ، به لأم نیسته بوم دهر که ونوه
که به ستراره به دلنو دهر ونو گیانه وه ...

ابو نصر السراج : ... که له (۳۷۸) کوچی دا فهوتی کردوه له کتیبی «اللمع» دا
که به کینکه له سهرچاوه گه وره کانی ته صه ووف نه لئی ، «ابراهیم بن المولد الرق» سه بارهت
به ناساندن واته «تعریف» ی ته صه ووف زیاتر له صه دوه لأمی دا وه ته وه .

ههروه ها باغی له کتیبی «نشر المحاسن الغالیة» دا ، نه لئیت ، سه بارهت به ناساندنی
وشعی «ته صه ووف» پتر له ههزار وه لأم درا وه ته وه .

مه به ست ته وه ته که بو پهرده لادان له سه ری ثم رازه ، وه په ی بردن به م نیبیه ،
وه به م جیهانه نی پایانه ، وه ثم دهر یایی بنو که ناره ، زور باس کرا وه و زور و ترا وه .

«شیخ احمد الشریحی» : که به کینکه له نویسه رانی ثم چهر خه وه ئوستادی
ته زه ره یوه ، له زنجیره و تاره کانی «الثقافة الاسلامیة» دا له مارسسی «۱۹۶۱» دا له به شی
«التصوف عند المستشرقین» دا نه لئیت .

ته صه ووف ری زه ویکتی رهوشی کو مه لایه تی و دهر ونی به ، که بو خوی سه ره تاو ،
ری زه وو «پورهان» و به لنگه و ، مهردان و ، قاره مانان و ، کتیبو ، سه رچا وه و ،
که لکو ، سودو ، کانگهی ، تاییه تی خوی ههیه .

ههروه کو له مه و به ریش و تمان ، له به ره وه ی که جیهانی ته صه ووف جیهانی که
ته گه ره که سی یه وی به ته واری لئی تی بنگات ، نه نی خوی بیته گه شت که رو گه روکی
ته و جیهانه ، وه کو هه مو جیهان و زانیاری کی نه ناسراوی تر : ... به لأم هیشتا ناسینی
جیهانی ته صه ووف له زانیاری به کانی تریش نه ناسراوو دا پو شراوتره ، بوچی ؟ چونکه
ته صه ووف هه م دیننه و هه م چه شتن ، هه م . تابشی نوری هه قه بو سه ری دهر ون واته
«نیشراق» ، وه هه م مه قامو نه حواله . مه قام ههروه کو پایه و پله ی ئیشی دنیایی وایه ،
وه کوبلین فیسار که س ، مودیره بان ، مولا حیظه ، واته خه لاتیکی ده وام دارتری
خودا وه ندی به که له ری گهی خوا به رستی و ذیکرو پاریزگاری «تفقوا» وه ، بو صوفیه کان
ده ست نه دات ، به لأم حال ، هه رچهن ئه ویش هه رشتی که له م پایه ته ، به لأم
به رده وام نیه ، واته گوزان له جایی که وه بو حالی زوو زوو ده ست نه دات وه به گره
چهن جاریش هه ره و حاله پرواتوبگه ریته وه ، به لأم مه قام دامه زرا وه که گوزایش

بۆلای سەرۋترەۋە ئەروات، سامەنگەر خوانەنخواستە كارىكى ناپەسەندى لى
رۈبدات، ۋەئەۋپلەۋبايەيەي لەدەست بىدات.

جا مەبەست ئەۋەيە، صوفى چۈن ئەتوانى كەسى تر تى گەيىتت
لەوجىپانەرەنگاۋرەنگەي خوى، لەكاتىكا ئىمە ئەگەر بمانەۋى مەزەي ميوەيىك
باس كەين بوگەسىك كەئەۋميوەيە نەخوارديت، نازانين چۈنى بۇباس كەين و
تى گەيىتت، چۈن بلىين تامى ھەرمى ريان ھەنجير چۈنە، ئەگەر بلىين شيرينە، خۇشەكرو
ھەنگوين و خورمايش شيرين، بەلام ھەريەكەش تامى خوى ھەيە، كەي ترشى
ھەنارو سرگەوساق ئەبەيەك؟ جا ئەگەر شتى، ھەم چەشتن و ھەم ديق،
ۋە ھەم تابشى نوربو، ھەم حالۋمە قام، ۋە ھەم مويشى لەر يگەي دەرونەۋەبو،
ۋاتە مەعنەۋى بو، دەي ئىتر چۈن ئەكرى ئەم جىپانە بەكەسى تر بناسرئت، تاخوى
سەرنەكىشىنە ناۋى ئەوجىپانە ۋە.

«مورديكى شيخ محى الدين ابن العربي» ۱۱۶۵ - ۱۲۴۰ ھاتەلای شيخ، ونى،
خەلك ئازارم ئەدەن ۋە باۋەر بەم رېزەۋەمان ناكەن. شيخ فەرمى ئەگەر كەسىك
داۋاي بەلگەي كرد بۇناسىنى ئەم رېنگايە، توش لى پىرسە، بەچى با ئەزائىت
كە ھەنگوين شيرينە، لى گومان ئەلى چەشتومە، بلى، كەۋاتە ئەميش تانەي چەشى
ناي زانى.

شىنكى تر ھەر سەبارەت، بەگرانى ناسىنى جىپانى تەصەۋۋف ئەۋەتە، ئەۋانەي
كە خويان مەستى شادى و خوشى ئەوجىپانەن، ۋە سەرگەرمى چىنىي گولۋبەر ھەمى
ئەۋباغ و باغچەيەن، ۋە مەدھوشى بۇن و شنى ئەۋمەل بەندە شيرينەن، ۋە گومى ناۋگومى
لوطف و كەرەمى خوداۋەندەن، ۋە حەيران و سەرگەردانى عەزەمە توگەۋرەپى و
پاكى ۋرۋوناكى ۋە بەندە نەۋازى و مېرەبانى خۋاي گەۋرەن، كەي ئەيان بەرژئە
سەزى ئەۋەي باسى ئەوجىپانە ۋە ئەۋزائەي خويان بۇئىمە بىكەن، ۋە چۈنى بىكەن،
جگە ئەۋەي، كە بلىن ئەم جىپانەمان خۇشە، ئەم ميوانە نايابن، ۋە ھەر كەس مەردە
بايىت خوى لەم خوشى و شادى يە بەرە مەندىت و خوى لى بەش نەكات، جگە ئەۋە
ئەتوانن چى بلىنو چى بىكەن ۴۴.

مەبەستىكى گرنكى كەش بۇنە ناسراۋى جىپانى تەصەۋۋف ئەۋەتە، بۇچۈنەي
ئەۋخۇناسىنو رېنگاناسىنە، كە زانبارانى ئەۋرېنگايانە ۋىستويانە بەئىمەي بلىين زۇرتى

بەزوانى ئىشارەت كىتابى، يان بەجۆرە وتەيلىك، دواون، كەوگە زوانى تايىبەنى خۇيان
 ۋە ھايە، كەوابو ئەكرى بىلىن، ھەرىكە لەوگەورە پياۋانە بەزوانى پايەۋىلەو
 كاتوساقى خۇيان، لەگەل ئىمەدا دواون، كەوابو بەزوانى خالى خۇيان، يان،
 بەدەس ھەل تەكاند نوئىشارەت، يان بەزوانىك كە تارادەيلىك ئىمەش لى تى بگەين،
 ئىمەيان بانگك كىردو، بۇ مەركىشانە ناۋى ئەوجىپانە شىرىنەيان، ۋە ھەركەسەي
 بەزوانى خالى خۇي، ۋە لەپايەي خۇيا، باسى ئەوشوئەنى بوكردوۋىن كە خۇي تىايەو،
 باسى ئەو چەشتنو دىتەنى كىردو كە بەشى خۇيەنى، خۇي لى بەرخوردارەو
 لى بەھرەمەندە، كەوابو ئەتوانىن بىلىن، ئەكرىت بەرادەي ھەرچى گەورە پياۋان
 زانا يانى ئەم رىنگايە ھەيە، «تەعرىف» ۋە پى ناس، بۇتە صەۋوف دابىنىن.

جالەگەل ئەۋەشا ئەبى بزىنن كە ھەدەفو ئامانچى ھەمى ئەمانە ھەرىكەكە،
 ۋە ھەمى ھەرباس لەخۇشى ۋە لەگەورەپى ۋە لەراستى ۋە چاكى ئەم رىنگايە ئەكەن،
 بەلام بە «تەعبىر» ۋانە لىك دانەۋەو راگە باندى جۇراۋجۇر، ئامانچ بەكەكە،
 ھەمى بانگك كىردە بۇسەر رىنگەي خواناسى ۋە خوادوستى،
 ۋە باسى خۇشى ۋە مەزنى ئاكامى كارەكەيە، بەلام ھەرىكەي بەوزوانەي كە ئەي زانى
 باسى ئەۋەشتەمان بۇتەكات كە دىۋىتەنى ۋە چەشتوئەنى ۋە لى بەھرەمەند بوە،
 ۋە ھەركەسەي لە «حال ۋە ئەمە قامىكا» دىتە ۋە تارو بانگەواز، كە خۇي تىايە بەرخوردارە.

جائىستە باگوى راگرىن بۇ «تەعرىف» ۋانە ناساندنى ئەصەۋوف لەزوانى پرى
 لەگەورە پياۋانى ئەم شارىگەۋە، ھەروەكو لەپىشاۋتەمان تائىستە ھەزاران «تەعرىف»
 كراۋە ئىمەش ۋاپرى لەۋتە عرىفانە كە تىرىكتەن لەرادەو وزەي پەي پى بردنى ئىمەۋە،
 ئەي خەپنە بەرچاۋتان، ۋە خۇيشتان ئەتوانن لەناۋ ئەۋكئىيە سەرچاۋانەدا كە ھەم
 لەم بەشەداۋ ھەم لەكۆتائى كئىيەكەدا، پىش كەش تائى ئەكەين، لەباسەكە بگەن.

ئەبى ئەۋەش لەيادنەبەين ھەرىكەي لەم گەورە پياۋانە دەھاجار سەبارەت
 بەپى ناسى ئەصەۋوف باسپان كىردو ۋە صەدھا كئىيان نوسىۋە، بەلام ئەمەي
 كە ئەنوسىن غونەيلىكى زۇر بچوكە لەبەشىكى كەم لەۋتارى ئەو گەورە پياۋانە.

شىخ مەروفي كەرخى:

كە لەسالى دوۋەدى كۆچى دا فەۋنى كىردو، لى يان پىرسىۋە ئەصەۋوف چى بە

لموه لآمانه ئیت. ته صووف پهیرهوی کرده له حقایق، وه دوره په ریزی کرده لهو شته ی
که به ده سنی خه لکه، ۱.

ته بوسوله یمانی دارانی:

ته ئیت، ته صووف به وه ته ئین صوفی شتی وای به سهرادیت جگه خوانه ئیت که س
سهری لی ده رناکات، ههروه ها له گه ل خوی خویا واله حالیکا جگه خوانه ئیت
که س نای زائیت.

ته بوتورانی نه خشه یی:

ته ئیت، صوفی که سیکه هیچ شتی لی لی ناکات، وه هه مولتیک به و روون ته بیته وه
۲۴۵۰، هجری فهوتی کرده.

بشرا الحافی:

ته ئیت، صوفی به که سی ته ئین که دلوده رونی پاک بو بیته وه ۱۵۰۰ - ۲۲۷، کوچی
۷۶۷ - ۸۴۱ میلادی

بایه زیدی به سظامی:

۱۸۸۰ - ۲۶۱، کوچی، ته ئیت صوفیه کان وه که مندالیک وه هان که خواخوی
پهروه رده کردنیانی گرتوه ته خوی «وان له پهنای خواداه».

ته بویه عقوب ته لسوسی:

ته ئیت، صوفی که سیکه هه رچی ییکی هه به بیه ن بیزار ناییت، وه له ریگه ی
گه بشتن به مورادیشا قهت کول نادات.

ته بولحه سنی نوری:

که له سالی (۲۹۵) کوچی دا دوا کوچی کرده. ته ئیت، صوفیه کان، خیلینکن
که دلیمان گسک دراوه له زیانه کانی ناده می زادیه تی، وه له ثافت و نه خوشی «نفس»،
چاک بونه ته وه، وه له دهس ناره زوو ویستوخوامتی دهرون رزگارن، وه گه بشتونه ته
به رزترین وه پیش ترین پله ی خوادوستی، وه مادام که ده سیان هه لگرتوه له هه رچی شته
جگه خوانه تی، که وایو ئیتر نه خاوه نشتن، نه که سیشیان کرده ته خاوه تی خویان

دنه هیجیان هه یو نه هی که سیشن، چونه یید: که له ۱۲۹۷ هجری وه (۱۹۱۰ میلادی دا له دنیا دهر چوه، ته لیت، ته صه ووف به وه ته لیتن که خودا هه رچی به یوندت هه به له گه ل «نفس» خوتا لی بریت، وه به یوه نلدت بدات به خویه وه «له گه ل خوتا» بتمرینی وه له گه ل خویا زیندوت کاته وه.

ههروه ها ته لیت، ته صه ووف به وه ته لیتن که له گه ل خودا دایتو هیچی تر، واته «جگه خوا به یوه نلدت به هیچ وه نه نیت».

ههروه ها ته لیت، «صوفی وه کوزه وی وه مان، که هزار شقی ناپاک بیخته سهر، نه بو جگه له شقی پاک هیچی لی ناروینت، وه هیچ دهر نادان».

ههروه ها ته لیت، «صوفیه کان به یوه ندیان ته نها له گه لی خودا یه، وه جگه له خوابش کس نایان ناسیت». چونه یید، ماموستای ماموستایانی ری ره وی صوفیه تی له پیناسیکی تۆزی دریزتر ته لیت.

ته صه ووف بریتی به له پاک کردنه وهی دهر ون به چه شتیک که هه رگیز ناپاک نه یته وه «ناپاک بیخته پرتوه»، وه هه رگیز زه بونی و لاوازی روی تی ته کاته وه، به چه شتی بۆه همیشه له خووخده «حیوانی» یه کانی مروق دهس به رداریت، وه ناگری «بشهری به تی» بکوژته وه، وه دورنی بگریت له تاره زوی «نفس»، وه تریکی بکات له تاره زوی «روح»، وه دل بدات به زانیاری راسته قینه (مه عنه وی) وه هه تاهه تابه جگه له چا که هیچ کرده وه ییکی نه نیت، وه ناموزنگاری چا که ی هه موکه سی بکات، وه به پره وی بکات له ری ره وی ئیسلام رپره وی پتغه مبه ری گه وره.

حوسینی حه للاج:

که له، ۳۰۹ کوچی / ۹۲۲ زاینی له دنیا دهر چوه، ته لیت صوفی، ته ک ره وه، نه که س ته توانی بیگریته خوی وه نه ته ویش که سی گرتوه ته خوی.

له بویه کری شیلی:

(۸۶۱ - ۹۴۵) زاینی، ته لیت، ته صه ووف بریتی به له دانیشن له گه ل خودا دا به بی هه م «واته لی پتوستی هیچی تر».

هه رته وه ته لیت، صوفی دهستی له خه لک به زداوه «بچراوه له خه لک»، وه به ستره وه

به خودناوه، ههروهه کو خوا شه فرمی به موسی «اصطحتک لفسی» بهم جوړه به چریو به
له هه موکوسی، له پاشان فرموی «لن توفی».

له بولخسای حصری:

ته لیت، صوفی که سیکه دهستی هه لگرت له تافاتی جیهان، تیر ناگه ریته وه بولا یان
وه که روی کرده لای خودا تیر روی وه رناگیریت، وه هیچ رودا ورتک ناتوانی کاری
تی کاتو حالی بگوریت.

هه رهو ته لیت، صوفی به که سیکه ته لیت، لهم جیهانه دا دلی
به هیچ نارامو توره نه گرت به خوانه لیت، وه که سیکه که کاری خوئی دایته
دهستی خوا، خوائیک که خوئی ته زایت چی بودا ناوه، «له پاشان فرمیت» نایانو
که به پر هیت نه کرد له هق ته وه ناگه لیت که به پر هیت کرده له گومراهی؟

له بوسه عیدی له بولخه پیر:

۳۵۷ - ۴۴۰، کوچی، ته لیت، صوفی به که سیکه ته لیت، هه رچی له سهردایه
لای بات، وه هه رچی له دهست دایه بیدات، واته هه رچی له ویستی خراب
وه خراپه کردن له سهردایه تی ده ری کات، وه مشت قوچاونه لیت وه له به خشیانی
سامانوسه رمایه به هه ژاران دریغ نه کات. به کورنی «دلته پاکو به خشنده لیت».
به خشنده بی لای هه موی ری زه وانی ریگه ی نه سه ووف به به کی له پایه کانی
ته ورنگایه دانراوه «له کانی خوئا به یارم تی خوا باسی ته که یی» به کورنی مه به ستیان ته وه ته،
مروف به رده و کوبله ی سامان نه لیت، به لکو مالوسامانه که ی به رده ی ته وین.

شیخ عبد القادری گیلانی:

۴۷۰ - ۵۶۱، کوچی، لهم باره وه ته فرمون، مالی دنیا له ریگه ی جهالا وه
بیره دهست، به لام، له ناوی دلا دای مه تی به لکو له ناوی ده ستا لیت.
ته مانه هه موی بوته وه ته مروف تی کوشیت بوته وه ی خووخده ی دورنده بی
وه جانه وه ری له میشکوده روندان ده رکات وه بی ناخبت له خده ی نینسانی وه له کونی
تانه یته نینسانیکی فرشته خوو.

له محمد بن علی القصاب:

ماموستای جونهدیان پرسی، ته سه ووف چی به؟ ... له وه لاما وئی، بریتی به

له ډیره وشيکي چاک له مروقيکي چاک له کاتوزه مانيکي چاکا به رانېهر به چاکان نه کړيت. له سه منونيان پرسې، ته سه ووف چي په ؟ وني ته سه ووف نه وه ته (نه بيته بنده ي کهس وه که سېش نه که بيته بنده ي خوت».

عمرو بن عثمان المکي:

(۲۹۸) کوچي فه وني کردوه وني، ته سه ووف نه وه ته بنده ي خودا له هه موکاتيکا کرده وه بيک بکات، له وکاته دا نه وکرده وه په له هه موکرده وه بيک باشترو په سه ندرتريت.

نه بي نه صر نه لسه رراج:

«۳۷۸» کوچي مردوه نه ليت. صوفي په کان نه وانهن که خواهه ناسن وه له ده ستورو فه رمانه کاني شاره زان، وه ره فتار نه کهن به وده ستورانه ي که خوا شاره زاي کردوون لتي، هه رشويني نه وشتانه نه کهون که خوا شاره زاي کردوون لي يان، نه وشتانه نه نجام نه دهن که خوابوي داناون، نه وه شيان ده س که وتوه که بوي گه پراونو ويلي بوون، وه ده سيان هه لگرتوه له هه رچي شتيکي تر که به ده ست ديت.

ذوالنون ميصري:

له «۸۶۰ ميلادي، ۲۴۵ کوچي» فه وني کردوه نه ليت. نيشانه ي خواناس سي شته، په کهم روناکي خواناسي نه و نايته هوي کوزانده وه ي «نوري وه رع ي» «وه رع بريني په له پاريز کردن له هه موحه راميك، ته نانه ت گومان لي کراوېش» دوه هم، هه رگيز به زانياريتکي ده روني باورنا کات که پېچه وانه بيت له گه لي «ظاهري شهرعا»، سي هم، زوري نيعمه ت وکه ره مي خوا له گه ليا، نايته هوي شکاندي په رزني خه لک، «واته ده سلات واي لي تاکات پي له به ره ي خوي دريزکات وه ده س دريزکات بوسه ري خه لک».

سهل بن عبد الله التستري:

(۸۱۶ - ۸۹۶) ز، نه لي صوفي که سيکه ده روني «پاک بويته وه له لتي وئالايش وه پربوني له په ندوزانين وه به ستراييت به خواوه وه له خه لک بچراييت، وه «زپروخاک به لايه وه په لک سان بيت».

ذوالنون: نه ليت، له نزيکي شام دا ژنيکم دي «که خوي له خواناسان بو» ليم پرسې نه ي خوشکه خوات لي رازي بيت، له کوي وه ديت ؟ وني له لاي که سانيکه وه «تتجافي جنوبهم عن المضاجع يدعون ربهم خوفاً وطمعا» ثابته له سوره ي «سوجه» نه لي له پاشان

پرسیم شئی بوکوی ته پوت ؟ وئی جولای مرجان لا تلویم مجلوه ولا یبع عن ذکر الله
 نایبیت له سورهی هالتوره ته لی گوتم توخوا باسیان بکه یوم ژنه که به شمش هوترلوهی جوان
 باسیان ته کات یوی کتسه سه ره تای هوترلوه که یه تی، قوم همومهم باقه قد
 علفت، هتد جائموش ناسانلیکی تری صوفی به کاته، به زوانی قورتان.
 نایبیتی به کهم خوا باسی خواناسانلیک ته کات، که زوری بهی کاتی خویان (به نایبیت،
 له مشهوراندا، که کاتی حسانه وهیبه) به یادی خوا ته به نهمرو، نانون، وه ته فهرمی تنشتیان
 بیزاره له پال کهوتن ورا کشان له سه رنوین. تهمه سه بارهت به مشهور به کاتی حسانه وهو
 خمو.

نایبیتی دوهه میش هر خوی گهوره باسی تهمه نمانه ته کات که کارو کاسی
 نایبته هوی تهمه ی که خوا له یاد بهرن، به لکو له گهل تهمه شا که کاسی خویان ته کهن،
 خوا به رستیش ته کهنو یادی خواهه کهنو خویان له بیرنا چیتهمه.

جاباسی تهمه جوړه ذیکرو یادوپه رستشه، له کاتی باسی ووشه ی (فیکر) دا،
 به دریزی پوتانی روون ته که یته وه.

یوسف بن الحسین:

ته لیت. له ناوی ههمو «لومعتیک» دا پر نکیان هه لیزارده ی تهو تهمه تن، تهمه وانه
 خوا هه لیان ته بزریت بوخوی وه له خه لکیان ته شارینه وه، وه ته گهر له ناوی تهمه تی
 موحه مه دا تهمه لیزارداوانه هه بن بی گومان «صوفی به کاتن».

تهمه سه عیدی خه رواز: که له «۲۶۸» کوچی دا فهوتی کردوه، ته لی
 صوفی که سینکه خودا وه ند دهرونی خاوتین کردوه تهمه وه پری کردوه له نور، وه که سینکه
 که به یاد کردن و ناو بردنی خوا ته گاته تهمه پری خوشی و کامیابی.

جده عظمی لهل خولدی: که له «۳۴۸» کوچی دا له دنیا ده رچوه. ته لیت،
 ته صه ووف به وه ته لین نه فس بجه یته ژرباری به نده گی، وه ده رچی له ههمو ویستیکی
 به شهری، وه به ههمو ههستی که وه رو بکه یته خواناسی.

شبللی: «۸۶۱ - ۹۴۵ز»، ته لیت، سه ره تای ته صه ووف خواناسینه و
 ناکامه که شی خوا به تاك زانینه، «لوحیده».

بوروون کردنهوی نم باوهره تهئین گهوره بی خوابه تاك زانین لهوه دا دهر ته کوی
که خوا به پینغه مبر (د. خ) ته فهر میت «قل هو الله احد» ... هتد . وانه بلی خوا تا که
«ههر یه کیکه» . مه بهست تهوه به کسی که خوا بی به تاك زانی «جگه خوا» ، نه کس ته پرسی
وه نه له کس ته ترسی»

ته بویه کر ئهل که تنانی : که له «۱۳۲۲» کوچی دا کوچی کردوه ، ته ئیت :
ته صه ووف «ته خلاقه» ته وکه سه ی رهوشی له تو به رز تریت پرووناکی و پالیور اویشی
له تو زیاتره .

شاهی نه قشبه ند «محمد بهاء الدین» (۱۳۱۷ - ۱۳۸۹) ز (۷۱۷ - ۷۹۱) ته ئیت :
ته مری رهوه ی ئیمه سه رانسه ری «ته ده به» .

له ته با موچه ته مد ته لجه ریری : یان پرسی ته صه ووف چی به ؟ وتی ،
(به پرهوی کردنه له مبر رهوشنیکی به سئند وه دور که وتنه وه به له مبر رهفتاریکی ناهه سئند)
له کتبی تذکرة الاولیای عطاردا : به زوانی «ابو الحسن نوری» به وه ته ئیت ،
ته صه ووف نه ره سه «واته دا بونه ریت» وه نه زانیاری به ، به لکو «ته خلاق خودا وهندی به»
چونکه ته گهر ره سم بوایه به تی کوشان ته هاته ده ست ، وه ته گهر زانیاری بوایه
به خویندن فیری ته بوین ، به لام رازانه وه به به رهفتاری خودا وهندی ، وه که سیش
ناتوانی له ریگهی خویندنو تی کوشانه وه بیته خواوه نی ته و رهفتاره ، مه گهر به
به پرهوی کردن له رهفتاره که .

ههروه ها نوری : ته ئیت : ته صه ووف بریتی به له تازادی وه سه خواوهت وه جوامیری
وه خوا به رستی بی «ته که لوف» وانه به شه ووقو مه یلو ثاره زو .

شیخ محمد امین الکردي (ته ربیلی) ، که له (۱۹۱۳) ز فهوتی کردوه له کتبی «تویر
القلوب» دا ته ئیت ، شه ریعت دره خته ، ته ریعت لقوبیه که به تی وه «حقیقهت»
به ره مه که ی ، وه حه قیقه تیش خواناسی به له ریگهی دهرونه وه که بریتی به له
«ته صه ووف» .

ته بویه کری که تنانی : جارنیکی تریش ته ئی ، «التصوف صفاء و مشاهدة» وانه
ته صه ووف پاکی به و دیتن ، به ئی به راستی له م دوو ووشه کورته دا هه م (هق)

باس کراوه هم (ثاکام) ، مه به ستو «غایه» که (موشاهده) به واته دیتن ، یان ، «عین الیقین» ، چاویسی که وتنی نه پینه کانی ، «ماوراء الطیبه» که له مرینگایه وه نه بی دوس نادات ، وه هویه که مش بوگه یشتن به م ثاکامه پاکی دهر ونه واته «صفاء» ، رینگه ی ته صه ووفیش رینگه ی خاویتن کردنه وه ی دهر ونه که واته «الصوف صفاء و مشاهده» خاویتنی به و دیتن .

ئه مرینگه به ش هر چه ن له ثابنده دا به در ریژی باسی لی وه نه که ین به لام به کورتی ، له «ته ویده» وه دوس پی ته کات واته دوس هل گرتن له هه موکار نیکی زشت «الاخلاق المذمومه» له پاشان «مجاهده» واته تیکوشین ، بو رازاننده وه ی دهر ون ، به هه مو ره و شیکه به سهند «الاخلاق الحمیده» ، له پاشان په یوه نندی دل پرین ، له هه رچی شتی هل خله تیره ، وه کو دسه لات و سامان ، «بی گومان په یوه نندی دهر ونی» ، نه که تهر کی دنیا و تهر کی کاسی ، وه بونه بار به سه ری خه لکه وه ، وه روونانه ناستانه ی خاوه ن و دروس که ری ئه م جیهانه به ، که «ذاتی» الله به ، خوایش پر یاری داوه هه رکه سی که و ابو ، نه یخاته سه ری رینگاو ، نه یته ری پیشان دهر ی ، وه نوری خو ی ته خاته دلیه وه «والذین جاهلوا فینا لکنهم سبنا» سوره ی «عنکبوت» «وهو یقولی الصالحین» .

ئیامی غه زالی : له سالی ۱۰۵۹ - ۱۱۱۴ هـ (۴۵۰ - ۵۰۵) کوچی داژباوه ، که به کیکه له پیاوه هه ره گه وره کانی رینگه ی خوانامی وه به کیکه له دانشمهنده هه ره گه وره کانی ئیسلام وه خاوه نی دوصه د تاچوار صه «تالیف» بووه ، ئه م گه وره پیاوه به شیوه نیکی عیلمی وزانبارانه ، ری زه وی ته صه ووفی روون کردوه ته وه ، وه به باشی سه لماندوبه نی چون (شهریعت و طهریقه ت) هه ردو به ک رینگان وه ئامانجو ثاکامو به ره نه میان هه ریبه که . وه روونی کردوه ته وه که رینگه ی شهریعت رینگه ی «ظاهری ئیسلام» وه رینگه ی ته صه ووف رینگه ی دهر ونی و نه پنی به نی ، ئه م که له میرده لای وایه ته صه ووف جگه بومهردی مهیدانی خو ی نه ییت بوکس ناناسریت ، وه هه رکه سی به وی له رینگه ی خویندن و باس کردن و بشکینه وه ، شتیکی لی تی بگات سه ری خو ی ئیشینی ، به لکو هه رکه سی به وی لی تی تی بگات ، زور به باشی نه توانی وه کو پیاو ، چاکی لی بگات به لاداو ، بیته مهیدانه وه تاوه کو زور باش دلی ئاویخواته وه و لی تی بگات ، جا ، که ئی گه یشت ، ئیر ته ور ینگایه به رنادات و ته ویش نه یته

بولبوليكي نهوباغچه بهو ههنگيكي نهوگوله شيرينانهو ، پهروانه ينيكي بال سوتاوي نهو روناكي به .

غهزالي ته ليت ، زانباري دهروني زانباريكي نه هه رگيز فير بکرييت ، چونکه قهت کهس ناتواني وشه په يدايکات بو نهو حال و مه قام و ديتنو بيستن و چه شتانه ، که و ابو نه گه رياس کرا ، سهر له ويژه ريش و بيستياريش نه شيوت .

غهزالي نه فرمي ، نه مزانيه کهس ناتواني بيزانيت خواهه في خوي نه ييت ، وه لايشي وايه نهو که ستهي له ونه ينيانه سهرده ريريت ، نالي باميان بکات بو که سانیک که سهر يان نه له ناوي نهو کاره دا ، وه شتيان لي حالي نه بوه .

وامن ليره دا به شيكي بچوک له بيرو راي نه م هر ده گه وره به بو نه وه ي که تامومزه جوانه که ي خوي له دهس نه دات هه ربه عه ره به که ي نه بنوسمه وه .

غهزالي له کتبي : « احياء علوم الدين » دا سه باره ت به ري ره وي ته صه و ووف نه فرمي .

« الطريق تقديم المجاهدة ومحو الصفات المنمومة وقطع العلائق كلها ، والاقبال بكنه الهمة على الله تعالى ، ومنها حصل ذلك » اي مني حصل ذلك ، الكاتب . كان الله المتولي لقلب عبده والمتكفل له بتويره بانوار العلم واذا تولى الله امر القلب فاضت عليه الرحمة ، واشرق النور في القلب ، وانشرح الصدر وانكشف له سر الملكوت ، وانقشع عن وجه القلب حجاب الغرة بلطف الرحمة ، وتلألأت فيه حقائق الامور الالهية .

نه ي نه وهس بزاني نه مزانيه ي که غهزالي دهس نيشاني نه کات ، وه نه لي په رده له سهر ي دلي پياوچا کان ، « وه لي » لانه چيت ، له گه لي زاني نه په يام به ران دا ليک جيان ، زاني نه په يام به ران « وه حيه » ، وه ي پياوچا کان نيلهامه ، وه چه نوچوني که شفو که رامات و وه ي وه نيلهام وه نه و جو ره شتانهش ، له داهاتودا به يني تواناي خوم باس نه کم ، ههروه ها خو يشتان نه توانن له کتبه کاني نيامي غهزالي دا وه کو « المنقذ من الضلال ، وه احياء علوم الدين » ههروه ها کتبي « الرسالة القشيرية » ي عبد الكريم بن هوازن وه « التعرف لمذهب اهل التصوف » ي ابو بکر محمد الکلاباذي وه « قوت القلوب » ي ابى طالب المكي « ٣٨٦ » هجري وه « اللمع » ي ابى نصر السراج « ٣٧٨ » هجري وه « مکتوباتي نيامي ره بياني » وه « تذکرة الاوليا » ي عه تار وه ده ها کتبي له ميژينو کوندا ، يان کتبي « المواهب السرمدية » وه تنوير القلوب » ي « شيخ محمد امين اربيلي » وه « التصوف الاسلامي » زه کي موباره ک که تازه ترن وه هي ترينش

بجویننهوه بهلام چونکه کتیبه نوی کانیس هر دهستیشان نهکهن بو تهوسه رچاوه کوانه
وهوسه ره کانیسیان خوین لهوزانیاری به بی بهشن ، کهواته بهکه لک تر وابه ،
ههسه بری کتیبه سه رچاوه کونه کان بکهن .

جا ته مه ته چوینتی ریگای صوفیه تی ، وه ههروه کو وتمان ، هه موی
ته مری پره وانه ، وه ته م باوه رانه ی که خرا نه به رچاوتان ، بریتین له په پره وی کردن
له ری پره وی «هورتان» ، بهلام ، په پره وی کردنیکه به دلوه گیان نه که ته نها به له شو
به زمان ، وه هه مویس هر به کشت نه گریته موه ، ته ویش آگه یشته به پله ی خواناسی
وه به ده ست هینی رفزامندی ههقی .

بو چا وکرانه ویکی زیاتر ، سه باره ت به ری پره وی ته سه ووف ، به نیویستی ته زام
به کورتی شیرهی نوسراوه ییکی هه لوی به رزه قری ئاسمانی دانشوینش ، نیام
موحه مده ی غه زالی تان بجه مه پیش چاو ، کتیبه که ش بریتی به له کتیبه «المقد من
الضلال» .

غه زالی له م کتیبه یا هه م سه رگوزه شتی ژبانی خوئی به کورتی باس کردوه ، وه هه م
باسمان بوته کات که چون که لکه له ی ریگهی صوفیه تی که وتوه ته سه ری وه چون
به ئامانجو ئاکام ، وه ئاره زوی دلی خوئی گه یشته ، غه زالی له ته مه نی خوئا دوکاری
گرنگی ته نیام داوه که ، نه گه ر به ری به رو پیشه نگی ته م دوو ریگایه ی ته زانین ،
بی گو مان به کیکه له هه ره پیاوه به رزه کافی ته م دوو ریگایه .

به که م :

نوسینی سه رگوزه شت و چوینتی خوئی ، وه پیشان دانی بیرو باوه ری دهرونی ،
وه چه نو چوئی ری پره وی ژبانی ، تانه گانه ئاکام .

دوه م :

رون کردنه وه ی ته وه ی که شه ریعت وه ته سه ووف لیک جیانین ، وه ته سه ووف
بریتی به له روحو له حه قیه تی شه ریعت ، ته سه ش ، هه م له م کتیبه دا ، وه هه م
له کتیبه کافی تریدا ، به تاییه ت «احیاء علوم الدین» ده ری پریوه .

له باره ی روون کردنه وه ی لیک جیا نه بونی شه ریعت وه ته سه ووف ، چه ن
گه وره پیاوینکی نری ریگهی ته سه ووف ، وه کو «عبد الکریم قشیری» ، «۳۷۶-۴۶۵»

کوچی خاوهن کتبی *الرملة الشريفة في علم الصوفية*، که له چاپ دعوی کتبه که،
تهلی *بلاطم العالم*، *البلع بين الشريعة والحقيقة...*، وه هر ودها بچندی بظاوه
که له سالی ۱۲۹۷، کوچی ۱۹۱۰، زانی دا صورتی کرده.

وه *باو الصبر السراج*، خاوهن کتبی *البلع*، که له سالی ۱۳۳۸، کوچی دا
له دنیا دهر چوه، که دو کتور عبد المظلم وه طه عبد الباقی، له چاپ دعوی تم کتبه،
سه بارهت بهم کتبه تهلین *باکبر موسوعة صوفية عرفها التاريخ*، جا، تم چن
که له مژدهو چن گوره یلوانکی تری تم ری پرموهن که به نویسی کتبه
به ترخه کاتبان روویان کرده توه چون *شهرست و تصوف*، اسلامی، هر به کیکن
وه جوئی *نیل لهدک*.

غمرزالی وه هر ودها تم گوره یلوانتهی تریش که دهسان بوکشان به باشی
رویان کرده توه که *شهرست و مگر به دانش و مذهب*، دابرت گیانی
تو شهرست، که حقیقتی نیلاند، برقی به له *تصوف و مکرکس*
وای نه زانی پتی لی ون بوه وه لیری لای دلو.

نیام *باو حمد محمد بن محمد بن محمد ی غمرزالی*، ۱۵۰۱ - ۱۵۵۰، کوچی،
به شیکی گرننگ له تمدنی، سروکی مدهسه ی نظامی به بغداد بوه، واته،
سروکی گهوره ترین تومندی زانت له جهانی ناسراوی تودمه دا، وه
به درس و تومو دانانی پتر له دوصه دکتیب خزمدنی زوری به نیسلام کرده، و ته مگر
بمانوی سه بارهت به گوره لی تم پیاوه پاس کهن، خوی پیوستی به نویسی کتبه که،
به لام نیمه آره دا مه به میان تنها توه کتبه چکوله به که هم سرگوزشتی زانی خونی
تیا نویسه، وه هم چونیقی گرت بهری ریگهی تصوف، وه هم باور
دهر برقی بهقی سه بارهت به مری پرموه، *جائوه تا تومو توموش چه کیله تیک له کتبی*
المقدم

غمرزالی له سره تالی کتبه که دا له ولامی پرسیار که ریک دا که سه بارهت به
بزاباری به چشیکی گشتی پرسیاری لی کرده تهلی، من له ناوی گیلوهی،
دهسه کانو ری پرمو ریازو بواره کانی زانیاری دا، تازاری زورم کیشاوه بونهوی
بتوانم ریگاتیکی راست بلوزمعه، وه بتوانم خرم له نشویو لیتو زملکاو
شوتن کون *مظله*، ده ریزم، وه بگمه ته پوله کهو به زالی *دبتر چارهی کون*.

دریژه ئەدا بە یاسو ئەلی هێنان ئەمەنم نەگە یشتبەو بیست سالان هەتائێستە کە وام لە پەنجای ساڵدا، هەولم داووە بۆتی گە یشتن، وە داووە لە گێجاوی دەریای ئابینی زانین، وە ئەم تیکۆشانەشم تیکۆشانی ترسە زاورانەو دڵەراوکی یانە نەبوە، بە لێکو تیکۆشانی نە ترسانەبو، بە جۆریک کەرۆم ئەنایە هەرتاریکاییک پەلاماری هەموو گێرگرتییکیم ئەداو خۆم ئەخستە هەموو دەردی سەری ییکەو، وە لە پە کە یە کە ی باوەرە کان «مەزەب»ە کان ئەکۆلیمەو، وە ئەمەو یست خێنی هەمو یانم بۆدەرکەوی، بۆئەوێ بە باشی تی بگەم وە بزایم کامیان رینگایان راستەو کامی چەوتە، تاووە کو خۆم لەرینگا راستە کەو، پرۆم.

«باطنی» ییک نەبو سەرم دەر نەهاوردنی لە باطنی، وە «ظاهیری» نەبو تی نەگەم لە بەر هەمی ئەم ظاهیری یەتە ی، فەلسە فینک نەبو نەکۆلیمەو لە فەلسە فە ی، «متکلم» ییک نەبو نەکو شم بۆئەوێ سەردەر بیرم لە باس کردن و لە «موجادەلە» ی، صوفییک نەبو بەوردی هەول نە دەم بۆتی گە یشتن لە سەر چاوە ی «صفا» ی، «مبتدعی» نەبو کونوقوزینی ئاکامی پەرستشە کە ی نە بشکینم، زەندییکی پە کە وتوم نەدی تی نەکو شم بۆئەوێ لەو بەگەم چی وائەو نەندە روی داووە تی، وە ئەو زاورە ی داووە بو، کە لە خوانە ترسیت و باکی نە بیت و بۆخوی ئی خەم پالی لی بداتەو، «باطنی» و ظاهیری و هەمو ی ئەوانە ی کەوتران هەریە کە ی لە سەردە ماتیکا مەدرەسەو رینگاو ئولەریک بون کە لەناری ئیسلاما هاتنەدی وە دەوریان بو، «نوسەر».

غەزالی لە پاشان ئەلی، من ئەم کارانەم بۆیە هەر لە منالی یەو ئە کرد چونکە تی ئەکو شام

بۆ بە دەست هێنانی راستە قینەو کاکلە ی مەبەست، ئەمەش بە دەستی خۆم نەبو، خودا وای دروست کرد بوم وە منیش کاری بشکینو لی کۆلیمەو ئەو نەندە دریژە دانی ناگە یشتە راستە قینەو، لە زە لکاوو لیتاوی «تەقلید» دەرچوم.

ئەلی: من ئەدلی خۆما ئەموت من ئەمەوی لە کاکلە ی زانیاری بگەم وە ئی دۆزمەو، لێرە داو بۆم دەرکەوت زانیاری باورپی کراو، «یەقینی» بە شتی ک ئەلین کە مروف بە چاوی خوی ئی بیست و هەستی پی بکات، جا کە زانین گە یشتە ئەم پە یە لێرە هیچ گومانی تیانامینیت و دلا ئوقرە ئەگرتو ئوخە ی ئەکات، «بەو مەرجە ی، ئەو کارە هەلە ی تیانە بیت» هەلە، وە کۆئەوێ کە سی بیت لە بەر چاوتەو بەرد بکات بە زیر، بان گالوکت بۆ بکات بەمار، ئەمە یان بە چاو دیوتە ئەلی باوەر یشت پی هەیت،

به نام نانی نهگر نهوکهسه وتی، سی زورتره لهصوت، من یلم چونکه تم کهسه
بهردی کردوه بهزیرو و گالوکی کردیه بهمار، نهی بلوهریشی پی بکم که سی
زورتره لهصوت...

نام لیره دا نانی مهله بکیز، بهلکو مهر نهی سمرمان سوپه نهی لهوهی چون
نهو بهردی کرد بهزیرو گالوکی کرد بهملر، وهیچی تر.

به نام نهوزانیهی کهنوم بدهستی بیزم، وهیرییم وهیزانم، نیر لهوه دا گومانم
نیه، چونکه زانیه که هی خومهو خوم بدهستم هینوه.

بوم دهرکوت مهرزاتینیک نهگانه نه پاییه لهیاوه، نهوه زانینی
باوهیری تهکراوه، وه ایقن نیه، جامن بوگیشتن بهوزانیهو بهو یاوهوه،
به رلهه سوکه سی، خوم بکشکی، سهیرم کرد من خوم جگه لهزانیاری
هست پی کراوو ناشکرا، نیر لهوزانیه ایقنیه به تی بههرم...

لهپاشان بهشیوهینکی فهبله سوفا نه باسی چوینیقی تاقی کردنهوهی کلوا مه بی
(حواس) «هست پی کهره کان» نهکات که چون بهکبه که لهگوره پانی تم زانیه دا کولو
نانهوانن وه هیچیان له دهست ناینت، لهپاشان دروزه نه دا بهیاسو نهی، تاگه شسته
نهوهی وتم نهوه تا پیقه بهیری گهوره درودی خواهی له سهر نهضرمی، هتم عملکه قیسه
وه کونوست وه مان، کاتی که مردن جالموسا که ییناوه بهتوهه بوم روون بویسه و اختیاره
ناکری هه مو نومبدیکی خومان بوزانین وه تی گیشتن بجهینه سمر توانانی حواس،
من هر بهم چه شته لهخولای گیشتن به ایقن دابوم وه لهناوی دهر و نانهک
بهزوان، همیشه له ونویره و پرسپارو وه لامدا بوم، تا له کونویر تکنا خواهی گهوره
چارهی بوناردم وه لهو نه خوشی و ناسازی به رزگار بوم، وه بوم دهرکوت که تاوهزی
مروف جینگای باوه رهو، هه رئاوهزه که نهی ری زیشانهری مروف بوخته کاروی
توانانی دهرونی بوگیشتن به ههوارگی بلوهری تهولو.

نهش خویه دهستی خوم نه بو بهلکو به نوریک بو که خوا به کهرمی خوی خسته
دورونهوه. غهزالی لهم باره وه نهی، سهاروت به شرح الصلوه له په یامبهری
گهوره بان پرسی، فرموی «نوریکه خوا نه بکته دهر و نهوه»، لهپاشان نهی معبهستم
لهم پیشه کی به نهوه به، مروف نهی تی کوشیت نانهگانه ههوارگی ثلوات.

نهی پاش نهوهی خوا رزگاری کردم وه نهو روناکی بهی خسته دهر و نهوه،
لنکم دایهوه، وه تی کوشه رانی رینگه ی زانیا ریم دانا به چوار گرو.

یادکم : زانایانی دکلام، نه‌مانه خوږیان ته‌لین خواوه‌نی بیروړان وخواهون و نه‌زوهون.

دووه‌م : باطنی، په‌کان ته‌وانیش باوه‌ریان له‌سهر نه‌ویه که ری‌زه‌وی «نه‌عظیم»
واته‌فیربون دروسته، وه‌سهرچاوه‌ی زانیاری به‌لای نه‌وانه‌وه، «لپامی مد‌عصومه»
که‌ته‌نی له‌وه‌وه به‌هره وه‌رگریت .

سی‌ه‌م : «فلسفی» په‌کان، که‌لایان‌واپه‌ ری‌زه‌وی «منطقیو بورهان» یان گرتونه‌به‌ر.

چوارهم : سوږی په‌کان ته‌مانیش خوږیان به‌ تریکانی خواو خواوه‌نی (موشاهده)
واته : (شت‌بین به‌ دیده‌ی دهرون) وه (موکاشفه) واته : (په‌رده له‌سهر دیده‌ی دهرون
لا‌برای نه‌زانن .

له‌دلی خوږا وتم رنگه‌ی زانیاری له‌مانه به‌ده‌ر نه ، که‌واته ته‌نی په‌که‌په‌که
نه‌م‌رینگایانه تافی که‌مه‌وه تا‌بزاتم چیم ده‌س نه‌که‌ویت .

له‌زانیاری «که‌لامه‌وه» ده‌ستم‌پی‌کرد ، پاش بشکینی نه‌م زانیاریه وه
لیکولینه‌وه‌ینیکی ورد له‌گوشه‌وه‌که‌ناره‌کانی وه‌خوتنده‌وه‌ی هه‌موکتیبه‌کان ، نه‌نانه‌ت
دانانی چهن کتیب له‌م زانیاری‌په‌دا ، بوم ده‌رکه‌وت زانیاری‌که‌ ته‌توانی بگات
به‌ثامانجی خوی ، به‌لام ناتوانی من بگه‌یینه‌تاما‌نج و ثاوات ، چونکه‌ نه‌م‌زانیاری‌په
بو‌پاراستنی ری‌زه‌وی ته‌هلی «سونه‌ت» دانراوه له‌ده‌ستی بیروړای «یلدعت» واته
پاراستنی دانه‌وبله‌ی «دین» له‌خه‌وش و خالی خه‌یالی پوچ ، وه دانه‌ی زیان‌باری تال .

غه‌زالی پاش لیکولینه‌وه‌وباسینیکی زور ، ته‌لی من نالیم نه‌م زانیاری‌په‌ به‌ده‌ردی
که‌سی‌تری نه‌خواردوه به‌لکو ته‌لیم نه‌وه «په‌قینه‌ی» من نه‌مه‌ویست نه‌م‌توانی له‌رنگه‌ی
زانیاری «که‌لامه‌وه» به‌ده‌ستی‌یرم .

بۆزانیق ئەم زانیاریەش قۆلیم لی ھەلئالی ۋە ھەرچەن کاتم گرابو بە دەرس و تەئەوی سێھەد دەرس خوینەو، لەگەڵ ئەو شا لە ھەردەمیکا کاتیکم دەست کەوتایە، بی ئەو ی پۆیستم بە ماموستا ھەیت کتیی فەلسەفەم موناڵە ئەکرد ۋە خوا بۆی کردم بتوانم بە ھەمو جۆری لەم زانیاری بە یگەم، سەرئێجم دا لەگەڵ ئەو شا پێرەوی فەلسەفە زۆرن ۋە تۆلەرئی زۆریشی لی ئەبنەو، بەلام ئەبنە سئ دەستە سەرەکی، «دەھری بەکان»، «سورشنی بەکان»، «بیلای ۋە بەکان»، دەھری بەکان لایان ۋایە جیھان ھەروا کەئیسە ھەبە ھەربو ھەرئەئی ۋە گیان لەبەرانیش ھەروابوون «گیان لەبەر لەتۆر، تۆر لەگیان لەبەر»، کە ئەمانە لە روانگەئی ئابنەو، «زەندیق» ن، «ئەکرئ بلین زەندیق ئەینە، خوا ئەناس، ملحد» نوسەر.

سورشنی بەکان، ئەوانەن کە سەبارەت بە ھەمو جۆرە گیان لەبەرئیک ئەکۆلنەو چ «پەرەوۆک» چ «رورەک»، «جەپوان و تەبات» ئەمانە ئەرەندە گیان لەبەر ھەلئەدز نو لەچۆنیەتی ژباتیان ئەکۆلنەو، بۆیان دەرئەکەوئت کە دامەزراندنی ئەم ژبانە پێکۆینکە بی دامەزرینەو موھەندیس نایئت ۋە ئەمە ئەبیتە ھۆی باوەریان بە دروس کەر ھەل سۆرینەری جیھان ۋە گیان داران، بەلام ئەمانە بە ھۆی زۆر چۆنە بنجوبناوانی مەبەستەو، باوەریان دیتە سەرئەو ی زیندوبونەو ی مردوی دازبوو پتورکا ۋە لەگەلی ئاوەزی ئەواندا ناگونجی ۋە نارواتە مێشکیانەو لەش کە پتورکا ۋە گیانی لی دەرچو تازە جارئیکی تر گیانی بچیتەو بەر، جائەمانەش ھەرچەن باوەریان بە دروس کەزیک «خالق» ھەبە، بەلام باوەریان بە «دوارۆژ» ۋە زیندوبونەو نەبە، لەبەرئەو کە نەبەتەمای پاداشن ۋە نە لەسزای دوارۆژ ئەترسن، جەھوی ئەفسی بۆشل ئەکەن ۋە چۆتیاں پئی خوشە ۋا ئەژن، کەواتە ئەوانیش لای ئیمە ھەر بە «زەندیق» دائەترن، چونکە موسولمان بەکەسی ئەوترئ، باوەری بەخوای بە دوارۆژ ۋە زیندوبونەو ی پاشی مەرگ ھەیت.

بیلای ۋە بەکان، ئەمانەش لەفەیلەسوفەکانی دواترن ۋە کو «سوقرات» کە ماموستای «ئیفلا تونە» ۋە ئەویش ماموستای ئەرەب تۆبە، ئەرەستۆش ئەو کە سەبە کە «مەنطیق»

داناو زانیاریه کانی خسته قالییکی زانیارانه وه له پاشان بهر په رچی باوه په کانی
ثیلاتونو و نهره ستویشی دایه وه .

غز زالی له پاشان له باره یی نو زانیاری یانه وه که فلسفه نه یان گریته وه باس نه کات و
دهسته به ندی یان نه کات، وه نه لی «شهر» به شن . «ریاضیات، منطق، طبیعی،
إلهی، سیاسی، اخلاقی» وه چه نو چونو که لکو زبانی، «ماددی و معنوی» هر کامیان
به جیا باس نه کات، «له پاشان پیشانی نه دات که لهم زانیاری یانه ش، نه که نه تا توان مروف
بگه یینه هوارگی تاوات و «به قین»، به لکو بری جار نه به هوی کور کورنو لاواز کورنی
باوه پیش، سه باره ت به ری زه وی «تعلم»، وه دلخور پی کانی نه مرینگایه ش، نه لی
پاش نه وه ی له لی کولینه وه ی فلسفه هدا بوم ده رکوت که تاوه زی مروف توانایی
نه وه ی نه له مهرچی زانینه مهر ده رکات و هه مو شارراوه و نه ناسراویک بنا سیت
که وتمه لی کولینه وه و بشکنین، کتیه کانی «تعلمی» به کان، که لایان وایه له رینگه ی
«نیامی معصومه» وه نه کری مهر له هه مو نه ناسراوو نه زانراویک ده رکیت، غز زالی،
به دور و دریزی له ری زه وو بیرو باوه ره کانی نه مانیش نه کولینه وه، وه به لگه ی به کارو
به که لک بو به پهرج دانه وه یان دیریت، وه رونی نه کانه وه که بناغه ی باوه ری نه مانه،
له هه مویان شل ترو لاواز تره، له پاشان نه لی له زانینی نه مانه ش شتی کم
ده س نه کوت، که ده ری ده رمان کات، له هه موی سه برتر نه وه یه نه گه ربلیت،
ده ی نه ونیامه معصومه تان کامه تا تا زانینه که ی لی وه رگرین، دوش دانه مین وه
وه لامیان نه، چونکه «غالبه» .

له پاشان نه لی، مهرم له وکه سانه سور نه مینی باوه ری یینه مهر نه وه ی که نه لی
لای ماموستاییکی نایه ت قیری زانیاری بیت، که چی ماموستا که ش دیار نه بینو
غائب بیت، باسه که زور به رده وامه وه به لگه ی زوری پیشان داوه که له م کورته باسه دا
بومان ناگه ریته وه .

غەززالى ئەلى كاتى له لىكۆلېنەوۋەى زانىارى به‌كافى تر بومەوۋە، كەوتە لىكۆلېنەوۋەى زى پەوى «تەصەووف» ۋە بۆم دەركەوت ئەم رېنگايە دۈبەشە، ھەم زانىارى به ۋە ھەم كەردەوۋە، ئەوۋەى كە كەردەوۋە به برىتى به ئە برىنى رېنگه‌ى «ۋەرزاندلى نەفس» ۋە پاك كەردەوۋەى له ھەمو زەوشىكى ناپەسەند، ۋە ھەمو «صېفەتىكى»، «خەدەپىكى» ناره‌ۋاۋ ناپاك، تاۋەكو دەرون «دل» بگاتە رادەپىك كەجگە لەخودا ھېچى تى تىانەبىت، ۋە پرازىزىتەوۋە به «ذېكرى الله»، يادى خوا.

جا كەزانىم رېنگه‌ى كەردەوۋە كە ئەوۋەندە سەختە لەپىشا دەستەم دا بە رېنگاي زانىنەكەى، كە لام زۆر ئاسان تىبو، بەم جۆرە دەستەم كەردە خویندەنەوۋەى كىتپەكانيان ۋەكو «قوت القلوب» ى «ابى طالب المكى» ۋە كىتپەكافى «حارث اخناسى» ۋە نوسراۋە بەكەلكەكافى «جنید» ۋە «شبلى» ۋە «ابى يزيد البسطامى» خاويان لى رازى بىت، بەم چەشەنە لەھەرچى زانىارى خویندەنەوۋەى ئەم دەستەبىت تى گەبىشتم، ۋە ئەوۋەى كە بىكرىت لەرېنگه‌ى خویندەنەوۋە بە دەستەبىت بە دەستەم ھىتا، باش ئەوۋە، بۆم دەركەوت ئەوۋەى كە زانىارى راستەقىنەى ئەمانەبىت، ناكرى لەرېنگه‌ى خویندەن ۋە دەرسەوۋە دەس كەوئىت، بەلكو برىتى به لە «چەشتن» ۋە «حالا» ۋە گورانى «صفات» جا غەززالى بۆ ئونەى ئەم بەراوردەى خۆى ئەئىت، لى گومان ماۋەزۆرە لەنىۋالى ئەوۋەيدا كە بزانىن تەندروستى چۆنەو بەچى ئەئىن، لەگەل ئەوۋەدا كە خومان تەندروست بىن، يان، تىرى بەچى ئەئىن، لەگەل ئەوۋەدا كە خومان تىرىن، يان ئەوۋەى، لەرېنگه‌ى زانىارى پزىشكى بەوۋە بزانىن رادەى گەبىشتمە پلەى سەرخوشى لەروانگه‌ى زانىنەوۋە كامەتا، ۋە سەرخوش بەكى ئەئىن، لەگەل ئەوۋەدا كە بەكى خۆى سەرخوش بىت چۈنكە «سەرخوش خۆى لەبارەى زانىارى سەرخوش بونەوۋە، نەى خویندەوۋە ھېچ نازانىت ۋە كەچى سەرخوشىشە، بەلام ئەوزانىارەى كە سەرخوش نە، ئەزانى پلەى سەرخوش بون كامەتاۋ، كەچى چۆنەنەكەى نازانى، «مەگەر خۆشى سەرخوش بىت».

يان پزىشكىكى نەخۇش كەزۇر باش ئەزانى تەندروستى بەچى ئەلەين
وئەندروست كىيە، كەچى خۇبىشى نەخۇشە، ھەربەمچەشە ماوئەزۇرە لەئىوانى
ئەوئە دا كە ناوئەرۇك و مەرج و ھۆكەنى «زەھە» بزانىت، لەگەل ئەوئەيدا كە خۇت
«زاھە» بىت، وەرپووت وەرگىرانی لەسامانۇ پایە و پلەى دىيانى.

بەمچەشە بۇم دەركەوت صۇفئى يەكان داراى «حائىن» نەك خاوەنى گۇفتار، يان بلىين
صوفىئى حال و كۇردارە نەك و تەوگۇفتار، مېشى ئەوئەى كەھى خۇبىندەئەوئە زانين بو
لى بوبومەو وە ما بوبومەو سەرى بەدەست ھىئانى ئەوئەى كە لەرپىگەى خۇبىندەو
خۇبىندەئەوئە بەدەست نائىت بەلكوبەسلوك «پى گرتنەبەر» وەچەشتن، دەوق، ئەئى
دەس كەوئەت، وە بۇم روون بوبومەو كە خۇشەختى دوارپۇز، مەگەر بە «تەقوا»، وە
جلەوگرتى «نەفس» لەئارەزودكانى، دەس كەوئەت ئەمەش بەوئە دەس ئەكەوئەت،
پەبومەندى دل بېرىت لەئارەزوى دىيانى، واتە بىزاربون لە مەنزىگەى لەخۇبىيانى بون،
وەرۋانە مەنزىگەى جاويدانى، وەرۋانە لای خوا، بەھەمو تۋانائىكەوئە، وە ئەمەش
بى گۇمان سەرنەگى ئەگەر پىشت ھەل ئەكەى، لەسامان بەبەكەوئەنان و پایە
بەدەست ھىئان، وە را كۇردن لەدەستى ئەوئەتە دىيانى يانەى كە دلئان پېوئە ئەبەستى،
وەرۋف خەرىك ئەكەن بەخۇبىانەوئە ..

من كە ئەمانەم بۇرون بوبومەو ئاورپىكەم لەخۇم دا بەوئە سەرنجىكى خۇم دا،
سەبىر ئەكەم كەخۇم ئاقورقۇرپاگە چەقبوم لەم شتانەدا، سەبىر كۇرد گۇاىا چا كۇرتىن كارم
دەرس و تەوئەبە، لىم كۆلى يەوئە ئەبىنم من سەركەرمى پى زانبارى وەھام كە ھىچ
گۇرنگ نىو كەلكىكىشى بۇ دوارپۇز تىبانى، وەكاتى لە «ئەبى» ئەم دەرس و تەوئەبەم،
وردبومەوئە دىم، مەبەستەم بۇرەزامەندى خوانى، بەلكوبۇئەوئەبە كە ناوبانگ و پایەو
پلەو سامان بەدەس بىرم، جا لەشۋىنكا ئەمە باشتىن كارم بىت، واى بەحالى
كۇردەوئەكانى ترم، !! لىرەدابو سەبىر كۇرد خۇم لە لىوارەى ھەلدىرگەو پەرت گەو
سەرەو لىزەبىنكادى كە ئەم كىشن بۇناوى ئاگر.

بەمچەشەبو، بىر پارم دا، بەغدا بەجى بىلم وەسەرى خۇم مەلگرم، بەدورۇ
درپى باسى فەراھەم كۇردى پىشەكى ئەم دەرچونە وەخۇدزىتەوئە لەخەلىفەو
گەورەپىاوانى بەغدا ئەكات، پاشان ئەگاتە ئەوئەى ئەلى، پاش بىر باردان ھەرچى
مال و سامانم ھەبو ھەموم بەخىشى بەوئە دەست پېوئەنا، وەبەشى مالۇمنا لىشم

لی جیا کردهوه، ئەوەندەى كە پێی بژین، وەرۆم نایە «شام» نزیكەى دوسال لەوى مامەوه وە بەوجۆرەى لە كنیی صوفیەكانا خۆتندبومەوه رۆبیشتم لەگۆشەییكا كە كەس نەم ناسی، دەستم كرده خواپەرستی، وەتیکۆشان، بۆ پاك كردهوهى «نەفس» دەهرون، وە پالوتنى دل بە «ذیکرى» الله، وە زۆر جاریش ئەرویشتمە منارەكەى مزگەوتى شام، وە دەرگا كەیم لەسەرى خۆم دائەخست، ماوەینكیش چوم بو «نەفس» وە لە مزگەوتى «الافى» دا سەرگەرمى هەمان ذیکرو فیکرو ریازەت و خۆپالوتن بوم، پاشان رى كەوتم بۆ مەككە و مەدینە وەرۆم نایە حىجاز، پاش ماوەیك سەرلەنوی كەلكە ئەى مالمونال كەوتەوه سەرم وە هاتەوه بۆ دیدەنیان، بەلام ئیتر هەر بەكە نارەگىرى مامەوه، وە سەرگەرمى كارى پاك كردهوه و پالوتنى دل و دەهرون بوم، غەززالى ئەلى ئەم حالى خۆپالوتنەم دەسال درێزەى كیشا وە لەم ماوە دا ئەوهى كە ئەم دى لە شتە نەپتیه كانی ئەم پرى زەوه، لە ژمارەو حىساب ناییت وە قەت باس ناكړیت، ئەلى؛

ئەوهى بۆم پرون بویەوه، ئەوتە، بە یەقین صوفیەكان ریبوارى رینگای راستى خوا وىستى و خواپەرستین، بەتایبەت رەوشیان رەوشینكى ستایش كراوه، وە رینگایان راست ترین رینگا وە ئەخلاقیان پاكترین ئەخلاقە، بەلكو لە كانگەى دلەوه ئەتیم، ئەگەر ئاوهزو زىرى هەموى زىران وە «حیکمەتى» هەموى «حكاه» وە زانیی هەموى تاین ناسەكانى ئىسلام، بکەیتەوه یەكو بیان خەیتەكار، ناتوانی رى زەوى لە ریزەوى ئەوان. چا كتر بدۆزیتەوه و پىشنىارى كات، چونكە هەمو هەلسونىشتىكى ئەوان لە نەپتى و ئاشكرایدا، لە نوری «نبووت» وەرگىراوه، وە باشتر لە نوری «نبووت» هیچ نورىك نیه، بۆ پروناك كردهوهى رینگەى خوش بەختى.

بە كورتى بڵین، مروف چى ئەتوانی بلى دەر بارەى، رى زەویك، كە یەكەم مەرجى ئەورینگایە پاك كردهوهییت، پاك كردهوهى چى؟ پاك كردهوهى دەرون، لە چى؟ جگە لە خوا لە هەر چى شتە، كلیلى ئەم رینگایە چى یە؟ لی پزانى «دل» بۆ ذیکرى خوا، بەویەرى توانایى یەوه، دواپەلەیشى چى یە «فەنا» بون لە یادی خوا دا «واله خوت لە یاد بچیتەوه وەتەها یادی خوا بکەیت» بەلام ئەلى ئەوهش بزانی لە كانی پزینی ئەورینگایە دا زۆر دەس كەوتى تر هەن، گومانى تیانیه كە دەستى ئەوریبوارە ئەكەون، كە لە پەردە لەسەر دیدەى دەرون هەل گىران «موكاشەفە» و چاوپى كەوتن «موشاهەدە» وە دەس پى ئەكات، تالەگاتە شتى زۆر گرنگ و سەرسوورنەر.

لەسەرەتای گرتنەبەری ری زەوی ئەصەووف دا، تەنانەت ھەر لەکاتی
 بیداریش دا ریواری ئەم پێگایە، چاویان ئەکەوی بە فریشتەکان، وەبە
 رەوانی پاکی پەبامبەران، بەجۆریک کە دەنگیان ئەبیسنو کە لکیان لی وەرئەگرن،
 پاشان کەوردە وردە «حالی سالیك واته ریوار» پیش کەوت، ئەگاتە پایە و پلەو شوینی
 وا، کە هیچ زوانی توانای باسی ئەوشتانە ی نە، چونکە وشەییکی دەس ناکەویت
 کە ئەوشتانە بگەینیتو بو ئەو مەبەستانە دەست بەدات، وە ئەگەر کەسی بیەوی
 ئەوشتانە باس کات، لی گومان ئەکەوێتە ھەلەو، وە بۆی ناکریت، بۆچی؟ وەلام
 بۆنۆنە....

یەکی لەوشتانە، یان لەو پایانە کە ری بواری ری زەوی ئەصەووف پێی ئەگات
 پایە «قورب» واته نزیکی لەخوای گەورە، بێرێک لایان وایە ئەمە «حولولە» واته
 دا بەزینی رەوانی خوشەویست لەناو لەشی و بیستیاردا، بێرێک لایان وایە ئەم نزیکی بە
 «ئیتتھادە» واته بەیەكبوونی گیانی ھەردولا، خوشەویست و بیستیار «خوداوبەندە»
 بێرێک بەم حالی «قورب» ئەلین «وصول» واته گەیشتنەلای خوشەویست، یان
 «وەحدەتی وجود».

کەچی ئەمانەش ھەموی ھەلەبو هیچ کامی نە، چونکی وشەییك وە «تەعبیری»
 نە بو پێشان دانی ئەو حالەتە، غەزالی ئەفەرمی ئیمە باسی ئەم ھەلانەمان لەکتیپی
 «المقصد الاسی» دا کردو، وە ئەلی من خۆم سەبارەت بەم حالە ئەم شیعەرە ئەلیم،
 کە ئەلی.

روکان ما کان مما لست اذکره
 فظن خيراً ولا تسأل عن الخبر

بەلام من خۆم سەبارەت بەم باسە دەس پێکێشم بۆ یارچە شیعریکی حەزەرەتی
 شاھی نەقشبەندبەاءالدین محمد کە لە ھەوولێ شیعری سەرەتای قەصیدە کە دا
 ئەفەرمی.

لە عەینی خاموشی و لی دەنگی دا، خواوەن دنگو خواوەن گوفتارم، ھەر وەکو خەنی
 کتیب، خەنی نوسین.

یان مورشید ، جگه نهوهی که ریبه‌ر وه ماموستا وه پزیشکی ده‌رونن ، بوته‌وهی مورید بگه‌ینته پله‌ی به‌قین ، خوبان مه‌به‌ست و مقصود نین ، به‌لکو مه‌به‌ست و مقصود هر خوی گه‌وره‌یه ، به‌لام ریژی گرتن و به‌گوی کردن و خوش‌ویستی ماموستا و پزیشک کاریکی شیاوو پی‌ویسته ، وه به‌بی ته‌نجام دانی سپارده و یاسای ریژگیری وه‌گویرادیری بو مورشید وه پیری ته‌ریقت ، هیچ‌کس ناتوانی بگانه‌رازو تاوات ، وه نه‌وهی که بایزید فهرموه‌تی هرکه‌س پیرو ریبه‌ریکی نه‌بی ، شه‌یتان ته‌ینته ری به‌ری ، هر بوته‌وه‌ته که بو ریگی خواناسی ، چ ریگی ش‌هرعی ظاهر ، وه‌چ ریگی نه‌ینی مع‌نه‌وی ، ته‌گه‌ر ماموستا ره‌هنات نه‌بو ، وا شه‌یتان ده‌رفه‌ت تی‌ته‌بات و ریگا وون ته‌ک‌یت وه‌سه‌رت لی‌ته‌شویت ، ته‌گینا بوته‌وه‌نیه که نه‌و مه‌لاوشیخه خوبان بینه‌مرزو مقصود و مه‌رامی صوفی‌یه‌کان ، به‌لکو نه‌و ریبه‌رانه هوو نامیری خواناساندنن به‌خواریاران .

تی‌مه له‌پزیرست کردنی پرسیاره‌کان‌دا ، پرسیاری چواره‌مان ، بریقی‌یه له‌وه ، که ده‌سه‌روف به‌چی ده‌ست پی‌ته‌کات وه پایانی کامه‌تا ؟ له‌وه‌لاما ته‌لین ، نه‌سوف به‌توبه‌کردن ، واته پاش‌گه‌ز وه‌ده‌س هه‌لگرتن له‌خرابکاری ی ، ده‌س پی‌ته‌کات ، ته‌ل‌ته‌به‌ومه‌رجه‌ی نه‌و ده‌س هه‌لگرتنه بو‌ه‌میشه‌ییت ، وه هه‌تاهه‌تایه ته‌وه‌که‌سه نه‌گه‌ریته‌وه سه‌ر که‌چ‌ره‌وی ، پاش ته‌م نه‌وبه‌کردنه ، ته‌گه‌ر ته‌وبه‌که ، له‌سه‌ر ده‌ستی مورشیدا نه‌بو وه هر به‌ینی خو‌تو خودای خو‌ت بو ، نه‌وه به‌رده‌وام ته‌ییت له‌سه‌ر ته‌قوا ، واته خو‌پاراستن له‌ه‌مو خرابه‌ییک وه‌په‌په‌وه‌ی کردن له‌خواپه‌رستی به‌ه‌مو مع‌ناییک ، واته ته‌نجامی فهرزو سوننه‌ت وه زیاده‌نویره‌کان وه‌شه‌ونویره‌وه (دیگر) واته ناوی خو‌بردن و یادی خو‌کردن ، جا ، یان به‌زوان یان به‌دل ، یان به‌ه‌ردوکی ، وه ناراده‌ییک قورئان خو‌ندن ، دوری گرتن له‌ره‌ذائل واته‌ه‌ستی ناپه‌سندی ده‌رونی ، وه دوری گرتن له‌ته‌نجام دانی ته‌وه‌سته ناپه‌سه‌ندانه ، وه خه‌بات «موجاهده» بو زالی‌بون به‌سه‌ر هه‌ستی ناپه‌سه‌ندی ده‌رونا ، وه جی‌نشین کردنی هه‌ستی په‌سه‌ند «صیفاقی‌جمعیده» له‌شوینی ناپه‌سه‌نده‌کانا ، گرتنه‌به‌ری ره‌وشو کرداری باش له‌گه‌ل موسولانان‌دا ، به‌لکو له‌گه‌لی هه‌مو مرو‌فیک‌دا ، ته‌نانه‌ت له‌گه‌لی هه‌مو گیان‌له‌به‌ریک‌دا ، تی‌کو‌شان بو‌به‌ده‌ست هیئانی نانی جه‌لال وه‌مائی جه‌لال ، وه به‌خشینی نه‌و نان و مال له‌جه‌لاله به‌پی‌فهرمانی ش‌هرع ، واته به‌رله‌وا تیرکردنی زکی خو‌تو باوکودایکو مال‌وخیزانت له‌پاشان بی‌به‌ش نه‌کردنی ته‌وانه‌ی پی‌ویستیان به‌یارمه‌تی‌یه ، له‌خزم و هاوسی و دورترو دورتر ، «وه‌ته‌مانش هه‌مو‌ی فهرمانی خودان بو‌ه‌مو موسولانیک» .

به‌رده‌وام‌بون له‌سه‌ری ته‌م‌په‌وشه په‌سه‌ندانه وه‌له‌سه‌ری نه‌و خواپه‌رستی‌یه

بەربلاو، وە لە سەرچۆنی تائەودەمە ی خوا خۆی دەرووی رەحمەتت لی ئەکاتە وەو
 دل و دەرونت بەرووناکی ی خۆی پرووناک ئەکاتە وەو ئایەتی «وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ» ،
 یان «وَالَّذِينَ جَاهَلُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا» ، یان «وَأَسْجُدْ وَقَرِّبْ» لەخۆت و دەرونتا
 هەست ئەکەیت یان ئەووەتە خواخۆی ریگای نزیک بونە وەو مەنزل برینت
 پیشان ئەدات ، یان هیدایەتت ئەدات بۆلای ماموستا و ریبەرێک ، وە ئەمە
 بۆزۆرکەس پیش هاتو .

یان ئەووەتە کە ئەم تەوبە کردنەت لە سەر دەستی مورشینو ریبەرێکا ئەنجام
 ئەدەیت ، کە ئیتر ئەو ریبەرە شارەزایە ، خۆی هەروەکو ماموستایێکی دلسۆز کە
 وردە وردە بە «لەدریج» دەرس بلێتە وە بەشاگردی ، هەروا ئەیتە ری نماو
 ماموستات .

بەلام ئەو ی ئاشکرایە ئەو ماموستایە بەرلە هەموشتی دەرسی ذیکر بەوشاگرده
 پیشان ئەدات ذیکری نەینی ، یان ئاشکرا ، بۆ نمونە ذیکری نەقشەبەندی بەکان
 ذیکری «خەفی» واتە نەینی ، یان ، دەروونی بە ، وە ذیکری قادری بەکان ، ذیکری
 «جەلی» واتە ئاشکرایە ، کە هەردوکی هەر بەپشت بەستە بە ئایەتی قورئان ، وە
 هەردوو جورە کە ی لە قورئاندا ئەمری پی کراوە ، هەروەکو کە ئەفەرمی «وَأذْكُرْ رَبَّكَ
 فِي نَفْسِكَ تَضَرَعًا وَخُفْيَةً...» سۆرە ی ئەعراف «٢٠٤» یان کە لەمە قامی دوعا کردن ،
 واتە لەخواپارانە وە دا ئەفەرمی ، «ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرَعًا وَخُفْيَةً» ئایەتی «٥٤» سۆرە ی
 ئەعراف ، ئە ئایەتە کە دا ئەفەرمی (فِي نَفْسِكَ) واتە لە دەرونا ناوی خوا بەرە ، لێ بە دا
 ئەفەرمی «وَخُفْيَةً» واتە بە پە نامەکی لە دەرونی خۆتا ناوی خوا بەرە ، «الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ
 قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» رعد «٢٧» «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا
 وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ...» ال عمران (١٩٩) کە واتە پەروەردە کردنی خوازیاری ری زەوی
 تەسەووف بە یەکی لەم دوو زەوشە دەس ئەکاتە ذیکر بە «نەینی» یان بە ئاشکرا
 لە بناغەشا ، ئەم تەریقەتانی هەر لەمە وە سەرچاوە ئەگرن ، ئەمەش وەکو دوو پەوشی
 تەدریس وایە کە هەریەکی لە ئیختراعی کە ئە پەسپۆرو ماموستایێکە وە هاتیی ،
 کە لە جیهانی خویندنی مەکتەبو دانشگە ی ئەمرو شدا زور بەرچاوە ئەکە ویت ، یان خۆ
 لەرەوشی موعالەجە «دەرمان کردن» ، یان «عمەلیات» دا هەبە ، مەبەست وە هەدەف
 وە ئامانج وە نیشانە ، هەر یەکیکە ، بەلام لە ریگە ی جورا و جورە وە بە پیی شارەزایی
 پەسپۆرو ماموستا کان ئەگۆرریت ، هەدەف هەر خوانا ـ بین وە خوا لە خۆپرازی کردن وە

گەيشتن پەلەي بەقاي پاش فەنا وە مەلبەندى عەينول بەقىنە ، بەلام لەرى رەوى جورا و
 جورەو ، وەكو كوردى خومان ئەلەين ھەموى ئەورپىگايانە بو (بانە) ئەرۆن ، مەبەست
 گەيشتنە بە (بانە) ، جاھەر يەكەي لە رېنگايىكەو كەلای واىە نزيكترە ، جا تەرىقەتى
 نەقشەندى جگە لەذىكرە رايىطەشى ھەيە ، (رايىطە) لە وشەي «رېطەي عەرەبىيەو
 ھاتو ، واتە پەيوەنددان وە پىكەو بەستن ، لە ناو پوكدا ھول و تى كوشان بو
 پەيوەند دانی دلى مورىدى تازەكارە بە خوای گەرەو ئەمەش بەجورىك ئەيىت ،
 مورىد خوى ھول بەدات كە لەدەر و نەو خۆ بىستىت بە مورشىدەو ، بوچى ؟ ...
 چونكو ھەرەكو و تمان مورشىدى «كامبل وە موكەئىل» «واتە ھەم خوى پى گەيشتنى
 وە ھەم بتوانى خەلكىش پى بگەيىنى» ، ديارە ئاوا كە سىلك پلەي بەقاي پاش فەناي
 دەس كەوتو ، كە سىلكىش كە و ابو ديارە لەدەر و نەو پەيوندە بە رۆحانەتى رېبەرى
 گەرەو واتە جەزەتى موخەمەد درودى خوای لەسەر ، ئى گومان رۆحى ئەويش
 ئى و اسىطە پەيوەندە بە نورو لوطى خوداوە ، ھەرەكو و ابرى كارە بايىك ھەر يەكەي
 بەستراو بە مەركەزىكى بە ھىزترەو تا ئەگاتە سەرچاوە كەي ، وە ئەگە رېبىتو گولپى يان
 دىنە موينكى بچوك ، بە ئى (موخەوويلە) بەرپىت لەسەرچاوەي كارە با كە ئەسوتىت وە
 خوى بوناگىرپىت ، ھەروا ئەو مورىدە تازەكارەش ھەم خوى تواناي ئەوەي نىە خوى
 يەكسەر لەدەر و نەو پەيوەند بەدات بە رۆحانەتى پەيامبەرەو يان بە نورى خوداوە ،
 وە ھەم شارەزايش نىە ، چون ئەوكارە بكات ، كە واتە لەرىگەي رەبطل دەرونى
 خۆبەو بەدەر و نى مورشىدەو پەيوەند لەگە ئى سەرچاوەي نورا ، واتە خوای گەرەدا
 ئەكات ، وە ئەو مورشىدەو خوى سەرچاوەي نوزى بە ئكو وەكو موخەوويلە : سەبەبو
 وە سەبەبە بۆنەقل ئەوتورە لە مەركەزى بەرزەو بولای خوازيارى تازەكار ، بە
 شىوەيىكى ترىش ئەتوانىن بلىن ھەرەكو لەرەوشى دەرس و تەوہى كۆندا ،
 مەلاگەرەكان دەرسيان ئەوتەو بە موستەعید ، ئەويش بە لەخوى خوارتر ، ھەتا
 ئەھاتە سەرى ئەوكەسەي تازە دەست ئەكاتە ئەلقونى ، ئەويش ھەربە و چەشنەبە ، جا
 چونكە شتەكە شتىكى مەعنەوى و روحى يە ، ناتوانم بەم جورە ئەئى باسى بكەم ،
 ئەگىنا ئەمانە شتىكى ماددى بون باسەن كۆندا ، بو نزيك كۆرندەوہى بىرى خويتر
 لەباسەكە .

كەواتە لەسەر رەوشى پرى لە تەرىقەتەكان وەكو نەقشەندى يەكان دوو جورە
 نى كوشان ھەيە بو تەزكەي نەفس ، واتە پاك كۆرندەوہى دەرون ، يەككىكى ذىكرى

خودایه ، سا یان به دهنگی بهرز یان به نهی له دهرونا ، به کیکیش یارمه تی خواسته
 له روچی مورشید که نه یته پیوه ندانی روچی خوټ ، یان دلوه روچی خوټ به دهرونی
 مورشیده وه ، له ورپنگه وه پیوه ندانی دهرونه به سه رچاوه ی رونا کی به وه . جا نه و
 مورشیده ش ، سا یان له وکاتی رابطه دایان وه کو له پیشا و تمان به هوی (تموه ججوه)
 واته روی دورون تی کردنی مورشید بدهرونی مورید ، همزاران کاری سهیر له گملا دلا له کرت
 بی تموه ی گوی و زوان ده خاله تیان هه بیت ، وه دهرون نه به سریت به جیانی مدعنه و یاتوه ، وه
 همزاران رازو نهی له جیانی مدعنه ی بومرؤف دهرته که ویت . حه زره تی شیخ عوسمان سراج
 الدینی نه نقشه بندی ، واته شیخ عوسمانی (تهوتله) ، له م باره وه دوبه تی ییکی هه به زور
 دل نه وازو به جی ، که نه فهرمی .

هه رجا که مه ن و دوست به هم باز ره سیدیم
 نه زنیش به دته ندیش له بی خویش گه زیدیم
 بی واسیطه بی گوش و زه بان نه ز طهره فی دل
 بسیار سوخن بود که گوینم و شه نیدیم

واته هه رکاتی یان له هه رشوینیکا من و خو شه ویستم گه بشتین به یه ک ، له ترسی نازاری
 باوه ناپاکان لیوی خومان گه ست ، وه به بی تموه ی که گوی و زوان به کار بیرین ،
 هه ره لرپنگه ی دلوه ، زور قسه و باسان بو که گومان ویستان . سید
 عه بدول ره حیمی مه وله وی ، که زورتری شیعه کانی له سه رچاوه ی ته سه ووفه وه هه ل
 ته قولین ، هه رچی که نه لی ساقی مهیم بدهری بی گومان هه ر تم داخوازه
 مدعنه وی به ته ، که له مورشیدی خو ی شیخ عوسمانی ته وبله ی کرده ، وه ویستویه تی
 مورشیده که ی له دهرونه وه ته وه ججوه ی لی بکات . مه وله وی له به کی له شیعه کانیا
 پاش باسی پیشه کی به ک بو داخوازه که ی ، نه لیت .

رو چه شه و فیشته ر زارو زه لیم
 ساقی ا سا جامی ته عجار ده خیلیم

پاشان ئەلئیت :-

ساقى سا دەخيل وه فەريادم پەس
وه پرووى نازەووه جام گبیره وه دەس
دەور دەره وه ناز چون هەردەجاران
پيم دە يەك مەنى ي سەباو ئيواران!

پاشان ئەلئیت :-

ساقى! ئامانەن نەشوو جە وېرت
وه فەريادم پەس تۆ بەشقى پيرت

تا دواى شيعرەكە، .. مەولەوى لېرەدا لە پيرى خۆى داوا ئەكات وه سوئنديشى ئەدات
بە عيشقى پيرى خۆى، پيرى مورشيدەكەى. كە ئەوشەووه ئەوى لەبىر نەچيت وه
بى بەهرەى ئەكات لەبادهى مەحەببەت. بە يارمەنى خودا ئەگەر گەيشتە سەرباسى
كار كردى تەسەووف بۆسەر ئەدەب، بە تايبەت بۆسەرى ئەدەبى كوردى، ئەم
مەبەستانە، شى ئەكەينەرە، ديوانەكەى مەولەوى پريەنى لە تەسەووف هەروەكو
ديوانى مەلای جەزيرى، بان مەحوى، وه زۆربەك لە شاعيرانى كورد دوبارە
هەر لەبارەى تەو ججوهو كار كردى مورشيدەووه بۆ پىگەباندى موزيد،
شيعرەكى تری مەولەوى هەبە كە بۆ شېخ عوسمانى نوسيوه، لە شونينكيا باسى
لاوازی يوبى هيزبى كشت و مەزراى دەرونى خۆى ئەكات بۆ مورشيد، داواى يارمەنى
لى ئەكات. ئەلئیت،

جەيفەن تۆ ميراو سەر جۆى باده بى
وه هەر كەس وه قەد كەفاف دادە بى
من كشتم پروو زەرد هام فەردانم بۆ
دانەم پروو سبای هام دەردانم بۆ
سا هۆركەر با بى جۆجۆ جۆگەى مەى
وه سەر كشتم دا پەى پەى پەياپەى
بەلام پا شەرتە گەشيوه كەرۆ
چى تاخرەووه داناوى وه رۆ

مهولهوی ئەلی بە مورشیدە کە ی، حەبە تۆ میراوی سەر جوگە ی باده ی مەحەبەتی خوداییت، وە مەزراکە ی من، لەناوی مەزرای هاوری کاغما، روزه ردو لاواز ییت، دە توخوا جوگە ی مە ی هە لکە بۆ مەزراکە م بە لکو لەم دوادوایی ئە مەنەو (داناوی) بھوات، وە گە شە پی بکات، داناو ئاخیرین ئاویکە کە ئە دریت بە گە م، بۆ ئەو ی کە دانە کە ی پڕییت و قە لەو. لێرە دا هەر چە ن تۆزی لە مە بە سە ست دور کە و تە مە وە لە هە مان کاتیشا خۆ ی کرۆکی مە بە سە سە کە یە. کە واتە موریدی تازە کار، پاش تە وە بە کردن، چ لە سەر دە ستی مورشیداییت چ لە بە یینی خۆ یو خودای خۆ ی داییت، دە س ئە کاتە رینگە پڕین، وە یە کە م پە ی پاش تە وە دە س کردنە بە ذیکر، یان پری جار هە م ذیکریش وە هە م رابیطە: ئیمە لە ئایندە دا چۆ نیی ئە نجام دانی ئە م ذیکر و رابیطە یە ش باس ئە کە ی، واتە چۆ ن ذیکر بکات یان چۆ ن رابیطە بکات،

لە مە و دوای رێبۆاری رینگای ئە سە و و ف، ئە پی دە س بکاتە پاک کردنە وە ی دە رۆن وە ئە مە ش بە خە بات کردن وە بە ر بە رە کانی کردنە لە گە ل خواستە ناپە سە ندە کانی دە رونا، گە رنگ تە رین شتیک کە هە ستی ناپاکی دە رۆن واتە هە ستی ئە نفی ئە مە رە بە سە و چارە ئە کات، ریا زە ت کێشانە، کە پی ئە و تری، چ لە کێشانە یان خە لۆتە یان ریا زە ت، کە لە ناوەرۆکا هە موی هەر یە کیکە، وە لە تری چە تری خە بات، واتە موجا هە دە دایە «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لِنَهَيْتَهُمْ مِّنَّا يَان هە رۆه کو و تمان، پە یام بە ری گە و رە درۆدی لە سەر کاتی کە لە غە زو و یێک گە را و نە تە وە، فە رمویانە لە جیهادی بچوک گە را یە وە، جا کاتی جیهادی گە و رە یە، عە رزبان کرد جیهادی گە و رە کامە تا؟ فە رموی جیهادە لە گە ل ئە فسا، جا ئە م موجا هە دە، ئە سە و و ف، پی زە و و رە و شی ئایە تی بۆ داناو، ئە ویش کە ناره گیری یە لە خە لک، وە تە رخان کردنی شو ئینکی پی دە نگو چۆ لو پاکو پوخته یە، بۆ ئە وە ی ئە و ریا زە ت کێشە لە وێندا شە و و رۆژ بە داتە وە دە می یە ک و سە رگە رمی خوا پە رستی ییت، جا ما وە ی هە رجارە داتراو بە چل رۆژ، هی وا هە یە بە شو ئینی یە کا چە ن جار یێک چ لە ئە کێشی، ئە ویش بە پی قە ناعە ت و مێانە ی دلی خۆ ی، یان، بە بۆ دباری کردنی مورشیدە کە ی ئە ییت، کە ئایا ئە م رابیان و پە رۆه رده کردنە تاکە ی پتویست ئە پی، هە رۆه کو پارێز وە دە رمان کردنی ئە خو شیک کە دو کتۆرە کە ی ئە زانیت تاکە ی پی ویستە، یان بگرە خو ئینی هە ستی لە ش ساعی بکات و دە س لە دە رمان و پارێز هە ل گرت، ئیز ئە م

زه حمت کیشانه وه نه بی هدناهه تابه پیوست بیت، به لکو بگره سالی بان ده سالیس بان زیاتریش پیوست بکات جا ثم چله کیشانه بریتی به له بهر ژوبون. وه بهر بانگ کردنه وه بهشتیکی زورکهم وه کو پیاله بی تاوو چوار پینج دانه خورما، بان بادام بان میوز وه بهرده وام بون له سهری ذیکرو فیکرو خواپه رستی ونویژ کردن سا بان به جوریکه که نه کهسه بیهوی، وه بان زورتری له سهرده ستی مورشیدایه که نه و ذیکرانه ی به پی پی و بست بودباری بکات، ههروه کو ده زمانی دوکتوره که.

ته گهر به بی مورشیدیش بو «ههرجهن زور مهترسی داره به بی مورشید چله کیشانه» وا ههرجوری خوا بوی کردو له نوسراوه و کتیا خونند بویه وه به وجوره چل روژ ته بانه سهر، وه بی گومان بی به هره نایب وه له مه سائل مه عنوی شتی به قینی بو ده رته کویت، تاورده ورده رینگای خوی به ره و تاوانی بهرز، تاوانی روناک بونه وهی دهرون به نوری حهق، نه بریت. دیاره زور ذیکر کردن، تهویش ههر به ده ستوری قورثانه وه ههروه کو له مهویش باسان کرد ذیکر له قورثان دا همم بو ناوی قورثان هاتوه «إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ» حجر ثابیه «۹» همم بو نویژ هاتوه «إِنَّا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ» سوره ی جمعه ثابیه «۹» وه ذیکر بو یاد کردن و ناو بردن و خونندیش هاتوه، وه «تأکید» کراوه له سهر زوری ذیکرو بهرده وام بون له سهری، «فَوَيْلٌ لِلنَّاصِبِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالِكُمْ وَلَا أَوْلَادِكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ» «و اذکر ربک کثیراً» «فاذکرونی اذکرکم» «یا ایها الذین آمنوا اذکرو الله کثیراً» «الذین یذکرون الله قیاماً وقعوداً وعل جنوبهم»، وه ده بان ثابیه تی تر له قورثان دا، که له موسولانی راسته قینه داوا ته کات، به نه پی و تا شکره به شه و به روژ به ههستان و پالکه و تن و دانیشن، بهرده وام بیت له سهری ناوی خوا بردن و یادی خوا کردن و سه بارهت به خوی گه وره گفتوگو کردن، وه نمونه ییکی نه و چله کیشانهش له ثابیه «۵۱» سوره ی «به قهره» دا دینه ده ست، که خوی گه وره نه هه رمی «وَإِذْ وَاخَلْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً» که موسی رویشته بو کیوی «لورا» بو رازونیا له گهل خوی خویا وه بووه رگرتنی «لهورات»، ههروه ها مه به ستی چله کیشانه یه کیکه له کاره ناسراو دیاری به کانی ته هلی ته صه ووف، وه بی گومان چل روژ به روژوبون وه دور که وتنه وه له ده نگه ده نگر قهره بالغ، وه که ناره گیری و زور زور که م خواردن و شه و روژ ناوی خوا بردن و یادی خوا کردن، کار یکی زور ته کاته سهری دهرونی مروف، ههروه کو و تمان بگره

ئەم كارەش چەن جار ئىك ئەنجام بەرزىت يان ھەر بەك چار بىت، بەلام تىكرا ئەوانەي
 كە ئەم رېنگايە ئەدەنەبەر، لەپاشان لەھەموي ژيان دا ئىتر دورى ئەگرن لە زیادە پەوي،
 واتە «بىفراط وە تەفريط» لە ھەموشتىكا بۆنە ھەروەكو لەو وەبەرىش و تمان ئىتر ھەلپە
 ناكات بەشوقى سامان و جاھو مەقامى دىيائى دا، لە خواردا لە پۆشينا تەتائەت
 لەگوختارا، لە دەنگ بەرزكردنەوھى قسە كردنا، رېنگەي مام ناوھەندى ئەگرتەبەر
 خوا لەقورتانا بەموسولانان ئەفەرمى «وَكَلِّكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا...» تاھەي «۱۴۳»
 سورەي نيساء .

مەردى گۆرەپانى تەسەووف مەردانە لەسەر رېنگەي خۆي وە لەسەر ذىكرو
 فيكرى خۆي وە خواپەرستىكى رېنگويك بەردەوام ئەيىت، وەپەلەپەلە رېنگەي
 سەخى تەسەووف ئەپرىت، ئەگاتە ھەر مەقامىك چاوي لەھەوارگەو مەزەلەكەي
 پىشى خويەتى، وە سەيرى ئەو ھەوارگەپانە ناكات كە جىي ھىشتون، بەلكو ھەر
 بەرزەفەرى ئەكات واتە «طەموجە»، تائەگاتە پەلەي بەقاي پاش «فەنا» لەو وەلاش وەنەپى
 ھەموي وەك بەك بىت لەو پىشا ھەر «ئىجتىاز» وەخەلات وە دەس كەوتى مەعنەوي
 ھەپە ھەر مەگەر خودا خۆبو ئەو كە لەمەردە خوش بەختانە چەندو چۆنى بزاتن، ئىيامى
 غەززالى سەبارەت بەپەكەي ئەم دەس كەوت و شادبوتانەدا كە بەسەرى خۆيا ھاتو
 ئەفەرمى «وَكَانَ مَا كَانَ بِمَا كُنْتُ أَذْكُرُهُ فَلَنْ خَيْرًا وَلَا سَأَلَ عَنِ الْخَيْرِ» واتە ئەوھى روى دا
 روى دا لەوجزەشتانەي كە لەگوتن ناين تو ھەر ظەننى خەيرت بىت ئىتر مەرسە كە چۆن بو،
 لىرەدا بو روون كردنەوھە ئەكرى بلىن پەلو مەقامەكانى تەسەووفىش ھەروەكو دەرس
 خويندنى مەكتەب و دانشگەكان واھە، كە لە پۆلكەوھ بۆپۆلكىيىي بالتر تەروات، ئەو
 سائە ئەكۆشيت بو وەرگرتنى شەھادەي ئەوپۆلە بەلام پاش بەدەس ھىتائى شەھادەكە
 قەت خۆي بەشاگردى ئەو كلاسە دانائىت وە سەرلەنوى بو وەرگرتنى دانش نامەي
 پۆلى بالتر تى ئەكۆشيت، جا كە قوناغىك لە خويندنى تەواو كرد بلىن سەرەتائى برى
 تى ئەكۆشيت بو ناوھەندى، لەپاشان بۆنانوى لەپاشان دانشگەو بالتر و بالتر، كە
 دوكتوراي گرت ئىتر دوا قوناغە بەلام ھەيشە بەوھش دانامركى سەرگەرمى
 لىكۆلئەوھە مۆتالاکردن و نوسىنەوھە دەرس و تەوھەبە و ھەر بو بەرزترو بەرزترو
 ئەزوانى، ھەردولا ھەر زانبارين ئەم جىھان ناسى بە ئەو خواوھنى جىھان ناسى بە ئەم
 ناسى جىھانى سورشت و بىزاوو ئاشكراو پايان دارە، ئەوناسى جىھانى دەرون و نىنى و
 ئىپايانە ئەم خوردو خوراكى لەشەو ئەو خوردو خوراكى رۇجە .

جاریواری شاریگی تهسهووف پاش گه‌یشتن به‌مراس، وه شادبونه‌وه به‌جیانی
 یه‌قینی ته‌واو وه‌دامرکانی دل به‌نوری خوی‌گه‌وره، ته‌ویش ته‌گه‌ریته‌وه بو ژانی
 ساکاری خوی، به‌لام ته‌وسا که زوری له‌گه‌ل جاران‌فهرقه، نیسته‌خواه‌ن باوه‌ریکه
 باوه‌ری یه‌قینی، دلی دامرکاوو دامه‌زراوه ته‌وکاته‌ثابتی «رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ
 ذِكْرِ اللَّهِ» به‌سه‌ریانا «ته‌طریق» ته‌یبت ته‌گه‌ر به‌ره‌واله‌ت قسه له‌گه‌ل خه‌لک ته‌کات،
 دلی هر لای خودایه به‌لکو دلی هر سه‌ره‌گه‌رمی ذیکری «لا اله الا الله» یه‌ته‌به
 «وَأُولَئِكَ الَّذِينَ أَمْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلنُّهَى» جا هه‌روه‌کو وتمان پله‌و مه‌قام هه‌ن له‌ریگی
 قاره‌مانانی ری‌ره‌وی ته‌سه‌ووف‌دا ته‌و پله‌و مه‌قامانه هه‌ریه‌که‌ی ناوونیشانی خوی‌هه‌یه
 که له‌کاتی گه‌یشتن به‌باسی مه‌قامه‌کان‌دا باسیان ته‌که‌ین، گه‌وره‌پیاوانی ته‌م‌ریگی‌به
 سه‌بارت به‌مه‌قامه‌کان باسیان کرده‌ بریکیان هه‌ریاسی قوناغه‌گه‌وره‌کانیان کرده
 وه‌کو سه‌بارت به‌خویندنی ته‌م‌رو بلیین سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی و ثانوی و جامیعی به‌لام
 بریکیان پوله‌کانیشیان باس کرده‌ بریکیان ته‌نانه‌ت له‌رشته‌و له‌کانیش دواون،
 له‌باره‌ی «ریگاکانی گه‌یشتن به‌خواوه» له‌ تازه‌ترین کتبی به‌که‌لکو زانیارانه‌ی
 ته‌سه‌ووف‌دا کتبی «حَقَائِقُ عَنِ الصُّوفِ» نویسی عبد‌القادر عیسی که بی‌گومان
 ته‌ویش له‌ سه‌رچاوه‌کان وه‌ری‌گرتوه ته‌لیت «طَرِيقُ الْوُصُولِ إِلَى اللَّهِ. التَّوْبَةُ، التَّخَافُ،
 الْخَوْفُ، الرَّجَاءُ، الصَّلٰةُ، الْإِعْلَاصُ، الصَّبْرُ، الْوَرَعُ، الزَّهْدُ، الرَّهْبُ، التَّوَكُّلُ، الشُّكْرُ»
 هه‌روه‌کووم ته‌مه‌ ئیشاره‌و په‌نجه‌کیشانیکه به‌یارمه‌تی‌خودا له‌پاشان به‌وردنی باسیان
 ته‌که‌ین به‌لام چونکه وتمان له‌م‌باسه‌دا چوینقی ده‌س‌پی‌کردنی ری‌ره‌وی ته‌سه‌ووف
 وه‌دواها‌ته‌که‌ی باس ته‌که‌ین په‌نجه‌یکان کیشا بو مه‌قامه‌کانیش .

تیره‌دا ته‌بی‌روونی که‌بنه‌وه که به‌لای زوربه‌ی شاره‌زیانی ته‌سه‌ووف‌ه‌وه، مه‌قامی
 «إِحْسَانٌ» بالآتین پله‌یکه که‌ری‌ره‌وانی ته‌سه‌ووف ته‌یگه‌نی، که‌ته‌وه‌ش بو
 ته‌وکه‌سانه ده‌س ته‌دات که پله‌ی به‌قایی پاش فدنایان هیناوه‌ته ده‌ست، ته‌وه‌ش
 به‌وجوره‌به که‌په‌نجه‌مه‌ درودی‌خوای له‌سه‌ر ته‌فه‌رمی، «الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ
 فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ» بریکیان مه‌قامی «ته‌وحیده» به‌بالآتین مه‌قام دانه‌نین، لام‌وایه
 ته‌ویش هر له‌وه‌وه سه‌رچاوه‌ی گرتوه، که که‌له‌مه‌ردانی ته‌م‌شاریگی‌به‌له‌و کاتو
 سانه‌دا باسیان کرده، که خویمان له‌ویا‌به‌دابوون، وه‌بریکتی تر بو مه‌قامی ته‌سه‌ووف
 «ده‌واتر یان داناوه وه ته‌لین که بیست دائره‌به له‌دائره‌ی «عالمی‌نی‌مکان» وه

دهس پی ته کات وه دواپله که ی، دائره ی بیستم «اللائعینیه» یه، وه ههروه ها (ویلا یه فی صوغری) وه «ویلا یه فی کوبری» ته مانهش هه رناون بومه قام و پله یلک که ریواری ری زه وی خواناسی پیا ته پروات و له دهست که وتی ته وانه، که واته ته م ورده کاری به بو کاتی خوی کاتی باسی مه قامات.

شتیکی زور گرنگی تریش سه بارهت به گه یشتن به خوا نه وه نه، که خوینهر وای تی نه نگات ته مه گه یشتنی «ذات» ه به «ذات»، واته گه یشتنی ذاتی نینسان به ذاتی «خالق»، چونکه ته م باوهره ناشایسته یه وه، به لکو کوفره، ریگه ی گه یشتن، ته م ریگایانه یه که وتمان وه کو ته ویه، موخاسه به، خهوف، ره جاء... ته مانه هه موی زانیاریکی دهرونین، وه، به ذهوق، واته چه شتنی دهروون ههست ته کرین، نهک به «خهواسی خه مسه»، چونکه ههروه کو وتمان ته م گه یشته گه یشتنی چه شتنی دهروون وه ههست کردنی دهروونی به.

رابن عطاء اللهی سکه ندهری، که به کیکه له گه وره پیاوانی ری ره وی ته سه ووف له ایقاظ اضمم دا ته لیت «وصولک الی الله، ووصولک الی العلم به، وای فجل ربنا ان یتصل به شیء او یتصل هو بشیء»، ههروه ها ته مای هه غزالی له کتبی، روض الطالبین دا ته لیت، «معنی الوصول هو الرؤیة والمشاهدة بصر القلب فی الدنیا، وبعین الرأس فی الآخرة، فلیس معنی الوصول اتصال الذات بالذات، تعالی الله عن ذلك علواً کبیراً». که واته ته سه ووف به ته ویه کردن دهس پی ته کات وه به مه قامانه دا تی ته په ریبت تائه گاته مه قامی «بعقا» له وه لاش دهس که وتی وه کو مه قامی (احسان) یان «توحید» یان «قرب» یان «عبودیت» ی دهس ته که ویت، که ته م پایانه هی «وهلی» یه، واته ته وه ی گه یشته ته ویه قامه به رزه، وه لی ییکه، که مه قامه که ی مه قامی «توحیده» ته مانه ته کری مورشیدین ته شکری تیرشادنه که ن، یان پی یان نه سپیرانی که تیرشاد بکن، به لام مورشیدی راسته قینهش، که سیکه که مه قامی به قای پاش فه نای دهس که وتی، هه م خوی کامیل بیت هه م موکه میل، واته بتوانی خه لکیش پی بگه یینی، چونکه هه یه خوی کامیله، به لام ناتوانی خه لک پی بگه یینی وه پایه ی ماموستایه تی پی نه دراوه واته موکه میل نیه. ته مه بو سه ره تاو پایانی ری زه وی ته سه ووف.

«بسته ته م پر سبار هه مان دینه پیشه وه تابا شته به که لکه کاتی ته م ری زه وه له روانگه ی تابن و

کومه لایه تیو ژبانی مرقوموه چی به ۹»

«وه تايبا ته سهووف هيچ زبانيكي هه به بو تايبي نيسلام، يان بو كومه لايهني وه
ژباني مروّف» ؟.

ئيمه كه وتمان صوفى راسته قينه به كه سيك ئه لئين كه به ناشكراو ره وائت وه
به نهيئي و په نامه كي په بروهى قورئان و سوننه ت بيت، كه واته ئه خلاقى صوفى ئه بيته
ئه خلاقى قورئانى، وه گوفتارو كردارى ئه بيته گوفتارو كردارى موحه ممدى، كه
به راستى ئه و گوفتارو كرداره ش، به رزترين رهوشه بو مرقىكي ته واول، ئه وه ندهى
ره هئايى، بو چا كتر زباني مروّف له قورئانا هه به، وه ئه وه نده زات نانه بهر بو چا كه كردن
له قورئانايه باورمه كه له هيچ سه رمه شقىكي ئه خلاقى جيهان دا بهر چاو كه وئيت،
خواي گه وره به پيغه مبهري نيسلام ئه فهرمون «وَإِنَّكَ لَعَلَّ خُلِقْتَ عَظِيمًا» واته به راستى تو
خواهني رهوشو خوئىكي به رزى، له باره ي رهوشى به رزه وه خواي گه وره له تايه ي
(۱۹۸) سوره ي ئه عرف دا ئه فهرمى به پيغه مبهري درودى خواي له سه ر، (خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ
بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْجَاهِلِينَ) سه يري ئه م رهوشه به رزه، دوباره خوا له سوره ي ال

عمران تايه ي ۱۵۹ دا ئه فهرمى «فَمَا رَحْمَةٌ مِنْ اللَّهِ إِنَّتَ هُمْ، وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ
لَانْفَضَّوْا مِنْ حَوْلِكَ، فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ، فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ» سه يري له م ته نها تايه ته دا چهن رهوشى به رزى تايه، نه رمونى يى،

دوورى گرتن له توره ي و دلره قى، ستايش كردنى به خشين وگوزه شت، ته نانه ت
له خوايش داواي به خشيى موسولئانان، فه رمان دان بو پرس كردن و راويز كردن
به موسولئانان ته نانه ت با پيغه مبه ريش بيت پاشان گرتنه به رى خوى ته وه ككول
به خودا، واته پشت به ستن به خوا، جا ئه مانه ته ئه خلاقى موحه ممدى كه ئه ي پياوى
موسولئان په بروه ي لى وه بكات، خوا ئه فهرمى «قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ
خَاشِعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ» يان له تايه ي جه فناودوى سوره ي فورقان دا
كه ئه فهرمى «وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا» تعريفى ئه وموسولئانان
ئه كات به درو شاهيدى ناده ن، وه ئه گه ر دو چارى قه و قسه ي ناشيرين بون خو يانى
تى ناگه بينن، وه پياوانه به لاي تى ته به رن.

يان له سوره ي قصص تايه ي (۵۵) دا ئه فهرمى «وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا
أَعْمَالُنَا وَأَنْتُمْ عَلَيكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ» وتيان، به (ذالونى ميصرى) كه

به کتبکه له گهوره پیاوانی ته سه ووف، کئی خه موخه فعتی له هه موکه سئی زور تره، وتی «تهوانه ی که توندخو ره وش چهوتن» پیغه مبه درودی خوای له سه ره فه رمی «السَّخِيُّ قَرِيبٌ مِنَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ النَّاسِ قَرِيبٌ مِنَ الْجَنَّةِ بَعِيدٌ مِنَ النَّارِ، وَالْبَخِيلُ بَعِيدٌ مِنَ اللَّهِ بَعِيدٌ مِنَ النَّاسِ بَعِيدٌ مِنَ الْجَنَّةِ قَرِيبٌ مِنَ النَّارِ» ههروه هه رمویه تی «الجاهل السَّخِيُّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْعَابِدِ الْبَخِيلِ».

محمد بهاء الدین نه قشبه ند، سه ره زه نجیره ی نه قشبه ندی، فه رمویه تی، ته م ری تگایه ی تیمه سه راسه ری ته ده به. بی گومان ته م په نجه را کیشانانه نمونه یی کئی زور زور بچوکن له وهه موه ثایه تو جه دیث و فه رموده ی گهوره پیاوانه ی ری ره وی ته سه ووف، وه ته گه ر بیت و سه بزه ت به ره وش ی به رزی پیغه مبه درودی خوای له سه ره وه گهوره پیاوانی دین بنوسین، به سه د کئیب دوا بی نایی، مه به سه ت ته وه ته ره وش ی ری توار ی ری تگه ی ته سه ووف، ره وش ی قورثان و موحه مده، وه قه ت له و ره وشه به رز تر وجودی نه، جا ثایا ته م ره وشه به رزانه به که لک نین ؟

ثایا ده سه تور دان به خویندن، که به که کم ثایه تی قورثانه «اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ، اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ» ثایا ته مه که مه که به که م ده سه توری خوای گهوره له ثایینی پیروزی نیسلا ما ده سه توره بو خویندن ؟ یان که پیغه مبه درودی خوای له سه ره فه رمی، هه تاجین هه رپرون به شوی نی خویندن دا، یان ته فه رمی هه موشی قیرین ته نانه ت ، سیحر ، یان . که ته فه رمی هه ره له مندالی یه وه هه تا مردن هه ره خه ری کئی خویندن بن ، یان که خوای گهوره ته فه رمی «هل يستوي الذين يعلمون والذين لا يعلمون» ؟

ثایا خوینه وارو نه خوینه وار ته بنه به که ؟ ته لی فه رقیان وه که فه رقی کو یرو چاوساغ وایه مه به سه ت ته وه یه به لای نیسلا موه خویندن سه رچاوه ی خوش به ختی به وه موسلمانان ته شویق ته کات بو خوینه واری وه ره وش ی به رز.

نیسلا م فه رمان ته دا به ری زگرتن له دایکوباوک، ته لی ئیوه ناته وان و مندال بون ته وان ئیوه یان به خیو کرد، ئیوه ش له کاتی ناته وانی ته واندا به زه یبتان بیته وه پیا بان دا وه ئوف مه که ن به ده سیانه وه ری زیان لی بگرن، وه فه رمان به رداری دایکوباوکی خسته ته ری زی فه رمان بردن له خودا.

خوای گه وره له چهن جینگادا فرمان ئه دا بۆر یزگرتی باو کو دایک وه له سی
جینگادا ئه فه رمی «ووصینا الإنسان بالیدیه» وه ئه فه رمی «ان اشکرنی ولوالدیک».

چره وشیک هه به له م ره وشانه بهر زتر، خوا ئه فه رمی خوا خوشی له لوت بهر زانو
به ده ماران نایه ت، ئه فه رمی: ئاخو ئیوه چیتان له موخه لکه ی تر زیاتره، مه گه ر
له وشاخانه گه وره ترن یان زهوی تان شه ق کرده ؟ به کورنی روشیکی بهر ز نیه خوا
ده ستوری پی نه دایه ت و کار یکی ناشیرین نیه قه ده غه ی نه کرد یه ت، جا سو فی یه کان،
که ئهانیان ئهانیکی به قینی به، دل یان به نوری خودا رونا که، وه هه می شه وان له
به یوه ندیکی دهرونی له گه ل خوای گه وره دا، بی گومان ئه بی له هه مو که سی پاک تر و
چا کتر و رونا کترین، چی هه به له وه با شترو بهر زتر، که دهرونی مرو ف رازایته وه
به هه مو پیناسیک، واته «صیفه تیک» ی په سه ند وه پاک کرایته وه له هه مو ره وشیکی
نا په سه ند، ئیمه زوتر و ئمان پهیره وی شهرع به که سی که ئه لاین که کرداریکی
پینچه وان ه ی شهرع نه کات، په لام صو فی به که سی که ئه لاین ته نانه ت خه یالی خرابه ش
به دل یا تی نه په ری، ئه و که غه رقه له مه خه به تی خودادا، ئه و که به هره مه ندو کامیابه
له ئه نواری هه ق، ئه و که له حظه ییک ناوی خوا له دل یا وون نایه ت، ئه و که شه بدای
ئه وه هه موه نیعمه ت و به ره که ته یه که رزا وه به سه ریاو، به سه ری وجودیا که فه سه ر
ئه کات، ئیتر که ی ئه ی په رزته سه ر خرابه و خرابه کردن، ئه و له خوشی ی دیداری
ئه نواری خودای گه وره به چاوی دهرون، ته نانه ت خوشی ی به هه شتی له بیر چوه ته وه،
که ی ئه ی په رزته سه ره وه ی به خیلی ی به خه لک بیات، بۆ سه روه ت و سامانی
ئه م حیهانه و پایه و پله ی دنیایی، جا که سی که حه سودی ی نه ما، به خیلی و مشت
قوچاوی نه ما، هه سقی ئوله و کینه توزی نه ما، نه فسی کوژرا، به جو ریک، نه ک
ته ما بکاته سامانی خه لک به لکو سامانی خوشی به هی خوداو مه خلوق خودا بزایه ت،
ئاوا که سی که جگه له چا که و باشه بو گه ل چی تری لی ئه وه شینه وه، سو فی دوژمی
عیلمی بی عمه له، به لکو به لای ئه وه وه عیلم ئه بی عمه لی له گه ل یه ت، ئه گینا سو دی
زانین به بی کرده وه ئه یته چی ؟

به لی ئه مانه بون شته به که لکه کانی ته سه ووف، ته سه ووف کووره ییکه خاک
ئه کاته زیو، خام و کال له کووره ی حه قیقه ت دا قال ئه کا ئه ی کاته گه وه مر، نوزان
زانا ئه کات، ری گه ر ئه کاته رینواری رینگه ی هه ق، پاشان ئه بکاته ریه ری رینگای

خواناسى ، چى ھەيە لەوھ چاتر كەسك كە ھىچ خرابەيىكى لى نەوھ شىتەوھو ھەمو چا كەيىكى لى بوھ شىتەوھ ، ديارە ئەمەش ، تەربىت و پەروھردە كەردنى ئەوئىت ، تا مروۇف بىتتە مروۇف راستەقىنە ئەو مروۇفەي كە ئەگەر جەلەوى نەفسى نەگىرئىت ، بەھىچ شتى رازى نائىت ، مەگەر «العباد باققە بەخوایى ، !!!»

مەگەر فیرعەون داواى خوایى نەكرد ؟ مەگەر لەدرئىزى مېژودا ھەزارانى وھكو جەنگىزو ھىتلەر نەھاتن ، كە مروۇف كوشتن و ئاوخواردنیان بەلاوھ يەك بو ؟ ئایا ئەمانە ھەمو مروۇف نەبون وھ نەیان ئەزانى خودانین ، وھ روژى ئەلى كە ئەمرن وھ ئەبنە ھىچ ؟ ھەروا كەبون ، ئایا بو وابون ؟ چونكە ھەستى مروۇف وىستى وھ خواپەرمىتى ئەوانە پەروھردە نەكرابو وھ گوم پرا بوبون ، وھ بوبونە گورگى ھار ، كە واتە مروۇف ئەلى بەرەوشى باش پەروھردە بكرئىت تا ئەبىتە مروۇف راستەقىنە ، مروۇف چاك زورن ، وھ لە ھەمو ھۆزو ھەمو رېرەو وھ ھەمو خولئىكى مېژودا پیاوچاك زوربەو ، زوریشە ، بەلام ، بەرزترىنى ئەوانە صوفى يەكانن ، ئەویش لەبەر ئەوھتە باوھرەكەیان بەقىنى يە ، وھ دەرونیان بەنورى خواى گەوھ پوناكە ، وھكو فارس ئەلئىن ؛

«محمد دیدەن و موسی شەنیدەن
شەنیدەن كەى بوھد مانەند دیدەن»

واتە موھەمەد چاوى پى كەوت و موسى دەنگى بىست بىستن چۆن ئەبىتە چاوپى كەوتن . جامەبەست ئەوھتە ئىمانى صوفى ئىمانى شوھودى يە ، واتە چاوپى كەوتن ، واتە بەچاوى دەرون ھەستى نورى خودا كەردن ، وھ ئىمانى خواوھن باوھران ئىمانى عىلمى و ئىستىدلالى يە ، كە واتە ئى گومان صوفى يەكان زورتر ئەلى لەخوا بترسن ، وھ زورترىش خوايان خوش بوئىت ، وھ زورترىش فەرمان بەرى دەستورەكانى بن .

جابگرە ھى وایش بىت پیاوچاك بىت ، تەنانەت باوھرىشى بە ھىچ نەبىت ، بەلام ھەرگىز ئەو پیاوچاكى يە ناگاتە قولەپوھى چاكى ، وھ ئى كەموكورى نائىت ، وھ بەتەواوى لە ھەواى نەفس پاك نائىتەوھ ، ھىچ نەلى ئەیانەوى پىيان بلىن پیاوچاك ، بەلام پیاوچاكى كە بوخوابوو وا لەھەمو خەوشك پاكە و يىگەر دوخاكە . چونكە بوخواى تەنھاو تاكە .

ئەوئى بەدەر ئىزائى مېزۇو لەرەوشى گەرە پىاوالى تەسەووف دا دەرکە وتوئە ئەوئە تەكە
 جوامىرى و لەخو بوردن و بەخشش و مېهربانى و خزمەت بەخەلك وە ھەزاران خووخلەئى
 باشى تر ھى ئەوان بوئە ، بەومەر جەئى ئىمە رەوشى ، خۇبە شېخ زان «مُتَشَبِّحٌ» وە
 خۇبە صوفى زان «مُتَصَوِّفٌ» نەكە ئىنە ھى ئەوان ، چونكە «كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ»
 ھەموكەسى سەبارەت بەكر دەوئى خۇئى لىئى ئەپرسنەوئە وە حېسابى لەگەل ئەكەن وە
 كرددەوئى خۇئى ھى خۇبەئى نەك كرددەوئى كەسو كارى ، نە كرددەوئى پاوكى حەزرەئى
 ئىبراھىم ، كەبەت پەرسەت بوئە ، بوئە ھى ئىبراھىم كە پىغمبەر بوئە ، وە نە كرددەوئى
 كورى نوح كە كافربوئە ، بوئە ھى نوح كە پىغمبەر بوئە ، وە نە كرددەوئى ناشرىنى زنى
 «لوط» بوئە نو كول بوئە «لوط» كە پىغمبەرى خودابوئە ، ئايا ئىستە رەوشى ئىمەئى
 موسولئانى ئەم زەمانە ، گوناھى ئابىئى ئىسلامە ؟ ئايا دەستورى قورئان بەم جورەئە كە
 ئىمە ئەيكەبىن ؟ ئايا ئەكرى بلىئىن چونكە ئەم موسولئانانە ئاوا كە چ رەفتار و نالە بارن ،
 كەواتە ئابىئى ئىسلامىش ئابىئىكى باش نىە !!! ناء ، خرابەكە ئىمەبىن ، نەك ئابىئەكە .
 نمونەئىكى تىرى رەفتارى ناپەسەندى مرووف ، رەفتارى ئەوئە بەرانبەر بەقانون ،
 ئايا ھەموكەسى نازانى ئەگەر دزى بکات قانون ئەيكاتە زىندانەوئە ؟ بوچى
 ھى واھىئە گوى ئەداتە قانون وە دزى ناکات ، ھى وايش ھەئە ، دە جارىش
 كراوئە تە حەبس ھىشتا ھەر عار تانىت ؟ خو ھى وايش ھەئە دەوئە مەندىشەو دزىش
 ئەكات بەلام دزى يەكان جورا و جورن وە فەرقىان ھەئە ، دورى بوئە روئىن ، ئايا قانونى
 مرور «ھاتوچوئە» بو قانجازى ھەمولائى نىە ؟ ئايا ئەگەر پەپرەوئى لىئوئە بکەبىن لە صەدا
 ھەشتائى زىائى جادەو رىگگا كان كەم ناکات ؟ دەئى بوئە ناپکەبىن ؟ چونكە «إِنَّ النَّفْسَ
 لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ» كەواتە نەفس وە ھەسقى ناپەسەندى دەرون ئەئى راست بکرىتەوئە ،
 ئەئى پاك بکرىتەوئە ، ئەوئىش پىوئىستى بەموجاھەدەوئى كوشان و لەخو بوردن و
 زانىارى و ماموستائى ھەئە ، بوچى ھەر سەبارەت بە ھەل سونىشت وە
 شارسانىئەئى ، فەرقى زور زورە لە نىوانى گەلانى جىھان دا ؟ چونكە بىرئەك
 پىش كەوتونن ، يانى خوئىنە وارتر يانى بەتەجرە بەتر ، يانى تىكوشتر ، جا بەرزترىن
 پابەئى پەرورەدە ، پەرورەدەئى دەروونىئى يە ، سەرچاوەئەكە روون بو لای خواری ھەر
 رونە مەگەر بەزور لىئى كەبەت ، بەلام سەرچاوەئەكە لىئى بو ھەتائە پروات ھەر لىئە ،
 سەرچاوەئى زىائى مرووف دل و دەروئىئەئى ، دل و دەرون كە پاك كراوئە ، كرددەوئە
 رەفتارىش پاك و جوان ئەئى ، تەسەووف ھەول ئەدا دەرون پاك كاتەوئە لە ھەمو

خەوشى ، لەھەمو باوەرپێكى ناشیرینو ناپەسەند ، بەرادەيێك تاواى لى دیت شایستەى ئەو ئەبیت كە نوری خواى تیادا دا بەزیت ، دلیكیش بە نوری خودا روناك بو ، هیچ زیانیكى بۆمروڤ تیادا بەدى ناكړیت ، جا پیرە بەرچاوى خۆت ، من پاك ، توپاك ، ئەو پاك ، ئەو پاك ، ئەم جیھانە ئەبیتە چۆن بەھەشتیك ، كەس ترسنى دزی ، خەیانەت ، درۆ دوورووڤى ، لى ناموسى ، نەبیت ، ھەموى ، ھەموكەسى بەرا بزائیت ، وە لەرڤى خوادا ئامادەڤى بۆخزمەت بەئینسان و ئینسانیت ، ئەو چۆن جیھانیكە ؟

جارجیھانى تەسەووڤى راستەقینە ئەو یە ، وەھەر سوڤى مەسلەكێك وانەبو ئەو سوڤى نیو دەس پرە ، ئەو ی بیهوى خەلك بكاتە بەندە و كۆیلەى خواستى خۆى ھەرگیز بەو ناوترى سوڤى ، بان شیخ ، بان قوطب ، بەلكو دوشمنى دینە ، دوزمى ئیمان و ئاینە ، دوزمى مروڤە ، ئەو ش قولى لى ھەل كړد ، بۆخزمەتى خەلك ، لە قانجازی خۆى یورد بۆسودى مەردوم ، بەتایبەت بۆ فقیر و ھەژار ، ئەو تە ئیسلامى دروستكار ، پێغەمبەر ئەفەرمى «سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ» .

مەقامى (تەجرید و تەفرید) كە مەقامى ئەولپای گەورە و مورشیدە پایە بەرزەكانن ، لەبارەیانەو ئەلین ، «التَّجْرِيدُ أَنْ لَا تَعْلُكَ» ، «التَّفْرِيدُ أَنْ لَا تَعْلُكَ» و اتە (تەجرید) ئەو تە خۆت بەخواوەنى هیچ سامانیكى دنیا نەزائیت ، ئەو ش ھەتە بەھى خواى بزائیت ، وە تەفرید ئەو تە ، كەس نەتوانى بتكاتە بەندەى خۆى بەلكو تەنھا ھەر بەندەى خواپیت ھەروەھا نەبیتە بەندەى سەروەتو سامانى دنیایى ..

پرسیارى ھەشتەمان لەزنجیرە وتارى دواترەھەم دا ئەلئیت ، «رێزەوى راستى تەسەووڤ كەمە ، وەھەرق لەئىوانى سوڤى وە مۆتەسەووڤى دا چى یە ؟»

ھەروەكو لەدرێژانى باسەكەدا بۆمان دەرکەوت رێزەوى راستى تەسەووڤ بریتى یە ، لە ھەول و تێكۆشانىكى لى وچان ، لەرێگەى بەدەس ھینانى رەزامەندى خوادا ، ئەنجام دانی فەرمانەكانى خواى گەورە موبەمو ، ھەم بەئاشكراو بەروالەت وە ھەم بەھینى و پەنامەكى ، ھەروەھا گرتە بەرى رێبازى تاییەتى خواپەرسى یێكە كە پێى ئەوترى تەریقەت ، جا ھەركام لە تەریقەتەكان ییت ، ھەدەف لەتەسەووڤ ، بەرلەھەموشتى بەدەست ھینانى رەزامەندى خودایە ، وە پێگای راستى پێگایێكە

موبەمو لەگەڵ شەریعت دا بگۆنجیت ، وە ئەمەش فەرمودەى ھەمۆى گەورە پیاوانى
 ئەم رێبازەتە ، وە لام وایە پتویست بەناو بردنى كەس ناكات ، جا ئەگەر كەسى
 لەم رەوشە لای دا ، بى گومان گوم پرایە و ئیل ، وە رى رەوى راستە قینەى
 وون کردووە ، ھەچ دەس كەوتىك ، وەكو بە دەس ھىنانى مە قامە كان كە دەستى
 رىبوارى ئەم رێبازە ئەكە ویت وا دەس كەوتىكە و خەلاقى خواى گەورە یە ، ئەو مە قام و
 پابانە ھەوارگە و مە نزلنى رینگەى رەزامە ندی خواى گەورە ن ، ئەك ئەمەى كە خوبان
 ھەدە فە بن ، بەلكو ئەتوانن موزدەى پەبناپەبناو خوشىك بن ، كە دەستى رىبوار
 ئەكەون ، بۆئەوھى دلنیا تریست كە بە ھەلە نە چووە رینگا كەى رینگایىكى دروستە ،
 كورنوش بردن بۆ كەعبە ، كورنوشە بۆ خاوەنى كەعبە ، ئەك بۆكەعبە ، جا ئیمە
 كە ئەلین رى رەوى راستى تەسەووف خواپەرستى بە بە لەش و بەرپۆج بە دەرو
 بە دەرون ، مەرجىكى ھەبە ، ئەویش ئەو تە كە سەرە راي پەرستى دەستور
 پى دراوى شەرع ، خوبا راستن پەرستى زیادە یشى ھەبیت ، بەجۆرىك بگاتە
 رادە یتك كە تەنھا چركە یتك یادى خواى گەورە لە دلى دەرنە چى ، وە ھەمیشە
 لە نىوانى «خەووف و رە جاە دا یت ، كە ئەویش حالىكە لە ئەحوالى تەسەووف ، واتە
 لە نىوانى (ترس و ئومید) یت ، ترس لە خواى گەورە ، ترسى ئەوھى كە بەوجۆرەى خوا
 شیاوى پەرستشە ئەم بە نەدە یە نەیتوانیست ئەو پەرستى ، وە شىوھى بە نەدە یى
 بە جى ھانىبیت ، ھەروەھا ئومید بە لوظفو كەرەمى خودا ، بەجۆرىك خوا ئەو نەدە
 گەورە و بەخشە نەدە یە كە تەنانەت لە كەچ رەوان و گوناھ بارانىش خویش ئەبیت ، وە
 «أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ» ، «ھوش دەردەم» كە بە كىكە لە یانزە مادەى رى رەوى
 نە قشە بە ندی بە كان ، برىقى بە لەوھى ، كە مروف لە ھەمو ھەناسە یتكا ھوشى بە لای
 خواوە یت ، «ھەس» واتە نە فەس ، «ھەناسە» ، جا ئەو ھوشە یش برىقى بە لەوھى
 كە سوپاسى خوابكات بۆ ھەمو ھەناسە یتك ، بەلى صوفى راستە قینە ئەو تە تەنھا
 چركە یتك ، تەنھا ھەناسە یتك ، لەخوا غافل نە ی ، وە سوپاسى خوایش بە جى
 بىریت ، بگرە ئەم كارە بە لای ئیمە وە نە شیاو یت ، بەلام بۆئەوانەى كە بونە
 رىبوارى ئەو رێبازە ، ئەم كارە بە لایانە وە شیاو ، چونكە ئەگە نە رادە یتك كە
 «جسم» واتە لەش ، وە (رؤح) ، لە بەك كاتا ھەریە كەى بە جیا سپاردەى خوى ئەنجام
 ئەدات ، وە سەرى لى ناشیویت ، زۆریە ئاسانى ، مروفىكى بە خواگە بشتو ، ئەتوانى
 بە دەم وە دەس سەرگەرمى ئەنجامى كارى رۆژانەى ئى ، وە چركە یتكىش دل و دەرونى

لَمْ يَخُفْ غَافِلٌ نَهَيْتُ . «وَجَاكَ لِأَتْلُهُمْ بِنَجَارَةٍ وَلَا يَبِيعُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ» «وَلَا يَطْعُ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَابَّعَ هَوَاهُ» «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ، لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ .

«الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ ...» همدوی ئەم ئایە تانە پێشان دەری ئەو حالەتەن ، کە واتە ئەمەتە ری زەوی راستی تەسەووف ، بەلام سەبارەت بە نیوەی دوو هەمی پرسیارە کە ئەلێت «فەرقی لە نێوانی صوفی و متصوف داچی بە؟»

ئەبێ بلیین ، ... لە مەو بەر باسەن کرد ، کە مورشیدی راستەقینە بەکی ئەلێن ، کە واتە هەر لەو روانگە یەو ئەلێن ، بۆمان دەرکەوت کە صوفی بەکی ئەلێن ، هەر وەها لە بەشی سەرەتایی ئەم پرسیارە دا بۆمان دەرکەوت کە صوفی راستەقینە بەکی ئەلێن ، بەلام سەبارەت بە «متصوف» ئەبێ بلیین «متصوف» بەو کە سەنە ئەلێن ، بە ناو خۆیان بە پیاوی خودا دانهێن ، وە بە ناو کە فەربان نیە بە سەری تەسەووفەو ، مۆتەسەووف بەو کە سەنە ئەلێن کە جلۆبەرگی شیخ ، یان صوفی و دەرویش ئەکەنە بەربان ، کردەووی زەوالەت و ئاشکرایان وەکو کردەوی ئەوان وایە ، زەفتارو کرداری ظاهیری یان هەر وەکو پیاوی خوای راستەقینە وایە ، ئەووی لە قالی شیخە تێدا ، وە کردەووی شیخانە ئەکات ، ئەو ش لە پۆشاککی صوفی و دورویشی دایە ، کردەووی ئەوان ئەکەن ، بەلام لە راستیە کە یا ، وە لە دەرونەو مەبەستیان دەس بەرین و خۆهەلکیشان و کەلکی نازەوا وەرگرتنە لە پۆشاک و کردارانە ، کە وەکو «تەمبیل» لاسایی کردنەو ، ئەنجامی ئەدەن ، بە درۆ هابو هوی ئەکەن وە حال دێرن لە خۆیان ، یان شیخ نوما کانیان ، لاسایی شیخە گەر وەر راستەقینە کان ئەکەنەو ، جا بەمانە ئەوتری «مۆتەسەووف» وە «مۆتەشیخ» ، واتە خۆبە صوفی کردو یان خۆبە شیخ کردو ، بی گومان چاوی وردی راست بینان وە ترازوی شەریعت ئەتوانی ئەمانە لە بەک جیا کاتەو و بیان دات لە سەنگی مەحەک ، زۆری وایش هەبە خۆیان ئەدەن لە شیتی ، کە پێشان ئەوتری «مەجنوب» بە ناوی «مەجنوب» ی راستەقینە ، کە لە پاشان باسی ئەکەن ، بەلام زۆریان هەر فیری مەفت خۆری و تەمەلی بوون ، خۆیان کردو بە سەرباری کۆمەل ، تەنانەت تەکلینی شەریعی یان لە سەری خۆ لا بردو ، نە شیتیکن پڕۆنە شیت خانە ، وەنە ئەرۆنە ژیری باری خواپەرستی ، یان کاروکاسی ، خەلکی ساویلکەش لە خۆیانەو کە شفو کە راماتیان بۆ ئەتاشن ، تەنانەت ئەگەر درویش بکەن و دەس پیری بکەن ، ئەلێن ئەو بۆیە وائەکەن کەس نەیان ناسیت ، بی گومان

ناسینی ئەمانەش ئاسانە، چونکە ناسینی شیت شتیکی گرنگ نیه، وه بهکی له پێ ناسه کانی ئەو ته قانجازو زیانی خۆی نه زانیت، وه ناسینی موسولمانیش ئەو ته ده ستوره کانی شەرع ئەنجام بدات، جائه گەر لهم دو حاله به ده ربون، واته ئەویان ئەگەر به شۆینی پاره وه گرترن و زک له وه پاندا رویش شیت نیه، ئەمیشیان ئەگەر فەرمانی شەرعی پشت گوی خست کهی نه توانی خوا به رستی راسته قینه بیت.

که واته (موتده صوف) وه (موتده شیخ) به وکه سانه ئەلین که له دلۆده رونه وه نه که وتونه ته شۆینی خوا به رستی، ته نها به روا له ت وه لاسانی کردنه وه بوقانجازی خویان وه بۆده سپرین وه خه لک خه له تاندا، خویان ئە به نه سه ر شیوه ی خواناسان و خوا به رستانی راسته قینه. وه جلو به رگ و هه لسونیشتیکی «تعمیلی» وه لاسانی کردنه ویان هه یه وه هیچی تر.

پرسیاری ده هم له زنجیره پرسیا ره کانی وتاری دوا زه هم دا ئە لیت، چون ئەگه یان به قوناعی «یه قین» وه چه ن ریگه و ره وش هه ن بو «سلوکی» گرتنه به ری، ریگه ی یه قین.

له وه لاما ئە لین گه یشتن به پله ی به قینی خواناسی ی بو ریوارتیکی موسولمانی ریگه ی ته سه ووف، ته نها له ریگه ی «ته زکبه ی نه فسه» وه واته، پاک کردنه وه ی ده رونه وه ده ست ئە دات، پاک کردنه وه ی ده رویش، له ریگه ی خوا به رستیکی گهرم، وه خورازانده وه به پیناسی به سه ند، وه دوری گرترن له پیناسی ناپه سه ند وه به رده وام بون له سه ری ذیکری خوی گه وه ئایا به زوان یان به دل، به چاودیری مورشید، یان به بی مورشید، وه سه ره نای کار ئە بی به ته وه ده س پی بکات، وه مروف هه تا هه تابه ئەو ته وه به بیاته ریگا وه له سه ر ئەو ذیکرو به رسته گه ره به هه ر به رده وام بیت، تاخوا له خوی رازی ئە کات، خوایش که له یه کتی رازی بو نوری خوی ئە خاته ده رونه وه، که توری خودایش له ده رونا دره وشایه وه، رازی جیهانی مه عنه وی ده س ئە کاته دره وشانه وه ده رکه وتن، حالی ده رون وه پابه وه قامی مه عنه وی ده س ئە ده ن، وه تیر ده رون خوی هه موشتیکی بۆده رته که وی، بهو چاوی ده رونه ئە وتری «به صیره ت»، چاوی ده روون که کرایه وه به رده له سه ری «ئه سراره»، لا برا، باوه ر ئە بیته باوه ری «عین الیقین» مروف که خوی شتی به چاوی خوی دی، باوه رکوا له وه گه وره ترو ئاشکراتر. ریگه و ره وشه کانی هه ره وه کو وتان «ذیکره» به زوان یان به دل، به تایه ت ذیکری «الله» یان «لا اله الا الله» که بییشی ئە لین «نهق» وه

تسببات» لا اله (نهی) الا الله «البات»؛ هر وه ها «موراقه به»؛ نهویش بریتی به لهوهی بهدهستی بهدهس نویره وه له شوینیکی خاوتنو بی دهنگا پاش پارانه وه و داوای لی بوردن «استغفر الله» کردن، روی دهر ون نه که پته بهر دهر گای خودا بو ماوه ییکی زور، واته تابوت بکریت، سیه عاتی، یان ده ساعات، هرچی بوت کرا، وه زور کس بهم چه شنه که وتونه ته بهر که ره می خوداو نوری خوا له دهر ونیا نا دره و شاهه ته وه. نه بی نهویش بزاین موراقه به که بریتی بیت لهوهی که خوا به چاودیری که رو (ناظیر) ی هه لسویشتی خوت بزانی، نه وه به کیکه له رفتار و رهوشی صوفی به کان، نه مهشیان که به تاییهت دانیشیت وه له دهر ونه وه چاوه روانی که ره م و به خشه نده بی خوابیت، نه وه تیکوشانیکه بو به ره م و هر گرتن له «موراقه به» به کورتی موراقه به هم نهوته که خوا به «ناظیر» ی هه مو کرده وینکت بزانی، وه هم چاودیری کردن و پارانه وه به بوته وهی بهر که ره می خوا بکه ویت هر وه ها په روره ده بون به دهستی مورشیدیکی «کامل وه مکل»، واته پی گهیشته وپی گهینه، به راستی نه زهری مورشیدی کامل کیمیا به وه تاوی حیات، له هه موی ریگا کان زوتر پیاو نه گانه مراز، چونکه مورشید (تت بات)، به لام خوت (نه بی بگهیت)، دیاره شاره زاینک به کی بیات تا پیاو خوی ریگا بدوزینه وه فرفری زوره.

یان، که لک وه رگرتنه له هه موی تم ریگایانه، واته هم ههردو جوری ذیکر، تاشکرا و نهی وه (الله) وه (لا اله الا الله)، و موراقه به، وه دهست دانه داوینی مورشید، وه چونه خه لوت و چله کیشان، به کورتی له به کی له م ریگایانه وه یان بریک، یان له هه مویانه وه، نه کریت مروف به گهیشته پلهی (یهقین) شاد بییت. پرساری یانزه و دوانزه و چوارده و شانزه و حه قده و هه زده و نوزده که به شوینی به کدا دین، بریتن له.

«پاش گهیشتن به پلهی یهقین خووخدهی مروف وه هه لسویشتی چی به سهر دیت؟»

«مروف له م زانباریه گونگه دا گهیشته ته چ پله ییک؟»

«به پرهوی نهی و تاشکرا «ظاهر و باطن» له شعر چون نه کریت؟»

«کرده وه به رزه کالی صوفیه کان کامتا وه له خلاق صوفی راسته قینه چونه؟»

«پیره وی صوفیه کان بو گهیشتن به م ناوانه چون بوه؟»

«تابا ریازه کان «طریقته» کان له ییک جیان؟ وه تهریقته به چی له لین؟»

«ئابا شیخهتی و نیرشادکردن، یان، شیخ بون و مورید بون له گه لی ته سه ووف دا هه ریه کیکن یان جیاوازن، وه چۆن؟»

«له «اصطلاح» ی ته سه ووف دا به کی ته ئین شیخ وه به کی ته ئین وهی؟»

جا چونکه ته توانم بلیم له در بۆانی باسه که دا تاراده ئیکه زۆر به هه موی ته م پرسیارانه وه لām در او ه ته وه ئیتر پبویست نیه به دورو در بۆی وه لāmیان بده بنه وه وه نایش کری ده سیان لی هه لگرن به لکو هه ریه که ی له چه ن در بۆکا وه لāmیان ته ده بنه وه پرسیاره «سینه» نه ئیت، که پرسیاره له باره ی «پیناسه په سه نده کان» «صفاتی حمیه» وه پیناسه ناپه سه نده کان (صفاتی ره ذیله)، ته وه به جوی وه لāmی ته ده بنه وه، ته مهش ده قی وه لāmی پرسیاره کان.

بۆ وه لāmی پرسیاره یانزه ته ئین پاش گه بشتن به پله ی به قین ئیتر ته وکه سه ته ئیته پیاوئیکه تر، به که م شت ته وه ته «پیا» وه روده ربایسی له خوا په رسته که یا نامینی، دوهم، چونکه ته زانیت خوی گه وره چاوی وا به هه مو هه لسونبشتیکه وه، ئیتر به ته وای ی دوری ی ته گری له هه رچی گونا هه، به لکو له هه رچی ره فتاری ناشیرین و ناپه سه نده، ئایا ته کری به به رچاوی خاوه ن ماله وه دزی بکرت؟ ته کری به به رچاوی خه لکه وه ئی ناموسی ی بکرت؟ به کورتی، هه م له خو شی ته وه به ره وه به راته دا که خوا ته بداته ته وه به نده یه، وه هه م به هوی ته وه وه چرکه بیك له خودا «غافل» نیه، کردارو ره فتاری ته وانه ی که ته گه نه پله ی به قین ته ئیته کردارو ره فتاری «موحه ده ی» وه له سوننه تی په یامبه ری گه وره په ریه وی ته که ن، وه هه روه کو له پیناسا وتمان، ته گه ر به ترازوی شه رع کیشانه یان که ن موی سه رنا که ن.

وه نامی پرسیاره ی. دوانزه ش ته وه ته مروف له م زانباریه گه وره به دا ته گاته راده بیك که ته نا مه قامی پینغه مبه ره کان له مه قامی ته وان بالآتره، له م جیهانه «ناسوتی» به وه ته گه نه جیهانی «مه له کونی» وه ده سیان ته گاته داوئینی جیهانی «لاهوئی»، واته هه رچه ن په ناو ئاده می زادن به لām له ناو که دا، مه لایک صیفه تن «عبدی کن ربانیا نقل للشیء کن فیکون» به لی مروف که خوانه خواسته شوئینی شه بتان که وت، ته ئیته شه بتان صیفه ت. شوئینی خوایش که وت ره وشقی ته ئیته ره وشیکه خودایی وه خودا په سه ند، به لکو ته ئیته «ربانی»، جا که گه بشته ته وه پایه وپله یه، ئیتر نه بۆ به هه شت ته کوشی وه

نه له ترسی دوزخ دا خواته پرسی ، به لکو هر له بهر نه وی خوا پتی خوشه ،
 فرمان بهرداره ، وه جگه په زامندی خوا ، بیر له هیچی تر ناکاته وه . جا نه و
 پایه بهر زانه جور او جورن ، مقامی «ایحسان» «رضاء» «تفرید» «تجرید» «توحید»
 «قرب» «عبودیت» وه زورناشکرا به نه چن شبعه ی حزره تی شیخ عومری بیاره
 «ضیاء الدین» تیشاره به بولای نه و مه قامانه ، وه ده رته کوی ، نه وان له و پایه بهرزه
 معنه وی یانه به هر مه مند بوین . که نه فرمون .

فقیهی مه درسه سی «توحید» م نه مرو
 فریدی دائره ی «تفرید» م نه مرو

له پاشان نه فرموی :

له ته نزهه نیه هیچ کس په فایم
 چرای کاروانی رنجی «توحید» م نه مرو

له پاشان نه فرمی :-

علايق دهردي لي دهرمانه «فوزي»
 په نيسي عهسكهری «تجرید» م نه مرو .

نه مانه له پایه هره بهرزه کافی ته صه ووفن جا صوفیك نه کری فرمائی تیرشادی
 هیت وه نه کری هر خه ربکی خواته پرسی بیت ، نه کری مورشید بیت وه به هوی
 نه مانه پایانه نه گه پستی ، جگه نه مانه پایه ی ، «غوثیت» یان «قویتی» یان
 «تهدال» وه «نهاد» وه هی تر ، نه مانه پایه ی «مغور» ی ده ولت ،
 سپارده یان له سه ره و «لی پمراون» وه له بازاری معنه ویات دا سپارده یان
 پی سپیراوه ، واته هم خاوهن مه قامن وه هم «مأمور» که نه وهش خوی پیوستی به
 باسیکی تایه ته ، به لام هوی نه مانه له چوار چپوهی ته صه ووفدا یه ک نه گرنه وه ، وه
 همویان نه تی وه لی بن وه له پایه ی «عین الیقین» تی په ری بن ، وه همویان خواناس
 وخواخوازو موسولانی راسته قینه بن . له وه لامی پرسیاری چوارده هم دا ، بو
 په پره وی نه پتی وناشکرا له شرع ، نه لیم نیمه نه وه تا نه بینین ، به ناو همومان
 موسولانین واته نه وه ی باوکودایکی موسولان بیت خویه خو له ناوی سه رزمیری

خه لکی ولات دا ناوی تهویش به موسولیان ته نوسریت ، ههروه کو هه مو ئابینکی
 تریش که تهوانیش ههروه هان ، به لام مروف که ته مهنی گه بیسته پانزه سال ،
 سپیراوی خودای له سه ره ، ته گه ر ته نجامی دا وا به نده یینکی فرمانه ره و ،
 ته نجامیشی نه دا سه رکیشو لاری گرو گو مپرایه ، به ته نجام دانی فرمانه کان ته بیته
 موسولیان به لام تا نه دلا باوهری به هیزنه نی پنی ناوتری «مؤمن» چونکه ئیان باوهره ،
 وه باوهریش به زوره ملی ناچیته دهرونه وه «لَا اِکْرَاهَ فِي الدِّينِ» «قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قَوْلُوا
 اَسْلَمْنَا وَلَا يَدْخُلُ الْاِيْمَانَ فِي قُلُوْبِكُمْ» ثابته فی (۱۴) سوره ی (حجرات) .

بری له خه لکی ده روپشتی (مکه) وتیان ئیمه ئیانان هاوردوه ، خوا ته فه رمی ،
 ته ی (محمّد) بلی ئیوه موسولیانن به لام هیشتا ئیان له دلناتا دانه مه زراوه ، که واته
 ئیسلام جیا به و ئیان ، واته ، باوهر جیا ، ئیسلام کرده وه به به لام ئیان باوهره و
 واله دهرونه «فی قلوبکم» .

جا هه رکاتی کرده وه ی موسولیانان وه ته نجامی سپارده کان له گه ل باوهری دهرونا
 به کی گرتوه وه ته وه موسولیانکی «مؤمن» واته خواوه ن باوهره . جگه ته وه ش ئستیکه تر
 دپته پیشه وه ، تهویش «نیّت» ، واته قه صدی مروفه ، چونکه بگره هه رچه ن
 ئیانیش بیته پالی ئیسلامه که وه به لام چونکه باوهره که باوهرینکی عیلمی به بگره هیشتا
 جاری وا هه بیته «نفس» دله راوکی «وه سه وه سه» بخاته دهرونه وه وه په رسته شه که
 تیکه لی بری ههستی ناره وا بکات ، وه کو «ریاه» روپامانی ، یان «عجب»
 له خو پرازی بون ، یان «کبر» ، خو به زل زانین ، یان بری له وه په رسته شه به غه فله ت

ته نجام بدری ، بوئونه ، ئیمه زورجار ته ئین «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ» ، به لام ته م ته نها
 وشه به ته گه ر به باوهره وه بوتری هوی خوشبهختی ، وه هوی دامه زراندن ئیانی
 مروفه ، واته «هیچ هه ولو کوشش و تواناییک به ده رد ناخوات ته گه ر ویستی خوی
 له سه رنه نی» جائه گه ر ته م وشه به بیته باوهرینکی دهروونی وه له سه رچاوه وه
 هه ل قوئیت ، وه به راستی مروف باوهری له سه ر ته وه بیته که هیچ هه ول و ته قالاییک
 هیچ نه ، مه گه ر ویستی خوی له سه ر بیت ته وه چه ن گرنگه ؟ که واته ظاهره باطینی
 عیباده ت له مه دا ده ر ته که وی ، ههروه ها سه باره ت به گوناوه کردیش هه ر
 به وجوره به ، بوئونه ته گه ر که سی بیه وی گوناهییک بکات مادام ته و گوناوه ی

نه کردییت ، شهرعهن لی پسراره نیه ، وای دانین چو بودزی ، که وته ریگا تا
 نه وشوینه ، به لام له ری دا په شپان بوه وه ، یان له نزیکی نه وشوینه دا لی یی که وته
 گومان ، وه دزی به که یی سه ری نه گرت ، مادام که دزی به که یی نه کردوه ، شهرعهن
 تاوان بار نیه ، به لام کار کردی ته صه ووف وه خواپه رستی راسته قینه نه وه ته ،
 وانه کات له مروف که هر گیز خه بالی شتی ناشیرین نه کات و بیریشی لی نه کاته وه ،
 پاکی له باطنی گونا نه وه ته مروف له دل و دهرونه وه پاک بیت وه له دل و
 دهرونه وه موسولمان بیت ، له م باره وه له سوره ی نه نعم ثابته تی (۱۲۰) دا
 خوی گه وره نه فهرمی ، «وَذَرُوا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهُ» ، وانه دهس له گونا هل گرن ،
 چ نه وه یی ناشکرایه و چ نه وه شی که نیینی یه ، نایه تی قورثان سه باره ت به گونا هی
 نیینی ، یان ههستی ناره وای دهرون ، زور زورن وه کو نه وه یی که نه فهرمی .

«وَإِنْ تَبَدُّوا مَائِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تَخْفَوْهُ بِحُاسِبِكُمْ بِهِ اللَّهُ» «البقرة» «۲۸۴» ، «وَلَقَدْ خَلَقْنَا
 الْإِنْسَانَ وَنَعَلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ» «ق» «۱۶» . «قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ
 رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ» «اعراف» «۳۳» ، «وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ»
 «انعام» «۱۵۱» .

وه ده یان نایه تی تر ، که هه مویان نه وه ته گه یینن ، نه چا که و نه خراپه ، هر
 نه وه یی ناگیرر پته پیش چاو ، که ناشکرایه و به ره و اله ته ، به لکو «قه صده» وه «نیه ت» ،
 وه باوه ری دهرون حسیبه ، به لیی نه گهر نیازو ویستی دهرون پاک نه بو
 کرده وه یی رواله ت نه بیته چی ؟

، گرنگی یی هم کاره له وه دایه ، ههستی دهرون نه کری له خه لک بشارر پته وه ، چونکه
 که س چوزانی خه لک له دهرونا بیر له چی نه کاته وه ، نایا حه سو ده ، نایا دو ورویه ، نایا
 کینه جویه ؟ مهر خواپزانی ت ، که واته که سی که له دهرونه وه دهستی له وه ههسته
 ناپه سه ندانه هه لگرت ، دیاره باوه ری به خوا هه یه بویه نه کوشییت ، ته نانه ت
 به خه بالیش خه بالی خراپه نه کات ، جا صوفی راسته قینه که باوه ره که یی نه بیته
 باوه ری کی به قینی یی ، دیاره نه یی له هه موکه س زیاتر له خواپتر سی ت وه پاریزی کات ،
 وه دهرو دهرونی یه ک بیت «جا نه وه ته په برهوی یی نیینی و ناشکرا ، واته «ظاهر و باطن» ،
 له شهره .

سه بارهت به کرده‌وهی به‌رزى صوفیه‌کان زورمان باس کرد وه هر تهو گوفتاران‌ه‌ی که سه بارهت به‌ناساندنی صوفی و ته‌صه‌ووف له‌سه‌ره‌تای باسه‌کان و تمان هر ره‌وه خوی گه‌وره‌ترین نمونه‌به بو ره‌وشی به‌رزى صوفی‌یه‌کان، دووباره‌یش ته‌لین یه‌کی له‌پایه بناغه‌یه‌کانی ته‌صه‌ووف، «ایاره» واته له‌خوبوردن، یان قانجازی خه‌لک خسته به‌ری قانجازی خوت، بو نمونه ته‌توانین په‌نجه‌راکیشین بو خه‌باتی شیخ محی‌الدین عه‌ره‌بی له‌دژی «سه‌لی» یه داگیرکاره‌کان، هر وه‌ها تیکوشان و جیهادی شیخ «نه‌جم‌الدین کوبی» له‌دژی مه‌غوله‌کان، جه‌نگیز که گه‌ماروی شاری «خوارزم» ی دا په‌یامی نارد بو شیخ نه‌جم‌وددین که ته‌وو چه‌ن هزار که‌سیک که جوی یان ته‌کاته‌وه، ته‌به‌خشیتزین، به‌ومه‌رجه ته‌و له‌شار پروانه ده‌روه، به‌لام ته‌م ذاته گه‌وره‌یه له‌ته‌مه‌نی هه‌شتا سالی‌دا وتی خو مو مالوم‌نالم وه‌کو هه‌موی دانیش‌توانی ته‌م‌شاره واین، یان ته‌وه‌ته ده‌س له‌کوشتاری هه‌مو دانیش‌توانی شار هه‌ل‌گریت، یان گیانی تیمه له‌هی ته‌م‌خه‌لکه عه‌زیزتر نه، جه‌نگیز بوی نه‌کرا ده‌س به‌رداری شاره‌که‌ییت، په‌لاماری شاری دا وه شیخ نه‌جم‌وددین تا دوا هه‌ناسه‌ی شه‌ری کرد، وه به‌ده‌ستی داگیرکاران کوژا.

ته‌م‌پروداوه له‌سالی (۶۱۸) کوچی دا روی داوه وه شیخ نه‌جم‌وددین سه‌رزه‌نجیره‌ی ته‌ریقه‌ی «کوبه‌وی‌یه» یه، ته‌مانه نمونه‌بون هی خه‌باتی گه‌وره‌پیاوانی ته‌صه‌ووف، هر وه‌ها گه‌وره‌پیاوانی ته‌م‌پرتیازه هه‌میشه ده‌س کراوه به‌خشنده‌بوون، هه‌میشه خاوه‌نی گوزه‌شت و لی بووردن بوون، قه‌ت بو ته‌ماعی دنیا دلی که‌سیان نه‌ییشاندوه، په‌نای بی‌که‌سان و هه‌تیوو لی قه‌وماوان بوون، روخوش و قسه‌خوش و خوش‌زمان بوون، زور به‌یان دانش‌مه‌ندو دانش‌په‌روه‌بوون هه‌میشه لاین‌گری خویندن و خویننه‌واران بوون وه پرتیان له‌عوله‌ما گرتوه و زور به‌یان خاوه‌ن قه‌لم و نوسه‌رو زاناو داناو ته‌دیب و هونه‌روه‌بوون، ته‌ده‌بیانی جیهان پریه‌تی له‌شعرو هونه‌ری ته‌و گه‌وره‌پیاوانه، شعرو نوسنیان نامو مه‌زه‌ییکی تاییه‌نی هه‌یه، هونراوه‌یان نوری خودای لی به‌دی ته‌کری، وه گه‌شه ته‌دا به‌باخچه‌ی ده‌رونی خاوه‌ن دلان، هه‌میشه ناو‌بزی که‌ری هه‌مو چینه‌کانی گه‌لان بوون، هر له‌نازاوه‌ی ناوخیزانیکه‌وه ناو‌بزی یان کرده تاته‌گاته سه‌ری نازاوه‌ی ناوی ده‌وله‌تان، یان ده‌وله‌تان و گه‌لان، وه لاپه‌ره‌ی میژوو پریه‌تی له‌م باسو سه‌رگوزه‌شتانه، بو نمونه ژبانی شیخ (عیدالله) ی ته‌حرار که یه‌کیکه له‌گه‌وره‌پیاوانی نه‌قشبه‌ندی پریه‌تی له‌م ناوجی کاری به‌داخه‌وه

ئەوشتانەى كەمن خۆم بىستومە زۆرتىرى ھى ئەوكارە بەرزانەبە كە قارەمانەكانياز
باوباپىرائى خۆمىن ، وە ئەگەر ترسى ئەوم نەبوائى ئەبىتە خۆ ھەل كىشان ، بەشى كىشى
سەرگوزەشم ئەنوسى ، جا ھەر بەم بەراوردە سەبرى كرده وەو خذمەتى ھەزاران
گەرەپياوى ئەم مەلئەندە بىكە .

بەراستى مېژوى جىھانى ئىسلام ، ئەگەر ژبانى گەرەپياوانى تەصەووفى لى لابهى
خەزىنەبىكى زۆرگەرەى لى لبراوہ ، ئەبى ئەوئش بزائىن ھەموى خاوەز
مەذھەبەكان ئەوانىش ھەر لە گەرەپياوانى تەصەووفى وەھەمويان لاین گەرە
خاوازيارى رىيازى راستەقىنەى تەصەووفى ، بەلى ئەمە بەشىكى زۆر زۆر كەمە لە
رەوشە بەرزو پەسەندەكانى كەلمەردانى رىيازى تەصەووف .

سەبارەت بەپرسىارى شانزەھەم باسى رىپرەوى صوفىەكان بۆگەبىشتن بەئاوات ،
زوتركرا ، وەئەبىتە دوبارەكارى .

لەوہ لأمى پرسىارى خەفدەدا ئەلیم ، ھەدەف وە ئاوات بۆھەموى تەرىقەتەكاز
ھەرىەكىكە ، واتە ھەمويان تى ئەكۆشن بۆئەنجام دانى فەرمانى خوا بە ئاشكراو
بەنەبى ، وە بەھوى ھەستەپى كەران واتە «ھەواس» وە بە زوان و گيان ، بەدەرەو
بەدەرون ، بۆگەبىشتن بەپەلەى يەقىن ، بەپەلەى ئىپانى تەواو ، بەپەلەى خواناسى
راستەقىنە ، كەواتە نىشانە «ھەدەف» ، يەكىكە ، بەلام رىيازەكان جيان ، واتە ھەر
سەرزەنجىرەبىك لە گەرەپياوانى تەرىقەتەكان وەكو «بايەزىدى بەسظامى ، عبد القادر
گىلانى ، بہاء الدىنى نەقشبەند ، احمدى رىفاعى ، عومەرى سەھرەوہردى ،
نەجموددىنى كوبرى ، ئەبوخلەسەنى شاذلى ، جلال الدىنى رومى ، وە ھەر وەھا دەيان
گەرەپياوى رىيازى تەصەووف كە گەبىشتونەتە پەلەى ئەوہى بىنە سەرزنجىرە ،
ھەركامەى رىزەو وە رەوشىكى تايەتايان داناوہ بۆ پەپرەوانى خويان ، وە زچەيان
بۆكوتاون تا لەھەوارگەى «فەنا» تى يان پەراندون وە گەياندونىانەتە مەنزلى «بەقا» ، وە
ھەركامەى ذىكرو فىكرىكى تايەتايان خويان ھەبە ، وە ھەمويشى ھەروا لە
چوارچىوہى ئىسلامى راستەقىنەو ذىكرى خواى گەرەدا ، كەواتە ھەدەف يەكىكە
بەلام رچەو رىيازو ماموستاو دەليل و رىپيشاندەران جياوازن ، وە ھەمويشى ھەر وا
لەچوار چىوہى خواپەرسىى راستەقىنەدا ، بۆئومونە ، پەپرەوانى ھەزرەتى
شىخ عبد القادر لاین گرى ذىكرى جەلى ، واتە دەنگى بەرز ، وە پەپرەوانى بہاء الدىن

نەقشەبەند لاین گری ذیکری خەفی ، واتە ذیکری نەینی ئەبن ، ھەمویشیان بۆ تەزکیە و پاک کردنەووی دەرون تەکوشتن لە ھەستی ناپەسەند ، وە ئەوشوینانەیی لەدەرونا ئەبێ پاک کریتەووە پی یان ئەوتری (لَطَائِفُ) ، لەطائیف شوێن و مەلئەندیکن لەدەرونا ، ئەکری بەرابەریان بگڕین لەگەڵی «ھەواس» ی پینج لانەدا ، چون ئەمان ھۆی ھەستی دەرەووی مروۆقن ، ئەوانیش ھۆی ھەستی دەرونی مروۆقن ، جا بە یارمەتی خوا لە چوارچێووی ناساندن و لیکۆلینەووی ریبازی نەقشەبەندی دا سەبارەت بە (لەطائیف) ، وە ھەمووی ئەوشتانەیی کە لەبازاری ئەم تەریقەتەدا مامەلەو ئالوگۆریان پی ئەکریت بەوردی باس ئەکەم .

سەبارەت بە وە ئامی پرسیاری ھەژدە ، ئەئیم ، بەئلی شیخییەتی وە ئیرشادکردن ، یان شیخ بون وە مورید بون ، لەگەڵ تەسەووف دا ھەریەکیکە ، بە ئام بەیەک مەرج ، بەو مەرجەیی شیخییەتی راستەقینەو موریدیەتی ، یان دەرویشابەتی راستەقینەبیت ، ئیمە وا بەدریزی باسی بازاری تەسەووفان کرد وە باسی ھەدەفی تەسەووفان کرد ئەگەر دبتان ئەوشیخ و موریدە ، یان ئەوشیخ و دەرویشە بەراستی سەرگەرمی خواپەرستین وە ھەدەفیان خواناسی بە ، بیگومان ئەو ناوەرۆک و کاکلەو کروکی تەسەووف ، ئەگەریش مەبەست مەبەستیکی دنیایی و ئاغەو نوکەری و فەرمان دەری و فەرمان بەری بە ئەو تەسەووف لەمانە بیزارو بەری بە ، کردەوویان بە ترازوی شەرع ، بە ترازوی و یحدا و عەقل و مەنطق کیشانەکە ، ئەگەر ریک دەرھات ، وا تەسەووف ، ئەگەریش سەری کرد وادەس پیرینە .

بە کورتی ، ئیرشاد وە شیخییەتی کردن ، ئیرشادە بۆ خواناسی لە ریبازی تەسەووفەو ، ئەگەر و ابو وا پربە پیستی خوینەتی ، وە ناووناوکە کەوتونە بەک ، ئەگینا تەسەووف لەوان بیزارە ، وە وشەیی مورید ، لە موریدی خوداوە ھاتو «الطالب الی الله» نەک موریدی شیخییەت ، ئەبێ موریدی خودا بیت ، وە شیخ ماموستاوی ری بەروسەروریکە بۆ پیشاندانی ئەورینگە بەکەلکە ، وە شارەزاو بە ئەدبیکە کە مروفی ناشارەزا رانمایی ئەکات ، تا ئەیکە پیینتە ئاوات و مراز ، کەواتە ئیرشادی مەشاخی لە بناغەدا ھەرھەمان ئیرشادی تەسەووفە .

لەو ئامی پرسیاری نۆزدەدا ئەئیم ، لە «تەصطیلاح» ی تەسەووف دا بەکەسی ئەئین شیخ ، کە ئیرشادبکات ، وە زوتر مەرجەکانی مورشیدمان باس کرد ، وە بەکی

له مهرجه کانی ئەوه ته، وهی بیته، به لکو خاوهنی «ویلایهتی کوبری» بیته، وه گه بشتیته پلهی «بهقا» ی پاش فەنا، ئەم جوړه گه وره پیاوانه، ئەگەر پوخسەتی ریتانی و ماموستانی دەرۆنیان به لای مورشیدپکی گه ورهوه پی درا، وا ئەبە مورشید به لام ویلایهت دەس کهوتیکه هەر له سه ره تایی ته سه ووفه وه دەس ئە که ویت، جا ویلایهت پایهی ههیه، ویلایهتی (صوغری) ویلایهتی «کوبری» ویلایهتی «عولیا» که هه ریه که ی بو دهسته ییک له خوشه ویستانی خواجه، ههروه کو له پیشاوتمان زوتریش

نوسیمانه که مهولهوی ئەفرمی
 وهی که سیکه عارف بالله
 ما اشکن له ذات له صیفات ناگاه
 ییکیشن به سه ننگ ههرسی ته قوادا
 به ترازوی شرع موی لانا دا

که واته وهی به و موسولمانه پاک و هوشیارو خواجه رسته پارێزکاره ئەلین، که له ذاتو صیقاتی خوا، به پیتی توانایی خوی ناگاداریت، وه خاوهنی ههرسی ته قوا که بیته، واته خوی به پارێزیت له کو فر له گونا، له هه له کردن و خو کوشتن بومالی دنیا. ئەمه لای که مه که یهتی ناگاته گه وره ترین پایه که ویلایهتی عولیا به وه په یام به رانی ئەگه نی، وه ویلایهتی خاصه هه ره ی په یام به ری گه وره به وه دهستی هیچ مرقیکی ناگانی.

به کورنی هه موشیخیکی ئیرشاد ئەبی گه بشتیته پلهی «ویلایهتی کوبری» به لام هه مو وهی ییک ناتوانی بیته مورشید.
 واته هه مو مورشیدپکی راسته قینه وه لیه، به لام هه مو وه لیبیک ناتوانی بیته مورشید چونکه وه کو وتمان مورشید مەرجی تریشی هه ن که ئەبی ئەومەرجانه شی تاییت تابتوانی ئیرشاد بکات.

زۆر جار سه بارهت به «صیقاتی حه میده وه صیقاتی ره ذیله» واته پی ناسه په سه نده کان و پی ناسه ناپه سه نده کانی مروق باسان کرد، وه وتمان مروق سو فی مه سلک تی ئەکو شیت پی ناسه ناپه سه نده کانی بگوریت به پیناسی په سه ند، نا ئەو پیناسه په سه ندانه ئەبە خووخدهی مروق وه ئیتر ناچیته وه سه ر خدهی ناره و او ناشیرین، به لکو ئەبیته دزی هه مو ره و شیکشی ناشیرینو چه وت، گومانای تیابیه هه روا

به گالته ناکریت که مرؤف ره گوریشهی حسودی له دهرونی خوبا ههل که نی ،
 چونکه نهو پیناسه بوته خلهو به ره گوریشهی دهرونا چوه ته خواره وه ، حسودی ی
 بریتی به له وهی مرؤف حزبکات به وهی که نیمه تی مرؤفیکتی تر لاجیت ، واته
 حز کردن به «زه وائی نیمه تی له خهلکی تر» نه وه حسودی به ، وه ته مهش پیناسیکی
 ناپه سه نده ، بی نه وهی به خومان بزاین بوته خووخده بومان ، وه حز له سر که وتنو
 پیشکه وتنو خوش به ختی خهلکی تر ناکه یین ، وه ته مانه وی هرچی خوشی و چاکه
 بوخومانی ترخان که یین ، واته زور بهی ناده می زاد ، نهک ته نها هر پی خوشه خوی
 له هم مو کهس جوانتر ، دهوله مندتر ، دهنگ خوشتر ، خوینه وارتر ، وه
 به ده سه نات تر بیت ، به لکو حزیش نهکات کهس نهکات به قوله پی یا ، وه نهو
 که سه ییش که له شتیکا لهو زیاتره ، لئی دامالرت و موحتاجی نه بیت ، نه م
 پیناسه نه گهر ماوهی بدریتی مرؤف نه گه یینته رادهی نه وهی نه ربوی بلویت داوای
 خوانی بوخوی ، وه کزی و به نده بی و لاوازی بوخهلکی تر بکات ، ییگومان مرؤف
 له م پیناسه ناپه سه ندانه دا ههست به پیناسه کانی خوی ناکات ، وه هر عه پی
 خهلکی له بهر چاوه ، جا (تسوف) تی نه کوشیت که ریشهی نه م پیناسانه له
 دلوده رونی مرؤف دا ههل کیشیت ، جائه مه چون نه کریت ؟ دیاره به «موجاهده» واته
 خدبات له دژی ههسته ناپه سه ندانه کانی «نفس» که به پی ثابینی ئیسلام ، ههروا که
 «جیهاد» له دژی کوفرو کافران فه رزه ههروایش (جیهاد) له دژی ویسته ناپه سه ندانه کانی
 دهرونیش فه رزه ههروا که زوتریش و تمان ، جارنک که پیغمبهری گه وره درودی
 خوای له سر له جیهادیک گه رانه وه ، فهرمویان له جیهادی «له صغره» واته بچوک ،
 گه رابنه وه ، جا نورهی جیهادی «له کبیره» عه رزیان کرد جیهادی نه کبهر کامه تا نهی
 پیغمبهری گه وره ، فهرموی جیهاده له گهل نه فسا ، واته له گهل دهرخواستی ناره وای
 دهرونا ، ییگومان به ریه ره کانی و خدبات له دژی خواستی ناره وای دهرون زور گرانه
 چونکه ههروا به گالته سه رنا کریت .

جابه پی ری ره وی ته سه ووف ، وه به پی دهرمانیک که ته سه ووف بو
 ریشه که ن کردنی نهو دهر دانهی دهرون دای ناوه ، بهر له هه موشتی مرؤف نه بی
 دهرده کان بناسیت ، واته به ژبانی خوبا بچینه وهو دهری بکاته وه ، تا به که به که
 نه خوشی و عه ییه کانی دیاری نهکات ، ههروکو و تمان مه سه له ن تی فکریت بزانت ،
 خوی ههستی خوبه زل زانینی ههیه ، ههستی ناوی خهلک بردن «غیهت» کردنی

ههيه ، ههستی «ههسودی» واته ههزنده کردن به سه رکهوتنی خه لک وه ههز کردن به دو اکه و تیانای ههیه ، وه ههزاران دهردی ترکه ئیسته پریکیان دهسینشان ته که بن ، جا که نهوده ردهانهی ناسین ، به کهم ههنگاو بوچاره کردنیان ، بهر له هه موشتیک (تهویه) کردنه ، واته پریاریکی پیاوانه دان ، بو دهس هه لگرتن له هه موی نهو خرابی یانه ، وه پریاردان له سهری تهوی نه گه رپته وه بو سهریان ، دیاره ههروه کو وتمان یه کهم ههنگاوی ته سه ووفیش هه ر ته م (تهویه) کردنه یه وه به کهم «مهقام» واته پله وپایه ی ته سه ووفیش پایه ی «تهویه» یه ، جا پاش ناسینی ده رده کان واته پیناسه ناشیرینه کان ، وه پریاردان له سهری دهس لی هه لگرتنیان ، قوناغی جی نشین کردنی پیناسه جوانو به که لکه کان دپته پیشه وه ، واته ، ته نها ته وه نیه ، (بوغونه) خوت له دهستی مشت قوچاوی و چنوکي رزگار که بت ، به لکو ته ی خویشت له سهری به خشه نده یی راییریت به جوری له گه ل چاره کردنی هه رنه خوشیکی دهرونی دا بکوشیت بوته وه ی پیناسه چا که که ی پیچه وانه ی نهو ، له دهرونتا جی گیر که بت ،

دیاره ته م کاره زورگرنگو سهخته وه پیوستی به تیکوشانیکي زور وه (موحاسه به) وه پیاچونه وه ی ره وشو کردار ته بیت ، وه ته یی مرؤف دان بنی به وه دا که ته وپیناسه ناره وایه ی ههیه وه ته یه وی خولی له دهست رزگارکات ، وه پیناسی چاک وه په سه ند بکاته جی نشینی ، جا له گه ل ته م تیکوشانه شدا ، ده رمانیکي به که لک که پیوسته بو ده رمانی ته م ده ردهانه ، گرتنه بهری رینگای بخواناسینکی ته واوه ، وه ههروه ها به رده وام بون له سهری «ذیکو» ته وانه ی خویان خاوه ن «تور» ن وه دلیان روناک بوته وه ، هه رته وان باش ته زانن نهو ذیکره چ ده رمانیکي گرنگه بوچاره ی پیناسی خراب وه ناشیرین که له دهرون دا جی گیر بوه ، ناوی خوی گه وره بردن چ به زوان وه چ به دل ههروه کو تاگر به رده یته خه رمانی درکودال ، تاوا دهرون له خهوشی ههسته ناپه سه نده کان پاک ته کاته وه ، به لی به م چه شنه زوری پی ناچی ههروه کو که نه خوشیک به هوی ده رمانی به که لکوباش چاره ته کرت ، یان ، باغوبیستانیک له درکو هه ریزو گیای زیان بار بزار ته کرت وه ههروه کو خانوو ناومالیک که له خه وشوخالو ته پوتوز پاک ته کرت ته وه وه شته به که لکه کان لهو باخو ماله دا گه شه ته که نو ده رته که ون ، هه ربه وچه شنه دهرونی سوئی راسته قینه له خهوشی پیناسه ناشیرینو ناپه سه نده کان پاک ته بیت ته وه ، وه کو دره ختیکی باش به خییو کراوو بزار کراوو

ٺاودراو، دهس ٺهڪاٽه بهرهم ڏان، وه ميوه گرتن، وه خواهه نه ڪهي ٺهجه سٽه وه،
دياره ٺهوهش بهي ره نجو ته ڪه لا نايٽ .

ٺيسٽه بزائين «پٺاسي ٺاڀه سندن» ڪه ٺهئي له ده رونا ڀر شه ڪن ڪرڻن ڪامهن، وه ٺهو
پٺاسه په سندنو چا ڪانهي ڪه ٺهئي ٻيه جي تشيئي ٺهوان ڪامهن .

- ۱ - «خەسەد» پى ناخوشى، خوشى خەلك، وه خەزكردن بەتياچونى نىعمەتلك كه خوابە خەلكى داوه .
- ۲ - «رېا» رويامانى كردن، وه خوابە رستى بەرە والەت بوئافەرىن كردنى خەلك وه هەل خەلە تاندنيان . «ولا بَشْرِكُ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا» .
- ۳ - «كېر» خوت لە خەلكى تر بەباشترو گموره تر زانىنه ،
- ۴ - «عوجب» لە خوبانى بون وه خوبە سەندى .
- ۵ - «نفاق» دوورونى كردن وه خەلك لەبەك هەل نان و بەك نەبونى زوانو دل .
- ۶ - «جُل» مشت قوچاوى و چنوكى «رەزىلى» .
- ۷ - «كذب» دروژنى ، وه درو كردن .
- ۸ - «غەيبەت» لە پشت مەلە ناوى خەلك بىردن بەشتىك كه ئەگەر لەرودا باسى كه بت ئەوكەسە پى ناخوشىت .
- ۹ - «خەيانەت» تەماع كردنە شتىك كه درايتە دەست، جا نەوشته چ قەسەينكى نېنى بىت بان گيان دار بان نى گيانىك بىت .
- ۱۰ - «پى وەفائى» چا كه لەبەرچاونه بون بان جەزائى چا كه بەخرابە دانە وه .
- ۱۱ - «غورور» چاوسوربون وه پى باكى لەكاتى دەسەلات دارى دا .
- ۱۲ - «جاه تەلەپى» تى كوشانى نارەوا بو بە دەس هينانى پايە و پەلەى دنياى وه دانەمركان بەومە قامەى كه هەتە .
- ۱۳ - «پېرەحمى» بەزەلى نەهاتنە وه بە خەلكا .
- ۱۴ - «تەظاھور» وه كوپر يا واپە ، بەلام ئەم زورترى بوكاروبارى دنياى يە ، وه ئەو بو عيادەت ، «بوغونە» كارى چاك كردن ئەك بوچا كه كردن بەلكو بوئە وهى پى بلىن پياوچا كه «ئەلجامى كارى رەوا ، بو گەبشتن ، بە دەس كەوتى نارەوا» .
- ۱۵ - «وہ قاحت» نى شەرمى وه نى ئاپرولى .

- ۱۶ - تهنه فهوره له خوتیو رقی له خه لکه وه به کهسی نالی چاک ووه دان به هیچ چاکه ییکا نایت .
- ۱۷ - جهزای چاکه به خراپه) تهویش هروا به ناوه که یادپاره .
- ۱۸ - طولی له مهل) بیرنه کردنه وه له مردن ، وه وایزایت له مردنا ته که وینه پاشی هه مو که سیک .
- ۱۹ - (نرس نوکی) دژی نازادیو شه جاعت .
- ۲۰ - (بی باوهری) خه لک وه کوخوت زانین ، وه باوه ربه کهس نه کردن . به دگومانی ، دل پیسی .
- ۲۱ - (غمزه ب) توره بی وه زوو هه ل چون (عمسه بی)
- ۲۲ - (قینه بهری) له رقی خه لکا زیان له خوتو له خه لک دان .
- ۲۳ - (خده ی توله کردنه وه) چاو پووشی نه کردنو له هه له ی خه لک نه بوردن ، وه نه به خشین . وه نه بونی گوزه شت .
- ۲۴ - (بی له ولی) بایه خ بویه لاین دانه نان ، واته وه فابه وه عده نه کردن .
- ۲۵ - (قهظمی صیله ی ره حم) دوری گرتن له خزمو که سوکار ، به تایهت ، باوکو دایکو براوخوشکو ژنومندالی . وه خزمی نزیک .
- ۲۶ - (شه بدانی مالوسامان) ته وه ناشکرایه . (حوص) پاره کو کردنه وه .
- ۲۷ - (هه له وه ری و زوروتن) یان (له شو) .
- ۲۸ - (نه میمه) قصه ی ته م بوئه و گیرانه وه ، وه خه لک به گژی به کادان .
- ۲۹ - (انتقاد) ره خنه گیری ، که بری کهس له بانئ ته وه ی بو عه بی خوبان بگه رین وه چاره ی که ن هه همیشه ره خنه له هه موشتی وه هه موکاری وه هه موپره فتاری ته گرن .
- ۳۰ - (استکیار) فه ضلی خودان به سه ری خه لکی ترا ، ته توانین بلین له گه ل (ته که بیور) دا به ک پریشه ن .
- ۳۱ - (کوفری نیعمت) به به شی خوا نازای بون ، لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ .
- ۳۲ - (حُبُّ الذَّاتِ) (خودخواهی) (خوویستی)
- ۳۳ - (توهمت له موله ودان) اتهام ، که له گه لی ، (انتقاد) وه (غیبهت) دا له به که وه نزیکن .

۳۴ - (لهججهت) ، واته ته سلیمی حهق نه بون وه خو به دهسته وه نه دان له بهر ا بهری
هه قوراستی دا.

۳۵ - (ساردوسری له سهو خوا به رستی) وه که م شهوقی بو عیبادهت.

۳۶ - (ته مه لوق) چاپلوسی ، وه به خه لکا هه ل دان (مه دحی درق).

۳۷ - (اصرار له سهو گونا ه) لیره دا نه بی بلم گونا ه خو ی گونا هه ، وه گونا ه کار
تاوان باره ، به لام فهرق هه به له نیوانی که سینکا که بکه وینه ناوی
گونا هینکه وه و دل ته په ی پی بکه ویت و په شپانی ی پرووی تی کا ، له گه ل
ته و که سانه دا که (اصرار) یان له سهو گونا ه بیت ، وه کوئه وه ی «نه ظه ر»
حه رامه ، به لام ته گه ر به هه له و ری که وت بو به دهستی خوت نیه ، جا
که دو باره و سی باره ت کرده وه ته وه تاوانه وه ته بیته (اصرار) که هه رگیز
شیوه ی پیاوچا کان نیه ته مانه به شیک بون له (صیغاتی ره زیله) یان پی ناسی
ناپه سه ند.

به رانه ر به هه ری که ی له م کرده وه ناپه سه ندانه ، کرده وه ی شیرینو په سه ند

هه به ، وه کو ته م کرده وانه ی خواره وه .

۱ - (پی خوش بوئی خوشی و سه رکه وتی خه لک) . وه بیر کرده وه له وه ی که حه سودی
جگه له زیان بو خوت سودیکی نیه ، وه خوا خو ی چاک ته زانیت ، وه هه مو
شتی به نوره به و هه مو کاری کاتو ساقی خو ی بو دانراوه . ته لبه ته ته گه ر
حه زبه وه بکه یت ، توش تاوا له نیعمه تی خوا به ر خور داریت ، ته وه
(غیظه) به وه خراب نیه ، به لام پی خوش بوئی (زه والی نیعمه ت) له خه لکی تر ،
ته وه خرابه وه خوا له سوره ی «نساء» تابه تی (۵۴) دا ، ته فه رمی «أَمْ یَحْسِبُونَ
النَّاسَ عَلٰی مَا آتَاهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ» .

واته بوچی حه سودی ته به ن به پیغه مبه ر ؟ یان ته وه تا حه سودی ته به ن

به پیغه مبه ر که ته و حه سودی به شتیکی ناپه سه ند.

۲ - خوا به رستی هه ر له به ر ته نجام دانی ده ستوری خودا وه چا که کردن له به ر ته وه ی
که چا که چا که و خوا یش پی خوشه .

۳ - (ته مواضوع) وه خو به زل نه زانین ، وه لیک دانه وه ی ته وه ی هه مومان به نده ی
خواین وه هه مومان له ئاده مین «کلکم من آدم و آدم من تراب» «ان اکرمکم عند الله
اتقاکم»

- ۴ - (خوبه کهم زانین) وه سهیری عه یبو که مو کوری خو کردن، بهه مو بارینکا.
- ۵ - (خه برخواهی) وه خه لک داشت کردنه وه.
- ۶ - (به خشه نده بی) وه مشت کراوه بی.
- ۷ - (راست گویی) ، وه درونه کردن.
- ۸ - له پشت مله چاکه ی خه لک گوتن.
- ۹ - (له مین داری) وه خه یانه ت له نه مانه ت نه کردن.
- ۱۰ - (وه فاداری) وه چاکه له بهر چاوبون.
- ۱۱ - (له خواتریسی) وه له توله ی خواتریسان.
- ۱۲ - (رازی بون وه دامرکان به به شی خوا) وه دوری گرتن له وه ی که خه لک بکه یته په یژه بوسه رکه وتنی خوت ، دوری گرتن له وه ی که له سه ر حیسانی خه لک بگه یته به پایه ، وه باوه رله سه رته وه ی که نه بی به یتکوشانی رهوا مافی خوت بیرینه ده ست ، واته به وراده یه که زانست و ناماده بی و کارناسی و توانایت هه لته گریت ، نه ک له توانایی و زانستی خه لک بوسدی خوت که لک وه رگریت .
- ۱۳ - (خواهن به زه بی) وه به تنگی بیچاره و لی قه و ماوان وه بی ده سه لاتانه وه بون ، وه خه می خه لک خواردن .
- ۱۴ - (چاکه له بهر چاکه کردن) نه ک بو خو هه ل کیشان له ناوی خه لکا ، واته بو «ته ظاهر» نه بی ، هه ر له ده رونه وه نه و چاکه کردنه سه رچاوه بگریت واته «إخلاص» .
- ۱۵ - (شهرمو چه یا کردن) وه خاتر گرتن وه له روی خه لکا دامان ، (نه ک ناماده بون بو ماف فه وتان) به لکو بری جار ده س له بری مافی بچوک هه لگرتن ، وه بانی دانان بو دوستی و برایی و گه وره و بچوک بی.
- ۱۶ - (خوش ویستن) وه دل فراوانی و میهره بانی .
- ۱۷ - نه ده ب کردن ، وه گه وره و بچوک فامین ، وه چه یا کردن له خوا و له به نده کانی .
- ۱۸ - (جهزای چاکه به چاکه) نه نانه ت بری جار جهزای خراپه ی به هه له کراوو ، له رتی نه فامیوه کراو ، وه هی له خوت بچوکتر ، به چاکه دانه وه .
- (له بهر چاوبونی مردن) وه له شوینه واری له میژین وردبونه وه هه روه کو که له زور شوینی قورئان دا خوی گه وره سه رگوزه شی وه کو فیرعه ون ، قهومی عاد ،

قهومی نوح وه ثمود، قهومی لوط، نه گپریته وه که نیمه له و جوړه سرگوزه شتانه
 عبیرهت وه رگرین وه له خویمان بای نه بین . پی هاتن به وهی که مردن ، هه روا
 که هه همیشه له هه مو که سیکي تره وه نزیکه ، له تویشه وه نزیکه ، نه ک
 لات واییت نه پی خه لک بمریت به نام تو هه پایه داریت .
 به کورنی ته وه نده نه روی به پیری دنیا وه و بزایته مردنت بونی ، به لکو
 رویشتی خویشت له پیش چاوییت ، هه روا که مهرگی دوزمانت به لاه
 نزیکه .

۲۰ - (شه جاعت) وه باوهر له سه ره وهی ، ته وهی خوانه یکات ناکریت ، وه
 مروف نای به رانبر به ناهق وه ستم دم بقوچینی ، به لکو نه پی ته نها
 له جواب ترسیت وه ته نها بو هه قو حه قیقهت سه ره له به رییت .

۲۱ - (نای مروف دل پیسو نابوهر بیت) هه رچه ند که ساویلکه پی و ده به نگیش
 ناپه سه نده ، به نام پی باوهری و دل پیسیش هه رنابه سه نده ، خواهه فه رمی «ان
 بعض الظن اثم» واته بری جار به دگومانی گونا هه . هه روه ها ته فه رمی «یا ایها
 الذین آمنوا ، ان جائکم فاسق بنیا فتیئوا ، ان تصیوا قوما جهالة فصبحوا علی ما
 فعلتم نادمین» سوره ی (حجرات) نایه پی (۶) .

که و ابو به دگومانی و نابوهری خرابه هه روه هاش بری جار خوش باوهریش
 هه ریاش نه ، به ناییهت سه بارهت به «فاسق» واته موسولانی که چره فتارو
 باوهر دانه مه زراو .

۲۲ - (تارمی و له سه رخونی) وه دووری گرتن له توره پی و دلی خه لک ئیشاندن ، چونکه
 زور جار توره پی کاری واته کات که له ودوا په شبانی هیچ که لکی ناییت ،
 که واته به رگری کردن له توره پی شتیکی په سه نده وه خوگرتن و به سه ری خودا
 زال یون کاریکی په سه ندو پیناسیکی شیاوو باشه .

۲۳ - (دقه به ری نه کردن) وه گوزه شت و لی بوردن وه چاویوشی وه زیان له خونهدان
 له رقی نه موته و .

۲۴ - (به خشین وه لی بوردن) ، چونکه توله کردن وه هه همیشه ، توله کردن وهی تری
 به شوینه وهی ، وه هه تاهه تابه له کونی مروف نایته وه ، همه به و مانایه نه
 که دهس له مالی خو تو مافی خو ت هه لگری به لکو خوی گه وره له نایه پی (۴۵)
 سوره ی مائده دا ته فه رمی «ان النفس بالنفس والعین بالعين» به نام سه بارهت

به کوشته وهی قاتیل له نایه تی (۱۷۸) سوره ی (البقره) دا نه فهرمی «... کُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ فِي الْقَتْلِ ، الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَى بِالْأُنثَى ، فَمَنْ عُقِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبَعْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءُ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ...» که واته باوه کو مروفت خاوه ن مافیش بیټ ، وه توله کردنه وه ههقی خوئی بیټ ، به خشینه که لای خوا په سه ندره . وه سوئی مه سه کیش که به شوینی چا کترا نه گهری نه بی له ههستی ناپه سندی توله سه ندنه وه دهس هه لگری ، نه نانه ت تابوی نه کری نه گهر له مافی خویشی ، نه ک مافی «وه سه» و خه لکی تر: چا وپوش بیټ په سه ندره . که واته «عَفْو» له پیناسه زور په سه ندره کانه .

۲۵ - «به رده وام بونو سوربون له سه به لین» ، نه م ههسته ، به کیکه له گه وره ترین پیناسه په سه ندره کان ، وه هه که سی به لینی نه بو به پیاوی پیاوانه دانانریت ، جائه گهر ری بواری ریگه ی ته سه ووف بو ، نه وه باشتر نه بی له سه به لینی خوئی پروات .

۲۶ - «دیدن کردن» ، وسه رلی دانو به ده می خزمو که سو کاره وه بون ، واته «صیله ی ره حم» به کیکه له و پیناسه چا کانه ی که ری بواری ری ره وی ته سه ووف نه کوشیت بوئه وهی له دلوده روئی خو یا سه قامگیری کات .

۲۷ - نیمه زوتر وتمان که (زوهده) به کیکه له پایه بناغه یه کانی ری ره وی ته سه ووف زوهدیش پیچه وانهی هه ولوتیکوشانه بو کو کردنه وه و پیکه وه نانی سامان ، بیگومان کاسبی و سه رمایه ی جه لال به ده ست هینان کارینکی باشه به لام «انهاک» واته خو پروکاندن بو به دهس هینانی سامان ، دزی ره وش ی صوفی په کانه وه «زوهده» ده رماییکه بوله ناوبردن ههستی «انهاک» .

۲۸ - «کهم گوین» وه خوئی هه ل نه قولتاندنی شتیک که راسته و خو په یوه نندی به مرو فوه نه بیټ ، ره وش ی په سه نندی صوفی په کانه ، نه وان نه لین تا پر سیارت لی نه کراوه مه لی ، که پر سیارت لی کرا به نه ندازه ی پیویست بلی ، چونکه که م و پزی ، وه بی ده نگه ی و بی ره نگه ی ، له ره وش به رزه کانی خواناسانه ، به لام هه له وه ری و زور بلی بی «لهغو» ره وشینکی ناپه سه نده و له قورنایشا نه فرینی لی کراوه . وه ستایش کراوه له وانهی خو بیانی لی لانه ده ن «قَدْ فَالِحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي سَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ» .

۲۹ - «قسهی نه م» ، لای نه ونه کردن) وه خو هه ل نه قولتاندنه کارو باری خه لک ، به کیکی تر له پیناسه په سه ندره کانه .

۳۰ - ههروا که ره خه گهیری هوی دل تازاری به، بی گومان سهر نه نانه سهری خه لک، هوی بی دهردی سهری و سهر سوکی به، ره خه بی دلسوزانه و دروس که ره «الْقُدُّ الْبِنَاءُ» به که لکه، به وشه رته، بو «تظاهر» وه خوهه لکیشان وه خویشان دان نه بیست، وه به و مه رجهی به بی دابورهوشی خوئی بیست، به لام ره خه گرتن وه «اعتراف» لای ریوارانی ری ره وی ته سه ووف، ناپه سه نده و، دوره به ریزی لی ته کن.

۳۱ - چه نده به زور خو سه پاندن به سهری خه نکا ناشیرینه، نه وه ندهش خو به که م زانین به لکو خو به هیچ زانین به لای سو فیانه وه په سه نده، به تایهت به ران بهر به گه وره بی خوای گه وره، نه وان ته لاین گه وره بی هه ربوخوا چاکه، نیمه به نده بیکن هه رچه ندهش خاوهن ده سه لات بین، دیسان هه ر روژی تیا نه چین، دیسان هه ر به نده بیکن که به ران بهر به چزه ی میشوله و گازی میشیک ته په شوکیکن که واته «ئیسیتیکار» بو به نده نه هاتوه وه که سی سهره تایی خا ک بی تو پایانی هه ر خا ک، خو بناسیت با شتره تا خوئی لی بگور ریت.

۳۲ - (شو کری نهمهت) خوا له سوره ی ئیبراهیم نایهتی (۷) دائه فهرمی «لَئِنْ شَکَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ، وَلَئِنْ کَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ».

۳۳ - (نو کرائی ذات) یان ایثار. به وه ته لاین ده ست له قانجاز وه یان ئاسابشی خوئی هه لگرتیت له رتی خوش به خت کردنی خه لکو دابین کردنی خوش به ختی و کامه رانی و قانجازی خه لکا، هم خو به خت کردنو دهس له خوشی خو به لگرتنه به کیکه له پیناسه په سه ندو تایه کانی په پره وانی ته سه ووف، خوای گه وره له ثابه ی (۹) سوره ی «حشر» دا ته فهرمی «وَيُؤْتِرُونَكَ عَلٰی اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ» خوای گه وره له ته عریفی نه نصارا، یان بری له موها جیرین دا که یار مه تسی برامو سولانه بی ده سه لات ه کانی خو یان یان دا وه. ته فهرمی. «هه رچه ن خو یان ئی حجابان بو به وشانه وه پیوستیان بو بی یان له گه ل ته وه شا فه ضلی برادینی به کانیان ته دا به سهری خو یان دا».

۳۴ - (دیفاع له حوق) به کئی له ههسته په سه نده کانی دهرون ته وه ته، دیفاع له ههق بیته جی تشینی تومهت له موله ودانو خه لک تاوان بار کردن.

۳۵ - خو به ده سه ته وه دان وه ته سلیم یون به ران بهر به ههق وه به (واقعیهت).

۳۶ - گه رمو گوپی و شوق له سهری خوا په رستی.

۳۷ - (واقع بینی) هه ق دان به گوفتارو کرداری خه لک به وجۆره ی که هه ل نه گری نه زیادو نه که م.

وه نه بی ئه مانه هه موی پیناسه په سه ندو ناپه سه نده کان بن ، به لکو زور شتی ترهه ن نه گه ر بیئو بیان ژمیرین له ژماره نایین ، بونونه «پاککی ی دهر ون وه ناپاککی ی» مروئی د لپاک به هه موجۆری نه گری دلی بیرته جی به لام چ بکه ی له ناپاک؟ «حمیاداری ی» بی حمیایی بی «شمیادی» به رانبه ر به «تهوه ککول» دلته په و دلته ورکی جهزه ع به رانبه ر به «صهبر».

دل ئیشان دنی خه لک ، دلته وایی خه لک ، «تهقواوه پاریزکاری» نه پرسینه وه له حه رام و جه لال ، چا که کردن له گه ل خه لک ، خراپه کردن ، به شیوه بیکی گشتی ی ئه مانه به شتی هه ره دیاری و گه وری ئه وه هه سه دهر وئی و پیناسانه که مروئی خواناسی راسته قینه ئه بی تیکوشی بولا بردنو دامالینوه رامالینی ناپه سه نده کان ، له دلو دهر ون داو جی نشین کردنی پیناسه په سه نده کان له جیگای ته واندای ، چا ئه ومه رده ی که خوابوی بکات سه رکه ویت ، وه ئه م ئه رکه گرنکه بیاتهر ینگاوه و ئه و خدمه ته گه وری به ی بوگیانی خوئی لی بوه شیتته وه ، وه له ولایشه وه له ریگه ی ذیکرو فیکرو په رستشو سلوکی ریازی ته ر یقه تو ریازه فی پویستی «جیسمی و روحی» به وه ، دلۆد هرون ، وه «له طائفه» کانی پاکو «نورانی» و رووناک کاته وه : وا ئه بیته مه ردی دینو دنیا ، به ناو (به شه ره) به لام له هه قیقه تدا مه لاینکه به و له خو شه ویستانی خوابه . نه گه ر ئه مه شی بونه کرا خو هه روا به مفته نایته مه ردی مه ی دانی ته سه ووف .

ئه مه بو ، به کورنی ، بامی «صفاتی حمیده» وه «صفاتی ره ذیله» واته پیناسی چا کو ره و او په سه ند ، وه پی ناسی ناره و او ناپه سه ند ، له روانگی ته سه ووفی ئیسلامی به وه .

بدکه م : سهرچاوه ی وشه ی «صوفی» له چمی به وه هاتوه ،
دوره م «مقام و حال» له روانگه ی ته سه و و فوه به چمی نه لین .

«صوفی»

وشه ی صوفی هر له صده ی بدکه می کوچی به وه که وتوه ته ناوه وه : «حسن
البري» که خو ی به کیکه له گه وره پیاوانی زانیاری ی ئیسلامی ی وه ته سه و و ف ، وه
له سالانی «۲۱ - ۱۱۰» کوچی دا ، واته «۶۴۲ - ۷۲۸» م دا ژباوه نه لیت .

له کاتی نه وانی که عبه دا چاوم دهوت به سوفیتک ده ستم برد وه خهرجی بیکم دانی ،
به نام لی وه رنه گرت ، وه گوئی من خوم چوار «دانیق» م پی به وه نه وه به شی خهرجیم
نه کات «دانیق شه شی یه کی دیره هه نیکه» ، «نوسره» .

ههروه ها «سفیان الثوری» که هویش به کیکه له گه وره پیاوانی زانیاری ی «حدیث و
که لام و ته سه و و ف» وه له نیوانی سالانی «۷۱۵ - ۷۷۸» م وه «۹۷ - ۱۶۱» ک ژباوه نه لی
«ته گمر نه بوهاشمی صوفی نه بوانی» ، هت بوم روون نه نه بو به وه که ((ریا)) چی به و چونه واته
نه و بوی روون کرده ته وه ، که و ابو ناوی «صوفی» هر له سه ره تای ئیسلامه وه به ، وه
به و پیاو چا کانه و تراوه که ریگای «زوهده» وه پاریزکاری و خوا به رستی ی راسته قینه یان
گرتوه ته بهر .

به نام سه باره ت به وه ی که بوچی به م خوا به رسته پاریزکارو زاهدانه و تراوه
«صوفی» وه نه م وشه یه له کو یوه هاتوه نه لین ، بهر له هه موشتی نه لی بزانیین
نه م جو ره ناوانه وه کو تاوی مندالیک نیه هه رکه له دایک بو دایک و اوکی دانیشن وه
ناوی بنین به لکو ههروه کو که زانیاری ی قورئان خویندن په بدابوه ورده ورده ناوی
قورئان خوینه کان تراوه و پی یان و تراوه «قرآء» یان نه وانهی که حه دیسیان کو کرده ته وه
به «محدث» ناویان ده ر کرده ، یان «فقهیه» وه به م جو ره ، یان وه کو پیشه و زانیاری یه
تازه کانی نه م چهرخه که هه رشتیکی تازه نه دوزرینه وه ناوی پیشه و خوا وه ن پیشه که یان
ناوه و ناوی میکائیک و کاره بایی ، وه ته باره چی هاتوه ته ناوانه وه ، وه ده سه تییک

دانه‌نیشتون تاناوی کارناسی کاره با بنین «کاره بانی» جا هر به وجوره ش به شاره زای ریگی شه رخ و تراوه «فقیه» وه به وهی که نه روا حج نکات، و تراوه «حاجی» به وانه ش که له کاروباری خواپه رستی دا شیوهی شهونه خهوتن و شهونویژ کردن وه خواپه رستی گهرم وه له گوشه ییکه وه به کاروباری خواپه رستی به وه سه رگه رم بون وه خونه پروکندن بومالی دنیا وه باقی شیوهی خواپه رستی راسته قینهی «زاهیر و باتین» یان گرتوه ته به ره وه خواپه رستی که یان، هر روا که به کرده وه نه نجام داوه هر وایش له دله وه خویان داوه ته دهستی خواه واته «توکل» وه په ره سستیان له «ریا» پالک کرده ته وه وه سه رگه رمی ذیکرو فیکر بون به مانه ش و تراوه «صوفی» هر چن ناوی تریشیان لی تراوه، وه کو «زهاد، فقراء، غریاء، الشکفته، الجوعیه» نه مه بوچی بوه چونکه صوفیه کان خواهنی هموی نه میناسانه بوون پشتیان له دنیا هه لکرده که واته زاهدین، مال و سامانین پیکه وه نه ناوه نه مالیشیان بویت به هی خویان زانیوه، وه خویان به موحتاجی خوا زانیوه پی یان و تراوه «فقیره»، هه میشه جیهان گهردی یان کرده پی یان و تراوه «غوره بیه» له نه شکوت و بن به رده کانا سه رگه رمی خواپه رستی بوون بوته وهی که دور بن له هر او مه زات و قاله و سحر پی یان و تراوه «شکفته» واته نه شکوت نشین، نه وه نده یان نه خواردوه که تیر بن، پی یان و تراوه «جوعیه»، وه زورتری پوشاک و سیپالیان له خوری بوه واته «صوفی»، پی یان و تراوه «صوفی»، وه چونکه زاهد یان عاید یان غریب یان فقیر بگره هر کامه ی پیناس بویت بوه شیک له حال و نه حوالی «صوفی» که واته کام وشه توانی بی به سه ری نه وانی ترا زال بیت، وه همویان بگریته وه، نه وه ماوه ته وه نه ویش بریتی به له جلونه رگوسپال، ییگومان هموی نه مانه له باره ی جلویه رگه وه کوشیون به رگی ساده ترو بی زهرقویه رقی تر بکه نه بهر، که نه ویش هر سیپالی خوری ی بوه، که به عه ره بی بوه ته «صوفی»، وه وشه ی صوفی بوه ته ناوینکی هه میشه بی بوه مو سو فی مه سله کیک چونکه هموی نه واته له و به رگه دا به شدار بون جا نایا به راستی «صوفی»، واته خوری، پوشاکی بی عینوانی و پیده ماری بو ۴ «نه بوه موسای نه شعوری» که له ۶۵۷م دا فونتی کرده وه له یارانی په یام به ره له مه دخی پیغه مبه ری گه وره دا درودی خوی له سه ر ته لیت، نه وه نده پیده مار بو پوشاکی خوری نه کرده به ری وه سواری «گوی درین» نه بو، «حسن البصری» نه لیت من چاوم که ونوه به حه فنا که س له وانه ی که له شه ری به دردا، به شداری یان کردبوو همویان لیاسی خوری یان نه کرده بهر .

وه له هموی سه رچاوه کانا ناشکرایه که نه صحابی «صه فیه» واته نه صحابه زور خواپه رسته بی نه واکان؛ پوشاکیان هر خوری بوه که هر وه ها زور جار له شیعری مه دخی خواپه رستانا هاتوه که له بهر نی ده ماری خویان، هر لیاسی خوری یان کرده ته بهر

یان لهزه می دهس بره کانا هاتوه، وه وتراوه که پوښاکی خوری ته که نه بهر بوئه وه ی بلین نیمه زاهد وه خواپه رستین، که واته زور ناشکرایه که پوښاکی صوف پوښاکی بی ده ماریو دوری گرتن لهزه رقوبه رقی دنیا بوه بویه بوه ته ناویکی همیشه بی بو ریوارانی ریگه ی ته سه ووف.

بی گومان بری له روزه نات ناسان، یان لی کولهران بیریان له وه ش کردوه ته وه که بگره ته م ناوه له وشه ی «صفاه» یان «له صحای صلفه» یان «سوفیای» یونانی یه وه هاتی، واته حیکهت، که به یونانی ی به حیکهت ته لین «سوفیا»، به نام له پاش لیکدانه وه و لیکولینه وه ی زور به تاییهت له روانگه ی ری زوانه وه، پروون بوه ته وه که دروست ترین باوه، هرته وه ته که ناوی «صوف» بویه بوه ته می ریوارانی ته م ریگایه چونکه پوښاکی «صوف» پوښاکیک بوه هرله میزنه وه براوه به بالای ته و که سانه دا که بونه ته خواوه تی ته مخده به، وه سه رچاوه گوره کانی ته سه ووف، ناخره که ی هر هاتونه ته وه سه ری ته م باوه ره ی که وشه ی ته سه ووف هرته گه ریته وه بوسه ری پوشینی لیباسی خوری به تاییهت له روانگه ی ری زوان و نالوگوری وشه وه نه صفا وه نه صلفه وه نه سوفیا، نابنه صوفی، هر وه ها زوانی یونانی، پاش ته وه ی که وشه ی صوفی، بوه به باوو ناسراوه، به صده ده بیگ، جا له ناوی نیسلا ما ته م زمانه ناسراوه و گورراوه به عه ره بی، زورتری «ته بورعانی بیرونی» ۳۶۲ - ۴۴۰ له ۹۷۳ - ۱۰۴۸ م، ته م باوه ره ی هه بوه، به نام زورتری سه رچاوه کان وه کوکتیپی «اللمع» می «ابو نصر سراج» که له «۳۷۸» کوچی دا کوچی کردوه، هر وه ها تانه گاته سه ری دوکورزه کی موباره له که له چرخ خومانابه، هه مویان له سه ری ته و باوه ره ن که سه رچاوه ی ته م ناوه، هرته گه ریته وه بوسه ری له بهر کردنی پوښاکی هه ژاران ی خوری، که تانه م دوا به پوښاکی هه ژاران و بی ده ماران هرله خوری بوه، وه دوری یان گرتوه له پوښاکی حه ری پرو ره نگا وره ننگ، ته گه ربلیتم سه بارهت به م ناوانه، شته که براوه ته وه نه براوه ته وه به نام ته م یان هم لاین گری زوره و، هم له هه مویشی زیاتر هه ل ته گریت، به تاییهت له روانگه ی «قهوا عیدی زمانه وه» به تاییهت هرله بهر ته وه ش که به ناوبانگه پوښاکی پیغه مهران زوره ی هر خوری بوه.

وه من خویشم هر له سه ره و باوره م که سه رچاوه ی ناو بردنی ری زه وانی ریگه ی ته سه ووف، هر له وشه ی صوفه وه هاتوه، سه برتر له هه موی ته وه ته فارسه کان به صوفی یان وتوه «په شمینه پوش» واته «په زم» «خوری» پوش، واته وشه ی صوفه که یان به په شم داناوه، وه حافظ زورجار له شیعره کانی به صوفی یه کان ته لیت «په شمینه پوش».

(په شمینه پوش) تندخو از عشق نشیندست بو
از مستیش رمزی بگو تا ترک هوشیاری کند

جگه له ناوی مه‌قام، ناوی دهره‌جاتیش له‌مهورئاندا هاتوه، که‌ئه‌ویش
 ههرئه‌کریت به‌مه‌قامی دانین، له‌سوره‌ی ئه‌نفال ثاباتی دوو تا چوار،
 خوای‌گه‌وره‌ئه‌فه‌رمی، «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ، وَإِذَا بُلِيتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ
 زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ، الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ، أُولَٰئِكَ هُمُ
 الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ، وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ».

له‌م‌ئایه‌دا، یه‌که‌م، دهرئه‌که‌وی که‌باوهر، واته «ئیمان» سی پی‌ناسی هه‌به، گو‌فتار
 وه ئیعتزافی زمانی، که‌ناو‌بردنی خودایه (ذکر الله)، باوهر، که «وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ» بیت
 کرده‌وه‌که‌مش‌هه‌م به‌له‌نجامی‌نوێژ، وه‌هه‌م‌به‌به‌خه‌شهنده‌گی، «يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
 يُنْفِقُونَ» پاشان دیته‌سه‌ری‌باسه‌که‌ی‌خومان واته مه‌قام وه‌دهره‌جه‌ئیک که‌خوا ئه‌بداته
 به‌نده‌ی سه‌ره‌ری و به‌نده‌ی فام، که‌ئه‌فه‌رمی «أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا، هُمْ دَرَجَاتٌ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ، وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ» هه‌م پایه‌وپه‌لو هه‌م به‌خه‌شینی‌گونا‌هانی له‌وه‌وپیش
 وه‌هه‌م‌روژی‌حه‌لال، هه‌روه‌ها‌خوای‌گه‌وره‌ئه‌فه‌رمی، «تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَاءٍ»،
 سوره‌ی «ئه‌نعام» ئایه‌ی (۸۳) سه‌باره‌ت به‌حه‌زرتی ئیبراهیم.

وه‌له‌سوره‌ی یوسفیش‌دا سه‌باره‌ت به‌حه‌زرتی‌یوسف که‌خوا په‌له‌ی
 به‌رزکردوه‌ته‌وه‌به‌سه‌ری‌برا‌کانیا، له‌ئایه‌ی (۷۶) دا هه‌رئه‌فه‌رمی «تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ
 نَّشَاءٍ»، وه‌هه‌م‌دیسبان‌دهر‌باره‌ی‌یوسف ئه‌فه‌رمی «ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَّشَاءُ».

ئه‌م‌لو‌طفه‌ی‌خوای‌گه‌وره‌سه‌باره‌ت به‌م دوپه‌یامبه‌ره، وه‌به‌رانبه‌ر به‌هه‌مو
 په‌یامبه‌ره‌کانی‌تریش، مه‌به‌ستی‌کان له‌ته‌سه‌وفدا یۆروون‌ته‌کاته‌وه، ئه‌ویش مه‌به‌ستی
 مورید وه‌موراده، له‌رێره‌وی ته‌سه‌ووف دا ئه‌لین دو‌جۆر رێواره‌یه‌مورید
 وه‌موراد، مورید ئه‌وه‌که‌سانه‌ن به‌ره‌نجی‌خوایان پی‌ئه‌گه‌ن، وه‌موراد ئه‌وانه‌ن که
 خواته‌یه‌وی‌پیش‌یان‌خات، واته‌هه‌لی‌ژارده‌ن هه‌روه‌کو په‌یامبه‌ران، که‌به‌رێکیان‌هه‌ر
 زک‌ما‌کی به‌په‌یامبه‌ری هاتونه‌دو‌نیا‌وه، وه‌کو‌حه‌زرتی‌عیسی، یان‌وه‌کو
 حه‌زرتی‌یوسف، به‌کورتی‌ته‌وه‌ته‌په‌نگه‌ی‌شتیان‌هی‌ره‌نج‌وخو‌په‌رستی‌ئیه، به‌ل‌کو
 هه‌رله‌بناغه‌دا خودای‌گه‌وره‌هه‌لی‌ژاردوون هه‌روه‌کو سه‌باره‌ت به‌یوسف‌فه‌رمی
 «ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَّشَاءُ»، هه‌رله‌تیوانی‌ته‌وپه‌یامبه‌ره‌هه‌ل‌بژێرا‌وانه‌شا، فه‌رق‌ه‌به‌به
 هه‌روه‌کو که‌ئه‌فه‌رمی، «تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ، مِنْهُمْ مَن كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ
 بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ...» (۲۵۳) البقره.

پایه و پله کانی مقامی ته صه و و فیش هه ره ژۆنه وه سه ری ئەم سه رچاوه رو نه ی قورئان، مه به ست لیره دا ئەوه ته که پایه و پله ی تزیک بونه وه له خوای گه وره، زۆره، نه نانه ت له ناوی په یام به رانی شدا بریکیان پایه ی تاییه تیان هه یه، به لأم له روانگی ته سه و و فوه هه روه کو و تمان «مقام» به پله و پایه ی ریواری ریگه ی ته سه و و ف ته و تری، وه زۆره ی خاوه ن پله و پایه کان خو یان ئەم مه قامانه یان، به (هه) مه قام دانا وه، به لأم ه ی وایش هه یه هه ره یه ک ی له و مه قامانه شی کرد وه ته (هه) قوناغ که نه به (هه) قوناغ، وه کو «شیخ الاسلام عبد افی نه نصاری هه ره ی» (۳۹۶ - ۴۸۱)، ک (۱۰۰۶ - ۱۰۸۹) م که له کتبی «منازل الساترین» دا، مه قامه کانی کردونه ته (هه) به شه وه، وه نه وانی شی هه ره یه ک ی کردونه ته ده پله که له تا کامدا نه به (هه) مه قام..

ه ی وایش هه یه ته و سه ده شی هه ره یه ک ی کرد وه ته ده قوناغی تر که نه کاته هه زار قوناغ هه روه کو که ابی بکر الکتانی که ها و چه رخی جونه یله وه به کی که له گه وره پیا وانی ریگه ی ته سه و و ف ته لیت «ان بین العبد و الحق الف مقام من نور و ظلمه»، ابوالمواهب عبد الوهاب که به ناویانگه به نیامی (شه عرافی) که ۹۷۳ م له قا هره دا دوا کوچی کرد وه، له کتبی «البراقیت و الجواهر» دا ته لیت، نه ی مرو ف «۲۴۹۹۹۹» پله ی رۆحی بیری ت تا نه گاته مقامی «مونه ره ی دین».

هه روه ها «حکیم الترمذی محمد ابن علی» که له (۳۲۰) ک دا له جیهان ده رچوه به جو ریکی تر ناوی مه قامات نه بات، واته بو هه ر جۆره ریواری یکی ریگه ی خوا به رمقی مه قامیک دانه ی، وه نه یان کاته جوار به شه وه مه قامی صادیقین، مه قامی صیدیقین، مه قامی موقه رره ی دین، مه قامی مونه ره ی دین، جائمه وای لی دیت له فلان پله وه تا فلان پله ه ی صادیقینه، له وه لا تا فلان شوین ه ی موقه رره ی دین... هتد...

وه شیخی لیشراق سه ره وه ردی حه له ب (۱۱۹۰ م) نه یان کاته پینج پله که تاخر پله ی نه یینه مقامی «تموحید»، که له و دوا ریواری نه گاته «نور الانوار» که دوا پله ی گه وره پیا وانی ئەم ریگانه وه که م که س له گه وره پیا وانی گه یشتونی.

به لأم «شیخ سیراجی طوسی» له کتبی اللمع دا، ته لیت، مه قام به و چۆنه ته نه لین که به نده ییکی خودا له لایینی خودا وه خه لاتی نه کرت، وه کو مه قامی صابیره کان، مه قامی مونه وه ککلین، هه رکاتی یه ک ی له م مه قامانه بو یه خه لاتی که سیک له وه دا

ٲه مینینه وه تانه وکاته ی خواییه وی ٲله نیکی بالآتری بداتی وه له ویله وه پرواته ٲله بالآکه ،
وه ئەم باوه ربه باوه رپی بهشی هه زۆری رپیوارانی ئەم رینگاته .

جا ئه گهر من بمه وی به که یه که ی ئەم مه قامانه ررون که مه وه ئەنی کئینکی وه کو کئیه
(۱۱۶) لا ٲهره ییه که ی شیخ عبد الله ی هه ره وی که باس مان کرد ، یان کئینکی وه کو کئیه
حه و صد لا ٲهره ییه که ی «ابن القيم الجوزیه» ۶۹۱ - ۷۵۱ ک واته «مدارج السالکین»
بنوسم به لام به یارمه تی خودا ، هه ول ته دم بۆروون کردنه وه ی ئەو «۱۰» مه قامه ی
که له هه مویان به ناو با ننگرن ، وه له راستیدا بناغه و سه رچا وه ی هه مومه قامه کانن .

مه به ستیکی تریش که له باسی مه قامه وه نزیکه ، به لکو هه رد و ٲنکه وه ناو نه برین ،
مه به ستی «حال» ، ئەو یش چونکه له گه نی ووشه ی «مه قام» دا وه کو دوانه ، وان ، وه
لێک جوی نابنه وه ، ناچار ین بهر له باس کردنی ئەو «۱۰» مه قامه باسی کئیش له ووشه ی
«حال» بکه ین ، حال و مه قام هه رچه ن ناویان ٲنکه وه دیت ، وه بری که سیش لای وایه
هه ر یه ک شت بن ، راستیه که ی ئەو ته که له یه ک جوین ، وه هه ر یه که ی بۆخوی
شیکه .

حال ، به وچۆنه تانه ئەوتری که به سه ری رپیوار ، واته «سالیک» ی رینگی
ته سه و و ف دا دین ، جیا کردنه وه ی حال له مه قام له وه دایه ، حال خوی دیت
ٲن ته وه ی به ده ستی رپیوار یت ، واته «خوداداده» یه ، جا ، یان نوره ره که ته ، یان
چۆنه تیکی تایبه ته که خوی دیتو خویشی ته پروات ، بری جار ته نه اچر که یلک
ده وامی هه یه ، جاری وایش هه یه ده وامدار تره ، جاری وایش هه یه نیشته چی ئەیت ،
جا ئه گهر حال ، سه قام گیر بو وه مایه وه ، واته یته مه قام : هه ر له سه رچا وه ی ٲشودا
سه باره ت به به شه کانی حال ئەیت ، «الْحَبَّةُ ، الْغَيْرَةُ ، الشَّوْقُ ، الْقَلْقُ ، الْعَطَشُ ، الْوَجْدُ ،
الدَّهْشُ ، الْهَيْبَةُ ، الْبُرْقُ ، الْمَوْقُ» ئەمانه هه موی حالن ، ئیامی غه زالی له کئینی «المنقذ من
الضلال» دا باسی ئەوه ئەکات که له سه ره ئای ده س کردنه سلوکی رینگی ته سه و و ف دا
بری جار نووریک له دلی مرو فدا ته دره وشینه وه وه خیرا نا ٲه یدا ئەیت ، هه تا وه کو
چه ن جار یلک ، که هه ر جار ه ی زیاتر ته مینینه وه تااخره که ی سه قام گیر ئەیت ، برینی تر
له شاره زابانی ئەم رینگیه حالنی (صفاه ، سروره غه یه ، موکاشفه : مو شاه ده ، موغایه نه ،
قه بض ، به سطره سوگر : صدح) ، ئەمانه یان به (حال) داناره له راستیدا ئەم چۆنه تانه
هه مویان بۆ صوفی ده س ته ده ن ، وه هه ر یه که ی خوی ٲیناس و جیهان نیکی (مه عنه وی)

خویان ههیه ، له کتییی (الرسالة القشيرية) دا ابوالقاسم عبد الکریم بن هوازک القشیری له باره وه زۆری نوسیه . وه له زوانی گهوره پیاوانیکی وه کو شیخ معروف الکرخی ، وه سری سقطی ، وه جونه بدیشه وه زورشقی گهراوه ته وه ، جاله لیت ، «الاحوال مواهب ، والمقامات مکاسب» «الاحوال ، الحزن ، الالم ، السرور وغيرها» .

یان ته لیت «الاحوال تأتي من عين الجود ، والمقام يحصل بذلك المجهود» ههروه ها «جونه بدی به غدادی» که له (۲۹۷) ک (۹۱۰) م له دونیاده رچوه ، نه فه رمی «الحال نازلة تنزل بالعبد في الحين ، فيحل بالقلب ، فيصفو الوقت في حال الصوفي ويزل بهم جوره چۆنیته حال و مه قام روون بویه وه ، به لام له گه له مه شا سه یرته که ین بری جار بیرواری ریوارانی ته م ریگایه سه باره ت به حال و مه قام له یه ک جوتین ، واته بریکیان حالیک له و حالاته به مه قام دانه تین ، بریکی تریان به حالی ته زانن ، به لام شاره زایانان ، سه باره ت به م دو باوه یری به ، ته لین ، به لی حالی واهه یه له پیشا حاله ، به لام ته مینته وه وه سه قام گه یرته بیت و ناروات ، وه مادام که مایه وه تیر ته وه حال تیه وه مه قامه ، جاهه رته وه ته بو ته هوی ته و دو باوه یری به .

دوو چۆنیته ، یان دوویایه هه ن ، که وان له ریگای ریوارانی ته سه ووف دا سه باره ت به وانیش به پیوست ته زانم هه رتسته باس بکه م چونکه چۆنیته ته وانیش له باسی حال و مه قامه وه نزیکه ، ته و دو چۆنیته ته ش بریتین له «ته لوین» وه «ته مکن» که ریواری ری ره وی ته سه ووف له م دو حاله ته ش به هره مه ندو به رخوردار ته بیت جا سه باره ت به مانیش و تراوه که ته لوین ، حاله ، وه ته مکن مه قامه ، ته لوین ، ناوی خوی وابه خویه وه واته «گورانی رهنگه» که ته بیته گورانی حالی سو فی له حالیکه وه بو حالیکه تر ، نه بولفا سمی قوشه یری که ناومان برد ته لیت ، (التلوین صفة أرباب الأحوال ، والتمكن صفة اهل الحقائق ، فما دام العبد في الطريق فهو صاحب تلوين ، لأنه يرتقي من حال الى حال ، وينقل من وصف الى وصف ، ويخرج من مرحل ويحصل في مربع ، فإذا وصل تمكن»

ته لیت . (شیخ)

مازلت أنزل في وداك منزلاً
تتحير الألباب دون نزوله .

ئەلئیت (صاحبُ التلویں ابدًا فی الزیادہ وصاحبُ التکمین وصل ثم اتصل ، وإمارةُ إله اتصل ،
 إله بالکلیة عن کلیتہ بطل) ، لەپاشان هەر قوشه پیری سه بارهت به ناساندنی «نه فسه»
 که نه ویش حاله تیکه له حالاتی تعصه ووف وه له کوردی خویمان دا زورجار به کاربراهه ،
 که نه لئین فلان کهس ده مونه فسه باشه ، یان «هانام بهو ده مور نه فسته» ، ئەلئیت ،
 (النفسُ ترویح القلوب بِلطائف الغیوب ، وصاحبُ الأنفاس اُرق وأصق من صاحب
 الأحوال ، فكان صاحب الوقت مبتدئا وصاحب الأنفاس منتها وصاحب الأحوال بينها)
 فالأحوال وسائط والآنفاس نهاية الترق ، فالأوقات لصاحب القلوب والأحوال
 لأرباب الأرواح ، والآنفاس لأهل السرائر لیره دا ییم باشه بلم «ابن الوقت وصاحب
 الوقت» نه وانیش له ته صه ووفدا هاتوون «ابن الوقت» جوریکه له «تلوین» واته زووزوو
 نه گوریت وه قوشه پیری لیره دا مه بهستی نه وه یانه چونکه ئەلی «فکان صاحب الوقت
 مبتدئا» به لام صاحب الوقت بهو وه لی یه ، وه به وگه وره پیاوه نه وتیری که پایه ی
 له هه مویابه کان گه وره تره که بگره «قطبی» زه مانی خوئی ییت . «ابن الوقت» هی سه ره تایه
 به لام «صاحب الوقت» هی دواپله به .

لەپاشان ئەلئیت (وقالوا أفضلُ العبادات عدُّ الأنفاس) لیره دا ئەلی بلم
 «هوش ده رده م» که یه کیکه له «یانزه» پایه ی سلوکی رینگه ی نه قشبه ندی یه کان ،
 هه رته م «عدُّ الأنفاس» ، واته هه ناسه ژمیری ، یان یه که هه ناسه له خودا غافل نه بوته ته .

بهم جوړه ئیسته نه توانین حال و مه قامی صوفی یه کان له یه که جوی که یه وه وه
 بیان ناسین ، به لام هه روه کو له پیشا گوتم ، باسی یه که یه که ی هه ر حال و مه قامیک
 ییگومان پیوستی به نویسی کتیبیک نه ییت ، ئومیده وارم ، خووم ، یان هه ر
 خوینه وارنکی تری شاره زای کورد ، بتوانین ئهم ئهرکه به رینه رینگاوه تا ئاوا کتیبیک
 بخزیته کتیبخانه کانه وه ، نه ویش بوړوون کردنه وه ییگی زیاتری خطاوه ن دلانی
 خودایی داوان .

مہ قامہ کان

«توبه»	۱ - ته‌ویه ،
«إنابه»	۲ - ئینابه ،
«زهد»	۳ - زوهد ،
«قناعة»	۴ - قه‌ناعهت ،
«ورع»	۵ - وهرع
«صبر»	۶ - صه‌بر ،
«شکر»	۷ - شوکور ،
«توکل»	۸ - ته‌وه‌ککول ،
«تسلیم»	۹ - ته‌سلیم ،
«رضا»	۱۰ - ره‌زا
«محاسبه»	۱۱ - مو‌حاسبه ،
«خوف ورجاء»	۱۲ - خه‌و‌فوره‌جا
«فقر»	۱۳ - فه‌قر ،
«صدق»	۱۴ - صیدق
«مراقبه»	۱۵ - مو‌راقبه
«احسان»	۱۶ - ئی‌حسان
«قرب»	۱۷ - قورب
«اخلاص»	۱۸ - ئی‌خلاص
«فنا»	۱۹ - فه‌نا
«بقاء»	۲۰ - به‌قا
«توحید»	۲۱ - ته‌و‌حید
«تجرید»	۲۲ - ته‌ج‌رید
«تفرید»	۲۳ - ته‌ف‌رید
«تثریه»	۲۴ - ته‌ت‌زیه
«عبودیه»	۲۵ - عو‌بودی‌به‌ت

نارامگه‌ی به‌هائوددین وا له‌گوشه‌ی باخیکی پر له‌دره‌ختی گه‌وره‌ی توو قه‌یسی داموه هه‌ردوو لاکه‌ی مزگه‌وته وه‌خه‌لک دین بۆزیاره‌تی.
 ئەلوفسین چهن وینه‌ییکی گرتوه له‌و نارامگه‌یه به‌یارمه‌تی خودا ئیمه‌ش له‌م‌کتیبه‌دا چاپیان ئەکه‌ین.

هه‌روه‌هاله‌هه‌مان کتیبا‌ئه‌لیت، نارمینیوس وامبری که ئه‌ویش رۆژ هه‌لات ناسیکی مه‌جهری یه «A. WAMBEY ۱۸۳۲ - ۱۹۱۳» که ئه‌ویش هه‌ر له‌سه‌ده‌ی نۆزده‌دا چوه‌ته بوخارا ئه‌ویش ئەلی هه‌میشه‌و به‌رده‌وام خه‌لکیکی زۆر ته‌نانه‌ت له‌ چینه‌وه دین بۆزیاره‌تی مه‌رقه‌دی به‌هائوددین نه‌قشبه‌ند، وه بوخارا‌یی یه‌کان دایان وایه رۆژانی چوار شه‌مه دین بۆزیاره‌ت وه خه‌لکیکی زۆر هه‌ر شه‌و تابه‌یانی له‌نزیکي مه‌رقه‌دا سه‌رگه‌زمی نوێژ وه خوداپه‌رستین، وه له‌ ته‌نشتی مه‌رقه‌دا مزگه‌وت و خانه‌قاو موسافیر خانه‌یشی تیا‌یه. له‌ کتیبي الخدائق الوردیه وه له‌کتیبي الانوار القدسیه دا که روو نویکه له‌حه‌دائق، ئەلی کاتی که به‌هائوددین له‌دنیا ده‌رچو له‌باغیکی خویا نیژا وه هه‌ر ده‌س به‌جی نارامگه‌ییکی زۆر به‌شکو به‌سه‌ری گۆره‌که‌یه‌وه وه مزگه‌وتیکی گه‌وزه‌ش له‌ ته‌نشتی دا دروس کرا وه پادشایان و گه‌وره‌ پیاوانی ئەو مه‌ل‌به‌نده مه‌وقفا‌تیکی زۆریان ته‌رخان کرد بۆ به‌ریوه بردنی میوان و زیاره‌ت که‌رانی نارامگه‌و مزگه‌وته‌که.

نوسه‌رو توێژه‌ری کتیبي قودسی یه ئەلی به‌هائوددینی نه‌قشبه‌ند جگه له‌ ریساله‌ی قودسی یه چهن ریساله‌ییکی تریشی هه‌یه که له‌ کتیبخانه‌ کانی جیهان‌دا پارێزران وه‌کو ال‌اوراد البهائیه وه «اُورادِ صَغِير» ئه‌وراد ئەله‌هائیه شه‌رحی زۆری جیا‌جیای له‌سه‌رنوسراوه، هه‌روه‌ها ریساله‌ی (ال‌واردات) ه که نوسخه‌ییکی له‌ کتیبخانه‌ی ئەیا‌صوفیه دا هه‌یه، هه‌روه‌ها کتیبي «دلیل العاشقین»، له‌ ته‌سه‌ووف دا وه «حیات‌نامه» که په‌ندو ئاموزگاری یه.

ووشه‌ی نه‌قشبه‌ند:

سه‌باره‌ت به‌ ووشه‌ی نه‌قشبه‌ند زۆر باس کراوه: له‌پیشا ئەلی بلیم ئەم ووشه‌یه نه‌قشبه‌نده، نه‌ک نه‌قشبه‌ندی، نه‌قشبه‌ندی بۆ ئیمه‌ مانانه، وه ئی‌که‌ی هی نیسه‌ته.

نعم ووشه یه فارسی به واته ئه وکه سه ی که نه قش نه کات «پیناسینکی مورده ککه بی فاعیلی» یه، وه کو بلین وینه گهر، نه قش زور تری بو ههل که ندنه له سه ری به ردودار، به لام ئیسته به وکه سانه ی به ده ست وینه نه کیشن ئه لین (نه قش) ووشه ی نه قش به ته نها عه ره بی یه وه بو شت نه خش و نیگار کردن هاتوه به لام به هو ی پاش به ندی (به ند) هوه ووشه یینکی فارسی لی دروس کراوه، رهنگ گهر، وینه گهر، شت ههلکه ن. «العلم فی الصغر کالتقش علی الحجر». جا ئه گهر به هائوددین، ناوه که ی «نه قشبه ندی» بوایی ئه مان گوت بگره باو باپیری نه قش بوین، سه رگوزه شی باپیری شی روونا که، خویشی ئه وه تا له روژنکه وه چاوی کرده ته وه هه ر سه رگه رمی گرتنه به ری ریازی ته صه ووف بوه.

که واته هه ر، بوچونه مه عنه وئی یه که دروسته، واته به هائوددین نه قش ده رون بوه وه نه قشی (الله) ی له ده رونی خو یو موریده کانی چه سپاندوه وه ئه وه تا ری ره وه که شی سه بر ئه که ین هه موی کوششه بو ئه وه ی مه ذکور که خواییت هه می شه له ده رونا ییت، شاعیریکی نه قشبه ندی ئه لیت.

أئی برادره در طریق نقشبند
ذکر حق را در دل خود نقش بند

واته، ئه ی براده ری ریگه ی نه قشبه ند ذیکری هه ق له ده رونی خو تا نه خش بکه، هه لی که نه. بریک گوتویانه نه قشبه ند دی ییکه له بوخارا، وه به هائوددین خه لکی ئه وی یه، ئه وه هه ر زور له ناوه زه وه دووره، یه که م گوندی وا نه بوه و نیه، دووه م ژبانی ئه و روونا که و دیاره له کوی له دایک بوه، سی هه م ئه گهر گوندی وا هه بوایی ئه بوایی به هائوددین ناوی نه قشبه ندی بوایی نه که نه قشبه ند.

که واته هه ر ئه وه ته که ره وش ذیکری نه بی ره و اج داوه که ئه بیته هو ی به رده وام بوئی (مه ذکور) یان «موسه ما» له ده رونا وه له ده رونا نه قش ته به ستی.

مه به ستیکی تر هه یه پویستم زانی ی روونی که مه وه ئه ویش ئه وه ته یه کی له ناوه کانی شاهی نه قشبه ند «محمد بهاء الدین الأویسی البخاری» یه، بوخاری، روونا که واته خه لکی بوخارایه، به لام ئه وه یسی چی یه؟ گویا بریک گوتویانه هی ئه وه ته

پرهوشی تهو له ته صه ووف دا وه کورپهوشی «وهیسی قهره نی» بوه. نوسه ری کتیبی (تاریخ
تصوف درکردستان) سه بارهت به روون کردنه وهی واتای تم ووشه به، قامکی
پراکشاهه بوکتیبی «تاریخ السلیمانیه». گویا له میژوه دا وا نوسراوه.

راسته که ی تهو ته تهو مه شایخانه ی که له لاینی روحنانی به تی مه شایخانی فوت
کردوه وه، یان مه شایخکی دور دهسته وه که نه توانن به خدمه تیان بگهن، پهروه رده
کرا بن، به وانه ته لاین (تووهیسی)، واته هه روا که حه زره تی وه پس نه بو به نه صیبی که
به خدمه تی پیغه مبه ر بگات وه هه ر له دوره وه موسولان بو وه له به ره که تی روحنانی به تی
حه زره ت به هره مهن دو به رخور دار بو، هه روا تهو مه شایخه یش ته کری له نورو
به ره که تی گه وره پیاویک به رخور دار بی، بائه و گه وره پیاوش فهوتی کردییت یان
لهو که سه وه دوور بی.

جا چونکه شاهی نه قشبه ند زورچار فه رمویه تی وه له سه ر گوزه شته کانی ژبانیشیا
نوسراوه که روحنانی به تی (خواجه عه بدول خالیق غه جده وانی) پهروه رده ی کرده وه، وه
ته میرکولال ههروه کو باسان کرد تا تهو شوینه ی بوی کرا پهروه رده ی کرد وه له وه ولا
خواجه عه بدول خالیق گه یاندویه ته تهو مه قامه به رزه، که واته «تووهیسی مه شرب» ه
وه بهو بونه وه پی ته لاین، «به هائوددین ته ل تووهیسی».

هه ر له به ری ته ممشه، که ته لاین شاهی نه قشبه ند زه نجیره که ی به (ده) واسیطه
ته گاته پیغه مبه ر، چونکه به یی تهو وه غه جده وانی لانه بن که بریتین له
ته میرکولال، سه ماسی، عه لی رامتینی، مه حمودی ته نجیر فه غنه وی، عاریفی
پیوگه ری، تم هه موه پیره ده ست به ده ست ته که ونه نیوانی (بهاء الدین) وه
غه جده وانی جا که مادام روحنانی به تی غه جده وانی به هائوددینی پهروه رده کردییت
یه کسه ر غه جده وانی ته یته مورشیدی به هائوددین جا ته مه ته مه قامی تووهیسی،
تم مه قامی تووهیسی به وه نه ی ته نها هی به هائوددین بویت به لکو سه بارهت به
شیخ حه سه نی خه رقانیش هه روایه، وه مه شهوره که روحنانی به تی بایه زیدی
به سطامی پهروه رده ی کرده شیخ حه سه ن له «۴۲۵» ک دا فهوتی کرده وه.
بایه زید له «۲۶۹» ک دا.

ههروه ها مه شهوره که بایه زید پهروه رده کراوی روحنانی ته نیام جه عفه ری
صادیقه که له «۱۴۸» ک دا فهوتی کرده.

ته نانهت پرېك لايان وايه دوو بايهزید هه ن، به كيكيان له پرورگاري نيام
 جه عفره بوييت، مه به ستي من روون كردنه وهی نهم وشه ی «نووه سی» یه ته، نه گینا
 نه و گه وره پیاوانه مه به ستیان نه وه بوه رو بکه نه خوا خوایش له هه مو شوینی حازره
 وه خوئی به نده ی خوئی هیدایهت نه دات «واقوا لله و یعلمکم الله» نه و پیرانهش کو تایی پان
 نه کردوه که سی مورشیدینکی وه کو نه میر کولال بلیت نه وهی که زانیم وه توانیم دریغ نه کرد وه
 تویم له پیستی به شهری یهت دهر کرد، پاشان خوئی نه توانی پرنگای خوئی دیاری کات، وه لای
 خوایش هیچی پی ناچیت که روچی گه وره پیاوینک بکاته مه نوری په وورده کردنی گه وره
 پیاوینکی تر، به کیکي تر له و گه وره پیاوانه ی که شاهی نه قشبه ند پی گه یانندن خواجه به عقوبی
 چهرخی بو که له سالی (۸۵۱) دا له دنیا دهر چوه، نه ویش شابازینکی پرنگای هیدایهت
 وه نیرشاد بوه وه صه دان تیکوشه ری نه و پر یازهی گه یاننده ته مرز.

کورته فهرموده کانی شاهی نه قشبه ند، ههم له باره ی نیشارات و نسراری
 ته ریه ته وه وه ههم له باره ی ری نمانی و نیرشاده وه بوته وه ده ست نه دات دنیا ییکی
 پی روون بکریته وه.

نه وه ی بیهوی زیاتر له م پر یازی نه قشبه ندی به بگات وه گه وره پیاوه کانی باشتر
 بناسیت نه توانی سهیری نهم کتیانه بکات.

۱- کتبی قودسیه که که نمانی به هانه ددینی نه قشبه ند وه نه حمه دی طاهیری
 عیراق، به زمانی فارسی له چاپی داوه، باشی نهم کتبی نه وه ته ده ست نیشان
 نه کات بو زور سه رچاوه ی تر.

۲- ریساله کانی ترې شاهی نه قشبه ند که چهن لاپه ره پی له مه و بهر ناومان بردون.

۳- مه کتوباتی نیامی ره بیانی که زورگرنگ و قوله.

۴- نه فحاحات نهل نونس ی، جامی.

۵- ره شه حات عهین ول حیات، «فخر الدین علی کاشفی»

۶- «انيس الطالبين وعدة السالكين» نارشینی میلی هیند.

۷- الحدیقه الندییه فی آداب الطریقه النقشبندییه. محمد بن سلیمان البغدادي له میصر
 چاپ کراوه.

۸- حبیب السیر (خواندمین)

۹- مناهج السیر «ابو الحسن زید المجددی» (۱۹۵۷) م له دهلی له چاپ دراوه.

- ١٠- المواهب السمرمية في مناقب النقشبندية
- ١١- تنوير القلوب في معاملة علام الغيوب هردوكى هي شيخ محمد امين الكردي به.
- ١٢- الحدائق الوردية في اجلاء النقشبندية نوسيني عبد المجيد الخاني.
- ١٣- الانوار القدسية في مناقب السادة النقشبندية هي محمد الرخاوى به، كه روونوسيتكه له (الحدائق).
- ١٤- اسرار التوحيد في مقامات الشيخ ابو سعيد.
- ١٥- رياض المشتاقين نوسيني مهلاحاميدى يتساراني خهليفهى شيخ عوسمان سيراچوددين، دهستخهتهو به فارسى نوسراوه.

نوسهري كتيبي قودسى به ئهلى به داخهوه ئهوهى سه بارهت به نه قشبه ندى نوسراوه زورترى وا له كتيبخانه كانى ئه و رپاو ئه مريكادا، ناوى روزه لآت ناسيك ئه بات ئهلى جوانه مهرگك بوه كه ناوى «ماريژان موله» بوه، ئهلى ئه م لاوه زور له بارهى نه قشبه ندييه وه كوئويه ته وه نوسيوه تي ئهلى له سالى (١٩٦٣) م دا له گوڤارى موطاله عاتى ئيسلامى له پارىس دا سه بارهت به ليكولينه وه كانى ئه و لاوه مه به ستيك له چاپ دراوه هه مو شتيكى تيا باس كراوه (REVUEDES ETUDESISLAMIQUES) من بوئه ناوى ئه م كتيبانه و ئه م مه به ستانم نوسى شايه د له ئاينده دا جوانه كانمان غيرهت بيان گرى وه له و نوسراوانه كه لك وه رگرن، وه زوريك له نيينى به كانيش روون كه نه وه.

جاريكى تريش ئه ليم ئه و كتيبه تازهى قودسى به نوسيني ئه حمه دى طاهيرى عيراقى، له بارهى ناو بردنى سه رچاوه ديارى كردنه وه سه بارهت به نه قشبه ندى باشترين مه صده ره.

کاری تەسەووف لە نەدەبی کوردیدا

مه به ست له نووسینی ئەم بە شە له گە ئی کتیی «تەصەووف چی یە» دا بی گومان ،
چەن شت بوو .

یە کەم ئەو ی بلیم تەصەووف یە کیکە له هۆ گەرە کانی دەوله مەند کردنی
ئە دە بی ئیسلام وه فەر هەنگی ئیسلامی ، چونکو ئە گەر تەصەووف نە بوایە ،
ئەم هەموو شۆرە له کوی ئە بوو ؟ عیشق هەر عیشق مە جازی بوو گۆرانی گوتن بە قە دو
بائای ئەو جوانانە دا کە ماو یە کی سنووردار دلێ مروف بە خویانە وه سەرگەرم ئە کەن
وه زۆر جار پاش نیشتنە وه ی ئاگری ئارە زوو میان هاتنی پیری و ، ناشیرین بوونی
شیو ، ئەو ئەو ی ئەش رووه و کزی چو ، زۆر جار یش ئەو دلدارانە پاش
بە یە گە یشتن لیک جیا بوونە تە وه وه هەریە کی بە لایە کا چو .

جا ئەو له کوی و ئەم عیشقە ئە بە دی و پیروزه له کوی ، کە پیری ، گە شتری
ئە کاتە وه مردن گە رمتری ئە کات ، وه تام و چیژو ، مەزە ی ، هەتا دیت زیاتر ئە بی .
بە کورتی ، تەصەووف ، بویە زاخاو دەرو ، جە لا دەری ئیستیعدادو
دەروونی خاوهن دلان ، وه صەدانی وه کو حە لاجی برده بەر پەت وه قە نارو ،
کە چی تا هات شۆری عیشقیان گە رمتر بوو ، هەروە ها پیری ئەو ئاگرە گە شتر ئە کات و
خاموشی ناکات .

ئەو تە صەدان وه کورایعەو ، ابن الفارض و محی الدین عەرە بی و عەبدولقادری
گە یلانی و ... له ناوی عەرە با ، هەروە ها عە ططارو سە نانی و مەولانای رومی له ناوی
فارسه کاندان گە یانده قە له پۆیە ی شیعی تەصەووف ، وه گە نجینە ی ئە دە بی عەرە بی و
فارسی پرکرد له گە وه هەری گرانمایە . جا هەر چەن ، بە شی ئە دە بی کوردی ، تا
ئە ورا دە یە نە بو ، بە لام بی بە شیش نە بو تا رادە یە کی زۆر ، هەم موصلە له حاتی
عەرە بی و فارسی تەصەووفی هاوردە ناوی ئە دە بی کوردی ، هەم بری
موصلە له حاتی تازه داتا شراو ، هەم بری له موصلە له حاتە کراونە تە کوردی وه

تائستەش وان بەسەری زارەووە ، بەسەری نووکی قەلەمی نووسەرانەووە . شایەد
پری جار ئەو کەسە ی ئەو ووشانە بەکار دێری نەزانی ئەگەر تەصەوووف نەبوایە ، ئەو
ووشە یە نە ئەبوو .

هەر واکە رەوشی پاک ، وە کو دەس پاک ی و ، چاوپاکی ی ، وە کو ئە دەب ،
وفا ، ئیخلاص ، زوهد ، وە قەناعەت ، وە زۆر خەدی باشیشی رەواج پی
داییت . جا ئەم باسە هەر چەن خۆی بەشی نی یە لە رپرەوی تەصەوووف ، بەلام
بەر هەمی کە لە بەر هەمەکانی ، کە وابوو بە پیوستم زانی ، بە کورتی ، پەنجە یەکی بو
راکیشم .

بی گومان شیعەر هەست دەر برینە ، سە بارەت بەو شتانی ، کە خاوەن شیعەر
تیابانا ئەژیت ، ئەو هی لە دەشت و صەحرادا ئەژیت شوینە پی ژبانی دەشت نشینان
ئەو هی لە شاخ و کێوا ئەژیت شوینە واری سوروشتی کێو نشینان یان هەر جۆرە ژبان و
هەلسونیشتی کە باویت ، ئەو شتانی لە شیعری نووسەرا بەدی ئەکرتن ، سا ، یان
پیا هەلدانە ، یان لۆمەو ، توانجە یان هەر جۆرە هەست دەر برینی .

هەر واکە لە هەر واتی ، یان هەر پلەو قونایکی میژوو دا ، پری شت ئەبن
بەباو ، وە کو شانازی کردن بە هۆز و تاییفی خۆو ، توانج گرتن وە سەر زەنش
کردنی هۆزە کانی تر ، وە کو بەر لە ئیسلام ، لە جەزیرە ی عەرەبیدا ، یان مەدح کردن
و پیا هەلدانی خەلیفە و سولطان و ئەمیرە کان لە رۆژ هەلاتی ناو پاستدا لە سەرەتای
ئیسلام بەم لاه ، یان وە کو باسی جوانی ئافرەت و سوروشت وە هەمو جوانی بەک
بە درێژانی میژوو . یان وە کو باسی رابواردن و مە ی خواردن و هەمو جۆرە شتی کە لە
سەر دە مە دا باویت ، یان وە کو شیعری سیاسی کە ئیستا بوە تە باو وە هەول ئە دەن
سەر دە می دەس پی کردن و ئالاً هەنگری پەیدا بکەن وە تەنانەت توانج ئەگرنە
ئەوانە ی لەم سەر دە مە دا خۆ یانی لی لایدەن ، جا هەر بەم جۆرە ش پاش ئەو هی
رپرەوی تەصەوووف ، بە ناوی رپرەویکی تاییفی خواپەرستی ی جی گیر بوو ، ئە دە بی
تاییفی تەصەوووف کە و تە گروگان و وردە وردە جینگە ی خۆی کردە وە .

بی گومان شیعەر بە هرە یەو ، شتیکی خوا داو وە کەس ناتوانی بە زۆر بیته
شاعیر ، جا بەو بۆنەووە خۆ هەموو صۆفیە کیش نەیتوانیوە شیعەر بلی ، باو وە کو ئەویش
هەر وە کو هاوکارو هاو دەو قە کە ی خۆی خواوە نی حال و وە جەدومە قاماتی تەصەوووفیش

بویت ، ههروا که هه موو شاعیری نهیتوانیوه صوفی بیست و خوئی بخته ریزی شاعیره صوفیه کانهوه ، بوچی ؟ چونکه لهو جیهانهی ئەوان ناشارهزا وه بیگانه بووه . کهوابوو ئەده بی صوفی ، ههروه کو هه موو ئەده بیکی تر ، بهشی شاعیری ههیه و پەخشان و تهئلیف ، واته کتیب دانان و ، کاغەز نووسین و هی تروه له ناوی ئەمانهشا هه بوه له هیچکام له م بههروه هونه رانه دا دهستی نه بوه ، ههیش بوه له بهکی یان له هه موویانا بهه ره مه ند بوه .

جا ، صوفیه عه ره به کان وه ههروه ها فارسه کان یان تورک و موسولمانه کانی تر هه ره له میژه وه له م مهیدانه دا ههنگاویان ناوه و ، ههروه کو وتمان سه دانی وه کو رایعهی عه ده وییه (۱۳۵ی ک) ، حه للاج و ابن الفارض و عی الدین عه ره بی و عبد القادر گیلانی ، خو یان نواندوه .

هه ره وه کو له ناوی فارسه کانا مه ولانا جلال الدین رومی ، سنائی ، فرید الدین عطار ، جامی ، حافظ .. وه زوری تر گه نجینهی ئەده بی ته سه ووفیان پرترو ، ده و له مه ند تر کردوه .

بی گومان صوفیه کورده کانیش بهکی بوون له م بهشانه ، به لام به داخه وه که لینیکی گه وره که له کوشکی ئەده بیاتی ته سه ووفی ئیمه دا ههیه ، ئەوه ته ؛ تا ، ده قهرنیش که له ئیسلام تی پهریوه ، بهو جو ره ی بشی زمانی کوردی بو خو ئیند نه وه و ، نووسین به کار نه براوه ، وه گه وره پیاوانی ته سه ووف به هوی گره ویده بی یان به زمانی قورئان ، هه ولیمان نه داوه به زمانی خو یان بنوسن ، به تایهت کیانیکی ئەوتوی دامه زراوو به رده و امیان نه بوه تا وه کو بیر له و خاله ش بکه نه وه هه رچه ند باباطاهیر (۴۱۰ک - ۱۰۱۰م) ، ته قریبه ن به شاعیریکی صوفی کورد دانه نریت به لام زمانه که ی ته ویش هی به شیکی که م بوه له کورده کان وه له نزیکه عه جه مه کانا ، ژباوه وه له م ماوه یه دا زور ده س کار بی شاعیره کانیشی کراوه وه زور له ووشه ره سه نه کانی لابران و گوران ته سه ری شیوه ی فارسی .

به کورتی هه ولی زور دراوه بو به فارسی کردنی شاعیره کانی ، وه تارا دیه کی زوریش ئەو هه وله سه ری گرتوه و سه ره شهیوتنی له تو یژه ران ، له گه له ئەوه شا همان هه ره شیوه ی لوری به که ، چیری ناوی شاعیره کانی باباطاهیره ، پاشان جهزیری و خانی و فهقی تهیران و زوری تر ته بینین که بونی ته سه ووف له شاعیره کانیانا ، ده ماغی خاوه ن ده و قان ته بزوتنی و ، ئارامی ئەداته و یجدانیان . لیره دایه دووباره به داخه وه

سەیر ئەکەین لەو دەمەدا که ورده ورده لەم دوایی دا لەناوی ئەرده لانه کان زمانی هه‌ورامی ئەیهوی بیته زمانی ئەدەب وەپیره‌کانی هه‌ورامانیش ئەیکەنە زمانی تەصه‌ووف ووتارادەییکی زۆر لەناوی هۆزه‌ تیزپه‌وه‌ ئایینی یه‌کان ، وەکو‌ عەلی‌الله‌هییه‌ کانا جی‌ی خۆی ئەکانه‌وه‌ ودا‌ئەمه‌زری‌ت و چامه‌ی ئایینی ی پی‌ ئەوتری ، شیوه‌ی سۆرانی به‌هۆی دەسه‌لاتی بابانه‌کانه‌وه‌ دیتە مه‌یدانه‌وه‌ و خۆی ده‌رئه‌خات وە به‌رله‌وانیش مه‌لای جزیری و خانی و فه‌قی‌ته‌یران وە هاوچه‌رخه‌ کانیا ، ئەمانه‌ش گه‌شه‌ ئەده‌ن به‌شیوه‌ی کرمانجی ، به‌تایبه‌ت له‌مه‌یدانی تەصه‌ووفدا ، قاره‌مانیکی وەکو‌ جزیری خودنمایی ئەکات وەئیتر زمانه‌ کوردی یه‌کان که‌م که‌م هه‌روه‌کو‌ ئیسته‌ هه‌ن ، ئەکه‌ونه‌ گه‌شه‌ کردن و خۆپیشان‌دان و جی‌ی خۆ کردنه‌وه‌ .

به‌داخه‌وه‌ رۆژ به‌رۆژ که‌فوکۆلی تەصه‌ووفیش لەناوی کورده‌کانا روو ئەکاته‌ نشیوی و لاواز بوون ، دیاره‌ ئەو لاوازی یه‌ش به‌و جوړه‌ نه‌بووه ، هه‌ر له‌ کوتوپرینکا چرای تەصه‌ووف بکوژته‌وه‌ ، به‌لام تازمانه‌که‌ وای لی‌هاتوه ، کتییکی پی‌ بنووسری‌ت وە گه‌وره‌ پیاوانی مه‌یدانی زانیاری سلێ ی لی‌ته‌که‌ن و له‌وه‌ نه‌ترسن ئەوه‌ی ئەینوس له‌ موسته‌وایه‌کی جیهانیدا به‌رقه‌رار ئەمینته‌وه‌ .

ئیت‌ تەصه‌ووف دەس ئەکاته‌ کزی و نشیوی ، ته‌نانه‌ت ئەتوانین حاله‌تیکی «موخه‌زهمی» له‌شیعری بری‌ له‌و شاعیرانه‌دا ببینین ، که‌هه‌م به‌عه‌ره‌ی وە فارسی شیعریان گوتوه ، هه‌م به‌ کوردی ، به‌تایبه‌ت له‌ناوی هه‌ره‌ گه‌وره‌ پیاوانی تەصه‌ووفدا ، وەکو‌حه‌زه‌قی مه‌ولانا خالید ، مه‌وله‌وی مه‌حوی وەزوتر جزیری وەله‌پاشان شیخ‌عومه‌ری بیاره ، له‌کاتی‌کا شاعیره‌ ده‌س رۆشته‌وه‌کانی ئەو خانه‌دانه‌ وەکو‌ حاجی شیخ عبد‌الرحمن «وه‌فا ، یان ، بوله‌فا» برای شیخ‌عومه‌ر که‌ شیعره‌ فارسی‌یه‌کانی شان ئەدات له‌شانی به‌رزترین شیعری شاعیره‌ صوفی‌یه‌کانی فارس ، که‌چی شیعری کوردی نه‌بووه .

تا ئەوه‌ی له‌م سه‌ده‌یه‌دا ئەبینین شاعیره‌ کورده‌کان چ غه‌یره‌ صوفی وەکو‌ نالی ، یان ، صوفی وەکو‌ مه‌وله‌وی مه‌حوی له‌سۆرانی و هه‌ورامی دا ، ده‌س ئەکه‌نه‌ شیعەر به‌زمانی خۆگوتن ، به‌لام له‌کرمانجی دا ، جزیری و فه‌قی‌ته‌یران ، زوتر پێشی ئەوان که‌وتون .

جا به‌م بۆنه‌وه‌ ، هه‌روه‌کو‌ وتم ، کاتی‌ که‌ نووسین به‌ کوردی که‌م که‌م ده‌س ئەکاته‌ گه‌شه‌ کردن ، له‌و لایشه‌و بازاری تەصه‌ووف که‌ به‌هاتی مه‌ولانا خالید له‌

لایه‌کوهه ، وه به هاتنی شیخ ماری نودی بوسلمانی له‌ولاهه گه‌بشتبوه قوله‌پۆیهی
 بئاوبوونه‌وه‌وه‌پهرسه‌ندن ، که‌م‌که‌م ده‌س ته‌کاته پاشه‌کشی ، جا به‌و بۆنه‌وه سه‌یر
 ته‌که‌ین ته‌مه‌نی شیعی ته‌سه‌ووفی کوردی زور کورته وه نه‌و جورهی که بشی
 عومریکی دریزو به‌ره‌م داری نه‌بووه ، وه وه‌کو پۆله‌یه‌کی زیره‌کی خوینه‌وارد دینه
 پیش‌چاو که زوو جوانه‌مه‌رگک بیت و بیته‌داخ بو دایک و باوک و که‌س و کاره‌که‌ی .

بیره پیش‌چاو ته‌گه‌ر مه‌ولانا خالید وه نه‌قشبه‌ندی‌یه‌کان وه هه‌روا
 به‌رزنجی‌یه‌کان خوین و نه‌ته‌وه‌وه‌موریدو قوتایه‌کانیا به‌کوردی شیعی ته‌سه‌ووفیان
 ینوو‌سیایه ، هه‌ر ته‌نه‌هاته‌وه‌خوی چون بازاری شیعی ته‌سه‌ووفی پر ته‌کرد له‌کالاو
 کووتال و شتی به‌نرخ و ره‌نگا‌وره‌نگک ، به‌لام گونا‌هی که‌س نی‌یه ، هه‌ر سه‌رده‌مه‌و
 بابته‌ی خوی داخو پاش چه‌ن سه‌ده‌یه‌ک گله‌پی چ بابته‌یک له‌ئیمه‌ش بکریته که
 ئیسته له‌بیری ئیمه‌دانیه‌و ری‌مان لی‌ی نه‌که‌وتوه .

شایه‌ت بو زورشت له‌م بابته‌تانه‌ی که‌ئیستا باوه ، گالته‌مان پیکه‌ن و توانج و
 تانه‌مان تی‌بگرن ، یان ده‌س خوشمان بکه‌ن .

به‌کوردی له‌گه‌لی ته‌م هه‌مووه که‌م ته‌مه‌نی شیعی ته‌سه‌ووفی کوردی‌یه‌دا ، من بوم
 نا‌کری له‌هه‌موو گوشه‌و کونج و که‌له‌به‌ریکی ته‌م مه‌به‌سته بکوئمه‌وه ، چونکی
 نووسینه‌که‌ی من ته‌نه‌ا ناساندی مه‌به‌سته‌که‌یه ، به‌ناوی به‌شیک له‌کتیبه‌که‌م
 «ته‌سه‌ووف‌چی‌یه» ، جا مادام ، ته‌سه‌ووف ، یان به‌کار بردنی موصطه‌له‌حاتی
 ته‌سه‌ووف له‌زمانی کوردی‌دا ، به‌تایه‌ت شیعی کوردیدا جوره‌پۆه‌ندیکی به
 باسه‌که‌مه‌وه هه‌یه ناچاربووم چه‌ن سه‌رچاوه‌یه‌کی شیعی کوردی وه‌کو «نمونه»
 هه‌لبێزم که بریتی بیت له‌دیوانی جزیری و مه‌وله‌وی و مه‌حوی ، وه شیعه‌کافی شیخ
 عومه‌ری بیاره ، تابزانه‌م تا چه‌راده‌یه شوینه‌واری ته‌سه‌ووفیان تیا به ، که ته‌وه‌تا
 به‌چه‌شینیکی گشتی ده‌سیان بو رانه‌کیشم .

به‌لام توێژنه‌وه‌ی تاییه‌تیا له‌روانگه‌ی ته‌سه‌ووفه‌وه‌پۆیستی به‌تیکۆشانیکی
 تاییه‌ته ، به‌تایه‌ت دیوانی جزیری مه‌زن ، که له‌مه‌و پاش که‌می چه‌ن و چۆنی
 هه‌ر کامیان له‌روانگه‌ی ته‌سه‌ووفه‌وه‌عه‌رز ته‌که‌م ، وه ئیوه‌ی خوینه‌واری کوردیش
 پاش خوینده‌وه‌ی ته‌م کتیبه‌ی من ، وه هه‌روه‌ها ده‌س نیشان کردنی ته‌و هه‌موه
 سه‌رچاوانه ، به‌لکو بتوانن به‌ره‌نجیکی زورو تیکۆشانی پیاوانه ، هه‌ر کامه‌ی له
 گوشه‌یه‌که‌وه له‌شوینه‌واره‌کان بکوئمه‌وه‌وه‌شتی تازه‌ش له‌که‌له‌پوری شاراهه‌ده‌رخه‌ن .

لیره دا ، بۆ بهراوردیك ئەلیم گهوره پیاوینکی وه کو غه ززالی «٤٥٠ - ٥٠٥ کوچی ی» ، له کتیی «المنقذ من الضلال» دا ، له کاتیکا دهس نشان ئەکات بۆ ئه وه کتیه سه ره چاوانه ی ته سه ووف ، که خویندونه ته وه سه ره ئه که یه ئه ویش هه ره ئه م سه ره چاوانه ی خویندونه ته وه که ئیستا له بهرده ستی ئیوه دان وه منیش که لکم لی وه ره گرتون ، ئه ویش ته سه ووفی له وه سه ره چاوانه وه ره گرتوه ، وه کو ، قوت القلوب ، اللمع ، پرسیاله ی قوشه یری ، هتد .. بی گومان ئه وکاته بۆ ئه وه ، سه ره چاوه هه ره ئه وانه بوه ، به لام ئیستا هه م ئه وانه ش هه یه وه هه م سه ره چاوه ی زۆری تریش .

جا سه ره چاوه ی ته سه ووف ، هه ره له پایانی سه ده ده ی دووه می کوچی یه وه به زمانی عه ره بی ، به شیوه ی کتیب له بهرده ستا بوه ، ئه وانه ش به کتیکن له م سه ره چاوانه ی که من وه هه مو نو سه ریکی تریش تائیه ته ش به به ره یان لی وه ره ئه گرن .

به لام سه به ره ت به زمانی کوردی ، ئه وه تا ئه م کتیه ی من ، ئه یته یه که م کتییکی له چاپ دراوی هه مو لایه ن گری ته سه ووف ، مه به ست ئه وه ته سه ره که ن له م باره یه وه چه نده جی ماوین !!!!! .

مه به ستم ئه وه ئی یه له زانیاری یه که یدا جی ماوین ، چونکه ههروه کو وتم ، گهوره پیاوانی ته سه ووفی کورد ههروه کو بۆ با به قی تریش باو نه بوه بۆ ته سه ووفیش باو نه بوه ، به کوردی کتیب ، یان شیعر بنوسن ، به لکو به عه ره بی و فارسی نویسی یانه وه زۆریش نو سه راوه .

چه ن و چۆنی نویسی شیعر و ئه ده ب وه کتیی ته سه ووفی نو سه رانی کورد ئه ویش هه ره با سیککی تره ئه مینیه وه بۆ براهه کی تر که به یارمه تی خوا له داها توودا ، پرونی کاته وه ، که کوردان به عه ره بی و فارسی و تورکی ی وه شایه ت زمانی تریش له باره ی ته سه ووفه وه جی یان نوو سیوه وه ، چ به ره مه نیکیان بوه .

ههروه کو گوتم ، من شیعه کانی :

١ - جزیری ، ئاخری سه ده ده ی ده هه می کوچی ی ، واته «١٠٠٠» ك .

٢ - مه و له و بی ، «١٢٢١ - ١٣٠٠» ك .

٣ - مه حوی ، «١٨٣٢ - ١٩٠٦» .

٤ - «شیخ عومه ر» خویند نه وه «١٢٥٥ - ١٣١٨» ك .

وه بۆم دهر كهوت جزيرى به پراستى شاعيرىكى صوفى يه و خوښى گه ييشتوه ته مه قامى كه مال له ته صه ووفدا ، وه هه مووى ديوانه كه ، يان له صه دا ، نه وه دى ديوانه كه ي ته صه ووفه ، سا يان به شيوه يه كى راسته و خو ته صه ووفه ، يان پاش لى ورد بوونه وه ي دهر ته كه وى باس له ته صه ووف ته كات ، نه ك راسته و خو ، به لام دياره باس باسى ته صه ووفه ، يان عيشقى مه جازى يه ، كه سه رى له ته صه ووفه وه دهر چوه ته مانهش به دوو جوړه ، يان له تا كامى خوښنده وه دا بو ت روون ته يته وه ، نه م كه له مه رده شيوه نى له سلوك و رپړه وى ته صه ووفت بو روون ته كاته وه لى ناو بردن له ته صه ووف ، يان هه ر به ناو ، ناوى ته صه ووف ته بات وه موصله له حه كاني ته كاته كار ، به جوړيك ، كه له پاشان ته ينوسم .

مه لای جزیرى

جا سه بارهت به جزيرى مه زن ته ليم .

- ۱ - نه وه ي بۆم دهر كهوت وه زور روونه نه ده ي صوفى يه كاني تيران ، وه كو حافظ و جامى ، شوښنه واريان به روونا كى له شيعره كاني جزيرى دا دياره .
 - ۲ - موصله له حانه كاني زور تروى موصله له حانى ته صه ووفيكن كه حافظ به كارى هيناون كه هه روا ته مېش به كارى بردوون .
 - ۳ - خوښى پى دى ديت كه گه ييشتوه ته كه مال به لام شتى واش به دهسته وه نى يه كه (كاميل و موكه ميل) بووييت ، واته خانه قاو ته كيه و خه ليفه ي بووييت و ئيرشادى كرديت ، وه كو مه ولانا خاليد ، يان هه روه كو له ميژووى ژباني شيخ عومهر وه له شيعره كانيا به دى ته كرېت .
- به لام وايش نى يه وه كو مه وله وى و مه حوى به ده مى خوښان سه بارهت به پى نه گه ييشتوونى و موحتاج به مورشيد بوون ، له ووتنه كانيا به دى بكرېت ، وه له كاني باسى هه ركامه دا له روانگه ي تى گه ييشتنو هه لسه نگاندى خو مه وه ده س نيشان ته كه م بو پايه ي هه ركامه يان .

کهواته راده و پله ههیه بو شیعری تهسهووف، مهولانای رومی (۱۲۰۷) -
۱۲۷۳م) سهر ههلقه و دامه زربنه ری پرره ویککی تاییه تی تهسهووفه که تهریقته تی
مهوله وی به....

جا که سی پایه می معنه وی واییت که نمونه می نه و له م جیهانه دا نه گاته بیست
سی که سی وه خووی ریازی تاییه تی تهسهووفی هه بیست وه شاعیرو مه لاجا کیش بیست
بی گومان ره مزو کینایه و ئیشاراتی زورگرنگ و نه ناسراوو نیی تی له شیعره کانیا به دی
ته کریت، ههر وه کو له شیعری محی الدین عه ره بی دا رموزاتی به جوریککی تر ههیه که
سهر له ناشاره زایان ته شیوینی که بیران بو شتی وه کو وه حده تی وجود ته پروات.
یان له شیعره کانیا شیخ عبدالقادری گه یلانیدا که شابازی ئاسمانی تهسهووفه،
خووی وایشان ته دات ناشاره زایان ته لین ته مه ته گهر وایی، ده سه لاتی بو خوا
نه هیشته ته وه، له کاتیکا خووی به به نده به کی زارو موحتاجی قاپی هه ق زانیوه، وه
پیاوی راسته قینه می خوا بو، مه به ستم ته وه ته شیعره کانیا جزیری، هه رچه ن هی
صوفی به کی کامیله، به لام دیاره که له سنووری خووی به ولاره نه چوه.

به لام به راستی من بوم ده رکهوت گه وره پیاویکی تهسهووفه، ههروه ها بویشم
ده رکهوت ههروه کو بریک بو چوون، راسته له عیشقی مه جازی به وه چوه بو عیشقی
حه قیقی، وه ته وه ش زورجار له تهسهووف دا روو ته دات.
ئیمه له مه وپیش گوتمان، مورید هه به و موراد هه به، وه بو هه ردولا هه به
له عیشقی مه جازی به وه بگه نه حه قیقی، وه جه زیری له شیعره کانیا خو یا شتی وای
درکاندوه، وه کو ته وه می که ته لی.

عاشق کی به هانی ژ مه جازی به حه قیقه ت

صوره ت نه شناسی و به مه عنی نه فه ناگرت

ته نها نه له من لامبعی حوسناته شهقه ق دا

عالم به خو وی حوسن و جه مالی ده خوداگرت

من گومانم نیه سهر زه نجیره می تهریقته ته کان هه مویان موراد بوون.

موریدیش دوجورن ههیه له عیشقی مه جازی به وه ته پروات، واته ته وینی
ئافره تیک، وای لی ته کات ته که ویته سهری ته و لیک دانه وه به، ته م جوانی به خودا
داویه به و ئافره ته، وه هه موو جوانیک ههر خودا ته دات، ورده ورده عاشقی ته م
سهرچاوه می جوانی به ته بیست که خودایه وه روو ته کاته عیشقی حه قیقی.

بریکیش دەست ئەکاتە خوا پەرستیو پارێز کارنی و ذیکرو فیکر تا ورده ورده نووری
خودا له دەروونیاندا ئەدرهوشیتەوه.

ئەبێ ئەوهوش بزاین ئەوانەیی که بەتەواوی پی‌گەشتن، وه تەواویی لەطائفیان
پاک بوەوه هەرچەن بەرەوآلت جیسمانین بەلام بو کارناسانی خوێ ئاشکرا به ئەبە
پارچەبێک له نوور.

ئەتوانم بوغونە دەست‌نیشان بکەم بو شیعری بری لهو عاشقە حەقیقی و
مەجازی یانە. حافظ ئەلیت:

الایا ایها الساقی ادر کاسا وناولها

که عشق ئاسان نمود اول ولی افتاد مشکله

واتە عیشق لەپیشا خوێ ئاسان‌پیشاندا بەلام لەپاشان پرپوو له دەردی سەر، کهواتە
له عیشقە ئاسانە کهوه که عیشقی مەجازی به دەستی پی کردوه، وه چوه بو
حەقیقی به که که سەختە.

بەلام شیخ عبد الرحمن کوری شیخی سیراجەدین ئەلیت.

عَجَبٌ دَرُّ مَنْ يُزِيدُ عَشْقَ عَاشِقٍ اَزْجَهْرٍ وَگَفْتَه

که عشق ئاسان نمود اول ولی افتاد مشکله !!؟

«وفا» عین صفای من شیده‌ست و باز می‌گوید

الا یاایها الساقی ادر کاساً وناولها.

ئەلی سەرم سەرمایه چون عاشق له مەزادی عیشقا گوتویەتی، عیشق لەپیشا خوێ
ئاسان‌پیشانداو کهچی لەپاشان پرپوو له دەردی سەری، واتە، ئەبێ عاشق
حەزبکات لهو دەردی سەری به.

جا ئەلی، «وفا» ئەوه تا خوێ بهک پارچە بوەته صفای مهی، واتە ئەوه‌نده
مەستی عیشقە، خوێ بوەته مهی کهچی هەر ئەلی.

الا یاایها الساقی ادر کاساً وناولها.

ئەگەر لەیادتان بیت له‌بایی مەقامی به‌قایی پاشی فەنادا گوتمان

گه‌وره پیاوانی تەسه‌ووف ئەلین ئەوهی «فەنای» تی‌پەرکرد، تازه ئیتر ناگەریتەوه
دواوه، واتە بو هه‌تاهه‌تایه خو‌شه‌ویستی خوا به‌وه ئەکه‌ونه داخواز له‌خوای گه‌وره،

خوايش نازيان ته کيشي، هرچی داوا بکنه ته يان داتي، تهوان هر چی يان بوه داويانه بههق، دياره هه قيش لهوان سهخي تره، هرچی يان بوي ته يان داتي.

جا ته وه تا شيخ عبد الرحمن ته لي باوه کو من بووم به به کپارچه مهی، هر ته ليم ساقی بوم نيکه جا ته وه مهيه، مه قام بي، يان، ده ردي سر، وه کو ته لين ئيش بي، يان، نوش، مادام لای خوشه ويسته وه به هر خوشه.

ته ویش مه قام پاش مه قام وه لوطف پاش لوطف، تهی رژني به سه ريانا. نمونه به کی تری شيعريکی جه لال الدين رومي به که ته لي (عشق اول سرکش و خونين بود) واته عيشق هر له سه ره تا وه سه رکيش و خويناوی به، واته، وه کو عيشقه که ی حافظ ني به له مه جازی به وه دهستی پی کردییت که شتيکی ناره زوی نه فسي و شهواني يیت.

هر له م باره وه له ريساله ی قوشه يری دا ته لي به حياي کوری مه عازی رازی «۲۵۸ ک - ۸۷۴ ز» نوسی بو بایه زیدی به سظامی «۲۶۱ ک ۸۷۷ ز»، ته لي لای ئيمه ته وه ی نيکيک له شه رانی مه جه بهت بخواته وه به عومری تینوی نايیت، بایه زید له وه لاما ته لي زور سرم سرماوه له ناته وانی يو لاوازی حالت، ليره لای ئيمه هی واهه به ناوی هرچی ده ریا کانه مه موی هه ل ته لوشي تو، هيشتا هر داوا ی ناو ته کات.

ههروه ها بری له شاعيره صوفي به کان وتوويانه.

عَجِبْتُ لِمَنْ يَقُولُ : ذُكِرْتُ رَبِّي
فَهَلْ أَنَسِي فَأَذْكَرُ مَا نَسِيتُ؟
شَرِبْتُ الْحَبَّ كَأَسَاءَ بَعْدَ كَأَسٍ.
فَمَا نَفَدَ الشَّرَابُ وَلَا رَوَيْتُ.

به کورتي ته م باسی شه رانی عيشقه که له شيعری صوفي دا هاتوه ده ریا نيکی بي پایانه، قوشه يری ته ليت (غديه)، واته بي حالي و بي هوشي، که م ترو سوک تره له سوکر، واته مهستی، چونکه مهستی، به به ره کهت و «واريد» یکی زور به هيژ نه يیت دهست نادات، ته لي ته گهر «غديه» له خهوف و ره جاوه سه رچاوه بگريت، مهستی، جگه بو خاوهن وه جده کان نه بي دهست نادات. ته مه دهست نيشانه بو ته م باسی مهستی و مه ني ته صه ووفه.

له کتیبی «الرمز الشعری عند الصوفیه» دا، که سالی ۱۹۸۳ - بوسی هم جار له چاپ دراوه ته وه، دوکتور عاطف جودت نصر، به دریزی له م باره وه باسی کردوه.

ته وهی کتیبی «ترجمان الاشواق» ی محی الدین عه ره بی بخوینته وه، جا ته زانی ته م گه وره پیاوانه مه به ستیان له به کاربردنی ته م ووشه نه ناسراوانه چی بووه، وه به ناسانی ی بوی دهر ته که وی مه به ست چی به. «جزیری» زور جار له شیعره کانیا باسی جوانان ته کات وه زور جاریش به ناوی ثافره ت باسی ته و جوانانه ته کات، که چی ته لیت من به سه گی بهری دهر گات قبول که ثابا عه قل ته یگری «جزیری» به کچی بلیت به سه گی بهری دهر گات وهرم گره؟!.

ته مه هی ته وه ته که عیشقه حه قیقی به که ی له و شیوه و قیافه دا ته صه وور ته کات، یان که باسی مه یو سه رخوشی ته کات، ثابا مه ی و سه رخوشی له گه لی جزیری عالمو خودا به رستا ته گونجی؟!.

دیاره ته و مه به شهرابی حه قیقه ته که له شیعری شاعیرانی عه ره بی وه کو ابن الفارض وه فارسی وه کو حافظ وه هه موی ته وانی تر دا ته بینریت.

به داخه وه شتی هه به که قه ت روون نابیته وه، ته ویش زه نجیره ی میژووی شیعره کانیا «جزیری به» تابزانین کام شیعری هی جوانی ی و، کامی هی پیری و، کامی هی سه ره تای ده س پی کردنی ته صه ووف و، کامی هی کاتی کامل بوونیه تی، مه گه رسا به سه لیکه ی خو مان بوی بچین ته ویش ناکری به شتیکی دروست و بی چهن و چون وه رگریت.

من له شیعری «خانی» ی نه کولیومه ته وه، به لام به و جو ره ی دوکتور عیزه دین موسته فابوی چوه، (احمدی خانی - شاعرا و متفکرا فیلسوفا و متصوفا).

موصطه له حاتی ته صه ووف له شیعره کانیا هه به، به لام ته مه ناتوانی دهری خات که پیرو قه له نده ریکی ته صه ووف بوه به لکوپیشان ته دات دوور نه بوه له وجیهانه و، شاره زانی هه بوه، جانایا خو ی خاوه ن ده سه لات بوه؟ هه روا فه قی تیران و، ته وانی تریش.

مه به ست ته وه ته ته وه ی شاره زایی له مو صطه له حاتی ته صه ووف دا نه بی له و شیعرا نه ناگات وه ئیستا ئیوه ته گه ر له ته صه ووف هه ر ته م کتیبی بهر ده ستیستان هه بی ت، زور شتی لی تی ته گه ن.

به لآم به داخه وه سه بارهت به جزیری چونکه موصطه له حاتی فارسیتی زور کرده ته کار، شتی وای هه به ټیمه باسهان نه کرده، دهس نیشان بو بریکتی ته که م... هه وه کو گوتم مروّف کتیبکی وه کو (ترجمان الاشواق) نه خوینته وه که محی الدین عه ره بی خوئی شهر حی له سه ری شیعی خوئی کرده، نازانی ته وه هه ره گه وره پیاوانه مه به ستیان له وه ووشه نه ناسراوانه وه، له وه ره مزو، ټیشارانه، چی بو وه؟

مه لای جزیری جگه ته وهش ته کری به نالا هه لگری شیعی ته سه ووئی کوردی دابرنیت، نازانم چون بو به نالا هه لگری شیعی کلاسیکیش دانه نراوه!!
چونکه کام که ره سه ی پیویست بو کوشکی شیعی کلاسیک هه به مه لای دروست کردنی ته م کوشکه گه وره به دا نه یکرده ته کار؟

به راستی ته گه ر بیتو من موصطه له حاته صوفی به به کارها ورده کانی جزیری لیره دا بنوسمه وه مه گه ر دیوانه که ی بنوسمه وه، چونکه به ده گمه ن قه سیده ییگ ته دوزیته وه له وه به ره مه بی به ش بیت، سا یان زور یان که م.

سه بارهت به به کاره ټینانی موصطه له حاتی ته سه ووئی فارسیش هم هه موی ته وانه ی سه بارهت به جزیری نوسیویانه، وه کو زفنگی و هه ژار موکوزیانی هه روه ها جزیری خویشی پیشانی ته ده ن که حافظو، سه عدی و، جامی ی، کاریان کرده ته سه ری جزیری وه له شیعه کانی به ناشکرا باسیان ته کات.

سه بارهت به موصطه له حاتی حافظ سه یرته که ین ته م موصطه له حاته به کار براون.

خه رقه ی زه رق، خه راباتی موغان، مه ده دو رو حی (فیض القدس) پیری موغان، موهیمی غه پیی، میحرانی دوعا «له بانئ ټه پرو» صوفی خه لوهت نشین، پیری عیشق، خانه ی خه ممار، موغ به چه، مه ی فروش، خه رابات، طامات، قولزم ده ری مه یخانه جام، شاهید، جامی جیهان بین، جامی جه م جه م و، ته سه که نده ر، مولکی عیشق، خه رقه، جه ذبه ی دل، عاشق سوخته، سیاه چرده، پیری طه ریق، خسرو خوبان، ته طوار عیشق و مه ستی، عه پی ره ندان مه که، سه رچه شمه ی تاوی جه یوانی حه قیقه ت، مه سه له گو، وه هی تر، شاید ټیسته بری له م ووشانه بو ټیوه ناسراو ین، به لآم کاتی ته بینین سالهای سال به ره له جزیری ته نانهت به ره له شاعیرو صوفی به فارسه کانی تریش، حافظ به که م که سه زور ټیک له م موصطه له حاته ی خسته ته جیهانی شیعه وه و جیهانی ته سه وو فوه، ده رته که وی ته وه ی پاش ته وه به کاری بردیته له وه وه

وهري گرتوه ههروه كو موصله له حاتی عه ره پي ته سه ووف هه كه سه و كه ره سه ينيكي
لي زياد كردوه نابوه ته هم جيهانه بهربلاوه ي ئيسته. جزيری زورتيك له و
موصله له حاته ي كردونه ته كوردی، يان خوئی شتی تازه ي به كوردی گوتوه، نه ویش
لهويدا ئه يته پيشه ننگ.

جزيری پری جار دهق به دهق شيعری حافظی هاوردوه وه كردويه به كوردی،
حافظ «۷۲۶ - ۷۹۲ ك». جزيری ئه ئيت.

عهنقا نه شكارا كه سه داغان تو چين قهر

داقا كو له عهنقا تو قه دی بادی هه واگرت.

ئه لي بالداري عهنقا «بالنده ينيكي خه يالی به»، كه س ناتواني بيخاته داوی خو به وه و

بي گريت كه واته داوه كه ت لابه، چونكه هه حه ده ست نا كه وی. ديواني «زفنگی».

حافظ دهق به دهق ئه م شيعره، گوتويهتی.

برو اين دام بر مرغ دگر نه

كه عتقارا بلند است تاشيانه

برو ئه و داوه ت بنيره وه بو بالدار ينيكي تر

چونكه عهنقا هيلانه به رزه و به تو ناگيريت

جهزيری هه ره له و پارچه شيعره دا ئه ئيت.

ئه و كه بكي خه رامان كو دكوزی لی قه بهوات

شاهين قه ضای به ته غافول ژخوه راگرت

حافظ گوتويهتی:

ديدی آن قه قهه كبك خرامان حافظ

كه زسر پنجه شاهين قضا غافل بودا

واتای هه ردو شيعره كه ئه وه ته چاوت له و كه وه جوانه بو بوخوی ئه ی خویند، وه ئاگای له ته قدیر

نه بو، كه چی شاهيني قهزا له كوتوپرا دای به سه ریاو بردی.

جزيری ئه لي:

شه ربه تا وی جامو طاسی بازكو تی ئيت ئينعكاس

ييت مهژی قه يمهك ژكاسی ئای حه يوان ئه و بخوبه

حافظ ئەلی:

ما دریا له عكس رخ یار دیدیم

أی بی خبر ز لذت شرب مدام ما

مەبەست لە ھەردو شیعەر ئەوەتە ئەم شەرابە ی ئیمە شەرابێکە کەوێنە ی رومەنی یاری تێدا یە
کەواتە جگە خۆمان کەس نازانی چ جوۆرە بادەینکە.

مەلا ئەلی:

تۆ بنی ماھی نەوو دەستی قەضایی ھەدی ھەدی

نە لەزەرعی فەلەکی بەلکە لەومری مە ب داس

حافظ ئەلی:

مزرع سبز فلک دیدم و داس مە نو

یادم از کشته خویش نامدو هنگام درو

جزیری ئەلی:

مەست و ھۆشیار ھەمە کە چ کولەھن رەقص و سەماتین

ئەز نەزائیم چ نەسەق کە یفە نەزائیم چ شەرابە

حافظ گوتوبە:

چە رە بود این کە زد در پردہ مطرب

کە می رقصند باھم مست و ھۆشیار

مەبەست ئەوەتە جزیری بەرادە بیک شەرەزایی ھەبۆھ لە تەصەووف دا ھەروا کە موصطەلەحاتی
عەرەبی تەصەووفی بەکار بردو ھەروەھایش موصطەلەحاتی فارسیی بەکار ھانیو، کەواتە
لە ھەردو لا شەرەزابو.

جا ھەرچەن فەرید دینی عەتتار و جەلالەددینی رومی «مەولەوی» ئەکەونە پێشی حافظ و
جامی ی، بەلام موصطەلەحاتی حافظ بو شەرەزایی خۆی ئەکریت لەوانی تر جوئی
بکریتەو، کە بریتین لەمانە ی جزیری بەکاری بردون، بێگومان جزیری پاش دان نان
بە گەورە ی حافظ دا ئەلی «ئێو ی کورد» کە من تان ھەم چ پێویستتە بە حافظ.

گهر لوئوئی مه نئور ژ نهظمی تو دخوازی

وه ره شیعی مهلی بیته، ته ب شیرازی چ حاجهت

به شیوه ییکی تیکرانی موصطه له حاتی هه مه جوړه ی ته صه ووف له دیوانی جزیری دا
هه ره دوانی ناییت وه هه موی چه ندین جار دوباره کراونه ته وه.

وه کو شیخ، زاهید، صوفی، وه حدهتی وجود، وه حدهتی موطله ق،
جه به رووت، موشاهه ده، ره فعی حیجاب، ویرد، نه وراد، مورشید، سولوک،
ویلایهت، ژهنگی دل، قیده م خودوث، ته نزیه، قلب، لامع، شاهی مولکی
دل به رنی، جاذیه، ئیرشاد، عاریف، فهنا، به قا، ساقی، نه زهل، قه ده ح، باده،
مه ده د، فهیض، جه وه هر، عونصور، (استقص)، ئیشراق، حال، قال،
په رهیزی دل، ته قوا، لائح، مورید، موراد، هاوهو، که شف و شوهود لاهوت،
نه سرار، نه نوار، ئیمه ی ده رویش، «مه ده رویشان» عیلمی نه هلی حال، جه لال،
جه مال، مه حو، ناروجه ذبه، خه لوه، شه ککو به قین، ذیکر، مه قاماتی طه ریق.
نه مانه و ده یان موصطه له حی تر، نه مه جگه نه و شیوانه ی که تیکرانی شیوه که
ده ست کیشانه بو مه قامی یان حالی له حال و مه قامی ته صه ووف.

من لیره دا سه باره ت به و موصطه له حاته نامه وی په نجه را کیشم بولا په ره و شونیی
به که به که ی نه مانه چونکه هه ر کامه یان ده یان جار دوو باره کراونه ته وه دووه مه هم نه م
نووسینه ی من تو ئیزنه وه له شیعی ته صه ووفی جزیری نی به، ته نها مه به ست نه وه ته
بلیم به م ناوو نیشانانه، ته صه ووف کاری کرده ته سه ری شیعی کوردنی که له وانه
شیعی جزیری و نه وانی تره وه بو نمونه ش نه وه تا بری له و شیعرانه ی که دیاره باس
باسی ته صه ووفه.

مه لای جزیری له م هونراوه دا زور باش پیشان نه دات که چون به هوی «ته وه ججه وه»
وه یارمه تی مه عنه وی مورشید به وه گه یشته ته مرازو ژهنگی دلی پاک بوه ته وه و نه و دلّه
مه سی نه و، به هوی نه ظه ری مورشید به وه که وه کو ئیکسیر وایه بوه ته زیبری پاک،
«ووشه ی ئیکسیر له بازاری ته صه ووف دا هه میسه به واتای لوطی مورشید به کار براوه».

ئیکسیر گویا ماده ییکی کیمیائی به که نه گهر بیده ی له مس ئه یکات به زیپر
جا نه لی:

قه لی مه شوپی زیپر ژ فهیضاته جه لا گرت
ما روو سیه هو صیفر صیفهت پهنگی صه فا گرت

ته لئی : دلئی نیمه که وه کو مسی ژهنگاوی بو، واته به هوی گونا هوه ژهنگ گرتوی ،
«كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ» «۱۴» «المطففين». ئه و دلهم به هوی ئاوردانه وه ، «تموه ججوه» ی
توه بویه زیری پاك.

واته دلئی منی روورهش به هوی فهیضی به ره که تی توه بویه زیری.

ته شیه ب جه دوهل مه دنیف ئاته شی عیشقی

دل قه لئی حه قیقه ت بت و ئیکسیری ههما گرت

ته لئی، وه کو جوگه له ییکی ناوی ئاگر وام، یان ته لئی وه کو پرگار ییکی ناوی ئاگری
عیشق وام، ئهم ئاگری عیشقه وای سوتاندوم و تواندومیه ته وه که گور اومی، به جورئ
که حه قیقه ته پیشوه که ی گوریوم وه کردومیه ته شتیکی تر، واته بویه ته مه ردی
مهیدانی خودا ناسی، وه حه قیقه ته قه لبه دهرده نه خواردوه که ی جارنم بوه ته
حه قیقه تیکی به که لک وه دهرده بخور.

بیگومان ئاگر زور جار قه لئی ماده ئه کات به شتیکی تازه، به جورئ که ئیتر
ناگر رینه وه بو حاله که ی له وه و پیش، وه کو ئه وه ی که دار ئه کات به خه لووز یان به
ئاگر که هه رگیز نایته وه به دار.

جا، مهلا، خو به له شولار هه ر هه مان مه لایه ئه وه ی که گور اوه بی گومان
حه قیقه ته مه عنه و بی به که به تی، به چی گور اوه؟ به ئاگری عیشق که وه کو ئیکسیر
وایه، ئه گه ر بیده ی له مس ئه یکات به زیری.

بو به چی؟ بو به زیری پالا و ته کراوی پاك، ته صه ووف چی به له مه زیاتر،
هه صه ووف ئه وه ته دهر وون له پیناسی ناپه سه ند پاك ئه کاته وه وه ئه ی رازینته وه به
پیناسی په سه ند، ئهم کاره که ی ئه کرت؟ پاش سوتان له ئاگری عیشق خودا.
ه لئی :

سالیك کی به هاتی ژمه جازی ب حه قیقه ت

صوره ت نه شناسی بو به مه عنی نه فه ناگرت

واته، ئه و ریواری ریگه ی ته صه ووفه کییه له عیشق مه جازی یه وه گه یشتی
ه عیشق حه قیق، وه له هه موشتیکی ئهم جیهانی ته صه ووفه تینه گه یشتی و له
صوره ت و مه عنای مرووف نه گه یشتی و نه گه یشتیته فه نا.

واته هر كه سى له سلوكى پريگاي ته سه ووف دا واته ريگاي عيشقى خوداني دا
له عيشقى مه جازى يه وه هاتى بو حقيقي له هه موشتى نه گات هم له ره و الهت
«صورت» وه هم له نه پى «مه عنا» ، وه نه يشگاته فهنا ، كه له پاش هه موى نه و
پايانه ديت .

زفنگى و هه ژاريش بوى چوون ، هه ر يه كه ي به جوړى به لام هه موى له يه كه وه
نزىكه و تى گه يشتون .

ته نها نه لمن لامبى حوسناته شه فهق دا

عالم بخوه وى حوسن و جه مالى دخوه داگرت

ته لى وه نه پى هم روناكى ي جوانى تو به ته نها له دهرونى مندا دره وشايته وه به لكو
هه رچى جوانى وا له م جيهانه دا هه موى له جوانى تو وه يه و ، له رووناكى ي تو وه
دنيا روناكه .

ته يغون دده ستى ته زه هى ده ولت و ثقبال

سوئسكه ، يان هه ر بالدارىكى بى نازارو بيده ست ، مادام بكه ويته ناوى داوى
تو وه بگاته ده ستى تو نه وه شانسيكى گه وره يه ، به جوړيك نه بيته «هوما» ييك
بوخوى .

هوما ، بالنده بيكه كه به رهمزى پروژى و خوش به ختى داي نه نين .

ته مهش هه ر ده ست نيشانه بوته وه ي مورشيد ته توانى موريد بگوريت وه خاوينى
كاتوه هه روه كو له باسى ئيكسيره كه دا گوتمان ، ليره شا ته لى سوئسكه ي زه بون نه گه ر
بكه ويته داوى تو وه نه بيته هوما .

ووشه ي قه لب و قه لب و نه مانهش جيناسه و وورده كارى شيعرى يشى تيايه .

جانى خوه مه كر دانه بى دا فا كو فه داني

ناهو صيفه ت نه و پى حه سيا راهى خه طا گرت

ته لى : مينش ناماده بوم گياني خوم بدهم ، به و مه رجه بيمه نيچيرى تو ، واته ، بو
ته وه ي وه كو بالنده بيچاره كه ، كه له داوى تو دا بوبويه هوما ، مينش ناوا ناماده بوم
گيانم بجه مه مه ترسى يه وه بكه ومه داوته وه ، به لام به و نيازته زانى و لات داو بوى
ده رچوى . واته چون ناسكيك له داويك سل بكات نه و له م دانه ي منه كه گيانم
بيت سلى كرد .

عەنقا نەشکارا کەسە داڤان تۆ بچین ڤەر

داڤا کو لعەنقا توفەدی بادی هەوا گرت

ئەلی ، تۆ بە هەلەدا چویت کە ویستوتە گیانی خۆت بدەیت بەو مەرجهی ئەوت دەست کەوی ، ئەو وەکو عەنقا وایە هەر وایە بەگالته ناییت بەداووە واته ، گیان هەر هیچنە بو گەیشتن بەو مرازەو بەو سەعادهتە کە بریتی بە لە گۆرانی (ماهی بەت) وە لابردنی بەشی حیوانی ئینسان ، وە دەرخستنی بەشە ئینسانی بەکە ی وە بونی بە مروفتیکی روخانی و مەلائکی ی . ئەلی .

هەرکەس سەحەری طالپی تشتەك ب چەمەن هات

هن سوسن و هن سونبول و هن زولنی دوتاگرت

واتە ، ئەو خەلکە ی سبەینی زوو روبان کردە ناوی باغ و چەمەن ، هەرکامە ی خواز یاری شتی بون ، هەرکەسەو شانسی خۆی ، هی وای بو گۆلی دەست کەوت و هی وایشی بو خاوەن گۆل ، کە ڤەرقیان زۆرە .

ئەمەش هەر ئەچیتەو سەری باسی داووە کە واتە مەیلی خودا خۆیەتی ، هەموی هەر ئەرۆن بو باغ بو بە هەر مەندوبون لە بەر هەمە جوړاو جوړە کانی ، کەچی هی وایان هەبە زولنی یاری دی بە دەستەو هەتا هەتایە کامەرانه ، هی وایش هەبە تەنھا گۆلئیکی دەست کەوت ئەبیت ، کە هەر تاوئیکەو ئەبریتەو . «ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ» .

جا ئەلی ، سەحەریکیان منیش وەکو ئەم خەلکە چومە ناوی باغ بەهەزار ئارەزوو هەو .

دەستی مە سەحەر گرت و برین سەیری حەبیبی

فی الحال رەقیبێ ژ حەسەد لەرزەووتا گرت .

ئەلی ، من لە خوشبەختە کانم چونکە کاتی چومە ناوی باغ ، خوشەو بیست هات و دەستی گرتم و بردمی بو گەران بەوناوی باغەدا رەقیبیش هەر کە ئەمە ی دی ئەوەندە ی پی ناخۆش بو دوچاری تاو لەرز بو .

لێرەدا دوو مەبەست هەبە ئەمەوی دەسیان بو راکیشم بەکیکی سەبارەت بە ووشە ی «رەقیب» کە زۆر جار لە شیعری کۆنی فارسیداو هەر وایە لە شیعری کوردیشا هاتو ، زۆرکەس وای تی ئەگات رەقیب ئەو کەسە تە ، ئەویش وەکو تۆ خواز یاری

ئەو يارەو ئەو جوانە يە ، جا چونكە لە تەكی تۆدا رقه بەری ئەكات ، دوشمینی تۆیە ، لەكاتیكا شتەكە وا نیە ، بەلكو ئەوەتە جارەن، بەتایبەت لەناوی میرزادەو شازادەو گەورە مائەكاندا باوبووە كە كەسیکیان كردهتە ، (مەنمور) پی سپیرراوی چاودیری كردن و پاراستنی كچان تەنانەت هی كورانیس ، «لەلە» یش هەر شتیكە لەو بابەتە ، كە هەم ئاگای لەو كیزانە بوە وە هەم فیری رهوشی بەرزی كردون وە هەم لە كاتی مەترسیدا گیانی پاراستون ، جا ئەم چاودیری كارانە زۆرجار بونەتە موی لوتی كیزان وە رینگەي جموجولیان لی پیریون ، جاری وایش بوە لەرینگەي ئەوانەووە سكالای خوش و یستن وە ئەوین دراوہ بە خوشەو یستان ، جا ئەگەر ئەو «موراقیب»ە ناوچا و درزو بەد رەفتار بو ییت وا بوەتە كوسپ بو هەمو جموجولیکی ئەو كیزانە .

كەواتە ئەم رەقیبە لە چاودیری كردهتەو هاتو نەك لە مونا فەسەو رقه بەری كردهتەو .

لێرەدا مەبەستی جزیری نەمر، لە رەقیب نەفس و شەیتان، وە یان هەستی پێچەوانەي خودا پەرسەي و خوداناسی، یە ، مەبەست لە هەموی ئەم باسە ئەوەتە جزیری پیشان ئەدات خۆي موراد بوە ، لەبەرئەووە خوشەو یست خۆي فەیزی رژاندووە بەسەریا واتە نوری خودا تەجەللای كردووە لەدلیاو ئەكسیری داوہ لە مسی دەرونی ، وە لەكاتیكا ئەم عاشقیکی مەجازی بوە خودا خۆي ئەمی راكیشاوہ بو ناوی عیشقی حەقیقی .

شیعری پاش ئەویش هەر ئەووە ئەگەیی ئەلی ، چاوت لی بو ئەو كەوہ بی چارە كە ئاگای لەم دنیا بە نەبو وە بوخۆي قاقای لی ئەداو رای ئەبواردو سەرگەرمی عیشقی مەجازی بو ، چۆن شاھینی قەدەر هات و فراندی و بردی .

لەولاوہ گوئی هی واھە یە گیانی ئەكاتە دانە بوئەوہ ی بین شکاری بكن وە بیەن ...!!!! بۆچی ..؟ چونكە ئەوہ ی ئەویارە شکاری بكات لە تەیبو ، واتە ، سوئسكەوہ ئەبیتە هوما، كەچی یار وەكو ئاسکی رەمیدە ئەدا بەلایا و نایەوی و شکاری ناكات باوہكو ئامادەیش ییت گیانی پیش كەش كات ، بەلام كە یار خۆي و یستی، باوہكو ئەم هەر بەتەمایش نەبوە دیت قول ئەكا بە قولیاو ئەبیات ، چاودیری كە ریش باھەر شەق بەریت .

تەشبیھێکی تری ئەوەتە ئەلی ، ئەو كەوہ باوہكو ئاگای لەھیچ نەبو خۆي بو تیاچون ئامادە نەكردبو، لەولای لا بەلاوہ شاھین هات و بە ئارەزوی خۆي شکاری

کرد ، مه بهستی ئه وه ته بلی مادام كه وتیینه داوی ئه و خوشه و یسته خوشه بخته و هوما ماننده ، ئه مهش دهست نیشانه بو ئه و دلّه بی هه والانهی كه ئاگایان له دنیا نیه و شكار ئه کرین وه گرفتاری ئه وینیک ئه بن كه هه رگیز بیریان لی نه کردوه ته وه جا ئایا ئه وینی مه جازی ، یان حه قیقی .
 ئه وه تا ئه لی :

له و كه بکی خه رامان كو د كۆزی ل قه بوهات
 شاهینی قه ضایی ب ته غافول ژ خوه راگرت
 زینهار كه سی دهست ببت ئه رقه می سه روی
 بی عیشوه بی له علان نه ب ته سلیم ژهاگرت

ئه لی ، خو ئه مه به زۆر نیه «زینهار» ئامان صد ئامان ، نه كهی ئه وه ننده بی ئه ده ب بیت بتهوی به بی ئیجازه و به بی ویستی خوشه و یست دهست بیه بی بو دوو په لکه ی یار ، له ولاره گوتمان ، ئه رو نه ناوی باخ هی وای هه به زولفی یار دیت به ده ستیه وه به لام خویشی گوئی یار خوئی به ئاره زوی خوئی هات و قوئی کرد به قوئا ، جا ئه لی ئه مه به زۆر ناییت وه نای له مهیدانی ئه ده ب پرۆیته ده ره وه وه وایزانیته خوئی ئه توانی بگهیت به مرز ، نه به داوانانه وه گیان به خشینه ، وه نه به زۆر به لکو به ئه ده ب کردن ، وه ره ویه و رهوش زانینه ، جا ئه لی ئه گه ر به بی پرس وه به ته رککی ئه ده ب ده ست به ریت بو په لکه ی ئه و بالا سهروه ، ئه و په لکانه ی وه کو ماری ژه هراوی ئه دن به ده ستته وه سه رو گیانیشت تیا ته چیت ، لیره دا ریوار ئه لی ، باشه چاره چی به ؟ ئاماده بوم گیانم بکه م به دانه و بیخمه سه ری ریگای ئه و ، نه ی خوار دو به لایا تی په ری ، چومه باغیش لای لی نه کردم وه ، خویشم ده ست به رم وه کومار بدات به ده ستمه وه ، که واته چاره م چی ییت ؟ ئایا ده ست هه لگرم ؟ .

ئه لی ... ناء ... به لکو تو هه ر له سه ری ئه ده ب و تیکوشان و هه ولی خوئی به رده وام به و صه بر بکه ره پیشه ی خوئی ، ئه وه ی صه بری کرد ، هه رچه ن صه بر تاله به لام به ره مه مه که ی شیرینه و روژی ئه ییت به مرز بگات ، زووتر گوتمان صه بر به کیکه له قوئاغه هه ره گه وره کانی ته صه ووف هه رکه س به و قوئاغه دا تی نه په ری له بازاری ته صه ووف دا هیچی به هیچ ناییت ، مه گه ر موارد وه مه جذوب ییت .
 ئه مهش ده ست را کیشانه بو مه قامی صه بر ، وه مه بهستی ئه وه ته بلیت ئه ی موریدلیک که تو وه کومن موارد نه بویت که یار خوئی ده ست کات به قوئا و بت بات ،

تۆيش ئەگەر لەسەرى موريدى يەكەت بەردەوام بويت وە صەبرت کرد ئاخىرەكەى
تۆيش ئەگەيتە مراز .

حافظ ، سەبارەت بەم بەرھەمى صەبرکردنە دوو شىعەرى جوانى ھەيە ، ئەلى ،

آنکە رُخسار تَرَا رَنگِ گل و نسرین داد

صبرو آرام تَوَانْدُ رِمَنِ مَسکِين داد

واتە ، ئەوھى ئەو رومەتە جوانەى داوھ بەتۆ ئەتوانى صەبرو ئاراميش بداتە منى
بىچارە .

يان ئەلى .

این همه شہد و شکر کز سَخَمِ می ریزد

أجر صبری است کہ زان شاخ نباتم دادند .

ئەلى ، ئەم ھەموھ شەھدو شەکرەى کە لەوتارى من ئەرژت ، پاداشى صەبرئیکە ،
ئالەو نەباتە دراومەتى .

ئەمانەش ھەر تەصەووفەو ھەر ھەمان قوناغى صەبرە .

جەزىرى مەزنىش چەن شىعەرىک لە ئاخرا ئەفەرمى .

شىعەرەتە مەلا سىحەرى شەکەر پۈزە بە موعجىز

زانم ژ لەنى لەعل ، تە ، ئەف لەفظ ئەداکرد .

واتە ، مەلا ئەم شەکرەى کە لەشىعەرى سىحراونى تۆ ئەبارت ، ھى خۆت نىە ، يان

لەخۆتەو نىە بەلکو ھى ئەو لىوھ ئالانەى يارە کە لەزمانى تۆوھ ھەل ئەوھ رتین ،

ھەرۆھ کو حافظ گوتى ، ھى خۆم نىەو ھى ئەو نەباتەيە .

ئىرەدا ھەردوکیان ئەلین خودا ئىمەى ھانىوھ تە گوفتار وە بەھوى لوطف و فەيضى

خوانى پەوھ ، ئاوا گۆراوين وە بنیادەمەکەى جاران نین ، بەلکو بوینەتە زىرى پالکو

بوینەتە شەکرو ھەمو شىرىنى و جوانى ینکمان دەست کەوتوھ .

ئەم جۆرە شىعەرەنى جىزىرى بابە ئىکن لەتەکى ئەوھ شا يەکپارچە تەصەووفە ،

راستەوخۆ باسى تەصەووف ناکات بەلکو بەئىشارەو بە کىنايە ئەى گەئىنى ، بەلام بو

شارەزايان زۆرباش روونە کە تەصەووفە ، ھەروا کە تۆزى شیان کردەوھ .

ئىستە دەست ئەکىشین بو بېرى لەو شىعەرەنە کە راستەوخۆ تەصەووفە ، وەکو :

پیری موغان ژ شیشه بی دامه سه فینه کی مه بی
شوگری خودی کو قولزمهك من زخوهره قه باله کر .
خضری بره مزو موعجیزی مهستی مه دی ددینگری
هات پیاله ییک ددهست نهشکهره صه د پیاله کر .

پیری تهریقته له شیشه ییکا واته له دلی خوئی جامیکی گه وره که به نه ندازه ی
گه می ییک نه بو شه رانی عیشقی خوئی دهرخوارد دام .
واته پیری تهریقته روی دلی تی کردم وه دهر ونمی پرکرد له نورو به ره که ت ،
که واته شوکور بو خودا که منیش توانیم به شی خوم وه رگرم ، به شیک نه ونده زوره
که به قه ده ری دهر یاییکه ، واته منیش بومه خاوه نی مه لیه ندو دهر یا .
شعری دووه می نه لیت ، نهو خضره خاوه ن ره مزو موعجیزه یه که دی من وا
مهستی باده ی پیری تهریقته تم وه برمه ته خاوه نی دهر یاو مه لیه ند ، نهویش نهك
پیاله ییک صه د پیاله ی بو تی کردم .

بی گومان نه گهر مه به ست له پیری پیشو مورشید بیت مه به ست له م خضره
پیغه مبه ره ، درودی خوای له سهر واته نهویش به بچوکی خوئی وه ری گرم .
ههروه کو له پیشا گوتم نه گهر بیتو به وردنی له دیوانی جهزیرنی بکولینه وه باورم
وايه تا که قه صیده ییک پهیدا نا که یین ئیشاره ییکی بو ته صه ووف تیا نه بیت قه صیده ی
وایشی هدی وه کو نه مه ی که پاش نه م چند ووشه یه دیت سه ریاك فه لسه فه ی
وجوده و ته وحیده و ته صه ووفه . وه کو که نه لیت .

هی دهر (قالوبلی) بی به لکو نه ف عالم نه بو
چه رخو دهران دهری گه ردون گونبه دی مینا نه بو .

واته ، هیشتا نه م جیهانه دروس نه کرابو ، یان بهر له به دی هاتنی نه م جیهانه وه بهر له
قالوبلی ، واته بهر له دروس بونی نه رواج که خوا لی یانی پرسی (الست بریکم قالوبلی) ،
نه وانیش گوتیان (بلی) ، واته بهری والله تو ره بی ئیمه ی . (اعراف) (۱۷۱) .

عهرش و کورسی هیژ دمه خنی بون دکه نزا قودره تی
حوسنی حهق بو ئستوانی لامعا عشقی هه بو .

واته هیشتا عهرش و کورسی له پشتی په رده ی غه بیه وه بون ، به لام جوانی ی ههق وه
تیشکی عیشقی حه قیقی نه وکاته ش هه ربوه وه کو ئیسته وابوه .

نه هتبون حوكمى صيفاتان نهو ژذاتى «لم يزل»

عاشق و مه عشوق يهك بون شه مع و هم په روانه بو .

جوانى و نه وين قه دمين وه ليك جوى نه بون به لام پاش به دى هاتنى هم جيهانه ، واته
«حاديث» نه وانيش كه په يوه نديان په يدا كرد به حه واديشه وه ، واته ، تازه
به دى هاته كانه وه ، ناچار ليك جوى بونه وه وه نه مهش ويستى خود ابو .

يهك د ذاتى سور شرينان بو جه مال و حوسن و سور

يهك د قه لى نه هلى دل نارو جه لال و جه ذبه بو .

نه لى جا پاش ده ركه وتنى جيهان وه پاش نه وهى نهو صيفه تانه ليك جوى بونه وه ،
جوانى يه كه بويه هى جوانان وه له واندا دره وشايه وه ، وه عيشق و نه وين و
خوشه ويستيش بويه ناگرو (جه ذبه) و كه وتنه دلى نه وين داران و عاشقانه وه .

عاشق و مه عشوق «الحق» هه ردو مرثانى يه كن

لهو د نه صلى جه مع دا نه صلى قه ديم ثابينه بو .

كه واته هم عاشق و مه عشوقه كه له بناغه دا هه ردوكى يه كى بوه و ليك جوى نه بوه
نيسته ش تاوينه بويه كتر ، له مدا نهو به دى نه كه يت وه له ودا هم ، واته ، نهو
په يوه نديان هه نه پچراوه و نيسته ش وه كو تاوينه بو يه كتر .
پاش هم چهن شيعره ديتنه وه سه رى ته سه ووف وه نه وهى كه گوتى پيشه كى بو
بوته وهى بلى .

جه ذبه نو سه يراسلو كى بى مه حه بيه ت نابتن

جه هده يا بى عشق و حوب چهن دى كوكر بى فه يده بو .

نه لى ، سه يروسلو كى ته ريقه ت ، واته رى گرته به رى ريگاي خوا په رستى به بى
عيشق و په يوه ندى روحي سه رناگريت ، نه وهى بيه وى هم ريگايه بداته به ر نه بى
وه كو عاشقنى كى دل له ده س داو بيت نه گينا هيچى به هيچ ناييت ، «دياره عاشق نه يته
خه بات كارنك ناماده يه سه رو مالى خوئى لهرنى گه يشتن به خوشه ويستى دانى» .

سالكين عشقى يه كايه ك حه و جه نينن از ديم

جامه يا پيرى طه ريق سه ر ژنك شه هزاده بو

پى ناوى من باسى يەكايەكى ئەوھەمۇ گەورە پياوانەى تەرىقەت بىكەم چۈنكە
شەكە لەدرېزى پۈزگارا ئەوئەندە تاقى كراوئەوۈ بوئەتە بەدبەى و ئاشكرا .

كەواتە پىرى تەرىقەت ، (خەرقە) كە خەلەتە مورشىد ئەىدات بەوكەسەى ئىتر
ئەوئەش ئەگاتە پاىەى ئىرشاد، ئەوخەلەتە ھەروا لەخوړاپى ناىداتە خەلك ، بىگومان
تا ، واپان لى ئەھاتى شىاوى ئەو خەلەت و ئىجازەىە بن ئەو مورشىدەىش ئىجازەىان
نادات ، بەتايەت خەلەت لای سەرورەوۈ وائەشازادەوۈ دىت مەبەستى ئەوئەتە
شەكە خوداپى يەو لای پىغەمبەرە وە خەلەت دىت ، وەروخسەت ئەدرىت .

رەنگ و رەنك ئەھلى مەقاماتى طەرىقى چۈنە سەىر

ھن جەلال و ھن جەمال و سەرمەىان ئەف بادەبو

ئەوانەى رىبوارى رىگەى تەصەووفن ھەرىكەى بەجۈرى مەقاماتى تەرىقەتىان
پرى و چۈنەسەر بۆسەرى لوتكەى ئاوات ، ئەلى برىك لە بوارى جەلال وەپرى لە
بوارى جەمالەوۈ رۆىشتن ، لەبەشى موصطەلەحادثا گوتمان ئەوانەى ئەگەنە فەنا،يان
وان حالى جەلال دا يان جەمال دا، ئەوانەى لە رىبازى جەمالەوۈ خوا رىگەى پىشان
داون كە برون بۆمەنزلى بەقا، و بەئاسانى ئەگەنە بەقا ، بەلام ئەوانەىان لەرىگەى
جەلالەوۈ رىيان دراوہ زورىان ھەر لەفەنادا ئەمىنەوۈ يان ماوہى مانەوۈىان زورەو
ھوشىكىان بەلای خويان و دنياوہ نامىنى وە لەفەناى ھەق دا غەرقن ، جا ئەوانەن
پرى جار سەبارەت بەوشتانەى كە خويان تىايا ئەزىن شتى وا لە ئەسرارو نىنى يەكان
دى بەدەمىان دا برىك بەشەت ئەيان دەنە قەلەم وەپرى بەكافريان ئەزانن وەكو
مەنصورى حەللاج و ذالنونى مىصرى و باىەزىدى بەسطامى و زورى تر ، لەكاتىكا
ئەو لەوكاتەدا ھوشىكى بەخوۈىەوۈ نىەو ئەو شتەى ئەلى وەكو ئەوہى لەزمانى
خوشەوېست دەرچى وە زمانى خوۈى نەبىت ئاواىە ، برىكىشى ئەسوتى و بەرگە
ناگرى ، جا ، جىزىرى ئەلەت پرى لەرىگەى جەلالەوۈ برىك لەرىگەى جەمالەوۈ
ئەرون بۆ بەقا ، وە سەرمایەى ھەردو لايىشان يەك سەرمایەىە ، كە برىتى بە لە بادەى
مەجەبەت .

ئىتر ئەوئەىان خودا خوۈى ئەىزانى بۆچى برىكى لەجەمالەوۈ ئەروات و برىكى لە
جەلالەوۈ .

ئىك ژوان پەروانەبو سوھت و فغانەك زى نەھات

ئىك ژوان تەشېبى گۆىنى ب ئاەو نالەبو

ئەلى دەستەيىك لەو عاشقانه، سوتاو دەنگى لىۋە نەھات ، واتە كوپرانه سوتاو گەيشتە مراز ، فەنابون سوتانه، سوتانى پىناسى ئىنسانى ئەو كەسە يە كە ئىتر ھەتا ھەتايە ناگەرپتە ھە سەرى ئەوپىناسانە ، نەفسى ئەممارە فانى ئەيىت ۋە پىناسە مەلەكوتى ۋە خودا پەسەندە كانى ئەمىننە ۋە واتە (باقى بالله) واتە جگە فەرمان بەردارى ھېچى نامىنى .

بەلام دەستەكەى تر ئەوانەى لە جەلالە ۋە رۆيشتون ئەو فانى يە عاشقانه ن كە ھەر لەمەلبەندى فەنادا ئەسوتىن ۋە ئەبرزىن ۋە ۋەكو بالدارى ناوى داو ھەر پەلەفرى ئەكەن ، ئەوانە ۋەكو بالندەى «گۆيىن» ئەبى ھەربنالن ، واتە ، ھەر شەطەح بلىن . واديارە گۆيىن تاق تاق كەرە يان ئەوجۆرە بوومەتە كە شەو تابە يانى ئەنالئىنى ۋە ھوم ھوم ئەكات .

بەلام ئىمە بۇ نالين ، ئەلئىن ۋەكو كۆتر ئەنالئىنى .

ئاورين ئەسود عيونان عاقلان سەودا دكن

گەزمەيا عاشق فدل كەفتى ژ چەھقەين شەھلەبو

ئەلى ، ئاگرى چاورەشان عاقل شىت ئەكەن ، واتە ئاگر بەرئەدەنە گىيانى

عاشق ، بىگومان مەبەستى ئەو مورشىدەكەى خويەتى .

پاشان ئەلى ئەو تىرەش كە ئەدات لە دلى عاشق ھى نەرگس چاوانە ، لىرەدا ئەبى بلىم پىوئەندى مورىد بە مورشىدە ۋە واى لى دىت ، ئەومورىدە مورشىدەكەى خوى بە جوان ترين ۋە كامىل ترين ئىنسانىك ئەزانىت كە بەرخوردارە لە ھەرچى پىناسى باش ۋە پەسەندە ، لىرەدا بە فەناى مورىد لە مورشىدا پەيدا ئەيىت ، واتە خوى لە ياد ئەچىتە ۋە ۋە تەنھا مورشىدى لە يادە ۋە زورجار واى لى دىت ، ئەو مورىدە خوى بە مورشىدەكەى خوى ئەزانىت ، ھەرۋەكو لە قوناغى فەنا فى اللہ دا دەست ئەدات .

بەلام ئەم فەنا فى الشىخ ە لە قوناغى سەرەتائى سلوك دا دەست ئەدات بە پىچەوانەى فەناى حەقىقى ، كەوا لەدوا قوناغە كانى سلوك دا . ئەوانەى كە لە قوناغى فەناى خوادا ئەمرن ، يان بەرگەى ئەو عىشقە ناگرن ۋە تىائەچن ، ئەو ۋە تە شەھىدى عىشق ، كە زورجار لە شىعرى صوفى يە كانا ئەبىزى ۋە لەبازارى تەسەۋۋۇدا بەناوى شەھىدى عىشق ناو نراون ۋە پاىەيان بەرزە .

پاشان ئەلئیت .

عاشق و مەعشوق دا واصل ب یەك بن بى حجاب
مەحو بوو (بالذات) عاشق لەو دەشقى پەردە بو

ئەو لەپیشا باسی فەناو بەقاي کرد ، جا ئەلئى ، لە بەقادا عاشق بەچى باقى یە
واتە چى لا ماوہ تەوہ ؟ ھەر تەنھا خودا ، کەواتە عاشق و مەعشوق ھەر وہ کو لە
ئەزەل دا جوئى نەبون وہ حادىث واتە جىھانى دروس کراو جوئى کردنەوہ وہ بونہ
ئاوینە بو یە کتر ئیستە کە عاشق سەر لە نوئى خوئى لەو دنیا ماددى بە پاک کردەوہ
شایستە بى ئەوہى پەیدا کردوہ بتوانى سەر لە نوئى بى پەردە بە چاوى دل نوری خودا
ببینى وہ لە ناوى دەروئى خوئىا ھەستى بکات چونکە لەوہ و پيش و یستو خواستى
نەفسانى و شەھوانى و شەیتانى بوونہ پەردە ، ئیستە بە خەبات و تى کوشانى ئەو
رئىوارە ئەوانە ھەموى سوتان وہ تیاچون کە واتە پەردە کە لا براوہ و نوری خودا
لە دەروئى ئەو خوئى بەختە دا درە وشاوە تەوہ ھەر وہ کو پىغەمبەر درودى خودای
لە سەر فەرمویە تى «قَلْبُ الْمُؤْمِنِ عَرْشُ الرَّحْمَنِ» .

ئەلئى ، مادام عاشق پیناسى نەفسانى خوئى نە ھىشت ئیتر پەردە بى نە ماوہ ، وہ
ھەمیشە لە دەروئى خوئىا ھەستى نوری خودا ئەکات ، وہ خوئىشى ئەبیتە پارچە بیک
لە نوور .
ئەلئى :

لەو دەشقى دا فەنا بو تابیئت باقى ب دوست
عاشقى فانی نە بو واصل ، حەتا باقى نە بو

ئەلئى ، ئەو لەو عیشقە دا بو یە تیاچو بوئەوہى ئیتر لە تەكى دۇستا بىئیتەوہ و جاویدان
بیت ، وہ لە ناوہ روکا ئەو تیاچونہ خوئى زیندو بوئەوہ یە بە شە ماددى و نەفسى یە کەى
تیاچىت وہ بە شە روئى و مەعنەوى یە کەى جاویدان ئەبیت زوتر گومان ئەوہى لە
پلەى فەنا تپەرى تازە ناگەریتەوہ بو سەرى کردارى ناشیرین و ناپەسەند ، وہ کو ئەلئین
(بمره بوژيان) ئەمە مردنى نەفسە بوژيانى روئى خەدى حەیانى ئىنسانە ، بو
ژبانەوہى خەدى مەلە کوئى و رەببانى .

جا ئەلئى عاشق و نەبى تەنھا بە گەیشتنە پلەى فەنا ئیتر پى گەیشتى ناء ، بە لکو
ئەبى لە فەنا پش تى پەرتو بگاتە بەقا .

ئه‌لی عاشقی فانی تهنه به‌فنا نه‌گه‌یشتوه ته‌ مراز ، به‌لکو ئه‌بی بگاته مه‌نزلی
به‌قایش جا گه‌یشتوه ته‌ مراز .

نوقطه‌نی علم و سه‌وادی حه‌رف و نه‌قشی عالمی
سه‌ر ددن مه‌عنایه‌کی ئه‌صلی سه‌وادی نوقطه‌بو

لیره‌دا ده‌ست ئه‌کیشتیه‌وه بو فله‌سه‌فه‌ی وجود وه ئه‌صلی وجود ، ئه‌لی هه‌رچی
زانباری و هه‌رچی ئه‌م نه‌قش و نیگاره‌ی دنیا به‌ وه هه‌رچی جوانی و بونه هه‌موی به‌ک
واتای هه‌یه ئه‌ویش ئه‌وه ته‌ که هه‌موی له‌به‌ک خال و له‌به‌ک سه‌رچاوه‌وه هه‌ل ئه‌قولیت
وه له‌به‌ک نوقطه‌وه دیت که بریتی به‌ له ذاتی هه‌ق خوئی وه ئه‌و خو‌یه‌تی که ئه‌م هه‌موه
جوانی و نه‌قش و نیگارو خه‌لائقه‌ی هاوردوه ته‌ بازار ی وجوده‌وه و دروسی کردون وه
هه‌موی له‌به‌ک خاله‌وه هاتونه‌دی .

هه‌ر به‌که‌و ، دی به‌ک بمینیت ئه‌وه‌ل و ئاخریه‌که
(لاجرم) نانی دووی ئی دی بمینیت هه‌ر هه‌بو

واته ، خوا به‌کیکه‌و به‌راستی خوایش هه‌ر ئه‌بی به‌کی بیت چونکه که بونه دوو
ئیتر ئه‌وه خودا نی به ، هه‌روه‌کو خودا خوئی له‌ قورئانا له‌سوره‌ی «ئهنیا» (۲۲) دا
ئه‌فه‌رمی ، (لَوْ كَانَ فِيهَا إِلَهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا) واته ئه‌گه‌ر جگه‌ الله خواییکی تر هه‌بوایی
دنیا و نه‌ئما فاسیدته‌بوو تیک ته‌چو .

جا مه‌لایش ئه‌لی خوا هه‌ر به‌که‌و ئه‌بی به‌کیش بیت ئه‌وه‌ل و ئاخه‌ر هه‌رئه‌وه
وه خودا (واجب الوجوده) وه ئه‌م جیهانه به‌بی خواهه‌نو ریک خه‌رو به‌ریوه به‌ر هه‌رگیز
نه‌ئه‌هاته‌دی وه ده‌وامی نه‌ئبو .

هه‌رچ ده‌عوایی د عشقی دا «مه‌لی» ثابت کری
عه‌ینی ده‌عوایی د (نفس الامر) دیسا شه‌هده‌بو

ئه‌لی ئه‌م شتانه‌ی مه‌لا رونی کردنه‌وه و باسی کردن له‌شته نه‌ینی به‌کانی عیشق، پروون
کردنه‌وه و سه‌لمانندی پی‌ناوی چونکه له‌راستیدا شته‌که خوئی هه‌روایه‌و راسته‌قینه‌به ،
به‌لام شتی هه‌یه ئه‌وه‌ی چاوی ده‌رونی کرایته‌وه و به‌ئاسانی ئه‌بینی و ئه‌یزانی ،
ئه‌وه‌ش ژه‌نگ رووی ده‌رونی گرت و چاوی ده‌رونی به‌سراوه‌و هیچی لی نازانیت .
«به‌راستی من سوپاسی خوا قه‌ت ته‌واو ناکه‌م» .

یەكەم : بۆئەووی خستمیە سەری ئەم رینگایە ، كە ، كەلكەلەي لیکۆلینەووی
تەصەوووی خستە سەرم ، وە لەم جیپانە شیرین و بەرینەدا چاوم کرایەووە .

دووهم : بۆئەووی بەهۆی لیکۆلینەووی ئەم بەشە ئەدەبی یەووە ، جزیریم ناسی و
دیوانەكەم بشکنی ، بەراستی جزیری ئەگەر هی ئیمە نەبوائی ئیستە لەجیپاندا
پلەوپایەییکی تری هەبوو ئیستەش سوپاس بۆ ئەوانەي هەر یەكەي لە روانگەییكەووە
لەم دیوانە کۆلیونەتەووە و چاپیان کردووە .

بەراستی ئەگەر بەشیوەییکی صۆفی یانەو بەتەواوینی لەهەموو دیوانەكە بکۆلرێتەووە
لام وایە چەن بەرابەری دیوانەكە توێژنەووە ئەبات . خۆزگە بۆ شارەزاییکی چابوكو
بەتین و دل سۆز ئەم کارەي بکردایێ .

مەلا زۆرجار باسی بادەو خۆشەوێست و مەستی ی ئەكات زۆر جار بەناوی «تولە»
واتە ، سەگ ، ناوی خۆی ئەبات ، دیارە ئەمانە رەمزە ، مەبەست لەساقی
مورشیدە ، مەبەست لەبادە ئەو نورو بەرەكەتەيە كە لە مورشیدەووە یان راستەوخۆ
لەلایینی خوداووە دەستی بەندە ئەكەوێت بریکی دەست كێشانە بۆحالی وەكو ووشەي
سوكور، یان بۆ مەقام، وەكو باسی فەناو بەقاو مەحوو ئەو جۆرە شتانەي لەو مامەلەي
تەصەوووفەدا دیتە رینگای ریبوار .
وەكو ئەم چەند دێرەي كە ئەلی .

بادە مە نوشی ژدەست چومەژخو مامە مەست
قەطرە بە بەحری گەها بەحر ب عەینی خۆما
گوش بە عامی مەدە تەركی مودامی مەدە
أكثرهم في غمی اغلبهم في عمی .
حەرف ژەك بونە فەصل گەریبەری وان ب ئەصل
حەرف دیتت یەك خەتەك كونەما نوقطە نەما .
وەحدەتی موطلق مەلا ، نوره دقەلبان جەلا
زۆر دفی مەستەلی ئەهلی دنان شوپەما

لێرەدا ، بادەو مەستی و قەطرەو بەحر و خەت و حەرف و نوقطەو وەحدەتی
موطلق و نورو قەلب و جەلاو شوپەمان لە مەستەلەدا وە ئەهلی دنان ، هەموی

موصطه له حاتی ته صه ووفه وه په نجه را کیشانه بولای ته صه ووف وه وه خوینه واره ی
 باش له ته صه ووف نه گات به باشی له مه به سته که ش ناگات .
 ئەلی .

صوفی ئی خه لوه نشین بینه سجود
 هردو برهین ته نه میجرایی دوعا
 عه رضی کی دی بکرم صورته تی حال
 که تویی قبیله ئی ئه ربانی دوعا
 ژ دوعائی قه ده حه ک ده رده سته
 هر سه حه ر مه سستی مه ئی نابی دوعا
 گولی ئی قبالی ژ گولزاری قه بول
 م چنی بو د شه که ر خوایی دوعا

له ئاخرا ئەلیت :

ژ ئەزهل به ک جهه تی ی دایه «مه لی» هر مه ئی خلاصه ژ ئه سبایی دوعا
 لیره دا ، صوفی ، خه لوه نشین ، میجرایی دوعا ، صورته تی حال ، قبیله ی ئه ربانی
 دوعا ، قه ده ح ، شه که ر خوایی دوعا ، به ک جهه تی ی ته زه لی ی ، ئی خلاص ، ئه مانه
 هه مویان په نجه را کیشانه بو موصطه له حات وه ره وشی ته صه ووف ، وه زوریک له م
 موصطه له حانه زووتر حافظ به کاری بردون ، وه خوی زور له و موصطه له حانه ی
 کردونه ته کوردی و ته ده ئی کوردی پی ده وله مه ند کردوه .

ئه گه ر من به موی په نجه را کیشم بو هه موی ته و شاعرانه ی جزیری که ته صه ووفیان
 تیا به مه گه ر قامک را کیشم بو هه موی دیوانه که .
 که واته وا هر به گوزهر په نجه را ئه کیشم بو ته و شوینانه ی گومانی تیا به ،
 باس باسی ته صه ووف ، یان فه لسه فه ی ته صه ووف ، یان فه لسه فه ی وجود ، وه
 ته وحید وه ته و جوړه مه به سته گرن گانه به .
 به پئی دیوانه که ی زفنگی ی .

لاپه ره ی ۵۹ تا ئاخری قه صیده که . که سه ره تای قه صیده که ئەلی .
 ده سستی قودره ت کو هلاقیت ژ به ژناته نیقاب .

لاپەرەى ۶۶ تااخىرى قەصيدە كە . سەرە تاكەى ئەئىت .

لله الحمد ، ژبارى مە د دەست جامە لەبالەب

ژ لەبى نوشى پەياپەى ددل ئىلھامە لەبالەب .

جگەئەوہ ئەم پارچە ھۆنراوہ يە ھەموى صوفى يەتى يە ئەوہش دەرئەخات كە مەلا
موراد بوہ ، ئەوہش ليرە دا يە كە ئەلى .

قەدە حەك تازە ژ عىشقى د «ئەزەل» دامە ، حەكىمى

ژ دنوشىن ھەى وھەى ھى ب خوہ جامامە لەبالەب

بەراستى ئەم پارچە ھۆنراوہ يەى مەلا ، لەروانگەى صوفى يەتى يەوہ يە جگەر بەرزە
پرىەتى لە موصطە لەحات .

بەتايبەت لەنزىكى دوا ھىنان بە قەصيدە كە دا كە ئەلى .

تە دزانم تە دىنم كە توئى نورى وجودى

«الله الله» ژ چنورە د سەرايامە لەبالەب

ليرە دا مەلا بوئى دەر كە وتوہ وجود ، واتە ، ھەستى ، يان بوون ھەموى نورى
خوداى تيا ئەدرە شىتەوہ ، واتە ، ئەو تىشكە نەبوئى وجودىك نەدە بو ھەست كەرى
نەبو تا ھەست بكات بە ھەستى وە ھەموشتى نەناسراو داپوشراو بو .

بەلام ليرە دا ھەستى نورىكى تايبەت ئەكات لەناوى مالى خويا ، بەلام تاي

مەبەستى جزيرى خانو بوہ ؟ .

مەبەستى جزيرى لەو خانووە دەر ونى خوئەتى وە بەر لەجزيرىش زور جار ،

«سەرا» واتە خانوو ، بو دل بەكار براوہ ، يان وشەى ويرانەو ، ويرانەمال ،

مەولەوېش ھەرشتىكى واى ھەيە كە باسى سەردانى پىرى خوئى ئەكات لەدەر ونى ،

وہ ئەلى .

غەبرى تو ئازىز لەم زەمانە دا

كى ئى گوزەركات بەم ويرانە دا

بەلى ، بو خودا پى داوان دل مەنزىل و مەلبەندى نورى خودا يە ، ووشەى نور

لەقورئاندا زور جار ھاتوہ وە واتاى زورى ھەيە وە باسان كرددوہ .

ليرە دا ئەتوانىن سەبارەت بەو شىعەرەى جزيرى دەس نىشانى ئەو ئايەتە بکەين كە

ئەفەرمى «الله نور السماوات والأرض» سورەى نور ، ئايەتى «۳۵» يان ئەو حەدىشەى

كە ئەفەرمى «قلب المؤمن عرش الرحمان» لە لاپەرەى ۱۰۵ دا ئەلى .

عهقدی ئیحرامی د عشقیدا کو پیری عیشق بهست
دی چ غم گهر خهرقی ره هنی خانه بی خه مارت بت

ئیحرامی عیشق ، پیری عیشق ، ره هنی خهرقه لای پیری مهی فروش ، هه موی
تهسه ووفه و ، موصطه له حاتی حافظه : زور جاریش حافظ له شیعره کانیا به
بارمه دانانی خهرقه ی خوئی له مه یخانه دا شانازی کردوه ئه مانهش هه موی ئیشارات و
کینایاتی تهسه ووفه .

لام وایه ئه مه مشتی بیت له خهروار وه گوئی بیت له گولزار ، که بهسه بوئه وهی
بتوانین بلین ، به راستی پیری جهزیر سه ره له قه ی رهندان و سه رقافله ی قه له نده ران وه
ئالاهه لنگری شیعری تهسه ووفی کوردی وه سه رکاروانی شیعری کلاسیکی کوردی وه
تا که سواره ی مهیدانیکه که م سوارچاک نه توانی ئه سپی هونه ری تیا تاو بدات .

ئیکۆلینه وهی دیوانی جزیری ئه وهی بومن ده رخست له ناوی شاعیره کورده
کاندا ، ئه وانه ی به کوردی شیعیان نویسه ، ته نها جزیری نه توانی شاعیرکی
تهسه ووفی ته و او بیت ، واته هه موی دیوانه که ی ، له گه لی ئه وه شا به هه مو هونه ریکی
شیعری رازاوه ته وه ، له هه مان کاتا سه رتاسه ری دیوانه که ی تامو مه زه و چیرزی گیان
به خشو بوئی خوشی تهسه ووفی لی نابریت ، وه هیچی که م نیه له دیوانی شاعیره
صوفی به کانی نه ته وه کانی ده ورو به ری خوئی .

دوو هه می ئه وه ته بلیم ئه گهر بیتو تهسه ووف له دیوانه که ی لابه رین وه کو ئه وه ته
گیان ده رکه یین له له شی گیان له به ریک ، به م جوړه بومان ده رته که وی تهسه ووف
تاچ راده بی کاری کردوه ته سه ری ئه ده بی کوردی ، وه تاچ راده بیک ده و له مه ندو
به پیزی کردوه و به رزی کردوه ته وه ، بوئه وه ی بی گه یینته شوینی شیاوی خوئی .

سید عبد الرحیم «مه‌له‌ویی»

«۱۲۲۱ - ۱۳۰۰» ک

مه‌له‌ویی گومانی تیانبه صوفی مه‌سله‌ک به ، چونکه موریدی شیخ عوسمان سیراجوددین بوه ، مه‌له‌ویی جگه‌ئه‌وه‌ی که کشی - عثماني زوری بوه ، له عه‌قائد وه عیلمی که‌لام «الْقَضِيَّاهُ» که زیاتره له سی‌هزار شیعی عهره‌بی ، وه (العهد) له‌دوو هزارو چوارصده شیعی کوردی پیشان‌ده‌ری هیری سپهر زانیاری مه‌له‌وین ، وانه‌زانن ئەم دووکتیبه هه‌روا شیعی ساده‌ن به‌لکو خوینه‌واری ئەویت له عه‌قائدو که‌لام دا لیان تی‌بگات ، به‌لام به‌راستی جه‌نابی ماموستا مه‌لاکه‌ریم هه‌روه‌کو که هه‌میشه هوی خیرو به‌ره‌که‌ت بوه وه خذمه‌تی کردوه به زانیاری له هه‌مورووینکه‌وه ، هه‌ردوکی شه‌رح کردون ، فه‌ضیله‌که‌ی چاپ کراوه مه‌رضی‌به‌که‌ش له‌ژیری چاپه .

له‌ته‌کی ئەم هه‌موه په‌یوه‌نده‌ی مه‌له‌وی به عیلم و سه‌ووف و مه‌شایخه‌وه ، له‌گه‌ل ئەوه‌شا ناتوانم بلیم مه‌له‌ویی شاعیریکی صوفی بوه ، واته ، گیانی خوئی ته‌رخان کردییت بو ته‌سه‌ووف ، چونکه نه‌خوئی گه‌بشتوه‌ته پایه‌ی که‌مالیک که به‌ناوی ریه‌ر وه مورشیدیک بناسریت ، وه نه شیعه‌کانیشی به‌وجۆره‌ن که هه‌ر صوفیه‌تی بیت ، یان بلیم هه‌ر باسیکی کردوه بردویه‌ته‌وه سه‌ری ته‌سه‌ووف وه‌کو مه‌لای جزیری ، به‌لکو له مونسه‌بات سه‌روا که بو‌پیری خوئی شیخ عوسمان نامه‌ی نویسه‌وه باسی صوفیه‌تی تیداوه‌و دیاره له زانیاری ته‌سه‌ووف دا شاره‌زایه ، هه‌روایش بو دوستانی دنیایی خوئی شیعی نویسه‌وه به‌ته‌واوی دور که‌وتوه‌ته‌وه له‌دنیای صوفی‌گه‌ری .

شیعه‌کانی مه‌له‌وی هه‌رگیز نه‌وه ناگه‌یینن که خوئی له گۆره‌پانی ته‌سه‌ووف دا گه‌بشتیته‌ مرز وه له‌به‌هه‌ری صوفیه‌تی دا که‌فه‌ریژ نه‌کات ، به‌لکو شیعه‌کانی هه‌میشه پیشان‌ده‌ری نه‌وه‌ن که مه‌له‌ویی ده‌سه‌وداوتی مورشیده‌که‌به‌تی که لوطنی له‌گه‌ل بکات ، وه قه‌ت ناتوانی خوئی به‌خواه‌ن ده‌سه‌لات دانی ، واته ، وه‌کو مه‌لای

جەزیری واییت ، که له گه‌لی ئه‌وه‌شا حافظی خوش و یستوه که چی ئه‌لی من ئیتر شاگرد نیم به‌لکو قاره‌مان و قه‌له‌نده‌رم ، وه ئه‌ی کورد تو که منت هه‌یه ئیتر ئیحتیاجت نیه به حافظی شیرازی .

کتیبه‌کانی تری مه‌وله‌وی هه‌رچه‌ن هه‌موی ستایشی خودایه‌و تی‌م‌کۆشانه بو‌دامه‌زراندنی ئابین وه به‌وه‌کردنه‌وه‌ی باوه‌ری ئیسلامی ، وه هه‌رچه‌ن له‌وانیشدا لاین‌گری ئه‌کات له‌ته‌سه‌وه‌وف وه به‌ده‌رمانی دامه‌زرانی باوه‌ری ئه‌زانیت ، له‌گه‌لی ئه‌وه‌شا ته‌سه‌وه‌وف نیه ، چونکی شیعی ئاییتی جیایه ، باسی ته‌سه‌وه‌وف خۆی باسیکی جیاوازه له‌ناوی چوار چۆیه‌ی ئایندا ، بو‌نمونه له‌ته‌سه‌وه‌وف‌دا باس باسی حال و مه‌قام و موشاهه‌ده‌و موکاشه‌فه‌و ئه‌نوار و ئه‌سرار و فه‌ناو به‌قاو مه‌ستی و مه‌حوو سه‌حوو ئه‌وجۆره شتانه‌یه .

مه‌به‌ستم ئه‌وه‌ته بلیم مه‌وله‌ویی هه‌رچه‌ن هه‌م مه‌لاچا‌ک‌بو‌ه وه هم موریدو خه‌لیفه‌ی شیخ عوسمان له‌گه‌ل ئه‌وه‌شا بو‌خۆی جیهانیکی جیاوازی هه‌یه که نه له‌جیهانه ته‌واو صوفی‌یه‌که‌ی جزیری ئه‌چیت وه نه له‌جیهانی (مه‌حوئی) .

مه‌وله‌ویی بو‌خۆی دنیا‌ییکی فه‌قیرانه‌و گوند‌نشینه‌و به‌لکو ده‌وار نشینه‌یشتی هه‌یه ، مه‌وله‌ویی زه‌گوریشه‌ی تیک‌ئالاوه له‌گه‌لی جوانی‌ی سورش‌دا هه‌رچی هه‌وارگه‌ی جوانی ناوچه‌ی هه‌ورامانو تاو‌گۆزیو کوردوستانی سو‌رانه هه‌موی دیوه له‌ته‌کی خه‌له‌کاندا گه‌رمیان و کو‌یستانی کردوه ، شاعیری سو‌روشته‌و په‌روه‌رده‌ی ده‌ستی سو‌روشت ، سو‌روشتی جوان و ئی‌وینه‌ی کوردوستانی ره‌نگین .

لیره‌دا به‌خوینه‌واران ئه‌لیم ، ئه‌ی خوینه‌واری به‌پریز، لام‌وايه ئه‌وه‌ی به‌هاران ، به‌هاوینان به‌پایزان و زستانان‌دا ، گونده‌کان و شاخ و داخ و ده‌شت و ده‌رو جه‌نگه‌له‌کانی کوردستان نه‌گه‌رایی ، شه‌و له‌و هه‌وارانه‌دا رۆژی نه‌کردیته‌وه‌و له‌سه‌ری لوتکه‌ی شاخه‌کانه‌وه چاوی به‌شه‌به‌ق نه‌کرا‌بیته‌وه‌و قاسه‌په‌ی‌که‌وو جریوه‌ی چۆله‌که‌ی کو‌یستان له‌خه‌و هه‌لی نه‌ستاندیی ، به‌شه‌وا بو‌نی شه‌وبۆی کو‌یستان ، زاخاوی می‌شکی نه‌داییت ، ئه‌و گیا بو‌ن خو‌شانه‌ی نه‌کردیته‌ سه‌رینی ژیری سه‌ری ، به‌رۆزا له‌داوینی به‌فراودا گو‌یی شل نه‌کردیی بو‌نه‌غمه‌ی ئاوو هه‌زاران جو‌ر ده‌نگی په‌له‌وه‌رو گیان‌له‌به‌ر ، به‌سه‌ر لوتکه‌ی هه‌ره‌به‌رزی شاخه هه‌ره به‌رزه‌کانه‌وه ، گیای (به‌رزه‌لنگی) ده‌ست‌که نه‌گرتیی وه پر به‌هه‌ردوو سه‌یه‌کانی ئه‌و بو‌نه‌ی هه‌ل نه‌مژیی ،

گياي چنورو لوو سورە ھەلآلەي نە کردیئە باقەو نە یخستبە تە نشتی باقەي ھەلآلە برەم
 (شلیبە) بە دەستی خۆي ، قارچک (کارگک) و پیچک و کاشمەو کەرەس و بەناو
 بەرەزاو شنگ و ھالە کۆک و پړیواس و تەرلەژەرەژان و چوزە بەناي نە کەندیئە وە
 نەي خواردیئە وە تامومەزەي ھەموي نە کردیئە ، لە لارەسیبەری ئیواران و دەمەو
 بەیاناندا لە سیبەری کاوو سەختی کویتستاندا ، شیرین خەوي نە کردیئە ، وە
 شتەي پای کاوان ماندوئي لە لەش دەر نە کردیئە و نەي حەساندیئە وە بلویری
 شوانەي ھەردە و ئیل ئاورشینی پړوحي نە کردیئە ، باورکەن زۆر دوورە لە ئیصاف ،
 ئەگەر بیھوي سەبارەت بە جوانی سوروشتی کوردستان بدوئو شیعر بنوسی ،
 چونکە ھەرچی بلی و ھەرچی بنوسی ھەر ناتەواو و دەست ھەل بەس .

ئەوێ من گۆتم تەنھا باسی ھەردو چپای چۆل بوو ، جا وەرە سەیری ژبانی ناوی
 باخ و ناوی کشتگە و مەزرا ، ژبانی خێوەت نشینان ، ژبانی گوند نشینان ، بەتال و
 شیرینبەو بە خۆش و ناخوشیەو ، نوستنی سەری خەرمانان و چەرداخ
 کشت و کال ، وەرە سەیری جوانی پاییزی باخ و دەشت ، سەیری گەردەلوی بەفری
 کویتستان و ژبانی ئەو گوند نشینانەي شەش مانگ لەسال لەگەلئە بەفرو سەرمادا
 ھاو دەم و ھاو ئەن وەرە سەیری ھەزاران جۆر گەران و ژبانی تاییەتی کارو کاسی
 گوند نشینان ، ھەزاران خۆشی راوو شکاری گیان دارانی جۆراو جۆر ، وە صەدان
 دیمەنی جۆراو جۆری ئەو جۆرە ژبانانەي کە زۆر بەی شارنشینان لی یان دوورن .

مەبەستم ئەو تەئەوێ بیھوي ، ئەوێ ئەینوسی ، وە ئەوێ بە یادگار لەخۆي
 جی ی دیلی ، دەست ھەلبەست و بی گیان و بی رەونەق نەبی ، ئەبی ھەول بەدات
 لە ژبانی خەلکی ولاتی خۆي ، وە لە ھەمو بە شەکانی ژبانا بە شداری بکات ، تاوہ کو
 ئەوێ ئەینوسی ھەر وە کو نوسینەکانی مەولەوئی جاویدان ، وە پڕ لە کاکلەو
 گەوھەری .

مەولەوئی زۆر باش لە ھەموي ئەم ژبانانەو صەدان جۆری ژبانی تر شارەزابوہ ، وە
 گیانی لەگەلئە سوروشتی ولاتە کەیا ھەلشیلراوہ و تیک ھەلچوہ ، لەبەری ئەوہ ھیچ
 پارچە شیعیکی نیە شوینەواریکی جوانی سوروشتی تیا بەدی نە کەیت ، ئەمە
 بە شیکێ ژبانە تاییەتە کەي مەولەوئی بو، جگە ئەمە ، مەولەوئی پەبوہندیکی بەریلاوی
 بەخەلکەوہ بوہ ، وە لەگەلئە دۆست و ئاشنادا بە زمانی ھۆنراوہ و شیرین کاری
 ئەدەب دواوہ ، بە ناوچە کەدا زۆر گەراوہ و زوو زوو دیدەنی کردوہ لە دۆستەکانی .

شین ئەکات بۆ کۆچی ناسراوان وە ئەیان لاوئیتتەووە ، شیعرەکانی ھۆی دلدانەووەی لەشوئین جی ماوانی کۆچ کردوانە ، ھەروا کہ لەشیوەنی دۆستاندا بەشداری کردووە ، لەشادی ئەوانیشا بەشداریبووە وە بەشیعی جوان وای پیشانداوە وەکو ئەوێ خۆی لەناوی زەماوەندەکەدا بویتت وایە ، مەولەوێ جگە لەووە پەیوەندی گەرمی بوە لەتەکی مورشیدی خۆیا شیخ عوسمان سیراجووددین ، لەتەکی مورشید زادەکانیشیا پەیوەندی گەرمی بوە وە شیعی بۆ نوسیون تەنانەت لە دەرونیشەووە خۆی داوە بەدەستیانەووە وە ئەم نزیککی بە ھەم لەھونراوە کانیا وە ھەم لە تەئلیفە کانیا بەدی ئەکریت .

لە پیشەکی عەقیدەکەیا ئەلی یارمەتی مەعنەوێ حاجی شیخ عەبدولرەحمان ئەو وریە دامی بتوانم روو بنیمە ئاوا کارینکی گرنگ .

ھەروا پاش فەوتی شیخ عوسمان بوەتە موریدی شیخ بەھائووددین ، لێرەدا لەتەکی مەحوی دا ئەبنە ھاومورید ، جگە ئەو دوبرایە پەیوەندیکی رۆحی گەرمی لەتەکی شیخ عومەر ضیائووددین دا بوە کہ برای باوک و دایکی شیخ بەھائووددین ، وە بەتەمەن بچوکتربووە لە شیخ بەھائووددین .

لە پیشەکی «الفضیله» دا ئەلی ، شیخ بەھائووددین ئەمری پئی کردم کہ ئەم کتیبە دانیم .

مەولەوێ پاش فەوتی شیخ بەھائووددین دووسال ماوە وە پەیوەندی لەتەکی شیخ عومەردا ھەر بەردەوام بوە ، بەلام لەوکاتەدا چاوی کوئربووە وەئینر گلوگوئیزی پیروموریدی نەماوە .

مەولەوێ جگە ئەم دووجیھانە ، واتە دنیای سوروشت وە دنیای مەعنەویات ، پەیوەندیکی گەرمی لەگەلی دووجۆرە خەلکی ترا ھەبوە .

دەسەبیکیان دۆست و رەفیق و ھاوشان و ھاو پایەیی خۆی بون وەکو ئەحمەدبەگی کۆماسی و شیخ مۆمنی سازانی و شیخ حەسەنی سازانی و شیخ یوسفی نۆسمەنی و شیخ عەبدوللای داخی و شیخ عەزیزی جانەوەرەنی و ئەحمەد پرسی و مەلا عەبدولرەحیمی نجار و دەیان دۆستی تر کہ بەداخەووە ناویان نازانین .

جگە ئەو دۆستە ھاو مەشرەبانەیی خۆی ، وە لەوانیش زیاتر پەیوەندیکی گەرمی لەگەلی بەگزادە جافەکانا بوە ، ئەوان ریزیان لەمەولەوێ گرتووە ئویش ریزینکی زۆری ئەوانی لایبوە ، بێگومان ، ھۆزی تاوگۆزی لەژێری چەتری فەرمانرەوایی

جاف دا ژباون ، مهوله ویش تهو مافه بو میره کانی جاف قایل بوه ، مه قامی تهده بی و مه لاجاکی مهوله وینی بوته هوئی تهوهی زورتر تیکه ل بیت له گه لیانداو ته نانه ت له ته کی ژنه شاعیره کانی جافه کاندا شیعیان بو یه کتر نویسه ، ههروه ها هه رکاتی گه وره ییکی جاف کوچی کردوه مهوله وینی شینی بو کردوه تهو شیعه ی هه ره له پیش چاودایه که له کوچی قادر به گی که یخسره و به گ دا نویسه و به تی که له گورستانی سه یید خه لیلدا نیژراوه وه داوا له خاوه ن مه قامه که ته کات که تاگای له قادر به گ بیت ، وه ته لی .

یاخه لیل ئامان کی عاده ت که رده ن
توشه وه ده رگای که ریمان به رده ن

تهوه تا مه حمود پاشای جاف که شکوله که ی خوئی به شیعی مهوله وینی
رازانده تهوه .

ته مانه جگه تهو هه موه مه لاه فیه قی یانه ته که ره وشه جوان و قسه خو شه کانی
مهوله وینی رای کی شاوون بولای خوئی .

که واته ژبانی مهوله وینی ژبانیکی هه مه ره نگه و (ره نگین که وان) ، مانه نده .
وه له هه موی دیاری تر له شیعی مهوله وینی دا شوینه واری جوانی سوروشتی
کور دوستانه .

نیسته دینه سه ری تهو به شه ی که ته صه ووف کاری کردوه ته سه ری شیعه کانی
مهوله وینی وه که مهیش نیه .

له یه که م پارچه هونراوه دا که به «ئیمشه و نه نیانی جه سه ی زه بوخم» ده ست پی
ته کات وه باسی خه م و په ژاره ی خوئی ته کات ته گاته تهوه ی ته لی ت .

ساقی ساجامی ته محار ده خیلیم .

وه داوای باده ته کات له ساقی و ته لی

بدهر پیم نوش که م چون هه رده جار ان .

پاشان داوای سازو سه متورو چه نگ ته کات وه ته لی شیعی خو م به م سازانه وه
بو بیلین ، دوباره له ساقی ته پار یته وه که مهوله وینی له یاد نه چیت وه ته لی .

ساقی ئامانه ن نه شو جه ویرت

وه فه ریادم ره س تو به شقی پیرت

دیاره مهولهوی پیاوی ساقی و سازو دهنی مهجازی نهبوه شهراب خورو شهراب
خوازیش نهبوه ، بهتایبهت ساقی سوئند ئهدات به عیشقی پیری ، واته مورشیده
کهی ، بیگومان ئهم جوره شیعرانه چ له عه ره بی و فارسیدا چ له کوردی شامه بهست
هر شهرانی مهعنهوی بهو ساقیش مورشیده و مهستیش ههمان سوکری تهسه ووفه که
باس کرا .

ئهم جوره شیعرانه تهسه ووفیکن ، لهعهینی ئهوه دا وان له پهرده دا وان لهعهینی
ئاشکرانی دا ئهویش بهو بۆنهویه که خاوه نه کهی ناسراوه و دیاره ئههلی ئه و کارانه نیه
که واته ئاشکرایه مه بهستیشی چی بوه .

له لاپه ره کانی (۳۱ - ۳۲) دا ، که ئه لێ

ئهی گرده مه وجودی جه تو گرت مایه .

له شیعره کانی جهزیری و مه حوی ئه چیت که بۆنی وه حدهتی وجود ئهدات ، وه
ئه وه نده له گه لێ شیعره کانی جهزیری دا له یه که ئه چن باوه رم هاتوه ته سه ری ئه وه ی
مه وله وینی شیعره کانی جهزیری خویندوه ته وه ، ئه مه ش نه که هر سه باره ت به م
مه بهسته ی ئیسته ، به لکو بۆ ورده کاریت که له شیعره کانی فه ضیله دا هه یه ،
بۆنونه ، مه لای جهزیری ئه لیت .

ژ سپررا لامه کان واجب ته نه ززول کرد ئیمکانی

فاین العلم این العین واین الاین اذ لاین

مه وله وینی ئه لیت

متی متی ؟ حتی ائی علی

من این این یتمی الیه

له باره ییکی تره وه مه حونی ئه لێ .

غهیری وه حدهت له وجودا نیه ، که ئه ره ت وه هه

ساده تیکراری به که مه نشه ئی ئه وه امی عه ده د

جهزیری ئه لێ .

به کبو ئه لیف به نوقطه کر به که شکلی دی لی زیده کر

هه رده م په یاپه ی صفره کر بالآ ببالآ روتبه دا

له رووئیکی ترهوه مهولهوینی ئەلی .
په‌نهان لی ته‌نها وه‌حدته مهوج مه‌وه‌رد
په‌ی شناسایی ظهوریوه‌ش که‌رد

جزیری ئەلیت ،

به‌حرا وجودی جوشی هات نوریک ته‌نه‌زول بو ژ ذات
هاتن ته‌عه‌ییون تیک صیفات ئەشیا ظهور عیلمی‌یه‌دا

دیاره بیرو باوه‌ری عقائدی ئیسلامی به‌تایه‌ت له‌زانیا‌ری که‌لام‌دا هه‌ر له‌میژه‌وه
له‌ناوی موسولمانان‌دا باوبوه ، وه‌ هه‌ر کامه‌ی به‌جوری تیکۆشاون ، به‌ده‌لیلی عقلی و
نه‌قلی ، وجودی خوی گه‌وره‌و (واجب الوجودی) به‌تی ئەو به‌سه‌لین وه‌نه‌بی
ده‌ست‌کردی جزیری یان مه‌وله‌وینی بیت مه‌به‌ستم تاراده‌یتک له‌یه‌ک‌چونی دارشتنی
وته‌کانه ، به‌تایه‌ت ئەگه‌ر هه‌موی گوته‌کاتی هه‌ردولایان به‌رانبه‌ر بگه‌رین ، دیاره
ئه‌وه‌ش له‌وزه‌ی ئەم نوسینه‌ی ئیسته‌ی من به‌ده‌ره‌، به‌لام بویه‌ خسته‌مه‌ به‌ری‌چاو
بوئه‌وه‌ی بزانی ، شایه‌د که‌سی په‌یدا‌بوو وه‌ ئەم‌کاره‌و ئەم به‌راورده‌ی کرد .
هه‌ر له‌م قه‌صیده‌یه‌ی مه‌وله‌وی‌دا ووشه‌کاتی وه‌حدته ، ناسوت ، جه‌مال ،
جه‌لال ، فه‌نا ، به‌کاربراهه‌ .

له‌ لاپه‌ره‌ی (٣٩) دا ئەلی ئەم شادی‌یه‌ی من ه‌ی‌باده‌ی وه‌صلی تویه ، که‌واته
تو هه‌ر له‌م باده‌ی وه‌صله‌م بوئیکه‌ با له‌طائفه‌کاتم هه‌مویان زیندو بنه‌وه ، جا ئەلی .
سایتمده‌ر ده‌ی‌ده‌ی ، په‌ی‌په‌ی ، نه‌و مه‌ی مه‌ی
له‌طائف مه‌رده‌م په‌کسه‌ر بکه‌ر حه‌ی

له‌ لاپه‌ره‌ی (٤٨) دا قه‌صیده‌ییکی بو مورشید وه‌ مورشیدزاده‌ی خوی
شیخ‌به‌هائوددین نوسیه‌وه ، ئەلی .

ساقی ئینه‌ به‌زم وه‌صلی یارانان
چه‌رخ‌چیچ هه‌رته‌وچه‌رخ هه‌رده‌ جارانه‌ن
ده‌وری‌ ده‌ر وه‌ به‌زم وه‌ پیا‌له‌وه
ژه‌نگی دل وه‌زاخ مه‌ی بماله‌وه

جامی مان جهدهس تو هم سنده بو
فرصتهن نه صیو نه كه نه منده بو

ئهلی ، ساقی ئه مه به زمی وه صلی یارانه كه واته خوئیك بدهو جامیكمان بوئیكه لهو
مهیهی كه ژهنگی دل لائهبات ، «واته رهین» لائهبات .

(كلا بلران علی قلوبهم ماكانوا یكسون) ، (مطففین ۱۴) جا ئهلی نه كا عومر
به ده مهیه وه نه مانی ، با له خذمهتی تویشا ئه ی تازه مورشید به ره كه تیكمان پی گه یشتی
هه روا كه له باوكته وه پیمان گه یشتوه .

له لاپه ره ی «۶۱ - ۶۴» له ته کی خویا رازونیاژ ئه کات وه داوای لی بوردنی
لی ئه کات ، له م قه صیده شا ووشه ی ته صه ووف زور به کارئهبات ، وه کو .
هه وای نه فس ، چهن ته زبیحیکی ذیکر ، ریگه ی حه قیقه ت ، مه حبوی
حه قیقی ، مه وطنی ئه صلی ، هه وای مه جازی ، کیبرونیاژ ، وه زور شتی تر .

له لاپه ره ی (۶۷) دا شیوه ن بو چو ل بونی ماوای نازیزه که ی ئه کات ، مه وله وئی
هاتوته سه یری هه واری چو لی یاران ، له کاتی باسی ئه وشتانه دا گویا کاتی خوی لهو
هه وارانه دا بون وه ئیسته نه ماون ، ئه لی په ره ی گوئی مه عاریف وه ریبه ته سه ری
گل ، چه مه ن له سوژی بولبول چوله ، کوا ئه و نه زه ره ی پیرم لی ره داو کوا هه لقه ی
ذیکری «خه فی» ، واته ذیکری نه یی نه قشبه ندی به کان ، کوا ناله ی هه زار ره نگه
صوفی به کان ... هتد .

له لاپه ره ی حه فتادا باسی وه له وه له ی ده فی شای ده رویشان وه جو شی سه متوری
گورانی بیژان ئه کات ، ئه لی ، ئه مانه سازکه ن به لکو تووی ئاره زوی دل به ئاوی
بارانی چاو سه وزکه مه وه وه به ئاهی هه ناسه م سه رله به یان گوئی رووی نازیز
پیشکوئیم . هه ر له پاش ئه مه سه رله نو ی له م پارچه شیعه ره یشا هه ز داوای ده فی
ده رویشی ئه کات ، ئه لی ، ده رویش به م ده فته هم په ندی خه لک داده و هم
لومه و سه رزه نشی من بکه ، بلی ده هه سته ، شه و ده ست له خه و هه لگه ره و
ده ست بکه ره خوا په رستی ، چونکه ته نها ئه وانه ی که بیدارن وه وان له خوا په رستی دا
ئه که ونه به ری په رته وی ته جه لای هه ق ، چونکه ته جه لای بو نوستوان وه غافلان نه
بو دل بیدارانه ، ئه لی شایه د ئه مشه و نوری خودا دره وشایه وه و تو نوستوی وه لی ی

مهجروم و ئىبەش بويت وه ههتا ههتا به بويه داخ بۆت . ئەم باسهى مهوله وئيش له وئوه سه رچاوهى گرتوه . كه ئەلئيت .

واچه ههى دلەى ئەبلەى ئىخە بهر
هۆرئز ساتئى تەرك خاوى شيرين كەر
نهوا ميهان بۆ تۆ نه وئينى كهس
خه فەت بۆ پەريئ تا ئاخرنه فەس

له لاپه رهى « ۷۳ - ۷۶ » ستائيشى مه رحومى شئىخ حەسه نى مه ولاناوا ئەكات كه به كئىكه له پيرانى ته ريقه تى قادريى ، وه له سالى « ۱۱۳۶ك » دا ، فهوتى كردوه « ديوانى مهوله وئى ماموستامه لا كه ريم » ، موصطه له حاتى ته صه ووفى زۆرى تيا به ، مهوله وئى زۆر له موصطه له حاتى گورپوه ته سه رى شئوهى هه وارمى .

ئەلى : بولبولئى گولشه ن ئى نام و نه نگى
ته زه روى سه رچل باغچهى بي ره نگى
نوختهى ئىنتيه اى دائيرهى ته مام
نهى ، ده سى نهى چى ، توتبى دياى جام
يانهى دل وه فه يض راى مه ولا ناوا
ته وارى ته رلان ، لان مه ولاناوا

واته ، ئەى بولبولئى گولشه نى (بي ناوى) ، صوفيه تى خوى بي ناوى به و ، (بي ره نگى) به . ئەى بالندهى باغچهى (بي ره نگى) واته ئەى ئەوكه سهى به شويئى ناوبانگ و زه رق و به رقى دنيا دا نه گه راوى .

ئەى نوختهى پا يانى ته ووى دائره كان ، له به شى ري بازى نه قشبه ندى دا ، باسى ئەو دائرانه م كردوه ، به دائيرهى ئىم كان ده ست پئى ئەكات وه به لاته عيني ته ووى ئەيئت . ئەى ئەوكه سهى كه وه كو بلوئزى ده ستى نهى چى وه هاى ، هه م خوت دا وه ته ده ستى بلوئزهن ، واته ده ستى خا وه نت ، به كورتنى خوت ته سلیمی خودا كردوه ، كه ته سلیم پا به يئكى ته صه ووفه ، واتا يئكى ترى ئەوه ته ، وه كو كه بلوئز ئاورشئن كه رى هه ست و ره وانه ، توش ئاوا كارئه كه يته سه رى ده روون ، وه نه فه سى خودايئت ئيدايه ، وه وكو توتى له ئاوتنه دا سه رى خوى ئەكات توش ئاوا هه م عه يبي خوت له به رچاوه وه هه م ئاگات له پشتى سه رى خوت وه خا وه ن كه شنى .

ئەي ئەو كەسەي كە مائى دەرونت بە فەيضى خودا سواغ دراوهو
برىسكەي دى ، وه هەروەكو «بازى» تەرلان ، لە گوندى «مەولاناوا» دا لانەت
كردوه .

سەبارەت بە شىعەرى يەكەمى مەولەونى كە ئەلى
بولبولى گولشەن بى نام و نەنگى

تەزەروى سەرچل باغچەي بى رەنگى .
مەولانا جەلالوددين شىعەرىكى هەيە پر بە پىستى ئەم موصطەلەحەيە كە ئەلى ،
عشقهاى كز پى رەنگى بود
عشق نبود عاقبت نەنگى بود

ئەلى ئەو عشقەنەي كە بو بە دەست هينانى رەنگى بىت ، واتە بو ئەووە بىت پى بلىن
صوفى ، يان شىخ يان پياوچاك ، يان هەرجۆرە دەست كەوتىكى دنياى ، ئەووە
عشق نەي وه ئاخەرەكەي نەنگى و ئابرو چونه ، جابۆيە مەولەونى بە شىخ حەسەن
ئەلىت مەلى سەرچلى باغى بى رەنگى .
هەروەها موصطەلەحائى تىرشى تىايە .

لېرەدا مەبەستىك هەيە بە پىوستى ئەزانم بينوسم ، ئەو پىش ئەووەتە ، جەنابى ماموستا
مەلا كەرىم لای واىە برى ووشەي هەورامى «نەي» ئىضافەي نەي ، لە بەرى ئەووە لە
ديوانەكەدا نەينوسيون ، هەروەكو لەم شىعەرانەدا كە لەباتى ئەووەي بنوسى (بولبولى
گولشەن» نوسيوە «بولبول گولشەن» يان لەباتى «نەي دەسى نەي چى» نوسيوەتى : نەي
دەس نەي چى يان لەباتى «تەوارى تەرلان» نوسيوە «تەوار تەرلان» .

من بە چەن بە لگەيىك لام واىە جگە لەو شوئىنانەدا كە بە هاوردنى ئەوتى يە كىشى
شىعەرەكە تىك بچىت ، ئەگىنا هاوردنى ئەوتى يە جوانترەو هەقى خوئىشەتى . بە لگە
كانىشم ئەمەنە .

يەكەم من خۆم هەورامىم وه هەمو شوئىنىكى هەورامان گەراوم لەون ، تەخت ،
دزلى ، ژاوه رو ، هەموئىشان ناموشوى بيارەيان كردوه ، هىچكام بەئى ئىضافە قسە
ناكەن جار جار (واوى) ئىضافە جار جارەيش (نەي) ئىضافە بەكار دىرن . واوه كەيش
بەم جۆرەيە (نەيەو دەسو نەيچى) (بالبو گولشەنى) (تەوارەو تەرلانى) .

ئىبنەو سەرى باسەكەى خۇمان. لەلاپەرەى «۹۳» دا، لە بارەى جەلال وە تەجەللاوہ باسى کردوہ وە پيشان ئەدات، حالەتى جەلال حالەتى تۆرەنى و قەھرە «سەرى ووشەى جەلال بکەن ھەرلەم کتیبەدا»، جا ئەلى «بسم الله» تۆکەواى لە جەلال دا دە یمدەرە بەرى تیرەکانت.

لە لاپەرەکانى «۹۴ تا ۹۶» دا، سەرلەنوی باسى دەفو ساقى و مەى و نەى و ئاھەنگ و موطریب ئەکات، بەلام ئەمانە نامادە ئەکات بو رویشتن بۆزیارەتى حەزەرەتى غەوٹ لە بەغدا، وە ووشەى خوشوع وە دوغایش بەکار ئەبات کەھەموى بابەتى صوفیەتى و ووشەى بەکاربراوى صوفیەتى یە.

مەولەونى لە لاپەرەى «۱۰۵» بەولاوہ سەبارەت بەپىرى باس ئەکات وە ناسک کارىیکى زۆرى بەکار بردوہ، ئەلى، ناوچاوانم ئارەزوى زیارەتى ئەژنوم ئەکات وەئەمەش کىروش بردنە بو جەنابى پىرى.

بەکورەتى ئەبیاتوہ سەرى ئەوہى کەئىتر وادەى تۆبەى یەکجارى یە، وە باسى سەرکەشى بەکانى خوی ئەکات وەئەلى ئەمانە ھەموى ھى سەرچلى و لاونى بون وەئىتر وادەى تۆبەمە، خودایا تۆیش ئەم تەوبەمە لى قبول کەیت.

وتمان تۆبەش یەکیکە لەمەقامەکانى تەصەووف. لەلاپەرەى «۱۱۹» بەولاوہ لە نامەئىکدا بو شیخ موحمەد جەسەم ناو، سکالاً لە دەستى دوورنى ئەو ئەکات وە ئەلى، جىپانى زانیارى نىخواوہنەو مەدرەسەکان چۆلن. لەم نامەيەدا موصطەلەحانیکى زۆرى صوفى گەرنى بەکاربردوہو برى یاسای تەصەووفیشى ھاوردوہتە ناوہو.

وہکو تەقدیس، تەمجید، تەوحید، «کشف الغطا» ھەرچەند لیرەدا ناوى کتیبیکە بەلام حالەتیکیشە کە بەسەرى دلى ریبواردا دیت وەشتى پشت پەردەى پيشان ئەدەن، وە پاشان باسى تەسلىم ئەکات، واتە رازى بون بە تەقدیری خودا، کە مەقامى تەسلىم یەکیکە لەمەقامە بالاکانى صوفیەتى، ئەلى:

ھەر شىرى جەشیر شىران شیر وەردەن
گەردەن پەى زەنجیر تەقدیر کەچ کەردەن

ھەرۋەكۈ وتمان ، مەقام ھەيە و حال ھەيە ، مەقام بەۋچۈنە تە بەردە وامە ئەلەن رېئواری رېگەي تەصەووف تیا ئەمىنئەتەۋە تا ھەركا ئى خۇاى گەورە بېەۋىت ، ۋە ئەۋكەسە «استعداد» ۋە «قابىلەت» ى ھەلگىرئىت بۇ مەقامىكى بالائىر ، ھەرۋەكۈ چۈنەتتى ئىستەي كارپى سېرراۋو فەرمان بەرى مېرى كە لە پاىەئىكەۋە «تەرفىع» ئەكەن بۇ پاىەئىكى بالائىر ، حالئىش ، خۇشى و ناخۇشىئىك ، ۋەيان گەرمى و پروناكى و بەرەكەتئىكە ، زوو تېپەر ، دىتو ئەچىت ۋە رېئوار خۇى ھەستى ئەكات ، ئەۋىش ئەكرىت «تەشېبى گەين» بە پاداش ، ۋەيان «تەشوق» ۋە ئافەرىنئىك ، ۋەيان ، دىلخۇش كەرنىكى زۋانى ى ، يان ماددى ، كە لەگەل كار بەدەستىكى مېرى دا ئەكرىت ، كە ئەۋ شتە خۇى پاىەۋ پەنە نىە ، بەلام ، ئەكرى موزدەئىك ۋە دىلخۇشىئىك بىت بۇ ئەۋ كار بەدەستە ، لەئاكامدا لەۋ دىل خۇش كەرن و ئافەرىن كەرنەۋە بۇى دەركەۋىت ، كە مېرى لى رازى بەۋ ، ۋالەۋەدا پاىەي بالائىرى بىرئىتى .

جاوتمان مەقام زۇرن ، بەلام ، دەمەقام ھەن ، ئەكرى بلىن ۋەكۈ بنجور رېشە ، ۋەيان ساقى درەختىكن ھەمو مەقامەكانى تر ئەبنە لقو پۇيان ، ئەگەر بىتو باۋەرى ھەمو پاۋە گەورەكانى رېگەي تەسەۋوۋىش بىگىرئەپىش چاۋ ، كە بىرئىك لە حالەكانىان بەمەقام ناساندۋە ، مەقامە بەناۋبانگەكان لەپانزە مەقامىش زىاترن ۋائىستە يەكە يەكەي ئەۋ دەپانزە مەقامانەتان «بەۋچەشەنى ئەۋگەورەپاۋانە خۇيان وتوبانە» پى ئەناسىن ، ۋە باسىان ئەكەين .

پىشەنگى ھەمو مەقامەكان ، مەقامى «تەوبە» يە ، نى گومان ، ھەر مەقامى خۇى شۈبئەۋارو (صەلاھى بەتو) چۈارچىۋەئىكى ھەيە ، مەگەر ئەۋ كەسە خۇى ھەستى پى بىكات كە ۋا لە مەقامەكەدا ، بەلام لەگەل ئەۋەشا ھەر ئەۋگەورەپاۋانە خۇيان ، بىرى جار بىرى شتىان دركاندۋە ، سا يان بە نووسىن ۋە يان بە گوتن ، ئەۋانەمان بەدەستەۋەيەۋ ، ھەرۋەھا «ظاھىرى شەرىعى» ئەۋشتەش ، لەگەلى ئاياتى قورئانى يىكدا كە لەۋبارەۋە ھاتون .

بەباۋەرى گەورەپاۋانى رېگەي تەصەۋوۋف ، «تەوبە» ئەبىتە پەشپان بونەۋەۋ دەس رەلگىرتن لەكارى دىزى فەرمانى خودا ، بەپى دەستورى قورئان تەوبە فەرزە

لهسهری ههمو موسولائیک، له سورهی نوردا، خوا شهفرمی. «وتوبوا الی الله جمیعاً ایها المؤمنون لعلکم تفلحون» کهوابو لهسهری ههمو موسولائیکه تهوبه بکات، چون تهوبه ییک؟ «یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبهً نصوحاً» به کورتی، نه صوح تهوبه تهوبه ییک بی گهرانهوه، تهوبه ییک له کانگای دهرونهوه ههل قولیت وه له پهبشپانیکه راسته قینهوه سهرچاوه بگریت، واته نه بی توله دل ودهرونهوه بگوریت تاخوایش یارمه تیت بدات، ههروه کو که شهفرمی «ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یتوبوا ما بأنفسهم»، «مبوطالب تملکک»، «۳۷۸» ک له کتبی «قوت القلوب» دا «۳۰» لاپره ههر لهسهری باسی تهوبه چوه بجا چون دیاره که تهوبه فهره شهوبه ثابت بو نه نجام دانی که له پیشا وتمان، که واته بوه فهره، نه بی گهر تهوبه نه کین؟ شهوت له سورهی حوجورات تابهتی «۹۹» دا شهفرمی «ومن لم یتب فاولئک هم الظالمون»، که واته تهوبه نه کهر به بی ده ستوری قورتان «ظالمه» و له زومره ی سته مکاران دانه نریت ههر به بی تابهت خوی گهوره ههم تهوبه قبول تکهات وه ههم گوناھی تهوبه کاریش شه به خشیت چونکه شهفرمی «ان الله یحب التوابین» وه من له وه وپیش له کاتی باسی شه وه دا که ته صه ووف ریزه ویکه ئیسلامیه ههموی شهوتیه تانم توسیون وه پیوستی به دوباره کردن نه، جا بزاین گهوره پیاوانی ته صه ووف تهوبه چون باس شه کن، وه به لایانهوه تهوبه چونه و چه ندله ی هه به، شه گهوره پیاوانه شه ئین، تهوبه بناغهی ههمو حال و مه قامیکه وه ههرچی حال و مه قامه که باس شه کزیت به هزه و اکامو شه نجامی تهوبه ن، زهوی چ ده ورئک شه بینی له دروس کردنی خانوو به ره دا، که به بی زهوی خانوو نا کرته وه، تهوبه ش بو حال و مه قام واته، چونکه به بی تهوبه هیچ حال و مه قامیک دهس نا که ویت، جا تهوبه سی پله ی هه به.

- ۱ - «تهوبه»: «وانی لغفار لمن تاب وامن وعمل صالحاً» «غافر الذنب قابل التوب»
- ۲ - «تابه»: «وجاء بقلب منیب».
- ۳ - «أوبه»: «نعم العبد انه أواب».

تهوبه، خوی به شیوه ییکه نیکرانی، دهس ههل گرتنه، به شیوه ییکه ناشکراو نه بی له ههرچی موخاله فهی شهرعه واته ههرچی خوی ناخوشه وه دهس پنکردن، و نه نجام دانی ههرچی خوداپنی خوشه به بی شهرع به ناشکراو نه بی.

جا هر وه کو وتم سی پله دانروه بو نم په شپانی په ، تهوکه سهی تهوبه که ی له ترسی
 «عذاب»، واته نازاری خودا، وه بو وه رگرتی پاداشی خوشی ی تم دنیا وه بیان
 به هشت، له و دنیا دابو، تهوه «تهوبه» ی کرده، وه «تاب» تهوکه سهش،
 هر له به ر شرم له خودا، وه له به ر تهوه ی خودا چاوی. له کرده وه کانیته، وه له
 هموشتیکی ناگاداره تهوبه ی کرد تهوه «موبه» که ونوه ته به شی «انابه» وه
 تهوکه سهش، که هر له به ر دان نان به عظمه متی خودا په که نزیکی خراپه نا که ویتو،
 هموچا که ییکشی لی تهوه شینه وه، تهوه که ونوه ته به شی «تهوبه» وه به «اواب»
 ناوبراوه .

جاصوفی په کان باسیکی تریشیان هاوردوه ته ناوه وه له باره ی تهوه وه که مرؤف
 تهی له چ شتیک تهوبه کات، قوشه پری (۴۶۵) ک، له زوانی ذوالنون میصریه وه
 که په کیکه له گه وره پیاوانی ته صه ووف ته لیت، تهوبه ی خه لک پر یار دانه بو
 دهس هل گرتن له گوناوه کردن، به لام تهوبه ی پیاوچا کان، تهوه ته دهس له «عظمت»
 هل گرن، واته بکوشن بو تهوه ی، هر گیز، وه بو ناقه چرکه ییکش، خویان
 له بیرنه چیت.

«عبد الله الحمی» که په کیکه له گه وره پیاوانی ته صه ووف، ته لیت، ماوه زوره،
 له نیوانی تهوبه ییکو تهوبه ییکو ترا، پری کهس، پر یارته دهس دهست هل گرن له
 گوناوه، هی وایش هیه پر یارته دات دهست هل گرت له هله وه له «عظمت»، به لام
 هی وایش هیه، تهوبه ته کات لهوه ی که چاوی له چا که ی خوی بیت، واته
 ته کوشیت له پرستشو چا که کافی خوی ورد نه بیته وه، وه به هیچیان دانیت.

سهل ابن عبد الله ۸۱۸۵ - ۸۹۶ م، ته لیت، تهوبه تهوه ته، گوناوه ی خوت
 له بیرنه بهر به وه.

واته همیشه گوناوه ی خوت له پیش چاویت، بو تهوه ی بکوشیت به چا که و
 پرستش، توله ی بکه به وه.

به لام «جونید» ته لیت، تهوبه تهوه ته گوناوه ی له بیر بچته وه، جا تهوه ی
 «سهل» بو صوفی تازه کاره که چاوی له کرده وه ی ناشیرینی پشویه تی و، به گه رمیش
 سرگه رمی پرستشه، به لام تهوه ی «جونید» که ته لیت گوناوه ی له بیر بچنه وه،
 واته، تهوه نده غه رقی خوا پرستی بیت، نهک هر گوناوه ته نانهت خویشت

له بیر بچینهوه جائه مهش هی پیگه یشتوان و گه وره پیاوانی نهو ریگاته، نهوش
 نهگه یئیت تازه مادام تهوبه تهوبه بیت، خوا، گوناه کاری به خشبوه و نیر یاد کردنی
 ناویت به لام «رؤم ابن احمد» هاوچهرخی جونید نهو، باوه ریگی تری ههیه،
 نهوئه لیت، نهی تهوبه بکیت، له «تهوبه» جائه وتاره، نهگه ر ظاهر و رواله تهکهی
 سه برکهین، پیچهوانهی شرعه، چونکه وتمان تهوبه فرهزه دهی چون تهوبه بکهین
 له فرهزه ؟ وهکو نهوئه تهوبه بکهین له نویت، به لام، مه بهستی «روم» سوئی یانهیه نهی
 نایی هه رچاوت له تهوبه کت بیت، وه بیکه یته ورکه بوخوت، وه وا بزانیته،
 کاریگی گرنگت نه انجام داوه، نهوه وه سهوه سهی شه پتانه بوئه وه ته له خودا غافلت
 کات به لکو نهی تهوبه بکهی لهو باسی تهوبه یه، وه له پاداشی چاکی تهوبه
 وه له وهی که تو تم کارهت نه انجام داوه، جا تهوبه له خه یالی تهوبه بکهو، هه
 سه رگرمی خوا به رستی به.

به مچه شه بو مان ههیه بلین، تهوبه سنورو دیوارو پرگه ییکه، له نیوانی ژبانی
 پیش تهوبه کردن واته پیش به شپان بونهوه له کرده وهی ناپه سه نده وه ژبانی تازه ی
 دوا ی تهوبه کردن، ژبانی خوا به رستی و به پنی فرمانی شرع جولانه وه.

نهیش توانین، چهن مهرجیکی بو دانین، وهکو نهوهی په شپان بونهوه و
 شه رمه زاری به له کرده وهی له وه پیش، وه له سه رکه شی کردن و لاری گرتن له فرمانی
 خودای گه وره، له پاشان بریار دانه له سه ری نه گه رانه وه بولای نهو کرده وه چه وتانه،
 سی هه م، دهس به جی دهست کردنه به پهیره و نی کردن، به دل و به گیان، له
 فرمانی خودا، به باشترین شیوه، وه تهوبه ش، هه روه کو قامکان بو کیشا سی پله ی
 سه ره تالی و ناوه ندی و پایانی ههیه که بریتین له تهوبه، ئینابه، نهوبه، نهوهی له
 ترسی سزاو بو پاداش پاشه گهز بو نهوه خواهنی تهوبه یه، نهوش له بهر شه رمه زاری
 خوئی، وه له بهر نهوهی که خوا به حاضر نهزانیته، وه روی نیه گوناه بکات وه
 دهس له خرابه هه ل نهگری وه تهوبه تهکات، نهوش خواهنی «ئینابه» به، نهوش، هه
 له بهر نهوهی به ندهی خودایه و، له خو شه ویستی خودادا تهوبه تهکات و چاوی نه
 له پاداشی به هشت و نه له سزای جهه نه مه نهوش خواهنی «تهوبه» به و نایه تی و نیم
 العبد لله اواب» بوئه و جو ره به نده انیه، که خوا ده رباره ی پری له په بام به ره کان
 فرمویانه، «سه ره رای هه موی نه مانه ش» تهوبه مه قامیکی گه وره ی گه وره پیاوانی
 شارینگی ته صه ووفه، وه خه لات و به راتی تایهت و پیناس و شوینه واری خوئی ههیه،

که مه گمر هه رخوا بیزانیت و تهوبه نده سه ره برزو خوشبه خنانه ی که تهو خه لاته
 ته کرتین ، «شیخ الاسلام عبد الله الانصاري الهروي» ۳۹۶ - ۴۸۱ ک ، له کتیبی «منازل
 السالین» دا ته لیت ، «ولایتم مقام التوبة» الا بالانتهاء الی التوبة مما دون الحق ثم رؤية علة
 تلك التوبة ، ثم التوبة من رؤية تلك العلة» واته مه قامی تهوبه به ته و او ی نه بوته ته هی
 که سیتک ، مه گمر تهو که سه ی که یشتیتته ته وه ی ، جگه خودا تهوبه ی له هه موشتی
 کردیت واته دهستی له هه مو وه سیله و هه موشتی به ردایت ، وه ته نها دهستی به خواوه
 گرتیت ، له پاشان دهستی هه ل گرتی له هو ی تهوبه کردنه که ، که گوناوه کردن
 بیت ، یان ته نانه ت وجود و هستی و بوونی خویشی ، له پاشان ته نانه ت تهو
 هو یه شی له بیر بر دیتته وه ، ته بیتته چی ... ؟ ... ته بیتته ته وه ی مه قامی تهوبه
 له بیر بر دته وه و ، له باد چونه وه ی هه موشتیک جگه ذاتی خودا ، ته مه خو ی «فناء نفس
 و به قا به خودایه» جا بو یه و تراوه مه قامی تهوبه ، چونکه هه بریتی نیه له بچران له
 خرابه و به سران به چا که وه ، به لکو دواپله که ی ناوای لی دیت که و ترا .

«ابن القيم الجوزية» ۶۹۱ - ۷۵۱ ک که له کتیبی «مدارج السالکین» دا شهر حی له «منازل
 السالین» کردوه ، سه باره ت به شهر حی ته مه قامه ، وه مه قامه کانی تره کتیبیک ی هه زار
 لاپه زلی هه یه جا سه باره ت به مه قامی «تهوبه» ته لیت «والذي ساقهم الى ذلك سلوك
 وادي الفناء في الشهود، فلا يشهد مع الحق سبباً، ولا وسيلة ولا رسماً البتة» له پاشان ته لی
 «ونحن لانكر ذوق هذا المقام، وأن السالك ينهي اليه ويجد له حلاوة ووجدا ولذة لا يجدها
 لغيره البتة، وأما يطالب أربابه والمشمرون اليه بأمر وراه وهو أن هذا هو الكمال، وهو أكمل
 من حال من شهد الفعالة وراها ورأى تفاصيلها مشاهدا لها صادرة عنه بمشيئة الله وارا دته
 ومعونه فشهد عبوديته، مع شهود معبوده، ولم يغيب في شهود العبودية عن المعبود، ولا يشهد
 المعبود عن العبودية، فكلاهما ناقص، والكمال أن تشهد العبودية، حاصلة بمئة المعبود وفضله
 ومشيتته، فيجتمع لك الشهودان، فإن غبت بأحدهما عن الآخر فللمقام مقام توبة، وهل الغيبة
 عن العبودية الأهم لها ... ؟» .

به کورتی ناوه رو که که ی هه ره چیتته وه سه ره باسی تهوبه له تهوبه کردن ، واته ،
 فهنا بونی به نده ، له ذاتی هه ق دا ، وه به قاومانه وه ی ذاتی هه ق ، جا ته لی ، ته وه ی
 تهو گه وره پیاوانی ریگه ی ته صه و وه ی خسته ته سه ری ته مه به سه ته ، ته مه
 گرتنه به ری ریگه ی فه ناته ، ناوای گه یشتن به «شهوده» (شهود) واته دیتن ،

وههست کردنی نوری ههق ، به چاوی بهصیروت ، به چاوی دهرون) ئەلی ، بو
 به دهست هیتانی خوشی شو هوده ، وا ئەم خەلکە شیوی فهنای داوه ته بهرو ئەو
 رینگایه ئەپیوی ، جا هاتو ئەوان گەشتن بهو ئاواته ، (فلا يشهد مع الحق سببا) ئیتر
 سه بهبو وه سیله یێک نایتریت ، وه پیوستی به دهلیل نیه چونکه گەشتوه ته
 «مدلول» «ولا وسیله ولا رسا» ، البته به هیچ جۆری پیوست به هیچ وه سیله یێک نامینی .
 (وه سیله یێش له شو هوده ، که یه عین الیقین وه سیله ی بۆچی به ؟) جائه لی ، خوئیمه
 «إنکاری» ذوق ، واته چهشتن مه زه کردنی ، ئەو مه قامه ناکهین ، وه لیان روونه
 ریواری ته سه وونی ئەگانی ، وه شیرینی و خوشیه که ی ته چهشی ، له ذهت و
 خوشییکی وه ها که له هیچ شتیکی ترا نایینی ، به لام ئەو که سانه ی که خواز یاری
 ئەم ده و قه ن ، وه ئەوانه ی که قۆلیان بۆی کردوه به لادا ، ئەوان ، به مه رازی نابن و
 دانا مرکین ، وه بو له وه بالآ تره که ی ئەکوئن ، که بریتی به له «که مال» واته «دوا به ی
 خواناسی» ، وه ئەو حاله ته و او ترو به رز تره ، به لای ئەوانه وه ، که پی ئەگه ن و
 ئەیزانن ، وه به باشی چه نده و چۆنه تیه که یان ، به در یێنی بۆده رکه وتوه ، به چاوی
 خو یان دیوانه ، ئەو چه ن و چۆنه ی که به پی خواستی خودا خو ی و به یار مه تی و
 ویستی ئەو ، روونه دات ، «له باره ی حالی ئەو که سانه وه ئەئیت» به نده گی خو ی له گه ل
 خودایی و په رستراوی ئەودا ، پیکه وه هه ست ئەکات ، وه له و کاته شا ، هه رگیز
 به نده یی خو ی ، به رانه ر به و په رستراوه ، له یاد نا چیت ، وه هه روها به
 چاوی که وتنی په رستراو ، له و کاته دا که ئەو به نده یێکه و وا له له ذهت و خوشی
 چاوی که وتنا ، هه رگیز ئەم تزیکی به نایته هوی له یاد بردنه وه ی گه وره یی خودا ،
 هه رو هاش نایته هوی له یاد بردنه وه ی به نده یی و بچوکی خو ی . به لام له روانگی
 مه قامی «که مال» وه ، هیشتا ئەم حاله ش هه ر که مال نیو ، که مو کوری ی تیا به ،
 به لکو که مال نه وه ته ، ئەو به نده یه هه ر له و کاته دا بزانیت که ئەم به نده یی به و ئەم
 تزیکی به به «فه ضل و که ره م و ریست و خواستی خوا خو ی په ی نا یوه» واته «به نازانی به نده نیو
 به فه ضل خودایه» ، خودا ته فه رمی «قل لا تمنوا علی اسلامکم» ، یل الله ین علیکم ان
 هداکم للایمان (حجرات) ، هه رو هاش ته فه رمی «وهو الذی یقبل التوبه عن عباده ، ویغفر
 عني السیئات» ، به لی که مال ، نه وه ته که به نده زور باش بزانیت ئەم پایه ی
 به نده یی به ، له (فه ضل و) که ره می خواوه ن به نده که وه ، واته خوا ی گه وره وه ،
 ده ست که وتوه ، جائه گه ر ئەم خوشه ویستی و پی زانیته گه بشته راده یێک خوئت
 له یاد چه وه ، ته نا خودات له یادابو ، جا به و مه قامه ئەئین ، مه قامی «ته و به» تیا ئەم
 خو له یاد چه وه ، نه وه ناگه یینیت که ئیتر ته و به و گونا هو به هه شت و جه هه نه م و
 هه مو شتیگ له یاد چه وه . وه هه ر خوا ما وه ته وه و فه ضلو که ره می ؟

بەم چەشەنە دېمان تەوبە ، لەروانگەي شەرەو ، ئەو تە ، لەسەرى ھەمو
 موسولماننە تەوبە بکات ، واتە : دەس ھەنگرى لەخىلافى شەرع ، وە قەرزو قۇلەي
 خەلك بەداتەو وە بەردەوام بىت لەسەرى خواپەرستى و چاکەکردن ، بەلام
 لەروانگەي تەسەوو فەو ، ھەم ئەم مەرجانەيشى ھەبەو ، ھەم لەو زياتریش ،
 بەلکە چاکەو پەرستشە کە ئەگەيشە کارى وای لى ئەکات ھەول و تىکو شائىكى
 بەردەوام بەدات بوگە بىشتن بە مەقامى «عين اليقين» ، وە ئىمانى كامىل ، وە ناسىنى خوا
 بەئى پەنابردن بە دەليل ، چونکە ئاشکرا بە «مەدلول» کە خودايە ، ئەگەر بەچە شىئىكى
 دەوق ، وە موشاھەدەي بەصيرەت ناسراو ھەست کرا ، ئەو بەندەيە ، ئەيئە بەکى لە
 بەندە خوش بەخت و خواناسەکان ، خواناسىنىكى وەھا ، ھىچ ھۆيىک وە ھىچ
 نەفس و شەيتانىک ، وە ھىچ لارىنگرو خوانە نامىک ، وە ھىچ نوسراو و باوہ رىئىكى
 «ئىلھادى» ناتوانى کارى تى کات ، وە بو چرکەيىک لەخودا دورى خاتەو .

ئەوسا کە ئەوجۆرە حالە خواپى داو بە ئەيئە مەقامىک کە پى ئەئىن «تەوبە» وە
 بەکىکە لە مەقامە ھەرەگەرەکانى تەسەوو ف .

ئىبابە :-

لاى برى لەگەرە پياوانى رى زەوى تەسەوو ف ، بەتايەت لای
 نەقشەندى بەکان ، «ئىبابە» بەکىکە لە مەقامەکان ، ئەو کە سەش خواوہنى «ئىبابە» بىت
 پى ئەوترى «موتىب» ، پى گومان لەزۆر بەي کىئىەکانى تەسەوو ف دا ووشەي «ئىبابە»
 ھاتوہ ، بەلام لىرە دا مەبەستە «مەقامە» ، کە برىکيان لەکاتى پىرست کردنى
 مەقامەکانا ، ناوى مەقامى ئىبابەيان ھانىوہو برىکيشيان ناويان نەھانىوہ ، بوغونە
 (شىخ عبدالقەدى دەھلوى) کە مورشىدى مەولانا خالىدى نەقشەندى بە لەکىئى «ايضاح
 الطريق» دا بەکەم مەقام بە مەقامى تەوبە ناوئەبات ، وە دوھەم مەقام بە مەقامى «ئىبابە»
 دا ئەئىت .

لەکىئى «مەجمۇ مصطلحات الصوفية» دا ، ئەئى ، ئىبابە برىئى بە لەگەرەنەوہ لە
 «غەفلەتەوہ» ، بوذىکر «واتە گەرەنەوہ لە حالەئى لەبادىردنەوہى خودا ، بو سەرى حالەئى
 يادکردنەوہو ناو بردنى خودا ، ھەر وەھا ، ئەئىت دەست ھەنگرتە لەھەموشى ،

وه گه رانه وه بۆلای خودا ، ئەلێت ، مونیب ، به وکەسه ئەلێن ، جگه خودا په نایێکی تر وه که سێکی تر شک نه بات په نای بۆ به ریت و، بگه ریته وه بۆلای خودا ، «خۆیشمان به وانهی دهس له خرابه هه له ته گرن و ته گه ریته وه بۆلای خودا ، هه ره ئەلێن ، فلانه کهس گه راوه ته وه» واته له خرابه وه گه راوه ته وه بۆ چاکه ، له گومرانی و وێلی و سه رگه رسانی یه وه بۆ سه ری رێگای راست ، له لای خه له وه بۆلای خالیق ، جا ئەم گه رانه وه یه کاتی صوفی یانه یه ، جوړیک بگه ریته وه ، خۆی له بیر بچینه وه وه هه ر خودای له یادیته .

هه ره له مکتیبه دا ئەلێت، ئەلێن ئینابه ی به نده سی جوړه ، ئینابه به نه فس ، به دل ، به روخ ، ئینابه ی نه فس ، ته وه ته ته رخانی کات بۆ خه مه تی خودا ، واته ته نه جام دانی هه رچی سپارده یه ، ئینابه ی دل ته وه ته ، جگه خوا هه یچی تری تیا نه یێلی واته ، ته رخان کردنی دل بۆ یادی خودا ، «وه گسک دانی له هه رچی شتی تره ، ئینابه ی رۆحیش ، به رده وام بونه له سه ری «دبگر» واته ، ناوی خودا بردن و یادی خودا کردن به جوړیک نه یه ره ژته وه سه ره یچی تر وه په نا نه بات به که سی تر ، وه کهس نه کانه هاوشانی خودا له ده رونا .

شیخ عومەری سه ره وه ره دیش « ۵۳۹ - ۶۳۲ » ک ، له کتبی ، «عوارف المعارف» دا پێناسی ئینابه هه ره به جوړه باس ئەکات که باسان کرد ، هه ره وه ها ، ئەلێت ، مونیب ، به وکەسه ته وتی که گه را پیته وه له هه رچی شتی سه رگه رمی کا به خۆیه وه و خودای له بیراته وه «بۆلای خودا خۆی» هه ره وه ها ئەلێت «مونیب» که سێکه که جگه خوا کهس شک نه بات ، واته هه یچی کهس به که سی خۆی نه زانیته خوانه ییت ، له پاشان ئەلێت ته وه ی پێویسته بۆ دامه زاندنی «ئینابه» ته وه ته ته وکەسه مه قامی ته وه یه ی برییت : ته وه ش دانا مه زریته تا وه کو «موجاهه ده» خه بات وتی کو شانی به نده : خه باتیکی دامه زرا و نه ییت ، خه باتیش ، به تی به دهس هینانی پله ی «صه بو» ده ست نا که ویت .

«شیخ عبدالله الأنصاری الهروی» (۳۹۶ - ۴۸۱) ک ، ته ویش سه به ره ت به ئینابه ، له پێشدا دهس بۆ ته م ئایه ته راته کیشی که ته فه رمی «وَأَنْبِئُوا إِلَى رَبِّكُمْ» جا ئایه ته که ئەلێت «وَأَنْبِئُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلَمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ» (زمر) « ۵۴ » واته بگه ریته وه بۆلای خوا وه له خودا په رستی دا ئیخلاصتان هه ییت ، به ره وه ی کاتی سزادان بگات و هه یچی کار پێکتان له ده ست نه ییت ، جا ئەلێت .

(ئینابه) سی شته .

گه رانه وه بۆلای خودا به نیازی رینی چاک گرتنه بهر وه بو چاک بوون ، وه

عوزرهٔینانه وه بۆله وه و بهرت ، گه رانه وه بۆلای خودا به شیوه ی وه فا ، وه
به رده وام بوئیش له سه ری نه وه وه فایه ،

گه رانه وه ی ده س به جی ، وه له ده رونه وه ، وه بۆ وه لامی نه وداوا کردنه ی
که خودا ته فه رمی «وانیبوا» ... هتد ..

زوه د :

یه کیکه له مه قامه کانی ته سه ووف. ووشه ی زوه د ته نها جارێک له قورئانا
له سورته ی یوسف دا هاتوه که ته ویش په یوه ندیکی به م زوه ده وه نه یه «وَشَرَوْهُ بِمَنْ بَحْسٍ
دَرَاهِمٍ مَّعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ» زوه د، به ره واته ته توانین بلین، چاوتیری و
به که م رازی بونه «الزَّهيد: الشَّيْءُ الْقَلِيلُ» وه به به شی خو دامرکان، وه خونه پر وکاندنه بۆ
به ده ست هینانی سه رمایه و سامان، ته یش توانین بلین بایسی دانه نانه بۆ دنیا، وه
ده س هه ل گرتن و پشت گوی خستنی دنیا به، نه ک هه ر سامان و سه رمایه، به نکو مه قام و
مه نصه بیش، یان هه ول دان بۆ ته وه ی ناوت به چاک ده رجیت، زوه د، به ئی
خوش و یستنی فوقر، واته «هه زاری» وه به ئی، به به شی خودا مرکان واته «قه ناعه ت» :
رێک ناکه ویت، جا، گه وه ریه ی اوانی ری زه وه ی ته سه ووف زور بایسیان له به ره ی
زوه ده وه کردوه، وه «زاهیده»: یه کیکه له ویتناسانه ی، که ته ئی له مرۆفیککی صوفیدا
هه ییت، ئیسته ئیمه، نه گه ریننه وه بۆ سه ره تای ته م خده په له ئیسلاما، ته نانه ت
به ره له ئیسلامیش.....، هه روه ها ته روانین بزانی گه وه ریه ی اوانی ته سه ووف سه به ره ت
به مه قامه چی ته فه رمون.

ته وه ی له لیکۆلینه وه ی کتبه میژویه کانی ته سه ووف دا روونی ته کاته وه، ته وه مان
بۆ ده ره نه خات که پشت له دنیا هه ل کردن و که ناره گیری و خودو ورخستنه وه
له کیشه کیشی مالمو سامان پیکه وه نان...، به ره له ئیسلامیش له ناوی عه ره به کانا
هه ربوه، هه روه ها له ئایینه کانیشا، وه کو ئایینی عیسانی یه کان هه ربابوه، وه
له سه ره تای هاتنی ئیسلام دا، که سانیککی وه کو «وه ره قه بن نوفل» وه «سه طیح» وه «قه س بن

ساعده» : وه زوری تربون ، به تاییهت له «نه حنّاف» ، واته په پیره وانی حمزره تی ئیبراهیم ، باواگه ووره ی پیغه مبهری خوومان : درودی خودایان له سهر ، زورکه س بون ، که «زاهید» بون ، زاهید : به و واتایه ی که و تمان ، که م ته ماعی و که ناره گیری و خو نه پرو کاندن بوسامان و پله و پاییه : له ناوی بارانی به یامبه ریشدا ، بریک به زاهید ناسراون ، وه کو ، «بیلال» «ابو فر» وه «سلمان» ، وه نه صحابی صه ففه ، وه زوری تر ، بی گومان له قورثان دا ، ثابتهت زوره بوته وه ی ، هر چه دنیا خوشه و خوشی جه لالیس ، نابه سه ندنیه ، به لام له گه له وه شای ، خوشی ئه و دنیا زور تر و به رده و ام تر و به که لک تره ، وه کوته وه ی که نه فرمی «یا ایها الناس ان وعد الله حقی فلا تفرنگکم دالحیة الدنیا ولا یفرنگکم بالله العزور» - (فاطر) «۵» ، یان «وما هذه الحیة الدنیا الا هور و لعب» ، وان الدار الاخرة هنی الحیوان لو کانوا یعلمون» (العنکبوت) (۶۴) ، «المال والبنون زینة الحیة الدنیا والباقیات الصالحات خیر عند ربک ثواباً وخیر املأ» ، الکهف ، (۴۶) ، وه زورثایه ی تریش ، ههروه ها جه دینی پیغه مبهری درودی خوای له سهر ، سه بارهت به بی باجی دنیا زوره ، «ههروه کو گوتم هه رمو ده یس بوکارو کاسی جه لال زوره» به لام ، زوه د نه وه ناگه یینی که بیکار دانیشت به لکو نه وه ته ... هه م دلت نه که یته جیکه ی تاوات و خوزگه ی سه رمایه وه هه م ده س که و ته که ت جه لال بیت وه هه م به که میش . رازی بیت وه ناشو کور نه بی : جا له پاش زه مانی په یامبه ر زوریک له گه و ره پیاوان ، به «زاهید» ، ناوبانگیان ده ر کرده وه کو (حسن البصری) که له (۱۱۰) ک ، وه فاتی کرده له پاشان (ئیبراهیم بن له ده هم) که (۱۶۱) ک وه فاتی کرده داوود الطائی (۱۶۵) ک ، وه فضیل بن عه یاض ، (۱۸۷) ک ، وه شه قیق نه لبه لخی (۱۹۴) ک ، وه زوری تریش پیغه مبهری گه و ره : سه بارهت به زوه د ، نه فرمی ، «ازهد فی الدنیا بحک الله ، وازهد فی ما فی ابندی الناس بحیولک» ، (ابن ماجه) ، حمزره تی عه لی نه فرمی «الزهد ان لا تبتالی من اکل الدنیا من مؤمن او کافر» .

جونه یدی به غدادی نه لیت «الزهد استصغار الدنیا و محو آثارها من القلب» ، نه بوسوله یمانی دارانی ، نه لیت «الزهد ترک ما یشتغل عن الله»

سری سه قلی نه لیت «لا یطیب عیش الزاهد اذا اشتغل عن نفسه ولا یطیب عیش العارف اذا اشتغل بنفسه» یحی بن معاذ نه لیت ، (لا یبلغ احد حقیقة الزهد حتی یكون فیہ ثلاث خصالی ، عمل بلا علاقه ، وقول بلا طمع ، وعز بلا ریاسه) .

«بشر الخاف» ته ليت «الزهد ملك لا يسكن الا في قلب محلي».

هم ديسان «سرى سه قطى» ته ليت «الزهد» ان لا تاخذ من احد شيئا، ولا تسل احد شيئا، ولا يكن معك وتعطى منه احد شيئا.

هم ميسان (جونهد) ته ليت، «الزهد خلوا الابدى من الاملاك، والقلوب من التسبيح»، ته گه ريئو هر چي گه وره پياواني ريگه ي ته صه ووف وتويانه سه بارهت به زوهد بينوسين، خوى ته بينه، كيبك به ناوى «زوهده»، به لام ته وهى كه ده ستگيرمان ته بيت، ته وهته، زوهد باوه ريگه واله ناوى ده رونا، ته نانهت ته نها به كرده وهش ده ست نا كه وبت، وه كو عيبادهت وايه، بو چي نويز ته گه ره ته نانه وه ته بيت، وه له قه ناعه تي ده رونه وه، بو به رستش نه كريت، كه ي نويزى راسته قينه به، بو غونه، بگره بورباني وره پياماني بيت، بو ته وه بيت خه لك به چاكي بزانه و باوه ري پي بكن.

جا له م باره وه، ثيامي غه ززالي باسيكي دريزي هه به له كيبى (احياء العلوم دا)، ته لى ته وهى رقيه تي له دنيا، هوشوبيري وابه لاي ته و رقلي بونه وه، ته وهش دنياي خوش ويست هوشى وابه لاي ته و خوش ويستنه وه، زوهده ته وهته، تو هوشت ته نها به لاي خواوه بيت، ته مهش، ههروه كو ته وبه له ته وبه كرده كه، ته بيتنه، زوهده له زوهده.

پاش ليك دانه وهى وتارى پيغهمبهرى گه وره، وه گه وره پياواني ريگه ي ته صه ووف، روون ته بيتنه وه زوهده ته وهته، خوشه ويستني دنياو به دهس هاته كافي دنيا له هه موجوزيكي، سه رمايه، مه قام، مه نصه ب، له دل ده ركريت، چونكه به لاي رتيواراني ته صه ووفه وه، دل وده رون ته نها چيگه ي خوشه ويستني خودايه وه چي تر، ههروه كو له پيشاوتمان، ته وهى بيه وي نوري خودا دليا جي نشين بيت، ته لى له هه موخه هوشى پاكي كانه وه، يه كي له و خه وشانه، خوش ويستني سه رمايه و سامان و مه قامه، به لام تيكوشان بو به ده ست هيناني ناني جه لال، ته وه پيوسته، واته سه رمايه ي جه لال بيره ده ست، به لام دلى پيوه مه به سته، ههروه ها، له هه زاري عه بيوعارت نه بيت، چونكه به كي له پايه كافي زوهده، هه زاري به، له كورته ي باسه كه دا ته ليتن، زوهده له روانگه ي ته صه ووفه وه، هه روا كه كرده و باوه ريكي په سنده، هه روايش پايه و مه قاميكه، كه به شويي پايه و مه قامى (ته وه) دا، دبت، وه سوقيه كان، له روانگه يكي تا بيه ته وه سه يري (زوهده) ته كهن، ههروه كو، كه (اين)

جا ئەم خۆپارااستە ئەنھا بوشت خواردن نیه، بەلکو بو گوتن وەهەلسونبشتیشە، وە لەهەموی گرنگتر، خۆتی هەل نەقولتانندە لەهەرکارێکا کە راستە و خۆ پەبۆه نندی بەتۆو نیه، هەر وەها وەرە ئەووە تە شتیک کە لەصەداصەد نەیزایتو دانشمەندو زانانەبیت تیا، وە ئەمی نەدەبەتەو بەلکو ریکوراست بلئیت من ئەم شتە نازانم، نەو کە دەمارت رینگەت نەداتو بە نەزانی بنیشیتە مل وە بییتە کە وچکی هەمو شلەینک، سەبارەت بەم کارە، پیغمبەری گەورە درودی خودای لەسەر ئەفەرمی، «مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ، تَرْكُهُ مَالًا يَعْنِيهِ»، هەر وەها ئەفەرمی «مَلَاكُ دِينِكُمْ الْوَرَعُ»، هەر وەها ئەفەرمی بە ئەبوهورەیرە «كُنْ وَرِعًا تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ» هەر وەها ئەفەرمی «دَعُ مَا يُرِيكُ إِلَى مَالٍ يُرِيكُ»، ئەبو بەکری صیددیق ئەفەرمی «كُنَّا نَدْعُ سَبْعِينَ أَبَا مِنَ الْحَلَالِ مَخَالِفَةً أَنْ نَقَعَ فِي بَابٍ مِنَ الْحَرَامِ»، جورجانی لە کتێبی تەعریفات دا ئەلئیت «وەرە خۆپارااستە لەشتی گومانانی لێ کراو لەترسی ئەو دەدا دوچارای شتی حەرام نەبیت».

کتێبی معجم مصطلحات الصوفية، لەباسی وەرە دا ئەلئیت، «وەرە ئەووە تە موزف هەرگیز لەراست زیاتر هیچ نەئیت چ پێی خۆش ییت وە چ پێی ناخۆش ییت» هەر وەها ئەلئیت، ئەوانە ی ئەهلی وەرە عن سی دەستەن دەستە ی بە کە میان ئەوانەن خۆیان ئە پارێژن لەشتی گومانانی لێ کراو، گومانانی لێ کراویش ئەووە تە کە ئە کە وێتە نیوانی حەلالی تەواو وە حەرامی تەواو، نە ئەمە و نە ئەو، دەستە ی دوو هەمیش ئەوانەن هەرشتی کە دلبیان بۆ ی لێتە داو پێی خۆش نە بو پارێزی لێ ئە کەن، بەلام ئە و جوورە کە سانهش، کە سانیکن ئەو نەندە لەخوداوە نریکن کە گە یشتونە تە ئاوامە قامێک، کە دلبیان بۆ حەرام لێ ناداتو بیزارە لێی، دەستە ی سی هەمیش ئەو کە سانهن کە بە «عاریف» ناو ئە برین وە گە یشتونە تە دواپلە ی بە نەدی و خودا پەرستی، وە ئەوانە پارێژن ئە کەن لە هەرچی شتیک کە غافلێان کات لەخودا وە بیان پەشو کێنی بەخۆبەو، وە ئەو هەش دواپلە ی وەرە. ئیبراھیم بن ئەدھەم ئەلئیت، وەرە دەس هەل گرتە لە هەرچی شتی گومانانی لێ کراو وە لە هەرچی شتیک کە پەلۆه نندی راستە و خۆی بە تۆو نەبیت، وە لە «فزولی» کردن، واتە خۆه لقولتانندە کاری خەلک، شیخ مەعروفی کەرخی، ئەلئیت «وەرە ئەووە تە زمانت پارێزیت لە پیاھە لدان و ستایش کردن، هەر وەها لێ پارێزیت لە ناو و نوێکە نان بە خەلکەو و ناوی خەلک بە خراب بردن».

کە و ابو وەرە بوە سی بە شەو وە بۆسی دەستە، وە بە چە شنیکی گشتی ی، خۆپارااستە لە هەمو شتیکی گومانانی لێ کراو لەترسی ئەو دەدا دوچارای حەرام نەبیت،

لهم بارهوه بیغهمبهر درودی خودای له سهر نه فهرمی «إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتَ فَقَدْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرعى حَوْلَ الْحِمَى يوشكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مُلْكٍ حِمًى أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحْرَمَهُ» «صحيح البخاري».

سوفیانی نه وری نه ئیت هیچ شتیک له وهرع ئاسانترینه نه ویش له وته ههرچی که خودل بوی تی مه بکهو ده سنی لی هه لنگره، که واته نه مه قامی وهرعه ی که صوفیه کان نه بکه نه پیشه و خده ی خو یان، سه رچاوه که ی، له خو خده و فه رمایشو ده ستوری بیغهمبهری گه وروه هاتوه وه صوفیه کان موبه مو په پره وئی لی ته که ن، تانه بیته خو و خده بو یان، وه که بویه خو و خده، نه بیته مه قامیک له مه قامه کان یان.

وه صوفیه راسته قینه پی گه بشته و کان وه رع یان نه گاته راده ییک، ته نانه ت له پیشان دان و ده رپرینی که شفوکه رامات پار یژنه که نو خو یان لانه ده ن، واته له هه مان کاتا که خاوه ن که رامه تن وه خوای گه وره پر ی شتیان بو ورون. نه کاته وهو نه یخاته پیش چاویان نه وان له ترسی نه وه ی مه بادا بیته هوی غوروری نه فس وه خو هه ل کیشان نای در کین، هه رله م باره وه گه وره پیا وانی ته سه ووف نه فه رمون «لَا كِرَامَةَ إِلَّا لِلْحِكْمَةِ»، واته نه گه ر زه روره ت و حیکه تیک نه بیته پی وستی به پیشان دانی که رامه ت نه، وه هه رکه سیك پی خو ش بیته که راماتیک که خودا په وی پیشان داوه خیراده ری پریت یان پی خو ش بیته خه لک باسی که راماته که ی بکه ن، نه وه فری به سه ری شار ینگه ی ته سه ووفه وه نه.

«تسوطالب المکی» له قوت القلوب دا نه ئیت، قال بعض الصوفية «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَعْرِفَ وَرَعَهُ غَيْرَ اللَّهِ تَعَالَى فَلَيْسَ مِنْ اللَّهِ فِي شَيْءٍ».

به لی (وه رع) خو یار استنه له گوناوه، له شتی گومان کراو له خه لال بو نیا، له وه ی به زمان به کرده وه نه گه ر کاری نه نجام ده ی، با کاری چا که یش بیته، جگه بو ره زای خوا بو هیچی تربیته. نه وکه سه ی که له دل و ده رونه وه وای لی هات نه و پیناسانه ی که وتمان له دل و ده رونیا هاته دی وه بویه، خو و خده ی، و آگه یشته وه مه قامی (وه رع).

«فناعت»

له کتبی «معجم مصطلحات الصوفية» دا نه ئیت. فناعت بریتی به له دامرکان و

رازی بون، بهراده بیک، له خوارده مەنی که هەرئەوه نده بیټ ژبانی پسی پروات
به ریگاو، «والله برگری بکات له برسیهتی»، ههروه ها دامرکان به شتیکی که له پوشاک و
ژیره خهرو زه خیره ی مال، وه ئه وه ته که فهضلی کهم بده بیټ به سهری زورا.

هه رله م کئیبه دا نه گیز پته وه نه لیت، پیغه مبهری گه وره درودی خوی له سه ر
ناموزگاری ته بو هورهیره ی کرد فه رموی، نه گه برسیه تی زوری بو هانیت کولیره بیک و
گوزه بیک ئاو په بیدا که و خوی ته کرد دنیا ویران ته بو.

ههروه ها پیغه مبه ر فه رمویه تی «القناعه کنز لا یلنی» واته قناعه ت گه نجیکه هه رگیز
دوایی ناییت. «ابو عبد الله خلیف» نه لیت، قناعه ت ته وه ته، نه روی به شوینی ته وه بیدا
که خوټ نیته، وه دامرکییت به وهی که خوټ هه ته.

(محمد بن علی الترمزی)، نه لیت «القناعه و لها النفس بما قسم لها من الرزق»،
واته قناعه ت ته وه ته نه فس رازی بیټ به و به شهی که خوادا و به تی.

له روانگهی ته سه ووفیشه وه بریک له گه وره پیاوانی ته م ریگه به، وه کو قوشه بری
قناعه تی به مه قام داناوه، بریکیشیان نه لین، پلهی «قناعه ت» بومه قامی «رهزا» وه کو
«وهرع»، واته بومه قامی «زوهده»، واته، «قناعه ت»، خوی مه قام نیه، مه قامی «رهزا»
یش به تی گه یشتنه پلهی «قناعه ت» ده ست نادات، گویا (وهرع) یش مه قام نیه به لکو
پیشه کییه بومه قامی (زوهده) وه زوهده، به تی (وهرع)، ده ست نادات.

له پاشان نه لین، قناعه ت دژی حیرسه، حیرص برینی به له خو پروه کاندن و
شه و نانه سهری روزهو، روزه نانه سهری شه و بومال و سامان پیکه وه نان، قناعه تیش دژی
ته وه ته، واته دامرکان به وه به شهی خودا ئه دات، وه تیکوشان به راده بیک پیویست،
بویه ریوه چونی ژبان، بیگومان ری رهوی، ریگه ی ته سه ووف، به تاییه ت نه وانهی
بگه نه مه قامی «ویلا یه ت»، نه تی «قانع» بن وه قناعه ت له دل و ده رونیاندا جیگه ی
کرد بیته وه نه گینا په پرهوی یان نه کردوه له سونه تی په بامبهری گه وره ته وه ش په پرهوی
نه کا له کردار و گوفتاری (محمد) درودی خودای له سه ر چون ته کری وه لی بیټ.

ته وه ش بو ئیمه ده رکه و توه، ته وه ته، ده و له مهندی و سامان داری ریگاییکه دوایی
ناییت، ته وه ی هه زاری هه یه سه یرئه کا هه یه ملیونی هه یه، ته وه ش ملیونی هه یه
سه یرئه کا هه یه ده ملیون و سه ده ملیون، هتد... وه سامان هه رگیز دوایله ی نیه،

جائەگەر قەناعەتتە بو، وا ھەرلەسەرەتاوہ دلت رەحەتە، قەناعەتیش نەبو، وا تاروژی مردن ھەر خەم ووخەفەتی زۆرترو زۆرتتە و کاتیکیش ئەزانیت رویشتی وەھەموی بەجی ما، جابویە گوتراوہ «فَقِيرٌ كُلُّ ذِي حِرْصٍ غَنِيٌّ كُلُّ مَنْ يَقْنَعُ» ئەوہی ھەر ھەلپەبەتی، بۆسامان ییکە وەنان، ئەوہ ھەزارە و ئێدەس، بەلام ئەوہی قانع بو ئەوہ دولە مەندەو بەدەسەلات.

صەبر:

صەبر، ئەبیتە رازی بون وە خوگرتن بەرانبەر بە موصیبەت وە بەلام، بیکومان ھەرواگالتەنە، مەروف بتوانی لەکانی لی قەومان و بەلاو، نەھات و موصیبەتدا بەبەشی خوا رازی بیت و ھێچ پئی ناخویش نەبیت و پئی تیک نەچی وە بلی. «ھەرچی لای خواوہات خویش ھات»، بەلام گەورە پیاوانی تەصەووف ئەگەنە ئەو پابە و لەوہ بالاتریش، وە وایان ئی دیت، فەرقی بەلاو نەعمەتیان بەلاو نامینی، ئەئین ھەردوکی خەلاتی خودایە، بەرانبەری بەلا ھێچ تیک ناچن، وە ئەو بارەگرانە بەو پەری روو خویشی بەوہ ھەل ئەگرن، بەرانبەر بە نەعمەتیش ئەو پەری پیزانین و سوپاس ئەنجام ئەدەن با ئەو نەعمەتە زۆریش بچوکت بیت.

غەزالی لە (تہجیا) دا وە (ابو طالب المکی) لە قوت القلوب) دا بە درێژی لەسەری باسی ئەم نەقامە رویشتوون، ھەروہا عەبدولقادری عیسی لە کتیبی (حقائق عن التصوف) دا، خوای تەعالا لە زۆرشوینی قورئاندا ستایشی کردوہ لەوکە سانە ی کە صەبر ئەکە نە پێشەیان.

ئەفەرمی «إِنَّمَا يُوقِ الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ» ئەفەرمی «أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا»، ئەفەرمی «وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ»، لە سورە ی والعصر دا، ئەفەرمی «وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُورٌ الْإِنْسَانُ أَلَّا يَخْشَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ» واتە ئەوانە زیاناناکەن وەسەرکەوتون کە خاوەن ئیمان و کردەوہی چساک و.

لاین گیری هه قو خاوه ن صه برن «صه برو ته قوا» زور جنار له قورثانا پیکه وه هاتون «ومن
 يتق ويصبر» (وان تصبروا وتتقوا فان ذلك من عزم الامور) «والصابرين في البأساء والضراء
 وحين الباس اولئك الذين صدقوا واولئك هم المتقون» ته مه قامه بویه گه وره به چونکه
 هه ربوخودایه وه له بهر ته وه که مروّف خوی ته گریّت له کاتی موصیبه تداوله کوره ده رنا چینه
 زور به ی گه وره پیاوانی ریگه ی ته صه ووف له سه ری ته وه ن که مه قامی صه بر گه وره تره له
 مه قامی شوکور ته لاین، صه بر حالیکه به رانه بر به به لآو موصیبه ت، به لآم شوکور حالیکه
 به رانه بر به نیعمه ت، وه دیاره هه ل گرتنی باری به لآ سه خت تره تائه نجام دانی سپارده ی
 سوپاس، له بهر ته وه ته خوی ته عالا هه م ته فهرمی «اولئك يُؤْتُونَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا»
 به لآم، به رانه بر به شوکور نه ی فهرمووه (مرّتين)

هه رووه ها ته فهرمی، «إِنَّمَا يُوفِي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ»،
 له لاییکی تره وه، خوی ته عالا سه باره ت به شوکور، به ننده کانی خوی، که دایکوباوکن
 بهش داریان ته کات وه ته فهرمی «أَنْ أَشْكُرَ لَوْ لَوْلَا ذَلِكَ»، به لآم بویه بر که س ناکاته
 شه ریک وه ته فهرمی «وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ»، یان «وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ» هه رووه ها به کینکی تر
 له گه وره ی مه قامی صه بر ته وه ته که مه قامی پیغه مبه ره تولول عه زمه کانه که ته فهرمی
 «فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ» به کورتی، له زیاتر له نه وه د شویندا له قورثاندا
 خوی گه وره ستایشی له به نده ی صابر، وه له خده و ره وشی صه بر کردوه، وه فهرمانی
 داوه به وه ی که به نده کانی صه بر بکه نه پیشه یان، عطاء، له ابن العباس، ته گپریته وه،
 ته لیت پیغه مبه ر درودی خودای له سه ر، رابورد به لای ده سه تینک له باراندا که
 چه زره تی عومهریشیان تیا بو، فهرموی ثایا تیوه به راستی خاوه ن ثپانن، ؟، که س
 وه لآمی نه دایه وه عومهر فهرموی به لئی ته ی پیامبه ری خودا، پیغه مبه ر فهرموی به چپیا
 دیاره، عومهر عه رزی کرد، له کاتی خوشی و نیعمه تدا سوپاسی خودائه که یان،
 وه له کاتی به لآدا صه بر ته که یان، وه پرازین به قه زاوقه ده ر، پیغه مبه ر فهرموی
 به خودا قه سه م راسته تیوه خاوه ن ثپانن.

«ابو طالب المکی» له قوت القلوب دا ته لئی، جاری واهه به که صه برو شوکور هه دوکیان
 به شیوه ی «حال» خه لاتی به نده ته کرین، وه جاری وایش هه به، مه قامن،
 کاتی واش هه به مروّف خاوه نی مه قامی صه بره و خاوه نی حالی شوکور به جاریکا،

ئەويان بەحالت ئەمیان بەمەقام، كاتى وايش ئەبىت خاوەنى مەقامى شوكرەو خاوەنى
 حالى صەبريشە، ئەويش بەهرەيىكى خودالىيە، «ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ»
 ھەروەھا ئەلەيت، «الصَّابِرِ الْعَارِفِ أَفْضَلُ مِنَ الشَّاكِرِ الْعَارِفِ» ئەمەش بۆچىيە، چونكە
 صەبر ھى حالەتى ھەزاري و بى دەسەلتاي بە ھەشوكور ھى حالەتى دەولەمەندى و
 دەسەلاتدارىيە، وە حالەتى ھەزاري بەلای خوداوە لە ھى دەولەمەندى پەسەندترە.
 جائەلەيت ئەگەر بىتو فەزلى شوکور بەدەين بەسەرى صەبردا وەكوئەووتە فەزلى
 دەولەمەندى بەدەين بەسەرى ھەزاري دا، وە ئەمەش لەگەڵ رېرەوى تەسەووف دا
 ناگونجىت، بى گومان گەورە پياوانى رېرەوى تەسەووف ئەبنە خاوەنى ئەم مەقامە
 پەسەندە، وە گەورە ترين سودى ئەم مەقامە سەرلى نەشوان و تىك نەچونە بەرانبەر
 بە رووداوى سەختونالەبار، وە ئەوگەورە پياوانە كە پىناسى صەبر ئەبىتە خو و خەديان،
 ھىچ رووداوىكى سەخت شەرزەيان ناكات و سەريان لى ناشىوئىت وە وايان لى دىت
 نە لەسەر كەوتنا لەخوبايى ئەبن وەنە لەگرفتارى دا ئەپەشوكىن وە يەك رەنگ و
 يەك دەنگ دامەزراو و پاىە دارن.

سە ھارەت بەناساندنى مەقامى صەبر، ذوالنون المصرى، ئەلەيت «الصَّبْرُ هُوَ التَّبَاعُدُ
 عَنِ الْمَخَالَفَاتِ، وَالسَّكُونُ عِنْدَ تَجَرُّعِ غُصَصِ الْبَلِيَّةِ، وَإِظْهَارِ الْغِنَى عِنْدَ حُلُولِ الْفَقْرِ بِسَاحَةِ
 الْمَعِيشَةِ»

وہ جورجانی لەشەرحى رياض الصالحين دا ئەلەيت، «الصَّبْرُ هُوَ تَرْكُ الشَّكْوَى مِنْ أَلَمِ
 الْبَلْوَى لِغَيْرِ اللَّهِ».

شوکور:

شوکور، واتە سوپاس کردنو رەزامەندى پيشان دان وە پى ھاتن و باس کردنى
 نىعمەتەکانى خودا، ھەرچەن كە نىعمەتێكى زۆر كەمو بچوكيش بىت، ئەم وشە بە
 ھەمىو سەنايش ئەگرتەو، ھەمد ھەروەكە شوکور، سوپاس و پەرزەزامەندى
 پيشان دانە، سەنايش ستايش کردنە.

شوکور بەكىكى ترە لەمەقامەکانى تەسەووف، ھەروەكو سەبارەت بەمەقامەکانى
 تریش و تمان ھەموى ئەم پىناسانە لەقورئان، يان لەگوفتارو کردارى پەيامبەرى

گهوره وه هاتون وه بوئوه هاتون كه موسولمانان په پرهوي يان لي بكن، به نام ته صه ووف نم په پرهوي يانه ته گه ينيته راده نيك كه بینه خوو خده ينيكي هه ميشه بي و زورگه رمو به يني مروفي موسولمان، جا كه بويه خده، به ره مي مه عنه وي تا به تي خو ي هه يه كه صوفي خو ي هه ستي بي ته كات و دهر ون و ره واني له ززه تي لي ته بات، له قور تاندا تا به تي زور سه باره ت به شوکور هاتوه وه خوا خو ي شي ته و پينا سه ي بو خو ي داناه، ته و يش به ران بهر به كرده وه ي چاكي به نده كاني خو ي، وه كو نه وه ي كه له سوره ي (البقره) تا به تي (۱۵۸) ته فه رمي «وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ» هه روه ها له سوره ي (النساء) تا به ي (۱۴۷) دا ته فه رمي «وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا».

خو اي گه و ره دا و اي له به نده كاني كرده كه سوپا سي بكن وه ته فه رمي «إِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ» (الاسماء) (۱۳) يان كه ته فه رمي «فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ» واشكروا لي ولا تكفرون» خوداي گه و ره پاداشي به رزو بي پاياني داناه بو نه و كه سانه ي كه سوپا سگوزارن وه به به شي خو ارازين، وه ته فه رمي «وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ»، وه ته فه رمي «لَإِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ» سوره ي نپرا هيم تا به ي (۷).

خوداي گه و ره پاش ته وه ي رووني ته كاته وه كه هه م پني خو شه شو كرى بكن ين وه هه م جهزاي چا كه ي ته و شو كره مان ته داته وه، ته فه رمي: شو كور بكن بو خو تاني ته كهن نه ي شي كه ن خو تان زيان ته كهن، وه ته فه رمي «وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ» (القمم) باش پياني ته سه ليني كه هه رچي نيعمه ته له تا زايي تيمه وه نيه وه له لوط فوكه ره مي خودا وه يه، به تا به ت، نيعمه تي نمان و نيسلام كه ته فه رمي «وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانَ وَزَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ» حجرات «۷» ته مه نيعمه تي كه گه و ره، له پاشان سه باره ت به و نيعمه ته ته فه رمي، «فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً»، واته ته مه گه و ره يو چا كه ينيكه و نيعمه تي كه كه خوا له گه ل موسولماني كرده، له پاشان له تا به ي (۱۷) ته م سوره ته دا، ته فه رمي، «يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا» واته منه ت ته نين به سه رتا، ته لين تيمه نيسلام بو ين، «قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمُ»، تيوه منه تم به سه را مه نين كه بونه ته موسولمان، «بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ» ته گه ر تيوه راست ته كهن موسولمانن، كه واته خو امنه ت ته ني به سه رتانا كه هيدا به تي دا ون بو موسولمان بون.

خوداته فه رمي «وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا» نور (۲۱):

ههروه‌ها ئه‌فه‌رمی «وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ» سوره‌تی (نه‌حل) «۵۳»، وه‌له‌سوره‌ی
 وَالصَّحْحٰی دا ئه‌فه‌رمی «وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ» واته ئه‌بی پی بییت وه ئیعتیراف بکه‌یت
 به‌نیعمه‌تی خودا، نه‌ک خوئی لی وئیل که‌یت وه‌ده‌م بنوقی، جا خوی گه‌وره هم
 ئه‌فه‌رمی هه‌موی ئه‌م نیعمه‌تانه هی خودایه وه‌له‌سه‌ری به‌نده‌یشه بو‌هه‌مویان
 ستایش بکات، وه‌هم ستایشی ئه‌وبه‌ندانه‌ی ئه‌کات که‌سویاسیان کردوه وپی هاتون
 به‌نیعمه‌ته‌کانی، به‌م‌بو‌نه‌وه، سه‌باره‌ت به‌حه‌زره‌تی ئیبراهیم له‌سوره‌ی (نه‌حل)، ئایه‌تی
 (۱۲۰) و (۱۲۱) دا، ئه‌فه‌رمی «لَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ، شَاكِرًا لِّأَنْعَمِهِ». واته
 هم‌موشریک نه‌بو هم‌سویاس‌گوزاریبو، وه‌سه‌باره‌ت به‌حه‌زره‌تی نوح ئه‌فه‌رمی «إِنَّهُ
 كَانَ عَبْدًا شَكُورًا». جانیایا ئه‌م شوکره له‌روانگه‌ی زمانه‌وه چی به‌وه له‌روانگه‌ی
 ته‌سه‌وو‌فه‌وه چی به‌؟.

له‌روانگه‌ی زمانه‌وه وتمان پی هاتن و سویاس‌کردنه، به‌رانبه‌ر به‌کرده‌ویکی چاک
 که له‌گه‌لی ئینسان دا کراییت، «عرفان الجمیل»، به‌لام، له‌روانگه‌ی ته‌سه‌وو‌فه‌وه
 شته‌که قولتیه ئه‌ویش ئه‌وه‌ته، هم به‌زمان وه‌هم به‌له‌ش وه‌هم به‌دل
 سویاس‌بکه‌یت، ته‌سه‌وو‌ف ئه‌لیت، بو‌هه‌مو نیعمه‌تی سویاسی تایبه‌ت هه‌یه.
 وه‌ته‌نه‌ئه‌وه‌نیه به‌ده‌م بلییت خودایا شوکور، وه‌ته‌واو، به‌لکو شوکری زمان ئه‌وه‌ته
 ذیکری پی بکه‌یت، وه خرابی پی نه‌لیت، شوکری له‌ش ئه‌وه‌ته.
 په‌ره‌ستنی پی بکه‌یت وه‌گونا‌هی پینه‌که‌یت، کاسی جه‌لا‌لی پی بکه‌یت وه به‌شوینی
 چه‌راما هه‌نگاوی هه‌لنه‌گریت، سویاسی دل ئه‌وه‌ته ذیکری خودای پی بکه‌یت،
 ئه‌وه‌ته جگه له‌خودا ریگه‌ی هیچی تری تیا‌نه‌که‌یته‌وه، هه‌روه‌ها شوکری سامان و
 سه‌رمایه ئه‌وه‌ته، له‌ریگه‌ی خودادا خه‌رجی که‌یت، وه‌نه‌یکه‌یته‌گه‌نج و نه‌قدینه‌و
 له‌بان‌کایم‌رتی. صوفی به‌کان ئه‌لین، به‌که‌م ووشه‌ی قورئان، چه‌مدوسه‌نای خودایه
 که‌سوره‌ی «الحمد» ه وه‌خودا ئیمه‌ری نمونی ئه‌کات که‌سویاسی بکه‌ین وه دان بیین
 به‌«صیغه‌ته» کانیا، وه‌کو «الرحمن، الرحیم مالک یوم الدین»، گه‌وره‌ترین نیعمه‌ت
 به‌لای صوفی به‌وه، واته به‌لای موسلمانان راسته‌قینه‌وه، نیعمه‌تی «ئیسلامه»، چونکه
 توخوت ئاگات له‌هیچ نه‌بو‌ه وه داوات نه‌کردوه وه‌خودا هه‌ربه‌لوطنی خوئی به‌ئیسلام
 دروستی کردویت وه هیدایه‌تی داوی بو‌ئیسلام.

هه‌روه‌ها به‌لای گه‌وره‌پیاوانی ری‌په‌وی ته‌سه‌وو‌فه‌وه شا‌کریون خوئی پئوستی

به شوکره ، چونکه نهوه خوئی گه وره ترین نیعمه ته ، واته نیعمه تی شا کربون بوچی ؟
 چونکه ، نهوهی شوکره کات خودا خه یرو به ره کت و نوروره حمه تی زیاده کات «لین
 شکرتم لأزیدنکم» ، توش که خوا خستوتیه سه ری نهو ریگه چاک و قانجازه ، همره وه خوئی
 نیعمه ته وه نهی شوکری له سه ربکه یت .

صوفیه کان نه لین ، باشتین ذیکر لا اله الا الله یه ، وه باشتین ستایش الحمد لله یه ،
 قوشه یری نه لی ، شوکری له ش نه وه ته نه ندامه کانت ته نها بو ریگه ی ره زامه ندی خودا
 به کار بیرت ، وه دلشست جگه له ذیکرو ناسینی خودا به هیچ مه شغول نه کت ، وه
 زمانیشت جگه ستایشی خودا به کاری نه به یت ، وه دلشست جگه له ذیکرو ناسینی
 خودا به کاری نه به یت ، وه سه رمایه شت بوئه وه بیته له ریگه ی چاکه و خدمه تی
 موسولماناندا خه رجی کت .

(ابو طالب المکی) نه لیت ، سه ره تای شوکور نه وه ته دان به وه دابنیته هه رجی نیعمه ته
 هه موی هی خودایه . له کتبی (مدارج السالکین دا) ، نه لیت ، قال السید (شوکور نه وه ته
 نه وه ی خودا داویه به به نده وه کو (جهواسه کان) هه موی بوئه وانه بکاته کار که خودا
 بوئه وانه ی دروس کردوون .) (ابو عثمان) که به کیکه له صوفیه کان ، نه لیت «شکر العامة علی
 المطعم والملبس ، وشکر الخواص علی ما یرد علی قلوبهم من المعانی» واته شوکری موسولمانان
 بوخوراک و پوشاک کیکه که خودا نه یان داتی ، به لام شوکری پیاوچا کان بوئه و
 مه عنه و بیاته یه که خوا نه پرژنیته دهرونیانه وه ، جا نه وه عنه و بیاته نه وه قامه به رزانه ،
 که به کی له وانه مه قامی شوکوره ، وه هه رکه س که خودا نه و خه لاتهی کرد ساتیک
 له سوپاس و شوکرانه ی خودا غافل نیه ، وه خوئی نه گه ریته که شتی بدوزیته وه
 تاشوکرانه ی له سه ربکات ، بوئه وه ی که خودا نه ونیعمه ته ی زیادکات به تایه ت
 نیعمه تی به صیره تی دهرون وه پایه ی به قینی خوئی .

••

یه کیکی تر له مه قامه کانی ته سه ووف «تهوه ککوله»، ههروه کو وتمان مه قام به پایه وپله ی بنده ئه ئین به لای خوداوه، جاصوفی به کان بایه خیکی زوریان، بو «تهوه ککول» داناوه.

له ابراهیم الخواص، که یه کیکه له گه وره پیاوانی ته سه ووف پرس یان، ته سه ووف تو ی گه یانده چی؟ له وه لاما وتی گه یاندمیه «تهوه ککول».

تهوه ککول، واته یه کیك کردنه وه کیل وه نوینه رءیان چاره نویسی خودانه دهستی که سیك، بیگومان، لیره دا، مه به ست ئه وه ته، به هو ی خوا به رستی و له خواترسی و خواناسی یه وه، مرو ف بگاته ئه و قه ناعه ته ی که چاره نویسی هه ردو جیهانی خو ی، بداته دهستی خودا، وه جگه له خودا پشت به هیچیکی تر نه به ستیت، دیاره هه روا به ساده مرو ف وای لی نایه ت با وه ری بیته سه ر ئه وه ی که چاره نووسی خو ی له ژبانا بداته دهستی خودا، وه خو ی ههروه کو مردوی به ردهستی مردوشور، یان ههروه کو نه خو شی به ردهستی دوکتور بداته دهستی خودا، وه هه موجوده ورکه و دودلی و وه سه سه یك له دهرون ده رکات.

خوای گه وره له قورئانی پیروزدا ئه فه رمی (وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ) سوره ی (الطلاق) نایه ی (۳) واته ئه وه ی پشت به خوا به ستی یان کاری خو ی بداته دهستی خودا، خودا خو ی ئه بیته پشتیوانی یان چاره سه رکه ری کاروباری، جا خودا خو ی بو مان ده رئه خات که ته وه ککول، کرده وه ی خوا وه ن با وه پانی راسته قینه واته مؤمنانه، که ئه فه رمی «وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ» سوره ی ئبراهیم نایه ی «۱۱» وه ده ستور و فه رمایش ئه دات به خوا وه ن با وه ران، که بینه خوا وه ن ته وه ککولیش، که ئه فه رمی «وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنتم مُؤْمِنِينَ» سوره ی مائده «۲۳» ئا کامی ئه م ته وه ککوله ش ئه وه ته، مرو ف ئه بیته خو شه ویستی خودا که ئه فه رمی «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ» سوره ی (آل عمران) (۱۵۹).

به لام ئایا ته وه ککول، چونه؟ به م چه شنه بیت که وتمان ئه بی مرو ف کار و کاسبی نه کات، هه ر پشت به خودا به ستیت، ههروه ها نه روا ته لای دوکتور، بو چاره سه ری نه خو شی، بلی خودا چاکم ئه کاته وه، ؟ ناء.... ،

نەشەرىيەتنى ئىسلامى ، ۋە نەفەرمودە ۋە رەفتارى پېغەمبەر ۋە نە كەردە ۋە سۈفىيە كان ،
 ھېچكامى ۋادە ستورنادەن ، بەلكو بەلاى ھەموانە ۋە تەۋەككۈل ، باۋەر پىكە ۋە
 ۋالە دەرونا ، تۆ ئەبى ھەول بەدەيت باۋەر كەت چاك كەيت ... ، چۆن ؟ ... ، تۆ
 كەنەخۇش كەوتى پىۋىستى پەنا بەرىتە بەر «ئەسباب» نامىر ، واتە دوكتور ۋە دەرمان ،
 بەلام ، باۋەر تەسەر ئەۋەنەيىت كە «شفا» ، واتە چاك بونەوت بەدەستى دوكتورە ،
 بەلكو ئەبى داۋاى شىفا لەخودا بىكەيت ، ئەۋەى لەدەستى تۆدەيت ئەيكەى ،
 ۋە باۋەر تەسەر ئەۋەيىت «شفا» ئەبى خودا بىدات . ھەرۋەھا بوكار ۋە كاسى ۋە
 كشتوكال تۆ ھەول ئەدەيت بەلام باۋەر تەسەر ئەۋەيىت «رازق» ، ۋە رۆزى دەر
 ھەر خودايە ، ئەگەر ۋانە بوایى ئەبوایى ھەرچى ھاۋكارە ، ۋە كويەك دەرامە دىان
 بوایى ، يان ، ھەرچى پزىشكە خۇيان نەخۇش نەكە وتايىن ، يان ، ھەمۋەسى بە
 فلان دەرمان لەفيسارە نەخۇشى چاك بوایىتە ۋە ، جا كە باۋەر تەسەرى ئەۋەى
 رۆزى دەرو پارىزەر ۋە شىفادەر ، ھەر خودايە ئەۋەكەتەش تۆ سەرنوشت ۋە چارە سەرت
 ئەدەيتە دەستى خودا ، نەبەھىچ كۆسپىك پەكت ئەكەۋىت ، ۋە نەبەھىچ
 دەسكە وتىك لەخوت باى ئەيىت .

ئىمە زۇر جار بەدەم ئەلەين بسم الله ، توكلت على الله ، ولا حول ولا قوة الا بالله ،
 بەلام ئەگەر باش لەۋاتى ئەم ۋشانە وردىنە ۋە ، ۋە باۋەرمان پىيان ھەيىت ، ھەر ئەۋە
 خۇى بەسە ، بۆتە ۋەى بەراستى خۋاناس بىن ، ۋە خاۋەن باۋەر ، ۋە صوفى بىن .
 ۋوشەى بەناۋى خودا ، واتە كارەكەم بەناۋى خودا ۋە دەس پى ئەكەم ، ئەمە خۇى ،
 خۇناسىنە بەناۋى بەندەيىك ۋە (الله) ناسىنە بەناۋى خوداى خوت «توكلت على الله» ،
 واتە پشتم ھەر بەخودا بەستە ۋە سەرنوشتى خۇم داۋەتە دەستى ئەۋ .

«ولا حول ولا قوة الا بالله» ، ھېچ ھەول ۋە تىكۈشان ۋە ھىزىك ، بە بى ۋىستى خودا ،
 ھېچە ۋە شتى لى ناۋە شىتە ۋە . شارە زايانى رىگەى ، تەصەۋۋف سى پلە يان ،
 بۆتە ۋە ككۈل داناۋە ، سەرەتاپى ، ئەۋىش ۋە كەسىكە كە ھەرچى
 كاروبارى خۇيەتى ، دايتتە دەستى نوينە رىكى دلسۆزۈ بەرەحم ۋە بوجدانى خۇى .

مام ناۋەندى يەكان ، ئەۋانىش ، ۋە كۆ منداللىكن ساۋا ، كە ھەرچى يان بویت
 ھەر پەنا بۇدايىكىان ئەبەن ، ۋە جگە لەۋ ھوگرى كەس نىن ، ۋە بەتەماى كە سىش نابن .
 دوپلە : ئەۋانىش كە سانىكن كە ۋە كۈنەخۇش ، لەبەردەستى پزىشكايت ، خۇى داۋەتە

دهستی ته وپزیشکه له شی هه له درې گورچیلې ته برې هه رچی ته کات نه خوښه که
خوی داوه ته ده سی، ته وانیش به و جوړه ن. که واته خاوه ن ته وه ککول، به وه ته لښ
په ناته باته ته سباب، به لام له ده روښه وه باوه رې له سه رته وه ته هم نامیرانه،
به بی خواستی خودا، نه ته توان زیانی پی بگه یښ نه قانجاز.

(ابن عجبیه) که په کیکه له گه وره پیاوani ته سه ووف، ته لیت، «ته وه ککول، برقی به
له باوه رې دهرون، به خودا، به جوړیک مروّف وای لی بیت، پشت به هیچ شتیک نه بهستی به
خوا نه بیت، وه بو هه موو کارنکی پشت به خوا بهستی: خوی بداته دهستی خودا، له سه ر
ته و باوه رې بیت که خوا زانابه و خه به رداره له هه موشتیک، وه باوه رې له سه رته وه بیت که کاری
خوی ته گهر به دهستی خودا بدات له وه جڼگه ی منانه تره که به دهستی خوی به بیت.
قوشه بری، خوی لی خوش بیت، ته لیت، جڼگای ته وه ککول، واله دلا، وه هه ول و تیکوشان
هیچ دزی و پنجه وانه یڼکی نیه له گه ل ته وه ککولیکا که له ده رونا جی گیروه، مهرج هه رته وه ته
باوه رې مروّف له سه رته وه بیت هاتونه هات به دهستی خودایه».

«ترمزی» حه دیشیک ته گڼرته وه، عه ره یټک دینه خدمه تی پڼغه مبه ر
درو دی خودای له سه ر ته لی، ته ی په یامبه ری خودا وشتره که م هه روا، ته وه ککول
به خودا به ره لا کرده، ثایا هه روا وازی لی بیرم، ؟ فه رموی... ناء... بیه سه ره وه
له پاشان ته وه ککول بیت. قوشه بری ته لیت، ته وه ککول، باور هاوردنه به وه ی
که به دهستی خودایه، وه دل نه به ستن به وه ی که به دهستی مه خلقه، (ته بو عه لی ده قفاق)
ته لیت، (ته وه ککول) پیناسی خاوه ن باوه ران (مؤمنین) ه وه (ته سلیم)، ، پیناسی ته ولیایه،
وه (ته فویض)، کاری «مُوحِدِّین» ه «سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ»، ته لیت، خاوه ن ته وه ککول،
سی سپارده ی له سه ره، نه داوای هیچ له هیچ که سی بکات، وه
نه ده س بیت به روی ته وه وه شتیکې بو دیریت، وه نه هیچ شتیک پاشه که موت کات و
بیخاته لاوه بو دواروژ.

به کورتی قانجازی ته وه ککول ته وه ته، مروّف هه میشه دلنیا به، وه له دل خور په ی
هه مو پیش هاتیک ته که ویت، ته زانی خوا چاوی لی یه تی وه له حالی ناگاداره،
خوی رازقه خوی شیفابه خشه، خوی حافیزو پاریزه ره «أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ» ه له خوی
بوخوی دلسوزترو ده س رویشوترو زاناترو ته واناتره، ته وه ی ته وه نه یه وی ناکریت
وه ته وه ی یه وی کراوه، که واته په نا ته با به ته سباب، به لام دل و باوه رې ناداته
ته سباب ته زانی نامیر نیه کار ته کات، به لکو خودا خاوه نی ته وو نامیره کانیشه.

بهراستی تهوه ککول ، گه وره ترين هوی دل خوشی و دل دامه زراوی و نازایی و چاونه ترسی به ، مروّف خوی لای کهس سوک ناکات ، چونکه هیچ کهس به خواهی ناینده و خوشبهختی و سهرکه وتنی خوی دانانیت وه جگه له خوانه بی باکی له کهس نیه ، وه جگه به خودانه بیّت ئومیدی به کهس نیه ، له وانه ناییت ، که هر تاییک گرتی ، خیرا دهسته پاچه بیّت چونکه نه زانیت شیفا و مردن هر به دهستی خودایه ، تهوش ئه و نه بویست ناکریت ، وه مروّف وای لی دیت هر له بهر تهوهی فرمان له دهستوری خوداو له شهرع بیات ، دهست نه داته ئامیری هر کاریک ، واته به ظاهر و ناشرکرا دهست نه داته ئامیر ، به لام له دهر و نا هر ریشتی به خواهه ستوه و ، داوای هیچیش له خوانا ناکات چونکه مادام خوی داوه ته دهستی خودا ، خودا خوی چی چاک بیّت بوئه و خوی نهی زانیت وه کام ریگه و کام پیش هات باشه ئه و نه زانیت که واته داوای چی له خودا بکات ، که خوی نه زانیت چی باشه بوئی ، وه بوچی خوی نه داته دهستی ئه و کهسهی که له خوی دلسوز تره بوئی ، وزاناو ته وانايشه .

لیره دایه به پیوستی نه زانم قامک را کیشم بو ئه و دوشیعره ی خوم ، که له پیشه کی دیوانی شیعره کا نما نویسمه که له گه ل نه م حاله دا باش ریک نه که ویت وه دوانی بیرم به باسی تهوه ککول .

«له گه لی خودای خودما»

«به غهیری لوتقی تو قهت طالبی گه نچو گوهر نام»
 «که لوتفت بو نه فهرق گه دام یاوه کو شام»

«نه زانم کامه باشه بزم ئیر داوا له تو چی بکه م»
 «که و ابو کامه باشه بزم خوا وانی خوا و ام»

ته سلیم :

به کیکی تر له مه قامه کانی ته صه و ووف مه قامی ته سلیمه ، له کتبی (مُعْجَمِ مِصْطَلِحَاتِ الصُّوْفِیَةِ) دا نویسنی د . عبد المنعم که له (۱۴۰۰) کدا چاپ کراوه .

ئەلئيت ، «التسليم الانقياد لامر الله تعالى وترك الاعتراض فيما لا يلائم وقيل هو الثبات عند نزول البلاء من غير تغيير في الظاهر والباطن» .

كەوابو «تەسلىم» خۆدانه دەستی خودایەو دەس هەلگرتن لەره خەنگرتن لەهەرچی ئەوەی دیت بەسەرتاوە ئەبیینیت و ، لەوە ئەکات کە بەقائجازی تۆنەبیت ، یان ، نەگورانە لەدەرۆ لەدەرون دا لەکاتی دووچاربونی کۆسپو نەهاتی دا .

«شیخ الاسلام ، عبدالله أنصاری هروی» لەکتیپی «منازل السالكين» دا باسی مەقامی تەسلىم ئەکات ، وەسی پلەى بۆدائەنئیت .

لەقورتان دا لەئایەتی (۲۲) سورەتی ئەحزاب دا ، ووشەى تەسلىم هاتووە ، کەئەلئى ، (وَمَا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ، وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا) .

لێره دا زۆرباش دیاره کە تەسلىم ، واتە چاره نوسی خۆسپاردن بەخودا ، پاش ئیان دیت ، وە تەسلىم ئەوەتە ئادهمی زاد خوی ئەداتە دەستی ئەوشتە ، یان ئەو کەسەى باوەرى پى هانیووە .

بۆنمونه ، ئەلئین ئیشی پزىشك چاك كردنه وەو دەرمان کردنی نەخۆشە ، پاش پەیدا بونی ئەم باوەرەتە ، لەدەرونا مرووف وا لى ئەکات ، خوی بخاتە بەردەستی پزىشك وەهەرچی ئەو ئەیکات ئەم بەلایەووە پەسەندەو ، چەنە بەخەنەى لەگەل ناکات ، تەنانەت ، ئامادەیه ، پزىشك ئى هوشى خات و زکی هەل درئیت ، جائەووە تەسلىم بونە بەپزىشك وە چاره نوسی خۆدانه دەستی ئەو دوکتۆرە .

لەکتیپی (قوت القلوب) دا ، لەزمانى سرى سەقطى بەووە ئەلئیت ، ثلاثة ، یستین بهن الیهین ، «القیام بالحق فی مواطن الهلکة ، والتسليم لامر الله عند نزول البلاء ، والرضاء بالقضاء عند زوال النعمة» واتە سى شت هەن کە خاوەن باوەرى تەواو ، یان باوەرى تەواو ، واتە یەقینیان ، پى ئەناسرئیت ، ئەنجام دانی سپاردەى هەق لە کاتی تیاچون وەمەترسى دا ، واتە ، بامەترسى تیاچون وەفەوتانیشی هەبیت ئەو کەسە هەر ، لاینگرى هەق ئەکات ، هەر وەها چاره نوسی خۆت دانه دەستی خودا لەکاتی دووچاربونی بەلادا ، وەرازى بون بەووەى کەخواتەیکات و خوا کردو یەتی لەکاتی لەدەست دانی نیعمەتدا .

واتە ، باز یانیکیش بکەیت وە ئەوەى هەتە لەدەستی بدەیت ، هەرپازى بیت بەووەى کەخوا کردو یەتی .

لەکتیپی «قوت القلوب» دا ، لەکاتی باسی «تەووە ککول» دا زۆرجار باسی (تەسلىم) دیرئیتە گۆرئى ، وە پەيوەندیان ئەدابه یە کەووە ، بۆنمونه ، لەشویئیکا باسی سى جۆر

له ته وه ککول ته کات ، ته لیت ، هه به هه ره بهر گه وره بی و عه زه مه تی خودا ته وه ککولی هه به به خودا ، واته ، بوچاوه دیری پاداش وترس و خوشه ویستی نیه ، هه یشه له بهر خوشه ویستی خودایه ، واته ، خوی خوشه تهویت ، له بهر ته وه ته وه ککولی به خودا هه به ، هی وایش هه به ، له بهر ته وه ته خوی به خودا (ته سلیم) کرده ، که هه مه به ته مای پاداشه وه هه مه له سزانه ترسی .

جانه لی جوری ته وه ککول له بهر عه زه مه ت ، له هه موی گرنگ ترو بالآتره ، له شوینیکی ترا ته لیت ، مروف که نه زانیت چی باشه بوخوی ، چون خوی بیته سه ریشک ، شایه د ته وه ی هه لی ته بژیریت ، به زیانی بیت ، وه ته وه ی خوی لی لانه دات ، به قانجازی بیت .

خواته فه رمی « کتب علیکم القتال وهو کره لکم وعسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم وعسی ان یحبوا شیئا وهو شر لکم ، والله یعلم وانتم لاتعلمون » (البقره) که واته ته سلیم بون بو فه رمانی خاوه ن فه رمان ، که خوی گه وره به ، وه ره زابون به به شی ته و دابه ش که ره پیویسته .

هه ره له شوینیکی تری ته م کتیه دا ته لیت ، وأعلى التوکل، التوکل علیه فی الاستسلام للأحكام .

به کورتی له زور شوینی ته م کتیه دا سه باره ت به ، «ته سلیم» باس ته کات ، به لأم به جیاوازی باسی ته سلیم وه کومه قامیکی جیاواز ناکات ، هه روه ها «ته بونه صر» سه رراج ، له کتیبی «اللمع» دا ، له کاتی لیک دانه وه ی «عیلمی ظاهر وه عیلمی باطین» دا ، ته لیت عیلمی ظاهری شهرعی ، ده ستورانی عیاده ته به ظاهر ، به لأم عیلمی باطین ، په رستشی ده رونی به ، وه کو مه قامه کان و حاله کان .

وه «۳۴» ناو له ناوی حال و مه قام باس ته کات ، به بی جیا کردنه وه یان له یه ک ، که کامی حاله و کامی مه قام ، جا یه کی له و ناوانه «ته سلیمه» ، به لأم له کاتی راقه و لی کولینه وه دا ، ته نها له جهوت مه قام له مه قامه کان و یانزه حال له حاله کان ته کولینه وه ، له کتیبی نه قشبه ندی یه کانا وه کو «مه کتوباتی ئیامی ره بیانی» واته شیخ نه حمه دی فاروقی ، که به ناوی «مجدد الالف الثاني» به ناو بانگه وه له (۹۷۱) ک له دایک بوه وه له «۱۰۳۴» دا کوچی کرده ، یان له کتیبی «ایضاح الطریق» که هی «شیخ عبدالله» ی ده لوی مورشیدی مه ولانا خالیدی نه قشبه ندی به وه له سالی «۱۱۵۸» ک دا له دایک بوه وه له «۱۲۴۰» ک دا ، دوا کوچی کرده ، له و کتیبانه دا هه مویان ته لین ته بی ریواری ریگه ی ته صه ووف له و ده مه قامه تیپریت ، جا ته گاته مرز ، وه مه قامی (ته سلیم) یه کیکه له و مه قامانه ی که ناویان بردون ، هه روه ها مه لاحامیدی بیسارانی که له ده وره بوری (۱۲۲۵) ک له دایک بوه وه له ده وره بوری (۱۳۱۰) ک له دنی «یاره»

له دونیاده رچوه ، ئه ویش هم له زمانی ئه وانه وه ، وه هم خویشی مه قامی «ته سلیم» به به کی له و ده مه قامانه دائه ئیت ، که ئه ئی ریواری ریگه ی ته صه ووف بیان بریت تابگاته مراز ، له کتیی «قدسیه» دا ، که بریتی به له فهرموده کانی شاهی نه قشبه ند واته (محمد بن محمد) بهاء الدین البخاری (نه قشبه ند) ، که له گوندی «قه صری عاریفان» ، له نزیککی شاری بوخارادا ، له سالی (۷۱۷) کدا هاتوه ته جیهانه وه له سالی (۷۹۱) کوچی دا ، هه ر ئه و گونده دا دوا کوچی کردوه ، وه نوسه ری کتیب به کیکه له جی نشینه به ناو بانگه کانی شاهی نقشه بند ، به ناوی «محمد پارسا» که له سالی (۸۲۲) ک کوچی کردوه ، له م کتیه شا ، چه ن جارنک سه باره ت به مه قامی ته سلیم باس ئه کات ، وه له شوینیکا ئه ئیت ، ته سلیمی ریواری ریگه ی ته صه ووف ، له پیشا ته سلیم بونه به مورشید ، به وجوړه ی ، ریوار واته «مورید» چاره نوی خوی ئه داته دهستی مورشید ، هه رچی مورشید بیکات به لای موریده وه په سه ندو خوشه ، ئه گه ر هاتو ریوار به م حاله ته راهات ، وه پایه ی به رزبوه وه بویه خاوه ن مه قام ، جا کاتی ئه وه ئه کات ، که هه ست ونیست و چاره نوی دینو دنیای خوی ئه داته دهستی خوی گه وره ، وه کاتی که ئه و حاله ته بویه خووخده ی ، وه هه ست و بیرو باوهری له سه ری ئه و چاره نوی به دهستی خوا سپاردنه دامه زرا ، ئه وساکه بوته خاوه نی مه قامیکی گه وره ی خودا په رستی و بنده نی خودا به ناوی مه قامی «ته سلیم» .

«الرضا»

له کتیی «اللمع» دا ، ئه ئیت ، رهزا مه قامیکی پرۆزه ، له کتیی «رسالة القشیریه» دا ئه ئیت ، صوفی به کانی عیراق و خوراسان سه باره ت به رهزا هاو باوهر نه بون ، خوراسانیه کان به مه قام دایان ئه نا ، وه ئه یان گوت رهزا پایانی مه قامی ته وه ککوله ، مه قام بونیش ئه وه ئه گریته وه ، که مروّف ، به ره نجی خوی دهستی که ویت ، به لام عیراقیه کان ، باوهریان له سه ری ئه وه بوه که رهزا به کیکه له ئه حوال ، وه به هوی تیکوشانی بهنده وه نایته دهست ، به لکو چونیه تیکه که خوی دیته دل وده ورونه وه ههروه کو حاله کانی تر

قوشه بری خوی ئه ئیت ئه کری ئه م دو باوهره پیکه وه کو که یته وه وه بلین ، سه ره تای رهزا مه قامه ، وه به هوی کوشی بهنده وه دهست ئه که وئی ، به لام

دوایله کانی ئەگاتە پادەییك هەر بەخششی خودایی یە وە دەست کەوتی بەندە نیە ، بە کورتی ، رەزا بریتی یە لەرەزامەندی و پێخۆش بون وە دلخۆش بون لەئاکامی کارێك ، رەزامەندی خودا لەبەندە ئەوەتە لەکردهوهی رازی بیست ، بەبوئەوه نورو بەرەكەت و پاداشی رەزامەندی خۆی بریژت بەسەریا ، رەزامەندی بەندەیش ئەوەتە ، هەرچی بەسەرا دیت لەخۆشوناخۆش چون لای خواوە هاتووە خۆش بیست ، جگە لەگوناوە کردن و لەری لادان ، چونکە ئەوە سەرکێشی یە لەفەرمانی خودا ، لێرەدا مەبەست لە رازی بون لەخۆشی و ناخۆشی هەژاری و دەوڵەمەندی یە تەنانەت ئەبێ کۆس کەوتن ، وە منداڵ پەیدا بون جەورو ئازار و پاداشی بەلاوە یە کسان بیست ، بیگومان لەم بارەوه بیروباوەری زۆر پێشان دراوە ، وە هەر گەورە پیاویك بە پێی حال و مەقام وە چۆنی یێك کە بوخۆی دەستی داوە لیککی داوە تەووە ، تەنانەت لیک دراوە تەووە ئایا ئەکری ئەم باوەرانه پێچەوانە بن لەگەڵ دەستوری شەرعدا ؟

خوای گەورە سەبارەت بە پاداشی بەندە کانی خۆی ، بە ئەهلی بەهەشت ئەفەریمی «رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ» ، بەهۆی کردەوهی چاکیانەوه ، خودا لێیان رازی بوە ، وە ئەم پاداشە گەورەیهی داوئەتەووە ئەوانیش بەرانبەر بەم پاداشە گەورەیه ، «وَرَضُوا عَنْهُ» ، ئەوانیش لەخودا رازی بون ، بیگومان ، ئەم ئاکامە هی کردەوهی ئەم جیهانەتە ، بەندە ی سەربەفەرمان و بەندەگی قام خواوەنەکە ی لێی رازی ئەبیست ، بیگومان ، یەکی لەم فامینە ، وە لەم بەندە ی ئەنجام دانە ، رەزامەندی یە ، بەجەورو بەچاکە ی سەرور ، مادام ئەم دەمی بە نارهزایی نەکردهوه ، وە گەردەن کەچ بو خودای لێ رازی ئەبیست لیبشی رازی بو پاداشی چاک و گەورە ی ئەداتەووە کەسی کە بەجەوریش رازی بو بیست ئیستە بەم پاداشە گەورە چون رازی تر نیە ، ؟ کەواتە ، ئەبیست «رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ» ، «وَرَضُوا عَنْهُ» ، ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (مائدة) «١١٩» ، کەواتە ئەو بەندە خواپەرستە مەقامی رەزای دەس کەوتووە کە خودای گەورە ، بە ناوی فەوزی عەظیم ناوی ئەبات واته ، سەرکەوتنیکی زۆر گرنگ .

یان ئەفەریمی «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ» (البقرة) «٢٠٧» ، یشری ، واته ئەیفروشیست واته دای ئەنیست ، وە دەستی لێ هەل ئەگریت ، واته ، ئەفەریمی هی وا هەیه لەرینگە ی بە دەس هینانی رەزامەندی خودادا تەنانەت دەست لەخۆیشی هەل ئەگریت .

جا ئەمەيان بۆبە دەست ھېناتى رەزامەندى خودايە ، كە ئاكامى ئەویش ھەرۋە كو
 وتمان ئەيىتە ھۆى بەدى ھاتنى رەزامەندى بەندە ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ، «شېخ
 سەرراج» لە كىتېبى «اللمع» دا ئەلئىت رەزا ئەو ەتە كە بەندە خۆى بداتە دەستى خودا ۋە كو
 خۆمان ئەلئىن «ھەرچى لای خودا ۋە ھات خۆش ھات» .

(جونەيد) ئەلئىت ، رەزا ، لە دەست دانى وىستى بەندە يە . (قەنناد) ، ئەلئىت ،
 رەزا رازى بونى بەندە بە قەزا ۋە قە دەرى تالە ، واتە زۆر ناخۆش .

لە ريسالەى قوشە بىرى دا ئەلئىت ، رەزا ، دەركردنى ھەمو نەگە وىسى و كىنە يىكە
 لە دەرونا ، بە جورېك دەرون واى لى ئىت جگە خۆشى و سرور و رەزامەندى
 ھېچى تىر تىانە بىت «ابن الحفیف» ، ئەلئىت ، رەزا ، دامركانى دەرونە بە ھەمو
 فەرمانىكى خودا ، ۋە رېك كە وتن ، قايل بونى دەرونە بە ھەرچى شتى خودا بىە وىت .

«ابن عطاء» ئەلئىت ، رەزا بىرى يە لە دامركانى دەرون بە وىستى «قەدىم» ى ،
 خودا ، چونكى ئەو ەى خودا خۆى ھەر لە ئەزە لە ۋە (لە مېژە ۋە) ، ھەلى بژارد ۋە بۆبەندە
 ھەر ئەو ە چاكە ، ۋە نالې بەندە بە ۋە ھەل بژازد ەى خودا نارازى بىت . خوا خۆى
 ئەفەرمى ، «وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ، وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ»
 يان ئەفەرمى ، «فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَنَجْعَلُ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا» (۱۹) «نساء» .

بە كورقى دىنە سەرى ئەو ەى بلئىن ، رەزا مەقامىكى زۆرگە ۋە رەى دەرونى يە ، كە
 پاش پاك كوردنە ۋەى دەرون لە ھەمو خەوشىك ، ۋە رەنجوتىك ۋە شانىكى زۆر
 بۆئەم پاك كوردنە ۋە ، ۋە رازاندنە ۋەى دەرون بە ھەمو پىناسىكى باش ۋە پەسەند ،
 دەستى مەردى ئەو گورە پانە ئەكە وىت ، لای زۆر بەى گە ۋە رە پياوانى تەسە ۋە ووف ،
 ۋە كو «قوشە بىرى» ۋە «سەرراج» ۋە «شېخ عومەرى سەھرە ۋە ردى» مەقامى رەزا
 بە گە ۋە ترىن ، ۋە بە دواپلەى مەقامە كان دانرا ۋە ، ۋە پاش باسى مەقامى رەزا ئىتر
 دواى دىرن بە باسى مەقام ، ۋە دەس ئەكە نە باسى حال .

ئەم گە ۋە رە پياوانە ئەلئىن ، مەقامى رەزا ، لە مەقامى صەبر گە ۋە ترە ، بۆچى ،
 چونكە ئەم مەقامە كاتىكە مروف گە يىشت ۋە تە پايە يىكى مەعنە ۋى ئەوت ۋە كە ھەرچى
 خودا رازى كات ئەو پى خۆشە تەنانەت بە سەرھاتى ناخۆشى ژبانىش ، ۋە ئەو
 ناخۆشيانەش ھەر بەزە رەدە خەنە ۋە سرنج ئەدات ، ۋە بە خىر ۋە بەرە كە تى ئەزانىت ،

تەنانەت مەرگىش ، بۇنمۇنە ، بىلالى ھەبەشى خۇداي لى رازى بىت لىسكىتى
سەرەمەرگدا پى ئەكەنى و خوشحال بو ، و ئەبوت ، لۇخەيش كەئەمرم ، وەسەبى ئەرۇمە
خۇدەنى پىغەمبەر و ھەمۇ خوشە وىستەكالى تر .

ھەر وەھا پىغەمبەرى گە وەرە درودى خۇداي لەسەر زورجار ئاموزگارى ھاورى يانى
خونى كىر دودە ، بەگرتنە بەرى پەوشى رازى بون بەقەزاي خودا ، (ئەبوعەلى دەققاق)
فەرمودە يىكى دەربارەى رەزا ھەبە لام واپە زور بەجىيە كەئەفەرمى «لَيْسَ الرِّضَا أَنْ
لَا تَحْسَبَ بِالْبَلَاءِ ، إِنَّمَا الرِّضَا أَنْ لَا تَعْرِضَ عَلَى مُحْكَمِ الْقَضَاءِ» واتە رەزا ئەو ەنە ھەربە لايىكت
بى بەسەرا ھەستى پى ئەكەيت وە بەخوت نەزائىت ، بەلكو ئەو ەتە رازى بىت
وەرە خنە نەگىت ، وەكو ئەو نە خوشەى كە ھەست ئەكات بەئىشى دەرزى يان
چەقوى «عەمەليات» ، بەلام رازىشە و پى خوشە چونكە ھى دوكتور پىكە ئەبەوى
چارەى نە خوشى بەكەى بىكات .

لەمانە تى پەرىن ، ئەو ەى دەرونى پىرىت لە خوشە وىستى خۇدا ئىتر چۆن ئەتوانى
نارازى بىت لەو ەى كەخۇدا وىستو بەنى .

ئەم رەزامەندى بەش ئەو ە ناگە يىنى ، بەندە ھەول نەدات بوئەو ەى خۇدا بەلای
لى دورخاتەو ە بەلكو بوئەو ەتە ئەگەر دوچارى بەلابو ناشوكرى نەكات و نارازى نەبىت
ئەگىنا خۇدا ئەفەرمى ، «أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ» سورەى «غافر» ۶۰ ، يان ئەفەرمى ،
«هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ» «الملك» (۱۵) .

كەواتە بوئە ھەبە داوا بىكەيت لەخۇا دوچارى بەلات نەكات ، بوئە ھەبە ھەولنى
ژبان و كاسبى بەدەيت ، وە ئەم رەزامەندى بە نانى لەسنورى شەرع تىپەرىت ، واتە ،
دېفاع لەمال و ناموسى خوت نەكەيت ، ھەر كەس ھەرچىت لى ئەكات بىكات ،
ناء ، ... بەلكو بو رەزامەندى لە بەسەرھاتە ، وەرە خنە نەگرتن لەفەرمانى خۇدا
لەگەل تىكووشان دا بوئە نجام دانى ھەرچى خۇدا پى خوشە وە دەس ھەلگرتن
لە ھەرچى خۇدا پى ناخوشە ، وە ھاوردنە پىش چاوى ئەو ەى كە دەردى سەرو بەلای
خۇدا ھى نەگە وىسى نە ، وە ژبانى پىغەمبەرى خوشە وىست ، گە وەرە ترىن بەلگە بە
بوئمان ، بەتايىت ، كاتى سەیر ئەكەين ئەو ئەروات بو بانگ كىردنى خەلك بوئای
ئانى ئىسلام ، كەچى خەلكى «طائف» ، بەجورى ئەبەدەنە بەرى بەرد ، كە قاچى
خوتناوى ئەبىت ، يان ئەو ەى كە قاسمى كورى فەوتى كىرد وە ھەزرىتى ھەمزە ،

وه صه دان كهس له يازاني به ده ستی (موشريك) ه كان كوژران . جا نه گه آبی هه موی
 ئەمانه شا ئەوه ته له رۆژه كهی طائف دا ئەفه رمی «إِنْ لَمْ تَكُنْ سَاخِطًا عَلَيَّ فَلَا أُبَالِي»
 ئەی خودا هه رتو رقت له من نه كهوتی ئیتر من گوی نادم .

له كو تايدا ئەلیم رهزا ، په كیكه له گه و ره ترین مه قامه كانی ته صه ووف ، كه مه قامی
 خواوه نی «ویلا په تی كو برا» به ، واته ، وه لی به هه ره گه و ره كان وه دواپله ی پاك كردنه وه ی
 نه فسه ، كه به نه فسی «لَوَآمَه» ده س پی ته كات ، پاشان «مُلهَمَه» پاشان «مَطْمِئِنَه» جا
 «رَاضِيَه» و له ناخرا «مَرْضِيَه» كه له باسی «نهفس» دا باس كراوه .

وه خواته فه رمی «يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَةً» «الفجر» ، وه
 ئەمهش هه ر ده ست كیشانیكه بۆلای ئەوانه ی ئەگه نه ئەم مه قامه ی كه لیره
 له م جیهانه دا «نهفسیان» : واته به هه مو گیانیکیانه وه فه رمان به ردار بوون وه به فه رمانی
 خودا دل خوش و رازی بوون ، له پاشان له و جیهانیس دا به پاداشی ، رازی کران ،
 وه رازی لی بوونی خودا به رخوردارو به هه ره مه ند ئەبن . جا گه و ره پیاوانی شاری
 ته صه ووف ، پاش ئەم مه قامه ئیتر له و حالانه به هه ره مه ند ئەبن كه خودا ئەیه ویت وه
 هه ر رۆژه ی به نعه مه تیک به رخورداریان ته كات و هه ركاته ده رونیان به كه ره میك وه
 به ئاوی ره حمه تیک گه شه پی ئەداتو ده ماغیان به بۆنیک خوش ته كات ، كه مه گه ر
 هه ر خودا خوی و ئەوه بنده تیکوشه ره خه بات كاره پارێزكارانه ی له چه ندوچونی
 تی بگه ن . له كتیی معجم مصطلحات الصوفیه دا ، پله ی ره زا ته كاته چوار به شه وه ،
 (رهزای) (مُحْسِنِينَ) «شهداء» «صديقين» «مقربين» ، جائه لی رهزای موقه ره به ن ئەوپا په ته
 كه پی ئەلین «الرجوعُ مِنَ الخَلْقِ إِلَى الخَلْقِ» ، ئەبی ئەوهش بلیم ئەم پیناسه ، بو صوفی ،
 به چه شتیکی گشتی هاتوه ، كه ئەلی صوفی به كه سی ئەلین ، لای خه لك به رته دات وه
 ئەگه ر ته وه بۆلای «خالق» .

«موحاسه به»

ئهمه ی بیرمه وه یاد ، وتمان بری له گه و ره پیاوانی ته صه ووف مه قامی وا هه په
 به حالی دانه نین یان بری مه قام به حال ، وه بریکیان لایان وایه زۆربه ی مه قامه كان
 له سه ره تادا حالن ، واته شتیکی دانه مه زراوو دانه مرکاوون ، تا كه م كه م له ده رونا ئەو

وزعه كه بويه شتيكى دامه زراو ئه وه مه قامه ، مه به ستم ئه وه ته پرېك حالو مه قاميش ههيه ، پرېكيان ههه باسيان نه كرده ، وه به لاياتي پهره يون ، وه كوئوه وه به به شتيك له ومه قامه داي نين ، وه كو (ئابه) بيكه نه قوناغيك له ته وبه ، ههروه ها سه به رهت به مو حاسه به ، كه كار يگه ، ته نها بو قوناغيك پيوسته نيه به لكو بو هه موي ته من پيوسته ، بزاني مو حاسه به چي به ، وه بو چي پيوسته ، مو حاسه به ، برتي به له لومه كردن و سه رزه نش كردني «نهفس» ، وه گومان كردن و دودلتي ، له نهفس ، وه برتي به له پياچونه وه به كرده وه روزه دا بوئوه وه بزاني ثايا له ما وه ئه وه شه وو روزه دا بيان به ياني تانيه رو ، ئيمه تاچ راده خودا په رستيان كرده وه به ده ستوري خودا جولاوينه ته وه ، وه له خودا غافل نه بوين ، ههروه ها بزاني چهن هه له وه چهن غه فلهت وه خودانه خواسته چهن گونا همان بوه ، بوئوه وه ئيتر هه له نه كه ين وه ده رونمان له سه ري كرده وه چاك دامه زريت ، وه هم ره وشه بو سو في زور پيوسته وه نه بيته هو ي سه ركه وتني ، به لام نه گهر په پره وي له م ره وشه نه كات ، كاتي به خو ي نه زانيت كار له كار ترا زوه و زور دوا كه وتوه ، پايه ي مو حاسه به به سه ري به دگوماني و بي باوه ري به نه فس دائه مه زري ، وه له سه ري ثايه تي «ان النفس الامارة بالسوء يوسف» ، جا مادام نه فس ، واته هه ستي ده روني مرو ف روه و چه وتي و گومراهي پروات ، پيوسته كه مرو ف هه گيز جله وي بو شل نه كات و زوو زوو سه يري به ربي خو ي بكات نه كا نه فسي هه لي ديريت وه ملي بشكي نيت .

جاء جگه ئه و ئاگا دار كرده ي نه فسي سه ركيش ، ئه ئي به نامه ي ئه عهالي نه فسي شا برؤينه وه بزاني هه روا كه نه مان هيشتوه خراپه بكات ، ثايا چا كه ي چي بوه ، وه چ توشه بيكي چا كه ي به ده ست هينا وه ، ههروه كو كه خوداي گه وره له سوره ي حه شر ثايه ي (۱۸) دائه فه رمي : «يا ايها الذين آمنوا ، اتقوا الله ولتنظرون نفس ما قدمت لغد ، واتقوا الله ان الله خير بما تعملون» ، كه واته مرو ف خاوه ن باوه ر ، هه م ئه ئي له خودا بترسي ت وه هه م ئه ئي له كرده وه ي خو يشي بكوليته وه بزاني چ توشه بيكي ئاماده كرده بو دوارو زي ، وه نه ئي بزانيت ، باخو يشي له كرده وه ي خو ي نه كوليته وه «ان الله خير بما تعملون» ، خوا ئاگاي له هه موي هه به . گه وره پياواني ته سه ووف ئه ئين ، ئه وه ي ئه مرو ي با شتر نه ئي له دو ئيني ئي ئه وه زياني لي كه وتوه ، ئه وه ش هه ميشه له زياد كردنانه ئي ئه وه خو ي ، كه م كردنو كورت هاوردنه ، ههروه ها به رده و ام بوون له سه ري كار ئه وه خو ي زياد كردنه .

که و ابو په روه رده کردنی نه فس له سهر لومه ی خوئی، وه دود آئی و باوه پپی نه کردنی وه پیاچونه وه به کردار و گوفتاری روزهاندا، مروف نه پالیوی و قالی نه کات، وه ورده ورده وای لی نه کات، عه پپی لی نه پریت، وه صوفیه کان له م پره وشه دا دهستی بالیان هه به، وه خه باقی صوفیه کان له م پره وشه دا نه بیته هوی پایه بوله ندیو نریک بونه وه بیان له خودای گه وره وه پیش که و تیان له پری پره وی ته صه ووفدا.

«خه ووف وه ره جا»

کتیپکی ته صه ووف نابیزیت مه گهر به ده گمن، که باسی خه ووفو په جای تیا نه بیته، وه هم دوناوه ش به شوینی به کدا دین، زور به بیان به مه قام ناویان بردون وه پریکیشیان به حال، بونونه، دووکه س له گه وره پیاوانی ته صه ووف که هاوچه رخیش بوون، وه خاوه نی دووکتپی سه رچاوه ی ته صه ووفن، به کیکیان، (ابی طالب المکی)، که له (۳۸۶) ک دا هم دنیا به به چی هیستوه، و دخاونی کتپی «قوت القلوب» ه که له سه رچاوه هه ره گه وره کانی ته صه ووفه نه ویشیان (عبدالله بن علی السراج) ه که له (۳۷۸) ک دا، دوا کوچی کرده، نه بو طالیب به ناوی مه قام باسی خه ووف وه ره جا ده کات، وه عبدالله سراج به ناوی حال باسیان نه کات، هه روه کوزوتریش باسیان کرد زور جار مه قامیک له پیشا نه کری حال بیته، نه گه رسه قامگیربو نه بیته مه قام، جا نه و دو باوه ری به له وه دا دینه دی، نه گینا هه ردوکیان، هه روه ها، هه موی گه وره پیاوانی ته صه ووف کاتی که باسی چونه تی خه ووفو ره جا نه کهن، قامک نه کیشن بو لای نایه تو حه دینه کان، هه موی هه ریه ک شته و یه ک چونه ته.

هه رچهن هه روه کو وتمان، هم دوناوه وه کو دوانه، هه میشه پیکه وه دین، به لام هه ریه که ی بوخوی شتیکه و لیک جوین، وا له پیشا باسی خه ووف نه کهن، وه له گه ل زور به ی گه وره پیاوانی هم ریبازه دا، نیمه ش به ناوی مه قام ناوی نه به بن.

خهوف کوردی یه که ی تهیته ترس، وه خهوفنو ره جا، تهیته ترس وئومید، سهراوهی ته چوئیه تهی که تهی له دهرونی هه مو موسلمانیکا جی گبریت وه بوصوفی یه کان بیته خووخده، له قورئان وسوننهت وجه دپشه وه سهراوهی گرتوه، سهبارت به ههردو حاله که ی، خوی گه وره ته فه رمی (وَرَجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ) (إسراء) (۵۷)، واته ئومیدیان به به خشنده بی خودا هه یه، وه مه ترسیان له سزادانی هه یه، یان ته فه رمی «يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا»، ته پارینه وه له خودا هه له ترساو هه م بو ده سکه وت و یاداش، سجده «۱۶» هه روه ها له سورهی (انبیاء) ثایه ی (۹۰) دا، ته فه رمی «أَنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ، وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ»، واته تهو په یامبه رانه ی ناومان بردن ته پارانه وه، وه روویان ته هانی بو مان هه م به ئومیدی ره حمهت وه هه م له ترسی سزا، که واته، یاسی ترس وئومیدی به نده، ده رباره ی خودای گه وره، زورجار له قورئان دا باس کراوه، وه ستایش کراوه له ههردو حاله که ی، واته مروف هه م ته بی له خوا بترسیت، وه هه م ته بی ئومیدیشی به به خشنده بی هه ییت، وه نابی له ره حمهتی خودا نا ئومیدیت، چونکه خوا ته فه رمی «لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» زمر «۵۳»، به لام تاپا ته وئومیده خوی به سه وه ئیتر ئاده می زاد ته بی ییخه م پالی لی بداته وه؟ هه رگیز، ته وه کاری شیاونیه به لکو موسلمان ته بی ته وه نده ی ئومیدی هه یه ده ته وه نده ش ترسی هه ییت، وه به راستی ترسی صوفیه کان له هه موکه س زیاتره، چونکه به راستی عالیجو دانشمندی راسته قینه ته وانن که جگه له که سبی عیلم ودانشی ناشکرانی و به پروا له ت، خاوه نی زانستی مه عنهوی و ده روئین، وه ته گه ر ئیمان و باوه ری عالمان و دانشمندان باوه ربکی زانایانه یه واته «عِلْمُ الْيَقِينِ»، باوه ری سوفی یه خواناسه کان «عَيْنُ الْيَقِينِ» به لکو، «حَقُّ الْيَقِينِ» ه، جائه وه ته ترسه که ی ته وانیش له هه مو ترسی زیاتره، که خوا ته فه رمی «إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ»، واته له ناوی به نده کانی خودادا، عالیجه کان، له هه مو یان زیاتر له خودا ته ترسن، جائه مه بوچی به؟ چونکی به راستی خودا ته ناسن وه خاوه ن یه قینن، ته بی ته وه ش بزبان که پیش ره وو سه رقا فله ی ته م دانشمنده له خواترسانه، پیغه مبه ری گه وره یه، درودی خودای له سه ر،

که سهره رای نهو هه موه مه قامه گه وره بهش، له هه موکه سی زیاتر له خودا تر ساوه و، له هه موکه سیس زیاتر پاریزی کردوه له هه له وه له هه مو و هاوړیکانی زیاتر خودا په رستی کردوه. هر بهم بونه وه به که نه فه رمی «شیتنی هود و اخواتها» واته سوره ی (هود) وه سوره ته کانی تری که وه کو نه ون، منیان پیر کردوه، که بریتی بن له سوره ته کانی «واقعه، واذا الشمس، وعمم» بوچی؟ چونکه نه وه نده باسی هه ره شه ی خودا وه ندیان تیابه، هه روه ها باسی غه زلی خودا، که له هوزه گو مړا کانی گرتوه، وه کو هوزه کانی عادو نمود، جا له جینگایک نه وه هه ره شلنه، ییغه مبه ری گه وره یان پیر کردی، نه بی نیمه چون له خو مان نه تر سین.

جا له بهر نه وه ته هه ردو حاله ته که ی پیکه وه پیوسته، هه م ترس هه م نومید، (سهل بن عبد الله)، که به کیکه له گه وره پیاواری ته صه ووف، نه لیت خه ووف و رجاء وه کو نیرو می وه هان نه گه ر پیکه وه نه بن، به ره میان ناییت، به نام که پیکه وه بون، ته قوایان لی نه ییت، ته قوایش بوئاخره که ی، باوهری ته واو، واته (یه قینی) لی په یداته ییت، خوای گه وره له زور شوینی قورئان دا له به نده کانی نه خوازی، وه یان ده ستوریان نه داتی، که له خودا بترسن، بوغونه، نه فه رمی «وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ»، آل عمران (۱۷۵)، نه گه ر راست خاوه ن ثمانن نه بی له من بترسن، هه روه ها نه فه رمی «فَإِيَّایَ فَارْهُبُونَ» نحل (۵۱) (وَإِيَّایَ فَارْهُبُونَ) بقره «۴۰».

یان نه فه رمی «وَفِي نُحُوتِهَا هُدًى وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ» أعراف (۱۵۴)، وه پیغه مبه ر (د) نه فه رمی «أَنَا أَخُوفُكُمْ لِيَّهِ تَعَالَى». له، کتبی «مُعْجَمُ مُصْطَلِحَاتِ الصُّوفِيَّةِ» دا، نه لیت، (خه ووف) بریتی به له شهرم کردن له گوناوه کردن، وه له وشتانه ی که خوا پی ناخوشه،

هه روه ها له وتاری صوفیه کانا هاتوه نه لیت، نه بی مروف له نه فسی خویشی بترسیت، نه کا هه لی دیریت به لکو نه بی له خو ی زیاتر بترسیت تا له دوزمنی،

هه روه ها نه لین، نه وه ی نه بی لی بترسیت ته نها خودایه، وه جگه خودا هېچ که س شایسته ی لی ترسان نه، نه مهش به و و ایا به ته، نه گه ر مروف هاتو به راستی له خودا ترسا، نیربوچی له که سی تر بترسیت، چونکه نه و په نای بردوه به خودا، نه وه یش په نای برد به خوا له که س ناترسی به لکو خه لک له و نه ترسن. هه روه کو خودا نه فه رمی «فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» آل عمران (۱۷۵).

جا نیشانه‌ی ئەم لەخواترسانە چی بە؟ خو ھەر وابەدەم ناکریت کابرا بلیت من
 لە خودائەترسم، گەورە پیاوانی تەصەووف ئەلین لەخواترسان، بە فرمیتسک
 رژاندن نیە، بە لکو ئەوە تە کە مرووف دەست لە گوناو لە خراپە بکیشیت، چونکە ئەوەی
 بە راست لەخواترسان، چون سەرپنچی ئەکات لە فەرمانی خودا، وە ھەر ئەم
 خوڵادان لە گوناو تە کە مرووف ئەبات بۆلای وەرە، واتە لە لال و حەرەم لیک دانەو،
 لە پاشان بۆلای تەقوا واتە پارێزگاری لە ھەرچی خراپە بە وە ئەنجام دانی
 ھەرچی چا کە بە لەروانگە ی ئیسلامەو. کە واتە لەخواترسان واتە ئەکات لە مرووف پارێز
 بکات لە ھەرچی شتی گومان لی کراو لە بەر خاتری فەرمانی خودایک کە لە بونی ئەو
 لەخودا وەندی ئەو داھێج گومانیک نیە.

بەم چەشنە ئەینین صوفیەکان بە جوړیک ترسی خودا لە دلیاندا جی گیر ئەیت
 کە ئەیتە رەوشیکی ھەمیشە ی، وە ھەر ئەو ھش ئەیتە ھوی ئەوەی کە تەنھا چرکە ییک
 لە ترسی خودا غافل نەبن، وە ئەو حال تە ئەیتە مەقامیک بۆیان، وە ئەیتە ھەوینیک کە
 رۆحو گیانیانی پی ئەگیرسیت، ئە بوسلیمانی دارانی، ئە لیت
 «ھەردلی کە ترسی لی دور کە و تەویران ئەیت» «ابن عَجیب» کە بە کیکە لە کە لە مەردانی
 رینگە تەصەووف، ئە لیت، (خەووف) سنی پلە ی ھەبە، پلە ی سەر تالی،
 ئەو موسولمانانەن کە لە ترسی سزایان، لە دەست دانی پاداشە، ئە ترسن لە خودا.

پلە ناوەندی ئەوانەن لە ترسی گلە ی خودا و لە دەست دانی نزیک خودایە
 کە ئە ترسن، بە لام ترسی گەورە پیاوان لەوە تە بە ی ئە دەب دانرین، وە لە دیداری خودا
 بە چاوی بەصیرەت لەم جیھان، وە چاوی سەر لەو جیھان دا بی بەش و ناکام بن،
 (کتبی) «معراج الشوف الی حقائق التصوف».

بە لام ھەرە وەکو وتم ئەم ترسە ئومیدی شی تیکە ئەیت وە ئەیتە (خەووف و رەجا) و
 وجیھانیک مەعنەوی لی دەردیت کە مەگەر ھەر ئەوانە بزانی چەندە مەزن و بە تامە کە
 بە خەباتی مەردانە یان تۆنیوانە بگەنە ئەو پایە بەرزە مەعنەوی بە، بە جوړیک
 کە خوالە بارە بانەو بە فرمی «یَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ» بۆتیکە یشتنی زۆر تر
 لەم بارەو، ئە توانن سەیری کتیی قوت القلوب، وە رسالە ی قوشەیری و اِحیاء علوم
 الدینی غەزالی، وە دەان کتیی تری تە صووف بکەن.

لە کاتی باسی خەووف دا قامکان کیشا بۆ رچایش، وە گوتم ھەمیشە ئەم دوناو

پیکهوه دین، واته ترس و تومید، مهرجی باوهر پوهه موسولانیك ته وه ته که هم له خواب ترسیت وه هم تومیدی به به خشنده بی و که ره می خودا هه بییت، ههروه کو ته فه رمی «وَبِرَجْوَنَ رَحْمَتِهِ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ» اسراء (۵۷) یان ته فه رمی «تَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا» (سجده) (۱۶) له م دوئیاه ته دا ده رته که ویت چوَن ههردوو حالت که پیویسته (بِرَجْوَنَ رَحْمَتِهِ) تومیدیان هه به به ره حمه تی خودا، و یخافون عذابه، وه ته ترس له سزای خودا، ههروه ها ته فه رمی (خَوْفًا وَطَمَعًا) له ترسی سزای، وه به تومیدی به خشنده بی، یان به تومیدی رزانه ندی، به تومیدی نریک بونه وه له خودا، زور جار گه وره پیاوانی ته صه ووف خه و فوره جا، واته، ترس و تومیدیان به دووبال لیك داوه ته وه بوئیان، ته گهر به م دووبال هه بی ثمان ناته واوه، و نه مهش ته وه ته گه بییت ته بی ته م دووبال هشی وه کو دولای ترازو ریك بن وه سه رنه که ن.

ئیمه باسی «خه و ف» واته ترس له خودا مان کرد، که واته ته بی باسی تومیده که یش بکه بن، به که م، ته وه ته «قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ، لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» (زمر) (۵۳).

واته ته می محمد، بلی به و به ندانه ی که گونا هشی زوریان کردوه و جله وی نه فسیان بهرداوه، بلی هیوا پراو مه بن له ره حمه تی خودا، بلی خوا هه مو گونا هیك ته به خشی وه خودا به خشنده به و میهره بانه.

یان ته فه رمی «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يُرَجَوْنَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ» (بقره) (۲۱۸) (أُولَٰئِكَ يُرَجَوْنَ رَحْمَةَ اللَّهِ)، ته وانه رجایان کردوه، داوایان کردوه، تومیده وار بون به خودا، که خواره حمیان پی بکات، خوابیان به خشییت، خوابش به خشنده به و میهره بان، له کتبی «حقائق عن التصوف» دا ته لییت رجاء جیایه له ته مه نئی، واته تومیده وار بون، وه پرجا کردن جیایه، له ناوات خواستن، چونکه پرجائه وه ته، ته وه ی له ده ستی دیت له خودا په رستی، ته بکات، وه داوا ته کات له خودا که (قویولی کات)، واته وه ری گریت، به لام ناوات هیچ کاری ته نجام نادات خه بات ناکات، سه ره رای ته وه ش پاداشی له خودا ته ویت.

به م بونه وه به خودا ته لییت، تومیده وار بون به خو پراپی ناییت، ته بی ته وه ی له سه رته بیکه بیت وه تومیده وار بیت خودا لییت وه رگریت، وه کو که ته فه رمی «هُنَّ كَانَّ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا» «الکهف» (۱۱۰).

بەم بۆنەووە پەریواری رینگە تەصەووف ، ئەوەندە بێر لەم دوو حالەتە ئەکەنەووە و هۆشی پێ ئەدەن تائەیتە خووخدە بۆیان ، وە ئەئین ئەو بەندە پەیی یەوی رینگە تەصەووف بگرتە پێش ئە ئی خواوەنی ترسو ئومیدی ، ئە ئەو بەندە ترسە کە ی زانییت بە سەری ئومیدا ، کە هیوا برییت ، وە ئومیدی ئەمییت بە کەرەم و بەخشنە پێ خودا ، ئە ئومیدو رجا کە پشی بگەیتە رادە ئیک : ترسی ئەمییت و جەلوی ئەفسی بۆشل کات بە جۆری کە ئەفسی گو مرا بییت و لە هە لە ئیک هە ئی دیریت .

بە لکۆ ئە ئی بە دو بایی خەووف و رە جا بدات لە شە ققە ی بال و خۆ ی بگە ییتە سەری کبوی بە قین ، وە رە زامەندی خوا بیریته دەست .

«فقرا»

بە کینکی تر لە پلە و پایە کانی تەصەووف ، «فوقرا» یان «فقرا» ، (فقرا) واتە ، هەژاری وە ئی دەسە ئانی و نە بوونی ، ئەم کردە وە پەش ، بریتی یە لەوە ی کە مرۆف چونکە بەندە ی خودایە نانی عاری بییت لە هەژاری ، بە ئام ئەم هەژاری یە ، بە و واتایە دیت کە بەندە ، دەربارە ی خۆ ی گەورە : خۆ ی بە هەژار بزانییت ، وە چون ، هەژاریکی تر ، چاوەروانی دەستی دەو لە مەند ، وە بە خشنە ندە کانه ، ئەمیش ئابە و چە شنه ، چاوەروانی کەرەمی خۆ بییت ، وە خۆ ی بە موحتاجی دەرگای گەق بزانییت ، باوە کو خواوەن سەرمایە ش بییت وە ئەمە خۆ ی دان نانو پێ هاتنە ، بەوە ی کە خۆ ی گەورە لە سورە ی فاطر ئایە ی (۱۵) دا ئە فەرمی : «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» ، یان ئە فەرمی «وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ» (۳۸) (محمد) .

کەواتە ئەوە ی بە رانی بەری خۆ ی گەورە خۆ ی بە هەژار و ئی دەسە ئات و خوازیار وە «موحتاج» نەزانی ، بە پێچە وانە ی فەرمانی قورئان هە ستاوە ، دوو هەمی ، عارنە هاتنە لە هەژاری واتە کۆششت بۆ زیان بۆ ئەوە نە بییت هەژاری و نە بوونی بە عەیب و عار بزانییت ، وە بۆ دەو لە مە ندبون تیکۆ شیت ، تا لەم نەنگە رزگار بییت بە لکو تیکۆ شینت

بۆداین کردنی ژان بییت جا ئەم خەدیە ، لەرئی مەنطق و عەقلىشەو و زۆر پەسەندە ،
 وەئەو و تا ، قانونەکانی ئەم چەرخەش : کە دەست کردی دەستی ئادەمی زادو
 بەرھەمی ھۆش و بیری مروّفە : تێدەکووشن کە سامان وەسەرمايە ، بەچەشنیکى
 ھاوبەشی و دادگەرانه دا بەش کریت ، چونکە لەراستەقینەو واقعییەت دا ھەمومان
 بەندەى خواین ، وە بەلای خوداوە کەس لەکەس زیاتر نیە ، جگە بەخوایەرسى و
 پارێزکاری نەبیّت ، «إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ» ، وە نەفەر مەى «أَعْنَاكُمْ» ، واتە
 بەرێزترینى بەندەکان بەلای خوداوە خوایەرسى ترين وەخوایەرزترینى ئەوانە ،
 نەك بەفەر مەى دەولەمەندترینى ئەوانە ، وە ئەو ەى فەضلیکی ھەبیّت ، خودا و ەتى ،
 وەخوای گەورە بەفەضل ناوی ناو ، نەك «ئەکرەم» ، واتە بەرێزترینى ، ھەروا
 ئەکرى کەسى لەکەسى دەنگ خوش تر ، یان جوانتر بیّت ، ئەکرى دەولەمەندترین
 ئەولادی زۆرترینى ، کەواتە : نای مروّف ، بەم فەضلە بنازی بەچەشنیک خوی
 ھەل کیشیت وە فیزیکات بەسەرى ئەوانى ترا ، بەلکو ئەبى سوپاسى خودای
 ئەسەریکات و تى کوشتیت تائەو فەضلە بەئارایش وەزیو ەرى تەقواو خوایەرسى
 بیستەو ، ئەبى جوانى ، یان دەسەلات وە دەولەمەندیەکەى ، بەھەزارى
 بۆدەرگای خودا ، وە بەشوکرانەى خوا برازیستەو ، تاو کور ، ھەتا ھەتایە ،
 لەو نەعمەتە بەرخورداریت ، نەك بەفیزو دەمارو لوت بەرزى و فەضل فروشى ،
 ناشیرینى کات ، وە کارىکى لى بکات خەلك قیزی تى بشیوینتەو .

جا ، سەرچاوەى ھەزارى تەصەووف لێرەو ، وە لەو ئایەتە پیروزەو ،
 سەرچاوە ئەگریت ، وە صوفى بەکان ھەرگیز تى ناکووشن بۆ سامان پیکەو ەنان ،
 وە ئەگەر خودایش سامانى دانى ھەرخویان بەھەزارو نەدار ، دائەئین بەم دەست
 کاسى حەلال ئەکەن ، بەو دەست لەکارو کردەو ەى چاک و بەکەلکا خەرچى ئەکەن ،
 ئەگەر دەستیان دەولەمەندیت دلیان ھەزارە ئەگەر رزقى حەلال بیّت بەپیرانەو ،
 دەرى ناکەن بەلام نارۆن بەپیری دەولەمەندی یەو ، بەلکو ھەزارى یان
 لا پەسەندترە ، تادەولەمەندی ، ھەر وەکو کە پیغەمبەرى گەورە ئەفەرمى «الْفقر فخرى»
 یەكى لەناوی خوایەرسى زاھیدەکان ، لە سەرەتای ئیسلام دا ، واتە صوفى
 مەسلەکەکان ، «فوقهرا» بو ، ئەمەش ھى ئەو ەبو بەشوینى سامانا نەئەگەر ان ،
 وە ئەگەر کارو کاسى ییکیان ھەبوانى ، بەم دەس ئەھاتە دەستیان وە بەو دەست
 خەرچیان ئەکرد .

له کتبی «مُعْجَمُ مُصْطَلِحَاتِ الصُّوفِيَّةِ» دا ، ئەلێت ، «الفقر مقام شریف ، وَسَمِيَّ الصُّوفِيَّةِ
 فَقَرَاءَ لِتَحْلِيهِمْ عَنِ الْأَمْلَاقِ ، وَحَقِيقَتُهُ أَنْ لَا يَسْتَعْفَى الْعَبْدُ إِلَّا بِاللَّهِ وَرِسْمِهِ عَدَمَ الْأَسْبَابِ كُلِّهَا ،
 وَالْفَقِيرُ نَعْتَةُ السَّكُونِ عِنْدَ الْعَدَمِ ، وَالْبَدَلُ وَالْإِثَارُ عِنْدَ الْوُجُودِ» واتە ، بۆیه به صوفی یەکان ،
 گوتراوه «فوقهراء» چونکه نه کوشاون بۆتهودی بینهخاوهنی مال و سامان وه به راستی ،
 بهنده نانی هانا بوکهسی بهریت بۆخوانه بییت ، وه نانی ته نانهت به شوینی
 سه به بیسابگه ریت بۆده و له مه ندبون ، وسه رمایه به ده ست هینان ، فه قیر نه گهر نه یبو
 بۆخوی دامرکیت ، نه گهریش هه ی بو . بییه خشیت ، وه له خوی بگریته وه
 بۆخه لک ، واته قانجازی خه لک بخاته پیشی خو یه وه .

له ریساله ی قوشهیری دا سه بارهت به ناساندی (فقهیر) ، هاتوه ، ئەلێت ،
 فه قیرته وه ته نیی خوی بیاریزیت وه فه رزه کانی خوی نه نجام بدات ، «ته بو به کهر نه لمیصری»
 ئەلێت . فه قیر به وه نه لێن خواوهنی مال و سامان نه بییت ، وحه زیشی لی نه کات ،
 «أبا عبد الله الحصري» ئەلێت ، «أبو جعفر الحداد» ، دی ، بیست سال له سه ری یه ک ،
 ئیشی نه کرد رۆزی به دیناریک ، وه به رۆز ویش بو ، وه هه مورۆزی نه وه ی
 دهستی نه کهوت نه بیه خشی یه وه به سه ری هه ژاراندا .

به راستی ئەم سه رگوزه شتانه نه وه نده زۆرن له نوسین نایین ، کورته که ی نه وه ته ،
 صوفی مه سه له کان دژی کاسپی جه ئال نین ، به نام دژی مال پیکه وه نانن ،
 وه هه ر کام توانییان ئەم پیناسه بکه نه خده یان واپایه ی (فقر) یان ده ست که وتوه ،
 ئەم کرده وه یه ش له ده ستوری قورئان ، وه ره فتاری پیغه مبه ره وه سه رچاوه نه گرت .

خوای گه وره له سورهی ته وبه : ثابته کانی ٣٤ ، ٣٥ ، دا ، نه فه رمی ، «والذین
 يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ، .. يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي
 نَارِ جَهَنَّمَ، فُتَكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ، هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَنْفُسُكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ
 تَكْتُمُونَ.»

ئه وانه ی زیروزیو، واته دراوو سه رمایه کوته که نه وه له ربی خوا دا خه رچی
 ناکه ن ، واته به شی هه ژارانی لی ناده ن ، موزده ی عه زاییکی سه ختیان بده ری ، ..
 رۆژتک نه یی نه و دراوو زیروزیوانه به ئاگری جه هه ننه م سورته کریته وه و ناوچاوانو
 له شویشتی خوا وه نه که یانی پی داخ نه کریت و پی یان نه لێن ، ده بخۆن نه وه سه زای پاره
 کو کرده وه که تان .

ههروه ها خوائه فهرمى ، «تلك الدار الآخرة نجعلها للذين لا يريدون علواً في الأرض ولا فساداً والعاقبة للمتقين» (قصص) (۸۳) ، دواروژی سپهرفرازی له به ههشتاو لهوجیهان دا بوئه وکه سانهیه ، که به شوینی گه و ره بون ، وه له خه لک زیاتربون ، وه به خاوه ن مال و مه قامی بهرزبونا ، ناگه پزین ، وه دوری نه گرن له فه ساد ، وه دواروژو سه وکه وتن بو پاریزکارانه . پیغه مبهری گه و ره نه فه رمی «اللهم اجعل رزق آل محمد قوتاً» ، خودایا داوات لی نه که م ، پوژی خانه دانی موحه ممد ، بکه یته «قوت» ، واته «ژوار» واته هه رته وه نده یان هه بیته ، پی بزیین و لی یان نه می بیته وه ، که نه بیته نه و (فه قره) ی که باسی نه که یین .

ههروه ها نه فه رمی ، «حُبُّ الدنیا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ» واته خوش ویستی دنیا سه رچاوه ی هه مو هه نه یکه ، جا نه م ناموزگاری یانه ته ، بونه ته سه رچاوه ی نه وه ی گه و ره پیاوانی پزیازی ته سه ووف ، هه ژاری یان به لاوه خوشتریته ، وه نه گه ریش هاتو خودا پی دان ، یان میراث و که له پورنکیان بوگه پرایه وه ، یان خاوه ن ده سه لاتیگ یارمه تی دان ، یان به ره نجی شانی خو یان ده ست که وتیان هاته ده ست ، دلی پیوه نابه ستن وه له ریگه ی خودا خه رجی مالومندال و ، هه ژارو لی قه و ماوی نه که ن وه قهت ده و له مهن بون نا که نه نامانج ، وه له کاتی بی ده سه لاتیشا جگه له خوا ، په نا بوکه س نابه ن .

دوانی باس به محه دیته دیرین ، که له په ندیکا پیغه مبهری گه و ره به یارانی خو پی فه رموه .

«طوبى لمن شغله عيبه عن عيوب الناس وانفق الفضل من ماله ، وامسك الفضل من قوله» .

خوش به ختن نه وکه سانه ی له باتی نه وه ی بو عه بی خه لک بگه رین ، عه بی خو یان دیرنه پیش چاو ، نه وه ی له خواردن خو یان زیاده نه یبه خشن (واته سامان کونا که نه وه سه رمایه پیکه وه ناین)

وه جگه له قسه یگ که ناچار هه رته بی بوتریته ، نیر زیاده گونی نه کا ، واته سه رمایه کونه کاته وه به لکو خه رجی کات ، به لام قسه راگریته وزوربلی نه بیته .

یه کیکی تر له مه قامه هه ره به رزه کانی ته سه ووف که هی ته وانه ته خواوه نی «ولایه نی کوبری» ن مه قامی صدقه ، «صدق» واته راستی «صادق». راست گو وه راست ویز.

شاره زایانی ریگه ی ته سه ووف وه هه روه ها زانا ثابنی به کان ، زور له م وشه یه کولیونه ته وه وه راقه ی زوریان له سه ر نویسه ، له کتبی «معجم مصطلحات الصوفیه» دا ئه لی ، «هُوَ اسْتَوَاءُ السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ، وَذَلِكَ بِالِاسْتِقَامَةِ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى ظَاهِرًا وَبَاطِنًا، وَتِلْكَ الْإِسْتِقَامَةُ بِأَنْ لَا يَخْطُرُ بِإِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ، فَمَنْ اتَّصَفَ بِهَذَا الْوَصْفِ، أَيْ اسْتَوَى عِنْدَهُ الْجَهْرُ وَالسِّرُّ، وَتَرَكَ مَلاحِظَةَ الْخَلْقِ يَدْوَامَ مُشَاهَدَةِ الْحَقِّ يُسَمَّى صَدِيقًا.

واته ، راستگو ی برینی به نه راست ویستانی نهی و ناشکرای مروف راست ویستانی له گه لی خودای خو یا به ده رو به ده رون ، به نهی و به ناشکرا ، وه هه رکه سه وای لی هات که نهی و ناشکرای وه کوبه کی لی هات وه له به رنه وه ی که هه همیشه خوی خوی له پیش چاوه ئیر هه رخوا ی مه به سه ، جا که وای لی هات پنی نهوتری «صدیق» واته راست گو.

«صَدِيقِيَّةٌ» صیددیقیه ش گه وره ترین پایه بیکه که وه لی به کان ئه یگه نی واته ، له خواری پیغه مبه ری به تیه وه «صیددیقیه ته ، وه زور تر له صیددیقی پیغه مبه ری به ، به پنی نویسی سه رچاوه ی پیشو ، ئه م مه قامه به سه ری شه ش پایه وه دامه زراوه ، ئیسلام ، ئیمان ، صلاح ، ئیحسان ، شه هاده ، مه عرفه ، وه ئه مه ش کروکی مه قامی «مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ» به ، وه هه رکه سه گه یشتیه ته ئه م مه قامه ، له سی پله ی زانیاری وه باوه ر ، واته «علم اليقين، عين اليقين، حق اليقين» تی په ریوه . وه صیددیقی له پروانگه ی ته سه ووفه وه ، به که سی نهوتری که نهی باوه ری بو ناشکرا بویت ، وه به رونا کی به قین ، خوی گه وره نه وشتانه ی له نهی به کانی خوی بو ناشکرا کردیت که به لای خه لکی تره وه نهی و داپوشراوو نه زانراون . ووشه ی صدق ووشه بیکه دزی ووشه ی «کذب» واته «درو» وه (نیفاق) ، واته دوو رووی ، وه لای هه رکه سیك وه هه رده سه سیك به که مه به سه به چه ند جو ر گپرا نه وه .

راستی هه رچه ند ووشه بیکه وه به زمانادیت ، به لام ئه نی هه م به گو فتار هه م به کردار وه هه م به ده رون واته به دل وه ویستی ده رو نیش ئه نجام بدریت ، بو نمونه ، من به لاین

بدهم بؤكاريتك كاتى «صاديق»، واته راست ويزه يان راست كردارم، كه نه و به ليتهم بيرمه دى، وه به پره وى لى بكم، نه گينا، به ليته كم درو بو، خواى گه و ره له قورثانا به زورنى باسى (صِدْق) (صَادِق) (صِدِّيق) ي كردوه، وه ستايشى خاوهنى صيدق كردوه، ههروه ها برى مه به ستى تريشى خستوه ته نه نشتى صيدق، وه باسى كردوه. وه كو «مدخل الصّدق، مخرج الصّدق، ومقعد الصّدق، ولسان الصّدق، وقدم الصّدق».

ئه فهرمى «وقل رب ادخلني مدخل صدق» و«اخرجني مخرج صدق»، به زوانى جه زه تى ئيبراهيمه وه ئه فهرمى «واجعل لى لسان صدق فى الاخرين» يان ئه فهرمى «وبشر الذين آمنوا ان لهم قدما صدق عند ربهم» يان ئه فهرمى «ان المتقين فى جنات ونهر فى مقعد صدق عند مليك مقتدر» ئه مه خوى هه رتهم مه قامه ته كه ئيمه باسى نه كه ين.

خواى گه و ره «صديق»، واته راستى، به پيناسى به نده خو شه ويست و هه ل بئيررا وه كانى دائه نيته، له سوره ي به قه ره «١٧٧» دائه فه مى «اولئك الذين صدقوا واولئك هم المتقون»، له سوره ي زمر «٣٣» دا ئه فه رمى «والذى جاء بالصدق وصدق به اولئك هم المتقون» له پاشان له ستايشى زورگه و ره ي راست گويان دا له سوره ي حوجورات «١٥» دائه فه رمى «انما المؤمنون الذين امنوا بالله ورسوله ثم لم يرتابوا، وجاهدوا باموالهم وانفسهم فى سبيل الله، اولئك هم الصادقون».

واته ئه و موسولمانانه كه خاوهنى ئه وه هه مه وه پيناسه باشانه بن، واته خاوهن باوه ربه خوداو به په يامبه ربن وه له باوه ره كه يانا دودل نه بن، وه به مال و به گيانيان خه بات بكه ن له ريگه ي خوادا، ئه وانه «صادقن» به راستى خه باتى كى زورى ئه وىته تا مروف و اى لى بيت شايسه تى ئه وه په يدا بكات كه خه لآتى، سه دا قه ت وه رگريت. له سوره ي، چه شردا ثابته تى (٨) ئه فه رمى «وينصرون الله ورسوله، اولئك هم الصادقون» ههروه هاله سوره ي آل عمران ثابته تى (١٧) دا، له كاتى پى رست كردنى پيناسه كانى خو شه ويستانى خوادا ئه فه رمى، «الصّابرين والصّادقين والقانتين والمنفقين والمستغفرين بالاشحار».

گوتمان، صيدق راستى به وصادق راست گويه، به لام «صيدديق»، به كه سى ئه ووترى كه راستى و راست گوى بويته پيشه ي، وه به مانه ئه وترى، خاوهنى مه قامى صيدق، له موسولماناندا، بهر له هه موان جه زه تى ئه بويه كر بويه خاوهنى ئه م

پایه بهرزیه ، ئەبێ ئەوهش بزانی که پیغمبەرانیش کە پایەیان لەم پایەیه بەلاترە خواوەنی ئەم پایەیهش بون ، هەر وەکو کە خۆی گەرە لە سورەى مەریەم ئایەتی (٤١) ئەفەرمی «وَأذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا» ، «وَأذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا» ئایەتی (٥٦) هەمان سورە وە «يُوسُفَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ» لە سورەى یوسف ئایەتی (٤٦) دا ، هەر وەها لە سورەى یاسین دا ئەفەرمی «هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ» ، یان لە سورەتی مائەدا سەبارەت بە دایکی حەزرەتی عیسی ئەفەرمی «وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ» ، هەر وەها لە سورەى نىساءدا سەبارەت بە خۆشەویستانی خۆی ئەفەرمی .

«وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا» . لێرەدا سەبر ئەکەین «صِدِّيقِينَ» پاش (ئەنبیاء) وە پێش شُهِدَا ناویان هاتو ، هەر وەها لە سورەى حەدیدا (١٩) ، کە ئەفەرمی «وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ» .

لێرەشا هەر لە پێش شۆهەدا دا ناویان هاتو و ئەلێ هەم پاداشیان هەبە و هەم «نور» . مەبەست ئەوەتە ئەم مەقامە مەقامیکى زۆر گەرە و پیرۆزە ، وە پاش خەبات و پەرستش و راستی و دروستی ، وە تى پەربون لە هەزاران ئازمون وە هەلسەنگاندن جا ئەبێتە خەلاتی خودا پى داوان .

چونکە هەر وەکو و تمان ، خۆ تەنھا هەر بەرە و ئەت راست گوتی رووت نایبەتە هۆی گەشتن بە پەلەى صەداقەت ، بە لکو ئەبێ مەرف ئەکانگەى دەرونی شەو هەستى پاك بێت ، وە خواستى پیرۆز ، دوور وەکان (مونا فیکەکان) لەزەمانى پیغمبەردا ئەهاتن وە ئەیان گوت بە راستى تو پیغمبەرى ، بەلام ئایا ئەکری بەمانە بوتری صادق چونکە قسەى راستیان کردو ؟ دیارە ، ناوتری ، بۆچی چونکە لە دەرونەو بەو هەریان بە و تەکەى خویان نەبو ، وە دوو روویان کردو ، جا بۆیە خودا بە پیغمبەرى گەرە ئەفەرمی «إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ، وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ» ، بەلێ و تەکەى ئەوان راست بو ، بەلام لەگەل ئەوەشا درۆزن بون ، چونکە زوان و دەرونیان یەکی نەبو .

جا ئەم پیناسە بەرزیه لە پیناسەکانى خودای گەرەشە ، بۆیە ئەکریت ، بە مەرووفیکى خواناسى راستەقینە بلین ، رەوشى خودای هەبە ، خۆی گەرە لە سورەى نىسادا ئەفەرمی «وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا؟» ، یان ئەفەرمی «وَمَنْ أَصْدَقُ مِنْ

الله قِيلَ؟» یان که له سورهی نه حزب دا نه فه رمی «قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله وصدق الله ورسوله» .

خوای گه وره نه فه رمی من نزیکم له راستگويان ټپوش له وانه وه نزیك بن ، وه نزیکی یان لی بکه ن ، لی گومان نه م نزیکی به بو ټیمه قانجازی تیا به بو به خودانه فه رمی نزیکی بکه ن له «صادقین» ، خواته فه رمی «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ، اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ» ، که واته ټیمه ش پټویسته نزیکی یان لی بکه ن ، به لکو ټیمه ش بتوانین بکه وینه سه ری ریځای نه وان و له و نیعمه ته به هره وه ر بین ، له کتبی «حقوق» عن التصوف دا له زمانی عه للامه (ابن أبي شريف) وه نه لیت ، «صوفي به کان نه لیتن «صديق» ، نه وه نه نه ټی و ناشکرا ، وه دهرود هرونی مروّف ، وه کویه و ابیت ، به چه شتیک نه حوالی بنده کرده هی نه بونده به نه خاته درووه ، وه کرده وه شی نه حوالی دهرونی نه وه نه خاته درووه .»

به کورنی نه گهر ریواری ریځه هی ته سه ووف ، خو ی به پیناسی «صديق» رازانده وه ، وه دهرود و گوفتارو کرداری هموی وه کویه ک راست و نی درو بو نه وه نه توانی خیر او زوو بگاته پایه به رزه کانی (ټپان) ، چونکه به راستی ، «صديق» ، هی ریکی یار مه تی دهرود پال پټوه نره بو پټش که وتن له م ریازه دا ، وه پیناسی کی پټویسته بو ه مو مه قامی کی ری بازی گه یشته خوای گه وره .

مروّف نه بی له به ربه رکانی کردنی خویدا له گهل هس تی ناپاکی دهرود و دل هراو کی ټیکا که شه ټپان نه بخته دهرود ، راست بیت .

له ده رکردنی خوشه ویستی دنیا و ده س که وته دنیا یی به کان له ده روند ا راست بیت .

له ټیکو شاندا بو به ده ست هی نانی زانیاری وه راست کردنه وه ی کرده وه چه وته کانی راست بیت .

به کورنی ، له هه مو ه نگا و نیکی ژانیا له گه لی خوادا راست بیت و خودای له ټیش چا ویت ، نه گهر توانی و ابکات و وا بیت و اته توانی ره زامه ندی خوا بی ریته ده ست و له زومره ی «صیددقیقین» بیت ، نه گهر یش بو ی نه کرا ، وا په کی که وتوه و هه رگیز به دروو چه وتی ناگاته هیچ هه وارگه و په یی کی خوداناسی ، «شیخ معروفی که رخی» نه فه رمی «ما اکثر الصالحين وأقل الصادقين في الصالحين» ، واته «صالح»

وه خواپه رست زورن ، به لام له ناوی نه واندا (صادیق) که مه ، پینغه مبهری گه وره نه فهرمی ، «دَعُ مَا يُرِيكَ إِلَى مَا لَا يُرِيكَ فَإِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ وَالْكَذِبُ رِيْبَةٌ» شتی گومان لی کراو دهس لی هه لگره بو شتی گومان لی نه کراوو ، راست و دروست ، جائه بی بزائیت که «صیدق» گومان لی نه کراوو دلیانی به ، وه درویش گومان لی کراوه . ههروه ها نه فهرمی «آیةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ : إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اتَّخَذَ خَلْفًا» . عه لامهت و نیشانه ی «مونافیق» سی شته ، نه گهر قسه ی کرد درونه کات نه گهر به لیتی دا بی قه ولی ی نه کات وه نه گهر نه مانه تیکت لادانا ، خه یانه تی لی نه کات ، که واته صادق نه بی پیچه وانه ی مونافیق بیت واته درونه کات خیلافی به لیتی نه کات وه خه یانه ت له نه مانه ت نه کات .

که واته راستی به کیکه له گه وره ترین پیناسی ریوارانی ریگه ی ته سه ووف وه نه وه نده له راستی دا نه کولین ، تاراستی نه بیته خده یان ، وه چون راستی به پیویست نه زانن بوگوفتاریان هه روا به پیویستی شتی نه زانن بوکردارو نه حوالیان ، ابن قیم الجوزیه ، له کتبی مدارج السالکین دا وه ههروه ها (أحمد الشرباصی) ، له أخلاق القرآن دا ، زور له سه ری باسی (صیدق) وه مه قامی «صیدیقین» رویشتون ، ههروه ها قوشهیری له ریسه له کهیدا ، وه عبد القادر عیسی له کتبی (حقائق عن التصوف) دا ، به دریزی باسی نه مه قامه یان کردوه ، وه ههروه ها غه زالی له «احیاء علوم الدین دا» ، وه هه مویان له سه ری نه و باوه رهن ، که پاش مه قامی نه نبیا مه قامی «صیددیقینه» .

له کوتابی یاس دا ، قامک بو فهرموده بیکی جونید رائه کیشم که نه فهرمی «حقیقه» الصِّدْقُ أَنْ تُصَدِّقَ فِي مَوَاطِنَ لَا يُنْجِيكَ مِنْهَا إِلَّا الْكَذِبُ» واته ، کا کله ی راستی نه وه ته ، له کاتیکا راست بلیت ، گهرت کردیت ، وه جگه له درو هیچ شتیگ رزگارت نه کات ، حالیره شا هه ره نه بی راست بلیت وه نه مه ته راستی راسته قینه .

«مراقبه» :

موراقبه به کیکه له ووشانه ی که له ناوی صوفی به کانا باوه ، بری له گه وره پیاوانی ریبازی ته سه ووف موراقبه بیان به یه کی له حاله کان داناوه ، شیخ سه رراج له کتبی

واته ئەبى بزائن تەنانت ئەو خەيالەو ئەوشتەش وا لەدەر و نانا ، خودا ئەى زانیت ، كەواته لەخودا بترسن ، لەپاشان دڵخوشمان ئەكات ، وە ئەفەرمى ئەگەر واتان لى هات ، بونە جاوهنى ئەم خدەيه ، خودا بوكرده وەى ئەو پيشتان بەخشنده و مېرەبانە .

يان ئەفەرمى «أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ (العَلَق) (١٤) .

يان فەرمويانە ، بەهارون و بەموسى درودى خوايان لەسەر ، «قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمِعُ وَأَأْمُرُ» (طه) (٤٦) .

هەروەها دوبارە سەبارەت بەو مەلایكەنەى كە چاودېرى كردنى بەندەكانيان پى سپىراوه ، ئەفەرمى ، «وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كَرَامًا كَاتِبِينَ ، يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ» سورەى «إِنْفِطَار» : تايەتى ئەم چەشتە زورزۆرە بەلام گرننگ ئەو تە ئىمە پەپرەوى يان لى بکەين ، جا صوفى مەسلەكان لەحالى مورا قەبەدا ، ئەبى موبەمو پەپرەوى بکەن لەم رى ئموى يانە ، وە بيان کەنە پىناس و خدەى خويان ، بىگومان مروق كەواى لى هات ئەهەمو لارى و بەدكارى يىك دەست هەل ئەگرى ، وە گەردەن كەچ ئەكات بو فەرمانى خودا ، وە بەم چەشتە حالى «قورب» ی ، بو دەست ئەدات ، كە برىتى يە لەنزىكى خواى گەورە ، برى لەگەورە پياوانى تەصەووف لايان وایە حالى مورا قەبە پاش مەقامى «رەضا» دەست ئەدات ، برى كيشيان لايان وایە پاش مەقامى «ئىحسان» دەست ئەدات ، لى گومان هەردو كى ئەكرىت ، وە ئەكرىت لەپيش ، يان لەپاشى مەقامەكانى تریشەو دەست بەدات ، بىگومان هەركام لەوانە ، ئەو باوهرەى دەر خستوه كە بەسەرى خويا هاتوه ، بەتايەت ئەگەر «مورا قەبە» بە حال دانرا ، وە هەروەكو گومان خالیش خودا دادەيه ، كەواته ئەكرىت ، ئەگە لى مەقامەكانا دەست بەدا ، وە هەروەكو وتمان خویشى پيشەنگىكە ، بو حالى «قورب» كە لەپاشا ياسى ئەكەين .

بەلام ئايا ئەم مورا قەبەيه چۆن ئەكرىت وە چ ئاكامىكى هەيه ؟ وە ئايا هەر ئەم حالەتەيه كە وتمان يام نا ؟ .

بەلای نەقشەبەندى يەكانەو : مورا قەبە خوى رەوش و «سلوكىكە» ، بو پىگەيشتن ، لى گومان بە دەستورى مورشيد ، چونكە مورشيد وەكو پزىشك بوهر نەخوشىك دەرمانى دائەنىت كەخوى بوئەو نەخوشەى بەچاك بزائىت ، يان وەكو ماموستا ، ئەزائىت شاگردهكانى ئىستيعدايان چەندە وە هەركامەى لەچ جوهرە زانيارى يىكدا خودا بەهرەى داوەتى . ئەو پيش رى ئمانى ئەكات بولای ئەوجوهرە

زانباری به ، وه دل گهرم و دل خوشی ئەکات بۆفیربونی ، یان وه کوموهه ندیسیک
که ههرشته ی بۆجی و شوینی خوی دانیی ، جائه گهر مورشید دهست نه کهوت مروف
ناچار ریگه ئەگرته بهر ، سابه لکو خودا خوی که چاره سازه ، چاره ییکی بۆبکات .

جا ئەوجۆره موراچه بهیه ، بریتی به له وهی که مروفی تهوبه کردوی ریباری
ریگه ی تهسه ووف ، له شوینیکی پاک و بی دهنگا به دهستی به دهست نویزه وه روو
قیله دانیسیی ، پاش ته وهی به هه مو گیانیکیه وه له سهر تهوبه وه ره ته که خوا ناگای
له هه مو حالیکه تی ، وه هه ناسه ییک نادات خوی گه و ره ناگای لی نه بیی ،
له م حاله دا له ده وه له خودا ئە پارته وه که نورو به ره که تی خوی برژنیی به سه ریا
وه هیدایه تی بدات ، وه ناگادارو ری نومای بیی ، که له م ریگه یه دا سهر که ویت ،
به کورتی هه م خوا به ناگادار زانین ، وه هه م چاره روانی کردنی نورو که ره می
خودا ، به تاییه ت ئە گهر له وکاته شا قورئان بخوینریت چاکتره .

جا زۆر کهس هه ن هه ر له ریگه ی موراچه به وه ئە گه نه تهوبه ری ئاوات .

گه و ره پیاوانی ری زه وی تهسه ووف سه باره ت به حالی موراچه به زۆریان فهرموه ،
به نام کاکله ی مه به ست ته وه ته ، ته وهی خوی به چاودیری که ری گوفتارو کرداری
خوی بزانیی ، قهت رووی نابیی به پیچه وانهی دهستوری خوی گه و ره
هه نگاوی بیی ، ئایا ئە کری له بهر چاوی خه لکه وه کاری بکه یی دزایه تی بیی له گه لی
ئه و خه لکه دا ؟ یان کرده و ییک بکه یی که به لایانه وه شوره یی بیی ، یان به بهر چاوی
خواه ن ماله وه دزی بکه یی ؟ .

دهی من که باوه رم له سه ری ته وه بیی خوی گه و ره ناگای له گوفتارو کردار ،
وه ناگای له ههستی دهرونه ، چون پرۆم به پیچه وانهی خواستی ته وه وه
هه ل سویریم ، ؟ جا مروف تهر خودا بۆی کردو وای لی هات ، بی گو مان هه ل سو نیستی
نهینی و ئاشکرای جوت ته بن له گه ل فه رمانی خوا دا ، وه ته وهی خودا بیی خوش بیی
وائه کات ، ته وه ییش خوا نه یویست نای کات ، وه ته مه خوی گه و ره ترین خه لات و
دهست که و ته بۆهه رموسولانیک ، وه ته وانهی ریباری ریگه ن به ره مه که یان
دهست ته که ویت ، وه به هره ی وایان دهس ته که ویت ، به خه یالی که سانه هاتیی .

واته هر مهردی بادهی معنهویی له دهستی پیرانی ته ریفته نوشیی، که وه کو شیر وان، گهردهنی که چ کرده بو تهقدیری خودا وه پهزایه به قهزا، وه خوی ته سلیم کرده. به لام مهولهویی ئەم باسی ره زابون به پیش هاتهی بو کرده؟، بوئه وه ته له پیشا باسی له کویریونی خوی کرده و ئەلی چاوم نابینی تا موطالهعه بکه م، ئەوه تا کتیبه کان بی نازن وه ئیتر ئەو مهولهوی بهی، به چه پوراستا نامه ی بو روم و عه جه م ئەچو، ئەوه تا په کی که وتوه، به لام له گهل ئەوه شا کی ئەتوانی «مل ملان» بکات له ته کی شیری ته قدیرا، به لکو ئەوه ی به راستی پیاوه و پهروه رده کراوی دهستی مهردانه، ئەبی رازی بیت به ویستی خودا و ناشوکرینی نه کات، وه ئەلی هه رچی له لای خوشه ویسته وه هات خوشه.

ئەلی جگه ئەمهش که من به م به شهی خودا رازیم، خو ئەگه ر بیتو خودا که ره می بیت وه دیدهی دهر و نم روون کاته وه خو ئەوه نوری عه لانه ره، نه که ته نها به کویری به که رازیم: به لکو پیشم خوشه، جا ئەلی.

دیدهی سهر ئهرشی دیدهی سپر کافین
ئید دای مونا فین ئەو دهوای شافین

دیدهی سهر ته کهر پروات مادام دیدهی سپر رووناک بیت به سه، چونکه دیدهی سهر شایه د بیته هوئی دوچار بونی گوناخ خو دیدهی سپر ههرهی دیدتی نوری خودایه بو هوئی کامه رانی به، لیره دا مه به ست له سپر، ههروه کو له باسی له طائف دا، به تاییه ت له به شی نه قشبه ندی کتیبه که دا، به دریزی باسم کرده: له طیفه ییکه له له طائفی دهر و ن، ئەگه ر هاتو پاک بویه وه و رووناک بو وه وه کو چاو وایه ئه ویش ههستی پی ئەکریت، وه ئەوانه ی که خو یان ئازمونیان کرده ئەزانن شتیکی شیاوو ئاشکرایه.

دوباره ی هه ر سه باره ت به م دو دیده یه واته دیدهی دل وه دیدهی سهر ئەلی.

ئید وه طیفه ی گل ئەو له طیفه ی دل
ئەو چون مه نزلەن، ئید بی چون مه نزل
ئەو به قاش نیه ن فه ناش تاقی به ن
ئید عه طای تاقی و، باقی و لاقی به ن

ئەللى چاوى سەر ھى جىھانى خاكى يە، واتە جىھانى ماددە «گل» بەلام ئەو ھى دنيای مەعنەۋى ياتە، زوتريش گوتمان لەطائف ھى عالەمى (ئەمىن) ن وە لەشى مروف ھى عالەمى خەلقە ئەللى چاوى سەر وە کو مەنزل وە خانو وایە، بەتايبەت کاتى کہ خەلک سەيرى يە کتر ئەکەن وینەى ئەو ھى بەر ابەرى وا لە ناوى چاویا، جائەللى چاوى سەر وە کو خانو وایە بەلام چاوى دەرون کہ بىرتى يە لە دل «بى چون مەنزلە»، بى چون، واتە خودا، چونکہ خودا بى مانەندە، «ليس کمثلہ شیئ» ئايەتەو زوتر ديارى مان کردو، ئەللى دل مادام پالکبو بەر يزتەرە، بۆچى؟ چونکہ جىگای خودای بى مانەندە، زوتريش چەن جارى نوسپان «قلب المؤمن عرش الرحمن» (حەدېث)، واتە دللى خواپەرستانى راستە قىنە مەنزلى خودايە، ئەللى چاوى ماددى نامىتەو ھو ۋرۇئى ئەبى تياھچى بەلام چاوى دەرون کہ کرايەو ھە لا ئىكى بەردەوام و نە پراو ھىە. ئىرەشا، باسى سپىر، لەطائف، بەقا، فەنا، وە زور شتى تەصەووفى تياہ.

ھەر وە کو ئەزانىن مەولەۋى لە دوائى تەمەنيا چاوى کویر بو، جا بەم جۆرە دل خوشى خوئى داو ھەو، ئەگىنا خوئى زانیو ھە چا و ج نىعمەتیکە وە لەسەرەتای باسە کہ دا تىر خوئى لاواندو ھەو، بەلام بلى چى کہ خودا نەیدا، کە واتە باشتىن شت پەزايونە بە قەزا وە صەبر کردن بەرانبەر بە ۋدووى سەخت، ئەگىنا لای خوا ھىچى پى ناچى ھەم چاوى سەر ساغىت و ھەم چاوى دەرون ۋووناک. مەولەۋى زور جارى تریش داخى خواردو ھە بۆ ئەو چا و لە دەست دانەى وە خوئى لاواندو ھەو.

مەبەستىكى تر لەم ھۆنراو ھەدا بەدى ئەکرىت ئەو ھەو تە واديارە لەو دوا دوائى عومرە يشا بەو جۆرەى کہ بشى مەولەۋى لە رىيازى تەصەووف دا بەمراز نەگە يشتو، چونکہ ئەو تەزكى يەى قەلبە سەرەتای کارى صوفىيەتى يە، دوو ھەم ئەگەر بەمراز بگە يشتائى ئەيوت شوکور ئەو ھەو تا چاوى دەرون ۋووناک چاوى سەر ھەرنەبى. ئەمەش لەو ھەدا دەرتەكەوى کہ ئەللى ئەگەر بىت و ھەورى لوطنى خودا بيارى بەسەرى دەرونا ئەم خەمەم لەبىر ئەباتەو، شىعەرە کہ بەکوردى، ئەيىتە.

بارى ئەگەر ھەور ئەلطاقى بارى

بۆ مەدەد کارى بە دلدا بارى

دیدی سەر ئەرچو دیدەى دل کافى

ئەم دای موناڤى ئەو دەواى شافى

مهولهوئی له قهصیده ییکا که سه ره تا که ی نه لئی، چهرخ هه ره نه و چهرخه ن تااوه ردو بهرد»
له کاتی باسی بی به قایی روزگاردا نه لئی، کاتیکت زانی نوره ی مهرگی نیمه ش هات،
جا له مورشیده که ی نه پارینه وه نه لئی، مادام وایه و چونکه منیش وا ناخری
ته مه نه.

به قوربانتم ساقی بگه ره فریام له م سه رچاوه به ی که توکراوینته میراوی وه
دابه شی نه که یت به سه ری خاوه ن کشته کاندای وه هه رکه سه ی به و جو ره ی
هه ل بگریت به شی نه ده یت، ناگات له منیش بیت چونکه کشته که م هه م تینویه تی
وه هه م دوادوانی به تی، به لکو فریای که وی داناویکی بده یتی، جا (داناو) به و ناخر
ئاوه نه لئین که نه دریت به ده غل، له کاتیکایه شیریه ی پرکردوه ته وه و خه ریکی
گه یشتنه و پاشان نوره ی درویننه به.

دیاره نه وه ی له ته سه ووف دا پی گه یشتیبت ئیتر پیوستی به مورشید وه یارمه تی
مورشید نامینی وه بوخوی نه یته ئوستادو ریبه ر، به لام نه وه تا مهولهوئی په نا
به مورشید نه بات و نه لئی.

حه یفه ن تو میراو سه رجوی باده بی
وه هه رکه سه و قه د که قاف داده بی
من کستم روزه رد هام فهدانم بو
دانم روسیای هام ده ردانم بو
نه رصه د کشته که م ناخر کارشه ن
هه فته که ی ناخر تو وه هارشه ن
ساهورکه ر بانی جو جو جوگی مه ی
وه سه ر کشته مدها په ی په ی په ی
به لکیم ئینه خوان گه شیوه که رو
چی ناخره وه داناوی وه رو

دهقی ئەم شیعراڼه تۆزی له گه‌لی دیوانه‌که‌ی ماموستا مه‌لا که‌رم دا فه‌رقی هه‌یه که کاتی خۆی ئەم قه‌صیده‌یه‌م له‌رووی نوسخه‌یینکی ده‌ست‌خه‌ته‌وه نوسیوه‌ته‌وه.

له‌م شیعراڼه‌دا مه‌وله‌وی ئه‌به‌وی به «مه‌ی» ئاوی مه‌زرای روحی بدریت نه‌ک به‌ئاو، ئه‌لی جو‌جو‌جو‌گه‌ی مه‌ی، وه هه‌رچه‌ن به مورشیده‌که‌ی ئه‌لی میراو، به‌لام ئه‌لی میراوی سه‌رجوی باده، هه‌روه‌ها کشتی روزه‌ردو دانه‌ی روسیا ئه‌مانه‌ش مه‌به‌ست شتیکی مه‌عنه‌وی یه، به‌راستی جوانی رازاندوه‌ته‌وه و باش مه‌به‌سته‌که‌ی گه‌یانده‌وه.

له‌ لاپه‌ره‌ی (٢٥٦) دا، باسی پارچه بلوریک نه‌کات که سه‌رگوزه‌شتی خۆی گه‌راوته‌وه بو مه‌وله‌وی که چون پارچه به‌ردیکی ئی‌نرخ و ئی‌قاییل بوه به‌لام پاش ئه‌وه‌ی خراوته کوره‌وه و سورکراوه‌ته‌وه و پالیوراوه و تلبو شته خراپه‌کانی لی لابراوه، ئه‌وه‌تا بوته‌ته و بلوره‌ی که ئه‌دره‌وشیته‌وه و بوته‌ته هاوده‌م و هاوشینی گه‌وره‌پیاوان وه بوته‌ته گۆلی مه‌جلیس.

زۆریک له‌ گه‌وره‌پیاوانی ته‌سه‌ووف رایان گه‌یانده‌وه که ئەم پایه‌وپله‌ی مه‌عنه‌وی وه گه‌یشتن به‌ پله‌ی «عین‌الیقین» ه، هه‌روا گالته‌ نیه وه ره‌نجی ئه‌وێت، مه‌ولانا جه‌لال‌وددینی رومی، ئه‌لی.

حاصِل عُمُرْمْ سَه سُوخْن بِيَش نِيَسْت.
خَام بَدْم پُوخْتَه شُدْم سُوخْتَم.

ئه‌لی، ئاکامی ته‌مه‌خ له‌ سی‌ ووشه‌ زیاتر نیه، ته‌ویش ئه‌وه‌ته کال بوم، یان خام بوم، برژام، یان پی‌گه‌یشتم، وه سوتام، (کالی، برژان، سوتان) مه‌به‌ست ئه‌وه‌ته گه‌نج به‌ ئی ره‌نج ده‌ست ناکه‌وی، لیره‌دا هه‌رچه‌ن موصله‌له‌حات به‌کار نه‌براه به‌لام پیشان ئه‌دات که کوره‌ی سلوک و دژکاری له‌ته‌کی داخوازی ناپه‌سه‌ندی نه‌فس وه به‌رده‌وام بون له‌سه‌ری خوا په‌رسی و ذیکرو شه‌ونویژو راست‌په‌وی، پیاوی خام و ناکامل وه ئی‌که‌لک ئه‌کاته پیاویکی پیاوانه‌ی به‌که‌لک و به‌ده‌ردخواردو.

جا مه‌وله‌وی به‌خۆی ئه‌لیت، ئه‌لی ئه‌ی «مه‌عدومی»، ئه‌گه‌ر تۆیش وه‌کویارانته ره‌نج نه‌کیشی وه پی‌نه‌نییت به‌سه‌ری وجودی خۆتا واته «نکران‌الذات» وه خه‌بات «موجاهه‌ده» نه‌که‌یت، چون ئه‌گه‌یه‌ته پایه‌ی هاوری پی‌ گه‌یشتوه‌کانت.

ئه‌لی ئه‌وه‌ی دوباره له‌ دایک نه‌بیته‌وه هه‌رگیز ناگاته خو‌شبه‌ختی و کامه‌رانی.

ٺم ڊوباره له ڊايڪ بونهش قهله پوڻه ي ته صه ووفه ، واته ، ٺم وجوده ي ٺسته ي
فهنا ٺه ٻيٽ وه وجود ي تازه ي ڊيٽه وه ڪايه ، ڪه ٺه ٻيٽه ، به قاي پاش فهنا ، واته ٺه ٻيٽي
سه رله نوي يان مانه وه ي هه تا هه تايه . واته مهرگي ، ٺه ٻيٽي ماددي ، يان ٺه ٻيٽي حه يواني و
شه هواني و نه فسائي ي ، وه به دنيا هاتي ، ٺه ٻيٽي مه عنه وي و ٻوحي ي .

له لاپهري (٢٦٤) به ولوه نامه يه ٻو خزمتي مور شيدي خو ي واته شيخ عوسمان
سيرا جوددين ، ڪه به ناوي حه ڪيمي ڊهر ڊ ، ٺاود ٻيري سهوزه ي ٺاره زو ، زانا به هه مو
ٻازونياز ، مور شيدي ميراو سه رجوي باده ي له يل ، ڊهست گيري ريگاي هات و
نه هات ، جله وڪيڻي ذهوق ، به زم ٺاراي مه جليس ، ناوي ٺه بات وه ڊاواي يارمه تي
لي ٺه ڪات وه لي ڊاوا ٺه ڪات ڪه لاي پيغه مبه ر ڊرودي خوداي له سر ،
ٺڪاي بو بڪات شايد ٻو ٻو ٻيٽي قيامت ٻوزه رڊ نه ٻيٽي .

وه ٺه و ناوانه و ٺه و بانگه وازانه هه موي ڪه ره سه ي به ڪاربراي ته صه ووفن ، وه
هونهري مهوله وي له وه ڊايه ڪرڊونه ته خو مالي ي .

له لاپهري (٢٩٨) به ولوه نامه ييڪي تره بو شيخي سيرا جوددين ، ڪه يه ڪپارچه
ته صه ووفه ، وه باسي مه قاماته و موصطه له حاته .

ٺه لي ، ٺه ي شيخه ڊه و له مه نڊه ڪه له به ره ي سه رمه ڊي ڊا ، ٺه ي جيگه و ماواي
جيلوه ي حه قيقه تي موحه مه ڊي ، ٺه ي ٺه وڪه سه ي ڪه له شه و هه وارگه ي فهنا
ٺي ٻه ريوي وه له هه رڊه ي به قادا مه نزلت گرتوه و به يه ڪجاري بارت لي خسته و ،
مه به ستي ٺه وه ته فهنا ته نها بو پشودانه و به قا بو مانه وه ي هه ميشه لي يه ، ٺه ي
ٺه وڪه سه ي خودا ٺوي ڪرڊوه ته خاوه تي پيئاسي مور شيدي و ري به رايه تي وه هه روه ها
نوري خو يڻي له ڊه رونتا جي گير ڪرڊوه وه به نوري خو ي خه لاتي ڪرڊوي ، ٺه ي
جي نشين و نويته ري پيغه مبه ر ، ٺه و پيغه مبه ر ه ي ڪه خودا له شه وي مي عراج ڊا پي فهرمو
(ادن) واته ٺه ريڪتر به ره وه ، ٺه ي ٺه وڪه سه ي ڪه شاره زاي هه ر حهوت قوناغه
ريگاي ڪاني گه يڻتن به خوداي .

ٺه وه ي شياوي گوتنه سه بارهت به م حهوت «ظهور» يان حهوت شاري عيشق ، يان
حوت مه قامه ، زور باس ڪراوه ، هه روڪو له باسي مه قاماتدا باس ڪرڊوه ، ٻريڪ له
گه ورهه پياوان وه ڪو «سه رراج» له ڪتي «اللمع» ڊا مه قامه ڪاني به حهوت مه قام ڊاناوه ،
تهوبه ، وه رع ، زوهڊ ، فهقر ، صه بر ، ته وڪڪول ، ره ضا . مه ولانا جه لاله ديني ٻو مي
له شيعريڪا له ستايشي عه ططار ڊا ٺه لي .

هفت شهر عشق را عطار گشت
 ما هنوز آندر خم يك كوچه ايم

واته عه تار هر جهوت شاره كهی عیشق گه را كه چی ئیمه هیشتا هر واین له
 پیچی کولانیکا، فریدودینی عه تار له (۵۸۶) ك، دا، له دنیا ده رچوه. له کتیی
 (التصوف و فریدالدین العطار) دا، نویسی (د. عبد الوهاب عزام) كه له سالی «۱۳۶۴ك
 ۱۹۴۵م» دا، له چاپ دراوه، له زمانی عه تاره وه باسی ئهم جهوت وادی به ئەكات
 كه بریتین له.

- ۱- وادی الطلب
- ۲- وادی العشق
- ۳- وادی المعرفه
- ۴- وادی الاستغفار
- ۵- وادی التوحید
- ۶- وادی الحیره
- ۷- وادی الفقر و الفناء

عه تار، له کتیی «منطق الطیر» دا، ئەلی هه ركه سی ئهم جهوت شیوه ی بری، ئەوه
 له فه نا تی په ربوه، به وردی و به دورو دریزی باسی هه ركامه له وه مقامانهش ئەكات.
 كه خوی جیهانیکی به رینی ته صه ووفه. جه نایی ماموستا مه لا كه ریم له لیک دانه وه ی
 ئەوه دا كه مه وه وی به شیخی سیراجه ددین ئەلی.

(به ئەد نه ساری ئەطواری ههفته)، به کورتی په نجه ییکی کیشاوه بو ئەوه جهوت جوړه
 ته زکی بهی زهرونه ی كه له یاسای نه قشبه ندی په كانا هه به، كه بریتین له، له طیفه ی
 قلب، رۆح، سپر، خهوفی ئەخفا، له عاله می ئهمر، وه له طیفه ی نه فسی وه
 له طیفه ی (قالب) یان لهش، كه له چوار عونصور پیک هاتوه، گوتمان
 چوار عونصوریش بریتین له، ئاوو، ئاگرو، خاك و هه وا.

جا پینج له طیفه ی ئهمروه دوو له طیفه ی خهلق ئەوه بویه هه ر جهوت هه نگاو
 یان هه ر جهوت طه وری ریگا برینی سلوك، بریکیش له گه وزه پیاوانی صوفی گه ربی
 وتویانه ته ریهت بریتی به له برینی دوو هه نگاو مه به ستیان ئهم دوو جیهانی خهلق و
 ئهمه به، هه رچهند ئەوهش و تراوه «خَطُّوتَانِ وَقَدْ وَصَلَتْ» به لام ئهمه یان بو برینی دوو

قۇئاغى «فەنا» يە ھەرۈە كو شاھى نە قشبنە فەرمويەتى ، ھەرچەند گوتويانە فەنا جۆرى زۆرە ، بەلام ھەموى جۆرەكانى لەم دووبەشەدا كۆ ئەبنەوہ ، يەكى فەناى لەشى طەبىعى و ماددى «لەشى ظولمانى» وە يەكى فەناى لەشى پۇحى و نورانى .

ئەم دوآنەش ھەر ئەبنەوہ بە عالەمى خەلق و ئەمرەكەى كە باسان كەردن . جا ئايا ئەو بۇچونەى جەنابى مامۇستا بىت ، يان جەوت مەقامەكەى سەرراج يان جەوت شارى عىشقەكەى عەتتار ، مەولەوونى روو ئەكاتە پىرى خۇيو ئەلىت ، ئەى ئەوكەسەى كە شارەزاي دەشتى ھەر جەوت ئەطوارەكەى ، پاشان ئەلى ، ئەى واسىطەى رىگەى نىوانى دوومەنزلى «عيلم وعەين» ، واتە ، تۆ خەلك لەباوہرى ، «عيلم اليقين» ە وە ئەبەى بۆ «عين اليقين» ، واتە لەئيانى «تەقلیدى» يەوہ ئەيان بەى بۆ ئيانى «يەقىنى» ، ئەلى تۆ خاوەنى ھەردو بالى خودا پەرسىتت ، كە عىلمى ظاھرەو عىلمى دەرون ، بى گومان ھەر كەسى خاوەنى ئەم دوو زانبارنى يە بىت خۇش بەختە وە خاوەنى دوو نورە ، واتە «ذوالنورين» ە ، جا ئەو ئەلى بەشېخ عوسمان ذولنورەين ، واتە وەكو خەلىفەى ئىسلام عوسمانى ذولنورەين ، ئەلى ئەى ئەو پىرەى كە پاك بولنى تەوہ لە گەردى ناسوتى ، واتە لە دنباى ماددەو طەبىعەت دورى ، وە گەىشتوتتە مەنزلى مەلەكوتى ، ئەلى ئەى ئەوكەسەى دلى بەنەواى جەبەروتى خودا، واتە بەھىزى و تەوانانى خودا ئاوەدان بوہ تەوہ ، ئەى ئەوكەسەى تىراوى لە سەرچاوەى سەراوى لاهوتى ، زوترباسى لاهوت و جەبەروت و ناسوتم كەردوہ ، ئەى ئەوكەسەى بە لەش لای ئىمەى وە بەرۇح لای خوداى ، ئەمە ئەبىتە «الخلوہ فى الخلوہ» ، كە لە بەشى نەقشبنەدى دا باس كەردوہ ، وە دائرەى جىھانى مەعنەوى يەت لە تۇدا كۆ بوہ تەوہ ، يان ، ئەلى ھەمودائەرەكانت بشكنىوہ و تەواوت كەردون ، «سەبرى دائرەكان بكنن لەبەشى نەقشبنەدى» دا .

پاشان ئەلى ئەى ئەوكەسەى لە «تەلوين» تى پەرىوى وە لەسايەى «تەمكىن» دا جەساوتتەوہ ، تەلوين پاىەى رى پەوانەو تەمكىن پاىەى دامەزراوان و پى گەىشتوانە ، پاشان ئەلى ، خودا رەوانت شادكات ئامىن .

مەولەوونى پاشى ئەم ھەموہ پىشەكى يە ، جا ئەلى بەمورشىدەكەى ، نامەكەت گەىشت وە دل و دىدەى روون كەردوہ ھەتاد لىرەدا چەن مەبەستىك روون ئەبنەوہ .

يەكەم : ھەرۈە كو لەپىشا گوتمان ، دەرئەكەوى تاچ رادەبىك تەصەووف

کاری کردو ته سهري ته ده بی کوردی، وه تاچ راده بی تم ته ده بهی ده و له مه ند
کردو و رازاندویه ته وه دیاره ته گه ر ته صه و و ف نه بوای تم هموه شوو و حاله و تم
هموه ناسک کاری یه ش نه ته بو.

دوو هم:

بو مان ده رته که وی به کی ته و تری مور شید، به که سی ته و تری خواوه نی ته و پیناسانه
بیت که مه و له وی هه لی داو ن به راستی که سیکي وه کو شیخ عوسمان ته گه ر تاوا
نه بوای، چون عه للامه کانی روزگاری خو ی وه کو مه و له وی، مه لاهامیدی
بیسارانی، مه لاهوسانی بالخی، مه لای نودشی وه صه دان له گه و ره پیاوانی ته و
ده مه ریگای هه ورامانیان ته دایه به رو هه لقه ی ئیراده تی ته و پیره یان ته کرده گوی،
له کاتیگا ته مانه هه ر که سه ی له مه لبه ندی خو یاندا که له مه ردو دانشمه ندو هه لکه و توی
ناوچه که بون، چه زره تی سیراجو ددین وه نه بی له که سه ی دانشی ظاهر ی دا گه یشتیته
پایه ی مه لاجاکی، به لام ته وه ی گه یشته مه قامی ویلایه ت خودا خو ی چاوی
دهرونی روون ته کاته وه، مه به ستم ته وه ته بلیم خو مه و له وی خو ی مورید بوه و به لکو له
خه لیفه به ناو بانگه کانی شیخ عوسمان بوه وه له عالمه به ناو بانگه کانی ته و روزگاره بوه
به لام چونکه له دهرونه وه نه گه یشتو ته پله ی که مال، پاشی شیخ عوسمان بوه ته
موریدی شیخ به هائو ددینی کوری شیخ عوسمان، وه له و کاته شا هه ر پی دیت، جگه
موریدیک نه بی ئیر نه گه یشتو ته پله ی که مال.

سی هم:

له م قه صیده یه دا زوریک له موصطه له حاتی صوفی گه ری باس کراوه، که سوپاس
بو خودا من زوتر هه مو یانم له کتیه که دا باس کردو، له گه لی ته وه شا لیره شا هه ر
قامکینکم بو را کیشاون.

مه و له وی له زور شوینی ترا به پی مونا سه بات باسی مه قام وه حاله کانی هاوردو ته
ناوه وه، وه کو ووشه ی جه مال، جه لال، خه وف ره جا، عیشق، مه ی و باده و
زورشتی تر، به لام ئیر خو نا کری هه مو یان ده س نیشان که ین هه ر ته وه ی که گرننگ
بو به راده ی پیویست باسان کردن.

ههروه کو ته زانین زوری تر له شاعیره کورده کان که موزور شوینه واری صوفیه تی ی
له شیعه کانیاندا به دی ته کریت، داخو چه نده ش شیعی جوان و ههستی پاکی

دهرونی شاعیره کانمان بههوی نه نوسرانه وه، یان بههوی تیاچونه وه له دهست
دهرچوبن.

ئه وه تا ههروه کو ماموستا مه لا که رسم باسی کردوه مه وله وئی مالی سوتا وه وه هرچی
بوه هه موی تیاچوه، ئیسته ئیمه قه دری نیعمه تی چاپ و کتیب خانه ی میری و غهیره
میری گه وره ی جیهان نازانین، ههروه ها قه دری چیمه نتوو ناسن و پاکوته میزی و
داوده رمانی فهوتاندنی مشک و گیان له بهر نازانین، چونکه مه گهر هه رخوا بزانی له
رابوردودا دلۆبه ی باران و مشک و نه بونی کتیب خانه ی ریک و پیک و چاپ خانه،
ئهمانه چهندین سه رمایه ی گران بای یان له دهست ده رکردوین.

جا تالانی خیل و عه شره ته کان وه په لامار بردنه سه ری به کی هۆزه کان وه شه ره
گه وره کانی ناوچه که ئهمانه ش با بوه ستی که ئهمانه ش ملیونها گه وه هری شه و چرای
نایابی ئه ده ب و زانیاری یان فهوتاندوه.

مه غۆله کان ئه وه نده کتیب یان هه ل رژانده «دیجله» که ره نگی ئاوی ئهم شه طه
گه وره به ره ش هه ل گه راوه، کتیب ئیسته وا له کتیب خانه ی «شیخ عه بدولقادی
گه یلانی» دا خاوه نه که ی له سه ری نوسیه ئهم کتیبم له ناوی ئاوی دیجله دا له شوینیکا
ده رهانی، ئه وه نده کتیب یان هه ل رژاندبو وه کو دور گه ییکی لی هاتبو وه ئهم کتیبه
که وتبو و شک ی، ئیسته ش شوینه مای تۆزی ته ربونی پیوه دیاره.

ئه و کتیبه ئیسته ش هه به، ئه توانن سه یری که ن. به لی به داخه وه سه رمایه ی زۆری
زانیاری و هونه رو ئه ده بی ئیمه یش و جیهانیش به و هۆیانه وه تیاچون له گه لی ئه وه شا
ئه گه ره هه ول بدریت وه دلسۆزی بکرت لام وایه له زۆر کونوقوزنا له ناوی مالان و
کتیب خانه کاندایه وه له په راویزی کتیبه کاندایه ههروه ها له کتیب خانه کانی ئه مریکا و
ئه ورو پادا یان له میصرو تورکی به دا ئه گه ره که سی بیت بگه ری به شوینی شوینه واره
کانماندا شتی نایابی زۆر ئه دۆزرتیه وه، ئه و کارانه سپارده ییکی پیروزو گرننگن که وا
به ئه سستی خوینه واره لاوو به تینه کانمانه وه که له ئاینده دا ئه و ئاواته بیرنه دی.

«مه حوی»

مهلا موحدهدهدی کوری مهلا عوسمانی بالخی، «۱۸۳۲ - ۱۹۰۶» م.

وهکو نه زانن بو پهی بردن به کار کردی ته صه ووف له نه ده بی کوردی دا. بوهر
شیوه ییک شاعیریکم هل بژاردوه.

جهزیری بو کرمانجی ژوروو، مهولهووی بو ههورامی، مه حوی بو کرمانجی
خوارو

شیخ عومهر ضیائوددینیش به ناوی مورشید وه پیریکمی به ناوبانگی ته ریهت که
شاعیریش بو.

سه بارهت به ژبانی مه حوی لام وایه نه وهی ده ربارهی ژبانی نهو له پیشه کی
دیوانه که یا، نه وهی جهنابی ماموستا مهلا که ریم وه کا که جهمه ی کوری ماموستا، که
نهوانیش بیروباوهری نوسهره کانی تریان له پایانی دیوانه که دا باس کردوه وا له خوینهر
ته کات تاراده ییک له ژبانی مه حوی شتیکی لی حالی بیت.

مه بهستی من له م نوسینه دا نه نها روون کردنه وهی په یوه ندی نیوانی مه حوی خو بو
ته صه ووفه، ههروه ها، ته صه ووف تا چراده بی له شیغری مه حوی دا نه دره وشیته وهو
ههستی پی نه کریت.

په کهم :

سه بارهت به شه خصی مه حوی خو ی نه وهی بو هه مولایی روونه، مه حوی مه لاجاک بو وه
له ناوی خیزانیکمی صوفی مه سه له ک و ثابینی دا چاوی کردوه ته وهو ژباوهو، هه م مه لاو مه لازاده به
هه م خو بو باوکی گره ویدهو دل به ستی ته صه ووف بون.

به لام نایا مه حوی تا چراده بی له مهیدانی ته صه ووف دا پیش که وتوه نه مه یان هه م له
سه رگوزه شتی ژبانی نوسراوه وه نه وهی بو په کینکی وه کو من به جوهری مه حوی خو ی له
شیعره کاتیا درکاندوبه تی، ده رنه که وی، مه حوی نه گه یشتوه ته پایه ی که مالی ته ریهت، که
بریتی بیت له نیرشادی موطله ق، بهو جوهری له لبصطیلاحی صوفی به کانداهه به.

ههروه کو به ناوبانگه و ههروايش که هه مو نوسويانه، مه حوئي خهليفه ئي بوه له خهليفه کاني شيخ به ها ئوديني کوري شيخ عوسمانی نه قشبه ندي، له ناوي شاره زاياني ته م بازاره دا خهليفه بو نوينه ري شيخ به کار ته بریت، وه بهو که سهی که له جينگای شيخ دا دائه نيشی ئه ئين جي نشين وه جي گه دار وه بهو که سه ش که له ريبازي ته ريقه ت دا پی گه بشت ئي، روخسه تي ئيرشادي موطله له ق ئه دريتي وه پي ئه ئين مورشيد.

جا خهليفه يش تا خهليفه فه رق هه به، خهليفه هه به روخسه تي ئه دريت ته نها بو ئه وه ی به نوينه رايه تي مورشيد ته علمي ته ريقه ت بکات، وه کو ئه ئين ته وه به ی مورید دائه دات، وه کو ئه وه ی که سيک ئه به وي رينگه ته صه ووف بگريته بهر ئه گه ر ده ستي نه گه بشته شيخ يان وائه ني شيخ خو ي حازره به لام ئه بيزيته لای خهليفه که ته علمي بکات، جا ئه و موریده تازه کاره ته روا ته لای خهليفه وه (ئه هه سسوك) ئه کات واته ئه بيته په يره و، ئه و خهليفه يش به نوينه رايه تي شيخ بهر له هه موشتي ته وه به ی ئه و که سه دائه دات واته ري نما ئي ئه کات که په که م هه نگاو هه لگري، که بريني په له ته وه به کردن و په شيان بونه وه له کرده وه ی ناپه سه ندي له وه و پيش وه په يمان دان بو گرتنه به ري رينگه ی باش و په سه ندي له وه و پيش، پاشان په که م ده رسي ته ريقه تي پی ئه ئي، وه ئه لي ته ريقه ت چي به وه ده في چي په وه له مه ولا ئه ئي چي بکات وه ره وشي ذیکر يان رابيطه يان موراقه به و خه تم و ته هليله و هه مو جو ره خوا په رستي يئکي پيشان ئه دات وه ئه لي، وا من له وه کاله تي فلان شيخه وه توم قوبول کردی، ئه و يش ئه لي و ام نيش ئه و شيخه م به مورشيد و ماموستای خوم قوبول کرد وه بومه مورید و شاگردی.

بيگومان ئه وه ی ئه کريته خهليفه، خو ي، قوناغه سه ره تاي به کاني ته و او کرده و تاراده ئي له ته صه ووف دا چاوي کراوه ته وه، په کي له سپارده ی هه مو خهليفه کان ئه وه ته پرسيار، يان سکالاي موریده کان چ له باره ی کاروباري سلوک وه پيش که وتني کاری ده رونه وه بيت، يان هه ر کاریکی تر، بي گه بيئته مورشيد وه ولا يمان بو وه رگريته وه، به کورتي و واسيطه ی نيواني ماموستا و شاگرده وه له هه ردولا يان نزیکه.

دوهه م:

خهليفه يش هه به له وه ش بالآ تره، واته ئيجازه ئه دريت به نوينه رايه تي شيخ «ته ووجه وه» بکات، واته رووي دل بکاته ده روني مورید، يارمه تي له روحي مورشيد

وه رگرت وه دلی موریدی پی پاک و پرووناك كاتهوه وه تهگه ر دهردیكى دهرونی
هه به چاره ی کات.

گرننگ تهوه ته هم کارتی کردن و دهس کاری به هم مورید ههستی پی تهکات
که، چی بوکراوه هم خهلیفه، خو تهگه ر نهو تهوه ججوهه مورشید خو ی بی کات به
هیزو پیزترو به که لک ترو به کارتره.

قوناغی سی ههم:

هم قوناغه، به ده گمهن وه له دهیان ههزار خهبات کارو گیان فیدا کارا به کیکی
تهیگاتی، پایه ی روخسه تی جیا بونه وه له مورشیده، واته مورید له مه قامی فهنا
تی په ربوه و گه یشتوه ته به قا، وه لهو گوره پانه شا تا تهوه ی خودا کرد بیته نه صیب
پیش کهوتی وه بوخوی بویتنه مهردی مهیدان جا تهوه تیر ئیجازه ی ئیرشادی
موظله قی تهدریتی وه تهیتنه مورشید وه ماموستا و ریبه ر.

ههروه کو له کتیبه که شا نوسیومه مورشیدیش دوو جورن هه به کامیله و ههیشه
کامیل و موکه میله، کامیل تهوه ته خو ی گه یشتوه ته به قا به لام توانای ئیرشاد واته
ماموستای و دهرس گوته وه و ریبه رایه تی نه، به لام کامیلی موکه میل تهوه ته ههم خو ی
پی گه یشتوه و ههم ته توانی شاگردو مورید ریبه رلی بکات و بیان گه ییته لوتکه ی
مراز، جا، تا به و جوره ئیجازه به ته لین ئیجازه ی ئیرشادی موظله ق بو نمونه ههروه کو
چون مهولانا خالید له لاینی شیخ عهبدو لالی دیلهوی یهوه ئیجازه ی درابو یان به و
جوره ی که مهولانا خالید ئیجازه ی شیخ عوسمانی تهو پله و بری له گه وره پیاوانی تری
داوه، جا ته وانهی گه یشتنه تهو مه قامه تیر پی یان ناوتری خهلیفه، به لکو ته بنه
مورشید، ته نانهت ته گه ریش پی یان بگوتری خهلیفه واتایکی تری هه به، وه
به واتای جی نشین و جیگه داره، وه جگه تهوهش خو هه ر ته نها گوتن و نوسینه که نه،
به لکو له کرده وه ی تهو که سه شا ههست ته کری، چونکه تیر تهو که سه خو ی دهست
ته کاته ئیرشادو خه لک پی ته گه یینی و ته بیتنه خواوه نی موریدو خهلیفه و که رامات و
ته ئیراتی مه عنهوی، هم جورانه بی گومان وان له مه قامی به قادا جا لهوه و دوا خو ی و
بهختی خو ی تا کوی بروات وه له دهریای مه عنهوی یات دا چی دهست که ویت،
تهوه یان مه گه ر خو یان و خودای خو یان بیزانن.

له ناوی ئەم پایه بەرزانهش دا هەل ئەکەوی ئەو و نده پایه بەرزە خۆی ئەیتە سەر
زنجیره‌ی تەریقه‌تیک وە ئەیتە عەبدولقادری گەیلانی یان ئەیتە بەهائوودینی
نەقشبەند یان ئەحمەدی ریفاعی و مەولانای پۆمی و عومەری سەرەوێ وەردی و
غەزالی و عەرەبی و ئەوانی تر.

ئێستە دی ئەنەو سەری باسی مەحونی وە ئەلیم مەحونی بەهۆی مەقامیکی
عیلمی یەوێ کە بوێتی، وە بەبۆنە ی ئەو وە کە باوکیشی خەلیفە ی شیخ عوسمان بوێ
بی گومان خەلیفەییکی ماقول و خاوەن مەقام بوێ، بەلام مورشید نەبوێ، چونکە هەم
خۆی شتی وای نەگوتوێ، هەم هەر وە کو گومان ئەگەر مورشید بوایی شیخە کە ی،
واتە حەزرەتی بەهائوودین ئیجازە ی ئیرشادی ئەدائی، هەم خۆی ئیرشادی ئەکردو
ئەویش خەلیفە و موریدی ئەبو وە شوینی دیار بو وە هەم مەحونی خۆی بەدەمی خۆی
هاواری بی کەسی و بی دەسی ئەکات لە گۆرە پانی تەصەووف دا، هەر وە کو کە ئەلی.

چبکەم نەئەو کە سەم کە کەسم بی لەلا بەکەس
خۆشم نەگەیمە ئەو کە سە ئەو من بکا بەکەس
هەر وە ها ئەلی:

لە ناکەس کاری یا خاکم بەسەر پۆی بەبا عومرم
خوا تو بمژینە تا لەبەر قاپی کەسی ئەمرم
بە ضایع چو لە «مالا یعنی» یا وە قتم هەمو، یە عنی
دەبی وە قتی لە «بوالوقت» ی بخوازم دا تیا بمرم
یان کە ئەلی.

کەدایە ی خاکت ئاخر هەر دەبی بگریته باوێش خۆی
بکە خاکی بەسەر خۆتا لە قاپی «بو تورا بی» زوو
بەتایی عەکسی ئەو دیدارە دل سوتا موزە ککایە
کە تانت راگرە سازوبە جیلووی ماھتایی زوو
دەنی طەبعی ی بەجاری عالەمی داگرت ئەوا «مەحونی»
دەرنگە ئیلتیجابە بەر رەتی عالی جەنایی زوو

هەر وە ها لەچەن شوینیکی تری ئەم دیوانە شا، مەحونی سکالای بی دەسە لاتیو بەمراز
نەگەیشن ئەکات، واتە، نەئیمە بەلگە ییکان بەدەستە وە یە مەحونی گەیشتیته پایە ی

که مالی ته صه ووف، نه خویشی شتی وای گوتوه، به لکو به پیچه وانه وه ئه بینین شه یدایه به شوینی که سیکا که دهستی بگریت وه بیگه ییته مرز.

ئه وهی به دهستانه وه یه ئه وه ته مه حونی به کیکه له خه لیفه کانی شیخی به هائوددین، وه خویشی داخیه تی که بوی نه کراوه بگاته ئه شوینه ی ئه بوانی بیگاتی.

ئه م چهن شیعه، بیگومان زور رووناکن وه پیوستی به لیک دانه وه نیه، جگه ئه و موصطه له خانه ی که به کاری بردوون، وه کو «بول وه قت» یان «بوتوراب»، هه رچهن له به شی موصطه له حاتا باسیان کراوه، لیره شا ئه لیم بولوه قت ئه بیته مورشیدی پایه بهرز، واته خاوه نی کات و چهرخی خوینی، به لام «ئین ولوه قت» به مورید، وه به و ریوارانه ئه لین، روله ی کاتن نه ک خاوه نی کات، واته هه رده مه ی وان له کات و مه قامیکاو، دانه مه زراوون، وان له گوران و پیش که وتنا، له م پله بو ئه و پله جا ئه مه ههروه کو ته مکین وه ته لوین وایه، خاوه نی ته مکین ئه و گه وره پیاوانه ن که پی گه یشتونو. دامه زراون وه خاوه نی ویلایه تن، به لام خاوه نی ته لوین ههروه کو ئین ول وه قت و له گوران و جاری ریگا ئه بریت و نه گه یشتوه ته مه نزل. جا (مه حونی) ئاوانی خواستوه بو، بولوه قتی که فریای که ویت، هه روا که ویستویه تی په نابهریته بهر قاپی بوتورابیک، بوتوراب واته خاوه ن ئاستان، یان گه وره پیاوانی ته صه ووف، یان، هه زره تی عه لی، که سه رزنجیره ی ره یبازه کانی ته صه ووفه.

جالیره دا مه به ستیک له ژبانی مه حونی دا هه یه سرنجی را کیشاوم، وه نه یشم دیوه هه یچ کام له تویره رانی ژبانی مه حونی باسی لیوه بکه ن ئه ویش ئه وه ته ههروه کو ایمان مه حونی سکالا له دهستی بی که سی ی ئه کات، وه بوکه سی ئه گه ری دهستی بگریت، جا، که سی مورشیدیکی وه کو شیخی به هائوددینی هه بیته چون ئه م سکالایه ئه کات؟، لیره دایه بومان ده رئه که وی ئه م سکالو هاواره هی ئه و ماوه یه ته که مه حونی مورشیده که ی له دهست داوه، وه له دهست دانی مورشیده که (فهاغ) واته بچران و بوشالی ییکی گه وره ی خسته وه ژبانی مه حونی به وه، وه ئه م ماوه یه ش که م نیه به لکو خو ی عومریکه، ئه م ماوه یه بیستوشه ش ساله شیخی به هائوددین له سالی «۱۲۹۸» ک دا له دنیا ده رچوه وه مه حونی له سالی «۱۳۲۴» ک دا لیره دایه ئه پرسین که واته چون بوه مه حونی ئه م هه موه ماوه یه به بی مورشید ماوه ته وه؟

بۇ ۋەلام دانەۋەسى ئەم پىرسىيارە ئەينى چەن سالى بىگەرئىنە دواۋە.

سەير ئەكەين مەخونى مەلاچا كەۋ پىگەبىشتەۋ خەتتې مەزگەۋنى ئىمامى
ئەعظەمە لەبەغدادا، ۋە لام ۋانىيە لەم كاتەدا سەرگەرمى صوفىيەتى بويىت، بەلكو
سەرگەرمى ئەۋ دانىشەبۇە كە پىۋىستى مەلاچا كىك بۇە.

مەلاى كورە مەلايە ۋ خوين گەرمەۋ بەبۇنەى خوى ۋ باۋكىشىەۋە رىزلى گىراۋ.
ئەگەرئىش سەرگەرمى صوفىيەتى بۋاينى بىگومان پاش تەۋاۋكردنى مەلايەتى، يان ئەچۈ
بۇھەۋرامان بۇ خەزمەتى شىخى بەھائوددىن، يان لاي باۋكى دەستى ئەكردە سلوك،
بەلام ئەم مەلا گەنجە بەناۋبانگە كە ئىستە لەشارەكەى خويۇ ئەندامى دادگايەۋ
موچەخورى مىرىيەۋ لەجىھانى صوفىيەتى ۋ مەلايەتى تۇزى دورە، لەسالى «۱۸۶۸» م
دا باۋكى لەدنيا دەر ئەچىت، بەلام مەخونى بەھوى مەلاچا كى ۋ لياقەتەۋە ئەيىتە
جىنشىنى باۋكى ۋە دەست ئەكاتە «تەدرىس» لەم لايشەۋە شىخ بەھائوددىن بۇ
خورمەت لىگرتن ۋەبۇ چۆل نەبۋنى شوئىنەكەى مەلاعوسمان، ۋە ھەروەھا بۇ
سەرپەرشتى مورىدەكانى، مەخونى ئەيىتە جىنگاي باۋكى لە تەرىقەتیشا، بەلام
جىنشىنى تەرىقەتەكە ۋەكو مەلاىى كە نىيە سەبارەت بە كاروبارى مەلاىى يەكە
مەخونى ئامادەبى بۇە، خوى مەلابۇە، بەلام تەرىقەتەكە پىۋىستى بە سلوك ۋە
تەزكى يەى دەرون ۋە رەنجى لىشارە، لەۋلايشەۋە دەرس ۋ تەنەۋە ئەركى مال
كەۋتوۋ بەسەرى مەخونى دا، لەئاۋا خالىكا لىگومان مەخونى ھەر ئەۋەندەى
پىگراۋە كە كاروبارى خانەقاۋ ئەركى مال بىاتە رىگاۋە، بەم جۆرە دەر ئەكەۋى
بەۋجۆرەى بشى مەخونى نەپپەرزاۋەتە لاي صوفىيەتەكەۋە، جا تا تۇزى دامەزراۋەۋ
تۇزى چۈتە سالىۋەۋ كەۋتوۋتە بىرىئەۋى سلوك بكات مورشىدەكەى لەدنيا
دەرئەچىت، لەم كاتەدا تەمەنى نىكەى پەنجاسالىك بۇە ۋە ئىتر لىمورشىد
ئەمىنئەۋە لەۋلايشەۋە جىنشىنى شىخى بەھائوددىن كە شىخ حىسامەدىنى كورى
بۇە، لەتەمەنى بىست سال دا بۇە، بىگرە مەخونى مەلاچا كى پەنجا سالى نەيتۋانىبى
دلى خوى رازى كات بەۋەى بىتە مورىدىكى شەيداي شىخ حىسامەدىن، لام ۋايە
ھەر ئەۋەى پىگراينى لىۋەفالى نەكات ۋە پەيوەندى دۇستى لەگەل نەپرېت،
ھەروەھا لام ۋايە ئەم قەصىدەيەشى سەبارەت بە جىنشىنى شىخ حىسامەدىن
لەجىگەى شىخى بەھائوددىن نوسىبى كە ئەلى.

دلی بردم به شوخی، دولبه‌ریکی تازه، سەر له‌نوی
 موباره‌ك بێ له‌دل، سه‌وداییکی كه‌ی، كه‌وته سەر، له‌نوی
 كه‌چ‌ئه‌برو دیده‌ئاهو شوڕشیین‌خو فیتنه‌جو تورکی
 خوڕۆش و شوڕوشینی خسته ناو ئه‌هلی نه‌ظهر له‌نوی
 له‌ئاخرا ئه‌لی.

به‌شیوه‌ی شكلی شیرینی وه‌كو كاكوڵی موشکینی
 به‌شیوی کردوه ئه‌حوالی مه‌حوونی ده‌ربه‌ده‌ز له‌نوی

لێ‌ده‌دا مه‌به‌ستیکی گرنگ هه‌یه که شیای بیه‌سه، ئه‌ویش ئه‌وه‌ته له‌م خولی
 بێ‌مورشیدی و دلته‌نگی مه‌حوونی‌یه‌دا، شیخ عومه‌ر ضیائوددین، برای
 باوک‌ودایکی شیخ به‌هائوددین، ئیرشادی کردوه، وه‌ به‌شاهیدی هه‌موی
 گه‌وره‌پیاوانی ئه‌وده‌مه‌ وه‌ هه‌موی مه‌لاچا‌کانی ئه‌و‌روژگار، هه‌روه‌ها به‌شایه‌تی
 که‌سیکی وه‌كو کاک ئه‌حمه‌دی شیخ و مه‌لاقادری بیاره‌و هه‌زاران دانشمه‌ند و
 خوداناسی ئه‌و‌روژگار، هه‌لکه‌وتوترین مه‌ردی مه‌یدانی ته‌سه‌ووف له‌ خانه‌دانی
 شیخ سیراجه‌ددین، هه‌زه‌تی شیخ عومه‌ر بوه، وه‌ به‌ «صاحب‌الوقت» وه‌ «محمد
 القرن» دانراوه، واته‌ خاوه‌ن ده‌سه‌لاتی مه‌عنه‌ونی وه‌ تازه‌که‌ره‌وه‌ی سه‌ده‌ی
 پانزه‌هه‌می کۆچی بوه، سه‌دان موریدی وه‌كو «شیخ محمد امین الکردي» له‌مبصر
 وه‌ شیخ «قاسم القيسي» له‌ به‌غدا ئه‌لقه‌ی ئیراده‌تی ئه‌و‌ذاته‌یان کردوه‌ته‌ گوی، وه
 ئه‌وه‌ تا ریزی ناوی پری له‌ خه‌لیفه‌کانی ئه‌م‌ذاته، هه‌م یادی مه‌ردانی دوو، وه‌ هه‌م
 له‌ بنه‌مائه‌کاندا جه‌نابی ماموستا مه‌لاکه‌ریم ناوی نویسون.

ئه‌لێم سه‌یر ئه‌وه‌ته‌ چۆن بوه جه‌نابی مه‌حوونی، له‌کاتی‌کا ئه‌و هه‌موه‌ سکا‌لایه
 له‌ده‌ستی حالی په‌ریشانی خوی کردوه، چۆن خوی نه‌گه‌یانده‌وه‌ته‌ بیاره‌و له‌و
 سه‌رچاوه‌ی ته‌سه‌ووفه‌ به‌هره‌مه‌ندیی؟ جا لام وایه‌ هوی ئه‌م‌کاره‌ چهن شتی
 بویت، لام واته‌ په‌یوه‌ندی مه‌حه‌به‌تی شیخ به‌هائوددین جوړی بویت نه‌یتوانیی
 له‌دلی ده‌رکات، موریدیش تا به‌ته‌واوینی په‌یوه‌ندی ده‌رونی له‌گه‌ل مورشیدی
 پێشودا نه‌بریت، له‌مورشیدی تازه‌ی به‌هره‌مه‌ند ناییت.

دوو هه‌م، دورنیه‌ ته‌عه‌صوب ئه‌و‌کاره‌ی کردنی، سی‌هه‌م بگه‌ر لاینی
 موریده‌کانیشی له‌پێش‌چاو‌گرتی، چونکه‌ ئه‌و ته‌نها خوی حسیب نه‌بوه، شایه‌ت
 ته‌گه‌ر ئه‌و‌کاره‌ی بکردانی هه‌م خزمه‌کانی ده‌ردی سه‌ریان بو‌دروس بکردانی،

ههروا که جار جار سکاالی کردوه له دهسیان ، ههم ئازاوه و دوو دهسته بی بکه و تاییته ناوی صوفی به کانه وه .

به کورتی ی هه رچی بوه و هه ر جور بوه ، مه حوی ماوه ی « ۲۴ » سال ههستی ته نهانی و بی دهسه لاتی کردوه ، وه ئه م حاله شی له شیعره کانیا به ئاسانی ههست ئه کریت .

دیوانه که ی مه حوی ههروه کو که په نجه ی بو پائه کیشین وه دیاری ئه که ی پریه تی له شوینه دهستی ته سه ووف ، وه بوئی خوشی ته و جیهانه ئه دات له ده ماغی خاوه ن دئان وه ئه وانن ئه توانن ههستی ئه بوونه خوشه و ئه و نورو به ره که ته بکه ن ، له گه لی ئه وه شا باوه ری من له سه ری ئه وه ته مه حوی شاعیری کی صوفی به و مه عنایه تی به هه مو ههست و نهستی کی خوی ته رخا ن کردنی هه ربو ته سه ووف وه کو « ابن الفارض » یان جه لانه دینی رومی یان مه لای جزیری ، به لکو شاعیری کی زور به دهسه لاتی گوره پانی هونه ری شیعره و دیوانه که ی رازاوه ته وه به هه مو جور هه نهر و مه به ستیک ، وه ته سه ووفیش کا که به شانیه ی خوئی بو د انراوه .

سه به ره ت به موصطه له حاتی ته سه ووف سه یر ئه که ین هه م موصطه له حاتی عه ره بی به کار بر دوه هه م موصطه له حاتی فارسی ، وه بری جاریش له و موصطه له حانه ی گوری وه ته سه ری زمانی کوردی . له لاپه ره ی « ۳ » دا ووشه ی ناخودا وه باخودا ، ی به کار هیناوه .

له م به حری فیتنه به ئکی نه جات بدا خودا

داوینی باخودا بگره به رده ناخودا

لیره دا دل گه رم کردنی مروف بوئه وه ی داوینی باخودایک ، پیاوی خودایک بگری به لکو له ده ریای ئاشوئی ئه م جیهانه رزگار بیت ئه وه خوی ته سه ووفه ، ته سه ووف پال به ئینسانه وه ئه نیت بو به دهسه ت هینانی مورشید . له لاپه ره ی « ۵ » دا ئه لی .

تازولمه تی وجوده ، ته ریکی له نوری عیشق

سیبه ر نه ما هه تاوه که مه حوی نه ما خودا

ئه مهش ته سه ووفی کی ئاشکرایه ، هه م له به کار بر دنی موصطه له حاتی زولمه تی وجود ، نوری عیشق ، هه م له مه فهومه که دا ، چونکه ئه وه ئه گه یینی ، تاوه کو ئه م وجوده ناسوئی به ماوه واته تا حاله تی ماده ده په رستی و شوین که وتنی داخوازی

ناپهسه ندى نهفس بمبني تهوه نهفسى تهوكهسه پاك نه بوه تهوه ، به لام تهوكهسه
توانى تاريخكى وجود ، واته تاريخكى خو ويستى و خو بهزل زانى لابرده وه
نوكرانى ذاتى كرده پيشه واته بويه خاوهنى «ايتار» ، وا لهروناكى نورى خودا «نورى
عشق» بههره مند تهيت .

تهلى تهمانه نهما تهوه سيهر نهماوه سيهر هى چى به ؟ هى مادده به ، كه سيهر
نهما ، دياره هه تاوه ، كه وجود ، واته لهشى نهفسانى و حه يوانى نهما تهوه «فهنا» بوه
له ذاتى خودادا ، واته خوئى له بيرچوه تهوه وه ههسته ناپهسه نده كانيشى تورداوه ، چى
له بيره ؟ خودا .

واته تهگهر مه حوى توانى خوئى وه وجوده ناسوتى و ههسته حه يوانى به كهى
نهفسى ته مارهى خوئى تورداوت ، تير تهوكاته ههر خوداى له ياده و هيجى ترى
له يادنيه ، ته نانهت خوئيشى .

ههر له و لاپه ره يه دا گوم بوانى چولئى مه حه بيه قى خودا ، ئيصطिलाحى عه ره بى و
فارسى به كه هم گورپويه ته سهرى كوردى .

له لاپه ره يى شهش دا ، سوزى عشق ، جه لالى خه يالى تهوم له دل ، هم
موصطه له ح هم مه فهمه كهش ته صه ووفه وه كو گوتمان «قلب المؤمن عرش الرحمان»
حه ديته .

جا تهلى تهمه وه كو تهوه وا به ئاسمانيك له ناوى دانه كوئنجى تيك دا جى
بيته وه ، دياره به ره والته شتى و ناكوئنجى ، به لام له گه لى تهوه شاتى كوئشانى صوفى
بوگه يشتن بهو تا واته به ره وژى بيته پيشه وه دهرونى تهو شايسته بى تهوه په يدا بكات كه
نورى خوداى تيا بدره وشيته وه .

له لاپه ره يى (۷) دا ، موصطه له حى «كارى دل توينه وه» به كار ديريت «بهس كارى
دل توينه وه مه حوى له پيشته» موصطه له حيكه كردويه به كوردى ، له ناوى صوفى
مه سله كاندا موجه ده ، واته خه بات مه شهوره ، مه بهست تهوه ته په ره وى كردنى
موبه مو له قورئان و سوننهت ، ههروا گالته نيه ، ههر تهوه ته ته لى ، صيراطى
موسسته قيم ، واته ريگه ي راستى ئيسلامى گرته بهر ، له موباريك ترو له ته لاس
تيژتره ، وه ههر له بهر سهختى تهور يگانه كه ته گهر هيدا به قى خودا له پالا نه بيت سهر
ناگريت ، «اهدنا الصراط المستقيم» سوره ي (حمد) .

زۆر جار له باوكم بهر-حهت پي ، بيستومه ئه يفه رمو رو له ، ئه وه ي بيه وي له م
ريگايه دا به هره ييكي ده ست كه وي ، ئه پي خويني خو ي بكات به ئاو ، كه كينا يه بو
له ره نج و خه با تي به رده وام .

له لاپه رهي « ۸۰ دا ئه لي » .

هه تا هه ق ناصيره هه ر هه قه مه نظور

وه كو مه نظور ئه گه ر بمكهن به دارا

نه گه يه ئه و جوانه و گه يه پيري

مه ده د ياپيري پيراني بوخارا

باسي مه نظوري حه للاج وه هه ق گوني مه نظور ، هه روه ها ووشه ي پير ، كه بو
مورشيده ، وه پيري پيراني بوخارا كه شاهي نه قشبه نده ، وه ووشه ي شيخ وزاهيدو
عيشق كه له م پارچه شيعره دا هاتون ، هه موي په نجه را كيشانه بو ته سه ووف .
پاشان باسي « بولوه فا » ئه كات ، بي گومان مه به ستي مه حوي حاجي
شيخ عه بدوله حاني شاعيره كوري شيخ عوسماني ته وي له كه نازناوي له شيعردا
بولوه فايه .

وا به ناويانگه شيخ عه بدوله حان مورادبوه ، وه له هه رسي برا كه ي تري
له ته ريقه تا ، ده س رو يشتوتر بوه ، به لام له ته مه ني « ۳۴ » سا ليدا له سا لي « ۱۲۸۵ » ك
دا له دنيا ده رچوه .

له لاپه رهي « ۱۳ - ۱۶ » دا ووشه ي ته سه ووفي زوري به كار هينا وه ، ئه لي .

كه هه ل گرسا له نوري باده شه معي حوسني جانانه

نه چي ته سه ر طه ريقه ي حه زره ق يه روانه ، دل چيكا ؟

يان له پاياني غه زه له كه دا كه ئه لي .

له هه رجي بيك هه لي خورشيد ي عيشق گول رو خان مه حوي

ئه گه ر عه قلي بي ، له وچيگه ئاونگي عه قل چيكا

ووشه كاني ، نوري باده ، ته ريقه ي حه زره ق يه روانه ، خورشيد ي عيشق
گول رو خان ، هه مويان ، مو صطه له حاتي ته سه ووفن ، لي ره دا ئه پي بلين ، خو
مو صطه له حاتي ته سه ووف ئه وه ناگه ييني ، ئه ووشانه له وتوو يزي ترا به كار نابرين ،
زمان هه ر زمانه ، بو نمونه ، سه بر ، ته وه ككول ، يان عيشق يان باده يان دل ، يان
به قا ، فه نا ، له طيفه وه ئه واني تريش ، هه موي به كار ئه برين ، به لام لي ره دا

شيوه يئىكى تايىت پەيدا ئەكەن وە ئەخرىنە قالئىكى ترەوہ كە بو كارناسى خوئى
 ديارە ، حەب وە حوبوب ، لاي پزىشك شتىكە و لاي خاوەن كشت و كال
 شتىكە ، دەرزى ، لاي پزىشك شتىكە و لاي خەيات و اتايئىكى تىرە ھەبە .
 بەراستى لەوردە كارئى شىعرو ووشە ئارائى و نازك كاريدا ، مەحوئى دەستىكى
 بالائى ھەبە و كو ئەلى ... «ھەر بەخوئى ئەكەوى» .
 لە لاپەرەى (۱۶) دا ووشەى دەروئىش ، سوئجە ، كەشئى تارىكىى ، نورى
 عومر .

ھەر وەھا لە لاپەرەى «۱۸» دا ، جونون ، ئادائى عىشق دوبارە مەنصور وە «انا
 الحق» ، ھەموى موصطە لە حائى تەصەوووفە ، لە پايانى قەصيدە كە دا لە لاپەرەى
 «۱۹» دا ئەلى .

دلّ لە ئىدراكى حەقىقەت بى بەشە بى داغى عىشق
 مەحوئى يا ، دانا دەئى بەم چاوە بىناى بكا
 تىكرائى شىعەرە كە ، بەلكو ھەموى قەصيدە كە تەصەوووفە .

مەحوئى ئەلى دەركى حەقىقەت ، واتە گەشتن بە يەقىنى خوداناسى ، وە
 حەقائى مەعنىوى ، بەئى گەرتنە بەرى رىنگەى عىشقى خودا ، واتە رىنگەى
 تەصەوووف ، رىك ناكەوئىت واتە دلّ عىشقى تىانەبو ناتوانى دەركى حەقىقەت
 بكات ، جا لىرە دا ، ئەلى ، داغى عىشق ، داغ ، يان داخ كردن بو زورشت
 باوبوہ ، بو ئازاردان ، خەلكيان داخ كردوہ ، بوچارەى نەخوئى ، ئىنسان و
 حەبوان ، داخ كراون ، وە لە ھەموى باوتر چواربى و مەرومائات ، داخ كراون
 بوئەوہى ديارئى خاوەن دارن ، وە خاوەنە كە شىيان ديارئى بە .

مەشھورە ئەلى مەرگى فلان داخى نا بە دلّانا ، داخ بە دلّى كردىن ، لىرە دا ،
 بوخەفە تىش بەكار ئەبرى ، يان ئەلئىن ، داغى دلّى (لالە) ، لالە ، مەبەست لە گوئى
 شەقايقە ، ئەوہ تا ، بى پەرەى گوئى شەقايق مۆرىكى رەشى پىوہ بە ، ئەلى ئى داخ
 كراوہ ، جا ئەلئىن ئەمە داخى عىشقە نراوہ بە دەروئى شەقايق دا ، بەلام لە بازارى
 تەصەوووف دا ، داغى عىشق مەبەستە لەوہى ئەوكەسە عاشق كە سىكە ، وە ئەوہ ،
 ئەوكەسە ديارئى كردوہ و ئەو دلّەى داغ كردوہ بو خوئى ، بەكورئى نىشانەى

مورشیدداری و بی‌مورشیدی به ، دیاره ئه و کهسهش ماموستا و پیره و به‌له دو شاره‌زا
که‌وته پیشیه‌وه و گومانی تیانه که ئه‌گاته مراز .

مه‌حوی ئه‌لی ، دل له ئیلراکی حقیقهت بی‌به‌شه بی‌داغی عیشقی «که‌وابو ئه‌گه‌ر دل ،
داغی عیشقی پیره‌بو له ئیلراکی حقیقهت بی‌به‌ش نیه و چاوی کراوه‌ته‌وه و بینایی
هه‌یه و که‌شقی حیجایی بو بوه و خاوه‌نی موشاهه‌ده و بینیه .

«مه‌حوی یا ، دانا ده‌بی به‌م چاوه بینایی بکات» واته به‌چاوی دل . هه‌ر که‌س خوی به‌دانا
ئه‌زانی ئه‌بی هه‌ول بدات چاوی دلی بکریته‌وه ئه‌گینا شیت و بی‌عه‌قلیش ،
ته‌نانه‌ت : حه‌یوانیش چاوی سه‌ری هه‌یه و شت ئه‌بینی ، که‌واته به‌صه‌ره‌یان چاوی
سه‌ره‌هه‌موی تیدا به‌شدارن ، ئه‌وه به‌صیره‌ته ، واته چاوی ده‌رونه که ته‌نه‌اهی
دانایان وه گه‌وره پیاوانه ، که‌واته پیاو ئه‌وته به‌چاوی ده‌روون بینی .
له لاپه‌ره‌ی «۳۶» دا ، ئه‌لی .

گه‌ر عاشقی له خونی جگر قوم ده‌م مه‌ده

مه‌ی خواره خام کاره هه‌تا هاوو هو ده‌کا

ئه‌مه‌ش هه‌ر په‌نجه راکیشانه بو عیشقی حه‌قیقی وه ته‌سه‌وووف ،

گه‌وره‌پیاوانی ته‌سه‌وووف زورجار ئاموزگاری موریدی تازه‌کار ئه‌که‌ن که ئه‌گه‌ر
هاتو دل‌گه‌رمی و نورو به‌ره‌که‌ت ده‌ستی دا ، ئه‌بی خوی بگریت وه ده‌نگی لی به‌ر
نه‌یه‌ته‌وه و نه‌گریت و هاوار نه‌کات ، ئه‌لین هه‌تا خوی بگریت وه هاوارنه‌کات
به‌هه‌ری زیاتری ده‌س ئه‌که‌وی ، ئه‌وه‌تا ئه‌وانه‌ی پی‌ئه‌گه‌ن و ئه‌بنه مورشید،یان پیاو
ماقولی ریپاز ، نارامی و له‌سه‌رخوئی ئیکی تایه‌تیان هه‌یه ، جا نمونه‌که‌ی له عیشقی
مه‌جازی و مه‌ستی مه‌جازی دا هاوردوه ته‌وه ئه‌لی ته‌وه‌ی تازه فیری مه‌ی خواردن
بویت به‌توزی مه‌ی سه‌رخوش ئه‌بی ، به‌لام ته‌وه‌ی له مه‌ی خواریدا ده‌وامی بو
هه‌روا به‌گالته سه‌رخوش نابیت .

له یادتانه له‌باسی بایه‌زیدی به‌سظامی دا گومان له‌وه‌لامی ئه‌وه‌که‌سه‌دا که گوتبوی
ئیمه پیکیمان خواردوه ته‌وه هه‌تا هه‌تایه مه‌ستی کردوین ، بایه‌زیدگوتی ئیمه
ده‌ریایک هه‌ل ئه‌لوشین هیشتا هه‌ر تینومانه و تیراو نابین .

له لاپه‌ره‌ی «۳۴» دا هه‌میشان باسی مه‌نصور وه ذاللتی کرده جه‌نایی ماموستا
مه‌لاکه‌ریم ئه‌لین مه‌به‌ست له (ذاللتی) پیغه‌مه‌ره . دیاره ئه‌وه‌ش بوچووئیکه به‌لام

من لام وایه مادام باسی مه‌نصور کراوه که صوفی‌کی لی قه‌وماوی ده‌ستی صوفی نه‌ناسان بوه ، مه‌به‌ست له‌م ذوالنونه‌یش ذوالنونی میصری به‌که سه‌رقافله‌ی ته‌صوفی میصره (۲۴۵ک) له‌ دنیا ده‌رچه .

ئه‌ویش هه‌روه‌کو جه‌للاج نازار دراوه‌و زیندان کراوه‌و ده‌ربه‌ده‌ری زوری کیشاوه .

له‌ لاپه‌ره‌ی (۳۴-۳۵) دا ووشه‌ی پیری موغان‌و ، موغ‌به‌چه ، ریگه‌ی طه‌له‌ب‌و مه‌ولاناو داغ به‌دل‌و جه‌رگ دا نانی ، کردوه‌که هه‌موی موصطه‌له‌حاتی ته‌صه‌ووفه‌ پیری موغان موغ‌به‌چه له‌ووشه به‌کاربراه‌کافی خواجه حافظه ، پیری موغان له‌بناغه‌دا به‌ سه‌روکی دینی زه‌رده‌شتی به‌کان وه هه‌روه‌ها بو‌ خاوه‌ن مه‌یخانه‌ش به‌کاربراه ، موغ‌به‌چه واته مه‌ی‌گپ‌ریان شاگردو به‌رده‌ستی پیری موغان .

به‌لام له‌ ته‌صه‌ووف‌دا مه‌به‌ست له‌م پیره‌ پیری ته‌ریقه‌ته‌و ئه‌و باده‌یه‌ش باده‌ی مه‌عنه‌وی به‌که به‌هوی مورشیده‌وه ئه‌دریته‌ ریوارو مه‌ستی ئه‌کات ، وه لام‌وایه مه‌به‌ستی مه‌حوی له‌ مه‌ولانا لیره‌دا جه‌لالودینی رومی بیت هه‌رچه‌ن له‌فارسیدا مه‌ولانا بو‌ مه‌لا به‌کاربراه به‌لام له‌ ئه‌ده‌نی یاتدا زورتی بو‌ جه‌لالوددین رومی وه بری‌جار بو‌ مه‌ولانای جامی به‌کاربراه . ریگه‌ی طه‌له‌بیش ، هه‌مان سلوکی ته‌ریقه‌ته . له‌ لاپه‌ره‌ی (۵۱) دا ، که ئه‌لی ، مه‌حه‌به‌ت مه‌ذه‌بت بی‌ وه مه‌یکه‌شی مه‌شه‌رت بی‌ ، دیاره به‌کی له‌ناوه‌کافی ری‌ره‌وی ته‌صه‌ووف ریازی مه‌حه‌به‌ته باسی مه‌ی‌که‌شی و مه‌ی‌خواردن و مه‌ستی مان کرد .

له‌ لاپه‌ره‌ی (۵۵) دا له‌پایانی قه‌صیده‌ییکا ئه‌لی .

دلّه عرشى خودا مه‌حوی خه‌جاله‌ت به‌ له‌به‌ر غه‌فله‌ت

که بو‌ته بوت‌که‌ده‌ی بی‌ به‌ره‌مه‌ن یا ده‌یری فی‌راهیب

زوتریش وتمان ئاوانی صوفی ئه‌وه‌ته دلّی بیته‌ جیگه‌ی نوری خودا وه‌یادی خودا له‌دلّی دوور نه‌که‌وئته‌وه به‌لکو گوتمان دلّ ده‌بیته‌ جیگه‌ی مه‌ذکور واته خودا، یان (موسه‌مما) واته خودا ، چونکه کاتی نوری خودا له‌دلّا دره‌وشایه‌وه ئیتر ذیکروئیسیم پیوستی نه ، خاوه‌ن ناو خوی حازره .

هه‌میشان ئه‌و جه‌دیته‌ش دیته‌وه یاد که گوتمان «قلب المؤمن عرش الله» یان جه‌ذیچی قودسی که خودا ئه‌فه‌رمی ئه‌رزو ئاسمانه‌کان جیگای منیان تیا نایته‌وه به‌لام دلّی به‌نده‌ی خاوه‌ن باوه‌ر جیگه‌ی منی تیا بوه‌ته‌وه .

جا ، مەخولى گەلەيى لەدلى خوى ئەكات ، ئەلى ئەى دل تۇ ئەبوايى ئىستە
 جىگەي خودا بوايەت كەچى تۇخەجالەت نات گرى بويته بوت خانەي ئى بوت و
 دەيرى ئى زاھىب ، واتە ھەم چۆلەت و ھەم و ھەم و ھەم مەزگە و تىش قەدرت نىە كە
 پەرسىگەي موسولمانانە ، و ھەم ھەم ھەم موى دەردى غەفلەتە ، لەباسى
 نەقشەندى دا گوتمان تەواوى كۆشى صوفىەكان بۇ ئەو تە لەخودا غافل نەبن ،
 تەنانەت بۇ تا كە چركە يىكەش ، جا ئەلى حەيف نىە شوئىك بكرىت بىتە جىگەي
 خودا، ئىستە بوويته جىگەي غەفلەت لەخودا ؟
 لە لاپەرەي (۶۷) دا ئەلى .

لەناوا باسى تۆبەي تۆبو ئەمرو ئەى ستەمگەر شوخ
 بچە ئەم تۆبە پاشى كوشتنى من تۆبى بو پىرت

ووشەي تۆبەو تۆبە كردن و پىرو ئەمانە لەموصطە لەحاقى تەصەووفن ، ئەمە جگە
 لەجوانى جىناسەكانى شىعەرە كە .

لە لاپەرەي (۷۰) دا ئەلى :

لەپى حەرامە زرەي سىلسىلەي موقەددەسى عىشق
 بى بەشىرو مەگەر ، ھەنگرى لەدنيا دەست

ئەلى زەنجىرى پىروزي عىشق خوداى ھەروا بەگالتە ناكرىتە پى ، مەگەر ئەوكەسە
 ئەوئەندە مەرد بىت دەست لەدنيا ھەنگرىت ، بىگومان شىر كە زنجىر كرا ئىتر
 ھەرچەن بە لەش و قەوارە شىرە بەلام تازە دنيا بەوچى چونكە تازە بەسراوئەوئەو
 دەستى لەدنيا ھەنگرتوئە ، جا واتە خو ھەمو منالى يان مروئى ئى و رەو زەبون ناتوانى
 نەفسى خوى زنجىركات و دەس لە ھەوئەس و ئارەزوى دنياى ھەنگرىت سامەگەر
 ئەوكەسە شىرى مەيدان بىت تابتوانى زنجىرى موقەددەسى عىشق بچانە پى خوى
 چونكە ئەوئەي جىھانى تەصەووفى گرتە گەردەن ئىتر بە زەررق و بەرقى دنيا ناخەلىتى .
 بەراستى وردەكارى زۆرىشى تىايە .

لە لاپەرەي (۸۳) دا ئەلى .

مەحفوظى تۇ، پروو لەخوداى، لەدئوو دەد
 بۇ حىزى تۇ دەبىتە زرى نەسجى عەنكە بوت

له سه ره تاي تپي دال دا ، غهزه ليكه له سه ره تادا ئه لي «دلي سوتا به حالي زاري طفلي
دل و چاري كرد» به راستي مه حوي ئوستادي ئه ده به . ده ك گورت پر له نور . له دوايدا
ئه لي :

دلي ئي باره مايه ي كاره ههركهس كاروباري خوي
له دونيادا مووه فقهق بو به دل نه فويضي باري كرد

ئهمهش دهست نيشانه بو مه قامي تهو ككول . ههروه ها كه ئه لي .
جونوي نهو ظوهوره مه حويا ديوانه گي مه نصور
كه ديوانان هه مو مائيل به به رد ئه ومه يلي داري كرد
له گه ل هه موي جواني ووشه كاري و ته ناسوي نيواني مه نصورو

جونون كه موراعاي نه ظيريشي بي ئه لين ، شته كه به ستراوه به جيهاني ته صه ووفه وه ،
وه فه ناي صوفي واي كرد له مه نصور .
هه ر پاش ئه م غهزه له ئه و غهزه له به كه ئه لي «چ خه با ليكه لي قامي به فه ناچوني جه سه د» .
واته خه يالي خاوه تو به موي بگه ي به خودا تا ده ست له خوت هه ل نه گري واته ئه لي
له من من وه خوم خوم ده ست هه لگري چونكه خو به رستي له گه ل خودا به رستي دا
ريك ناكه وي . «انانيه ت» وه «ئيثار» له به ك ده رونا بيكه وه نا يان كر يت ، وه
ئهمهش خوي كروكي ته صه ووفه .

دوباره باسي داغ و جيگه ده مي تيغ نه كات كه ئه لي به دل وه بيت واته شوينه
ده ستي مور شيدى كاميل و موكه ميل . ئه لي ئه و دل ه ي به داغي عيشق مور نه كراني له
دادگاي عيشق دا ئه ي دو ريني چونكه به لگه ينيكي ئي مور و ئيمزاي بي به .

پاشان ده ست بو باسي وه حده ت ئه كيشي ئه لي
غه يري وه حده ت له وجودا ئه كه ثره ت وه هه
ساده تيكراري به كه مه نشه ئي ئه وهامي عه ده د

مه به ستي مه حوي ئه وه ته سه رچاوه ي وجودي ئه و جيهانه هه ر خودا خو به ئي ههروه كو
ئه گه ر به ك نه بو ايي هه زار وه ميلياريش نه ده بون ، ئه لي سه رچاوه ي فه يضي وجود
ئه و به كه ته (أحد) ه وه هه موي له خو به وه به .

باسی وه حدهتی وجود زورکراوه هر که سهی به باریکا بوی چوه به لام هر
 بوچونه ، نهک ساغ کردنه وه بیگ که ههتا ههتا به پایه دارو نهکان نه خوار دو بیت نه وهی
 صوفیه کان خویان مه به ستیان بوه له گوتنیا ، مه گهر خویان لئی تی بگهن ، نه وه تا که
 که وتوه ته ده می فله سه فوه ظاهر بینان و زانایانی له ته سه ووف بی هه وال، هه زار لئی
 لی نه که نه وه، نه وه نده یان چل و پویی ده ست هه له به ست لی کردوه ته وه ساق و لاسکه
 نه صلی به که یان وون کردوه .

به راستی بو چا و کرانه وه له مه به ستی ئیشارانی شاعیره صوفی به کان وه ببری
 له رموزات و شه طحات خویندنه وهی کتییی «ترجمان الأشواق» ی شیخ موحی ددینی
 عه ره بی زور سودمه نده چونکه خوئی شهرحی له سه ری شیعی خوئی کردوه .

له پاشان مه حوی خوئی ، خه می نه و باوه ره چه وتانه و نه و نه وهامانه نه یگری
 وه نه ترسی له وهی خه لک نه م باسی وه حدهتی نه وهش به و جو ره وه حدهتی وجوده
 بزنان خیرا لانه کاته وه بو سه ری باسی ته و حیدی نه لی .

مه حویا با به سی بیت شیرکی ته شه بیوت به م و به
 بگره به س ، دامه نی ته و حیدی (هو الله أحد)

مه حوی نه یه وی بلیت ، هه رچه ن سه رچا وهی هه موی وجود ته نها ذاتی خودا
 خو یه تی به لام نه و خودایه ، خوداییکه له هه موان جودایه تا که ته نه یه و خالیقی
 ته و انایه ، نه له که س بوه نه که سیلی لی نه بیت نه که سیس ته توانی بیته هاوشانی «لم
 یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد» (سوره ی ئیخلاص) .

له لاپه ره ی (۱۱۶) دا نه لی .

«به ره ده ری مه یکه ده به و به س له وه لا نیمه مه لاذ». بیگومان مه حوی، یان مه لای جزیری،
 یان مه وله و نی، یان هه مو شیخ و مه لاه خودا ناسی دژی مه ی وه مه یکه ده به ، که و ابو
 کاتی که له م باره وه باسی کرد ، دیاره مه به ست شه رانی عیشقی خودایی به ، وه
 وه رگرتنی به هره له ری به رو مورشید، جا به راستی حاله تی وا ده ست نه دات بو نه و
 ریوارانه ، هه ره ده ق به ده ق له سه رخوشی ته چیت وه نه و که سه هوشی له خوئی
 نه ، که به زمانی نه هلی سلوک هه ره سوکری پی نه ئین ، وه له موصله له حاتدا
 باسم کردوه .

له لاپهړه‌ی (۱۱۷) دا ته‌لی .

شوکری هه‌ق به‌رده‌ری هه‌ر فه‌قره ئی‌قامه‌ت‌گام
به‌رده‌رو باری نه‌سولطان و نه‌شا نیمه مه‌لاذ
به‌لکه له‌و ری‌یه‌وه من په‌ی به‌مه عیمرانی به‌قا
مه‌حویا غه‌یری خه‌راباتی فه‌نا نیمه مه‌لاذ

زوتر باسان کرده که (فقر) مه‌قامیکه له مه‌قاماتی ته‌صه‌ووف ، وه مه‌نزئیکه له
رئیکه‌ی گه‌یشتن به‌(فه‌نا) وه فه‌نایش مه‌نزئیکه له رئیکه‌ی گه‌یشتن به‌مه‌ل‌بندی
(به‌قا) ، هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ر درودی خودای له‌سه‌ر ته‌فه‌رمی ، (الفقرُ فخری) جا
مه‌حوی ثاواتی خواستوه که بیان‌گاتی . هه‌روه‌ها خه‌رابات که به‌مه‌یخانه ته‌لین ،
موصطه‌له‌حیکي ته‌صه‌ووفه له‌فارسیدا ، که مه‌به‌ستی ته‌کیه‌و باره‌گاو خانه‌قای پیره .

له‌لاپه‌ړه‌ی (۱۳۵) دا ته‌لی .

بیه له‌من دره‌ختی (منی) له‌عنه‌ته به‌ری
یه‌عنی بکه له‌کیرو ته‌نانه‌ت ئی‌حتیراز
هه‌رکس ته‌که‌لومی به‌ (أنا الخیره) وه‌ک بلیس
ته‌مرو سه‌ی خیطاییه ، یا‌ایها البراز

توزی له‌مه‌ویش گوتمان ته‌نانی‌یه‌ت وه خو‌یه‌رستی و ته‌که‌بیور له‌و پیناسه
ناپه‌سه‌ندانان که صوفی تی‌ته‌کوشی له‌ده‌رونی خو‌یا ریشه‌که‌ن یان کات ، هه‌روه‌ها
ناشکرایه شه‌یتان به‌هوی ته‌نانه‌ته‌وه بو‌که‌وتی (أنا خیر منه) واته من له‌تاده‌م چا‌کترم
به‌و بو‌نه‌وه بو له‌عنه‌تی لیکراو له‌به‌ه‌شت ده‌رکرا که‌واته دره‌ختی (منی) واته
(ته‌نانه‌ت) له‌عنه‌ته به‌ری ته‌مه‌رئیکي نیه جگه نه‌فرین مه‌حوی له‌روانگه‌ی
صوفیه‌تی به‌وه ناموزگاری ته‌کات که ته‌نی مرو‌ف خوی له‌کیرو ته‌نانه‌ت دورخاته‌وه ،
مه‌به‌ستم ته‌وه‌ته بلیم شیعه‌کان له‌سه‌رچاوه‌ی ته‌صه‌ووفه‌وه هه‌ل قولیون .

له لاپهړه‌ی «۲۰۳» دا ، ته‌لی .

به‌نی یاری مه‌چوره مه‌عه‌که‌ی ته‌سفه‌ندیاری نه‌فس
که له‌م مه‌یدانه‌دا هه‌ر پیره‌زاله رو‌سته‌می ئی‌زال

مه به سستی ئه وه ته به ئی ره هه نومی و یارمه تی مورشید مروف خوئی ته نها ناتوانی
پرواته مهیدانی یاک کردنه وهی «نفس» ، له به شی ته زکی بهی نفس دا له به شی
له طائفه دا له باسی نه قشبه ندی دا گوتمان پاک کردنه وهی نفس له هه موی
له طائفه کانی تر سه خ تره ، جا لیره دا مه خوئی ده ست بو ئه و مه به سته راته کیشی و
ئه ئی ، پاک کردنه وهی نفس له پیناسی ناپه سه ند، هه روا به گالته ناکریت وه ئه وهی
یارو یامه تی ده ری نه بیته ئه م کاره ی به ته نهانی بو ناکری ، وه به ئی شاره زا ئه م
رینگه ی بو نابریته .

جا لیره دا باسی شه ری روسته م له گه ئی ئه سفه ندیاری پاله واندا که ئه گه ر زال
یارمه تی روسته می نه دانی ده ره قه تی ئه سفه ندیار نه هه ات ، شیرین کاری و موراعاتی
نه ظیرو مونسه باتیککی جوانی شیعریشه که له چوارچیوهی کاره که ی من به ده ره ،
به نام بو ئیره زور به جی و جوانه .

له لاپه ره ی «۲۰۸» دا ئه ئی .

رینگه ی هودا طه ریه تی عیشقه ده (مه خو یا)
وه رنو پیارون و (صلوا علی الرسول)
هه ر ئه م طه ریه بوو، به هه موو سه جی گرتیان
رویین پیا هه تا گه ی نه مه رته به ی و صوول

به ناشکرا ئه ئی

ئه م رینگه ی ته سه ووفه که به
رینگه ی عیشق به ناو بانگه :

سه رچاوه که ی له پیغه مبه رو یارانی به وه هه توه ، وه ئه وان له م ریبازه وه گه یشتونه ته
مراز ، ئیوه ش ئه گه ر ئه تانه وی بگه نه مرز ئه ئی ئه م رینگه ی عیشقه بگرنه بهر ، وه
له و ریبازی ئه وان وه برۆن ،

له لاپه ره ی «۲۲۵» دا ئه ئی .

ده زام بادی به ی عیشقه خه ته رناک ،
که چی هه رچوم ئه گه ر مامو ئه گه ر چوم

تۆزى لىمەۋېش گوتى ئەۋەى بېھۋى بىگاتە مىراز ئەنى رېنگەى عىشق بىگرېتەبەر ،
سەرلەنۋى ئەلى وانەزانن ئەم رېنگەى عىشقە زۇر سوكو ئاسانە بەلكو خەتەرناكە ،
زوترىش ھەرگوتى ۋەكو ئەۋە ۋايە بىرۋىتە شەرى ئەسفەندىيارى پالەۋان ، ئىستە ئەلى
مادام رېنگەى رىزگارى ۋەبەمىراز گەبىشتن ھەر تەنھا ئەم رېنگەى بىت ، ۋامنىش دەست
لەدەست ۋە قەۋەت لەخودا رۋىشتەم ، باۋەكو پىر لە مەترسى يەۋ ، ۋەكو ئەلىن لەمو
بارىكترو لە ئەلماس تىزترە ، بەلام مادام رېنگەى راستە ، ۋا رۋىشتەم .

لەلاپەرەى «۲۲۹» ۱۵ ، ئەلى :

لە خەفتا تى پەرىم ۋە خەفتە بىك بۇدىن ۋە بۇدىن
بە كارى خۇم ۋە كارى كەس نەھاتم ، ۋەى چ بىكارەم
چ خۇش ۋەقتى بو ئەۋ ۋەقتەم لەگۆشەى بىكەسى دا بوم .
ۋەكو ھام لە دەشتى ناكەسيدا ئىستە ئاۋارەم
نەشەيتان ۋە نەدەۋران ۋە نەخزمانم بەمن ناكەن
ئەۋەى نەفسى خەسىم (مەخۇبا) كىرۋوبە دەربارەم

مەخۇبى سكاللا لە دەستى نامورادى ۋە بىكەلكى خۇى ئەكات ، ئەمەش لە چ تەمەنىكا ؟ لە
تەمەنى خەفتا سالىدا ، ۋە لە كانگەى دلمۋە بى دىت كەلە نەبەردى نىۋانى خۇى ۋە نەفسى دا
شكسى خواردۋە بىگومان بى ھانن بە كەم ۋە كورى ۋە بە ھەلە دا خۇى گەۋرەترىن پىاۋەنى بە ، ۋە
لە دەستى ھەمو مەردىك ناپىت ، مەخۇبى سەبارەت بەم نامورادى خۇبە ، ئاۋات بۇ رۋزگارى
لاۋى ۋە بىر ئەۋەى بىتە صۇفى ئەخۋازى ، چۈنكە ئەۋەى مورشىدى نەبو بىكەسەۋ ، ئەۋەش
دەستە داۋىنى مورشىدبو تىتر كەس دارە ، جا ئاۋات بۇ رۋزگارى بى كەسبەكەى ئەخۋازى ،
ئەلى ئەۋسا بىانوم بى كەسىى بو بەلام ئىستە تىتر گوناھى خۇمە كە نەم تۋانى بەسەرى نەفسا
زالىم جا ۋادىارە زۇر گلەبىشى لە خىزمانى بوۋە ھەروا ، لەدەۋران ، بەلام تۋانى گەۋرە بەشى
نەفسى خۇبەنى ، بەلى «أَنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ» سورەى «يوسف» .

مەبەستى ئىمە ئەۋەتە ، شىعرەكان ھەمۋى دەست نىشانە بۇياساۋرەۋشى صۇفى
گەرى .

لە لاپەرەى «۲۳۴» ۱۵ ، ئەلى .

دهرسی عیشقم هەرلهکن پهروانه یا بولبول بوه
بیگه می یا نهیگه می هەر مهشقی ئوستادی دهکهم
کوشتنی ئەسفەندیاری نەفسه بهستهی رایی پیر
گەر مهدهدکا یا نهکا لهوشاهه ئیمدادی دهکهم

عیشق و بولبول و پهروانه و ئوستاد و نەفس و پیرو ئیمداد و مهدهد و شاو ، ههموی ئەمانه
موصطه له حاتی تهصه و و فیه ، سه ره رای ئەوه لیره شا هەر هاواری له دهستی
ئەسفەندیاری نەفسه ، وه به ئاشکرا داوا له پیره کهی ئەکات ئەلی من خۆم ئەم
نەفسه . بو چار ناگریت وه ئەلی تو یارمهتیم بدهیت ، وه به ناوی «شاوه» له
مورشیده کهی ناو ئەبات ، ئەوه ، ههم پیشان دهری بهرزنی پایهی مورشیده که یهتی ،
وه ههم ئیخلاصی خۆی بو ئەو مورشیده .

هەر لهم باره وه له لاپه ره ی «۲۴۴» دا ، ئەلی .

ئەم خه لقه که وا تی گه ییون گه یونه مه مقصود
ریشگا و یینکی مه حصه به ده ردی من و تو چون
بو جیلوه بی بی چونی ، نیه قووه تی چون
«الاحْوَالُ وَالْاَقْوَامُ» ، که من حه وله بو چون
بی چونه عه ده م ، په ی به سوراعی ده می نابهی
فائز بیه به م گه وه ره ، له وه خه ره ، به رو چون .

ئەلی : من هیزی رویشتن و رینگا پریم تیانیه به وراده یه که بتوانم خۆم بگه ینمه
تیشکی بی وینه ی هه ق ، له گه ل ئەوه شا من هه ولی خۆم ئەده م وه ئەوه ی خوا
نه یویست سه ر ناگریت .

ههمیسان به خۆی ئەلیت تا خۆت تیا نه بهیت وه نەفست فه نا نه ییت ناگه یته
ئاواتی ئاوی ژبانی ئەوده مه ، ئەگەر ئەتو ی ئەو مرواری و گه وه ره ت ده ست که ویت
ئەلی خۆت نوقم که بیت له ده ریای ههستی دا .
شيعره کانی تری ئەم فه صیده یه ئەوانیش هەر ئیشاراتی تهصه و و فیه و
موصطه له حاتی صوفیه تی یه ، وه کو فه نا ، زاهید ، صوفی .

له لاپهړه‌ی «۲۶۲» دا ستایشی ئه‌ده بکردن ئه‌کات وه ئه‌لی .

خودا پیدا ئه‌ده ب «جزء الامان» یکه عطی‌ییه‌ی ره ب
چو جه‌رگی بری غه‌یری ئه‌مه‌ی نامه‌ی دربی خوسره و

ئه‌ده ب سه‌رمه‌شقی ته‌سه‌ووفه وه زور باسان لی وه‌کردوه له لاپهړه‌ی «۲۷۲» دا
ووشه‌ی سیاچه‌رده‌ی به‌کار هیناوه ، که ئه‌بیته ره‌ش تاله ، ئه‌م ووشه‌یه له‌پیشا
حافظ ، پاشی ئه‌م مه‌لای جزیری ، وه ئیسته‌ش مه‌حوئی به‌کاری هیناوه ، وه
ئه‌لی .

ئه‌گرچی من‌گه‌دام ئه‌م شا له‌عورنی عیشقدا مه‌حوئی
به‌سه نیسه‌ت له‌به‌ینا من سیا به‌خت ئه‌م سیاچه‌رده

له لاپهړه‌ی «۲۸۴» دا ئه‌لی .

به‌سه‌ر دل‌دا له قاپی فه‌یضه‌وه دی نه‌شته په‌ی دهر په‌ی
چ غه‌مزه‌ی دیده مه‌خموړیکه ئه‌م شه و کون‌ئه‌کا سینه

ئیشاره‌یه بوئه‌وه‌ی ئه‌وشه‌وه مورشیده‌که‌ی روی دلی تی‌کردوه و له فه‌یضو به‌ره‌که‌تی
به‌رخوردار بوه .

له لاپهړه‌ی «۲۸۷» ته‌وه تا «۲۹۰» قه‌صیده‌تیکه هه‌موی ته‌سه‌ووفه ، به‌م شیعه
ده‌ست پی‌ئه‌کات .

ده‌وای ئه‌م نه‌فسه مه‌لعونه‌ت ئه‌وی هه‌رده‌رده وه‌ک جیوه .
که هلنی کوشتن ئه‌و روچی مه‌حض ئه‌م جه‌وه‌ه‌ری زیوه .

جاریکی تر ، هه‌رسکا‌لایه به‌ده‌ستی نه‌فسی نه‌کوژراوو چارنه‌کراوه‌وه ، ئه‌لی
نه‌فس وه‌ک جیوه وایه تا نه‌کوژری خیر ناداته‌وه ، به‌لام که‌کوژرا به‌ک پارچه ژبانه واته
روچیکی نایاب و پا‌که .

له‌باقی شیعه‌کافی‌ترا ناوی مه‌قامات و حال و طه‌ورو ، روح و جاریکی‌تر
دیوی نه‌فس . وه هی‌تر ئه‌بات ، هه‌موی ئیشارات و موصله‌له‌حاتی ته‌سه‌ووفه .
هه‌میسان له لاپه‌زه‌ی «۲۹۱» دا ئه‌لی .

ئەمىنى ، شىئىيە (مەھوۋى) لەمەكرى نەفسى ئەممارە
مەگەر رەحمى خوا دەمبەستى كا ئەم مارە ئەنگىۋە

لە لاپەرەي (۳۱۷) دا ئەلى .

كىۋى غەم وادى جەفا طەي كەردنە ، ئەشرافى عىشق
باكى ھەورازو نشىۋت كەي دە بى گەر رەھرەوى

باش چەن دېرى ئەلى .

باسى چىكەم ، بى كەرانە ، بەحرى پرتەشۋىرى عىشق
تاقە قەترىكى فتوحانە نىكە مەئەوى

ئەلى ئەگەر راست تۈرى رەوى رىيازى عىشق ، واتە سالىكى رىيازى تەصەۋۋفى ،
ناپى خەمى دەردى سەرت ھەيىت چونكە گەنجى گەيشتن بەخوداۋ بە باۋەرى «عين
اليقين» ھەروا ئاسان و بېرەنج دەست نادات .

جا ئەلى ئەم دەرياي تەصەۋۋفە دەريايىكى ئالۋزۇ بى كەنارە ئەۋە تا بۆنمۇنە ،
كتىبى «فتوحات المكىة» ى «شيخ محى الدين العربى» نەبتوانبۋە باسى دلۋى لەۋ دەريايە
بكات ، يان دىۋانى مەئەۋى جەلالە دىنى رۇمى نىكە لەۋ دەريا ، ئەم دوكتىبە ھەم
دورودرېزىزىن ۋە ھەم سەخت و پرتىشارەۋ رەمزو كىنايە ترىنى كىتې تەصەۋۋفن ،
محى الدين لە «۶۳۸» ك دا ۋە جەلالە دىن لە (۶۰۴) ك دا ، لەدنيادە رچون ، باقى
قەصيدە كە ھەموى رموزو موصطەلەحات و مەفھومى تەصەۋۋفە .

لە لاپەرەي (۳۴۳) دا جارىكى تر ھەر سكاللى بەمراز نەگەيشتن دەكات و ئەلى .

ھەر گەتوگۆمە كەچى ھەر دەلىم و تى ناگەم
ھەر جوست و جۆمە كەچى ھەر دەپۆم و پى ناگەم
چاۋم پواۋو گوشە بى ئەۋ ئەبر ۋەم نەدى
دل بو بە بەحرى عولوم و لە ئەلف و بى ناگەم

لېرە دا ئەۋە ئەگەيىنى لە دانشى ظاھىرى و شەرىعى دا بو بە بەحر بەلام لەدانشى
مەئەۋىدا ھىشتا لە ئەلف و بى كەي نەگەيشتە ، چونكە ئەم شەيداي موشاھەدەۋ

چاوپيئي كهوتنه ، نه وه ته ئه لي ئه و نه برومه نه دي ئه م خواز ياري «عين اليقين» بوه ، كه ده ستي نه داوه ، بوي .

له لاپه رهي (٣٦١) دا ئه لي .

بكه سه يري فتوحات ، ئه ر گه ره كته تو فتوح ي روج
كتيبي دل مونا كرده ، پروانه (مه كتوبات)

توزي له مه وپيش باسي كتيبي فتوحات مان كرد ، كتيبي مه كتوباتي ئيامي ره بياني ،
ئه وپيش سي به رگه ، گرننگ ترين وه سه خت ترين كتيبي ته سه ووفه ، له ريبازي
نه قشبه ندي دا لام وايه نه وه ي بتواني به ته واري له مه كتوبات بگات له م په رو
ئه وپه ري ته سه ووف حالي بوه ، به تاييه ت له ريبازي نه قشبه ندي به كاندا .

خاوه ني ئه م كتيبه ئيامي ره بياني شيخ ئه حمه دي موجه ديده ، كه له سالي
«١٠٣٤» ك دا له دنيا ده رچوه .

بيگومان ئه مانه ش هه ر ته سه ووفن .

له لاپه رهي «٣٩٨» دا به باشي باسي شيوه ي گرته به ري ريبازي نه قشبه ندي پيشان
ئه داو ئه لي .

ئيعلاص ئه گه ر بي (فيها) گه رنه بي ده بي

كه سبي بكه ي به ته زكي به ي ئه خلاق و نه فسي دون

وا به سته به به صوحه تي كاميل تري له خو ت

ذيكري ده وامو تابعي سونه ي سه ني يه بون

هه ر ئه م خيصاله به كه سه حابي كيرامي بي

فائيز به مه رته به ي (رضي الله و و (رضوان

هه ر به م طه ريقه بي گهيون گهيونه خودا

ئه و ذاته عاريفانه كه داناوو تي گهيون

روو كه ينه ئه م طه ريقه به ئازانه مه ش برا

تا كه ي ئه سيري مه غله طه ي ئه فسانه وو فسون

ريگه ي سه عاده تي ئه به ديبي تو له سه ر منه

بيده م نيشان و دام ، له سه ر تو به رتوه چون

تا ناخبری قهصیده که دل گهرم کردن و وره نانه بهره بوگرته بهری رییازی ته صه ووف
له سهری ری ره وی نه قشبه ندی به کان ، شیعه کان شهونده رونن پیوست یان به
توژینه وه نیه ، گرنگ ترین شت شهوته شهلی ، ئیخلاص ، تهزکی بهی نه فس .
بوئی مورشیدی کامیل ، وه بهره وام بون له سهری ذیکر ، شهمانه مه رجن بوگه یشتن
به مرار .

له لاپه ره ی (۴۶۱) به ولاره تا (۴۶۷) مه دحی جه زره تی مه ولانا خالیده
که شهویش باسی پی ناویت که ته صه ووفه .

به م جو ره سهیر شه کهین مه حوی به کیکه له گه وره پیاوانی مهیدانی شیعی
ته صه ووفی کوردی ، ههروه ها زوریش روونه شه وهی له ته صه ووف و موصطه له حاتی
شاره زا نه ییت ، ناتوانی له م گه نجینه گه وره به تیگات ، به لام لام وایه ، پاش
خویندنه وهی شه م کتیبه ی بهره ست تان زوریک له مه به سته کانی شه م دیوانه و کتیب و
دیوانه کانی تری ته صه ووف تیگه ن .

شیخ عومہری بیارہ، ضیائہ دین

حەزەرەتی شیخ عومەری بیارە کوری شیخ عوسمان سیراجەدینە، ئەم ذاته
 گەورەیه هەرچەن لە زەمانی باوکیا، هەرۆه کو شیخ بەهائەدین، برای
 باوکودایکی، شیخ عومەر، لە ئیجازە نامەکە ی شیخ عومەردا نوسیویەتی،
 گەیشتووەتە پایە ئیرشادی موطلق، واتە بەقای پاش فەنا، لەگەڵ ئەو شاپاش
 فەوتی باوکی، هەر پەییوەندی بچوکایەتی لەخزمەتی کاکیا نەبریوە، نا ئەوکاتە ی که
 حەزەرەتی بەهائەدینیش ئیجازە ئیرشادی داوه، وە لەدنی بیارەدا دەستی کردووەتە
 ئیرشاد، هەر واکە جەنابی مامۆستا مەلاکەریم لەهەموو تەئلیفیك دا که باسی شیخ
 عومەر هاتیبە پێشەوه، باسی کردووە، وە هەرۆه ها که شیخ موحەممەد ئەمین کوردنی،
 لە کتیبی «المواهب السرمديه» دا نوسیویەتی، وە خۆی موریدی شیخ عومەر بوە، پاشان
 چووەتە قاهیرە وە لە ئەزھەرا بوەتە ئوستاد، وە طەریقە ی نەقشبە ندی لە میصرای بلاو
 کردووەتەوه، وە هەرۆه ها که مەلا حامیدی بیساران لە کتیبی «ریاض المشتاقین» وە مەلا
 مەحمودی باکی لە کتیبی «نور الناظرین فی مناقب ضیاء الدین» دا نوسیویانە، هەرچەن
 هەرچوار کۆرەکە ی حەزەرەتی سیراجەدین، هەموو شابازی رینگە ی تەریقەت بون،
 وە هەرچوار، واتە، شیخ موحەممەد بەهائەدین، حاجی شیخ عەبدولرەحمان «وہفای»،
 شیخ عومەر ضیائەدین، وە حاجی شیخ ئەحمەد، کامیل وە موکەمیل بون، وە
 هەرچەن حاجی شیخ عەبدولرەحمان دەسەلاتی مەعنەوی لەرادە بەدەر بوە، لەگەڵی
 ئەو شاپاش حەزەرەتی ضیائەدین، گوئی سەرتەلی هەمویانە، چونکە لە هەمویان زیاتر
 خزمەتۆ، کردووە بەعولومی ئیسلامی وە تەریقە ی نەقشبە ندی.

هەرچەن ئەم شیخان نەقشبە ندی یە، لەناوی توێژەکانی مەردوم دا،
 بەرلەهەموان، پەییوەندی رۆحی و ئیخلاصی راستەقینەیان لەتەکی عولەمادا، لەپاشان
 لەتەکی هەزاراندا، پاشان لەتەکی چینهکانی تری خەلکا بوە، بەلام هیچکام لەو
 مەشایخانە بەشیوہییکی رەسمی مەدرەسەیان دانەناوہ که لەسەری ئەرکی خۆیان
 مودەرریسی بو بێرن وە تا ئەو رادە یە پەری بەدنی بەو جۆرە ی که ضیائەدین

کردویه تی، به لئی هه مویان خاوهن خانه قا بون وه خانه قا کانیاں پری بوه له مه لاجاڤ، وه کوره کانی خوڤان و خه لکی تریش دهرسیان به لایانه وه خوڤندوه، به لام حاله تی مه دره سهینکی سه ره خوڤی نه بوه، ... تا، زه مانی شیخی ضیا نه دین، جا نه و ذاته بینای مه دره سهی دروس کردوه و موده ررسی تایه تی بو هانیوه، که بریتی بیت له مه لاقادری بیاره، به ناوبانگک به مه لای گه وره، وه بوئه وهی پیشانی بدات چون نه بی ریز بگریت له عوله ما، کچی خوڤشی داوه تی وه کردویه به زاوای خوڤی وه صدان ته له بهی خسته ته به دهستی، به کیک تر، له کاره گرنگه کانی شیخ عومهر دروس کردنی نانه وه خانه ی تایه ت بوه له ناوی خانه قادا، که شه وو روژ نانی تیا کراوه و به خوڤرانی دراوه به خه لک وه زور جار خوڤی به دهستی خوڤی له و فرنه دا نانی کردوه و فهقی و مه لاه و صوفی و هه ژارانی نه و ناوه بردویانه.

وه کو شاره زایان ناگادارن نه وهی نه و دهمه بوخه لک زور گرنگ بوه وه تاوه کو نه م دواپی یه ش نیمه له یادمانه، گرنگ ترین ناوانی هه ر خیزانیک نه وه بو که «ژه مهن» ی هه بیت واته، به شی تانوخشه ی به هار، ده غل له مالیا هه بیت تیر پیخوڤر هه بو باشه و، نه بو، نه بو، سکالو و ورکه هه ره ی ژه مهن بو. جا، بو فهقی، گرنگ ترین شت نه وه بو شوینی نوستنی هه بیت که بریتی بو له مزگه وت یان حوجره ی فهقی.

ماموستاییک بیگریته خوڤی که دهرسی پی بلیت. خه لکی گونده که برونه زری باری دابین کردنی، نان، نه ممش به و جوڤه بو ئیواران فهقی، مال له و مال نه گه را «راتوه» یان «راتبه» ی نه کرد وه هه رماله ی نانیکیان نه دا، یان زیاتر. که واته نه ر دیکه گه وره بوایه فهقی زووتر نه یانتوانی بمینه وه به چوکیشی بوایی وا که متر. به نه ندازه ی نانه کان. تیر پی خوڤر مه گه ر به ده گمه ن دهستی بدایی. که واته شوینی نوستن، مه لا بو دهرس گوتنه وه، دابین بوئی نان، نه مانه گرنگ ترین شتی بون که بو خوڤندنی فهقی کان پیویست بو.

مه به ستم له م روون کردنه وه. بو به راوردی گرنگی خزمه تی شیخ عومهر بو به عیلم وه عوله ما، شیخ عومهر هه روه کو گوتمان به ناوبانگک ترین مه لای نه و ده ورو به ره ی هانی نه و په ری ریزی لی گرت ژبانی دابین کرد نانه وه خانه ییکیشی دانا هه رکه س تا ناره زوی لی به به خوڤرانی کولیره بیات، هه رچه ن خانه قاینکی گه وره یشی دروس کردبو به لام بوئه وهی فهقی کان به ئارامی و به ئاسایش سه رگه رمی خوڤندن بن

پنج شەش ژوری گه‌وره‌ی بو فقه‌ی کان دروس کردبو جگه ژوری تاییه‌تی موده‌رریس بو دەرس گوتنه‌وه.

ئەمە جگه رازاندنەوه‌ی کتیب خانە ییکی نایاب و دەولەمەندو پر لە کتیبی باش. جا، لیکێ دەره‌وه بزانه ئاوا کاری لەو کاتو سەر دەمەدا چ خزمەتیکی گه‌وره بوە بەزانیاری، بیگومان بەئەندازە‌ی دانشگە‌تیکی ئەم رۆزگارە خزمەتی کردووە.

هەر لەبەری ئەم خزمەتە گه‌وره‌تە که لە زەمانی شیخ عومەر بەم لاوه، که‌متر بێه‌مالە‌ی تایینی لە کورده‌واریدا هەبە، پرشنگیکی خۆینە‌واری «بیاره» ی بەر نەکه‌وتی، سا یان راستە‌وخۆ لە بیاره خۆیندوێتی، یان لای مە‌لایک خۆیندوێتی که لە بیاره تە‌واوی کردووە، یان لای فقه‌ی ئەو مە‌لایانە.

ئەم خزمەت بە‌عولە‌ماو گەرم بونی مە‌درە‌سه‌یە هەم لەزەمانی شیخ نەجمە‌دینی کورپی شیخ عومەر، وە هەم لە زەمانی شیخ عە‌لە‌دینی کورپی شیخ عومەر‌دا، هەر بە‌رده‌وام بو، واتە تا سالی «١٩٥٤» ی، ز، وە وە‌زعی نانه‌وا خانە‌که‌ش، لە زەمانی باوکا که من ئەم‌دی، گەرم‌تر نە‌بونی کزتر نە‌بو، وە هە‌ژاران، تە‌نانه‌ت خە‌لکی تری ناوی دی هەرکەس تارە‌زوی لی بوائی ئە‌هات و کولێره‌ی خۆ‌رایی وەر ئە‌گرت. وە لە زەمانی شیخ عە‌لە‌دینا، پاش فەوتی مە‌لا قادری بیاره لە‌سالی «١٣٣٧» دا، که سالیکی لە‌پاشی فەوتی شیخ نەجمە‌دین بوە. شیخ عە‌لە‌دین موده‌رریسی هە‌لکە‌وتی دل‌خۆش کردون وە هاوردوێتە بیاره بو تە‌دریس لە‌پیشا مە‌رحومی شیخ مە‌لا طاها‌ی باليسان که عالیکی بە‌ناوبانگ بوە، پاشان جە‌نابی ماموستا مە‌لا کە‌رم، خودا دە‌س‌بگرت بە تە‌مە‌نی‌وه، پاشان جە‌نابی ماموستا شیخ موحە‌مە‌دی کورپی شیخ مە‌لا طاها‌ی باليسانی، لە‌بیاره‌دا تە‌دریسیان کردووە.

بیگومان من مە‌به‌ستم نوسینی میژو نیە، بە‌لکو چونکه لە شیخە‌کانی شیخ عومەر، بە‌ناوی شیخ مورشیدیکی زۆر پایه‌بەرز، ناو ئە‌بە‌ین، پتویست بو ئەو ذاته بناسریت، تاوه‌کو باشت‌ر بانی شیخە‌کانی بزانی، هە‌روه‌ها هەر بو ئەو ناسینە‌و بو سەر‌دەر کردنی ئیوه لە ئیجازە‌ی ئیرشادی موطلق، وە دان نانی مورشید بە‌وه‌دا، که ئەو ئیجازە‌ دراوە‌گە‌یشتو‌تە مە‌قامی بە‌قای پاش فەنا، لێره‌دا ئەو ئیجازە نامە‌یه‌ی که بە شیخ عومەر دراوه، ئە‌ویش چاپ ئە‌که‌م و ئە‌یگۆر مە‌سە‌ری کوردی، هەر وە‌کو

له بهشی نه قشبه ندی به که دا زنجیره ی ئیجازه کاتم چاپ کردوه ، تا ده رکه وی چون تم تهریقته دهس به دهس هاتوه تا ئاخرمورشید ، شیخ عومهر ضیائه دین له سالی (۱۳۱۸) ک دا له بیاره دا له دنیا ده رچوه وه له تریکی خانه فاو مه درسه که دا ده فن کراوه .

شیخ نه جمه دینی کوری «۱۲۸۰-۱۳۳۷» ک وه شیخ عه لائه دینی کوری «۱۲۸۰-۱۳۷۳» ک له م لاو له ولایه وه به خاک سپیرا ون . تم دوو کوره ی شیخ عومهر هه ردوکیان خاوه نی ئیجازه ی ئیرشادی موطله ق بون له لاینی باوکیانه وه . جه زه نی ضیائه دین مه شهوره به وه ی ، که گه و ره ترین پیای ته صه ووفی رۆزگاری خو ی بو وه به ناوی موجه دیدی صه ده ی چواره هه می کوچی ناوبرا وه .

تم ذاته به کوردی و عه ره بی و فارسی شیعی هه به وه له نویسی په خشانی فارسیدا بی وینه بوه ، مه لامه حمودی باکی ی شیعو نامه کانی کو کردوه ته وه وه له کتیبیکا به ناوی «نورالناظرین» که ده ست خه ته و فارسی به ، نویسیه تی ، جه نابی ماموستا مه لا که ریمیش بری له وانه و بریکی تر له شوینه واره کانی شیخ عومهر ی له یادی مه ردانی دوو دا ، له چاپ دا وه ، به لام هیشتا به و جو ره ی که بشی نوسرا وه کانی شیخ عومهر کونه کراونه ته وه .

زۆره ی شیعه کانی شیخ عومهر ته صه ووفن ، به تایبه ت چنده قه صیده ییکی که عه ره بی به ، شاره زای ته صه ووف وه زمانی عه ره بی ته ویت تا لی یان تی بگات ، سه ره تای به کی له قه صیده عه ره بی به کانی به م جو ره ده ست پی ته کات .

قَدْ لَاحَ إِلَى الْآنَ مِنَ اللَّوْحِ كِتَابِي
مَا فَضَّلَ لِي كُلَّ كِتَابٍ وَخَطَابٍ

له سه ره تای قه صیده ییکی ترا ته لی .
وَلَمْ أَرِ فِي الْأَفَاقِ مَاوِي خَلَاطِهُوِي
وَنَفْسِي بِهِ رَبَّتْ وَفِيهِ تَرَكَّتْ

ئیمه لیره دا له شیعی شیخ عومهر به ناوی شیعی مورشیدیکی زۆر به ده سه لات ته کوئینه وه هه رچه ن زووتر گوتمان شیعه کانی جزیری هی گه و ره پیاییکی ته صه ووفه ، به لام هه م شیوه ی زمانه که جیاوازه ، هه م جزیری ، نه له شیعه کانی ،

وهنه لهو نوسینانه دا که له باره یوه نوسرابون، به لگه ییکم نه دی بلی که ښر شادی کردیت و خاوه ن موریدو خه لیفه و خانه قا بویت، بهم جوړه نه توانین بلین کامیل یوه به لام موکه ممل نه یوه، یان بلین له فنادا ماوه ته یوه و نه چو ته به قا. مه گهر به لگه ییکي نوی مان ده ست که ویت.

به لام نه و تا سه باره ت به شیخ عومه ر، هم به لگه ی نوسراو وه هم شایه تی زیندو هه به بوته یوه ی که ناقانه ی روژگاری خو ی یوه، وه هم شیعه کانی زورباش ده ری نه خن چ پایه به رزی یوه له ته سه و و فدا. وه کو دیمان مورید له پیری خو ی داوای یارمه تی و به ره که ت نه کات وه به ده ستی نه فسی نه ماره وه گیری کرده، به لام مورشید له خدمه تی پیغه مبه ر وه له حوزوری خودا داوای به ش نه کات، یان سوپاسی نه و به شه ی نه کات که وه ری گرتوه. مورید له که موکوړی و یی ده سه لاتی نه دوی به لام مورشید که مالات له گو فتاریا نه دره وشینه وه.

به داخه وه شیعه کوردی به کانی شیخ عومه ر ضیانه دین، که من، له گه ل نه و ه شا ته نها که صیده ییکیان، به لکو ته نها شیعه ریکیشی به سه بوته یوه ی بزانی چ پایه ییکي به رزی مه عنه و یی هه یوه، هه رچهن نه و ی گه وره پیاوای عیلم و ته سه و و ف سه باره ت به پایه به رزی نه م ذاته پی هاتن زور زیاتره له و ه ش که خو ی فه رمویه تی.

نه مه ش نمونه ییکي شیعه کوردی شیخ عومه ر ضیانه دین.

له نه شه ی فه یضی عیشقی فه خری عالم دل موصه ففایه
عه جه ب بالایه روتبه ی عیشقم و نه فسم ته وه لایه

مه قامی عاریفان یی زه حمه ت و ره نج و مه شه فقه ت دیم
له زومره ی عاشقام بو یه عالم لیم ته به ررایه

له هه رچی روده که م وه ک روژ عیانه چی رموزاته
«له طائف» سه ره سه ر موسته غریقی ذیکری هو الله یه

له بامی عه ر شه وه په رده ی حیجایم لادرا یه ک سه ر
رموزاتی حه قایق شوعله به خشه دل ته سه لایه

له مه یخانه‌ی حه‌قیقه‌ت بومه ساقی مه‌جلیسی ره‌ندان
له حه‌لقه‌ی دائره‌ی عوششاق له‌به‌س جیگه‌م موعه‌للایه

که‌سی شوغلی مه‌حبه‌ت بی ده‌بی وه‌صلی به‌هه‌ق ته‌حقیق
صه‌راجه‌ت پی‌ت ده‌لیم خالی‌ی له‌هه‌ر نوکته‌و موعه‌نمایه

له موژده‌ی ئەم خه‌لآته خوا به‌توی دا موذنی‌ی پروره‌ش
ده‌بی رۆح که‌ی فیدای شو‌باکی ره‌وزه‌ی ئەو شه‌هه‌نشایه

لام وایه زۆر به‌باشی‌ی دیاره شاعیر چی ئەفه‌رمی و مه‌قامی چی بوه له‌گه‌ل ئەوه‌شا
من لام وایه کاتی که‌ قه‌صیده‌ی دوه‌می گو‌توه، هه‌روا ئەو قه‌صیده‌ عه‌ره‌بی‌یه‌ی که‌
سه‌ر دێره که‌مان نوسی «قدلاح لی الان»، له‌و کاته‌دا پایه‌و مه‌قامی هه‌یشتا له‌مه‌ی
نیسته‌ش به‌رزتر بوه، له‌م قه‌صیده‌یه‌دا پیشان ئەدات گه‌یشتوه‌ته به‌قای پاش فه‌نا،
ئیمه‌ زوتر گو‌تمان ئەوه‌ی له‌فه‌نا تی پهری تازه هه‌رگیز ناگه‌ریته‌وه بۆلای خرابه‌ چونکه‌
کانگه‌ی ئەو لاری گرتنه‌ نه‌فسه‌، که‌ نه‌فس فانی بو‌ئیتر ئەو که‌سه قوتار بوه جا ئەوه‌ته
شیخ عومه‌ر ئەلی:

له‌ده‌س ته‌زویری نه‌فس و مه‌کری شه‌یتانی له‌عین ده‌رچوم، وه‌ئه‌لی له‌طائف
هه‌موی سه‌رگه‌رمی ذیکری هو‌الله به، هه‌روه‌ها زۆر باش ده‌ری ئەخات که‌ موراد
بوه، به‌وه‌دا که‌ ئەلی مه‌قامی عاریفان بی زه‌حمه‌ت و ره‌نج و مه‌شه‌ققه‌ت دیم، ئەلی
به‌راستی روتبه‌ی عیشقم بالایه‌و ئەلی، له‌بانی عه‌رشه‌وه واته به‌ خواستی خودا،
په‌رده‌ی سه‌ری چاوی به‌صیره‌تم لایه‌و هه‌رچی رموزات و ئیشاراته هه‌موم
له‌پیش چا و روونه، وه‌ دل‌م شاد و خوشبه‌خته‌و بومه‌ته ساقی مه‌جلیسی ره‌ندان ئەو
ساقی‌یه‌ی که‌زوتر حافظ و هه‌روه‌ها مه‌لای جزیری و مه‌وله‌وی و مه‌حو‌ی و ری‌بوارانی
رینگه‌ی ته‌صه‌ووف ده‌سته‌و داوینی ئەبن وه‌ هانای بو‌دیرن که‌ بی‌به‌شیان نه‌کات. جا
ئەم خه‌لآته به‌نرخ و بی‌ده‌ردی سه‌ر به‌ده‌ست هاتوه، به‌ هی پیغه‌مبه‌ری ئەزانی
درودی خودای له‌سه‌ر وه‌ خوی ئەکاته قوربانی مه‌رقه‌ده‌که‌ی.

به‌لام له‌م قه‌صیده‌یه‌دا که‌ نیسته ئەینوسم هه‌موی موضعه‌له‌حه‌کانی، هی ئەو
مه‌قامانه‌ن که‌ گه‌وره‌ پیاوانی ته‌صه‌ووف له‌کاتی به‌قادا ده‌سیان نه‌که‌و‌یت، وه‌ هی

سەر قافلەى سەر قافلە کانه وه هى ئه وپه رى پى گه يشتنى ته صه ووفه ، که مه گه ر
که سائىكى وه کو حه زره تى عه بدولقادرى گه يلانى يان به هائهدى نه قشبه ند وه ئىامى
ره بىانى شتى وايان در کاندى ، که نه فه رمى .

فه قىبى مه دره سهى ته و حىدم نه مپرو
فه رىدى دائرهى ته فه رىدم نه مپرو

ره زا ناچم که نه غيار بىنه مه جلىس
که چه وگانى قه ضاى ته بعىدم نه مپرو

نيه بوئهو نيشانه تابناسرى
به خوى من دافىعى ته ره رىدم نه مپرو

له ته نزهى نيه هىچ که س ره فه قم
چراى کاروان سه راي ته محىدم نه مپرو

چلون کا حه مدى باقى عه بدى فانى
به عىصيان ماوه راي ته حمىدم نه مپرو

عه لايق ده ردى ئى ده رمانه (فه وزى)
ره ئىس عه سکه رى ته جرىدم نه مپرو

من له باسى موصطه له حاته کاندا باسى مه قامه کانى ته و حىد ته فه رىد ، ته جرىد وه
ته نزهىم کردوه وه هه موى نه م مه قامانه ده س که وتى مه لبه ندى به قايه . نه م قه صىده يه
له گه لى نه وه شا که به رزى پاىهى مه عنه ولى شىخ عومه ر نه گه بىنى ، ورده کارىكى
زور وه ته ناسوب له نىوانى مه به سته کاندا ده ره شخات .

فه قيه نه ئى مه دره سهى هه بىت نه لى فه قىبى مه دره سهى ته و حىدم ، يان
له زانبارى ته و حىدا فه قىم ، هه روه ها تا قانهى دائرهى ته فه رىد ، لى ره دا فه رىدو
ته فه رىدى خسته وه ته يه ك ، نه وهى که نه لى چه وگانى ده ستى ته قدىرم ، وانه وه کو

گالوكيڭ كه خاوهن گالوك خواسته كانى خوى بهو نه نجام نه دات نه مرو نهو گالوكى دهستى نه قدیره ، واته دهستورى خوادای گهوره له پریگه ی نه مه وه نه نجام نه دریت .

نه لى نیه بو نهو نیشانه تا بناسرى ، نیشاره یه بو نایه قى (لیس كمثل هشی) نه لى شتى وانیه بلیم خودا وه كو نه وه وایه وه ناسینی عیلم وه نیستیدلال وه ته قلید هیچ کامی ناگاته (عین الیقین) نه لى نه وه ی بیهوی به شیوه ی عینول یه قین خوا بناسیت بایته لای من تا یه قینه كه ی بكممه عهینى ، وه كارى كى لى یت به چاوی به صیره ت وه موکاشه فه شتى وا بینى تیر تهر دیدو گومانى نه مینى ، «به خوى من دافعی تهر دیدم نه مرو» .

نه لى له م جیهاندها له مه قامی ته نزیهدا كه سم ناگاتى وه ههروه كو چرا ، كاروان سه رای ته مجیدم روناك كرده .

نه لى چون فانی نه توانی سوپاسی باقی به جی بیړیت ، فانی ماوه یلك هه یه و تیا نه چى ، یان نه توانین بلین نهو مه قامی فه نای بریبی كه ی نه توانی همدی خودا ته واو كات ، نهو خودا ، نه م به نده ، نهو نه زه لی و نه به دی نه م حادیث و فانی .

نه لى گوناوه عوصیانیشم نه وه نده زوره ته نانه ت روی همدو نه نایشم نیه ، بوچی ؟

چونكه تاوان بار نه بی سزا بدری نیسته نهك هه ر سزانه دراوه به لكو ... خه لاتیس كراوه ، كه واته چون بتوانی به وجوره ی كه بشی همدی نهو خودا میهره بانه بكات .

علایق ، واته دل به ستنه وه به دنیاو دهس هاته دنیایی یه كانه وه ، نه لى نه مه دهر دیکى بی دهرمانه وه كه س ناتوانی دلی له زه رقی و به رقی دنیا بپچری ، به لام نهو لیره دا خوش حاله كه فه رمانده ی هه موی نهو كه سانه ته كه دلایان له دنیا به رداوه .

گوتمان به كى له واتا كانی ته جرید ، خوش ویستی دهس كه وتی دنیایی له دل دهر كردنه ، نه لى من دنیا م له دل دهر كردوه وه فه رمانده ی له شكه ریكم كه هه موی وه كومن دلایان له زه رقی و به رقی دنیا به رداوه ، واته خوشه ویستی دنیا نیه له دلایان نه گه ر هه یه سه رزاری یه وه دلایان ته نها جیگه ی خوش ویستی خودایه .

جاڤمه سه ره تانی بو بو پیشان دانی شهوی که ته صه ووف تا چ راده ییک شه ده بی
زمانی کوردی ده وله مند کردوه .

تومیده وارم شه به شه له ناینده دا خوی بیته (موضوع) بو خویته وارن و
تویژه ران و روناک بیره کاتمان ، به شکو بتوانن به ره می گه یشتوترو به نام ترو کامل تر
پیش کشتی شه ده بی کوردی و فرههنگی کورده واری بکن .

هه رخوش و سه رکه وتوبن به خوام سپاردن

←
شه مه ش وینهی شه و نیجازه نامه به که
شیخ موجه مهد به هاتوددین بو شیخ
عومهر ضیائوددینی برای نووسیوه :
←

نامه و یندی نیجازه نامه‌یکه که

شیخ موحه‌ممد به‌هائوددین نویسیه‌نی

بو شیخ عومه‌ر ضیائوددینی برای .

بسمه سبحانه و تعالی

الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب، وهدى المؤمنين بارسال رسوله الكريم اليهم على طريق الحق والصواب. وصلى الله على سيدنا ومولانا حبيبنا وخير خلقه محمد وآله وصحبه الذين هم نجوم الهدى لأولى الألباب.

اما بعد، گزارش می‌رود از آنجا که فقیر فی بضاعت، باوجود عجز و تقصیر، حسب الامر و اجازه حضرت والد ماجد قدس سره، «مجاز و مأذون مطلق» در طریقه‌ی علیه‌نقشبندیه بوده و هستم، به امر ظاهری و باطنی مشایخان کرام و اولیای عظام قدس الله اسرارهم بر سجاده‌ی ارشاد نشسته‌ام. طالبان این نعمت عظمی و غواصان بحر توفیق از عشق این جواهر نفیسه کبری که وصول به درجه‌ی حق‌الیقین است، دست توسل به ذیل این خادم درویشان زده و می‌زنند، و باهریک به قدر استعداد خود معامله‌ی ظاهری و باطنی معمول شده و میشود، لاسیما برادر والاگهر، در دریای ارادت، مصباح زجاجه‌ی سعادت، مرکز دائره‌ی صداقت، کوه بصیرت، وقوه‌ی بصر، عزیز الوجود خجسته سیر شیخ عمر حفظه الله الملك الاکبر است، که در عصر حضرت والد ماجد قدس سره مدت بر سلوک استقامت داشته و تهذیب اخلاق نموده، و استعدادا بر امثال و اقران خود بر مثال تفاوت شمس و سائر کواکب غالب گردیده، «و الحمد لله شرف نعمت بقای بعد از فنا یافته» و مراتب و مقامات علیه‌را طی نموده، و به خلعت اجازه حضرت ایشان و سائر مشایخان قدس سرهم بهره‌یاب گردیده.

علی هذا نظر رافت و شفقت حضرت پیر در حق وی بمنه کامل، و نسبت اخوتش بافقیر به سه جهت حاصل است. یکی نسبی، و یکی حسبی، و یکی عهدی. فقیر نیز از کمال ادب و ارادت و صدق رضای خاطر عزیزش همواره مسرور

بوده. اگرچه قبول خاطر بزرگان زودتر شده بود، باز هم به نیابت مشایخان کرام قدس الله اسرارهم، محض اتمام داب سعادت ان عزیزرا از قبول نمودن مریدان و تعلیم طالبان و تبلیغ احکام شریعت و طریقت مجاز و مفوض نمودیم که بر وفق شریعت غرّای حضرت سید الانام علیه و علی اله الف صلاة و سلام و اداب طریقت مشایخان قدس الله اسرارهم به تربیت طالبان اوقاترا صرف نماید، و طالبانرا از خلفا و مرید و محسوب و منسوب از صغار و کبار و ادنی و اعلی نیز وظیفه عین است که حسن ادب و اطاعت اوامر و نواهی و قبول نصایح مشفقانه ان عزیزرا آویزه گوش هوش داشته صحبت و شرف خدمتش غنیمت وقت خود شمردند، و از عجز و رنجش خاطرش پرهیزند، چنانچه از زهر قاتل پرهیزند، که رد و قبولش رد و قبول حقیر و حضرت پیر دستگیر و سائر مشایخ عظام و اولیای کرام است.

ز یك شاحیم اگر شیرین اگر تلخ

ز یك بزمیم اگر هشیار اگر مست

(ذلك فضل الله يؤتیه من یشاء، والله ذو الفضل العظیم. اللهم اجعله للمتقین اماما، ولا حول ولا قوۃ الا بالله العلی العظیم. وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعین. و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.)

۵ ذی القعدة ۱۲۹۴ هـ

(جینگه‌ی موری)

محمد العثماني النقشبندی

فقیر در درون دل شیخ عمر سلمه الله در دنیا و عقبی قبول نمودم، بل در میان جان جای داده‌ایم. همین نوشته سند است. حق سبحانه و تعالی قبول فرماید.

(تیمزای)

محمد العثماني

مه‌به‌ستی من لیره‌دا دست نیشانه بو‌ئو مه‌قामी به‌قای پاشی فه‌نایه، که نه‌و که‌سه‌ی نه‌یگاتی ناتوانی مورشیدی کامیل وه موکه‌میل بیت.

(بسمه سبحانه و تعالى)

الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب وهدى المومنين بارسال رسوله الكريم اليهم على طريق الحق والصواب ، وصلى الله على سيدنا ومولانا حبيبنا وخير خلقه محمد واله وصحبه الذين هم نجوم الهدى لاولى الالباب .

له پاشان شایانی گوته به هوئی نه وه وه منی هه ژارو بی سه رمایه ، سه ره رای هه مو ناته وانیکم ، به پیئی نه مری باوکی به پریم ، پایه ی به رزتر بیئ ، له پر یبازی نه قشبه ندی دا روخصه ت و ئیجازه دراوم ، وه به فه رمانی ناشکراو نه پیئی مه شایخانی پایه به رز و نه ولیای گه وره پایه یان به رزتر بیئ ، به سه ری سه ججاده ی ئیرشاده وه دانیشتم ، خواز یارانی نهو نیعمه ته گه وره یه ، وه مه له وانانی ده ریای سه رکه وتن ، له خوئی ی به ده ست هینانی نهو گه وه ره گرانبه هایه دا ، که بریتی به له گه یشتن به پایه ی «حق الیقین» ، ده سته و داوینی نه م خدمه ت گوزاری ده رویشانه بوون وه نه بن ، وه له ته کی هه رکام له واندا به پیئی ئیستیعدادی خو یان مامه له ی ده رو ده رو نی یان له گه لا کراوه نه کریت ، به تایه ت برای زور به نرخ دورری ده ریای ئیراده ت ، تیشکی چل چرای سه عاده ت ، ناوه ندی جه غزی راست گوئی ، ده لاقه ی به صیره ت وه نوری چاوان به پر یزو پاک ره وش (شیخ عومهر) ، خوی گه وره بی پار یزیت : که له پر وژگاری باوکی سه روه رمان دا ، ماوه ییکی دورو در یژ سه رگه رمی ری گرتنه بهر ، وه په روه رده کردنی ره وش خوی بوه ، وه ئیستیعدادی ، به پیئی هاوه لانی خوی ، وه کو ماوه له نیوانی هه تاوو نه سئیره کانی ترا ئاوا بوه ، نه وه نده ئاماده پی نه م بالتر بوه ، وه (سویاس بوخوا سه ربه رز بوه ، به نیعمه تی به قای پاشی فه نا) ، وه مه قامه به رزه کانی پر یوه ، وه به خه لاتی ئیجازه ی باوکمان وه باقی ی مه شایخان به هره مه ند بوه .

له بهر نه مه ، سویاس بوخوا ، جه زره تی پر ده زباره ی نهو نه زه ری ره حم و شه فه قه تی هه بوه ، وه په یوه ندی له ته کی منیسا له سی لاوه هه یه یه کیکی هی بنه ماله پی و خانه واده پی ، دوه می له باره ی ره وش و نه خلاقه وه ، سیه می په یمانی ته یقته ، که هه ردوکیان موریدی ، شیخ عوسمانی باوکیان بون ، هه رچه ن هه روه کو گوتم ، گه وره پیوانی ته ر یقته قوبولیان کرده له گه لا نه وه شا ، به نوینه رایه تی ی مه شایخانی سه روه ر خوا پایه یان به رزترکات ، بو بته و کردنه وه ییکی زیاتری دابی خوش به ختی ی ، منیش نهو عه زیزه م ئیجازه دا ، که مورید «خواز یار» په رورده

کات ، وه ويستياران لهم ريبازوه بگه يئنه مراز ، وه له راگه ياندني ده ستوري شهريعت وه تهريقت دا سهر به خوڤه ، وه خوڤي ته تواني به پني شهريعتي سهروهري هه مولاتي ، ههزار سلاوي له سهرييت ، وه به پني داني ريبازي مه شايجان ، خوا پايه بهر زترين کات ، خوازياران پي بگه يئني وه سهر گه رمي پهروه ده کردنيان يئت .

له سهري هه موي خوازياران ، چ خه ليفه کان وه چ موريدو مه حسابو مه نسوب ، گه وروه به چوک ، تازه کارو پايه بهرز ، سپارده يئني زور پويسته که ريزي لي بگرن ، وه فهرموده کاني ، چ ده ستور به ته نجام داني کاري يئت ، چ ده ستور به دور که و تنه وه له رفتارو گوفتاري يئت ، به گوڤي بکه ن ، وه نامورگاري به کاني ته و خوڤه ويسته ، بکه نه گوڤه واره ي گوڤي هوش و بيريان ، خوڤيان به سه بهرز بزائن ته گهر ، هه لي نزيك بونه وه و خزمهت کردني ته ويان بو ده ست بدات ، وه خوڤيان له دل نيشاندني ته و پياريزن ، به وجوره ي که خوڤيان له زه هري کوشنده ته پياريزن چونکه وه رگرتن ، يان ده رکردني ته و ، هه رکه سي وه رگرت يان ده ري کرد ، وه رگرتن و ده رکردني مني هه زارو جه زه ري پيري ده ست گير (واته باوگي : جه زه ري شيخ عوسمان) وه باقي مه شايجاني پايه بهرز ، وه ته ولياي به ريزه .

له يهك دارين ته گهر شيرين بين يان تال

له يهك كوڤين چ وشيار بينو چ مه ست

«ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم ، اللهم اجعله للمتقين اماما ، ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم . وصلى الله على سيدنا محمد واله وصحبه اجمعين ، و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين» .

ذی القعدة ۱۲۹۴ هـ

جینگه ی مور

محمد العثماني النقشبندی

سەرچاوەکان
والمصادر

- ١- القرآن الكريم
- ٢- ابن العربي حياته ومذهبه .
- ٣- إحياء علوم الدين ، محمد بن محمد بن محمد الغزالي .
- ٤- أخلاق القرآن ، د . أحمد الشرباصي .
- ٥- الإسلام والتصوف : نيكلسون ، الترجمة الفارسية .
- ٦- أعلام الفلسفة العربية : د . كمال اليازجي ، د . أنطوان كرم .
- ٧- الأعلام : الزركلي .
- ٨- الفاظ الصوفية ، د . حسن محمد الشرفاوي .
- ٩- الأنوار القدسية في مناقب السادات النقشبندية ، محمد محمد ماضي الرخاوي .
- ١٠- الأنوار القدسية في معرفة القواعد الصوفية : الامام عبد الوهاب الشعراني .
- ١١- إيضاح الطريق ، الشاه عبد الله الدهلوي . (مخطوطة) .
- ١٢- إيظاظ الهمم وشرح الحكم ، احمد بن محمد بن عجيبة .
- ١٣- بين التصوف والحياة ، عبد الباري النلوي .
- ١٤- تاريخ الفلسفة الاوربية : يوسف كرم .
- ١٥- تاريخ الفلسفة في الإسلام . ج . دي بور ، ترجمة محمد عبد الهادي ابو ريده .
- ١٦- تاريخ الفلسفة العربية : حنا القاقوزي ، د . خليل الجر .
- ١٧- تاريخ الفكر العربي الى أيام ابن خلدون ، عمر فروخ .
- ١٨- ترجمان الأشواق : الشيخ محي الدين العربي .
- ١٩- التصوف الإسلامي ، د . زكي مبارك .
- ٢٠- التصوف الإسلامي : من البداية حتى نهاية القرن الثاني ، د . عبد الرحمن بدوي .
- ٢١- التصوف وفريد الدين العطار ، د . عبد الوهاب عزام .
- ٢٢- التصوف عند المستشرقين : د . محمد الشرباصي .
- ٢٣- التصوف : ابو عبد الرحمن السلمي .
- ٢٤- تذكرة الأولياء ، فريد الدين العطار .
- ٢٥- التعرف لمذهب أهل التصوف : ابو بكر محمد الكلابادي .
- ٢٦- تفسير روح البيان ، اسماعيل حقي اليرسوي .
- ٢٧- تفسير الجلالين ، جلال الدين محمد ، جلال الدين عبد الرحمن .
- ٢٨- تفسير نامي ، ماموستا ملاكرمي بياره .
- ٢٩- تفسير راهنا ، زين العابدين راهنا : فارسي .
- ٣٠- تنوير القلوب ، محمد أمين الكوردي .
- ٣١- جواهر المعاني ، علي حرازم .
- ٣٢- حقائق عن التصوف : عبد القادر عيسى .
- ٣٣- الحلاج موضوعاً ، د . كامل مصطفى الشبي .
- ٣٤- دراسات في الفلسفة الدينية والصوفية والعلمية : د . عبد القادر محمود .
- ٣٥- ديوان الحلاج . د . كامل مصطفى الشبي .
- ٣٦- دائرة المعارف الإسلامية ، ترجمة إبراهيم زكي خورشيد ، أحمد الشتاوي ، د . عبد الحميد يونس .
- ٣٧- رحلة الى الحق ، فاطمة البشرطية .
- ٣٨- الرسالة القشيرية : عبد الكرم هوازن القشيري .

- ٣٩- رسالة طب القلوب ، الشيخ علاء الدين الشيخ عمر ضياء الدين النقشبندی .
- ٤٠- رسائل ابن العربي ، الشيخ محي الدين العربي .
- ٤١- الرمز الشعري ، د . عاطف جودة نصر .
- ٤٢- رياض المشتاقين : ملا حامد اليساراني (مخطوطة) .
- ٤٣- زبدة خلاصة الصوف ، الشيخ عز بن عبد السلام .
- ٤٤- شرح الحكم العطائية ، محمد بن ابراهيم الثوري .
- ٤٥- شطحات الصوفية ، عبد الرحمن بدوي .
- ٤٦- صحيح مسلم ، حديث نبوي .
- ٤٧- صحيح البخاري ، حديث نبوي .
- ٤٨- طهارة القلوب والخضوع لعلام الغيوب : عبد العزيز الدريني .
- ٤٩- الطبقات الكبرى ، الإمام الشعراي .
- ٥٠- عوارف المعارف ، الشيخ عمر السهروردي .
- ٥١- العتية : الشيخ عبد القادر الكيلاني .
- ٥٢- الفتوحات المكية : الشيخ محي الدين العربي .
- ٥٣- فصوص الحكم الشيخ محي الدين العربي .
- ٥٤- الفلسفة الاخلاقية الافلوطينية عند مفكري الاسلامي د . ناجي التكريتي .
- ٥٥- الفلسفة الصوفية في الاسلام . د . عبد القادر محمود .
- ٥٦- فلسفه علمي و روش تحقيق : فيليسن شاله ، ترجمة فارسي محي مهدي .
- ٥٧- الفتح الرباني والفيض الرحاني ، الشيخ عبد الغني النابلسي .
- ٥٨- الفتح الرباني الشيخ عبد القادر الكيلاني .
- ٥٩- الفهرست ، لابن النديم .
- ٦٠- فرهنگ عميد ، فارسي .
- ٦١- فرهنگ خيام ، فارسي .
- ٦٢- قوت القلوب ، أبو طالب المكي .
- ٦٣- القدسية ، كلمات محمد بهاء الدين نقشبند .
- ٦٤- القاموس : فيروز آبادي .
- ٦٥- قوتين حكم الاشراف : جمال الدين محمد ابو المواهب .
- ٦٦- القول الحقيقي في رد من تنسق بأسم أهل الطريق ، الشيخ علاء الدين الشيخ عمر ضياء الدين النقشبندی .
- ٦٧- اللمع ، أبو نصر سراج الطوسي .
- ٦٨- مدخل الى الفلسفة : جون لويس : ترجمة دار الحقيقة بيروت .
- ٦٩- مقدمة ابن خلدون ،
- ٧٠- المدخل الى التصوف الاسلامي ، محمود ابو الفيض المنوفي .
- ٧١- مدارج السالكين : ابن قيم الجوزية .
- ٧٢- المرشد الى آيات القرآن الكريم : محمد فارس بركات .
- ٧٣- مرصاد العباد من المبدء الى المعاد ، الشيخ نجم الدين الرازي .
- ٧٤- معجم آيات القرآن الكريم ، د . حسين نصار بركات .
- ٧٥- معرفة الله والمكزون السنجاري ، د . أسعد أحمد .
- ٧٦- مع الفيلسوف ، د . محمد ثابت الفندي .
- ٧٧- المعجم الصوفي ، الدكتور سعاد الحكيم .

- ٧٨- معجم مصطلحات الصوفية : د . عبد المنعم الحفني .
- ٧٩- مصباح الهداية ومفتاح الكتابة ، عز الدين الكاشاني .
- ٨٠- مفتاح الغيوب شرح رسالة طب القلوب ، الشيخ حسين الخالدي .
- ٨١- مکتوبات الامام الرباني : الشيخ احمد الفاروقي .
- ٨٢- المقلد من الضلال : الامام محمد بن محمد بن محمد الغزالي .
- ٨٣- منازل السالين ، شيخ الاسلام الهروي .
- ٨٤- المنجد ، لويس معلوف .
- ٨٥- المواهب السرمديه في مناقب السادات النقشبندية ، محمد أمين الكردي .
- ٨٦- نشأة الفلسفة الصوفية وتطورها : د . عرفان عبد الحميد فتاح .
- ٨٧- نشأة التصوف الاسلامي ، د . ابراهيم سيوتي .
- ٨٨- نصوص ودروس : (١٦) التصوف الاسلامي ، د . البير نصر نادر .
- ٨٩- نعم البدايات وتوصيف النهايات ، محمد فاضل بن مامين .
- ٩٠- نفعات الحق : فاطمة اليشرطية .
- ٩١- نور الناظرين ، ملا محمد باكي ، (مخطوطة)
- ٩٢- وفيات الاعيان : ابن خلكان .
- ٩٣- الوصايا : الشيخ محي الدين العربي .
- ٩٤- بادداشته كالي خوم ، له ماوهي حهفده سالندا .
- ٩٥- نزيكهى ، بيست ورده كتيب وهسه رچاوهى تر .

١٠٠

١٠٠

۳	پېشكەش كردن	۱
۷	بەشى بەكەم	۲
۹	چەن تى يېنى	۳
۱۱	گفتوگۇنىڭ لەنگەلى خوينەوارى كورد	۴
۱۳	پېشەكى	۵
۲۸	كورتەنىڭ لەزىبانى نوسەر	۶
۳۳	بەشى دووھەم :	۷
	تەسەووف چى بە ؟	
	چۈن وە لە كەبەوہ بەدى ھاتوہ ؟	
	تەسەووف بەر لە ئىسلام كامەو چۈنە ؟	
	تەسەووف ئىسلامى كامەو چۈنە ؟	
	فەرق لە نىوانى فەلسەفەو تەسەووفدا چى بە ؟	
۴۵	بەشى سى ھەم :	۸
۴۷	بۇچى فەلسەفە ناگاتە «عين اليقين»	۹
۶۳	تەسەووف ئىسلامى چى بە وە لە كەبەوہ دەسنى پى كوردە ؟	۱۰
	ئامانچى تەسەووف ئىسلامى چى بە ، وە ئايا لەنگەلى ئايىنى ئىسلامدا ھېچ جياوازى يىكى ھەبە ؟	
۷۴	تەسەووف ئىسلامى لە زمانى گەورە پياوانى تەسەووف وە	۱۱
۸۸	سەر گوزەشتى غەرزانى وەكو خۇى گوتوبە .	۱۲
۱۰۲	وہ لآمى بىستوچوار پىرسبارى نر .	۱۳
۱۸۲	پىناسە ناپەسەندەكان وە پەسەندەكان	۱۴
۱۸۴		
۱۹۰	وہ لآمى دوو پىرسبار	۱۵
	يەكەم : سەرچاوەى وشەى سۇقى لەچىبەوہ ھاتوہ ؟	
۱۹۳	دووھەم : مەقام وە حال لەروانگەى تەسەووفوہ بەچى ئەلین ؟	
۱۹۹	بەشى چوارەم :	۱۶
	مەقامەكان .	
۲۹۵	بەشى پىنجەم :	۱۷
	حالەكان .	

۳۲۹	بهشی شهشتم : موصطه لهجات .	۱۸
۳۸۳	بهشی حموتهم :	۱۹
۴۱۶	تەریقەى نەقشبەندى دائرة كان .	
	باسى يانزه ووشه ، بان يانزه رهوشى «تەریقەى نەقشبەندى» .	۲۰
۴۳۵	زهنجیرهى نەقشبەندى :	۲۱
۴۴۱	بوجى وه لهكه بهوه نهمريازه ناوناوه نەقشبەندى ،	۲۲
۴۴۷	ژبانى بههالوددينى نەقشبەند .	۲۳
۴۵۷	بهشى ههشتم :	۲۴
	كارى تهسهووف له تهدهنى كوردى دا .	
۴۶۴	مهلاى جهزيرى	۲۵
۴۸۹	سيد عبدالرحيم «مهولهوى»	۲۶
۵۱۰	مهحولى	۲۷
۵۳۵	شيخ عومهرى بياره : ضيالهدين	۲۸
۵۵۱	سهر چاوه كان	۲۹
۵۵۵	پيرست	۳۰

ئىحسان يەككى ترە لەمە قاماتى تەصەووف ، ئىحسان لەروانگەى زمانى عەرەبى يەو ، بەچا كە كردن ئەوترى ، بەلام لەقورتانا بەچەن واتايىك هاتو ، چونكە چا كە ، لەروانگە يىكەو ، بۆ زوان گەيىك فەرق ئەكات ، لەروانگەى دىنى ئىسلامەو ، نوێز كردن ئىحسانە ، صە لەوات دان لەسەرى پىغەمبەر ئىحسانە ، كە بگرە لەروانگە يىكى دوور لە دىنەو ، يان غەيرە ئىسلامەو ، ئەو جۆرە شتانە هېچ نەگيرىتە پيش چا ، لە قورتاندا ، ئەفەرمى «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَثْمَالِهَا» ئەنعام (١٦٠) ئەفەرمى «وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ» (بقرە) (١٩٥) «وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» بەقەرە (٨٣) «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ» (عنكبوت) (٦٩) «وَأَحْسِنُ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ» (قصص) (٧٧) «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ» (نەحل) (٩٠) «هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ» (الرحمن) (٦٠) هەموى ئەم كردهوانە ، لەچوار چىوہى چا كە دا كۆبونە تەو ، هەرچەن هەمويشى يەك جۆرنى ، بەلكو لەكاتى بشكىنى سەرچاوەى مەبەست و هوى هاتنە خوارەوہى ئايە تەكاندا ، ئەيىن ، برىكى ، بەواتاى بەخشەندەگى ، برىكى بەواتاى نوێز وە عىبادەت كردن ، يان خزمەتى داىكو باوك كردن ، وەچا كە كردن لەگە لىان دا هاتو ، بەلام هەمويشيان بەدزى خراپە ، دائە نرىن ، هەروەكو خودا خوى بۆمانى روون ئەكاتەو ، كە ئەفەرمى «فَأُولَٰئِكَ يَبْدُلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ» (فرقان) «٧٠» «وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ» (هود) «١١٤» لىرە دا هەم دەر كەوت مەبەست لەحەسەنات نوێز وە هەم دزى و پىچەوانەى (سَيِّئَات) .

كەواتە وشەى ئىحسان لەروانگەى زوانەو بەچا كە ئەلین ، وە لەروانگەى قورتانەو بە زۆر كردهوہى پەسەند ئەلن ، كە بەخشندەگيش هەر لەوانە ، بەلام ئايا لەروانگەى تەصەووفەو مەبەست لەئىحسان چى بە ؟

لەروانگەى تەصەووفەو مەبەست ئەگەر ئىتەو بۆسەرى فەرمودە يىكى پىغەمبەر ، درودى خوداى لەسەر ، كە لەو ئەمى حەزەرەتى (جبرەئيل) دا ، فەرمويانە . لە سەرگوزەشتىكى ژباني پىغەمبەر دا ، هەيە ، جار يىكيان جىبرەئيل ، لەشيوہى بەنى ئادەمىكا دىتە خدمەتى پىغەمبەر ، وە سەبارەت ، بەئىمان ، وە ئىسلام ، وە ئىحسان ، پرسىار ئەكات ديارە ئەم پرسىارەش بۆئەو بوە : ئەو خەلكەى بە دەورى پىغەمبەرى گەورە دا بە ، لەم پرسىار وە لامە كەلك وە رگرن ، وە

له دین و نایینه که یان با شتر شاره زابن ... به کورتی ، دوا پرسیاری جیره ئیل ، پرسی
 «ئیحسان» به چسی ئه لئین ، پیغه مبه ر درودی خودای له سهر ، فهرموی «الإحسانُ انْ
 تَعْبُدَ اللّٰهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ» جیره ئیل فهرموی راسته ، جا که هه ستاو
 رو بشت ، وه یارانی پیغه مبه ر پرسیاریان کرد ، ئه م میوانه کی بو ، ئیمه نهمان ناسی ،
 وه هیچیشی له وه ی نه ئه کرد سه فهرنی بیت ، واته ته پوتوزاوی نه بو ، وه زور
 پا کو بوخته بو ، پیغه مبه ر فهرموی ئه وه جیره ئیل بو ، هاتبو تا ئاینی ئیسلامتان با شتر
 بو روون کاته وه ، ئیتر که سیش ، نهیدی یه وه و ناپه یدا بو ، ئه گه رینه وه سه ری
 مه به ست ، سه بارت به وجه دینه مه شهوره ، «الإحسانُ انْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، فَإِنْ لَمْ
 تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ» ئیسلام کرده وی ظاهر وه به رواله تی موسولمانانه ، وه کو نو ئیزو رو زو
 حج زه کات وه هه مو به رستشیک ، ئیمان هه م با وه ره که واله ده رونا ، وه هه م
 کرده وه کانه ، چونکه با وه رت بو کرده وه کانش ئه نجام ئه دهیت ، به لام «ئیحسان»
 کروک و ناوه روک و کاکله تی ، یان بلین «حقیقه تی ئیمان» و ئیسلام ، هه ردو کیانه ،
 ئیحسان ئه وه ته ئه و خوا به رستی بهت به با شترین جور ، به ته و او ترین چه شن ،
 به دل و به گیان به لای زیاده وه ، ئه نجامی دهیت ، دیاره ئه م جو ره په ره ستشه کاتی
 ئه نجام ئه دریت مرو ف له هه مو هه نگا و ئیکا ، بو ی روون بیت خوی گه وه چاوی
 لی به تی وه ئه و کرده وه به ، وه ئه و په ره ستشه ، هه ربو ئه موی ئه نجام ئه دات و بو که سی ترو
 بو هیچی ترنا ... ئایا له کاتی نو ئیزدا مرو ف ئه گه ر دنیاییت ، که واله حوزوری خوادا
 وه زور باش دنیاییت خودا چاوی لی به تی و ، ئه میش ئه م نو ئیزه بو ئه و ئه کات ، ئایا
 ئه مه ئه بیته ئه و جو ره نو ئیزه ی ، که په له پهل بکریت و به تی ئاده م هوش و خه یالی
 به هه زار لادا پر زو بلا و بو بیته وه ؟ .

بی گومان نو ئیزو په ره ستشیک ، به راستی په ره ستشه ، که له پایه ی ئیحسان دا ،
 ئه نجام دریت ، واته ، لات و اییت ، تو چاوت له خودایه ، و دنیاییت ئه گه ریش تو
 چاوت له ونیه ، خو ئه و بی گومان چاوی له تویه ، جائه و جو ره نو ئیزو عبادته ته که
 «خوشوعی» تیا به ، وه خودای ته عالی ، ئه و خودا په رستانه ، به «مفلح» ، واته

سه رکه وتوو ، وه رزگار بوو ، ناو ئه بات ، وه ئه فهرمی «قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ، الَّذِينَ هُمْ فِي
 صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ» (المؤمنون) «۲» یان ئه فهرمی ، «الْمُ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا، أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ
 لِذِكْرِ اللَّهِ، وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ..؟» (۱۶) حدید.

به م چه شنه ده رکه وت ئه و موسولمانانه ی که نو ئیزو په رستشه کانیان «خوشوع» ی تیا به ،

فەرمان بەردارن، وه نزیکی ییکی ناره زایشه لهوبه ندانهی که له خوداوه دوورن، یان که چهره فتارن؛ یان هی وایشیان ههیه تهنا ته باوه پشیمان به خودانیه.

مه بهست ئه وه تا بهنده ههر جور بیت، خودا له وه وه نزیکه، به لام گرننگ ئه وه ته بهنده له خوداوه نزیك بیت، سه بارهت به تیکرانی نزیکی، خوا خوی ئه فه رمی «وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَلْمَا تَوْسُوْسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ» (۱۶).

واته، ئیمه به فی ئاده ممان دروس کردوه وه ئاگادارین له هه موو دلهر او که ییکی دهرونی ئه و، وه له ره گگی وه ریدی خوی نزیکترین به و، ئایا نزیکی ی له مه نزیک تر ههیه؟

سه بارهت به وکه سانهش وان له سه ره مه رگا، ئه فه رمی به وکه سانهی له نزیکی مردوه که وهن «وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ»، «واقعه» (۸۵)، واته ئیمه له ئیوه نزیکترین لی، به لام ئیوه ئاگادار له و نزیکی و چۆنیه ته نین، وه نایینن،

به لام ئه م حالی قوربهی، که له ته سه و و فدا ههیه، حالی نزیکی بهندهیه له خودا به هوی خودا په رستی و خودا ویستی و خهبات و تی کو شانه وه، به جوریک ئه گاته راده ییک ئه وه بهندهیه زور جار خوی له یاده ئه چیته وه وه هه ر خودای له یاده، که ئه بیته «فه نای نفیس» وه «به قای خودا» جائه وه ته، ئه م حاله ته ئه گاته شوینیکی وا باریکوناسک، که خوا وه فی ئه و حاله، تۆمه تی کوفریان لی ئه ده ن، وه حاله که یان به ناوی (حولول) یان «اتحاد» یان «وه حده تی وجود» ناو ئه به ن، شته کهش هه ر له وه وه سه رچاوه ئه گرت له و حالی (قوربه) دا، ئه وکه سه سه بارهت به حاله که ی خوی، شتی ئه ئیت، که له قاموسی ری زمان و گو فتاری ساکاری ئیمه دا ناگونجی، وه بری جاریش له چوار چپوهی شه رعیش دا جینگه ی نا کرینه وه، که چی له راسته که شیا. ئه وخوا وه ن حاله، کاریکی خیلافی نه کردوه، به لکو ئاگاداران، یان نا ئاگا، له باره ی ئه و چۆنیه ته وه کشتی وا هاتوه به ده میا، که قهت له کاتی هوشداری دا نایی، وه به گوناھی ئه زانیت، سه بارهت به م حاله تی قوربه شاهی نه قشبه ند محمد بهاء الدین، له قه صیده ییکا شیعریکی به فارسی ههیه که ئه فه رمی.

ئهی زاهدی ظاهرین از قورب چه می پرسی
ئوده رمه ن و مه ن ده رو هی چون بوو به گولاب ئه نده ر

واته ئەي زاهیدی ظاهیرین، تۆسه بارەت بە (قورب) چى لەمن پرسیار ئەکەیت.

ئەولەمنەووە من لەووە ئەوەندە نزیکین وەکو بۆنى گولآوو ئاوی گولآوو.

ئى گومان بۆنەکە، لەئاوەکە جیاوە، ھەرکامەى شتىکە بۆخۆى، وەئەو بۆنە جەوھەرىکە، کەچى لەعەینی کاتیشا تىکلآوی ئاوەکە بە.

ئەگەر ئەم چۆنیەتە لەروانگەى قورئانیشەووە سەیرکەین خودا لەرەگى «وہریدە» نزیکترین ئەونزیکى بە چۆنە؟ ئى گومان ئەم نزیکى بە، نزیکى (عیلمى) خودایە، چونکە نزیکى ذات لەذاتەووە نیە، وەئەگەر وای بزانی کوفرە، بەلام ئەم جورە ھەستانە، ھەستى بەصیرەتە، واتە چاوی دەرون، ئەک ھەستى «پیتىج ھەواس»، بۆنە، نزیکى مندالى کوربە لەدلى دایک و باوکەو، خو مندالەکە ناچیتە دەرونەووە، بەلام خو شەووستى وەخەنخۆرى ئەو مندالە، بەجورى ئەچیتە کانگەى دەرونەووە، ئەگەر بەنجەینى گەرم پیت ئارام لەو باوکو دایکە ھەل ئەگىرت.

دەلیلى قورئانى بۆ ئەم جورە تىکوشانەش ئەوەتە، خودابە پیغەمبەر ئەفەرمى، «وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ» (علق) (۱۹) کەواتە سوچدە بردن، واتە نوێژکردن، بەکىکە لەو ھۆ بناغەبیانەى کە بەندە، لەخودا نزیک ئەکاتەووە، ھەر وەھا سەبارەت بەحەزەرەتى موسى لەسورەى (مەریەم) ئایەى (۵۲) ئەفەرمى، «وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا».

ئەفەرمى «السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ» بەلام ئایا ئیمە بەچى نزیک ئەبینەووە لەخوای گەورە؟.

ھەر وەکو لەپیشاوتم، ئەوەتا بە پیغەمبەر ئەفەرمى (وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ)، یان ھەر بە پیغەمبەر ئەفەرمى «وَمَنْ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا» «الانسان» ۲۶ جا لەسورەى (سبا) (۳۷) دا، ئەفەرمى، «وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ، إِلَّا مَنْ آمَنَ، وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ هُمُ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا، وَهُمْ فِي الْغُرَفَاتِ آمِنُونَ». ئەفەرمى، وەنە ئى مالۆ مندال تان بتوانى بیئە ھۆى نزیک بونەووە تان لەخودا، بەلکو باوهرى دامەزراوو کردەوہى باشە کە نزیکتان ئەخاتەووە، وە ئەبیئە ھۆى پاداشى چەن بەرابەر و جینگەى خو ش لەبە ھەشتا. بەکورتى خوداپەرستى و کردەوہى باش، بەتایبەت نوێژى زۆرکردن، ئەبیئە ھۆى حالەتى (قورب)، واتە،

ئەوپەرى نىزىكى .. . ۋە گەۋرە تىرىن مەقام ، ۋاتە پايەو پەلەي بەندە بەلای خوداۋە
 «مەقامى مەحمود» ە ھى پىغەمبەرى گەۋرە يە درودى خۋاى ئەسەر ، خۋاى گەۋرە
 لەكالى مۇژدەدانى ئەم مەقامەدا بەپىغەمبەر ئەفەرمى ، شەۋنويۇر نوپۇزى زىيادە بىكە
 بەلكو خودا لەۋجىھانا مەقامى مەحمودت خەلات كات . «وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدُ بِهِ : نَافِلَةً لَّكَ
 عَسَىٰ أَن يَمُنَّكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا» (۷۹) (اسراء) .

جادە ريارەي موسولانان خۋاى گەۋرە لەحەدېشكى قودسى دا ئەفەرمى . «مَنْ
 عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنَهُ بِالْحَرْبِ ، وَمَاتَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ .
 وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَّافِلِ حَتَّىٰ أَحْبَبَهُ ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ وَيَصْرَهُ
 الَّذِي يَصْرُهُ بِهِ وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ... هتد .» ۋاتە ھەر كەسىڭ دزايەنى بىكات لەگەلى

خۆشەۋىستانغا خۋى حازركات بۆشەر لەگەلى منا ، ۋە بەندە كام ، بەھىچ شىڭ
 لەمن نىزىك نابنەۋە بەئەندازەي ، بەجى ھىنانى فەرزە كان ، بەندە كانى من
 بەئەلجام دانى زىيادە نوپۇز ئەۋەندە ئىم نىزىك ئەبنەۋە تا ئەبنە خۆشەۋىستىم ، جا كە خۆش
 ۋىستى ئىتر ئەبە ئەۋ ھەستى بىستەيان كە پىئى ئەبىسن ، ۋە ئەۋچاۋەي كە پىئى ئەبىسن ،
 ۋە ئەۋدەستەي كە ئەنخەنەكار .. . هتد ... ئىرەدا مەبەست ئەۋ وشەي نىزىكى بەتە ، كە
 بەھۋى زىيادە نوپۇر خۋاپەرستى يەۋە دەست ئەكەۋىت ، ۋە ئەۋكەسە ئەبىتە
 خۆشەۋىستى خودا ، بەرادە بىڭ دەسۋچاۋوگونى ئەۋ ، ھىزىكى ۋايان تى ئەكەۋىت ،
 ۋە كۆئەۋەي خواھىزىكى ئايەنى جىاۋازى دانى .. .

لەكۆتايى دا ئەئىم «قورب» ھالىكە ھى گەۋرە پىاۋانى رىيازى تەسەۋۋىف ۋە ھى
 ئەۋانەيە كە گەشىتۈنەتە مەقامى «ۋىلايەتى كوبرى» ، ۋىرېتى يە لەئەۋپەرى نىزىكى بەندە
 لەخۋاى گەۋرە ، ۋە لەخۆشەۋىستى بەندە بەلای خوداۋە ، ۋە خۆشەۋىستى
 خودا بەلای بەندەۋە ، بەرادە بىڭ برى جار ، خاۋەنى ئەم خائە خۋىو جىھانى لەياد
 ئەچىتەۋە ، ۋە جگە لەۋ خۆشەۋىستى خودايەۋ لەۋ نىزىكى بەي خۋى ئاڭگاي
 بەھىچى تر نامىنىت «ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ» زور جار لەگەلى ئەم وشەي
 «قورب» ەدا وشەي «بوعد» ۋاتە ، دوورى ھاتۋە ، كە ئەبىتە پىچەۋانەي نىزىكى
 بەخودا ، ۋە (بوعد) ۋاتە دورى ، ھى ئەۋكەسانەتە كە گومراھن ۋە لەخوداۋە دورن ،
 بەخودانەناسن ، نى گومان ئەۋەي ۋابو جىگەي جەھەننەمە ۋە دوژمنى خودايە .

به کیکی تر له مه قامه کانی ته سه ووف ، مه قامی ئیخلاصه ، لیره دا مه به ستیک هه به
 شایه د نهم گوئییت ئه ویش ئه وه ته ، هه رکاتی خووخده ی ریواری
 ریگه ی ته سه ووف هاته سه ری هه رکام له م حاله تانه ، وه ئه م حاله بویه خووخده ی ،
 وا بوه ته خاوه نی ئه مه قامه ، وانه ئه گه ر حاله تی په شیمان بونه وه ی له گونا
 وه به رده وام بونی له سه رگونا نه کردن ، به وچه شنه ی لی هات که له باسی ته و به دا
 باسان کرد ، جائه کریت ئه وکه سه بگاته مه قامی ته و به ، هه زوه ها ده رباره ی زوه دو
 وه رع و سه برو شوکرو ئه وانی تریش ، به لی خاوه نی مه قامی زوه د که سیکه هه رچی
 ئه وپیناسانه یه هه موی تیا به دی هاتوه و بوه ته به ستیک له خووخده ی ، پاشان یه که یه که
 خووخده کانی به هه ول و خه بات و خوا په رستی و شه و نه خونی ئه گورپینه سه ری پیناسی
 مه قامه کان ، وه ئه بیته خاوه نی ئه مه قامه ، وه که سی نه بویته خاوه نی هه مپیناسیکی
 سه بر ، وا نه گه یشتوه ته مه قامه که یشتی ، ئه مه جگه ئه وده ست که و ته مه عه نوی یانه یه
 که ده ستی ئه که ویت ، وه جگه خو بو خودا نه بییت که سی تر نازانی چیه و چونه .

لیره دا باس باسی مه قامی ئیخلاصه ، وانه په رستی خودا هه ر بو خودا وه به هه مو
 دلێکه وه ، دوور له خو هه ل کیشان وه خو به چا ک زانین ، مه به ست ئه وه ته جگه
 له وه ی که ئه وکه سه موسولانه و به نده ییکی خاوه ن با وهره وه هه مو ده ستوره کانی
 خودا و سوننه ته کانی په یام به ر ئه باته ریگا وه ، جگه له هه موی ئه مانه ش ، ئه بی
 په رسته که ی پاک بییت وه له ریانی دوور بییت وه هه ر بو ره زامه ندی خودا بییت ،
 ته نانه ت ، هه روه کو رایعه ی عه ده وی یه ئه لییت ، نه له ترسی جه هه ننه م وه نه بو
 پاداشی به هه شت بییت ، لیره دا مه به ستیک هه یه روون کردنه وه ی پیویسته ، ئه ویش
 ئه وه ته ، نابی واتی بگه ی ن ئه م پیاوچا کانه له جه هه ننه م ناترسن وه به هه شتیان ناویت
 به لکو له هه مو که سی زیاتر له جه هه ننه م ته ترسن وه به پاداشی به هه شتیش سه ره برزن ،
 به لام ، مه به ست ئه وه ته ، ئه مان ئه لێن ئه گه ر به هه شت و جه هه ننه میکیش له ناوا
 نه بییت ، ئه وان ئه وه نده خودایان خو ش ئه ویت ، پیویست به هه ره شه ی جه هه ننه م
 وپاداشی به هه شت نیه ، ئه وان هه ش نه بوایی هه ر له به ر خو شه ویستی خودا ، وه له به ر

عهزمه تی خودا وه له به ره وهی ، خو یان به به ندهی خودا نه زانن ، ههر خودایان
نه په رست و ههر گه رده ن که چی فرمانی خودابون .

«نه بولقاسم» ی قوشه یری ، نه لیت ، «تخلیص نموته په ره سته که ت نه نا هه ربو
خوداییت وه بو نموه بیت له خودا نزیک بیته وه ، نه بو نموت بی که له لای خه لکه وه شتیکت
دهس کموی نه بو نموت بیت خه لک ستایشت بکه ن و خوشیان بویت وه به پیاو چاکت بزنانن ،
یان بو هیچ بابه تیک لهم بابه تانه ، به لکو جگه له نزیک بونه وه له خودا هیچت له دلآ نه بیت»
به کورتی په رستش و کرده وهی چاکت بو خالیق بیت ، نه ک بو مه خلوق ، خوی گه وره
له سوره ی زومهردا سی جار فرمان نه دا ، به په یامبه ری گه وره درودی خودای له سهر
که له خودا په رستی دا موخلیص بیت ، نه فرمی «قُلْ اِنِّیْ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لِّهُ
الدِّیْنِ» «قُلْ اللّٰهُ اَعْبُدْ مُخْلِصًا لِّهُ دِیْنِ» «فَاعْبُدِ اللّٰهَ مُخْلِصًا لِّهُ الدِّیْنِ ، اَللّٰهُ الدِّیْنِ الْخَالِصُ» هه روها
له سوره ی «البیته» دا ، به هه مومان فرمان نه ذات که په ره سته کاتمان پاک و خوی و
بی ریا و روپامانی بیت «وَمَا اُمِرُوْا اِلَّا لِیَعْبُدُوْا اللّٰهَ مُخْلِصِیْنَ لِّهُ الدِّیْنِ» .

خودای گه وره نه و ریایی و روپامانی به ، به هاو به ش دانان بو خودا ، دای نه بیت
که له سوره ی (الکھف) (۱۱۰) دا نه فرمی «لَنْ کَانَ یَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهٖ فَلَیَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا
وَلَا یُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖ اَحَدًا» نه وهی نه یه وی به حوزوری خودای خوی بگات ، کرده وهی
چاک بگات ، وه که س نه کاته هاو به شی خودا له په ره سته کاتیا . که واته ریایی ،
شهریک بو خودا دانانه ، «موسلم» حه دیشک نه گیریته وه که پیغمبه ر درودی
خودای له سهر فرمویه تی «اِنَّ اللّٰهَ لَا یَنْظُرُ اِلٰی اَجْسَامِکُمْ وَلَا اِلٰی صُوْرَکُمْ وَلٰکِنْ یَنْظُرُ اِلٰی
قُلُوْبِکُمْ» ، نه مهش دهس نیشانه بوته و خودا په رستی یانه ی که به له ش نه نجام نه درین ،
وه کو نویزه یان حه ج ، یان هه رچی تر که به له ش نه نجام نه درین ، جاته فرمی ،
دل حسیه ، نایا نه م خودا په رستی به بوته وه ته خه لک مه دحی بکه ن ، خه لک
خوشیان بویت ، خه لک به چاک بی زانن ، یان ههر بو ره زامه ندی وه نه نجامی فرمانی
خودا نه نجامی داوه ؟

(ابن عَجیبه) خوی لی پزازی بیت ، نه لیت ، تخلیص خاوه نی سی پله به ، واته
موخلیصه کان سی ده سته ن . به که م خودا په رستی که که له ودا موسلمان چاوه پروانی
پاداشه ، وه کو له ش ساغی و روژی زوری نه م دنیا ، وه به هشت و خورنی نه و دنیا ،
بریکی هه ربو پاداشی نه و دنیا به بریکیش که هی به نده خاوه ن پایه کانه نه وه ته بو هیچ

پاداشیکی هردوجیهان نیه به لکو بویه خودائه پهرستن بوئه وهی سپاردهی بهنده بی
خویان به جی بیرن، وه له خوشه ویستی خودادایه و ناره زومه ندبونی دیداری
خودای گه وره له وجیهان دا.

به آلی گه وره ترین ئاواتی صوفی به کان ئه وه ته ئه وه نده تیکوشن له ریگهی
ئیکلاصه وه بگه نه بهرترین پله و پایهی بهنده گی به لای خودا وه ، وه بوئه وهی
خودا پهرستن، به ئاواتی شادبون به حوزوری هه ق، بی ئه وهی پاداشیکی تریان
مه به ست بیست. جائه گهر خودا پهرستی صوفیه کان به م جوړه نه بو ئه وه هه رگیز
به ئاوات ناگه ن و به مه قامی «ئیکلاص»، شادنا بن، گه وره پیاوانی ئه م ریازه نامورگاری
ریبوارانی ریازی ته صه ووف ئه که ن که هووشیان له خویان بیست، ئه گینا نوچی ئه ده ن و
هه ل ئه دیرین وه رنجیان ئه دریت به ئاوا، له هه موی گرنگتر ئه وانیان له دووشت
ترساندوه.

به که م:

له خورازی بون و له خویانی بون به وهی ئه م پهرستشیهان به لاوه شتیکی
عه جایب بیست و ابزانن کاریکی گه وره یان کردوه و خوا ئه بی پاداشیان بداته وه،
چونکه لای گه وره پیاوانی ته صه ووف، وابه هه رچا که یئک له مرؤف رووئه دات،
ئه وه فه ضلی خودایه وه ئیمه ئه بی سوپاسی خودا بکه بن که هیدایه ت و یارمه تی داوین
بوئه نجام دانی ئه و کرداره چا که و ئه و پهرستشه «وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا
مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ» سوره ی نور (۲۱)، جائه گهر (مورید) به وجوړه ی کرد، وه خووی
له ده ستی له خویانی بون و له خورازی بون رزگار کرد، وه خوونی باش ناسی، و او خووی
له نوچ دان و پی هه ل که وتن و هه ل دیران رزگار کردوه.

دووه م:

مه ترسی دوهم، چاوه پروان بونی پاداشه به رانه ر به خودا پهرستی و کره دوه ی چاک،
به تاییه ت پاداشی دنیایی، وه کو به چاک ناروانگ ده رکردن و ده و له مه ندبون و
بونه پیاوی گه وره و شیخ و مورشیدو ئه م جوړه شتانه، یان به ته مای به ده ست هیئانی

مه قامی مه عنه وی و که شف و که رامات ، نایی خواپه رستی بو هیچ کام له مانه بی ، چونکه وای لی دیت نه و که سه خودای بو خودایی و گه و ره بی خودا نه په رسته ، به لکو بو ده ست که وتی دینو دنیایی بو ، له کتبی (حقائق عن التصوف) دا ، له زمانی شیخ نه رسه لانه وه نه گپ رته وه نه و همیشه له ناموزگاری به کانیا ، موریده کان وه هه مو ریوارانی ریگه ی ته سه ووی ناگادار کرده نه وه .

وه به وانه ی که جگه ره زامه ندی خودا ناوانی تریان بو نه لیت «ئی دیلی دهستی ناوانا ره زو ئه ی دیلی دهستی په رستش ، ئه ی دیلی دهستی مه قامات و که شف و که رامات ، تو له خوت بایی بویت» لیره دا نه بی بلیم ، «دیلی دهستی په رستش ، واته چاوی هر له په رستشه که بو نو یزور ژوه که به قی وه به شتیکی گرنگی دائه نی وه هر به ته مایه ده ست که وتیان لی به ده ست بیرت» .

بری له م گه وره پیاوانه نه لین ، ئه م چا و له مه قام بونه نه وه ی خرابه ، نه گه ر مه قامه که ی هاورده ده ست ، وه کوئه وه ته نه و بو مه قام به ده ست هیان خواپه رستی کردیت ، تیر له گه ل به ده ست هیانیا دلی دائه مرکبت له کاتیکا نه و بو خوشه ویستی وه بو عه زه مه تی خودا وه نه نجامی به نده بی ، خوا ی په رسیوه ، یان نه وه ته مه قامه که به ده س ناییرت وه هر هه ولی بوئه دات ، ئه مه ش نه وه نه گه ینی له بانی نه وه ی هه ول بدات ، بو گه یشتن به خودا هه ولی داوه بو گه یشتن به مه قام ، مه قام نه بیته غایه و مه قصود نه ل خودا ، جا له به رته م ورده کاری یانه ته که بونی مورشید وه راهنا پیویسته ، بوئه وه ی له م ریگه سامنا که دا ماموستا و ری نمایکی هه بیته پله به پله راغایی بکات له کوئوه پروا توچی بکات .

به بونی مورشید یان نه بونی ، دووشت پیویسته له سه ری ریوارانی ریگه ی ئه م جو ره په رستشه گه رموبه تینه ، نه ویش نه وه ته هه همیشه ریوار چاویکی له عیب و هه له و

که مو کو ری به کانی کرده وه کانی خو ی بیته ، بوئه وه ی تیر هه له ی تر نه کات ، دوو هه م ، خواز یاری ئه م ریگایه ، نه بی وردیته وه که خوا چه ن گه وه ره یه و ، وه چو ن خوا وه نی هه موی نیعمه ته کانه و چو ن ئیمه ی به نده هه رچی بکه ین هیان ناتوانین سو یاسی نه و هه موه نیعمه تانه به جی بیرین ، هه روه کو خو ی نه فهرمی «وما قدروا الله حق قدره» ، سوره ی «زومهر» (۶۷) له پایانا نه لین ، ئیخلاص : بریتی به له بزار و

پاك كردنه وهی کرده وه کان وه په رسته شه کان له هرچی خه وشو خال و در کوداله ،
 تابگینه نه و ناکامه ی خواپه رستیان ، نه بو پاداشی خه لک بیت که لمان رازی بن
 یان خدمه تمان بکن یان به چا کمان بزائن ، منته ، نه سه ری خه لک بنین نه سه ری خالیق ،
 وه نه بو پاداش ، به لکو نیمه خواپه رستیان ته نها بو نه انجام دانی فرمانی خود ایست
 وه بو . به جی هیئانی شیوه ی به نده بی بیت ، بیگومان خودای گه وره هیچی لا
 ون نایست ، له هه موبه خشنده بی به خشنده تره ، وه له هه مو میهره بانیک میهره بان تره .
 وه ریوارانی راسته قینه ی ریباری ته سه ووف پهره سته شه که یان به م جوړه یه ،
 وه له وکاته دا که وان له م حاله دا ، مه قامیان گه یشتوه ته مه قامی ئی خلاص .

فنا وبقا :

فه ناو به قا ده ریاییکی بی که نارو بی بن و بی پایانی زانیاری ته سه ووفن ، تم دوو
 به سه ره اته مه گه ریپاوه هه ره گه وره کانی ته سه ووف باسیان له باره یه وه کردیست ،
 لام وایه زور تریشی له به ری نه وه ته چونکه له دواپله ی تم ریپاوه دا جا ریپوار
 تم چونیه ته ی به سه رادیت ، له به ره نه وه هه مو که سی ناتوانی له باره یانه وه باس بکات ،
 به تاییه ت به وجوړه ی که ئیامی ره بیانی ، له مه کتوباتدا نه فه رمی ، هه ره تم فه نایه خو ی
 چن نالو گوړی تیا به و چن شیوو که نده لانی تی نه که ویست ، وئاخره که شی ده ریاییکی
 بی پایانه ، به بو بونه وه بری بیرو باوه ری داونه ته دواوه ، وه نه لی ، خاوه نی نه و باوه پرانه
 نه گه یشتونه ته پایانی مه نزل وه لایان و ابوه فه نا هه ره نه وه ته ..

له کتبی قودسیه دا که بریتی به له فه رموده کانی شاهی نه قشبه ند وه
 خواجه موحه مده دی پارسا نویسیوه تی ، نه لی یه که م که سی که له باره ی تم دوو
 (عیباره ته وه) واته به قاو فه ناوه ، باسی کرده شیخ ابوسعید احمد بن عیسی الخراز بوه
 که له (۲۷۷ یان ۲۷۹) کوچی دا دوا کوچی کرده .

له سه رچاوه کاتی ترا من نه م دیوه هیچ کامی تر بلین یه که م که س کی بوه له م باره وه
 باسی کرده . به نام زور یان فه رموده کانی خه رازیان سه باره ت به فه ناو به قا نویسه .

واده ره که وی خه راز سه بارهت به ته صه ووف زوری نوسیه وه خواهه تی ته ریه تیش بوه
 وه دوکتور عیرفانیش باسیبری سه رچاوه ته کات لایان وایه بایه زید
 زو تر باسی فه نای کردی به لام ته وه ی شیاوی وتنه، بایه زید مه قامه که ی فه نابوه
 نه که ته وه ی به نوسین خوی سه بارهت به فه نا شتی ده بری بیت وه کو
 باوه رده برینه که ی خه رراز.

به هه حال فه نا، واته فه وتان وتیا چون، «کل من علیها فان» وه به قا ته بیته مانه وه
 «العاقبة خیرة وابق» ابن العربی سه بارهت، به ووشه ی به قا ته لی، به رده وامی ی
 وه در یژه پی دراوی، وه جاویدان بون، ته گه یینی، که له مه فهومی ته به دی یه ته وه
 نزیکه، به لام به ران به ریش نیه له گه لی ته زه لی یه تدا (ته زه لی یهت) واته هه ربوه
 «ته به دی یهت» هه ره تی.

جائه لی، به ران به ره له گه لی «نه فاد» دا، واته ته و او بون و دوانی هاتن
 وه هیچی لی نه مانه وه دا دیت. خوا ته فه رمی «وما عندکم ینفد. وما عند الله باقی».
 که واته، ده ره که وی به قا و نه فاد له عه ره بیدا له دژی یه که دین فه نایش تیا چونه،
 نه که شوینه ما نه مانی ته و او کوژانه وه، ته وه ش ته مریت فانی یه به لام ئیسک و پروسکی
 ته مینی.

لیزه دا به وجوره ی من خوم بوم روون بویه وه فه نا دوو بابه ته، بابه تیکی ته وه ته
 که به دهستی به نده یه، وه ثایا به نده له سلوک و خوی گه یان بدن و خووه رزاندن و
 نه فس کوشتنا، تاچ راده ییک زال ته پی به سه ری فه نا کردن و له نا و بردنی هه سته ناپاک و
 ناشایسته و ناپه سه نده کانی ده رونی خویا، وه به قا که شی بریتی یه له وه ی تاچ راده ییک
 ته توانی، ههستی. چاک و په سه نده و باش بکاته جی نشینی هه سته خرابه کان،
 ته مر به مه عروف و نه هی له مونکه ری، تاچ راده ییک پی گه یانده وه بوته خووخده ی،
 نه فس و شهیتانی تاچ راده پی دور خسته ته وه و ویستی خودا دوستی و خواپه رستی ی
 له ده رونا گه شه پی دابیت، تاریکی ی تاچ راده پی له دلی دور خسته یته وه و پروناکی ی
 له دلا جی گیر کردیت، چهن له شهیتان دور که وتوه ته وه چهن دله خوا نریک بوته وه،
 له پاشان چهن خویو هه موی جیهان و هه موی ته مچاک و خرابانه شی له بیر برده ته وه و،
 خووخده ی داوه ته هه ق، به جوریک مه حبه تی ذاتی هه ق، وه بیزاری و ده ر چون
 له خهلق، وای لی کردیت هه رنه زانی خوی کییه و چی یه، وه جگه له خودا
 هه موشتیکی، ته نانهت ناوی خویشی، له یاد چوینته وه، جا له هه ر کام له ویناسانه دا

گه یشتیته راده یئک خرابه کانی له سه داصه د نه مانی، وه له یادی چوبیته وه، وا
 له ویناسه دا گه یشتوته پایه ی فهنا، وه ته می تریشیان که له ده رونا دای مه زانده،
 یان له ده رونا ماوه ته وه و جیگیر بوه له وشته دا گه یشتوته به قا، یان بلین شه وشته
 په سه نده ی گه یشتوته به قا، دا کوکی بو مال و سامان به ده ست هینان،
 ته وه سه ته ی گه یشتوته فهنا، وه به هیچ جور ی ناره زووی دا کوکی ی نه ماوه،
 له به رانه را قه ناعه تی گه یشتوته ته وه پیری، به جور یك لوقه نانکی بی، بو یخو
 نا گه ری، وه هوشی هه روالای خوا به رستی، که واته قه ناعه ته که ی گه یشتوته به قا واته
 (به قای قه ناعه ت وه فه نای حیرص). نمونه ی دووه می فه نا و به قا برتی به له مه قامة
 معنه و یبه که ی، تم فه نا و به قایه، یان خه لاته و خوا داده یه، نه ک شتی بی ت ریوار
 بتوانی به ده ستی بریت، وه کوئه وه ی بلین نه گه ر نه ونده ذیکرت کرد یان
 نه وه نده سال ریازه ت کیشا، یان گه یشتیته فلان مه قام، تیر بیگومان نه گه یته فه نا و
 پاشانیش به قا، به م جور ه نیه، به لکو زوری و اهه یه هه موی ته مه نیشی له م ریگه دا
 بر دوه ته سه رو نه و حاله تانه شی به سه را نه هاتوه، یان هی و اهه یه هه ر له حالی فه نا دا
 نه مینته وه و به قای بونایت، هه روه کو شاهی نه قشبه ند نه فه رمی،
 چه ندین شیوه ی هه یه، هی و اهه یه، لای وایه فه نا هه ر نه وه ته، له کاتیکا هینان
 سه ره تای کاره، له کاتی باسی که مالیشدا وتم، لای شاهی نه قشبه ند وایه، نه وانه ی که
 کامیلن نه گه ر له روانگه ی جه لاله وه به که مال گه یشتین، وایه هه تاهه تایه هه ر له حالی
 فه نا دا نه مینته وه، کاریشیان نانی به سه ری په روه رده کردنی مورید (ریواره) وه، وه
 له ده ریای (حیره ت) دا له فه نا دا جی نه گرن. مه به ست نه وه ته تم به قا و فه نایه یان،
 لای من جیا وازه له و به قا و فه نا که، چونکی له وی ترا وه کو له ریساله ی قوشه پیری،
 یان، له (التَّعَرُّفُ لِلدَّهَبِ أَهْلِ التَّصَوُّفِ) یان زور یك له سه رچا وه کاندا باس نه کات،
 شه کریت مروف له یه ک پیناسا فه نا و به قای بویت، بو نمونه له ریساله دا نه لی، «وَمَنْ زَهَدًا
 فِي دُنْيَاهِ بَقَلْبِهِ يُقَالُ فَنِي عَنْ رَغْبَتِهِ، فَإِذَا فَنِي عَنْ رَغْبَتِهِ فِيهَا بَقِي بِصِدْقِ إِنَابَتِهِ. هتند، جا ته مه
 له کوی نه وه له کوی که حاله تی جور او جور ی مه عنه وی و که شنی به سه راییت و هه مو
 «حفظ لکی»، واته به شیک ی ده رونی و نه فسی له م جیهانه دا نه مینی خویشی له یاد بچیت
 وه هه ستوشوعوری لانه مینی وه فه نایت و هه ر خودای له یاد بیت، له پاشان، فه نا که یشی
 وه خویشی له یاد بچیت، ته نها خودای له یاد بیت، وه کو نه وه ی، کابرائی چو بولای
 بایه زید وتی چیت نه وی، وتی هاتوم بولای بایه زید، وتی بایه زید کامه، بایه زید کییه؟

منیش بوی ته گهر نیم ، له وکاته دا ته و بایه زیدیشی له یاده ماوه ، جابری شه طحاح ،
 واته قسه ی بی معنا ، یان کهس لی حالتی نه بو ، یان خیلانی شهرع ، له زمانی
 ته و که سانه دینه دهر ته وانه ی له م حالانه ناشاره زان ، بی بهزه بی یانه و ، نادادگه رانه ،
 تاوان باریان ته کهن به کوفرو ئیلحاد ، یان ته این ته صه و وف حولول ، یان (المجاد) یان
 (وه حده تی وجود) ی تبايه ، له کاتیکا که هاتنه ووه هوش هزار استغفار و په شپانی ته کهن ،
 ته گهر بویان بگپرنه ووه که شتی وایان گوتوه ، جا له بهری ته ووه ته ته لاین ریواران همو
 له خوادا واته کهن ، فه نایان کهم بیت ، همرچهن فه نا به (مهرحه له و) قوناغ و هوارگه
 دنا ووه به «تلهوین» ، نه که به مدزل ، به لام (به قا) ، مدزل ووه چیگه ی ته مکینه ، ههروه کو
 سه ووه ی به شپخی سیرا جود دین ته لی ۵

جه شه ووه هوارگه ی فه نا و به رده
 پای هه رده ی به قا با تاغگه که رده

واته نه ی ته و که سه ی که له شه ووه هوارگه ی فه نا تپه ربوی وه له هه رده ی به قا دا
 مدزلت گرتوه و دامه زراوی ، نیسته ته گهر تپنه ووه سه ری ریساله ی قودسیه بزاین
 شاهی نه قشبه ند چی ته فه رمی ، ته فه رمی گوتویانه فه نا بریتی به له دو ایلوه دو اقوناغی
 (سیرالی الله) ، (واته رویشتن بوگه یشتن به هه ق) ، وه به قا بریتی به له سه رته ی
 دهس پی کردنی «سیر فی الله» ، واته گه یشتن به مرآز وه ئیتر به هر صه ندیون له نوری هه ق ،
 وه به رخورداریون له و که مالات و دهس که و تانه ی که له و نریکی به ، دهس ته که ویت

له پاشان ته فه رمی «سیرالی الله» کاتی ته و او ته بیت که ریوار ، له مه لپه ند «وه ته نه ی
 هه میشه بی خوی ، وه له هه موبه شپکی ناده می زادی بهت ، بیته دهره ووه ،
 خوی دامانی ، وه له ریازی تاواندا رو بکانه خواو ، رووه خودای خوی کورانه ریگه
 بریت ، وه دهستی زینده گی ، به هه نگاوی راستی شق کات ، تانه گاته که عبه ی
 تاوات ، بوروبن کردنه ووه ته لم مه لپه ند ، یان وه ته ن به چی هیشتن ، دهس نیشانه
 بوته و قالی ماددی جیسسه که گیانی تبايه ، واته به هیچ جوړی هوشی پاراستی طبعی ،
 یان پیوه ندی طبعی به خوی ووه نه مینی ، بوخونه ، وه کوسه رخوش ، یان نوستو ،
 لیره دا ته م شیره نوسراوه که ته لی ، «الیک یامینی حجی و معتمری ، اذ حج قوم الی ترب
 و احجار» ته لی ، ته م «سیر فی الله» واته ری نگا برین به یارمه تی خودا ، وه به یارمه تی

نوری خودایه، پاش «فناى مطلق» که بریتی به له فه نای «صیفات و ذات» واته فه نای «پیناسه کانی مروّف وه مروّف خوئی»، کاتی دیتهدی که «وجودی حقانی»، واته وجودی راسته قینه، بکه نه خه لاتی، تا به و وجوده حه ققانی به ی، به رزبیته وه بوجیهانی رازانه وه به پیناسه خودایی به کان، وه ره وش هاتنه سه ری ره وشى خودایی، «واته ره فتار و کرداری ته بیته ره فتار و کرداری خودایی» خوا چوئی بی خوّشه واثه بیت، وه پیناسه کانی خوا، ته وه ی که بو به نی ئادهم ده س ته دات له ودا ته دره وشینه وه، جا ته مه ته نه و پایه ی که خوا ته فه رمی «بی یسمع و بی یناطق، و بی یبصر و بی یطش، و بی یبشی، و بی یعقل» لیره دا ذات و صیفاتى فانی بوی ته و که سه ی که واله حالی فه نادا، ته مجاره یان له ناوی نوری هه ق دا ته دره وشینه وه وه «ته سه ووی جه ذبه ی هه ق» واته به کارگرتن وه ل سوپاندنی ته و، وه را کیشان بولای خوئی واته بولای خودایه زور ته سیننی به سه ری ده رونی به نده دا، ته مه ش وه کو ئاسنیک بخرینه کوره بیک هه رچه ن حاله تی ئاسنی خوئی له ده ست نه دا وه وه هه رچه ن نه یش بو ته ئاگر، به لام، (صیفته)، واته پیناسی ئاگر که سوتاندن بیت بو ته هی ته مه یش، یان هه ر چلی دار، له کاتیکا که داره وه خوا وه نی پیناسی خو به تی، که که و ته ناوی ئاگر وه خوئی ته بیته ئاگر، که کوژاندته وه نه داره وه نه ئاگر، ته مه هی چی بو؟ هی کار کردی ئاگره که به له ودا، به لام فه رق لیره دا ته وه ته ته م نزیکى به نزیکى ماددی، یان نزیکى ذات له ذات «واته کهس له کهس»، نه، به لکو، فه ناییکی مه عنه وی به، که نمونه ی بچوکی فه نای دایکو باوک، یان خوّشه و بیستانیکی زور خوّشه و بیسته، که له خوّشه و بیسته که دا، وای لی دیت ره وش وه لسونیشتیان وای لی دیت ته و خوّشه و بیسته چی یکات، یان چی پی خوّشه، ته مه یش وا ته کات، مه به ست له و حاله تی فه نایه بو، به لام حاله تی ئاگر بو سه ری ئاسنی سارد که ته یکات به ئاسنی سوره وه بو، به نی ئیراده و بیسته «لارادی» به، چونکه خو ئاگر بیستی نه، هه ر وه ها ئاسنه که یش، به لام لیره دا ته م به نده به بیستی هه به، بیستی ته وه ته له خوانزیک بیت، خوا له خوئی رازی کات، فه رمانی خوا به جی بیری، ته فه رمی، «وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ»، له کی «واقترِب»، خوا نه جیسمه نه ماده، نه ذاتی ته و جیوشوین و شیوه ی هه به «لِشْ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ»، یان که ته فه رمی «وَمَنْ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ»، که واته نزیکى هه به، هه رچه ن ماددی نه، وه زور نزیکیش، که بریتی بیت له ره گی «وه رید»، مه به سم ته وه ته، کاتی سو فیه کان ته لین، فه ناو نزیکى ی، وانه زانری ته م نزیکى به حاله تی مادده بی هه به، هه ر وه ها نه وتری چوّن، ته و «صیفاتانه»، پیناسانه ی

خودا خەلاتى بەندە ئەكرىن، ئەمەوى بلىم وەكو ئاگرەكە، يان وەكو خوشە وىستى بەكە، يان، وەكو رووناكى، كەپىناسى ھەتاو بەلام مانگك لەووە بەشى وەرگرتو، خو نريك تر ئاوينە، چۆن لە تىشكى رۆژ بە ھەرە وەر ئەگرى، بەلام ئەم بە ھەرە وەرگرتنە، كە بە؟ كاتى كە ھىچ بەرگرتك لە نيوانا نەما، ئەگەر ھەربويە مانگك و رۆژ خويان، خو كە ئەرز كەوتە بەين، ئىتر ئەوپەيوەندە ئەپچرى، شتى مەعنە وىش، شتى مەعنەوى، ئەكە وىتە بەينى، كە سىكت زور خوش بوى، چوار جىئوت بداتى، يان بەجورى ھەلسى، دزى وىستى تويىت، دلت ئىشى، ديارە كاتى ئىمە نافەرمانى خودا بەكەين ئەو ئەيىتە «رەين»، واتە ژەنگك، بەسەرى دلەو، وە لە خوامان دور ئەخاتەو، كاتى دل ھەسەد و كىنە و خو بە زل زانين و ئەوجورە پىناسە ناپەسەندانەى تياو، ئەبنە ھۆى دوورلى، پىچە وانە كەشى ئەيىتە ھۆى نريكى، وە ئاوينەى دل لەشارا وەلى دەر ئەخات، وە لە ژورى تاريك دىر ئىتە دەرەو، بۆ بەرى تىشكى ھەتاو، ئەو ھەتاو كە لى دا، ئەو وىش برى لە پىناسە كانى ھەتاو كەى ئەيىتە بەش، لە كاتىكا ھەتاو خوى لەوى نەداو بەلكو پىناسى ھەتاو، كە رووناكى و گەرمى بە، لى يان داو، ئەگىنا ھەتاو كە مليون ھاكىلومە تر لە و ئاوينەو دەورە. ھەموى ئەم رافەيە بۆئەو بو وانە زانرى ئەو فەنايە فەناى ذاتە لە ذات دا، وە ئەو نريكى بە نريكى لە شىك يان «جىسمىكە لە جىسمىكەو» بەلكو نريكى يىكى مەعنەوى بە.

لیرە دا ئەر وىنەو سەرى فەرمودە كانى، بە ھا ئودىنى نەقشە بند، و تمان «تەسەر روفى جەذبەى ھەقى»، پەروبال ئەكىشى بە سەرى دەرونى بەندە دا، و دەرونى ئەو رىئوارە پاك ئەكاتەو لە ھەر چى گومان و دودلى و بىرى ناشايستە بە، و ھەمو ئەو ھەستانە فەنا ئەبن و ئەسوتىن، وە پىناسە كانى خودا خوى لە دەرونى بەندە دا كار ئەكەن، وە ئەبنە خاوەن مال، وە واى لى ئەكەن ئەو كەسە ھەر گىز لە خو بەو نە ناتوانى كاروبارى دەرونى خوى ھەل سۆر ئىنى، واتە فەرمان رەواى دەرونى ئەو، ئىتر ئەو پىناسە تازانەن كە پىناسى خودا وەندن وە لە دەرونى ئەو بەندە پاك و خوش بەختە دا، مەنزىيان گرتو، جا لەم كاتە دا ھۆى ناسىنى راستو دروستى ئەم فەنا بە، ئەو تە ئەو بەندە بە رىكويىكى فەرمانە كانى خودا ئەنجام ئەدات وە خواخوئى ئەپار ئىرتو يارمەتى دەريەتى، وە ئەگەر ھاو ئەو بەندە بە فەرمانە كانى خوداى بەجى نەھىنا، ئەو ھى نادروستى فەنا كە بەتى، لیرە دا، قامك راتە كىشى بۆ فەرمودە يىكى ئەبووسە عىدى خەرراز كە فەرمويەتى «كُلُّ بَاطِنٍ يُخَالِفُهُ ظَاهِرُهُ فَهُوَ بَاطِلٌ» واتە ئەو كە سەى لە دلەو ھوگرى

خودایه، ئەبێ لە ڕەفتاریشا پەپرهوی لە دەرونی بکات، وە فەرمان بەردارێت، پاش پیری باس کردن سەبارەت بە وردە کاری بە کانی فەنا وە حالی جوړاوجوړی سالیکه کان، که بۆچی لە و حاله دا واته بن وە لە و کاته دا وایان بە سەردی، که نوسین یان لیره دا بە زیاده ئەزانم، ئە فەرمی، خواوەنی بە قاو فەناکان، پاش ئە و هه موه ڕەنج و ماندو بونە ی که کیشاویانە، ئە گەنە دنیایی و بچدان، وە سروری چاویسی که وتن، وە لە کاتی ئەم بە مرز گە یشتە شا، وان لە و پەری ئی مورادیدا، واته هیچ داخوازیکی تریان نیە، وە کو داخوازی «مەقام وە کەرامات»، بە لکو لیره دا خویمان لە دەرخواستی مەقام و کەرامات و ئە و جوړه شتانه دوور ئە خەنە وە، وە پارێزیان لی ئە کەن، وە بە بەدی هینەری، پەردە و دیوار لە نیوانی خویمان و خوادا، دایان ئە تین، وە «مەشرەفی دل»، واته لە ئارەزوی دلدا هەرچی ئارەزوی «جیسمی و ڕووحی» یە واته ویستی لە شوپە وان، هەموی تیا ئە چیت، وە گە یشتن بە پەلە ی فەنا نیشانە ی گە یشتن بە «حەقیقەتی مەحەبەتی ذاتی»، لە پاشان ئە فەرمی، فەنا خە لاتیکی تەواو وە تاییەتی خواخوێنی، وە سونەتی خوایی، واته «رەوالی کاری هەمیشە ئی خوا» بە و جوړه بوو بە و جوړه یە، که هەرگیز ئە و شتە ی بە شیوہ ی خە لات دایتی بە بە نە کانی، لە وانی ناسینی تە وە، جا هەر بە م بۆنە وە یە، و تراو «الفانی لا یزدرالی اوصافه» واته فانی ناگەریتە تە وە بۆ سەری پیناسە کانی لە وە و پیشی، واته، مادام خوا رزگاری کردوہ لە پیناسی ناشیرین وە ئە و پیناسانە ی بە نوری خودا سوتاون وە تیا چون، تازه زیندو بونە وە و گەرانە وە یان نیە، وە ئە و بە نە یە ی لە و مە قامە تی پەری خوا لە دنیا و قیامە تدا خووش بە ختی کردوہ. هەر لە م بارە وە ذوالنونی میصری ئە فەرمی. «مَارَجَعَ مَنْ رَجَعَ الْإِيْمَنَ الطَّرِيقَ، وَمَا وَصَلَ إِلَيْهِ أَحَدٌ فَرَجَعَ عَنْهُ» واته هیچ کەسی پاشی فەنا نە گەر او تە وە بۆ سەری پیناسی نا پە سە ندی لە وە و پیشی، ئە گەر کەسی گەرایی تە وە، لە ڕینگە دا گەر او تە وە «واتە، ئە و شیو و دۆل و بەرزو و هە لە تانە ی، و تم شاهی نە قشە بند ئە فەرمی وان لە ڕینگە ی ئە هلی فەنادا، وە ئیامی رەببانی ئە مە کتوبات دا قامکیان بۆ ئە کیشی» جائە لی ئە وە ی لە ڕیدا لئی نە قە و مایی، وە گە یشتی تە مە نزل، تازه گەرانە وە ی بۆ نیە و رزگار بوە. جا سە بارەت بە م باسە، بە هائود دینی نە قشە بند ئە فەرمی، «وجودی فەنا بوو هەرگیز ناگەریتە وە بۆ وجودی بە شەری بەت» ئە و لە شە ی بان ئە و گیانە ی، فەنای بە سە راهات، تازه ناگەریتە وە بۆ چۆنی تە ئادە میزاد یە تە کە ی جارانی، ئە لی، مە قامی (فەنای موطلمق)، هەر چەن خە لاتی خودایی یە، لە گە ل ئە وە شا ئە م مە قامە بە «تە دریح» پە بە پە و،

ورده ورده، به پيئي. به دي هاتني مهرجه کاني دڙته دي، وه مهرجي گه ښتن به «فهنای موطلهق» ته وه ته، ته وکسه به هم مودل و تواناييکيه وه روويکاته خودا، رووکردنيک که له خوښه ويستي دهروني، وه دوري گرتن له ههرشتي که خوا پي ناخوښه سرچاوه بگريت.

وه مه به ست له م فهنايه، فهناي لايي ټاده مي زادبوني ته وکسه، وه خووخده کانيه تي، وه ده رکه وتن و هل هاتني ده سه لاتي خودا وه ندي وه حه قيقه ته، «ليره دا، دهس رانه کيشن بوياسي سوربونه وي ټاسن که باسپان کرد» ته لي ټاسن له گه ل ته وه شا هه موشتيکي له ټاسني نه که وتوه به لام چونکه له کوره دا سوربونه وه پي ناسه کاني ټاگري وه رگرتوه، ليره دا دهس بوټه م شيعره فارسي به رانه کيشي، که ته لي:

توټونه شهوي وه ليکن ته رجه د کوني
جاني بره سي که زتو ټوي بهر خيزه د

ته لي، به لي دياره ټوبه ندهيت، وه قهت نايته وه، به لام ته گه رتي کوشيت، ټويش ته بيته شتي بوخوت.

جائه فه رمي، ريگاو ده سه لات و بردي ټاوه زو زانبارني، تا، که ناري ده راي فهنا پرته کات، ټير له وه ولا، سه سر سورمان و په ريشاني به، سه يرته وه ته، تم به هره و تم خه لاته دواي ناييت، وه نه براوه به، وه هه رده مه ي جوړه دهس که وت ويښ که وتيکي هه به، وه هه تاهه تابه هه بره رده وامه، وه له وه ولاي جگه بوټه وکسه سانه نه ييت که له وه به هره به رخوردارن وه خوږيان ريوياري ته ور ټيگه ي خوش به ختي بهن، بوکسه سي تر نه زانراوه و نازانري، وه باسپش ناکري. ته فه رمي ليره دا سه ره تاي چاوپي که وتني جيپاني وه حدهت، وه وه حدانيهت دهس پي ته کات.

ليره شا بري ورده کاري تر باس ته که ن سه بارهت، به جيپاني وه حدهت وه وه حدانيهت، که ټيمه له باسه که مان دوور ته خاته وه، له يه رته وه به پيو يسم نه زاني، له پاشان ته فه رمي، پاش گه ښتن به ده ره جه ي (فناي الله، وه بقا بالله)، وه نه پي هيج جوړه سپارده يک له سه ري ته وکسه له بريټ، به لکو ته و به نده به هه روه کو له وه ويښ ته پي سپارده ټاييني به کاني به جي بيټ.

ته لي ټيراهيمي شه بياني که له پياوه گه وره کانه ته فه رمي، «عِلْمُ الْفَنَاءِ وَالْبَقَاءِ يَدُورُ عَلَى إِخْلَاصِ الْوَحْدَانِيَّةِ، وَصِحَّةِ الْعُبُودِيَّةِ، وَمَا سِوَى ذَلِكَ مَغَالِيطٌ وَزَنْدَقَةٌ» اته، زانباري

به قافهنا به سهري ئيخلاصي خواناسي و خوابه به لکزاني وه ئه نجام داني رهوشي به نده گي به وه هه لئه سوپي، هه رچي له مه به ده ربو ده س برين و، زهنده قه به جا وشه ي فه ناي فه نايش، له کاتي باسي فه نادا دپته پيشه وه، وه ئه ئين ئه بي رپيوار فه ناکه شي فه ناکات، وه له يادي به رپته وه و تياي بات، له م باره وه ئه فه رمي فه ناي فه نايش ئه وه ته، هه روه کو «وجودي جيساني» فاني بوه، واته هه سته جيساني به کاني مروف تيا چوون، وجودي رو حانيشي فه نايبت، هه روه کو وتمان ده رخواستي رو حانيشي نه ميني، وه کو پيخوش بوني مه قامي مه عنوي، وه که شفوکه رامه ت، ته نانه ت پاداشي به هه شت، وه ئه م ده رخواستي رو حاني يانه، بوئه وه ي چاوپي که وتني جه لالي خودا وه که شني عه ظه مه تي خودا وه ندي به سهري دل وده رونا، دنيا وقيامه تي له بير باته وه، ئه وکاته پايه ومه قامي مه عنه ويش ئه بيته هيج به لايه وه، عه قل و نه فسيس فه نانه بن، جا ئه وکاته به که فه ناکه شي فه نا ئه بيبت، واته هه ستي لاي ئه وه ش ناميني، که خو ي گه يشته ته مه قامي فه نا، وه ئه م مه قامه هو ي سه ربه رزي به وسه ره فرازي، جا هه ر له م کاته دايه که زماني دپته گو فتاري هه ق وه له شي وه کو خو ل ئه که ويته سه ري زه وي، وه سه ري به نده گي راسته قينه شو رئه کاته وه، وه ئه م فه نايه هه موي برتي به له سه رسورمان و وي نيشاني، واته «خوبه هيج زاني».

له شاهي نه قشبه نديان پرسپوه، فه نا چهن جو ره يان چهن باره، ئه فه رمي، فه نا ته نها دوو جو ره، هه رچهن وتراوه که جو ري زوره، به لام، له گه ل ئه ومشا هه موي دپنه وه ژيري فه رمان و ناوي چوار چيوه ي ئه م دوو جو ره.

به کي کيان، فه نايه له «وجودي تاريخي طبعي ي»، واته ئه م هه ستي به چاولي کراوه ي که له پيش چاومانه، دو هه مي، فه نا، له «وجودي رو ناکي روحاني» ئه مه ش، نيشانه به بوئه وحه دپته ي که ئه فه رمي «ان لله سبعين الف حجاب من نور وظلمة»، هه رچهن په رده کان، يان شيوو شوره کاني ئه م رپنگايه، حه فتاهه زار يش بن، به لام وان له دوو چوار چيوه ي روونا کي و تاريخي کيدا.

جا بري له گه و ره پياوان وه که له مه رداني کو ل نه ده ر سه باره ت به م دوو پله گه و ره به فه رمويانه. «خَطُّوتَانِ وَقَدْ وَصَلَتْ» ته نها دووه نگاوه ئيتر گه يشته مه نزل، به لي ئه وه ي مه ردپيت، وايه هه ر دووه نگاوه ئه گات.

شاهی نه قشبه ندیش ته فهرمی «ئهم حجابہ بریتی به له وجودت، لای به، و آگه یشتی،
«دُعُ نَفْسُكَ وَتَعَالَ»

از تو تا دوست ره بسی نیست توی
در راه تو خاشاک و خسی نیست توی.

ئه لئی ماوهی تو تا دوست «واته خودا» رینگاییکی زورنیه هه رته نها خوئی خوئی وه نه لئی
در کودالی به سه ری رینگاوه بیته هه ر خوئی خوئی «خوئی لابه ره وارینگات پاک کرده وه
گه یشتی» که بریتی به له م فه نا کردنه. ئه لئی، گه یشتی (خوش ویست به خوشه ویست)
«موحیب به مه حبوب» که دواقوناغی حاله کانه، پاش ئه م فه ناو به قایه دهس ئه دات،
وه به ره له فه نا هه رگیز دهس ئه دات. هه روه ها له حالی فه نایشا (وصول) گه یشتی
هه ردهس ئه دات، به لام پاش فه نا وه پاش دامه رزان له به قادا، ئیتر خوش ویست
«موحیب» ئه گاته ئاواتی «وصول».

وجود، واته ههستی موحیب، که به هوئی گه یشتی به خوشه ویست (مه حبوب)
به قای پیدا کرده، «واته بوه ته خاوه فی مانه وه» ئیتر به رگه ی زال بونی «ته جه لالی ههق»
ئه گریت، واته نوری ته جه لالی ههق نایسوئینی، به لکو گه شه یشتی پی ئه کات و
تینوتاوی تی ئه که ویست.

که واته، هیژوتوانایی، به مرزگه یشتوانی، دیتن (موشاهه ده)، ئه پار یزریت و
تیا ناچیت، هه روه ها ئیکه لئی کردنی خه لکیش کاریان تی ناکات و نایان گوریت،
وه هیچ هوئیکی ئه م جیهانه، ناتوانی سه رگه رمی کا به خوویه وه، وه کاریکی
لی بکات که په یوه ندی له گه لئی خوشه ویست دا بپچرینیت، چونکه له ناوه روکدا
هه موشتی هه ربه دهستی خوویه تی، نه شوهدی ههق، واته، دینتی ههق
«به چاوی دهر ون»، ئه بیته هوئی ئه وهی، په یوه ندی له گه لئی خه لقی بپچریت، وه کو
ئه وکاته ی که له حالی فه نادابوه، وه نه ئیکه لئی خه لقی ئه بیته په رده ی نیوانی ئه وو
خودا، وه کو ئه وکاته ی که نه گه یشتبوه فه نا، به لکو هه رکام له م دوانه، واته هه م
خه لقی وه هه م خالقی، له مه قامی خوینا، وه بهش به حالی خوینان، ئه بینی
بی ئه وهی بینه په رده بویه کتر، لیره دا فه ناو به قای ئه وکه سه په کیان گرتوه ته وه،
له فه نادا باقی به وه له به قادا فانی به.

ئەفەرمى جالەمەولا سەرکەوتن ھەر دوایی نالی ، وە بەمەقامانە ئەلین «سیرفی
 اللہ» واتە بەرخوردار بون لەخودا ، وە ئەم پایە ئەوەندە بەرزە ھەرچی مەقاماتی
 مەعنەوی لەو و پێشە وەکو تەنھا قوناغیککی سەرەتایی ئەم مەقامەتە ، بەلکو وەکو هیچ
 وایە ، «شیخ فەریدوددین عەتتار» کە نزیکە ی (٦٠٠) ک لە دنیا دەرچووە ، سەبارەت
 بەم مەقامە ئەفەرمی .

أندررەحق جملە ادب باید بود ، تاجان باقیست در طلب باید بود ،
 در یکدم اگر هزار دریا بکشی ، کم باید کرد و خشک لب باید بود ،

واتە ئەبێ ئە دەب بکەیتە پێشەت ، بۆ پرینیاری ئێگە ی ھەفی ، و ھەتا گیانیش تێیایە ،
 لە سەری مەو قە ، لە تێکۆشان ئەو ھەستی | ئەگەر لە ھەر دەمیکادە ریا بیک نوش کەیت ،
 ئەبێ بلیت کەمەو ، دەمت و شک بیست .

مەبەست ئەو ھەتە : پاش گەیشتن بەو مەقامە ، ئەو ھەب ئە دەب کردنەو داخواز کردن ،
 وە ھەتا لەو یادە یە بۆت تێکەن ، ھەر بلیت بائی ، ساقی بۆم تیکە .

حاجی شیخ عبد الرحمن نەقشبەندی ، کۆری شیخ عثمان سیراج الدین ،
 کە : ئەگەر ئە کە لە ھەردانی گۆرە پانی تەصەووف ، وە شاعیریکی بەرزە ، وە دیوانە
 سەبەکی لە یادی مەردانی ژمارە دووی ماموستامە لا کەرم دا چاپ کراوە ،
 لەم بارە وە شیعریکی ھەبە کە ئاشکرایە دەس کێشانە بۆ ئەو مەقامە وە دیارە خۆی
 لەو مەقامە دا بۆ ئەلی :

(عجب درمن یزید عشق عاشق از چہ روگفتہ کہ عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلا)؟
 (وفا عین صفای می شد است و باز می گوید ، الا یا ایہا الساقی ادر کاسا و ناوھا)

ئەلی سەرم سوڕماوە لەو عاشقە ی کە لە مەزانی عیشق دا ھاواریەتی بە دەستی
 دەردی سەری عیشقە وە ، وە ئەلی عیشق لە پێشا خۆی ئاسان پێشان ئە داو کە چی ،
 گرفتاری زۆری بە شوینە وە بو ، جائە لی منی عاشق ، بە پێچەوانە ی ئەو عاشقە وە ، واتە
 حافظ ، ئەو ھەتە (وفا) یە کێ پارچە و سەرتا پا بۆ بە مە ی ، لە گەل ئەو ھەتا ھەر
 ھاوار ئە کەم ، ئە ئیم «الآ یا ایہا الساقی ادر کاسا و ناوھا» واتە ئە ی بادە گێر بیککی کەم
 بۆ تیکە ، جا ئەو دەس را کێشانە بۆ مە قامی بە قای پاش فەنا ، کە بەندە لی ھا توو
 ھیمەت بۆ ئەندو کۆل ئە دەرو خوا پی داو ھەکان ، دەسیان کە وتو ھو ، کە وتو ئە تە ناوی
 ئە و نا زو نیعە تە ، ساقی ئە لە ست نازیان ئە کێشیتو بۆیان تی ئە کات لە بادە ی

مه‌حبه‌بیت ، مه‌قام‌پاش مه‌قام وهرته‌گرن ، له‌گه‌ل‌ئه‌وه‌شا هه‌موگیا‌نیان هه‌ر
 باده‌ی مه‌حبه‌بته ، که‌چی هه‌رته‌ئین ، «الا یا ایها الساقی ادر کاسا وناوئا» لپه‌دا
 ده‌س ته‌کی‌شین بۆیری بیروباوه‌ری تری گه‌وره‌پیاوانی ته‌سه‌ووف سه‌بارت به
 (فه‌ناوبه‌قا) ، له‌کتیپی (العرف) دا ، (تاج‌الاسلام کلا بادی) (٣٨٠ ک / ٩٩٠ م) ئه‌لی ،
 الفناء ان یفنی العبد عن الخطوط فلا یكون له في شيء من ذلك حظ : ویسقط عنه التميز .

والبقاء الذي يعقبه ، «هو ان یفنی عماله ویبقی بما لله» ، ئه‌لی ، قال البعض : ان
 یكون كل حرکاته موافقات الحق دون مخالفاته ، «فانیا عن المخالفات باقیا بالموافقات»
 واته ، فهنا به‌وه‌ئه‌ئین ، ته‌وبه‌نده‌یه له‌هه‌رچی شته‌و هه‌رچی به‌شه ده‌ست هه‌ل‌گرت
 هه‌م له‌عه‌قلو هوش هه‌م له‌داخوازی دنیا و قیامت له‌هیچ شتی‌کا به‌شی نه‌می‌نی ، وه
 ته‌میزی نه‌می‌نی : واته نه‌توانی قانجازو زه‌ره‌ری دینی و دنیا‌ی لیک بداته‌وه .

به‌قایش که‌به‌شوینی ته‌وادیت بریتی به‌له‌وه‌ی ته‌وه‌ی هی خو‌یه‌تی له‌یادی بیجیته‌وه
 وه‌ته‌نه‌ئه‌وه‌ی بوخودایه ، له‌یادی ته‌وه‌داییت .

یان هه‌رچی هه‌لسان و دانیشتییه هه‌موی به‌وجۆره‌ی که‌خوایی خو‌شه وه
 موخاله‌فه‌تی نه‌کات .

ده‌س له‌هه‌مو کاریکی پیچه‌وانه‌ی ته‌میری خوا هه‌ل‌گرت وه هه‌رچی خوا پی
 خو‌شه ته‌نجامی دات .

ئه‌لی : یكون فانیا عن اوصافه باقیاً بأوصاف الحق .

پیناسه‌کانی خو‌ی له‌ناوبه‌ری وه‌پیناسه‌کانی خودای بمینیته‌وه . هه‌روه‌ها ته‌ئیت ، «فناء
 عن تعظیم ماسوی الله وبقاء في تعظیم الله» ، جگه‌خودا که‌س به‌گه‌وره‌نه‌زانی وه‌ته‌نه‌ها
 خوابه‌گه‌وره‌بزانی ، کتیپی «العرف» ته‌ویش ، له‌زوانی خه‌ررازه‌وه : ئه‌لی ، «الفناء هو
 ذهاب حظ العبد من الدنيا والاخرة» ، جائه‌لی ، ده‌س هه‌ل‌گرتن له‌به‌شی دنیا
 ده‌س هه‌ل‌گرتنه له‌هه‌مو یاداشیکی دنیا‌ی ، وه‌کو سامان یان مه‌قام وه‌پاداشی
 ته‌و دنیا‌یش بریتی به‌له‌به‌ه‌شت و ته‌وجۆره‌شتانه ، جائه‌نی هوشی هه‌ربه‌لای
 خو‌شه‌ویستی خودا و ره‌زامه‌ندی خودا وه‌بیت وه هه‌ردوجیه‌ان پشت‌گۆی بجات .

له‌پاشان ئه‌لی : «مِنْهُمْ مَنْ جَعَلَ هَذِهِ الْأَحْوَالُ كُلَّهَا وَاحِدَةً وَإِنْ اِخْتَفَلَتْ عِبَارَاتُهَا»
 هی واهه‌یه هه‌موی ته‌م‌حالانه واته ، ته‌م‌حالنه ذووجۆرو دووناوانه هه‌ر به‌یه‌ک‌حال

ئەزائىت ، فەناو بەقا ، جەمەع و تەفرەقە ، غەيبەت و شوھود سوکروصەحو ، ھەر بەيەك شت دائەنى و اتە فەنا بەقا يەو جەمەع تەفرەقە يەو غەيبە شوھودەو سوکور صەحوە .

لەپاشان ئەلى گەورەپاوانى وەکو جونەيدو خەررازو نورى ، ئەلەين ، ئەوانەي كەفەنايان تەواو کردو لى بونەو تازە ناگەرئەو بو سەرى حالى پيشى فەنا ، وە ئەبنەپاويكى ترو جىھانكى تريان ھەيە ، واتە ھەر بەپاكي و بە نزيكى ئەمىنەو ، ديمان شاهی نەقشە بنديش ھەر لەسەرى ئەو باو ەرەبو .

قوشە يىرى ئەلى ، «الفناء سقوط الاوصاف المذمومة ، والبقاء ، قيام الاوصاف المحمودة» .

فەنا تياچونى پىناسى ناپەسەندەو بەقا دامەزراندنى پىناسى پەسەندە .

لەكتىبي «مدارج السالكين» دا زور بە دورودرئى سەبارەت بە بەقا و فەنا باسى كەردە ، ئەم كىيە خوئى برىتى بە لەباسى مەقامەكان لەبەرئەو بە درئى و بە شيوە يىكى زانبارانە باسى كەردە ، ئەو ەي يەو لى لەم باسانە باش بگات ئە ئى سەرى كىيەكانى (معجم ، ومصطلحات ، والفاظ) الصوفيه ، وە مدارج السالكين وە منازل السائرين ، و معجم الصوفى ئەل قاضى محى الدين ەره ئى بگات ، ئەمەش كور تە يىكى كورت لەباسە كەي (مدارج) ، ئەلى ئە ئى ئەو ەي وە لى و عاريفە ، خاوەنى ئەم چوار پىناسە يىت ، كە لە چوار چيوە و شەي فەرق و جەمەع وە كە ئرەت و وە حەدەت دا كۆبونە تەو .

ئە ئى فەرق بئەن لە ئىوانى ئەو شتەي خواپى خوشەو انخوا پى ناخوشە ، وە فەرمان ئەدا بە كەردنى ، فەرمان ئەدا بە نە كەردنى ئەوانەي خوشە وىستى خودان ئەوانەش دوژمنى خودان ، وە ئەمەش بزائن ، خوا يە كىكەو پىناسەكانى زورن ، ئەو ەش كە ئرەتە لەو حەدەت دا .

جەمەع ئەو فەرقەش ئەو تە بزائن ھەموى ئەمانە وان لە ئىرى فەرمانى قەضاوقە دەرى خواو وىستو ئارەزوى ئەوا ، كەوا بو ئە ئى ئەمانىش چى خواپى خوشە وابكەن وە لە چى بىزارە نە يكەن پاش باسىكى درئى ، ئەلئىت دوابلەي خوشە وىستى برىتى يە لە يەك گرتە وەي وىستى (موجب) لە وىستى «مەحبوب» دا ، وە فەناي «ئىرادە» ي «موجب» لە ئىرادەي ، «مەحبوب» دا . ئەلى ئەم «الحادە» واتە يەك گرتە وەي

ویسته وه ئەم فەنایە «فەناو اتحادی» خوشەویسته تاییە ئەکانە، ئەلی فەنای ئەمانە ئەو، تە لەپەرستی خوشەویستا فانی وە بیزارن لەپەرستی کەسی تر لەو ئەترسن ولە کەسی تر ناترسن ئومیدیان بەو و لەوداوا ئەکەن ئومیدیان بە کەس نیو لە کەس داوانا کەن، پشتیان بەو بەستو و بە کەسی تر، ئەو هی گەیشته ئەم فەنایە ئیتر خوشویستن و رقی بون و لاین گیری و دوژمنی کردنی هەر لە بەری خوائەیی، وە ئاینی ئەو بە نینیی و ئاشکرا هەر بوخودایە و بو پیغە مەبری خوشەویست، وە خوا و پیغە مەریان لە هەمو کەسی، تەنانەت لە عەزیزترین کەس خوشتر ئەوێت.

کاکلی ئەم فەنایە فەنایە لە نەفسی خوێ لە ریگی رەزامەندی خوادا، وە ئاکامی هەموی ئەمانە، ئەو تە کە لا الە الا اللە بە و پەری زانین و تیگەیشتنە وە بە کردە و بە قەصد بیرنەدی.

وە ناوەرۆکی ئەم (نەفی و ئیسباتە) ی لا الە الا اللە ئەو خوێ بریتی بە لە فەناو بە قا چونکە بە وشە ی لا الە، پەرستی هەموشتیکی داو تە داو و نە فی کردو و بە وشە ی الا اللە خوائەتی خوائ هیستو تە و بە قای خوائ ناسیو، وە بە مچە شە هەر درێژە ئەدات بە باس.

لە «تەلفاظ الصوفیە» دا، زورشت ئەلی کە هەر لەوسەر چاوانە ی وەرگرتو، لە گەل ئەو شائەلی.

فەناو بە قا، بە یە کترە و بە سراون ئە میان ئەویان تەواو ئەکات. ئەلی ئەو هی دەستی لە زەر قوبە رقی دنیا هەل گرت ئەو فەنای دنیا کە یەتی کە واتە، لە وە لا بە راستی و هەق تیا یانە ژیت ئەو ش بە قا کە یەتی، ئەو ش هە قیقەت بآلی کیشا بە سەریا و چاوی بە شوینی کەسی تر و هیچی ترە وە نابی، جیگە دار واتە بە دیل وە جی نشینی بوخودا دانانی وە جگە خوا گوی بە کەس نادات، کە واتە لە خەلق فانی بو و بە هەق باقی یە.

لە کتیی «معجم مصطلحات الصوفیە» دا ئەلی.

فەنا گۆرینە وە ی پیناسی ئادە می زادی یە تە، بە پیناسە کافی خودایی، بە وجۆرە ی هەر کام لە پیناسە ناپەسە نده کان لائە بات پیناسیکی خودایی ئە کاتە جی نشینی، تاوای لی ذیت «یکون الحق سمعه و بصره»، کما نطق به الحدیث» خوا ئە بیته هیزی بیستن

وینینی ئەو، وەكوله‌حه‌دی‌قودسی‌دایه، ئەلی نیشانه‌ی دامه‌زرانی ئەم‌فە‌نایە‌ش
 ئەو‌ه‌تە، دە‌ست‌هە‌ل‌گە‌ری‌لە‌هە‌لمە‌ت‌دان‌بە‌م‌لا‌و‌بە‌ولا‌دا‌و‌لە‌ئومیدە‌وار‌بون‌بە‌م‌و‌بە‌و
 بۆ‌بە‌دە‌ست‌هینانی‌ق‌ان‌جاز‌و‌ه‌خۆ‌پ‌ار‌استن‌لە‌زیان، بە‌ل‌کو‌ئە‌بی‌ج‌گە‌خوا‌پە‌نا‌بو‌کە‌س
 نە‌بە‌ی‌و‌ه‌دا‌والە‌کە‌س‌نە‌کە‌ی‌ئە‌ر‌بە‌و‌جۆ‌رە‌ت‌لی‌هات‌و‌افە‌نا‌کە‌ت‌تە‌وا‌و‌ه. هە‌روه‌کو
 و‌تم‌باسە‌کە‌زۆ‌ر‌دو‌و‌ر‌و‌دری‌ژە، کور‌تە‌کە‌ی‌ئە‌و‌ه‌تە‌لە‌پێ‌شا‌باس‌م‌کرد‌و‌ادو‌و‌جۆ‌ر
 فە‌نا‌هە‌یە، یە‌کی‌کیان، خە‌لاتی‌کە‌و‌خ‌وائە‌یدات‌ئە‌و‌یش‌بریتی‌یە‌لە‌ح‌الو‌ئە‌حو‌الێ‌ک
 کە‌بە‌سە‌ری‌خ‌او‌ن‌مە‌قامە‌کە‌دا‌دیت‌مە‌گەر‌هەر‌خوا‌بیزانیت‌و‌ه‌بری‌لە‌بارە‌یە‌و‌ه
 با‌س‌مان‌کرد، دو‌و‌هە‌میش، تیکۆ‌ش‌انە‌کانی‌بە‌ندە‌یە‌بۆ‌ئە‌و‌ه‌ی‌شایستە‌ی‌ئە‌و‌مە‌قامە
 پە‌یدا‌کات‌ئە‌و‌یش‌بریتی‌یە‌لە‌خۆ‌ر‌از‌اندە‌ن‌و‌ه‌بە‌و‌هە‌مو‌ه‌پێ‌ناسانە‌ی‌کە‌باس‌کران، ئە‌بی
 م‌رو‌ف‌ئە‌و‌هە‌مو‌ه‌پێ‌ناسە‌نا‌پە‌سە‌ندانە‌فە‌نا‌کات‌و‌ه‌لایان‌بە‌ری‌و‌ه‌پێ‌ناسە‌پە‌سە‌ندە‌کان
 بە‌دە‌ست‌بیریتو‌بیان‌هێ‌لتە‌و‌ه‌بە‌ق‌ایان‌بداتی‌تاشایستە‌ی‌ن‌زیک‌ی‌لە‌خوا‌پە‌یدا‌ئە‌کات
 و‌ه‌خودا‌لە‌پێ‌شا‌لە‌هە‌وارگە‌ی‌فە‌نادا‌ئە‌یک‌اتە‌میوان‌تاما‌و‌ه‌یێ‌ک‌لە‌پاشان‌بۆ‌هە‌تاهە‌تایە
 لە‌مە‌نزلی‌بە‌ق‌ادا‌جی‌گە‌و‌ر‌ی‌گە‌ی‌تایبە‌تی‌ئە‌داتی، و‌ه‌بە‌ناوی‌یە‌کی‌لە‌خۆ‌شە‌و‌ی‌ستان
 لە‌مان‌و‌م‌رد‌نا‌لە‌و‌نا‌ز‌و‌نی‌عمە‌ت‌و‌ر‌یزو‌پ‌ایە‌یە‌بە‌ر‌خوردار‌ئە‌ییت.

«ذَٰلِكَ فَضَّلُ اللَّهُ بُوتِهِ مَنْ يُشَاءُ».

«توحید»

(تە‌وحید) لە‌روانگە‌ی‌ئیس‌لام‌ه‌و‌ه‌بریتی‌یە‌لە‌خودا‌بە‌یە‌ک‌ناسین، واتە‌ئە‌و‌کە‌سە‌ی
 شیاوی‌پە‌رستشە‌و‌ئە‌بی‌ک‌ور‌نوشی‌بۆ‌بە‌ریت، و‌ه‌بە‌دی‌هینە‌ری‌گیان‌داران‌و
 بی‌گیانە‌کانە‌و‌ه‌بە‌دی‌هینە‌ری‌وێ‌نە‌و‌کە‌ونە‌هە‌موی، ئە‌و‌ه‌ی‌ئیمە‌عە‌ق‌ل‌ان
 پێ‌ی‌بش‌کیت‌و‌ئە‌و‌ه‌ش‌لە‌وزە‌ی‌ئا‌و‌ه‌زی‌ئیمە‌دا‌نە‌ییت، بی‌وێ‌نە‌و‌بی‌نمونه‌یە‌و‌ه‌ه‌روه‌کو
 خۆ‌ی‌ئە‌فە‌رمی‌«لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ»، «تە‌وحید» ئە‌و‌ه‌تە‌بە‌زوان‌بلیت‌«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و‌ه
 بە‌دلیش‌با‌و‌ه‌رت‌لە‌سە‌ری‌ئە‌و‌ه‌ییت، کە، کە‌س‌خودانیه‌و‌شیاوی‌پە‌رستش‌نیه‌«اللَّهُ»
 نە‌ییت، خودا‌خۆ‌ی‌فەرمان‌ئە‌دات‌و‌ئە‌فە‌رمی‌«قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ: لَمْ يَلِدْ وَلَمْ
 يُولَدْ: وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» لە‌بارە‌ی‌خودای‌گە‌وره‌و‌ه‌لە‌پێ‌غە‌مبەر‌پرسیار‌کرا، جا،
 و‌ه‌حی، «سروش» هاتە‌خواره‌و‌ه، و‌ئە‌م‌سورە‌تە‌ی‌هانی‌بۆ‌و‌لامی‌ئە‌و‌پرسیارە.

بىگومان «تەوحيد بەرانبەر، بەشېرك يان بەكوفروە ئىلحاد ھاتو»، شېرك واتە ھاوبەش
 بۆخودا دانان، سا، يان بەكىك يان دووستى يان ھەزار، كوفر دژى باوہرە، كوفر
 داپوشىنى شتى راستە، كوفر بەئەك ھەرامى و ئەك نەناسى، واتە كوفرى نېعمە تېش
 ئەوترىت. شېرك ھاوبەش دانانە بۆخودا، وەكو ئەوانەى (بوئە) كانيان دائەنا
 بەشەرىك بۆخودا، واتە ئەمان پەنايان ئەبرد بەوان، كەئەوانىش پەنا بەرن بەخودا
 يان، رېائى كردن، لەخودا پەرسى دا، وەكو ئەوہى نوئزو چاكە بوئەو بەكەى خەلك
 بەچاكت بزائن، ئەوہوخوى شېركە، واتە شەرىك بۆخودا دانانە، يان پرى جار
 يارمەتى داوا كردنى راستەوخوى لەپىرو مورشىدو پياوچا كىكى زىندو يان مردو،
 ئەوہش ھەرشېركە، وەكو ئەوہى بلىت: ئەى پياوچاك يان ئەى مەرقدى فلان،
 فلان شتم لەتو ئەوئ، ئەمە ئەگەر بەونيازە بىت كەئەو پياوچاكە، يان ئەو خاوەن
 مەرقدە، كارەكەت بۆبكات، ئەوہ ھاوبەش بۆخودا دانانە، بەلام ئەگەر بەو
 نيازە بىت ئەو بەندە بىكى خۆشەوئىستى خودايە، ئەوئش داوات بۆبكات لەخودا
 ئەوہ ئەكرىت، لەگەل ئەوہ شا ئەئى باوہرت لەسەرى ئەوہ بىت خودالە خۆبىستەوہ
 نزىكە، ئەئى ئەوہش بزائىن ئەو پياوچاكە، يان ئەو خاوەن مەرقدە گوناھى لەسەر
 نىە، چونكە ئەوچ بكات، كەتوخوت نەزائى، بەئى فەرمانى خودا ھەل سورتىت،
 شتەكە زورناسكە، وەئەئى لەكاتى زيارەتى پياوچاكانى زىندو، يان مردودا، مروف
 زور ھوشيارىت، تابەخوئى نەبوئىتە موشرىك وەئاگائى لەخوى نەبوئىت.

«ئىلحاد» خودا نەناسىن و، دان بەوجودى خودادا نەنانە، وەزور، بەئى ئادەمى وا
 ھەن لايان واىە، ئەم كەونە، وەئەم ھەموە گيان دارانە، ھەروا لەرېنگەى
 ھەلكەوتەوہ • ھاتونەتەدى: وە ھەرلەخۆبەوہ، ئەم جىھانەو ئەم كائىناتە،
 ھەل ئەسورى، وە رېك خەرو ھەل سورتىنەرىكى نىە، بەئى لەكاتىكا باوہرناكات
 بەوہى بزمارىك، وەيان جەرو جىگا جەرىك، لەخۆبەوہ بەررىكەوت
 دروس بىت، كەچى لای واىە خوى وەبەدەنى خوى، بەوہەموە دەسگا
 سەرسورتىنەروہ، ھەرلەخۆبەوہ بەھەلكەوت، دروس بوہ، بەئى مليونا كەس
 ئابەم جۆرە سەرلى شىواون، وەئەئىن، چۆن فروكە، يان تەلەفزیونىك لەخۆبەوہ
 دروس ئەئى، بەلام لەم لايشەوہ لايان واىە دروس كەرى فروكەوتەلەفزیونەكە
 كەئادەمى زادە ھەرلەخۆبەوہ بەھەلكەوت دروس ئەبىت،!!!!

که واته، «تەوحید» بریتی یه له پێهاتی بهزوان وه به باوه پر بهوهی که خودا یه کیکه، «لااله الا الله» وه باوه پریش له سهری ناوه کانی خودا، وه کو رهحمان، رهحیم، صه مه د، خالیق، وه ۹۹ ناو هه ن که ناوی خودان، ههروه ها باوه ره به «صیفات» ی خودا، واته پیناسه کانی، که بری له و پیناسانه هه ره ی خودا خو به تی، وه که سی تیا به شداریه، وه کو «خالق، محی، میت، مبدئ، معید، عالم الغیب»، به لام، پیناسی وای هه یه که به نده کانیشی تیا یانا به شدارن، به لام له گه ل ته وه شا له چۆنه تی شته که دا فهزق هه یه، وه کو «رب الشی» واته خواوه نی شتیک، ته لبه ت چۆنه تی خواوه ن بون، فهزق هه یه، ته وجۆره ی خودا خواوه نی منه، من خواوه نی خانوه که ی خۆم نیم، من پاش ماوه ییک ته مرم، وه خانوه که م ته بیته هی واریث، به لام خودا نامری، وه هه تاهه تیا به خواوه نی هه موشتیکه، چ ته وشته ماییت یان مردییت، یان، که ریم، واته سه خی که ناوی خودایه، وه پیناسیشه بو ی، وه مروقی وایش هه یه که ریمه، به لام ته م به خشنده نی یه له کوی، وه ته و له کوی، پیناسی وایش هه یه هی به نده یه که خودا له وجۆره پیناسانه دوره، وه کو پیناسه نا به سه نده کان، وه کو چه سو دی یان هه ر کرده وه ییکی ناشیرین.

که واته «تەوحید» هه م دان نانه به و خودی خالیق وه هه ل سو ری نه ری ته م کائنا ته دا، وه هه م ته وه ته به تا کو ته نه ای بزاین، که هه ر خوی خواوه نی هه مو جیهانیکه وه ها و به شی نه، وه هه م خواوه نی پیناسی تیا به تی خو به تی، وه هه م هیچ شتیکه تر له وینه ی ته و نه و ناییت.

له قورئانی پیروزدا «تایاتی تەوحید» زۆرن، له کتیی، «المعجم الصوفی» «د. سعاد حکیم» دا که کتییکی هه زارو سیصه د لا په ره نی یه، وه هه موی بریتی یه، له «مصطلحات» ی، شیخ محی الدینی عه ره بی، له م کتیه دا له باسی ووشه ی، «تەوحید» «۳۶»، تیا به تی نویسه وه ته لیت شیخ محی الدین ته م سی وشه ش تیا به ته ی نویسه وه تیا یانا پیشانی دا وه که خودای گه وره له سی وشه ش دارپژرا ودا، ووشه ی تەوحیدی دارپژرا وه، که هه ریه که یان به جوری شیوه ی تەوحید روون ته که نه وه، (شیخ محی الدین)، بو هه رکامی له وته و حیدانه ش ناویکی تیا به تی دانا وه، که نویسه وه یان به پیوست نازام، تیا به ته کان به م چه شه ن

- ١ «والهكم اله واحد لا اله الا هو الرحمن الرحيم»
- ٢ «الله لا اله الا هو الحي القيوم»
- ٣ «ل . م . الله لا اله الا هو الحي القيوم»
- ٤ «لا اله الا هو العزيز الحكيم»
- ٥ «شهد الله انه لا اله الا هو ، والملائكة واولو العلم قائما بالقسط»
- ٦ «الله لا اله الا هو لِيَجْمَعَنَّكُمْ اِى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»
- ٧ «ذَلِكُمْ اللهُ رَبُّكُمْ لا اله الا هو خالق كل شئ فاعبدوه» .
- ٨ «اتَّبِعْ مَا وَاوحى الْبِك مِنْ رَبِّكَ لا اله الا هو وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ»
- ٩ «لَا اله الا هو يُحْيِي وَيُمِيتُ»
- ١٠ «وما أمروا الا لِيَعْبُدُوا الهًا وُحْدًا لا اله الا هو سبحانه عما يُشْرِكُونَ»
- ١١ «فان تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللهُ لا اله الا هو عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وهو رَبُّ العرش العظيم»
- ١٢ «حتى اذا ادركه الفرق قال آمَنْتُ انه لا اله الا الذى آمَنْتُ به بنوا اسرائيل»
- ١٣ «فاعلموا انما انزل بعلم الله ، وان لا اله الا هو فهل انتم مسلمون ؟»
- ١٤ «وهم يكفرون بالرحمان قل هو رَبِّي لا اله الا هو عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ واليه متاب»
- ١٥ «ان انزلوا انه لا اله الا انا فاتقون»
- ١٦ «انه يعلم السر وأخفى ، اللهُ لا اله الا هو له الاسماء الحسنی»
- ١٧ «وانا اخترتك فاستمع لما يوحى انى انا اللهُ لا اله الا انا فاعبدنى» .
- ١٨ «انما الهكم الله الذي لا اله الا هو وسع كل شئ علما»
- ١٩ «وما أرسلنا من قبلك من رسول الا نوحي اليه انه لا اله الا انا فاعبدون» .
- ٢٠ - «وذا النون اذ ذهب مغاضباً فظن ان لن نقدره عليه فنادى في الظلمات ان لا اله الا انت سبحانك انى كنت من الظالمين» .
- ٢١ - «فتعالى اللهُ الملكُ الحقُّ لا اله الا هو ربُّ العرشِ الكريم» .
- ٢٢ - «لا اله الا هو ربُّ العرشِ العظيم» .
- ٢٣ - «الله لا اله الا هو له الحمد فى الأولى والآخرة وله الحكم واليه ترجعون» .
- ٢٤ - «ولا تدع مع الله الهاً آخر لا اله الا هو كل شئ هالك الا وجهه» .
- ٢٥ - «هل من خالق غير الله يرزقكم من السماء والارض لا اله الا هو» .
- ٢٦ - «انهم كانوا اذا قيل لهم لا اله الا الله يستكبرون» .
- ٢٧ - «ذلكم اللهُ ربكم له الملك لا اله الا هو اليه المصير» .

- ۲۸ - «شديدُ العقابِ ذی الطولِ لا اله الا هو اليه المصير» .
- ۲۹ - «ذلکمُ اللهُ ربکمُ خالقُ کل شیءٍ لا اله الا هو فأنى توفکون» .
- ۳۰ - «هو الحیُّ لا اله الا هو فادعوه مخلصین له الدين الحمد لله رب العالمین» .
- ۳۱ - «لا اله الا هو یحیی ویمیتُ ربکم وربُّ اباکم الاولین» .
- ۳۲ - «فاعلم انه لا اله الا الله واستغفر لذنوبک وللمؤمنین والمؤمنات» .
- ۳۳ - «هو الله الذی لا اله الا هو عالمُ الغیب والشهادة هو الرحمن الرحیم» .
- ۳۴ - «هو الله الذی لا اله الا هو الملك القدوس» .
- ۳۵ - «الله لا اله الا هو وعلى الله فلیتوکل المؤمنون» .
- ۳۶ - «ربُّ المشرق والمغرب لا اله الا هو فاتخذهُ وکیلاً» .

بەم چەشتە سەیرتە کەین قورئانی گەورە خۆی ئیلهام دەرو فەرمان دەری
«تەوھیدە» وە ھەر قورئانە ری پێشان دەرە بۆیە کتاناسی .

«تەوھید» درۆشمی ئاینی ئیسلامە ، گەورە پیاوانی ئیسلام وریبەراتی مەزھەبە
سەرەکی بەکان وە کارناسانی زانیاری «کەلام» ھەمویان تیکۆشان بۆتە وە ی ،
یە کتاناسی ، بێنە دەرونی موسولمانانە وە ، وە بە باشی
لە پێناسە کان و لە ناوہ کانی خودا بکۆلنە وە و راڤە ی کەن ، تاهیج جۆرە پرسیارو و رکەو
دودلی تیک لە دەرونی مروفی موسولمان دا جینگە ی نە بیئە وە .

ئیمە و تمان سەرەتاو سەرچاوە ی «تەوھید» ووشە ی «لا اله الا الله» یە ، واتە
ھیچ کەس خوداو پەرە و ردگارو شیواوی پەرستش نیە «الله» نە بیئ ، تائیرە ی
ئەم پاسە ، پە یوہندی بە ھەمو موسولمانیکە وە ھە یە ، بە لام کاری سونی بە کان ،
ورده کاریکی تاییە تە ، ھەر لەم ووشە ی تەوھیدە دا ، واتە لە «لا اله الا الله» چۆن ،
وہ بۆچی ؟ .

ئیمە و تمان بناغە ی تەصەووف ، وە تیکۆشان و خە باقی تەصەووف ، بەر دە وام بونە
لە سەری (ذیکری) ، وە ئەم ذیکرە ش لێرە دا مە بەست گوتنی «الله» یان «لا اله الا الله» یە ،
چونکہ و تمان ذیکر بە مەعنا ی ، قورئان ، وە نوێژ ، و یادکردنیش ، ھاتوہ بە لام
ذیکری مە بەست ، لە تەصەووف دا ھەمان «الله» واتە ناوی خودا بردن ، وە بیان
«لا اله الا الله» واتە «تەوھید» .

وہ لە دا ی تەصەووف دا بەم ذیکری «تەوھید» ئە لێن ، ذیکری «نە فی وە تیسبات» ،

واته كه ئه لى «لااله» ئه مه نه فى ئه كات ، واته هيچ خودايىك نيه ، جا ، كه ئه لى «الا الله»
 ئه وه «اثبات» ، واته ئيسباتى ئه كات ته نها «الله» خودايه .

جا ئه م گوته ش ، هه روا ساده نيه به لكو به شيوه ي تايه تى خوئى ئه نجام
 ئه دريئ ، كه له باسى ، ووشه ي (ذيكردا به دريئى باسى ئه كه م ، به كورنى ئه لى ،
 كه ئه لى (الله) ، ته واوى هوش و بيروهه ستى كو كاته وه ، سه رى ئه وه ي ، كه كه س
 شياوى په رستش نيه ، وه كه س هيچ به ده س نيه ، وه كه س ، وجودى «ئزه لى و
 ئه به دى» نيه ، كه س خاوه نى پيناسى خودايى نيه ... هتد «الا الله» جگه «الله» ،
 ئه م وشه يه ، چ به ذيكردى ئاشكرا و به زمان «ذيكردى جه لى» ، وه چ به ذيكردى ده رونى و
 په نه انى وه له دلدا ، «ذيكردى خه فى» ، هه زاران و هه زاران وه شا به د مليونها و مليونها جار
 ئه و تر ته وه ئانه گاته راده يىك ، ريبوارى ريگه ي ته سه ووف ، فه نانه بيت ،
 كه پيئى ئه لىن ، «فه ناي نه فى و ئيسبات» ئه وه نده بير له وه ئه كاته وه كه هيچ شتيك نيه ،
 وه هه موشتى شياوى نه مان و فه وتان و تياچونه «الله» نه بيت ، ئه و نه بون و تياچونه ، ئه به نه
 راسته قينه ، وه ته نها «الله» ئه ميئته وه ، جا له م كاته دايه ، كه شتى سه رى نه پيئى ،
 له نه پيئى يه كانى وجود «هه ستي» وه له «ئه سرارى غه يب» ، وه له به هره ي خودا وه ندى ،
 وه له پايه ي به رز ، وه له وشته ي كه له نيوانى سوئى مه سه له كاندا به (نور) و به ره كه ت ،
 وه خه لآتى گه و ره ي خودا وه ندى ناسرا وه ده ست ته دات ، وه برى جار ، ئه و كه سانه ي
 كه خوئيان ، ون ئه كه ن ، وه به هه موجورى هيچ شوئنه وار يك له خوئيانه وه ،
 هه ست ناكه ن ، ته نانه ت شوئنه وار له كه ون و كائيناتيش هه ست ناكه ن ، هه ر «الله»
 يه و «الله» له باره ي ئه و حاله ي خوئيانه وه برى شت ئه لىن ، كه به لاي ن اشاره زايانه وه ،
 لا بان وا به ريبوارى ريگه ي ته سه ووف ، با وه رى له سه ر (وه حده فى وجود) بان (حلول)
 «المعاده» ، له كاتىكا هيچكامى نيه ، ته نها ده ر بريئى ئه و حالى تياچون و ون بونه يه ، واته
 «فه نا» ، به لام پاشان ريبوار ئه گه ريئته وه «بوسه رى» حاله تى «به قا» واته مانه وه ي
 خوئى ، بان «البقاء بالله» كه مانه وه ي هه موشتيئك به سرا وه به خواستى خودا وه .
 «ئيامى ره بىانى» . شيخ ئه حمه دى فاروقى كه به ناوبانگه ، به «موجه دديد» ، واته ،
 تازه كه ره وه ي ته ريقه ت ، له هه زاره ي دو هه م دا ، «المجدد للألف الثانى» ، كه پاشى
 شاهى نه قشبه ند «محمد ساء الدين» ، گه و ره ترين مه ردى مه يدانى ته سه ووفه ،
 به تايه ت له ته ريقه ي نه قشبه ندى دا ، له كتيبه كانيا ، كه به ناوى «مه كتوباتى
 ئيامى ره بىانى» به ناوبانگه ، سه باره ت به م حاله تى «فه ناي ته و حيد» ،
 به و ردى باسى كرده ، وه ئه و ورده كارى يه ، بو كه سى باشه كه بيه وى ئه و ريگه يه
 بگريئته به ر ، به لام ئيمه ليره دا ، مه به ستان ئه وه ته بزانيئ ته سه ووف چى يه ،

نهكه تهوهی بزاین چۆن بیینه صوفی ، كهواته هه ره تهوهنده بهسه ، كه بزاین «تهوحید»
 گه وره ترین پایهی ته صه ووفه وه هه مویش كه وتن و خوداناسی و به هره مه ندییکی
 ته صه ووف ، له ته وحیده وه سه رچاوه ئه گرت ، له ری بازی ته وحیدناسی به وه ،
 به چه شنیکی گشتی ئه ئین ، «لااله الا الله» ته وحیدی «الوهیه ته» ، واته «اله»
 به تاك و ته نهادانان ، وه تهوهی كه ئه ئین كهس شیواوی په رستش نیه وه كهس (خالیق) وه
 (هادی) واتهری به روری نوما نیه ، كهس ره حمان وره حیم وه (معی و میت) وه تده
 نیه واته خاوه ئی ته وپیناس و ناوانه نیه ، ئه مهش «ته وحیدی ربوبیه ته» ، واته ته وحیدی
 خودایه تی «خاوه ن بون» ، وه تهوهش كه بهنده خوی بداته دهستی خودا ، وه جگه ئه و
 كهس نه په رستی ، وه تهوه ككولی هه ره خوائیت و خوی ته سلیمی ته و بكات ،
 وه جگه بو نزیکی له و ، وه پاریزگاری له ریگه ی ئه ودا ، ئاوات و ئامانجیکی نه ییت ،
 ته وهش «ته وحیدی عوبودی به ته» ، واته ته وحیدی بهنده گی و بچوکی و غولامی خوت بو
 خودا . ئه ئی ته وهش بلیم پیناسی گه وره پیاوانی ته صه ووف بو روون كردنه وه و ناساندنی
 «تهوحید» ، ته وهنده زوره ، له ژماره نا ئی ، وه بوخوی پو بیستی به كتیبه كه ، به لام
 ئه ئی ته وهش بلیم ئه و ناساندنهش هه وه كو ناساندنی ته صه ووفه كه یه ، واته هه ركامه ی
 ته وشته ی فه رموه ، كه خوی زانیویه تی ، وه بریگی له وزه ی ناسینی ئیمه دا نیه ،
 ته نانه ت گه وره ترین عالیمو دانشمه ندیک ، كه شماره زانیکی ته واری له ته صه ووف دا
 نه ییت ئی تی ناگات ، ته وهی من بو م روون بو یه وه ، ئیامی ره بیانی «له مه كتوباتدا»
 له هه مویان جوانتر وه روون تر كو لیویانه ته وه ، وه خویشیان ته فه رمون ، بریک
 له وگه وره پیاوانه نه گه یشتونه ته دواپله ی ته وحید ، له بهری ته وه ، هه ره ته وه نده بیان
 فه ، مووه كه لی یان زانیوه ، ته نانه ت سه باره ت به چه زره تی شیخ محی الدین عه ره بیش ،
 هه روا ته فه رمی ، وه ته فه رمی من خویشم له سه ره تا دا ، وام بو ده ره ته كه وت ، وه
 وام ته زانی ، ئه مه دواپله ی مه قامی ته وحیده ، به لام ئیسته كه به لوطنی خودا (له و پایه)
 به رزتریومه ته وه ، ته زانم هه م خوم ، له وه و بهر به هه له دا چوم ، وه هه م زوریک
 له گه وره پیاوانی ته صه ووف ، كه تائه و پایه خودا به شی دا ون كه باسیان كردوه ، هه ره ها
 هه م له كتیبه كانی شیخ محی الدین وه هه م له مه كتوباتیشدا ناوی چه ن جو ریک له ته وحید
 ئه بن ، وه كو «ته وحیدی ازادی» «ته وحیدی شو هودی» وه له هه موی به رزتر «ته وحیدی
 وجودی» ، كه ئیامی ره بیانی سه باره ت به م ته وحیده یانه ، كه زور ورده کاری ته كات وه
 كه سیکی ته ویت ئی تی بگات .

تەجرید، ئەبیتە، روتاندنەووە دامالین، شت پێووەنەهێشتن. تەفرید، بەتاک دانان، بەتاک زانین، «رَبِّ لَا تُذِرْنِي قَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ» «انبیاء» ۸۹ بەلام لەروانگەیی تەسەووفەووە، قوناغ، یان چۆنیەتیکن کەبەسەری «سالیك»، ریبواری رینگەیی تەسەووف دا دین، ئەم قوناغانە، وەکو تەوکید، تەنزیه، تەجرید، تەفرید، وەزۆرشتی تری لەم چەشنانە، هی ئەو وەلی یانەن، کە لەقوناغی فەناتی پەریون، وە لەمەنزلی بەقادا، جی گیریبون، وە هەردەمەیی لەدەسکەوت و خەلات و پایەبێک لەم پایە بەرزانە، لەلای خواوە خەلات ئەکرین، وە بەهۆی پاکیی و بەندەگی خویانەووە دەسگیریان ئەبیت.

لەکتیپی (مدارجُ السالکین) دا لەبەشی فەناو بەقادا، پەنجە بو تەجریدو تەفرید رانەکیشتی وە ئەلی، ئەم فەناو بەقاییە، حەقیقەتی «تەوکید» ن، و حەقیقەتی «بەراء وەولاء» وە «مەحوووە ئیسبات» وە «تەجریدو تەفرید».

ئەلی «فیتجرد عن عبادة ماسواه، ويفرده وحده بالعبادة، فالتجرید نفی والتفرید اثبات، ومجموعهما التوحید».

ئەلی، ئەو بەندەییە خۆی دائەمالی لە پەرەستنی هەموشتی جگەخوا، وە بەتەنها ئەو ئەپەرستی، کە وایو «تەجرید» لا بردن و دامالینە، واتە «نەفی» یە وە «تەفرید» ئیسباتە، لەویانا لائەبات و دەرئەکات و دائەمالی، واتە جگە لە پەرستنی خوا هەموشتی دەرئەکات و دای ئەمالی، لەم یان دا کە تەفریدە «ئیسبات» ه واتە دامەزراندن و دامرکاندن بەندەگی و پەرستە بوخوا، واتە دل و دەرون تەنها خوائە پەرستن وە ئەو بەتەنها کە سێک دائەنن شیاوی پەرەستە. لە شوینیکی تری ئەم کتیبە دا باسیکی تری هەیه کە ئەویش هەر پەنجە راکیشانی تیا بە بۆلای «تەفرید»، ئەو باسەش هەر لە بەشیکی تری باسی فەناو بەقادایە، ئیمە عەرەبیە کە ی ئەنوسین بوئەو هی ئیو ئەگادار کەین لە پێشەکیە کە ی، تائەگاتە سەری باسی تەفریدە کە کە پەپووەندی بە باسە کە مانەووە هەیه، ئەلی. «وَأَنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَرُسُلُهُ وَكُتُبِهِ وَدِينِهِ، أَصْحَابُ الْفِرْقِ فِي الْجَمْعِ، فَيَقُومُونَ بِالْفِرْقِ بَيْنَ مَا بَعْثَ اللَّهُ وَبِغَضِّهِ، وَيَأْمُرُ بِهِ وَيَنْهَى عَنْهُ، وَيُؤَالِيهِ وَيُعَادِيهِ عِلْمًا

وشهوداً وإرادةً وعملاً، مع شهودهم الجمع، لذلك كله في فضائه وقدره ومشيئه الشاملة العامة، فيؤمنون بالحقيقة الدينية والكونية، ويعطون كل حقيقة حظها من العبادة.

فحظ الحقيقة الدينية، القيام بأمره ونهيّه، ومحبة ما يحبه، وكراهة ما يكرهه، وموالاته من والاه، ومعاداة من عاداه، واصل ذلك الحب فيه والبغض فيه.

وحظ الحقيقة الكونية. «أفراده» بالافتقار اليه، والاستعانة به، والتوكل عليه، والالتجاء اليه، (وأفراده) بالسؤال والطلب والتذلل له، والخضوع والتحقق بانه ماشاء كان، وما لم يشأ لم يكن...، ولا يملك أحدٌ سواه هُماً ضراً ولا نفعاً ولا موتاً ولا حياةً ولا نشوراً».

به لى: بهم جوړه سه بارهت به به شى «حقيقه تى كه وى به»، له خواپه رده ستيدا په نجه له كيشى بو هم باسى «ته فریده»، ته لى، ته لى خواپه ته نها كه سى دابنى كه به نده كان كه لكيان لى بكه ویت، وه خوږيان به رانبه رى ته و، به هه ژار دابنن، وه داواى، يارمه تى لى بكن «هم كه لك لى خستن وه هه ژارى به: ته نها بو مادده: سه رمايه نيه، بو هه موجوده كه لك لى كه و تنيكه و شياوى داواى يارمه تى لى كردنيكه» ته لى هه رته وه داواى يارمه تى لى ته كرى، پشتى پى ته به سرى، په ناي بو ته برى، داواى لى ته كرى و هه رته وه شياوى ته وه ته، مروّف خوى به رانبه رى ته و، به زاروزه بون دانيت، وه ته لى باوه رى ته ور پيواره له سه رى ته وه ييت، ته وه لى ته وويستى كراوه و، ته وه يشى كه نه يويست نا كريت، وه جگه ته و، كه س ناتوانى زيانى بگه يي نتي و قانجازى بگه يي نتي و زيانى پى به خشيتو، پاش مردنيس زيندوى كاته وه، جائه مانه هه موى له چوار چيوه لى (ته فریدا) به، هم ته نها ته وه، ته نها ته وه، ته يته ته فرید، ته نها ته و ته توانى قانجازت ده ست خات، ته نها ته و ته توانى زيات لى دات، ته نها ته و شياوى په رده ستينه، هتد...

له كتيبى «المعجم الصوفي» داته لى. «التفريدُ مرحلةٌ يصلُها السَّالِكُ بعدَ التجريدِ، فإذا حَرَدَ السَّالِكُ عَنْ قَلْبِهِ وَسِرِّهِ الْكَوْنُ وَالْيَسْوَى، أَفْرَدَ الْوَاحِدَ».

واته، ته فرید قوناغنيكه كه ريوار پاش ته جريد ته يگاتى، ته گه ر ريوار هه موى هم جيهانه وه هه رچى، جگه خودايه، له دل و ده روى خوى لاي برد وه توري دا، ته و كاته، ته و ته نها خودايه لى به تاك و ته نها داناوه، «افرد الواحد». خواى به تاك داناوه. له كتيبى «اللمع» دا، ته لى، ته فرید برى به له به تاك و ته نها داناى خوا له وه دا هه رته وه كه دروس كران و تازه بابته يه تى به سه رانه هاتوه، وه هه رته ويشه هه رگيزاوه هه رگيز هه ربوه، جابه م چه شنه راسته قينه لى «فهردانيهت»، هاتوه ته دى.

هه ره له وکتییه دا ئەلی، پری له گه وره پیاوانی ته سه ووف وتویانه، «له ناوی موسولمانانی
خواهون باوهردا «موحد»، واته خوا به یه ك زانان، زورن، به لام خوا به تاك زانان له ناوی
«مُوحِدین»، دا، كه من. ئەمهش دهقی وتنه كه یه «الموحدون لله من المؤمنین كثیر، والمفردون
من الموحدين قليل».

له پاشان ئەلی، (تەفرید) بریتی یه له وشته نهینیا نهی، بۆریوارانی دهرون پاك
دهرته كه ون، وه خوا به تی خوا یان به ته واوی بۆدهرته خات، واته به ودهرته كه وتنه كه بۆدل
دهرته كه وی، ئەلین، «التجرد للقلوب»، له كتیبه «معجم مصطلحات الصوفیه» دا ئەلی،
ته جرید بریتی یه له پاك بونه وهی دلۆدهرونی به نده له هه موشتی، جگه له خوا، واته
ئاشكرا وه وهی خوی دامالی، له هه رچی جوړه داوا كردنیکی ماددی هه یه،
وه دهرونی خویشی دامالی له هه رچی داوا كردنیکی مه عنه وی هه یه. له م جیهانه
چاونه بریته هه یچ، وه ئه ویشی كه هه یه ته گهر له دهستی دا، داوا ی بژاردنه وهی نه كات،
واته بیر له وه نه كاته وه، خوا پاداشی بداته وه نه له م جیهان ونه له وجیهان، به لكو
ئه وه ویشی هه یه ته گهر له دهستی دا، یان ئه و په رسته نو كار ه چاكانه ویشی كه ئه یكا،
بۆ پاداشی نه كا، نه له م دنیا ونه له و دنیا، وه داوا ی بژاردنه وهی له خوانه كا، نه له م دنیا و
نه له و دنیا، به لكو هه رچی هه یه بهی خوا ی بزانیته وه هه رچی ئه كا له نچا كه و
به نده گی و په رسته ن، هه ربۆخوا ی بكات، نه ك بۆ هه یچی تر، هه روه ها
له كانگه ی دلۆوه داخوازی مه قام و پاداش نه كات، وه ئه وخه لانه ی كه ئه كریت و
ئه ومه قامانه ی ئه یگاتی، دلایان نه داتیو هۆشی هه رلای خوا بیته. ئەلی ته فریدی ش
ئه وه ته، خوا په رسته یه كانی ته نها هه ربۆخوا بیته، نه له خووی بائی بیته، واته
بۆ نه فسی خوونی كر دیته، وه نه به ته مای سوپاسی خه لك بیته، كه خه لكی كر دیته
شه ریکی خوا له عیاده تا، واته نه خووی ونه خه لك نه كاته ها و به شی
خوا په رسته یه كه ی، وه هه رته نها بۆخوا بیته، نه دلی به كه س بكریته وه، وه
نه له كه سیش دووری بگریته و بترسی، دلی هه ربه خوا بكریته وه و،
ته نها له خوا یش بترسیته. له كتیبه «الفاظ الصوفیه» دا ئەلی.

خواهونی (تەفرید) ئه وه ته واله گه لی خوا دا، په نای هه ربه خوا به،
په رسته نی هه ربۆخوا به، هه رچی ته كاله رتی خوا دا به، ئەمهش هه ل و بیستیکی (تەفرید)
ه، ئه ویش ئه وه ته جگه خوا كه سی تری له گه ل نیه.

وه (تەجرید)، ئەو تە بەهەموجۆری پشەت لەجیهان و هەرچی لەجیهان دایە
 هەلکات، وه گۆئی نەداتی و چاوه‌روانی سەرمايه‌وپاداشی نەبی، نەبوئیستەو
 نەبوئایندە، «تەجریدی» ئەو بریتی بە لەوهی که لەکانگای دەرونه‌وه خۆی دامالی
 لەویست و نەویستی ئەو حال و مه‌قامانە ی که هەبەتی، نەداوای هی تریکات،
 نە لەوهی که هەبە ناسوئاسی بکات، ئەوهی خواپۆی ئەکات وه‌خوائەیدا
 ئەوهی بەلاوه چاک‌ئیت و بەوه‌دامرکی.

ئەلی تەفرید بە تاك‌دانانی خوایه‌و، تەجرید دامالینی دلۆدەرونە لەداواکردن.
 لەپاشان ئەلی، تەجرید و تەفرید و تەوحید هەموی وشە ی جۆراوجۆرن بو
 بەک‌واتا، وه‌بەک‌مه‌عنا، ئەوهی ئەتوانی لیکیان جوی کاتەوه، ئەو خواپۆی داوو
 خەلات‌کراوانەن که‌خوا لەم‌خەلاتانە بەرخورداریان ئەکات.

لەدوایی دا ئەم‌لێک‌دانە‌وه‌بیشە ئەنوسم که‌لەزۆربە ی کتیبە‌کاناها‌تو، ئەلین و تراوه
 «التَّجْرِيدُ أَنْ لَا تَمْلِكُ، وَالتَّجْرِيدُ أَنْ لَا تَمْلِكُ» واتە، تەفرید ئەو تە، جگە‌خوا هیچ‌شتیک‌ی تر
 نەت‌کاتە بە‌نده‌ی خۆی، واتە بە‌نده‌ی سامان و سەرمايه‌و پایە و مه‌قامی دینی و دنیایی
 نەبیت، تە‌نەبە‌نده‌ی خوا بێت.

وه‌تەجریدیش ئەو تە هەول‌نەده‌ی بێتە‌خواه‌نی مال و مه‌قامی دینی یان دنیایی، وه
 داخوازی، خواو‌ن‌بون، لە‌دل‌دامالی، واتە ئەوهی هەتە بە‌هی‌خوای‌بزانی وه‌لەوری‌بە‌دا
 خەرچی که‌بیت که‌خواپۆی خۆشە، وه‌قەت لە‌دل‌جیگە‌ی نە‌که‌یتە‌وه، دل‌جیگە‌ی
 خۆش و بێ‌ستی دنیایا‌قیامەت‌نە، بە‌لکو ئەبی لە‌هەمو‌خوازو داخوازی دای‌مالی،
 جگە‌ لە‌خۆشە‌ویستی خوا و ره‌زامە‌ندی خوا هیچ‌ی تری تیا‌نە‌یالی.

تەزیه:

تەزیه: - وشە‌ییک‌ی عەرەبی‌یه، به‌واتای دورخستنه‌وه، وه‌به‌پاک‌پیشان‌دانی‌شت
 لە‌هەمو‌لە‌که‌و‌عه‌بیک‌ه، لێ‌ره‌دا مه‌به‌ست لە‌تەزیه‌ی خوا‌ی‌گه‌وره‌یه، بێ‌گومان‌خوا‌ی
 گه‌وره‌پێ‌ناوی‌ئیمه‌ لە‌عه‌یب‌دوری‌خە‌ین، ئە‌و‌خۆ‌ی‌بی‌عه‌یه‌به‌لکو‌دورخستنه‌وه‌ی

نیسبت دانی عیب و که موکورپی خوایش هرکاری نیمه نیه، چونکه نیسبت لیّدانی عیب و که مایه تیش هل ناگری، هرروه ها ته نزیه، بهرانبه ر ته شبیه دیت، که نه میش په یوه ندیکی به باسه که مانه وه هه یه، چونکه مه به ست نه وه ته خوی گه وره ته شبیه به هیچ شتی نا کریت «لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ»، «شوری» ۱۱۰.

جا له روانگه ی ته صه و و فوه، شته که ناسکه و جیاوازی هه یه، له م لیک دانه وه ی زمانه وانی به.

هرروه کو سه باره ت به ته وحید، یان ته جریدو ته فرید، یان ووشه کانی تری بازاری ته صه و و ف، و تمان، ماوه هه یه له نیوانی ئیانیک و ئیانیکا، ئیانی ته و او دامه زراو له سه ری (عین الیقین) و (حق الیقین)، تائیانیکی دامه زراو، هرروا فه رق هه یه له نیوانی ته وحیدی وه لی ییک و موسولانیکی باش دامه زراودا، یان ته وه ککول یان صه بر،.. له روانگه ی صوفیک و که سیک تره وه هتد... جا هر به و جو ره ش ته نزیه کردن تاته نزیه کردن، فه رقی هه یه، نه گینا نیمه هر چون بیر که یه وه خه لک بی دین بیّت یان دین دار، خوا هرروه کو خوی وایه، نیمه دهسته دهسته دین و نه پوین، نه وه هر به رده وامه، بوه هر نهیش بیّت صه دسالی پاش نه مرو ته مانه ی که هه ین، تا قمان نه ماوین، خوایش هرروه کو خوی، خویکی ته زه لی و ته به دی یه، به لام مه به ست له م ته نزیه ی ته صه و و ف، دامه زرانندی تم باوه ره ته له کانگه ی ده رونا، زور که م له نوسه رانی کتیه کانی ته صه و و ف، خویان داوه له م باسه، به راستیش صوفیه کان به ده گمه ن باسیان کرده، چونکه له وه ناچیت بریتی بیّت له حالیکی تاییه ت، به لکو عه قیده و باوریکه، که ئیانی موسولان به ته ورته کاته وه. که و ابو لیره دا مه به ست نه وه ته مروقی دین دامه زراو و باوه رته و او نه بی له کانگه ی دلّه وه باوری له سه ری نه وه بی که خوا له نه زه له وه هر بوه، نه زه ل وشه ییکه بهرانبه ر به ته به د، نه زه ل بوئی سه ره تانی رابوردویه، ته به دیش بوئی پایانی ی داهاتویه، باوه ر که له سه ری نه وه بو خواهه ربوه، که واته خوا مونه ززه له تازه به دی هاتن (حادث) نه مه بویه ته نزیه له (حادث)، خوا وه کو هیچ شتی نیه وه هیچ شتی نیه وه کو خوی بیّت، نه مه ته نزیه له ته شبیه، وه نه مه ته که خوا خوی له سوره ی شوری ئیانه ی یازده دا نه فرمی «لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ» هیچ شتی نیه وینه ی نه و بیّت، وه نه و نه بیستوزانایه، که واته ته صه و و ر یان بری له موشریکه کان و نه وانه ی له دزی پیغه مبه ربون بری پیناسیان بوخوا

دائنا، وهكو ئهوهی بَلِّين، كورری ههیه، یان بَلِّین، فهقیره، یان هه رجوره شتی لهم
 بابه تانه، ئایهتی (۱۸۰) صافات، هاته خواره وه «سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ»،
 واته ئهی موحه مه د خوی تو خویکی بهرزه، وه دوره له وپیناسانهی که ئه رجوره
 که سانه بوی دائه نین، واته هاوسه رو هاوجورو هاوجینسی نه، «لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ
 لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»، به لئی عه لیم، واته زانا، سه مبع بیستیار، به صیر بینا... هتد... به لام
 ئیمه هه رگیز نازانین ئه و زانایی و بیستن و دینهی خودا چون چۆنیه، وه ناتوانین
 ته صه ووری بکهین، که واته ئه وه ته نزیه، ئیمه ته نزیه ئه کهین له وهی بزانی چون
 ئه بیستی و ئه بینی، جا ئه م ته نزیه کردنه خو وه نه ئی ئه گهر نه یکهین نایی، به لام
 مه به ست دلی خو مان و باوه ری خو مانه، ئه ئی له و خه یالانه پاک یته وه، ئه گینا خوا
 پیوستی به ته نزیه ئیمه نه، ئه و خوی مونه ززه هه و دووره له و جوره پیناسی ئیمه نه،
 که واته، ته نزیه دامه زرانی هه موی ئه م باوه رانه یه له ده رونی ریواردا، هه روه ها له دل و
 ده رونی خوئا دور خسته وهی خودا له هه رچی جوره پیناسیکی ئاده می زادی یه، وه
 ئه و خوی تا کوته نه یه هه رله قه دیمه وه هه رله ته زه له وه، به ناوو به پیناس و به ذاتی خوی،
 به و جورهی که خوی و بیستویه تی (لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ). که واته ئیمه
 هه رگیز ناتوانین، ذات و پیناس و ناوه کانی خودا، به و جورهی که هه ن بیان ناسین،
 سه باره ت به ناوه کانیش، ئه وانهی که هه ر ناو و وه کو الله یان اله به پتی عه قلی خو مان
 لیکیان ئه ده یه وه، ئه بیته که سیك که شیای ئه وه ته بینه غولام و به ندهی، وه
 بی په ره ستین. رَبِّ تَه وَ ته خاوه نی مال و گیان و ژانمانه، یان پیناسی تری وه کوره ززاق و
 که ریم و سه مبع، ئه م جوره ناوانه شی ئه وه نده ئه زانین که ریم، بو به خشه ندگی یه و
 ره ززاق بو رۆزی به خشینه و سه مبع بو بیستیارنی یه و، به م جوره، ئه گینا چه نو چۆنی
 نازانین، به لام سه باره ت به ذاتی خوا، وه ئه وشتهی که خاوه نی ئه م ناوو پیناسانه ته،
 هه رئه وه ته، ئه زانین راسته که خاوه نی ئه م ناوو پیناسانه ته، باقی تری هه رئه وه ته
 که خوی فه رمویه تی، لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ وَسُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ
 الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ، که واته هه یچ شتی وه کوئه ونیه، وه ئه و دوره له وپیناسانهی که
 نه فامان و خوانه ناسان بوی دائه نین، وه له وپیناسانه «مونه ززه هه» وه صوفی یه گه وره کان
 له مه قامه هه ره بالا کاندای، ئه م چۆنیه تهی که باسه ان کرد، له دل و ده رون و، ره وانبان دا
 جی گیره وه دامه زراوه، وه چۆنیه تی ئه م خه لاته و، به ره م و تام و چیژه که ی وه
 ده ست که وته مه عه وهی به کانی مه ر هه ر خو یان بیزانن.

«عبودی یهت»، کوردی به که ی ته بیته بهنده بی، غولامی ی، کویله بی، به لام له روانگه ی ته صه ووفه وه مه قامی گه وره پیاوان و ته ولیا کانه،
 (عبودی یهت)، به رانه ری (روبوی یهت) دیت، که بریتی به له خواهه تی، یان،
 خواهه نیه تی.

بیگومان نیمه همومان بهنده یان، واته عه بدی خوداین چ بهنده بیکی لاری گرو
 چهوت، وه چ، بهنده بیکی راست وپاک و خواهه رست، بهنده بی وه کو بری
 پیناس نیه. به هه لسان به کاری جایته عه بد، وه کو «مؤمن»، خواهه ن باوهر، نه گه ر
 باوهری نه بو مؤمن نیه، یان موسولمان نه گه ر ثانی موسولمانی قبول نه کرد موسولمان
 نیه، که چی عه بد بیه وی نه بیه وی (عه بده).

به لام تم بهنده بی یه ی که نیمه سه بارهت به و باس نه که یان، قول تریشه له ته نها
 موسولمان بون و باوهر هاوردن، به لکو له روانگه ی ته صه ووفه وه مه قامی کی
 هه ره به رزه، چونکه ته نها بهنده بی پروت نیه، به لکو هه ستانه به سپارده ی بهنده بی،
 به وجوره ی که خواهی خو شه.

له روانگه ی زمانه وانی یه وه ته و شانیه ی که له (عه بد) وه سه رچاوه نه گرن واته،
 له خیزانی ووشه ی (عه بد) وه، جیا ته بنه وه وه کو، عیباد، عابد، ته عبود، نه عبود،
 هتد... له دو ووه د و شه زیاتریان، له قورثانی پیروزدا هاتوه.

عبودی یهت، که مه قام، وه یان، پله بی که که پیاوه پی گه یشتوه گه وره کانی
 ته صه ووفی نه گه نی، هه مو حال و مه قامه کانی تریش نه گریته بهر، چونکه هه مو یان
 له چوار چیه ی بهنده بی و خواهه ره ستیدا کو ته بنه وه، نه وه ی خواهه نی زوه ده، یان
 ته وه ککول، یان خواهه نی باوهره، بیگومان هه م ته بی بهنده بیته وه هه م به جی هیته ری
 نه ریتی بهنده بی، واته «عیادهت». به لام ثایا نه وه ی خواهه نی عبودی یه ته کی یه؟، وه
 تم عبودی یه ته چه ن جو ره یان چه ن پله یه؟.

یه که م شت سه یرته که یان خواهی گه وره که ناوی مه قامی پیغه مبه ره کان ته بات
 وه ره زامه ندنی سه بارهت به وان پیشان ته دات به ووشه ی «نعمُ العبدُ» ده ست
 پی ته کات، واته (چاکترین بهنده)، جا نه وچا کترین، بریتی به له عبودی یهت، یان

که سه بارهت به پیغمبر می گهوره که باس نه کات، نه فهرمی «سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ» (۱۷) (۱) یان نه فهرمی «فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ» (۵۳) (۱۰) «أَنْزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ»، (۱۸) (۱)، وه زور شوی تری تر که به عهد ناوی (محمد) نه بات، درودی خوی له سهر، یان که سه بارهت به نه یوب وه سوله ایمان ناو نه بات، «نِعْمَ الْعَبْدَانَهُ أُوَّابُ» نه فهرمی، وه هروه ها سه بارهت به زوریک له پیغمبره کان.

نه مانه هموی پیشانده ری پایه ی (عهدی بهت)، واته بهنده بی به به لای خواوه.

نیشانه ییکی تر بو نه وهی که همو عهدی عهدی نیه نه وه ته کاتی شه یان هره شه نه کات وه نه لی نه رومه بن کلیشه ی بهنده کانت، وه فریویان نه دم، خوی گه وره نه فهرمی، نه وهی که به راستی بهنده ی من بو، تو دهره قهتی ناییت، وه هیجت بو نا کری، جائه وانه، نه وگه وره پیاوانه ن، که خویان ناسیوه و ئیمانان دامه زراوه وه بریتین له وه لی به کان، وه پیاوه زور خوا به رسته کان، جا خوا، به شه یان نه فهرمی «إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ» (۱۵) (۴۲)، واته نه وهی به ته واونی بهنده ی من بیت، تو ناتوانی له ری لای دهی.

هروه ها له شوینیکی ترا نه فهرمی «إِنَّ الْأَرْضَ بِرِثَا عِبَادِي الصَّالِحُونَ». هروه ها له باسی بهنده ی چا کا نه فهرمی «التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ» (۹) (۱۱۲) (یان) (تالبات) عابدات» (۶۶) (۵).

لیره دا باسی نه وانه ته که خوا به رسته نه کن، واته بهنده بی به جی دیرن، وه له زور شوینی تری قورئاندا ستایشی بهنده ی چاک و خوا به رست کراوه، که به راستی شیوه ی بهنده ی خویانان، بردوه ته ریگاو، با بزاین له روانگه ی سهر چاوه کانه وه نه م به ندانه چهن جورن، وه سه بارهت به وه مقامه چی ویزراوه، وه نه م وشه ی عوبودی به ته له کتیه کانی ته صه ووف دا چون لیک دراوه ته وه.

(قوشهیری) له ریساله دا، له م باره وه باسی کردوه وه نمونه ییکی زور له باوه ری گه وره پیاوانی ته صه ووفی سه بارهت به عوبودی بهت نویسه.

نه لی، له «نه باعملی ده تقاق» م بیست، نه ی فهرمو، عوبودی بهت ته وواتره له عیادهت، واته، له پیشا، «عیادهت» دیت له پاش نه و «عوبودی بهت»، له پاش نه و (عوبوده)، نه لی عیادهت کاری موسلمانان یکی ساده و تیکرانی به، عوبودی بهت هی

هه لَبْرَواوه، به لَام (عو بوده) پلهی تاییه تی تاییه ته کانه، واته هی خواناسه
هه لَبْرَواوه کانی ناوی هه لَبْرَواوه.

ههروه ها ئه لَی، لَیْم بیست ئه یگوت عیبادهت هی ئه وانیه خواوه نی «عِلْمُ
الْیَقِیْنِ» بن، عو بودی بهت هی ئه وانیه خواوه نی «عِیْنُ الْیَقِیْنِ» بن، به لَام عو بوده
هی ئه وانیه ته که خواوه نی «حَقُّ الْیَقِیْنِ» بن.

ههروه ها ئه لَی، «عو بوده»، دهس هه لَگرتنه له «اِخْتِیار»، واته (ههستی
ویستونه ویست)، ده رباره ی «هرچی که له وکه سه رووئه دات.

له زمانی ذا النونه وه ئه لَیْت، عو بودی بهت بریتی به له وهی، بیته بهنده ی خوا به
هه موجوری وه له هه مو حالئیکا، هه روا که ته و خواوه نی توو خودای تو به به هه موجوری
وه له هه مو حالئیکا. ئه لَی «جمهوری» وتویه تی، بهنده ی نیعمهت زورن، به لَام بهنده ی
خواوه ن نیعمهت که من، «واته خه لک زوریان کویله ی سه رمابه و سامانو دهس هات و
دهس که وته کانی تری ئه م جیهانن، وه کویابه و پله ی دنیایی، بی گومان ئه مانه هه موی
له چوارچیوه ی نیعمهت دان، به لَام ئه وانیه ئه بنه کویله ی خواوه نی ئه م نیعمه تانه که
خوای گهوره به، که من».

پَیغه مبه ر درودی خوای له سه ر ئه فهرمی، به دبخت ئه وکه سانه ن، ئه بنه
کویله ی، دره م و دینار و پُوشاک و کوتال.

ههروه هائِه لَی «عبد الله بن منازل»، وتویه، بهنده بهنده ی خوایه، تا ئه و کاته ی
خزمه تکاری تاییه ت بوخوی پائه گرت، ئه و کاته ی خذمه تکاریکی بوخوی گرت،
ئیر له چوارچیوه ی بهنده ی خوا ده رچوو وه دهستی له نه ریتی بهنده ی هه لَگرتوه.
ئه لَی، وقیل «العُبُودِیةُ شُهُودُ الرَّبِّیةِ»، واته بهنده ی ئه وه ته، چاوی بکه ویته خوایه تی،
واته ئه گه رزانی خوایه تی کامه تاو چونه، ئه زانی بهنده ی ئه ی چوَن بیْت.

وه ده یان باوه ری تری گه وره پیاوانی ته صه ووف، که قوشه بری په نجه ی
بوکیشاون.

له کتبی «الْفَاظُ الصُّوفِیةُ» دا ئه لَیْت، صوفی به کان ووشه ی «عه بد» به کار ئه به ن،
بو مه قامی (عو بودی بهت) ههروه ها که ووشه ی «رب» به کار ئه بریت بو مه قامی
«روبولی بهت».

ئه‌لی، عوبودی یهت دانراوه بۆبه‌نده صالحه‌کان، کاتی که خوا ئه‌م‌خه‌لانه‌ی دایه‌به‌نده‌ییگ خۆی سه‌ری ئه‌خات، وه‌هه‌رچی ئاره‌زوی نه‌فسه له‌وی دورئه‌خاته‌وه، وه‌هه‌وای نه‌فسی له‌ناوئه‌بات، ئه‌وکاته له‌ناوی نازو نيعمه‌تی خویا ئه‌م‌دیوو ئه‌ودیوی پی‌ئه‌کات، ئه‌یخاته نيعمه‌تیکه‌وه ته‌نانه‌ت خۆیشی له‌یاد نه‌چیته‌وه، وه‌ خوانه‌نی، هه‌یچی تری له‌یادنامه‌نی، وه‌بیری لای هه‌یچی تره‌یه.

وه ئه‌مانه‌ن خوا ده‌رباره‌یان ئه‌فه‌رمی «نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ».

له‌کتیبه‌ی «معجم مصطلحات الصوفیه» دا، سه‌باره‌ت به‌ «عه‌بد» «عوبوده»، «عوبودیه‌ت»، باس ئه‌کات. ئه‌لی عه‌بد کاتی عه‌بدی راسته‌قینه‌یه، دلی ئه‌و جگه‌ خوا هه‌یچی تیا نه‌ییت، جائه‌وکاته پی‌ئه‌وتری «عبد الله»، هه‌روه‌کو له‌قورئانا ده‌رباره‌ی چه‌زته‌ی عیسی درودی خوای له‌سه‌ر ئه‌لی، «قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا» (مريم) (۳۰).

ئه‌لی، خوای گه‌وره‌ باشترین ناویگ که به‌به‌نده چاکه‌کانی خۆی فه‌رموه، ووشه‌ی «عه‌بد» ه. وه‌کو «عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ» وه «نِعْمَ الْعَبْدُ».

ئه‌لی، کاتی که پینغه‌مه‌به‌ر، درودی خوای له‌سه‌ر به‌هۆی شه‌ونه‌خه‌وتن وشه‌ونویژ کردنه‌وه پی‌ ئاوسابون، لی‌یان پرسی، ئه‌ی په‌یامبه‌ری گه‌وره، تۆمه‌گه‌ر خودا خۆی موژده‌ی نه‌داویتی که گوناھی ئاینده‌وه له‌وه‌پیشی به‌خشیوی؟ ئیتر بۆ وانه‌که‌ی به‌خۆت؟ له‌وه‌لاما فه‌رموی «أَفَلَا أكونَ عَبْدًا شَكُورًا؟» ئایا به‌نده‌ییکی شوکرانه‌ بژنه‌جم؟

پینغه‌مه‌به‌ر ئه‌فه‌رمی، خرابوه‌ده‌ستی خۆم، به‌هۆی، پینغه‌مه‌به‌ریکی پادشایم، یان پینغه‌مه‌به‌ریکی (عه‌بد) به‌نده، به‌لام من خۆم ئه‌وه‌م هه‌لبژارد وه‌ به‌ جیبه‌ئیلیم گوت ئه‌وه‌م پی‌خوشه‌ پینغه‌مه‌به‌ریکی به‌نده‌جم. جائه‌مه‌ته مه‌قامی به‌نده‌ی.

سه‌باره‌ت به‌ عوبوده ئه‌لیت، (عوبوده) بریتی یه له‌خواپه‌رستیگ که به‌هۆی گه‌وره‌نی خوا وه‌ خۆشه‌ویستی خوا وه‌ شه‌رم‌کردن له‌خواوه ئه‌نجام‌بدریت، وه ئه‌م‌پایه‌یه له‌پایه‌ی عوبودی یه‌ت به‌رزتره‌ که ئه‌ویش له‌پایه‌ی عیباده‌ت به‌رزتره، ئه‌لی عیباده‌ت به‌ له‌ش ئه‌نجام‌بدریت، وه شۆینی عوبودی یه‌ت پۆحه‌ واته روح ئه‌نجامی ئه‌دات، به‌لام عوبوده، به‌ «سیر» ی مروّف ئه‌نجام‌بدریت، «باسی سیر» له‌کاتی باسی ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی دا رونی ئه‌که‌مه‌وه، لیره‌دا ئه‌لم «سیر»، یه‌کیکه له

له طائف، واته «حهواسی مه عنهونی» که بریتین له «قلهلب، رۆح، سیر، خهفی، نه خفا»،
 جائه ئی مه قامی هه زه تی نه بو به کر، ئه م مه قامه بوه، چونکه خوا به رستی به که ی نه و
 هی «گه وره بی وعه زه مه تی خوا بوه»، لێردا ده س نیشان نه کات بو نه و هه دی شه ی
 نه فه رمی، «لم یفضلکم ابو بکر بکثره صیام و لا صلاة، و انما فضلکم بشی و قر فی صدره،
 و ذلك عظمة الله و اجلاله»، نه و سه رچاوه پاشان نه ئیت، عیباده ت پشه ی هه مو
 موسولانانه به چه شتیکی تیکرانی، به لام عوبودی به ت هی هه لێژراوانه، نه ویش
 نه و ته ره زات له سه ری ره زای خوا بی ت هه رچی نه و کردی نه و ته لا باش بی ت.

عوبوده وه عوبودی به ت، له روانگه ی زمانی عه ره بیه وه بریتی به له و په ری
 به نده گی کردن و خو به بچو و کزانین به رانه ر به سه روهری خو ت. «قاموسی فیروز ئابادی
 وه مۆجید».

حالہ کان

- ١- قه بظن ، «قبض»
- ٢- به سطر ، «بسط»
- ٣- مه حوئيسبات ، «محو و انبات»
- ٤- صه حوسوكور ، «صحو و سكر»
- ٥- غه يبه و شو هود ، «غيبه و شهود»
- ٦- شهوق ، «شوق»
- ٧- ثونس ، «أنس»
- ٨- وه جد ، «وجد»
- ٩- جه لال ، «جلال»
- ١٠- جه مال ، «جَمال»
- ١١- كه مال ، «كَمال»
- ١٢- مه حه يبه ت ، «مَحبة»
- ١٣- له وائيح ، طه و اليع ، له و اميع ، «لوائح ، طوائع ، لوامع»
- ١٤- جهذب ، «جذب»
- ١٥- واريد ، «وارد»

قه‌بض و به‌سط ، دو حالن ، له‌و حالانه‌ی که دینه ریڼگه‌ی ریڼواری ته‌صه‌وووف ،
واتای ئەم دووووشه‌یه له‌روانگه‌ی ته‌صه‌وووفه‌وه ، بریتی‌یه له‌گیرانی ده‌رون وه
کرانه‌وه‌ی ده‌رون ، واته : قه‌بض ناره‌حه‌تی و نا‌ئارامی و دل‌ته‌نگی‌یه ، وه به‌سط
دل‌کرانه‌وه‌و خووشی‌یه وه له‌هه‌ردوکیان‌دا مرووف ئەگاته ئەوپه‌ری خووشی ، یان
ناخووشی .

له‌کتیپی ، «الفاظ الصوفیه» دا ، ئەلێت «قه‌بض» له‌زال‌بونی‌حالی «خه‌وف» ،
په‌یدائییته‌ وه «به‌سط» ، له‌زال‌بونی‌حالی «ره‌جا» دا ، ئەگه‌ر صوفی‌ترس‌پوی‌تی‌کرد
به‌هۆی هه‌ره‌شه‌ییکی خودا‌وه که له‌قورئاندا‌یه ، ئەوه حاله‌تی «قه‌بض»‌پوی‌تی‌ئە‌کات ،
ئەگه‌ریش سرنجی به‌ئینی پاداشی به‌هه‌شت‌وپه‌زنامه‌ندی خودایشی‌دا ، «به‌سط» ، واته
دل‌کرانه‌وه‌ رووی‌تی‌ئە‌کات .

بریکی‌تر لایان‌وا‌یه له‌وکاته‌دا ئەگه‌رخودا پیناسی «جه‌لالی» بوئه‌وه‌بنده‌یه خسته‌پوو
ئەوه دووچار‌ی دل‌گیری‌ئە‌یته ، وه ئەگه‌ر پیناسی «جه‌مالی» خسته‌پوو ، ئەوا
دل‌کراوه‌بی رووی‌تی‌ئە‌کات . ماوه ، له‌نیوانی قه‌بض و به‌سط‌دا هۆی‌جۆری‌ئە‌وه
به‌ره‌که‌ته‌یه که ئەباری به‌سه‌ری ده‌رونا ، هی‌وای هه‌یه ئە‌یته هۆی دل‌کرانه‌وه
هی‌وایشی هه‌یه ئە‌یته هۆی دل‌گیری .

بری‌جار ئە‌ودل‌گیرانه له‌مه‌ترسی له‌ده‌ست‌دانی ده‌س‌که‌وت‌ونیعمه‌تیکی
دورونی‌یه‌وه سه‌رئە‌دات ، واته ئە‌وپری‌واره حالیکی خووشی هه‌یه ، له‌و حالانه‌ی مه‌گه‌ر
خۆ‌یو خوداییزانن ، جا له‌مه‌ترسی له‌ده‌ست‌دانی ئە‌و حاله‌دا «قه‌بض» ، واته دل‌گیری
رووی‌تی‌ئە‌کات ، هی‌وایش هه‌یه به‌ئومید‌وئاره‌زوی به‌ده‌ست‌هینانی ده‌س‌که‌وت‌و
به‌هه‌ره‌ییکی ده‌رونی‌یه‌وه ، وه به‌ئاره‌زوی گه‌یشتن به‌وشته‌ی که خووشی‌ئە‌و‌یت
دل‌کراوه‌بی ، واته به‌سط رووی‌تی‌ئە‌کات .

«شیخ‌ئە‌بول‌حه‌سه‌نی شاذیلی» (۱۱۹۶-۱۲۵۸) م ئە‌لی «قه‌بض» تاریکاییکه له‌ژیری
ئە‌ونوره‌وه په‌یدائە‌بی که له‌دله‌وه کشاوه ، وه (به‌سط) نوریکی خودا داوه که
دل‌وده‌رون دانه‌پوشی ، به‌واتاییکی‌تر «به‌سط» نوری‌عه‌لانوره «وه‌قه‌بض» تاریکاییکه

له ژیری نوردا، نه بولقاسیمی قوشهیری، وه شیخ عومهیری سههره وهردی له ریساله و
له (عوارف المعارف) دا له باره وه زوری له سهرحوون.

قوشهیری نه لیت «قه بضع و به سبط» دو حالن له پاش سههرکه و تن له حالن
«خه و ف و ه ره جا»، دهستی ریوار نه که ون، وه «قه بضع»، بو عاریف وه کو خه و ف
واته بو شاگردی تازه کار، وه به سبط بو مروقی کارامه «عاریف»، وه کوره جا بو تازه کار
وايه، ههروه ها نه لیت حاله ته کانی «هه بیهت وه ئونس»، وان لای ژوروی
«قه بضع و به سبط» وه، واته «هه بیهت» والای ژوروی «قه بضع»، وه «ئونس» والای ژوروی
به سبط، واته ئونس له به سبط ته واوتره، ههروه ها نه لیت خاوه نی خه و ف و ره جا بو ناینده
نه روانن، وه ناینده یان له پیش چاوه، واته یان له ناینده ته ترسی یان ئومیدی
به ناینده یه، به لام خاوه نی «قه بضع و به سبط» لهو حه له دا خاوه نی حاله که یه
سایان دل کراوه و شادمانه یاخو دل داگیراوو په ریشانه. له کتبی (عوارف المعارف) دا
شیخ عومهیری سههره وهردی نه فرمی، قه بضع و به سبط، دو حالن شه ریفن، نه لیت
گه و ره پیاوانی ته سه و و ف سه باره ت به م دو حاله به نیشاره واته قامک کیشان
باسیان کردوه وه له ژیری په رده دا، من نه م دیوه که به ناشکرانی و نی په رده له م باره وه
باسی بکه ن، له به رئه وه من پیم خوش بو به درژی له باره ی نه م دو حاله وه بنوسم.

نه لیت «قه بضع و به سبط» کاتیکی تاییه تی خو یان هه یه نه له وه و پیش وه نه له وه و پاش
روو ته ده ن وه نه و کات و سه رده مه یان له سه ره تای ده ست پی کردنی حالن «المحبة
الخاصة» دایه، نه ک له پیشی ده ست پی کردنی حالن «المحبة الخاصة» دا، وه نه وه ی
گه یشتیه مه قامی «المحبة العامة الثابتة» به فرمانی «نمان»، نه قه بضع و به سبط
واته دل گیراوی و دل کراوه یی، وه نه خه و ف و ره جا، واته «بم و ئومید» ی نامینی، به لام
شتیکی نه بیت که هه ر له حالن دل گیران و دل کراوه یی نه کات وه لای وایه نه و چونه ته
دل گیران و دل کراوه یی راسته قینه یه که چی له راسته که شیا نه ونیه، به لکو جو ره
خه فه تیک رووی تی نه کات لای واته دل گیرانی راسته قینه یه، وه جو ره سرور و نیشاطیک
رووی تی نه کات لای وایه دل کرانه وه ی راسته قینه یه، سه روکی ته ریه تی
(سههره وهردی) له پاشان نه فرمی نه م خه فته و نیشاطه له مه له ندی نه فس وه
له گه وه هری نه فسه وه سه رچاوه نه گرن، نه مهش تیکوشانیکه له نه فسه وه
بو هیشته وه ی پیناسه کانی خو ی، وه نه گه ر پیناسی فرمان به خرابه دان له نه فسه اما ییت

واته پیناسی «آمازة بالسوء» ئەم جموجول و خەفەت گەیاندە لە نەفسە و گەلبە ئەسینی،
 وە ئەوجۆره خووشی و شادی بە ناتەواوەش کە باسەن کرد بەرزبۆنە وە ی شەپۆلی نەفسە
 لە کاتی ئالۆزبونی دەریای سروشت دا «واتە طبعی دەرون» دا، جائە گەر ریبوار لە حالی
 «المحبة العامة» وە بەرزبۆنە وە گەیشتە سەرەتای «المحبة الخاصة»، جائە وکاتە ئە و ریبوارە
 ئەبیتە خواوەن دل وە ئەبیتە خواوەنی «النفس اللوامة»، واتە سەر زەنشێ کەر، واتە نەفسیک
 کە لۆمە ی خواوەنی ئەکات ئە گەر بیهوی کاریکی نا شیرین بکات، جالبزە دایە کە
 قەبض و بەسطلی راستە قینە دەس پی ئەکات وە بەنۆرە دەرونی مورید ئەگرن، چونکە
 لە پایە ی ئیمانە وە چووە تە پایە ی «ثیقان»، واتە «یەقین» وە لە باوەری راستە قینە وە ئەگاتە
 حالی «المحبة الخاصة»، جائە وکاتە خوا ی گەرە ناویک دل ئەگرت وە تاوی
 دل ئەکاتە وە. لە پاشان ئەفەرمی، قەبض هی دەرکە وتی پیناسی نەفسە وە زالبونی
 ئە و پیناسە لە دەرونا، وە پەیدا بونی بەسطل هی پەیدا بونی پیناسی قەلبە، وە نەفس مادام
 گەیشتە قوناغی «سەر زەنش کەری»، بری جار سەر ئەکەوی وە بری جار ژر ئەکەوی، وە
 قەبض و بەسطلە کە ی لە وە وە یە خواوەنی دل وە لە ژیری پەردە ی نورانییە وە ئەویش
 هی ئەو تە کە خو ی بە خواوەن دل ئەزانیت، واتە دل خوی بەشتیکی «مەوجود»،
 دائە نیت، وە خواوەنی نەفس وە لە ژیری پەردە ی تاریکی یە وە چونکە خو ی
 بە خواوەن نەفس دائە نی واتە «اعتراف» بە وجودی نەفس ئەکات.

بە نام ئەگەر پایە ی بەرزبۆنە وە لە و پەردانە چو یە دەر. واتە لە پەردە ی دل
 رزگاری بوو هاتە دەر ئە و کاتە هیچ حالیک ناتوانی داگیری کات وە ئیتر لە ژیری فەرمانی
 قەبض و بەسطلیش دەرباز ئەبیت، ئیتر نە دل ئەگرت وە نە دل ئەکریتە وە
 چونکە ئە و لە «وجودی نورانی» کە بریتی بیت لە دل، رزگاری بوو وە «قورب» واتە
 نزیکی ی بی پەردە ی دل و نەفس، بوی دەست ئەدات، جائە گەر جاریکی تر لە پاش
 «فەنا و بەقا» «نەمان و مان» گەر ایه وە، ئە گەر ی تە وە بۆلای «وجودی نورانی»، کە بریتی یە
 لە دل، سەر لە نو ی قەبض و بەسطل دەست پی ئەکاتە وە بە نام ئەگەر نە گەر ایه وە بۆلای
 وجودی نورانی کە و تمان بریتی یە لە دل، کی روناک وە هەر لە فەنا و بە قادا مایە وە، ئیتر
 (قەبض و بەسطل) شوی نی نامینی.

شیخ عومەر لە زمانی (فارس) ناویکە وە ئەبیت. لە پیناسی قەبض لە پاشان بەسطل،
 لە پاشان نە قەبض ئەمینی و نە بەسطل، چونکە قەبض و بەسطل، هی وجودن، بە نام

که وجود فهنابو وه تیاچو وه به قا هه ره به خودابو ئیر دل گیران و دل کرانه وه ییک نیه :
چونکه خاوه ن دل ههست به دلی خوئی ناکات .

پاش ئه مهش حه زره تی سه هره وردی توژیکی تریش له ورده کاری ئه م باسه ئه پروات ،
لام وایه من به شی پئویست ، یان زیاتریش له سه ری رویشتم .

لیره دا مه بهست ئه وه بو بزانی . « قه بض و به سطر » ، که هه همیشه له ده سی ریپوارانی
رینگه ی ته سه ووف ئه بیستری بریتی به له دوو حالئی دل گوشان وه دل کرانه وه
که له ریپواری رینگه ی ته سه ووف رووئه دن له و دل گیرانه دائه و که سه ئه وه نده بیزار
خه ریکه خوئی بکوژته وه له و حاله که یشیا ئه وه نده خوش حاله له هه یچ کوئی دا
رئی نایته وه .

مَحْوِ اِثْبَاتٍ ، صَحْوُ سُكْرٍ ، غَيْبَةُ وَشْهُودٍ :

ئهم سی مه بهسته ش که هه روه کو خه وف وره جا یان قه بض و به سطر سه باره ت به
دو حاله تی پیچه وانه هاتون ، له و حاله ن که به سه ری ریپوارانی رینگه ی ته سه ووف دا
دین ، وایسته توژی له باره یانه وه باس ئه که ین .

سه هره وه ردی ، له (عوارف المعارف) دا ئه لی ، مه حو بریتی به له نهمان و لاچونی
پیناسه کانی نه فس ، وه ئیسات بریتی به له و به هره به ی که به هوی باده ی (مه حه به ته وه)
، خوشه ویستی خودا وه ده س ئه دات ، یان « مه حو » بریتی به له کوژانه وه و سرانه وه ی
دانی کردار له روانگه ی فه ناوه ، که پروانی بونه فسی خوئی ، به لام ، ئیسات
دامه زراندن و سه قام گیربونی دانی کرداره به وشته ی که خودا پئی داوه ،
یان خودا به شی داوه « له وجود » له هه سستی ئه و ، که واته ئه و هی خودا یه نه ک هی خوئی
بیت ، چونکه خودا پیناسه کانی ئه و به نده یه سپری وه ته وه وه ئه و پیناسانه ی
خه لات کرده که خوئی ویستویه تی .

وه به رانه ر به سه حو و سوکر ئه فه رمی ، سوکر ئه وه ته که حال فه رمان ره وانی ئه کات

له عهینی بی کاری و لی نه هاتویدا به که لکو به کارم ههروه کو علامانی
ناوی جیساب، هند. ناهه گاته سه ره وهی نه فه رمی.

ئهی زاهیدی ظاهرین من چون توتی گهینم له «فهرپ» جگه نه وهی بلیم وه کو
بونی ناوی گولاو وایه، لیره دا شاهی نه قشبه ند سه بارهت به پایه ی «فهرپ» نه فه رمی
وه کو بونی خوشی ناوی گولاو وایه، که له ناوی هه مو «دهرره» بیکی تاوه که شا هه به و
که چی دوشتی له به ک جیاوازیشن، له ویدا تاوه و بونی خوش، لیره دا «به ند هه وه»
«ته جه للاه ی خوا. «نوسه ره»

غه زالی له پاشان نه فه رمی: به کورنی نه وهی له ریگی «دهوق» چه شتن وه
هه ست پی کردنی دهرونی په وه، به هره مه ند نه بویت، هه رگیز، جگه له ناو، ناتوانی
هه ست بکات به ناو که به «حقیقه تی نبوهت»، یان به «که رامانی نه ولیا» وه نه م حاله
به کیکه له دهس که وه ته کانی ریواری ری ره وی ته سه ووف.

غه زالی پاش باسیکی وردو به که لک سه بارهت به «حقیقه تی نبوهت» باسی دهرونی
پاک نه کاتو دهس نه کیشتت بو ئایه ی «یوم لا یفقع مال ولا بنون الا من ائی الله بقلب سلیم»
وه نه لی دزرونی «سه لیم»، به و دهرونا نه ته لین پاک کرابنه وه له هه مو خه وشیک، وه ته نها
هه ریادی خودایان تیا سه قامگیر بویت، وه نه لی نه وانیه که خوا نه فه رمی «فی قلوبهم
مرض» نه وانیه که دهرونیان پاک نه بویتته وه: دیاره «قلب» لیره دا، نه و پارچه گوشته نیه
که و له سینه دا: به لکو هه ستی دهرونی مروقه، که ههروه کو نه ندامانی له ش که دلش
به کی له وانیه: دوچاره نه خوشی نه بن، هه رواش هه ستی دهرونی مروقه: دوچاره
نه خوشی نه ی: وه هه روا که نه وان به ده زمان ده زمان نه کرین، دهرونیش ده رمانی
نایه تی خوی هه به: که گرته به ری نه م ری ره وه، باشترین ده رمانی دهردی
دهرونی به.

زوتیش وتمان به دهردی دهرونی نه وتری «صیفاتی ره ویله»: خوو خده ی
ناپه سه ند: وه به لیمان داوه باسیان بکهین، ری ره وی ته سه ووف نه کوشیت بو
گوزینی نه و خووخده به خووخده ی باش «صیفاتی حمیده».

غه زالی له کوتالی کتبی «المنقذ» دا سه بارهت به که لکی هه ره گه وهی ری ره وی
ته سه ووف نه لی: که لکی نه م زانیاری به نه وه ته راسته قینه و «یه قینی» به: وه خواوه نی
باوه ری بی تالایش و بی چه نوچون، هه م له خودا نه ترسیت هه م تو میده واریش نه بیت
به پاداش «خوف وهرجا»: وه نه م حاله ته نه بیته دیواریک له نیوانی نه وو سه رکه شی کردن

له فەرمانی خوادا، وه شه گهر هاتو هه له ییکیشی کرد هی بی باوه ری ناییت، چونکه مروقی خاوه ن باوه ر قهت ناکه و بته ره شوینی نه نفسی نه عماره. واته ههستی که چه وونی له ده رونا، وه به ته وای دوری ته گری له سه رکه شی ولازی گری.

لیره دا به شه که ی ته عجاره مان دوانی پی دبیرین وه تیر له مهولا به یارمەتی خوای گه ره وا ته که وینه وه لام دانه وه ی هه موی ته و پرسیارانە ی که هه یان وه لام نه دراونه ته وه.

تا ئیره توانیان زورشت سه بارهت به ناسینی ته سه ووف پروون که بینه وه وه وه لامی زوریک له پرسیاره سه ره تانی و بناغه یه کان بده بینه وه، ته و پرسیارانە ی که کرد بو نمانه دروشمیک، واته ته سه ووف چی به؟ ته سه ووف چون وه له که به وه هاتوه؟ فره ق نیوانی فه لسه فه و ته سه ووف چی به؟ ته سه ووفی به ره له ئیسلام کامه و چونه؟

تاکام وه ئامانج له ته سه ووف دا چی به؟

ته مانه پرسیاریکن که له سه ره تا وه تانیسته کرابونه دروشم وه وه لامی هه موی درایه وه، به لام له مهولا زور پرسیاری تریش دینه پیشه وه که به یارمەتی خودا وه لامی ته و پرسیارانە ش ته نو سین.

جائه مهش ته و پرسیارانە ی که له مه وودا وه لامیان ته ده بینه وه، به لام نهک به ته رتیب، به لکو هه رجوری پیوست بکات

۱ - ته سه ووفی ئیسلامی له که به وه دهستی پی ته کات؟ وه ئایا هه ره له روزگاری به یام به ره وه «درودی خوای له سه ره» ته سه ووف هه ره به؟

۲ - چون بزاین که ته سه ووف دهق به دهق له گه ل تانی ئیسلامیه و جیا وازینه وه له ئیسلامه وه سه رچاره ته گرت؟

۳ - ری زه وی ته سه ووف چی به وه چون به ره وی لی بکهین؟

۴ - ته سه ووف به چی دهستی پی ته کات وه پایانی کامه تا؟

۵ - شته به که لکه کانی ته م ری زه وه له روانگی تاینو کومه لایهتی و ژانی مرزقابهتی وه چی به؟

- ۶ - ئايا تەسەووف ھېچ زىيانىكى ھەيە بۇتايىن، يان بۇ ژىيانى كۆمەلەيەتى، ۋە بە تىكرا بۇ ژىيانى مەزۇف؟
- ۷ - ئەو ئايەت ۋە ھەدىئانەي كە پېشان دەرو پۈۈن كەرەۋەي رى پەرەي تەسەووفن كامەن؟
- ۸ - رى پەرەي راستى تەسەووف كامە، ۋە فەرق لە ئىۋانى صوفى و مونتە صەووف دا چى يە؟
- ۹ - ھەر لەسەرە تاۋە باسماں لە يەقىن كرد، ئايا كەلكى گەيشتن بە پەلەي يەقىن چى بە؟
- ۱۰ - چۇن ئەگەين بە پەلەي يەقىن ۋە چەن رىگەو رەوش ھەن بۇ (سلوكى) رىگەي يەقىن؟
- ۱۱ - پاش گەيشتن بە پەلەي يەقىن خووخ دەي مەزۇف ۋە ھەلسونىشتى چى بە سەردىت؟
- ۱۲ - مەزۇف لەم زانبارى بە گىرنگە دا گەيشتە تە چ پەلەيك؟
- ۱۳ - (پى ناس)ى، صىفانى ستايش كراو «حميدة» چى يە، ۋە (پى ناس)ى صىفانى رەۋىلە «ناپەسەند» كامە؟
- ۱۴ - بە پەرەي نېقى و ئاشكرا «ظاہرو باطين» لە شەرع، چۇن ئە كرىت؟
- ۱۵ - كەردەۋە بەرزەكانى صوفىيەكان كامەنا ۋە ئەخلاقى صوفى راستەقىنە چۇنە؟
- ۱۶ - رى پەرەي صوفىيەكان بۇگەيشتن بەم ئاۋاتە چۇن بوە؟ «جگە ئەمانەش برى پرسىارى ئايەت دىنە پىشەۋە ۋە كو».
- ۱۷ - ئايا رى پەرەۋەكان «طەرىقەت»ەكان لە يەك جىان؟ ۋە تەرىقەت بە چى ئەلەين؟
- ۱۸ - ئايا شىخ بەقى ۋە ئىرشاد كردن، يان شىخ بون و مورىد بون، لە گەل تەسەووف دا ھەرىە كىكن يان جىاۋازن، ۋە چۇن؟
- ۱۹ - لە «إصطلاح»ى تەسەووف دا بەكى ئەلەين شىخ واتە «مورشىد» ۋە بەكى ئەلەين، ۋەلى؟
- ۲۰ - كەشف ۋە كەرامات، چىن ۋە چۇن لە يەك جىائە كرىنەۋە؟
- ۲۱ - ذىكر، رابىطە، لە طائف، قەلب، تەۋبە، سلوك، جەذبە، حال، مەقام، تەۋەججۈە، رىازەت، نەفس، شەطەحات، موشاھەدە، مورا قەبە، ذەۋق، ئىشراق... ھەتەد... ئەمانە چىن ۋە چۇن؟
- ۲۲ - مەبەستىكى گىرنگ ھەيە ئەۋىش برىقى بە لە «ئەدەبى تەسەووف» يان كارىك كەتەم رى پەرەۋە كەردۈبە تە سەرى (ۋىژەي) زوانەكانى ئەم ناۋچەيە بە تىكرايى، ۋە زمانى كوردى بە ئايەت.

۲۳ - وشه‌ی صوفی وه ته‌صه‌ووف له‌چیه‌وه سه‌رچاوه‌ی گرتوه؟ نعم‌پرسیارانه‌ پرسیارنکن له‌ داهاتودا وه‌لامیان نه‌ده‌ینه‌ره وه‌بی‌گومان له‌کافی شی‌کردنه‌ره و لیکن‌دانه‌وه‌بیانا شی‌ تازهی زوری‌تیش زوون له‌کرینه‌وه.

نیسته‌ به‌که‌م پرسیارمان نه‌که‌ین ؛ وه‌ئه‌لیین ته‌صه‌ووفی ئیسلامی له‌که‌به‌وه‌ ده‌ستی پی‌کردوه‌؟

ئیمه‌نمه‌و پش‌رونمان‌کرده‌وه‌ که‌ ته‌صه‌ووفی ئیسلامی هیچ‌جیاوازیکی له‌گه‌ن‌ شه‌ریعه‌تی ئیسلامیدانیه‌ به‌لکو سه‌ره‌رای نه‌وه‌ش ؛ که‌ موبه‌مو نه‌بی‌ په‌پره‌وی بکریت له‌ «ظاهیری‌ش‌مرع» ؛ نه‌بی‌ به‌ته‌واوی په‌پره‌وی بکریت له‌ کردارو گوفتاری په‌یامبه‌ری گه‌وره‌ش ، وه‌جگه‌، نه‌وه‌ش نه‌بی‌ هه‌ول‌بدریت که‌ له‌ده‌رونیشه‌وه‌، په‌پره‌وی بکریت نه‌ تایی ئیسلام ؛

وه‌ له‌ده‌رونیشه‌وه‌ صوفی‌خوی‌ بیار‌یزیت له‌هه‌مو کاریکی ناپه‌سه‌ند ؛ وه‌پاش هه‌موی نه‌مانه‌ش نه‌بی‌ سوئی‌ بگاته‌ پایه‌یی‌ت که‌ په‌رسته‌ش کانی‌ ته‌ن‌ها بوته‌وه‌ نه‌بی‌ که‌ ئه‌مه سپارده‌ییکی‌ خواییه‌و له‌سه‌ریه‌تی که‌ نه‌نجامی‌ بدات ؛ به‌لکو نه‌بی‌ له‌وه‌رسته‌شه‌ خوشنودی‌ت وه‌گه‌شه‌ی پی‌بکات و ناواتی بو‌بخوازی ؛ هه‌روه‌ها سوئی‌ نه‌گاته‌ راده‌یی‌ت که‌ جه‌ورو نازاریشی به‌لاوه‌ ئاسانه‌، به‌لکو چونکه‌ ئه‌و جه‌ورو نازاره‌ می‌خواییه‌ ئه‌ویشی هه‌روه‌کو پاداش و شاپاش ؛ به‌لاوه‌ خوش و شیرینه‌ «قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا» ؛ که‌واته‌ په‌رسته‌ش وای لی‌دیت ، ئه‌بیته‌ ناواتو ئاره‌زو ؛ ئه‌بیته‌ ئامانج .

بو‌نونه‌ ئه‌لیم‌ ئه‌گه‌ر له‌تافی‌ لاویدا تو‌ که‌ سیکت خوش‌ویست نایا پی‌ویستی به‌وه‌هه‌یه‌ که‌ ئه‌وکه‌سه‌ به‌توبلی ، وه‌ره‌ منت خوش‌بویت ، یان بلیت ئه‌گه‌ر تو‌منت خوش‌بویت فیسار پاداشت نه‌ده‌مه‌وه‌؟ بی‌گومان هه‌رگیز ؛ چونکه‌ تو‌خوا‌خواته‌ ئه‌و بت‌دوینی ، ئه‌و وه‌لامت‌ بداته‌وه‌ ، یان کاریکت پی‌ بسپیری‌ت ، یان داوای شتیکت لی‌بکات .

جائه‌مه‌ «عیشی‌مه‌جازی» به‌ ؛ واته‌ خوشه‌ویستی ده‌س هه‌له‌سه‌و نه‌فسی ، وه‌ئیره‌تی ، «وه‌قتی» ، وه‌ره‌سه‌یری خوشه‌ویستی جاویدانه‌ی بی‌پایان و - دوانه‌هاتو ؛ واته‌ «عیشی‌حقیقی» بکه‌ ، جا له‌م‌ حاله‌دایه‌ که‌ په‌روانه‌ی په‌رسوتای «عیشی‌حقیقی» رایینه‌ی عه‌ده‌وییه‌ ، نه‌فه‌رمی‌ خوایا ، من‌ تونه‌بو‌ به‌ده‌س هینانی

باغی به هشت ئه پهرستم وه نه له ترسی ناگری جهه نهم ، به لكو له خوشه ووستی
تودایه كه تو ئه پهرستم ، جا كه ئیمه ته سه ووفان ئابم جوړه ناسی ، وه بومان
دهر كهوت كه ته سه ووفی ئیسلامی بریتی به له ته وپیری ئاماده یی ، بو به پرتوه بردنی
فهرمانی خودا ، بومان روون ته بیته وه كه ههر له روژتكه وه نوری ئیسلام دره وشاوه ته وه
وه خودا ئیسلامی به خه لات نارد بو به یامبهری گه وره «درودی خوی له سهر» ، وه
دهرونی پیروزی ته وخته گه وره به بنوری خوا روناك بو ، وه سینهی له هه مو
ناخا وینیکی «ئینسانی» پاك كرایه وه ، هه روا كه خوی گه وره ته فه رمون «أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ
صَدْرَكَ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ» ؟ ... هته ،
ههر له وكتا وه ئیتر ته سه ووف ، دهس پی ته كات ، واته حه قیقه تی شه ریعت ، به لی
ته گه ر ئیسلام بو ئیمه بریتی بیته له په پره وی كردن له «ظاهر» ی شرع ، بو په یامبهری
گه وره په پره وی بو له حه قیقه تی شرع ، جا پاش ته وه ته وونوری حه قیقه ته به هوی
ته وكتانگهی نوره وه رژاوه ته دهرونی یاران و نزیكانی ته وخته ، وه كو چوار یاری
په یامبهر ، به لكو هه موی ته و یاران هی كه به راستی و دروستی باوه ریان پی بو وه
فهرمانیان بردوه ، هه ووه ها به لگهی میژوونی به ده سه ته وه به كه پری له م یاران زیا تر
له وانی تر له م پرتوه وه دا پیش كه وتون وه كو «خوذه بغه ی بن الیمان العسی» . خوذه بغه ،
كه له پیغه مبه ره وه درودی خوی له سهر ، به م پایه به رزه گه یشتبو ، ته لیت
پیغه مبه ری گه وره هه رچی روته دات و روی داوه تاروژی قیامت هه موی
بوگیا رومه ته وه یان وه كو «حارثه بن مالك» كه پیغه مبه ره فه رمی «من سره ان ينظر الی من نور
الله قلبه فلینظر الی حارثه بن مالك» واته هه ركهس پی خوشه ته و كه سه ی چا وپی بكه ویت
كه خوا دهرونی روناك كردوه باسه بری حارثه ی كوری مالیک بكانت .

جاهه ووه كو قوشه بری «۹۸۶ - ۱۰۷۴م» له رساله كه یا ته لی ، له زه مانى په یامبهری
گه وره دا به هوی نزیکی ، وه ها ووه لی كردنی په یامبهری گه وره وه ، كه سه رچا ووه
كانگهی نوری خودا وهندی به ، ته نها به وه ی ، كه ته بونه یار و هاو كاری ته وان ،
به و نزیکی به هه موده رو نیکی ژه نگاوی پاك ته بو به وه وه «شه ره فی سوجه ت» ، واته
سه ربه رزی ها وری به تی ، ته بېردنه پله و پایه یینی «مدعنه موی» ، وه ها ، كه ته مرو به هیچ
تیكو شان و دهس مایه ییلك ، دهستی ئیمه نا كه وئی ، وه «حاله تی عین الیقین» دهستی
ته دا بو یان ، ته گه ر ته و با ووه ره به رزه نه بوایی «بیلالی حبه شی» چون به ران بهر به وه وه موه
سته مه خوی ته گرتو ته بیوت ، «احد احد» ، وه چون ته م خه لكه ئاماده ته بو گیانی بخاته

سەرلهپی دهستی وه پروات بهر وه پێشی مهرگک. ئه پرۆزه بهر پیره وانی ریگهی حهقیقهتی ئیسلامی، وتراوه، «ئهصحاب»، پاش ئهوانیش، به شوێن کهوتوانی ئهوانیان وتوه، «تابعین»، وه ئهکری بلیین، همموی ئهوانه، یان زور به ییکی نزیك لهوهی که بکری بلیین هممویان، همموی ههربه و جوهره خاوین و پاک بون وه مویک له کردار و گوفتاری په پامبهه، لایان نه ئه دا، جا له سهرده مانی «تابعین» دا ورده ورده موسولمانه کان کهوتنه سهر ریگهی مال و سامان به به که وه نان و به دهس هینانی پله و پایهی دنیایی و خوش گوزهرانی، جالییره دایه و لهم بواری ئازمون و تاق کردنه وه دایه، ئیتر بری له وانهی که ئه پانهوی به خاوینی بمیننه وه، وه خویان لهم بازاره گهرم و هه لخته له تینه ره رزگار کهن، دهس ئه که نه سه رزه نشی لاری ره وان، ته نانه ت له دژی خه لیفه کافی ئه مه وی، وه کو (ئهبوذهری غه ففاری)، وه خویان گرتنه که ناره وه، کاتی که زانی یان ئهم هممه خواری و خییچی به به وان راست نایینه وه، وه ئهم هممه که له به ره به وان پڕنا کرینه وه، وه ئهم هممه کو سه په به وان ته خت ناکری، ناچار کهوتنه ئه وهی که ئیکو شتن هیچ نه پی «قمانی» خویان به سه لامه ت ده رکه ن، وه ئه گه ر بویان کرا له ریگهی ئامورگاری به وه خه لک لهم داوه رزگار کهن، جا ئالمو سه رده مه وه که موسولمانی راسته قینه خویان ئه گرتنه که ناره وه له فریوخواری سامان و پله و پایه وه ناوی «ئهصحاب» کهم کهم ئه برایه وه و دوانی ته هات، ناوی تازه پرا به سه ری ئهم ده ستهی خوا په رسته راسته قینه دا، وه به کئی له و ناوانه که ترا «صوفی» بو، ههروه ها وشه ی «زاهیده»، هه رچه ن به ره له ئیسلامیش وشه ی زاهید له ناوی عه ره با بیستراوه، وه ههروه کو زوتریش و تمان، زاهید به که سه ی ئهوتری که پشت هه ل کات له مال و سامان و پله و پایه ی دنیایی، زه رقه به رقی جیهان نه توانی فریوی دات، جا ئهم وشه یه به ره له ئیسلامیش له ناو عه ره با بو، به ئام وشه ی صوفی، له سه رده می «تابعین» وه، واته چینی پاش «ئهصحاب» ئه که وینه به رچاومان.

هه رچه ن ئیمه له دوانی دا زور به کورتی باس ئه که یین سه باره ت به وهی که سه رچاوه ی وشه ی (صوفی) له چی به وه یه، به لام ئیسته چونکه ئه مانه وی روونی که یه وه که له که یه وه وشه ی صوفی به کار براوه ئه لێین له سه رده می (تابعینه وه) ئهم وشه یه وتراوه، به که سانیک که خویان لا داوه له زه رقه به رقی کو کردنه ده ی سامان و دروس کردنی کوشک و ته لار و هه ل خه تان به پایه و پله ی دنیایی، وه همموی کاتی

خویان یان ته رخان کردوه بوخوا په رستی و «ذیکروفیکره» جا له مانه ده ست بودوبه لنگه ی گرننگ راته کیشین ، په کیکیان نه وه ته که «حسن البصری» (۱۱۰/۲۱) کوچی (۶۴۲-۷۲۸) زاین که به کیکه له گه وره پیاوایی ریږه وی ته صه ووف له باسی سرگوزه شتی خویا نه لیت «رأيت صوليا في الطواف ، فأعطيت شيئا فلم يأخذه وقال ممي اربعة دوائق فيكفي مامي» واته له کاتی ته وافی که عبدها چاوم که وت به «سوف» یتک شتی کم دانی لئی وهر نه گرتم ، وه گوتی خوم پینج «دراوم» پی به وه نه وه ی که پیمه به شم نه کات .

هه روه ها «سفيان الثوري» که له تابعینه (۹۷-۱۶۱) کوچی نه لیت «لولا أبو هاشم الصوفي ما عرفت دقيق الرباء» .

هه ر له سده ی به که می کوچی به وه شاید هه ر له نیوه ی سده ی به که همیشه وه ، ناوی (سوف) هاته ناوه وه ، وه هم ناوه ش هی که سائیک بو که به وپه ری توانایی به وه یتنه کوشان بو خوا په رستی و پاریزکاری ، وه دوره په ری زوی له کو کردنه وه ی مال و سامان و خو هیلاک کردن بو به ده س هینای پله و پایه ی دنیایی ، گومانیشی تیانیه که پوشاکی «خوری» واته «صوف» هه ر له میزه وه سیالی هه ژاران و بی نه وایان بوه ، وه نه و که سه ی که نه و پوشاکی له بهر کردیت ، یان هی نه بون بوه یان هی «نه واضوع» ، واته خو به زل نه زانین ، لیره دا با شتروایه ده س را کیشین بو و تاریکی حه زره تی عومهر خوای لی رازی بیت ، که له ستایشی پیغمبه ری گه وره دا درودی خوای له سهر بیت فه رموبه تی «بأني أنت و أمي يا رسول الله ولبيت الصوف وركبت الحمار... هتده» واته باو کو دایکم بکه مه قوربانت نه ی په یامبه ری خودا ... جا زوریک له ره وشه به رزه کانی په یامبه ر باس نه کات پاشان نه لئی «توبه مچی خوربت نه پوشی وه سواری گوی دریز نه بیت ... هتده» نه مه بو نه وه ته پیشان بدات که په یامبه ر تاج پراده ، دزی خو به زل زانین بوه .

وه تاج پراده ش پوشاکی «صوف» هی بی نه وایانه له کتبی «التصوف الاسلامی» دوکتور مباره کدا وه هه وه ها له کتبی «المدخل الى التصوف الاسلامی» «محمود ابو الفيض منوف» نه م باسانه به دورودریز باس کراون هه ر له م کتبه دواییه دا و تاریکی «شیام مالیکی کوری نه نه س» ۹۰-۱۷۹ کوچی خوای لی خوش بیت نه گیرنه وه که نه لئی «من تشرع ولم يتصوف فقد فسق ومن تصوف ولم يتشرع فقد تزندق ومن تشرع ثم تصوف فقد تحقق» واته نه وه ی په پره وی کرد له شه رعو په پره وی نه کرد له نه صه ووف نه وه فاسقه ، نه وه ش

پهیره وی کرد له ته سه ووف و په پیره وی نه کرد له شرح ته و زه ندیفه «بی دینه» به لأم
ته و هی په پیره وی کرد له شرح و پاشان په پیره ویشی کرد له ته سه ووف ، ته و گه یشته
به حقه قیقه ، واته «راسته قینه ، یان له پیره یی باوره» .

جا ته و ته سه پیره که یی ، ورده ورده وشه ی ته سه ووف هر له نیوه ی به که می
سه ده ی به که می کوچی به و ، دینه ناو و و و ورده ورده پوره ته سینیت
و ته سه ووفیش شیوه ییکی تازه و ره نه گریت و ته بیته «مدرسه سینکی» ناسراو ، قاره مانی
خوی ده خانه گوره پانی خودا دوستی به و و هه تادیت ، باشتر «سه بقیه» ته دریت و
باشتر روون ته ییت و ته دره وشیته و .

جانه کریت بلین که ته سه ووف ، واته به شی نه پنی و ده روینی شهر یعدت ، هر
له په یام به ری گه و ره و ده ست پی ته کات ، و ه زوریک له هه لپز تراوانی «ته صاحب» ،
بگره له هه زاران که س زیاتر له وان ، که زوریکیان له کتیبی «المدخل الی التصوف
الاسلامی دا ناویان باوره» له و ذاته گه و ره و دلیان روناک بو ته و ، و بونه ته خاوه ن
«به صیرت» واته «دیده ی ده رون» پاشان ورده و تائه گانه «حسه ن ته لیه صری» ، و
«داوود الطائی» ، و (معروف الکرخی) و «سری السقطی» و «چونه یدی به غدادی» که له
(۲۹۷) کوچی داله دنیا ده رچوه دینه خواره و و له شویته کانی تری جیهانی نیسلا میشا
چوزه ته کات و سه ره دل ته دات و ه گه شه ته کات ، هه روه کو و تمان سه رچاوه ی
ته م ناو و ش هر له کرده و هی هه زاران هی ته و گه و ره پیا وانه و هه هاتوه ، هر
له په یام به ری گه و ره و که ستایش کراوه به پوشینی به رگی خوری ، هه تادیته خواره و و ،
و له سه ره تادا گه و ره یی ، ناوی «ته صاحب» ، یارانی په یام به ری ، نه ی هی شته
هیچ ناویک بدره وشیته و ، نمونه ی تریشان له و ناوانه زوره که له ناوی نیسلا ما
هه ربه و که چی ناویشی لی نه تراوه ، و ه کو وشه ی «حاجی» که له سه ره تادا
هه رنه بوه ، یان وشه ی «مهلا» .

و ه نمونه ی کونتریش و ه کو «هوازی» به کانی حه زره تی عیسی که حه واری ته بیته
«کراسی سپی پوش» ، که چی ورده ورده بو ته ناویکی هه می شه یی بو ده ست ییک ،
له مرؤف ، جاوشه ی «صوفی» برا به سه ر ته و که ناره گره خوا به رستانه دا ، که به داخه و
له پاشان زوری و هه بون که له سوفیه تی ، ته نها پوشاک و سپیاله که بیان بو ، و له وانا و راسته قینه ،
بی به شو به تال و پوچ بون ، و ه زور جار ته و به رگه ته بو به چه کیکی خه لک ورتانده و و
خه لک فریودان ، به لأم قاره مانانی ته م پیره و به رزه ، میزو جیا یان له کانه و و . به خه لکبان

ئەناسىيەت ، وە گزى كەرانىش لە ھەر پوشا كىكا بن ، ئەوانىش ھەر مېژ بۇمانى باس كوردە ،
وە شوئەوارى خواوەن شوئەوارى بەرز ئەوەندە زۆرن كە صدان كىتب ناتوانى تۆماريان كات ،
وە ھەتا ھەتايە ھەر رونا كىن ، بۇخواوەن دلان .

پرسىار : (چۆن بزائىن كەتە سووف دەق بە دەق لە گەل ئايى ئىسلاما بە و جىاواز بە ،
وە لە ئىسلاما بە سەرچاوە ئە گرت ؟)

وەلام : لە گەل ھەمو ئاسانىكى وەلامى ئەم پرسىارە دا ، گىرو گرتىكى زۆرىش
دېتە سەرى پىنگەى وەلامى ئەم پرسىارە وە ئەمەش لە بەر چەن ھۆيكە .

يەكى لە وشتانەى كە پرىكى دودل كوردە سەبارەت بە ھەى كە تەضە سووف گۆيا
«بىدعەت» ى تىدا بە ، «بىدعەت» واتە ، شق تازە ، يان شق بىنگانە و نەناسراو بە گۆرەى
ئايىن ، ئەو گۆفتارانە بە كە لە دەمى پرى لە سووف مەسلە كە كان بىسراو ، وە كۆ
فەرمودە كانى با بە زىدى بە سظامى و محى الدين عربى ، وە ذالنون مصرى وە حەللاج ،
وە شىخى ئىشراق ، سەھرە وەردى ، ئەم سەھرە وەردى بە لە حەلەب دا دراو لە دار ،
وە ئاموزاى ئەو سەھرە وەردى بە ئە كە ئارامگە كەى لە بەغدا دا بە ، وە سەروكى لە بىقەقى
سەھرە وەردى بە وە خواوەنى كىتبى «عوارف المعارف» ، كە كىبىكى سەرچاوە بە بۇ ناسىقى
تەسەووف . وە صدان كەس لە گە وەرە ترين مەردانى ئەم پىنگا بە ، مە بە ستى دوھە مەيش
پرى كۆردارو گۆفتارى بە پىروان ، يان مۆرىدە كانى ئەم گەورە پىاوانە بە ، بە تايەت پاش
مەرگى خۆيان ، كە وايان كوردە لە و پىاوە گەورانە ، وە كۆئە ھەى شەرىك بۇخوا
دا بىزىت ، سى ھەم ، كۆردە وەو گۆفتارى پرى «مُتَّصِفٌ يان مُتَشَبِّهٌ» ، واتە خۆ
بە سووف كۆرد ، يان خۆ بە شىخ كۆرد بە ، كە كۆردە ھەى ئەمانە پراو بە سەرى
تەسەووف دا ، وە ئە گەر ئەو دەس پراو بە سووف دانىن ، دبارە ، شكافو دپرىكى
گەورە ئە كە وىتە نىوانى ئىسلام و تەسەووف ھە .

سەبارەت بە باسى بە كەم ، واتە «شطحات» ، ئەبى بلىن ، شەطحات بە و گۆفتارانە
ئەلەين كە لە دەمى پرى لە سووف مەسلە كەنە دەر ئە چىت ، كە ناو ھەروكۆ ، وانا
رە وائە تە كە يان ، پىچە وانەى دەستوراقى قورئان و ئىسلامە ، بەلام وتنى ئەو جۆرە شتانە
چەن ھۆيكەى ھە بە ، لەوانە ، ئەو تە ، ئەو كە سانە وان لە (حالى غەيرە طەبىعى) دا ، واتە
وان لە (دەمى دورر لە راستە قىنە) دا ، كە ئە توانىن وە كۆ «سەر خوشى و مەسقى» لىكى
دەبەنە ھە ، بۆئە وانەى كە خۆيان كە وىتە ئەو بازار ھە ، ئەزانن ئەو دەمە چۆنە .

جاھەرۋەھ کو کہ مەست لئی ناگیریت، چونکہ ھۆشی بەخۆبەوہ نە، بۆئەوانیش ئەبئای
 وای بزانی، بۆچی ؟، چونکہ پاش لاجونی ئەو حالە، ھەرھەمان خواپەرست و
 زاھید و خۆبەھیچ زانەکن، یان، ئەوہ تە، وتەکانیان لە ئاگاداریەوہ یە، بەلام ئەو
 ئاگاداری یە ھەر بۆخۆیانە، وە ئەوگوفتارانەیان دەس نیشانیکە بۆحالی دەرویان،
 یان، بۆ ئەوشتانە ی کہ لە پێش چاویان «کەشف» ئەبیت واتە خۆی گەورە پێشانیان
 ئەدات، کاتیکیش پرسیاریان لی کراوە توانیویانە ئەو وتانە ی خۆیان بەراوردبەکن
 لەگەلی ئایەتی قورئان، یان فەرمودە ی پەيامبەر «فرودی خۆی لەسەر» وە دەق بەدەق
 کێشانە ی بەکن بە کێشانە ی ئایین، وە لە کێشانە دا سەری نەکردوہ و لای نەداوہ،
 جگە ئەمەش پری شتی تازەشیان خستوہ تە بازاری باس کردنەوہ ئەوشتانەش ھەربونە تە
 ھۆی کێشە «وہ کو «وہ حەقی وجود» یان «حولول» یان «الحاد»، کہ ئەمانیش ھەربە کہ ی
 پیوستی بە باسیکی جیاوازە، بۆ نمونە ئەئین، وە حەقی وجود لە باوہرە کانی «عبي الدين
 عمره» یە، بۆ باشترتی گەشتن لەم باسە ئەتوانی سەیری پێشەکی کتیی «اللمع» ھی
 «ابن نصر السراج» بکەیت کہ لە (۳۷۸) کۆچی دا لە دنیا دەرچوہ، یان کتیی «شطحات
 الصوفية» ھی «عبد الرحمن بنوی» ھەر وہا کتیی «التصوف الاسلامي» «د. زکی مبارک»
 وە زۆر کتیی تریش، مەبەست ئەوہ بو بۆلم «شطحات»، واتە، وتاری گومان لی کراوی
 پری لە گەورە پیاوانی شاریگە ی صوفیەتی، زۆرجار بوہ تە ھۆی گومان وە دودلی پری
 لە ماموستایانی شەرع، بەلام لە پاشان سەر لە نوێ دەرکەوتوہ کہ ئەو گومانە بی جیگە بوہ
 وە کو ئەوہ ی کہ شیخی ئە شەعری کہ یە کێکە لە گەورە پیاوانی شەرع، ھەموی
 فەرمودە کانی «عبي الدين عربي» روون کردوہ تەوہ و ساغیش کردوہ تەوہ کہ ھەلە نە وە
 لە گەلی شەرعابەک ئە گریت.

بە داخوہ زۆرێک لە گەورە پیاوانی ئەم پێگە یە، بە ھۆی ئەو گوفتارانە یانەوہ،
 توشی دەردی سەری و دەرکران و دەربە دەری بوون، تەنات توشی کوژرانی، وە کو
 «حەللج» وە «عبي بن حبش السهروردي» بە ناوبانگ «بە شیحی ئیشراق»، بۆ نمونە، یەکی
 لە و وتارانە واتە شەطەح ئەوہ تە، با یەزیدی بە سظامی ئەلی ئەم «جوبیہ» م یان
 عەباکەم، ھیچی لە ژرانیە «الله» نەبیت، ئەمە یان بو داناوہ بە کوفر، لە کاتیکا
 لای صوفیەکان، مەقامی «سلطان الاذکار» یان مەقامی «فنا فی الله» شتیکی راستەو
 گومان لی نە کراو، «سلطان الاذکار» ئەوہ تە کہ دل و دەروونی موقوف وە
 ھەموو دە پیری لە ئەشی «ذیکری الله» ئەکات، کەواتە ئەگەربلیت ژیری عەباکەم

جگه الله نەبىٰ هېچى تىانيه درۆ ناكات، بەلام له گهڵ «ظاهرى شەرعاً، ناگونجى ئەگەر
كەسى جانتايىكى بەدەستە وەبەست هەموى پەرىت له وگوله زىرانهى كه له ناوى «الله»
دروس كراون وه ئەكرتە مل، وه بلى ئەم جانتايه پەرىت له «الله» بۆچى كوفره؟.

بەبارىكى ترا، ئەوچى بكا، كه هەم والە حالەتى مەستى رۆحى دا، وه هەم،
راستيش ئەبىت، فهنا في الله يش ئەو ته كه خوى له ياد ئەچىته وه وه له پيش چاوى
«بەصيرت» واته دەرونى ئەودا، هەرچى زەررە و تۆزە گەردىنكه هەموى ذىكرى «الله»
ئەكات. له هەموى كەونا.

هەروە كووتمان باسى «شەطەح» خوى هەرگىز بە كنىت تەواو نايىت، لێره دا
مە بەست ئەو بو بلىن يەكى لە وشتانە، كه برىكى والى كردبو، وا بزائن كه تەسە و ووف
له ئىسلام جياوازيكى هەيه بىستى ئەوچۆره فەرمودانە بوە لە پياوچاكان، كه تەيان
توانبوە لى تى بگەن تا لە پاشان. روون كراوه تەوه.

جائىستە ئەلین، يەكەم بە لگەمان بۆ ئەو هى كە تەسە و ووف له تايى ئىسلام جيانە،
كردارو گوفتارى گەورە پياوانى رېگەى تەسە و ووف، كه مويك له شەرع لای نەداوه
وه سەرەراى شەرع، وه رع، وه پاريزكاري دەرونيشيان كردو ته پيشەى خويان،
دېته وه سەرى ئەو هى بلىن، تەسە و ووف چى لە مروف ئەوت، تايانە وشتانە
تەسە و ووف لى تانى داوا ئەكات، پېچەوانە و دژى تايى ئىسلامە يان نا، وه تايانە و
وشانەى كه له تەسە و ووف دا هەن، وه كو تەوبە، ذىكر، «مجاهدە»، يان، جىهاد
له گهلى نەفسا، وه زورشتى تەرىش تايانە لە قورئانا هەن، و تايى ئىسلام دەستور ئەدات بە
پەپره وى لى كردنيان، يان نا، ؟.

وهلامى ئەم پەرسيارە زور روناكه، وه هەرچى ئەوشتانەى كه وان لە بازاری
تەسە و ووف دا، وه دلى خواوەن دلى شەيداي خوى كردو، يەكه يەكهى لە قورئانا
هەيه، يەكەم هەنگاوتك كه موزيدتك «واته خوازگار يك» ي رېگەى تەسە و ووف هەلى
ئەگرىت، پەشپان بونە وه يە له كرده و هى ناشيرى له وه پيشى خوى،
ئەودەس هەل گرتەش «تەوبە» كردنە، تەوبە، كهى ئەكرت؟ بى گومان، دەرونيك
كه تەوبەى نە كردو ديارە دەرونيكه هيشتا وا لە گوم راهى و سەرلى شيوانا، لەم كاتە دا
قورئان خواوەنى ئەوچۆره دلانە بەم چەشنە ئەناسىنى، كه ئەفەرمى؟

«صَمِّمُوا بِكُمْ عَمَىٰ فَهَمٌّ لَا يَعْقِلُونَ» ، «فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ» نه فرمى «أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
 فَكُنْوا لَهُمْ قُلُوبًا يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانًا يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبَ الَّتِي
 فِي الصُّدُورِ» ، به لى دل هه به ، چاو هه به ، گوى هه به ، به نام هه موى كويرانى
 داهاتوه و ريگه ي راست به دى ناكات ، وه چا كه و خراپه له به كه جوى ناكاته وه ،
 هه روه ها نه فرمى «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبِ النَّاسِ أَغْشَاءٌ؟» يان نه فرمى «كَلَّا بَلْ رَانَ
 عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ» واته دليان داپوشراوه به ژه ننگ ، نه گه ر ئايه قى قورئانيان بو بخويسته وه
 نه لىن ، نه فسانه به ، «إِذَا قُتِلَ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ» ، «كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
 قَلْبٍ مِّنْكُمْ جِجَارَةً» جا هه به هم چه شنه كه لىه ي «فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ» له زور شوئى قورئانا
 هاتوه كه قورئانى پيرو زدا باسى «قلب» نه كات ، هه م به ستايش و ره زامه ندى ، وه هه م
 به ره خنه لى گرتن و سه رزه نش ، دياره مه به ستايش له قلب ، ده رون و نه نديشه ي
 مروفه ، نه كه نه و پارچه گوشته ي كه له ناوسنگ دايه . بو ستايشى له ده رونى
 پياوچا كانيش نه فرمى ، «يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» يان «وَجَاءَ
 بِقَلْبٍ مُّبِينٍ» يان نه فرمى «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذْ ذُكِّرُوا بِاللَّهِ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ» و جلت ، واته
 نه ترسى ، به كورنى له كئيبى «المُرشد الى آيات القرآن الكرم دا» ده ست نيشان نه كات بو
 زياتر له صه دو به نجا جار ، كه خواى گه وره باسى قه لى كرده له قورئان دا ، وه زور باش
 ده رنه كه وى كه ده رونى مروف نه كرى جيگه ي بيروهه ستى چاك و ناك بيت ،
 وه نه شكرى جيگه ي كينه و هه ستى ناپاك بيت ، كه و ابو «تهويه» نه كه ويته پاش هه ستى
 په شيانى له ده رونا كه بى نه لىن لومه كردنى ده رون وه سه رزه نشى ده رون له مروف
 خوى ، جا ناي تهويه شيانى به هه ر خو به خو له «هيدايه تيكى» خوايه وه رويدات
 يان ، به هوى عه قل گرتن بير كردنه وه و مو طاله عه و سه رگزه شت و رودا وه وه بيت ،
 يان به هوى تيكه لى و دوستايه قى له گه لى پياوچا كنيكا بيت ، كه نه م په شيانى به
 ده ستى دا ، تير نه فسى مروف ، واته هه ستى ده رونى ، كه له پيشا له قوناغى سه ركيشى و
 لار ييدا بو ته بيته لومه كه ر ، به و قوناغى سه ركيشيه نه وترى «نه فسى اماره بالسوء» كه خوا
 له زوانى جه زره قى يوسف وه له قورئانا نه فرمى «وَمَا أُبْرئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ»
 جا كه ترسى خوا كه و ته ده رونه وه وه نه فس ترسا ، نه كه ويته لومه ي خاوه نه كه ي ، واته
 بيرنه كاته وه له كردارى ناپه سه ندى خوى ، خواى گه وره سه باره ت به وانه نه فرمى
 «وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ» ، كه واته ، نه م
 ره وشانه وه نه م پيشه كيانه ي تهويه كردن هه موى له قورئانا به رونا كى هاتوه ، وه «وَلَا

أَقْسَمُ بِالنَّفْسِ اللّوَاهِمَةِ» ئەوەش ئەوجۆرە نەفسە تە کە ئە کە وێتە سەر زە نشی مەرۆف خۆی ، جانیستە ئە ئی دەرون بریاری دەس هە لگرتن لە کە چ رەوی بگریت وە تەوبە بکات ، وە بە کەم قوناغی رێ رەوی تەسە ووف تەوبە یە ، خوا لەم دو ئایە تە دا فەرمانی تەوبە ئە دات ، «وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا توبوا إلى الله توبةً نَصُوحًا» خۆای گەورە بە ئینی داوە کە تەوبە قوبول کات وە ئە فەر می «أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ» ؟ هەر وە ها ئە فەر می «وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ» لە پاشان بە ئین ئە دات بۆ لی بوردن و بە خشین وە ئە فەر می «وَأَنِّي لَغَفَّارٌ لِّذُنُوبِهِ تَابَ وَأَمَّنْ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى» دیسان ئە فەر می ، «غَافِرُ الذَّنْبِ قَابِلُ التَّوْبِ شَدِيدُ الْعِقَابِ» جالە پاشان ئە گاتە قوناغی خۆش و یستن وە ئە فەر می «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ» کە واتە ئە مەرۆفە کە چ رەو ئە گە ریتو تەوبە بکات وە پاشان کە چ رەوی نە کات ، هەم خوا تەوبە کە ی لی وە ئە گرت وە هەم ئە یە خشینت وە هەمیش ئە ییتە خۆشە و یستی خودا ، کە و ابو یە کە م قوناغی سو فیعنی کە تەوبە کردنە ، دەق بە دە قە لە گە ل فەر مودە و دە ستوری خۆای گەورە دا ، وە لە رێ گە ی شەریعت لانادات ، جاپاش تەوبە ، مەبەستی ، تەزکیە ی نەفس وە «مجاهدە» وە پاک کردنە وە ی دەرون ، وە ذیکر و خوا بە رستی بە شێو یێکی سو فیا نە دیتە پێشە وە نائە گاتە دو اپلە ی خۆناسی و یە قین .

مەبەستەم لە باس کردنی تەوبە باس لە چۆنیەتی تەوبە لە رێ رەوی تەسە و وفدا نەبو ، چونکە سە بارەت بە وناسینە لە ئایندە دا باس ئە کە یین ، بە ئام لە م قوناغە دا ، بۆ سە لاندنی ئە وە بو کە بلیین هە موی ئە و مەبە ستانە ی کە تەسە و وف ئە یان گرتە وە لە کانگە ی ئیسلامی راستە قینە وە سەر چاوە ئە گرن کە یە کە م مەبە ستیان «تەوبە یە» وە بە ئایە تۆ بە لیکۆ ئینە وە ش سە لاندمان کە تەوبە فەرمانی کی خودا وە ندە وە موسو لمانانی کە چ رەو وە گونا هار پێویستیان بە پە شیمانی و پاش گەز هە یە ، بۆ ئە وە ی بتوانن سەر لە نوێ بگە رێ نە وە بۆ سەری شارێ گە ی ئاینی ئیسلام ، کە واتە ئیستە سە بارەت بە مەبە ست ، یان قوناغی کی تر باس ئە کە یین ، ئە ویش جە و شل نە کردنە بۆ نەفس ، وە بەر گری کردنە لە ئارەزو و ئاوانی چەوت و نالە باری نەفس ، کە ئە کری پاک کردنە وە ی دەرون وە جە و شل نە کردن بۆ نەفس لە چوار چێو ی «موجاهدە» دا باس کە یین ، بۆ ئە وە ی بۆ مان دە رکە و ی کە ئە م کارە ش هەر لە دە ستوری خودا وە ندە وە سەر چاوە ئە گرت ، لێرە دا ئە ئیم .

به داخه وه پری کهس ، نه ناهت خوینه وار ه کان ، بی وورد بونه وه له نامانجی
 جله وگیری نهفس ، یان «موجاهده» ، خیرا نه لئین خوی گه وره نه م جیهانی بویه
 دروست کردوه بوئه وهی که نیمه لئی بهر خوردار بین وه که لکی لی وهرگرین ،
 ئیتر بوجی نهفسی خویمان بکوژین ، وه خیرا دهس ته کیشن بو نه و چهن ئایه نهی که
 له قورتاندا سه بارهت به به ره وه ره گرتن له نیعمه ته کافی خوی گه وره هاتوه ، وه کو
 نه و ئایه نهی که نه فرمی ، «بِأَنِّي أَدْمُ عُنْدُوا زَيْتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا
 إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ، قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ، وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ؟ قُلْ هِيَ
 لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً ...» یان که نه فرمی «بِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ، لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ
 مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ ، وَلَا تُعْلَمُوا إِنَّ اللَّهَ لَيُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ» ، وه چهن ئایه ئیکئی تری له م چه شنه ،
 بی گومان له واتای ئایه ته کانا ده رته که وی ، مه بهست لیره دا سه رزه نش کردنی
 که سانیکه که شتی حلال له خویمان حه رام نه کهن ، «قُلْ مَنْ حَرَّمَ ، لَا تُحَرِّمُوا هَمَّ
 لَهُ» هزی هانی ئایه ته کانا «أَسْبَابُ نَزُولِ الْآيَةِ» وه هم له «تفسیری ئایه ته کانا ،
 ده رته که وی پری له یارانی په بامبه ری گه وره و بیستویانه حلال له خویمان حه رام کهن ،
 خوی گه وره ش سه رزه نشی کردون و ماوهی نه داون بوئه وکاره ، «عُنْدُوا زَيْتَكُمْ عِنْدَ
 كُلِّ مَسْجِدٍ» ، ههروه ها «قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ» ، نه مهش بهرانبه ر بهر هفتاری نه ورتانه
 هاتوه ، که و بیستویانه ، بهر و بی نه و اف بکه ن به ده وری «که عهده» ، وه خوی گه وره
 فرمویانه نه بی خو تان دا پو شن ، زینه لیره دا پو شاک وه ئی احترام له بهر کردنه «جائنه گه ر
 نه م ده ستوره بکهینه ده ستور ئیکئی گشتی ، ههروه کو که شیوهی ئایه ته کافی تری قورتانه
 وه بلین پو شاکئی جوان بکه نه بهر ، ته سه ووف قهت حلالئی حه رام کردوه ؟ یان
 قهت نه لئی ته رکئی پو شاک بکه ن ؟

به لام نه گه ر به وزینه ته ش بلین جوانی وه پو شاکئی ریکو ئیک ، ئایا خوا
 فرمویه تی ، بو ناوی «رهش به لک» خوت بگوره ، یان ، بو ناوی مزگهوت ،
 ئایا فرمویه تی فیزو ده ماری پی بکه به سه ر خه لکا ، یان ، شوکری
 خوی له سه ربکه ؟ به لام بایینه سه ری نه و ده ستورانهی که شیوهی جله وگیری له
 «نهفس» وه داخوازه ناپه سه نده کافی نه کهن ، وه چو نیه تی به ره وه ره گرتن له نیعمه تی
 خویمان یشان نه ده ن ، وه موسولانی راسته قینه له موسولانی لارینگر جوی نه که نه وه .
 له پيشا بایزانی «تهزکیه نهفس» چی به ، «زکات ، تزکیه» به عه ره بی واته «هالك
 کردنه وه» تهزکیه نهفس ، واته پاک کردنه وهی دهرون له هر چی رهوشی

ناپهسه نده ، جا کاری واگرننگ پی ویستی به بهر بهرکانی و خه بات و هتی کوشانه ،
 خوهر روا به گالته دهر و ن پاك نایته وه ، وه کو ههستی خو به زل زانین ، ههستی
 سامان به په که وه نان ، ههستی ژرد هس خهستی خه لکی تر ، درو کردن ، ههسه د ،
 رق و کینه هه لگرتن ، ههستی توله سه ندنه وه ، ههستی گوناوه کردن له هه موجودی ،
 وه کو داوین پیسی ، ههستی ناوونوتکه نان به خه لکه وه ، ههستی خو به چاک
 له قه له م دان و خه لک خراب کردن ، تومت له خه لک دان جی بودان بی وه فانی سله بی ،
 وه له هه مو گرننگ تر ، پیکه وه نانی سامانی زور وه به شی که س لی نه دانی ، وه سه دان
 رهوشی ناپه سه ندی تر ، جا چون به بی خه بات و تی کوشانینی گرننگ ، مروف
 نه توانی له م ره وشه ناپه سه ندانه لابات ، وه بهرانبه به هه رکام له وانه رهوشی په سه ند
 له ده رونیا دامه زر پتی . بو نمونه ، بهرانبه به درو زنی ، راست و پزی ، بهرانبه به دزی
 مالی خه لک ، تیکوشان یو یارمه تی خه لک ، بهرانبه خو به زل زانین ، میهره بانی وه
 «لواضوع» ، بهرانبه به کینه ، گوزه شت ، بهرانبه به ههستی داوین پیسی ، ههستی
 به دایکو خو شک زانینی هه رچی می یینه هه به ، جگه له ژنی خو ت ، بهرانبه به ناوی
 خه لک بردن و غه بیه ت کردن ، ناوی خه لک به چا که بردن ، بهرانبه به کو کردن وه ی
 سامان و خو کوشتن بو سه رمایه پیکه وه نان و هه مشق قوچاوی ، ههستی قه ناعت و
 به خشش و جوامیری و لاوچاکی و یارمه تی دانی ده ست کورتان هتد ، سه برئه که یین
 نه گه ر خواوه ن پایه ییکی میری ، یان کومه لایه تی ، یان خواوه ن سه رمایه ،
 وه یا خواوه ن زانیا رییک یان خواوه ن عه شره تو طائفه نه گه ر پرواته ناو «مه جلیسکه وه»
 وه له بهری هه ل نه سن ، پی ناخوشه ، یان ، نه گه ر لای زوره وه دای نه نین
 پی نه تکه ، ریزی لینه گرن لای سهیره ، که چی نه مهش به نه خو شی دهر و ن داناییت ،
 وه گویشی ناداتی ، له کاتینکا لای مروفیک که دهر و نی پاك بو بیته وه وه نوری خوا
 له دهر و نیا دره وشایته وه ، نه مانه ی لا گالته ی منالانه ، وه له هه مو ههنگا وینکا خوی
 له پیش چاره وه هه ر نه وی مه بهسته ، زور و خواری مه جلیس ، وه ناغا و میرم و تنو ،
 نه م جو ره شتانه ی لاهیچه ، چونکه هه م دهر و نی پرله نوره ، وه هه م نه زانی که
 لای خوا به ریتر ، پاریز کارتره «ان اگرمکم عند الله اتقاکم» وه بهرانبه به و نایه نه ش
 که له پیشا وثمان ، خوا نه فهرمی خه لالی خوا حه رام مه کن ، پاك کردن وه ی دهر و ن به
 دوره په ریزی گرتن له وکاره ناپه سه ندانه دینه دهس ، وه قه ت ته سه ووف دهستی
 که سی نه گرتوه له نانی خه لال ، وه نه وشتهش که پیی نه وتری ریازه ت ، ههروه کو پاریز

دانانی دوکتوره بونه خوشیك ، تا نه وماوه یه ی که چاک نه بیته وه ، ههروه کور له قه سیده ی بورده دا ، نیامی بوضیری که ۶۹۶ کوچی فهوتی کردوه نه آلی (والنفس کالطفل ان تهمله شب علی ، حب الرضاع وان تظلمه بنظمه واته ونفس، وه کو منالی شیره خوره وابه ، نه گهر نه بی پرته وه له شیر ، هه ره له سه ره شیر خواردن نه بیته وه ، به لام نه گهر ویستت بی پرته وه ، وا ، نه بی پرته وه .

یان مروّف له کاتی خویندنا که نه وه ننده تی نه کوشیتت به لام پاش ته و او کردن تیریمی ویستی به سه عی کردن نیه ، جا خوی گه وره ، سه باره ت به جله و شل نه کردن بونه نفس چی نه فه رمی ، ؟ ههروه کور زوتر و تمان ، «ان النفس لامارة بالسوء» که واته «نفس» له سورشتی خویا لاین گری خرابه یه واته «سوء» ، که واته نه نی ده سی بوشل نه کیت ، وه جله وی بگری ، خوی گه وره نه فه رمی «فاما من علمي والرحمة الدنيا ، فان الجحيم هي الماوی ، واما من خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فان الجنة هي الماوی» ده ستورو فه رمانی له مه رونا کتر کوا ؟ هه ره کس سه رکیشی کرد ، وه نه م ژبانه ی نه مروی هه ل بژاردو «فهل یصلی» دا به سه ری ژبانی جاویدانا ، نه وه جهه ننه می کردوه ته جینگه ی خوی ، به لام نه وه ش که له خوا ترسا وه «جله وی نه نفسی گرت ، له تاره زوه کانی» نه وه جینگه ی نه بیته به هه شت ، یان هه ره سه باره ت به نفس و به پاک کردنه وه ی ، نه فه رمی : «قد افلح من زكيا وقد خاب من دسها» واته نه وکه سه ی که بتوانی «نفسی» پاک کاته وه له ههستی گونا ه کردن نه وه بوخوی رزگاری بوه ، به لام نه وکه سه ی جله وی شل کردنی بو نفسی ، وه دهرونی پریتت له ههستی گونا ه کردن و لاری گرتن نه وه دوراندویه تی و ناثومید بوه ، که و ابو ، نه م ته زکیه ی نه فسه ، که لقبکی هه ره گرنه گه له ری ره وی ته سه ووف ، ده ق به ده ق له گه ل فه رمانی خودادا به کیکه ، وه تی کوشان له م رینگاه ش دا «موجهه ده وه جباهه» نه ویش ، هه ره همان تیکوشانه ، که له و نایه تانه دا . وه له ده ها نایه تی تریشا ، به ناشکرا دیاره ، وه گومانیشی تیانیه ، نفس نه گهر به رگری لی نه که ی ، له هه زاران هه ل دیرا ملی پیاو نه شکینی ، وه جینگه ی ههستی لاری گری به ، «ونعم ماتوسوس به انفسکم» «قل اعوذ برب الناس ملك الناس اله الناس من شر الوسوس الخناس الذي يوسوس في صدور الناس...» سه در ، بی گومان دهرونی مروّفه ، که نه کری بیته جینگای گومان وه دودلی ، «وه سه سه» ، یان نه فه رمی «ولا تطع من اغفلنا قلبه عن ذكرنا واتبع هواه» یان نه فه رمی «زین للناس حب الشهوات» .

به کورتی نه ئیم زور تاشکرایه که دهرون نه گهر ریگهی لی نه گریت، وه ناگاداری
 نه بیت، له پری لات نه دا، وه هه لت نه دیری، وه قورتانی پیروز بهروونی ده ستوری
 به ئیمه داوه بو بهرگری کردن له تاره زوی ناپه سهندی دهرون، جا دینه وه سهری
 نه وهی ئایا به هره وه گرگرتن له مال و سامان و خوشی به کافی جیهان، نه بی چون، وه
 تاج پراده بی بیت نه وه شیان هه خوای گه وه ره روونی کردوه ته وه، وه ته سه ووف هه رگیز
 له وه زیاتر پی دانه کیشاوه وه له وه زیاتری ناویت، وا به شوینی به کا جهن ناپه تیک له م
 باره وه نه نویسنه خواته فه رمی: «وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ، تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا، وَلَا تَطْعَمُ مَنْ
 أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا، وَاتَّبَعَ هَوَاهُ، وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا» واته چاوت لامه ده له هه ژاردکان، وه
 بیهرینه زه ره قوبه رفی مال و سامانی جیهان، وه هه رگیز مل مه ده به وانه ی په پره وی نا که ن
 له قورتان، وه که وتونه ته شوینی تاره زوی خویشان یان نه فه رمی: «زِينَةَ لِلنَّاسِ حُبُّ
 الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ
 وَالْحَرْثِ، ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا، وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْمَأْتَبِ» واته خه لک نه وه یان پی خو شه
 که بینه خاوه نی ژنان و کوران و زیروزوی زور و نه سپ و مهرومالات و زه وی وزار، جا
 نه مانه هه موی سه رمایه و توشه ی دنیان، به لام نه وه ی لای خوایه، له هه موی نه مانه
 چاتره واته تاگات له خو بییت نه فست وات لی نه کات. بو به ده س هینانی نه م شته
 ئیره نی و «موقفه» انه، پاداشی نه و جیهان له ده س بده بیت، ئایه نی پاش نه وه ش
 نه فه رمی: «قُلْ أُوْنِبْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكُمْ»، «ئایا شتی له مه چاترتان پیشان بده م؟» «لِلَّذِينَ اتَّقَوْا
 عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا، وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
 بِالْعِبَادِ» نه وانه ی که پاریزکاری یان کردوه ته پیشه، لای خرداوه به هه شتیکیان
 بو دنراوه جوگهی ناوی به بنا تیشه به ری وه ژنی پاک «وه ره زامه نندی خودا»، خوا تاگای
 له هه موشتیکه، یان نه فه رمی: «يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» واته
 پروزی قیامت پروژیکه تیر سه رمایه و منال «که تیره نه مرز به لانه وه شتی چا که» به ده ردی
 هیچ ناخون، وه ته نها دهرونی پاک و ساغ و نی تالایش، به ده رده خوات، جا هه روه کو
 ومان، دهرون نه بی خوت پاکی که یته وه بویه پاداشی هه به، نه گینا پاداشی بوچی بو
 نه گهر خه بات و ره نج و تیکوشانی پیوست نه بویه،؟ خوا نه فه رمی: «الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا» سه رمایه و سامان و منال، هه ربو خوشی دنیایه، نه وه ی که بوت نه مینینه وه
 کردوه ی چا که و ذیکری خودایه، «وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا»،
 یان نه فه رمی: «وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ» له سی شوینی قورتانا نه م ئایه ته هاتوه،

واته ژبانی ئەم جیهانه شتیکی «زۆگوزەر و هەلخەڵەتینەر» هەر و هەرمانا ئەفەرمی: «وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ هِيَ الْحَيَوَانُ». لۆگوانا بێگمۆن بە کورتی سەبارەت بە ئێمە مایەتی و کورتی و کەم دەوامی، خوێشی ئەم جیهانه، ئایات ئەوە نە زۆرە، هەر لە حساب ئاییت، کەواته ئەوەی کە لە ئەصه و وخت دا سەبارەت بە سەر زە نشتی ئەوە کە سانهی. کە خوێان ئە کوزن بۆ بە دەست هینانی سەر مایه و سامان وە دروست کردنی کۆشکو ته لاری ههزاره ننگ، شتیکی نیه کە خوێان دروست یان کردنی، یان ئەوەی کە ئە ئێن، ئە ئێ جله و شل نه کری بۆ نه فس، تابگانه راده یێک بت کاته بەرده و کۆیلهی خۆی، هه موی له قورئانهوه سەرچاوه ئەگرت: بەلام ئە ئێ ئەوهش بزانی ته صه و و ف نالی کاسپی مه که و ژن مه بی ره و ژبانت دروس مه که، به لکو ئە ئێ دین و ژنی جاویدان، مه فروشه و دای مه ئی له ریگه ی دنیا دا، ئەوه نده مه خو که ورگت بیته بار به سەر له شته وه، ئەوه نده هه لپه مه که بۆ دنیا که ئابرووی بۆ فروشی، شه و و زو و زو و یردی سەر زوانت نه بیته پاره و، پاره و پاره: به لکو «وَلَا تَسْرَ نَصِيكَ مِنَ الدُّنْيَا» توش به شی خۆت به ره، نه ک به شی خه لک بکه یته هی خۆت: !!! به ئەندازه ی ژبانت تیکۆشه نه ک به ئەندازه ی ههزار پشنت، جه لال و جه رام تیکه ل مه که، (دین مه فروشه بۆ زین)

«ته قوی»، خوێاراستن، سی قوناغی ههیه،

- ۱ - خوێاراستن له کوفر.
- ۲ - خوێاراستن له گونا ه.
- ۳ - خوێاراستن له «إِنْبِهَالِك» خۆه یلاک کردن بۆ بە دەس هینانی مال و سامانی زۆر. مهولهوی لهم بابته وه، سەبارەت به ته عریقی وهلی وه شیخی راسته قینه ئە ئێ. وهلی که سیکه ئاوا و ئاوا تائه گانه ... ئەوهی ئە ئێ.

بیکیشن به سەنگ ههرسی ته قوادا به ترازوی شه رع موئی لانا دا.

جا خوایش سەر زە نشی ئەوە کە سانه ئە کاو ئە فەرمی: «وَيَا كَلُونَ التَّرَاثِ أَكْلًا، وَحُجُونَ الْمَالِ حُبًّا حَبًّا» واته مبرات ئەخۆن ئێ ئەوهی گوی بدهنه ئەوهی بزانی به شی هه تیو یان که سی تری پوهیه، وه سامانی دنیا یشیان به لکه جار خۆش ئەوهی، جا خوای گه وره ئەوه شی لا به سە نده. ههروه ها ئە فەرمی.

«وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَتَّقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ» واته ئەوانه ی

که زیرو زیو نه نین به یه که وه و له پرتگی خوادا خهرجی ناکه ن، موزده ی نازاریکی سهختی یان بدهری، له پاشان له ثابته ی پاش تهودا ته فهرمی تهو دراوانه به ناکری جهه نهم سورته که پنه وه، وه ته پیرین به ناوچاوان و به له شیانا، وه ته لین «هذا ما کترتم لانفسکم فذوقوا ما کنتم تکفرون» بخون تهوه گوری گیانتان بیت، تهوه تهو دراوانه به که کوتان ته کرده وه.

خو تهو دراوانه خهرامیش نه بوه به لام زیندان کردنی سهرمایه و به شی خه لک لی نه دان و، کو کردنه وهی، لای خوا ناوایه که فهرمویان، ههر ته وه ته، دوره په ریزگرتنی ته سه ووف له مالی دنیا وه بو ته م بابه ته یه.

جا ههروه کو وتمان بو زال بون به سهر خواستی دهرون دا، خه بات و رهنج و تیکوشان پیوسته، پیغمبری گه وره درودی خوی له سهر، «له غه زوه نیک» گه رایه وه، فهرموی واله جهادی بچوک گه رایه وه، بادهس که بین به جهادی گه وره، لی یان پرسبی تهی په پامبری خودا جهادی گه وره کامه تا، ؟ فهرمویان جهاد له گه ل نه فسا، واته به ره ره کانی له گه ل داخوازی ناپه سه ندی دهرونا: «وَأَنْ لِّسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَمَى» ئیسته به باشی روون بو یه وه که به ره ره کانی له گه ل نه فسا واته «موجاهده» بو پاک کردنه وهی دهرون، «تهزکیه ی نهفس»، وه هه لیه نه کردن و خو نه کوشتن بو یه دهس هینانی سامان و پله و پایه ی دنیا یی، وه ده رکردنی خوش ویستنی دنیا له دهرونا، وه تیکوشان بو جی گیرکردنی ههستی چا که له دهرونا له جیگه ی ههستی که چره و پیدا، که له ری ره وی ته سه ووف دا، گرنگو بناغه بین، وه کراونه ته یه کی له لقه گرنکه کانی ته م ری ره وه، له سه رچاوه ی قورثانه وه هه ل ته قولی، وه له قورثانه وه وه رگیراون، ته وهش بزاین له م باسه دا ته نها ویستان پیشان بده یی، که موجاهده وه تهزکیه ی نهفس، وه خونه کوشتن بو دنیا، لادان نه له قورثان، وه باس کردنی چونه یی تهزکیه ی نهفس، له ثابنده دا له کاتی باسی نهفس وه تهزکیه دا باس ته که بین.

له باره ی تهوبه وه تهزکیه ی نهفسه وه، باسان کرد، وئیستهش له باره ی «ذیکره وه «فدلب» وه «نهقوا» وه ته کولینه وه، تاروونی که پنه وه بزاین چون ته مانهش ههر له قورثانه وه سه رچاوه ته گرن، وه ته سه ووف خوی شتیکی تازه ی نه هاوردوه ته ناوی ثابنی ئیسلامه وه.

له پیشا ته بی بلین که ووشه ی «ذیکره» له عه ره پیدا زیاتر له واتا ئیکی هه به، وه

له قورئانی پیروژدا ووشه‌ی «ذیکر» به‌واتای جوراوجور، پتر له‌صه‌دویه‌نجا جارها‌توه، به‌کی له‌واتا‌کافی «ذیکر»، به‌معنای قورئان، وه‌ه‌روه‌ها کتیبه‌ناسانیه‌کافی‌تریش هاتوه. بۆنونه‌سه‌باره‌ت به‌قورئان شه‌فرمی، «إِنَّا نَحْنُ نُزِّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ» واته «قورئان ئیمه‌ناردومانه‌وه‌خومان شه‌پاریزین» یان شه‌فرمی «وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ»، واته، قورئان نامورگارینیکه‌بۆه‌موی جیهانیان «وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ»،

لیره‌شا‌دیاره‌مه‌به‌ست له‌وشه‌ی ذیکر هه‌ر قورئانه‌وه‌شه‌فرمی، شه‌ی‌به‌یامه‌ر ئیمه‌قورئاغان ره‌وانه‌کردوه‌بۆتو، که‌تۆش به‌هۆی شه‌و ده‌ستورو راهنایانه‌وه‌که‌وان له‌قورئانا ری‌پیشانده‌ری موسولئانان‌بیت به‌لکوئه‌وانیش بی‌ری‌له‌وده‌ستورانه‌بکه‌نه‌وه‌و ریگه‌ی ئیسلام به‌رنه‌ده‌ن.

هه‌روه‌ها‌چهن‌تابه‌تی‌تریش، وه‌ذیکر به‌واتای نو‌تریش هاتوه، که‌شه‌فرمی «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ»، واته شه‌ی موسولئانانی‌خواه‌ن باوه‌ر شه‌گه‌ر له‌روژی‌جومعه‌دا بانگ‌کران بۆنو‌تری‌جومعه، ده‌س له‌مامه‌له‌وکار هه‌ل‌گرن وه‌برۆن به‌لای‌جومعه‌که‌تانه‌وه‌شه‌و چاک‌تره‌بۆتان شه‌گه‌ر بتان‌زانیانی، ئیترشه‌مه‌لیره‌دا زۆرباش‌دیاره‌که‌مه‌به‌ست له‌ذیکر، نو‌تره‌، جاله‌زۆر شو‌ئینی‌تری‌قورئانیشا، ذیکر به‌واتای ناو‌بردن‌و یاد‌کردن هاتوه‌که‌شه‌ویان مه‌به‌سته‌که‌ی ئیمه‌یه، له‌ته‌سه‌ووف‌دا، هه‌روه‌کو وتمان له‌پیشان و توو‌یره‌ی په‌شپان‌بونه‌وه‌له‌لاری‌گرتن شه‌که‌و‌یته‌ده‌رونه‌وه، وه‌ده‌رون لۆمه‌و سه‌رزه‌نشقی‌نیاوئه‌کات، وه‌پاش شه‌وه‌که‌لکه‌له‌ی «ته‌ویه»، واته ده‌س هه‌ل‌گرتن دینه‌پیشه‌وه، پاشان به‌ره‌ره‌کانی‌وه‌دژایه‌تیه‌له‌گه‌ل‌خواستی‌ناپه‌سه‌ندی‌ده‌رونا، جا شه‌م‌ده‌رونه‌به‌پارمه‌تی‌چ هه‌یزیکه‌که‌شه‌توانی‌تاره‌زوی‌ناپه‌سه‌ند له‌ناو‌خویاده‌رکات؟ وه‌ده‌رمانی شه‌و سه‌ده‌ها ده‌رده‌ی‌که‌باسان‌کردن، وه‌کو «حه‌سه‌ده» وه‌خوبه‌زل‌زانین، وه «خوکوشتن و خه‌لک‌تازاردان بۆ‌کو‌کردنه‌وه‌ی‌مال‌وسامانی‌زۆر، وه‌سه‌دان هه‌ستی‌ناپه‌سه‌ندی‌ده‌رون...» وه‌به‌چی‌شه‌کری‌که‌دل‌دامرکیت...؟

وه‌لام...، به‌یادی‌خودا...، به‌ناوی‌خودا...، وه‌کو‌که‌خوا‌خوی شه‌فرمیت «الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» شه‌وانه‌ی‌که‌ئمانیان‌هاوردوه، وه‌دلایان به‌یادی‌خوا‌دائه‌مرکیت وه‌تارام شه‌گرتیت، به‌لی، به‌ناو‌بردنی‌خودا وه‌به‌یاد‌کردنی‌شه‌و دلی‌خواه‌ن باوه‌ران دائه‌مرکیت وه‌توقره‌شه‌گرتیت،

که‌واته نم بهره‌وام بونه له‌سهری یادی خودا وه له‌سهری ناو بردنی خودا وه له‌سهر بهره‌وام بون له‌سهری نه‌ویا ذکر دن و ناو بردنه، وه هه‌روه‌ها بهره‌وام بون له‌سهری زوری نه‌وناو بردنه‌ش، هه‌موی هه‌رده‌ستوری قورثانه‌و، نه‌نجام دانی ده‌ستوری خودایه، وه به‌پنجه‌وانه‌وه، نه‌وانه‌ش که له‌یادی خودا کردن دوره‌په‌ریزی نه‌کن، وه لایان‌وایه که لکیکی‌نیه، په‌نا به‌خوا له‌وانه، وه‌خوای‌گه‌وره سه‌رزه‌نشتی کردن وه‌یزارنی خوئی سه‌بارت به‌وانه ده‌ربرویه.

هه‌روه‌کو نه‌فهرمی «وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا زُورَ نَاقٍ خَوَابِرَهُ»، «وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُرِ وَالْأَسْوَاقِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ»، به‌دل ذیکری خوابکه له‌ده‌رونا، وه به‌شیوه‌ی ترس‌پارانه‌وه وه‌هه‌روه‌هاش به‌نی‌ده‌نگیش هه‌رناوی خوابه‌ره به‌یانی و ئیواران وه‌هه‌رگیز له‌یادی خوا غافل‌مه‌به، جا سوفیه‌تی جگه‌نه‌مه چی وتوه وه‌چی نه‌ویت؟...

یان نه‌فهرمیت «الذین یذکرون الله قیاماً وقعوداً وعلی جُنُوبِهِمْ...» تا پایانی نایه‌ته‌که، خودا ره‌زامه‌ندی خوئی پیشان‌ته‌دات سه‌بارت به‌وکه‌سانه‌ی که هه‌میشه به‌هه‌ستان و دانیشتن و پال‌که‌وتنه‌وه خوابان له‌یاد ناچیت و یادی خوا نه‌کن، ته‌نانه‌ت له‌پال‌که‌وتنیشا، جا نه‌وه نه‌وپایه‌ته که به‌هوی گرتنه‌بری ری‌ره‌وی ته‌سه‌ووفه‌وه، که ری‌نگه‌ی نه‌نجام دانی فرمانه‌کانی خودایه، به‌ناشکر او به‌نه‌ینی به‌زوان و به‌ده‌رون، به‌گوفتار و به‌کردار، مرؤف نه‌گاته نه‌وپایه‌به، جا که مرؤف یادی‌خوای کرد، خوایش موزده‌ته‌دات که نه‌ویش یادی مرؤف نه‌کات، وه نه‌فهرمی «فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ»، نه‌وش پایه‌ینکی گه‌وره‌به بو‌مرؤف، هه‌روه‌ها نه‌فهرمی نه‌کن مال‌ومنال، واتان سه‌رگه‌م که‌ن، که یادی خوانه‌کن، «بِأَيُّهَا الَّذینَ آمَنُوا، لَا تُلهِیْكُمْ اَمْوَالُكُمْ وَلَا اَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِکْرِ اللهِ» به‌نی خودا نه‌ونه‌ند ناو بردن و یادکردنی خوئی لا‌گرتنه‌گه، له‌نا‌کاما‌خوای‌گه‌وره هه‌ره‌شه نه‌کات له‌وانه‌ی که له‌ذیکری خودا غافلن و نه‌فهرمیت «قَوْلِیْ لِلْقَاسِیَةِ قُلُوبِهِمْ مِنْ ذِکْرِ اللهِ اُولَئِكَ فِی ضَلَالٍ مُّبینٍ» نه‌م ذیکره لی‌ره‌دا، هه‌م نویژ هه‌م قورثانیش نه‌گرتنه‌وه و هه‌م یادی خوایش، پاشان‌ته‌لی تازاری سه‌خت بو‌نه‌وانه نه‌یت که دل‌ره‌قی و یزارنی پیشان‌ته‌دن، به‌ران‌به‌ر به‌یادی خوا، به‌ناوی خوا، به‌قورثان، یان نه‌فهرمی به‌په‌یام‌به‌ر درودی‌خوای‌له‌سهر و لا‌طیعُ مَنْ اَطَعْنَا قَلْبُهُ عَنْ ذِکْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ...» واته به‌گوئی نه‌وانه‌مه‌که که‌دل‌بان له‌یادی ئیمه غافل‌وه که‌وتنه‌ته شوینی تاره‌زوی ده‌رونیان...، لیره‌شا ذیکر بو‌قورثانیشه.

مه بهست تهوه ته خوا پئی خوشه بهنده کانی همیشه یادی بکهن و ناوی بهن و لئی
 غافل نه بن، وه هرچی زورتر ناوی بهرن وه یادی بکهن خودا زورتر پئی خوشه،
 وه پاداشیان ته داته وه، وه یادیان چاکتر نه کات، له بهر ته وه ته که ته سه ووفیش ته م
 ریگایه مان پیشان ته دات بو پالک کرده وهی دهر ون وه بوره زامه ندی خوا، بوگه یشتن
 به پایه ی دره وشانه وهی نوری خودا له دهر ونا وه له تا کما گه یشتن به پایه ی «بغین» واته
 باوه ری بی چه نوچون.

له پاشان سه باره ت به چوئیه تی ته م ذیکره به پئی ری ره وی ته سه ووف
 باس ته که بن، وه ئیسته ده ستیک ته کیشین بو باسی «قلب» وه «تقوی» تا بزاین ته م
 دووشته یش که له گوره پانی ته سه ووف دا ته که ونه بهر چاو، تاج پراده له گهل
 ده ستوری قورئاندا یه که ته گرنه وه.

ووشه ی ته قوا به کوردی ته یته خو پاراستن، یان پاریزکاری، به لام له ئاینی
 ئیسلام دا ته م ووشه یه جیگاییکی بهرزی هیه وه زوره ربلاوه، به چه شنیک که
 به بی ته قوا هموی ئاینو باوه ر دانه مرزا وه، مروقی بی ته قوا ناتوانی یته ریزی موسلمان
 راسته قینه وه

ئیمه باسی سی ته قوامان زوتر کردوه وه و ته وهی پی ناوی، به لام ته بی بزاین که
 ته قوا زوره ی ته سه ووف ته گرنه وه، وه کو وهرع، زوهد، دهر کردنی ئاره زوی همو
 ره وشیکی ناپه سهند له دهر ونا، «نه هی لعمونکمره» وه ههل نه سان به هر کاری که خوا
 پئی ناخوش بیته، که واته ته م وشه ی ته قوا یه که سوفیه کان کردویانه ته بهر دی بناغهی
 ری ره وه که یان، له کانگهی قورئانه وه ههل قولاوه.

خوای گه وره ته فه رمی «وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمَكُمُ اللَّهُ»، واته، به وچه شنه ی خوایی چا که
 خوئان ییازین خواخوی زانیاری ته خاته دهر وئانه وه، یان دهر وئان به نوری زانیاری
 روون ته کاته وه. بیگومان، هموزانیاریکی چا کو به که لک، که زانیاری خو اناسی
 واله پیشی همویانه وه. ههروه ها ته فه رمون «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ»
 خوای گه وره ته فه رمی «إِنَّ خَيْرَ النَّاسِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمَكُمُ اللَّهُ»، واته چا کترین توشه یاریزکاری به، جا،
 ته قوا ته نها به ئاشکرا، واته، به کرده وهی «ظاهر»، ناکریت به لکو مروق ته بی
 له دهر وئیشا پاریزکاریته وه کاریکی لی بیته که به دلش ویستی ناره وای نه بیته،
 خوا سه باره ت به وکه سانه ته فه رمی «أُولَئِكَ الَّذِينَ إِمْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ

عَظِيمًا، لِيَرَهُدَا بِاسِ بَاسِي تَاقِي كَرْدَنَهَوِي دَلَه، هَرَوَهَا تَه فَهَرَمُون «وَمَنْ يُعِظَّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ» دُوبَارَه بَاسِ هَرَبَاسِي تَه قَوَاي دَلَه.

بِه كُورْتِي تَه وَهَنْدَه خَوَاي گَه وَرَه بَه دَه سَتُور وَه فَهَرَمَان، فَهَرَمَانِيَان دَاوَه بُو پارِيزْكَارِي كَه نُوَسِينَه وَهِي تَه وَتَايَه تَانَه لَه وَزَهِي تَه م كُورْتَه بَاسَه دَا نِيَه بَه لَكُو خَوِي يَتُوسَتِي بَه كَتِييَكَه، بُو نَمُونَه، «وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ» «وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ» «فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ» «وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» «اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ» تَه مَانَه هَه مَوِي فَهَرَمَان وَدَه سَتُورَه وَه مَوْسُولَان لَه سَه رِيَه تِي تَه نَجَامِي بَدَات وَ جِي بَه جِي بَكَات، هَه رَوَه كُورْتَمَان خَوَاي گَه وَرَه چَا كُورْتَرِن تَوْشَهِي دُورِوَزِي بَه تَه قَوَا دَانَاوَه، وَه تَه بِش فَهَرَمِي «وَلِبَاسُ الْقَوِي ذَلِكَ خَيْرٌ»، وَتَه چَا كُورْتَرِن بَه رَكْ، يَان چَا كُورْتَرِن عَهِيَب پُوش، وَه شَتِيك كَه مَرُوفِي پِي بَرَا زِي تَه وَه، تَه قَوَايَه، يَان تَه فَهَرَمُون «اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى» يَان تَه فَهَرَمِي «وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى» يَان «وَإِنْ تَعَفَوْا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى» كَه وَتَه تَه وَه تَه قَوَايَه يَه كَه رِي رَه وَي تَه صَه وَوَف تَه يَكَا تَه تَامَا نَجِي كِي سَه رَه وَ، هَه ل بَرَا رَدَهِي خَوِي، تَه وِيش هَه ر لَه قُورْتَانَه وَه سَه ر چَا وَه تَه كَرِي ت، وَه قُورْتَانِي پِيرُوز، هَه م فَهَرَمَان تَه دَات بُو تَه وَهِي كَه مَوْسُولَانَان پارِيزْكَارِين وَه هَه م سَتَايشِي پارِيزْكَارِي وَ پارِيزْكَاران تَه كَات، وَه هَه م دَا دَگَه رِي وَ بَه خَشِينُو چَا وَپُوشِي، وَه هَه م وَچَا كَه يِيك بَه بَه شِي لَه تَه قَوَا تَه دَاتَه قَه لَه م، وَه هَه م بُو مَان دَه ر تَه خَات كَه تَه قَوَا نَابِي تَه نَهَا رَه وَآلَه تِي يِي ت، بَه لَكُو تَه يِي مَرُوف لَه دَلِي شَه وَه پارِيزْكَار يِي ت، وَه تِي كُوشِي ت بُو تَه وَهِي تَه نَانَه ت نِيَا زِي بَرِي آري چَه وَتِي ش، لَه دَه رُونِي خَوِيَا جِي تَه كَاتَه وَه. وَه خَوَا خَوِي شِي تَه وَ مَرُودَه يَه تَه دَا بَه پارِيزْكَاران، كَه خَوَا لَا يِن گَرِي تَه وَتَه وَه وَه وَه كِي آنَا، كَه تَه فَهَرَمِي «إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا»، بَه كُورْتِي، بَاسِي پارِيزْكَارِي وَ پارِيزْكَاران وَه فَهَرَمَان بَه، پارِيزْكَارِي كَرْدَن وَ سَتَايشِي پارِيزْكَاران، لَه تَزِي كَه ي دُوصَه د شُوبِن لَه قُورْتَانَا هَاتَه.

تِي سَتَه دِي نَه سَه ر بَاسِي دِي نَه مَوِي دَه رُون وَه سَه ر چَا وَهِي هَه سَتِي چَا كَه وَخَرَا پَه وَه تَا ز مُون گَه ي گُورَه پَانِي تَه سَه وَوَف، وَه بَه ر دِي «مَه حَه كِي» نَاسِي نِي مَرُوف وَ پِلَه وَ يَا يَه ي تَه وَ، لَه دَه وَ لَه تِي جِي هَانِي، مَه عَه وَ ي دَا، تَه وَ شُوبِنَه ي كَه تَه كَرِي يِي تَه! مَه نَزَلِي نُو رِي خَوَا، وَه هَه وَار گَه ي رَه حَه م تِي تَه وَ، يَا خُو بِي تَه گَا لَه ي دَه سَتِي نَه فَسُوشَه ي تَان، كَه تَه وِيش «قَه لَب» وَ وَتَه «دَلَه» وَه تَه مَانَه وَ يِي بَزَانِي ن، تَا يَا «قَه لَب»، كَه يَه كَه م هَه ن گَا وَ ي تَه سَه وَوَف تِي كُوشَانَه بُو گَسَك دَان وَ پَاك كَرْدَنَه وَهِي، خَوَاي گَه وَرَه لَه قُورْتَانَا چُون وَه بَه چِي نَا وَ ي

ته بات، وه تايا تهوده ستورانه له گهل رپر هوی ته سه ووف دا به كه ته گرنه وه يام نا؟
 ههروه كو سه بارهت به باسه كافي تر، وه كو ته وه به نفس وه ته زكيه ي نه نفس وه ته قوا
 وتمان، كه پتر له ده ها شوينا له قورثانا هاتون، سه بارهت به «قلب» يش
 هه ره به وجوره به وه له نوسين ناييت، بي گومان قلب وشه ينيكي عه ره ني به وه پتر له به كه
 واتاي هه به، كه به كيكيان ته وپارچه گوشته به وا له سينه ي مروفا وه وه كو دینه موی
 له شي گيان دارانه، ههروه ها به ناوه راستي شتیش ته وتری، وه ههروه ها به ناوه ندي
 هستي «عاطلي» وه «ئيسافي»، وه به ناوه ندي هه مو بر ياريكي چا كو خراپي دهرونيش
 ته وپتر ي، جادياره له قورثانا كه باسي قلبی، واته دلی، مروفا ته كات، به و واتاي
 هستي دهروني و فرمانده رايه ني چا كه و خراپه به ته وتری، بي گومان كاتي كه
 ته سه ووفيش باس له «دل» ته كات هه ره به سهت ته و دل به، كه له قورثانا هاتوه،
 وه هه ره به و واتايه ش كه له قورثانا مه به سهت.

له قورثان دا دلی نه خوش هه به و دلی ساغوسه ييش. له ته سه ووفيش دا هه روايه
 خواته فه رمي «قَطَمَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ» يان ته فه رمي «لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي
 قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبِهِمْ». وه له جهوت شويني تري قورثانا وشه ي «فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ»
 هاتوه، وه هه موی ته ونه خوشيانه ش كه باسيان هاتوه، نه خوشي مه عنه وين، وه به
 «مه جازي ته توانين بليين نه خوش، نه كه به راستي نه خوشي ته يي «سورشي» بن،
 خواته فه رمي «كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ» واته دليان زه ننگ دای پوشيوه، دياره كه دلی
 گوشتين زه ننگ نای گريت، وه هه ره ته و دل هه عنه ووي به ته زه ننگي گوناوه كه چره ووي
 ته يگريت، ته فه رمي «فَإِنَّهُمْ أَمُ قَلْبُهُمْ» واته، دلی گوناوه كاره، به كورني به شي چه وني و
 نه خوشي وه سه رزه نش كراوي دل زوره، وه كو ته وه ي كه ته فه رمي «... يَطْمَعُ اللَّهُ عَلَى
 كُلِّ قَلْبٍ مُتَكِبِّرٍ جَبَّارٌ» يان «هُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا» يان «أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ
 قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا، فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي
 الصُّدُورِ» تايا ثابته له مهرونا كتر هه به بوته وه ي، كه دل ته كرى، به هوی
 له رني خوالا دانه وه، كو يراي داييت، به لام، به هوی گرتنه به ري ري نكيه ي راستي
 خواناسي به وه ته كرى بيته خاوهن به صيرت، واته، چاوي دلی بكرته وه ؟؟ ته گينا
 ته گهر چاوي «مه عنه ووي» نه ني دل چاوي له كوي بو تا كو يريت؟ يان ته فه رمي «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ
 الْقرآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبِ أَقْفَالِهِمْ؟» تايا ناي له قورثان وردبنه وه و لي تي بگهن ؟، يان درگاي
 ناوه زو هستي چاكو خراپه ليك دانه وه ي دهرونيان داخراوه ؟ يان، كه ته فه رمي

«قُلُوبِهِمْ مَنكُورَةٌ» «لَا هَيْبَةَ قُلُوبِهِمْ/خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ»، وه زور ئایهتی تریش، هه سه بارهت به لومه و سه رزه نشی دلی لارو چهوت، وه سه رکهش ولاری گرهه به که به پی ناسی «صیغهتی» جورا و جور خوی گه و ره باسی کردون، پی ناسی نه شیاو، نه وهش بزاین که خوی گه و ره دهرون و چاکه و خراپه کافی تری دهرونیشتی له ژر ناوی ترا باس کرده، وکو «صدر» که نه ویش به شیوه ییکی «مه جاز» هاتوه، وه مه بهست له و صدره، «سنگ»، هه ردهرونی مروقه، وه کو «أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ»، یان «وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ» یان «رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي»، یان «وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ» یان «عَلِمَ بِذَاتِ الصُّدُورِ» که له زور شوینی قورثانا هاتوه، یان، به پیچه وانهی ئه م و اتانه وه، وه کو «يَجْعَلُ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا»، وه هی تریش، جامه بهست له تی هه لکیشتی وشه ی صدر، نه وه ته له گوفتاری، گه و ره پیاوانی ته صه و و فدا وشه ی «صدر» واته «سنگ»، یان دهرون، وه نه خوشتی و چاک و کرانه وه و داخرانی سنگ باس کراوه هه و وه کو که باسی دل کراوه، مه بهست نه وه ته که نه ویش هه له قورثانه وه سه رچاوه ی گرتوه.

جادینه وه سه ر نه و ئایه تانه ی که ستایشیان له دل و دهرونی باش کرده، وه نه ویش هه بومان ده رنه خات که ریژه وی ته سه و و فیش هه رشوینی نه و ریچه که به که و توه و لای نه داوه و، به لکو ده ق به ده ق له گهل نه و ده ستورانده دا ده ردیت و سه رنا کات. «يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» «إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» ئه م سه نیچه ربك پیچه وانه ی دله نه خو شه که به «مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ» منیب، به پاریزکار وه به خواپه رست نه و تری، یان «الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» لیره دا هه م باسی دلی دلیا نه کات و هه م ده رنه خات که ذیکر و یادی خودا نه بیته هوی دلیایی دهرون، له ولاره ئه ی فه رمو «أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنِ ذِكْرِنَا» وه سه رزه نشی نه و غافل بون له ذیکره نه کات.

یان «كُتِبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانُ»، یان نه فه رمی «أَتَمَّ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ» موسولانی خاوه ن باوه ر به وانه ئه لین که ناوی خویان لادا بیریت، له دله وه نه ترسن له خودا، به م چه شنه، روون بوه وه، تاج پراده «دل» په یوه ندی راسته و خوئی به چو نیته ی په روه رده ی مروقه وه هه به، وه چون دل بریتی به له وشته ی که نه کریت به هوی پاک کردنیه وه مروف له خوا نزیك بیته وه، وه به هوی خاوین نه کردنیه وه، خاوه نه که ی له په حه تی خوا دور که و بیته وه.

جا ئيمه له باسه کاغانا ته نه با ده سان بۆتايه ته كان را كيشا ته گينا فه رموده ي په يامبهري گه وره وه گه وره پياوايى تاينى ئيسلام. سه بارهت به هه موى باسه كان ته وهنده زوره هه رخويان چه ندين كتيبي گه وره يان ته وى، وه بو پايان هينان به باس دهس بۆته وه فه رموده ي په يامبهريه رائه كيشين كه ته فه رمى «قَلْبُ الْمُؤْمِنِ عَرْشُ الرَّحْمَنِ» واته دلى موسولماني خاوهن باوهر مه ئيه ندى خواي گه وره به.

ئهمه شته سه ركه و بناغه ييه كانى ته سه ووف بون، وه سه بارهت به هه موى مه به سته ورده كانى تريس، واته ته وشه وه به ستانه ي كه وان به سه رى زوانى سو فيه كانه وه هه موى پشتى به قورئان و ده ستورى خودا وه به ستوه، وه كو وشه ي «الصّادقين والصّادقات القانتين والقانتات، والتائبين والتائبات، والخاشعين والخاشعات، والسّاجدين والسّاجدات».

وه هه روه ها «الموقنين، المخلصين، المحسنين، الخبتين، العابدين، المتوكلين، المتقين، الأبرار، المقربين، والمصطفين الأخيار» ته وشانه هه مويان به پي جى وشويى خويان، له ته سه ووف وه مه قاماتى ته سه ووف، وه ويژه ي ته سه ووف دا هاتون، هه مويان له قورئاني پيروزه وه سه رچا وه ته گرن وه هيچكامى دهس هه ل بهس نيه، ته سه ووف له خو يه وه نه ي هاوردونه ته كا يه وه.

ته و پرسيا ره ي كه نۆره ي وه لام دانه وه ي گه يشتوه ته وه ته كه ئه لى، رى ره وى ته سه ووف چى به، وه چۆن په پره وى لى بكه ين؟.

به رله هه موشتيك دوباره ي ته كه مه وه، له مه ولای ته م كتيبه، ئير بو كه سانيكه، كه هه م باوه ريان به تاينى ئيسلام هه به، وه هه م ريره وى ته سه ووفيان لاپه سه ندو به كه لكه.

ئهمه ش به بو ئه وه به، ته وه ي له توانا ما بو يت بو سه ماندى ته وه دو مه به سته كرد وه ته كار، له بهر ته وه، ته وه ي باوه رى بو، يان باوه رى په يدا كرد وه وا ته توانى شو ينى باسه كه هه لكات وله سه رى پروات، وه ته وه ش وانيه، ئير له مه ولا بابته قى ته وى تيانبه، جگه ته وه ش باسى ئيمه سه بارهت به «ته سه ووفى ئيسلامى» به، چونكه له باره ي ته سه ووفه كانى تريس وه با سان كردو، ته سه ووفى ئيسلامى مان له وان جوى كرد وه، كه واته، ته وه ته سه ووفه ي كه له مه ولا له باره ي چه نو چۆنيه وه، ته دويم، «ته سه ووفى ئيسلامى به» رى ره وى ته سه ووفى ئيسلامى چى به؟ وه چۆن په پره وى لى بكه ين؟

وہ نام: لہسہرہ تاي ئم باسەدا لەبارەي ئەوہوہ کە تەسەووف چي بە زورمان
 باس کرد، وە دەس نیشانمان بۆ گوفتاری زوریک لەگەرە پیاوانی ری رەوی تەسەووف
 کرد، وە بۆمان دەرکەوت کە پێناس بۆ تەسەووف لەرادە بەدەرە: بۆمان دەرکەوت
 ھەریەکە لەگەرە پیاوانی تەسەووف لەروانگەي تایبەتي خویانەوہ تەسەووفیان
 بەئیمە ناساندوہ، بەلام ھەموی سەرچاوەکانی تەسەووف ناسی، لەبریشتا
 یەك ئەگرنەوہ کە لە راستیە کە یا تەسەووفیش جگەئەوہ ھیچی تر نیە، وە ئەوہ کرۆک و
 کاکلەو گیانی تەسەووفە.

وہ ئەکری بلین پێناسەکانی گەرە پیاوانی ریگەي تەسەووف بۆیە جۆراوجۆرن،
 چونکە لە راستیە کە یا، دەس نیشان کردنە بۆ «حال» یان «مەقام» ی کە لەوکاتەدا
 ئەوانی تیا بوہ، یان ھی دەس کەوتیکی تایبەتي «مەعنەوی» ھەریەکە لەو گەرە پیاوانە یە،
 بەجۆریکی دیکەش ئەکری بلین، چونکە باخی زانیاری تەسەووف باخیکی زور گەرەو فی
 پایانە، وە رازراوە ئەوہ بەھەزاران جۆر میوہی «مەعنەوی»: فەرمودە ی ھەریەکە
 لەو گەرە پیاوانە، باسی میوہیکە کە خوی خواردو یە تي، وە باسی گۆنیکە کە خوی
 بۆنی کردوہ، یان دیمە نیکە کە لەجیانی «موشاھدە» و «موراھبەدا» خوی دیو یە تي،
 جاوتمان، ئاکامی ھەموی ئەو پێناسانە، وە ئامانجی ھەمویان، لە ئاکام یەك ئەگرنەوہ و
 ھەموی وەکو بارانیکن، لەھەئەمی دەریای بێن و کەناری «مەعریفەت و حیکمەتي»
 خواناسی ھەلساون، وە باخی پربەری تەسەووفیان پی تیرتاو ئەبیت، ھەموی
 گەرە پیاوانی شارینگەي تەسەووف لەم باوہرەدا یەك ئەگرنەوہ، کە، تەسەووف،
 ھەول و تیکوشانیکی مەردانە ی، مروٹی موسولمانە، بە پی رەوش و ریگەي تایبەتي
 تەسەووف، لەرئی بەجی ھینانی فەرمانی خودای گەرەدا، بە پەپرەوی کردنیکی
 موبەمو لەشەرە، واتە لە دەستورەکانی قورئانی پیرۆز، وە سوننەتي پیغمبەری گەرە
 «فرودی خوی لەسەر»، بە ئاشکرا و نھنی، واتە بە لەشو بە گیان، بە دەرو بە دەرون،
 وە ئەم جۆرە پەپرەوی یە کە لە قورئانا بە «تەقوا» ناوبراوە ئەو نەدە گرنگو سەختە، تەنھا
 کاری کە لە مەردان و گەرە پیاوانە، واتە «خەواص»، وە ئەم تیکوشانەش ھەر وەکو
 زوتروتم، بۆگە یشتنە بە دوو ئاوانی گرنگ، یە کەم بە دەست ھینانی رەزامەندی خوا،
 دوو ھەم: گە یشتن بە پەلە ی «عین الیقین» یان «حق الیقین»، واتە باوہری تەواو، بە دیتن،
 یان بە چەشتن، وە ھەست پی کردنی دەرونی، ئەویش لە ریگەي پاك کردنەوہ ی
 دەروونەوہ لە ویستو نیازی ھەمورەوشیکی ناپەسەند، وە پازاندنەوہ ی دەروون بە

هەموو پەشتەنگە پەسەند، تاو کۆدۆن ئەبێتە ماواو نشینگەى نوری خودا، وە دۆلى
مروۆى سوۆى بە نوری خودا رووناك ئەبێتە وە.

لە ئاكاما كە دۆلى وای لى هات، ئەگاتە، یەقین، وە كەسى كە دۆلى بە نوری خودا
رازابە وە، دیارە كە خوا لەو رازی یە، وە كە سیکیش كە خوا لى رازی بو، دەرگای
خۆش بەختی و کامەرانى جاویدانەى لى كراو تەو. كە سیک كە نوری خودا دۆلى رووناك
كردەووە ئیتر جگە لە خوا كەس ناپەرستیت و ئەگاتە پایەى «ئیحسان» كە بە كێكە
لە و پایانەى كە سوۆى یە كان، ئەبێگەنى، پەيامبەرى گەورە «درودى خواى لەسەرنى»
ئەفەرمى، «الإحسان أن تعبد الله كأنك تراه، فإن لم تكن تراه فإنه يراك»، گومانى تیانیه سوۆى
راستە قینە، ئەنە بەرادەى چركە یێك، وە بیان چاوتر و كانێك، خواى لە یادنا چیت وە
خوا گوم ناكات، كەواتە لى گومان پلەى «ئیحسان» یە كێكە لە پلەى سوۆى یە كان، ئەبى
لێرە دا مەبەستێك روون كەبە وە، ئەویش ئەو تە، كاتى كە ئیمە ئەلین سوۆى،
مەبەستان دەستە یێكى تاییەت، لە پەپرەوانى تەرىقە تە كان نیه، بە ئكو مەبەستان ئەو
وشە بەربلاو یە كە هەموى ئەو خواپەرستانە ئەگرتە وە، كە خواپەرستیه كە بیان لە
شېوہى پەپرەوى كردن لە «ظاہیری شەرع» تێنە پەرى و ئەگاتە پلەى پەپرەوى كردن
لە شەریعەتى ئیسلامى بە نینى و ئاشكرا، بە دەرو دەرون، وە پریگەى «تەقوا» واتە
پاریزكارى وە تەزكیهى نەفس ئەگرنە بەر، ئیتر ئەوكە سە، قادری یە یان نەقشە بندى،
یان پەپرەوى هەر رى رەوینكى تری تەسەووف، هەریە كێكن، تەنانەت ئەگەر هەر
لە بەینى خۆبو خواى خۆشیا پریگەى خواناسى و خوادۆزى گرتبێتە بەر، جا لە پیشا
وتمان، تەسەووف برینى یە لە پەپرەوى كردن ئاشكرا و نینى لە «شەرع». بەلام بەینى
پریگەى تاییەتى تەسەووف، جانیستە لێرە دا باسى ئەو پریگە تاییەتە تان بۆتە كەین،
یێگومان بۆهەر «فەنن» زانیاریك، وە ستا و ماموستای خۆى هەیه، وە بۆ هەر
پریگایك پریرو رى نوماى شارەزای خۆى هەیه. بۆنمونه، ئەو تە بۆخویندننى ئەم
پۆزگارە مان قوتابخانە و ماموستا هەیه، وە تە ئەگەیتە سەرلوتكەى زانیاری، داب و
پەوش و شېوہى تاییەتى خویندن و دەرس و تەو وە هەیه، تەنانەت، چەندین پەوشى
جیاوازی فێر كردن و خویندن، لەولاتانى جیهان دا بو تە باو، كەواتە زانیاری
تەسەووفیش كە زانیاریكى زۆر گرنگ و سەختە، خۆنا كرى، خواز یارانى، هەروا
لەخووە دەستى پى یكەن، تەنانەت بۆ پەپرەوى كردن لە «ظاہیری شەرع»، بۆ مروۆى
خوینە واریش، ئەگەل بونى قورئان و ئەو هەموە كتیب و سەرچاوە بە دا كە هەیه، هەمان

مروّف هەر یۆستی به ماموستا و به خویندن و به پرسینه، وه باورمه که که سیك بتوانی به نی ماموستا شاره زانی له «قهوای عهده نی». یان «فیقهی» ئیسلامی پیداکات، جا نهگه ئه م زانیاری به، زانیاری دهروونی وه ئازمونی بیت، چون به نی ماموستا، یان به نی په پیرهوی کردن له رهوش و ریازیکی دیاری کراو نه کری بیسه شاره زاو بسپور وه چون سه ری لی ده که یین وه چون لی تی بگه یین، ؟

جا ئه نی بزانی که ری ره وی ته سه و فیش له م «قاعیده»، جوی ناکرته وه، وه چونکه زانیاریکی تایبه ته ری ره ویکی تایبه تیشی ئه نی بی، وه ئه م ری ره وه خوی زانیکیکه «عیلمیکه» به ناوی «زانیاری ته سه ووف» چ له لای ماموستا وه ری گریت، وه چ خوت له ری نگه ی خویندنه وه و «موطاله عهوه» نی بشکنی، به لام که گه یشته قوناغی ئه نجام دان واته «عه مه ل» هه رچه ند که له ری نگه ی خویندنه وه شه وه هه مویت خویندنیته وه به نی شاره زاو ماموستا، باورمه که بگه یته مراز، ههروه کو سه باره ت، به هه مو زانیاریکی تر هه روا به، ئایا دوکتوریک له ری نگه ی کتیب خویندنه وه ئه بیته دوکتور؟ هه رچه ن نه گه ره له سه ر کاغه ز تاقی کرته وه «امتحانی» که ییت، وه زور باش وه لام بداته وه، به لام، نه به نی ماموستا له وه هه موه ده سه نه گات و شاره زا ئه بیته وه نه به نی تاقی کردنه وه ش ئه توانی له هه مو ره وشینکی پزشکی سه رده رکات و شاره زانیته. که واته زانیاری ته سه ووفیش چونکه زانیاریکی تایبه ته، به تایبه ت که زانیو کرده وه به، واته «عیلمو عه مه ل»، نه گه ره به وی لی تی بگه ییت، ئه نی قولی بو هه ل که ییت و چاکی بۆبکه ی به لادا و که لویه ل و پی ویستیه کانی برینی ئه ورینگه یه ئاماده که ییت، وه شاره زاو ری نو مای باش وه ده سه خه ییت، وه ماموستای بسپور یه پیداکه ییت، تابتوانی بگه یته، مه له بندی پیویست، وه هه وارگه ی دلانی ری نگه ی خواناسی، وه به ئاوات بگه ییت، که واته ته سه ووفی ئیسلامی «په پیره وی کردنه له ری نگه و رهوشی تایبه نی ته سه ووف».

به لام ئایا نه گه ره ماموستا ری به رت ده سه نه که وت ئه نی ده سه هه ل گریت له ئاواتی گه یشتن به مه له بندی ره زای خوا، وه خه لاتی به قین؟؟
 ئایا نه کری ئه و قه لو دالانه بکه یته ماموستا ری به ری ری نگه ی خوشبه ختی؟ ئه و قه لو دالانه ی که له م رۆزگار هه دا له قه لودال زورترن.
 ئایا نه کری کویر بکه یته شاره زای خوت، له م ری نگه سه خت و پر له مه ترسییه دا؟

ئایا نهخویندوار کراوه ته ماموستای دهرس و تنهوه ؟ بی گومان نه کراوه و ناش کری، «هرچهن پریارویه له بهشه کانی داهاتودا سهبارت بهناسینی، وهلی، وه مورشیدی ته وواو یاس بکهم، بهلام لیزه دا چونکه مه بهسته که پتویستی ههیه، به پروون کردنهوه ته لیم» باش ترین هوئی نا قی کردنهوهی «مورشیده» واته ماموستای ته سه ووف، بریتی به له وهی سه رنج بدهی بزانیته ئایا نه و مورشیده خوئی موبه مو په پیرهوی نه کات له شهریهتی ئیسلام ؟ ئایا نه و مورشیده شاره زانی ته وواوی له شهریهت ههیه ؟ نه مه دوو تازمونی سه ره تایی به، چونکه که سئی که خوئی «گومرا» وه «وئیل» بیته، چون من بکه و مه شوینی که ریگام پیشان بدات ؟ وه که سئی که خوئی له بنجوناوانی ئاین ناشاره زانیته، چون من شاره زانی بکات له ئاین ؟

خوای گه وره سه بارهت به م جو ره که سانه ته فه رمی «اتأمرون الناس بالبر وتنسون أنفسکم» ؟ ئایا ئیوه فه رمانی چا که کردن نه دهن به خه لک وه خو تان له بیر نه چینه وه ؟ یان ته فه رمی، «بایئها الذین آمنوا لم یقولوا مالاً فعلون ؟ کبر مقتاً عند الله ان تقولوا مالاً فعلون» .

واته، نهی که سانیک که باوه رتان به خوا ههیه بوچی ده ستوری شتی که نه دهن به مه ردوم که خو تان نه نجامی نادهن ، «شتی ته لاین که نایکهن» نازانن نه وه گونا هینیکی زور گه وره به شتی بلین به خه لک که خو تان نه نجامی نادهن .

جا بیگومان شتی وا ههیه، بویه خوای گه وره فه رمویهتی ، که واته نه ئی مرو ف سه بری کرده وهی نه و که سانه بکات، که ناویکیان له خو یان ناوه و خو یان به پیاوی خوا نه دهنه قه لهم وه بهرگ و پوشاک و شوین و جیگایینکیان بوخویان ته رخا ن کرده، نه گه رگوفتار و کرداریان یه لک بو وه له بری ره وی شهرع وه ته قوا لایان نه دا، وه موبه مو په پیرهوی سونه تی په یام به ربون، وه به ته وواوی له ریگهی شهرع شاره زانیون، نه وه ته توانن بلین مورشیدن وه پیشه وان، نه گینا خو تان له وان چا کترن «مال الخد الله ولیاً جاهلاً» .

واته خوای گه وره مرو فی نه زان و نه خوینه وار، ناکاته وه لی خوئی، نه مه ش وه نه ئی بو نه وه ئی، که نه خوینه وار، نایینه وه لی «ناه»، به لکو بو نه وهیه، نه گه ر پاست گه یشتینه پایه ی «ویلا یهت»، خوا خوئی شاره زانی نه کات .

«واتقوا الله ویعلمکم الله» ئیوه ریگهی پارێزکاری بگرنه بهر، خوا خوئی فیرتان نه کات، یان خوا خوئی ماموستایی تان نه کات .

کهوانه هر نه م ثابت، وه لأم دهره وهی به شه که ی تری باسه که مانه، جا کهوانه،
 وا دامان نا، که سیك، خواز یاری ریگه ی ته سه ووف بو، وه هرچی گهرا، وه
 کولکه شیخ و کولکه وه لی تاقی کرده وه، هیچی له و تاقی کردنه وه دا په سندن نه بو،
 نهوسا که چی بکات، ؟ لیره دایه هم دیسان په نا نه بهینه وه بهر قورئانی پیروز وواظوا
 الله وعلیمکم الله، نهوسا که به پنی نه وه ی که له شرعا هاتوه، خوا به رستی بکات،
 وه ریگه ی ته قوا بگریته بهر، وه به وجه شنه ی که له ری ره وه ی ته سه ووف دا هاتوه
 دهس بکاته اذیکره واته ناوی خوا بردن و یادی خوا کردن، بی گومان خواخوی
 نهوبنده به ویل ناکات، وه خوا له هم مو دل سوزی دل سوز تره وه ارحم الراحمین،
 خاوه ن به زه بی به و میهره بان، وه ری پیشاندهر هر خوبه تی، واته هادی، وه
 بیگومان نه یمانه سه ری ریگای راست،

نهو بهنده به ی که به دل بلی وایاک تعبد وایاک نستعین، اهدنا الصراط المستقیم واته
 نیمه توه به رستین وه په ناو پشتیوانان هرتوی ده تویش بمان خه ره سه ریگه ی
 راست، لات وانه بی خوی گه وره نهوبنده به ناخاته سه ری ریگای راست، وه
 ریهره وشاره زاینکی بو نایریت، به لأم نه مه به بی تیکوشانی زور، وه به بی له خویوردن
 ناکریت، وه نهو له خویوردن و تی کوشانهش، همان په پره وه ی کردنه له ری ره وه ی
 ته سه ووف، که به تیکوشان و خبات جهاد له گهل نه فسا به دهس دیت، وه خوی
 گه وره لیره شا جارینکی کهش دل خوشی نهو بهنده به نه داته وه، که ریگه ی
 راسته قینه ی خوا به رستی، وه ته قوا، وه جهاد، واته خبات له گهل ههستی ناره وای
 دهرویا نه کات وه نه فرمی، «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا لَنَا لَنُقَدِّبَنَّهُمْ مِّبَلْنَا» واته نه وه ی بوگه بشتن
 به نیمه خبات بکات نیمه خومان نهینه ره هئاو ری پیشاندهری بو سه ری ریگای
 راست، نهو ریگایه ی که خراخوی لای چاکه.

موزده ینکی گرنگی تر بو تیکوشه رانی ریگه ی خوا دوستی و خوا دوزی، نه وه ته
 که خوی گه وره به په بام به ری خوشه ویست نه فرمی، که نه فرمی «أَلَمْ أَنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
 فَاتَّبَعُونِي يُحِبِّكُمْ اللَّهُ وَيُغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ» .

خوا نه فرمی «له ی محمد، بلی بهو خه لکه له گهر راست تیره خوانان خوش لهویت،
 وهرن په پره وه ی له من بکن، له گهر وا بکن و اخوایش تیره ی خوش لهویت، وله گونا هیشنان
 خوش لهویت، چونکه خوا به خه سنده بهو میهره بان» .

ههروه ها خوای گهوره ئه و موژده به داوه بهو به ندانهی که یادی ئه و ئه که ن و ناوی خوا ئه بن ، که ئه فه رمی «فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ» ، واته ئیوه یادی من بکه ن و ناوی من بهرن ، منیش ناوی ئیوه ئه به م و ئه که و ته وه یادم ، بیگومان خوای گهوره که سی له یادی ناچیت ، به نام مه به ست له وه به مروّف که له خوشه و یستی دا ناوی خوا دیرت وه بو نریک بونه وه له خوا به که ناوی خوا ئه بات ، خوایش به و جوړه یادی ئه و به نده به ئه کات ناوی ئه بات ، واته «به خوش و یستن» .

له حه دیتی قودسیدا خوا ئه فه رمی «اَلَا جَلِيْسٌ مِّنْ ذِكْرِي» واته من ئه به هاونشینئیه که سهی که یادم ئه کات ، بیگومان به رده و ام بون له سه ر خوا به ره ستی ، به راده ییکی زورتر له ئه نجام دانی فه رزه کان ، ئه ویش هه ر ئه یته هوی نریک بونه وه له خوای گهوره .

ئویش هه ر له حه دیتی قودسی دا په یام به ری خوشه و یست «توودی خوای له سه ره له زوانی خوای گهوره وه ئه فه رمی «لَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ اِلَيَّ بِالْوَهْلِ» ، حتی احبه فاذا احبته كنت سمعته الذي يسمع به وبصره الذي يبصر به ، ويدنه التي يبطن بها ...»

واته به ندهی من ئه توانی به به رده و ام بون له سه ر نوژی «نه واهل» ، واته شه و نوژی وه نوژی زیاده له فه رز ، ئه وه نده نریک یته وه لیم ، تا وای لی دیت که خوشم بویت ، جا که خوشم و یست من ئه به هوی یستی که پی ئه یستی ، وه هوی دیتی که پی ئه یستی ، وه ئه و ده سته ی که کاری پی ئه کات

مه به ست ئه وه ته ریگای خو نریک کردنه وه له خوای گهوره ، خوا خو ی پیشانی داوین ، ههروه که ئه و ریگایانه ی که باسان کردن وه ههروه ها وه که ئه وه ی که ئه فه رمی به په یام به ری گهوره ، «وَأَسْجُدْ وَاقْتَرِبْ» واته کورنوش به ره بو خوا ، وه له ورینگه وه له خوا نریک به ره وه ، بیگومان ئه م فه رمانه هه موی موسولمانان ئه گریته وه ، وه مه به ست له و کورنوش بردنه ش ، ته نها کورنوش ، واته «سَجْدَهُ» نیه ، به لکه مه به ست ، په ره سته . به هه و جوړیک . به تابه ت به «نه واهل» زیاده نوژی ، جا لیره دا زورباش ده رکهوت که په ره سته ش ، وه نه قوا ، وه (جهاد) واته خه بات له دزی هه مو پیناسیکی نابه سه ندی ده رون ، هه مویان ئه به هوی ئه وه ی که مروّف له خوا نریک یته وه وه خوای خوش بویت و خوایش ئه وی خوش بویت و له گوناھی خوش ییت و بیته ریگای پشانده ری له و خه با ته یا که ئه یکات بو

گه یشتن به خوا ، هر وه ما نه بی بهنده ی خواز یاری خواناسی ی ، داوا بکات له
 خوی گه وه ، بوته وهی که بیخاته سر ریگه و ، سه ری لی نه شیویت و ویل نه بی ،
 بی گومان خوی گه وه داوا کردنی «دوعای» بهنده ی پا کو خاوینی خوی وه ره گری ،
 چونکه خوی نه فرمی «ادعونی استجب لکم» ، واته لیم پاریته وه من لی تان
 وه ره گرم ، جا نه وه بنده یه ی که له و نوژیو پرستش وشه و نوژیانه دا ، که هم موجاری
 له خوا نه پاریته وه و نه لی «اهدنا الصراط المستقیم» ، بی گومان خوا هر نه بیخاته سر
 ریگای راست ، چ له دنیا و چ له دنیا ، سا هر چون خوی به چاکی بزانت . «ربنا
 علیک توکلنا والیک آبناه جا نه و که سه ی که پشتی به خوابه ست وه داوای ری پیشان دانی
 له خوا کرد ، خوایش ، هر وه کو که خوی به لینی داوه نه و که سه نه خاته سر ریگه .

وه هر سه باره ت به و جو ره ری پیشان دراوانه به که له زوانی نه وانه وه خوا
 نه فرمی له روزی قیامه تا له سوپاسی نه و نیعمه ته دا نه لین . «الحمد لله الذی هدانا لهذا ،
 وما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله ...» ، واته سوپاس بوته و خوی به ی که نیمه ی
 خسته سه ری نه م ریگای چا که ی که نه م هم مو یاداشه مان پی گه یشتوه ، وه نه گهر
 خوا خوی نه و ریگای به ی پیشان نه داین ، خومان نه مان نه توانی بکه وینه سه ری نه و
 ریگایه .

جابویه نه بی مروف همیشه ناگای له خوی بیست ، چونکه هر چه بنده که وتینیشه
 سر ریگای راست ، به لام نه گهر هوشیار نه بیست وه چاوی له به ری خوی بیست ،
 هر ساتیک بو ی هیه ، پی هل خلیسکی وه هل دیریت وه ملی بشکیت ، جا هر
 نه وه ته که له قورئانا له زوانی نه وه بنده راست ره وانه وه ، که چاوی «به صبره» یان
 رون بوته وه ، وه دلان به نوری خوا رونا که ، وه له خوا نه پاریته وه ، نه فرمی «ربنا
 لا نرغ قلوبنا بعد اذ هدبنا ، وهب لنا من لدنک رحمة انک انت الوهاب» خویا ، دلان
 له ری لامده ، پاش نه وهی که خوت ریگات پیشان داوین ، وه له لاینی خوته وه
 چا که مان پی به خسته چونکه هر تو به خسته بنده یست .

به م جو ره بو مان دهر نه که ویت که سه ره تای ری ره وی نه سه ووف ، نه کری
 به وی ری به رایته ی و ماموستایه تی شاره زایان و ری ره وانی نه و ریگایه وه
 ده ست پی بکه یست ، وه نه گهر شاره زای باشت ده س نه که وت ، نه کریت به پی
 ده ستور و فرمانی خوی گه وه وه پهیره وی کردن له ری نمونی قورئان و سوننه ت ، که
 بریتی به له «ته قوا» له «مجاهده» له «ذیکو» له نوژی سوننه تو زیاد له فرض واته «نوافل»

وه پارانهمو داواکردنی «هدایهت» له خوای گهوره ، دهستی بکیت به لکو
خواخوی بیته ری نمون وری پیشان دهرمان بو ناوی جیهانی خواناسی و خوادوسی .

لیره دا به پیوستم زانی دهستی بکیشم بولای مبهستی شهونویژ ، خوای گهوره
بوره زامه ندی دهرپین سه بارهت بهو به ندانهی خوئی که شهونویژ «تهجد» ته کن
ته فرمی :

وَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ، خوای گهوه
پاش ره زامه ندی دهرپین له کورنوش بهران ونویژ که ران ، پاشان ته فرمی ، شو
به ندانهی من ته نشتیان بیزاره و بهرزه بیتهوه له پال که وتن ودر پزرا کشان له ناوی
جیگهی نوشتنه واته له ناوی نوینو لیره دوشه کا ، به لکو هل ته ستنه وه سهرپی وه
دهس ته کنه نوینو کردن وه په رستش ، هم له ترسا وه هم بو تومید ، واته «هم لغرسی
خوادا وه هم به تومید وه چاره پروالی پاداش له به خشندهی و میوه بالی خوا» وه لهو
سامانهیش که به شان داون ته وایش بهی خه لکی لی له دنو لیه خشن .

به لی ته مانه بری لهو ری نگایانهن ، ته گهر به ندنهی موسولیان بیان گریته بهر ،
تهویه ندیه ته گه بیته خوای گهوره ، له پاشان خوایش خوئی ، سا ، یان راسته و خو
به نوری «هدایهت» سهر بهر زیان ته کات ، یان ، ته یان داته دهستی به ندنه ییکی
شاره زاو پاکوچاکی خوئی ، که ماموستایی یان بکات .

رینگهی دوه می به خواگه یشتن له ری زهوی ته سه ووفهوه ، بریقیه له وهی
که ریواری هم رینگایه ، دهسته داوینی شاره زاینکو ماموستاییک بیته ،
له شیوازی ته سه ووف دا ، بهم ماموستایه تهوتری ، «مورشیده یان «پیر» یان «شیخ» یان
«مستاد» یان «رینه» یان «دهلیل» که همویشی هر یه کشته ، وه هر بویه کواتایه ،
تهویش به ماموستاییکی شاره زا تهوتری که بیته ری نمون وه ری پیشانده ری ریواری
تازه کار ، که تهویش پی تهوتری «سالیک» یان «موریده» وه «صوفی» و «دهرویش»
تهوایش ، بو هم واتایه هر به کار ته برین ، هرچهن به واتای تریش هاتون ،
هر وه کو که پیر وه شیخ وه ماموستادیش واتای تریان هه یه .

لیره دا مبه ستان لی کولینه موهیه له وهی بزاین له رینگهی ریپهرو مورشیده وه چون
ته توانین بگهین به خوا ، واته به «حق البقین» یان «حق البقین» ، له پیشا بانوزی
سه بارهت به چوینهی هم مورشیده باس بکین ، تابزاین به کی تهوتری مورشید ،

وه سپاردهی ئەم مورشیده چییه ، وه مورشیدو نامورشید چون له بەك جیا
كهینهوه ، بۆئەوهی ئەمەنی خویمان به خوێرانی له دەس نه دەین ، یان خوانه خواسه
ته نانهت، ئیمان و باوه پریشان له دەس ده رچیت .

ههروهكو له پيشا ههروا له پری پيشامه دا باسان كرد :

یهكهم : سهنگی «مهحكك» وه دهزگای تاقی كردنهوهی «مورشیدی كامیل» وه
(پری بهری شارهزا) شهوته ، ئەبی ههلسونیشتی ئەو مورشیده موبه مو له گه
كردارو سونهتی پتغمبهری گهوره دار پرك ییت ، وه موویك لانه دات ،
وه به هه مو مانا موسولمانیکی تهواو ییت .

دووههم : ئەوته تارادهی پیوست له ری زهوی ئاین شارهزاییت ، واته عهوام
نه ییت ، به لكو شارهزای ریگهی شه رع ییت ، چونكه ههروهكو وثمان «تهریقهت
رؤحو جهوههرو كاگهی شه ریعهته» جا كه سیک كه شارهزای شه ریعهت نه بو ، له
كاگه كهی چون تی بگات ؟

سێههم : شارهزای ریگهی ته ریقهت ییت ، واته هیچ نه بی له شته ئاشکراو
رهواله تیه کانی ته ریقهت ئاگادارییت .

چوارهم : مورشید به کهسی نهوتری که ئەویش له لایینی مورشیدیکی شارهزاو
پی گه یشتهوه روخسهتی پی دراییت ، ههروهكو ههلقهی زهنجیر ، بهك به سراییت
به به کهوه ، تائه گاته ، سهروه ری جیهان ، جهزرتی «محمد» علیه الصلاة والسلام .

پنجهم : مورشید ئەبی خوی دهرونی رووناك بویتتهوه ، واته «نور» ییت به نوری
«حق البقین» ، وه به پایهی «بهقای پاش فهنا» واته «ههستی پاش نیستی» گه بشتییت ؛
«له پاشان کانی که باسی پایه کاغان کرد باسی ئەم پایه نه کهین» .

شه شهم : مورشید ئەبی دوکتۆرو ماموستای دل ییت ، واته مورید وه ری بواری
ریگهی ته سهووف ، خوی ههست بهو دوکتۆری به بکات ، وه بوی ده رکهو ییت
کهوا ئەوشیخهی دهسکاریی دهرونی ئەکات ، وه له پرتهوی نورو به ره کهتی
ئەوشیخهی بهر خوردارو به هه مه ند ییت . وه به خوی بزاییت ، کهوا له پایه ییکه وه بو

پایه‌ییک وه گهرده‌نهو شاخیکه‌وه بو شاخو هوارینکی تازه نه‌ییات و ریبه‌ری و
 شاره‌زایی نه‌کات، هه‌روه‌ها له نه‌خوشی و ده‌ردی سه‌ری ده‌رونی ی‌رزگاری
 نه‌کات و داوه‌رمانی هه‌مو ده‌رده‌کانی نه‌زانیت واته «ده‌ردی ده‌رون» .

ریبه‌ریک خوئی شاره‌زایی ریگا نه‌ییت چوون من بی‌کمه‌ه ریبه‌ر؟ ئایا کویر نه‌کریته
 چاوساغ؟ نه‌خوبنه‌وار نه‌کریته ماموستا؟ ناشاره‌زا نه‌کریته ریبه‌رو به‌ئه‌د؟ .

له‌کتیبی «نعت‌البدایات و توصیف‌النهایات» دا سه‌باره‌ت به‌ دیاری کردنی مورشید،
 زوری باس کردوه، والیره‌دا بو‌نونه‌توزینکی نه‌نوسین.

«الشیخ من علمک بقالیه، وانهضک بحالیه، الشیخ من افاد الطالب وفتح الطالب، الشیخ
 من کمل فی ذاته وکمل بصفاته، الشیخ من اذا حلت حباه وجدت به الغنى عما سواه من
 الناس، الشیخ من یفیدک فی الشهادة والغیب ویطهر سرك بسر من العیب .. هتد، که‌واته
 ریبه‌رو، نه‌نی هه‌روا خوئی نه‌دا به‌ده‌سته‌وه وه‌نه‌که‌ویته شوینی هه‌ر «هتشیخ وه
 متصرفیک» واته «خوبه‌شیخ زان و خوبه‌صوفی زانیک». خوا پایه‌ییکه‌ی به‌رزی به‌مرؤف
 داوه، جوانی دروس کردوه، ئاوه‌زی پی‌داوه ئاینی بو‌ناردوه، به‌ته‌مای
 پاداشی کردوه، خوا خوبو مه‌لائکه‌کان درودیان ناردوه بو‌سه‌ری پیغه‌مبه‌ر
 وه‌پیاو‌چا‌کان، «خوا نه‌فه‌رمی»

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ «سوره‌ی التین» ولقد کرمنا بنی آدم وحمّلناهم
 فی المریر والبحیر ورزقناهم من الطیبات وفضلناهم علی کثیر مما خلقنا تفضیلا .
 «اسراء، ئایه‌قی ۷۰»

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ، «سوره‌ی تیراهم»
 وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ «سوره‌ی النحل»

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا «سوره‌ی الجاثیه» نه‌مانه هه‌موی
 پیشان‌ده‌ری ریژی ئاده‌می‌زاده. به‌لای خواوه‌جا‌بو‌مرؤف ریژ له‌خوئی نه‌گریت وه
 بو‌چی مرؤف له‌خویرایی بیته‌نوکه‌رو دوا‌که‌وتوی مرؤفکی تری وه‌ک خوئی، شایه‌د
 خوئی هه‌زار نه‌وه‌ندی نه‌و به‌لای‌خواوه‌چا‌کترو پاک‌تر بیته، که‌واته نه‌نی له
 هه‌ل‌ب‌زاردنی مورشید، وه‌پیشه‌وای ته‌ریقه‌تا، زور و‌رد‌بین، وه‌سه‌رنج‌ده‌ر وه‌لی‌کو‌له‌ر
 بین، نه‌گینا نه‌مه‌ن وه‌ره‌نج‌مان به‌فیرو نه‌روات .

که و ابو مورشیدی تعریقهت ، نه بی هم ماموستا بیست وه هم دوکتوری دل هم ری نما بیست هم دل سوز ، هم دهر ون رونك بیست وه هم دور ون ناس ، هم خواناس بیست ، وه هم شاره زای ریگهی خواناسی ، وه په پرهوی «سونهتی محمدی» .

موریدیش ، نه بی که سی بیست ویلی گه یشتن به هوارگهی یه قین ، مه جنونی له یلی هی حه قیقهت بیست ، وه گهردهن که چی ریگهی شهر یعت ، نه بی به شوینی که سینکا بگهری دهردی دهرونی دهرمان کات ، وه زهنگی دهرونی پاک کاته وه ، به شوینی شاره زاینکا بگهریت که له ریگهی ، پردرکو دال و پر به زو نزمی ، وه پر قه مچو پیچو پر مه ترسی ، جهرده و چته هی ثمان و باوهر ، بیار یزیت ، تا نه بگه ییسته هوارگهی ناوات ، ناواتی خواناسی و دور ون پاکی ، هوارگهی «تهزکبهی نهفس» ، هوارگهی «باینها النفس المطمئنة ارجعی الی ربك راضیه مرضیه ، فادخل فی عبادی وادخلی جنی» .

مورید به ویستاری ریگهی ته سه ووف نهوتری ، که واته ، مورید نه گهر به راستی موریدی نه ورینگابه بیست ، نه بی چاو بگیری ، نه بی له نزیکه وه تادوور بگهریت تا دهستی ته گاته داوینی مورشیدینکی شاره زان ، به و جورهی که باسان کرد ، وه ناساندمان ، جا که دهستی گه یشته داوینی که سینک که دلی به لایه وه تازامی گرت ، وه مهیل و ناره زوی خواپهرستی و خواناسی نه و روزبه روز زیادبو ، وه له دل و دهر ونه وه ههستی به گهرمی و به خوشی کرد ، وه دی که واهه مورشیده دهستکاری ی دلی نه کات و دوکتوری دهر ونه ، جا نه و سا که به که نه بی به دل و گیان ، جلهوی ویستو ئیرادهی دهرونی بداته دهستی ، وه خوی ناماده کات بو په پرهوی کردن له ری نومان و نامورگاری به کانی ، لیره دا هوشدارینکی زور گرنگ هه به نه بی بزانتیت «تهویش نهوته» ، مورید فریوی که شفو که رامات نه حوات» به لکو نه بی رهفتار و کرداری مورشید سه برکات ، نه گهر نه و رهفتار و کرداره سه ری مووینک له شهر یعت لای دا ، نه و مورشیده «دهس بره» ، وه بو مورشید ، ته نها نوژو و ژو بهس نیه ، به لکو په پرهوی کردن له «سونهتی» په یامبه ری گهرهش پیویسته ، نه گینا نه گهر مورشید په پرهوی سونهت نه بو ، مورشید نیه ، وه که راماتیشی «استیراجده» که به یارمه تی شه یان دهست نه دات ، یان وه کو کاری «مورتازه» کانی هینده ، یان بری جار ، له زیری و زیره کی نه و مورشیده دهس بره وه روته دات ، یان هی ری که وته ، له هه موی کتیبه کانی ته سه ووف دا ، نه وه هه به که بایه زیدی به ستامی خوی لی رازی بیست ، نه پروات بو

دیدهنی که سیک که ناوانگک و ابوہ پیایوٰی خویہو، وەلی کامیلہ، وە ئیرشاد ئەکات، که باہزید چوہ دیدەنی، جارنکیان دی ئەو مورشیدہ رو بہ قبیلہ تی دەمی فری دا، باہزید گہ رایہوہ، وئی، چونکہ ئەم کارہ پیچەوانەدی سوننەت بو، ئیتر من بہ ناوی مورشید وە وەلی نایاسم، جائەمە بو ئامۆزگاری بہ، واتە ئەنانەت تائە و رادیہ مورشید ئەلی پارێزکاریت، چونکی ئەوشتەدی بو ئیسە مانان، بەھەلە دائەنری، بو مورشید، وە «وہلی کامیل»، بەگوناہ دائەنری، ئەگەر وانەبو، فەرقی منوئەو چییە؟ کہواتە قسەدی ناشیرین کردنو، ئە قللەدی پینکەنن دانو ئە پشت مەلە باسی خەلک کردنو، خو کوشتن بو کو کردنەوہی مال و سامان، وە کردەوہی سوک وە کو خەلکی تر، بەتایبەت خو بەزل زانین وە لای ژوروی «مەجلیس» تەرخان کردن بو فیسارکەس، وە حیوان سەرپرین لە بەرئیی فیسار شیخ دا، ئەواتە ھەموی، کردەوہی مورشید نین، کہواتە، ئەلی ئەو موسولمانەدی ئەبەوی پرواتە خەمەتی مورشید بو ئەوہی کہ وەک ماموستا و دوکتور و رانغایک دل و دەرون و ویست و ئیرادەدی خوئی پی پسیرت، ئەلی ھوشی بەخوہوہ بیت، کہ رەنجی بەخووانی نەروات، وە گوم را نەبیت، وە سەری لی نەشیوئیت. چونکہ ئەم شتانە کاری «موریدە» نەک مورشید.....

بۆچی؟ چونکہ مورشید، بەکیکە لەم سی دەستەبە.

۱ - مورشیدی راستەقینە :

مورشیدی وائیتی خوشە کہ ئومەتی «محمد» ھەموی تەوبە بکەنو، کہم تازۆر رینگەدی خواناسی بگرنە بەر، کہواتە قەت نالی بەکەسی تو تەوبە مەکە.

۲ - مورشیدی دەس پر :

ئەمیش لەمورشیدە راستەقینە کہ زیاتر پی خوشە خەلکی لی کوئیتەوہ، گورانی بلی بەبالایاو، کاورو گیسکی بوئیرت، وە کۆشکوئەلاری بو دروست کات، خەلک، ھاتو خوی ئەوئەندە ئی ئاوەزبو، ئامادەبو ئەم کا براہە بکاتە ئاغا و سەرور بو خوی، ئەم مورشیدە ئە خوانە ترسەش، بۆچی ئاغا یەتی خوی نەکات؟ کہواتە مورید، خوی ئەلی چاوی بیت، وە خوی نەکاتە کوئیلە و بەندەدی کەس. جا ئەم جوہرە مورشیدە دەس پرەش، دوو دەستەن،

۱ : خوئینەوارو شارەزا، ھی وایشیان ھەبە مەلاچا کیشە، ئەمانە زۆر پرمە ترسین، چونکہ زۆر درەنگ ئەناسرین، کتیی تەسەووف ئەخوئیننەوہ، وە کردەوہی وایش

ناكەن بەئاسافی بناسرئىش، بەلام باشترین مەھەلەكە وەترازو بۆناسىنى ئەمانە، ئەو تە
بلىتت، فەرمو ئەمە دلى منو ئەووش دوكتورى ي تۆ، بزائىت چۆن ئەتوانى
دەست كارى دەرون بىكات.

ب: نەخوئىنەوارو ناشارە زاكان. بەتايىت ئەوانەى كە، شىخىيە تەكەيان لە
باوباپىرانەوہ بو بەجى ماوہ، وەكە لەپورە، ئەوانە زوو ئەناسرئىش، وە مروقى خواناس و
خوآوويست وە مروقى خوئىنەوار، ھەرگىز خوئى ناخاتە داوى ئەو جوړە مورشىدانەوہ،
مەگەر ئەمىش وەكو ئەومورشىدە، بو بازارى دەس برىن بگەرئىت.

دەستەى سى ھەم:

ئەو كەسانەن كە ناتوانن كەس بگەيئىننە ھەوارگەى يەقىن، بەلام خواوہن
ويجدانن، وە ئەيانەوى تەنھا، ئەمە بەمەروف وە نەمى ئەمىكرا بگەن. گوى گرتن بو
ئاموزگارى ئەوجوړە كەسانە زۆر بەكەلكە، بەتايىت ئەگەر مەلا وەخوئىنەوار بون، بەلام لىتر
ئەوانە پىيان ناوتوى مورشىدى ھەرىقەت بەلكو ھەر مورشىدى ھەرىقى شەرەن، قانجازيان
ھەبەو زبانيان نى، بەلام ناتوانن دەردى ئەوكەسانە بچۆن كە وئىلن بەشويى
تەسەووف، وە گەيشتن بەھەوارگەى «عين اليقين»، وە سەردەر ھاوردن لەحەقىقەت
وہ كاكەى خواناسين، لەرئىگەى «مەعنەوى» ياتەوہ.

ئەبى ئەووش بزائىن كە ھەر سى چوار جوړەكەى ئەم بابەتانە، لە ولاتى ئىمەدا
كەمترن، بەلكو لە ولاتە ئىسلامى يەكانى ترا، ھەم مورشىدى راستەقىنە، وە ھەم
ھى دەس پر زۆرە، وە ھەم بابەتى تەسەووف وە بازارى خوا دوژى و خواناسى زۆر
زۆرە.

لېرەدا ترازو كيشانەيىكى تر ھەبە بو ھەل سەنگانندن و ناسىنى ھەر سى چوار جوړە
مورشىدەكان، كە قورئانى پرۆزى سوننەتى پەيامبەرى گەورە بوئىمەى موسولمان بان
داناوہ، كە لەرئىگەى ئەو بەراوردانەوہ، راست و درۆمان بو دەر ئەكەوئىت.

ئەوہى بو ھەمومان رۆن و ئاشكرابە، ئىنسان خوئى لەھەموكەسى خوشتر ئەوئىت،
لەپاشان نەتەوہو رۆلەى خوئى، باوكو دايك، براو برازا، مام وخالو پورو ئاموزاو
خالۆزاو پورزا، ھۆزو عەشیرەت.... ھند. ھەر لەسەر ئەم چۆنەتەش، مرووف
ئەكوئىت كە شتى باش، لەپيشا بوخوئى، وە ھەروەكو پاس كرا، مال و مندال...

هتد.... بهدهس بیزیت، وه خوږو مال و خیزانیشی ههر لهسهه هم په وشه
پاریزیت، له خرابه و دهر دو کوسپ.

که و ابو بوناسینی هر کام له و جوړه مورشیدانه، ته ئی مروئی ویستیاری پی پره وی
ته سه ووف، له هه له سئنگاندنه که لک وهر گریت، چون...؟.

واته سه بر بکات بزایت ته و مورشیده، یان ته و ناموزگاری که ره، خوئی
تا چ راده ییک په پره وی له و ناموزگاری یانه ی خوئی ته کات، له پاشان تا چ راده ییک
به سه ری مال و خیزان و مندال و خزمی خو یا، به کاری دیریت، !

دباره فرمان دان به چا که کردن وه خرابه نه کردن، شتیکی باشه، به لام و بیره ری
ته و فرمانه واته ته و فرمان دهره ته گهر خوئی باوهری به و ته که ی خوئی هه بیت،
پی گومان له پینشا خوئی هه ول و ته قه لای بوته دات، له پاشان بو مال و خیزانی هه تا
دور تر و دور تر، وه ته گهر خوئی ته و ده ستوره ی نه نجام نه داهوا دهره که وی که باوهری
پی نیه، وه تویش نایی به و بخله تی، سه باره ت به م کرده و هیه، خوی گه و ره
ته فهر میت «یا ایها الذین آمنوا لم تقولون مالا تفعلون، کبر مقتا عند الله ان تقولوا مالا
تفعلون، ه سوره ی «صف» ثابته تی (دور).

واته ته ی موسولمانانی خواهن باوهر، بوچی به دهم، شتیکی ته لاین که به کرده وه
په پره وی لی وه ناکه ن، مه گهر نازانن به لای خواوه زور شتیکی ناپه سه ندو ناشیرینه،
به دهم شتیکی بلین، به کرده وه په پره وی لی نه که ن؟.

دوباره ههر سه باره ت به فرمان دان به کرده وه ی چا که به خه لک، وه په پره وی
لی نه کردن، خوی گه و ره ته فهر می «اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم؟».

خوا لومه و سه رزه نشی ته و جوړه که سانه ته کات وه ته فهر می، «جا لوه کاره ا ا
لوه ده ستوری چا که ته دهن به خه لک، که چی خوتان تان له بیر نه چینه موه؟، که واته هه رچه ز
فهرمان دان به چا که کردن و به خرابه نه کردن شتیکی باشه، به لام بو ته و که ساز
باشتر وایه له پینشا لومه ی خوئیان بکه ن، وه خوئیان دروس که ن، ته گه ی
که لکی چی به، من خانوی ویرانی خوم دهم لی هه لگرم، وه خانوی خه لک چا
که موه.

له پاشان ههر له روانگه ی قورثانه وه، سه برتیکی خزمو که سوکاریش بکه یز
خوی گه و ره ته فهر می «یا ایها الذین آمنوا، قوا انفسکم واهلیکم ناراً وودها النار
والحجارة...» واته ته ی موسولمانانی خواهن باوهر، خوتان و مالو منالان وه نریکاش

خوتان، پاریژن له ناگری چه هه نهم، ئەو ناگری که سوتە مەنیه که ی خەلکەو بەرد... هتە لێره دا دەرکەوت، که سپاردە ی هەمو موسولمانیکی خواوەن ئاوەزە، لە پێشا خۆی پاریزیت، لە پاشان خیزان و کە سوکاری، ئەم پارێزەش بەچی ئەکریت؟. بە خواپەرستی راستەقینە، هەروەها خۆی گەرە لە سورە ی «شعراء» ئایە ی (۲۱۴) دا بە پیغمبەری گەرە درودی خۆی لە سەر، ئەفرمی، «وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ وَاتَّخِذْ خِزْيَانًا لِّرَبِّكَ كَأَنْتَ بَرِّسِيْنٌ وَأَنَّكَ كَافِرٌ بِهِ كَذَّبْتَ بِآيَاتِهِ وَكَانَ رَبُّكَ كَافِرًا» (سورە نازعات ۱-۳) وە باسی کۆری «نوح» وە ژنی «لوط» درودی خوا لە سەری هەردوکیان، نمونە ییکی گەوزە ن که خوا لە کەس خوش نای بە هۆی خزمایە نیه وه، ئەگەر ئەو کەسه چهوتە، دایە لانی بیعاری و چهونی و خوارنی.

جا هەرچەند مەبەستی رەحم وە عاطیفە هەبە، وە کو باسی کۆری نوح، که لەخوا پارایە وه بۆی، وە خۆی نەگرت، بەلام خوا لۆمە ی کرد، خوا فرموی «إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ، وَاتَّخِذْ نَارًا، ئەوه کردە وه ییکی باش نیه، (مفسرە کان، ئەلین خوا فرموی تی بە نوح، ئەم کارەت کارێکی باش نیه، پرێکیشیان ئەلین فرموی تی کردە وه ی کۆرە کەت چالک نیه، هەروەها سەبارەت بە باوکی حەزرەتی ئیبراھیم.

بە کۆرتی مەبەست ئەوه یه، بۆ ناسینی مورشید، یان ئاموزگاری کەر، ئەبێ سەبیرکەیت بزانی ئەوه ی دەستوری ئەدات بە تۆ بە سەری خۆیو مال و خیزان و خیزمان و نزیکانی شیا دەستوری ئەدات، یان نا، ئەگەر وای نە کرد، ئەوه ممانە ی پی ناکریت.

پی گومان هەمو ئان سەرگۆزە شتی حەزرەتی عومەر، خۆی لی پرازی بیست ئەزانن، که دەستوری دا داری حەدیان دا لە کۆرە که ی، وە لە ژیری ئەو لی دانە دا مرد، یەك دوجار عەرزبان کرد حالی کۆرە کەت پەڕیشانە، بە سیهتی بانەواوی نە که ی، فرموی ئەمە دەستوری خودایە و عومەر ناتوانی خۆی دەستوریک بەدات، بە پێچەوانە ی فرمانی خودا، لە ئاکام کۆرە که ی لە ژیری داری «حەددا» مرد، وە حەزرەتی عومەر چو یە لای سەری وە فرموی، پۆلە، که ئەرۆیتە حوزوری خوا، بلی وا عومەر فرمانی ئیوه ی ئەنجام دا. جائە وه تە باوهری ئەواو وە «حق الیقین».

ئێره دا بە پێوستم زانی مەبەستێک بوون کەمەوه، ئەویش ئەوه تە، من لێره دا بە ناوی ئاموزگاری کارێک، ئەم باسە ناوسم، بە لکو بە ناوی نوسەر، ئەبوسم، چونکه من لە روانگە ی

تسهووف وخواهرسنی بهوه، بیژم لهخوم دینهوه، وههرگیز خوم بهشایستهی ناموزگاری کردن نازام، وه خوم زورینویستم بهناموزگاری ههبه، بهلام بهناوی نوسهریک، تهئیم ریژهوانی نههرینگابه رایان فهرمووه، ساخوا هیش بخانه سهر ریگهی راسته.

جا نیسته تهروینهوه سهرباسهکهو تهئین، پاش تم نازمونو تاقی کردهوانه، وه پاش بهدهس هیتانی مورشیدو ری بهری راستهقینه تهئی چی بکهین؟

تهوهی کهو بیستاری پی گه بشتن بیت، تهرواته خدمتی تهو خاوهن نووره، وه ههروه کهو شاگردیکی ههریشهو کاریک، یان ههروه کهو قوتابی پوئی بهکی سهرهتایی، یان، وه کهو فهقینکی ویلی زانیاری تاین، له تهلقی تهلفوینی تهسهووفهوه دهس پی تهکات، وهچاو تهپرته ههوار گهی بهقین، بهقینی خواناسیی، ههوارگهی تاواتی دهرون وه ههنگاو بههنگاوویله بهپله، وههمنزل بههمنزل، تهو ریگه پرهمهترمی به بهبارمندی و بهلوتفو رانمایی تهو پیایوی خویاه تهپریت، نا تهگاته «منزلی مهقصوده»، جا تهئی بزاین که تهلفوینی تهسهووف، له پلهی «تهویهوه» واته پاشگهز وه بهشپانی، وه بریاری دهس ههل گرتن لهخرابهو، بهردهوامبون لهسهر چاکهوه، دهس پی تهکات، نا تهگاته پایهی، «بهقای پاش فهنا»، واته «ههسقی پاش نیسی» «مانی پاش نمان».

پاش تهوهی بومان دههکهوت بهکی تهوتری مورشید، واته ماموستاو ری پیشان دهری ریژهوی تهسهووف، نیسته تهروینهوه سهری سهرهتای باسهکه، کهوتمان

«چون لهریگهی مورشیدهوه نتوانین ریژهوی تهسهووف بیرین وه بگهین بهخودا، ههروهها تهپرسین تایا تم خوخته بهردهسقی دوکتوری دهرونه. لهروانگهی تابهوه کارینکی شیاور پهسنده یام نا؟ وه تایا تم مورشیده واسیطهیه؟ سهبهه؟ وهسیلهیه؟ چی بهو چی پی لهگرت»؟

وه کهو لهپشاورتومان، دیاره مورشید بهموسولانیکی زاناو نورانی و روناک دهرونو شارهزاو دلسوزی تاین وه دلسوزی موسولانان تهوتری، بهکهسی تهوتری کهخوی بست بهبست تهورینگاهی بریوهو لئی شارهزایه، وه لهلایی ریبهریکی شارهزای ترهوه بهمورشیدنی ناسراوه، جا تاواکهسیک ههرگیز خهپانهت لهموسولانان ناکات، وه دیاره بهدلودهرونیکی کراوهو ناوهلاوه پیش واز تهکات لهویستیارانی ریگهی

خواناسی: وه ماموستاییکه له ههموی ماموستایان دلسۆزتر، که واته ویستیاری ریڤگهی ته سه ووف ههروه کو. شاگردیکی پاکو چالاکی ویلی زانیاری، نه روانه خزمهتی نه ورپیه ره وه ئاماده ته بیت بو نه نجام دان و به کارهینانی ئامۆزگاری به کانی، وه له ریازی ته سه ووف دا و وشه ییکی تابهت بو ئه م خودانه دهستی مورشیده ههیه، که ئه لێن نه ئی وه کو «مردوی بهردهستی مردوشور»، که هیچ چه نوچونی له ده می ده رنایی، ئاوا به و جو ره خو ی بخاته بهردهستی مورشید «کالمیت بین یدی الغاسیل»، ته مهش که ی پرو ته دات؟ پاش ته و به کردن له سهردهستی نه و مورشیده، وه خویندنی به ککه م «وانه» ی ته سه ووف، له شیوازی ته سه ووف دا به م کاره نهوتری «ته مهسوک»، واته دهس گرتن به «سیلسیه» ی ته ر یقه ته وه، واته دهس گرتن به زه نجیریکه وه که هه ر هه لقه ییکی، له پیریک، واته مورشیدیک پیک هاتوه، ناته گاته سه ری سهروه ری جیهان سه زه تی «محمد» درودی خودای له سه ر وه به وهش ئه لێن «سیلسیه» ته ر یقه ت، واته زه نجیره ی ریڤگای ته سه ووف: ته م ته مهسوک، کاری شاگرده، واته، سو فی تازه کار، وه به و به ککه م ده ر سه نهوتری، «ته لقی ته ر یقه ت» که شیخ خو ی، یان نوینه ریکی شیخ که پی نهوتری «خه لیفه»، نه نجامی نه دن، به کورنی ته م ده ر سه، «وانه» سه ره تانی به بریتی به له ته و به دادان لای مورشیده وه «ته و به» کردن لای موریده وه ههروه ها ته علیمی ته ر یقه ت دادان وه ته علیم وه رگر تیشی پی نهوتری وه ته و بهش له کاتی باسی وشه ی ته و به دا باسی لی وه نه که ی، به لام ته و به به کورنی بریتی به، له بریاریکی گرتگی دهس هه ل گرتن له هه موروشیکی ناپه سه ند وه دژی ئینی ئیسلام، و بریاردان له سه ره وه ی هه رگیز نه و که سه نه روانه وه سه ری کرده وه ی ناشیرین، وه بریاردان له سه ری دووری گرتن له پی ناسی: «صیفانی» ناپه سه ند، وه هه ول و تیکۆشانه بو وه رگر تیی پی ناسی «صیفانی» په سه ند: به وان ههش نهوتری «صیفانی» رذیله، وه ته و صافی «حمیده» که له پاشان ئه وانیشتان پی نه ناسین، وه پی ناسی ناپه سه ند، وه کو کینه خو به زل زانین به خیلی هتد...

په سه ندیش به پیچه وان هه ی ئه وان، ئاره زوی خو شی و سه ر که وتن بو هه مو که س، خو به زل نه زانین، به لکو خو به هیچ زانین، وه به خشین ئه وان هه ی ئازاریان دا ویت (عفو) هتد... خرابه کان حسد، حقد، غرور تکبر حبی انتقام، چا که کان وه کو عفو، تواضع، نکران الذات کرم، الخ... که له ئاینده دا تابۆمان بکریت ئه یان خه به

جا، شاگردی تازه تمويه كرده، جگه تمويهش فيري ده رسي سهره تاي چونيقي
 «ذيكره واته يادي خوا كردن و ناوي خوا بردن، نه كريت، وه له بري تهر يقه ت دا،
 وه كو نه قشبه ندي به كان، چونيقي (رابطه) «رايته» واته په يوه ندي روحي له گه ل
 ريبه ردا، به موريد نه و تريت كه نه م جوړه زانينانه، نه گه رهاتو باسم كرد له به شيكي
 تايه ت دا، له زير ناو نيشاني «چونيقي به ريوه بردي ياساي ته سه ووف دا باسي لي وه نه كين.
 چونكه به وجوده باسه كه مان نه يته دوو باس، نه مه ي ئسته، كه ته سه ووف ناسينه، نه ويان
 نه يته (به سو في يون)، كه هه ريه كه ي شيكي جيا وازه،

به لي پاش نه وه ي كه تازه شاگردى ري ره وي ته سه ووف. (واته ي) سهره تاي
 ده ست پي كردني ته سه ووف فير يو، نه وسا كه نه يته (موريد)، واته خوازياري
 ري ره و، به لام ليره دا زور پيوسته وزياتان كه موه كه مور شيدى راستودروست نه م
 ده رسي سهره تاي تهر يقه ته، ته نها به و كه سانه نه ليت، كه نه پيشا زور باش له تيان و
 ئيسلام، وه نه چونيقي فخرزه كان، شاره زاييت، وه به باشي بزاييت نه و ئيسلامه ي كه
 نه و شهيداي گه بيشن به كروكو كا كه و جدوه هره كه به ني، چي به و چي نه، نه لك
 نه وه ي، هه روه كو دا گير كاري ي وه خه لك دا بر كردني نه م زه مانه، نيوه ي به زور و
 نيوه ي به رزه ا، وه به شيكي به روولي نان، تمويه بان داده ن وه بيان كه نه موريد،
 بي نه وه ي نه و كه سه ته پ له تاي نو مه ذه به كه ي بيكي، چونكه هه روه كو و تمان
 ته سه ووف «جباد» واته خدبات و تي كو شانيكي زور سه خق تاي به يو گه بيشن به پله ي
 خواناسي ته و او وه دامر كاني دل به روونك بونه وه ي به نوري خواناسي ي. نه لك بو ده سه و به سه
 زور يون و كا و رو گيسك هته ر. به لكو بو په روه رده كردني شاگردى دل گه رم و باشه بو گه يان دنيان
 به پايه كاني خواناسي ي، به كورني، هه ر چون فقه ي ئيك، يان شاگردى
 خو ئندن گه ئيك، له پو لي به كه مي ده رس خو ئندن وه. ده س پي نه كات، وه نه و
 ده س پي كردنه ي به نوميدو ناره زوو ناواني گه بيشته به دو ايله ي خوينه واري ي،
 وه بي خو شه و ني نه كوشي بيته پيشك، يان نه ندازيار، يان دوكتورا، وه نه گه ره وه
 كه مته ربو دلي دانامركي، وه له بهر ناچاري و ده س نه دانه، شاگرداني ري گه ي
 ته سه و و فيش، واته، صوفي، ده رويش، موريد، نه و انيش نه لي بو نه وه تمويه بكه ن،
 وه برونه نه و گوره پانه وه، بو نه وه ي بگه ن به ناوات. وه ناواتيش خواناسينه،
 نه و يش، له به كي له ومه قام واته «پلانه» دا به ده ست ديت كه باسيان كردن، وه
 له پاشان، له كاتي باسي مه قام و حال دا، باسيان نه كين، وه كو مه قامي «صبر، توكل»

وه هی تر: ههروه‌ها مورشیدیش هه‌ر ئه‌بی بویه مورید وه‌رگرت، به‌وئاوئه‌وه، وه
به‌ویازه‌وه، که یارمه‌تی بدات تا ته‌یگه‌یینته پایه‌ییک له‌ویانه،

جا به‌ش به‌حالی مورید، هه‌رکه‌سه‌و، لی‌هاتویی و توانایی و خه‌باتی خوئی، که
خوا، تاج پله و پایه‌ییک کردیته به‌شی، وه‌خوئی تاج‌راده‌ییک «لیاقت» و لی‌هاتویی
هه‌ییت، وه‌سه‌بارت به‌مورشید وه‌ری‌به‌ریش ئه‌وه‌ته، ئایا ئه‌و مورشیده تا
چ‌پله‌ییک له‌وزه‌یاییت مورید بیات وه‌پیی بگه‌ییت، وه‌خوئی تا‌کوئی خویندوه
تا‌کوئی ئه‌توانی به‌شاگرده‌کانی دهرس بلیت، چونکه هه‌روه‌کو، که ماموستا‌کان له
خویندنی دنیایی و شعرعی دا‌راده‌و پله‌یان هه‌یه، مورشیده‌کانیش هه‌روه‌هان،
ته‌نامه‌ت له‌نیوانی مورشیدی «کامیل وه‌موکه‌ملیش» دا، هی پایه‌به‌رزتر وه‌ل‌که‌وتوتر
هه‌یه، وه‌ئه‌وته‌تا، له‌ناوی ده‌ها هه‌زار مورشیدی کامیل دا، که له‌پیاوانیکی، وه‌کو
«به‌ده‌وی. وه‌رفاعی. وه‌گیلانی، وه‌نه‌قشبه‌ند، وه‌عه‌ره‌بی، وه‌هی‌تر هه‌ل‌که‌وتوه، که
واته، هه‌م مورید، به‌پیی تاماده‌یی و لی‌هاتویی خوئی ده‌س ئه‌که‌وت، وه‌هه‌م،
مورشیدیش تامورشید. فه‌رقیان هه‌یه، وه‌زور جار مورشیدییک موریدیکی زور
لی‌هاتویی خوئی، تا‌پایه‌که‌ی خوئی ئه‌بیات و ری‌ئمانی ئه‌کات، پاشان ئه‌لی‌برام من
ئیت زه‌مه‌ولا له‌وزه‌مانیه، به‌لکو خوت بتوانی، یان مورشیدیکی شاره‌زاتر
په‌یدا‌که‌یت، یان به‌خه‌بات وتی‌کوشانی خوت به‌ره‌و‌زورتر برۆیت. وه‌ئه‌مه‌ش
له‌جیهانی ته‌سه‌وووف دا‌زور رووی‌داوه وه‌نمونه‌ی زوره. وه‌سه‌رگوزه‌شتی
شاهی نه‌قشبه‌ند به‌کینه‌که له‌و نمونه، ئه‌گه‌ر عومریاتی بو له‌کاتی باسی ئه‌م‌ری‌زه‌وه‌دا
ئه‌یگه‌رینه‌وه بو‌تان.

هه‌روه‌کو له‌جیهانی خویندنی «ظاهر» بشدا رووته‌دات که زور شاگرد له‌ماموستا
پیشوه‌کانیان زیاتر ئه‌خوینن، به‌لام بری‌ماموستا هه‌ن، که‌م وینه‌ن وه‌به‌ده‌گه‌من
شاگرد بگانه‌قوله‌پییان.

که‌وابو ده‌رکه‌وت، «ته‌مه‌سولک» وه‌ته‌وبه‌کردن وه‌به‌ده‌رویش و صوفی‌بون، هه‌ر
بو‌ئه‌وه‌نیه خه‌ل‌کیکی زور بینه‌په‌یره‌و، وه‌نوکه‌رو به‌چوکی گه‌وره‌پیاویکی ئایینی،
به‌لکو هه‌روه‌کو خویندنی دنیایی، ئه‌ویش بو‌چونه‌مه‌که‌بی خواناسی‌یه، بو‌ئه‌وه‌ی
بگه‌یته‌ئاوت و مرز، وه‌مورشیدیش بو‌ئاغه‌بی‌کردن ناییت، به‌لکو بو‌ئه‌وه‌ته‌بیته
ماموستا، بو‌گه‌یاندنی مورید به‌پایه‌کانی خواناسی‌یه‌پیی ریازی ته‌سه‌وووف، جا‌ئهم

«توبه» و پاش گزه، هر وه کو که سهره تاینکه بو جیهائیکی نوی، که برینی به له جیهانی ته سه ووف، هر وه ها، به لاین وه په یمان داتیشه بهو رییره واته به مورشیده که، چونکه ته و موریده هر واکه له گونا هانی له وه ویش په شیان ته بیته وه، به لاین ته دات بوئوه وی که ئیتر نه گه ریته وه سهر ریگای چه وی له وه ویش، که ته مه له ئیسلام دا به ناوی «به بیعت» وه «عهد» هاتوه، هم له سهرده می په یامبه ردا درودی خوی له سهر، وه هم له روزگاری جی نشینه کانیا، دهست به دهست هاتوه تاته مرقو، به نایبته له روزگاری ئیرشادی حمزه فی شیخ عبد القادری گیلانی دا که دهسته دهسته خه لک شیوه ی «په شیانی و به لاین»، واته (توبه و عه دیان) ته انجام داوه. هر وه کو له قورئان سه بارهت بهو ده که سه ثابته هاتوه ته خواره وه که به لاین په یمانیان دا، به په یامبه ری گه وره، وه به ناوی «عشره» ی «مبشره» ناویان ده رکرد، واته ته و ده که سه ی که خوا موزده ی چونه به هه شتی پی دان، ثابته که ش ته فه رمی «لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يُبَاعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ...» الفتح نایمی «۱۹» یان که ته فه رمی:

«إِنَّ الَّذِينَ يُبَاعُونَكَ إِنَّمَا يُبَاعُونَ اللَّهَ، يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ...» تاله پاشان ته فه رمی «فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا» الفتح «۱۹»، به کورنی ته مه توبه کردن و ته ریفتهت و هر گرتنه، هر واکه دهس هه ل گرتنه له خرابه، به لاین داتیکی مهردانه یشه بوخه بات و تیکوشان له سه ری دهستی ته و مورشیده دا بوگه یشتن به پله ی ره زامه ندی خوی گه وره، وه خواویستی، به بی رییره وی ته سه ووف.

ئیسته ئه روینه وه سه ری ته و پر سیاره ی که بزانی مورشید چی بهو چی پی ته کرت؟ ... له وه لاما ته لاین، مورشید هم ری نماو ری به ره، هم ماموستایه، وه هم بزیشک....، چون؟.

ئیمه له پیشا له پیناسی مورشیدا وتمان، ته بی ته و مورشیده خوی له سه ردهستی مورشیدیکی پی گه بشتوی ترا ته وای کردیبت، وه گه بشتیته پله ی «به قای پاشی فنا» واته «مانی پاش نعمان»، بی گومان مورشیدیک که وایو، وا خوی شاره زای ریگاکانی گه بشته بهو پله و پاییه، وه ته بیته رییره و ره ههای شاگرده که بشتی، مه و له وی خوی لی رازی بیته له نامه یکیا بو مورشیدی خوی حمزه فی شیخ عوسمان سیراج الدین که

به شیخ نورسویه فی دس رانه کیشی بو نهومه قامه ی مورشیده که ی واته «بهقای پاش فنا»
که نه لیت.

شیخی دوله مند به هری سهرمه دی
یاگی حقیقه ت جیلوه ی نه حمه دی
جه شهوه وارگی «فنا» و به رده
پای هه رده ی «بقا» یا ناغکه که رده

واته نه ی شیخه دوله مند که له به هری هه میشه بی و بی پایان که بو گیته کانگی
حقیقه تی نه حمه دی واته (دینی موحه مده ی).. نه ی نه وکه سه ی که له هه وارگی «فنا»
تی بهرت کرده و له کیوی (بقادا) مه نزلت گرتوه و بارت لی خسته و. دوهم نه وه ته
ماموستایشه، چونکه خوی هه موی دهرسه کانی خوتندوه و تعاوی کردون و بوته
پسپورو کارناس تیا باندا، وه نه توانی هه مان دهرسیش بلتته وه به موریده که ی خوی،
وه نه به لیت ریگا گوم کاتو گورگی نه فس و شه یان له ناوی بهرن، له هه موی گرن گتر
له پیوسته بونی مورشیدا، به شی پزیشکی به که به تی، چونکه هه روه کو که زور له
نه خوشیه کانی ناشکرایی پیوستیان به «عملیات» هه به، هه روا، زوریک له
نه خوشی دهر وون، به «عملیات» نه بی، چاره یان ناییت، یان وه کو مند الیک یان
پیره میردیک زور جار له بری ریگای سه ختا له پی نه که ون، یان سام وه ترس دایان
نه گرت، وه نه که ونه پی له رزه و وره له دهس به رنه دن، هه رواش بری جار،
نه خوشی دهر وون، به دهر مان چاره ناکریت، بو نمونه بلتین هه ستی «حسادت»
له که سیکا، یان هه ستی خوبه زل زانین، یان ناوو نو تکه نان به خه لکه وه، که له
فهرمانی «نفسی املزه» وه سه رچاوه نه گرن، واته ییت که بو نه موریده خوی چار
ناکرین، به لام مورشیدی به ده سه لات نه توانی، به به ک توجه، واته روی دل
تی کردن، یان ده ست کاری دهر وون کردن، نه وه هه سته پیسه له کولی مورید
بکاته وه، وه توری دات، وه بو هه میشه پرزگاری کات، جا هه ر نه وه ته که زور جار
گه وره پیاوانی ری زه وی ته سه ووف، وه کو (مهولهوی) به مورشیده که ی خویان نه لین
«حکیمی حال زان»، یان نه وکه سانه ی که له ور ریگایه دا به کیان نه که ویت وه هه ست
به وه نه کن نه ور ریگایه به خویان نابریت وه نه بی که سی ده سیان بگریت، له ویدا
به مورشید نه لین «پیری دهس گیر»، جا کار کردو شونیه واری نه م جو ره بارمه تی دانه که
به هو ی توجه، روونی کردنی مورشیده وه، دهس نه دات، مورید خوی

ههستی پی ته کات، ته گینا شتیک نیه بوکه سی تر بزانت، مه گهر بوکه سائیک که
 نه وانیش بابه تی تهوکاره بن که زور جار ته بیت له حالی یه کتر ته گهن و جاری وایش
 هه به جگه پیومورید که سی تر ههستی پی تا کات، ته پی تهوش بزاین که «توجه»
 پی ویست نیه که مورید له خدمه تی شیخ داییت جا روی دلی تی بکرت، به لکو
 ته کرت زور له یه کیش دوورین. وه ته کرت به یه که وه بن.

زور جاری وایش ته بیت که تهومورشیده له کاتی ته نجامی «ذیکره» دا، له حه لقه ی
 «خه تم»، بان ذیکردا، به رانه بری تهو موریده دانیشیت وه روی دلی بکاته، دلی
 تهوموریده، واته لای چه پی ههردولایان به رانه بر به یه کتر بیت، وه ههردولا جاویان
 به یه کات، وه تهوموریده چاره ره وانی ی به ره که ت بکات لهوشیخه، بان لهو
 «تهوه ججوه» که ره، که بگره نوینه بری شیخ بیت، وه ههست بهو چوینه تی
 دهس کاری دهرونه، بان بهو نورو به ره که ت پی گه یاندنه بکات، ته نانه ت جاری و
 هه به تهوده ست کاری به معنه وه یه، ههروه کو عه مه لیا تی ناشکرانی، بان برین
 هه لدرین، بان شکسته گرتنه وه، تاوا ئیشی هه بیت، وه تهوه ججوه لی کراو هاواری
 لی ههستی، وه له پاشان یهوش که ویت، بان ته گهر تهوه ججوه که، بو گه یاندنی
 به ره که تو، گه یاندنی مورید به مه قام بیت، تهو تهوه ججوه لیکراوه، وه که مه ست
 لی بکه ویت، وه پاش ماوه ییکی زور، که بری جار شه ووروی، بری جار زور زیاتر،
 بان، بوچه ن سه عاتیک، ههر مهستی تهو خوشی و کامیابی به بیت، وه بری جار تهو
 موریده له خوشیدا دهس ته کاته پیکه نین، وه بان هه لپه رکی، به لی ته مانه هه موی
 راسته که ی هه بهو بو، به داخه وه زور جاریش ههروه کو «تهمهیل» و لاسایی کردنه وه،
 به دروو ته له که، لاسایی ته «حقیقه معنه وه» به ته کرتنه وه، ته وانیه که تاوا
 دهستی خه لکی ساویلکه نه برن، روژی ته بیت به سزای تهو کرده وه به وه بتلینه وه،
 وه خوا توله بان لی بسینته وه.

لیره دا ته پی بیرسین، تایا له روانگه ی تاینه وه، ته کرت به که سی بوتری «سه بهب»
 بان «وه سیله»؟

بی گومان هیچ کاری به پی سه بهب ته نجام نادریت تایا تهوسه به به، مروفتیک بیت
 بان دروس کراو ییکی دهستی مروفت، وه نامیریکی ماددی بیت، ههروه هایش مروفت
 بوکه یشتن به ههر نامانجی پی ویستی به وه سیله هه به، ههروه کو که بوخویندن

پىۋىستان بەماموستايە ، بەلام بەماموستايشان ھەيىت ، ۋە بربارىشان لەسەرى
خوئىدن دايتت ، مروفى موسوليان باۋەرى لەسەرئەۋەتە ، ئەنئى خۋاى گەورە يارمەتى
دەرى مروفىيىت ۋە ۋىستى خۋاى لەسەرىيىت ، ئا لە خوئىندەنەكەدا سەرکەۋىت ،
يان ئەگەر نەخوش بوين ئايا ئەكرى نەروينە لاي دوكتور ۋە بلىين ۋە سىلەمان ناۋىت ،
ۋە دەرمان نەخۋىن ۋە بلىين پەنا نەبەنە بەر ئەسباب ؟ ئايا خواشتى واى فەرموۋە ؟ ...

ناە ... بەلكو ئەنئى ھەم بروفىنە لاي دوكتور ۋە ھەم دەرمانىش بخۋىن ، بەلام
بەۋشەرتەى باۋەرمان لەسەرئەۋەيىت كە «شيفادەر» ۋە خوش كەرەۋە ھەر خوا
خۋىەتى ، ئىمە ئەۋەى لە ۋزەمان داىە ئەيكەين ، ۋە ئەۋەشى كە تەنھا بەدەستى خۋاىە
پەناتەبەنە بەر دەرگاي خودا ، ۋە ئىرەدايە كە بەخۋا خۋى ئەۋترى «مَسَبُّ الْأَسْبَابِ» ،
ھەر خۋاىە كە دواپريار بەخۋىەتى ، / جا بۇروون كەردنەۋەى ئەم باۋەرە ، سەيرئەكەين

خواخۋى لەسورەى مائدە ئايەى «۳۵» دا ئەفەرمى «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا الْبِرَّ
الْوَسِيلَةَ، وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» لىرەدا خۋاى گەورە زۆر بەرۋناكى
بەموسولئانانى خاۋەن باۋەر دەستور ئەدات كە بۇگەيشتن بەرەزامەندىى خودائەنئى
ھۆيتك بچەنەدەست ، ئىگومان ئەم ھۆيە ، خواپەرستى بە ، ۋە چا كەكارى بە ، چونكە
ئەفەرمى اتقوا الله ، واتە بترسن لەخۋا واتە پارىزكاربن ، ۋە ئەفەرمى جاھدوا فى
سبيلہ ، واتە تى كوشن ۋە خەبات بكن ، ۋە زوتر وتمان «جىھاد» ۋە خەبات ، دوو
جۆرى ھەيە ، خەبات لەدزى دەرخۋاستە نارەۋاكانى دەرون ، ۋە خەبات لەدزى
خرابكاران ۋە كافران ، كە واتە ئايا تۇ ئەگەر ماموستات نەنئى ئەتوانى لە ئايين بگەيت
تاپەپرەۋى لى ۋە بگەيت ؟ ئەگەر ماموستات نەنئى ئەتوانى فېرى خوئىندن ونوسن بىت ؟
ئايا بۇ زانىنى رېگەى خۋاناسىى ۋە ئايين ناسىى بۇچى پەنا ئەبەيت بە ۋە سبيلہ ، واتە
«ماموستا» . ئەكرى بلىين خواپەرستى ۋە سبيلەى بۇچى بە ؟ ئەى بەنئى ماموستا ، واتە
ۋە سبيلہ ؟ چۆن بخۋىن چۆن خۋابناسم ، چۆن باۋەرەم دامەزرى ؟ چۆن لەشەرە بگەم ؟

جا من ، كە بۇ زانىارىى ئاشكراۋ ظاهىرى شەرە ، ماموستام پىۋىست بو ،
بۇ زانىارىى قولترو جىھادى گرننگتر ، ۋە بۇ بەدەس ھىنانى ئاكامى بەكەلكتر ،
واتە پلەى «عَيْنُ الْيَقِينِ» ، چۆن پىۋىست بەماموستا ، واتە ، ۋە سبيلە نە ، ئەم ۋە سبيلە
خۋى مەقصودنە ، واتە ھدفنە ، مەقصود . خودايە ، نەك شىخ ، كاتى كەمن
پروو ئەكەمە . «كەبە» بۇ نوئىز ، لەبەرخاترى نريك بونەۋە لەخودايە روئەكەمە «كەبە»

بهره و که عبه کورنوش نه بهم ، مقصود تونی که به بیتخانه به هاته، نه گینا خو که عبه ناپه رستم وه کورنوش بو که عبه خوئی نابه .

خوای گموره سه بارهت به «ذو القربین» له سوره ی الکهف دا نه فرمی «إِنَّا مَكْنَانٌ لَّهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا لَهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّشِيرَةٌ» ، که واته سه به بو وه سیله به دهس هیتان ، دزی قورئان نه ، به موره جهی نه وه سیله و سه به به ، خوئی به مؤثر واته «کار کهر» وه هدهد ف وه مقصود «داوا کراوه نه زانرین» ، به لکو به هویتک دانرین بو که بهشتن به یه قینی ته و او ، وه به پله ی خواناسی ، وه به دهس هیتانی ره زامه ندی خوای گموره ، .. وه بی گومان خوای گموره پیاوچا کافی خوش تهویت ، «أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» یونس ، وه خوا پی خوشه که مروئی موسولان نریکی بکات له پیاوچا کان به لکو ده ستور ته دات وه نه فرمی «بِآيَاتِنَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ» سوره ی توبه ، وه مورشیدی کامیل ، بی گومان بولای خوا نه بی موسولانان بو هیچ کوی تیکی تر ری نمایی ناکات ، که واته بوچی نه که وینه پشتی سهری ، ؟ هه همیشه نه ریت و ابوه مندال له دایکویاب بیت ، له کاتیکا که خوا خوئی خالیقه ، تایا نه کری بی زن هیتان وشو کردن چاوه روانی مندال بین وه بلین خوا خالیقه ؟ ... به لام دروستیش نه و ایزانین ته نها بوئی ژنومیرد ، به سه بو مندال یون ، به لکو نه بی باوه رمان له سهر ته هویت ته گهر خواستی خوای له سهر نه بو نه و مندال هس دروس ناییت ، وه خوا نه فرمی «إِنَّهُ هُوَ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى» خوا هه م نه فرمی «لَهُ يَتَوَقَّ الْأَنْفُسُ» سوره ی زمر (۲۲) ، هه م نه فرمی «قُلْ يَحَافَاكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي يُكَلِّمُكُمْ» سجده (۱۱) تایا نه کری بلین مهرگک به دهستی مَلَكُ الْمَوْتِ ؟ خوا نه فرمی «إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ» ذاریات (۵۸) تایا نه کریت نیمه پالی لی یده یتموه وه بلین وه سیله و سه به بی پی ناوی چونکه خوا روزی دهره ، جا هه روا بو مورشید وه ماموستایانی تابین وه ریبه رانی ریگهی خواناسیش نه فرمی «وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يُعَذِّبُونَ بِأَمْرِنَا لِمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوَقِّنُونَ» سوره ی سجده (۲۴) .

به بی به م چه شنه روون ته یته وه که په نابردنه بهر نه سباب و وه سیله ی ظاهیری ، بو هه ل سوراندنی کاروباری روزانه ، چون پیوسته ، وه په نابردنه بهر دهستی ماموستایانی خویندن ، بو فیر بوئی خویننه واری دینی و دنیایی چون پی ویسته ، هه ووه هابش په نابردنه بهر دهستی مورشید و پیری کامیل وه موکه میلی ته ریقه تیش بو که بهشتن به مرز له ریگهی دهر ونه وه ته ویش هه به وجه شنه پیوسته ، وه چون بو ته وانی تر هیچ له گموره بی خوا که م نایته وه وه رازق وه «سَبَبُ الْأَسْبَابِ» وه «شاق» وه «خالی» راسته قینه خوا خوینه تی ، بو که بهشتن به پله ی بهرزی یه قین وه خواناسیش ، پیر

«حجرات» یه عنی چی ؟ واته هیشتائیان نه چوه ته دلتانه وه ، ؟ نه ودله گوشتینه چی یه تائیان تی چیت ؟ بیگومان نه چیته وجودو دهر ونو مروفا یه تی مروفته وه .

یان که نه فه رمی ، «فَانهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ» ، نایا نه ودله گوشتینه چون پاریزکاری بکات ، بیگومان مه به ست دهر ونی مروفته ، که خوئی پاریزیت له کینه له حه سه د له خو به زل زانین ، له خوانه ترسان له صه دان نیازو پیناسی ناپه سه ند ، که دینه دهر ونه وه «ته قوا» بکات واته ، پاریزبکات ، بریکیش نه لین دل فرمان ره وای له ش نیه ، به لکومیشکه ، لیره دا دوباره هه مان شتی ماددی دیته پیشه وه ، چونکه مه به ست نه نه وه دله گوشتینه یه وه نه وه میشکه ی وا له ناوی سه را ، به لکو دهر ونی مروفته ، وه له طیفه ییکه که وا له سینه ی مروفا دا ، چونکه مه به ست له «قهلب» ناوه راست و قولانی شته واته ناوه ند ، یان کا کله ی شت ، وه نه وه سه تانه ش ، ناوه ندی هه ستی ئینسانی و یجدانی و عاطینی مروفن ، نه که متر ونه زیاتر ، به نام بور ییوارانی ریگه ی ته صه ووف زورباش روونه که شوینی نه وه له طیفه یه سینه ی مروفته ، هه روا که شوینی له طیفه ی «نهفس» ناوچاوانی مروفته ، شوینی نهفس له میشکه وه نزیکه وه شوینی قهلب له دلی گوشتینه وه ، هه روا که له طیفه ی روح ، وه سیرر ، وه خه فی ، وه نه خفایش ، هه روان له سینه دا ، وه کارناسانی سلوکی ته ر یقه ت ، وه ریازه ت کیشانی ته صه ووفی ئیسلامی زورباش هه ست به شوینی یه که یه که ی نه وه له طائفه نه کن ، وه نوری هه رکامه ی ره نگه ی خوئی هه یه وه به ونوره دا لیکیان جوی نه که نه وه ، به یارمه تی خوا له به شی ته ر یقه تی نه قشبه ندی دا باسیان نه که م . شیره ی باسه که مان دیته وه سه ری نه وه ی ، نه و قه لبه ی که له ریازی ته صه ووف دا باسی نه کریت ، نه شوینه یه له دهر ونا که خواوه فی نه وه هه موه پیناسانه یه که له قورثانا باسی کراوه و بریکمان نوسی ، وه ریوار نه گوشتیت به هوئی ذیکره وه وه به یارمه تی مورشیدی پی گه یشتوو پی گه یینه ر ، نه ودله ی خاویز کاته وه له هه موخه وشیک له و خه وشه ناپه سه ندانه ی که باس کران و بیرازینته وه به پیناس و نیازی پاک ، بوته وه ی شایسته یی نه وه په یدابکات ، نوری خوا له ودله دا بینه میوان و سه قام گیریت ، وه ذیکری خوابینه خورد و خوراکی مه عنه ونی نه م دله ، نه وه ی خوا بوئی کرد ته وه ی کردو له سه ری به رده وام ما ، ذیکری کردو له سه ری به رده وام ما ، وا نوری خوا له دلیا نه دره وشیته وه . نه وه ش که له م نیعمه ت و ده س که وته گه وره یه بی به ش بو ، وا

لهونوره يش بي به شهو، دۆراندويه تي. ههروه كو خوائه فه رمي، «وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا
لَمْ يَكُنْ مِنَ النُّورِ» سورة هى «نور» ۲۴۰.

وله كوتاني دا ده سنيشان نه كه م بوئه م ثابته كه نه فه رمي. «يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله
وَأَمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ: وَجَعَلَ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ»
«حديد» ۲۸.

ووشه ي نوريش واتاي زوري خوي هه يه له كاني باسي ووشه ي نوردا باسي كراوه .

نَفْس :

«نفس» ووشه ييكي عه ره بي زورواتايه، بو مروف خوي هاتوه، وه به واتاي دهروني
تاده مي زاد وه ويستي دهرون، وه روخ، وه خوين، وه بو «عه يني شت» هاتوه ههروه ها
ئه ليين نه فس، نه وشته يه بانگك نه كه ي فلان كه س نه لي، به لي، نه وه ي نه لي، به لي
نه وه نه فسه يان نه وه ي، نه لي من، نه وه منه نه فسه وه زور واتاي تر، له قورثاني پيروژدا
پتر له دوصه دوپه نجاجار ووشه ي نفس وه جوړه كاني هاتوه، له قورثانيشدا به واتاي
مروف خوي وه به واتاي دهرون وه روخ وه ويستي دهرونيش هاتوه .

ئه م ووشه يه له گوره پاني ته صه ووف دا زور به كاربراره، به لكو نه وجه غزه ي كه
رپره وي ته صه ووف به سه ره وه راوه ستاوه، وه پاژنه، يان گيجه نه ي ده رگاي
ته صه ووف، وه كا كله ييك كه صوفي نه گه پري خاوييني كاته وه وه به خاوييني ي راي گريت
هه ره نه ونه فسه يه .

به كورتي گه ووره ترين خه باتي رپيواري ته صه ووف بريني يه له و خه باته ي كه بو
پاك كردنه وه وه دره وشانده وه وه راهي تاني نه فس نه كرينه كار بينگومان نه م كاره ي
ته صه ووف، ههروه كو كاره كاني تري، نه ميش له پروانگه ي قورثانه وه پيش چاوگيراره،
وه له ده ستوري قورثان سه رچاوه نه گريت .

ده س كاري نفس، وه پاك كردنه وه ي نفس پي نه وترت «ته زكي يه ي نفس»،
زه كات له عه ره بي دا، به پاك كردنه وه نه ليين زه كات داني سه رمايه وسامان. واته به شي
هه زاران له وسامانه ده ركردن بو نه وه ي چونكه له پروانگه ي نايينه وه نه وسرمايه،

ئەگەر زەكاتی لی ئەدریٔ پاك نیه، بەسەر پیرینی-جە یوانیش ئەلین زەكاتی جە یوان ئەویش
 ھەربەمە عینای پاکییە، واتە مردارنەبوو تەووە. کەواتە ئەزکییە ئەبیتە پاك کردنەووی
 نەفس، لەھەمو پیناسییکی ناپەسەندو ناشیرین، خوای گەورە لەسورە ی
 والشمس دا، پاش سویندخواردن بە شەمس، واتە ھەتاو، وەمانگت وەرۆژ
 وەزەوی، پاشان سویند بە «نەفس» ئەخوات، وە ئەفەرمی «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا
 فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا»، واتە سویند بە نەفسی مرووف وە بە وکەسە ی کە نەفسی ریک خستو
 وە کردو ی تە خواوەنی ئەو پیناسانە ی ئامادە بیت بوو رگرتنی ھەمو جۆرە فیرکردن و
 راھینان و وپەر وەر دە کردنیک پاش ئەم سویندە ئەفەرمی رینگە ی چاکە و خراپە ی بەو
 نەفسە پیشان داو، واتە لە قورئاندا ھەمو شتیکی بووون کردو تەو «وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ»
 «بَلَد» ۱۰ نیشانە یە بوو و رینگە ی چاکە و خراپە جائە فەرمی «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَقَدْ
 خَابَ مَنْ دَسَّاهَا» واتە ئەو ی ئەو نەفسە ی پاك کردو وە وارزگار بوو و خوش بەختە
 وە ئەو ی کە کردو یە بە ژیری «فجور» واتە خراپە و کردو وە ی ناشیرینەو «قد خاب»
 نا ئومیدو بە دەبەخت و تیشکاو.

ئەم ئایە تە، بەروونی پیشان ئەدات، کە چۆن صوفی بە کان بە پە پەرەوی
 ئەم پرتی نماییە ی خوای گەورە ئەکووشن لە بەشی رزگار بوە کان بن واتە لەوانە بن
 کە نەفسی یان پاك کردو تەو ھەر وە ھەر بە وشە ی رزگار بون وە سەرکەوتن،
 وە سەبارەت بە نەفس لە ئایە تی «۱۶» «تَعَابُنْ» دا ئەلی. «وَمَنْ يَوْقِ شَحِّ نَفْسِهِ فَاُولَئِكَ هُمُ
 الْمُفْلِحُونَ» ئەوانە ی خویان ئە پارێزن لە پرژدی نەفس ئەوانە لە رزگار بوانن.

کەواتە «ئەزکییە نەفس» واتە خاوین کردنەووی نەفس گەورە ترین کاری
 ریبواری رینگە ی تەصەووفە وە تاو و کە نەفس پاك نەبیتەو ئەو ریبوارە ھەر وە
 لە مەترسی سەرنە کەوتن و تیشکانایە، وە تا نەفس خاوین نەبوو تەو، پایە ی
 «ویلا یەت»، دەستی ریبوار نا کە ویت، بە لام پاش زال بون بە سەری نەفساوە خاوین
 کردنەووی لە پیناس و نیازی ناپەسەند، ئیتر ئەو کاتە ئۆرە ی پازاندنەووی زەرونە بە
 پیناس و نیازی پەسەند وە خزانە سەرپشتی دەرگای خوش بەختی و پیش کەوتن لە
 ریبازی تەصەووف دا، بە لام ئایا ئەم پاك کردنەووە ھەر وە ئاسانە؟ وە ئایا چۆن مرووف
 ئەتوانی زال بیت بە سەری نەفسا؟ وە ئایا دەسکەوتی چی یە؟

یە کەم قوناغی دەس پێ کردنی کار، بە تەو بە دەست پێ ئەکات،
 پاش تەو بە کردن لە ئەنجام دانی ھەر چی شتی کە خوایی ناخوشە «نەھی لەمونکەر»

ئەوسا كە پىياردان و بەردەوام بون لەسەرھەرچى خۆپىيى خۆشە «ئەمر بەمە عروف» ، پاشان لەسەرى خواپەرسى بەپى دەستورى قورئان و شەرىعەتى موحەممەدى ، بەتايىبەتى بەردەوام بوون لەسەرى «ذىكرو» بەھەموجوړىكى ، وە بەرگرى كردن لەداخوازەكانى نەفس ، وە كوچەز كردن بەدەسەلات ، بەسەرمايە و سامانى زۆر بەرابوردن بەشيوەيىكى زيادە رەوى باوەكو ئەوشتەش حەلال بى . بەكورتى راھىنان و وەرزاندنى نەفس ، تائەوكاتەى كە مورشيد بەپى وىستى ئەزانىت ، يان مروّف خۆى بزانىت ، ئىتر بوەتە خواوەنى ئىمانى «عين اليقين» وە تازە هېچ شتى كارى تى ناكات ، پاش ئەووش «افراط» يان «تەفريط» ھەرخراپە ، واتە زۆر لەسورتيپەربون يان زۆر كشانە دواو و كوٹاھاتن .

رەبوارانى رىنگەى تەصەووف چەن قوناغيكيان بو ئەم خاوين كردنەوھى نەفسە داناو ، وە لەھەر قوناغيكا ئەم نەفسە ناويكى ھەيە كە ئەویش ھەرلە قورئانەوھ وە رگىراوھ .

لەكتىبى «معجم مصطلحات الصوفية» دا ئەئىت نەفس پىنج جوړى ھەيە «حەيوانى ، ئەمارە ، موٹەمە ، لەووامە ، موٹەمەئىنە» ، پاشان ئەلى ئەئىن نەفس «ناطيقە بەوصالِحە وە حەكىمە» ، پاشان ئەلى «نەبەوى بەيشى» ھەيە .

لەكتىبى (الفاظ الصوفية ومعانيها) دا باسى «ئەمارە ، لەووامە ، موٹەمەئىنە ، راضى بە ، مەرضى بە ، كامىلە ، ئەكات .

بەلام «شيخ محمد امين الكردي» لەكتىبى «تنوير القلوب» دا حەوت پلە دائەنى بو نەفس «الاماره ، اللوامه ، المطمئنه ، الملهمه ، الراضية ، المرضيه ، الكامله» .

بەكورتى ، ئەم ناوانە ناوى خويان وابەخويانەوھ ، الامارە : بەونەفسەى مروّف ئەئىن كە ھەستى حەيوانى و شەھوانى ئەو زالە بەسەرى ھەستى ئىنسانى ئەودا ، وە بو بەپى ئەوترى ئەمارە ، چونكە فەرمان بەخراپە كردن ئەدا بەسەرى خواوەنيا ، واتە ھەلى ئەئىت و پالى پيوە ئەئىت بوخراپە كردن ، مەقامى ئەم نەفسە لەوئايەتەدا دەرئەكەوئىت ، كە حەزرەتى يوسف ئەفەرمى : «وما ابرئى نفسى ، ان النفس لامارة بالسوء» (يوسف) (۵۳) جا برىكيان ئەئىن ھىشتائەم قوناغە باشترە لەقوناغى نەفسى حەيوانى ، ئەویش ھى ئەوكە سانەيە كە لەئزان ، ھەرخواردن و نوستن و رابواردن زياتر ، ھىچى تر نازانن ، وە ھىچ بەلايانەوھ گرنك نىە رابواردن و سەرمايە چۆن دەست بەدات ، حەرامە حەلالە ، كوشتنە پرىنە ، فەرق نىە ، ئەو لەو ھەر و رابواردنى

بهلاوه گرنه، نیت هر جوړی بوی ربك كه ویت. جائه گهر هر له بناغه دا نه و كه سه
 خواوهنی نه م جوړه نه فسه نه بو، یان، دهستی له و جوړه ژبانه هل گرتبو نه فسه كه ی
 «نه ماره بالسونه» هیشتا هر چه ز لهشتی ناشیرین نه کات، جائه گهر گه یشته نه وهی
 له م حاله، روهو چاك بون رویش، وه ته وهی کرد، وه ریگه ی خوا به رستی و
 نینسانیه تی گرتنه بهر، نه و کاته نه فسه كه ی نه بیته «له و واه» واته لومه كهر، لومه ی
 خواوه نه كه ی نه کات، نه گهر کارینکی ناشیرینی کرد، یان ویستی بیكات، «لَا اُقْسِمُ بِیَوْمِ
 الْقِیَامَةِ وَلَا اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللّٰوَاهِ»، واته قه سه م به روژی قیامت، وه قه سه م به ونه فسه ی
 كه لومه ی خواوه نه كه ی نه کات، له سه ری کاری ناپه سه ند، كه واته نه مه قوناغی کی
 گهر وه په سه نده بونه فسی مروّف.

مله م یشت، هر نیشانه ییكه له و تابه ته ی كه زو تر باسه ان کرد «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا
 فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا» لیره دا، نفس، واله حالیکه، چا كه و خراپه لیك نه داته وه، نه زانی
 «فجور» واته کاری ناپه سه ند کامه، وه «تقوا» واته پاریزکاری کامه ته.

پاشان نه فسی، «مطمئننه»، راضیه، وه مرضیه «دینه پیشه وه كه له سوره ی «الفجر» دا،
 نه فهرمی «يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَةً»، نه مه ش له حالیکه یه هم
 نه و له خوا راضی یه و هم خوایش له و راضی یه، واته نه ونه فسه ی خوی لی رازی یه و
 نه ویش دل خوش و رازی یه له و پاداشه ی خوا نه داتی «رضی الله عنهم ورضوا عنه».
 پاشان باسی نه فسی کامیله دینه پیشه وه. كه به لای نه م سه رچا وانه وه نه م پایه پایه ی
 نه فسی پیغه مبه رانه و، وه لی یه کامیله کان، نفس له روانگه ی ریوارانی ری روه ی
 ته سه و و فوه بریتی یه، له له طیفه ییك له له طیفه کانی عالمی خهلق، كه له گه لی
 (چوار عونصور) دا نه بیته پیئجه مین واته، رطوبت یان تاو، وه خاك، وه هوا وه گهر ما،
 واته (حهراره) یان ناگر، بهر انبه ر به قلب، وه روح، وه سیر و خه فی، وه نه خفا، كه
 هی عالمی نه مرن، جارینکی تریش باسی نه م له تیفانه مان کرد، به لام به یارمه تی خوا
 له کاتی باسی «طهریقه ی نه قشبه ندی» دا باشر باسی نه كه م.

جائه بی نه و له طیفه ی نه فسه یشت به هو ی ذیکره وه خاوین بکریته وه، جا له
 «اصطلاحی» نه قشبه ندی یه کان به م نه فسه نه وتری «نه فسی ناطیقه».

«تمام شرف الدین محمد بن سعید البوصیری» كه له ۶۹۶ ك، له دنیا ده رچوه،
 له قه صیده ی (بورده دا) شیعیکی جوانی هه یه سه باره ت به پراهینانی نفس، كه نه لی.

«وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ إِنْ تُهْمِلَهُ سَبَّ عَلَى حُبِّ الرِّضَاعِ وَإِنْ تَقْطِعَهُ يَنْفَطِمُ» ئەلئى، نەفسىش ھەر وەھ کو مندال وایە، مندال ئەگەر بێت و لە شیرى نە پڕتەو، گەر و ئە بێت کە چى ھەر دەس لە شیر خواردن ھەل ناکرئى، بەلام ئەگەر خۆت بپڕتەو، ھەر ماو ھىکى زەحمەتە، ئیتر رادبێت و دەست لە شیر خواردن ھەل ئەگرت.

حەزەرەتى «شیخ عبد القادری گەیلانى» لە کتیبى غونبەدا ئەفەرمى، ئافەتى نەفس ئەو تە حەز ئەکات لەو ھى خەلک پیا ھەل دەن و تە عریفى بکەن، وە ناوى بە چاکە بەرن، وە ستایشى بکەن، ئەفەرمى ئەو کەسە ئەبیتە «حەمال» بارکیش، بار بەرى عیبادەت، بۆ چى؟ چونکە وای لى دبێت بۆ ئەو ستایش کردن و لپرازى بونەى خەلق خوا ئە پەرسى، خویشى بە خۆى نازانیت، بە خۆى نازانیت، تا ریا بە جارێکا ئەیکاتە ژرەو.

مروّف کاتى ئەم نەخویشى بەى خۆى بۆ دەر ئەکە و بێت، چاوپۆشى بکات لەو رەزامەندى خەلقەو لەو ستایش کارى بە، ئەگەر وای کرد سە بر ئەکات، و رده و رده نەفسى روو ئەکاتە، تەمەلى، وە مەبلى خوا پەرسى کەى کەم ئەبیتەو. پاش ئەم تاقى کردنەو بە، مروّف نەفسى خۆى ئەناسى، وە ئەزانى چ بە لاییکە، وە چ درۆزن و فیل بازو دەس بریکە.

بەلى ھەر وەھ کو خواى گەر و ئەفەرمى «وان لیس للانسان الا ماسى وان سعیه سوف یرى».

بەلى تى کوشان ھىچ بەر ھەمىک دەستى مروّف ناکە و بێت ئەگەر یش تى کوشا بەر ھەمى وەر ئەگرت.

ھەر وەھ ئەفەرمى «والذین جاھدوا فینا لنھدینھم سبنا» «عنکوت» یان «وجاھدوا باموالکم و انفسکم فی سبیل اللہ»، شیخ زکریا أنصاری لە حاشیەى ریسالەى قوشەبرى بەدا ئەفەرمى رزگارى نەفس والەو ھەدا جەلەوى بگرت لە ئارەز وە کانی، و جەلەوى بىەى بۆلای ئەو شانەى کە خوا لەوى داوا کردو، بىگومان خوا تىحتیاجى بەم تىکوشانى تىمە نىە بە لکو تىمە بۆ قانجاری ھەردو جىھانى خو مانە ئەبى تىکوشین، ھەر واکە ئەفەرمى «وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ». شیخ عبد القادری گەیلانى لە کتیبى (فتوح الغیب) دا ئەفەرمى «نەفسى ئەمارە» دوو حالەتى ھەبە، یان وا لەخویشى دا یان والە ناخو شیدا، ئەگەر کەوتە گرفتارى و دەردى سەر، وادىای بە لاو ھەبیتە چەر مەچۆلە کەو سەرى دنیاى لى دبیتەو بەکو دەس ئەکاتە ناشوکرى و کوفر کردن.

ئەگەر ئىش دىنباھە ئارەزى ئەو بو، دەس ئەكاتە رابواردنو لەو ەرو داوین پىسى،
 ۋە ئەگەر ھەزارى بوو داواى دوھەزار ئەكات دوى بو چوارى ئەوى، بەكورتى
 بەھىچ تىرناخوات. ھەروەكو خواى گەورە ئەفرمى «كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ أَلْفٌ
 اسْتَغْفِي» (علق) (۶) (۷)، واتە مروف كە لە نیازو ھەزارى كەوت،
 ۋە دەسە لاتی پەیدا کرد ئىتر لەخوى دەر ئەچىت، ۋە خواى خوى بەھەق نانسى،
 ۋە ھە نادىت پى دائە كىشىت.

ئەو ەى خوى ناسى خواى خوىشى ئە ناسىت «مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ» ئەو ەى
 خوى ناسى خواىشى ئە ناسىت، ھەروا كە ھەزەرتى يوسف نەفسى خوى ناسى
 ۋە فرموى «وَمَا أُبْرِيْ نَفْسِيْ اِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ»، كە نەفسىشى ناسى ئىتر جەوى
 بوشل ناكات. بەكورتى خەبات و تىكووشان بۆناك كەردنە ۋەى نەفس بە كىكە لە پایە
 بناغە يىھە كانى رپزەوى تەصەووف ۋە بەئى ئەوخەباتەو بى ئەو پاك كەردنە ۋە، ھىچى
 بۆنا كرىت. منىش مەبەستم ناساندنى نەفس، ۋە پىو پىست بونى خاوين كەردنە ۋەى
 نەفسە، نەك بە ۋى، بى سەلیم كە ئەم كارە چاكەو، ئىو ە ئە بى بىكەن، بىنگومان
 ئەو ەى ئەم رپزەوى دا بەر، ئامادە یش ئەبىت بۆ ئەم خەباتە، گەورە پىاوانى
 رپزەوى تەصەووف، ۋەكو جونەيد، شىخ معروف، ۋە سرى سقلى، ۋە سەھل بن
 عبد الله، ۋە غەزالى، ۋە ھەدان لە گەورە پىاوانى ئەم رپزەوى، ھەزاران فرمودەى
 بەرزىان ھەبە، بۆنا پىو نەن و دل گەرم كەردنى مورىدى ئەم رپزەوى سەبارەت بە خاوين
 كەردنە ۋەى نەفس، كە باس كەردنەى لە چوارچىو ەى ئامانجە كە مان بەدەرە.

ذکر:

ذکر، ۋوشە يىكى ەرە بى ە، بۆ ناو بردن و یاد كەردن بە كار ئە برىت، ۋە واتاى
 تىرش ھەبە كە پىو نەدى بە باسە كە ۋە نە، بە لام لە روانگەى ئىسلام ەو ە
 بۆ ستا یش كەردنى خوا ۋە یاد كەردن و ناو بردن بە كار ئە برىت، ۋەكو ئەو ەى، بلىن
 «سُبْحَانَ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، يان ە لەوات خوىندن و دوعا خوىندن یش
 ھەر ئە كرى بخرىنە چوارچىو ەى ذىكەر ەو ە چونكە ئەو یش ھەر رپزگرتن و

ستایش کردن و پی‌هاتنه، به‌گه‌وره‌بی‌خوا، هه‌روه‌ها هه‌ر نه‌وه‌دونو ناوه‌کافی‌خودا، له‌قورئانی‌پی‌روژدا، ووشه‌ی‌ذیکر، جگه‌له‌مانه‌ش بو‌نو‌ی‌ز‌کردنیش واته‌بو‌ناوی‌نو‌ی‌ز‌وه هه‌روه‌ها بو‌ناوی‌قورئان به‌کاربراره، له‌وشوینه‌دا که‌باسی‌ئه‌وه‌م‌کردوه، ذیکر که‌نه‌ریقی‌صوفی‌یه‌کانه، ریک‌ئه‌که‌ویت‌له‌گه‌لی‌فه‌رمانی‌قورئاندا، په‌نجه‌م‌راکیشاوه بو‌زوریک‌له‌وئایه‌تانه.

بو‌نومونه، «إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ» سوره‌ی‌الحجر «۹»، روونه که‌مه‌به‌ست‌له‌ووشه‌ی‌ذیکر‌لی‌ره‌دا‌قورئانی‌پی‌روژه.

لی‌ره‌شا‌که‌ئه‌لیت، (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا، إِذَا نُوذِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ) الجمعة (۹) دیاره‌لی‌ره‌دا‌مه‌به‌ست‌له‌ووشه‌ی‌ذیکر‌نو‌ی‌زی‌جومعه‌یه. مه‌به‌ستم‌ئه‌وه‌یه‌له‌قورئانا‌ووشه‌ی‌ذیکر‌جگه‌له‌واتای‌ناو‌بردن‌و‌یاد‌کردن، به‌واتای‌ت‌ریش‌هاتوه، به‌لام‌به‌واتای‌ناو‌بردن‌و‌یاد‌کردن، ده‌یان‌ثایه‌ت‌هاتوه، وه‌کو، «وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ» «فَاذْكُرُوا اللَّهَ» يان «فَاذْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا» «وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا»، «اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا»، وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ «الَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ»، وه‌ده‌یان‌ثایه‌تی‌تر.

لی‌ره‌دا‌مه‌به‌ستم‌هه‌ر‌ئه‌وه‌ته‌بلیتم، له‌قورئان‌دا، ذیکر، به‌واتای‌ناو‌بردن‌و‌یاد‌کردن‌هاتوه، ئه‌مه‌له‌روانگه‌ی‌واتای‌ووشه‌وه.

له‌روانگه‌ی‌ئه‌وه‌پیشه‌وه، ئه‌م‌یاد‌کردن‌و‌ناو‌بردن‌ده‌ستوریکی‌خودا‌وه‌ندی‌یه، وه‌فه‌رمانیکه‌و‌ئه‌بی‌ئه‌نجام‌دریت، چ‌له‌چوارچیوه‌ی‌نو‌ی‌زا، چ‌له‌چوارچیوه‌ی‌ناو‌بردن‌و‌یاد‌کردنا، خو‌هه‌موی‌ئه‌وئایه‌تانه‌خویان‌فه‌رمانن‌وه‌کو «وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا، وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ، فَادْكُرُونِي اذْكُرْكُمْ، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالِكُمْ وَلَا أَوْلَادِكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ، وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ» وه‌ده‌یان‌ده‌ستوری‌تر، بو‌مانی‌ده‌ر‌ئه‌خه‌ن‌که‌ئه‌م‌یاد‌کردن‌و‌ناو‌بردن‌واجبیکه‌له‌سه‌ری‌هه‌مو‌موسولمانی، وه‌موسولمانی‌ته‌واو‌به‌که‌سی‌ئه‌لین، هه‌یچ‌کارو‌کاسبی‌و‌سه‌رجه‌نجالیکی‌مال‌و‌خیزان، نه‌توانی‌رینگه‌ی‌ناوی‌خواب‌ردن‌و‌یادی‌خوا‌کردنی‌لی‌بگریت، «رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمِْ بَيْعَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ».

یان‌وه‌کو‌له‌پیشاوتم «لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالِكُمْ وَلَا أَوْلَادِكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ» ئه‌مانه‌خوی‌ئه‌وه‌ئه‌گه‌یی‌ن‌نابی‌هه‌یچ‌شتی‌بکه‌ینه‌بیانو، یان‌نابی‌ئه‌وه‌بکه‌ین‌به‌بیانو‌که‌ده‌س‌نو‌ی‌ز‌مان

نیه ، یان ئەبێ لە مزگەوتابین ، یان دەورمان چۆل بێت جائەتوانین ذیکر بکەین
 بەهەر حال ، ئەوەی بیهوی ناوی خوابیات ، لەهەموو حالێکا ئەتوانی ناوی بیات ،
 «فَاذْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ» النساء (۱۰۳) ئەمە خۆی فرمانە ، یان «الَّذِينَ
 يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ» آل عمران (۱۹۱) ئەم فرمانەش ئەوە نیه بلیین
 روژی جاری یادی بکەین ، یان هەرنویژکردنەکه ، ئیتر بەسە ، چونکە ئەوە لە کوی ،
 ئەوە لە کوی فرمان بدات بەهەلسان و دانیشتنو پال کەوتن ، بەدل و بە زمان ،
 بەشە و بە روژ ، ناوی بەرین و یادی بکەین ، وه ووشە «كثيْرًا» ، زور جار دوبارە
 کراوە ئەوە ، «اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيْرًا» (۳۳) (۴۱) ، «واذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيْرًا» (۳) (۴۱) ئەمانە
 هەموی ئەوە ئەگەین ئەم ذیکرە ئەبێ زور بێت ، هەر وەها ئەفەرمی ، «واذْكُرْ رَبَّكَ فِي
 نَفْسِكَ تَضَرَعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ ، بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِيْنَ» اعراف
 (۲۰۵) لیرە شا ئەگەین هەر وەها کە ذیکر بە زمان پێویستە بەدلیش پێویستە «فِي
 نَفْسِكَ» وه ئەویش هەر حسیبە ، وه ئاخری ئایەتە کەیش «وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِيْنَ»
 فرمان بەوە ئەدا ، نابی دەس لە ذیکر هەل گری ، هەر وەها ئەفەرمی ، «وَمَنْ يَعِشْ
 عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نَقِيْضٌ لَهُ شَيْطٰنًا فَهُوَ لَهُ قَرِيْنٌ» (زخرف) (۳۶) . ئەوەی دەس هەل گری
 لە ذیکری رەحمان ، شەیتانیکی بۆتایین ئەکەین ، یان ئەیکەینە هاوملی شەیتانیکی ،
 کەواتە ذیکر کردن ، لەروانگە ی دینە وە ، سپاردە ییکی هەموو موسولمانیکە وە لەسەری
 هەمومانە بە ئاشکرا و نەبێ شە و روژ ، ناوی خوا بەین و یادی بکەین ، وه ئەگە ریش
 نەیکەین خوابی ناخۆشە و هاوملی شەیتانمان ئەکات یان ئەفەرمی «قَوْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوْبِهِمْ
 مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ» هاوار بۆ ئەوانە ی دلیان تاریکە ، چونکە ذیکری خوا ناکەن «زمرو» (۲۲۰) ،
 لەم روانگە وە یە سو فی بەکان ، مادام هە دە فیان ئەوە تە بکۆشن بۆ ئەوە ی ، موبە مو ،
 فرمانە کافی خوی گە و رە ئەنجام دەن ، روو دێرن بو ذیکر ، ئایا ئەم ذیکرە نو یژ کردن ،
 یان قورئان خویندن ، یان ناوی خوا بردن و ، صە لەوات خویندن و دو عا خویندن بێت
 «ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرَعًا وَخِيفَةً» (اعراف) (۵۵) .

دینە وە سەری چۆنەتی ئەم ذیکرە لەروانگە ی تە صە و و فە وە .

هەر وە کو بۆمان دە ر کە و ت ، ذیکر دوو جو رە ، بە زمان ، یان بە دل ،
 هەر وە کو و تمان «فِي نَفْسِكَ» ، بری لە تە ر یقە تە کان لاین گیری ذیکری زمان ،
 وە برێکیان لاین گری ذیکری دەرون ، وە بری ئە تین هەردوکی باشە و اتە بەر لە و ا

بەزمان ، تاوردە وردە ئەو کەسە رادبیت ، لەپاشان بەدل . لەکتێبی «حقائق عن التصوف» دا ، لەزمانی «علامه المناوی» یەو ، ئەلبیت ، ذیکر سی بەشە ذیکری «عموم» ، واتە ئەخوینەوار یان خەلک بەتێکرا بەزمانە ، ذیکری هەل بژێراوان ، یان گەورە پیاوان بەدلە ، ذیکری هەل بژاردە ی ناوی ئەوانیش ئەووەتە ، لەخۆشی «موشاهەدە» واتە دینی ذیکر بوکراو ، واتە ، خوادا «مذکور» ، ئیتر ناو بردنیشیان لەبیر ئەچیتەو ، لەم کتێبەدا نزیکە ی «صەد لاپەرە» ، هەر لەسەری ذیکر چو ، ئەووە ییەوی ئەتوانی سەیری بکات هەر وەها کتێبی ، «الفتوحات الربانیة علی الاذکار النوویة» ج (١) ، یان ریسالە ی قوشەیری ، وە هەمو کتێبە کانی تری ئەصەووف ، یان «المُرشد الی آیات القرآن الکریم وکلماته» ، بەشی «ذیکر» یان کتێبی «المواهب السمردیة فی مناقب القشبندیة» «محمد امین الکردی» ، وە صەدان کتێبی تر .

«ئامی ئەووە ی» باوەری لەسەر ئەووەتە ذیکر هەمو جوړیکی هەرباشە ، چ بەزمان چ بەدل چ بەهەردوکیان ، بەلام ئەلی ، ئەگەر هاتو هاتە سەری ئەووە ی هەربە پەکیکیان ذیکر بکات ذیکری دل باشتر . «الفتوحات الربانیة علی الاذکار النوویة» ج (١) «وَلَا تَطْعُ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبِعْ هَوَاهُ» (٢٨) (الکھف) زۆر بە باشی پیشاندەری ذیکری قەلبە هەر وەها گرنگی ئەو ذیکرە .

بەهەر حال مەبەست ئەووەتە ، ناوی خوا بردن وەخوا پەرستی ، وە لەخوا پارانەو ، هەر جوړی بیت باشە ، وە بە شوین و بە جیگا و بە پراهنانی مورشید ، وە بەو زعی ئەو کەسە کەوتو ، بوئومو ، ئەگەر ئەو دەنگی بەرزە ربانی تیا بیت باش نیە ، ئەگەر هوی ناپەختی خەلکی نەخۆش و نوستو و نوێژکەری تیا بیت چاکنیە ئەگەریش دەستەبێک ، بە ئەدەب ، وە بە ئی ئەوشتانە ی و ترا سەرگەرمی ذیکری خوا بن چی هەبە لەو چاتر ، دەنگی بەرزیش تادەنگی بەرز فەرقی هەبە ، ئەکری دەنگیش بەرزبیت بەلام وانە ئی هوی ناپەختی خوی و خەلک بیت ، بە کورتی مروئی موسلمان خاوەن ئاوەز ، خوی ئەتوانی ، بزائیت کوی بوئەووە ئەشی بە دەنگی بەرز ناوی خوا بیات ، وە کوی بوئەووە ناشیت ، کامی لەسنوری شەرع دەر ئەچی ، وە کامی وا لە چوار چێو ی شەرعاً ، جا پری لە ربیوارانی ئەسەووف لە پرتی ذیکری نەبی یەووە سلوک ئەکەن ، پریکیان لە پرتی ذیکری ئاشکراو پریکیش بەهەردوکی .

وتمان هه مو ناوی خوا بردنیک ذیکره ، وهکو «سبحان الله ، الحمد لله لا اله الا الله ، الله اکبر» وههروهه ها ذیکری «منفرد» ، واته تنها ناوی خوا بردن که بریتی بیت له ذیکری «الله» یان ذیکری ته وحید «لا اله الا الله» ئیمه وتمان ریواری ته سه ووف تی ته کوشیت که دلی له خهوش پاک کاته وه ، بوئه وهی ته و دله شیاوی ته وه بیت نوری خوی تیا بدره وشیتته وه ، وههروهه کو له حه دیتا هه به بیتته «عرش الرحمن» واته مه نزلی خوا جا ته و دل پاک کردنهش ، خو به گالته ناییت ، گالته نیه مروف بتوانی هه رچی پیناسی خراپه وه کو حه سه د ، وه کو خو به زل زانین ، وه کو مشت قوچاوی ، وه کو درو زنی ، وه کو زور بلی تی ، وه ته و شتانه ی زوتر باسه ان کردن ، له دلی خویا ، لایان بات ، وه دلی پرکات له پیناسی په سه ند ، خو هه روا ناکریت ، .. ، خه بات و تی کوشانی ته وی ، زوران گرتی ته ویت له گه لی (نفسی ته شماره) دا ، جا به وجوره ی له هزاره چوار سه د ساله وه ، تاقی کرا وه ته وه ، باشترین ده رمان وه به کارترین ، ژهنگ لابه ر ، وه ژهنگ سو تینی دل ، ذیکری خویا ، دل به ذیکری خوا نارام ته گرتی و دل نیا ته بیت ، «أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» (رعد) (۲۸) ، ذیکر ، ته بیتته هوی ته وهی خوی گه وره ییش یادی ته وه که سه بکات «فاذکرونی اذکرکم» (البقره) (۱۵۲) دل ژهنگی هه به ، بی گومان ته و ژهنگه مه عنه وی به ، ههروهه کو له قورثانا ته فه رمی «كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» (مطففين) (۱۴) واته کرده وه ناپه سه نده کانیان بو ته ژهنگ به سه ری دل یانه وه ، یان «وَنَزَعْنَا مَا فِی صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ» بی گومان ته «غیله» هه به وه مه عنه ویشه و ئیمه ههستی ناکه یین ، غیل ، واته کینه و خه یالی ناپه سه ند ، که واته ریواری ریگه ی ته سه ووف تی ته کوشیت به هوی به رده وام بونه وه له سه ری ذیکر دلی خوی له هه مو ژهنگی پاک کاته وه ، ... وههروهه کو خویان باس ته که ن وه سه دان ساله هزاران هزار ، له م نیعمه تی دل پاک ی به به ر خوردار بوون ، ته لئین ، دل وه کو ئا وینه ی دو که ل گرتو وایه ، به هوی ذیکرو زیازه ته وه سه یقل ته دری ، وه پاک ته بیتته وه ، ته وساکه نوری خوی تیا نه دره وشیتته وه ، وه ته سراری مه عنه وی تیا ده ره ته که وی وه هه رکه سه و به گویره ی لیستیعلنادو ناماده بی خوی ، ده س که وتو ، به ره مو به هره ی پی ته گات .

هه رچهن ته م ذیکره بوئه وانهی مورشیدیان هه به به پی تی ده ستوری مورشید هنجام ته دری ، به لام ذیکری هه میشه بی وهه مولا گر ، بریتی به له ذیکری (الله) وه یگری «لا اله الا الله» پیغه مبه ر ته فه رمی «أَفْضَلُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيِّينَ مِنْ قَبْلِ كَلِمَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا

«الله» ، واتە باشترین ووشەيىك من وپتەمبەرانى تر وتومانە ووشەي «لا اله الا الله» يە ، لەگەل ئەو شەشا بگرە مورشيدىك لەكاتىكى تايبەتا ، ذىكرى لاحول ولا قوة الا بالله بەمورىد پيشان بدات ، يان خوئىندى سوره تىكى تايبەت لەقورئاندا. زوتر باسى قەبض وبەسطان كرد ، زورجار لەو حالانەدا مورشيد بەپىي «تەشخىصى» خوئى ذىكرى ئەو ريبوارە ئەگوريت .

هەرچەن وتمان ذىكر بەهەموجوئى دروستە ، لەگەلى ئەو شەشا پرى مەرج هەيە بو ذىكر كردن ، كە كارناسانى تەصەووف دايان ناوە ، بوئەوئەي ريبوار زوتر بە بەهرە بگات ، بەرلەهەموشتى پاكو تەمیزی و دەس نويز ، پاشان لەجىگەيىكى كەنار ، وە بەوجوئەي هەستى ريبالى لى ئەكرىت ، سى هەم «حوزورى قەلب» واتە لەدلەوئە خوئى ئامادەكات بو ئەوئەي كەوا لەحوزورى خوادايە ، وەئەئى ياساى ئەدەب بەكار بىريت ، وە چاوەروانى كەرەمى خوايىت ، چونكە غافل بون زور كار ئەكاتە سەرى كەم بەهرەي .

وە لەدلەوئە بليت خوايا من مەبەستم ئەوئە تۆم لى رازى بيىت ، وە لەتوئە نزيك بم ، بەلام مەرجى پتويست بو هەردولا ، وە بو مورشيددارو ئى مورشيد ، تەوبە كردنە ، چونكە مروئ تايەئىن نەدا ئىترخراپە ئەكات چاكەي بۆسەر ناگرىت بەلام بو ذىكرى دەروئى شتى تىرى پى زيادئە بيىت ، بەرلەهەموشتى ، هەتا ئەوئە وشوئە چۆل و چۆلتريت باشترە ، تەنانەت يىبابانىك ، يان وەكو مەشهورە ، «خەلوە» يىك بيىت ، دەنگى خەلك نەگاتە گوئى ، وە ئەمەش بو «تەركىزە» ، لەكاتى باسى «تەرىقەي نەقشبندى» دا باشتر ئەم مەبەستە شى ئەكەمەوئە ، جا لەسەرەتادا بە ذىكرى «الله» ، واتە ذىكرى ذات ، دەست پى ئەكرىت ئەوئە شى هەر بەپىي باوەرى مورشيدە ، ئەگەريش ئى مورشيدبو وا خوئىو ئارەزوى خوئى ، دەس ئەكاتە ذىكر كردن ، واتە ذىكرى «قەلب» .

مەبەستىك هەيە كاتى هاتوئە روونى كەمەوئە ، ئەوئە شى چەسپاندى زمانە بەئاسانەي دەمەوئە ، لەكاتى ئەم ذىكرەدا ئەمە مەرجىكى زورگرنگە ، بگرە زوركەس بلى ئەمە چى يەو بوچى باشە؟ من خوئم بەسەرماهاتوئە ، وە ئەوئەل جاربو تەمەنم چوار دە سال بو ، شىخى باوكم دەرەجەي عالى بيىت ، تەرىقەتى تەلقين كردم ، فەرموى ذىكرى (الله) بكە لەدلەوئە ، وە لەو كاتەدا زمانت بچەسپىنە بەئاسانەي دەمتا ، خيراوتم بەلى ، ئى ئەوئەي بپرسم بوچى ، چونكە هەم روم نەبو هەم عەقلم پى نەئەشكا ،

ئىستىقە زانم مەبەست لەم كارە بەستەوەى زمانە، چونكە زمان عادەتى كوردە بەحەرە كەت لەكاتی قسە كردنا، جائەگەر ئەبەستەوە تەكان ئەخوات، تەكانی خوارد بى ئەوەى بەخوت بزائیت ذىكرە كە لەدلەوە ئەگەر پیتەوە بۆزمان، وە پىسە كەت ئەبیتەوە بەخوری، واتە هەرچى دلت پام كوردەو پات هانیو بەوەى وردە وردە رايیت لەسەرى ذىكر، خیرا ئەچیتەوە سەرى خدەكەى لەو وپیشى، وە هېچت بەهېچ نای.

كەواتە ئەم زمان بەئاسمانەى دەمەوە چەسپاندنەش هەربۆ «تەركیزە»، هەرچەن باش شەتەكى دەیت، زوتر دلت بۆرادیت، وە خواپارايیت، وە ئەگەر مورشیدی باش هەبیت، پاش ماوەبىكى كەم، دل دەس ئەكاتە ذىكر كردن، وە «لەطیفە»ى دل لەژەنگ پاك ئەبیتەوە، وتم لەپاشان باسى «لەطائف» ئەكەم، لیرەدا، «إصلاحك» هەبە، ئەویش صوفى پەكان بەكارى ئەبەن، كەبریتی بە، لەعالمى خەلق، وەعالمى ئەمر، «أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ» (۵۴) (أعراف)، جا بەلای رینوارانى تەسەووفەو، عالمى خەلق، ئەم جیهانى مادە، وەمەوجوداتە بە، عالمى ئەمریش، (ممكنات یان معنیاتە) كە بە ئەمرى خوا دروس بو، بە ئەمرى «كن». ئەولەطائفەى كەوتمان. هېچ كام مەحسوسات نین، وەكو قەلب، رۆح، سیرر، خەفى، ئەخفا، ئەمانە، بەك لەشوینى بەك بەم ذىكرى الله، پاك ئەكرتەوە، جا پاشان نۆرەى پاك كردنەوەى عالمى مەحسوساتى مرووف دیت، كەبریتی بە لەنەفسى ئەوكەسە (نەفسى ناطقە)، كە لەبەشى نەفس دا باسى ئەكەم، وە (عەنەصیری ئەربەعە)، واتە چوارەونصور، یان چوارماددە، واتە «ئاوو هەواو وشكى و حەرارەت»، ئەویش بەجیا باس ئەكەم، جائەگەر ذىكر لەقەلبەوە دەستى پى كرا ئەلین، لەعالمى ئەمرەوە دەستى پى كوردە ئەگەریش لەزمانەوە دەستى پى كرا، ئەلین لەعالمى خەلقەوە دەستى كوردە بەذىكر، جائەوەى لەعالمى خەلقەوە، واتە لەذىكرى زمانەوە، دەستى پى كرد، ئاخیرین قوناغى ئەبیتە تەزكیهى «دل»، واتە پاك كردنەوەى دل، بەلام ئەگەر لەدلەوە دەستى پى كرد، وا هەر بەپاك بونەوەى دل كە (سولطانی) لەشە، هەمو لەطائف و عەنەصیرەكان مل كەچ ئەبن، وەزوو، بەك لەشوینى بەك، خوتەدەن بەدەستەوەو پاك ئەبنەوەو، پىوار ئەگاتە مراز.

جائەلین شاهی نەقشبەند كە فەرمویەتى «بەكەم قوناغى ئیمە دو قوناغى خەلكە»، یان ئەوكارەى ئیمە لەپیشا ئەى كەین خەلك پاش ماوەبىكى زۆر، خەبات كردن، جا

ئەيگاتى، ئەمەتە، واتە ئەوان پاش بېرىنى نۆقۇناغ جاتەگەنە دل، ئىمە بەرلەھە موشى
دل پاك ئەكەينەو.

ذىكرى دووھەم، بۆھەردولا، «نەفى و إثبات»، كە بىرىتە، لە ذىكرى «لا اله الا
الله»، لا اله، نەفى ئەكات، كە هېچ خوايىك نە، پاشان (إثبات)، واتە «جگەلە الله»،
بۆئەوانەى ذىكرى ئاشكرايان ھەيە، بەردەوام ئەبن لەسەرى ئەم ذىكرە بەزمان، تا
بەمراز ئەگەن

وئەوانەش كە بەدل ذىكر ئەكەن ھەر وھەكو ذىكرى «الله» دەس ئەكەنە ذىكرى لا
اله الا الله، ئەگەرمور شىدبو وا بەدەستورى ئەو، ئەگىنا خۆبۇبەختى، بۆئەو كەسەى
مورشىدى ھەيە ھەم بۆ گواستەنەوھى ذىكر لەم لەطيفەوھ بۆ ئەو لەطيفە وھەم
بۆگواستەنەوھ لە ذىكرى ذاتەوھ بۆ نەفى و ئىسبات، بەفەرمانى مورشىد ئەگۆزىتەوھ،
جاتەگەر ذىكرى «الله» يان «لا اله الا الله» تولى لەنەفسا دامەزرىت، واتە ئەوكاتە
ھەموى لەشى ئىنسان، وھ موبەموى ذىكر ئەكات، تەنانەت واى لى دىت لەذەررە
ذەررەى ئەم جىھانە، ئەو ذىكرە ئەيىسى، بەو ذىكرى لەشە ئەلەين. «سُلْطَانُ الْأَذْكَارِ» يان
«سُلْطَانُ الذِّكْرِ»، وھ بەذىكرى جىھان وھەكون ئەلەين ذىكرى «ماسوى».

شېوھى ئەم لا إله إلا الله يە، كەننى و ئىسباتە دانى تايىتە ھەيە،
كەچۆن ئەكرىت، لەكاتى باسى تەرىقەى نەقشەندى دا، بەيارمەتى خوا باسى ئەكەم.
بەمچەشەنە دەرئەكەوى كەپايەى يىناغەلى و سەرەكىى رىيازى تەصەووف،
بەسەرى ذىكرەوھ دامەزراوھ، وھ سەردەفتەروگەورەترىن ذىكرى، كەبەكار ئەبىرەت،
ذىكرى ذات، واتە «الله» وھ «لا اله الا الله» يە.

وھ ئىمامى غەززالى لەكتىبى «المنقذ من الضلال» دا، لەبەشى رى ئىمامى رىبواران دا،
لاى واىە جگە لەراسە نوئىزو سوننەتەكان، ئىتر رىبوار، نالى كاتى خۆى بەھىچى ترەوھ
بگرىت، بەذىكرەوھ نەبىت، تەنانەت بۆقورئان خويندنىش ئەفەرمى ئەبى زۆركەم،
بەويشەوھ كاتى بىاتەسەر، چونكە دل وھ دەرون تەنھا بەذىكر، «لىبى» واتە،
(مالى) ئەكرىت، وھ لە ياخى گەرى و سەركىشى و كىوى گەرى، ئەكەوئىت،
يىگومان ئەوھى كەخۆى شتى تاقى كەردەوھ لەئىمە باشتر ئەزانىت.

ئیشراق وتەئیکە کە لەنیوەی دووھەمی سەدەى شەشەمی کۆچى دا کەوتووە تە ناوی تەصەووفەوہ. ئەکرى ئیشراق بەناوی فەلسەفەئیکى تازەبىش وەرگرىن کە بناغەى بەسەرى فەلسەفەى ئیفلاطونەوہ دامەزرايیت، یان بلیین بەرھەمیکی تازەبە لەپەيوەندى «موتوربە»ى تەصەووف لەفەلسەفەى ئیفلاطون ھاتووە دى.

بەدى ھینەرى ئەم رىزەوہ تازەبە «شەھاب الدین بن یحیى بن حبش بن ئەمیرەك»، ی سەھرەووردى بە خەلكى سەھرەووردى لای (زەنجان) لەمیدىای قەدىم. لە ٥٤٩ ك (١١٥٥) م، لەسەھرەووردەھاتە دنیاوہ وە لەسالى (٥٨٧) ك ٢٩ تەموزى «١١٩١» لەشارى حەلەب دا لە زەمانى «ملك» ظاھردا ھەرلەسەرى ئەم بیرو باوہرە تازەبە، ئەویش وەك حەللاج فتواى كوشتنى درا وە كوژرا، وە لەپاشا پەشيان بونەوہ وە زۆر بەى ئەوانەى بونەھوى كوشتنى كوژرانەوہ، «ئەم سەھرەووردى بە لەگەلى شیخ عومەرى سەھرەووردى (بەغدا) لىك جیان، بەلام لەخانە دانىكن.

لیرەدا مەبەست ئەو تە مادام باسان باسى تەصەووفە وە ئیشراقىش مەبەستىكە خواھى نەخواھى لەمە و مەوضوعى تەصەووفدا ھەردی تەناوہوہ تۆزى باسەكە روون كەینەوہ، «تەبولقاسم ئەلكازرونى» ١٠٥٠ ك ١٦١٠ م ئەلى «ھەرواكە فارابى تازەكەرەوہى فەلسەفەى «مشائى» بەكان بو «واتە فەلسەفەى ئەرەسطۆ»، وە ناوی ترا «موعەللىمى ثانی»، واتە، ئەرەسطۆ، ماموستای بەكەم وە فارابى ماموستای دووھەم لەم فەلسەفەدا، ھەروەھا ئەبى بەسەھرەووردىش بو تریت زیندوكەرەوہى فەلسەفەى ئیشراق واتە فەلسەفەى ئیفلاطون. (كۆربان) «تارىخ الفللسفة الاسلامیة».

سەھرەووردى خوى سەبارەت بەم فەلسەفەى ئەلئیت. «ئیمە ئەگەر یتو خویمان لە لەززەت وەرگرتنى جیسەم «لاشە» دامالین، «واتە دەس لە تاسەشكاندننى حیسمى ھەلگرتن»، نوری خودا لە دەرومانا ھەل دیت «دەرئەكەویت» «ئەدرەوشینەوہ»، نورىك كە ھەتاھەتا بە ھەربەردەوام ئەبیت ئەم نورەش لەسەرچاوەئیکەوہ ھەل دیت كە بوئیمە وەكو باوك وەیان سەروەرىكى گەورە لەبەنى ئادەم وایە، وەئەو بەخشنەدى ھەمو شیوہكانە وەسەرچاوەو كانگەى ھەموگیان لەبەرىكە لەھەموچۆرىكى،

به وسه رچاوه په ته لاین «په وان ی پیروز»، «الروح المقدسة»، وه به زمانی فدیله سوفه کان پی ته لاین «العقل الفعال» «تاوه زوهوشی به کار».

مه به ست لیره دا ته وه ته (ئیشراق) ووشه ییکه، به کار ته بریت بو ته وباوه پره ی که نه لای ته گه رییتو مروّف دهس له «مَلذَّات» واته «کام گیری» «تاسه شکاندنی جیسمی»، به هه موجود ریکی هه لگریت وه روی دلی بکاته خودا خودا خوئی دلی ته وکه سه رووناک ته کانه وه، وه نوری خودا له ود له دا «ئیشراق» ته کات، واته وه کوخوّر هه ل دیت.

جا سه بارهت به م باوه پره «حاجی خه لیفه» له کتبی «کشف الظنون» دا وه «ته هانه وی» له کتبی «کشاف اصطلاحات الفنون» دا، سه بارهت به م ئیشراقه باوه پریکی جوانیان ده بربریه که ته لاین. «ریگه بوگه یشتن به مه عرفهت «خوداناسی» دوو جوړه به کیکیان ریگه ی خاوه ن بیرو ئیستید لاله، واته «هه ستوبه لگه»، وه ته ویتریان ریگه ی ریازه تکیشان و خه بات کارانه «موجه ده»، ته وانه ی که په پره وانی ریگه ی به که من ته گه ر په پره وی به کی له پیغه مبه ره کان بون «درودی خودایان له سهر، ته وه پی یان ته لاین «متکلمون»، ته گینا، «حوکه مای مه ششائین» ته وانه ش که ریگه ی دووه میان گرتوه ته به ر ته گه ر له و ریازهت کیشان هه دا په پره وی یان کرد له شه ریعه تی ئیسلام، ته وه پیمان ته لاین «صوفی»، ته گینا پیمان ته لاین «ئیشراق» به کان.

به م چه شنه به پی باوه پری ته م دوکار ناسه ئیشراقیه کان ریازهت کیشتین که په پره وی کردن له شه ریعهت به لایانه وه گرنگ نیه.

بی گومان باوه پره کانی سه هروه ردی له کتبه کانی خو یا که زوړن ده رته که ویت، به تاییهت «هیاکل النور، وه حکمة الاشراق» وه ته وانی تریش.

لیره دا مه به ست هه رته وه بو ئیوه بزائن، ئیشراق دره وشانه وه ی نوری خودایه له دهرون دا ئیترچه نو چونه که ی خوئی پیوستی به کتبییکه. له م دواییه دا دوکتور عرفان عبد الحمید فتح له کتبی «نشأة الفلسفة الصوفية وتطورها» چه ن په ریکی له باره ی فهلسه فه ی ئیشراقه وه نویوه، ته کری له ویش که لک وه رگریت به تاییهت چونکه ناوی سه رچاوه کانی تاییه، وه من خوّم له کتبه فارسیه که ما ژبانی سه هره وه ردیه کان هه مویانم به دریزی نویوه.

وه له کۆتاییدا ئە ئێم هەرچی بە لڤه ههیه هه موی پيشاندهری ئە وه ته که ئەم سه هره وردی به «به ناوبانگ» به «مه قهول» باوه ری به خوداو به دینی ئیسلام زۆر بته وه وه صوفیکی به ته واو مه عنابوه، به ئام زیره کی له راده به ده ر، وه خوینده واری له راده به ر، وه توانایی باسو مونا قه شه ی له راده به ر، بونه هوی ئە وه ی به جوانی بکوژیت وه ده رفه تی ئە وه ی نه ییت بگاته ته مه تی دامه زراوی و دامرکاو ی تا ئەم باوه ره ی خوی بگاته ری ره وی له ری ره وه کانی ته سه ووف وه هه روا جوانه مه رگ بو وه له سی وشه ش سالی دا کوژا .

موشاهه ده :

عه مر کوری عوسمان «ئه له ککی»، له کتبی «قوت القلوب» دا ئە ئیت موشاهه ده بریتی به له وشته ی که دل ته یینی له غه یب، واته له شتی پشتی په رده وه نه زانراو، وه نه وشته قه ت نه ئاشکرانه ییت و نه ئه یته «وه جد»، هه ر له م سه رچا وه دا ئە ئی «موشاهه ده واته مو حاضره» مو حاضره ش واته نزیک بونه وه، له پاشان ئە ئین موشاهه ده ته و نزیک ی به ته که ئە یته هوی «علم الیقین»، وه خا وه ن موشاهه ده کان وان له سی حال دا، ده سته ی به که میان موریده تازه کاره کانن وه ئە وانه شت به چاوی عبیره ت «پهنه»، ئە یین یان به چاوی «به رهوش»، حالی دو هه می موشاهه ده، هی مام نا وه ندی به کانه، حالی ئە مانه ش وه کو «ئه بوسه عبید الحراز» ئە ئی، خه لک وان له ناوی مشتی قودره تی هه ق دا وه وان له مو لکی ئە ودا، ئە گه ر بیتو «موشاهه ده»، له نیوانی خوداو به نده دا رووبدات ئیتر نه له «سیر» وه نه له «وه هم» ی ئە وکه سه دا جگه له خودا هیچی تر نامی ئه وه .

وه حاله تی سی هم له موشاهه ده ههروه کو «عمرو بن عثمان المکی» ئە ئیت، دلی عاریفان خودا موشاهه ده ئە کات، موشاهه ده ییکی دامه زراو، به و کائانات ئە یین وه له کائاته وه ئە و ئە یین .

خا وه نی کتبی «اللمع» له پاشان خوی ئە ئیت موشاهه ده حالیکی زۆر به رزه وه رووناکی ی حه قاتی به قینه، واته راسته قینه کانی باوه ری ته واوه .

شیخ عومهری سه هره وه ردی ته لیت، موحاضره وه موكاشه فه وه موشاهه ده مان هه به، موحاضره هی ته وانته وان له پایه ی ته لوین دا موشاهه ده یش هی ته وانته ته که خاوه نی مه قامی تمکین وه موكاشه فه یش هی قوناغیکه که وا له نیوانی ته دوومه قامه دا، تائه وکاته ی که موشاهه ده که ی دامه زریته، ته لی، موشاهه ده و موحاضره هی ته وانته ته که باورپان «علم الیقین» ه واته له ریگه ی زانیاری به وه خوداته ناسن، به لام موكاشه فه هی ته وانته ته که باوه رپان گه یشته ته «عین الیقین»، واته ته وه ته شتی نهینی له ته سراری خودا ته بین وه باوه ره که یان بته و بوته و بوته دیتن، به لام موشاهه ده هی ته وانته ته که ثیانان ته بیته «حق الیقین»، واته ته وپه ری باوه ر، باوه ریک که له گه لی ره گوریشه و خوینی مروفا تیکه ل ته بیته .

که واته موشاهه ده ته بیته چاوپسی که وتن به چاوی دل واته چاوی به صیرهت به نوری هه ق، وه هه ست کردن و تام کردن و چه شتی ته و خوشی به، به دل وده رون، موكاشه فه شت بو روون بونه وه به، موحاضره ش ئاماده بون له گه لی شتیکایه یان حاضر بونی ته وشته به. ته لوین و تمکینیش زووتریش و تمان، دوو مه قامن ته لوین هی ریوارانه «سالیك» که له پایه ییکه وه مه قامی ته گورریته بومه قامیک به لام تمکین هی ته وانته ته که پی گه یشتون و دامه زراون .

«شیخ الاسلام هروی» ته ویش له «منازل السائرین» دا ته لیت، موشاهه ده بریتی به له هه لگیران و لاچونی په رده وه ئیتر بی په رده ریواری ریگه ی ته صه ووف به چاوی دل خودای خوئی ته بینی، ته ویش هه ره ته لی موشاهه ده بالآتره له موكاشه فه، جائه لی موشاهه ده سی پله ی هه به «موشاهه ده ی مه عرفه» واته دیتنی زانین که وا له ژوری سنوری عیلمه وه له له وحه کانی «نوری وجود دا» واته له رونا کی ی ههستی دا وه له فه نای جمع دا باری لی خسته .

پله ی دوهمی «موشاهه ده ی موعایه نه به»، واته دیتنی بشکنین وه لی ورد بونه وه که زمانی ئیشاره یشی تیدا کوله، وه پله ی سی همی «موشاهه ده ی جمع» ه واته دیتنی به کگرتن، که سواری ده ریای ههستی ته بیته .

له کتبی «معجم مصطلحات الصوفیه دا» سه بارهت به موشاهه ده ته لیت، بریتی به له ته وپه ری نزیک بونه وه له خودا، ته لیت و تراوه که بریتی به له چاوپسی که وتن هه ق به چاوی دل .

زورجار وادېته پېشه وه، له خویندنه وهی نه و باسانه دا، که په یوه ندی هه بیت به ته صه ووفه وه، هم ناوانه نه که ونه پیش چاو، هر چهن وه نه بی هم ناوانه به شیک بن له زانیاری ته صه ووف، به نام وه کو وتم به کار نه برین، که واته به کورقی ده سنیشانیکیان بوته که م .

عالمی لاهوت :

ته بیته عالمی «تهرواح» ههروه ها، ته لین، زانیاری لاهوت، نه و زانیاری به ته له باره ی نه و مه به ستانه وه باس نه کات که په یوه ندی یان به خوی گه وروه هه به، وه «لاهوری» به که سی ته لین، زاناییت له زانیاری تهرواح دا یان له وزانیاری یانه دا په یوه ندی یان به خوا وه هه به .

جیهانی ناسوت :

یان زانیاری ناسوت، یان وشه ی ناسوت پیچه وانه ی زانیاری لاهوته چونکه جیهانی لاهوت جیهانی «تهرواح»، وه جیهانی ناسوت بریتی به له م جیهانه خاکی به ی نیمه وه سه باره ت به وشتانه باس نه کات که په یوه ندی یان به مروقه وه هه به وه کو نه وه وایه بلین جیهانی مروقه، یان جیهانی ماددی، وه له بناغه دا له ووشه ی «ناس» دروس بو، وه واوو تی بوز یاد کراوه که شیوه ییکی «سوره یانی به» وه بوته «ناسوت»، که و ابو ته بیته جیهانی «سوروشی نینسانی»، وه نه و زانیاری یانه ی که سه باره ت به نینسان نه دوین. به رانه ر به لاهوت که خواناسی به، یان روح ناسی به، هم جیهانی خاك نه و جیهانی روح .

جه بهروت :

سه رچاوه ی هم ووشه به له ناوی خوی گه وروه وه «جه بار»، هاتوه، پیناسی جه بیاریش نه وه ته هرچی بویت نه یکا، وه نه وه ی بیهوی به زور به دروس کراوه کانی خوئی نه کات، وه کوته وه ی بریک وتویانه نه گهر به نده گه یشته جیهانی مهلهكوت چاره نویسی خوئی به دهستی خو به تی، واته نه وه ی بیهوی نه یکات و نه وه ی نه یویست

نايكات، به لام كه له جيهانى جه به روت دابو ئيتير ته بئى ته وهى خواهه يه وى ته وه بكات
وه هيچ چاره نوسينكى له ده ستي خويا نه هيلئى .

«أبو طالب المكي» ته لئى جيهانى جه به روت جيهانى عه ظه مه تي خواهه، وه برى تي به له
جيهانى ناوه كان و پئناسه كانى خواهى گه و ره كه واته هه رزانيار ئيك له م باره وه باسى كرد
بئى ته و تيرى زانبارى جه به روت .

زور ئيك له گه و ره پيا وانى ته صه و ووف و تويانه جيهانى جه به روت وا له به رزه خا،
واته وا له ناوه راستى جيهانى ناسوت وه مه له كوتا واته جيهانى غه يب. محى الدينى
عه ره بئى له زمانى حه زره تي عه لى به وه ته يگير ته وه ته لئيت، جيهانى جه به روت، جيهانى
«عه زه مه ته»، ته م جيهانه ش واله زيرى فرمان و چا و دئيرى برى ره وانى پاك و نورانى دا،
وه نايلئن ته وانه ي ته يانه وى له ناسوته وه، برؤن بو جيهانى مه له كوت، به بئى روخسه تي
ته وان تى به رن، چا چونكه لئره دا جه بر به كار ته برئت، ته بيته جيهانى جه به روت .

جيهانى مه له كوت :

ته م جيهانه ش برى تي به له جيهانى غه يب، يان ته و جيهانه ي كه نه فسى پاكى
مه لائكه كانى تيا ته زين، هه روه ها وه كو و تمان هه ربه نده يئيكى خوا مه قامى رو حى ته و
گه يشته ته م مه قامه، له ديارى كردنى سه رنو يشتى خويا ئازاده، وه كو جيهانى
جه به روت نيه، جابؤيه له پله ي جه به روتا به رگيرى ته كه ن له به رز بونه وهى، بو ته وهى
جيهانى كى به رز تره وه كه سى به ته وا وى نه پالئور ئيت و نه بو بيته نور، پئنگا ي جيهانى
مه له كوتى ناده ن.

كه واته، ناسوت ته بيته جيهانى مادده، وه سو روشت وه له شى ئينسانى، هه روه ها
ته و شتانه ي په يوه نديان به ئينسانه وه يه .

جه به روت مام ناوه ندى به وه به رزه خه له نيوانى ناسوت وه مه له كوت دا
مه له كوت يش جيهانى ره وانى ره وان پاك ان و ره وانى مه لائكه كانه .

وه جيهانى لاهوت، جيهانى غه يب، يان جيهانى ته پرواح يان جيهانى «ئولو هى به ت»،
واته خواهه،

پری چار، له کاتی باسی ته زکی بهی له طائف دا، ووشه ی «چوار عونصور» ته بیږت، به تاییهت، له روانگه ی سولوکی ته رپقه تی نه قشبه ندی دا، که ته لاین، له طائفیک که وجودی ظاهر و باطین، یان ماددی و معنوی مروقی لی دروس بوه ده له طیفه ن، پینج یان هی عالمی خه لقه، که بریتین له م چوار عونصوره وه نه فس، ته وائیشی له طیفه ی قلب، روح، سیرر، خه فی، نه خفا به، «نهک قلبی گوشتین»، به لکو ههروه کو وتمان، دهرونی مروقه، یان مه رکه زینکی تاییهت له دهر و نایه، که شتیکی مه عنه وی به، جا به م له طائفانه ته لاین له طائفی عالمی ته مر، واته به ته مری خوا هه ن، وه ته نها ریوارانی ریگه ی ته صه ووف ههستی ته که ن وه شتیکی ههست کراو به ههست پی کراوه کان نین با بزاین ته و چوار عونصوره که چین، هه ر له زه مانی له میزه وه که فله سفه پایه ریژی کراوه، وادانراوه که ته م جیهانه، هه موی له چوار عونصور، چوار جوړماده دروس بوه، ههروه ها پینان وتوه «الاستیصات»، یان «المواد والأركان»، ثایا ته م چوار عونصوره ی که هه موی جیهان له وانه دروس بویت، وه له شی مروقیش هه ر له و چوار عونصوره دروس بویت چی به؟ ته مانه ن.. ناو، خاک، ناگر، هوا، هه رچهن ئیسته زانیاری باوه ری هه بیته به م بیره، یان نه ی بیته، ته م مه به سته له روانگه ییکه وه زور له ناوه زه وه نریکه، ئیمنه که ته لاین ناگر خیرا هویشان ته روات بولای ناگری نان و چیستی لای خو مان، یان ته و ناگرانه ی که له دریزانی روژا چاومان پی یان ته که موی، یان، که ته لاین خاک، هویشان ته روات بولای ته م گله و، ته م خاک و خو له ی له به رده ستانایه، .. به لام راسته که ی وانیه، به لکو ته م چوار عونصوره، خاکه که ی بریتیه له هه مو ماده یینکی وشک له م که ونه دا، دیاره خاکیش له و ماده وشکانه دروس بوه، چ زپرو گه وه ره بیته یان هه ر ماده یینک له هه ر کانگه یینک، وه هه ر خاک و به ردو دارو شتیکی وشکی تر، به چه شنیکی تیکرا هه رچی ماده یینکی وشکه، سه بارهت به ناوه که ش، مه به ست رطوبهت، نم، وه ته ری به، ناگره که یش مه به ست، تیشکی روژو حه راره ته، هه مومان ته زانین، له شی هه مو گیان دارو بی گیانیک، حه راره تی تیا به، وه کوته وه ی سه هولیک که چلو پینج پله ی ژری خال بیته، گه رم تره له سه هولیک، که په نجا پله ی ژری خاله، یان زه وی که

هه‌لی کۆلین، هه‌رمیتریک که ئه‌روینه خواره‌وه، گه‌رمای زیاتر ئه‌ییت، ئانه‌گاته هه‌زاران پله‌ی گه‌رما، به‌جۆری هه‌رچیئکی تیا به، نه‌ک هه‌ر تواوه‌ته‌وه، به‌لکو بوخاریشه، سه‌باره‌ت به‌ هه‌وايش، بریتی به‌ له‌و عونصورانه‌ی که هه‌وايان لی دروس ئه‌ی، وه به‌ی ته‌وان هه‌وا دروس ناییت، بی هه‌وايش هه‌یچ گیان داری نازیت، که ئوکسجین سه‌روکیانه، به‌باریکێ ترا، ئایا بی تیشکی هه‌تاو، که گه‌رمایه‌وه به‌ی ئاوو هه‌واو خا‌ک، هه‌یچ شتی ئه‌زیت؟.. خوايش ئه‌فه‌رمی «وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا». که‌واته به‌راستی ئه‌و چوار عونصوره بناغه‌ی ژبانن ئیتر مه‌به‌ست ئه‌وه‌یه، ئه‌م جیهانه ته‌نها له‌چوار عونصور دروس بوه، به‌لکو مه‌به‌ست ئه‌وه‌ته ئه‌کری هه‌مو عونصوره‌کان له‌چوار چیه‌ی ئه‌م چوار عونصوره‌دا کوکه‌ینه‌وه، وه‌بلین، ئه‌وه‌ی ئه‌م جیهانه‌و ئیسه‌ی گیاندارانی لی دروس بوه، بریتی به‌ له‌ «وشکی و ته‌ری و گه‌رما و هه‌وا» وه‌ئه‌مانه‌ن هه‌ی به‌ردوام بوئی ژبانن، به‌تایه‌ت سه‌باره‌ت به‌ له‌شی مرۆف، وه‌هه‌موی گیان له‌به‌ران، ئه‌یین له‌ زانیاری گیان دار ناسیدا دیاری ئه‌که‌ن، ئه‌گه‌ریتو لاشه‌ی مرۆفیک، یان گیان له‌به‌ری بسوتینن، له‌سه‌دا ئه‌وه‌نده‌ی خا‌که. واته‌ خو‌له‌میش، ئه‌وه‌نده‌شی هه‌لم و نه‌، ئه‌وه‌نده‌شی هه‌وايه‌و ئه‌وشتانه‌ی هه‌وا ی لی دروس ئه‌ییت، بیگومان، هه‌ر جیسه‌ی به‌را ده‌ی پێویست حه‌راره‌تی هه‌یه، وه‌پێویستی به‌تیشکی رۆژیش هه‌یه که حه‌راره‌ته‌که‌و ابو چ مرۆف، وه‌چ هه‌ر به‌شیکێ ئه‌م که‌ونه، له‌یه‌کی، یان زیاتر له‌م چوار شته‌ دروس بوه. واته، گه‌رما «ئاگر»، ئه‌م وه‌ته‌ری «ئاو» و وشکی ی، واته (خا‌ک)، وه «هه‌وا»، که‌ئه‌یته، هه‌مان چوار عونصوره‌که.

به‌کورتی، ئاکام هه‌رچی وه‌هه‌رچۆن بیت، هه‌رکاتی ناوی (چوار عونصور)، برا، وا مه‌به‌ست ئه‌و چوار عونصوره‌ته.

وێ:

وه‌لی، ووشه‌ییکه‌ چ له‌روانگه‌ی ئیسلامه‌وه به‌شیوه‌ییکێ گشتی، وه‌ چ له‌روانگه‌ی ته‌سه‌وو فیه‌وه، زۆر به‌کاربراهه‌، له‌کوردی خو‌مان دا، هه‌میشه به‌خواپه‌رستانی راسته‌قینه‌و پیاوچا‌کان ئه‌لین وه‌لی.

لهروانگه‌ی قورئانه‌وه ووشه‌ی وه‌لی، هه‌م بوخوا، وه‌هه‌م بو به‌نده له‌ئایه‌تی زورا به‌کاربراهه، وه‌کوئه‌وه‌ی خواته‌فه‌رمی «اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا»، «وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ»، «وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ»، «وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا» «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ اخذُوا لِيَا؟» «وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ»، وه‌ده‌یان ئایه‌تی‌تر، هه‌موی پیشان‌ده‌ری ئه‌وه‌ته‌خوا‌ی‌گه‌وره‌وه‌لی به‌نده‌کانیه‌تی، جالی‌ره‌دا‌ئهم و‌یلایه‌ته، به‌واته‌ی ژیری سایه‌ی خوگرتن‌و، ژیری چاودیری لی‌کردن‌و ئاگالی‌بون‌و ئه‌وجوره‌واتانه‌یه، به‌لام له‌م وانا‌که‌یا که‌به‌نده‌وه‌لی‌یه، به‌ومه‌عنایه‌که‌چاودیری‌لی‌کراو‌و‌خوشه‌ویستی‌خوا‌یه، وه‌خوا‌موژده‌یان ئه‌داتی که‌ترسیان‌نه‌ییت به‌هه‌شت جیگه‌یان‌ه‌و‌خوا‌یان‌لی‌رازی‌یه، هه‌روه‌کو، له‌سوره‌ی «یونس» ئایه‌تی، (۶۲) دا، ئه‌فه‌رمی، «الْإِنِّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا يَحْزَنُونَ»، له‌پاشان‌ئه‌فه‌رمی «الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ» خوا‌خوی‌پیناسی‌وه‌لی‌پیشان‌ئهدات‌که‌ئه‌فه‌رمی «آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ»، واته، هه‌م‌خواه‌ن‌باوه‌ربون، وه‌هه‌م‌پاریزکاری، واته‌هه‌م‌خوا‌په‌رستی‌یان‌کرده‌وه، هه‌م‌خویان‌لاداره‌له‌گونه‌ه، جا‌پاشان‌ئه‌فه‌رمی «هُمْ الْبَشَرُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ» واته‌بو‌هه‌ردو‌ژبانه‌که‌موژده‌یان‌ئه‌ده‌می، وه‌له‌سه‌ری‌ئه‌وموژده‌یه‌ش هه‌ربه‌رده‌وامم، چونکه‌خوا‌له‌به‌خشین‌و‌له‌موژده‌ی‌خوی‌په‌شپان‌نابیته‌وه، ئه‌فه‌رمی، «لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ» له‌پاشان‌ئه‌فه‌رمی ئه‌مه‌گه‌وره‌ترین‌سه‌رکه‌وته‌بو‌به‌نده‌ییتک. «ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ».

جا‌هه‌ر‌له‌قورئاندا‌پیناسه‌کانی‌تری‌وه‌لی، به‌باشی‌ده‌رئه‌که‌ویت، که‌ئه‌فه‌رمی، «وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ»، «وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ»، «وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ»، هه‌روه‌کووتمان، که‌واته‌له‌پیناسه‌کانی‌وه‌لی‌ئه‌وه‌ته، خواه‌ن‌باوه‌ر، یاریزکار، وه‌صالح‌بیته‌صالح‌چا‌که‌ویستانن، چا‌که‌یش‌هه‌موجوره‌چا‌کییک‌له‌روانگه‌ی‌ئیسلامه‌وه‌ئه‌گریته‌به‌ر، مه‌وله‌وی‌تاوگۆزی‌ئه‌فه‌رمی،

۱ - وه‌لی‌که‌سینکه‌(عارف‌بالله)

(ما‌أمکنه) له‌ذات‌له‌صیفات‌ئاگاه.

۲) بیکیشی‌به‌سه‌نگ‌هه‌ر‌سی‌ته‌قوادا

به‌ترازوی‌شه‌رع‌مونی‌لانا‌دا.

۳) مواظب‌له‌سه‌ر‌ئه‌دای‌طاعاته

صاحب‌ئيجتیناب‌له‌شه‌ناعاته.

واته وهلی به وخواناسه موسولمانه ئەلین، بهرادهی پتویست له ذات و صیقاتی خوا
ئاگاداریت، وه ئەگەر به ترازوی شەرغ کیشانهی بکهیت، ههرسی جۆره ته قواکهی
ئهو، مونی له شەرغ لانه دهن، وه فه زمانه کانی خوا به باشی ئەنجام ئەدات
خۆشی ته پاریزی له کرده وهی خیلافی شەرغ.

سی ته فوایش، یان سی جۆره پاریزکردن و خۆلادان، بریتین له پاریز کردن
له کوفر، پاریزکردن له گونا، پاریزکردن له هه له کردن و ئارام لی بران و خۆپروکاندن بو
کو کردنه وهو به دهس هینانی سه رمایه و سامانی دنیا، «نهک کاسی حه لال»، کاسی حلال
دروسته، به لام هه له کردن پیناسیکی ناپه سه نده. له روانگهی ته سه ووفیشه وه،
به تایهت به لای شه ندی په کانه وه، وهلی ئەبی، له ده مه قامه کان،
که ناومان بردن، وه کو، ته وه، زوه دو سه برو.. هتد، تی په ری کردیت، وچه شن و
جۆر دانه نیت بو ویلایهت، ویلایهتی (صوغری) واته بچوک وه (کوبری)، واته
گه وره، بوگه یشتن به ویلایهتی کوبری، ئەلی ئەبی هه مو له طائفه کانی پاک بوبنه وهو
«ذاکره بن، جائه توانی پی بنیته په کهم پایه ی ویلایهتی کوبری، زۆر به ی گه وره پیاوانی
ته سه ووف لایان وایه تاخرین پایه ی ویلایهت که هات، ئیتر په کهم پایه ی «نوبووهت»
دهست پی ئەکات واته وهلی تائه وشوینه ئه روات، ئیتر له وه ولا په کهم پله ی نوبووه ته،
که مه قامی ته وانیش جۆراو جۆری هه یه، وه کو خه لیل الله، کلیم الله، روح الله،
وه گه وره ترین پایه ی پیغه مبه رنی پایه ی حه زره تی موحه مده
«رؤحم به قوربانی ناوی نیت»، وه درودی خوی له سه رییت.

پرێک پرسیاریان کردوه، ئایا وهلی خوی ئەزانیت وهلی یه، یام ناء؟ وه لام ته وه ته
زۆر جار پرێک ئەکه ویت وهلی به خوی نازانیت، به لام زۆر تریان به خویان ئەزانن.

من خۆم جارێکیان شتیکی وام دیوه، ئەویش ئەوه بو، (فهقی موحه مده) ناو
خه لکی کوفری سألهای سال له بیاره سه رگه رمی سلوک و خواپه رستی بو، ئیتر
خواپه رستی وا هه ر زۆر که مه، جارێکیان من لاو بوم، بگره چوارده پانزه سالی ته مه من
بو، لیم پارایه وه وتی پرۆره خذمه تی باوکت بلی ئاگای لیم نیت، هه رچی هه ول ئەدم
هیچم دیارنیه، منیش رویشتم وه په یامه که یم گه یاند، شیخ پیکه نی فه رموی، رۆله،
ئهو له زوه وه بوه ته وهلی، به لام خوی به خوی نه زانیوه، ئیسته مادام وایه پرۆ تو ئه
مژده یه بده ری، بادو عای خیریشتم بۆبکات، منیش خیرا رویشتم وه په یامه که م

گه یانندی، له پيشا له خوښيا وهخت بو شادی مهرگك بيت، پاشی توری ههستم کرد وه کوشتی ته ريق بيته وه، يان په شپان بيت بوچی خوئی نه گرتوه، يان له مه قامه که یی ناگادار کرا، به لام بهرله و حال گورانهی دو عاييکی زوری بو کردم، نيتر من به جيم هيشت، ئیسته، که له وچونيه تانه سهرده رد یرم، وه موتا لایان نه کم، جاتی نه گم نه و حالهی فقی موحه مه ديش له وانه بوه.

سه بارهت به که شف و که راماتيش زوریک له گه وره پیاوانی ته صه ووف نه لاین مهرج نيه هه رکهس وه لی بیت نه بی که شف و که راماتيشی هه بی، وه نه بونی که رامات نه وه ناگه ئینی نه و که سه وه لی نيه، باوهری هه موان له سه ری بهرده و ام بونه له سه ری خواپه رستی و ته و به نه شکاندن وه پاريزکاری، نه لاین «العبرة بالاستقامة وليست بالكرامة» يان نه لاین که رامهت نه وه ته پیاو بتوانی خو و خده ييکی ناشیرینی خوئی بگوری، نه وه خوئی گه وره ترين که رامه ته.

شیخ محی الدین عه ره بی، لای وایه ویلايهت به تیکوښان وه خواپه رستی و ریازهت دهس نا که ویت، به لکو ته ویش وه کو «حال»، که له به شی حال و مه قام دا باس م کرد، به هره ييکه و خوا ئیدات، به لام بینگومان دروست کاری و خواپه رستی هوئی زه مینه ناماده کردن بو ته و خه لاته، چونکه که سی پاريزکارو خواپه رست نه بی ته و خه لاته نا کریت، مه به ستی نه وه ته وه، وایه به ده ستی خو ت بیت، که نه گه ر نه وه نده رۆز يان سال به و جوړه و به و جوړه خواپه رستی بکه يت نه بيته وه لی، به و جوړه نيه، له تو راستی و خواپه رستی، باقی تری ویستی خواخوږيه تی.

حکیم «محمد علی ترمزی» که له (۲۹۶) ک کوچی کردوه له هه موی گه وره پیاوانی ته صه ووف زیاتر له باره ی ویلايهت وه باسی کردوه. واده رته که وی ورده ورده باسی ویلايهت پاش تی په ربونی رۆزگاری ته صحاب، شیوه ی ئیسته ی گرتوه ته خوئی، چونکه له پيشا هه مو وه لی بون، چونکه مه قامی صه حابه له هی وه لی گه وره تره، وه پيوستی به وه نه کردوه به که سی بلین وه لی له «فضيل بن عياض» وه که له «۱۸۷» ک له دنيا ده رچوه، ورده ورده باسه که ی رون بوه ته وه، پاشان له ژبانی شیخ معروفی که رخی دا (۲۰۰) ک پاشان «جونه يده» ۲۹۷» ک، پاشان «محاسبي» (۲۴۳) ک پاشان «ذی النون ميصري» ۲۴۵» ک، وه له زه مانی بایه زیدی به سظامی دا به ته و او ی باسی وه لی وه ویلايهت به م چه شنه ی ئیسته روون بوه ته وه، که له (۲۶۱) ک فه وتی کردوه. حکیم

(ترمزی) چەن کتیبی سەبارەت بە پایە و پەلە وەلی یەکان داناو، وەکو (عِلْمُ الْأَوْلِيَاءِ) «سیرةُ الأولیاء»، «ختمُ الأولیاء»، محی الدین عەرەبی دەسنیشان ئەکات بۆ نوسینە کانی (ترمزی) وەزۆر لاین گری نوسینە کانی، وە نزیکە ی سەدو پەنج ووشە و موصطە لەح لە موصطە لەحە کانی (ترمزی)، رافە کردو وە لی یان کۆلیو تەو وە.

خوای گەورە هەر وە که لە قورئاندا لوطنی خوئی سەبارەت بە وەلی یەکانی خوئی دەربریو، لە حەدیثی قودسیشا هەر دو بارە ی کردو تەو وە وە ئە فەر می (مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ... هتد) «صەحیحی بوخاری»، جابو یە ئەوانە ی شارەزای ئەم ریبازە مەعنە و ی یەن، ئە پارێتە وە لە خە لک، کە دژایە تی لە گە لی پیاو چا کان و خواتانسانا نە کەن، چونکە راستە کە ی ئە وە تە دژایە تی لە گە ل خوادا ئە کەن، کە ئە فەر می «عادی لی» نافەر می «عادی ولیا» ووشە ی «لی» دەری ئە خات کە خوا بە هی خوئی دایان ئە نی، چونکە لە بە نده چاک هە ل بژررا وە کانن.

کەواتە وە لی، بە و بە نده موسولمانە خاوەن با وەرە پارێزکارە لە خواتر سە ئە لێن، کە خوا بە خە لاتی «ویلا یەت» سە ر بە رزی کردو، وە خستو یە تە ژیری چە تری کەرە م و لوطنی خوئی وە موژ دە ی بە هە شتی دا وە تی، وە دلنیا ی کردو کە لە هیچ نە ترسی، بگرە کە شف و کە راماتی هە بی ت، بگرە نە بی ت، بگرە بە خوئی بزانی بگرە نە بزانی، وە وە لی بە کە سی ئە لێن هەر گیز لە رێ گە ی شە ریعە ت لانادات، ئە بی تە پار چە نی لە نور، وە خوا ئە پیا رێ زیت لە شە ی تان، هەر واکە ئە نبیا مە عصوم ن، ئە ولیاش مە حفوظ ئە بن، پایە و مە قامیشان خواتە یان داتی هەر کامە ی بە پیی ئیستیعدادی خوئی، وە بە و جو رە ی کە خوا خوئی مە یلی لی یە تی.

مُرید - مُراد:

مورید وە موراد دوو ووشەن لە تە صە و و ف دا بە کار ئە برین، سە ر چا وە ی ئە م ووشانە لە «ئیرادە» وە دیت «إرادة» واتە ویستن، کەواتە مورید ئە بی تە ویستیار، مورادیش، ئە و کە سە یە کە ئە یانە ویت، لە پروانگە ی تە صە و و فە وە، ئە وە ی کە لکە ئە ی خوا پەرستی کە و تە سە ری، لە خوا نزیک بی تە وە، واتە ئیرادە ی کرد کە خوا لە خوئی

رازی کات، وائے بیته مورید «واته خواویست»، کهواته نه وکه سهی له کانگهی دلوه دهستی له چهوتی و لاری بی هه لگرت، وه دهستی کرده خواپه رستی «تهوه موریدی خوابه»، واته خوی تهویت، نه مانهی که دان به خوی خوادا نه نین وه له وه وپاش له سه رینگهی خوابه رستی به رده وام نه بن خوا له باره یانه وه نه فه رمی، «إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخْفُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ» (فُصِّلَتْ) (۳۰)، ههروه ها نه فه رمی «إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ، أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» (أَحْقَاف) «۱۳» وه «۱۴».

کهواته تهوهی خوی ویست وه له پاشان به رده وام بو له سه ری تهو خواویستی به، تهوهی خوابی خوش بو کردی، وه تهوهی خوابی ناخوش بو نهی کرد، له هه ردو نایه ته که دا نه فه رمی «ترسیان له هیچ نه بی وه به ههشت جینگه یانه»، ههروه ها نایه تیکی تر سه بارهت به خواویستان هه به، که جگه خوا هیچ داخوازیکی تریان نه، خوابه پیغه مبه ر ده ستور ته دات وه نه فه رمی «وَلَا تَنْظُرُوا الَّذِينَ يُدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ...» (انعام) (۵۲) مه به ست ته وه ته ووشه ی مورید بوئه وانته که ویستیاری خوا، وه تزیک بونه وه له خودا وه په زامه ندی خودان.

له ته سه ووف دا ته م موریدی به، هه رچه ن هه ره مان شته، به لام شیوه ییکی تاییهت نه گریته خوی، ههروه کو (طالب) به داوا کارو ویستیار نه لین، به لام له روانگهی نه ربی خوینه واربی ته مر ووه، خیرا نه زانری به «ته له به» ی مه که ب و دانشگا نه لین، له نه ربی صوفیه تیشدا هه رکه و ترا (مورید)، بهو «ته وه به کار» نه لین خوا هیدایه تی داوه و توبه ی کرده و له سه ری نه ربی ته سه ووف سه رگه رمی خوابه رستی به.

موراد، هه وه کو تمان به داوا کر اوو به که سی نه لین خواستی تیان، «داخو از کر او»، به لام له روانگهی ته سه ووف وه ته میس و اتاییکی تاییه تی بوخوی ته رخا ن کرده، وه بریتی به لهو ته وه به کارو سه رر تی «استقامهت» که وتوهی، که خواخوی خوشی تهویت و خوی نه یکیشی بولای خوی. جائه مه هه موی پیغه مبه ره کان نه گریته وه چونکه هه مویان خواخوی هه لی بژاردوون، وه هی وایان بو هه ره له منالی به وه بونه ته پیغه مبه ر، سه بارهت به گه وره پیاوانی ته سه ووفیش، زوریان هه به (موراد) بون،

وه كوئىبراهيمى ئەدھەم ، ئەوئەمىرىك بو بۇراوئەچو ، چى دەنگى ھاتە گونى دووجار
 لەسەرى يەك پى گوت ئىبراھىم تۆبۆئەمە دروس نەكراوى ، ئەوئىش كەخۆى سەردارو
 فرمان رەوابو ھەر لەودەشتەدا پۆشا كەكانى خۆى دەرھانى ، داىە شوانىك
 وەسىپالەكانى ئەوى كوردەبەرو سەرى خۆى ھەلگرت ، وەژبانى خۆى لەشامو
 لەمەدینەدا بەخواپەرەستى بردەسەر ، وەبویە يەكى لەگەورەپیاوانى تەصەووف .

(صائب) شاعىرىكى ئىرانى يە سەبارەت بەم مەقامەى ئىبراھىم ئەلى :-

زۇ ابراھىم ادھم پۇرس قدر مۇلكى دروئىشى
 كە طوفان دىدە از آسایش ساحل خبر دارد

واتە عەزەمەتى پادشائى دەروئىشى ، لەئىبراھىمى ئەدھەم پىرسە واتە ئەو خۆى ھەم
 لەم لا خاوەن دەسەلاتەو ھەم لەولا فرمان رەوابو ، جائەلى ئەوئى كەلافاو (بردوئەتى)
 ئەو لەھەموكەس زىاتر قەدرى وشكانى ئەزانىت . كەواتە مورىد ئەوئە خواى ئەوئىت
 مورادىش ئەوئە خوا ئەوى ئەوئىت ، بەلام ئەوئە لەناوى كوردەوارى خۆماندا
 بەھەلە ئەلەن مورىدى فلان شىخە ، ئەمە مەگەر جۆرى بگونجى ، واتە ، لەودەستە
 خواوستانەى ، كەبە مامۇستائى و پىرەرايەتى فلان شىخ ، سەرگەرمى خواپەرستىن ،
 وەسەرگەرمى سلوكى تەرىقەتن ، «واتە گرتنەبەرى رىنگەى تەسەووف» ، ئەو شىاوەو
 دروستە ئەگىنا دروست نەى ، چونكە مورىد ئەلى مورىدى خوايىت نەك مورىدى شىخ .
 جائىستە دىنەو سەرى باوەرو شى كوردنەوئى پرى لەكە لەمەردانى ئەم رىنگايە بزانىن
 ووشەى مورىدوموراد چۆن لىك ئەدەنەو .

لەكتىبى (الفاظ الصوفية) دا ، ئەلئىت مورىدى رىنگەى تەصەووف ، ئەلى خۆى
 دورخاتەو لەو كوردەو نەشىرىنانەى كە لەوئەبەر لەسەريان بوەو پىيان راھاتو ،
 وەئەلى دەس لەوئىستى «نەفسى ئەمارە» ، ھەلگرت ، وەبەھەمو دل وگىيانىكەو
 رۆوبكاتە ھەق ، پاشان ئەلى كەواتە «ئىرادە» بناغەى خوشەوئىستى بە ، وەمورىد كاتى
 مورىدە ئىرادەكەى پاكىيىت وە ئەم وئىستە پاكەش كاتى ئەلى ، كە دل پاك كرايىتەو
 لەھەمو خەوشىك ، ھەروەكو زوترباسان كرد دل پاك كاتەو لەپىناسى ناپەسەند
 وەناشىرىن ، وە پىرازىنئەو بەپىناسى پەسەند .

ئەم ، ئىرەدا شتېك ئەلى ، ئەویش ھەرشیاوی لېك دانەووە وردبونەووە ، ئەلى ئەو كەسە تۆنى ئەم كارەبكات ئەووە خۆى مورادە ، مادام خوابۆى كرده ئەم دەس كەوتەى دەس كەوئت مورادە ، وە پاش ئەووە كە گەبشتە ئەم پایەى پاك كردهووە رازاندنەووە دامەزراندنە ، ئىتر خوا نزیكى ئەكاتەووە لەخۆیو ئەنجانە ژئرى سېبەرى رەحمەتى خۆى وە دەروى خەبرى لى ئەكاتەووە ، وە خەلاتى ئەكات بەو خەلاتانەى رېبوارانى رى رەوى تەسەووفى پى خەلات ئەكرى ، وە نېئى وای لەجېهانى مەعنەوى بۆدەرئەكەوئى كەخوا بەشیاوی ئەوانەى بزائیت .

پاشان ئەلى ئەو لە خەبات كاری لەدژى خواستە ناپەسەندەكانى دەرونا موریدبوە ، ئىستەش كەخوا ئەنجانە بەرى كەرەمى خۆیەووە مورادە .

پاشان ، لەكتېبى «غونیه» كەھى حەزەرەتى شىخ عبد القادری گەیلانى ئەگېرتتەووە ئەلى .

مورید خەبات كارە بەئام موراد خۆش بەختىكە كە خوا بەختەووەرى ئەكات مورید بەپىادە ئەروات ، موراد بال ئەگرتتەووە ، «مورید طالبە» «موراد مەطلوبە» وە زۆرشتى تری لەم بابەتەى كە دەرى ئەنخا ، موراد ئەو كەسانەن كە جەذبەى ھەق رايان ئەكېشى وە مورید ئەوانەن خۆيان تى ئەكۆشن وە بەو تى كۆشانە ئەگەنە ھەق . «ئەوى شیاوی باسە پاش ماوھىك لە (سلوك) ، واتە تىكۆشان ، بەپى دابى تەصەووف ، ھەردولا خۆيان بۆيان روونە كى موریدەو كى مورادە . وە ئەمە زۆر ئاشكرابە ، لە باسى جەذبەيشدا وتم ، جەذبە ھى مورادە ، واتە بگرە خۆى لەخەيالى ھېچىكا نەبئت وە خوارای كېشى ھەرۆەكو ئەووە ئىبراھىمى ئەدھەم .

لەخۆیندەووەى ژبانى سەرۆكى تەرىقەتەكان وە پىاوە ھەرەگەرەكانى تەصەووفدا ، دەرئەكەوئى ، كەھەمويان يان زۆر بەئىكى زۆريان ، مورادبوون .

لەكتېبى (معجم مصطلحات الصوفيه) دا ئەلى .

مورید ئەو كەسەتە بەتەواوئى لى برائیت بۆ خواپەرەستى وە ئەم لى برانەشى لەسەرى چاوكراوہى و تى گەبشتن دەستى دا ئىت ، بۆى دەر كەوتى ئەووە لەم جېهانەدا روو ئەدات بەئى وىستى خوا روونادات ، نەك بە وىستى كەسنى تر ، بەم جۆرە

ويستی خوئی «إرادة» ی خوئی نه نیته لاره وه ئیرادهی دیرینه سهری ئیرادهی ههق،
وه نه بیته «مورید»، واته موریدی ئیرادهی خوا.

هه رته م سه رچاوه سه بارهت به موراد نه لیت.

موراد: نه وخواناسه ته ئیرادهی نه ماوه وه گه یشتوه ته دوپلهی خواناسی،
وه له هه مو حال و مه قامیک تی په ریوه وه هه یج ویست و ئیراده ییکی نه ماوه.

نه وهی نه وی، خواهه به وی، خواهیش نه وهی له گه لانه کات که خوئی نه به وی.
له کتبی «التَّعَرُّفُ لِلذَّهَبِ أَهْلِ التَّصَوُّفِ» دا نه لیت.

مورید هه ر خوئی موراده، مورادیش موریده، چونکه نه وهی خواهی ویست
نه وهی نه ویته که خواهه به ویته، پاش بری لیک دانه وه نه لیت.

به لام نه وهی هه به، مورید به وه نه لیت که، که شفوکه راماتی نه که ویته پاشی
خه بات و تیکوشانی، به لام موراد، که شفوکه راماتی نه که ویته پیشی خه بات و
تیکوشانی، «که واته باوه ری نه میس ههروه کو باوه ره کافی تره»، موراد نه که سه به خوا
هه لی نه بزریت، پاشان نه لی، موراد خوا خوئی به جه ذبه ی قودرهت رای نه کیشیت
بۆلای خوئی، وه شتی نه بی مه عنه وی و دهرونی بۆناشکرا نه کات، وه هه رته م
«شوهوده»، واته چاوپسی که وتن و بۆروون بونه وه، نه بیته هوی دل خوشی و تیکوشانی
بوگه یشتن به خوا، به چه شنی که بتوانی هه رچی ره نجی نه و ریگه به هه به به دلوگیان
قوبولی کات.

جا نه لیه ته مه رجه کافی مورید ههروه کو له پیشاوتم زوره به رله هه موی
پاکی دل و دهرون و ئیرادهی ته و او بۆسه رکه وتن، وه تیکوشان وه به رده وام بون له سهری
نه وتی کوشانه، واته نه وخوا په رستی به، وه به کی له شته بناغه به کان، به تایهت بۆ
نه و ماوه ی سلوکه، که م خواردن، که م نوستن، وه که م قسه کردنه، گو شه گیری و
خوا په رستی به رده وامه، به تایهت به رده وام بون له سهری ذیکر، وه خوئی نه گه یاندن
له شتی کدا په یوه ندی راسته قینه ی به وه وه نیه، له هه موی گرنگ تر به دهس هینانی ری به رو
ماموستاو ری پیشانده ری که، به وجۆره ی زوتروتم، که به راستی ری به ریته، نه ک
«ری بۆ»، جا به که م شتیش بۆته و موریده سه بارهت به ری به ره که ی، «نه ده ب» هه. بریک

باوه پریان له سههري ئه وه ته ، «ئه صلهن ته سه ووف هه ره ته ده به» ، پاشان راست گوتی و وه وه ئیخلاص ، سه بارهت به و مور شیده باشه ، پاشان «استقامهت» واته بهرده وام بون وه زورشتی تریش که له ماوه ی نوسینه کانا ده رخراون .

«قوشهیری» له «ریساله» دا به دورودریژی وتاری گه وره پیاوان سه بارهت به وشه ی مورید و موراد باس ئەکات ، له شوینیکا ئەلی له ئەباعه لی ده ققام بیست ، ئەلی (ئیراد گرنکه له ناوی دلا ، وه کزه و چه ییکه له ده رونا ، وه عیشقیکه له و یحدا نا دله خوره ییکه له ناوه وه ی مرو فدا ، وه ناگرنکه و له دل و ده رون به ره نه بیست) ، «به لی ئیراده ی موریدی راست ئەلی ئاوانی» له زمانی جونه یده وه ئەلیت ، ئەگه ر خواویستی چاک بکات بو (مورید) ، ئە یخاته سههری ریگه ی ته سه ووف ، وه ئەیکاته هاوه لی هه زاران .

له زمانی ، ئەبابه کری ده ققاه وه ، ئەلیت ، مورید نایته مورید تاوه کو مه لائیکه ی سههری شانی چه پی بیست سال له سههری به ک هیچی له سهه نه نویست ، به پی ئایهت بو هه مرو فدی مه لائیکه ی تاییهت هه ن چاکه و خرابه کانی ئەنوسن ، بیگومان باوه ر به مه لائیکه له مه رجی «ئمانه» ئیتر چۆنیه تی مه لائیکه هه رخواخوی ئەزانی چیه و چۆنه له ئایه ته کانی «۱۱۰» سوره ی «انفطار» دا ئەفه رمی «وَأَنَّ عَلَیْكُمْ حَافِظِينَ كَرَامًا كَاتِبِينَ» مه لائیکه وان له گه ل تانا وه چاکه و خرابه تان یادداشت ئەکه ن ، جائه لی ده ققاق وتویه ئەلی موریدی ریگه ی خواناسی ، واته ته سه ووف ئەوه نده پاک بیست بیست سال مه لائیکه گونا ه نوسه که ی هیچی له سهه نه نویست به لی موریدی ری هه ق ئەلی واییت ، خوهه روا به «دهمیره» ناکریت .

قوشهیری ، پاشان باوه ری خویشی سه بارهت به فه رق له نیوانی مورید و موراد دا ده ره بری ، ئەویش هه ر ئەلیت هه ره له سهه ره تاوه خواویستویه تی واییت ، زوره ی ریواران پاش خه بات و تیکۆشانیکی زور جا پی گه یشتون وه زوریشیان هه به هه ره له سهه ره تاوه خوا په رده له سهه ری دلیان لائیه بات و به رچاوی دلیان که شف ته بیست وه زور شتی گرنگیان له نه بیی به کانی جیهانی مه عنه وی بو ده ره ته که وی ، وه ئەگه نه پایه مه قامی واریازه ت کیشان و خه بات کارانی ناگاتی به لام هی وایشیان هه به له م «مورادانه» له گه لی ئەوه ه موه پیش که وتن و خه لات و به راته شا ، هه رخوایان ئەیا نه وی ریازه ت بکیشن بو ته وه ی له و به ره مانه ی دهستی ریازه ت کیشان ئەکه وی ، له وان هه ش به رخور داربن .

پاشان سەرلەنوی لەزمانی «ئەبەحەلی دەققاقە»وە، بەراوردیکی سەرئەگیریتەوه،
 ئەویش، فەرەقە لەنیوانی پیغەمبەرەکانا، وەئەلی لەناوی ئەوانیشا (هەرچەن هەمو
 مۆرادن) لەگەڵ ئەوشا، مۆرادو مۆریدەهەیه، لێرەدا قامک راتەکیشی بو
 «شەرحی صدری» موساوموحەممەد درۆدیان لەسەر، ئەلی حەزرەتی موسی لەخوا
 پارایەوه وەفەر موی «رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي»، کەچی سەبارەت بە حەزرەتی موحەممەد،
 خوافەر موی «أَلَمْ نُشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ؟».. ئەم بەنی داواکردن بەلام ئەو پاش داواکردن
 موحەممەدبەمنالی موسی پاشی بە پیغەمبەر بون، لەپاشان باوەریان لەسەری ئەو تە مۆراد
 ئەیبەن مۆرید ئەروات مۆراد دەعوەوت ئەکری مۆرید خۆی ئەروات،
 کەواتەپیش کەوتنی مۆراد زوو ترە لەمۆرید، بەلام لەئاکاماهەردولابەمراز ئەگەن.

۲

« تەرىقەى نەقشەندىيى »

تەریقەت لە دابو نەریتی تەصەووف دا بە ڕیپازی ئەلین بەشیوەی لە شیوە کانی
تەصەووف ڕیپوار بیگریته بەر بو گەیشتن بە ئامانج، ئەو ئامانجەش بریتی یە لە ئیانی
تەواو واتە «عین الیقین، یان، حق الیقین» سەبارەت بە خواناسی، بەرھەمە
دوایی بە کەیشی ئەو تە ئیتر صووفی بە باوە ڕیکی بە قینی یەووە خوا ئە پەستی، ئیانی کە ی
تەقلیدی یان عیلمی نە کە شیای تەکان خواردن یت، وە چونکە بە چاوی
بەصیرت بە نوری خودا سەر ئە فراز بوە ئیتر هیچ هیزی نە بتوانی کار بکاتە سەری
باوەری، ئیامی ڕەببانی لە «مەکتوبات» دا ئە فەرمی، جیاوازی لە ئیوانی زانیاری
عولەما و زانیاری مەشایخی تەریقەتدا ئەو تە مەعرفەتی عولەما بە هوی ئیستیدلال وە
عیلمەووە یە وە مەعرفەتی مەشایخ لە ڕیگە ی کە شف وە ذوقەووە وە هەردو کیشی بو
پەپڕەوی یە لە شەریعەتی موخە مەدی.

بری لە هەل کە وتوانی تەصەووف ئەو ئەندە لەو دانئشەدا وە لەو بەرھەم وەرگرتن
وە خواوەن مەقام بونەدا گەیشتونە تە پایە ی هەرە هەرە بەرز بونە تە کارناس و پەسپۆر،
واتە «موجتەھید» هەر واکە لە عیلمی شەریعەتدا گەورە پیاوانیکی وە کو، ئیام مالیکی
کوری ئە نەس «۷۱۵ - ۷۹۵» م وە ئە بوخە نیفە «۶۹۹ - ۷۶۷» م وە محمد بن ادریسی
شافعی «۷۶۷ - ۸۲۰» م وە احمد بن حنبل «۷۸۰ - ۸۵۵» م وە ڕیکی تر لەو گەورە
پیاوانە بونە تە موجتەھید لە زانیاری شەریعەتدا، هەر وایش لە زانیاری
تەصەووف دا هەل کە وتوانیکی وە کو شیخ مەعروفی کەرخی، وە بایە زیدی
بە سظامی، وە ذالنونی میصری وە عبد القادری گەیلانی، وە ئەحمەدی بە دەوی وە
ئەحمەدی ریفاعی، وە بە هائوودینی نەقشبنەد، وە عومەری سەھرە وەردی، وە
ئەبولخەسەنی شاذلی، وە نجم الدین الکبری وە جەلالەدینی ڕومی، وە موعینەدین
خەسەنی چەشتی، وە ئەبولعەبیاسی تیجانی، وە دەیان لەو هەرە پایە بەرزانە بونە تە
خواوەنی تەریقەت، واتە خواوەنی ڕپڕەوی تاییەتی پەروەردە کردنی ڕیپوار بو گە یان دنیان

به لوتکه‌ی مراز، واته: هەر کامه‌ی بۆگه‌یاندن بۆ ئه‌و سه‌رلوتکه‌یه‌ی رینگایێکی تایبه‌تی دۆزیوه‌توه‌وه‌ که‌وتوته‌ به‌رده‌می ریبواره‌کان بۆئه‌وه‌ی بیان گه‌ییته‌ مراز، ئامیرو تۆشه‌ی هه‌موی ئه‌مانه‌ هەر له‌یه‌ك‌شت دروست ئه‌کریت، بۆ نمونه، ئیمه‌ هه‌رله‌گه‌م، ده‌یان جوور نان دروس ئه‌که‌ین، له‌ برنج وه‌ دانه‌ویله‌و گوشت سه‌دان جوور خوراک وه‌ خوارده‌مه‌نی دروس ئه‌که‌ین که‌ هه‌موی هەر بۆ خواردنه‌ هه‌مویشی بۆ خوشی و تیربون و هیژی له‌شه‌ که‌چی هه‌ر کامه‌ی نام و بۆن و ره‌نگیکیان هه‌یه، وه‌ کوتریش هه‌مویان یه‌ك‌شتن وه‌ ئاکام و نه‌تیجه‌ی هه‌مویشیان هه‌ریه‌ك‌شته، واته، تیربون، له‌ذهت له‌خواردن بردن، به‌هیژکردنی له‌ش.

هه‌روه‌ها مه‌ذهبه‌ به‌شهرعی یه‌کانیش هه‌موی بۆ دامه‌زراندنی دین وه‌ رێک و پێک کردنی خواپه‌رستی وه‌ هه‌ول دانه‌ بۆ په‌یره‌وی کردن له‌ ده‌ستور و فه‌رمانی خودا و سونه‌تی پیغه‌مبه‌ر.

ته‌ریقه‌ته‌ کانیس هەر هه‌وله‌ بۆ کامل کردنی باوه‌ر وه‌ گه‌یاندنی ریبوار به‌باوه‌ری «عین‌الیقین» وه‌ کوگوتمان بۆ ئه‌وه‌ی خواپه‌رستی یه‌که‌ی له‌ته‌ك‌ ئه‌وه‌دا که‌ خوا په‌رستی یه‌و په‌یره‌وی کردنه‌ له‌ شەرع به‌ یه‌قینیکی ته‌واوه‌وه‌ ئه‌نجام بدری وه‌ ده‌رون باشتر سوکناپی ییت وه‌ دلێ باشتر ئاو بخواته‌وه‌ وه‌ به‌هه‌مو هه‌ستیکه‌وه‌ هه‌ول بدات بۆ نزیك بونه‌وه‌ له‌خودا.

جا ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی، یان ریبازی نه‌قشبه‌ندی یه‌کان بۆ سه‌رکه‌وتن به‌کیوی ئاوات دا بۆ گه‌یشتن به‌وه‌ هه‌وارگه‌ی مرازه، داب و نه‌ریتیکی تایبه‌تی خوی هه‌یه، وه‌کو ئه‌وه‌ی بلین قادری یه‌کان ذیکری به‌ده‌نگی به‌رز ره‌وشیانه، مه‌وله‌وی یه‌کان شیعر خویندنه‌وه‌و ذیکرو ره‌قصی تایبه‌تی خویان هه‌یه، که‌ هه‌ر کامه‌ی سه‌ر زه‌نجیره‌ی ته‌ریقه‌ته‌که‌ بۆی داناو، هه‌روه‌هایش نه‌قشبه‌ندی یه‌کانیش ذیکری تایبه‌تی خویان هه‌یه، که‌ واته‌ هه‌موی هەر ذیکرو خواپه‌رستی و تیکۆشانه‌ بۆ نزیك بونه‌وه‌ له‌خودا، به‌لام هه‌ر کامه‌ی به‌شیوه‌ی تایبه‌تی خوی، شیوه‌یی که‌ موخته‌هیده‌ پسپۆره‌ که‌ یان بۆی داناو، واته‌ ئه‌و ریبازه‌ی که‌ خوا خوی هیدایه‌تی داو بۆ دۆزینه‌وه‌ی «وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ» «البقره» «٢٨٢» «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا» (عنکبوت) «٦٩» جا خوا خوی ئه‌و گه‌وره‌ پیاوانه‌ی خستوه‌ته‌ سه‌ری رینگایێک وه‌ به‌هۆیه‌وه‌ گه‌یشتونه‌ته‌ مراز، ئه‌مانیش ئیسته‌ ئه‌و رینگایه‌ پێشانی موریده‌کانیان ئه‌ده‌ن، یان وه‌کو پزشکیک

دەرمانیڭ بۆدەردیڭ بدۆزیتەووە که نەخۆشەکانی خۆی پی دەرمان کات، ئەمانیش پزیشکی دەرون دەرمانیڭکی دۆزیووەتەووە یان تیکۆشەرێکە هەل زنیووە بەشاخی ئاوانی خواپەرستیدا وە لەو رێبازەووە که خۆی گەیشتووە بەئاوات خەلک لەویووە پراهنایی ئەکات که بیان گەیینتە مراز.

یڭگومان هەموی ئەم رێبازانەش سەرچاوەیان ئەگەریتەووە بۆسەری گوفتار و کرداری خانەدان وە یارانێ پیغەمبەر که سەرچاوەی هەموی ئەوانیش قورئانەو پیغەمبەر، هەروا که سەرچاوەی شەریعەتیش پیغەمبەرەو قورئان.

گوتمان شەریعەت وە تەریقەت فەرقیان نیە ئەووە هەیه صوفی بەهۆی ذیکرو فیکری زیاترەووە دەرونی روناک ئەبیتەووە ئیمانەکە ی ئەبیتە «عین الیقین» جا بەو دەرونە روناکەووە بەباوەرە بتەووەو موبەمو شەریعەتەکە ئەباتە رینگاوە، هەر صوفیڭ مونی لەرینگە ی شەرع و سوننەت لای دا، تەریقەت لەو کەسە خۆی بەری کردووە.

پاش ئەم پێشەکییە ئیستە بازانین

- ۱ - نەقشەبەندی بەکان لە چ رێبازیکەووە خەلک ئەبەن بۆ لوتکە ی ئاوات؟
- ۲ - سیلسیلە ی واتە، زەنجیرە ی ئەم رێبازە چون دەس پی ئەکات وە گەرە پیاوانی تا ئەگاتەووە سەری باوکم، واتە «شیخ عەلادینی بیارە» کین؟
- ۳ - بۆچی وە لەکە یەووە ئەم رێبازە ناو نراوە (نەقشەبەندی)؟

بەر لە وەلام دانەووە ی پرسیارەکان هەر بۆ روون کردنەووە ی بیری خوینەرانی ئەم کتییە یەلک دو فەرمودە ی گەرە پیاوان هەیه ئەمەوی پەنجەیان بۆرا کیشم، جا دەست بکەمە وەلامی پرسیارەکان.

شاھ عبد اللہی دەلوی که لە «۱۲۴۰» کۆچی دا فەوتی کردووە ئەلی، بەرھەم و دەست کەوتی ئەم تەریقەتە بریتی یە لە بەدەست هینانی ئاگاداری و حوزوری هەمیشە یی لەحوزوری هەق تەعالادا ئەگەلی دامەزرانی ئیمانی کامیل بەپیتی باوەری ئەھلی سوننەت و جەماعەت وە پەپرەوی کردن لە سوننەتی پیغەمبەر درودی خوا ی لەسەر.

محمد بن سہمائی بہ بغدادی لہ کتیبی «الحدیقة الندیة» دا لہ زمانی «محمد مراد نوزبہ کی» یہ وہ ٹہلی «ان الطریقة النقشبندیة طریقة الصحابة الکرام (رض) باقیة علی اصلها لم یزیدوا ولم ینقصوا» وہی عبارة عن دوام العبودیة ظاهرا وباطنا بکمال الالتزام بالسنة والعزيمة وتمام اجتناب البدعة والرخصة فی جمیع الحركات والسکنات من عادات ومعاملات، مع دوام الحضور مع الله تعالى علی طریق الذهول والاستہلاك.»
 ہر وہا لہم کتیبہ دا لہ زمانی «ابن الحجر الہیتمی» «۹۰۹ - ۹۷۴» ک یہ وہ ٹہلی «الطریقة العلیة السالمة من کدورات جهلة الصوفیة هی الطریقة النقشبندیة».

نوسہری کتیبی قودسیہ لہ پیشہ کی چابی کتیبہ کہ دا ٹہلی تہ صہ ووفی نہ قشبہندی پہرہوی کردنہ لہ سوننت وہ «موعتہ دیلہو ناوہ راست رہو» پہرہوی کردن لہ سوننت وہ پاراستنی رہوشی شہریعت وہ دوورنی گرتن لہ بیدعت بناغہی ٹہم تہریقتہیہ، لہ پاشان ٹہلی ٹہم ناوہندی رہوی وہ پہرہوی کردن لہ شہریعتہ، وہ ٹاسانی و سادہ بی سلوکہ بویہ ہوی رہواجی لہرادہ بہدہری ٹہم تہریقتہ وہ بویہ ہوی ٹہوی زوریکی یہ جگار زور لہ عولہمای دین ببنہ پہرہوی ٹہم تہریقتہ وہ ببنہ کوری نہ قشبہندی یہ کانہ وہ، صوفی نہ قشبہندی دلی ہی خودایہو لہ شی ہی مہردومہ.
 بہراستی ہموی گہورہ پیاوانی ٹہم ریگیہ ہر کامہی کہ سہ بارہت بہ ناساندنی ٹہم تہریقتہ باسیان کردہ، ہموی ناساندنہ کانیان دیتہ وہ سہری پہرہوی کردن لہ سوننت وہ بہردہوام بون لہ سہری ذیکر وہ فقرو ہزارنی و بہندہنی لہ دہرگای خودا وہ دل گہرم کردنی پہرہوانیان لہ سہری «ایثار» وہ «نوکرانی ذات» واتہ خو بہخت کردن لہ ریگیہ خوش بہخت کردنی موسولماناندا، وہ بو ناسینی خودای گہورہ.
 ٹیستہ لہوہ لامی پرسپاری یہ کہ مدا ٹہلین. لہ کتیبی «ابضاح الطریق» دا ٹہلی نہ قشبہندی یہ کان لہ سی ریباڑہ وہ ٹہ توانن بگہنہ سہری لوتہی مراز.

۱ - بہردہوام بون لہ سہری ذیکر.

۲ - لہ ریگیہی موراقہ بہوہ.

۳ - لہ ریگیہی دہستہ و داوینبونی مورشیدہوہ.

لیرہ دا پیوستہ بلیم یہ کہم ہنگاوی تہ صہ ووف بہر لہ ہہموشتی تہوبہ کردنہ،

بهو مهرجانه‌ی که زووتر باسپان کرد ، واته ، دهست لهه مو خراپه بیك هه لگرتن وه نه‌گه رانه‌وه بۆسه‌ری خراپه‌کردن ، له‌پاشان په‌په‌وی کردن له دهستوری قورئان و سوننه‌تی موحه‌مه‌دی

۱ = ذی‌کر :

ذی‌کر خوی دوو‌جووره .

أ : ذی‌کر «الله» واته ذی‌کر «ذات» یان ذی‌کر جه‌لاله .

ب : ذی‌کر «لا اله الا الله» : واته «نه‌فیو ئیسات» : «لا اله» نه‌فیو «الا الله» ئیساته که‌یه‌تی .

ئه‌بی ئه‌وه‌ش بزاین ذی‌کر نه‌قشبه‌ندییه‌کان ، ذی‌کر «خه‌فی» واته ، بی‌ده‌نگه ، که به‌خه‌یال له ده‌رونا ئه‌نجام ئه‌دریت .

أ : ذی‌کر «الله» .

باش‌تروایه دهست به‌دهست نو‌ئزه‌وه بی له شو‌ئینیکی خاو‌ئینو بی‌ده‌نگا پروه و قیله دانیشی ، پاش پارانه‌وه له‌خودا بۆ سه‌رکه‌وتن وه پاراستن له‌دهستی نه‌فس و شه‌یتان وه وه‌سواس ، وه پاش «استغفرالله» کردن ، وه ئه‌گه‌ر مورشیدی هه‌بو ، یادی له مورشید کردن ، به‌ده‌رون دهست بکاته ذی‌کر کردن ، ئه‌گه‌ریش هه‌موی ئه‌م مهرجانه ، یان به‌کیکی دهستی نه‌دا مانع‌یه هه‌رجوری بوی ریک که‌وی ذی‌کر خوی بکات ، چونکه ذی‌کر له‌هه‌مو کاتی‌کا ئه‌کری ، له‌ده‌ریان له‌مال ، به‌ته‌نه‌ی یان له‌ناوی خه‌لکا ، هه‌روه‌کو که خوا ئه‌فه‌رمی :

«الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ» «ال عمران» به‌لام ئه‌گه‌ر به‌و مهرجانه‌ی بی‌ت که گوتمان ، به‌تاییه‌ت بۆ تازه‌کار ، ئه‌وه باش‌تره .

ئه‌و موریده‌ی دانیش‌ت بۆ ذی‌کر ، کاتی ویستی دهست پی بکات ، زوانی

له چه سښنی به عاسانه ی دهمیه وه به جوړی که هیچ ته کان نه خوات، زوتریش لم باره وه باس کم کرده، همه بوئوه ته زوان سهر نه شیوینی له دهرن، وه دهرن ناچار بگریت خوو بگریت به دیگر کرده وه.

جا به دل ددهست بکاته «الله» گوتن، دل بریتی به له له طیفه ییک له له طائفی دهرن نه و دل گۆشتینه نیه به لکو وا له و شوئنه دا، واله ژیری مه مکی چه په وه روو ته نشتی چه پی مروف به نه ندازه ی دوو په نجه، جا به زمانی نه و دل نه لی «الله» به لام نه پی مه فهمی الله له پیش چاو بگری نه ک شیوه ی نوینی الله، یان خوانه خواسته هیچ جوړه شیوه و شکلی، چونکه خوی گوره هه روو کو خوی نه فرمی (لیس کمله شی)، نه پی هه له کاته دا باوه ری له سهری نه وه بیت که خودا مه و صوفه به هه مو وه صفیکی که مال وه (مونه زه هه)، واته دوره له هه مو «نه قصی» واته، ناته وای ییک، به فارسی به م حاله نه لین «په رداختی وجودی ذی بی» واته ورد بونه وه له وجودیک که له زبانی خوئا بو خودای دانه نیست، وه نالی لم کاتی دیگره دا، نه زمان وه نه له ش جو له بکن نه پی شه و ورورژ نه وه نده له سهری هم دیگره به رده و ام پی تا نه و دل له دهست نه کاته دیگر وه نه و که سه خوی هستی پی نه کات، جا که دل دهستی کرده دیگر تیر نه روی به سهرده می له طیفه ی روچه وه که وا به و به ری دل وه واته له ژیری مه مکی راستا به دوو په نجه روو ته نشتی راست، نه ویش هه به و جوړه نه وه نده دیگر پی نه کا تا ذاکیر نه بیت، پاشان له طیفه ی سپر که وا له م دیوی مه مکی چه په وه توی لای ژوری مه مکه وه به روی ناوه راستی سینه دا به دوو په نجه، پاشان نوره ی له طیفه ی خه فی به که وا له لای ژوروی مه مکی راسته وه روو ناوه راستی سینه به دوو په نجه پاشان به له طیفه ی نه خفا «اخفی» دهست نه کاته دیگر که نه که ویته ناوه راستی سینه ی مروقه وه واته ناوه راستی هه چوار له طیفه که وه.

کاتی که سهری کرد هه پینج له طیفه کانی دهسیان کرده دیگر هه کامه ی به جیا بوخوی چراییکی تیا هه لکرا وه هه کامه ی به نوری تایبه تی خوی رووناک بونه وه نه و کاته به له طیفه ی نه فس دهست نه کاته دیگر، له طیفه ی نه فس نه که ویته ناو چاوانی مروف وه له جنس و ره گزی نه مان نیه، چونکه له طیفه ی نه فس هی عالمی خه لقه و سهر به ته بیعت و ماده به وه نه وان هی عالمی نه مرن وه شتیکی مه عنه و پی به، مه گهر نه و ریوارانه خویان هستی پی بکن، من زوتر باسی له طائفم

کردوه ئیسته دوباره کردنهوهی پی ناوی پاشان نۆرهی لهطیفهی «قالیه» یه واته،
همموی لهش که له مادده واته له (عناصیر) دروست بوه، به همموی لهش بهتیکرانی
ئهوهنده ذیکر ئەکات تا زهرره زهررهی لهشی بهجاریکا دهست ئەکاته ذیکر وه
ئهوکهسهش خوئی زورباش ههستی پی ئەکات.

بری لهنوسهرانی کتیی تهسهووف له نهقشبهندی به کان وهکو مهلا حامیدی
بیسارانی ئەلین هی وا ههیه لهشهوو روژنکا بیست وینج ههزار جار ذیکر ئەکات
لای کهمیشی پینج ههزار جار، بهم چهشنه دیمان پینج قوناغ دانراوه بو ذیکری
لهطائفی عالمی نهمر، وه دوو قوناغ بو لهطائفی عالمی خهلق، که ئەبینه جهوت
قوناغ، یان جهوت ههنگاو. سهبارهت بهم حالته ئیامی ره بیانی ئهفهرمی (ئهم
ریبازهی ئیمه جهوت ههنگاوه).

ئهوهش که برتیکیان بهکینایه فهرمویانه، تهریقته دوو ههنگاوه، ئهو دوو
ههنگاوهی عالمی نهمرو عالمی خهلقه، گوتمان بههوی بهردهوام بونهوه لهسهری
ذیکری نهم جهوت لهطیفهیه موبهمو وه زهرره زهررهی جیسم «الله» ئەکات،
وهمورید لهم کاته دا ههست بهئاسایش وه لهطافهتیک لهدهرونی خویا ئەکات،
بهم حالته ئەلین (سُلطانُ الأذکارُ) یان «سلطانُ الذِّکر»، جا ئەگهر مورید ههر لهسهری
نهم ذیکره بهردهوام بو، ورده ورده ئهو ذیکره له خویهوه تهشهنه ئەکات
ئهیهتهنیهوهو پهره ئهسینی تاوای لی دیت ئهوکهسه بهگوئی خوئی ئهبیسێ که تهواوی
دنیا ذیکر ئەکات وه دهنگی «الله» له زهرره زهررهی کهون ئهبیسێ، بهم ذیکره
ئهلین ذیکری «ماسیوا»، واته ماسوی الله ههرچی مهخلوقی خودایه ذیکر ئەکات.

نهم مه بهستانه له شته نهینی و زور گرنکه کانی تهریقته، شیعریکی جهزهرتی ضیاء
الدین مان دی که ئهفهرمی، «لهطائف سهربهسهر موسته غریق ذیکری هو الله یه» ئهوه
پهنجه پرا کیشانه بو نهم حالته، لیره دا مه بهستیکی زور گرنگ ههیه پئویسته بزانی
نهمیش نهوته، نهم حالته تانه وه نهم دهس کهوته گرنگانه هی سهره تای کاره، وه هی
ئهلف وئی تهسهووفه.

نهم حالته تانه هی تهزکیه، واته پاک بونهوهی لهطائفه، نهک (فهناي) لهطائف، نهم

ئەخوات؟ ئىمە لەپېشا شوپنى لەطائفەكانمان ديارى كىرد، بوياسى پەنگى نوره كانيان وه
هەركامەى وان لەژىرى قەدەمى كام «ئەلى» دا ئەلېن.

لەطيفەى دلّ والەژىرى قەدەمى حەزرەتى ئادەمدا وه رەنگى نوره كەى (زەردە)،
لەطيفەى رۇح وا لەژىرى پىي ذوو پېغەمبەردا، واتە لەژىرى پىي نوح وه ئىبراهيم دا
وه رەنگى نوره كەى «سورە»، لەطيفە سېرر وا لەژىرى پىي حەزرەتى موسى دا وه
نوره كەى سېى به، لەطيفەى «خەفى» وا لەژىرى پىي حەزرەتى عيسى دا وه نوره كەى
رەشە، لېرەدا ئەيى بلىم رەنگە پېرسن چۆن نور ئەيى رەش بىت بەلام ئەم نوره هەيه
وه زۆرېش جوانه وه دلّى خاوهن دلّ ئەفرىنى زورجار پەنگى موى سەر، يان چاوپرو
كە رەش بىت لەهەمو جوانىيىيى جوانترە منىش هەر ئەوه نده ئەتوانم تەشېهې بكام.

لەطيفەى «أخفى» ئەخفا، رەنگى صەوزەو والەژىرى قەدەمى حەزرەتى «محمد» دا
درودى خوا لەسەرى هەمويان. ئەگەر مورشىدبو وا ئەومورشىدە هەر كە لەطيفە بىك
لەو لەطيفانە كارى تەواوبو دەستور ئەدات بەرپىوار كە بگويژتەوه بو لەطيفە بىكى
تر، ئەوهى شياوى باسە، لەطيفە كە تەواو نورانى بو، رەنگى ئەونوره لەسەرى شانى
ئەو مورىدە بەرز ئەبىتەوه هەم خوى هەستى ئەكات هەم مورشىدە كەى.

سەبارەت به لەطائف هەرچەن زوترېش گوتومە، ئەتوانن لىك يان بدەبنەوه به
«حەواس» واتە هەست پىي كە رەكان، چۆن ئەمانە لە جىهانى ماددەو سروشندا
هەركامەى دەورى ئەبىنى ئەوانىش لەجىهانى دەرونى و مەعنەويدا هەركامە
سپاردە بىكى هەيهو دەورى ئەبىنى وه هەستى تايبەت ئەكات.

جا لەپاشى تەزكى يەى لەطائفى عالمى ئەمر تۆرەى تەزكى يەى نەفسە كە لەعالمى
خەلقە وه رەنگى نەفس، بى رەنگى يە بلىن وه كو ئاو وا يە كرايە هەرشى رەنگى
ئەو ئەدات، بۆيە تەزكى يەو فېرى ذىكر كردنى نەفس، ئەخريتە پاشى هەمويانەوه
چونكە تەزكى يە نەفس سەختە، هەم هى جىهانى سورشته هەم لەبناغەشا (امارة
بالسوء) - وه هەرچى هەستى چەوتى و لارىيى و رى گرىبە لەنەفسەوه هەل ئەقولى
بەلام ذىكرى خودا هەموى ئەمانە دائەمركىنى وه پا كيان ئەكاتەوهو ئەيان وه رزىنى .
بىنگومان هەموى گەورە پياوانى رەى رەوى تەصەووف دو بارەى ئەكەنەوه كە
ئەم كارانە بەئى مورشىد زۆر سەختە وه بوونى مورشىد وه ماموستاوى رى نوما هەموى
ئاسان ئەكات، بالېرەشا دوو بارەى كەمەوه، كاتى كە ئەلېن مورشىد مەبەست

که سیکه شکی تیانہی کہ وہی بیت، خوداناس و له خوداترس بیت، خوئی به هه موی
 ئەم مه قامانەدا تی پەرییی کہ سیکی وا به ناو ئینسانە ئەگینا یەك پارچە نوورە و مه لائیکه
 صیفەت و رہبانی مه سلە که و وا له مه قامە به رزە کانی به قای پاش فەنادا، ئایا که سی
 ئاوا بیت ئە کری خەیانەت بکات له ئومەتی موحمەد و مه بهستی له ئیرشاد پلە و
 پایە دنیایی وە دەس کهوت و سه رمایە و سامان بیت.؟

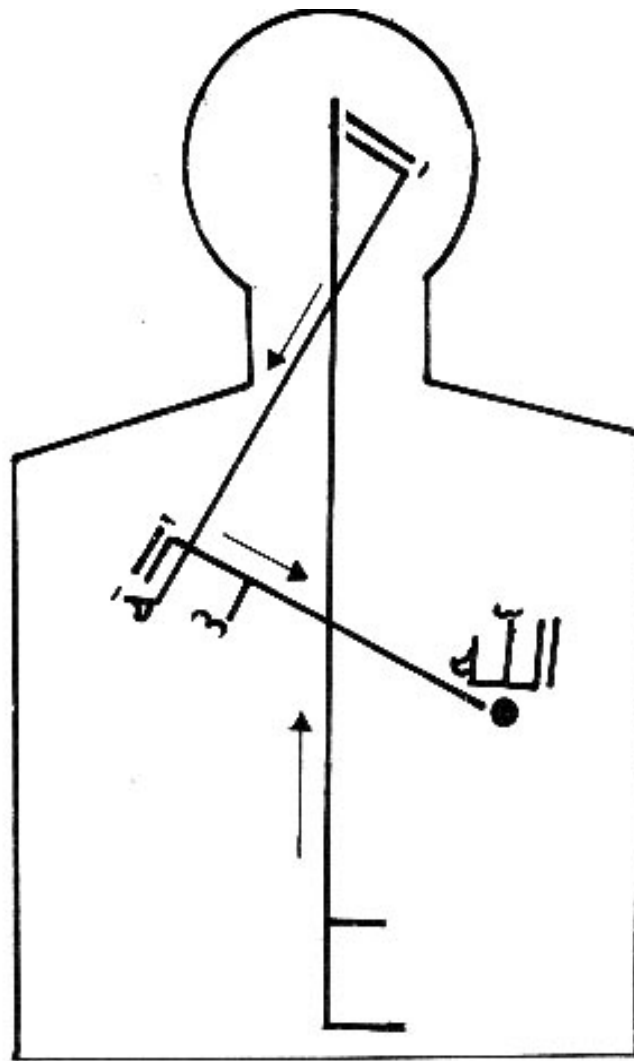
بێگومان ئەگەر که سیکي ئاوا پایە به رزو له خوداترس دەس کهوت هیچ عەبی
 تیانە ئەگەر ئینسان بیکاتە چاوساغو ره بیهرو ری پێشاندهرو ئوستادی خوئی وە خوئی
 بسپیرتە دەستی ئەو.

وتمان ذیکر دو جوړه یه کیکي ذیکری «الله» یو، که باسەن کرد.

ب : ذیکری «لا اله الا الله» یه، که مه شهوره به، «نهفی و نسیبات»، زۆر بهی ریواران
 له پێشا به ذیکری «الله» دەست پی ئەکەن پاشان نهفی و نسیبات، جاری وا هه یه
 مورشید به پیتی ته شخصیی خوئی که حال زانی ریوارە، پاش و پێشان پێتە کات به و
 جوړه ی که خوئی به پیوستی بزائیت.

به هه حال رهوشی دووه می ری گرتنه بهر ذیکری «لا اله الا الله» یه.

بزاین ئەم ذیکره چون ئە کریت. هه ر به و جوړه ی بو ذیکری (ذات) واتە (الله)
 گوتمان به و جوړه ئەو که سه خوئی ناماده ئەکات، وه ره و قیلە دائە نیشی چاوتە نی
 به یه کاو زمانی ئە چه سپینی به عاسمانە ی دەمی، وه هه ناسە ی هەل ئە کیشی بو لای
 خواروی. سینه ی وه ئە یگری، پاشان به زمانی خە یال له ناوکی یه وه وشە ی «لا» هەل
 ئە کیشی بو ناوچاوانی، به واتاییکي تر ووشە ی «لا» لای خواروی له طیفه ی ئە خفا وه
 به سه ری له طیفه ی ئە خفا دا هەل ئە کیشی بو له طیفه ی نه فس، بو ناوچاوان، پاشان
 له ناوچاوانه وه ووشە ی «الله» دیرت بو لای مه مکی راستی بو لای له طیفه ی رۆح وه
 له طیفه ی خە فی، له ویوه ووشە ی «الا» ئە باته وه بو پستی مه مکی چه پی که جینگە ی
 له طیفه ی (سپر) ه پاشان ووشە ی (الله) زور به توندی ئە دات له «قلە ب» وه کو ئە وه ی
 به چه کوشیک بیدات به دلایا به جوړیک که گەر ماو سوژی بگاتە هه موی له ش، پاش
 ته واو کردنی «لا اله الا الله» به زمانی خە یال وه به و جوړه ی که گوترا ئە وه ستی،

ویندی ذیکری لا إله الا الله به شیوهی نینی لهدهرونا

جائه گهر ذیکره که ی، جاری یان سی یان زیاتر، نه نجام داو پشوی داو هه ناسه ی دا
لهوکاتی هه ناسه دانو راوه ستانه دا، نه لئی «محمد رسول الله».

لهم کاتی ذیکره دا مهرج نه وه ته واناو مه فهومی مه به ست له بهرچاو بگریت نه که
شیوهی نویسی لا اله الا الله، واته، له دلی خو یا هه ر لهوکاتی ذیکره دا مه به ستی
نه وه بیست که هیچ مه وجودی شیای پد رستن نیه جگه «الله»، وه نیازی نه وه بیست، که
من هیچ مه به ست و داخواز نکم نیه جگه به نده بی ذاتی الله، به کورتی وانا پنیوسته

نەك لە فەزەكە، ھەروەھا لە كاتی لا الە دا مەبەستی ئەوەییت كە من خۆم وە ھەرچی مەوجوداتە ھەمووم لا ھیچە وە ھەمووی ھی تیاچونەو رۆژی تیا ئەچیت، وە لە كاتی لا الە الله دا مەبەستی ئەوەی بلی ئەوەی ئەمینیتە وە تەنھا ھەر خودایە.

جا لە ھەردوو جۆرە ذیكەرە كە دا چ ذیكری الله، وە چ لا الە الا الله پاش چەن جارێك ذیكەر كردن پشویك بدات وە لەو پشودانە دا بلی خودایا من لەم ذیكرو پەرسشە دا مەبەستم ھەرتوو رەزامەندی تۆیە وامن دەستم لە ھەردو جیھان ھەنگرت بۆتو، ئومیدم ئەوە تە تۆیش مەحەبەت وە ناسینی خۆت «مەعرفەت» بکەیتە خەلاتم، وە ئەنی لەم كاتی ذیكەرە دا سەرنجی دلی خۆی بدات بی ئەوەی شیوەو شكلی بۆ ئەودلە لەپیش چاوە بگرت، واتە ئەنی شیوەو شكلی دلی گوشتین لەپیش چاوە نەگرت، ئابەم چاودیری كردن لە دلە ئەلین (الوقوف القلبی)، لیرە دا بەبۆنە ی ئەم ھاتنە پیشە وە ی باسی وقوفی قەلبی بە وە ئەلیم بۆ گرتنە بەری ری بلزی نەقشەبەندی بە كان یانزە ماددە، یان یانزە ووشە، یان یانزە پایەو ستون دانراو، ھەروا كە زوو تر گۆتمان ئەوەی لە دەمە قامە كان تی نەپەری ناگاتە پلە ی فەنا و بەقا، كە بریتی بون لە مەقامی، تەوبە، ئینابە، زوھد قەناعەت، وەرع، صەبر، شوكر تەوەككول تەسلیم، رەضا.

ھەروایش لە كاتی برینی رینگای سلوك دا یانزە فەرمان، یان یانزە رەوش ھەییە ئەنی ریبوار پەپرەوی یان لی بکات ئەگینا ھیچی بەھیچ ناییت، ئەم و شانە لە بناغە دا فارسین، ھەشت ووشە لەم ووشانە «حەزرەتی شیخ عبد الخالق غجدەوانی» (٥٧٥)ك، دايناو لە پاشان شاھی نەقشەبەند سی ووشە ی تری خستونە تە سەر كە بە تیکرا بونە تە یانزە ووشە. ووشە كان ئەمانەن (ھۆش دەردەم، نەظەر بەرقە دەم، سەفەر دەر وە تەن، خەلوەت دەر ئەلجۆمەن، یادکرد، بازگەشت، یادداشت، ئەمانە یان ھی حەزرەتی غجدەوانین).

وقوفی قەلبی، وقوفی عەدەدی، وقوفی زەمانی، ئەمانەش شاھی نەقشەبەند خستوبە تە سەری. ییگومان لە پاشان بەجیا باس ئەکەین كە مەبەست لەم ووشانە چی یەو چ کاری ئەکەنە سەری سلوكی مورید، بەلام ئیستە ئەبوانی پەنجە ییکم بۆرا کیشانی.

ھەروەھا پێویستە لە وکاتی ئەنجام دانی ذیكەرە دا لە دلە وە داوای فەبض و رەحمەتی خودا بکات كە برژی بە سەری دەرونا وە چاوەروانی ئەو فەبضە لای ژوروی خۆیە وە بکات، ھەرچەن خوا لە ھەمو شوپینکا ھەییە وە لای ژوروو خوارێك بۆنەو نە، بەلام ھەریو

له پېش چاودگرتنی رهوشی نه ده ب، نه بی نه دلموه بولای ژورو پروانی به ونیازه ی خوا والای ژوروی هموشتیکه وه.

نهم وقوفی قه لپی به وه نهو چاودگری کردنی سه رچاوه ی فه یضه دوو مهرجی شی هه به به کم، هه ول بدهات هه چ جوره خه بال و خه تهره بی روو نه کاته دهرونی. کرده دهرونی به وه نه بی ذیکره که راگریت وه کو له غاوی شتی یان ستوی ئونومیلی بگریت ئاوا ذیکره که راگریت وه بکوشی که خه تهره و خه یانه که نه دل ده رکات، نه و جا سه رله نوی ده ست کاته وه به ذیکر، به م کرده وه به ش نه ئین «بازداشت»، بازداشت به فارسی نه بیته راگرتن، ئیره دایه سه یرنه که ین نه م یانزه رهوشه چی بهو بوچی دانراون، هه رکامه ی له سه ری سه رگوزه شت و نازمونیکی قول هاتونه ته دی.

جگه نه م مهرجانه ی باس کران مهرجیکی به که لکی تر بو نه نجام دانی ذیکر، راگرتنی هه ناسه به له کاتی نه نجام دانی ذیکره که دا، هه رچه ن راگرتنی هه ناسه مهرجیک نیه که به بی نه و نه کری ذیکر بگریت، به لام نه گه ر په یره و بی لی وه بگریت باشتره، به بی نازمونی ریوارانی نه م ریگایه گه رمی ی دل، شهوق و ذهوقی دهرون دن ناسکی و دور که وتنه وه ی وه سه وه سه وه سه ره هل دان و په یدابونی مه چه بهت هه موی له م راگرتنی هه ناسه به وه ده ست نه دات وه ده ست که وتی نه ون، هه روه ها نه بیته هو ی که شف بو ریوار وه شتی پشٹی په رده ی له غه یب، بو ده رنه خه ن. نه م جوره شتانه به ده ری نه خات که ته سه ووف کرده وه به وه نه وه ی به کرده وه نه بیته مه یدان نازانی چی به، هه روه ها نازمونه که شتی بو ده رنه خات نازمونی و تاقی کرده وه به ده ری نه خات هه ناسه نه دان له کاتی ذیکر چ ده رانه دیککی هه به، که چی عه قل تیا له نگه.

مهرجیکی تر له ذیکری نه فی وئیسبات دا نه وه ته هه ول بده ی له هه ر هه ناسه بیکا ژماره بیکی «تاک» ذیکر بکه یت، واته، جاری، یان سی، یان پینج یان چهوت.... هتد، نا به م چاودگری کردنی ژماره ی تاکه نه ئین (وقوفی عه ده دی) هه روه کو گو تمان نه میش پایه بیکه له سلوکی نه قشبه ندی به کان.

شوینه واری په یره و بی کردن له ژماره ی تاکیش نه وه ته زانیاری ریوار له زانستی مه عه نوی بات دا زیاد نه کات وه نه بی به کانی ته ریه قتی بو ده رنه که و ی وه له پېش چاوی پروون نه به نه وه.

لاى ژوروى ژماره يېك كه پيويسته رېپوار له ذيكري لا اله الا الله دا، له
 بهك هه ناسه دا ييگاتى، بيست ويهك جاره، نه وهى توانى نه گه لى چاوديرى كردن و
 نه نجام داني نه و مهرجانه دا كه باسان كردن نه يهك هه ناسه دا بيست ويهك جار ذيكري
 لا اله الا الله نه نجام دا كه لكى مه عنه وي و پاكي دهرونى دهست نه كه وي و
 زور يك له و نېنى يانه ي كه گوتمان بوى روون نه بنه وه، وه خوئى زور باش هه ستيان
 پي نه كات نه گهر نه م دهست كه وتانه ي نه بو ييگومان كاره كه ي به ريك و پيكي و
 به باش ي نه نجام نه داوه نه ي بيري لى بكاته وه تا كه م و كور ي نيشه كه ي نه دو ز يته وه،
 به لام نه گهر مور شيدى باش هه بيت، نه و خيرا ياد تا وه رى نه كات وه بوى ديارى
 نه كات كه نو كولى كاره كه ي له كوى دا يه.

نه وه ش بزاني ته واوي نه م مهرجانه، وه كو وقوفى قه لى عه ده دى يان
 بازداشت يان هه ناسه نه دان يان بير به لاي كاره وه بون وه تى په راندنى ذيكري به سهرى
 له طائف دا، نه مانه هه مويان پاش ماوه ي بهرده و ام بون و كار كردن زور ناسان بو
 رېپوار.

بو نمونه كه سى دهست نه كاته «وهرزش» له پيشا به رز كردنه وهى ده كيلو شتى
 لاسه خته پاش ماوه ي صه د كيلوپش به ناسانى به رز نه كاته وه، هه روه ها صه دان
 وه رزشى ترى له ش وهرزشى روحيش هه روايه، دهست كه وتى وه رزشى له ش
 په زامه ندى خه لك وه دهست كه وتى ماددى يه، به لام دهست كه وتى خواپه رستى و
 عياده ت په زامه ندى خاليقه، وه رزش پاش چهن سالى په كى نه كه وي نه م هه تاديت
 سه رنه كه وى ت و به هيزترو پا يه به رزتر نه ي، وه هه تا هه تا يه چراييكه بو خدمت
 به خه لك.

ليره دا نه ي بللم دهست كه وتى بناغه ي نه م په وشه هه روه كو ذيكري الله، نه ميش
 بو ته زكى يه، واته پاك كردنه وهى له طائفه له ذيكري الله دا له طائف يه كه يه كه وه يهك
 له دواى يهك پاك نه بونه وه و ذيكريان نه كردو نوري تا يبه تيان نه دره وشا يه وه، به لام
 ليره دا چونكه ذيكره كه به سهرى هه موى له طائف دا تى نه پيرى، كه هه ل كرا،
 هه موى به جار يكا هه ل نه كرى، يان له پيشا له دل وه دهست پي نه كات پاشان يهك
 له شونى يهك هه مويان دهست نه كه نه ذيكري، وه نوري تا يبه تيان نه دره وشا يه وه، وه
 نه و كه سه خوئى هه ستى پي نه كات.

رەوشى دووھەم بۆگەيشتن بە سەرى لوتكەى ئاوات لەرپىيازى نەقشەندى دا برىتى بە لە «موراقەبە» يىگومان بۆ ئەنجام دانی موراقەبەيش ھەر پيشەكى يىك بۆ ئەنجام دانی ذىكر پيويستە، بۆ ئەميش پيويستە، وەكو لەپيشى ھەموشتىكا تەوبە كردن، پاشان دەست بە دەست نويزەوہ بون وە «استغفار» كردن، وە لەشويئىكى كەنارو پى دەنگا دانىشتن.

موراقەبە برىتى بە لەوہى ئەگەر دەستى دا بەوجۆرەى كەگوتمان خوت ئامادەكەى وە لە گوشەيىكى چۆلا دانىشى ھەموخەتەرەو خەيالى لە دل دەركەيت وە روى دلّت بکەيتە قاپى ى ھەق، بە پى واسىطەى مورشىد وە بە پى ئەنجام دانی ذىكر، بەوپەرى نياز مەندىو كزى بەوہ بەھەمو تواناى و خواستىكى دەرونەوہ لە خواى گەورە پپارى يتەوہ كە رەحمت پى بكات وە فەيضو بەرەكەت پريزى بەسەرى دلّو دەروننا وە دەرونت بەنورى خوى روناك كاتەوہ.

جا بەردەوام بونی شەو و پروژ لەسەرى ئەم حالەتە ئە پى ئەوہندە درپزەى بدرىتى تا پوو كرنە قاپى ھەق ئەبیتە (مەلەكە) واتە، خدە بۆمروڤ، ئەم حالەتە لە تەصەووف دا پى ئەلین پوو كرنە (مەذكور) نەك ذىكر، واتە دل بەدەيتە خاوەن ناو كە خودايە، نەك (ناو) كە ذىكرە.

بەم جۆرە خاوەن ناو لە دەرونا ئەدرەوشیتەوہ وە (حوزور) وە (موشاھەدە) يان «شەھود» دەست ئەدات.

گەورە پپاوانى ئەم پرىگايە فەرمويانە (جەدبە) واتە راکيشران بۆلاى ھەق، لەرپىگاي موراقەبەوہ زووتر دەست ئەكەويت تا لەرپىگاي ذىكرەوہ، ھەروەھا ئەلین بەردەوام بون لەسەرى موراقەبە مەرد ئەگەيئیتە پلەى «وہ زارەت» واتە، وەزارەتى مەعنەوى، واتە دواپلەى پيش كەوتن. لەبەرھەمەكانى موراقەبەش ئەوہتە ئەوكەسە ئەبیتە فەرمان پەرەوا بەسەرى «مولك و مەلەكوت» دا، ھەروەھا ئەبیتە دەرون ناس وە فەرمان پەرەوا بەسەرى دەروونەكاندا.

پيويستە بزانین ئەوانە كە خدە ئەدەنە موراقەبە ئە پى لە ذىكرو خواپەرستى و شەو نويزو ئەو جۆرە شتانەش غافل نەبن، وە بەرادەيىكى مەعقول ئەو پەرستشانەش

ته نجام بدات ههروه ها فهرمويانه نزيكي ي كردن له پياوچاكان به كيكه لهوشتانه ي
ته بنه هو ي پيش رهوت وه سهركهوتني پياو ، هه ره به وجوره ي كه خوا ته فهرمي «يا ايها
الذين آمنوا اتقوا الله وكونوا مع الصادقين» سوره ي تهوبه «۱۱۹» .

واته ، ههه پاريزكارو خودا په رست بن ، وه ههه هاوري و هاو خده ي
راست كاران و راست ويژان بن . گه و ره پياوان زورشت له ته سراري غه بيان له كاتي
موراقه به دا پي نشان ته دري ، ته نانهت سه بارهت به وه زعي سلوكي خويان
راهنايي ته كرين .

زوتر له باره ي موراقه به وه باسم كرده چونكه موراقه به له بازاري ته صه ووف دا
واتاي تريشي هه به وه كو ته وه ي مروف ره قيب وه چاوديري كه ري كرده وه وه ره فتاري
خوي بيت وه جله و بو نه فسي شل نه كات .

به لام له رهوشي ري گرته به ري ريبازي نه قشبه ندي دا مه به ست له موراقه به ته مه ته
كه باسمان كرد .

رهوشي سي ههم :

رهوشي سي ههم له ريبازي نه قشبه ندي دا بوگه يشتن به خودا ، به هره وه رگرته له
دهسته و داوين بوني خاوهن كه ماليك ، واته ، بونه شاگردي مورشيديكي كاميل ،
ته وانه ي ته بنه شاگردي پيريكي دهس گيره خاوهن كه مال ، وه ئي خلاص و ته ده ب و
په پره وي كردن له ده ستوري ته و خواناسه ته كه نه پيشه ي هه ميشه بي يان ، وه ههروه كو
شاگرديكي ويستياي فيربوني زانباري لاي ماموستاي دهرس ته خويني ، وه ته بي
رني نومايي و ده ستوره كافي ته نجام دات ، تهه چهن به رابه ري شاگرديكي
دهرس خوين رني نمالي ريبه ره كه بي ته نجام دا ، ته و يش ههروه كو ري ره واني
ريبازه كافي تر ته گاته مراز وه دلي به نوري ههق روناك ته بيته وه .

گه و ره پياواني ته ريقهت فهرمويانه تهه رينگايه له هه موي ئاسانتره وه له هه مويشي
زوتر مروف ته گه ينيته مراز ، بهه ري ره وه ته لين ذيكري رايبطه ، واته يادي مورشيدي
وه تي كو شان به يارمه تي ي راسته و خوي مورشيدي .

زوتر له باره ی رابیطه وه باسمان کردوه گوتمان رابیطه بریتی به له بهرده وام کردنی په یوه نندی دهرون له گه لئی خوای گه وره دا ، جا نه وانه ی که مورشیدیان هه به نه و په یوه ننده له ریگه ی دهرونی مورشیده وه بهر قه رار نه که ن ، واته دلیان په یوه نده نه دهن به دلی مورشیده وه که بیگومان دلی مورشیدی کامیل هم خوی نورانی یه و نوری خودای تیا دره وشاوه ته وه وه هم دلی په یوه ننده به دلی حه زره تی موحه مه ده وه «درودی خوای له سه ره» دهرونی نه ویش دیاره جیگه و کانگه ی نوری خودایه وه په یوه ننده به سه رچاوه ی نه نواره وه که نه نواری خودای گه وره یه ، وه هه میشه و بهرده وام وه کو تافگه ییگی بی پایان نوری هه ق نه رژی به سه ری دهرونی پیغه مبه رداه وه هه روه کو کاره با ، که چو ن دابه ش نه کری به هه ر چوار لادا، یان وه کو سه رچاوه ی ناوینکی بی پایان چو ن به هه مولاییکا جوگای لی هه ل نه گرن وه هه رجوگه ی هه زاران مه زراو هه ر جوگه له ی هه زاران داروده رخت و گیاو سه وزه ی پی ناو نه دیرن نه میش به و جو ره نه و رووناکی و فه یضه وه نه و ناوه زه لال و پر خیر و بیره دابه ش نه کری به سه ری ویستیاران و خواز یارانیکا قولیان لی هه ل کردوه و چاکی مه ردایه تی بان لی کردوه به لادا بوئه وه ی مه زرای دهرونیان به و فه یض و به ره که ته په روه رده و به ره هم دار بکه ن .

بیگومان مورشیدی کامیل سه رپشکه و به و جو ره ی پیوستی بیت به شی خوی دیریت وه دابه شی نه کات به سه ری خواز یاراندا .

زوتر له باره ی شیعرینکی مه وله وی به وه کولپانه وه که بو مورشیدی خوی شیخ عوسمانی نه قشبه نندی نویسه ، که نه لی :

حه یفه تو میراو سه رجوی باده بی
به هه رکه س به قه د که فاف داده بی
من کستم روزه رد هام فه ردانم بی
دانهم روسیای هام ده ردانم بی
سا هه ل که با بی جو جو جوگه ی مه ی
وه سه ر کستم دا په ی په ی په یاپه ی .

هتد ... مه بهستی نه م شیعرانه ی مه وله وی نه م که لک وه رگرته مه عنه وی به و نه و ناو دیرانه ی کشتگه ی روچی به ته .

به سه‌ری نهو صوفی به‌دا وه صه‌حو نه‌وه‌ته، نه‌وبه‌نده‌یه نه‌گه‌ریته‌وه بو سه‌ری هو شی جاران وه پریکوپینکی کردارو گوفتاره کانی، هه‌ر نه‌و به‌زمانی «محمد بن خفیف» وه نه‌فه‌رمی. (سوک) بریتی به له هاتنه‌کوئی ده‌رون له‌کاتی ناو بردنی خوشه‌ویست، (خودادا)، وه‌هه‌روه‌ها نه‌لی، «مه‌قاماتی وه‌جده» چوارن، زهول، حیره‌ت، سوکر، صه‌حو، که‌واته سوکرو صه‌حو به‌شیکن له‌چوارمه‌قامه‌که‌ی وه‌جده، که له‌به‌شی (وه‌جده) دا باسان کردوه‌و، واتا کاتمان لیک داوه‌ته‌وه.

هه‌روه‌ها شیخ عومەر سه‌باره‌ت به «غهبه‌ت وه شوهود»، نه‌فه‌رمی، شوهود، بریتی به له‌حوزور، شوهود، کوردی به‌که‌ی نه‌بیته چاوی کهن، بیگومان لیره‌دا مه‌به‌ست له‌چاوی کهن، ده‌رونی وه‌مه‌عنه‌وی به‌واته به به‌صه‌ر نه‌به به‌صیره‌ته، وه حوزور ئاماده‌بونه به‌لای که‌سینکه‌وه، نه‌ویش هه‌ر به‌حاله‌تی مه‌عنه‌وی وه ده‌رونی، جائه‌لیت نه‌م‌دیتنه به ئاماده‌بونه یان روه‌رو بونه، تاویک له‌شیوه‌ی یان له‌حالی (موراقبه) دا (وتمان موراقبه چاودیری کردنی ره‌حمه‌تی خودا، وه خودا به‌حازر زانینه)، ده‌میک به‌حالی (موشاهده)، واته دیتنه، تاوه‌کو پیناسی نه‌وبه‌نده‌یه له‌سه‌ری دیتن وه چاودیری بیت، نه‌وه، حازره، واته حاله‌تی حوزوری هه‌یه، وه‌نه‌گه‌ریش له‌حالی موشاهده‌و موراقبه‌هه‌رچو نه‌وه له‌داثره‌ی حوزور ده‌ر نه‌چی، که‌واته غایبه واته له‌حالی غهبه‌ت دایه.

بری جاریش مه‌به‌ست له (غهبه‌ت)، غائب بون، وه گوم بون له‌ئیشیا، واته له‌هه‌مو گیان دارو پی‌گیانیتک، جائه‌گه‌ر غهبه‌ته‌که له‌م چه‌شنه‌یان بو نه‌وه مه‌قامی «فنا» به، وه غهبه‌ت نه، که‌واته غهبه‌ت نه‌وه ته له‌حوزوری حه‌ق غائب بیت، نه‌گیان له‌ئیشیا غائب نه، نه‌گه‌ر له‌ئیشیا بو فنا به، نه‌گه‌ر موشاهده‌و حوزوری له‌ده‌س دا نه‌وه ته‌غهبه‌ت، واته غهبه‌ت له‌حوزوره، نه‌گه‌ریش سه‌ر له‌نوی خودا بوی کرده‌وه وه نوری حوزور و موشاهده واته ئاماده‌بون و دیتی نه‌نوار و نه‌سرار بوی ده‌ست دا نه‌وه (شوهوده).

قوشه‌یری سه‌باره‌ت به (مه‌حو) وه‌ئیسبات، نه‌لی، (مه‌حو) لاچونی پیناسی «عاده‌ت»، واته خووخده‌یه «ئیسبات»، نه‌نجام‌دانی فه‌رمانی خودایه واته به‌جی هینانی ره‌وشی به‌نده‌گی، وه نه‌وکه‌سه‌ی پیناس و ره‌وشه ناپه‌سه‌نده‌کانی خوئی لا بردیبت وه پیناسی له‌بارو باشی کردیته جی نشینی نه‌وان نه‌وکه‌سه‌خواه‌نی مه‌حوئیسباته، واته خراپه‌ی له‌ناو بردوه و چاکه‌ی کردوه ته جی نشینی.

له پاشان پاش بری لیکوئینه وه ، ئەلئیت ، کاکلە ی مەحووئیسبات لەلای خوداوه
دیت ، ئەوه ی خودا لەناوی ئەبات ئەوه مەحوه وه ئەوه ش خودا دای ئەمەرزینی ئەوه
ئیسباته ، که وابو مەحووئیسبات راسته وخۆ به سراون به خواستی خوداوه ، ههروه کو
خودا خۆی ئەفهرمی «يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ» .

سه بارهت به «صهحو وه سوکر» ، ئەلئیت (صهحو) هاتنه سه رهوشی خۆیه ، له پاش
بن هوشی وه سوکر ، مهستی ئیکه به هۆی نورو به ره که تیک (وارید) ئیکی به هیزه وه ،
دهست ئەدات .

وتمان «غهبیه» ههیه ، وه سوکریش ههیه ، لیره دا ئەلئیت غهبیه به هۆی «وارید»
ئیک واته به ره که تیکه وه پهیدائنه بنی به لام سوکر ، قول ترو به هیزتره له ، «غهبیه» واته
بن هوشی ی ، وه ئەمیش هه ره به هۆی به ره که تیکه وه دهس ئەدات ، که خوا
به که ره می خۆی ئەبازی بنی به سه ری دهرونی ریوارانی ریگه ی ته صه و وفدا .

وه سه بارهت ، به «غهبیه و حوزور» ئەلئیت ، غهبیه بریتی به له بن هه والی قلب
له وه ی که به ده و روبه ریا له خه لکی تر روو ئەدات ، ئەویش هی ئەوه ته چونکه
ههست پنی که ره کافی ئەو که سه هوشیان وابه لای ئەو به ره که ته وه که خودا
خه لاتی کردون ، وه ئەو که سه وای لی دیت ته نانهت خۆیشی له یاد ئەچینه وه ، وه
سزادان و پاداشی پاشه روژی هه ره له یادا نامینی ، زور جار پیش هاتوه بوئه وانە ی که
وان له م حاله تی «غهبیه ت» ه ، واته له هوش چونه دا ، ده ستیان چوه به ناوی ئاگرا وه
به خۆیان نه زانیوه ، هه رچه ن وکو تر قسه یش نه که ن وه هاتو چوو نه که ن ، به لام خۆشی
ئه و حاله یان بن هوشی کردون ، جار ئیکیان «شیبلی» ، که به کیکه له گه و ره پیاوانی
ته صه و وف دیت بۆ لای جونه ی د ، گه و ره پیاوی شارپی ته صه و وف ، ژنه که ی
جونه ی د ، ئەیه وی سه ری دا پۆشیت ، جونه ی د ئەلی پتویست ناکات چونکه شیبلی
حالی له سه ری خۆیه ، پاشان جونه ی د دهست ئەکاته قسه کردن له گه لیا تا ئەیکاته
گریان ، جا که شیبلی دهست ئەکاته گریان ، جونه ی د ئەلی به ژنه که ی ئیسته سه رت
دا پۆشه چونکه شیبلی هاته وه سه ری خۆی .

یه کی له موریده کانی «ابوعلی دقاق» له نه یسا بور به ناوی «ابونصر المۆذن» ئەلی هه میشه
له کو پره کانی ئەبوعلی ده قاق دا قورئانم بوئه خوئندن ، سالیکیان ئەبوعه لی ئەچو بۆحه ج
ئه وه نده له باره ی چاکی حه جه وه باسی کرد منیش پریارم دا له گه لی پرۆم بۆحه ج ،

وه له گه لى جه ماعه تىكا له ته كيا چوين بوحه ج ، رۆژتكيان دهس نوژنى نه گرت
 روښتو مه سينه كى له ياد چو منيش زانيم مه سينه ي ته وه هه لم گرت تا گه يشينه
 مه نژلىكى تر ديم ته به وي دهس نوژنگريت وه دهسته پاچه به بومه سينه منيش
 مه سينه كه م برده خزمه تى وه له بهرده ميا دام نا له پاشان وتى خودا پاداشى چا كه ت
 بداته وه وه به وردى سه برىكى كردم وه گو تى باور نه كه ي وه كو ته وه ي من جار تكيان
 توم دى بيت تو كى يت ؟ گو تم قوربان نام ناسيته وه ؟ من شوينى تو كه وتوم وه له بهرى
 تومال و مندالم به جى هيشتوه ئيسسته نه لىيت جار تكيان توم ديوه ؟ .

مه بهست ته وه ته ته وه حاله تى (غهييه) ، واته له هوش چون يان
 هوش له دهس دانه ، به لام حوزوره كه ي ته وه ته له وكاته دا چونكه هوشى به لاي
 خه لكه وه نه ماوه ته وه له حوزورى هه ق دايه ، ته مهش به هوى ذيكرى خودا كردن و
 ناوى خوا بردنه وه دهست ته دات له راسته كه يا ته وه به دل واله حوزورى خودا دا وه تا
 هه رپاده ييك زورتر له (خه لق) دوور بيت ، له (خالق) ، نزيكتر ته بيته وه ، تائه گاته
 راده ي به ته واو تى له ياد بردنه وه ي خه لك و جهان وه نو قوم بون و دا پو شران له حوزورى
 خودا ، جا كه له حاله ته ده رچو ته وكاته وه كو ئيسسته ي ئيمه كاره كه ي پيچه وانه
 ته بيته وه واته حوزوره كه ي ته بيته حوزورى ناوى خه لك ، جا ته م حالى «غهييه ته» واته
 له هوش چونه ، يان خه لك له ياد چونه وه به ، پرئ جار كه م ده وامه وه جارى وايش
 هه به ، زور ده وام ته كات ، سا تا هه ر ته ندازه ييك خودا ويستى .

به ناوبانگه ، جار تكيان «ذا النون المصرى» يه كيك ته نيرى بولاي بايه زيد
 كه حال و ته حوالى بايه زيدى بو بزائيت ته وكه سه كه ته گاته ته وي وه هه والى بايه زيد
 ته پرسيت وشوئى بايه زيدى پيشان ته دهن ته روا ت بوماليان سه ير ته كات بايه زيد
 دانيشتوه ، بايه زيد ته لى ، كيت ته وي ؟ ته لى بايه زيدم ته وي ، بايه زيد ته لى
 بايه زيد كى به ؟ بايه زيد له كوئى به منيش به شوئى يا ته گه ريم ، پيا وه كه گه رايه وه وتى
 با به ته مه شينه ، كاتى گه رايه وه بولاي ذا النون وه سه رگوزه شته كه ي بو گيرايه وه ، ذا
 النون ده ستى كرده گريان گو تى بايزيدى برام له گه لى هه موى ته وانه ي ترا كه
 هوشو بيريان لاي خو يان نه و ته نها هوشيان لاي خودايه ، له گه لى ته وانا
 ته ميش چوه .

له كتيبى معجم مصطلحات الصوفيه دا ، سه باره ت به «سُكْرًا» وه «صَحْوًا»

ئەلئیت ، سوکور مەقامیکە لە مەقامی خوشەوستان فەنای بەسەرانا ئیت وە دەسۆ
(عیلم) ، زانیاری ناگاتە داوینی ، ئەلی صەحو والای ژوروی سوکرەو ، وە لەگەڵ
مەقامی «بەسط» دا رێک ئەکەوئیت ، صەحو مەقامیکە چاوەروانی کردنی ناوی
وە پێوستی بەو نەبە پرۆیت بە شوئینیا وە لە هەموو کەموکورپێک پاک کراوە تەو .

سەبارەت بە (غەیبە) ، ئەلئیت ، سی پلەبە ، «غەیبە» واتە لە هۆش چونی (مورید)
بە جووریک یادی نە لای مال و منال و سەر و سامانەو ئەمینی وە نە ترسی لە هیچ کوسپ
کەندیکە وە نە بوئاوات گەیشتن دەستە و داوینی هیچ شتی ئەئیت . پلەبە دوو هەم
لە هۆش چونی (سالیك) ه ، ئەویش دای زانیاری و هۆی کۆشش و روخسەتی پشوی
لە یاد ئەچیتەو .

پلەبە سی هەم ، لە هۆش چونی «عاریفە» ، واتە گەرە پیاوانی پێ گەیشتی
تەصەووف ، ئەوانیش لە چاوی ئەحوال و دین و پایە و پلە گوم ئەبن وە ئەکەو نە ناوی
بارومی (جمع) ه وە ، واتە کۆبو نەو وە نزیککی لە لوطفی خوداوە .

لە کتیی «معجم مصطلحات الصوفیه» دا ، ئەلئیت ، (مەحو) بریتی بە لە لا چونی
پێناسەکانی دابو رەوش ، بە جووریک ئەو کەسە لە و کاتەدا هۆشی لانامینی ، وە
رەوش و رەفتاریکی وای لی سەر ئەدات کە لە دەستی ئاوەزی ئەودا نە ، هەر وە کو
ئەوانە ی کە مەستی بادەن ، «محو الجمع» واتە بە جاریکا تیا چوون ، یان تیا چونی
هەموشتی ، هەر وە ها ، «المحو الحقیقی» ، واتە تیا چونی راستە قینە ، ئەو وە خۆی تیا چوون
وە (فەنای زۆری بە ، لە تاکی دا) (فناء الکثرة فی الوحده) .

وە «البات» ، دژی (مەحو) ه ، ئەویش بریتی بە لە ئەنجام دانی (عبادەت) ، واتە
خواپەرستی . هەر وە ها سەبارەت بە (صحو وە سوکر) ئەلی ، صەحو گەرە پلەبە ،
عاریفە بو سەری هۆشیاری ، واتە هۆشیاری بونەو هۆی عاریفە پاش غەیبەت وە پاش
ئەو هۆی کە هەستی لە دەست دابو ، ئەلی پێچەوانە ی صەحو ئەئیتە سوکر ، واتە
مەستی ، ئەلی واتای صەحو وە سوکر ، «هۆشیاری و مەستی» ، نزیکە لە واتای
«حوزور و غەیبە» ، واتە ئامادە بون و لە سەر خۆچوون ، یان ئامادە بون و ون بون ،
فەرق لە نیوانی حوزور و صەحو دا ئەو تە صەحو روداویکە دیت و ئەچیت بە لام حوزور
هەمیشە ی بەو بەردەوام ، وە صەحو سوکر بە هیزتر و تەواوترن لە حوزور و غەیبە ،
سەبارەت بە غەیبەش هەر ئەم سەرچاوە بە ئەلئیت ، «غەیبە» بریتی بە لە وون بونی دل

لههمموی ئهوهی لهخهلقی رووئهدات ئهوبش بههوی ئهوهوهیه که ههستی ئهوهکهسه
سهرگهرمی ئهوحالهیه کهبۆی دهستی داوه ، ئهلی گوتراوه بریتییه لهوهی کهههستی
بهلای نهفسهوه نامینی وهنایینی ، چونکه بههوی ئهوه ئهسراوهوه کهخودا
بۆی دهرخستوه نهفسی لهبیر ئهچینهوه .

سهبارهت به (شهود) ئهلیت بهپنجهوانهی (غهبه) وه ، واته وونبونو
لههوش چونهوه ، لیره دا ئاگای له نهفس وه نیازه کانی نهفسه لهغهبهیدا وتمان هوشی
لای نیازه کانی نهفس نامینی بهلام لهشهوداناگای لی یان ئهلیت. شیخ محی الدین
عهره بی ئهلی ، «مهحو وه اثبات» بهکیکن لهشته دوانه کانی تهصه ووف ، وهکو
(فهناوبهقا) کاتی که مهحو وائه کات لهبهنده ئاگای لهنهفسی خوی نهلیت لهوکاته دا وا
لهگهرمه ی حوزوری خودادا ، واته لیره وون ئهلیت و لهوی دائه مزریت .

لهپاشان باسی دوو ووشه ی تر ئه کات «السَّحْقُ وَالْحَقُّ» ، ئهلی ، لهسهحق دا بهنده
ههستی ئهوه ئه کات که لاشه ی خوی تیاچوه و وردبوه و بوه ته تۆزو شوینه مای نهماوه ،
ئهمهش بههوی زال بونی دهسه لاتی «ته جهللی» نوری خوداوهیه ، واته ده رکه وتن و
زال بون و زۆرسه ندنی نوری خودا بهسهری وجودی بهنده دا .

ئهلی ، «مهحق» ، له سهحقیش بالآتره ئهوبش بریتییه لهفهنا ، واته تیاچونی
یه کجاره کی بهنده بهچه شنی ههستی بونی خوی ناکات ، وه ته نها ههست بهوجودی
خالقی ئه کات ، وه ههروه ها لههمموی که ونیشا جگه له قودره تی خودا
ههستی هیچ ناکات وه ههرچی شتیکیش ئه کریت بۆی رونه که بههوی هیزوتوانایی
خوداوهیه وه به نوینه رایه تی له لاینی ئهوه وهیه که ئه کریت .

«شعوق»

بهلای بری لهگهوره پیاوانی ئه م پرینگه وه ، وایه ، که حالی شعوق حالیکه به شوینی
مهجه بهت دا دهست ئهدات .

معجم مصطلحات الصوفیه ئه لیت ، شعوق بریتییه له بلیسه سه ندنی دل
له کاتی ناوبردنی خوشه وینست دا .

وه ماوه له نیوانی شهوق وه ئیشتیاق دا ته وه ته، شهوق پاش دیدار
وه چاوی که وتن داته مرکبیت وه نامینی، به لام ئیشتیاق پاش ته وه ش هه ره برده وامه.

مه به ست له م شهوقه، واته «ناسه کردن» وه تاره زوی دیدار، بریتی به له شهوق
ریوارانی ریگهی ته صه ووف، که ته ویش حالیکی تاییه ته و جیهانیکی هه به
بوخوی،... بیگومان له باسی هه موی ته م حال و مه قامانه دا ته و چونیه ته ی که به سه ری
ریوارادیت هه رگیز به ته واولی وه به لی که موکوری باس ناکریت، چونکه هه م
وشه ییک نیه بو باسی، هه م مه جبورنن باسی بکن، له گه ل ته وه شا هه ر کامه و
شتیکی وتوه، وه رازیکی درکاندوه جائه وه تا شیخ عومه ری سه هره وه ردی باوه ری
خوی و هی گه وره پیاوانی تر پیشان ته دات، پری له وگه وره پیاوانه ته لین، شهوق
هی غایبه خودا مادام هه همیشه حازره، به تاییه ت بوئه وان که حازری به که به چاوی
دهرون هه ست ته کهن، ئیتر شهوق کوا ته مینی، به لکو شهوق هی بهر له حالی
موشاهه ده به، جاله م پروانگه وه سه هره وه ردی ته لیت شهوق به کیکه له حاله کانی
مه حه بیته، وه (موحیب) واته، که سی که که سیککی خوش بویت، هه همیشه هه ر
(موشتاقه) واته تاره زومه نده و ناسه ی ناشکیته، ته و که سه ی که خوی خوش بویت
له هه مو موشتاقت موشتاقتره چونکه «همه ری خودا، واته حالاتی نهینی (غه بی)
له جیهانی غه بره ماددیدا بی پایانه «أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ» نایه (۵۴) (اعراف)، به م جوړه
ریوار هه ر که گه یشته حالیکی تازه، واته، حالیکی تازه دهستی دابوی، ته وساکه
ته زانی که حالی له و حالی خوی به شترو به رزتر هه به، جا ئیشتیاق سه ره له نوی
دهست ته داته وه بو ته و مه لبه نده تازه به وه به م چه شنه حالی شهوق له ناوی جه غزی
مه حه بیته دا هه ر دهوامی ته بیته،

دوباره ته لیت، ته مه حالی دهسته ییکه له خوش ویستان، که له مه قامی شهوق دا
جیگایان پی دراوه، شهوقیش بو مه حه بیته وه کو زوهد وایه بو ته وه، واته ته گه ر
ته وه دامه زرا زوهد ده ره که وی ته گه ریش مه حه بیته دامه زرا شهوق په یداته بیته.

له «ابن العطاء» یان پرسه وه شهوق چی به؟

ته لی سوتانی ناوسکه و کلپه گرتنی دل و دپارچه پارچه بونی جه رگ له ترسی دوری،
ته ویش له پاش نزیکی و دیدار.

ههروه‌ها پرسویانه ئایا (شەوق) به‌رزتره یان (مه‌حه‌به‌ت) ئەلین شەوق، چونکه شەوق له‌مه‌حه‌به‌ت په‌یدائەتی وە‌ئەوه‌ی مه‌حه‌به‌تی نه‌ییت شەوق ناییت، که‌واته مه‌حه‌به‌ت لاسکی داره‌و شەوق لقه‌کانیه‌تی.

له‌کتیبه‌ی «منازلُ السَّائِرین» دا سی‌پله‌ دانه‌نییت بۆ‌شەوق، یه‌کیکی شەوق خوداپه‌رستانه بۆ‌هه‌شت، بۆ‌ئەوه‌ی له‌ده‌ستی‌ترسی ئاگر رزگارین، وه‌ ئه‌وه‌ی خه‌م دای‌گرتوه له‌خه‌م‌ده‌رچی، وه‌ئەوه‌ی ئاواتی به‌هه‌شت بوه به‌ئاواتی بگات.

پله‌ی دووه‌م، شەوق گه‌یشتنه به‌خودا.

وه‌ پله‌ی سی‌هه‌م، ئاگریکه، مه‌حه‌به‌ت خه‌ستویه‌ته ده‌رونه‌وه، ژبانی له‌مرووف‌شێواندوه و‌خووشی له‌ده‌ست‌سه‌ندوه وه‌ هه‌یج‌ده‌رمانی چاره‌ی ناکات جگه دیداری خودا. «بینگومان به‌چاوی به‌صیره‌ت» خاوه‌نی «اللَّمْع» پاش باس‌کردنی شەوق هه‌ربه‌شێوه‌ییک وه‌کو ئه‌وانی‌تر، له‌پاشان ئە‌لی «وَالشَّوقُ يَقْتَضِي الأُنْسَ» واته شەوق پێویستی به‌ئونس ئە‌ییت، واته‌ حالی ئونس به‌شوینی شەوق دا دیت.

قوشه‌یری له‌سه‌ره‌تای باسی شەوق دا ده‌سنیشان بۆ‌ئهم ئایه‌ته‌ئە‌کات که‌ئە‌فه‌رمی «مَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ»، مه‌به‌ست لێ‌ره‌دا ئه‌وه‌ته ئه‌وانه‌ی موشتاقی ئه‌وه‌ن بگه‌ن به‌خودا، رۆژیک ئه‌بی ئه‌جه‌لیان بگات، واته ئه‌بی پێیان ناخووش نه‌بی که‌ئە‌مرن، به‌لکو چونکه بۆ‌عه‌اله‌می ئه‌رواح‌ئە‌رۆن، وه‌ له‌خوا نزیک‌تر ئه‌به‌نه‌وه ئه‌بی هه‌راسیان له‌مردن نه‌ییت.

«یحیی بن معاذ» (٢٥٨ ك ٨٧٢م) ئە‌لێت نیشانه‌ی شەوق بریتی یه له‌برینه‌وه‌ی ئە‌ندامی له‌ش له (شه‌هوات)، واته قه‌ده‌غه‌کردنی ئاره‌زوی چه‌یوانی له‌ش، چونکه شەوق گه‌یشتن به‌خودا له‌کوی وه‌ ئاره‌زوی چه‌یوانی له‌کوی، هه‌روه‌ها قوشه‌یری ئە‌لێت له «سری» م بیست، ئە‌یوت شەوق پایه‌ییکی به‌رز ی خودانا‌سانه، ..

••

ئونس، يەككى ترە لەحالى كانى تەصە ووف، ئونس ئەيىتە ھۆگرى بەشتىكە وە، وە
 دل كرانە وە بەوشتە، بىگومان لىرە دا مەبەست ئەو تە كە دلى رىبوارى رىنگە
 تەصە ووف ھۆگر ئەيى بەخوشە وىستى خودا وە، وە جگە خوائ گە وەرە دلى
 بەھىچ شتى ناكرىتە وە، مرووف لەم حالە دا لەخەلك بىزارە وە ھەتا بوى دەست بدات
 دوورنى ئەگرىت لەخەلك، وە خواخواپە تى كەس نرىكى لىئو تەنە كات، تەنانەت
 ئەگە رىش واھاتە پىشە وە چو ناوى خەلك، يان خەلك ھاتن بولای ئەو، بەلاشە لای
 ئەوانە و بەدل لای خودا يە، ئەم رىبوارە لەم حالە تى ئونسە دا، ئەو تەندە دل خوشە
 بە نرىكى و ھۆگرى خويە، ئەگەر بدرىتە بەرى بەردىش، زویر نايىت، وە ھەر
 دل خوش و خوش حالە، وە نايە وى كەس ئەم خوشى يە لى تىك بدات وە ئەو بازارە
 لى بشلە ژنى.

لەم حالە دا، رىبوار ناو بردنى خوائ لە ھەمو شتى پى خوشترە، واتە، «ذىكر» وە
 ئەم ئونسە لای پرى لە خواپى داوان، ئەگاتە رادەى كەشف وە شوھود، واتە
 دەر كە وتنى نورى خودا بۇ دىدەى دل، واتە «بەصيرت»، وە ئەم پايدى دوائى يە بەھىچ
 زمانىك باس ناكرىت، وە لەھىچ گوفتارىكا ناگوئىت، وە ھەر ئەم نەبون ووشە و گوفتار و
 واژە يە بۇ باسى حالانى تەصە ووف تە، ئەيىتە ھۆى ئەو ھى زور مەبەستى تەصە ووف، ھەروا
 لەدلى خاوەن يا ماوە تە وە، ئەيىتە وە، چونكە ھەم وشە يىك نىە بۇ باس كردنى، وە لەناو وتارا
 ناگوئى، وە ھەم، ھەركامەى بۇخوى جىھانىكى بۇدەر ئەكە وى لەھى ئەمى تر ناچىت،
 وە كوئە وەى ھەزاران كەس لە لای يەك كەسە وە دەعوەت كرىن، بەلام بۇ ھەركامەى خانو و
 بەرە يىك تەرخان كرانى، وە بۇ ھەركامەى خوزراكىكى تايبەت برايت، بەلى ھەمو
 دەعوەت كراون وە خاوەن مالى ھەمويان يەك كەسە، بەلام جى وشوئىن و خواردن و ميواندازنى
 ھەركامەى ھى تەنھاخوئىنى، جا نى گومان ھەركامەى باسى ئەو ھى خوى ئەكات، وە ئاگای
 لەوى تریە، جا بەداخو وە، زمان و ووشە و واژە يىك نىە بۇ باس كردن و گىرانبە و
 ئەوسەرگوزەشتانە، وە ھەموى مەعنە وى يە، وە بەچاوى دەرون ھەست ئەكرىت، وە
 ھەر ئەو تەندە مان بۇدەر ئەكە وىت كە باسيان كردە.

له کتیبی «معجم مصطلحات الصوفیه» دا به رانبر به ووشه ی «أنس» زور به کورتی ی
ثم چند ووشه یه نوسراون.

الأنس «التذادُ الروح بِكمالِ الجمال، وهو أثرُ مُشاهدةِ الحضرةِ الإلهيةِ في القلبِ، وهو جمالُ
الجلال، وقيل الأنسُ ضدَّ الهيبةِ، وقيل معَ الهيبةِ».

له کتیبی «الفاظ الصوفیه» دا، نه لیت، خاوه نونسه کان نه بنه سی به شه وه.

پریکیان، دلیان به ذیکر نه کریته وه و بیزارن له «غفلهت»، واته بیزارن له وه ی
له خودا غافل بن، وه هوگری خودا پرستین وه بیزارن له گونا به بارنی.

پریکیان، ته نها هوگری خودان، وه به خوانه نی دلیان به هیچ نا کریته وه
وه له هه موشتیکی که بیزارن.

دهسته ی سی هه میان، نه وانه ن، که سام وه هه بیته نی نونسن و نریکی خودا،
هه موشتیکی له بیر بردونه ته وه، ته نانه ت نونسه که یشیان له بیر چوه ته وه.

له داوود الطائی که له «۱۶۵» ک، کوچی کردوه، نه گپرنه وه: جاریک صوفیک
تووشی نه بیت، له داوود نه پرسی، نه ی نه باسوله یمان، نه وه چپته، واته وه نده
خوشحال و دم به بزه ی، داوود وتی، نه م به یانی به، شهراییکیان دامی، که پی نه لین
شهرانی «نونس»، به ویونه وه نه مرو روژی جه ننی منه، وه نه وه ته نه مینی چنده
خوشحالم. که واته نونس نه و حاله خوشه یه که به هو ی ههستی نریکی له خودا وه
وه ههستی نوری خودا له دهر ونا دهست نه دات، وه نه و پیری خوشی نه خاته دهر ونی
صوفی به وه، به جو ری که جه زنا کات که سی لی نریک که ویت، وه نه شادی به ی
لی تیک دات.

«وَجْدٌ»

وه جد به کیکه له حاله کان، (تاج الاسلام کلابادی) له کتیبی (العرف لمذهب أهل
التصوف) دا نه لی، وجد بریتی به له حاله تیکی خوشی، یان ناخوشی، یان
ترس و راجله کان، یان دهر که وتنی پری شتی نه نی له جیهانی پاش مهرگ، یان

دەرکهوتنی ههرنهنییک له ئه سراری مه عنهوی، که خوا بیهوی بو ئه وه بندهی خویه
ناشکرای کات.

له ناوی صوفی و دهرویشی کوردا، به مچۆنیه ته ئه لێن حال لێ هاتن، یان جه ذبه
لێ هاتن.

ههرچهن له وانا عهره بیه که دا جه ذبه و حال و اتای ئه گوریت.
شیخ عومه ری سه هره وه ردنی له «عوارف المعارف» دا سه بارهت به «وه جد»
«ته واجود» وه «وجود» باس ئه کات.

سه بارهت به وه جد ههروه کو «تاج الاسلام» باس ئه کات ئه لێ حاله تیکه ئه یته
هوی خویشی یان ناخویشی که حالی ئه و صوفی به له حاله تی سوروشتی ده ئه کات
وه ئه یگوری.

به لام «ته واجود» ئه وه ته ئه و که سه خوئی بیهویت، له ریگهی بیرکردنه وه، یان
ذیکرکردن حالی وه جد بوخوئی بیرته ده ست، به لام وجود بریتی به له
ته شه نه کردن و په ره سه ندنی ئه و خویشی وه جدیه، به چه شنییک ئه وه بنده ده وام کات و
په ره بسینی تانه گاته بو شانی «فه ضای، و یجدان، وه جد له وانه یه بروات به لام وجود
وه کوکیو هه رپایه داره. لیره دا باس له «غله به» ئه کات وه ئه لیت «وه جد» حاله تیکه
زوو گوزه ر، به لام «غله به» بریتی به له وه جدیک یان له حالیک، که ههروه کو ته وزمی
کاره با به شوینی یه کا دیت وه هه ر به رده وام ئه ی، پاشان ئه لیت «وه جد» چوار پله ی
هده، ذهول، حیرهت، سوکر، صه حو، ئه لێ ئه م حاله تانه وه کو ئه وه ته که سی
ناوی ده ریای بیستییت له پاشان بروات لێ نزیک بیته وه پاشان برواته ناوی پاشان
شه پوولی ئا و بیات و شوینه مای نه مینی. له پاشان ئه لێ ئه وه ی شوینه مای ئه و حاله ی
به سه ره وه ماییت، شوینه مای ئه و مهستی به ی به سه ره وه ماوه ئه وه ش به ته واوی
هاتیته وه سه ری خوئی ئه وه له و مهستی به ش ده رچه، وه هوشیار بوه ته وه، مهستی
هی خاوه ن دلانه و هوشیاری هی ئه وانه ته شتیان به چاودیه و خودا ویستویه
له ئه سراری «غیب» بری شتیان بو ده رخت.

ههروه کو وتمان وه جد بریتی به له حالیک که دیت به سه ری ریوارانی رپه وه ی
ته سه ووف دا، ته نانهت بری جار به سه ری هه رکه سیکی تریشا که به هوی خویندنی
قورئانه وه یان ده نگیک کی کاری گه رو به «تائیره»، ئه و که سه هاواره کات یان ئه گریت یان

جاری و اش هه به قاقا پی نه که نی، نهمه «وه جده»، واته دل هاتنه جوش، وه هه ر سه بارت به م چوئیه ته به خوای گه وره نه فهرمی «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ» «انفال» ثایه تی «۲» په نجه را کیشانه بولای نهم مه به سته که بری که س به خویندنی قورئان دلی گه رم نه بیست یان نه گریت، یان هاواری لی به رز نه بیته وه، نه وه خوی وه جده، جا بری که س له گه وره پیاوانی ته صه ووف لایان وایه ریوار هه تا خوی بگریت وه هاوارو گریان نکات به هره ی زیاتری ده ست نه که ویت، بریکیان لایان واته نهم باوه ره دروسته، به لام بری به ره که ت هه به به حالی جوآن مونا سب تره، وه هه رکامه ی ده لیلیکی بو هانیوه.

به هه رحال زور به یان له سه رنه وه ن نه گه ر که سی خوی بو بگریت خوگرتن باشتره . له پیشا باسی «ذھول» مان کرد، ذوهول، واته شت له بیر بردنه وه یان له هوشی خوچون، «حیرهت» سه رسام مان «سوکر» سه رخوش بون «صهحو» هاتنه وه سه رخو.

له پاشان نه بی نه وه ش بزاین حاله تی «وه جده»، یان به کوردی خو مان، حال لی هاتن، وه هاوار کردن و نه وجوره شتانه هی تازه کارو پی نه گه یشتوانه، واته هی نه وانیه وان له «تلهوین» دا، وه نه وه ی چوه مه قامی «ته مکین» نیر نه مجوره شتانه ی نایبت وه مه قامی بالآتره له وانه .

به لام به شیوه ییکی نیکرانی نهم حال گوران له زه مانی پیغه مبه را درودی خوای له سه ر، هه ربوه وه خوا ستایشی لی کردوه وه به پیچه وانه وه ناره زانی پیشان داوه سه بارت به دل ره قان وه به وکه سانه ی که به هیچ دلیان گه رم نایبت، حال گوران یان وه جد، وه حال لی هاتن وه گریانی نه صحاب زورتری به هوی خویندنی قورئانه وه روی داوه هه روه کو له م ثایه تانه دا ده رنه که وی .

« إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ » «انفال» «۲» هه روه هاله سوره ی «زمر» ثایه تی «۲۳» داته فهرمی، «اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَلًا تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ» یان «إِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ» «۵۸» «وَإِذَا سَمِعُوا مَا نُنزَّلُ إِلَىٰ الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ» . مائده «۸۳» .

«وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَسْكُونُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا» «اسراء» «۱۰۹» .

لهم چهن ٿايه ته دا زور باش دهر ته كه وى خوا باسى ته وانه ته كات «وَجَلَّتْ قُلُوبُهُمْ»،
 دليان ترسى لى نيست يان، «تَقَشَّرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ»
 له پاشان ته فهرمى «خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا». پيستی به ده نيان ديت هه وه به كو ته ترسن و
 پاشان پيستیان خاوه ته بيته وه، له پاشان كورنوش ته به ن و ته گرین. يان ته فهرمى، «تَرَى
 أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ» چاويان پرته نى له فرميسك.

يان «وَيَخْرُونَ لِلأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا»، كورنوش ته به ن و ته گرین وه ته تاديت
 زياتر له خواهه ترسن ته مانه هه موى پيشان ده رى ته و حاله ن كه بهنده ي خواو دوست
 وه له خواهه ترس چ بهر له ئيسلام وه چ لهزه مانى پيغه مبهردا ترسى خوا له دليانا بوه، وه
 به بونه ي ناوى خوا بردن يان قورئان خوئيندنه وه دليان هاتوه ته جوش و گرياون، وه
 ره واله تيان تيك چوه، له ٿايه تى ترى قورئان دا باسى ته وانه ش كراوه كه دل ره قن وه
 به پيچ هه وانه ي ته مانى تره وه، چونكه دليان زهنگ گرتويه تى نه به خوئيندى قورئان وه نه
 به هيچ شتيكى له وجوره دليان گرم نايبت وه خواي گه و ره بيزارنى خوئى ده رباره يان
 پيشان ته دات.

خواي گه و ره له سوره ي «البقرة» ٿايه تى «٧٤» دا، سه باره ت به به نى ئيسرائيليه كان بوته وه
 هه موه بيان گرت له حه زره تى موسى، ته فهرمى. «ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ
 ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً، وَإِنْ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَخَرَّجُ مِنْهُ الْآبَاقُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقِقُ
 فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ».

ته فهرمى ته نانه ت موعجزه ي زيندو بونه وه ي مانگا كه تان دى ته و يش پاش
 پارچه پارچه كردن وشه قويه ق كردنى، كه چى پاش ته وه يش هه ردل ره قن وه دلى ئيوه
 له بهر ديش ره ق تره چونكه بهردى واهه به شه ق ته بات و كانى ناوى لى ده رديت
 وه شاخى و ايش هه به له ترسى خوا دا پراش پراش ته بيت، واته دلى ئيوه له هه موى ته وانه
 ره ق تره، كه واته دل ره قى به لاي خواوه كار نيكي ناپه سه نده.

يان كه ته فهرمى «أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ؟.....» له پاشان
 هه رته م ٿايه ته ته فهرمى «وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
 قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ» «حديد» «١٦» خواي گه و ره سه باره ت به ته صحابي پيغه مبهرد
 كه له سه ره تاوه هه روه كو جارانيان گالته و پيکه نينيان ته كردو به ته واوى گره ويده ي
 ره وشى ئيسلام نه بوبون ته فهرمى ٿايا ئيتركاتى ته وه نه هاتوه دليان بهر انبه ر به قورئان

خویندن و ناوی خوا بردن سام و ترسی لی نیشیت و عمل که چ کات ؟ وه وه کو، په پره وانی پیغمبهره کانی له وه پیشیان لی نه بیت، که به بونهی دورکه و تنه وهی زه مانی پیغمبهره که میان دلیان تاریک و رهش بوه ته وه وه زور یان له ری ده چون و کرده وه ناشیرین ؟

یان له سوره ی «زمر» نایه ی «۲۲» دا، نه فه رمی، «فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ»، عه ذانی جه هه ننه م هی نه وانه ته که دلیان رهش بوه ته وه له وه رگرتن و په سه ند کردنی قورثان. یان له ناوی خوا بردن وه خوا په رهستی، لیره دا مه به ست ته وه ته نه و حالی وه جدو گریان و موچرکه به له شاهاتنه، له کاتی قورثان خویندن و یادی خوا کردنا، له خوا په رستان رووی دا وه و روونه دات که ریوارانی ری ته سه و فیش له و خوا په رسته راسته قینانه ن وه تیک نه چون و کارتی نه کردنی قورثان یان ناوی خوا بردن، وه نه بی شتیکی باش بیت وه زور جار له «قهسوهت» واته تاریکی و ژه نگداری دل وه سه رچاوه نه گریت .

جَلال و جَمال :

جه لال و جه مال دووووشه ن زور جار پیکه وه دین وه له کتبی صوفیه کاندایا نه که ونه به رچاو .

له روانگه ی زمانی عمره بیه وه جه لال، بو ده سه لات و عه ظمهت و پر یز گرتنه «رَجُلٌ جَلِيلٌ»، پیاوینکی ماقول وه خوا وه ن پر یزه .

جه مال، واته جوانی، «جه میل» جوان .

به لام جه مال و جه لالیک که لیره دا مه به ستی نیمه ن دوو صیفهت له صیفه ته کانی خوی گه وره ن هه روه ها دوو رووداوو به سه ره اتن که په سه ری ریوارانی ری ره وی ته سه و و ف دا دیت، خوی گه وره نه فه رمی «كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ» «الرحمن» «۲۶» و «۲۷» یان نه فه رمی «تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»

«الرحمن ۷۸» ریبوارانی ری ره وی ته صه ووف له کاتی «سلوک» دا واته به جی هینانی نریقی ته صه ووف دا، بریجار به رخوردار نه بن له صیفه تی جه لالی خوی گه وره، وه بری جار له جه مالی نهو، نه گهر خوی گه وره پیناسی جه لالی خوی له دلی نهو به نده یه دا ده رخست، حالی نهو به نده یه نه بیته حالیکه دیه شهت واته سه رسام مان و ترس لی نیشن، وه نه گهر پیناسی جه مالی له ده رونی نهو که سه دا ده رخست حالی نه بیته حالیکه ناره زوو تینویه تی، ریبواری ریگی هه ق نه گهر خودا له جه لالی خوی به هر مه ندی کرد نهو هه فنا نه بیته، واته نه تویته وه وه خوی له یاد نه چیت وه نه گهر له جه مالی خوی به هر مه ندی کرد وا زیندوی نه کاته وه. بی گومان نه مردن و زیندوبونه وه یه حاله تیکه معنه وی یه، وه به ترازوی ماده کیشانه ناکریت وه نه حوالیکن نهو که سانه چونه ته که ی نه زانن که به سه ریا نا دیت. که واته که شنی جه لال نه بیته هوی «مه حو» که جو ره له هوشی خو چون وئی حالیکه معنه وی یه وه هه روه ها نه بیته هوی «غهبه» که نه ویش هه ره له وابه ته یه که له به شی مه حو، وه غهبه دا باسان کرده، به لام که شنی جه مال، نه بیته هوی به هوشا هاتنه وه و نریکی له خوی گه وره، واته قورب، نه لی «العارفون بالله اذا کشفهم بجلاله غابوا واما المحبون اذا کشفهم بجلاله طابوا»، له پاشان نه لی فن غاب فهو مهیم، ومن طاب فهو متمم، واته غائب نهو ته له خوشه و بستیدا دلی له ده ست نه دا وه شه یدای دهستی عیشق نه بیته، متمم زه لیلی دهستی عیشقه.

شیخ محی الدین بن العربی نه لی، جه لال پیناسی «جه بهروت» ی خودایه که پیناسی «قهه» واته زالی و سه رکه وتی خودایه، به لام جه مال له پیناسه کانی به زه بی و لوطنی خودایه «الفاظ الصوفیه».

له کتبی «معجم مصطلحات الصوفیه» دانه لی: جه لال پیناسی «قهه»، له پاشان نه لی جه لال بریتی یه له پیناسی، «عهزه مهت، کبیریا، مهجد، سه نا» ی خودا، عهزه مهت پیچه وانه ی بچوکی یه، وه کبیریا گه وره تر بون له هه موگه وره بیکه، که بی به پیناس بو که سینک وه له که بیر وه نه کبه ره وه هاتوه، وه کبیریا پیناسیکه که هه رشایسته ی خودایه وه شایسته ی به نده نیه، چونکه خودا هه تا هه تایه هه رخاوه نی عهزه مهت و کبیریا یه، مه جد و سه نایش هه ره و اتایان نریکه له عهزه مهت و کبیریا وه مه جید ناوی خودایه واته خاوهن مه جد، که سینکه شیای ستایش لی کردنه و به گه وره ناسراوه و هوی شانازی یه.

سه نایش بو به رزی هورو به خشه نده بی هور تهوتری که ته بارینی به سه ری
زه ویدا، هم به رزه و هم به خشه نده، وه ته سه نایه له گه لی سه نای سی «نوقطه»،
سی خال دا لیک جوین.

له پاشان ته لی هم موجه مالیکی خودا که ته وزمی ده رکه و تنه که ی له دهرونی
ته ور یوارده دا روو ته کاته که می ونه مان ته بیته جه لال، ههروه ها، همو جه لالیکی
له سه رته ای ده رکه و تنیا جه ماله، جاهه ر به م یونه ویه ته لین، هم موجه مالی
جه لالیکی هه به و همو جه لالی جه مالیکی هه به.

به لام «جه مالی مطلق وه جه لالی مطلق» جگه له خودادا نه بیته له به نده دا
نابیرت، وه پیناسی تایه تی خودان، وه ته نهاله ناوه کان و پیناسه کافی خودا
ته دره و شینه وه. بو نمونه، ناوی «الله»، هم پیناسی جه مالی تایه و هم پیناسی جه لال.
سه رچاوه ی ناویراو، سه باره ت به ووشه ی جه مال ته لیت، جه مال دوو واتای
هه به، به کیکیان ته وه ته که هه مومان ته یزانین وه بریتی به له جوانی تهوی تریشیان،
ته و جوانیه ته که پیناسیکی «ته زه لی» وه هه رگیزاوه رگیزی خودایه، ته لی به لای
جورجانی به وه، جه مال پیناسی «رهضا و لوظف» ی خودایه، وه به لای کاشانی به وه
جه مال پیناسی «لوظف و رحمت» ی خودایه، له پاشان له زمانی «ابن الدباغ» وه،
باسیکی دوورو دریزی جه مال ته کات که په یوه نندی به م باسی نیمه وه نیه.

له دوایی باسه که دا ته لی، به لای مروقی «کامبله وه»، جه مالی خودا بریتی به له پیناسه
به رزه کافی، وه ناوه جوانه کافی به چه شنیکی گشتی، ته گه ر به چه شنیکی تایه تتر
بلین، ته لین، پیناسی ره حمت، عیلم، لوظف، وه ته وانیه له م جورن، هه مویان
پیناسی جه مالن، به لام بری پیناس هه ن که هه ردو حاله که ی تایه واته هه م پیناسی
جه مالی تایه و هه م پیناسی جه لال، وه کو ناوی (رَبِّ)، که له روانگه ی پهروه رده
کردنی به نده کانه وه جه مالی تایه، وه له روانگه ی خاوه ن بون و هیژوتوانانی ته و
خاوه نیه ته وه جه لالی تایه، یان ناوی الله.

ههروه ها شیخ محی الدین عه ره بی سه باره ت به م دو پیناسه ی خوی گه وره ته لیت
«هه بیته و نونس» که دو حال ی ریواری ری ره وی ته صه ووفن له پیناسه کافی جه لال و
جه ماله وه سه رچاوه ته گرن، ته لی هه بیته به هو ی موشا هده ی جه لاله وه به له دلا
وه ته کری به هو ی جه مالیکی شه وه بیته که له ناوه روکا جه مالیکی که له جه لاله وه هاتوه

به لام ثونس، به هوئی «موشاهدهی»، واته چاوبی کهوتنی جه مالی خوداوه، دهست نه دات، سه بارهت به حالی جه مال وجه لال، له کتبی «فودسیه» که بریتی به له فهرموده کانی شاهی نه قشبه ند، وه خواجه محمدپارسا (۷۴۹-۸۲۲) لک نویسیوه تی باسی ثم دوپیناسه کراوه، بازانین، شاهی نه قشبه ند چی نه فهرمی.

نه لی، نه گهر ریواری «تهریقهت» به هردوپیناسی جه مال وجه لال په روه رده کریت جه لالی نه و جه مال نه بیته و جه مالی شی جه لال نه بیته، کاتی که «خهوف» دای نه گریت واله رجادا کاتی کیش که ره جا زورنه سینیت، نه که ویتنه «خهوف»، وه ههرله وکاته دا که نه و به نده یه نه بیته «مهظه هری صیفاتی جه لال»، واته پیشان دهر و دهر خه ری پیناسی جه لال، نه وکاته نه کری «نه وه ججوه» بگریت له پیناسی جه مالی نه و، «باسی نه وه ججوه وه خهوف وه ره جا، له کانی خو یا کراوه».

نه لی کارناسانی ثم رسته فهرمو یانه، ههر دوپیناسه کانی جه لال و جه مالی ریواری کاتی په روه رده نه کرین که نه ور ریواریه گه یشتیته «حه قیقه تی مه حه بیته ذاتی» وه به کی له نیشانه کانی گه یشتن به پایه ی حه قیقه تی مه حه بیته ذاتی ریواری، نه وه ته، که ههر چی پیناسه کانی تری خوشه ویسته، وه کویه کین به لایه وه، واته پیناسی «مِعْزٌ وَمُدْلٌ» «ضار و نافع»، ههموی به لاره به کی بیته، واته خوی گه وره ههر چی لی بکات به لایه وه به کسان بیته، جائه وه ته، حه قیقه تی مه حه بیته ذاتی، واته، مه حه بیته تی ذاتی خودا وای لی کرده ههر چی لای نه وه وه بیته، نه و سالیکه «ریواره»، پی خوشه. نه فهرمی شوینه واری ثم مه قامه ش نه وه ته مروف وای لی دیت ههر چی بویت خودا بوی نه کات، چونکه ثم بوته (ره بیانی)، واته پیناسه کانی بونه ته شه بیته پیناسی هه ق، هه قیش نه فهرمی «كُنْ رَبًّا نِيْأ تَقْلٌ لِلسَّيِّ كُنْ فَيَكُوْنُ»، نه گهر له پیناسه حه یوانی به کانی ئینسان خوت دامالی وه ته نه پیناسه خودایی به کانت مایه وه توش ههر چیت بوی خوابوت نه کا، به لام گرننگ نه وه ته به نده کان که گه یشتنه نه و مه قامه ئیر جگه ویستی خودا و ره زای خودا هیچیان ناویت، چونکه به ناو ئینسانن نه گینا مه لانه کن، وه جگه په رستشی خودا نه هیچیان نه ویت و نه هیچ نه توانی له دلی نه واندای خوی بکاته وه، دلی نه وان جگه نووری خودا هچی تیا نه، ثم شیعه قامک کیشانه بوته و مه قامه، «نه ولیارا ههست قودرهت نه زبلاسه تیری جوسته بازگهردانه زوراه» واته نه ولیا له لای خوداوه نه وه یزه بان دراوه تی تیری ته قیو، وه له که وان دهر چو له ریگه دا بگرینه وه.

له جینگاییکی تری کتیی «قودسیه» دا به هائوددین نه قشبه ند، له باسی (ویلات) دا نه فرمی: ئەئین پیگه یشتوان وه «کامیلان»: دووبه شن، به شیکیان پیناسی جه لالی خودا دای پویشیون، واته له پیناسی جه لال به هره مه ندن، ئەمانه یان په روه رده کردنی ریوارانیا پی نه سپیراوه، به لکو پاشی ئه وهی خو یان ئەگه نه پلهی که مال ئیر سه رگه رم نابن به پی گه یاندنی که سه وه نوقی ده ریای «جممع» واته کوبونه وهی لای خودا ئەبن، وه ئه روژه دهرونی فه ناوه، وه ئەوانه نیشته جی و مه نزل گرتوانی ده ریای حیره ت و خپوه تی غیره ت ئەبن، ئەوانه «هوشیکیان» به لای خو یان وه نیه، جا که سی له حیره ت دایت وه هوشی به لای خو یه وه نه بیت و نه په رژته وه سه ری خو ی، که ی ئەتوانی پروات به لای پی گه یاندن و په روه رده کردنی خه لکه وه، ئەمانه له مه شره بی «نبوه ت» دا به شیان نیه، واته مه شره بی خه لک پی گه یاندن.

وه به شی دووه هم، له پی گه یشتوان وه «کامیلان»: ئەوانه ن، ته نانه ت ئەگه ر بیت و دلشیان بریت سه رله نوی توانایی (جه مانی ئەزه لی)، دل یان ئەگه ریته وه بو یان، وه له ده ریای فه نا رزگاریان ئەکات، وخه لاتی فرمان ره وایی و کار به ده ستی یان بو ئەگه ریته وه، وه کاریک ئەکات که ده ستوریان له ولات دا په روه بی لیوه بکری ت.

وه فه صل و چاودیری ئەزه لی، پاش ئه وهی له سه رچاوه ی کوبونه وه و ده ریای ته وحیدا نوقوم بو یون ئەیان گه ریته وه بو که ناری ته و ده ریایه وه بو سه ری وشکی ی به قا، بو ئەوهی بینه مورشید وه ریبه ر وه خه لک بانگ که ن بو سه ری ریازی رزگاری وه بو شارینگه ی پیش که وتن و سه رکه وتنی مه عنه وی.

به م ده ستیه ئەئین «کامیلی موکه میل»، واته، هم خو ی پی گه یشتوه وه هم ئەتوانی خه لکیش پی بگه یینی، ئەم گه و ره پیاوانه به په روه ی کردن له ری ره وی پیغه مبه ری گه و ره درودی خودای له سه ر، گه یشتونه پله ی پی گه یشتوی، وه له پاشان پی یان ئەسپیری ت که ئەوانیش به په روه ی له په یامبه ری گه و ره بانگی خه لک بکه ن بو ئەم ریگه ی خوش به ختی به، «قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ» (یوسف) (۱۰۸).

«وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ» فصلت (۳۳).

وه ره وه ها «وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يُهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لِمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ» (سجده) (۲۴)،

ئەم ئايەتەنە پېشان دەرى رەوش و پى سپىراۋى ئەم كە ئەمەردانە يە. لە پاشان ئەلېم، ئەو گەورە پياۋانەى كە وان لە ژىرى تېشىكى جەمال دا، تاوان لە و حالە دا ھەمىشە دل فراوان و بەخشندە و مېرە بانن، تەنەت ئەگەر ئازارېشان بەدن ناوچاۋنايىرنە وە يەك، وە بەھىج توند و تېرىك زورنابن.

بەلام ئەوانەى كە تېشىكى جەلال ئەيان گرىتە وە بالدار بەنى ئارە زويان بىرۋا بە لايان دا بالى ئەشكىن، وە ئەوانەى كە ئەتوان ئە وە ھەستە بكن ھەمىشە خويان لائە دەن لەوانەى لە و حالە دان، بەلام بە داخە وە بوئىمە نانسرين، وە خوزگە بە وەى خودا لە و بە ھەر بەرزانە بە خوردارى كىردە.

كەل - كەمىل - مەكەل

كەمال، ناۋىكە سەرچاۋە و كانگە يە واتە «مەصدەر» واتە ئە و پەرى تە و اۋى و بى كە مو كورپى لەشتىكا، پېچە وانە كەى ئەيىتە «نەقص» واتە، ناتە و اۋ، كامىل. بە كە سىك ئە و تىرى لەشتىكا بە تە و اۋى پى گە يىشتىت، وە كە مو كورپى تيانە يىت، وە (موكەمىل) بە كە سى ئە و تىرى بتوانى، كە سىك يان شتىك تە و اۋا كات وە بە پەلەى تە و اۋى بگە يىنى، بە نايتىك خانوۋىكمان بو تە و اۋا ئە كات، كە واتە (موكەمىل) ە جا ئەم ووشە يە لە پىيازى تە صە و و ف دا زور بە كار براۋە، وە زور تىرى سە بارەت بە ووشەى «مور شىدى كامىل» واتە رېبەرى تە و اۋا پى گە يىشتو كە ئە بى «كامىل وە موكەمىل» يىت، ھەروا لە كاتى باسى جەمال و جەلال دا باسان كىرد، بەرلە ھەموشتى ئە بى بلىن، كەمال پىناسىكە ھەرشا يىستەى خوداى گە و رە يە، چونكە مروف ھەرگىز ناتوانى لە ھەموشتىكا خاۋەن كەمال يىت. كەمالى «موظلق»، ھەر ھى خودا يە، ئىنسانىك ھەرچەن كە جوانىش يىت، لە ھەموشتىكا ناگاتە ئە و پەرى، يان لە عەقل و ئاۋە زو ھىزى لە ش و ھەزاران پىناسى تردا مروف پىر ئە يىت، وە لە ھەموى پرونا كتر مروف ئە مرىت، «كُلْ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ» كە و ابو ئەم كە مالە «نېسى بە»، واتە «كەمالى ئىنسانى بە»، ئە و پەرى كەمال بوئىنسانىك چەندە و چۆنە، بى گومان ھەزرىتى موحەممەد خاۋەنى ئە و كە مالە تە، وە كو خاۋانە فەرمى «إِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ»، بەلام لە گە لى ئە و كەمال و خوشە و يىستى و

گه وره بی به دا، خوائه فهرمی «إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ» (۵۶) (قصص) ئەمە لە کاتی کابو که پیغه مەبەر تی ئە کوشا، ئە بو طالیبی ماموی موسولان کات ئە ویش نە ئە هانە سەری ڕی، بیگومان ئەمە بو گە و هەرو چۆنیەتی هیدایەتە، واتە بناغە و سەرچاوەی هیدایەت بە دەستی خودایە، هەرچەن ئە و ڕیگەیی تو خە لکی بۆ بانگ ئە کەیت، ڕیگایکی راست و دروستە، ئە ویش بە و جوړە یە که لە

ئایەتی «۵۲ شوری» دا ئە فهرمی «وَكذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا، مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ، وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ، مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا، وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ» که و ابو قورئان نورو رونا کییکە بو ڕی پیشان دانی خە لک، و ئە و ڕیگایەش ڕیگایکی راستی سەر فەرەزای یە، و ئە و ڕیگایکی که پیغه مەبەر درودی لە سەر خە لکی بۆ بانگ ئە کات، مە بە ست ئە و ئە «ئینسانی کامیل» که پیغه مەبەرە، و ئە لە پاش ئە و پیغه مەبەرە کان و ئە لە پاش ئە وان مروّفە کامیلە کانی تر، ئە و مافە یان هە یە و ئە و سپاردە یان بی سپیرا وە که خە لک بانگ کەن بۆ سەری ڕیگەیی راست، بە لأم لە گە ل ئە وە شا که ڕیگایە ڕیگایکی راستە، و ئە لە گە ل ئە وە شا ئە مان پی یان سپیرا وە، لە گە ل ئە مانە شا هیدایەت بە دەستی خودایە و بە دەستی بە نده نیە، بە نده لە سەر یە تی بانگ هێشتن، وە سەر کە و تە که بە دەستی خودایە، وە پی سپیرا وە ئیرشاد وە تە علیم بە ئینسانە کامیلە کان هەر لە حە زرە تی ئادە مە وە دە ست پی ئە کات که ناوی مە لائکە کانی بە وان فیر کرد ئە مە خوی گە و رە ترین پایە یە بۆ مروّف، وە کار گە یشتە جیگایک که خوافە رموی (سوجدە بەرن) بۆ ئادە م، ئە بە تە مە بە ست لە م سوجدە ڕیزگرتنە «وہ کوسوجدہی برا کانی یوسف بویوسف» ئە ک سوجدە ی پەرستش که سوجدە بیست بو خودا، وە یە کئی لە هوی ئە و ڕیزگرتنە ش هە تی ماموستایک بو که ئادە م پە ی دای کرد بە سەری مە لائکە کان دا، بە م جوړە ی لە م ئایە تانە ی خوارە وە دا دەر ئە کە و ی، جگە ئە مە ش دەر ئە کە و ی که خودا چۆن مروّفی هە ل بزار دە و دل پاك ئە کاتە نوینە رو جی نشینی خوی لە سەر زە ویدا، که هەر ئە و مروّفە «کامیلە» تە، خوی گە و رە لە سوری (البقره) دا لە ئایە تی (۳۰ تا ۳۴) دا ئە فهرمی بە پیغه مەبەری ئیسلام لە ئایە تی «وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً» وادیار بو چونکە ئاگایان لە هە موشتی نە بو سەریان سورما، و تیان، «قَالُوا اجْعَلْ فِيهَا مَنْ يُقْسِدُ فِيهَا وَيُسْفِكُ الدِّمَاءَ، وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ؟» خوا لە وە لأمیانا ویستی بە نرخی و خو شە ویستی ئادە م و رو لە کانی ئادە م، یە تاییەت حە زرە تی مو حە مە د دەر بخات، فە رموی، «قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ»

من هم موشتی ته زانم نهك ٿيوه، «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا» ليره دا، ته سماء، ته نها ناوی مه لائڪه کان نيه، به لڪو زورشت له نه پنيه کافي ٿايندو به وه له وشتانه ي که مه لائڪه کان لتي بي هه وال بون، پاش ته وه ي ٿاڊه مي فيرکرد، واته به «كُنْ فَيَكُونُ» خستيه ڊهرونيه وه، ته وعيلم و زانياري يانه ي له مه لائڪه کان پرسى «ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ، فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ» فهرموى ڊاڊه ي ٿيوه پيم بئين ته مانه چين «قالوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ». و تيان ته وه ي پياني نه فهرموى ٿيمه نايانين. جافهرموى، «قال يا آدمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ» واته ناوی ته وشتانه يان پي بلي و ، باسي ته و زانياري يانه ي بويکه و ڊه رسي ته و زانستانه يان پي بلي، که خوت فيرکراوى.

«فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالُوا أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ» پيم نه وتن من چاڪ ته زانم وه هه رچي نه پني به هه موى ته زانم.؟ جا که تم ده ستوراته ڊران وه وه زعي ٿاڊه م روون بويه وه، ڊه رکهوت خه ليفه ي خودايه له سهري زه ويڊا وه زانياري ته وه له هي مه لائڪه کان زياتره، وه ڊه رسي زانياري وت به مه لائڪه کان، وه ڊه رکهوت که خاوه ني تم هه موه فه ضل و که مالاته به جافهرموى «وَأَذِّقْنَا لِمُلَايِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ» که واته ته بي ريز بگرن له ٿاڊه م وه (اعتراف) ي پي بکن، فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ، هه مو سهريان له به رابه ريا ڊانه واند جگه له ٿيبليس، ته وسهري هه ل وه شانڊو خوي به زل زاني، «وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ» وه به م جوړه چوه ريزي کافرانه وه، واته ڊا پو شه راني نيعمهت وه سه رکيشان، هه رسه بارهت به م «خه لافه ته»، واته نوينه ربي و هه ل سوپرينهري كاري مه ردوم، وه ته نجام ڊهري ده ستوري خودا سه بارهت به حه زه تي ڊاوو ڊيش له ٿايه ي (٢٦) (ص) ڊانه فهرمي «يَا آدَمُ اذْهَبْ إِلَى الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ» که واته ٿينساني كاميل نه كرى به نوينه رايه تي خواي گه وره رپه روپي پيشانده ر بيت، وه ييگومان ته مه کاتي ته بيت له لاي خودا وه پي سپيررا بيت.

جا ته م که مالي معنه موي بهش هه ر به رده وامه چونکه پله بي ته بري پله ييكي تر ڊيته پيشه وه، که مالي ته بري که ماليكي تر واله ريتا، به لام، له پروانگه ي ته صه ووفه وه سه ره تاي هه يه، ته ويش «ويلايه ته» ويلايه تي صوغري پاشان كوبري وه گه بشتن به مه قامي به قاي پاش فه نا به لام ته و به قاي پاش فه نايهش پاش بريني ته و مه فامانه ده س ته که ویت که باسان کردن وه کوته و به و زوهڊو ته واني تر مرؤف که ته و خه لاته ي کرا وه گه بشته پله ي که مال، ته و که مه اله ي که پاش که مالي ٿينساني «موحه مه ده» بويه پره واني ته و ده ست ته ڊات، ٿيتر ته وه

کاميله جا، ههروه کو له باسی جهلال وجه مال دا وتمان، کامیل نه وه ته خوئی دهستی گه یشتوه ته سه ره تاي هه وارگه ی که مال، واته ئیتر ئی مورشید نه توانی خوئی کاروباری دهرونی و مه عنه وی خوئی هه ل سوپرتنی، به لام کامیلی موکه میل به وکه سه نه لین، هه م خوئی له و سه ره تاي که مال ته تی په ریوه، وه هه م نه توانی به پوخسه تی پیغه مبه ر، وه به ئیجازه ی مه عنه وی له لای نه و ذاته وه، ریواری ئاره زومه ندو تی کوشه ر بگه ییته نه و پایه و مه قامه وه سه ری خات هه تا نه بگه ییته شوینه که ی خوئی، ههروه کو، خوینه واریک نه توانی هه رچی خویندی به که سیکی تری فیرکات، یان شاره زای شاریک هه رکوی خوئی چویت توش بیات، ئیتر له وه به و لاوه زانستی نه و نه وهستی، نه و مورشیده ش وایه، وه زور جار پیک هاتوه، که له مه ردانی ریگای ته سه ووف وه کو سه روکی ته ر یقه ته کان، مه قامیان له مه قامی ماموستا کانیان تی په ریوه، وه گه یشتونه ته پله و پایه بیک که مه گه ر هه ر خوئی خوای خوئی چه نو چونی بزانی، وه ئیتر نه مانه ن نه بنه ری پیشانده ر بو شارنی خودا په رستی وه ئایه ته کانی «قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي» «وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ» به سه ری نه و به نده خو شه و یستانه دا ته تطبیق نه ییت، ههروه ها، هه ر نه وانن که خواله باره یانه وه نه فه رمی «وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يُهْدُونَ بِأَمْرِنَا لِمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ».

«حجة»

مه حه بیه ت، بریتی به له خو شه و یستی، خو شه و یستی له روانگه ی ته سه ووفه وه، هه ر چه ن هه ر له خو شه و یستنه وه سه ر چا وه نه گریت، به لام فه رقی زوره له گه لی ته م خو شه و یستنی ئیمه دا، خو شه و یستنی ئیمه، یان خو شه و یستنی «جسه»، واته ئیر بو می یان می بو ئیتر که ته مه خو شه و یستنیکی مه جازی به، واته رواله تی وه زو و تی په ر، به لام خو شه و یستنی ته سه ووف حه قیقی به، واته، راسته قینه، چونکه به رده و ام و ئی پایانه، واته خو شه و یستنی خودا به که ما وه و نامری، ههروه ها خو شه و یستنی تری ئیمه

عاطفی به، وهکو خوش ویستی مندال باوکودایک، یان خوش ویستی نهفسه وهکو خواردن یان پۆشاک یان خوش ویستی پاره وسامان و پایه وپلهی دنیایی به، ههموی ئەمانه شتیکی بی دهوام وه تیاچوون، به لام خوش ویستی صوفی به کان خوش ویستی خوای گه وره به، جا نه کریت به هره ییک بیت وه خودا بیدات، وه کوشیخ عومهری سه هره وه ردی نه فهرمی، وه نه وه حاله، یان نه کری به ههول و کوششی به نده بیته دی که نه بیته مه قامی «مهحه بهت».

ئه وکتیانهی که ئیسته له بهری ده ستمایه نزیکه ی بیست سه رچاوه م خوینده وه هه رکامه ی له روانگه ی خویانه وه باس له مهحه بهت نه کن، هی وایان هه به وه کوکتیی «قوت القلوب» «۳۰» لاپه ره ی له سه ری مهحه بهت، نویسه، به لام له تا کاما، کاتی شیره ی وتاره کان نه گرین، سه بر نه که ین ئاخه ره که ی هه ردیته وه سه ری جهن خالیک.

۱ - به لای صوفی به کانه وه مهحه بهت نه وه ته که خوای گه وره ت له خوتو مال و مندال وه جیهان و هه رچی له جیهان دایه خوش تریوت، وه فه رمان به رداری بکه ی ت و هه میسه یادی بکه ی ت و ناوی بی ریت.

۲ - مادام که وابو نه بی به پتی فه رمانی نه و خوشه ویسته ت هه لسیه ت و دانیشیت، وه زۆر به یان سه باره ت به م به شه په نه جهراته کیشن بو دو هۆنراوه ی (رایعه ی عه ده وی به)، که گه وره ترین پاله وانی ریگه ی مهحه بهت، وه په روبال سوتاوترین په روانه ی عیشقی خودایه، که نه فهرمی.

تَعْصِي الْإِلَهَ وَأَنْتَ تُظْهِرُ حُبَّ
هَذَا لَعَمْرِي فِي الْقِيَاسِ بَدِيعُ
لَوْ كَانَ حُبُّكَ صَادِقًا لَأَطَعْتَهُ
إِنَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ يَحِبُّ مُطِيعُ

۳ - سه ره هل نه وه شانده له فه رمانی خودا، وه هه مویان نه م به شه یان به لاوه گرنگ تره، چونکه نه لێن، نه کریت عاصی و سه رکیش خوا په رستیش بکات، به لام هه رگیز که سی که سیکی خوش ویست سه ریچی ناکات له فه رمانی، وه هه رچی پی بلیت نه یکات.

محمد بن علي الكتاني، له باره‌ی راده‌ی خوش‌ویستی خوداوه ئه‌لی خواخوڤس ویستن، ئه‌بی به‌راده‌ی بیک بیت ئه‌وکه سه‌ غیره‌ت بیگری وه‌ه‌و‌لی ئه‌وه‌بدات کهس له‌و زیاتر خوای خوش نه‌و‌یت، هه‌روه‌کو چون (موسابه‌قه) ئه‌کریت، له‌هه‌موکاریکی چا‌ک‌دا، مرو‌ف ئه‌یه‌وی خوی یه‌که‌م‌بیت، لیره‌شا هه‌و‌لی صووفی‌ئه‌وه‌ته‌ خوی پیشی هه‌موان بکه‌و‌یت، ئه‌م خوش‌ویستی به‌نده‌یه، به‌هره‌ وه‌ قانج‌ازیکی گه‌وره‌ی هه‌یه‌ ئه‌و‌یش ئه‌وه‌ته‌ ئه‌وه‌ی خودای خوش‌ویست خودایش ئه‌وی خوش‌ئو‌یت، بی‌گومان ئه‌وه‌ی خوای خوش‌ویست په‌په‌وه‌ی له‌فه‌رمانی ئه‌کات، واته‌ په‌په‌وه‌ی له‌فه‌رمانی پی‌غه‌مبه‌ری گه‌وره‌، که‌فرستاده‌ی خودایه‌و‌خوا له‌سوره‌ی آل‌عمران‌دا ئه‌فه‌رمی. «قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ ، فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ» ،

که‌واته‌ یه‌کی له‌ده‌لیلی خودا خوش‌ویستن په‌په‌وه‌ی کردنه‌ له‌پی‌غه‌مبه‌ر، وه‌به‌ره‌می ئه‌و‌کاره‌ش ئه‌وه‌ته‌ خودایش توی خوش‌ئو‌یت.

هه‌روه‌ها یه‌کی له‌پیناسی‌خواه‌ن‌نیانه‌کان «باوهر‌داران» ئه‌وه‌ته‌ که‌ خودایان زو‌رخ‌خوش‌ئو‌یت، هه‌روه‌کو خوداخوی له‌ (سوره‌ی البقره) دا ئه‌فه‌رمی، «يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ ، وَالَّذِينَ آمَنُوا اَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِ» .

به‌م‌دو‌ئایه‌ته‌دا هه‌م‌مه‌حه‌به‌تی خودا بو‌موسولمانی راسته‌قینه‌ وه‌هه‌م مه‌حه‌به‌تی موسولمانی راسته‌قینه‌ بو‌خودا ده‌رئه‌که‌وی، وه‌ ئاکام وه‌ ئامانجی ته‌سه‌وو‌فیش هه‌ریو‌گه‌یشتن به‌م‌ئاواته‌و به‌م‌په‌ل‌ه‌وپایه‌ته‌.

موزده‌ییکی گه‌وره‌ی‌تر بو‌ئه‌وانه‌ی خودایان خوش‌ئو‌یت ئه‌وه‌ته‌ پی‌غه‌مبه‌ر ئه‌فه‌رمی «المَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ» واته‌ مرو‌ف له‌گه‌لی ئه‌و‌که‌سه‌دا ئه‌بی که‌ خوشی ئه‌و‌یت، دیاره‌ ئه‌وه‌ی خودا‌و‌پی‌غه‌مبه‌ری خوش‌ویست له‌گه‌لی ئه‌واندایه‌، وه‌ئه‌وه‌ش له‌گه‌لی ئه‌واندایو خوش‌به‌خته‌، هه‌رچه‌ن (هه‌ده‌ف) وه‌ ئامانجی دوادوانی خوش‌ویستی خودایه‌وبه‌س به‌لام خوش‌ویستی ئه‌نبیاو ئه‌ولیا‌یش پی‌ویسته‌ چونکه‌ خوش‌ویستی انبیاو پیاو‌چا‌کانیش له‌به‌رخاتری خودایه‌ وه‌له‌به‌رئه‌وه‌ته‌ له‌خو‌شه‌ویستنی خودان.

له‌کتیپی «معجم مصطلحات الصوفیه‌دا»، ئه‌لی، مه‌حه‌به‌ت ئه‌کری به‌ ده‌ به‌شه‌وه‌ که‌پینجیان له‌مه‌قامه‌کانی خوش‌ویستنی ری‌واری ری‌گه‌ی ته‌سه‌وو‌فن،

که به مچشنه دست پی ته که ن «الْأَلْفَهُ» ، الهوی ، الخلة ، الشغف ، الوجد ،
 به لام نه و ینجه که یان هی مه قامی عاشقانن به م جوړه «الغرام ، الافتان ، الوله ،
 الدهش ، الفناء» : وه ناوی مه حبه بهت هه موی نه مانه نه گریته وه

به لام د. زکی موباره ک له کتبی «التصوف الاسلامی» دا له زمانی «محمد بن
 داوود» هوه سه باره ت - به «مه قاماتی عشق وه نه حوالی ، حوب» ، ته لی ، به
 «نیستی حسان» ده ست پی ته کات ، له پاشان به هیز نه بیته و نه بیته «موده» له پاشان
 به هیز تر نه بیته وه نه بیته «حبه» پاشان نه بیته «خلة» ، له پاشان نه بیته ، «هوی»
 نه ویش نه بیته (عشق) نه ویش نه بیته «تتمیم» ، نه ویش نه بیته «وله» ، وه شهوق ،
 جائه لیبت شهوق واله گه لی هه موی نه م حالانه دا ، وه هه رچهن نه و حاله به تین تر
 بیته شهوقه که ش به تین تر نه بیته له گه لیاندا .

وه نه م گه وره پیاوانه له سه ری نه و باورهن که حالی شهوق حالی که به شویتی
 حالی مه حبه بهت دا په یداته بیته . له کتبی «حقائق عن التصوف» دا نویسی عبد
 القادر عیسی ، ته لی زانایان ده پله یان داناوه بو مه حبه بهت .
 العَلاقه . الإراده . الصَّبابه . الغرام . الوداد . الشَّغف . العِشق . التَّتمیم .
 التَّعبُد . الخِله .

به هه حال بالاترین پله ی مه حبه بهت بو صوفی نه وه ته نه و خودای خوش بویت ،
 وه خودایش نه وی خوش بویت هه ووه کو که نه فه رمی «بِحَبِّهِمْ وَحُبِّهِمْ» (مائده)
 (۵۴) . هه ووه کو له مه قامی ره ضادا تاوات نه وه ته بگه نه نه وه ی خوا له وان رازی
 بیته وه نه مانیش له خوا راضی بن هه ووه کو که نه فه رمی «رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
 عَنْهُمْ» ، البیته (۸) . یان وه کو ناو بردنی په کتر که تاوات نه وه ته هه روا که تو
 ناوی خودا نه بهیت ویادی خواته که یت به خوشی و به چاکه هه روایش خودا
 به و جوړه که به لیتی داوه و فه رمویه تی ، یادی به نده ی بکات و ناوی بیات ،
 هه ووه کو که نه فه رمی ، «فَاذْكُرُونِي أَذْكَرُكُمْ» (البقره) (۱۵۲) . ثایه ت و حدیث
 و فه رموده ی گه وره پیاوان سه باره ت به مه حبه بهت زوره وه هه موی نه وه پیشان
 ته دات ، مه حبه بهت ، به سه ر زمانی ناییت ، وه ته پی به کرده وه ده ری پری ،
 ونیشانه کانیشتی ناشکران نه ویش فه رمان بردنه له ده ستوری خودا ،
 وه خوشه ویستی خوا خسته به ری هه مو خوشه ویستیک ، نامرؤف وای لی دیت
 قانجازویانی به لاوه په کسانه کو ربون و کو پر مردنی به لاوه نه بیته به ک ، چونکه

هه موی بهی خودای نه زانی، وه هه مویشی هه ربی ده وامن، نه وهی که به وه
 نه مرۆنه بی سبهی، نه روات، نه وهش که نه مری نه مرۆ نه مردایه سبهی نه مرد،
 هه نه وهی نه مینته وه، به ده رده نه خوا، وه جگه له خوا هیچ شتی که مانه وهی
 نایت. هه له م سه رچا وه دا نه ئیت صوفی که دای به لای که سیکا، دی به سه ری
 قه بریکه وه نه گری، وتی نه وه بوچی نه گری؟ وتی خوشه ویستی که مرد وه
 بوی نه گرم، صوفیه که گوئی سته مت کرده له خوت، که سیکت خوش ویستوه
 که نه مری، نه گه ر که سیکت خوش ویستایی که هه رگیز نامریت، تاوا توشی گریان
 نه نه بوی به شوینیا.

نه بی نه وهش بلیم مه به ست نه بیه نه بی مروف عاطیفه ی نه بی،
 وه کور مردنی به لاره باش ییت. به لام مه به ست حالی مه به به نه که نه وه که سه،
 له و حاله دا نه وه نده غه رقی مه به به نه، هه م نه وه نده نای په رژیته وه سه ری
 بیر کرده وه، وه هه م خوشی و ناخوشی به خه لانی خودا نه زانی که واته
 نه گه ر راست خوشه ویسته نه بی جه و رو ئازاری خوشه ویستی به دلکی فراوانه وه
 قبول کات نه که به جه و رو ئازاری نه زانی. بو نمونه، نایا ئیمه نه وهی له منالی
 خو مانی قبول نه که من له منالی خه لکی قبول نه که من؟ یان نایا له ریگه ی
 خوش ویستی که مه جازی وه عیشقی دنیا بی دا ناماده نین هه زاران ده ردی سه رو
 ماندوبون قبول که من هه زاران سه رمایه بکه یه کار، یان بویا به و پله یکی دنیا بی
 نایا ناماده نین هه زار جه ور بکیشین؟ بو وه رگرتنی شه ها ده ئیت ناماده نین
 ده یان سال بخوینین وه چاومان کویر که من؟ له کاتی که تاچاونه که یته وه پیری و
 ناته وانی و خانه نشینی و مردن، دیته پیش وه هه زار شه هاده به و مرد وه چی؟ جا نایا
 چون بوژیانی نه به دنی وه شه هاده ی نه به دنی وه خوشه ویستی نه به دنی
 وه خوش به ختی و کامه رانی هه رگیزا وه رگیز ناماده نه بین بوخه بات و زیان لی که وتن؟
 نه و خوشه ویست و خوشه ویستی و خوش ویستنه جاویدانه له کوی نه م
 خوش ویستن و خوشه ویستی به بی ده وامه له کوی؟ له قورئانی پیروزدا نایه تی
 زوره به پیشان ده ری نه وهن که خوا چ جوړه به نده یکی خوش نه ویت، وه کو
 چا که کاران «مُحْسِنِین»، ته وه به کاران، (تَوَابِین)، دل و ده رون پاکان و پاک نه ندانان
 (مُتَطَهِّرِین)، هه روه ها زور پاکان و پاک نه ندانان، (مُطَهِّرِین)، پاریزکاران،
 «مُتَّقِین»، نه وانه ی به رانه ر به موصیبه ت وه لی قه ومان خو یان نه گرن صابره کان،

(الصَّابِرِينَ)، ئەوانەى پشت بەخوایە بەستەن، (مُتَوَكِّلِينَ)، دادگەرەن، (مُقْسَطِينَ)، ئەوانەى لەرێنی خوادا شەرئەكەن و گیانبازی ئەكەن، «يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ صَفَاءٍ»، ئەوانەى شوێنی فەرمانی پێغەمبەر ئەكەون، «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ»، ديارە ئەوەى خوای خوش بویت، ئەبێ خۆی بكاتە خواوەنى ئەم پێناسانە تاخوایش ئەوى خوش بویت، هەروەها دوورنی بگرت ئەو پێناسانەش كە خودا پێی ناخوشتن وەخۆی ئەفەرمی، ئەو جۆرە كە سانەم خوش ناوێت، خوا دەس درێژكارانی خوش ناوی «المُعْتَدِينَ»، هەروەها «فەساد»، واتە كاری زشت و ناپەسەند و خەلك خراب كەر، وە «المُفْسِدِينَ» بەدرەوشتان وەزشت كاران، هەروەها «كەفكار»، واتە كوفری نېعمەت كەر وە خودانەناس، (أَتِيم) گوناھكار، (كافر) خوا نەپەرس (ظالم) ستمكار، «مُخْتَالٌ» دەمارزل و لوت بەرز «فَخُورٌ» خۆهەل كێش، «خَوَانٌ» خەيانەت پېشە، «المُسْرِفِينَ» ئیسراف كەرەن واتە دەس بەمالی خۆنەگيران و دەس هەلەكان، «خَانِينَ» خائنەكان، وە متمانە پێ نەكراوان، «مُسْتَكْبِرِينَ»، خۆبەزل زانان،

ئەو داتا لێرەدا دەقی ئایە تەكانیش ئەنوسین، هەم ئەو ئایە تانەى كە سەبارەت بەو كە سانە هاتووە كە ئەگەر خواوەنى ئەو خووخدەبە بن خوا ئەوانی خوش ئەوى، وە هەم ئەو ئایە تانەش، سەبارەت بەو كە سانە هاتون كە ئەگەر خواوەنى ئەو خووخدەبە بن خوا ئەوانی خوش ئەوى، جاسوفیەكان بۆیە ئەكوشتن خویان بكەنە خواوەنى خووخدەبە بەرز وە خوداپەسەند، بۆئەوێ چونكە خویان خوش ئەوێت وە بۆئەوێش كە خوا لەخویان رازی كەن، هەروەكو لەبەشی (صِيفَاتِي حَمِيدَةٍ وَ صِيفَاتِي رَذِيلَةٍ، يَان صِيفَاتِي مَهْذُومَةٍ) دا وتمان، واتە پێناسە پەسەندەكان و پێناسە ناپەسەندەكانى مەرف، ئەمەش دەقی ئەو ئایە تانە.

«وَاحْسِنُوا إِلَى اللَّهِ يَحِبُّ الْمُحْسِنِينَ» (١٩٥/٢)
 «يَحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيَحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ» (٢٢٢/٢)

«يَحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ» (١٠٨/٩) «يَحِبُّ الْمُتَّقِينَ» (٧٦/٣) «يَحِبُّ الصَّابِرِينَ» (١٤٦/٣)، «يَحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ» (١٥٩/٣). «يَحِبُّ الْمُقْسَطِينَ» (٤٢/٥، ٩/٤٩)، «يَحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ صَفَاءٍ» (٤/٦١)، «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ» (٣١/٣)، ئەمەش دەقی ئەو ئایە تانەى، كە سەبارەت بەخواوەنى رەوشتانێك هاتووە هەر كەس خوانەخواسە

خواه بیان بیت خوا تهوی خوش ناویت ، وه تهورهوش وپیناسانه له ره وشه
ناپه سنده کانن که صوفیه کان دووری یان لی ته گرن .

- «ان الله لا يحب المعتدين» (۸۷/۵) «والله لا يحب الفساد» (۲۰۵/۲) ،
«والله لا يحب كل كفار أثيم» (۲۷۶/۲) ،
«فان الله لا يحب الكافرين» (۳۲/۳) ،
«والله لا يحب الظالمين» (۵۷/۳ و ۱۴۰) ،
«لا يحب من كان مختالا فخورا» (۳۶/۴) ،
«لا يحب من كان خوانا أثيما» (۱۰۷/۴) ،
«لا يحب المفسدين» (۶۴/۵) ،
«انه لا يحب المسرفين» (۳۱/۷) ،
«انه لا يحب المعتدين» (۵۵/۷) ،
«ان الله لا يحب الخائنين» (۵۸/۸) ،
«انه لا يحب المتكبرين» (۲۳/۱۶) ،
«انه لا يحب الظالمين» (۴۰/۴۲) ،

به م چه شنه ده رکه وت مه حبه بی تی راسته قینه ، که به کینکه له حاله کافی ته صه ووف ،
بریتی به له دو ابله ی خوش ویستن تائه گاته راده بیك ، ریوارانی ریگه ی ته صه ووف
خودایان له خو یان وه له مال و مندال و هموی جیهان و هموخوشی و همو سامان و
مه قام و ده س که وت و ده ست هاتیک خوشتر تهوی . به م چه شنه ته بنه «موجب»
وه ههروه ها ته ی شبنه خوشه ویستی خودا ، چونکه خودایش ناوا به نده بیکی
خوش تهویت وه تهو مه قامه پی ته لین «مه حبه بی ت» .

اللوائح: الطوالع: اللوامع: له کتبی «معجم الصوفی» دا ته لی ، ته مانه سی ناوی
نزیک له به کترن ، به راده بیك که له به ک جوی نا کرینه وه ، وه همویان له پیناسه کافی ،
تازه کارانی ری رهوی ته صه ووفن . لهوائح ، وه کو پرشنگیك یان پزوسکیکی ناگرو

کاره با وایه ، هه رکه دره وشایه وه خیرا ته کوزته وه ، «لهوامع» تۆزی له وه رونا کتره و
تۆزیکیش به رده وام تر ، وه (طه والیح) له ویش زیاترو به رده وام تره به هیزتره بولا بردنی
تاریکی دهرون ، وه ته م حاله تانه همویان هی سه ره تان وه به رله وهن که هه تاوی
«مه عرفه ت» ، واته خواناسی له دهرونی ریواردا هه لییت .

ئىمامى غەززالىش لەكئىبى «المنقذ» دا ھەر لەم بارەوہ ئەفەرمى لەدلى رىبوارى تازەكاردا جارجارە نورىك ئەدرەوشىتەوہو لەپاشان ون ئەبىت تاوردەوردە ئەونورە سەقامگىرئەبىت و ئوقرەئەگرىت وەدەرولى رىبوار وەكورپوزى پرووناك پروون ئەكاتەوہ .

جذب

جەذب ، برىقى يە لەوہى كەخودا بەندەبىكى خوى را كئىشى بولای خوى ، جەذبەيش برىقى يە لەنزىكى بەندە لەخوداى گەرەوہ بەبى وىستو «عينايت» ى خودا خوى ، بەبى خومانندو كردن و تىكوشانىكى ئەوبەندەبە ، جا بەوكەسانەى كەلەرئىگەى جەذبەوہ پى ئەگەن ، ئەلئىن مەجذوب واتە وەنەبى خوى روىشتىت ، بەلكو را كئىشراوہ . ئەم جورە خواپى داوانە تەنانەت بەبى مورشىدبىش پى ئەگەن ، يان خو ئەكرى برۆنەلای مورشىدبىش ، من لەباسى (وہجد) دا وتم حال وشەوقىكە كە لای خومان بەوحالى وەجدە ئەلئىن (جەذبە) ، وەبەوكەسە ئەلئىن مەجذوب ، بەلى ئەكرى مەجذوب واتە ئەو مەجذوبەى لەسەرەوہ باسەن كرد حالى وەجدبىش بوى دەست بەدات بەلكو زوربەيان ئەوحالى وەجدەيان ھەبە ، بەكورتى ى بەشئوہبىكى گشتى ى لەبازارى تەصەووفدا مەجذوب بەو كەسانە ئەلئىن بەبى داخوازو ھەولى خويان خواریان كئىشى بولای خوى .

وارد:

وارىد برىقى يە لەو نورو بەرەكەت وئىشارە غەبىبانەى بى ئەوہى ئەوكەسە بەدەستى خوى بىت بىتە ناوى دلودەرەونەوہ .

لەگەلى ناوى وارىددا ناوى «بادى» ش دىت بادى لە وارىد كاركردى كەمترە ، لەپىشا «بادى» دىت ، وەكوپىشەنگى ، بەلام (وارىد) كەھات ، دلودەرەون دائەپوشى ئەتوانىن بلىين وارىد خەلاتىكى خوداوەندى يە وەبەرەكەتئىكە كەخودا ئەپرئى بەسەرى دلى رىبوارانى رىگەى تەصەووفدا .

ئەوہى سەرەوہ باوہرى كئىبى «اللمع» بو. قوشەبىرىش لە الرسالەدا ھەر باوہرى بەمجورەبە ، وەئەلئىت ، «الوارد» مايرد على القلوب من الخواطر المحمودة مما لا يكون بتعمد العبد ، قد يكون وارداً من الحق ، ووارداً من العلم ، والوارادات تكون وارداً سروراً او وارداً حزنً او وارداً قبضً او وارداً بسطً الى غير ذلك من معانٍ .

موسطہ نہ ہات

۱ - رياضت.	۱۰ - موشاهه ده.
۲ - موجهه ده.	۱۱ - لاهوت.
۳ - كه شف.	۱۲ - ناسوت.
۴ - كه رامات.	۱۳ - جه به رووت.
۵ - نوور.	۱۴ - مه له كوت.
۶ - هه ب.	۱۵ - عه ناصيري ته ربه عه
۷ - نه فس.	«چوار عونصور».
۸ - ذيكور.	۱۶ - وه لي.
۹ - ئيشراق.	۱۷ - مريد.
	۱۸ - موراد.

ئەم دوو وشە دەس نیشانە بۆ دوو کار ، یان دوو پەفتار ، کە لە پێبازی تەصەووف دا ئەبێ ئەنجام بدرێن ، وە سەر مەشق و پێشەنگی ، هەموکرده و وکانن ، وە لە چوار چۆبە ی ئەم دوو پەفتارایە ، کە تۆوی پەوشە کانی تری تەصەووف ئەچێزێن ، وە دینە بەرھەم ، ئایەتی قورئان سەبارەت بە چەوتی نەفس ، وە تیکۆشان بۆ پاک کردنەوێ ، زۆرن وە لە کاتی خۆیشیا باسەن کردووە ، وە ئەکری لەویشا موتالە ی بکەن ، بەلام لێرە دا پەنجە رانە کیشین بۆ دوو ئایەت کە پیشان دەری ئەو دوو وشە یەن ، سەبارەت بە جلە و گرتنی نەفس لە کردەوێ ناشیرین ، وە رایشانی بە کردەوێ چاک ، خواتە فەریمی « فَأَمَّا مَنْ طَغَى وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَسَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى » (نازعات) ئەم ئایەتە زۆر بە باشی ی پرونی ئەکاتەو ، کە ئەبێ ژبانی ئەم جیهانە فەضلی نەدری بە سەری جیهانی ئەبەدی دا وە ئەگەر کەسی وابکات ئەو سەرکەشی و یاخی بونە ، بەلام ئەگەر ئەو کەسە لە خواترساو ، جلەوی نەفسی گرت لە کردەوێ ناشیرین ، ئەو بە هەشت جینگە یەتی .

جا ئەو جلە و گرتنی نەفسەو ئەو فەضلی ئەو جیهان بە سەری ئەم جیهانە دا دانە ، وە ئەو ترسی خوا لە دلای جی دانە ، ئەوە خۆی کرۆکو کاکلە ی ریازە کە یە .

سەبارەت بە موحاهە دەیش دەیان ئایەت هەبە ، کە زۆر یانم زوتر نوسبووە ، بۆ نمونە ، خوی گەرە ئە فەریمی « وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا » (عنکبوت) ، ئەوێ لە ربی ئیمە دا موحاهە دە ، واتە خەباتی کردو پەنجی دا ، ئیمە ، ئە یخە یەنە سەری رینگاکانی خومان ، واتە ئەو رینگایانە ی کە پێان خۆشە ، یان ئە فەریمی « وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُؤْتَىٰ » (النجم) واتە بە ئی پەنج و تی کۆشان هێچ دەستی کەس ناکەوی ئەگەریش تی کۆشی ، هەم خۆی ئاکامی ئە بینیت لە هەردو جیهان دا هەم خوایش لە بەرچاویەتی وە گوم نای .

ئەمە تەنها دەس راکیشانی بو بۆ ئەم دوو پەفتارە ، واتە تی کۆشان بۆ بەرگری لە نەفس ، وە جلە و گرتنی لە تیکۆشانە کانی ، بۆگە یشتن بە ئاواتە دنیایی یە پرووتە کان ،

که له فەرهنګی تەسەووف دا بەم تیکۆشانه و بەم جلەوگیری یە ئەوتری ، ریازەت
هەروەها موحامەدەیش هەم ئەم کردەو یە ئەگریته وە هەم بەردەوام بونی بی و چانی
شەوورۆژ لەسەری خواپەرسی و ذیکرو شەونۆیژو ، ئەمە بەمە عروف و نەهی
لەمۆنکەر .

هەرچەند ئەم دووناو تارادەییك له یەك جیان ، بەلام ئەکری پیکه وە لی یان
بکۆلینە وە ، هەروەکو وتم لەمە و بەریش باسەم کردو ، ریازەت لەروانگە ی
تەسەووف وە بریتی یە ، لەوەرزانندی نەفس ، وە راھینان و پەروەردە کردنی ،
وە تێکۆشان بوگرتنە وە وە برینە وە ی ، لەو مەمکە یە کە لەسەری راھاتو ، ئیمە
خۆمان ئەزانین ، نەفس یان هەستی داخوازی دەرون ، ئەگەر بەدریت بە دەمی وە ،
وە جلەوی نەگریت وامل ئەنی بە لەغاو وە ، وە خواو نەکە ی هەل ئەگریت ، کە بگرە
خواوە نی لە هەل دیریک ی سەخت هەل دیریت ، بۆقوڵانی دەریە ندیک ی پرلە تاشو بەرد ،
وە پراش پراشی بکات ، لەقورئاندا ئەفەرمی ، «انَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ» ، کە واتە ،
هەم تاقی کردنە وە ی خۆمان بۆمان دەرنەخات وە هەم بە پێی ئایەتی قورتانیش ،
ئەلیت نەفس فەرمان بە خراپە ئەدات ، جا چی بکەین ئەم خووخدە ناپەسەندە ی
نەفس بگۆرین وە بی گەیینە پایە پیش کە وتو کانی نەفس کە باسەمان کردون ، تاییتە
نەفسی موطفە مە ، یان موطفە ئیننە ، یان مەرضییە ... ؟ بی گومان ئەنی بی وەرزینین ،
ئەنی دای بیرین بە خووخدە ی جوان ئەنی هەروەکو منالیک کە لە شیر ئە بریتە وە ،
ورده و رده بیپرینە وە بەلام لەچی بیپرینە وە ، دوری خەینە وە ، خو لەشتی خەلال ...
نا .. ، بە لکو لە هەرچی شتی کە خوا پێی ناخۆشە ، واتە لە هەمو پیناسیک ی ناشیرین
وە ناپەسەند ، وە بیپرازینینە وە بە هەمو پیناسیک ی جوان و پەسەند ، خو ئەمەش هەروا
بە قسە ناییت ، وە هەروا ئاسانیش نی ، چون ئاسانە ، ئەو نەفسە ی کە حەز ئەکات
بە وە ی خەلک هەل دەن بە بالای خواوە نیا ، بلین دین دارە ، بلین رەوش جوانە ، بلین
پیاوچاکە ، خو ئەمانە هیچکامی کاریکی ناشیرین وە خراب نین ، بەلام ئەگەر
ئیشی چاکت بوئە وە کرد ، بلین پیاوچاکە ، ئەوە ریایە ، هەروا خواپەرسی و
دین داری ، زۆرکەس هە یە کە لک گیرە ، بەلام بوئە وە کە لک ئەگری ، خەلک
بە و جوړە ناوی بەرن ، نەک بۆرە زامە ندی خوا وە خدمەت بە مەخلوق ، ئەمەش
لەروانگە ی شەرە وە پەسەند نی ، لە هەمو ی گرنگ تر ئەو وە تە ، ئەو کە سە ی کە ییە و ی
ریازی تەسەووف بگریته بەر ، ئەگەر ئەو کارە چاکانە بوئە و رە زامە ندی خەلکە

ئەنجام بەدات ھەم ھېچى بەھىچ ناپى، ۋە ھەم دوايش ئەكە ۋىت، ئەمە سەبارەت بەكارى چا كە ئەنجام دان بو، جاۋەرە سەيرى كارى ناشىرىن ئەنجام دان و دەس پىرېن و، پروپاگاندا كەردن، بۆ بەدەس ھىناتى سەرمایە و سامان و مەقام، يان دەۋلە مەندېون لەسەرى حېسابى خەلك خە ئەتاندن، خۆئەوانە ھەر زۆر لە ۋىجدانى زۆرىك لە خەلكى ساكارىشە ۋە دورە، ئەى بۆ كەسېك بېھوى خوا لە خوى رازى كات ۋە لەخوا نرىك بېتە ۋە، ئەبى چۆن بى؟ كە واتە، ئەم ۋەرزاندنى نەفسە، ئەبېتە رىيازەتى نەفس، ۋە ئەنجام دان ۋە بەدى ھىناتى كارەكەش ئەبېتە خەبات يان جىھاد لەگەلى نەفسا كە پېشى ئەلېن «موجاھەدە» ھەر ۋە كو وتم ئەم جىھادە بۆئە ۋە تە بكو شىت موبەمو خوا چى لەتۆ ۋىستە ۋە ۋە بکەيت، «ئەمىرە مەعرف» فەرمان بە چا كە، «نەھى لە مونكەر» ئەنجام نەدانى كارى ناشىرىن، يان بەرگرى كەردن لەكارى ناپەسەند، ئەو مەعرفە، ئەنجام دانى دەستورە كانى خوايە، بە ۋە پەرى تە ۋاوى و جوانى، ئەمىشيان بەرگرى كەردن لە ھەر چى گوناۋ و شتى خراپە بە ۋە پەرى توانا بى ۋە ۋە.

لەروانگەى تەسە ۋە ۋە شتە كە ئەگاتە رادە بىك مروف ئەبېتە مەلائكە، واتە ۋە كوئە ۋەى جگە خواپە رستى، كەدە ۋە بىكى لەسەر نەبى بىكات ۋە خووخدە ۋە رەوشتى ئەبېتە خودانى، واتە بە ۋە جوړەى خوا ئەبە ۋى.

مەبەستېك ھەيە زۆر پىويستە بەروون كەردنە ۋە كە برىتى يە لە ۋە حالەتى چلە كېشانە، ئەم كارە شتىكە تاقى كراۋە تە ۋە، ۋە كەلكى لەرادە بەدەرە بۆئە ۋە ۋەى ئەيانە ۋى لەم رىيازە ۋە بگە نەمرار بەلام ئەم كارانە ھەموى ھەول و تىكوشانىكە بۆئە ۋەى، نەفس لەكولى مروف بېتە خوار، ۋە مروف سوارى نەفس بىت، ۋە لەغاوى بگرېتە دەست، كارەكە ۋاى لى دىت، نەفس لە ۋە خووخدە ئەكە ۋى، لە ۋە خدە بە كەوت، ئىتر ھەر ۋە كو ئەسپىكى سەركىش، بە ھوى ۋەرزاندن و تەعلیم دانە ۋە، ۋاى لى بىت خواۋە نەكەى چى ئە ۋىت و ابكات، ئىتر پاشان تەعلیمی پى ناۋىت، يان، نەخوئە ۋارى لەمئالى يە ۋە بەزۆر ئەبىنە خوئىدن، بۆئە ۋەى بىتە خوئە ۋار پاش ئە ۋەى بوبە خوئە ۋار، ئىتر ئە ۋە زۆر بۆ ھىناتە نامىنى، يان ۋە كو سەعى كەردن و دەرس خوئىدننى بەر لە تاقى كەردنە ۋە ۋە شەھادە ۋە رگرتن، كەھاتو شەھادە كەى ۋە رگرت ئىتر شە ۋە نە ۋە ۋە دەرس خوئىدن تە ۋا ۋە بىت، ۋە ئىتر ئە ۋە سە بوە تە خواۋەنى ئە ۋە دانىشەى كە ئەبە ۋىست.

يان وەكو ھەول و تېكۆشانو ھەناسە سوار بون بوگە يىشتە سەرلوتەي شاخىك،
كەگە يىشت ئىتر گە يىشتو تەمراز وە ھەناسە پركى و ماندوبونى پى ناوئىت.

كەواتە وەرزاندنى نەفس دەر كە وتو و تاقى كراو تەو، كە پئويستە، وە ھەر وەھا
بوقوناغىكە نەك بۆھەموى تەمەن، چونكە پاش ئەو قوناغە ئىتر نەفس خۆي
بە تەبىعەت وای لى دىت، ھەز ئەكات بە عىبادەت و خواپە رستى، وە خۆي
بە تەبىعەت دزى گوناھكارى و كرده وەي ناشىرىنە، وە لەھە موناپا كى يىك
پاك بو تەو. ئەو و پئويستە بو تە و ماو ەيە، كەم خواردن، كەم گوتن، كەم نوستن، وە
خواپە رستى بە رده وام و ذىكرو فىكرە، بە وجورانەي كە باس كران، ئەگە ريش بلىن
پىغە مەبرى گە و رە كەي رىزە تى كىشاو ە يان ئەصحاب؟ ... وە لام ئەو تە،

يەكەم

ژبانى ئەوان ھەر لە سەر تادا سادە بو، چ بەر لە پىغە مەبرى وە چ لە پاش ئەو ەش.

دوھەم:

ھەموسالى مانگى يان زياتر چو تە غارى حىرا، وە بىرى لە ژبانو لە چۆنەي
دروس بونى كەون كرده.

سپھەم:

ئەو (موراد) وە دەس چن كراو و پالىوراو بو، وە خوا بۆ پىغە مەبرى يە تى دروستى كرده،
و پىغە مەبران «مەعصومن لە گوناھ» و تە خواخۆي ئەيان پارىزى.

چوارەم:

خوا خۆي سىنەي پىروزي ئەوى پاك كرده تەو، لەھە موخ دە يىكى نەفسى
ئەمارە، بە وجۆرەي، قورەيش نازناوى (ئەمىن) يان دابى، بەر كە وەي بىتە پىغە مەبر،
وە ئەوپاك كرده وەي سىنەيە. لەم سورە تەدا، ديارە. «أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ؟ وَوَضَعْنَا
عَنكَ وِزْرَكَ الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ؟ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ؟» ئىتر پاك كرده وە لەمە پاك تر؟..

ته صحابیش به هوی هاوری بی ته وه وه پیوستیان به هیچ نه بو به لکو هه موی ژانیاں به جیهاد وه خعبات، وه خواپه رستی وه شهونه نوستن وه قنیات کردن به کهم، وه بی عینوانی و بیده ماری برده سهر، چونکه ته وه نده ثایهت زوره بو فهرماندان به خواپه رستی له راده به دهر، ههر به دی هینانی ته و ثایه تانه، به سه، بو ته وه ی مروف بیته مه لائکه.

سه بری ته م ثایه ته چون شه و نه نوستن و خواپه رستی به شه و روون ته کاته وه و، خه لک دل که رم ته کا بو ته نجام دانی، که ته فه رمی، «أَمَّنَّ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْزَنُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ...؟»، ته فه رمی، ثایا که سیک به نده بی خوابکات، به شه و خهریکی خواپه رستی بیته، تانه، به پیوه بیته و تانه له کورنوش بردنا بیته له دوا روژ بترسیته، وه سزای قیامهتی له بهر چاویته، وه ئومیدی به ره حمهتی خوابیته، ثایا ناوا که سی و ه کو ته وانه وایه، که خاوه نی ته م پیناسه باشانه نه بیته، جا ته فه رمی به پیغه مبه ر «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ؟» ثایا زانا و نه زان ته بنه به ک؟ ته مه خوی ته وه ته گه بیته ههر که سی خاوه نی ته م جو ره پیناسانه بو خوا زانای ته کات، به و مه عریفهت و زانیاری یانه ی که خوی ته به وی ههروه کو ته فه رمی «وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ».

یان ههروه کو که ته فه رمی «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا» ته وانه ی خه باتیان کرد له ریگه ی تیمه دا، ریگه ی خو مانیاں پیشان ته دهن، پاشان ته فه رمی ته وانه ی که خاوه نی عه قل و ئاوه زو دلی روونا کو پرله زانیارین، ته وانه ن که عه قلیان، به م جو ره چا کو خرابی یانه ته شکیت. ته ویش ته مه ته که له دوا دوا بی ثایه ته که دا ته فه رمی «إِنَّمَا يَنْتَظِرُ أَوْلَا الْأَبَابِ» (زم) (۹) یان، که ته فه رمی «تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ» (سجده) (۱۶) واته، ته نشتیان بیزاره له ناو جینگه، یان خو یان دور ته گرن له «بهی خه و»، یان هه رچی شتی بو نوستن بیته، جینگه نوستن، واته له شیان بیزاره له راکشان، هه ر خهریکی شه و نو یز کردن و خواپه رستی و له خوا پارانه وهن، که هه م له سزای خوائه ترسن، وه هه م ئومیدی پاداشیان هه یه، وه ته نها به وه یشه وه ناوه ستن، واته به شه و نو یز، به لکو له وه ی که خوا دابیتی، یارمه تی هه ژاران ته دهن. یان که ته فه رمی «الَّذِينَ يَذُكَّرُونَ أَنَّ اللَّهَ قِيَامًا وَقَعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَشَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ» (ال عمران) «۱۹۱»، لیره شا خوی گه و ره ستایش ته کا له و که سانه که هه میشه وه له هه مو حالیکا ناوی

خوایه بن، وه یادی خوایه کهن، جگه ته وهش بیر له دروس بون وه له دروس کاری تم که ونو کائانه ته کهن، «که واته بیرگردنه وه بیش هدر په رستی خوایه» له پاشان ته لاین گه وره بی هه ر بو تویه، داوات لی ته که یین له عه زایی جه هه ننه م لامان ده بیت. وه ده یان ثایه تی تر، به لام نیمه ته گهر هه ر مه فهومی تم چهن ثایه ته سه یر که یین، ریازه ته که مان بو ده ره ته که وی، وه کوشه ونویژ، که م نوستن له خوا پارانه وه بو به خشین، نومیده وار بون بو یاداش، بیرگردنه وه له خه لقی ته رزو ئاسمان، به خشین ته وه ی ده ست پروات، به هه ژاران و، ناوی خوا بردن و یادی خوا کردن به شه ووبه رۆژ، وه به چه شتیکی تیکرا ، پاریزکاری، «واتقوا الله»، وه ده رکه وت، ناکامی تم خوا په رستی و شه ونویژو به خشینده بی و پاریزکاری به، هه روه ها ترسی سزای خواو ئاگری جه هه ننه م، هه نومیده وار بون به یاداشی پاشه رۆژ، وه شوین نه که وتی ئاره زوی نه فس، چونکه ته ماره بالسوته، ته مانه هه موی ته بنه هوی، ته وه ی ته و مرؤفه ی خوا وه نی تم پیناسانه بیت، له گه لی خه لکی ترا فه رقی هه به، که خوا ته فه رمی «أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ...» تا ئاخری ثایه ته که، وه هه م ته بیته هوی زانیاری، هَلْ یَسْتَوِی الذِّیْنَ یَعْلَمُونَ وَ الذِّیْنَ لَا یَعْلَمُونَ؟ هه م خوا ته بیخاته سه ری ریگا «سَنَهْدِیْهِمْ سُبُلَنَا» وه هه م خوا زانستی خوی هه رونیانه وه، وَ یُعَلِّمُکُمُ اللّٰهُ، وه هه م خوا ته واوی تم کرده وانه ی پی خوشه و سه ندیان ته کات چونکه له هه مویانا ستایشی خوا وه نی ته و پیناسانه ی کرده.

ته مه هه موی له م چهن ثایه ته دا، جائه گهر به چاوی خیره د سه یری هه موی قورئان بکه یین بومان ده ره ته که وی خوی گه وره، له گه لی هه موی ته وه شدا ته فه رمی که لک وه رگرن، له م جیهانه «بی گومان که لکی حه لال» به لام له صه دان شوینا ته فه رمی، تم جیهانه شتیکی پراوه و بی ده وامه، ته وه ی به ده رد ته خوات شتیکه که توشه بیت بو ژبانی، جاویدان و نه پراوه، وه هه روه کووتم له ویدا که قانجازه کانی هه رد و جیهان له روانگه ی قورئانه وه ته خه مه پیش چاو ده سم بوئه و ثایه تانه را کیشاوه وه دو باره کرده وه ی ناوی،

ته وهش که ریازه ت، چل رۆژه وه پی ته لاین چله کیشان، ته وهش کارناسانی تم ریازه تا قی یان کرده ته وه هه رکه سیکی موسولمان چل رۆژ لی براو که ناری گرت و سه رگه رمی عیبادت بو، شتیکی وای بو روون ته بیته وه، دل گه رمی کات له سه ری به رده وام بون له سه ری ته ور ریازه وه ئیامی غه زالی له کتبی «الْمُقَدَّاه»، زور سووره له سه ری ته وه، ته وه ی که ریازه ت نه کیشی وه شه ونه نوستن و که م خواردن و،

لهخه لك كه نارگرتن بوماوه ييكي زور نه كاته پيشه ي هيچي لي حالي ناييت، وه سه رگوزه شتي خوي نه گيرته وه چون ده رگاي مناره كه ي مزگه وتي نه مه وي شام، وه مزگه وتي «صخره» ي «بيت المقدس» ي له سه ري خوي دائه خست و له وي سه رگه رمي ذيكرو فيكرته بو.

نمونه ييكي نه م قسمه نه كردن و كه ناره گيري له خه لك و به رده و ام بون له سه ري خواپه رستي به له قورثانا به له سوره ي ثالي عمران دا له وكاته دا حه زره تي زه كه ريا، دا واي له خوا كرد خوا كوري بداتي خوايش دوعاي قبول كرد وه موژده ي كوري دايي زه كه ريا له خوشي يا وتي، خوايا له پاداشي نه م لوظفه دا شتيك بفه رمو بامن نه نجامي بده م واته، به رانه ر به م لوظفه گه وره به بامنيش خواپه رستي وه يان كرداريكي جوان، له سوپاسا نه نجام بده م، جانه لي.

«قال رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً. قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ».

واته، كه وابو له سه رته سي روژ له سه ري به ك هيچ قسمه نه كه ي له گه لي كه سا، مه گه ر به ئيشاره وه به رده و ام بيت له سه ري ذيكرو، وه به بيانان وه ئيوارا نيش سوپاسي خواپه كه .

جائه مه نمونه ييكي ريزه ت، نه م كاره نه گه ر كه لبي ره واني و ده روپي نه بيت چون خوا ده ستور نه دات به پيغه مبه ريكي خوي نه نجامي بدات، له سوره ي مه ريه ميش دا هه ر له م باره وه نه م فه رمانه دوباره كراوه ته وه به لام له م يانا خوي گه وره به زكريا نه فه رمي «آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ» چونكه له و لانه فه رمي سي روژ له م لايش سي شه و كه واته سي شه وو روژه

هه روه ها كاتي كه خوا فه رماني دا به حه زره تي موسي بروات بو كيوي «طور» كه راز و نيازي خوي بكات له گه لي خواداو فه رمان و ده ستوري تاينه كه ي لي وه رگرت نه فه رمي «وَأَذِّبْنَا وَاعِدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً» واته چل روژ وه عده مان دانا بو نه م كه ناره گيري و «خه لوته» كردنه، واته به ته نها لاي خوابون، نه مه ش قامك را كيشانيكه، بو نه و چل روژه هه روه ها له سوره ي «اعراف» دا نه فه رمي. «وَوَاعِدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فَنَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً» كه وابو جگه تاقى كردنه وه ي ربيواراني ريگه ي

تەسەوووف كەخۆيان ئەزانن ئەمچلەكېشانو جەلەوگىرى لەئارەزوى نەفس و
خواپەرسىتى و كەنارەگىرى يە چەند بەكەلكەو چەندە راست و پىۋىستە،
سەرچاوەكانىشى لەقورئاندا، دېتەدەست و تەسەوووفى ئىسلامىش خەباتىكە بۆ
ئەنجام دانی فەرمانى خوا لەروانگەى ئىسلامەو موبەمو.

كەشف و كەرامات :

يەككى لەو بەرھەمانەى دائراوہەى رېبوارانى رېنگەى تەسەوووف بېت كەشف و
كەراماتە، لەپېشا بابزانن كەشف و كەرامات چى يە، لەوہ دوا لەمە بەستەكانى
ئەكۆلېنەوہ .

«موعجىزە، كەشف، كەرامەت، موخادەعات، ئىستىدراج» ئەمانە ھەموى لەيەك
چوارچىوہەدا كۆتەبنەوہ، كەپىي ئەوترى «خەرق العادە»، خەرق العادە، بەكارىك
ئەوترى ئەنجام دان و بەدى ھىنانى ئەوكارە، بەرەوالەت لەوزەى كەسا نەبىت، وەكو
زىندو كەردنەوہى مردو، بۆحەزەرەتى عىسى، يان ھاوردنى تەختى مەلەكەى سەبا
«بەلقىس» لەولائىكەوہ بۆولائىكى تر، لەچاوتروكاندنېكا «قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ
أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ» «٤٠» «الغل»، وەزۆر نمونەى تر لەوكارانەى، كە
بەپىي عورف و عادەت وە سەرگوزەشت و تاقى كەردنەوہى ھىزى ساكارى مروّف،
لەوزەى مروّف بەدەرن جاھەر كەس ھاو كارى لەم كارانەى ئەنجام دا، ئەوہ خەرقى
عادەتە، واتە عادەتى ساكارى ژبانى، شكاندوہ، كەواتە موعجىزەو
كەشف و كەرامەتو ئىستىدراج ھەمويان ھەر «خەرقى عادەتەن، ئەم، خەرقى عادەتە
وہ ئەم شكاندنى «سوننەتى ژبانە»، ئەگەر پېغەمبەر ئىك كەردى، پىي ئەلېن موعجىزە
ئەگەر پىا و چاك و خوا پەرسىت كەردى پىي ئەلېن كەشف و كەرامەت، ئەگەر غەيرە
موسولمانى وەكو «يوگا» كان يان فاسقىك كەردى، ئەوہ ئەبىتە ئىستىدراج يان
موخادەعە. ھەموى خەرقى عادەتى كەردوہ، ئىك جوى كەردنەوہ ىشان ئاسانە ئەوہى
خەرقى عادەتەكەى بۆتەوہ بو بلى پېغەمبەرە، وەخواوہنى رىسالەو شەرىعەت ئىك تايپەتە
ئەوا خەرقى عادەتەكەى ئەبىتە موعجىزە، بەلام فەرقىكى زۆرگەرە لەنيوانى موعجىزەو

که شف و کهرامه تدا ئەووە تە خواوەنی موعجیزە لە سەریبەتی ئەبێ هەمیشە ئەو موعجیزە بە دەرخات بوئەووەی تەرویجی ریسالە کە ی پێ بدات وە خەلک بێنە سەری ئاینە کە ی بوئەووەیش ئەو کە سە ی نە هات لی پەرساویت، تاخوا تۆلە ی لی بکاتەووە . وە ئەووەش شوینی نە کە وتی زۆر بە یان، خوا هەر لە م دنیا بە دا غەزە ی لی گرتون، وە دو چاری هەزاران بە لای کردون، بە لأم خواوەنی کەرامەت، ئە کۆشی کەرامەتە کە ی بشاریتەووە، وە تابۆی بکریت ئاشکرای نە کات مە گەر زەرورەتی هیدایەتی گو مپراو سەر لی شیواوی نا چاری کات لە زۆر بە ی کتیبە کانی تە صە و و ف دا ئە گێر نەووە زۆر لیک لە و پیاو چا کانه ئاواتیان خواستووە کاشکی خوا لە کە شفو کەرامەت لی بە شی کرداین، زۆر تریشی لە ترسی مە غروری یان لە بەری خۆ لادان لە زانی «ئە سراری» خە لکە وە زۆر یان لە سەر مەرگا و تویانە خۆزگە لە و بارەووە هیچمان نە ئە زانی، یان لە ترسی کە م بونەووە ی ترسی خوا، لەووە دا مادام خواوەنی کەرامەتن دیارە پیاو چاکن، وە لە خواوە نزیکن وە ئە مە ترسیان کە م کاتەووە، وە دلنیا یان ئە کات لە سزای جە هە نە م.

هەر وە ها هە موی کارناسانی ئە م پێ گایە باوەر یان لە سەری ئەووە تە، کە شف، ئەووە ناگە یینی خواوە نە کە ی پایە و مە قامیان بەرز ترە لە و خواناسانە ی تر کە کە شف و کەرامەت یان نیە چونکە زۆر جار وا ئە ییت، وە لی وە پیاو چاکی واهە یە گومانیک لە گە و رە یی و پیروزی ئە و دانیه، کە چی هیچ کە شنی بو دە ست نادات، کە چی جاری وایش هە یە «شیت» کە شنی بوئە ییت .

بە کورنی ی، وە کو ئەووە ی کە سی چاوی لە کە سی تر بە هیتر ییت، یان بە هوی وەرز شەووە لە شی بە هیتر ییت، ئەووە ناگە یینی لە خە لکی تر گە و رە تر و پایە بەرز تر ییت، بە لکو ئە کری پایە ییشی بەرز ییت، وە هیتری لە شی کە م ییت، لە و گۆرە پانە شا، هەر بە و چە شە یە، ئە کری خواناسیش ییت، وە کەرامەتی نە ییت، بە لأم ئەووە ی (خەرق العادە) ی بو، وە خواناس نە بو، بایش بگرتەووە، لە روانگە ی ئیسلامەووە هیچی بە سەری هیچەووە نیە، نە وە لی یەو، نە پیاو چا ک، بە لکو لە پێشا ئە بی خواپەرستو پارێز کار ییت، جائە گەر وابو، وە کاری خەرق العادە ی لی رودا ئەووە کەرامەتە، واتە پیاو چا ک و خواپەرست بو.

پری جاریش روداویکی (خەرق العادە) ئە کە وێتە پێشی لە دایک بون، یان هاتی خواوەن بەرە کە تیک، وە خووشە ویستیکی خوا، وە کو شەق بونی (فاق کیسری)، بە هوی

له دايك بونی پيغه مبهري گه وره وه، نه وجوره كارانه، خوا بوپيشان دانی خوشه ويستي
 نهو خوشه ويسته پيشانی نه دا، بی نه وهی خوشه ويسته که دهستی تيايیت، به وه نه لاین
 «اړه اص»، واتای نیرهاص نه بیته دامه زراندن، وه پایه دارژانندن، جاری وایش
 نه بیته پیاوچاکی، بگره وه لی بیته، یان وه لی نه بیته، خوا یارمه تی نه دات، وه کو
 توله سه ندنه وه له که سیك نازاری نه وی داییت، یان پاداش دانه وهی چاک، به که سی
 که چاکه ی له گه لی نه وکردییت، یان قبول کردنی دوعاییکی نه وکه سه، نه مانه ش
 هدرخه رقی عاده ته، به وه ش نه لاین «مه عونه»، واته، یارمه تی دان، وه خوا یارمه تی
 خوشه ويستان و پیاوچا کان نه دات.

به رله وه باسی که شفوکه رامات بکه م مه به ستيکی تر هه یه، ماوه ییکی زوربو بو
 هه لیکی وا نه گه رام که هاو زمانه نازیزه کانم، له ومه به سته ناگادار که م، نه ویش،
 وو شه ی «غهب»، وه «غهب زاینه»، لای خو مان بری جار به هه له،
 به م که شفوکه رامه ته نه لاین «غهب زاین»، یان نه لاین فلان که س غه بی پی یه،
 یان غه بی زانی، غهب زانه.

نه بی بزاین که شفوکه رامه ت غهب زاین نه، وه غهب که س نه ی زانیوه و
 نایشی زانی، نه وه لی و نه نه بی، هدرچن بری جار نه وکه شفکه حاله تی غهب زاینی
 هه یه، غهب زاین نه وه ته، تو به ناره زوو، به ویستی خو ت، شتيکی نه بی و
 پشتی په رده و داپوشراو بزانیته، له داهاتو، یان له رابوردو، یان له هه مان کاتا، نه مه یان
 هیچ که س نایزانی واته که س به مه یل و ناروزوی خو ی ناتوانی شتی بزانیته، جابویه
 به وه یان گوتوه که شف، واته هدرکاتی خواخوی ویستی په رده ی سهرچاوی به صیره تی
 نه وکه سه لانه دات، وه نه وشته ی پيشان نه دات، جابگره جاری واهه بیته نه وه لی یه
 خو ی له خوی داوا کردییت نه وشته ی بوده رخات، جا خوا ناره زوی خو یه تی
 پيشانی دا نه دات، پيشانی نه دا پيشانی نادات، نمونه ی زور ناکرای نه م کاره له ژبانی
 پيغه مبهري گه وره دا ده رته که وی.

خوای گه وره، به پيغه مبهري خوشه ويست نه فهرمی.

«قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ، وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبُ، وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلِكٌ، إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا
 مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ» «انعام» ۵۰، بلی، من نالیم رزقی سهرزه و بی به دهستی منه، وه بلی خو من
 غهب زان نیم، وه مه لاکه یش نیم، واته به شه زیکم وه کوئیوه، وه بلی من نه وه ی

مەلىكەى سەبا، بۇلای سولەيمان، يان دوعا كىردن بۇ شىفای نەخۇشېك، تەنانەت شىت، يان نەخۇشېكى ئى دەرمان، يان داوا كىردن لەخوا ئەولاد بەدات بەكەسى، كە ئەولادى نى، يان بەرەكەت كەوتنە زەرەعت يان كاسى كەسىك، يان شتى زۇر گىرنگىر لەمانە، جائەگەر ھى ئەنبىابو، وائەبىتە موعجىزە، وە ئەگەر ھى ئەولىابو ئەبىتە كەرامەت.

گىرنگىر ئەو تە بەلای گەورە پىاوانى تەصەووفەو، ھەر كەرامەتى كە لەو ھى رووبدات، درىژەدان وە بەردەوام بونە بۇ موعجىزەى پىغەمبەرە كەى خۇى، كەواتە كەرامەتى ئەولىابى ئىسلام، ھەر موعجىزەى بۇ پىغەمبەر، چونكە بەكى لەئوممەتى ئەو، خوا ئەو كەرەمەى لەگە لا كىردو، چونكە ناوى كەرامەت ھەر لەو ھەتو، كەخوا كەرەم ئەكات لەگەلى بەندەىىكا وە پاداشى ئەداتەو.

ئەگەر ىش ئەو كارە، لەغەبرە موسولمان روى دا، واپى ئەلئىن ئىستىدراج، وە ئەبىتە ئەو ھى بەھوى رىازەت، وە موخالەفەى نەفسەو، دەسىان ئەكەوئ، جا ھەرىو ئەو تە بايەزىد، ئەفەرمى ئەگەر كەسىك دى بالى گرتەو يان بەرمالى بەسەرى ئاوەو راختو نەچو ئاوەكە، سەبرى كىردارو رەفتارى بكن، ئەگەر كىردو ھى موبەمو، لەگەلى شرع و سوننەتدا رىك نەكەوت، ھەرگىز باوەرى پى مەكەن، وە ئەو شەىتان يارمەتى دەرىتە، چونكە لەروانگەى ئىسلامەو، ئەو كەسە موسولمانە، كە پەپرەوى شرع بىت، نەك ئەو ھى خواھنى (خەرق العادە) بىت، جا ئەو حالە تانەى كە لەمورتازى ھىندى و خواھنى يۇگا كاندا بەرچا و ئەكەوئ.

بەلام ئەنى ئەو ھى بزانىن، ئەم جۇرە دور لەئىسلامانە، ھەرگىز ئەسراى ھەقىان بۇكەشف ناىت، وائە لەگەلى ئەرواحى ئەنبىاو مەلائكەدا كۆنابنەو، وەحالى مردو وەكان نازان، لەكاتىكا ئەو، بۇ پىاوپا كانى ئىسلام دەست ئەدات، پىناسىكى ئاشكرای تر ھەى بۇجوى كىردنەو ھى خواھن كەرامەت، لەخواھن ئىستىدراج، ئەو ىش ئەو تە خواھنى ئىستىدراج ئەكۆشىت بۇ ئەو ھى لەم كارەى خۇى بەھرە وەرگىت، وەكو بەدست ھىنانى پارەو سەرمایە، يان بۇ خۇھەلكىشان و خۇپىشان دان، وەھول ئەدات لای خەلك بلىت من فلان كارو فلان كارى خەرق العادەم لەدەست دىت، وائەكەم وائەكەم، تەنانەت لەشونىىكا ئەو كارانەى پىشان ئەدات و پسولەى بۇئەبرن وە پروپاگاندىەى بۇئەكەن، بەلام خواھنى كەرامەت ھىچ مەبەستى كەلك وەرگىرتى دىبابى نىو بۇ پۇل و پارەى ناكات مەبەستى ھەر

دلنه وای موسولانانو هیدایه تی نه وان، وه تازوری بونه ییت وه ناچار بی نه بی
که شفوکه رامهت دهر ناخات وه پی یه وه شانازی ناکات، وه دوباره و سی باره ی
ناکاته وه بوخه لک.

جاری واهه یه که شفوکه رامهت پیکه وه بوپیاوچاکی دهست نه دات، بوغونه،
بوی دهر نه که وی فلان که سی له خوشه ویستان یان مه نسوب و شاگردیکی گرفتاری
نه خوشی یان دهر دی سه ری بو، ثم بو دهر که وتنه که شفه جا نه و وه لی یه هه رله ویوه
فریای نه که وی وهرزگاری نه کات یان دعای شیفای بو نه کات، نه مه شیان نه بیته
که رامهت.

یان کارکردنه سه ری دلی مورید بوسه رخستی له ریازی ته ریقه ت دا
وه چاره کردنی نه خوشی نه فس و قه لبی نه که سه، وه هه زاران شتی له م جوړه نه مانه ش
هم که شفه و هم که رامه ت.

من به لگه ییکی نوسراوم له م که شفوکه رامه ت لایه که هی شیخی باوکه مه
به یارمه تی خوا له شوینی پیوستدا له م کتیه دا باسی نه که م سایان له پیشه کی دا یان
له باسی ته ریقه تی نه قشبه ندی دا،

لام واته به راده ی پی ویست باسم کردییت.

نه وه ی زیاتری بویت له کتیه کانی ته صه ووف دا وه هه روه ها له کتیه بری
له فوقه ها دا به در یژی باسی کراوه که چون که شفوکه رامهت له روانگه ی شهرعه وه
دروسته.

ناوی نه وکتیانه له پی رستی ناخری کتیه که دا نوسراوه.

نور :

نور، ووشه ییکی، زورواتایه، ووشه ره وانه تی و ساکاره که ی، به روناکی
نه وتری، به رانبر به تاریکی، «ظلمات، نور»، له روانگه ی ته سه ووفه وه
نه وروناکی یه ته که دهر ونی مروف دانه پوشی که هم ره نگی جوان و هم بونی
خوش و هم تام و مه زه ی لی ههست نه کری، به لام هه موی نه وکارانه کاروباریکی

دهرونی و معنوی به، وه قهت بهوجورهی که ههیه نانوسریت و باس ناکریت، لهقورثانا بهواتای جورا و جور هاتوه، بهکه م، بهکیکه لهناوه کانی خوا، وه له پیناسه کانی خوا، «الله نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ» سورهی نور «۳۵» ناوه بوقورثان وه بو کتبه ئاسمانی بهکان که هوی ری پیشان دانی خه لکن، «فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا، وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ» تغابن (۸) «يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ، وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا» (۱۷۴) «نساء»، وه چهن ثایه تی تر که هه موو ئه وه ئه گه بیتن مه بهست له وه شهی نور، قورثانی پیروزه، ههروه ها ئه فه رمی «قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ» «۹۱» «أنعام».

ههروه ها بهواتای ثمان به رانبر به کوفر هاتوه، ههروه کو له به که م ثایه تی سوره تی ئیبراهیم داته فه رمی به (محمّد) «كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ لِلنَّاسِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ».

یان که ئه فه رمی «يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ، وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ» (۱۶) (مائده) له م دو ثایه ته، وه ده یان ثایه تی ترا، به ئاشکرا دیاره مه بهست له نور، نور ی ثمان وه له «ظلمات» تاریکی ی کوفره، ههروه ها له م قیاسه دا ده رته که وی که نور، بونوری چا ویش هاتوه چونکه رووناکی کاتی ههست نه کریت چا ویش رووناکی هه بیته ئه گینا که چا و کویر، واته تاریک بو، با دنیا هه ر روشن بیت سوودی چی به.

جائه فه رمی: «هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ؟ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ» (رعد) (۱۶) بیگومان نور به رووناکیش و تراوه به رانبر به تاریکی، وه به خوینه وارنی به رانبر به نه خوینه وارنی، چونکه به نوری عیلم چا که و خرابه له یه ک جیائه کریته وه. ههروه کو که و تراوه «العلم نورٌ والجهل ظلام»، ههروه ها، به عه قلیش و تراوه نور، چونکه هیچ شتی به بی عه قل به ده ردناخوات نه عیلم و نه چاوو نه سه رمایه و سامان، عه قل که نه بو مروّف ناتوانی به وجورهی شیایوی مروّفه بژیت، وه خوئی له جه یوان جیا کاته وه. په ندیکی فارسی ههیه ئه لی «عالم شدن چه آسان عاقل شدن چه مشکل»، واته به خوینه وار بون چهن ئاسانه و به عاقل بون چهن سهخت و نار هه ته، به رانبر به عه قل شیتی دیت، که واته هه م عیلم هه م عه قل پی یان و تراوه نور، چونکه چا که و خرابه یان له یه ک پی جیائه کریته وه. له فه لسه فه ی ئیشراق دا، سه هره وه ردی (جهله ب)، جهانی تاریکی و جهانی رووناکی ی باس ئه کات، وه خوی گه وره به «نور»

الانوار» دائه نی، که سه رچاوهی هه مونوره کانه. وه دو عاییکی به ناوبانگی هه به، سه ره تا که ی ته لیت «یا قیوم ایدنا بالنور، وثبتنا علی النور واحشرنا الی النور... هته» «کتبی هیا کل النور»، شیخ محی الدین عه ره بی، ته لی نور ته و خه لاته خوایی به ته، که دیته دل وه و تاریکی دنیای «فانی» له دل دهر ته کات، وه تیر جگه ته و نوره، هه چی تر له دلا نامینته وه.

نیامی غه زالی له کتبی المتقددا ته لی، زانیاری «ته سه ووف»، یان زانیاری مه عنه وی، نوری که خواته یخاته دهر ونه وه. به کورتی ته ونوره ی له بواری ته سه ووف دا باسی لیه ته کریت ههروه کو غه زالی و محی الدین ته لین، رووناکی و به ره که ت و زانیاریکی بی پایان وه «موکاشفه و موشاهده»، واته بو دهر که وتن و چاوپنی که وتنیکی مه عنه وی به، که بو زیوارانی ریگی ته سه ووف دهس ته دات، وه که شف و که رامات، وه مه قانات هه موی له و نوره به ره که ته وه دهس ته که وی، ته و نوره ته، وا ته کات له و گه وره پیاوانه، به بی خویندن سه ره له زوریک له زانیاری به کان دهر ته که ن، وه خوا چاوی به صیره تیان و روون ته کاته وه، که ته بنه پیاویکی تر، هه روا که بو پیغه مبه ره کان روی داوه، بیگومان ته وه نوره و رووناکی.

ههروه کو ته زانین پیغه مبه ری گه وره درودی خوی له سه ره نه خوینه وار بو، به لام خوی گه وره و ادلی روون کرده وه که هه چی زاناو دانشمه ندیکی جیهانی نه گه یشتی، وه سینهی موباره کی پر کردله نور، ههروه کو ته فه رمی «الم نشرح لك صدرك، ووضعنا عنك وزرك الذي انقض ظهرك، ورفعنا لك ذكرك؟»

مه به ست ته وه ته ته وه ش نوره که خراوته دلی په یام به رانه وه، وه به په پره وی له وانیش دلی په پره وه راست و پا که کانیا ن، به شیوه ییکی تر که خوی به وی روون ته کاته وه، خوی گه وره له باسی چه زرتی موسا وه چه زره تی یوشه ع دا له سورهی «الکھف» دا سه باره ت به و پیاوه گه وره به که دیویانه و زورشتی له زانستی نه بی زانیوه که موسی نه بزانیوه، سه باره ت به و به نده به ته فه رمی. «فوجدنا عبداً من عبادنا آتیناه رحمةً من عندنا وعلّمناه من لدنا علماً»، به لی ته وه ته و عیلمه به که خوا ته یخاته دهر ونه وه، جا به وزانیاری به ش ته و تری نور، سه باره ت به چه زره تی یوسف وه چه زره تی لوط و چه زره تی موسی له سی تابه تی جیا واز دا سه باره ت به هه رسیکیان، ته م (جمله) به، دوباره کراوه ته وه که ته فه رمی «آتیناه حکماً وعلماً» هه موی قورثان پریه تی له م جو ره که ره می

خودایی به، له گه لی بهنده کاندای، وه نه مانه هموی نه کری له چوارچیوهی نه ونوره دا
کویان کهینه وه، که بریتی بیت له که ره م و به خشین خوی گه وره به بهنده
خوشه ویسته کانی. ئیتریا عیلمه یا حیکمه ته یا خوشی و خوش حالی و پایه و مه قامه. وه نور
له روانگهی ته صه و وفه وه به وانه نه لئین.

قَلْب:

قەلب ووشه بیکه، نه گهر له بازاری ته صه ووف، وه له ویژهی ته صه ووف دا
نهم ووشه به لابه رین، هیچی نامینته وه.

قەلب، دوو واتای هه به، واتایکیان نه و پارچه گوشته به که وا له سینهی
هه موئینسان و گیاندار یکی ترا، وه پالئوگه خانه و دینه موی له شی مروقه، وه به کورتیی،
به کی له نه ندانه کانی ناوه وهی له شی مروقه، نه ندامیکه به په ککه وتن و پراوه ستانی،
گیان دار بی گیان نه که وی، وه به کوردیی پیی نه لئین «دل».

واتای دوهمی نهم دل، واتایکی مه عنه وی، وه مه جازی به، که هه م
له روانگهی ته صه ووفه وه، زورگرنگه و جه غزی نه وزانسته به، وه کاکلهی کاره،
وه هه م له روانگهی کاروباری عاطیقی و ویجدانی و ویژه وانی به وه، داری دهستی
ویژه وانان و هه ست یاران به که واته نه وشتهی له ته صه ووف دا به ناوی «قَلْب»، واته
«دل»، باسی لئوه نه کریت، نه و دلّه گوشتینه به، به لکو به شیوه بیکی مه جازی
پیی نه وتری دل، له راستیدا به مه رکزی ههستی عاطیقی و ویجدانی و ئینسانی مروف
نه وتری.

خویشمان زورجار نه لئین، بو فلان شت دلّم سارده یان دلّم گه رمه، یان دلّم ته نگه
یان دل ره قه، له کاتیکا نه و دلّه گوشتینه هیج کام له حالانهی به سه را ناییت، به لکو
هه رکام له و تانه ده سنیشانه بو حاله تیکی تایه تی دهرونی. له ته صه ووف دا مه به ست
له دل له لطیفه بیکه جیگه ی ویست و جه زلی کردنی چاکه و خراپه، وه سو فی
تی نه کوشیت نه و ناوه ندی ههسته خاوین کاته وه، به جو ری بیته جیگه ی ته نها
هه ست و ویستی چاک، وه نهم خاوین کاری بهی دل پیی نه لئین ته زکی بهی دل.

که باسی ذیکری دلّیان نه کرد هرچیم نه کرد نه چوه میشکهوه ، دلّ پارچه گوشتیکه
چون ذیکرته کات ، تهیوت حه زره تی شیخ نجم الدینی برام ، ته مهی بیستبو روژنکیان
بانگی کردم لئی پرسم راست کامیل باوهرت به ذیکری دهرون نیه ؟ عه رزم کرد ،
قوریان ناچیته دلمه وه به بی زمان ذیکر بکریت ، نه ک باوهرم نیه ، تهیوت روژنکیان
شیخ وه ستابو فه رموی کامیل وهره پیشه وه ، چومه پیشه وه فه رموی پیشتر ،
تابه ته واوی نزیکی بومه وه ، سه ری گرم وه گویمی نا به سه ری سنگی یه وه ،
سویندی نه خوارد تهیوت ، به زمانیکی زور پاراو ، ته م بیست تهیوت «الله الله» ، گوتی
سه رم هانی یه دواوه ، نه مجاره که یان خوم سه رم نا به سنگی یه وه ، سه یرته که م
به هه مان شیوه دهرونی ، (الله) ته کات ، منیش ده ستم کرده گریان وه
خوم خست به سه ری پی یا ، تهویش ته م په نده فارسی یه ی فه رمو .
«نه بدین شوری شور ، نه بدان بی نمکی» واته نه نه وه نده سویر وه کوئیسته ،
نه نه وه نده ش بی خوی وه کوئه وسا .

جاسویندی نه خوارد تهیگوت هه ردوجاره که ی ، گویم دووسی په نجه ی ته ما
بو سه ری سنگی وه ک (مه غناطیسی) سه رم را کیشتی ناوا گویم نه نوسا به سنگی یه وه ،
هه ر وه کو وتم هه همیشه نه وسوینده ی نه خوارد ، وه له ته مه تی هه شتاونه وه د سا لیدا
چه ندین جار ته م سه رگوزه شته م لی بیستوه .

به لای ریوارانی ته م ریگه وه شته که شتیکی زورثا شکرایه ، ته نانه ت هی وای
هه یه پاش حه فته ییک ، یان پاش چل روژ دلّی ده س ته کاته ذیکر کردن ، شته که
پیوستی به لی بران و باوهری ته واوو خه ریک بونه وه یه .

زوتروتمان له دهرونا چهن له طیفه ییک هه ن که به لای نه قشبه ندی یه کانه وه پننج
له طیفه ن ، قلب ، روح ، سیرر ، خه فی ، نه خفاء نه فسیش هه یه ، به لام نه فس
به لطیفه ی عالمی خه لق واته ماده ، یان به شه ماده بی یه که ی مروّف دائه نریت .

جا نه قش به ندی یه کان له دله وه ده س ته که نه راهینانی ، وه به به رده وام بون
له سه ری ذیکر ، به شیوه ی تایه تی خوی ، ته ودله ده س ته کاته ذیکر ، پاشان
هه موی (له طائفه کانی تر) پاشان له طیفه ی نه فس ، که ناوه ندی هه ستی حه یوانی واته
شهوانی مروّفه ، وه «أَمَارَةٌ بِالسُّوءِ» لیره داپه نجه ته کیشم بوچوار شیعر
له قه صیده ییکی حه زره تی شیخ عومه ر ضیا نوددینی نه قشبه ندی ، که خوی
پیری ته ریقته و مورشیدیکی کامیل بوه ، له کاتی سلوکی ته ریقته دا ته م شیعرانه ی

فهرموه ، وادیاره لهوکاته دا مه قامینکی گه وره ی خه ئات کراوه که ئه م شیعرانه ی به بوئونه وه فهرمووه ، وه ده س نیشانه بوخواوین کردنی له طائف ، وه ذیکری ئه وه له طائفانه که ئه فهرمی .

(له نه شه ی فه بقی عیشی فه خری عالم دل موصه ففایه
 له ژه نگی مه عصبی به ت شو راوه سینم پرتنه جه لایه)
 (له ده س ته زویری نه فس و مه کری شه ی تانی له عین ده رچوم
 عه جه ب بالایه پرتبه ی عیشقم و نه فسم ته ولایه)
 (مه قامی عاریفان بی زه حمه ت و پره نج و مه شه ققه ت دیم)
 له زومره ی عاشقانم بویه عالم لیم ته به ررایه
 له هه رچی رووده که م وه ک پرۆزه یانه چی رموزاته
 «له طائف» سه ره سه ر موسته غریقی ذیکری «هو الله» به

سه ره رای باسی له طائف وه ذیکر ئه وه ش ده ر ئه خات که (موراد) بوه . واکه ئه لی ، مه قامی عاریفان بی زه حمه ت و پره نج و مه شه ققه ت دیم ، چونکه و تمان موراد به بی ریازه ت و ده ردی سه ر ، خواخوی سه ری ئه خات ، موراده کان ، خویان نارۆن به لکو ئه یان به ن .

له م به ی نه دا کتیییکم دی هی (عبدالرحمن الدمشقی) ناو که له حیجازدا نو سراوه وه ره خنه ی گرتبو له ته سه ووف ، به کی له وش تانه ی که وتبوی ، ئه وه ته ، دل چون ذیکر ئه کات ، ئه وکه سه لای وابوه دل بریتی به له و پارچه گوشته ، له کاتیکا ، ئه مرۆ به هوی شریتی ته سجیل «ده نگۆده ره» وه ، ده ر ئه که وی قسه کردن پیویست نیه هه ر به زمان بییت ، ته نانه ت بی گیانیش قسه ئه کات ، یان رادیوو ته له فزیون بوچی زمانیان هه به ؟ ئه مه له پروانگه ی شته ماددی به کانه وه ، به لام له پروانگه ی مه عنه وی و مه جازی به وه ، ئایا ئه وه هه مه ئایه تانه ی قورئان چی لی ئه کات که سه باره ت به ژه نگی دل ، به کلۆم لی درانی دل ، به ره شی و تاریکی دل ، له مور کردنی دل ، وه ده یان پیناسی تری دل هاتون ، (سبحان الله) ، خوا که ده رگای هیدایه تی داخست ، ته نانه ت له خویننه واریشی دائه خات ، به جووری ئه م هه مه ئایه ته ی له به رچاو ون بییت .

جاری بهرله هه موشتی خوا سه بارهت به نارذنی خه لاتی قورئان بو پیغه مبه ر
 درودی خوای له سهر ، نه فه رمی «فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ» هم قورئان خوی مادده نیه ،
 تایته خواره وه به لکو مه فهومه وه فرموده یه ، وه هم دل ، نه گهر نه ودله ی بی
 نه وشه خصه نه لی ، چون قورئانی دیته سهر ، به لکو له ویدا نهو قه لبه ، حه قیقه تی
 موحه مده وه حه قیقه تی «نوبووه تی» موحه مده ، یان نه فه رمی ، «إِنَّ فِي ذَلِكَ ذِكْرًا لِمَنْ
 كَانَ لَهُ قَلْبٌ» نه گهر لیره دا مه به ست دلی گوشتین بوایی خو هه موگیان داری دلی هه یه ،
 نه م قه لبه لیره دا نه وده رونیه که نه توانی په ندوئاموزنگاری وه رگریت ، یان
 وه ری نه گریت .

یان که نه فه رمی ، «إِلَّا مَنْ أَمَّنَ بِاللهِ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ» یان ده یان پیناسی تر وه کو، قَلْبٌ
 مُتَّكِرٌ، فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ ، «وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ» ، «أَمْ عَلَى قُلُوبٍ
 أَقْفَالُهَا» ، «وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ» «فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ» «وَيَشْهَدُ اللهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ» «وَوَحَّمَ
 عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ» «رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهِ» «وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ» «وَلَا يَجْعَلُ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا» ، «رَبَّنَا لَا تُزِغْ
 قُلُوبِنَا» «بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ» «ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ» «حَتَّم اللهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ» «فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبِهِمْ»
 «لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ» «وَطَبَعَ اللهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ» وه ده یان پیناسی تر که هه موی سه بارهت به
 «قلب» له قورئاناهاتوه ، وه هه موی نه وه نه گه یینی نه ودله ی که خاوه نی نه م هه موه
 پیناسانه یه ، نه وپارچه گوشته نیه ، وه به پیتی نه وئایه تانه نه ودله هه م خاوه نی
 کرده وه ی چاکه وه هه م خراب ، هه م پاداشی نه بیته وه هه م سزائه دریت .

ثایا نه وه که سه نه م هه موه ثایه ته ی نه دیوه ؟ .

به پراستی وه لأمی نه وجوره که سانه هه روالیره دا که خوائه فه رمی ، «وَوَحَّمَ عَلَى سَمْعِهِ
 وَقَلْبِهِ» .

به تایهت ، ثایا نه وجوره که سانه که وا نه زانن مه به ست له دل نه م دله گوشتینه یه ،
 وه ثایا دل چون ذیکرته کات ، ثایا به پراستی نه م ثایه تانه یان نه دیوه به تایهت ، له ویدا
 که نه فه رمی به پیغه مبه ر درودی خوای له سهر «وَلَا تَطْعَمَنْ مِنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ»
 «٢٨» «الْكَهْفِ» ثایا سه بارهت به م ثایه ته نه لی چی ؟ «أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا
 وَاتَّبَعَ هَوَاهُ» چی یه ؟ ثایا ته مه ذیکری ده رونیه ؟ .

یان که نه فه رمی «وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللهُ قَلْبَهُ» «١١٠» «تغابن» ، نه مه چی نه گه یینی هیدا یه تی
 قه لبی گوشتین نه گه یینی ، بان حه قیقه تی نه ومروقه ؟ «وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ» «١٤»

ئەبى ئەوھش بزانين تەواوى ئەم پەيوەندانەو ئەم مامەلانە ھەموى مەعنەونى و
رۆحى يە وە تەنھا بەچاوى دەرون «بەصيرەت» ھەست ئەكرين ئەگينا نە جوگە ئاوە و نە
پەيوەندى ماددى .

جا كەئەو پەيوەندە «رابطە» بەرقەرار كرا وەئەو موریدە توانى ئەو پەيوەندە
بەدەست بىرى ئەمجارەيان نورو بەرەكەتى كە لەرابطەى مورشیدەو دەستى ئەكەوى
ئەونورە ھەمان كار ئەكاتەو سەرى لەطائف وە لەطائفەكان يەك لەدواى يەك تەزكى يە
ئەبن وە دەردەكان يەك لەشونى يەك چار ئەكرين وەكو دەردى ھەسەد، يان خو
بەزل زانين و غرور و بىر لەمردن نەكردنەو «طولى ئەمەل» وە خو پركاندن بەشونى
سەرمايەو سامان پىكەو نان و ھەموى ئەوپىناسە ناپەسەندو خراپانەى كە باسان
كردن . جا پاش پاك بونەو ھى دەرون لە خەوش وە ھەل كرانى نورى ھەق لە
لەطائف دا وە دەست كردنە ذىكرى لەطائف، ئىتر ئەوموریدە ئەگات بە ئاوانى حوزور و
موشاھەدە وە دل و دەرون بەو بەئاوات گەبشتنە دائەمركى وە دەست ئەكاتە (سەبرى
ئەنفوس) روو ھەوارگەى فەنا وە بوگەبشتن بەمەنزلى بەقا .

مەبەستىكى تر لە روون كردنەو ھى ئەم بەرھەم وەرگرتن لەمورشیدى كامیلە
ئەو تە ، لەكانى ذىكرا گوتمان رىبوار بەدل دەست ئەكاتە ذىكر تادلى ذاكیر ئەبى
پاشان بەو لەطیفەكەو بەو طیفەكەى تر ، بەلام لیرەدا ئەومورشیدە يارمەتى ئەدات ،
ئەویش بەوجۆرە بە ھەر جارەى «تَوَجُّه» تەو ججوه ئەكات، واتە رووى دل تى كردن ،
روى دل ئەكاتە يەكى لەو لەطائفە وە پەيوەندى ئەدا بە لەطیفەى خوئى يەو
بى گوتمان لەطیفەى مورشید ھەم ذاكیر و ھەم نورانى ھەر كە پەيوەندى دا بە
لەطیفەكەى خوئى وە لەطیفەى موریدە كەش دەس ئەكاتە ذىكرو نورانى ئەبىت
ماوہ يىك وازى لى دىریت تاباش بەو حالەو ھەم دامركى و دامەزرى جا رووى دل ئەكاتە
لەطیفە يىكى ترى بەم جۆرە ماوہ يىك نابات ، بەتابەت ئەگەر مورید
ئىستیعادى بىت (ھەروە كوزیرەكى و ئىستیعادى خوئىدن) ئەگەر ئىستیعادى بو ،
زۆر زوتر لەو رەوشەكانى تر ئەو موریدە پى ئەگات و لەطائفەكانى تەزكىە ئەبن ،
ھەروا بو مەقامەكانى لەو ھەو لاش تائەگاتە فەنا و بەقا .

لەو ھەولا ئىتر ئەو كەسە خوئى ھىمەت و ئىستیعادى وە ئىتر پى وىستى بەمورشید
نامىنى وە خوئى كامیلە ، بەلام ھەروە كو گوتمان ئەم كەمالە نىسبى يە وە ھەر دوانى نالى
ھەتا ھەر شونى خوا مەبلى لى بىت ئەو بەندە بە پىش ئەكە وىت و سەر ئەكەوى ھەروا

که زانباری ظاهیری و ماددی بی پایانه و هردوایی نایی و مرؤف هه ره توانی زاناترو زاناتری یان ده و له مه نندترو ده و له مه نندتری ته میش هه روایه و لوظف و که ره می خوداو فهیض و مه قام هه ر دوایی نایی بویه ته لیم که مال نیسچی به که مالی ته و او هه ره می خواهیه وه ئینسانی کامیل که گه یشتیته دواپله ییک ئینسانیک بتوانی بگات، چه زره تی موحه مه دده، پاش مه قامی ته و نه نیا کانن پاش مه قامی ته و ان جا مه قامی ته و لیا به .

به لام له عورنی ته صه و و ف دا ته و خودا پید او ه ی گه یشته به قای پاشی فه نا به کامیل دانه نریت وه کو شه هاده ی به رزی دنیایی بلین (دوکتورا) نیر ته و که سه ته توانی له و ریشته به ی خویا کارناس و ماموستاییت .

یادئا وهرنی و هوشداریک هه به لیره دا کاتی گوتن به تی ، ته ویش ته وه ته پر مه ترسی ی ترین شت له ته ر یقه ی نه قشبه ندی دا ته وه ته که سیلک نه گه یشتیته ته م به قای پاش فه نایه وه روخصه ت بدات موریده کانی رایبطه ی بکن ، به که م گونا هیککی زور گه وره به شایه د وه کو شیرک وایه وه گونا هه که ی وا له گه ردنی ته و مورشیده دا، بیگومان خوا سزای ته دات ، دو وه م، نه خوشی ی روحی و دو چار بونی وه سه وه سه و ده یان گرفتاری به که ته و موریده توشی ته ییت .

ئیرشاد جیا به و ئیجازه ی رایبطه دان جیا به، ئیرشاد ته گه ر «ته مر به مه عرف و نه هی له مونکه ره» هه مومان له سه رمانه بیکه ین ته گه ر ئیرشاده بو شه ر یعه ت هه مو مه لا چا کی له سه ر یه تی بیکات . به لام بو ته ر یقه ت ته بی ته و که سه ر یلک و راست به موریده کانی بلی بلیت من نه صیحه تان ته که م ته به هوی ته وه به دادان وه راهنایی تان ، به لام من مورشیدی کامیل نیم وه رایبطه م دروس نیه .

یان وه کو ته میر کولالی مورشیدی شاهی نه قشبه ند، بلی من تاثیره شاره زام له مه و لا پرو که سیککی تر په یدا که ده رست پی بلی .

مه به ستیکی تر سه باره ت به ته و ججوه له موریده ، پیویست نیه ته و مورشیده هه ر روبه روو ته و ججوه بکات ، مورشید که مورشید بو دورو نزیککی بونی وه له دور یشته وه ته توانی پرووی دلئ بکاته مورید وه به هره ی پی بگه یینی له گه ل ته وه شا نزیککی به که که لک و ده ست که وتی زور تره ، هه ر وه کو وتان نزیککی ی له پیاو چا کان که لکی زوره وه مایه ی خوشی و خوش به ختی و پیش که وته پیاو چا ک و وه لی خوشه ویستی خودان وه نزیککی کردن له خوشه ویستانی خودا مایه ی خوشه ختی هه ردو دنیا به وه سه رگوزه شت و ئازمونیش ته مه ی بو ریواران پروون کردوه ته وه .

مه به ستيكي تر له پيشا په نجه مان بؤرا كيشاوه نه وه ته پيش كه وتن بؤ هه موكه سي
به كسان نيه به لكو به پيئى ئاماده گيى وه ئيخلاص وه نه ده بي نه وكه سه ته هه روو كو
بؤ هه موكارنيكي گرنكي تر نه وه مه رجانه هه يه .

بؤ نه وكه سانه ي مورشيديان هه يه ، باوه كو خه ريكي ذيكريان مورقه به ش بن ،
به ر له ده ست پيئى كردني نه و كاره يان نه بي يادي له مورشيده كه يان بكن وه داواي
يارمه تي لي بكن به تاييه ت بؤ پاراستنيان له وه سوه سه ي شه تان وه نه فس وه
نه و ياد كرده نه وه نيه شيوه و قيافه ي بي رته پيش چاو به لكو وايزاني كه روحي
مورشيده كه ي حازره ، ئيتر پاشان به بي خه يال له هيج شتي ده ست كاته ذيكريان
مورقه به .

شاه عبد الله ده لوي نه فهرمي هه رچن له ري بازي نه قشبه ندي دا ذيكري زمانبي
تاهه وكاته ي كه ذيكر له ده رونا نه بيته مه له كه و خده ي هه ميشه بي ري بوار نه نجام
نادر كا له گه ل نه وه شا ذيكري زمانبيش نه گه ر به ومه رجانه كرا كه باسان كردن
نه و يش هه ر به كه لكو به هره ي مه عنه وي خوي نه دات .

پاشان نه لي موريدي ته ريقه ي نه قشبه ندي ناي هيج كاتيكي خوي بي ذيكرو
فيكرو نيازو گه رده ن كه چي ده رگاي هق بي اته سه ر ، ته نانه ت له كاتيكيشا وا له ناوي
خه لكا وه سه رگه رمي كارو كاسييه نه بي يادي خوا بكات و هو شي به لاي خوداوه
بيت ، وه ذيكري خوا بكات ، پاشان نه م جومله يه نه فهرمي .

«فَيْضِ حَقِّ بِنَاكَاهِ رُسْدٌ وَلِي بَرْدِي نَاكَاهِ رُسْدٌ» .

نورو به ره كه تي خودا له كو تو پرا نه باري
به لام به سه ري دلي ناگادارا نه باري

نه فهرمي به م حاله نه ئين خه لوه ت دهر نه نجومه ن و اته له ته كي خوا بوندا
له وكاته ي كه وا له ناوي خه ل كيشا
هه رته مه ته كه گو تراوه (الصُّوفِي كَائِنٌ بَائِنٌ) و اته ، بالجسم كائنٌ مَعَ النَّاسِ وَبِالرُّوحِ
بَائِنٌ عَنْهُمْ . به له ش واله ناوي خه لكاو به دل وا لاي خودا جا گو تمان ، خه لوه ت
دهر نه نجومه ن ، يه كي كه له ره وشه كان وه له پايه كاني گرتنه به ري ربيازي نه قشبه ندي به
كان .

ٲٲمه ٲاٲٲره باٲٲى ههرسى ٲهوشهكهى ٲى گرتنه بهرى ٲٲبازى
نه قشبه ندى مان كرد ، واته / ذٲكره / مورافه به ، وه مورشٲده مان ذٲكرى رابٲطه .

له ياد تانه باٲٲى نه خوٲشى ده رونمان كرد وه وتمان ٲٲٲان ٲهوترى ٲٲٲاسى
ناٲه سه ندى ، وه كو حه سه د وه كٲنه ... هند وه گوتمان موسولٲانى راسٲه قٲنه ٲه وه ته
بتوانى ده رونى خوى له م دهردانه ٲاك كاته وه ذٲاره ٲه م كاره ش زور سٲمه وه ٲه گهر
سٲم نه بوانى ٲٲٲر ههرچى گٲرو گرتى ژبانى ٲٲٲسانه ههموى چاره ٲه كرا ، جا
له وبه شه دا كه مورٲد ٲٲبازى رابٲطه ٲه گرتنه به ره وا له سه رى مورشٲده ٲه وه نه خوٲشى به
ده رونى يانه له دلى مورٲد ده ربكات .

به لام ده رباره ى گرتنه بهرى ٲهوشى ذٲكرى لا اله الا الله واته نه فى وٲٲسبات
ههر به م ذٲكره ٲٲٲوار ٲه توانى ده رده كانى ده رونى خوى چاره كات وه ٲه م ٲهوشه تا قى
كرا وه ته وه وبه ٲره وٲى لى كرا وه وه به م جوړه به . ٲه و ٲٲٲواره كاتى ٲه به وى به وشٲوه به ى
كه باٲمان كرد ده سٲبكات ه ذٲكر له هه مان كاتا ٲه توانى ٲى كوٲشى بو ده رمانى
ده رده كان ، ٲه وكه سه له وكاته دا كه ٲه لى لا اله الا الله عٲنى ٲه وكاته شا به خه يال ٲه لى
له دلى منا حه سه د وجودى نه وه ٲه وه ى هه به ههر الله به ، هٲچ نه له ده رونى منا الا
الله جگه خوا ، به م جوړه ٲه وكه سه خوى هه سٲ ٲه كات به وه ى واده رونى له و
ره ذٲله به ٲاك بو به وه هه روا سه باره ت به به كه به كه ى ٲه وٲٲٲاسه ناٲه سه ندى كه
هه سٲ ٲه كات له ده رونى جى گٲرن ، چونكه زور كه س هه به خو به خو ٲرى ٲٲٲاسى
نه ، بو نمونه قه ت دروزن نه بوه يان خو به زل زان نه بوه ، به كورٲى ى خو ٲه ٲه بشكٲنى
ههرچى صٲفه ٲٲكى خراٲى دى ٲه توانى به وجوړه وه به كار كرى به ره كه قى ٲه و ذٲكره
له ناوى به رٲٲ مهرجى ٲه وه ته جار جار هه ش له دل وه له خوا ٲٲٲٲه وه بلى خودا يا من
ٲه م سورشته نار ه وا به م هه به وه له تو دا وا ٲه كه م چاره م بكه ى وه له كوٲمى بكه ٲه وه ،
به م جوړه خو ى هه سٲ ٲه كات ورده ورده به ك له دوا ى به ك ٲٲٲاسه ناٲه سه ندى كانى
له ره گو ٲٲشه ده ردىن .

ٲه م ده رون ٲاك كردنه وه ٲه م ته زكى به و ٲاك كردنه وه و ٲوون كردنه وه ى
له طائفانه وه له م مه ٲبه ندى گوا سٲنه وه بو ٲه مه ٲبه ندى وه هه روه كو له ٲٲشا گوتمان ٲٲٲنى
حه وت قوناغ يان ٲاك كردنه وه ى حه وت قوناغ ٲٲى ٲه لٲن (سه فهر ٲه ندر وه تن) واته
گه شت وگوزار له وه ته نا وه له ده رونى مرؤف خو ى له م مه ٲبه ندى وه بو ٲه وه مه ٲبه ندى
تاهه مو يان ٲاك ٲه كاته وه هه روه ها ٲه مه تا ورد بو نه وه له ده رون تا بزبانى ده رونت ده ردى

چی یه و که م و کورپی کامه تا تاوه کو چاره ی که یت ههروه کو که خوا نه فرمی (وَقِ
 أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ؟) صوفی له م قوناغه دا وای لی دیت وه به جوړی خده نه داته
 ذیکر ، له هه موشتی بیزاره جگه له ناوی خوا بردن و یادی خوا کردن ، نه وه ته
 که فهرمو یانه .

نانچه جز ذکر خدای احسن است
 گر شکره خوردن بود جان کندن است

واته ، نه وه ی جگه ذیکری خودا بیټ شه کر خواردنیش بیټ وه کو گیان که نشت
 وایه .

ههروه کو سه باره ت به ذیکر کردنی زور، خوا نه فرمی. (وَأذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ
 تَفْلِحُونَ) (جمعه) «۱۰». نه وکه سه ی له کاتی ذیکرا بهره که ت، یان هه رجوره
 دهست که وتیکی مه عنه وپی بوده ست نه دات که خوئی ههستی پی نه کات ، نه پی
 تیکوشی نه و حاله ته ی له دهست ده رنه چی ، واته له گه لی دهست دانی حاله ته که دا
 ئیتر خوئی بداته دهستی نه و حاله ته تا هه رکاتی نه و چو نیته هه یه و بهره و امه ،
 هه رکه حاله ته که نه ما سه رله نوی دهست بکاته وه به ذیکر تاجاریکی تر نه و حاله ته
 دهست نه داته وه ، نه م کاره نه وه نده دوباره نه کاته وه تا نه و حاله ته وه نه و دهس
 که وته هه رچی هه یه ئایا نوره یان بهره که ته ، نه بیته «مه له که» و نه بیته خده و
 دهس که وتیکی هه همیشه پی .

نهر له یاد تانا بیټ له باسی له و امیع دا و تمان موریدی تازه کار له پیشا نه بینی نوری
 دیته دلیه وه و به لأم سه قام گیر ناییت و تهر وات وه نه م حاله دوباره و چه ن باره نه بیته وه
 تا نه و ده مه ی ئولفه ت وه خده نه گری به و دهرونه وه و سه قام گیر نه بیټ .
 وه له زمانی نیامی غه زالی شه وه هه ر عه نی شت نه م مه به سته باس کرا ، وه نه مه
 پیشه نگو سه ره تای دهست که وتی ریوارانی تازه کاره .

پاش نه مه کاتی «جه ذبه ی قوبول» ه ، نه مه ش ناویکه که ریواران دایان ناوه بو
 حالیکی تاییه ت که رویان تی نه کات و اتا که ی نه بیته را کیشران بولای خودا ، وه
 په سه ندبونی نه و ریواره به لای خودا وه . جا نه گه ر نه و جه ذبه یه گه پشت وه سه ری
 هه ل دا ، شنه ی شه مالی بهره که تی خوایی به جوړی له ده رونا هه ل نه کات نه وکه سه
 زور باش ناگای لی نه بیټ وه ههستی پیته کات روحی پی شاد نه بیته وه و گه شه ی

پى ئەكات، پرىجار ئەم شىنەو بەرەكەتە ئەوئەندە خوش و دل كېشە مروۇف لەسەرى خوى ئەچى وە تاگايىكى بەلاى ئەم جىهانەو نامىنى.

ئەگەر ئەم حالە زۆربوو وە بەردەوام ھەرھات ئومىدى حوزورو فەنايش ئەكرىت، كاتى حوزوريش دەستى داو بەردەوام بوو بەو ئەلەين «حەقىقەتى ذىكر»، چونكە ئەوشنەيەى كە لەپىشا ھەلى كردبو صورەتى ذىكربو، واتە وئەبوە نەك حەقىقەت، بەلام كە حوزور دەستى داو دامەزرا ئەو حەقىقەتى ذىكر، وەبەم حالە ئەلەين «فُرجُ النِّهَايَةِ فِي الْبِدَايَةِ» يان «اندرجُ النِّهَايَةِ فِي الْبِدَايَةِ» ئەمەش خوى وەنەبى ھەموى لەرؤژنىكا يان بەجارنىكا دەست بەدات، ھەرشتە و كات و ساتى خوى ھەبەو ماو و ئەندازەى خوى.

سەبارەت بەجۆرى دەست كەوتە مەعنەوى بە كان وە دەس كەوتى ھەر لەطىفەبى يان دەس كەوتى ھەر جۆرە عىبادەتى وەكو شەونوئىر قورئان خوئىندن صەلەوات دان ئەوئەندە زۆرن ھەر لەباس نايىن، يان سەبارەت بەجۆرى بەرەكەتى تەرىقەتە كان كە ھەركامەى جۆرە حالىكى تايىبەتى ھەبە، ئىمامى رەببىانى لە مەكتوبات دا باسيان ئەكات، چونكە ئەو واى بۇرئىك كەوتو جگە لەوئەى خوى گەورە پياوى تەرىقەى نەقشەندى بە، ئىجازەى ئىرشادى تەرىقەتە كانى قادرى و سەھرەو ەردى و چەشتى پى دراو، شاھ عبداللەى دەلى ئەفەرمى بەرەكەتى پياوچاكان، ھى واى ھەبە وەكو تىشكى رۆژنىكە لە كوناوجىك «كلاورؤچنىك» ھو بەدات لەدەرون ھى واى ھەبە وەكو ھەورى واى بە چوار دەورى دەرون دائەپوشى ھى واى ھەبە وەكو شەمائىكى فېنك واى كە ھەل كات «بەوجۆرەى لەپىشا باس كر» يان وەكو باران يان جۆگە ئاوىكى پاكى رەوان واى يان وەكو چادرىكى ئاورىشم ھەموى لەش دائەپوشى يان وەكو شەونىك بەوجۆرە ئەبارىتە سەرى دەرون.

يان ئەفەرمى، زۆرتر لەگەورە پياوانى رېيازى چەشتى بە كان گەرماو شەوق وە لەگەورە پياوانى قادرى بە كان صەفاو لەمەعان واتە رووناكى و درەوشانەو دەس ئەدات وە لەگەورە پياوانى نەقشەندى بى حالى و لەسەرخوچون رووئەدات بو مروۇف، ئەفەرمى شوئەوارى سەھرەو ەردى بە كانىش ھەروەكو ھى نەقشى بە كانە.

ئەمانە دسكە گوئى بون لە گوئشەنى وە قەترەبى لە دەربانى، كە بو روون كرددنەوئەى ئىوہ نوسىم، ئەگىنا بەراستى، جىھانى تەصەوووف وە خوداناسى

بى پايانەو ئەم پەرو ئەوپەرى ناديارە. بەرلەم روون كىردنەو ەبە باسى ووشەى «اندراج
النهاية في البداية» ھاتەپىشەو، چونكە ئەم ووشەبە لە بازارى رى گرتنەبەرى رىيازى
نەقشەبەندى دا زورجار ئەيىرى بەپويىستەم زانى تۆزى باسى لىو بەكەم.

گوتمان پەيدابونى شوئەوارى ھەقىقەتى ذىكەر لەدەرون دا پىئى ئەوترى «اندراج
النهاية في البداية» شىوئە تى ئەم ئىندىراجە ئەوئە، بىر جار مورشىد لەو كاتە دا كە
تەو ەججەو ئەكات لەمورىد بىر مەقامى گەرەى پىشان ئەدات، يان بۇماو ەيىك
لەومە قامە دا ئەيىلئەو، بەجۆرى وای لى دىت خۆى بەخاوەنى ئەومە قامە ئەزانى،
جا سەرلەنوى ئەيگىرئەو ە بۇ ھالەكەى لەو ەپىشى خۆى، ئەمە يان بۇ تەشويق ەو
دل گەرم كىردنە: بۇئەوئە ئەومورىدە پاش ناسىنى ئەو مەقامە ھەول بەدات بۇ
بەدەست ھىئانى.

ھەر ەو كە لەكاروبارى دىئانى دا مروف بىەن كۆشك و تەلارىكى پىشان دەن بلىن
ئەو كەسەى بويە خاوەنى فلان پایەى دىئانى ئەم كۆشك و تەلارە ئەيىتە ھى ئەو،
بى گومان ئەو ەى خوازىارى پایەو پلە بىت، ھەولتى زياتر ئەدات بۇگە يىشتن بەو پایەو
پلەبە.

شىوئەيىكى تى ئىندىراج ئەوئە تە كەشف دەست ئەدات بۇ ئەو رىوارە
و ەبىر شت لە نىئى بەكانى پىشان ئەدەن، و ەكو ئەو ەى ھالى مردو، چ چا ك چ خراپى
پىشان ئەدەن، كە خۆى لە راستەكە ياكاتى ئەو ەى نەھاتو ە ھىزى مەعنەو ى خۆى
ئەوشتانە دەرك كات، بەلام ئەم كارەى بۇبە لەتەكا ئەكەن ھەم بترسى و ەھەم
ئومىدە وار بىت «خەوف و ەره جا» و ە باو ەرى بىئە «عَيْنُ الْيَقِين».

شىوئەيىكى تى كاتىكە ئەومورىدە لەھەموى ئەم قۇناغانە تى پەرىو ە ەرو ەو
پىگە يىشتن ئەروات بە شىوئەيىك كە كراو ە خەلىفە، بەلام خۆى خاوەنى بەرەكەت
و ە دەسلەت نى، ئەو ەى ھەبە، ھىزى دەرونى ى ئەو ەو لەسببەرى ھىزى دەرونى ى
مورشىدەكە يابە «ئىصطىلاھى» خۇيان ئەلین و الەظىللى مورشىدا، يان و الەظىللى
قوتب دا، ئىصطىلاھى تر ھەبە بۇ ئەم لەسببەر بونە دا كە ئەلین و الە «ھىمىنى بەنى»
مورشىدا، جا ئەم خەلىفەبە خۆى بەخۆى نازانى كە ئەم دەسلەتە ھى خۆى نىبە
و ەھى مورشىدەكە بەنى، زورجار پىرانى تەرىقەت خەلىفەكانىان ئالەم ھالە دا ئەئىرن
بۇ ئىرشاد، دەركەوت ئەم دەرجى نىبەتە لەوانى تر گىنگ ترە، كاتى وائە بى خەلك
سەرى لەو ھەمو ە نورو بەرەكەت و تەصەررۇفاتى مەعنەو ى و كەشف و كەرامات و

جەذبەي ئەوخەليفەيە سوڧ ئەمىنى تەوہ ججوهي ئەوخەليفەيە ھەرۋە كو ھي مورشيده كەي ، ھەزاران دەردى دەرون دەرمان ئەكات وە رېيوار پى ئەگەيىنى ، ئەم دەسلەت پى دانە لە ھەمان كاتيشا ئازمون و تاقى كوردنەوہيە تابزانن ظەرفى يەتى ئەوكەسە چەندە ، جا زورجار خەليفەو موريد لەم تاقى كوردنەوہيە دەرناچن وە غورور پوويان تى ئەكات وە وائەزانن ئەمە توانايى خوڧانە ، جائەگەر لەم تاقى كوردنەوہيە دەرنەچون نەك ھەر ئەبرىنەوہ شوينەكەي لەوہ و پيشى خوڧان بەلكو لەوانەيشە ماوہيىك سەرگەردان بن ، ئەگەر ريش لەو ئازمونە دەرچون ديارە ئەنى بيان گىرنەوہ شوينەكەي خوڧان ، بەلام ئەو دەورە چاوپى كەوتنە زور كەلكى ئەيىت بوى ، وە ئەگەر خوڧى زانى چى بكات وە لە سنورى ئەدەب دەرنەچو وا ئىحسانى ئەوہەموە ئىرشادو خذمەت بەخەلكەيشى دەست ئەكەوي وە پاىەي بەرز ئەيىت وە لەو ماوہيەدا لەمە قامە بالاكانيش شتى تى ئەگات .

پاشان كە ئەھيىزىتەوہ بو شوينەكەي لەوہ و پيشى خوڧى ، ئەوسا كە ئەزانى ئەو دەسلەتە ھي خوڧى نەبوہ وە ھي مورشيده كەي بوہ ، ئەولەكوي و ئەومە قامە بالاىە لەكوي !!! ئەنى رەنجى زور بكيشى تابە ھەري واى دەس كەويىت .

ئەم چەن جورانەكە «درج النہاية في البدايە» بەسراون بەويستى مورشيدهوہ چونكە ئەو ماموستا و شارەزايەو پزىشكى دەرون ، خوڧى ئەزانى ھەركەسى چەن وە چۆن وەكەي ، ئەو كارە پيوست ئەكات ، شايدە ھەر پيوستيشى نەكرد .

ئىستە سەربارەت بە لەطائف وە تەزكى يەي لەطائف كە باسان كردن برى شت كە زانينيان پيوستە باسيان ئەكەين ، ئەم رەوشى بەجياوازي سەيروسلوكى لەطائف كوردنە رەوشى ئىمامى رەببىانى يە ، رەوشى پاشى ئەو ، واتە جى نشينەكانى وەكو «شيخ محمد معصوم» ي كورپى ئەوان ئەم كارەيان لاسەخت بوہ ، وە تەنھا لەطيفەي قەلب لەعالەمى ئەمر ، وە لەطيفەي نەفس لەعالەمى خەلق يان پەروەردە كوردوہ و پى گەياندوہ وە ئىتر لەطيفەكانى تر بە پەپرەوڧى لەوان تەزكى يە بوون تاگە ياندونيانە تە فەناو بەقا ، جا «شاھ عبداللہ دهلوى» ئەلى ، ئىستە ئىمەيش وائەكەين ، كە واتە مورشيدى نەقشبەندى خوڧى ئەزانى ھەركامى لاچاك بو ، يان بو موريدىك بە پيوستى زانى وائەكات ، بەتايەت ئەوانەي لەرڧىگەي ذىكرى رابيطەوہ پەروەردە ئەكرين ، ئەوسا كە كە لەطائف كەوتنە ذىكر ، حوزورى ھەق بوى دەست ئەدات بەلام

ئەو حوزورە جوۆرى ھەيە وە كە ئەمەردانى ئەم رېنگايە بۆھەركام لەم حوزورانە ناویکیان داناو، ئەو ھەش بۆناسین وە تیگەیانلنی موریدەکانە.

ئەگەر ئەو حوزورە ھەق بەرابەر بو لەگەڵی حوزوری خەلق دا و اتە لەرادە ییکابو نە حوزورە کە وا مەستت کات خەلکە کەت لەیاد بەریت وە نەخەلکە کە بتوانی حوزورە کەت لا بات ئەو پئی ئەلین «ذیکری قەلب».

ئەگەریش حوزوری ھەق غالب بو بەسەری حوزوری خەلق دا وە خەلکە کە ی لەیادی ریبوار بردەو ئەو پئی ئەلین «ذیکری رۆح».

ئەگەر ئەو حوزورەش جوۆری بو خۆت لەیاد چو بەلام خەلکت لەیاد نە چو ئەو پئی ئەلین «ذیکری سیر».

ئەگەر ئەو حوزورە ی خودا وای لی ھات کە نەخۆت لەیاد ماو نەخەلک ئەو «ذیکری خەفی» یە. جا حوزور خۆی چی یەو چۆن ھەست ئەکری؟

ئەفەرمی ئەگەر ریبوار توانی سەیری دەرونی خۆی بکات وە بۆی دەرکەوی کە ئەو تا ئیتر لەخواوہ نزیکە، بەو حالەتە ئەلین حوزور، ئەو حوزورە ی کە باسەن کرد، جا بگرە ئەو حوزورە ھەمیشە ی نە ییت بەلام ئیتر حوزورە و ریبوار خۆی بۆی رونە. زۆرجار بەبونە ی سەرگەرم بونی مروفەو بە کاروکاسی دنیایی یەو ئەم حوزورە کەم ئەکات، و اتە عیلم ھە یە بەلام عیلمی عیلم نیە، بەلام ئەگەر ئەو حوزورە وای لی ھات بە جوۆری بو «کانتک تراہ»، لە خەو و بیداریدا لە کاتی قسە کردن و لە خوشی و ناخوشیدا تەنانەت لە توورە یی و عاجزیدا ئەو حوزورەت کەمی نە کرد وە دلی جی نە ھیشت، ئیتر حوزوری ھەمیشە یی و نی بچران ئە ییتە «مەلەکە» و اتە خدە، وە بەم حالە ئەلین «ئاگاداری بەردەوام» وە ئەمەتە «یادداشت» کە یەکیکی ترە لە بناغە و ماددە کانی تەریقە ی نە قشە بندی کە باسەن کرد، وە حالەتە پیشووە کە ی بەر لەم حالە کە گوتمان کەم وزیاد وە ھاتوچۆ ئەکات و باش دانەمەزراو، بەو ھەش ئەلین «پنداشت» جا ناویکی تری ئەم یادداشتە «عین الیقین» ە.

ئەو ئاواتە ی کە ئەم ھەموە رەنجە ی بۆدراوہ بۆچی؟ چونکە بەچاوی بەصیرەت شادبوہ بە چاوپئی کەوتن وە موشاھەدە، وە ھەر لەم حالەتایە ئەو ریبوارە لە کاتی مەستی ئەم خوشی یەدا و اتە زانی ئەم دیتنە بەچاوی سەرە نە ک چاوی بەصیرەت، یان کانی وا ھە یە ئەو نەندە ئەو حوزورە غەلە بە ئەکات ئەو کەسە پری شت ئەلی، بۆنی

وه حدهت، يان، حولول، يان ئيتتيجادى ليوه ديت، له كاتيككا نيمه حوزوره وه
ئوكهسه، ئه وهى ئه يلى شه طهحه، وه له ده مى دهر ته چى، وه كاتى كه هاته وه
هوشى خوى ئه گهر بلىن وات گوتوه شيت ئه بى و باورنا كات، وه كو مه ستيك بيته وه
هوش.

ئو چاوپى كه وتنه ئه توانين ته شبيه بكه ين به خهو بينين، ئايا ئه وهى مروف
له خه ويا ئه بينى به چ چاوپى كه، ئه ميش جوړه شتيكى ئاوايه. به لى نورى ههق
ههست ئه كات به لام به چاوى به صيرهت، وه هه رگيز به چاوى سهر له م جيهانه دا
خودا ناييرت، وه ئه گهر له وجوړه مه جذوبانه شتيكى خيلاف مان بيست ئه بى
بزائين مه به ستي شتيكه كه خوى هه ستي ئه كات نهك له واقيعدا واييت.

شيخ عبدالله دهلوى، له پاشان ئه فهرمى، پاش نهم حاله تى يادداشته كه عين
اليقين «موراقبه ي معى بهت» دهست ئه دات هه روه كو خوداى گه وره له سوره ي
«حه ديد» ثابته «٤» دا، ئه فهرمى. «وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ».

جا ئير ليره دا ده ستور ئه ده ن بو ذيكرو ته هليله به زمان، وه نهم جوړه موراقه به به
له پايه ي «ويلايه تى صوغرا» دا ئه نجام ئه دريت كه به كه م قوناغى ويلايه تى وه لى به كانه،
نهم ويلايه ته برى به له ريگه پرين له سيبه رى «أَسْمَاءُ اللَّهِ»، واته له سيبه رى ناوه كانى
خودادا، وه مه قامه كه ي مه قامى په يدا بونى جه ذبه ي پى ئه لىن، ليره دايه كه جه ذبه
وه هه ستي به ره كه ت وه دل ته پى و شه وق و هاوار كردن و گريان و ذوق، هه روه ها
ته وحيدى فيعلى وه دره وشانه وهى نورى ته جه للاى ههق وه چاوپى كه وتنى
«وه حدهت وه كه ثرهت» وه حاله تى «ئونس، هيمان، وه حشهت، وه حبرهت» ئه مانه بو
ئوكهسه دهس ئه ده ن. «كَمَا لَا يَخْفَى عَلَىٰ أَرْبَابٍ هَذِهِ الْوَلَايَةُ».

له پاشان ئه لى، هه روه ها «استغراق» واته ون بون له دهر ياي «مه عرفهت» دا، وه
مه ستي وه به چرانى په يوه ندى زانست وه خوش ويستنى خه لك، وه له ياد بردنه وهى
«ماسيوا» واته، له ياد چونى هه موشتى جگه خوا، وه سه لامه تى دل له خه تهره و
هه موجوړه دودلى و نيگه رانيك، ئه مانه هه موى له و قوناغه دا، واته له قوناغى
ويلايه تى دا دهست ئه دات وه ليره دايه كه «فهناى قه لب» واته به رده وام بونى نهم
حاله تى له سه رخوچون و له ياد چونه وهى هه موشتى جگه خودا، په يدا ئه بى.

شاعيريك كه تاوات بو ئەم حالە ئەخوازی ئەلی:

كئی بوڈ خود ز خود جدامانده
من وتو رفته و خدا مانده

داخو كه ی بیست خوم خوم جی بیلم ، من وتو نه مینی ئەوهی ئەمینی ئەنها هه رخوا
خوی بیست . جا ئەوه ته حالهتی «مهعی بهت» یان «موراقه بهی مهعی بهت» .

زوتر گوتمان خوا له ئیمه نزیکه له قورئانا ئەفه رمی من له رهگی لای مل نزیکترم به
بهنده کاتم ، به لام لهم حاله دا بهنده کیش به هوی پاکیی دهرونیه وه ئەویش ههست
بهونزیکی به ئەکات ، ئەگینا له واقیعدا نزیکی به که ههیه ، ئەوهی پاک بو ههستی
پی ئەکا پاکیش نه بو نه ههست بهو نیعمه تهو نه ههست به ههزاران نیعمه تی تریش
ئەکات . له کاتی باسی ئەم فهنای قهلبه دا ، شاه عبدالله باسی چوار جور فهنا ئەکات .

۱- فهنای خهلق ، واته ، ئەوه که سه ههچ جوژه ترس و ئومیدیکی به کهس و له کهس نه
جگه خودا .

۲- فهنای ئاره زو ، ئەویش ئەوه ته ریبوار ئەکه ویته حالیک جگه تاوات و ئاره زوی
نزیکی ی له خودا ههچ تاوات و ئاره زویکی نامینی .

۳- فهنای ئیراده ، واته ، ویست و خواست و ئیرادهی تیا نه چیت ههچ داوا کردن و
ویستیکی نامینی ههروه کو مردوویتیکی لی دیت .

۴- فهنای ئەفعال ، ویستی ئەنجامی ههچ کرده ویتیکی نامینی ، هه رچی ههیه له
خوای ئەوی ، یان که ویستی کرده وهی نه ما خوا خو بهتی کرده وه کانی هه
ئه سوژینی . ئەمه په نجه را کیشانه بولای ئەو حه دینه قودسی بهی که ئەفه رمی و مایزال
عبدی یتقرب الی بالنوافل ، حتی احبه ، فاذا احبته کنت سمعه الذي یسمع به ،
وبصره الذي یبصر به ، وزیده التي یبطش بها واته خودا ئەیته سه رچاوهی
کرده کانی .

ههروه کو چه ن جاری تر باسم کرده ، نه قشبه ندیه کان ئەلین مه قامی ویلایهت پاش

برینی (۱۰) مهقامی تهوبه ، ئینابه ، زوهد ، قهناعهت ، وهرع ، صهبر ، شوکر ،
تهوهککولتهسلیم ، وهرهزا ، جا دهستی مروّف تهکهوئیت .

بهپئی دابی نهقشبهندی بهکان تهنها بهدهست هینانی مهقامی (ویلایهتی صوغری) وه
(فهناهی قهلب) کافی نیه بوئهوهی کهسیک بیته مورشید ، بهلکو پاشی گهیشتن به (فهناهی
نهفس) وه بهدهست هینانی کهمالاتی ویلایهتی «کوبری» جا تهوکهسه تهکری ،
(ئیحازهی ئیرشادی موطلهق» بدریتی ، تهفهرمی ، لهکاتی «فهناهی قهلب» دا ، خهتهره
لهدل دهرئهکری بهلام تهرژته ناوی نهفس ، بهلام پاش «فهناهی نهفس» ، که شوئینی
وا له ناوچاواندا ، ئیتر شوئین بو خهتهره وه دلّه راوکی نهماوهو نامینی .

تهو پلهو پایانهی که ریواریکی ریازی نهقشبهندی تهیان بریت وه ههر له
سهرهتای دهست پی کردنهوه دهست پی تهکات تا تهگاته تهوشوئینهی کهلهوهولا
مهگهر ههر تهورپیوارهو خوا خوئی سهری لی دهرکهن ، دائراون به (دهواتر) واته
جهغزهکان ، تهم دائرانه «بازنانه» هم هموی تهم قوناغانهی تهزکییهی لهطائف
تهگرته بهر وههم ههرچی دهس کهوتو سهرکهوتی لهوهو دوایشه ، سهرهتاو
پیشهنگی تهم دائرانه پی تهئین «دائرهی ئیمکان» دوا دوایهکهیشیان پی تهئین
«لاتهعین» . تهمانه نزیکهی بیست دائرهن که باسیان تهکهین . سهبارته به برینی تهم
مهقامانه شاعیر تهلی .

هَرَه نِقَابِی رَوِی جَانَانَرَا نِقَابِی دِیْگَرَا سْت
هَرَجَجَابِی رَا کِه طَعِی کَرْدِی جَجَابِی دِیْگَرَا سْت

واته ههر «روپوشیک» که بهسهری رومهتی خوشهویستانهوه لانهدهیت
روپوشیکی تر دهرئهکهوی وه ههر حیجاییک که تهپریت حیجاییکی تر دهرئهکهوی
جا ، هم ئیامی رهیبانی له بهرگی بهکهم لاپهرهی (۲۴۰ - ۲۶۰) دا ، وههم ، شا
عبدالله دهلوی لهکتیپی «ایضاح الطریق» دا ، باسی تهم دائرانه تهکهن تهم ناوه بی گومان
ناویکی مهعنهوی به ، لهگهله تهوهشا ههر بهراستی پری جار لهباسهکاندا
دهرئهکهوی که لهگهله مهعنهوی بونیشیاندا حالهتی دائرهیان ههیه ، وامن لیرهدا
بهپئی توانایی پهنجهیان بو رائهکیشم وه باسیان تهکهم ، بهلام زور بهکورتی .
پیشهنگی تهم دائرانه که تهئی ریوار بی بریت دائرهی ئیمکانه ، تهم دائرهی
ئیمکانه تهواوی عالمی خهلقو تهمر وهسهرکهوتن بهتهزکی بهی تهو عالمهدا

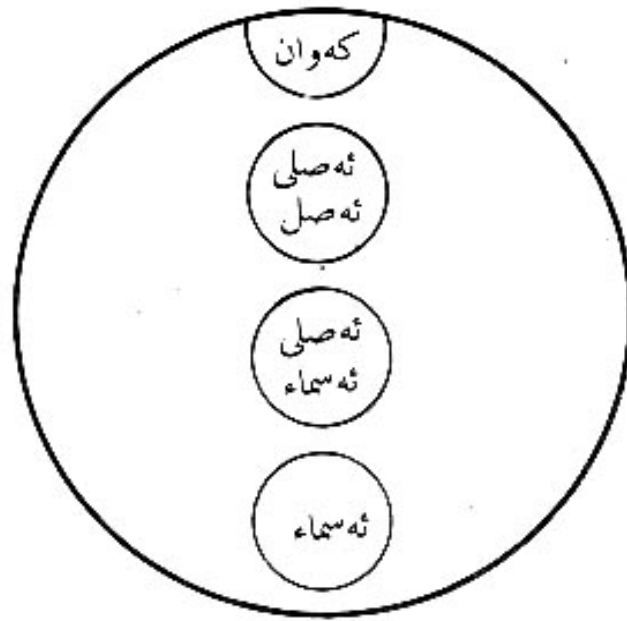
ئەگر ئېتە بەر ، كە بریتی بە لە تەزکی بەی پینج لە طائف وە تەزکی بەی نەفس وە ھەر
 چوار عونصری تەبیعە تەكە ی لەشی مرۆف ، واتە بەشی عالەمی خەلقی مرۆف .
 ئەو ریوارە كە ئەم تەزکی یانە ی تەواو کرد ، وە لی بویە وە ، لەم دائرە ی ئیمكانە
 رزگاری ئەیت وە پی ئەنیتە دوو ھەم دائرە واتە ، دائرە ی ویلا یە تی صوغری .
 دائرە ی ویلا یە تی صوغرا كە سەرە تای ویلا یە تی وە لی بە كانە ، لەم ویلا یە تە دا (سە ی)
 واتە ، ریگا برین و پیش کە وتن روو وە لوتکە ی مرز لە سیبەری ناوہ کانی خودادا پیک
 دیت ، مە قامی جە ذبە لە دەست کە وتە کانی ئەم دائرە تە .

دائرە ی ویلا یە تی کوبری .

پاش برینی دائرە ی پیشو ئیتر ریوار پی ئەنیتە دائرە ی ویلا یە تی کوبرا ، كە
 ویلا تی پیغە مە بەرە كانە درودی خویان لە سەر وە بە نویتە رایە تی ئە کریتە خە لاتی
 پیاوچا کانی موسولان ، ئە وە ی بویە خاوە نی ئەم مە قامە وە پی نایە ئەم دائرە وە
 بی گومان لە مە قامی (فەنای نەفس) تییە ریوہ .

ئە یی بلیم فەنای نەفس یان فەنای قەلب ، جیا یە لە تەزکی بەی قەلب و نەفس ،
 تەزکی بە هی سەرە تای کارە وە تەنھا پاك کردنە وە وە ذاکیر بونە بە لام فەنای لە طائف
 دوایە ی کارە وە مە قامی کی بالایە .

ئەم دائرە ی ویلا یە تی کوبرایە خوی لە خویا سی دائرە و بەك كە وانە ، واتە سی
 دائرە و نیوہ دائرە ییكە ، ریوار خوی ھەستیان ئەكات و ئە یی مەردانە بەك
 لە دوا ی بەك بیان بریت ھەر وە كو چون ریوار یك لە شاخ و داخ ، یان دەشت و
 دەریكا ریگار ئە بری ، ھەر وە ئە و كە سەش خوی بە خوی ئە زانیت گە یشتوہ تە كوی ،
 وە كو گو تمان ئەم ریگایە لە سایە ی (ئەسما و صیفا تی) خودادا ئە بررین ، دەست کە وتە کانی
 ریوار ، لە برینی ئەم دائرە دا بریتی بە لە فەنای راستە قینە ، حەقیقە تی ئیسلام وە (شرح
 الصّدر) وە مە قامی دەوامی شوکرو پەزا ، لاچونی پەوشی ناپە سەند «الأخلاق
 المذمومة» ، ئە مانە ھەموی دەست کە وتی ئەو دائرە ن .

دائیره ی ویلایه تی کوبرا

چوارهم : دائره ی ویلایه تی عولیا.

ئهم دائیره یه به ئه صالته هی (ملاء اعلی) واته هی مه لائیکه و ئه رواحه ، وه پیاوچا کان به نوینه رایه تی ئه بنه خاوه نی .

ئیامی ره ببانی له مه کتوبات دا ، به وردینی و دورودریژی باسی ئه کات ، وه ئه فهرمی ، ئه گهر خوا یارمه تی بدات ئه کری ریوار ئهم ریگایانه بپریت ئه گینا ته مه نی مروّف هه رگیز به شی هه نگاو یکیان ناکات ، سه باره ت به م مه قامی ویلایه تی عولیا به ئیشاره ئه کات بو ئه و ئایه ته ی که ئه فهرمی «تَعْرِجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ» المعارج « ۴۰ » .

ئه ئی ئه وه په نجه را کیشانه بو ئهم مه قامه ، که پرانه وه ی هه رنیه مه گهر خوداخوی مروّف بیات .

له بهرهمه کانی ئەم مه قامه ، رووناکی و پاکی ییکه که بۆر ییوار دهست ئەدات ،
لیره دا مورید یادی ئەوکاته ئەکاتهوه که له سه ره تای کارا «سلطان الأذکار» دا بۆی
دهست دابوو، به نام ئەم رووناکی و پاکی یه له کوی ئەو له کوی ، لیره ئەگەر خودا
بیدات مه قامیکی زۆربالایه .

ههروه ها چونکه ویلایه ته که ی له ئەصلا هی «مه له فی ئەعلا» یه په یوه ند له گه ئی
ئه روح وه مه لائکه دا بۆ ئەو ر ییواره دهست ئەدات ، وه ئەو نه ئینی یانه ی که
دهست که وتی له طیفه ی «سیر» وه له طیفه ی «ئه خفا» یه ، لیره دا هه ستیان پی
ئه کریت ، (هیناً لأرباب النعم نعيمهم) . پاش ئەم حاله تانه ، سه یر له «دائره ی که مالاتی
نوبوهت» دا دهست پی ئەکات .

له دائره ی که مالاتی نوبوهت دا «تجه لالی ذاتی» به فی پم ده ی ئەسماء وه صفیات
دهستی ر ییوار ئەکه وی .

ئه فهرمی لیره دا ته نها یه کخا ل پیش که وتن باشته له هه رچی مه قامی ویلایه ته ، لیره دا
حوزور دهست ئەدات وه ه یچ جو ره دلّه ته په و نیگه رانییک بۆر ییوار نامینی ، وه «بردّ الیقین»
ئه کریته خه لاتی ر ییوار ، وه ئیتر دهستی حال و مه قام ناگاته ئەم شوینه .
لیره دا هه رچی زانیاری ر ییواره هه موی دینه سه ری زانیاری شه ریعت وه زۆر
به پاکی ی و به رو ناکی ی شه ریعت بۆ ئەو خا وه ن که ماله خوا ییدا وه ، ده ره ئەکه وی .
ئه فی ئەوه ش بزانی ئەم مه قامه له بناغه دا هی پیغه مه برانه وه ئەولیا به «ورائت» وه
په یره وی له وانه وه ده سیان ئەکه وی .

ئه فهرمون (ته وحیدی وجودی و شوهودی) که یه کیکه له و زانیاری یانه ی دهستی
ئه ولیا ئەکه وی ، لیره دا په کیه تی ، مه بهستی ئەوه ته لیره دا مه عرفهت وه زانیاری ئەو
خا وه ن که ماله ئەوه نده بالایه ته نانهت زانیاری ئەولیا ییش نانوینی .

شاه عبد اللهی ده لوی له کتبی بیضاح الطریق دا له م باره وه سی چوار لاپه ره ی
نوسیه ، ئەگەر من بمه وی هه رچی له م بارانه وه نوسرا وه هه موی بنوسم ئەم باسی
نه قشبه ندی یه خوی پیوستی به کتبییکه ، له گه ل ئەوه شا ه یچ مه به ستیکی سه ره تایی و
پی ویستم جی نه هیشته ته نها ورده کاری و له سه رچونه کاخم نه نوسیه .
ئه و دائره ته ی له مه ولا دین هه موی سه یره له که مالات دا ، که که مال به شوینی
که مال دا دهستی ئەو گه وره پیاوانه ئەکه وی ، وه کو ،

- دائیره‌ی که مالاتی ریسالت .
- دائیره‌ی که مالاتی ثولول عهزم .
- دائیره‌ی حه قیقه‌تی که عبه .
- دائیره‌ی حه قیقه‌تی قورئان .
- دائیره‌ی حه قیقه‌تی صهلات .
- دائیره‌ی مه عبودییه‌تی صیره .

ئیر لیره‌ولا (سهیری قه‌ده‌می‌ی) ، واته پیاده‌پره‌وی مه‌عنه‌وی ، رائه‌وه‌ستی ، وه په‌کیه‌تی ، وه ئیر (سهیر) ، واته رویشتن ، ئه‌بیته رویشتنی (نه‌ظهری) ، واته ، ته‌نها به‌چاوی به‌صیره‌ت ئه‌و مه‌قامانه ئه‌بینتو سه‌ریان لی‌ده‌رئه‌کات ، لیره‌دا که به‌چاوی به‌صیره‌ت ئه‌و گه‌وره‌پیاوانه ، دائره‌ی «خیلله‌ت» ئه‌یین که مه‌قامی حه‌زره‌تی ئیراهیم «خلیل الله» یه ، درودی خوی له‌سه‌ر ، له‌م مه‌قامه‌دا که‌هی حه‌زره‌تی ئیراهیمه ، پیغه‌مبه‌ره‌کانی تر تابیعن ، «اتبع ملة ابراهیم حنیفاً» «نه‌حل ۱۲۳» .

هه‌روه‌کو له‌نوێژا ئه‌ئین ، (اللهم صلی علی محمد وعلی ال محمد کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم) ئه‌م (کما صلیت) واته ، وه‌کویه‌ک‌بونه ، (ته‌به‌عی‌یه‌ته) ، به‌مه‌رکه‌زی ئه‌م دائره‌ ئه‌وتری حه‌قیقه‌تی ئیراهیمی‌ی . پاشان دائیره‌ی «المحبة الصرفة الذاتية» پیشانی ئه‌و گه‌وره‌پیاوه‌ ریواره‌ ئه‌دری ، که مه‌رکه‌زی ئه‌م دائیره‌ حه‌قیقه‌تی موسه‌وی‌یه له‌م دائیره‌دا که‌هی حه‌قیقه‌تی حه‌زره‌تی موسایه‌ زوریک له‌پیغه‌مبه‌ران ئه‌م نزیک‌ی و هاوه‌ل‌بونه‌یان به‌په‌په‌ره‌وی له‌حه‌زره‌تی موساوه‌ خه‌لات ئه‌کری .

پاشان دائره‌ی «الغیبة و المحبوبة الممتزجتین» به‌ور‌یواره‌ پیشان ئه‌دری ، که‌هی حه‌قیقه‌تی موحه‌مه‌دی‌یه ، وه دائیره‌ییکی زورگه‌وره‌و خاوه‌ن شکویه .

پاشان دائیره‌ی «المحبوبة الصرفة الذاتية» دینه‌پیشه‌وه که‌هی حه‌قیقه‌تی ئه‌حمه‌دی‌یه . پاش ئه‌وه‌ دائیره‌ی «حوبی صیره» واته ، خوشه‌ویستی‌ی رووت . پاش هه‌موی ئه‌م دائیره‌یه‌ی «لاتعینیه» یه که هه‌رگیز سه‌یری قه‌ده‌می‌ی ، نایگاتی سه‌یری نه‌ظه‌ری‌ی نه‌بیته .

واته هه‌یج‌که‌س به‌رویشتنی مه‌عنه‌وی ناگاته ئه‌و دائیره‌یه ، به‌لام ئه‌وه‌ی خوا بی‌ی دانی به‌سه‌یری نه‌ظه‌ری‌ی ئه‌یگاتی وه‌پیشانی ئه‌دریته ، هه‌رکامه‌ی له‌م

دائیرانه دەس کەوت و بەرھەمی ڕۆحی و مەعنەوی و ناوونیشان و دەسەڵاتی خۆی
 ھەبە و ھەمبەشی نوسراوە ، ھەر و ھەر کو گوتم ئیتر ھەموی لەنوسین نەتەھات ، ئەو ھە
 بێھەوی ، و ناوی سەرچاوە کاتم بردو و لەپاشانیش ئەینوسم ، ئەتوانی خۆی دوای
 کەوێت ، پری لەو ناوانەشم ھەر و ھەر کو خۆی نوسی یەو و چونکە بەگۆرینیان بۆسەری
 کوردی سەر لە خۆینەوار ئەشیوی .

ھەر و ھەر کو ئەزانن لێرەدا پری جار گوتمان (بە تەبەعی بەت) فلان مەقامیان
 ئەدریتی ، بۆ ئەم ئیصطیلاحە وە بۆ وینە و شەبەبی ئەو ، لەبازاری تەصەووفدا
 ووشە «ضمینی بەت» کە لە «ضمن» ھو ھاتو ، یان «ظلیبەت» کە لە ظل واتە
 سێبەر و ھاتو ، زۆر بەکار ئەبری ئەویش ئەو تەخواوەن بەرە کە تی ئەتوانی
 خۆشەوێستیکی لایق خۆی بە «تەبەعی بەت» بیات لەتەکی خۆیا بۆ مەقامیک ، دیارە
 ئەو تاییعە ، نەبوو تەخواوەنی ئەو مەقامە ، بەلام چونکە خواوەنی مەقامە کە بردو یەتی ،
 و ئەویش شارەزابو وە چونکە لەو مەلەبەندەدا ناسراوە کە خۆشەوێستی خواوەن
 مەقامە کە یە ، ڕیزی لی ئەگرن .

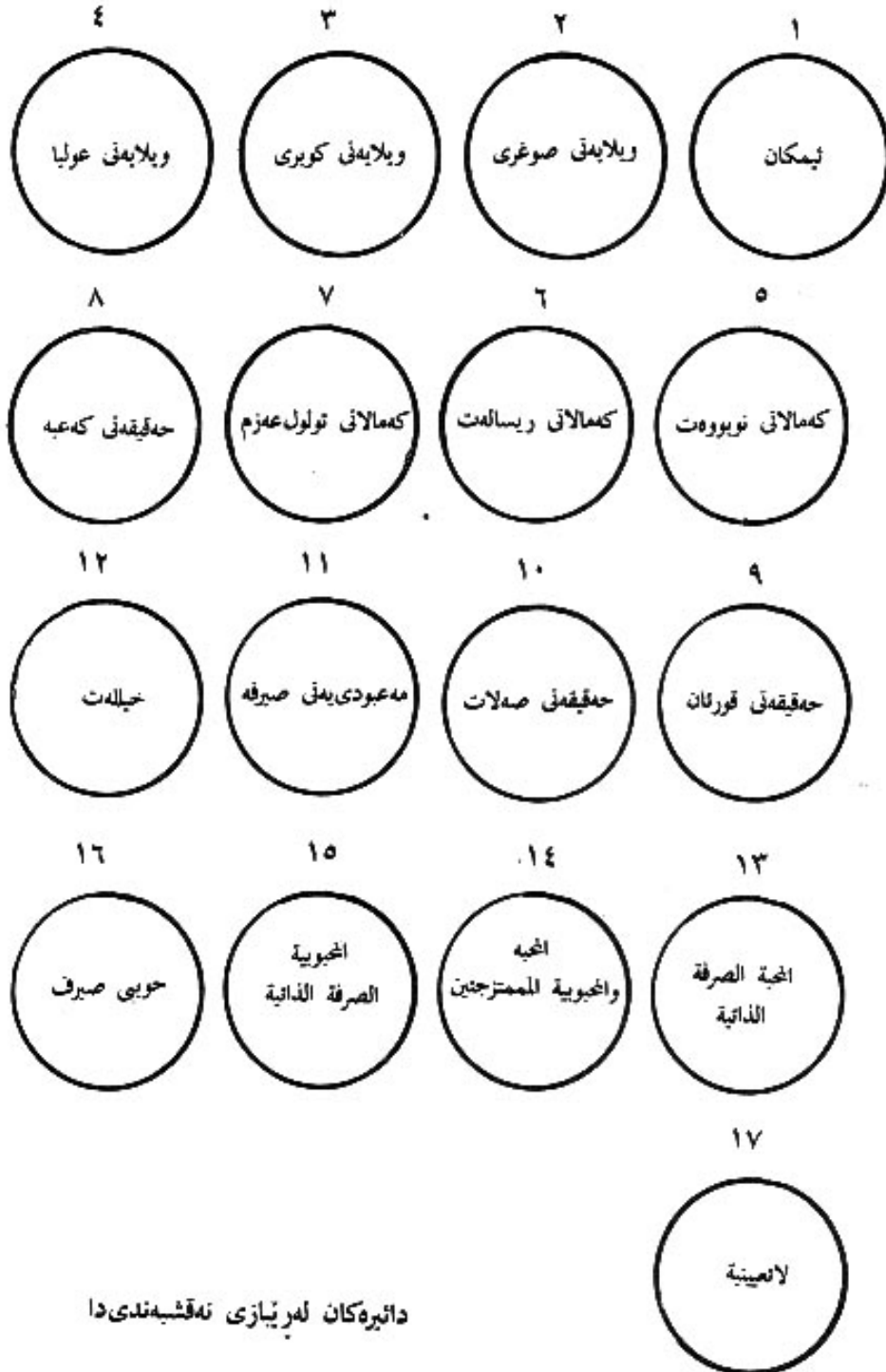
ھەر و ھەر کو لە کاروباری دینایی دا کە سێک خۆشەوێستیکی خۆی شارەزا کات لە
 شوینی کارو شوینی ژبانی خۆی وە بەوخەلکە ی بناسینی .

ئەم مامە ئەبە لەجیھانی تەصەووفدا سەرەتا کە ی لە خۆشەوێستی و نزیککی ی
 ھەزرەتی ئەبوبەکر لە ھەزرەتی موحەممەد ھو سەرچاوە ی گرتو ، پێغەمبەر
 درودی خوای لە سەر لە ھەدیشکا ئەفەرمی ، «ما صَبَّ اللَّهُ شَيْئًا فِي صَدْرِي إِلَّا وَصَّيْتُهُ فِي
 صَدْرِ أَبِي بَكْرٍ» ، لەبەر ئەو و تراو ئەبوبەکر خواوەنی ضیمینی بەت ، واتە و
 لەضیمینی بەتی پێغەمبەردا .

شاھ عبد اللہی دھلوی لە پایانی ئەم باسەدا ئەفەرمی .

بزانن ئەم سێ پایە ی ویلا ی تە ی کە باسان کردن واتە «صوغرا کوبرا عولیا» ،
 وە سێ کە مالاتە کان واتە ، کە مالاتی «نوبووت ، ریسالەت ، ئولول عەزم» وە ھەوت
 ھە قانقە کان «حەقیقەتی کەعبە ، قورئان ، صەلات ، ئیبراھیمی ی ، موسەوی ، موحەممەدنی
 ئەحمەدنی» ، وە پاش ئەوانیش دائرەکانی «خۆشەوێستی صرف وە لاتەعین» . بۆ
 ھەموکە سێ لەپە پەرە وان و رییوارانی ئەم تەریقە تە دەست نادەن ، پریکیان ئەگەنە
 ویلا ی تە قەلبی بەلکو ھەر لەدائرە ی ئیمکانیش تی نا پەرن ، پریکیشیان ئەگەنە

ويلایهتی کوبرا وه که میکیان نه گه نه ویلایهتی عولیا ، وه زور که میان نه گه نه هه رسی
که مالاته کان وه به «نودرهت» وه ده گمه ن هی وایان هه یه بگاته (حه قاتی سه بهه) یان
له وه ولاتر .

دایره کان له ریازی نه قشهندی دا

«باسی یانزه ووشه،

یان یانزه رهوشی»

«تەریقە ی نەقشە نەدی»

زوتر گوتم تهر يقه ی نه قشبه ندی یانزه مادده ی بو ریوار ی تهر يقه ت دلناوه که
ه بی پهره وی کردن له م یانزه مادده یه ریوار ، واته ، «سالیك» هه رگیز ناتوانی بگاته
سراز .

بیگومان هم ره وشانه له نازمون و سه رگوزه شتی پیرانی تهر يقه ته وه به ده ست
هاتوه ، نو مادده له م ماددانه هی «خواجه عبد الخالق ی غه جده وانی ی» «۵۷۵» ك له
دنیاده رچوه ، وه سی مادده یشیان «محمد بهاء الدینی نه قشبه نند» «۷۱۷ - ۷۹۱» ك ،
دای ناوه ، هم کرده وه ره وشانه وه نه بی له سه ره تادا هه ره نه بویت به لام ناونان و
راست کردنه وه دیاری کردنیان بو ریواران زور پویست بوه ، له به ره وه خراونه ته
قالیکی زانیاری به وه که سه ره له ریوار نه شیوی وه بزانی چی بکات ، بگره هی
وایشی هه بیت خو یان دایان نایی .

وتمان پایه ی تهر يقه ی نه قشبه ندی به سه ری ذیکری ده روونی به وه دامه زراوه ،
ذیکریش ههروه کو که نه زانن ناوی خوا بردنه و یادی خوا کردن تاراده بی که هه موی
دهرون وه هه موی له ش ده ست نه کاته ذیکر ، وه به ره می هم ذیکره ، هه م پاك
کردنه وه ی ده روونه له پیناسه ناپه سه نده کان وه هه م دهوامی حوزوره ، نه گینا
له راسته که یا مه به ست مه ذکوره ، که خودایه ، نه ك ذیکر ، که ناوی خودایه ،
مه به ست نریك بونه وه یه له هه ق ، وه هم ذیکره وه سیله یه بو نریك بونه وه ،
نه وکاته ی نوری خودا له ده رونا دره وشایه وه وه حوزور دهستی دا ئیتر ذیکر نایمینی
چونکه مه ذکور حاضره ، با هه م دیسانیش دووباره ی که مه وه هم نریکی به نریکی
ذات له ذات ، واته له شی مروف له ذاتی خودا نیه به لکو نریکی ی دهرونی مروفه
له حه قیقته تی خودا له نوری خودا ، وه هم نریکی به به چاوی دهرون هه ست نه کری
نه ك به چاوی سه ره به «به صیره ت» نه ك به «به صهر» .

بۆ نمونه ، وهكو خهوبينين ، ئايا ديتنى خه و به كام جيسم وه كام چاوه ؟ بهم
 جوړه نه توانين شته كه له ميشكى خويمان نزيك كهينه وه .
 بابرؤينه وه سهري باسي يانزه ووشه كه ، نه م ووشانه كاتى خوئى به زمانى فارسى
 گوتراون كه سائىكى وه كو شيخ محمد أمين الكردى ، يان هه نوسه رىكى تر كه
 باسيان كرده ناچار فارسى به كه يان نوسيوه پاشان گوړيو يانه ته سهري عه ره يى .
 ووشه كان نه مانه ن .

- ۱- هوش دهر دهم .
- ۲- نه ظه ر بهر قه دهم .
- ۳- سه قهر دهر وه تهن .
- ۴- خه لووت دهر نه نجومهن .
- ۵- ياد كرد .
- ۶- بازگه شت .
- ۷- نيگاه داشت .
- ۸- يادداشت .
- ۹- وقوفى زه مانى ي .
- ۱۰- وقوفى عه ده دنى .
- ۱۱- وقوفى قه لى ي .

ههروه كو وتمان ، تا ووشه ي هه شته م ، هى خواجه عبد الخالقى غه جده وانى ،
 وه سى ووشه ي دوانى شاهى نه قشبه ند خسته يه ته سهري .

۱- هوش دهر دهم :

هوش ، هه ر نه و هوش و بىرى كوردى به ته ، يان عه قل وه ژىرى ، دهم واته
 هه ناسه ، كه و ابو نه يته هوش له كاتى هه ناسه دا ، مه به ست نه وه ته وه رپيواره له كاتى
 ذىكرا له هه مو هه ناسه هه لكيشان و هه ناسه دانىكدا هوشى لاي خوئى وه لاي خوى
 خوئى بيت ، وه خه يالى به ملاو به ولادا نه روات .

شاهی نه قشبه‌ند ئەلی، کاری ریواری ئەم ریڭگایه به‌ستراوه به هه‌ناسه‌وه ،
 واته ئەبی ریواری بوی دەرکه‌وی ئایا ئەوه‌ناسه به ئاگاداری و به‌حوزور تی‌ی پەراندوه
 یان به‌غەفلەت وه «نائاگایی» ، هه‌روه‌ها بوئەوه‌ته مروّف سەرگه‌رمی ئەوکات و
 سات و چرکه‌یه‌بی که واتیا یا ، واته هۆشی بۆلای رابوردوو یان ئاینده نەروات ، که
 نائاگایی به‌سەرا بیّت .

شیخ عوبه‌یدالله ئەحرار «۸۰۶ - ۸۹۵» ک ، که یه‌کینکه له گه‌وره‌پیاوانی ته‌ریقه‌ی
 نه‌قشبه‌ندی له‌م‌باره‌وه ئەلی، گرنگ‌ترین کاری ئەم‌ریڭگای نه‌قشبه‌ندی‌یا‌نه
 ئاگاداری کردن له هه‌ناسه‌یه ، که به نائاگایی نەروات وه ئەوکه‌سه‌ی هۆشی به‌لای
 هه‌ناسه‌وه نه‌بیّت ، واته سپارده‌ی «هۆش‌ده‌رده‌م» ئەنجام نه‌دات، ئەلین فلان‌که‌س
 هه‌ناسه‌که‌ی وون‌کرد .

سه‌عه‌دە‌دینی کاشغەری که هاوه‌ل و هاوچه‌رخ‌ی شیخ‌عوبه‌یدالله یه ، ئەلی
 هۆش‌ده‌رده‌م ئەوه‌ته له هه‌ناسه‌یی‌که‌وه بو هه‌ناسه‌یی‌کی تر غەفلەتی تیا‌نه‌بیّت وه به
 حوزوره‌وه ئەنجام بدریّت ، وه نایی ئەو هه‌ناسه‌ خالی‌بیّت له‌حه‌ق .

به‌کورتی لای‌هه‌مو گه‌وره‌پیاوانی ته‌ریقه‌ی نه‌قشبه‌ندی هۆش‌ده‌رده‌م ، واته
 هۆش به‌لای هه‌ناسه‌دانه‌وه بون ، پایه‌یی‌کی گه‌وره‌یه له پایه‌کانی ته‌ریقه‌ت ، وه
 ئەگەر ریواری هه‌ناسه‌یی‌کی به‌خۆرایی پروات وه‌کو ئەوه‌ته گونا‌هه‌یی‌کی کردیّت وایه ،
 وه هه‌ر وایشه چونکه‌ خۆی هه‌ستی پی‌ئەکات که ئەو هه‌ناسه به‌خۆرایی دانه‌زیانی
 لی‌داوه .

۲ - نه‌ظه‌ر به‌رقه‌ده‌م :

پرێک لایان وایه مه‌به‌ست له‌م‌ووشه‌یه ئەوه‌ته صۆفی ئەبی له‌کاتی ریوه‌پروشتنا
 چاوی له‌به‌ری پی‌خۆی بیّت ، واته سه‌ری‌خۆی دا‌ج‌ات و پروات ، بوئەوه‌ی
 هۆشی پرژوبلاو نه‌بیته‌وه به‌م‌لاو به‌ولادا ، وه هه‌سته‌کانی جه‌م‌بن ، وه‌هۆشی لای
 خوای بی ، نه‌کا زه‌رق و به‌رقی دنیا‌یش فریوی بدات ، دیاره ئەمه‌ کار‌ی‌کی شیاوو
 په‌سه‌نده ، به‌لام ئیامی ره‌ببانی ئەلی نه‌ظه‌ر به‌رقه‌ده‌م هی‌حالی سه‌فه‌ر ده‌روه‌ته‌نه
 که‌هه‌ردوکی دوو مه‌به‌ستی مه‌عنه‌وین ، ئەلی مه‌به‌ست له‌م‌ووشه‌یه ئەوه‌ته ریواری

بەرلهوهی له مهقامیکهوه پروات بو مهقامیک ، بهرلهوهی به «قهدهم» ، دیاره قهدهمی مهعنوی ههنگاو بنیته مهقامهکهی به نهظری مهعنوی سهیری نه مهقامه خوی ئەکات ، له کاتی باسی دائرهکاندا که بریتین له مهقامانه گوتمان سهیری قهدهمی تا پایانی مهقاماتی حهقیقهتهکان نه پروات که ئاخیره که یان حهقیقهتی سهلات بو ، گوتمان لهوه لا «سهیر» واته ، رویشتن ههوی نهیته نهظری ، واته بینین ، جا ئیامی ره بیانی نهفهومی له سهیری قهدهمی دا بو برینی مهقامهکان سهیری نهظری نهیته پیشهنگ و ههوکهسه بهرلهوهی به قهدهم ههنگاو بنیته مهقامه تازه که یهوه نهی سرنجیکی نه مهقامه بدات وه به چاوپێ کهوتن لئی شاره زا بیت نهوسا که ههنگاو ههلا بینیت وه پرواته مهقامه که جاتهلئ بهم سرنج دان و وردبونهوه له مهقامه تازه به کهوا له بهری پئی ریواردا بهوه نهئین نهظره بهرقهدهم جا بویه هی حالی سهفه دهروهته نه چونکه نه رویشتن وه پیش کهوتنه له مهقامیکهوه بو مهقامیکی تر نهوه خوی سهفه دهروهته نه وه به سرنج دانی بهرینی خو له کاتی ئەم سهفه دهرا نهئین نهظره بهرقهدهم که ئاگادار کردنی ریواره له پله و پایه و له مهزلی ئایندهی خوی ، تائه وشوینه که رویشتن به قهدهم ههیه لهوه و پاش ئیتر ههه چاوپێ کهوتنه و ریوار ته نهها به چاو مهقامه هههه بالاکان نه بینن .

«فخرالدین کاشی» له «ره شهحات» دا ، نه لئ ، نهظره بهرقهدهم په نجه را کیشانه بو رادهی پیش کهوتنی ریوار له ریازی ته ریهت دا وه بو برینی مهقاماتی ههستی وه برینی کۆسپی خویه رهستی به .

کاشینی کتیبیکی ههیه به ناوی «لوصولی نه قشبه ندی به» دهست خهته وه نوسخه ییکی بهم ناوونیشانه ، (Suppl. PERS. 698) وا له کتیبخانهی نه تهوهی فه ره نه سه دا .

ههروهها بری له شاره زایانی ئەم ریازه نهئین به کی له واتا کانی نهظره بهرقهدهم نهوه ته ریوار ئاگاداری کهوا له ژیری قهدهمی کام پیغه مبهری ئولول عهزم دا وه خاوهنی چ مهشره بیکه ، زوتر گوتمان ههه ریواری مهشره بیکه نه بیت که بریتی به له مهشره بی نهوه پیغه مبهرهی نهوه وا له ژیری قهدهمیا .

ئه مه تهگهه هه بیت ههه بو یهك جاره ، به لام چونکه ئەم ووشانه بوته وه دانراون ریوار له کاتی سلوک دا په پرهوی لی بکات وه دهستور بیکه بو تهوهی ریوار نهنجامی

دل زیندوو به عیشق و بژی تو له مهرگ ته مین
به م دهرده بمره تا ببیه حی لایموت
گهر سهنگی کو هساره بوه له علی تابدار
ههرکس به جهبری صه بروحه یا خوینی بو به قوت

ئه لی تو ته گهر رووبکه یته خوا له هه مو دیوو گیان له بهری ، خوا ئهت پاریزی ،
ته نانهت ، تالی جال جالو کهت بوئه کاته زه نجیرو قه لغان ، ههروه کو بو پیغه مبهه
درودی خودای له سه ره بویه قه لغان ئه لی ته گهر دلته به عیشقی خودایی زیندو بویه وه
ئیر له مهرگ ناترسی چونکه مهرگی وجودی نیه ، ته صه ووف سه لماندویه تی ته وهی
گه بیسته پایهی به قای پاش فهنا ئیر ههتا ههتایه زیندویه زیندو بونیک وه کو هی
شه هیدان جا ئه لی ته وهی به دهردی عیشق مرد ده بیته (حی لایموت) ، زووتریش
گوتمان ، هی واهه یه لهو حاله تی فهنادا ته وه نده نو قم ئه بیته وه ته وه نده وا له خوشی ی
رؤحی دا که یان شایی مهرگ ئه بی یان ته وه نده خوینی له یاد ته چیهته وه و خوردو خاوی
نامینی ته بیته هوی مهرگی ، یان خه لک تاوانی کوفری لی ته دهن و ئه یکوژن جا
ههر کام له مانه بو وا ته بیته ، شه هیدی عیشق ، وه شه هیدیش مردنی بونیه جا به وانهی
که رزگار نه بن وه ئه رو نه جیهانی به قاو جاویدان نه بن ، ئه لی ته گهر به ردی ته و شاخ و
داخه ییش بیته له عل (یا قوت) واته ته گهر عه وام و نه خوینه وار بو بیته ، یان
بی کهس و بی دهس بو بیته وای لی دیت له هه مو زانانی زاناترو له هه مو خاوه ن
هیممه تی به هیزترو به پیزترو به پرشت تر ته بیته .

ههروه کو مهوله وی باسی به رده که ی کرد که پاش له کوره دا سوتان بویه
گه وه هر ، ته میش ههر ته وه ته لیته .

جا ئه لی بو گه یشتن بهو عیشقه پیروزه ئه بی صه برو ته دهب و حه یا بکه یته پیشه وه
خوینی خووت بخوینه وه .

زو تر گوتمان صه برو ته دهب دوو رهوشی بناغه بی رییازی ته صه ووفن ، وه
موجه دهش ههروا که لی ره دا به خوینی خو خوار دهنه وه ناوی برده .

له لاپه ره ی « ۸۸ » ئه لی « خودایی داوه ههرکس به رنه ظه ر کهوت ». زو تریش باسه ان کرد
نه ظه ری پیری ته ر یقه ت بوی هه یه ههر به نه ظه ر که خو ی جو ره ده ست کاری بیکی
دهرونی موریده ته و موریده پی ته گه بیینی وه زور کهس خودا بوی کردون بهر
نه ظه ری مورشید که وتون وه بونه ته پیاو ، مه خوینی لی ره دا ته م نه ظه ره ی مه به سه ته .

موسلمانان که بگه پرين وه چاو قوچاو نه بن وه لهم جيهانه ورد بنه وه تاباشتر خوا بناسن ، كه وابو نه وه ده ستوره ي ته صه ووفيش وه دل گهرم كردني ريواراني نه م ريپازه بو گه شت و گهران لي ره شه وه سه رچاوه نه گريت .

دووه ممي بو گه رانه به شويني ماموستاو مورشيدى باشا ، به م بونه وه گه وره پياواني ته صه ووف خواز ياراني نه م ريپازه ناموزگاري نه كهن كه برؤن بگه پرين به شويني مورشيدى باشدا ، به نام نه لين نه گهر هاتو مورشيدى باشت ده ست كه وت ئير نه بي هه رچي نه وه نه لي وابكه يت وه بوخوت دامر كييت ، وه سه فه ري مهولانا خاليدى نه قشبه ندي لي ره وه بو شام و بو حيجاز و سه رله نوي له حيجاز وه گه رانه وه بو كوردوستان و لي ره وه به سه ري ئيران و نه فغان و كابول و غه زنه بن و قه نده هاردا تا گه يشته خزمه تي شاه عبدالله ي ده لوي وه به هره مه نديون وه به مرار گه يشتن له خزمه تي نه و خاوه ن كه ماله دا گه شتي كه له گه شته گر نكه كاني صوفي به كان به شويني مورشيدى باشدا . هه روه ها گه راني غه زالي له طوسه وه بو به غداوه له به غداوه بو شام و بو حيجاز وه سه ر گه رداني به شويني مورشيدا نه و يش نمونه يكي نه م گه شتانه به .

سي هم وانا مه عنه وي به كه به تي ، به تا به ت له روانگه ي نه قشبه ندي به كانه وه . نه قشبه ندي به كان نه لين وانا مه عنه وي به كه ي نه م ووشه به بري تي به له تي كو شاني ريوار بو سه فه ر كردن وه مه نزل كو پرين له پيناسي به شه رني به وه بو پيناسي مه له كو تي ، وه له پيناسي نابه سه نده وه بو پيناسي په سه ند ، هه روه ها سه فه ر كردنه له جيهاني خه لقه وه بولاي حه ق ، واته دور كه وتنه وه له هه ل فريوتنه كاني جيهان وه نريك كه وتنه وه له خاوه ني هه ردو جيهان .

هه روه ها سه فه ر كردنه له حال و مه قامي كه وه بو حال و مه قامي كي باشتر و بالتر .

ثيامي ره بياني نه فه رمي نه م سه فه ر ده ر وه ته نه له سلوكي ته ريقه ت دا بري تي به له «سه يري نه نفوس» وه سه رچاوه و سه ره تاي «اندراج النهاية في البداية» به ، نه فه رمي نه م زيگنا بري نه ، له ته ريقه ته كاني تريشا هه به به نام له واندا له دواپله ي سلوك دا نه نجام نه دري ت ، وه له پاش سه يري «ثافاق» ، به نام نه قشبه ندي به كان هه ر له سه ره تاي كارا ده س نه كه نه نه م سه يره واته نه م «سه فه ره» ، كه سه يري ثافاقيش خو به خو له ته كي نه م سه يره دا روو نه دات وه نه نجام نه دري ت .

ئەو دەردى شىاوى گوتتە سەيرى ئافاقى رېنگا يېقى دوورو درېزە لەبەرى ئەو ،
 نەقشەندى بەكان خۇيانى پىو ماندى ناكەن بەلكو ھەر لەتەكى سەيرى ئەنفوسى دا
 بەحالىتى «طوفەبى» ئەنجام ئەگرى ، ھەر ئەمەتە پىرانى نەقشەندى ئەنفوسون ،
 سەرەتاي كارى ئىمە دوپلەي رېنگا كانى ترە . «بدايت ماينھايەت ديگران است» ، ئەمەش
 پەنجە كېشانە بو ئەو دەردى نەقشەندى بەكان لەپىشا سەيرى ئەنفوس تەواو ئەكەن كە
 تەرىقەكانى تر پاش سەيرى ئافاقى جا ئەتوانن ئەم رېنگايە بېرن ، دووھەم ئەو تە ،
 رېيازەكانى تر لەپىشا تەزكى يەي عالمى خەلق بەذىكرى «جەھەر» واتە ئاشكرا
 دەست پى ئەكەن ، پاش رەنجو رېيازە تىكى زور جائەگەنە عالمى ئەم ، كە
 تەزكىيە قەلب وە لەطائفەكانى ترە .

سى ھەم ، ئەم حالىتى «اندراج النھايە فى البداية» تەيە كە ھەر زور زوو تەصفىو
 تەزكى يە بو مورىد دەست ئەدا ، وە كەشف و موشاھەدەي دەس ئەكەوى .

پېش تىرىش وتم بەگوران لەحالىكە وە بو حالى وە لەمە قامىكە وە بو مەقامىكىش
 ھەر ئەلەين سەفەر ئەندەر وە تەن ، جا ئەو گورانانە تەزكى يەي لەطائف وە بىرنى
 دائرەكان وە ھەموى ئەو كارانەش ئەگرىتە وە .

۴ – خەلوەت دەرد ئەنجومەن :

بەعەرەبى ئەيىتە (الخلوة فى الجلوة) . واتە بەلەش لەناوى خەلكاو بەدل
 بەلاى خودا وە بون . ئەم كە نارەگىرى يە كە پى ئەلەين (خەلوەت) دوو جوړە يە كىكى
 خەلوەتى رەوالەتى يە ، بىرى يە لەو دەردى رېبوارى تەرىقەت ئەروات ، لە گوشە يىكە وە
 لەشويىنىكى كە نارە دەست ئەكاتە خوا پەرسى و ذىكرو فىكر ، بىنگومان ئەم
 كە نارەگىرى يە بو كارى سلوك كەلكى زورە چونكە (خەواسى) ئەوكە سە پرزو بلاو
 نايىت وە تەركىز ئەكاتە سەرى دەرون وە سەرگەرمى كارى دەرونى خوى ئەيىت
 ئاشكرا يە ھەرچى زياتر پېناسەكانى دەروە لەكار بوەستن پېناسەكانى دەرون باشتر
 ئەكەونە كار ، وە بەوجوړە مروّف زووتر وە باشتر لەجىھانى مەلەكوتى نريك
 ئەيىتە وە .

جوړى دووھەمى خەلوەت ، خەلوەتى دەرونە ئەمەش بەوجوړە تە ، ھەرچەن
 رېبوار خوى لەناوى خەلكايىت وە بەرەوالەت سەرگەرمى كارو كاسى و ھاتوچونە

به لآم له دهرونه وه له خودا غافل نيه ، هم دهرونی ذیكر نه كات هم خواى له ياد ناچیت .
 «رجالٌ لا تلهيهم تجارةٌ ولا بيعٌ عن ذكرِ الله» (۳۷) (نور) جا ، مه بهست له ووشه ی خه لوته دهر ته نجومه ن ، یان الخلوۃ فی الجلوۃ ثم دووهه میانته .
 شیخ محمد امین الکردی له کتبی «تنویر القلوب» دا به عهره بی نه لی «فعناه أن يكون قلب السالك حاضرا مع الحق في الاحوال كلها غائبا عن الخلق مع كونه بين الناس .»

همه می ریهرانی ته ریهت وایان لاباشه ، پاش ته وهی ریوار توژی باوه ری دامه رزا وه له کاروباری سلوک دا پیش کهوت ، تیر له خه لک دوور نه که ویته وه به لکو سه رگه رمی کاروکاسپی خه لاتی خوی بیت وه خوایش غافل نه کات .
 شیخ نه بوسه عیدی خه رراز (۲۷۹) ک ، له دنیا ده رچوه . نه لی ، (ليسَ الكاملُ من صَدَرَ عَنْهُ أنواعُ الكراماتِ ، وإنما الكاملُ الذي يقعدُ بينَ الخلقِ يبيعُ ويشترى معهم ويتزوج ويختلط بالناس ولا يغفلُ عنِ الله لحظةً واحدةً) .
 هه رته مه ته نه لین (الصوفي كائنٌ بائن) آی بالظاهر والجسم كائِن مع الخلق وبالباطن والقلب بائن عنهم .

ئیامی ره بیانی ته فه رمی خه لوته دهر ته نجومه ن لقیکه له سه فه ر دهر وه ته ن جیا بو ته وه ، چونکه ته گه سه فه ر دهر وه ته ن دهستی دا خه لوته دهر ته نجومه نیش دی به شوینیا وه ریوار له کاتی پرزو بلاوینی ناوی خه لکا له وه ته نی خه لوته دانه که ویته گهشت و گوزاز .

نه لی ته فره قهی ئافاق له ناوی حوجره ی ته نفوس دا ریگا ناده ن ، ته فه رمی ثم کاره له سه ره تادا سه خته به لآم له پاشان ورده ورده ئاسان ته بیت ، هه روه ها ته فه رمی ثم خه لاته له ته ریه قهی ئیمه دا دهس کهوتی تازه کارانه به لآم له ته ریه قه ته کافی ترا کونه کاران جا خه لاتی وایان دهس ته کهوی ، نه مهش بو ته وه ته ثم خه لاته له کاتی سهیری ، واته (ری برینی) ته نفوسی دا ، دهس ته کهوی ، که سه ره تای ته ریه قهی نه قشبهندی له سهیری ته نفوسه وه دهست پی نه کات ، وه سهیری ئافاقی خو به خو له گه لی سهیری ته نفوسی دا دهست ته کهوی ، به لآم ریازه کافی تر له پیشا نه لی سهیری ئافاقی ته واوکه ن جا دهست بکه نه سهیری ته نفوس ، کتبی (مناهی السیر) .

بو روون کردنه وه ته ئیم سهیری ئافاقی سهیری جیهانی سوروشته که هی دهره وهی مروّف وه به شی عالهمی خه لقه ، سهیری ته نفوس برینی مه قامه کافی دهرونه که گوتمان ، پی یان نه لین له طائف ، وهی عالهمی نه مره ، ته و شتانه ی ، وه نه و

ئەنوارو ئەسراھى ، ئەدەرەوھى دەرونەوھ ئەببىرئىن ، ھى عالمى خەلقە ، واتە ھى ئافاقە ، ئەوھش ئەدەرۈنا ھەستى پى ئەكرىت و ئەببىرئىت ، ھى ئەنفوسە ، وە ھى عالمى ئەمرە .

ئىرەدا خۆم ئەلئىم زۆر جار لەباوكم ئەم بىست ئەيفەرمو ، پىاوچاكان ، بەتايەت ئەوانەى كە خەلك نايان ناسن ئەروئە ناوى بازارو قەرەبالغ ، ئەمەش بو ئەوھتە خوای گەورە ھەمىشە (تەجەللا) ى ھەبە ، واتە نورى رەحمەتى ئەرئىزى بەسەرى خەلكا ، بەلام ئەوھى لەخوا غافلئىت ئەو بەھرەبە ئىبەش ئەبىت بەلگە ئەروات بو ئەوانەى كە غافلئىن ، جا چونكە لەوجۆرە شوئىنانەدا خەلك زۆربەى سەرگەرمى كارى دىيائى بە ئاگای لە ھىچى تر نىە ، ئەوھى ئاگادارى ھەموى ئەرئىزى بەسەرى دەرونى ئەوكەسەدا جا ئەمەش ھەر (خەلوەت دەر ئەلجۈمەن) ە .

توانائى بو ئەنجامى ئەم كارانە وە بەجى ھىئافى ئەم رەوشانە : ئەوېش ، خۆى دەس كەوتىكن دەستى ئەو رىبوازانە ئەكەون ، كە بەھۆى خواپەرسى و راست رەوى و ذىكرو فىكرەوھ گەبىشتونەتە ئەوپايانە .

۵ - یادکرد :

واتە ، یادکردنەوھ كە بەعەرەبى ئەبىتە «ذىكر» ذىكرى خودا بناغەى كارى ھەموى رىبازەكانى تەصەووفە ، مەبەسەم ئىرەدا ، ھەموى واتاكانى ذىكرە ، واتە ، قورئان خوئىندن ، نوئىزكردن ، ناوى خوابردن وە يادى خواكردن ، لەناوى ئەم ذىكرانەدا ، بەشى ناوى خوابردن وە يادى خواكردن لەھەموى زىاترە ، برى لەرىبازەكان بەدەنگى بەرز وە برىكى لە دەرونەوھ ذىكرئەكەن ، گوتمان نەقشەبەندى بەكان پەبرەوى ذىكرى دەرونن ھەرۈھە گوتمان ئەم ذىكرى خودایە دووجۆرە ذىكرى (اللہ) واتە ذىكرى «ذات» وە ذىكرى «لا الہ الا اللہ» واتە نەفى و ئىسبات ، پىغەمبەر فەرموئەتى ، باشتىن وە بەرئىزتىن شتىك من وە پىغەمبەرانى پىش لەمن و تومانە ، ووشەى «لا الہ الا اللہ» بە .

بەر لەرۆزگارى شاھى نەقشەبەند بەم رىبازە گوتراوھ تەرىقەى «خواجەگان» گەورەترىنى ئەو مورشیدانەى بە خواجە بەناوبانگ بون خواجە عبد الخالقى غەجدەوانى بە جا ، بەرلەوھ ذىكرى زمانىش ئەنجام دراوھ ، بەلام شىخ عبد الخالق ذىكرى دەرونى رەواجدا ، ئەمە ئەوكەسەتە كە بناغەدانەرى ئەم ووشانەبە كە

باسیان ته کهین ، پاش تهویش سه ره له نوی بری له ناوی نه قشبه نندی به کانا ذیکری زمانیش ته نجام ته درا تا زه مانی شاهی نه قشبه ند ، محمد بهاء الدین ، که سه روک و گه وره پیاوی ته م ریبازه ته ، ته و جار یکی تر ده ستوری دا ته بی ریبوری ته م ریبازه هر له ریگای ذیکری ده روونی به وه تی کوشیت ، وه تهوسی ووشه به شی خسته سه ری دای ریبازه که ، واته و قوفی قه لپی ، و قوفی عه ده دپی ، و قوفی زه مانی ی . که تیکرا بونه یازده ووشه .

مه به ست له م ووشه ی یاد کرده به رده وام بونه له سه ری «یاد» واته ذیکر ، قانجاز یکی گه وره ی ته م ذیکره ده روونی به ته وه ته ، پیوستی به ده نگ و پیت ، واته به گوتنی زمان نیه ، که و ابو مروف ته توانی به ناسانی همیشه ذیکر بکات ته نانهت له کاتی ئیش و کاریشا ، به لام ذیکری زمان له کاتی ئیش و کارا به تاییهت له کاتی قسه کردنا ته نجام نادری ، بویه لیره دا ته م باسی ذیکره واته : یاد کرد هاتوه که روشن بیت به کی له بناغه کافی ته ریه ی نه قشبه نندی به ، جا ، ته بی ته م ذیکره ده روونی به ته وه نده در یژه ی بدریتی تا وای لی دیت ذا کیر واته ته ور ریواره حوزوری همیشه بی ، مه ذکور که خودایه بوی ده ست ته دات ، وه هه ده فیش هر ته و حوزوره ته ، وه ئیتر ریوار هه همیشه به ههستی ده روونی خوی و له حوزوری خوادا وه به چاوی به صیرهت ته ونورو به ره که ته ته بیی که ته بیته ، موشاهه ده .

لام وایه زووتریش و تومه هی واهه به له شه وو روژا بیست و پینج هزار جار ذیکری «الله» ته کات ، وه لای که می بوئه وانهی تازه کارن وه ده ستیان کردوه ته برینی ته م ریگایه ، پینج هزار جار ، یاد ته کهن . وه کوو تمان ، پاش گه یشتن به مرز وه حوزور ، وه کاتی که مه ذکور له ده رونا هه ست کرا ، ئیتر باسی ژماره و ته و جو ره شتانه ، ته نانهت ذیکر کردنیش نامینی . چونکه مه ذکور که خودایه دل وده روونی داپوشیوه ، وه ریوار و له برینی مه قامات دا . مورشید ته زانیت ، یان ته و که سه خویو خوی خوی که ته بی چی بکاو چی نه کات شاید پی وینستیش بیت ذیکر بکات .

۶ - بازگشت :

واتا که ی ته بیته گه رانه وه ، لیره دا مه به ست ته وه ته ریوار له کاتی نه فی و ئیسه بات دا پاش ته وه ی که هه ناسه ی خوی گرتبو وه به ژماره ی تالک تا ته وراده به ی بوی کرابو جاری ، یان سی جار ، یان پانزه .. هتد ، ذیکری کردبو جا که هه ناسه ی

دا ، ئەگەر ئېتەۋە بۆلای پارانەۋەۋە داۋا كۆردن لە خودای خۆی ، جا ئەگەر
 ذېكرە كەى بەزمان بو ئەم جوملە بە بەزمان ئەلى ئەگەر ذېكرە كەيشى بەدل بو ،
 بەدل و خەيال ئەلى «الهي أنت مقصودى ورضاك مطلوبى» ، واتە خودايا مەبەستى من
 ھەرتۆيە و رەزامەندى تۆم پيويستە ، ئەمە بۆچى بە ؟ بۆ ئەۋەتە ھەر بىر خەيالنىكى
 چاك يان خراب لەو چەن چركە بە دا روى كۆردىتە دەرونى دورى خاتەۋە و ھوش و
 بىرى بگەر ئېتەۋە بۆلای خۆى خۆى ، وە جگە خوا لە ھېچى تر بىرنە كاتەۋە .

۷ - نىگاہ داشت :

واتە راگرتن ، خۆيشمان ئەلىين نىگاہى بدبىرە . نىگاہ داشت ئەۋەتە لە كاتى
 ذېكرە كۆردنا ئەۋەتە سە بگۆشى ھەرگىز خەتەرە رۆنە كاتە دەرونى ، ئەگەر ھاتو خەتەرە
 روى كۆردە دەرونى چ خەتەرەى باش چ ھى خراب ، ئەلى ذېكرە كە راگرى ، تا
 خەتەرە كە لەدل دەرتەكات ، جا سەرلەنوى دەست كاتەۋە بە ذېكرە ، ھەرۋە كۆ لە
 كىتیبى «مناھىج السیر» دا ئەلى ، نىگاہداشت ، ئەۋەتە ، ئەو بەرەكەت و
 دەست كەوتەى كە لەسایەى بەردەۋامى ذېكرەۋە دەست ئەكەۋى يان ئەو
 چۆنەتى ئاگادارى و حوزورەى بەھوى ذېكرەۋە دەست ئەدات بۆرپىۋار ، راي گرى
 ۋە نەبىلى ھېچ خەتەرەى روو بگاتە دلى .

مەناھىج ئەل سەبىر نوسىنى (ابو الحسن زید مجددى فاروقى) بە ، سالى ۱۹۵۷
 لە دەھلى چاپ كراۋە .

لە كىتیبى رەشەحات عین الحیاة دا كە لە سالى (۱۹۱۲) لە كانپوردا لە چاپ دراۋە
 فخر الدین علی كاشفى لە زمانى سەد الدین كاشغەرى بە ۋە ئەلى ، رپىۋار ھەرچە نەدە
 بۆى بگرت ، سەعاتى دوان سىان ، ھەرچى بۆى كرا ھوش و بىرى دەرونى خۆى
 بەجۆرى راگرت جگە لەخودا ھېچ بە دەرونىا تى نەپەرى .

برى لە گەورە پياۋانى تەرىقەت ئەلىين نىگاہداشت تەنھا بۆ كاتى ذېكرى
 نەفى و ئىسبانە ئەۋەتە مەعناى ذېكرە كە لەدلا راگرت بۆ ئەۋەتە ئەو مەعنا بە
 ھەر بەردەۋام لەدلا ئىت كە برىتە بە لەۋەى ھېچ خودائىك نى جگە اللە ، ۋە ئەگەر
 نەتوانى ئەم كارە بگات حوزورى دل بۆى دەست نادات .

بە كورتى ھەمۆى ئەم كۆششە بۆ ئەو بەردەۋام بونى حوزورەتە ، چونكە
 حوزورى دل ۋە پاراستنى دەرون لە ھەمو خەتەرە و خەيالنىك ئەۋە خۆى گرنگ ترين

مه به ستيكه هميشه صوفي به كان گرتويانته پيش چاو وه پايه يي كه له پايه كانى ته صه ووف ، وه مه شايخان له م باره وه زور باسيان كرده و زور رايان سپارده بو چاو ديري لى كردنى .

ئه ئى ته وه ش بزانيه ته وه دهست نادات كه هه رگيز هيچ خه ته ره ييك به دلا تى بهر نه كات به لام ته م نيگاهداشته ته وه ته مروف ههول بدات خه ته ره و خه يال له دلا سه قامگير نه ئى و نه مينيته وه وه كو پوش و په لاشى سه رى ئاوى تيز بهر وايتت نه ويسيته وه و بروت ، له كتيبي (الحدائق الوردية) نوسيني عبد المجيد الخاني له زماني علاء الدين العطار وه ته لى ، ته وه ي نه ييلن هيچ خه ته ره و خه يال يك روو بكاته دهرون زور سه خته وه نا كريت ، به لام ته ئى بكوشن ده وامى نه بيت ، ته فهرمى من بيست سال دلى خووم پاراست له خه ته ره و خه يال كه چى پاش بيست سال هه ر خوى گه يانده دلم ، به لام نه م هيشت سه قامگير بيت .

۸ - يادداشت :

يادداشت شوهد يان موشاهده وه (عين اليقين) يشى پى ته لى ، شيخ محمد امين الكردي ته لى ، لا كناية عن حضور القلب مع الله تعالى على الدوام فى كل حال من غير تكلف ولا مجاهدة وهذا الحضور فى الحقيقة لا يتيسر الا بعد طي مقامات الجذبة وقطع منازل السلوك .

له شويىكى ترا له كتيبي (تنوير القلوب) دا ته لى ، يادداشت له پاشى فه ناو له پاشى به قاي جهوته م دا جا ده ستي ريبوار ته كه وى .

كه و ابو يادداشت به ره مى په نجى ريبواره وه برىتى به له و حاله تى گه يشتن به ئاوانى پاش په نج و تيكوشانه ، يادداشت ته توانى به ره مى ذيكر ، يان مورا قه به ، يان يارمه تى مورشيد بيت ، وه ريبوار پاش برىنى هه مو كو سپى جا ته يگاتى .

عبدالله ته حرار ته فهرمى :

يادداشت برىتى به له وه ي كه شوهدى حق به هوى (حوبى ذاتى) ، واته خو شه ويستى به وه ، ته و ريبواره دا پوشى ، ته توانى بلين برىتى به له (حوزورى نى غيب) واته تاماده بوئى كه ئير وون بون وه لا چونى نه بيت . ههروه ها ، بو روون كردنه وه ييكي زورتر گوترا وه ياد كرد برىتى به له به رده وام بون له سه رى ذيكر ، وه باز گه شت ، ته وه ته پاش هه ر پشودانى له ذيكر ته كه سه ته گه رپته وه بو لاي ته وه ي

که له دلهوه بلیت ، خودایا مه قصودی من هه رتوی وه ره زامه ندی تو و نزیکی ی تویه مه بهستم ، وه ننگاهداشت بریتی به له پاراستنی نه و گه رانه وه بی نه وه ی به زمان هیچ بلیت .

جا یادداشت بریتی به له بهرده وام کردنی نه و ننگاهداشته وه تی کوشان بو له دهست نه دانی نه و حوزوره .

ئیسنه دینه سه ری باسی نه و سی ووشه یه ی که شاهی نه قشبه ند خستونیه ته سه ری نه نو ووشانه ی که باسان کردن ، که بریتین ، له وقوفی زه مانی ی ، وقوفی عهده دی ، وقوفی قه لیبی ، نه م یانزه وشه یه (لازم ومه لزوم) ی به کن ، وه ریوار به چاودیری لی کردنی هه مویان نه ر خوا بو ی بکات نه گاته سه ری لوتکه ی شاخی تاوات .

۹ - وقوفی زه مانی :

نه م وقوفی زه مانی به نه توانین بلین وه کو (موحاسبه) ی دهرون وایه ، واته ریوار هه ماوه ی چه ن ساتی یان چه ن کاتی جاری له ذیکر رانه وه ستی وه له دهرو خوی ورد نه بیته وه بزانی نه و ماوه به به چی تی په راندوه نه گه ر به ناماده بون حوروری هه قدا بوه وا سوپاسی خوا بکات وه نه گه ر به غه فله ت وه بی هه والی تیپه ریوه په شیانی ی پیشان بدات واته (ئیسیتیفار) وه داوای لی بوردن وه به خشین بکات له خودا .

له کتبی ره شه حات دا له زمانی به هه ائوددین نه قشبه ندوه نه آلی وقوفی زه مانی وه کو کاروبار به ریوه به ری ریواری نه م ریازه ته ، بریتی به له وه ی ریوار هوشی به خو به وه بیته وه ناگای له حالی خوی بیته بزانی له هه رده میکا حالی خوی چیه و چونه ئایا هی نه وه ته شوکری خودا بکات یان هی نه وه ته عوذر بیترته وه هی هه رکام بو نه وه یان بکات .

مه ولانا به عقوبی چه رخی ی که به کیکه له موریده پایه به رزه کانی شاهی نه قشبه ند نه آلی ، هه زره تی خواجه واته ، شاهی نه قشبه ند خوی لی رازی بی ، هه رکاتی ریوار دو چاری دل گیران «قه بض» بوایه نه ی فه رمو نه بی (ئیسیتیفار) بکات نه گه ریش دل کرانه وه «به سطر» رووی تی کردانی نه ی فه رمو سوپاسی خوا بکه ، که

چاودیری ئەم دوو حالە «وقوفی زەمانی» یە ، بەم فەرمودە یەدا وادەر ئەکەوی حالەتی (قەبض) لە غەفلەتەو ، وە حالەتی (بەسط) لە ئاگاداری بەو سەرچاوە بگرن .
باسی قەبض و بەسط لە بەشی موصطە لە حات دا کراوە .

۱۰ - وقوفی عەدەدی :

بریتی بە لەوێ لە کاتی ذیکری نەفی و ئیسات دا کە ئەبێ هەناسە پەنگت بدریتەو ، لەم کاتەدا ذیکرەکان بە تاك ئەنجام بدرین واته جاری یان سی ، یان پینج ... هتد ، هی واهە یە ئەتوانی تا بیست و یەك جار بە یەك هەناسە ذیکر ئەکات ، جا ، بەم چاودیری کردنی ژمارە ی تاکە ئەلین وقوفی عەدەدی ، واته ریوار (واقیف) بیٔ ، ئاگاداریٔ ژمارە ی ذیکرەکانی تاك بیٔ .

بێگومان ئەم ذیکرە بە زمان نیە بە لکو بە دلە ، واته بە دەروونە ، ژمارە کردنە کەیش هەروا ، نابی بە زمان بیٔ ئەبێ بە دەروون بیٔ .

ئەبێ ئەوێش بزاین بە ئەنجام دانی ئەم رەوشە بەرھەمی مەعنەوی زۆر دەستی ریوار ئەکەوی ، وە ئەم رەوش و دەرامەدی رەوشانە ، لە ماوە ی صەدان سال دا ئەوێندە تاقی کراونەتەو بۆنەتە بە دەیی یاتی تەریقەت ، وە لای ریواران ئاشکراو پروونا کە .

«عبد الرحمن ، جامی» (۸۱۷-۸۹۸) ک ، خواوەنی «نَفَحَاتُ الْاِنْس» ، لە ریسالە ی نوری یەدا کە دەست خەتە و نوسخە ییکی وا لە «دار الکتب المصریة» دا ، ئەبێ وقوفی عەدەدی ، بۆئەوێتە ئەو ریوارە بزانیٔ کە ی، واته لە چ ژمارە ییکا ئەو ذیکرە بەرھەم ئەدات ، زووتر گوتمان ئەگەر گە یشتە بیست و یەك جار وە بەرھەمی مەعنەوی نەبو دیارە مەرجهکانی بە باشی ئەنجام نەداو ، جا بۆئەوێ چاودیری لە ژمارەکان ئەکات تا بزانی ئایا بەرھەمی هە یە یام نا ئەگەر گە یشتە بیست و یەك و بەرھەمی نەبو بگەریت وە کە موکوری کارە کە ی بدۆزیتەو ، شاهی نەقشە بند خوی ئەفەرمی ، ئەم لە پیش چاوگرتنی ژمارە ی بۆئەوێتە هوش و بیری ئەو کەسە نەروأ بەم لاو بەولادا .

بدات ره وشه که ی نیامی ره بیانی له هه موی ته ووتره به نام ئەمانی تریش هه رکامه ی له کات و ساقی خو یا که لکی هه به .

۳- سه فه ر دهر وه تهن :

واته سه فه ر کردن له وه تهن دا ، ئەم گوتنه ش هه ره که نه و وشه کانی تر ، هه م واتای ره و آله تپی هه به هه م واتای دهر وونی و مه عنه وپی .

واتا ره و آله تیه که ی ئەوه ته سه فه ر کردن هه مه شه به که لکه و چاوو می شکی ئینسان ئەکاته وه و ئازمون وهر ئەگری وهر نه جی شه فه رو غه رپی ی خو ی لای خودا بی پاداش ناییت ، هه ره ها هه رچی مروف شتی زور بینیت وه مه مخلوقاتی جوراو جور سه بر بکات هه م په ندو عبیره ت ئەگری وه هه م له عه زه مه تی خوا زور تر سه ری سوپ ئەمینی ، جا هه ر له به ره وه خوا ستایشی کردوه له وانه ی وردئه بنه وه تی ئەفکرین له دروس بوئی ئەرزو ئاسمان وه شان به شانی ذیکر کردن ناوی ئەم بیکردنه وه ئەبات که له ئایاتی « ۱۹۱ » ال عمران دا ، ئەفه رمی الذین یدکرون الله قیاما وقودا وعلی جنوبهم ویتفکرون فی خلق السماوات والارض ، له پاشان مه دحی ئەوه که سانه ئەکات که به دنیا دا ئەگه رین بو په ند وه رگرتن ، هه رچهن وشه ی (سائح) به واتای نو ئیش لیک دراوه ته وه به نام به واتای گه شت کردنیش هاتوه . وه کراوه ته هاوشانو هاوترازی ته و به و خوا په رستی وه که له ئایه تی (۱۱۲) ته و به دا ، ئەفه رمی .

«التائبون العابدون الحامدون السائحون الراكعون الساجدون الامرؤن بالمعروف والنهون عن المنکر والحافظون لحدود الله وبشیر المؤمنین» .

یان که له سوره ی ته حریم ئایه تی « ۵ » دا ، ئەفه رمی . «تائبات عابدات سائحات» .

به نام سه به رت به گهران به سه ری زه ویدا وه په ند وه رگرتن له به سه رهاتی خراب کاران و هه مو جوره ئالوگورینکی جیهان دا له چوار شوینی قورئان دا «أفلم یسیروا فی الأرض» له چوار شوینا «قل سیروا فی الأرض» له سی شوینا «أولم یسیروا فی الأرض» له دوو شوینا «فسیروا فی الأرض» . هاتوه : ئەمانه هه مو دل گه رم که رو پال پیوه نهرن ، بو

موسلمانان که بگه پښ وځ او قوچاو نه بن وځ له م جيهانه ورد بنه وځ تا باستر خوا
بناسن ، که و ابو نه و ده ستوره ي ته صه و و فیش وځ دل گه رم کردنی پښوارانی هم پښاره
بو گه شت و گه ران لیره شه وځ هه رچا وځ نه گرت .

دووه می بو گه رانه به شوینی ماموستاو مورشیدی باشا ، به م بو نه وځ گه وځ
پیاوانی ته صه و و و ف خواز یارانی هم پښاره ناموزگاری نه که ن که پرون بگه پښ
به شوینی مورشیدی باشدا ، به نام نه لښ نه گه ر هاتو مورشیدی باشت ده ست که و ت
نیر نه بی هه رچی نه و نه لښ و ابکه ی ت وځ بوخوت دامرکییت ، وځ سه فه ری مه ولانا
خالیدی نه قشبه ندی لیره وځ بو شام و بو حیحجاز و سه رله نوی له حیحجاز وځ گه رانه وځ بو
کور دوستانو لیره وځ به سه ری نیرانو ته فغانو کابول و غه زنه ی و قه نده هاردا
تا گه یشتنه خزمه تی شاه عبداللہی ده لوی وځ به هره مه ندبون وځ به مرز گه یشتن
له خزمه تی نه و خوا وځ که مالده گه شتی که له گه شته گرنکه کانی صوفی به کان به شوینی
مورشیدی باشدا . هه روه ها گه رانی غه زانی له طوسه وځ بو به غدا وځ له به غدا وځ
بو شام و بو حیحجاز و سه ر گه ردانی به شوینی مورشیدا نه ویش نمونه ییکی هم
گه شتانه یه .

سی هم وانا مه عنه وځ به که یه تی ، به تاییه ت له روانگه ی نه قشبه ندی به کانه وځ .
نه قشبه ندی به کان نه لښ وانا مه عنه وځ به که ی هم ووشه یه بریتی به له تیکوشانی
پښوار بو سه فه رکردن وځ مه نزل گورین له پښاسی به شه ری به وځ بو پښاسی مه له کوتی ،
وځ له پښاسی ناپه سه نده وځ بو پښاسی په سه ند ، هه روه ها سه فه رکردنه له جیهانی
خه لقه وځ بولای حق ، واته دور که و تنه وځ له هه ل فریوښه کانی جیهان وځ نزیک
که و تنه وځ له خوا وځنی هه ردو جیهان .

هه روه ها سه فه رکردنه له حال و مه قامیکه وځ بو حال و مه قامیکی باشترو بالتر .

نیامی په بیانی نه فه رمی هم سه فه ر ده ر وځ ته نه له سلوکی ته ر یقه ت دا بریتی به له
«سهیری نه نفوس» وځ سه رچا وځ سه ر هتای «انسراج النهایة فی البدایة» به ، نه فه رمی هم
پښگا برینه ، له ته ر یقه ته کانی تریشا هه یه به نام له واند له دو ابله ی سلوک دا نه نجام
نه دریت ، وځ له پاش سهیری «ثافانی» ، به نام نه قشبه ندی به کان هه ر له سه ر هتای کارا
ده س نه که نه هم سهیره واته هم «سه فه ره» ، که سهیری ثافاقیش خو به خو له ته کی هم
سهیره دا رو و نه دات وځ نه نجام نه دریت .

ئەو دەردى شىۋاى گوتتە سەيرى ئافاقى رېڭاينىكى دوورو درېزە لەبەرى ئەو ،
 نەقشەندى يەكان خۇيانى پۈتۈ مەندو ناكەن بەلكو ھەر لەتەكى سەيرى ئەنفوسى دا
 بەھالەتى «طوفەبىلى» ئەنجام ئەگرى ، ھەر ئەمەتە پىرانى نەقشەندى ئەفەرمون ،
 سەرەتاي كارى ئىمە دواپلەى رېڭاكانى ترە . «بدايت ماينھايەت ديگران است» ، ئەمەش
 پەنجە كېشانە بۇ ئەو دەردى نەقشەندى يەكان لەپىشا سەيرى ئەنفوس تەواو ئەكەن كە
 تەرىقەكانى تر پاش سەيرى ئافاقى جا ئەتوانن ئەم رېڭايە بېرن ، دووھەم ئەو تە ،
 رېبازەكانى تر لەپىشا تەزكى يەى عالمى خەلق بەذىكرى «جەھر» واتە ئاشكرا
 دەست پى ئەكەن ، پاش رەنج و رېبازەتېكى زور جائەگەنە عالمى ئەم ، كە
 تەزكىيەى قەلب وە لەطائفەكانى ترە .

سى ھەم ، ئەم حالەتى «التراج النھايە فى البدايە» تەيە كە ھەر زور زوو تەصفىەو
 تەزكى يە بۇمورىد دەست ئەدا ، وە كەشف و موشاھەدەى دەس ئەكەوى .

پېش تېرىش و تم بەگۇران لەھالېكە وە بو حالى وە لەمەقامىكەو بۇ مەقامىكېش
 ھەر ئەلېن سەفەر ئەندەر وە تەن ، جا ئەو گۇرانا نە تەزكى يەى لەطائف وە بېرنى
 دائرەكان وە ھەموى ئەو كارانەش ئەگرىتەو .

۴ – خەلۋەت دەردى ئەنجومەن :

بەھەرەنى ئەيىتە (الخلوة فى الخلوة) . واتە بەلەش لەناوى خەلكاو بەدل
 بەلای خودا وە بون . ئەم كە نارەگىرى يە كە پى ئەلېن (خەلۋەت) دوو جۇرە يەكىكى
 خەلۋەتى رەوالەتى يە ، بىرى يە لەو دەردى رېبوارى تەرىقەت ئەروات ، لە گۇشەيىكەو
 لەشۋېتىكى كەنارا دەست ئەكەتە خۇا پەرسىتى و ذىكرو فىكر ، بېگومان ئەم
 كە نارەگىرى يە بۇ كارى سلوك كەلكى زورە چونكە (خەواسى) ئەوكەسە پىرژو بلاو
 نايىت وە تەركىز ئەكەتە سەرى دەرون وە سەرگەرمى كارى دەرونى خۇى ئەيىت
 ئاشكرا يە ھەرچى زياتر پېناسەكانى دەروە لەكار بوەستن پېناسەكانى دەرون باشتر
 ئەكەونە كار ، وە بەوجۇرە مروف زووتر وە باشتر لەجىھانى مەلەكوتى نىزىك
 ئەيىتەو .

جۇرى دووھەمى خەلۋەت ، خەلۋەتى دەرونە ئەمەش بەوجۇرەتە ، ھەرچەن
 رېبوار خۇى لەناوى خەلكايىت وە بەرەوالەت سەرگەرمى كارو كاسى و ھاتوچونە

به لآم له دهرونه وه له خودا غافل نيه ، هم دهروني ذيكر نهكات هم خواي له ياد ناچيت .
 «رجالٌ لا تلهيهم تجارةٌ ولا بيعٌ عن ذكرِ الله» (٣٧) (نور) جا ، مه بهست له ووشه ي خه لوته دهر نه نجومه ن ، يان الخلوة في الجلوة هم دووه ميانه ته .
 شيخ محمد امين الكردي له كتبي «تنوير القلوب» دا به عه ره بي نه لئى «فعناه أن يكون قلب السالك حاضرا مع الحق في الاحوال كلها غائبا عن الخلق مع كونه بين الناس .»

همه موى ربه راني ته ريقه ت وايا ن لاباشه ، پاش نه وه ي ريبوار تو زي باوه ري دامه رزا وه له كاروبارى سلوك دا پيش كهوت ، ثير له خه لك دوور نه كه ويته وه به لكو سه رگه رمى كاروكاسبي خه لآلى خوى بيت وه خوايش غافل نهكات .
 شيخ نه بوسه عىدى خه رراز (٢٧٩)ك ، له دنبا ده رچوه . نه لئى ، (ليس الكامل من صدر عنه أنواع الكرامات ، وإنما الكامل الذى يقعد بين الخلق يبيع ويشترى معهم ويتزوج ويختلط بالناس ولا يغفل عن الله لحظة واحدة) .
 هه رته مه ته نه لئى (الصوفى كائن بائن) آى بالظاهر والجسم كائن مع الخلق وبالباطن والقلب بائن عنهم .

ئيامى ره بيانى نه فه رمى خه لوته دهر نه نجومه ن لقيكه له سه فه ر دهر وه ته ن جيا بوه ته وه ، چونكه نه گه ر سه فه ر دهر وه ته ن ده ستى دا خه لوته دهر نه نجومه نيش دى به شوئينا وه ريبوار له كاتى پرزو بلاوى ناوى خه لكا له وه ته نى خه لوته دا نه كه ويته گه شت و گوزاز .

نه لئى ته فه رقه ي ئافاق له ناوى حوجره ي نه نفوس دا ريگا ناده ن ، نه فه رمى هم كاره له سه ره تادا سه خته به لآم له پاشان ورده ورده ئاسان نه بيت ، هه روه ها نه فه رمى هم خه لآته له ته ريقه ي ئيمه دا ده س كه وتى تازه كارانه به لآم له ته ريقه ته كاتى ترا كو نه كاران جا خه لآتى وايا ن ده س نه كه وى ، نه مه ش بو نه وه ته هم خه لآته له كاتى سه رى ، واته (رى برينى) نه نفوسى دا ، ده س نه كه وى ، كه سه ره تاي ته ريقه ي نه قشبه ندى له سه رى نه نفوسه وه ده ست پى نهكات ، وه سه رى ئافاقى خو به خو له گه لئى سه رى نه نفوسى دا ده ست نه كه وى ، به لآم ريبازه كاتى تر له پيشا نه لئى سه رى ئافاقى ته واو كه ن جا ده ست بكه نه سه رى نه نفوس ، كتبي (مناهج السبى) .

بو روون كردنه وه نه لئى سه رى ئافاق سه رى جيهانى سو رو شته كه هى دهره وه ي مرو ف وه به شى عالمى خه لقه ، سه رى نه نفوس برينى مه قامه كاتى دهره ونه كه گوتمان ، پى يان نه لئى له طائف ، وه هى عالمى نه مره ، نه و شتانه ي ، وه نه و

ئه‌نوارو ئه‌سراړه‌ی ، له‌ده‌ره‌وه‌ی ده‌رونه‌وه ئه‌بیترین ، ه‌ی عال‌مه‌ی خه‌لقه ، واته ه‌ی
ثافاقه ، ئه‌وه‌ش له‌ده‌رونا ه‌ه‌ستی پی‌ته‌کریت و ئه‌بیت ، ه‌ی ئه‌نفوسه ، وه ه‌ی
عال‌مه‌ی ئه‌مه .

لیره‌دا خوږم ئه‌لیم زوړ جار له‌باوکم ئه‌م بیست ئه‌یفه‌رمو ، پیاوچاگان ، به‌تایه‌ت
ئه‌وانه‌ی که خه‌لک نایان ناسن ئه‌روڼه ناوی بازارو قه‌ره‌بالغ ، ئه‌مه‌ش بو ئه‌وه‌ته
خوای گه‌وره ه‌مه‌یشه (ته‌جه‌للا) ی ه‌یه ، واته نوری ره‌حمه‌تی ئه‌پرژئی به‌سه‌ری
خه‌لکا ، به‌لام ئه‌وه‌ی له‌خوا غافل‌بیت له‌و به‌هره‌یه پی‌به‌ش ئه‌بیت به‌لگو ئه‌روا‌ت بو
ئه‌وانه‌ی که غافل‌نین ، جا چونکه له‌وجوره شوینانه‌دا خه‌لک زوړبه‌ی سه‌رگه‌رمی
کاری دنیایی به‌ئاگای له‌هیچی تر نه ، ئه‌وه‌ی ئاگاداری ه‌موی ئه‌رژئی به‌سه‌ری
ده‌رونی ئه‌وکه‌سه‌دا جا ئه‌مه‌ش ه‌ر (خه‌لوه‌ت ده‌ر ئه‌نجومه‌ن) ه .

توانایی بو ئه‌نجامی ئه‌م کارانه وه به‌جی‌هینایی ئه‌م ره‌وشانه ، ئه‌ویش ، خو‌ی
ده‌س‌که‌وتیکن ده‌ستی ئه‌و ریوارانه ئه‌که‌ون ، که به‌هوی خواپه‌رستی و راست په‌وی و ذیکرو
فیکره‌وه گه‌یشونه‌ته . ئه‌ویایانه .

ه -- یادکرد :

واته ، یادکردنه‌وه که به‌عه‌ره‌پی ئه‌بیته «ذیکر» ذیکری خودا بناغه‌ی کاری
ه‌موی ریباره‌کافی ته‌صه‌ووفه ، مه‌به‌ستم لی‌ره‌دا ، ه‌موی واتا‌کافی ذیکره ، واته ،
قورئان خویندن ، نویژکردن ، ناوی خوابردن وه یادی خواکردن ، له‌ناوی ئه‌م
ذیکرانه‌دا ، به‌شی ناوی خوابردن وه یادی خواکردن له‌ه‌موی زیاتره ، بری
له‌ریباره‌کان به‌ده‌نگی به‌رز وه بریکی له‌ده‌رونه‌وه ذیکرته‌که‌ن ، گوتمان
نه‌قشبه‌ندی به‌کان په‌یره‌وی ذیکری ده‌رونن ه‌روه‌ها گوتمان ئه‌م ذیکری خودایه
دوو‌جوړه ذیکری (الله) واته ذیکری «ذات» وه ذیکری «لا اله الا الله» واته نه‌فی و
ئیسبات ، پیغه‌مبه‌ر فه‌رمویه‌تی ، باشرین وه به‌ریزترین شتیک من وه پیغه‌مبه‌رانی
پیش‌له‌من وتومانه ، ووشه‌ی «لا اله الا الله» به .

به‌ر له‌روژگاری شاه‌ی نه‌قشبه‌ند به‌م ریباره‌گو‌تراوه ته‌ریقه‌ی «خواجه‌گان»
گه‌وره‌ترینی ئه‌و مورشیدانه‌ی به‌خواجه به‌ناوبانگ بون خواجه عبد الخالق‌ی
غه‌جده‌وانی به‌جا ، به‌رله‌وکه‌ذیکری زمانیش ئه‌نجام دراوه ، به‌لام شیخ عبد الخالق
ذیکری ده‌رونی په‌واج‌دا ، ئه‌مه ئه‌وکه‌سه‌ته که بناغه‌دانه‌ری ئه‌م ووشانه‌یه که

باسیان ئەکەین ، پاش ئەویش سەرلەنوی بڕی لە ناوی نەقشەبەندی یەکانا ذیکری زمانیش ئەنجام ئەدرا تا زەمانی شاھی نەقشەبەند ، محمد بهاء الدین ، که سەرۆک و گەورە پیاوی ئەم رێبازەتە ، ئەو جارێکی تر دەستوری دا ئەبێ رێبۆاری ئەم رێبازە هەر لەرێنگای ذیکری دەروونی یەوێ کۆشیت ، وە ئەوسێ ووشە یەشی خستە سەری داپی رێبازەتە ، واتە وقوفی قەلپی ، وقوفی عەدەدنی ، وقوفی زەمانی . که تیکرا بونە یازدە ووشە .

مەبەست لەم ووشە ی یادکرده بەردەوام بونە لەسەری «یاد» واتە ذیکر ، قانجاریکی گەورە ی ئەم ذیکرە دەروونی یە ئەوەتە ، پیوستی بەدەنگ وە پیت ، واتە بە گوتنی زمان نیه ، کهوابو مروف ئەتوانی بەناسانی ی هەمیشە ذیکربکات تەنانت لەکاتی ئیش و کاریشا ، بەلام ذیکری زمان لەکاتی ئیش وکارا بەتایبەت لەکاتی قسەکردنا ئەنجام نادری ، بۆیە لێرەدا ئەم باسی ذیکرە واتە : یادکرد هاتوێ که روشن بیت یەکی لەبناغەکانی تەریقە ی نەقشەبەندی یە ، جا ، ئەبێ ئەم ذیکرە دەروونی یە ئەوەندە درێژە ی بدریتی تا وای لی دیت ذاکیر واتە ئەو رێبۆارە حوزوری هەمیشە یی ، مەذکورە که خودایە بۆی دەست ئەدات ، وە هەدە فیش هەر ئەو حوزورەتە ، وە ئیتر رێبۆار هەمیشە بەهەستی دەروونی خوی وا لەحوزوری خوادا وە بەچاوی بەصیرەت ئەونورو بەرەکەتە ئەبینی که ئەبیتە ، موشا هەدە .

لام وایە زووتریش وتومە هی واهە یە لەشەوو روژا بیست و پینج هەزار جار ذیکری «الله» ئەکات ، وە لای کەمی بۆئەوانە ی تازه کارن وە دەستیان کردوێتە بڕینی ئەم رێنگایە ، پینج هەزار جار ، یاد ئەکەن . وە کووتمان ، پاش گە یشتن بەمرار وە حوزور ، وە کاتی که مەذکور لەدەرنا هەست کرا ، ئیتر باسی ژمارە و ئەو جۆرە شتانه ، تەنانت ذیکر کردنیش نامینی . چونکە مەذکور که خودایە دل و دەروونی داپۆشیو ، وە رێبۆار وا لە بڕینی مەقامات دا . مورشید ئەزانیت ، یان ئەو کەسە خویو خوی خوی که ئەبێ چی بکاو چی ئەکات شا یە دپی وینستیش بیت ذیکربکات .

٦ - بازگەشت :

واتاکە ی ئەبیتە گەرانەو ، لێرەدا مەبەست ئەوەتە رێبۆار لەکاتی نەفی و ئیسات دا پاش ئەوێ که هەناسە ی خوی گرتبو وە بە ژمارە ی تالک تا ئەورادە یە ی بۆی کرابو جاری ، یان سی جار ، یان پانزە .. هتد ، ذیکری کردبو جا که هەناسە ی

دا ، ئەگەر ئېتەۋە بۇلای پارانەۋە داۋا كۆردن لە خودای خۆی ، جا ئەگەر
 ذېكرە كەى بەزمان بو ئەم جوملە بە بەزمان ئەلى ئەگەر ذېكرە كەيشى بەدل بوو ،
 بەدل و خەيال ئەلى «الهي أنت مقصودى ورضاك مطلوبى» ، واتە خودا يا مەبەستى من
 ھەرتۆبە و رەزامەندى تۆم پېويستە ، ئەمە بۇچى بە ؟ بۇ ئەۋەتە ھەر بىر خەيالنىكى
 چاك يان خراب لەو چەن چركە بە دا روى كۆرۈپتە دەرونى دورى خاتەۋە و ھوش و
 بىرى بگەر ئېتەۋە بۇلای خۆى خۆى ، وە جگە خوا لە ھېچى تر بىرنە كاتەۋە .

۷ - نىگاہ داشت :

واتە راگرتن ، خۆيشان ئەلېن نىگاہى بدېرە . نىگاہ داشت ئەۋەتە لە كاتى
 ذېكرە كۆردنا ئەۋەتە سە بگۆشى ھەرگىز خەتەرە رۈنە كاتە دەرونى ، ئەگەر ھاتو خەتەرە
 روى كۆردە دەرونى چ خەتەرە باش چ ھى خراب ، ئەلى ذېكرە كە راگرى ، تا
 خەتەرە كە لەدل دەرتەكات ، جا سەرلەنوى دەست كاتەۋە بە ذېكرە ، ھەرۋە كۆ لە
 كىتى «مناھج السیر» دا ئەلى ، نىگاہ داشت ، ئەۋەتە ، ئەو بەرە كەت و
 دەست كەۋتەى كە لەسايەى بەردەۋامى ذېكرەۋە دەست ئەكەۋى يان ئەو
 چۈنەتە ئاگادارى و حوزورەى بە ھۆى ذېكرەۋە دەست ئەدات بۇرېۋار ، راي گرى
 وە نەئىلى ھېچ خەتەرە بى روو بگاتە دلى .

مەناھىج ئەل سەبىر نوسىنى (ابو الحسن زید مجددى فاروقى) بە ، سالى ۱۹۵۷
 لە دەھلى چاپ كراۋە .

لە كىتى رەشەحات عین الحیاة دا كە لە سالى (۱۹۱۲) لە كانپوردا لە چاپ دراۋە
 فخر الدین علی كاشفى لە زمانى سەد الدین كاشغەرى بە وە ئەلى ، رېۋار ھەرچە نە
 بۆى بكرىت ، سەعاتى دوان سىان ، ھەرچى بۆى كرا ھوش و بىرى دەرونى خۆى
 بە جۆرى راگرىت جگە لە خودا ھېچ بە دەرونىا تى نە پەرى .

بىرى لە گەۋرە پياۋانى تەرىقەت ئەلېن نىگاہ داشت تەنھا بۇكاتى ذېكرى
 نەفى و ئىسباتە ئەۋىش ئەۋەتە مەعنای ذېكرە كە لەدلا راگرىت بۇئەۋەى ئەو مەعنایە
 ھەر بەردەۋام لەدلا ئېتە كە برىتى بە لەۋەى ھېچ خودائىك نى جگە اللە ، وە ئەگەر
 نەتوانى ئەم كارە بگات حوزورى دل بۆى دەست نادات .

بە كورتى ھەمۆى ئەم كۆششە بۇ ئەو بەردەۋام بونى حوزورەتە ، چونكە
 حوزورى دل وە پاراستى دەرون لە ھەمۋە خەتەرە و خەيالنىك ئەۋە خۆى گرىنگ ترىن

مه به ستيكه هميشه صوفي به كان گرتويانه ته پيش چاو وه پايه يي كه له پايه كاني ته صه ووف ، وه مه شايخان له م باره وه زور باسيان كرده و زور رايان سپارده بو چاوديري لي كردني .

ته بي ته وه ش بزاني ته وه ده ست نادات كه هر گيز هيچ خه ته ره ييك به دلا تي پهر نه كات به لام ته م نيگا هداشته ته وه ته مروف هول بدات خه ته ره و خه يال له دلا سه قامگير نه بي و نه مي نيته وه وه كو پوش و په لاشي سه ري ثاوي تي به ر وا بيت نه و سي نيته وه و پروات ، له كتبي (الحدائق الوردية) نوسيني عبد المجيد الخاني له زماني علاء الدين العطاره وه ته لي ، ته وه ي نه ييلن هيچ خه ته ره و خه يال يك روو بكاته ده رون زور سه خته وه نا كريت ، به لام ته بي بكوشن ده وامي نه بيت ، ته فه رمي من بيست سال دلي خوم پاراست له خه ته ره و خه يال كه چي پاش بيست سال هر خوي گه يانده دلم ، به لام نه م هيشت سه قامگير بيت .

۸ - ياد داشت :

يادداشت شوهود يان موشاهه ده وه (عين اليقين) يشي بي ته لين ، شيخ محمد امين الكردي ته لي ، لا كناية عن حضور القلب مع الله تعالى على الدوام في كل حال من غير تكلف ولا مجاهدة وهذا الحضور في الحقيقة لا يتيسر الا بعد طي مقامات الجذبة وقطع منازل السلوك .

له شوي نيكي ترا له كتبي (تنوير القلوب) دا ته لي ، يادداشت له پاشي فه ناو له پاشي به قاي جه و ته م دا جا ده ست ريبوار ته كه وي .

كه و ابو يادداشت به ره مي ره نج ريبواره وه بريني به له و حاله تي گه يشتن به ثاواني پاش ره نج و تيكوشانه ، يادداشت ته تواني به ره مي ذيكر ، يان مورا قه به ، يان يارمه تي مورشيد بيت ، وه ريبوار پاش بريني هه مو كو سپي جا ته يگاتي .

عييد الله ته حرار ته فه رمي :

يادداشت بريني به له وه ي كه شوهودي حه ق به هوي (حوبي ذاتي) ، واته خو شه ويستي به وه ته و ريبواره دا پوشي ، ته توانين بلين بريني به له (حوزوري تي غيب) واته تاماده بوني كه ثير وون بون وه لاچوني نه بيت . هه روه ها ، بو روون كرده وه ييكي زور تر گوتراوه ياد كرد بريني به له به رده وام بون له سه ري ذيكر ، وه باز گه شت ، ته وه ته پاش هر پشوداني له ذيكر ته كه سه ته گه ربه ته وه بولاي ته وه ي

که له دلهوه بلیت ، خودایا مه قصودی من هه رتوی وه ره زامه ندی توو نزیکی ی تویه مه بهستم ، وه نیکاهداشت بریتی به له پاراستنی نهو گه پانه وه بی نهوه ی به زمان هیچ بلیت .

جا یادداشت بریتی به له بهردهوام کردنی نهو نیکاهداشته وه تی کوشان بو لدهست نه دانی نهو حوزوره .

ئسته دینه سه ری باسی نهو سی ووشه یه ی که شاهی نه قشبه ند خستونیه ته سه ری نهو تو ووشانه ی که باسهان کردن ، که بریتین ، له وقوفی زه مانی ی ، وقوفی عهده دی ، وقوفی قه لپی ، نهو یانزه وشه یه (لازم ومه لزوم) ی به کن ، وه ریوار به چاودیری لی کردنی هه مویان نهو خوا بوی بکات نه گاته سه ری لوتکه ی شاخی تاوات .

۹ - وقوفی زه مانی :

نهو وقوفی زه مانی به نه توانین بلین وه کو (موحاسبه) ی دهرون وایه ، واته ریوار هه ماوه ی چه ن ساتی یان چه ن کاتی جاری له ذیکر رانه وه ستی وه له دهرو خوی ورد نه بیته وه بزانی نهو ماوه به چه ی تی په راندوه نه گه ره ناماده بون حوروری هه قدا بوه وا سوپاسی خوا بکات وه نه گه ره به غه فلهت وه بی هه والی تی په ریوه په شیانی ی پیشان بدات واته (ئسته یغفار) وه داوای لی بوردن وه به خشین بکات له خودا .

له کتبی ره شه حات دا له زمانی به هه ائوددین نه قشبه ندوه نه لی وقوفی زه مانی وه کو کاروبار به ریوه به ری ریواری نهو ری بازه ته ، بریتی به له وه ی ریوار هوشی به خویه وه بیته وه ناگای له حالی خوی بیته بزانی له هه رده میکا حالی خوی چه وه چونه ئایا هی نه وه ته شوکری خودا بکات یان هی نه وه ته عوذر بیرته وه هی هه رکام بو نه وه یان بکات .

مهولانا به عقوبی چه رخی ی که به کیکه له موریده پایه به رزه کانی شاهی نه قشبه ند نه لی ، چه زره تی خواجه واته ، شاهی نه قشبه ند خوی لی رازی بی ، هه رکاتی ریوار دو چاری دل گیران «قه بض» بویه نه ی فه رمو نه بی (ئسته یغفار) بکات نه گه ریش دل کرانه وه «به سطر» رووی تی کردانی نه ی فه رمو سوپاسی خوا بکه ، که

چاودیری ئەم دوو حاله «وقوف زهمانی» یه ، بهم فرموده یه دا واده رته که وی حاله تی
(قه بضع) له غه فله ته وه ، وه حاله تی (به سطر) له ئاگاداری یه وه سه رچاوه بگرن .
باسی قه بضع و به سطر له به شی موصطه له حات دا کراوه .

۱۰ - وقوفی عه ده دی :

بریتی یه له وه ی له کاتی ذیکری نه فی و ئیسات دا که ئە ئی هه ناسه په نگ
بدریته وه له م کاته دا ذیکره کان به تاک ئه نجام بدرین واته جاری یان سی ، یان
پینج ... هند ، هی واهه یه ئە توانی تا بیست و یه ک جار به یه ک هه ناسه ذیکر
ئه کات ، جا ، بهم چاودیری کردنی ژماره ی تاکه ئە ئین وقوفی عه ده دی ، واته
ریبوار (واقیف) بیته ، ئاگاداریته ژماره ی ذیکره کانی تاک بیته .

بینگومان ئەم ذیکره به زمان نیه به لکو به دله ، واته به ده روونه ، ژماره کردنه
که یش هه روا ، نالی به زمان بیته ئە ئی به ده روون بیته .

ئه ئی ئە وه ش بزانی به ئه نجام دانی ئەم ره وشه به ره می مه عنه وی زور دهستی
ریبوار ئە که وی ، وه ئەم ره وش و ده رامه دی ره وشانه ، له ماوه ی سه دان سال دا
ئه وه نده تاقی کراونه ته وه بونه ته به ده بی یاتی ته ریه ت ، وه لای ریبواران ئاشکراو
زروونا که .

«عبد الرحمن ، جامی» (۸۱۷-۸۹۸) ک ، خاوه نی «نَفَحَاتُ الْاِنْس» ،
له ریساله ی نوری یه دا که ده ست خه ته و نوسخه ییکی وا له «دار الکتب المصریه» دا ،
ئه ئی وقوفی عه ده دی ، بوئه وه ته ئەو ریبواره بزانیته که ی، واته له چ ژماره ییکا ئەو
ذیکره به ره م ئە دات ، زووتر گوتمان ئە گهر گه یشته بیست و یه ک جار وه به ره می
مه عنه وی نه بو دیاره مه رجه کانی به باشی ئه نجام نه داوه ، جا بوئه وه چاودیری له
ژماره کان ئە کات تا بزانی ئایا به ره می هه یه یام نا ئە گهر گه یشته بیست و یه ک و
به ره می نه بو بگهر پیت وه که موکوری کاره که ی بدوزیته وه ، شاهی نه قشبه ند خوی
ته فه رمی ، ئەم له پیش چاوگرتنی ژماره یه بوئه وه ته هوش و بیری ئەو که سه نه روات
به م لای و به لادا .

عەلا ئوددینی عەتتار ئەلی کەلک وەرگرتن لەذیکر بەووەنیە کە زۆرینت بەلکو
بەووەتە بەئاگاداری و چاودیری ئەنجام بدریت ، ئەو ئاگاداری و چاودیری بەش
ئەیتتە وقوفی زەمانی و عەدەدنی .

۱۱ - وقوفی قەلبی :

شاه عبد اللهی دهلوی ، ئەلی وقوفی قەلبی بریتی بە لە ئاگاداری بونی ریبوار
لەحالی دلی خوی واتە دلی بخاتە ژیری چاودیری بەووە وە هەول بەدات بوئەووەی بزائیت
ئایا دلی ذیکر ئەکات یام نا . لە هەمان کاتا ئەبی تیکۆشی شیوەیتک بوول دانەنی ،
واتە شکلی دلی گۆشتین لەپیش چاوە لاهەری ، هەر وەها بو ناوی خودایش کە (الله)
بە ، ئەو شیوەی نوسینە نەگریتە پیش چاوە بەلکو مەبەستی ذاتی (الله) بیت ، کە
خودای هەردو جیهانە .

کەواتە وقوفی قەلبی راوەستانە بەسەری دلەووە وەکو (مەئور) وە پی سپیرا و کە
هەم ذیکر بکات وە هەم لەخودا غافل نەبی ، وە هەم مەبەست لەشوینی دل بیت
نەک شیوەی ، وە مەبەست لە ذیکر مەذکور بیت نەک پیت وە وووشە ، لەگەلی
ئەووەشا ئاگاداری دل بکات کە دل چاوە پروانی نورو بەرەکەت بیت لای زۆرەووە ،
بیگومان خودای گەورە شوینیکی دیاری کراوی بو نیە وە لە هەمو شوینیکا هەیه ،
بەلام چونکە ، بە ئیعتباراتی ئینسانی ، لای زۆرەووەی ریزگرتنە ، لەبەری ئەووە ،
دلی روهو ئاسمان ، روهو لای زۆرەو ، چاوە پروانی نورو بەرەکەت بیت .

بەلای بهاء الدین محمد واتە شاهی نەقشەبەندەووە ئەم وقوفی قەلبی بە لە وقوفی
زەمانی و عەدەدنی گرنگترە ، چونکە ئەفەرمی وقوفی عەدەدنی وەزەمانی
هەرچەندە پی ویست وە بەکەلکن وە بەهرە ئەدەن بەلام ئەگەریش نەکران ، کار
پەکی ناکەوی بەلام وقوفی قەلبی زۆر پیویستە بەجۆرتیک ئەگەر مرووف لەکاتی ذیکرا
ئاگای لەدلی نەبو وە هەر وە ذیکر هات بە دەمیا یان بەدەرونیا ئەووە رەنجی بەهەدەر
ئەروات .

له‌وه‌لامی‌ پرسیاری‌ دوهه‌م‌دا‌ ئە‌لیم‌ هه‌روه‌کو‌ شیخ‌ محمد‌ امین‌ الکردی‌ له‌ کتییی‌ (المواهب)‌ دا‌ ئە‌لی‌ ، وه‌هه‌روه‌کو‌ له‌ کتییی‌ (قدسیه‌)‌ ی‌ فه‌رمایشه‌کانی‌ به‌هائو‌ددینی‌ نه‌قشبه‌ندا‌ هاتوه‌ .

ته‌ریقه‌ی‌ نه‌قشبه‌ندی‌ ده‌ست‌ به‌ده‌ست‌ ئە‌روا‌ تا‌ ئە‌گاته‌ سه‌ری‌ پیغه‌مبه‌ر‌ (درودی‌ خوای‌ له‌سه‌ر)‌ . بو‌ ئە‌م‌ گه‌یشتنه‌ سی‌ زه‌نجیره‌ هه‌یه‌ ، زه‌نجیره‌ی‌ یه‌که‌می‌ هی‌ (ئالی‌ به‌یته‌)‌ واته‌ نه‌ته‌وه‌کانی‌ چه‌زرتی‌ عه‌لی‌ ، به‌بو‌ئنه‌وه‌ به‌ناوبانگه‌ به‌ (سلسله‌ الذهب)‌ ، واته‌ زه‌نجیره‌ی‌ زی‌ترین‌ ، که‌ به‌م‌ جو‌ره‌یه‌ .

۱ - چه‌زرتی‌ موحه‌محمد‌ (درودی‌ خوای‌ له‌سه‌ر)

۲ - چه‌زرتی‌ عه‌لی‌

۳ - ئیام‌ حوسه‌ین

۴ - ئیام‌ زه‌ینول‌ عاییدین

۵ - ئیام‌ باقر

۶ - ئیام‌ جه‌عفه‌ری‌ صادیق

۷ - ئیام‌ موسی‌ کاظم

۸ - ئیام‌ ره‌ضا

- ۹ - شیخ مه‌عروفی که‌رخ‌ی
- ۱۰ - سیرری سه‌قطی
- ۱۱ - جونه‌یدی به‌غدادی
- ۱۲ - شیخ ئه‌بو‌عه‌لی رودباری
- ۱۳ - ئه‌بو‌عه‌لی کاتب
- ۱۴ - ئه‌بو‌عوسمانی مه‌غریبی
- ۱۵ - ئه‌بولقاسیمی گورگانی
- ۱۶ - شیخ ئه‌بو‌عه‌لی فارمه‌دی .

له شیخ ئه‌بو‌عه‌لی دا هه‌رسی زه‌نجیره‌که یه‌ک ئه‌گرنه‌وه چونکه له هه‌ردولاوه ئیجازه‌ی ئیرشادی موطله‌قی وه‌رگرتوه ، وه‌زوتر له شیخ مه‌عروف دا دوو زه‌نجیره له زه‌نجیره‌کان بونه‌ته‌وه به‌یه‌ک .

زه‌نجیره‌ی دووه‌هم بریتی‌یه ، له .

- ۱ - چه‌زهرتی موحه‌مه‌د درودی خودای له‌سه‌ر .
- ۲ - چه‌زهرتی عه‌لی .
- ۳ - حسن البصری
- ۴ - داوود الطائی
- ۵ - معروف الکرخ‌ی

ئه‌وه‌تا سه‌یر ئه‌که‌ین شیخ مه‌عروفی که‌رخ‌ی له‌دوولاوه ئیجازه‌ی دراوه‌تی .

هه‌روه‌کو له‌پاشان ده‌رئه‌که‌وی ئیام جه‌عفه‌ری صادیقیش له‌دوولاوه ئیجازه‌ی دراوه‌ هه‌م له‌لاینی باوای باوکی‌یه‌وه چه‌زهرتی عه‌لی ، وه هه‌م له‌لاینی باوای دایکی‌یه‌وه چه‌زهرتی ئه‌بو‌یه‌کر .

ئه‌وه‌ی شیاوی باسه‌ کاتی خۆی دۆستی به‌رپێز زاناو شاعیرو خه‌ت‌خۆش وه ئه‌دیب ، سه‌یید ظاهیری هاشیمی به‌و خه‌ته‌ جوانه‌ی خۆی هه‌مو زه‌نجیره‌کانی

بەزى يادىشەۋە بەجۋانى ي بۇنوسىوم بەئومىدى خوا لەم كىتپەدا چاپى ئەكەم ،
 ھەروەھا ئەو زەنجىرە بەش كە لە كىتپەكەى قودسى بەدا چاپ كراۋە ئەۋىش
 چاپ ئەكەىن ، ۋە من خۆىشم بەۋجۆرەى ، خەتم ، لەزەمانى باوكما خۆىنزاۋە تەۋە ئەنوسم ،
 خەتم برىتى بە لەۋ ذىكرەى ئىۋاران ۋ بەيانىان پەپرەۋانى نەقش بەندى ئەنجامى ئەدەن ،
 لەپىشا يادىك لەمردن ئەكەن ، يادىك لە پىرى ئەۋ سەردەمە ئەكەن ، سەلەۋات
 ۋ لا حول ۋ لا قوۋة الا باللە ، ۋە ياباقى انت الباقى ، ھەركامەى بەرادەى دىارى كراۋ
 ئەخوئىن ، ۋە قورئانىش ئەخوئىن ، ۋە ۋىنەى ئەۋالى ئەم قورئان ۋ خەتمە ئەنیرن بۇ
 رۆحى مورشىدى خۆيان ، ھەروەھا بومورشىدى ئەۋ ۋە مورشىدى ئەۋ ، تا ئەگاتە
 سەرى ھەزرىتى موحەممەد ، (د) ئەمە لەكاتىكايە ، چراكوزاۋە تەۋە خەلكەكەش چاۋ
 ئەنوقىن ، ئەۋەش ھەر بۇ تەركىزە ، ۋە بۇ ئەۋەى بىرۋەش بەملاۋ لادا نەروات ،
 ئەم خۆىندنانە ھەرىكەى ئەندازەى خۆى ھەبە ، ئەمە زۆر بەكورتى ، تەنھا بۇ
 ئەۋەبو تىگەن خەتم بەچى ئەلین .

زۆر جار مورشىد خۆى لەۋكۆرەدا بەشدارى ئەكات ، ۋە زۆر ۋايش ئەبى لەۋ
 كۆرەدا روى دلى ئەكاتە يەك يان چەن كەسى لەۋ خەلكە ۋە بەھرمەندىان
 ئەكات ، بەۋ روى دل تىكرەنە ئەلین ، تەۋەججۋە ، جارى ۋايش ئەبى ، چگە
 خۆىشى چەن كەسى لە خەلىفەكان ھەل ئەسىنى بۇ تەۋەججۋە ، بىگومان ئەۋەى
 شىخ ھەلى ئەسىنى نىشانەى ئەۋە تەگەبىۋە تەپايەتتىكى ۋا ئەم سەپاردەبە پى بسپىرن ،
 بەلام ئەم كارە ھىشتا سەرەتائىكى كەمى تەرىقەتە .

مورشىد ئەگەر مورشىدبو حازرىش نەبى ھەركەسە بەپى ئامادەبى خۆى ،
 بەھرى لى ۋە ئەگرىت ، كاتى ۋا ھەبە ئەۋەى ئەۋ مورشىدە لە ساتىكا بۇ
 رىۋارىكى ئەكات ، خۆى بەدەسال تىكۆشان بۇى ناكرىت .

من تائىستە چەن جارىكى ترىش عەرزىم كەردن من خۆم بەھىچ نازانم ئەمانەى كە
 نوسىومە ھى پرى ۋردە شارەزائى بەۋ ھى ئەۋ سەرچاۋانەبە كەۋان بەدەستەۋە .

لەگەلى ئەۋەشا سەرفرازىم بەۋەى باوكم ھەزرىتى شىخ علاء الدىن (تەرىقەتى
 تەلقىن كەردوم) ، كەۋاتە ھەرچەند نەمتوانى لەۋ سەرچاۋەى فەيزە بەھرمەندىم ۋە خوا
 نەبىكرەدە نەصب ، بەلام ئەۋ دل خۆشىم ھەبە ھەروا كە رۆلەم ھەروايش رۆلەى

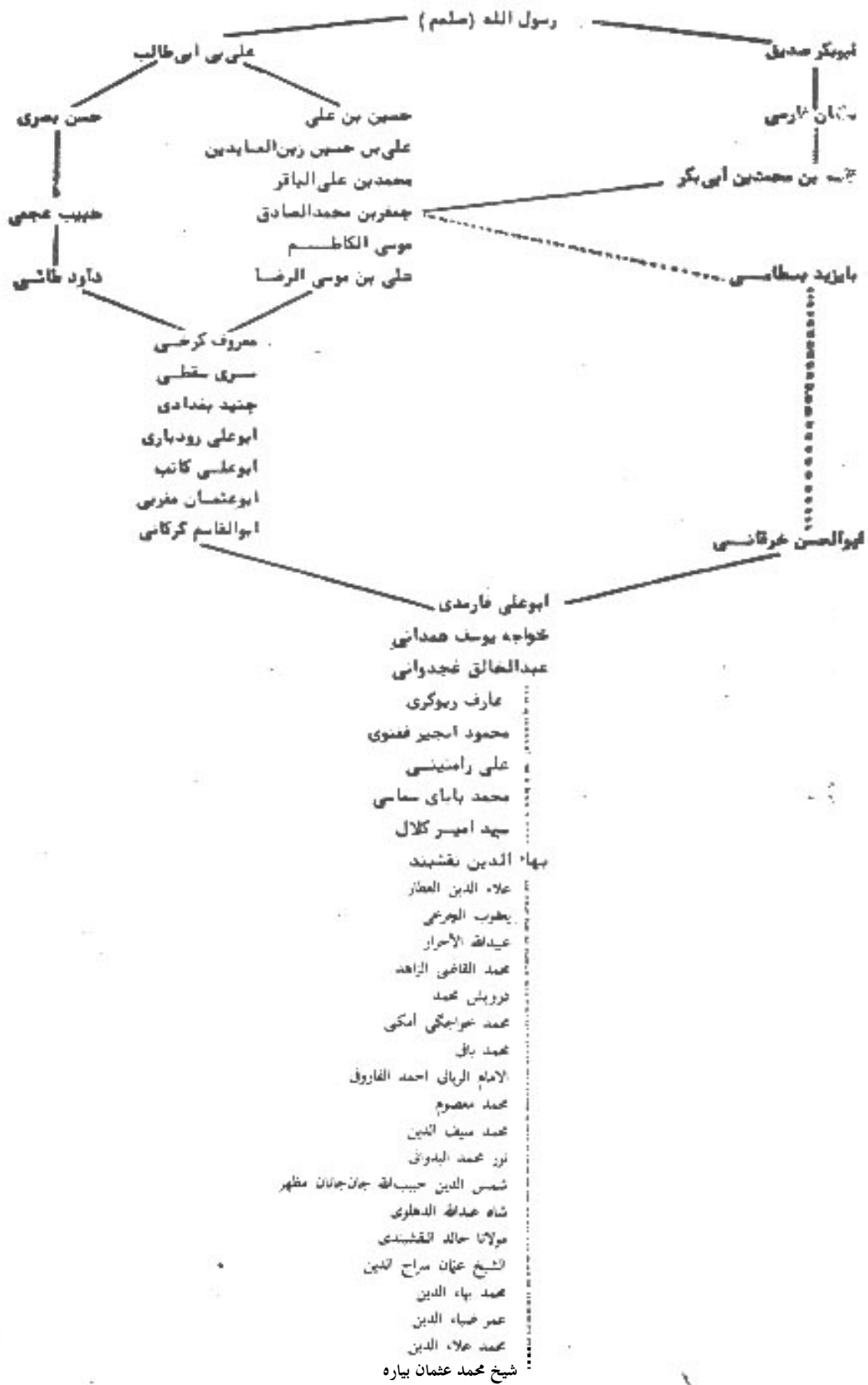
مه عنه ویم وه خوم به به کی له په پره وانی نهو ذاته دائه نیم ، سا خوایش به په پره وی
نهوان که په پره وی به له ریځکای راستی موحه ممدی وهرم گرت .

نه مهش زه نجیره ی ته ریه تی نه قشبه ندی له مورشیدی خومه وه ، واته
له باو کمه وه . وه ناوه کان له سه ری شیوه ی خه تی عه ره بی نه نوسم چونکه هه مویان
عه ره بین .

- ۱ - شیخ محمد علاء الدین ،
- ۲ - شیخ عمر ضیاء الدین
- ۳ - شیخ محمد بهاء الدین
- ۴ - شیخ عثمان سراج الدین
- ۵ - شیخ مولانا خالد نقشبندی
- ۶ - شاه عبد الله الدهلوی
- ۷ - شمس الدین حبیب الله جان جانان مظهر
- ۸ - سید نور محمد البدوانی
- ۹ - سید محمد سیف الدین
- ۱۰ - شیخ محمد معصوم .
- ۱۱ - الامام الربانی شیخ احمد الفاروقی .
- ۱۲ - شیخ محمد باقی .
- ۱۳ - محمد خواجگی أمکنی .
- ۱۴ - درویش محمد
- ۱۵ - شیخ محمد القاضي الزاهد .
- ۱۶ - شیخ عبید الله الأحرار .
- ۱۷ - شیخ یعقوب الجرنخی
- ۱۸ - شیخ علاء الدین العطار
- ۱۹ - شیخ محمد بهاء الدین (نقشبند) .
- ۲۰ - شیخ سید کلال
- ۲۱ - شیخ محمد بابا سماسی
- ۲۲ - شیخ علی الرامینی

- ۲۳ - شیخ محمود انجیر فغنوی
 ۲۴ - شیخ عارف ریوگری
 ۲۵ - شیخ عبد الخالق غجدوانی
 ۲۶ - یوسف الهمدانی
 ۲۷ - ابو علی الفارمیدی
 ۲۸ - ابو الحسن الخرقانی
 ۲۹ - ابو یزید البسطامی .
 ۳۰ - سیدنا جعفر الصادق .
 ۳۱ - قاسم بن محمد بن ابی بکر الصدیق
 ۳۲ - سلمان الفارسی
 ۳۳ - سیدنا ابو بکر الصدیق
 ۳۴ - سیدنا وحیینا وشفیعنا محمد . (صلی الله علیه وسلم)

دره خش رنجبوه ریازی نه‌قشبه‌ندی

بۆچی، وه لهكهیوه،

ئهم ریبازه ناونراوه نهقشبهندی . ؟

ههروهه کو له چۆنیتهی زهنجیره ی گهوره پیاوه کاندای بۆمان ده رکهوت وههروهه کو له کاتی لیکۆلینهوهی سهراوهی تهسهووف دا باسان کرد ، ... تهسهووف پهپهوهی ییکی موبه موبه له ئاینی ئیسلام وه له گوفتارو کردارو دهستوری پیغمبههری ئیسلام .

لهزه مانی په یامبههرا خۆیشیا کهسانیکی وا هه بون زیاتر له هاوه له کانیا ن سهرگه رمی خوا په رستی بون به ئام هه مویان به هو ی هاوپی ئی وه سهروهه وه به ناوی ئه صاحب ، واته ، هاوه ل ناوهران ، پاش ئه ویش هه رچی وه زعی ریبه رانی ئیسلام رووی ئه کرده دنیاو تیکه ل بونی له راده به دهه ری دنیاو هه ول دان بو دست کهوتی دنیاپی ، پری له خواناسان و خوا په رستان زیاتر دورته کهوتنه وه له دنیا وه سه رزه نشی ئه وانهیان ئه کرد که خده یان داوه ته ده ست کهوته دنیاپی به کان .

ئه م چۆنیته ته لهزه مانی «تابعین» دا بو ، تابعین چینی پاش ئه صاحب بون ، ناوی ئه صاحب وه تابعین ئه وه نده پیرو زبو ئه و خوا په رست و که ناره گیرانه هه ر له ژیری ئه و ناوانه دا مانه وه ، به ئام له ناوه راستی سه دهه ی دوهم به م لاوه ورده ورده که ناوی تابعین تیا ئه چو ناوی زا هید، یان عاید، وه ئه و جو ره ناوانه بونه هی خوا په رستانی که ناره گیر ، له ئا کامدا له دوا پی سه دهه ی دوهم دا بو ، که ناوی صوفی برا به بالای ئه و خوا په رستانه دا که ئه و زه رق و به رقه نه ی خه له تاند بون وه هه ر له سه ری ئه و جو ره خوا په رستی به مانه وه که گهوره پیاوانی ئه صاحب وه تابعین له سه ری بون .

له پاشی ئه م هه موه خویندنه وه و لیکۆلینه وه ئیسته هیچ گو مانم نه ماوه ، پۆشینی پۆشاکی ئی زه رق و به رقی خوری گرنگترین هو یه بو ئه وه ی ئه م ناوه ی پری پی به سه ری ئه و خوا په رسته که ناره گیرانه دا ، له م ماوه یه دا با سیکم سه باره ت به په پوله ی بال سوتاوی مه حبه به ت رایعه ی عه ده و نی به ئه خویندنه وه ئه لی له کاتی سه ره مه رگا به ژنیکی هاوه لی خو پی گو ت ، که مردم بم شو وه به م عه با خوری به ی خو م که له به رمایه که فم بکه ، ههروه ها له کتیی «تذکره الاولیا» ی فه ریدو لادینی عه تار دا (۵۱۳ - ۵۸۶) ، له با سی حه سه نی به صری دا ئه لی له کاتی وه عظ دا تا رایعه نه ها تاپی دهستی نه ئه کرده مه وعیظه وه ئه یگوت ئه م هه موه گه رمی و به ره که تی وه عظم هی ئه و پیره ژنه خوری پۆشه یه .

مه به ستم شه وه ته بلیم ته نانهت شه وژنهش که صوفی مه سلهک بوه له گهرمای به صره دا پوشاکی خوری له بهر کردوه .

مه به ستم لهم پیشه کی به ناراده پی دوباره به ، شه وه ته بلیم تائه وکاته ناوی ته ریه ته بهم جوړه ی ئیسته نه بوه وه هر ناوی شه صاحب وه تابعین بوه ، هر وه کو ناوی مه زه بهیش که نه بوه له پاشان هم مه ذه به هم ته ریه ته به ناوی قاره مانه کانیا نه وه ناو نراون ، شه گهر ئیامی شه بوجه نیغه وه ئیامی شافعی ئیک نه بوئی ناوی مه ذه به پی حه نه فی و شافعی نه شه بو وه شه گهر عبد القادری گه یلانی و به هاء الدینی نه قشبه ندیک نه بوئی قادری و نه قشبه ندیک نه شه بو .

نه قشبه ندی به کان شه لاین له سهره تادا شهم ریازی ئیمه پی گوتراوه «صید دیقی به» واته ته ریه ته حه زره تی شه بوبه کری صید دیق ، پاشان بوه ته طه یفوریه ، ته ریه ته بایه زیدی به سطامی ، که ناوی ، طه یفور بوه .

لیره دا شه لیم شه مه ، وا ناگه یینی که شه بوبه کریان عه لی خو یان ناویکیان داناییت بو ری ره وئیکی تاییه ت ، مه به ستم کی شه وه ته ماموستا به ماموستا ، یان بلین مورشید به مورشید ده ست به ده ست شه گاته وه لای شه بوبه کر ، یان عه لی ، خو یان لی رازی ، یان شه وه ته شه لاین ئیمه په پره وی راهنایی و کردار یکن که شه بوبه کر پاش فه وتی حه زره تی موحه مه د راهنایی شه وانی کردوه ، له پیشا گوتمان پیغه مه بهر فه رمویه تی ، خوای گه وره شتیکی نه رشتوه ته سنگی من که من نه ی ریژه سنگی شه بوبه کر «ماصب الله فی صدری شیئاً الا وصبته فی صدری بکر» ، دیاره شهم رزاننده ماددی نه بوه ، به لکو مه عه نویات وه مه عرفیه ت و حیکمه ته ، شه سرارنیکه ببینه هوی خوش به ختی ، «شه مه له بازاری ته صه ووف دا پی شه لاین ، ضیحی ییه ت» واته مه قامه که ، به ریشه و بناغه هی به کیکه ، به لام شه وکه سه شه توانی که سیک کی تر بجاته سایه ی خو ی ، وه له ونیعه ته بهر خورداری کات ، وه کو له باسی (اندراج النهایه فی البدایه) وه باسی خه لیفه دا په نجه مان بو راکیشا .

یان که شه فه رمی «أنا مدينة العلم وعلى بابها» .

که و ابو چ ته ریه ته وه چ مه ذه به هر چن به ناوی بری گه وره پیاوه وه ناو شه نرین به لام شه مه شه و ناگه یینی شه وانه خو یان شتیکی تازه یان هاوردیه ته ناوی ئیسلامه وه ، به لام بریتی به له وه ی شه و دانشمه نده له شه رعا یان شه و خاوه ن که ماله

لهوهرعا رهوشهكانيان نوسيوهتوهو دايان رشتوهته قالى كه خوازيار بتوانى بهئاسانى كهلكيان لى وهرگرىت وه بههلهدا نهچىت .

تهروينهوه سهري باسهكه ، تهئين مادام هزرهتي تهبويهكر تاوا له فهبضى پهيامبهربهرخوردار بويت ، تايا ناي تهویش پهپروهى لهوذاته بکات و تههم خهپرو بهرهکته و حیکهت و معریفهته بداتهوه دهستی تهمينک له توممتهى موحهمحمد بوئهوهى بيته هوى خوش بهختى و کامهراى تهوکهسانهى تامادهن بو بهجى هينانى مهرجهکانى لايق بون بو تهو خهلاته ؟ .

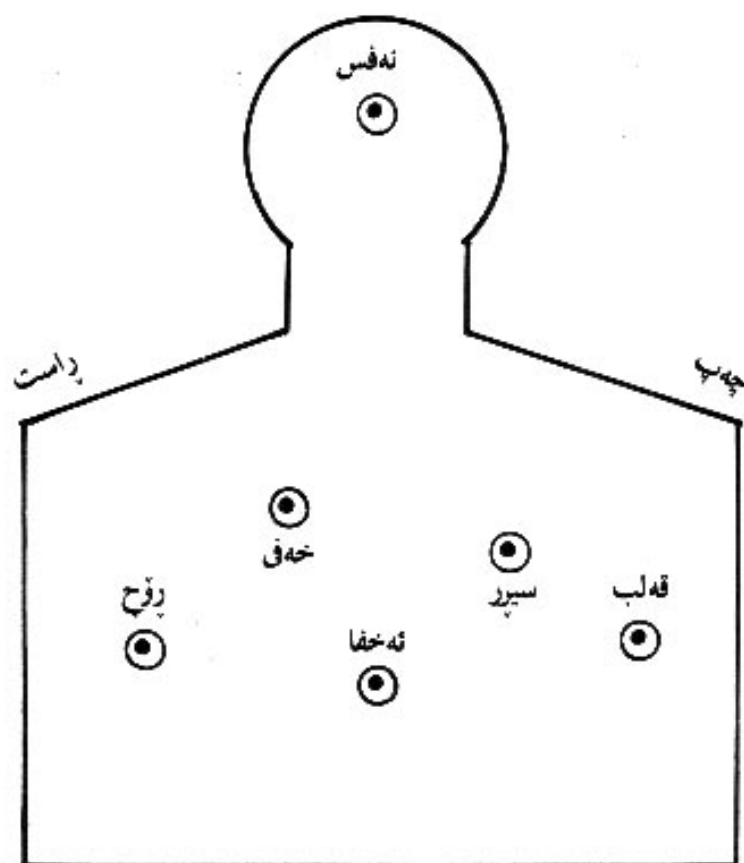
بهم جوړه تهينين پرېك له ريگهى تالى بهيتهوه ، پرېك لهريگهى هزرهتي تهبويهكرهوه ، پرېكى وهكوئيام جهعفهري صادق لههردوو ريگاكهوه لهوخهلاته پيروزه بههرهمندهن تهبن وه تهبنه هوى هيدايهتي مليونها كهس لهتوممتهى موحهمحمد ، بهناوى پهپروهانى ريپازهكانى تهصهووف ، تير ههر تهريقهتيك ييت ، مهبهست پهپروهى كردنه له دهستورى قورئان وهگوفتارو كردارو دهستورى هزرهتي موحهمحمد ، چ شافيعى چ هنهفى چ نهقشبهندى چ قادرنى چ ريفاعى ، مادام تهوکهسه شوين كهوتهى فهرمودهى پيغهمبهرو دهستورى قورئان بو ، هم خوى خوش بهختهو هم تهبيته هوى خيرو بهرهکته بو موسولئانان ، تهگر ريش تهوکهسه خوى چهوت رهوو لارى گر بو تير نهگوناهى تهبو حهنيفهيهو نههى شافيعى ، نهتاوانى بههائهدينى نهقشبهندهو نه غهونى گهيلانى .

كهواته تهوانهى له كردارو گوفتاردا وه له بهدهست هينانى تهنوارو تهسرارى مهعريفهت دا شوينى هزرهتي تهبويهكر كهوتبون ، خويان ناوانبو صيدديقى ، يان تهوانهى پاش خويان كه له پهپروهانى تهوان بون بهوانهى پيشى خويان گوتوه صيدديقى تهمه تا بايهزيدى بهسطامى ، له بايهزيدبهملاوه بهم ريپازه گوتراوه تهريقهى طهيفورنى تائهگاته سهري خواجه يوسفى ههمهدانى بهتاييهت خواجه عهبدولخاليقى غهجدهوانى لهویش بهملاوه تا موحهمحمد بههائهدينى نهقشبهند پى گوتراوه ريپازى خواجهگان ، وه لهم ذاته بهملاوه بهم ريپازه گوتراوه نهقشبهندى ، وه تائهپرو بهم ناوهوه ماوهتهوه .

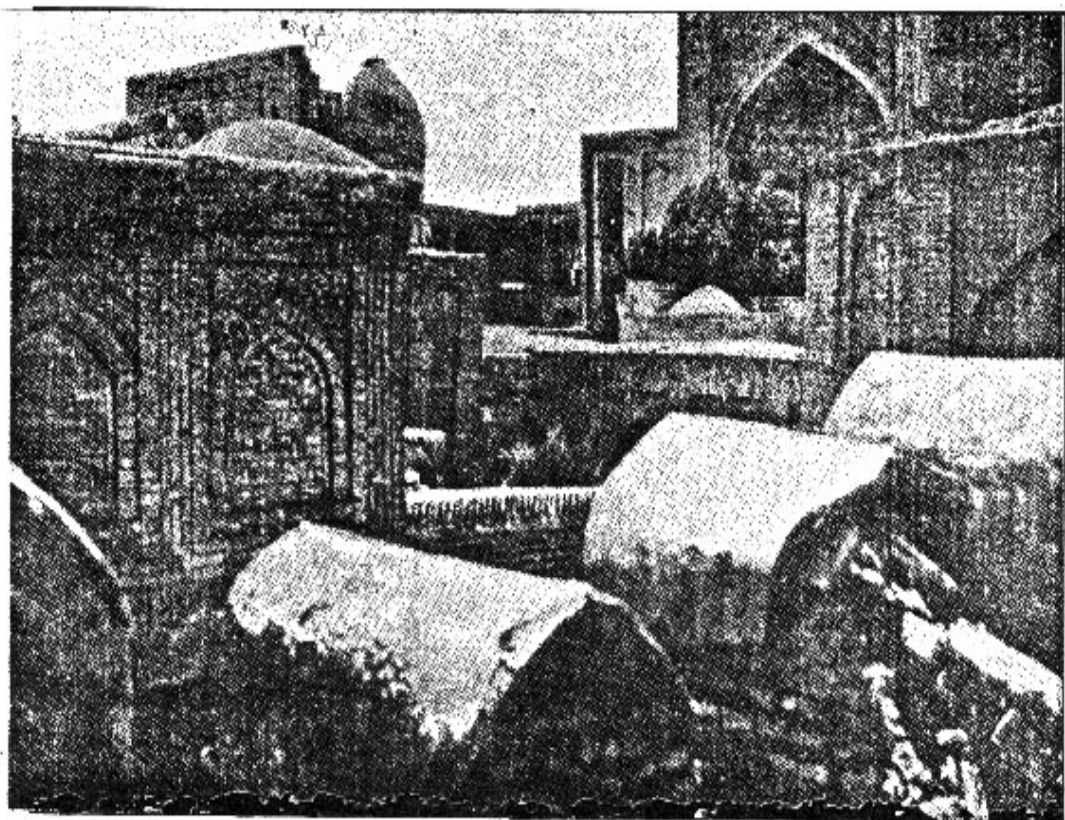
سهبارت بهوشهى خواجه ، لهو سهردهمهدا لهمهلبهندى بوخارادا چ لهفهرمان رهوانى تهمورى يهكان وه چ بهرلهوانيش ، به گهورهپياوانى دين وتراوه خواجه ، خواجه بهواتاى سهروهه ، سهيد ، وه گهوره پياوى دين هاتوه .

له پاشی شاهی نه قشبه ند پری جار به هوئی هه لکه وتنی گه وره پیاوانتیکی وه کو عوبیدالله نه حرار یان نیامی ره بانی «موجه دید» هوه ، یان مهولانا خالیدی نه قشبه ندی ، تریقه ت به ناوی نه وانیشه وه ناونراوه وه کو نه حراری به ، یان موجه دیدی ، یان خالیدی ، به لام سهیر نه که بن گه وره نی و پایه به رزی شاهی نه قشبه ند به زاده یکه ناوی هیچ که له مهردی ته نانه ت گه وره نیکی وه کو نیامی ره بیانیش نه بتوانیوه ناوی نه و بشاریته وه ، تانیسته ش ناوی نه م ریازه هر به نه قشبه ندی ماوه ته وه .

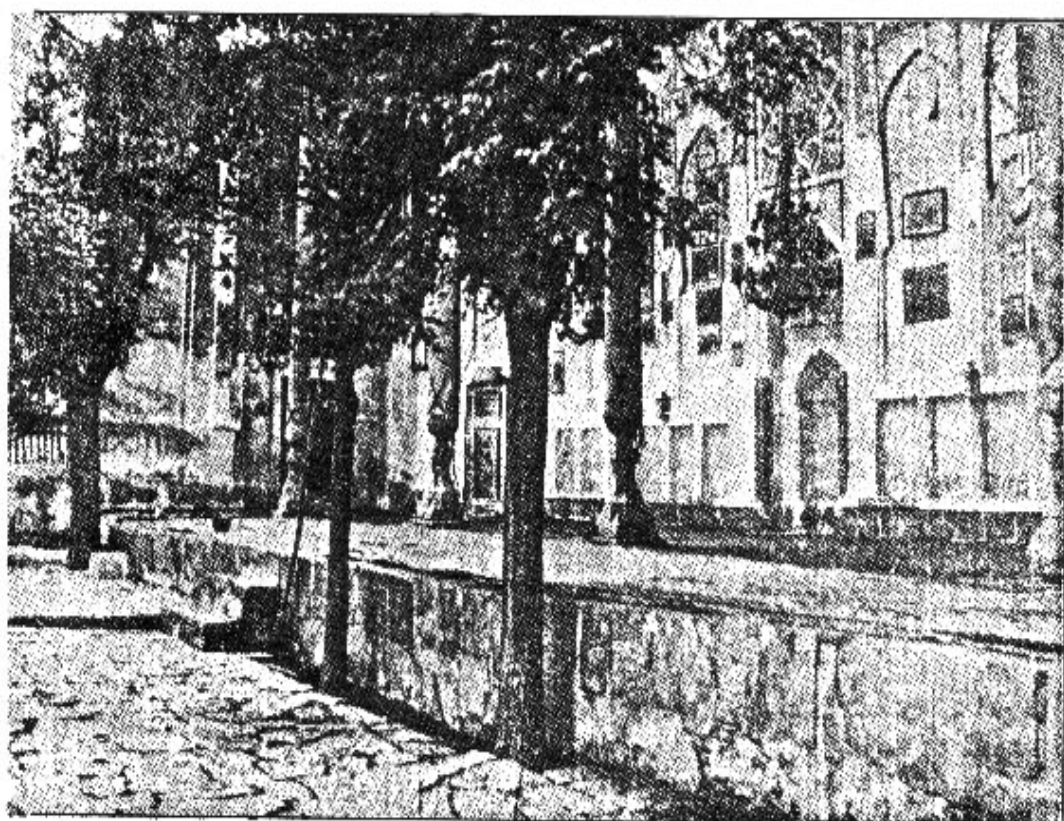
له هه موی گرنگ تر نه وه ته پاش شاهی نه قشبه ند هیچ کام له و گه وره پیاوانه ش خو یان نه وه یان پیشان نه داوه که مه قامیان له مه قامی نه و بالتر بیت ، هه روه کو له ریازی قادری دا که س خوئی به هاو پایه و هاو مه قامی نه و ذاته واته شیخ عه بدولقادر دانه ناوه . که واته نیسته به کورته باسیکی ژبانی نه م گه وره پیاوه دوانی به باسی نه قشبه ندی دیرین .

وینهی شوینی له طاقه کان له سینهی مروف دا

ویته ی نارامگه و مزگه وق شاهی نه قشبه ند

ویته ی نارامگه و هه یوان مزگه وق به هائوددینی نه قشبه ند ۴۴۶

«ژبانی»

به هائوددینی نه قشبه‌ند»

خواجه بهائوددين ، موحه ممدى كورى موحه ممدى كورى موحه ممد ،
بهناوبانگ به نه قشبه ند ، يان ، شاهى نه قشبه ند يان موحه ممدى بوخارنى ،
له مانگى موحه رره مى سالى «۷۱۷» ي كوچى دا ، له گوندى «قهصرى هيندوان» دا كه
له پاشان ناونراوه به «قهصرى عاريفان» وه كه وتوه ته يه ك تا دوو فرسه خى شارى
بوخاراوه ، له دايك بوه ، برى له سه رچاوه كان ته لىن سه ييده و حوسه ينى به ،
باواگه وره ي ناوى «محمد جلال الدين» ه .

ثم موحه ممد جه لاله دينه خوئى موريدى «خواجه محمد بابا السماسى به ، كه پيرى
تريقه تى خواجه گانه ، وه كو گوتمان بهرله نه قشبه ند بهم رينبازه گوتراوه رينبازى خواجه گان .

خواجه موحه ممد بابا سماسى له «۷۵۵» ك دا له دنيا ده رچوه .

«محمد بهاء الدين» ته نها سى رور له ته مهنى تى پهرىبو خواجه ي سماسى كه
مورشيدى باواى بهائوددين بو ، به خوئو موريدو مهنسوئىكى زوره وه رنى كه وته
قهصرى هيندوان واته گونده كه ي موحه ممد بهائوددين ، باواى بهائوددين
نه وه كه ي گرته باوهش وه بردى بو خزمه تى خواجه ي سماسى ته وىش زورى پى
خوش ته ييت وه ته لى من ثم كوربه يه م به روله ي خوم قبول كرد ، وه موژده ته دات
به موريدو كانى كه ثم منداله ته يته پيشه وای رورگارى خوئى .

باواى بهائوددين زور هه ولى دا بو پهروه رده كردن و پى گه ياندى ، له ته مهنى
هه زده سالىد ابو زنى بو هينا وه هر له م كاته دابو كه هيشتا خواجه ي سماسى مابو
رويشته خزمه تى وه بويه موريدى وه ماوه يلك سه رگه رمى سلوكى تريقه ت بو ،
پاش ته وه ي سماسى له سالى «۷۵۵» ك ، دا فهوتى كرد ، باواى موحه ممد
بهائوددين موحه ممدى بردو پيكه وه رويشتن بو «سه مهر قهند» : به شوئى مورشيدىكى
باشا ته گهران كه بتوانى بهائوددين پهروه رده بكات ، له وى رويشته خزمه تى
«ثميركولال» كه جى نشينى سماسى بو ، بهائوددين ده ستى ثيراده تى دايه خزمه تى
ثميركولال وه بويه موريدى وه ده ستى كرده سلوك وه تيكوشان ، ثميركولال
فهرمى كاتى خوئى خواجه سماسى ته مانه تى توى داوه ته ده ستى من وه فهرمى به تى
موحه ممد كورى منه هيچ دريغ مه كه له پهروه رده كردن . بهائوددين ده ستى كرده
ذيكرو فيكرو برينى رينبازى ته صه ووف وه پهروه رده كردن ده روون وه ته زكى به ي

نەفس. «ئىستىعداد» ى لەرادە بەدەربو رېڭگاي مانگى بەرۋىزى ۋە سالى بەچەن رۆژ ئەپرى، تا ۋاي لى ھات رۆژى لەرۋزان «سیدامیرکلال»، ھەموى مورىدەکانى کوکرده ۋە لەپىشى چاوى ھەمواندا بە بەھائوددینى فەرمو، ۋامن ۋە سىھەتى مورشىدى خۆم خواجەى سەمەسى سەبارەت بە پەرورده کردنى تۆ ئەنجام دا ۋە لە پەرورده کردنى تۆدا درېغم نەکرد، پاشان دەستى راكىشا بۆسەرى سىنەى خۆى فەرموى ئەۋەى لەسنگابو ھەموم دادۆشى بۆت، ۋە ئىتر مەمکەم وشكى کردو، من توانم بالئندەى رەۋانى تۆ لەناوى تۆيکلى (بەشەرى بەت) بېرمە دەروە لەچنگى نەفس ۋە شەيتان رزگارت كەم ۋە بېتە گەورە پياوى بۆخۆت ۋە تۆم کردە جى نشىنى خۆم، بەلام بالئندەى ھىمەتى تۆ، بولەند پەروازە، ۋە منىش ئەمە ئەۋەپەرى توانايم بو لە پەرورده کردنا، لەمەولا ئىجازەت ئەدەم خۆيشت بۆ بەلکو پياوى خوداى بە دەسلەت تر پەيدا كەيت ۋە ئەوان بتوانن لەمەيش زياتر سەرت خەن.

لېرەدا ئەنچە مەۋە ياد، من لەشۋىنىكى ئەم كىتەپەدا گوتم، ئەكرى پرى كەس لە مورشىدى خۆيشيان زياتر سەركەون ۋە كو شاهی نەقشەندو مورشىدە كەى، ۋاتە سەيید ئەمیر كولال جا ئەمە بو كە ئىستە باسەم کرد. بەھائوددین پاش ئەۋەى لەخەدمەتى ئەمیر كولال رۆيشت جەوت سالى تریش لای مەولانا عارىفى دىگ گەرانىش دا كە ئەۋيش ھەر ئەمیر كولال ئىجازەى ئىرشادى دابو، ۋاتە ھاو مورىدى شاهی نەقشەند بو مایەۋە ۋە سەرگەرمى خودا پەرسەتى بو، پاشان، ماۋەى دوانزە سالىش لای شىخىكى تورك كە ناوى «خەلیل ئاتا» بو سەرگەرمى خوا پەرسەتى ۋە سولوك بو.

خواجە بەھائوددین ھەر بەدەمى بەرپۆە بردنى ياساى تەرىقەتەۋە زۆر جار ئەرۋىشتە خەدمەتى عولەماى شەرع ئەى خۆيند بەتايبەت خەدەت ۋە پەروشى ئەصحاب.

بەھائوددینى نەقشەند دوو جاریش چوہ بۆ جەج، لەبەكى لەم سەفەراندەدا كە لای داۋەتە (ھەرات) (مەلىك) (مەزالدین) ئەمىرى ئالى كەرت، زۆر رېزى لى گرتو، ھەرۋەھا زۆر جار سەفەرى کردو ۋە تېكۆشاۋە دىناى دەوروبەرى خۆى بىنى ۋە بناسى، چوہتە سەمەرقەند، رېۋەرتون، سەمنان، مەرو، طوس، مەشھەد، تايباد، ۋە قزل رباطى كىش.

هزره تی خواجه به هائوددینی نه قشبه ند سهره نجام له ته مه نی حه فتاوسی سالیدا شهوی دووشه ممه ی سی ی ربیع ئەل ئەووەل سالی (۷۹۱) کۆچی ی ئەم جیهانه ی به جی هیشت وه له گونده که ی خویا واته (قهصری عاریفان) ته سپهرده ی خاڤ کرا، مه رقه دو ئارامگه که ی ئیسته ش هه ر زیاره ت ئە کریت.

به هائوددینی نه قشبه ند کاتی له دنیا ده رچو ده یان هه زار موریدی په روه رده کردبو که له ناوی ئەواندا زۆریانی گه یان دیوه پایه ی ئیرشادی موطله ق، وه له چه ندین پایه ی به قای پاش فه نا تیی په راندبون، وه جی نشینان و خه لیفه کانی ئەوانیش هه ر له به ره که تی ئەو ذاته وه سه دان وه هه زاران که سیان به به ره گه یان دوه یه کی له جی نشینه زۆر به ناو بانگه کانی خواجه موحه ممه دی پارسایه که له سالی (۷۴۹) ک دا له بوخارادا هاتوه ته دنیا وه له سالی (۸۶۵) ک دا له شاری به لڤ دا له دنیا ده رچوه بیست ته ئلیفی لی به جی ماوه، یه کیکیان کتیی قودسیه یه که فه رموده کانی به هائوددینی مورشیده تی وه نویسیوه ته وه کوریککی له شوین جی ما به ناوی ئەبونه صر پارسا که ئەویش له گه وه ره پیاوانی ته ریفه ی نه قشبه ندی به، یه کیکی تر له جی نشینه هه ره به ناو بانگه کانی به هائوددینی نه قشبه ند که زنجیره ی ئیمه ته روا ته وه سه ری ئەو، (شیخ محمد کوری محمد، به ناو بانگ به علائوددینی عه تار) ه که ئەویش سه دان گه وه ره پیاوی گه یان دوه ته لونکه ی مراز وه ناوی ده یان خه لیفه ی پی گه یشتوی له کتیه کانی نه قشبه ندی دا هه یه له «حه دائق الوردیه» دا جگه ته وه ی سه ر گوزه شتی ده یان له جی نشینانی علائوددینی نویسیوه ئەلی (وله خلفاء کنجوم السماء)، ئەروینه وه سه ری باسه که مان.

سه باره ت به ئارامگه ی شاهی نه قشبه ند له کتیی قودسی به دا، گوتمان نویسی خواجه موحه ممه دی پارسا یه کی له جی نشینه کانی به هائوددینی نه قشبه ند وه ده سالیڤ له مه وه به ره به شیوه ییکی زۆر زانا یانه و ریکویڤک «ئه حمه د طاهر عیراقی» ناویڤ له چاپی داوه، پاش توئیزنه وه وه پیشه کی نویسن و ده ست نیشان کردنی سه دان سه رچاوه ی ده ست خه ت و به که لک له کتیب خانه کانی جیهان دا، وه رازاننده وه ی کتیه که به چه ند وینه ییکی میژوی وه کو وینه ی ئارامگه ی شاهی نه قشبه ند، ئەلی ئەلوفسین ناویڤ، (O. Olufsen) که رۆژ هه لات ناسیکی دانیارکی به وه له ساله کانی «۱۸۹۶ - ۱۸۹۹» دا له بوخارادا بوه، نویسیوه تی